Digitized by Google

MENTEM ALIT ET EXCOLIT

K.K. HOFBIBLIOTHEK
ÖSTERR. NATIONALBIBLIOTHEK

26.N.28

26. N. 28.

Sfondrati, Coelestinus

REGALE SACERDOTIUM ROMANO PONTIFICI ASSERTUM,

ET

QUATUOR PROPOSITIONIBUS

EXPLICATUM,

AUCTORE

EUGENIO LOMBARDO,

SS. Theologiæ & J.V.

DOCTORE.

Cum permiſſu & facultate Superiorum,
Excudebat Sebaſtianus Trogus,
Typis & expenſis CYRIANDRI DONATI.
Anno M. DC. LXXXIV.

BIBLIOTHECA PALAT.
VINDOBONENSIS

ÆTERNÆ VERITATI.

O Neglecta & deriſa Veritas! TIBI hæc folia; Cui enim alteri, quæ placere non poſſunt, niſi amanti Veritatem. Alii tiaras & coronas quærunt, à quibus aut pretium, aut gratiam ineant. Tu mihi ante omne pretium & gratiam es. Et vici & felix fui, ſi TIBI placui. Jaces nunc quidem, vel neglecta vel inviſa; nam fuco & mendaciis vivitur. In aulis quot blanditiæ in vultu, quot obſequia in geſtu, quot amores in fronte, quot Syrenes in voce, quot ſcenæ, quot larvæ, quot artes adulantium, Veritate proſcriptâ? Periit, qui non fallit. In tribunalibus, hoc eſt, in ipſa ara Veritatis, quid aliud tot advocatis, tot teſtibus, tot legibus, tot juribus agitur, quàm ut catenatis retrò manibus, Tu Rea, Tu Victa, currum & triumphum fraudis adornes? In hiſtoria verò, hoc eſt, ſpeculo tuo, illi ipſi, qui Te profitentur, qui ad Tuum Vexillum jurant, ah quoties Te produnt! Aut tacent, aut excuſant, aut negant, aut ſaltèm tot nebulis Te involvunt, ut ne appareas quidem. Sic videlicet tam es inviſa, ut nullibi placeas, niſi larvam vultui prætendas; fucus, non facies amatur. In ipſo Sanctuario Tuo, ubi de moribus, ubi de conſcientia & æternitate alea vertitur, heu quanta Tui oblivio! Pingendis, ornandíſque vitiis ubique colores elaborantur, & quæ præſcribi debuerant, Paranympho Theologo in amplexum & thorum eunt; non adulteria, non homicidia, non perjuria, non veneres patrociniis carent, immo innocentes ſunt; nulla ergo Tui cura,

Tui honos, opinionibus omnem paginam implentibus, & ad clavum admiſſis. Verbo, ùt noctuas radius, ſic Tu oculos offendis. Sed hæc modò, nam erit tempus, cùm deletis nubibus in apricum, & ſerenum erumpas, tanto tunc clarior, quanto nunc vilior: Æternitas Te aperiet, illic vinces, & regnabis, nunc victæ ſimilis. Tibi ergo hæc folia, Tibi calamum ſacro, non pretio, non gratiâ conductum, ſed Tui amore captum: hæc ſola merces, placuiſſe Veritati, hoc volui.

Quid Aula dicet? probabit, ſi Te amat, ſi Te non amat, repellet; utrúmque mihi gloriæ fuerit; & placuiſſe, cui Tu places, & diſplicuiſſe, quibus Veritas non placuit. O ergo ut placeam! ô ut diſpliceam! Incertus ſum voti, ſed certus victoriæ. Tu vale, quam & amo, & adoro.

Paraneſis

Paræneſis ad Lectorem.

OPeris, quod ſuſcepimus, & rationes, & cauſas tibi, Amicè Lector, expandere animus eſt, ne aut illarum ignorantiâ aliter, quàm cupimus, & res ipſa eſt, de hac ſcriptione ſentias, aut earundem rerum crebrâ repetitione, & tibi faſtidio ſimus, & ipſum diſputationis curſum aliò flectamus. Primò igitur perſuaſum illud habe, nullo nos aut partium ſtudio, aut odio in hoc ſtadium decurriſſe: animum affectibus liberum pacatumq;, & calamum juxtà innocentem, ac nullis conductum ſtipendiis, nullis obſtrictum præmiis ferimus, ſolíque Veritati militamus. Nec Romæ, nec Pariſiis degimus; Nec læſi, nec amati, nec metu, nec pretio ſcribimus, tantiſque & hinc Tyberi, & hinc Sequanâ ſpatiis dividimur, ut parùm intereſſe noſtra debeat, utri magis Lupara an Vaticano placeamus; in ſolam quippe Veritatem intenti, & ab hac una gratiam relaturi, Cœlo teſte, pugnamus. Enimverò, ſi quatuor illæ propoſitiones nuper in Conventu Pariſienſi editæ, Regiiſq; edictis armatæ intra Galliam ſtetiſſent, nec eò devolâſſent, ubi hæreticis cingimur præpotentibus æquè ac Papæ infeſtis, ſilentio rem premi decuiſſet, Gallóque eam curam relinquere, ut ſedem, quam calamo infeſtabat, imperio & potentiâ adversùs ſui Regni hæreticos tueretur, paucos debiléſque: nunc verò ubi doctrina Pariſiis deprompta, totum Orbem pervaſit, tantúmque abeſt, hæreticos (quòd tamen propoſitionibus illis prætexitur) circumſcriptâ Pontificis auctoritate molliri, noſtraſq; in partes trahi; ut potiùs Catholicos rideant, Pontificiæ Majeſtati à ſuis tentatæ illudant: triumphum de Gallis ipſis, & Eccleſiaſtico præſertim ordine agant, quos in ſuam tandem ſententiam deſcendiſſe dicunt, quam tot retrò annis præcinuerant: evadántque tantò ferociores, alieniqué à Catholicorum Religione, quòd victos hos, victores ſe credant. Stupidi planè gelatíque animi fuiſſet, ſilentium tenere, & inſultante parantéque triumphum hoſte, eam cauſam deſerere, quâ nulla melior, nulla æquior, nulla firmior fuit, quæque niſi Scripturis, Canonibus, Patribus, Conciliis, ſacris Doctoribus, antiquitate, uſuq; perpetuo, ac ratione calcatâ, deſeri non poteſt. Quid ergo? Illi malam cauſam, nullis Scripturæ, nullis Patrum ſuffragiis nixam, tanto apparatu, tanto ſtudio ex-

dio curáque muniant, nos noſtram tanto meliorem negligamus, & cui omnia probationum, & veritatis adminicula, quę ad certiſſimam cauſę victoriam optari poſſunt, pręſidio ſunt? Illi nihil non agant, ut Regiam auctoritatem in immenſum proferant? nos Pontificiam non tantùm non proferri, ſed in arctum cogi, in diſcrimen vocari patiamur, idque ſpectante, & geſtiente, inſultante, & velut ad lętiſſimum ſpectaculum Calvino ludente? Enimverò non hanc Chriſtianiſſimo Regi mentem eſſe credimus, ut ignaviam in cauſa Eccleſię probet, quam in aliis omnibus damnat: & quos vellet, ſi Regno ſuo, ſibíque periculum immineret, flammeos invictósque, eosdem cùm de Pontificis Maximi, quem Patris loco reveretur, periculo agitur, inertes amet vecordésque, & ſtupore quodam ac ſomno obſtrictos: maximè cùm non in Galliis agamus, ubi & hęreticis nihil ultra Regiam voluntatem licet: & Catholicis vitio vertitur, ſi plus tribuant Pontifici, quàm Aula pręſcripſit: nunc verò illic terrarum agimus, ubi nemo eſt, qui doctrinam Conventûs Pariſienſis ęquis auribus audiat, ubi liberis vocibus uti licet, ubi hęreticos patimur & multos & prępotentes, ubi deniq; ſilentium non reverentię, non obſequio, ſed malę cauſę adſcribitur: cur ergo taceremus in tanta loquendi neceſſitate, & ubi ipſa Gallia non tacuit? ab hac enim pręcipua monumenta accepimus, quibus hanc noſtram diſputationem adornamus. Eccleſiam Gallicanam in quatuor Ordines diſtinguimus: Primus Clerum, pręcipuè verò Epiſcopos complectitur. Secundus ſacros Doctores. Tertius Reges ipſos. Quartus Scriptores, qui hiſtoriam Gallicanam poſteritati commendârunt. Iſtos omnes ſi oſtenderimus in noſtram ſententiam convenire, (oſtendemus verò) quę erit tandem illa Eccleſia Gallicana, cujus nomine Adverſarii gloriantur? ut videlicet, quod mercatores jam ſolent, ſpecioſo elogio merci nec nobili nec rarę, pretium aliquod adjungant. Patres ergo Concilii Lugdunenſis I. exauctorari à Pontifice Imperatores poſſe definiunt. c. ad Apoſtolicæ de ſent. & re jud. *Iidem Patres Lugdunenſes jus Imperatorem eligendi Germanię Principibus ademptũ, ab Innocentio IV. PP. transferri in Septemviros patiuntur.* Pariſ. in hiſt. Anglic. *Idque & fieri potuiſſe, & ritè factum eſſe Patres Concilii Viennenſis fatentur.* Clem. un. de jurejur. *Patres Concilii Conſtantienſis, quos Galli unicè venerantur, Principibus imperant, pœnas ſtatuunt, in ordinem redigunt, Provinciis ſpoliant.* ſeſſ. 20 28 39. 42. ult. *Totus Gallię Clerus in Comitiis Pariſienſibus ſub Ludovico XIII. hanc ipſam in Reges poteſtatem Pontifici tribuit, & qui negant, acribus cenſuris perſtringit.* Grammond. lib. 1. S. Thomas, S.

Bona-

Bonaventnra. S.Bernardus, Petrus Bleſenſis, Innocentius III. Clemens V. *Doctores Galli, primaq; nota hoc ipſum & ſenſerunt, & doctiſſimis commentariis illuſtrarunt. De Innocent. III. Vide Maymburgum in hiſtoria belli ſacri,* tomo 3. f. 31. & 223. *ubi præclariſſimis elogiis hunc Pontificem exornat. De Clemente V. Vide Spondanum* ad annum MCCCV.

Exempla Regum Francorum ſunt quàm plurima: Childericus auctoritate Zachariæ PP. Regno exuitur. Pipino Regnum defertur, & ex Stephani PP. præſcripto ſoli, ac Carolinæ ſtirpi Franciæ Proceres ſe obſtringunt. Carolus M. à Leone Imperium Occidentis accipit. Ludovicus Pius Imperatori Græco coronam repetenti auctoritatem Pontificum opponit. Theodoricus & Brunihilda Francorum Reges privilegio ſubſcribunt, cujus obſervantiam Regni jacturâ S. Gregorius ſanxerat.

Philippus Pulcher ſibi fratrive Imperium Occidentis à Clemente V. repoſcit. Epiſc. Meldenſis Caroli VII. Regis Chriſtianiſſimi nomine ſupremam in Pontifice poteſtatem, non in Concilio, agnoſcit, & qui illam Concilio tribuunt, veſanos turbidoſq; appellat. Raynaldus ad annum MCCCCXLI. n. 10. *Carolus VIII. Romam cum exercitu ingreſſus, Imperium Orientis ab Alexandro VI. Pontifice petit obtinetq;, accepto Ziziſmo Bajazetis fratre ejus expeditionis comite.* Spondanus ad annum MCCCCXCV. Bzov. *Ludovicus XII. Concilio Lateranenſi, quo Baſileenſia acta reſcinduntur, & poteſtas ſupra Concilium Pontifici aſſeritur, ſubſcribit, illudq; legitimum ac univerſale agnoſcit recipitq;.* Acta Concil. ſeſſ. 8. *En Lector, doctrinam, ſenſumq; Eccleſiæ Gallicanæ, cum qua ſi Conventûs Pariſienſis nuperas Propoſitiones componas, meritò dubites, an Galli fuerint, aut ſaltem, an Gallicanæ Eccleſiæ doctrinâ imbuti, qui illas ediderunt.*

Quis enim in animum inducat, eam eſſe Gallicanam Eccleſiam, quæ cum Concilio Lugdunenſi, cum Concilio Viennenſi, cum Patribus Conſtantienſibus, cum Doctoribus Gallis, & celeberrimis, & ſanctiſſimis, cum Cardinali Perronio, totóque Clero Gallicano, & denique cum ipſis Galliæ Regibus tam apertè depugnat? Planè ſi hæc P. Ludovicus Maymburgus conſideraſſet, aliter fortè, & moderatiùs quàm fecit ſcripſiſſet; de quo illud dicimus, potuiſſe inter præclaros Scriptores aliquando cenſeri, ſi amœnitatem florémque Gallici ſermonis, pari in ſedem Apoſtolicam reverentiâ æquâſſet, nimiámque Aulam demerendi cupidinem prudentiâ viciſſet: quæ enim Hiſtorico neceſſitas fuit, tot illas & perpetuas diverſiones captandi, ubi

di,ubi dum præter profeſſionem ſuumque inſtitutum in arcana Imperii calamum mergit,ſeque regnantium litibus miſcet, ac velut ſtipendio conductus, Pontificiam auctoritatem ex compoſito carpit; quid, rogo, aliud fecit, quàm ut ſanguinantem adhuc plagam foderet, ut oleum flammæ aſpergeret, ut mutuos dolores ſilentio potiùs velut ſomno componendos excitaret, ut fidem candoremque, & animi æqualitatem hiſtorico dignam ſeponeret? Tanti videlicet fuit ingenium oſtentare, & oculis nova præ veris deamantibus præplacere? Quanto æquius erat, Eccleſiâ inter tot hæreticos obſeſſâ bello abſtinere, eoque calamum ac ingenium vertere, ubi plus præmii, minuſque periculi oſtendebatur. An verò potentiſſimi Regis cauſa tam mala erat, ut fragili eam calamo fulciri oporteret, & calamo Religioni, non Aulæ ſacro, ubi tot alii non deerant? Ecquid tandem profectum eſt, niſi ut nullâ neceſſitate animi diſcordiis, Eccleſiæ turbis, Aulæ odiis, hæretici gaudio, omnes querelis futurique metu implerentur, execratione in eos verſâ, qui ut privatas cupiditates explerent, publicæ quieti bellum attulere. Sed quid querimur plagâ jam in ſinum receptâ? Ergo illud agamus, ut jura offenſæ veritatis in lucem producantur, Deum pacis & veritatis precati, ut Concordiam faciat in Sublimibus. *Documenta & Apoſtolicas litteras, quibus Præludium inſtruximus, à magno Principe, ac Romæ notiſſimo, partim ſcripta, partim impreſſa accepimus; quæ proinde, quantam fidem mereantur, Lectori permittimus.*

Re-

REGALE SACERDOTIUM ROMANO PONTIFICI ASSERTUM, &c.

PRÆLUDIA IN PRÆSENTEM TRACTATUM

§. I.

Quid Ius Regaliæ, quæ illius origo, progreſſus: quæ cauſa, ut tam acriter impugnatum, defenſumque, & rationes utrinque productæ.

Summaria.

1. *Cauſa ſcribendi.*
2. *Fructus Eccleſiæ vacantis de Iure Canonico ad Electos pertinent.*
3. *Et Iure, & conſuetudine, fructuum cuſtodia ex S. Pontif. conſenſu Principibus ſæcularibus competere poteſt: non tamen fructuum occupatio, & vacantium Beneficiorum diſpoſitio.*
4. *Concilia Lugdunenſe, & Conſtantienſe occupationem vacantium fructuum aliquando concedunt.*
5. *Regum Galliæ, Regnantis præſertim circa Regaliam Arreſta, & Edicta.*
6. *Quæ ab Epiſcopis partim recepta, partim oppugnata.*
7. *Alectenſi præſertim, & Apamienſi, eorumq; appellatio Romam: & litteræ à Pontifice ſummo ad Regem, & Epiſcopo ſcriptæ.*

 8. Tem-

8. *Tempeſtas in Epiſcopum, & Eccleſiam Apamienſem tota incumbit ignaro Rege.*

9. *Rationes à ſummo Pontifice contra Regaliam productæ: & aliæ à Gallis oppoſitæ.*

10. *Querelis Romani Pontificis offenſi Galli, Archiepiſcopi præſertim Tholoſanus, & Pariſienſis, quibusque ex cauſis? & Comitia Pariſios indicta.*

11. *Litteræ Romani Pontificis ad Regem Chriſtianiſſimum.*

12. *Ab aliquibus inhumanitatis notatæ, ſed immerito, quod ex aliis ſummorum Pontificum & Patrum ad Imperatores litteris oſtenditur.*

13. *De Regalia, & juribus illi annexis, fuſiùs diſſeritur.*

I.

NOn in naturalibus tantum, ſed etiam Politicis rebus multùm intereſt, è quibus cauſis, quibuſque principiis res aliqua proveniat, cauſarum indolem plerumque imitante effectu: enimverò quod ex impetu animi, turbatâque ratione initium habuit, rarò eſt, ut intra juſtum, honeſtumque conſiſtat, affectu videlicet dominante, & medium, aut modum virtutis perrumpente: & miraculo planè, aut caſui adſcribas, ſi quod Amor, aut Ira conſuluit, rectè provenerit, non minus, quàm ſi navis remo, & rectore amiſſis inter ventos, procellasque portum, quo curſum flexerat, teneat. Hæc nobis cauſa fuit argumentum, quod præ manibus eſt, à principiis ſuis repetendi, lectoris poſtea judicio commiſſuri, ut examinatis cauſis de effectu pronunciet, & florem, fructumque ex radicibus æſtimet, quod in jure noſtro non eſt novum, ex Proœmio videlicet mentem, & intentionem ac cauſam finalem diſpoſitionis colligi, animumque proferentis declarari. (a) Et eleganter notavit D. Leo Pontifex: *Principatus, quem aut ſeditio extorſit, aut ambitus occupavit; etiamſi moribus atque actibus non offendit, ipſius tamen initii ſui eſt pernitioſi exemplo. Et difficile eſt, ut bono peragantur exitu, quæ malo ſunt inchoata principio. c. Principatus. 1. q. 1.*

II. Jus.

(a) De quo vide Barboſam axiomate. 192.

II. Jus ergo Regaliæ nihil aliud eſt, quàm jus quoddam cuſtodiæ, & depoſiti; cùm videlicet vacante Eccleſiâ aliquâ, fructus interim, qui proveniunt, Principibus loci cuſtodiendi, aut in depoſitum committuntur, quos Electo poſtea Eccleſiæ Paſtori integros reſtituant. Sic enim ſacris Canonibus ſtatutum eſt, ut fructus Eccleſiæ vacantis Electo, non alteri cedant, nec poſſint alienari. (a) Dabimus aliquot textus, ut res evadat clarior: Sic ergo Alexander III. Cantuarienſi Archiepiſcopo, ejuſque ſuffraganeis loquitur: *Fraternitati veſtræ mandamus, quatenus ſi quando in vacantibus Eccleſiis, in quibus Eccleſiaſtica perſona præſentationem habet, vel qui perſona minùs idonea præſentatur, vel alia de cauſa de jure perſonas non potueritis in eis inſtituere: appellatione remotâ ponatis œconomos, qui debeant fructus percipere, & eos aut in Eccleſiarum utilitatem expendere, aut futuris perſonis fideliter reſervare. c. cum vos plerumq; 4. de offic. Jud. ordinarii.* Et Bonifacius VIII. *Quia ſæpe contingit, quòd Cathedralibus, & Regularibus, ac Collegiatis Eccleſiis vacantibus, Capitula, Conventus, Collegia, & ſingulares earundem perſonæ bona à Prælatis ipſarum dimiſſa, vel vacationis tempore obvenientia, quæ in utilitatem dictarum Eccleſiarum expendi, vel futuris deberent ſucceſſoribus fideliter reſervari, occupant; & conſumunt in earum grave diſpendium, & jacturam, Nos ipſorum auſus reprimere, ac Eccleſiarum indemnitatibus præcavere volentes, decernimus, ut ii, qui præmiſſa de cætero præſumpſerint, eo ipſo ſint, & tamdiu maneant ab officio, & beneficiis quibuscunq; ſuſpenſi, donec plenè reſtituerint, quicquid de bonis perceperint ſupradictis, non obſtantib9 quibuscunq; privilegiis, conſuetudinibus, vel ſtatutis juramẽto, confirmatione Sedis Apoſtolicæ, aut alia quacunq; firmitate vallatis, quæ omnia Apoſtolicâ auctoritate revocamus. c. quia ſæpe 40. de Elect. in 6.* Eadem ferè diſponit Gregorius X. in Generali Concilio Lugd.

Olim ergo, ut ex allatis textibus conſtat, vacante ſede Epiſcopali unus ex Provincialibus Epiſcopis ac Metropolitano eligebatur, qui vacantem Eccleſiam regeret, quem veteres *Interceſſorem* vocabant, aut etiam à ſummo Pontifice in Italia Viſitator decernebatur, qui vacanti Eccleſiæ præeſſet. Et tamen inter tot ſacrorum Canonum præſidia impediri non potuit, quin in omnium vacantium Eccleſiarum cuſtodiam, & fructus involaretur. Audi Flodoardum in *calce*

(a) Vide c. 38. cauſa. 12. q. 2. c. non liceat. 43. & 47. cauſa. 12. q. 2. c. quoniam. 2. diſt. 75. Concilium Trident. Seſſ. 24. de reformat. c. 16. quæ capitula ex Conciliis Ilerdenſi, Chalcedonenſi, Lateranenſi deſumpta ſunt.

Hiſtoria Rhemenſis, & Rigordum *Anno Chriſti 1190. ſi fortè contigerit ſedem Epiſcopalem vel aliquam Abbatiam Regalem vacare, Regina, & Archiepiſcopus tam diu Regalia in manu ſua teneat, donec Electus conſecratus ſit, vel benedictus*. Idem jus cuſtodiæ ſeu Regaliæ ab Angliæ Regibus uſurpatum refert Gulielmus Rufus *in Chronico 1089.* & Matthæus Pariſienſis ad eundem annum: *Rex inquit, Wilhelmus, defuncto Venerabili Patre Landfranco Cantuar. Archiepiſcopo, Eccleſias, & Monaſteria fere totius Angliæ in manu ſua, defunctis Paſtoribus, retinens, gravi omnia depopulatione vaſtabat, & inſtar firmarum Laicis commendabat*. Idem de Orientis Imperatoribus narrat Zonaras *tom 3. Annalium*, & Balſamon in *c.35. ſextæ Synodi Trull*. Idem de Ducibus, & Comitibus Galliæ, & Britanñiæ habet Dadinus Alteſerra *l.2. de Ducib.* (a)

III. Duo igitur complectitur jus Regaliæ. Primo cuſtodiam, deinde fructuum occupationem. Hanc, ùt diximus, jura non tantùm ſeverè prohibent, ſed etiam eos qui uſurpant, anathemate feriunt, ut patet ex allatis textibus. Ipſam verò cuſtodiam tam jura, quàm conſuetudo Patronis etiam Laicis aliquando concedunt: jura quidem: quia Laicis Patronis permittunt, ut poſſit honeſtam conditionẽ Fundationibus adjicere, qualis eſt cuſtodia Eccleſiæ vacantis. Quid enim æquiùs, quàm ut rebus tuis modum aliquem adjicias, & donato Eccleſiæ patrimonio, defuncto illius Epiſcopo, ſolam tuendi curam tibi reſerves; Nemo planè ingentes facultates hac conditione ſibi donatas reſpueret, nec donatorem injuriæ appellaret. (b) Imò etiam penſiones ab Eccleſia ſolvendas cum Epiſcopi conſenſu reſervare ſibi poſſunt. *c. præterea 23. de jure Patronatûs* (c) Conſuetudinem vero admittunt multi graveſque Auctores; & ea ſummorum Pontificum venia etiamnum in Hiſpaniis viget. (d) modo, ùt diximus, fructus, aut alia vacantis Eccleſiæ jura ſibi non vendicent, alioquin graviſſimis pœnis à ſacris Canonibus multantur; imò jus patronatûs amittunt. (e) Et merito quidem: qui enim cuſtodiam habent, cuſtodire debent, non conſumere, *ut dicitur in l. Is cui 5. ff. ut in poſſeſſ. legat.* § *22.* Multò minùs conceſſa eſt Patrono obtentu fundationis aut dotationis, Beneficiorum vacantium collatio *c. relatum de jure patronatûs. Trid. ſeſſ. 22. c.11. de reformat.* Ergo,

(a) Vide Gonzalez. ad c.4. de officio ordin. (b) Videatur Textus in c. decernimus 16. q.7. c. cum dilectus 8. de conſuetudine ubi Abbas. c. verùm de conditionibus appoſitis. Trid. ſeſſ. 24. de reform. c.3. & ſeſſ. 25. c.9. (c) Vide Gloſſ. in c. generali 13. de Elect. circa finem. (d) Teſte Gonzalez. de offic. jud. ord. in c. 4. n. 6. (e) Vide c. filiis 16. p.7. c. præterea 4. de jure Patronatûs. Trid. ſeſſ. 25. de ref. c.9.

Ergo,ùt dicebamus,Principibus & Patronis,tam jus, quàm conſuetudo cuſtodiam vacantis Eccleſiæ permiſit: ſed illa paulatum in lucrum,& ſpolia ceſſit; & quæ prius cuſtodia dicebatur, cœpit Patrimonium eſſe,dilatante terminos cupiditate. (a) Principes ergo, quibus jus Regaliæ, & cuſtodiæ competebat, non ſolùm vacantis Eccleſiæ decimas, oblationes, legata pia, alioſque proventus diſpenſabant,ſed etiam Canonicatus, & beneficia interim conferebant; in quam nimis præſidentem licentiam à ſanctis PP. acriter eſt declamatum, ùt videre eſt in litteris Formoſi Papæ ad Fulconem Archiepiſcopum datis, & apud Innocentium III. *in Concilio Lateranenſi c 12. de pœnis.*

IV. Hæc,quantumvis ſic ſe habeant,cum moderatione tamen aliqua intelligenda ſunt: ſi enim Patronus Laicus tempore fundationis, aut dotationis ex fructibus Eccleſiæ penſionem aliquam reſervâſſet; (b) Aut antiqua conſuetudine jus percipiendi fructus in vacante Eccleſia obtinuiſſet; nolebant jura patronis quicquam derogari, cùm Eccleſiæ interſit eorum liberalitatem Beneficiis potiùs provocare, quam decretis conſtringere, & ſunt expreſſi textus in *c. præſenti. 9. de offic. ordin. in 6.* Sed præſertim in Concilio Lugdunenſi ſecundo ſub Gregorio X. Anno M.CC.LXXIV. celebrato; ubi Eccleſiis juxta, & Eccleſiarum Benefactoribus conſultum eſt jure Regaliæ, & vacantium fructuum Principibus quidem conceſſo, ſed etiam temperato: ſtatuit enim, ut graviſſimis pœnis etiam excommunicationis latæ ſententiæ in eos animadverteretur, qui jus Regaliæ hactenus non obtentum de novo invaderent, qui verò titulo fundationis aut antiquæ conſuetudinis jam olim illud poſſediſſent,non quidem turbarentur, abuſibus tamen abſtinerent: Verba Concilii ſunt: *Generali conſtitutione ſancimus, univerſos & ſingulos (qui Regaliam, cuſtodiam, ſive guardiam, advocationis ſeu defenſionis titulum in Eccleſiis, Monaſteriis,ſeu quibuslibet aliis piis locis de novo uſurpare conantes, bona Eccleſiarum, Monaſteriorum, aut locorum ipſorum vacantium occupare præſumunt) quantacumq; dignitatis honore præfulgeant, Clericos etiam Eccleſiarum, Monachos Monaſteriorum, & perſonas cæteras locorum eorundem, qui hoc fieri procurant; eo ipſo excommunicationis ſententiæ decernimus ſubjacere. Illos verò, qui ſe (ut deberent) talia facientibus non opponunt: de proventibus Eccleſiarũ ſeu lo-*

(a) Vide Flodoardum l.4. Hiſtoriæ Rhemenſis.c.2. (b) c.23. de jure Patronatus. Gloſſa in c.generali 13.de Elect.in 6. circa finem.

eorum ipſorum pro tempore, quæ præmiſſa ſine debitâ contradictione permiſerint: aliquid percipere diſtrictiùs inhibemus. Qui autem ab ipſarum Eccleſiarum, cæterorumque locorum fundatione, vel ex aliqua conſuetudine jura ſibi hujuſmodi vendicant: ab illorum abuſu ſic prudenter abſtineant, & ſuos miniſtros ab eis ſollicitè faciant abſtinere, quod ea, quæ non pertinent ad fructus, ſive reditus provenientes vacationis tempore non uſurpent: Nec bona cætera quorum ſe aſſerunt habere cuſtodiam, dilabi permittant, ſed in bono ſtatu conſervent. c. generali. de Elect. in 6. Nota: Hoc ipſum Lugdunenſe Concilium receptum fuiſſe, & obſervare juſſum in Concilio Provinciali Salisburgenſi Anno 1274. cujus Provincialis Concilii hoc eſt initium: *Ad honorem & gloriam Sponſæ Chriſti, & fidei Chriſtianæ, Nos DEI Gratiâ F. S. Salisburgenſis Eccleſiæ Archiepiſcopus A. S. L. Leo, Petrus Bruno, Wernardus, & Joannes Ratisponenſis, Paſſavienſis, Brixienſis, Seccovienſis, & Chimenſis Eccleſiarum Epiſcopi in Provinciali hoc ſancto Concilio congregati &c.* (a) Eadem fermè eſt Concilii Conſtantienſis ſententia, quod *ſeſſ. 43. §. de fructibus percipiendis*, ſic loquitur: *Fructus & proventus Eccleſiarum, Monaſteriorum, Beneficiorum vacationis tempore obvenientes juris & conſuetudinis, vel privilegii diſpoſitioni relinquimus.* Hoc eſt ergo illud Regaliæ à ſacris Canonibus partim, ùt oſtendimus, permiſſum partim damnatum, tantaque animorum contentione, ac partim ſtudiis in Gallia defenſum, Romæque oppugnatum, & juſtâ forſan utrinque ratione, ſi abuſum excludas. Sed difficile eſt magnam potentiam intra limites coërcere, magnoque flumini, ne exundet, ripas præſcribere; parva ſiquidem continentur, ſed plena excurrunt.

V. Inter primos, quibus Regaliæ, ac cuſtodiæ jus à multis retro ſæculis quæſitum eſt, meritò Galliæ Reges adnumeres; qui & Imperii potentiâ, & rerum geſtarum magnitudine, & ingentibus in Eccleſiam meritis illud aſſecuti ſunt, ut præclariſſimis elogiis à Summis Pontificibus ornarentur, in quos ipſi tot beneficia contulerant: Gregorius Regem Galliæ *Chriſtianiſſimum* dixit: Innocentius IV. *Catholicum Principem*: Urbanus IV. *Principem inclitâ devotione præclarum*: Honorius III. *Murum inexpugnabilem Populi Chriſtiani*, teſte Chopino *l. 1. De ſacra politia tit. 3.* Stephanus III. In celebri epiſtola ad Pipinum data apud Baronium *ad annum 755. Super omnes* inquit. *gentes, quæ*

(a) Repetitur hoc concilium tom. 3. p. 2. Concil. General. Severini Binii ad Concil. Lugdunenſe. 2. mihi fol. 1498. colum. 2.

tes, quæ ſub cœlo ſunt, veſtra Francorum gens Apoſtolo Dei Petro prima exiſtit, quia ſecundum permiſſionem, quam ab eodem Domino, & Redemptore noſtro accepimus, peculiares inter omnes gentes vos omnes Francorum populos habemus. Et apud Bzovium *l. 1. de Pontif. Rom. c. 47.* Idem Stephanus Pipino Rege ſic benedicit: *Benedictus es eximie fili à Deo excelſo, qui fecit cœlum & terram: & benedictus Deus, quo protegente in manibus Tuis hoſtes ſunt: Benedicat Tibi Dominus, pulchritudo juſtitiæ, & Tuos amantiſſimos Natos, meoſque ſpirituales filios à Deo inſtitutos Reges Francorum, & Patritios Romanorum cum Chriſtianiſſima eorum matre excellentiſſima Regina tueatur, & in omnibus protegat. Dilatet Dominus ſemen veſtrum, & benedicat in æternum, atq; ſolium Regni fruendum perenniter concedat.* Ergo, ùt diximus, inter tot alia privilegia etiam illud Regibus Galliæ conceſſum eſt percipiendi vacantis Eccleſiæ fructus, ùt patet ex Bullis SS. PP. Innocentii III. Clementis IV. Gregorii X. Et aliorum in libro Gallico, cui titulus: *Preuves de Libertez de l'Egliſe Gallicane.* Sed cùm dubitari cæptum eſſet, an jus illud ad omnes Regni Eccleſias extendi poſſet; re in Parlamentis agitatâ, ſub Henrico Magno, cùm jam Eccleſiæ Romanæ, abjectâ hæreſi, acceſſiſſet, definitum; eſſe univerſale, & ad omnes pertinere. Interceſſerunt continuò Epiſcopi longi temporis exemptionem cauſati; quorum precibus, allatiſque rationibus datum, ut ſententia non revocaretur quidem ſed executione interim ſuſpenſâ quieſceret. Ita LX. Annis ceſſatum, niſi quod Ludovico XIII. Regnante lis aliquoties gliſcere viſa, iterum conſedit. Succeſſit Ludovicus XIV. Qui rem finiri aliquando volens, coactis, uti dicunt, pari doctrinâ, & virtute Proceribus examinandum argumentum hoc dedit, eoque diſcuſſo Arreſtum anno M.DC.LXXIII. Febr. XII. è Regio conſilio prodiit, quo ad omnes Regni Eccleſias extendebatur, non tam novâ ſententiâ latâ quàm confirmatâ Henrici Magni antiquâ, imperatâque executione.

VI. Varios in Eccleſiarum Prælatis affectus Regium edictum aut excitavit, aut prodidit; aliis per occultas querelas dolorem teſtantibus, aliis & pleriſque Regiæ voluntati obſecutis, aut quòd juſtam crederent, aut quòd beneficiis Regi ſuo obſtricti nollent Inſulam opponere, à quo accepiſſent: aut quod multos in Aula conſanguineos haberent Principi obnoxios, & quos nollent repugnando offendi, ac periculo exponi: aut quòd in Aula educati humanitatem legibus præhaberent; aut quòd verius eſt, nihil crederent

eorum ipſorum pro tempore, quæ præmiſſa ſine debitâ contradictione permiſerint: aliquid percipere diſtrictiùs inhibemus. Qui autem ab ipſarum Eccleſiarum, cæterorumque locorum fundatione, vel ex aliqua conſuetudine jura ſibi hujuſmodi vendicant: ab illorum abuſu ſic prudenter abſtineant, & ſuos miniſtros ab eis ſollicitè faciant abſtinere, quod ea, quæ non pertinent ad fructus, ſive reditus provenientes vacationis tempore non uſurpent: Nec bona cætera quorum ſe aſſerunt habere cuſtodiam, dilabi permittant, ſed in bono ſtatu conſervent. c. generali. de Elect. in 6. Nota: Hoc ipſum Lugdunenſe Concilium receptum fuiſſe, & obſervare juſſum in Concilio Provinciali Salisburgenſi Anno 1274. cujus Provincialis Concilii hoc eſt initium: *Ad honorem & gloriam Sponſæ Chriſti, & fidei Chriſtianæ, Nos DEI Gratiâ F. S. Salisburgenſis Eccleſiæ Archiepiſcopus A. S. L. Leo, Petrus Bruno, Wernardus, & Joannes Ratisponenſis, Paſſavienſis, Brixienſis, Seccovienſis, & Chimenſis Eccleſiarum Epiſcopi in Provinciali hoc ſancto Concilio congregati &c.* (a) Eadem fermè eſt Concilii Conſtantienſis ſententia, quod *ſeſſ. 43. §. de fructibus percipiendis*, ſic loquitur: *Fructus & proventus Eccleſiarum, Monaſteriorum, Beneficiorum vacationis tempore obvenientes juris & conſuetudinis, vel privilegii diſpoſitioni relinquimus.* Hoc eſt ergo illud Regaliæ à ſacris Canonibus partim, ùt oſtendimus, permiſſum partim damnatum, tantaque animorum contentione, ac partim ſtudiis in Gallia defenſum, Romæque oppugnatum, & juſtâ forſan utrinque ratione, ſi abuſum excludas. Sed difficile eſt magnam potentiam intra limites coërcere, magnoque flumini, ne exundet, ripas præſcribere; parva ſiquidem continentur, ſed plena excurrunt.

V. Inter primos, quibus Regaliæ, ac cuſtodiæ jus à multis retro ſæculis quæſitum eſt, meritò Galliæ Reges adnumeres; qui & Imperii potentiâ, & rerum geſtarum magnitudine, & ingentibus in Eccleſiam meritis illud aſſecuti ſunt, ut præclariſſimis elogiis à Summis Pontificibus ornarentur, in quos ipſi tot beneficia contulerant: Gregorius Regem Galliæ *Chriſtianiſſimum* dixit; Innocentius IV. *Catholicum Principem*: Urbanus IV. *Principem inclitâ devotione præclarum*: Honorius III. *Murum inexpugnabilem Populi Chriſtiani*, teſte Chopino *l. 1. De ſacra politia tit. 3.* Stephanus III. In celebri epiſtola ad Pipinum data apud Baronium *ad annum 755. Super omnes* inquit, *gentes, quæ*

(a) Repetitur hoc concilium tom. 3. p. 2. Concil. General. Severini Binii ad Concil. Lugdunenſe. 2. mihi fol. 1498. colum. 2.

tes, quæ ſub cælo ſunt, veſtra Francorum gens Apoſtolo Dei Petro prima exiſtit, quia ſecundum permiſſionem, quam ab eodem Domino, & Redemptore noſtro accepimus, peculiares inter omnes gentes vos omnes Francorum populos habemus. Et apud Bzovium *l. 1. de Pontif. Rom. c 47.* Idem Stephanus Pipino Rege ſic benedicit: *Benedictus es eximie fili à Deo excelſo, qui fecit cælum & terram: & benedictus Deus, quo protegente in manibus Tuis hoſtes ſunt: Benedicat Tibi Dominus, pulchritudo juſtitiæ, & Tuos amantiſſimos Natos, meoſque ſpirituales filios à Deo inſtitutos Reges Francorum, & Patritios Romanorum cum Chriſtianiſſima eorum matre excellentiſſima Regina tueatur, & in omnibus protegat. Dilatet Dominus ſemen veſtrum, & benedicat in æternum, atq; ſolium Regni fruendum perenniter concedat.* Ergo, ùt diximus, inter tot alia privilegia etiam illud Regibus Galliæ conceſſum eſt percipiendi vacantis Eccleſiæ fructus, ùt patet ex Bullis SS. PP. Innocentii III. Clementis IV. Gregorii X. Et aliorum in libro Gallico, cui titulus: *Preuves de Libertez de l'Egliſe Gallicane.* Sed cùm dubitari cæptum eſſet, an jus illud ad omnes Regni Eccleſias extendi poſſet; re in Parlamentis agitatâ, ſub Henrico Magno, cùm jam Eccleſiæ Romanæ, abjectâ hæreſi, acceſſiſſet, definitum; eſſe univerſale, & ad omnes pertinere. Interceſſerunt continuò Epiſcopi longi temporis exemptionem cauſati; quorum precibus, allatiſque rationibus datum, ut ſententia non revocaretur quidem ſed executione interim ſuſpenſâ, quieſceret. Ita LX. Annis ceſſatum, niſi quod Ludovico XIII. Regnante lis aliquoties, gliſcere viſa, iterum conſedit. Succeſſit Ludovicus XIV. Qui rem finiri aliquando volens, coactis, uti dicunt, pari doctrinâ, & virtute Proceribus examinandum argumentum hoc dedit, eoque diſcuſſo Arreſtum anno M.DC.LXXIII. Febr. XII. è Regio conſilio prodiit, quo ad omnes Regni Eccleſias extendebatur, non tam novâ ſententiâ latâ quàm confirmatâ Henrici Magni antiquâ, imperatâque executione.

VI. Varios in Eccleſiarum Prælatis affectus Regium edictum autexcitavit, aut prodidit; aliis per occultas querelas dolorem teſtantibus, aliis & pleriſque Regiæ voluntati obſecutis, aut quòd juſtam crederent, aut quòd beneficiis Regi ſuo obſtricti nollent Infulam opponere, à quo accepiſſent: aut quod multos in Aula conſanguineos haberent Principi obnoxios, & quos nollent repugnando offendi, ac periculo exponi: aut quòd in Aula educati humanitatem legibus præhaberent; aut quòd, verius eſt, nihil crederent

rent tam æquo Principe iniquum imperari poſſe; præſertim cùm ſpecioſiſſimæ rationes Regaliam adornarent: faciléque non improbis ſolùm, ſed etiam æqui amantibus imponebant; hinc ſi Regi obedirent, propoſitum præmium; inde facies honeſtatis tot coloribus picta; quæ cauſa fuit, ut complures potentiori cauſæ ſubſcriberent, eumque præferrent, cui, ùt putabant, aut plus deberent, aut plus metuerent: illi præſertim, qui in Aulis frequentes auram undique colligebant, portum arbitrari, ubi Principis gratiam reperiſſent.

VII. Duo Epiſcopi tamen infractis animis in aciem prodire, & miniſtris Regiis libertatem Paſtoribus dignam opponere auſi ſunt, Apamienſis ſcilicet, & Alectenſis; qui, cùm ſuas Eccleſias à longiſſimo tempore, & ultra memoriam hominum Regaliæ oneribus exemptas eſſe dicerent, negabant, niſi calcatâ immunitate Eccleſiaſticâ gravari poſſe. Et, cùm à Regiis non audirentur, nec Metropolitani, quos inclamabant, ſuccurrerent, utpote qui cauſam Regiam tuebantur, ad communis omnium Matris, hoc eſt, Romanæ Eccleſiæ ſinum confugiunt, eamque appellant. Admiſſa eſt à Romano Pontifice appellatio: Cui, cùm Epiſcoporum, qui certatim, & undique impetebantur, calamitatis vehementer doleret, ad Regem Galliæ humaniſſimis ſcribit, quibus, *ut ab inceptis deſiſtat, hortatur; aliis tot præclarè geſtis hoc etiam addat; ut turbata Eccleſiæ pax redeat: hoc unum deeſſe, quo majorem gloriam exæquet, famamq; toto orbe volantis magnitudinem expleat.* Additæ ad Epiſcopos litteræ, quibus officii ſui in tuendâ Eccleſiarum libertate, componendiſque, qui gliſcebant, tumultibus admonebantur.

VIII. A Rege, quod mireris, benigniùs, quàm Epiſcopis reſponſum; nec tamen tempeſtas diſſipata, quæ tota in Paſtorem, & Eccleſiam Apamienſem incubuit: ſpoliatus beneficiis, & proventibus, omnique ærumnarum genere exercitus, cùm tamen conſtantiam non exueret, ſed quà verbo, quà exemplo, libertatem ſuæ Eccleſiæ tueretur, fulminatiſque cenſuris procul Regaliſtas arceret, animam tandem inter ærumnas ſeptuagenarius poſuit, ſcripto priùs, miſſoque Regi libello, quò & perſecutiones, quas injuſtè, ignaroque Rege ferebat; & neceſſitatem, quâ divinam humanæ voluntati præponere cogebatur, cùm præſertim juramento ſe devinxiſſet ad libertatem Eccleſiæ ſuæ tuendam: denique Regis periculum

culum. ſi pergeret blandientium potiùs, quàm Epiſcopi vera monentis Conſilium audire, adeò graphicè depingit, miſcetque reverentiam Regi ſuo debitam libertati, & officio paſtorali, ut planè expreſſam in illo videas boni Paſtoris ideam, qui animam ſuam ponit pro ovibus ſuis. Mortuo Epiſcopo Canonici Apamienſis alii exilio pulſi, alii rebus omnibus exuti, alii extrema paſſi ſpeciem omnino primitivæ Eccleſiæ referre, apertoque velut theatro antiquas Martyrum pugnas, & triumphos ſeriò ludere, videbantur, non alterius culpæ comperti, quàm quòd Papæ obedirent: aliis expulſorum ſpolia in prædam, & præmium conceſſa, quod illato iñocentibus bello, inſigniter militaſſent. Creditum eſt Regem, pium alioquin, juſtumque, hæc latuiſſe, ſed ab illis agitata, qui odio, & vindicta calebant. Equidem credo æterno dedecore apud poſteros laborabunt, qui tam fœdo jactatos naufragio non tantùm non juverint, ſed etiam prædati ſint, aliorum lacrymis, & infortunio divites. Suſpirabat ad hæc, quæ ad aures quotidie ferebantur, Romanus Pontifex, & cùm aliter non poſſet, partim afflictos benigniſſimis litteris ſolatus eſt, partim repetitis admonitionibus Regium animum pulſabat, à quo tandē Eſtrenſis Cardinalis Romā miſſus, qui cum Pontifice ſuper Regalia conferret, & ſi æquis conditionibus poſſet, negotiū cōponeret.

IX. Erit fortaſſe qui ſcire rationes cupiat, quæ hinc Gallum movebant, ut Regaliam defenderet, inde Romanum Pontificem, ut oppugnaret: breviter illas expendamus. Ex parte Pontificis hæc dicebantur: *Jus Cuſtodiæ,* ſeu *Regaliæ, utpote contra leges Canonicas, & Patrum Decreta inductum, extendi non poſſe, niſi quantùm privilegia, conſuetudo, & Eccleſiarum fundationes admitterent. Non hoc agi, ut Regi tam bene de Eccleſia merito hoc jus adimatur, ſed tantùm, ut extra limites non excurrat: in iis Eccleſiis, quæ jam olim hoc onus tuliſſent, pergeret Rex privilegio ſuo uti, illis modo abſtineret, quæ hactenus immunes fuerant. Non poſſe Regem ullo privilegio, aut conſuetudinis, & fundationis titulo eas Eccleſias occupare, quas recentibus victoriis Galliæ adjectas, nunquam fundâſſet, nunquam poſſediſſet; cur ergo in iſtas pedem proferret? Concilium Generale Lugdunenſe in Galliis celebratum, ſancteque habitum terminos jam olim fixiſſe, quos egredi non liceat, ut videlicet jus Regaliæ, ubi hactenus longâ conſuetudine obtentum eſſet, permitteretur, non tamen de novo, ubi non erat, induci poſſet. qui ſecus facerent, & facientibus non obſiſterent, anathemate, & diris ferirentur; hoc ſolum, nec aliud Romanum Pontificem velle; eſſet tantùm Lugdunenſi Concilio*

locus, nec amplius controverſiam ullam fore. Ex Regiis monumentis, obſervantiâ quatuor & ultra ſæculorum, & celebriorum Galliæ Juriſconſultorum teſtimonio ſatis conſtare, multas Eccleſias, & præſertim Apamienſem à Regalia fuiſſe immunem; cur iſtam æque in ſervitutem raperent? defuturum partibus ſuis Papam, ſi hoc permitteret, nam exemplum in alias Eccleſias Regeſque manaturum cum ingenti rerum ſacrarum, & Epiſcoporum damno, idque tanto magis, quod obtentu Regaliæ tot alii abuſus miſcerentur. Non eſſe Regios decimis, oblationibus, piis legatis, aliiſq; proventibus contentos: nomine fructuum, collationes omnium beneficiorum, (exceptis curatis,) Canonicatuum, præbendarum Theologicalium comprehendi, & iis palàm exponi, qui plus gratiæ non meriti afferant; nec aliam inſtitutionem, quàm Principis placitum requiri: ſic Eccleſiaſticam diſciplinam omnino everti: nec poſſe ſummũ Paſtorem, niſi officii aut immemorem, aut negligentem connivere: aliud eſſe jus Regaliæ, aliud abuſus tam indignos, iſtos tollerent, & illud non impugnari. Reſpondebant ex adverſo Galli: *Regem nihil novi molitum, nec aliam, quàm Regum prædeceſſorum viam inſiſtere, eorúmque veſtigia illi pro regula, & legibus eſſe. Jus Regaliæ ſex jam ſæculis, & multò ante Lugdunenſe Concilium immotum ſtetiſſe, nec poſſe tanto tempore firmatum ſine injuria, & damno everti.*

Non illud gratis, & precariò à Regibus obtentum, ſed ſummis in Eccleſiam, præſertim Romanam beneficiis: Inſpicerent tot Epiſcopatus in Gallia fundatos, dotatoſq;: tot feuda collata, tot templa, tot loca pia, tot præbendas, aliaque innumera; hæc omnia baſes eſſe, quibus Regalia inſiſtat, nec poſſe hanc Regibus adimi, quin omnia illa Regibus reſtituantur. Si deeſſent alia, hoc unum inſtar omnium fore, quòd ſe, ſuaq; omnia, etiam Coronam, quam capite ferrent, tuendis Eccleſiis earumque juribus Reges addixiſſent, quantulum hoc eſſet præmium tantis beneficiis? & tamen hoc ipſum Clementiâ Regis multo minus, leviuſq; effectum. Fuiſſe olim jus Regaliæ ſic conſtitutum, ut tenerentur Epiſcopi Reges ad bella comitari, arma, pecuniamq; conferre, Aulam ipſam, militeſque hoſpitio excipere, multaque alia præſtare, nunc Epiſcopis remiſſa. Ipſos vacantium Eccleſiarum fructus fic à Moderno Rege diſtribui, ut tertiam partem Electis Paſtoribus cedat; quod ſupereſt, non profanis uſibus ſed hæreticorum bono impendi, quid ipſe Papa melius faceret? Laborare ipſum Regem, nec ſanguini, nec theſauris in augenda Catholica Religione parcere, majori neſcias fortitudine, an pietate; & Romæ circa paucillos fructus tantum pulveris, & contentionis eſſe? Nihil ab ipſo Rege

deciſum,

deciſum, ſed Henrici Magni ſententiæ locum datum eſſe, idque non temere, & inconſulto, ſed adhibitis peritiſſimis juxta, & æqui amantiſſimis, quosque ipſi Epiſcopi judices optaſſent. Nihil ampliùs à Rege fieri potuiſſe, quo conſcientiæ ſuæ conſuleret: ab iſtis jus Regaliæ illimitatum, ac univerſale, & in omnes Eccleſias extenſum agnoſci: ipſos Epiſcopos, viroſq; Religioſos, extra paucos certatim ſubſcribere: non poſſe ſibi Regem perſuadere paris & Doctrinæ, & pietatis viros aut velle, aut poſſe falli, ſolemque Romæ tantum, non Pariſiis illucere. Falli omnino, qui crederent, fuiſſe Eccleſias *aliquas Regaliæ non obnoxias: Regum enim indulgentiâ, non jure aliquo, aut privilegio libertatem conſecutas: quis neſciat gratias non præſcribi? Id ipſum Epiſcopos intellexiſſe, qui per annorum intervalla hanc immunitatem à Regibus peterent, nunquã petituros niſi debitum agnoſcerent. Jus hoc cuſtodiæ, & occupandorum fructuum Coronæ innexum eſſe, & à nullo Regum alienari poſſe, remittiq; & ſi qui prædeceſſorum remiſiſſent, potuiſſe id facere, quoad viverent, ſeque ipſos tantum, non ſucceſſores obſtringere. Nihil aliud Regem quàm ſua petere, nec de lucro, ſed dignitate certâmen eſſe, nec ſibi minorem, quàm Papæ neceſſitatem incumbere jus Regale, quod à Majoribus accepiſſet, tuendi: hoc enim, cùm thronum conſcenderet, juràſſe, & hanc ipſam Religionis eſſe cauſam, juramenta ſervare.*

Lugdunenſe Concilium quod attinet, illo potius cauſam Regis adjuvari, quàm opprimi, cùm antiquis poſſeſſoribus Regaliam confirmet, & illud tantùm vetet, ne ab aliis uſurpetur. Mirum eſſe, Epiſcopis omnibus Regiam cauſam probantibus duos ſolùm, Apamienſem, & Alectenſem adverſari; quaſi verò æquum videri poſſit, ut omnium auctoritas, & ſententia duobus cedat, aſſurgatq; ; & tamen utriusq; contumaciam Romanum Pontificem haud latere, qui in cauſa Janſenii duobus Summis Pontificibus Alexandro VII. & Clementi IX. pertinaciter obſtiterint, nec Amicorum aut precibus aut rationibus flecti priùs potuerint, quàm armatum Vaticanum viderent, & fulmen eminus coruſcare, tum verò coactos manum dediſſe, nec tam reverentia ſummi Paſtoris, quàm metu victos eſſe. His ergo tam paucis, tamq; obſtinatis, nec minùs Romæ, quàm Galliæ moleſtis major fides habenda eſſet, quam aliis omnibus? habere Gallicanam Eccleſiam, quod meritò doleat, ſi Pontifex Max. Prælatos doctrina & virtute, tantoque numero inſignes duobus illis non tantùm æquet, ſed etiam poſthabeat. Denique Concilio Lugdunenſi definitum eſſe, jus Regaliæ tutò ab iis poſſideri, qui longa conſuetudine, aut privilegio munirentur: ſolùm ergo quæſtionem facti ſupereſſe, an longâ

hæc conſuetudo omnes Galliæ Eccleſias occupaſſet: hìc de facto, non jure certari, & proinde ad ſolum Regium Senatum ſententiam pertinere, cùm nihil ſacri admixtum habeat: & meritò calumniatores eſſe, qui propterea dicant turbari à Rege Eccleſiaſticum forum, cùm ad hoc juris tantùm quæſtiones pertineant, quæ nulla hic vertitur, utpote in Lugdunenſi Concilio jam finita.

Ad has Gallorum exceptiones aliæ à Pontificiis oppoſitæ. *Extra lineam eſſe, quæ à Gallis dicerentur, nec ad materiam, de qua agitur, pertinere. Pontificem Max. nec tam ignarum eſſe, nec tam ingratum, ut quantum Galliæ Regibus debeat, aut neſciat, aut neget. Beneficia, quæ in Eccleſiam Romanam contuliſſent, nunquam effluxura; & quàm altè Romani Pontifices memoriæ illa inſcripſerint, teſtari tot privilegia, indulta, gratias, aliaque quàm plurima, quæ Reges viciſſim à Chriſti Vicario acceperint. Cæterum donato etiam totius Orbis Imperio, & Coronâ quam capite Reges geſtent, nunquam effecturos, ut officio, & partibus ſibi à Chriſto impoſitis, ſancteque juratis Pontifex Romanus deeſſe poſſit. Non privilegia, non conſuetudines, non libertatem, non Regaliam denique ipſam impugnari, ſed abuſus tantum, quibus Regaliæ nomen imponant. Collationes beneficiorum invadi, impediri Canonicas Inſtitutiones, jus cuſtodiæ, & fructuum occupandorum ad Eccleſias extendi omnium teſtimonio liberas, exemptasque; & hoc ipſum cuſtodiæ jus tanquam Coronæ proprium, innatumque, non verò à ſummis Pontificibus acceptũ palàm jactari. Epiſcopos, qui auſis tam indignis ſe opponant, tanquam perduellionis reos toto Regno agitari, & quod in ſinum communis Eccleſiæ Patris lachrymas ſuas & querelas effundant, in exilium, & ad pœnas rapi: libertatem denique Eccleſiaſticam ſic deleri, ut veſtigium ejus vix aliquod appareat. Hæc quâ ratione, quo privilegio, conſuetudine excuſari poſſint? has Pontificis Romani querelas, non alias eſſe; nec ad iſtas prius à Gallis reſponſum iri, quàm ſacrorum Canonum, Eccleſiæq; diſciplinâ penitus oppreſſâ. Non hæc in angulis & occultè fieri, ut ad illa credenda opus habeat Pont. Max. duorum Epiſcoporum teſtimoniis, Apamienſis videlicet, & Alenſis. Nimis hæc aperta, ſolique expoſita eſſe, ut ab aliquo ignorari poſſint, multoq; minùs ab illo, qui in faſtigio Eccleſiæ velut ſpeculâ poſitus, orbem circumſpiciat. Nihil ergo Gallos agere, dum privilegia, dum conſuetudines, ipſumq; Lugdunenſe Concilium ſuæ cauſæ prætexant: nihil iſtorum à Romano Pontifice oppugnari, nec antiquos terminos convelli, ſed novos tantùm abuſus, quos nulla conſuetudo, aut privilegium purgare poſſit, damnari: hos ſi tollant, pacem cum Chriſto, ejuſq; Vicario, nec aliter fore.*

Hæ, ùt credimus, potiſſimæ rationes erant, quibus utrinque pugnabatur; alia non tam ex ſolido, quàm declamantium more, & pro ſingulorum affectu producta, omnibus, ut fieri amat, dicere aliquid volentibus. Nos potiora ſelegimus.

X. Romæ interim, dum gliſcentibus turbis remedium quæritur, pejora in Galliis agitabantur. Exacerbaverant Epiſcopos variæ Pontificis querelæ, miſsique libelli, & quod mireris, illos maximè offendit, quorum cauſæ tam ardenter ſtudebat. Notabantur Romæ Gallicani Paſtores tanquam officii ſui negligentes, deſideſque, quique plùs aulæ ſervirent, quàm Eccleſiæ, nec tam, quid Papæ deberent, intueri, à quo Infulas acceperant, quàm quid Regi placeret: Si animosè principiis obſtitiſſent, Regem veneratione Sacerdotum jam dudum alium fore, nunc verò eorum conniventiâ, & blanditiis, qui mederi debebant, plagam incruduiſſe, & extra remedium eſſe, non tàm ægroti, quàm Medicorum culpâ.

Querelis acceſſerant anathemata, & cenſuræ, quibus Regaliſtæ omnes petebantur, & nominatim Toloſanus Archiepiſcopus: atque, ut infortunia rarò ſola, ſed catenatim incedunt, aliud evenit, quod Archiepiſcopum Pariſienſem vehementer incitavit. Haud procul Pariſiis in paupere Monaſterio ſanctimoniales ex ordine D. Auguſt. degebant, quibus mortuâ, ùt vocant, Matre, aliam Archiepiſcopus præfecit; hâc paulo poſt è vivis ſublatâ, alia iterum ab Archiepiſcopo ſuffecta, ſed Religionis, & habitûs alterius, ac cum titulo Abbatiſſæ perpetuæ. Dolebant ſacræ Virgines ſibi Electionem ademptam, & contra Regulæ Decreta, longaſque conſuetudines Matris titulum in Antiſtitæ mutatum, nec ſingulis trienniis, ſed perpetuo datam. Tantoque magis dolorem augebat, quòd viderent alterius ordinis, aliiſque moribus fœminam delitias in paupere Monaſterio captare, nobilique Matronæ ſimilem ſervos alere, in Chorum velut Capitolium cum pedo, & tintinnabulo argenteis magnificè vadere, pulvinari, & tapetibus per pompam, & delitias ſubſtratis. Hæc, ùt dixi, numquam hactenus uſurpata oculos Familiæ ſimplicis feriebant; Archiepiſcopo igitur ſupplicant, ut dignetur Antiſtitam pauperi Monaſterio gravem, & Diſciplinæ inutilem aliò movere, & quam vellent eligi, permitteret: rejectæ preces, obtentu Regii Chirographi, & neceſſitate collapſas Monaſterii facultates per Abbatiſſam reparandi. Repetebant Sanctimoniales, mirum eſſe, ſi quæ ſplendidè, & cum apparatu viveret, ac lautas quotidie epulas adornaret, inſtrumentum haberetur inſtaurandis potiùs, quàm conſumendis opi-

 bus, ſi

bus, ſi quæ eſſent. Romam ergo confugiunt: illic auditæ, Decretum Matrem aliquam liberè eligendi impetrant, omnique obedientia in delicatam Anciſtitam ſolvuntur. Hinc enim vero ab Archiepiſcopo, aliiſque Galliæ Prælatis querelæ. Exacerbatis ergò animis, & in communem cauſam ſociatis facile fuit, eam tempeſtatem cogi, quæ poſtea erupit; eaſque propoſitiones conflari, quæ adverſus Romanam authoritatem præſidio eſſent, ſi aliqua, quæ Gallis diſplicerent, imperâſſet.

Hic contentionis hujus ortus, hic progreſſus fuit, exitu adhuc pendente. Hinc in multos Galliæ prælatos Romani Pontificis indignatio, & in Gallis par indignationis offenſa. Ex hac non dicam vindictæ, ſed injuriæ, ùt putabant, arcendæ cauſa, Pariſios Comitia indicta; & in Comitiis propoſitiones contextæ. quæ infra producentur.

XI. Cæterum, ùt, quæ hactenus diximus, evadant clariora, Pontificis Romani ad Regem Chriſtianiſſimum Diploma ſubjungimus.

Primum Breve Apoſtolicum Ludovico Francorum Regi.

JAm pridem inaudivimus non deeſſe Majeſtati Tuæ Conſiliarios, & adminiſtros, qui tibi perſuadere niterentur, ut uſum illum antiquum cuſtodires, fructuum vacantium Eccleſiarum, quod Regaliam vocant, ad eas quoque Regni tui Eccleſias extenderes, quas illi juri obnoxias nunquam fuiſſe, vel ex ipſis Fiſci Regii tabulariis liquidò conſtat. Sed Nos memoriâ repetentes, omnem de hac re controverſiam, communi olim Eccleſiæ Catholicæ conſenſu, & benignâ Sedis Apoſtolicæ indulgentiâ providè, ſapienterque compoſitam fuiſſe in Generali Concilio Lugdunenſi, minimè ad credendum adduci poteramus, Majeſtatem Tuam conſiliis hujuſmodi aures præbituram aliquando eſſe, multò minùs admoturam operi manum, invitâ Synodo tantæ apud univerſam Eccleſiam auctoritatis, & reclamantibus conſtitutionibus, & exemplis Regum Majorum tuorum, qui conſtitutionem in eadem Synodo ad preces Regias, Regiis Legatis præſen-

præſentibus, in ipſa Gallia, & totâ Gallicâ Gente efflagitante, ſancitam, per integrum quatuor fermè ſæculorum ſpatium certatim probârunt, obſervaveruntque, & præcipuo in honore ſemper habuerunt; nec verò ſimile videbatur Majeſtatem Tuam, poſtquam tantum ſibi apud Deum meriti, & apud homines gloriæ maximis pro Religione Catholica rebus geſtis comparavit, ut nullius Majorum Tuorum Regum clariſſimorum memoriæ poſſis invidere, velle rem aggredi, quæ, nullâ vel urgente neceſſitate, vel æquitate ſuadente magnum eſſet quàm plurimis Galliæ Epiſcopis, eorumque Clero incommodum, & juſtum dolorem allatura, non ſine gravi Catholicorum omnium ſenſu, qui in Francorum Annalibus, & in ſacrorum Canonum Statutis animadvertunt, quantum id veteri conſuetudini, & Eccleſiaſticæ libertatis, ac diſciplinæ rationibus adverſetur. Unde plerique tum veteres, tum recentes Galliæ ſcriptores, quantumvis Majeſtati Tuæ & imperio ſubeſſent, & auctoritati magnitudinique impenſiùs ſtuderent, in eos, qui præfatam Regaliæ extenſionem ſuadere auſi fuerunt, tanquam in malæ, perditæque cauſæ Patronos, & favorem Aulæ captantes liberâ indignatione invecti, ſtylum ſubinde ſtrinxerunt; nullus verò Galliæ Regum vel tentare id voluit, vel tentatum exequi innituit, memor à ſapiente præclarè præcipi: Ne tranſiliamus terminos, quos poſuerunt Patres noſtri. Illud præterea hos hujus periculi metu, curâque liberabat, quòd, cùm Majeſtas Tua multis ab hinc annis hujus Sanctæ Sedis liberalitate aucta, ornataque ſit penè ſupra votum indultis ampliſſimis, præter ea, quibus etiam Reges, Majores Tui, ejuſdem Sedis benignitate gaudebant, nominandi ad beneficia Eccleſiaſtica, putaviſſemus, ipſam ſanctiſſimi, ſapientiſſimique olim Galliæ Regis exemplo cogitare potius de ſe tam gravi periculoſâque ſarcina exonerando, quàm

do,quàm novis ineundis rationibus Regiæ in ſacros reditus auctoritatis amplificandæ. Sed ubi allatæ ad nos fuêre b.m. Alectenſis Epiſcopi litteræ, in quibus poſt debitas Religioſi in hanc ſanctam Sedem obſequii, & filialis obſervantiæ ſignificationes ſuas ad Nos querelas, quas propè jam moriens poſtea renovavit, ob Regaliæ uſum in Diœceſim ſuam, quæ ab eo libera ſemper fuit, nuper invectum deferebat, unaque appellationem à ſententia Metropolitani Narbonenſis; deinde etiam docti ſumus idem Apamienſi Eccleſiæ pariter liberæ contigiſſe, ac tandem Gallici Regni Eccleſiæ hujuſmodi onere jubentur aſſueſcere: mirati vehementer ſumus, Conſtitutionum Apoſtolicarum, & Generalium conciliorum Decretis, ac tam certâ, compertaque apud omnes veritate & juſtitiâ potiores fuiſſe illorum conatus, qui terrena potius, & caduca, quàm cœleſtia, & æterna reſpicientes, dum Majeſtatis Tuæ gratiam, potentiam amplificando, aucupantur, moleſtiſſimos Tibi, & valde periculoſos conſcientiæ terrores quod Deus avertat, in id tempus præparant, cùm in diſtricto Dei judicio mortales omnes, quocunque tandem potentiæ & dignitatis loco ſint, diligenter reddere debent omnis anteactæ vitæ rationem. Nos itaque pro noſtra non minus erga æternam, quæ magnæ nobis curæ & eſt, & eſſe debet, Majeſtatis Tuæ ſalutem, quàm erga inclitum Clerum, & Religioſiſſimos Galliæ Præſules, imò erga univerſam Eccleſiam, cujus in hoc negotio procul dubio cauſa agitur, paternâ charitate ſeriò admonendum Te, & vehementer hortandum, obſecrandumq; judicavimus, ut à tam injuſtis ac perniciosis conſiliis animum abducas: præfatis Alectenſi, & Apamienſi, cæteriſpue Regni Tui Eccleſiis, quæ uſui Regaliæ obnoxiæ non fuêre, ſuas libertates, atque immunitates tutas relinquas, ne eas de cætero ullo modo labefactari ſinas, ſed quidquid in contrarium hactenus a-

nus actum, tentatúmque eſt, reparari, atque in priſtinum ſtatum reſtitui cures: néve cœleſtis beneficentiæ fontem, quám ſubditæ Tibi gentes, pietatis inprimis, juſtitiæque ſuæ merito, ſicuti credere nos juvat, expertæ hucúſque ſunt, ſecus non agendo, & Dei, per quem regnas, Eccleſiam graviter lædendo obſtruas, qui ſcias hujus quoque vitæ bona, & regnorum felicitatem, & incrementa à divina bonitate unicè dari, expectandáque eſſe, ſicuti innumera omnium gentium, ac temporum exempla teſtantur. Nos ſanè hos animi Noſtri ſenſus in ſinu tacitos continere nō patitur, vel Noſtri paſtoralis officii ratio, cui ſollicitudo incumbit omnium Eccleſiarum; vel juſtitiæ debitum, quo omnibus ad hanc ſedem ex veteri, juſtóque more, quem à nulla humana poteſtate impediri fas eſt, recurrentibus jus reddere, conſilium, opem, ac paternum patrocinium præſtare; vel denique neceſſitas occurrendi ſcandalo, quò Chriſtiani latè populi ad tantæ rei exitum converſi afficerentur, ſi à laicali poteſtate Eccleſiæ, earúmque Antiſtites, & miniſtri ſuis libertatibus, atque immunitatibus, earumq; uſu, & antiquâ conceſſione contra generalium Conciliorum Decreta, & veterem inconcuſſámque obſervantiam, ſpoliarentur, non alio prætextu, quàm novæ, & inauditæ opinionis nullo jure nixæ, cui nonnulli poſtea acceſſerunt, non quod aliquid novi afferrent, quod rei veritatem tam apertam poſſet in dubium revocare, ſed ut rem ſuam agerent, nihil ſolliciti, ſi publica perderent. Speramus Majeſtatem Tuam cauſæ juſtitiâ, & æquitate cognitâ, quæ patet ipſa per ſe, Paternæ cohortationi, ac precibus noſtris, pro ſpectata animi tui pietate, & ſapientia, perpetuaque in hanc Sedem obſervantia auſcultaturam, Noſq; curâ non minùs moleſtâ, quàm neceſſariâ, inter tot alias, quibus circumdamur, liberaturam. Sanè ſi aliter ſua-

dentium conſilia Majeſtas Tua paulò attentiùs excuſſerit, facilè intelliget, homines gratiæ & fortunæ inhiantes, obtentu Regiæ poteſtatis ſuam firmare velle; neque tam eſſe amplitudinis Tuæ cupidos, quàm laudis inimicos, ut qui ad omnem poſteritatis memoriam illuſtribus factis Chriſtianæ Reipublicæ ſalutem tueri, & Religionem amplificare tantopere ſtuduiſti in alienis terris, nunc à Te ipſo quodammodo alienus, Eccleſiæ libertatem, auctoritatemque in tuis imminutam velis; quaſi verò facilè tibi perſuaderi poſſe confidant, æquum eſſe, vel fieri poſſe, ut nobilitetur & creſcat ex Eccleſiæ ruinis Imperium, quod Religioſiſſimi fortiſſimique Reges Majores Tui mirifico in eandem Eccleſiam ſtudio, & pari in Apoſtolicam Sedem pietate Tibi eorum veſtigiis ſtrenuè inſiſtendi, ampliſſimum reliquerunt. Tu Reges eos, Fili chariſſime, vel etiam Te ipſum imitare, & eorum tuaque præclarè facta in mentem revoca. Nos quidem oblivíſci non poſſumus prædeceſſores noſtros R⟨o⟩manos Pontifices, qui ſimilibus de cauſis graves, ac diuturnas pati ærumnas, & immanes contentionum ac periculorum procellas, in eo confiſi, qui mari ventíſque imperat, invicto animo ſubire non dubitârunt. Hæc ad Majeſtatem Tuã inviti ſcribimus, qui in materia lætioris argumenti verſari magnopere cuperemus, ſed poſtquam Apoſtolicæ ſervitutis onus ſubeundo divinæ voluntati paruimus, liberum Nobis jam non eſt exequi noſtram, quæ tuæ obſecundare quacumque in re vellet; ſicut in pluribus, quas nobis ratio temporum, & publicæ pacis ſtudium hactenus indulgere permiſit, cognoſcere potuiſti. Significavimus hæc ipſa Oratori Majeſt. Tuæ nobili viro Duci de Eſtre, ut Tibi pluribus referret, itidémque venerabili Fratri Archiepiſcopo Adrianopolis Nuncio apud Te Noſtro, quem, ut de tota re diſſeren-

ſerentem diligenter, ac benignè pro more Tuo audire velis, vehementer à Te petimus, ac Majeſtati Tuæ Apoſtolicam Benedictionem amantiſſimè impartimur.

Secundum Breve Apoſtolicũ.

Ludovico Francorum Regi.

EX litteris, quibus Majeſtas Tua ad noſtras 12. Martii datas reſpondit, & ex iis, quæ ad nos retulit venerabilis Frater Archiepiſcopus Adrianopolitanus, eò rem adductam videmus, ut Nos vel officio Noſtro deeſſe, retinendo verbum in tempore ſalutis, vel Tibi fortaſſe moleſti eſſe cogamur. Sed dabis, chariſſime Fili, Paſtoralis officii debito, dabis paternæ ſollicitudini, atque amori in Te Noſtro, ſi Te malè conſulentium culpâ in ſummo æternæ ſalutis periculo conſtitutum videntes, opportunè, importunè inſtamus, & obſecramus, clarâ voce clamantes, ut è tam præcipiti loco pedem referas. Duo inprimis ut certa, atque indubitata affirmari cognovimus ex tuis litteris. Primùm quidem Regaliæ jus, uti nuncupant, in Eccleſias Galliæ univerſas Majeſtati Tuæ competere, tanquam Regiæ coronæ inſitum, & innatum; deinde clariſſimos Reges majores tuos jus illud exercuiſſe, dum viverent, & ad Te morientes hæreditario ordine tranſmiſiſſe; quibus à Te creditis minimè miramur, ſi ad eos progreſſus fuiſti, quæ talium principiorum conſentanea erant. Verumtamen illa tam aliena à vero ſunt, ùt nihil magis. Nemo enim ſanæ mentis, & doctrinæ auſit in dubium revocare, nullum ſæculari poteſtati in res ſacras jus eſſe, niſi quatenus Eccleſiæ indulſit auctoritas. Nunc autem non ſolùm Galliæ Regibus non indulſit, ut Regaliam prædictam extenderent ad Eccleſias illi oneri non aſſuetas

ſed etiam id fieri apertè vetuit in Generali Concilio Lugdunenſi, quod Gallia inprimis veneratur, & ſanctum habet. Reges prædeceſſores tuos, quotquot fuêre, ejuſdem Concilii diſpoſitionem religiosè ſemper, & per quadringentorum ferme annorum ſpatium cuſtodiviſſe; & ſi quis eorum de illa confringenda cogitavit, re meliùs penſatâ, ab incepto deſtitiſſe audimus, in confeſſo eſſe apud omnes ſcriptores, præſertim Gallos, & Regia ipſa tabularia ad oculum demonſtrare. Quamobrem pati non poſſumus, nec debemus Majeſtati Tuæ obtrudi errorem tam manifeſtum, tam conſcientiæ Tuæ, tam Galliæ Regno, tam Eccleſiæ univérſæ pernicioſum; ſemel enim admiſſo Majeſtati Tuæ licere adversùs Generalis Concilii Decreta, adversùs Regum Majorum Tuorum exempla, adversùs ipſam rerum ſacrarum naturam, & primogeniam Eccleſiarum libertatem, jus Regaliæ in eas quóque Eccleſias, quæ hujuſmodi oneri obnoxiæ nunquam fuêre, ídque palàm diſſentiente, & reclamante, & ineluctabilem cœleſtis iræ animadverſionem multis cum lacrymis denuntiante Romano Pontifice, ad quem, ſicuti vetus conſuetudo poſcebat, nonnulli Galliæ Epiſcopi à Metropolitanorum ſententiis appellârunt; nemo non videt, quæ inde Eccleſiæ catholicæ deformatio, ac ruina, quæ ſacrarum, ac profanarum rerum confuſio, ſublato quodammodo inter ſpiritualem, & ſæcularem Poteſtatem pariete medio, ſit conſecutura, non in Gallia ſolùm, ſed in omnibus aliis Chriſtiani orbis Provinciis manante in dies latiùs exempli auctoritate. Accedet ad hæc, niſi error tam abſurdus, ac tam certus corrigatur, gravis jactura, & periculum animarum in iſto Regno: illi enim quos, Majeſtas Tua vacantium Eccleſiarum fructibus augebit, in quibus Eccleſiis jus illud locum non habet, cum progreſſu temporis.

poris, vel monitu Sacerdotum, quibus Arcana conſcientiæ ſuæ detegunt, vel etiam ipſi perſe, ut in re clara, & aperta viderint, in quos ſe laqueos induerint, & in quod animam ſuam perditionis æternæ diſcrimē adduxerint, tot cenſuris, adeoque tot Sacrilegiis obſtricti, tot illicitè perceptis bonis Eccleſiæ, quæ reſtituere cogantur, incredibile dictu eſt, quâ animi perturbatione, quibus conſcientiæ terroribus agentur, Regiam beneficentiam Tuam magni infortunii loco habituri. Quorum profectò malorum, & diſcriminum culpam, niſi providè arceantur, Majeſtas Tua haud dubiè in diſtricto DEI Judicio ſuſtineret. Vehementer itaq; Majeſtatem Tuam rogamus, ut pro eximia animi tui æquitate, & ſapientia rem ſeriò perpendas, ac ſi innumeris ampliſſimi Regni Tui negotiis impediris, quo minùs eam per Te cognoſcas, viros aliquos non tam doctrinâ, quæ non adeò magna requiritur ad hujus cauſæ cognitionem, quàm pietate fidéque præſtantes, conſulas, vel, ſi placet, evolvas acta ipſa Cleri Gallicani nuper impreſſa, quæ Tibi rei veritatem luculenter aperient. Quâ cognitâ minimè dubitamus, quin Majeſtas Tua illicò declaret nihil Tibi majori curæ eſſe, quàm reddi Deo, quæ Dei ſunt, à quo tantas opes, tam ſplendidum amplúmque Regnum, & omni Regno potiora tot præclara animi corporíſque bona accepiſti. Longiùs fortaſſe, quàm patitur, vel evidens cauſæ juſtitia, vel egregia virtus Tua, in hoc argumento immoramur. Verùm non ut Te confundamus, hæc ſcribimus, ſed tanquam Filium chariſſimum admonemus, animo reputantes, nihil prodeſſe homini, ſi univerſum mundum lucretur, animæ verò ſuæ detrimentum patiatur. Speramus, chariſſime Fili, opus non fore, ut novis eximiam religionem, æquitatemq; Tuam precibus in hoc negotio interpellemus; ea cætero-

teroqui eſt rei magnitudo, & gravitas, in qua non Gallicanæ ſolùm, ſed totius Eccleſiæ dignitas, ſalusque vertitur, ut pro Apoſtolici officii noſtri munere extrema omnia pati potiùs, quàm cauſam iſtam negligenter agere debeamus. Reliqua ſuper hoc argumento accipies à præfato Nuncio Noſtro, ac Tibi Apoſtolicam benedictionem perpetuo cum felicitatis Tuæ voto conjunctam amantiſſimè impartimur.

Tertium Breve Apoſtolicum.

Chariſſimo Filio noſtro Ludovico Francorum Regi Chriſtianiſſimo Innocentius Papa XI.

CHariſſime in Chriſto Fili: Binis jam litteris fusè, & luculenter oſtendimus, Majeſtatem Tuam etiã in concordi ferè omnium Galliæ ſcriptorum teſtimonio, & ex ipſis Regij tabularij tui actis, quod eſſet Eccleſiæ libertati injurioſum, omni divino, humanóque juri contrarium, & alienum, perpetuo Regum Majorum Tuorum more, & exemplo editum, ſeptem ab hinc annis à Te decretum, quo conſuetudinem illam cuſtodiendi fructus, & vacantium Eccleſiarũ quam Regaliam nuncupant, ad eas quóq; Eccleſias extendi jubes, quæ hujuſmodi oneri nunquam obnoxiæ fuêre, in quibus litteris vehementer à Te pro Paſtoralis officij Noſtri debito, & pro paterna, quam gerimus, ſalutis Tuæ cura efflagitavimus, ut Decretum ipſum, aliáque deinceps acta adverſus jura libertatésque Eccleſiarum abrogari, abolerique mandares; erat ſanè illud etiam cauſæ ipſius meritum, ea de Regij animi tui æquitate, & magnitudine opinio Noſtra, ut certâ ſpe duceremur, Majeſtatem Tuam omnibus in locum priſtinum quàm primùm repoſitis, cor Tuum ab ulteriori tantæ rei ſollicitudine tot aliis in Catholicæ Ec-

cleſiæ

cleſiæ Procuratione diſtrictum liberaturam. Verùm poſtquam plurium menſium ſpatium, quod longanimitati Noſtræ probandæ ab ultimis litteris effluxit, nullum adhuc neque ad eas reſponſum, neque ex eis fructum videmus, quin etiam plurimorũ litteris, & ſermone nos pro comperto habemus, omnia deteriore in dies loco eſſe, & prætextu Regaliæ hujuſmodi beneficiorum collationes, & Canonicas inſtitutiones impediri, Epiſcoporum auctoritatem peſſundari, Eccleſiaſticam diſciplinam, ordinemque turbari, novam denique praxim veteri Eccleſiæ praxi, & divinæ inſtitutioni contrariam invehi à Sæculari poteſtate, neque ea clam, ut timidè fieri reperimus; ſed apertè, & manu Regiâ. Non dicimus hoc loco, ne actum agamus, quot inde ſcandala, & quærelæ, quot in Clerum Gallicanum incommoda naſcantur, quod Eccleſiæ univerſæ à tali exemplo periculum, quæ tempeſtas immineat, quæ nomini, átque honori Tuo macula, quæ Conſcientiæ labes inuratur: ſatis enim ea in ſuperioribus litteris indicavimus, ſatis patent ipſa per ſe; non patitur tamen ſincera, ac planè paterna erga Te, Regnumq; iſtud ampliſſimum charitas Noſtra, Nos in tanta divini honoris injuria, in tam gravi Tui ipſius periculo adhuc ſilere, ſed cogimur iterum intimo cordis affectu, & in viſceribus Jeſu Chriſti rogare, obſecraréque M. T. ut memor ejuſdem Chriſti Verborum ad Eccleſiæ Præpoſitos: qui vos audit, me audit, Nos potiùs, qui Tibi Parentis, & quidem amantiſſimi loco ſumus, audire velis, vera & ſalutaria ſuadentes, quàm filios diffidentiæ, qui terrena tantùm ſapiunt, quíque conſiliis in ſpeciem utilibus, ſed reverâ pernicioſis incliti iſtius Regni fundamenta in rerum ſacrarum reverentia, & in Eccleſiæ auctoritate, juribúsq; tuendis poſita convellunt; qui quidẽ, ſi ii eſſe vellent, quos eſſe ipſorum digni-

dignitas,& officiũ, Tuáq; ſingularis in eos benignitas cogit. imitari potiùs deberent integritatem, fidémque eorum, quos olim pari loco poſitos memoriæ proditum eſt, & in Gallicani Cleri acta nuper relatum, liberâ aliquando voce in ſimili cauſa monuiſſe Reges Prædeceſſores tuos: meminiſſent, quid & quâ jurisjurandi Religione, ubi Regni gubernacula ſuſceptuti, ſacro chriſmate inungerentur, polliciti Deo fuiſſent, ſe videlicet divinę ejus gloriæ omni ope, & ſtudio inſervituros, & pro Eccleſiæ ſuæ S.ᵗæ juribus, & libertate aſſerenda paratos ſemper fore ſanguinem ipſum, vitámque profundere: conſiderarent fluxam, & fugacem eſſe mortalium vitam, Regũ præſertim, ac Principum, qui, ubi ad diſtrictum Dei judicium vocarentur, illuc accederent ſine cuſtodibus, ſine comitatu, ſine ullis Regiæ, vel dignitatis inſiſigniis, vel potentiæ præſidiis nudi, atque inermes, reddituri omnis anteactæ vitæ rationem Judici ſcrutatori cordium, quem nulla res latet, apud quem non eſt acceptio perſonarum, qui poteſtatem habet mittendi in gehennam, ubi potẽtes tormenta patiuntur. Nec ſuperiori ſæculo defuit in Gallia Epiſcopus, qui in frequenti aliorum Præſulum, aulæque Procerum coronâ apud Henricum Regem hujus nominis Tertium Cleri Gallicani cauſam in re non abſimili orans Regi dixerit: obſervatum fuiſſe, nunquam Regias in Gallia ſtirpes defuiſſe, niſi ubi Reges indebitas ad beneficia nominationes arrogare ſibi cœpiſſent, à quibus S. Ludovicus Rex Chriſtianæ humilitatis non minùs gloriâ, quàm Regiæ dignitatis culmine ſublimior, uſque adeò abhorruiſſet, ut ultro etiam Pontificiâ authoritate ſibi delatas rejecerit. Fuit hæc quondam in Gallia, imò ad hæc noſtra tempora ſtrenuè retenta eſt penes Epiſcoporum ordinem Apoſtolica loquendi libertas, nihil metuens, nihil ſperans, niſi à Deo; neque id ſo-

id ſolùm per Reges licuit, ſed ita Epiſcoporũ monita ſemper accepta ſunt, ut Epiſcopi ipſi, & ſibi meritam laudẽ, & cauſæ optatum exitum ſint conſecuti, manſeritque propterea inviolata tandem, atque inconcuſſa ſanctio Oecumenici Concilii Lugdunenſis: adeò, ut nonnulli Galliæ Reges impios, & ſacrilegos publico Decreto eos appellaverint, quicunque Regaliam & Eccleſias ei non aſſuetas extendere aliquâ ratione tractarent, ſicut in noſtris annalibus traditum reperitur; hæc autem temporis præſentis infirmitas eò acerbior nobis accidit, quòd ſcimus M. T. nihil ducere inter Regii animi Tui ornamenta præclarius Zelo juſtitiæ, & ſtudio Divini honoris, pro quo tam pia, & tam ſalutaria decreta nuper edidiſti, ac tam multa tanta cum nominis tui laude, & bonorum omnium lætitia in præſens agis, deſtruendo Synagogas, & ædes hæreticorum, ut tibi non minora in cœlo ſtatuere videaris conſervatæ propagatæque Religionis trophæa, quàm in terris relicturum ſperamus devictarum Gentium Barbararum. Cavendum tamen diligenter eſt, ne quod dextera, hoc eſt, ingenita pietas Tua ædificat, deſtruat ſiniſtra, hoc eſt, callida, & iniqua conſilia dicentium tenebras lucem, & lucem tenebras: Cùm moneamur Apoſtolico Oraculo; qui in uno delinquit, eſſe omnium reum: non defuere hâc etiam occaſione in Gallia quidam, neque plures deeſſent ex fratribus noſtris Epiſcopis, viri fortes, & Divinæ legis, & libertatis Eccleſiæ Zelatores, qui graviſſimam hanc, & toti Franciæ Regno, imò Eccleſiæ univerſæ comunem cauſam pari conſtantiâ, & ſpiritu apud Majeſtatem Tuam agerent, ſed metu quodam, ut ipſis videtur, juſto, ignoſcendoque; ut Nos autem judicamus, vano, & non ſolùm Epiſcopali officio, ſed etiam magnanimitati, æquitatique Tuæ injurioſo retenti ſilent, expectantes, dum humilitas

Noſtra à filiali Tua in hanc S. Sedem obſervantia impetret, quod à Regia Tua juſtitia Eccleſiis debitum poſcere ipſi non audent. Itaque in his litteris Noſtris illorum omnium juſtum dolorem, & preces agnoſce, quinimò Dei ipſius voluntatem ore Te Noſtro alloquentis, ac ſeriò monentis, ut præfatum Decretum, & quidquid ejus occaſione adverſus jura libertatesque Eccleſiæ actum, geſtumque hactenus fuit, corrigi, emendarique omnino cures; alioquin magnopere veremur, ne ſubire aliquando debeas, quam Tibi aliàs in litteris denunciavimus, & nunc iterum, & tertiò invitique quidem, quantùm pertinet ad ſenſum amoris in Te Noſtri, ſed Deo Nos interiùs movente apertè denunciamus, Cœleſtis iræ animadverſionem; Nos ſanè neque hoc negotium per litteras ampliùs urgebimus, neque deſides erimus in adhibendis remediis, quæ traditæ Nobis divinitùs poteſtati competunt, quæque in tam gravi, & periculoſo morbo omittere, ſine graviſſima neglecti Apoſtolici muneris culpa non poſſumus; neque tamen ullum inde incommodum, aut periculum, nullam quantumvis ſævam, atque horribilem tempeſtatem pertimeſcemus, ad hoc enim vocati ſumus, neque facimus animam Noſtram pretioſiorem, quàm Nos, probè intelligentes, non forti ſolùm, ſed etiam æquo animo ſubeundas eſſe tribulationes propter juſtitiam, in quibus, & in Cruce Domini Jeſu Chriſti gloriari oportet. Cauſã Dei agimus, quærentes, non quæ Noſtra ſunt, ſed quæ Jeſu Chriſti, cum Eo poſteà, non Nobiſcum Tibi negotiũ erit impoſterũ; cum Eo ſcilicet, adverſus quem non eſt ſapientia, non eſt conſiliũ, non eſt potentia. Nos, poſtquam Miniſterii Noſtri partes plantando, & rigando, ſicut oportet, impleverimus, expectabimus, dum operi incrementum det Deus, à quo accurata prece flagitare non deſinemus, ut verbis, & exhor-

exhortationibus hiſce Noſtris vim, & robur infundat. Majeſtatis Tuæ animum ad ſalubriora conſilia flectendo, unde & mereri Tu poſſis, & Nos lætari, res Tuas omnes ſecundiores indies curſum fluere, ſubditas Imperio Tuo gentes perpetuâ, ac optimâ pace florere, Tibique Apoſtolicam Benedictionem amantiſſimè impartimur. Datum Romæ, die XXIX. Xbris. M.DC.LXXIX.

Litteræ S. Pontificis, ad Conventum Pariſienſem.

VEnerabilibus Fratribus Archiepiſcopis, & Epiſcopis, &c. Paternæ charitati, quâ chariſſimum in Chriſto Filium noſtrum Ludovicum Regem Chriſtianiſſimum, & Eccleſias veſtras, vos ipſos, & univerſum iſtud Regnum amplectimur, permoleſtum accidit, ac planè acerbum cognoſcere ex veſtris litteris die tertiâ Februarii ad Nos datis; Epiſcopos, Clerumque Galliæ, qui corona olim, & gaudium erant Apoſtolicæ Sedis, ita ſe erga illam in præſens gerere, ut cogamur multis cum lacrymis uſurpare propheticum illud: *Filii matris meæ pugnaverunt adverſum me.* Quamquam adverſùm Vos ipſos potiùs pugnatis, dum Nobis in ea cauſa reſiſtitis, in qua veſtrarum Eccleſiarum ſalus, ac libertas agitur, & in qua Nos pro viribus, & dignitate Epiſcopali in iſto Regno tuenda, ab aliquibus Ordinis veſtri piis, ac fortibus viris appellati abſque mora ſurreximus, & jam pridem in gradu ſtamus nullas privatas Noſtras rationes ſecuti, ſed debitæ Eccleſiis omnibus ſollicitudini, & intimo amori erga Vos Noſtro ſatisfacturi.

Nihil ſanè lætum, & veſtris nominibus dignum eas litteras continere in ipſo earum limine intelleximus: nam præter

 ea,

ea, quæ de norma in comitiis convocandis, peragendisque ſervata afferebantur, animadvertimus, eas ordiri à metu Veſtro, quo ſuaſore nunquam Sacerdotes Dei eſſe ſolent, & in ardua, & excelſa pro Religione, & Eccleſiaſtica libertate, vel aggrediendo fortes, vel perficiendo conſtantes. Quem quidem metum falſo judicaviſtis poſſe vos in ſinum Noſtrum effundere. In ſinu enim Noſtro hoſpitari perpetuò debet Charitas Chriſti, quæ foras mittit, & longè arcet à ſe timorem. Quâ charitate erga vos, Regnumque Galliæ paternum cor Noſtrum flagrare multis jam, ac magnis experimentis cognoſci potuit, quæ hic referre non eſt neceſſe. Si quid eſt autem, in quo bene merita de vobis ſit charitas Noſtra, id eſſe imprimis putamus, hoc ipſum Regaliæ negotium, ex quo ſi ſeriò res perpendatur, omnis ordinis veſtri dignitas, atque authoritas pendet. *Timuiſtis* ergo *ubi non erat timor:* Id unum timendum vobis erat, ne apud Deum, hominesque redargui ritè poſſetis, loco atque honori veſtro, & Paſtoralis officii debito defuiſſe: memoriâ vobis repetenda erant, quæ antiqui illi Sanctiſſimi Præſules, quos quàm plurimi poſtea quâlibet ætate ſunt imitati, Epiſcopalis conſtantiæ, ac fortitudinis exempla in hujuſmodi caſibus ad veſtram eruditionem ediderunt. Intuendæ imagines Prædeceſſorum veſtrorum, non ſolùm qui Patrum; ſed qui noſtrâ quoque memoriâ floruerunt, & qui Ivonis Carnotenſis dicta laudatis, debuiſtis etiam facta, cùm res poſceret, imitari. Nôſtis quantùm is fecerit, paſſusque ſit in turbulenta illa, & periculoſa contentione inter Urbanum Pontificem, & Philippum Regem, muneris ſui eſſe arbitratus, contra Regiam indignationem ſtare, bonis ſpoliari, carceres, & exilia perferre, deſerentibus aliis cauſam meliorem. Officii veſtri erat Sedis Apoſtolicæ authoritati Vos adjun-

adjungere, & Paſtorali pectore, humilitate ſacerdotali causâ Eccleſiarum veſtrarum apud Regem agere, ejus conſcientiã de tota re inſtruendo, etiã cum periculo Regium in vos animum irritandi, ut poſſetis impoſterùm ſine rubore in quotidiana Pſalmodia Deum alloquentes Davidica verba proferre: *Loquebar de teſtimoniis tuis in conſpectu Regum, & non confundebar.* Quanto magis id vobis faciendum fuit, tam perſpectâ & exploratâ optimi Principis juſtitiâ, & pietate, quem ſingulari pietate Epiſcopos audire, Eccleſiis favere, & Epiſcopalem poteſtatem intemeratam velle vos ipſi ſcribitis, & Nos magna cum voluptate legimus in veſtris litteris. Non dubitamus, ſi ſtetiſſetis coram Rege pro cauſæ tam juſtæ defenſione, néque defutura vobis verba, quæ loqueremini; néque Regi cor docile, quo veſtris annueret poſtulatis. Nunc, cùm muneris veſtri, & Regiæ æquitatis quodammodò obliti in tanti momenti negotio ſilentium tenueritis, non videmus, quo probabili fundamento ſignificetis, vos ad ita agendum adductos, quòd in controverſia victi ſitis; quòd causâ cecidiſtis. Quomodo cecidit, qui non ſtetit? ecquis veſtrûm tam gravem, tam juſtam cauſam, tam ſacroſanctam curavit apud Regem? Cùm tamen prædeceſſores veſtri in ſimili periculo conſtitutam, non ſemel apud Superiores Galliæ Reges, imò apud Hunc Ipſum liberâ voce defenderint, victoresque à Regio conſpectu deceſſerint, relatis etiam ab æquiſſimo Rege præmiis paſtoralis officii ſtrenuè impleti? Ecquís veſtrûm in arenam deſcendit, ut opponeret murum pro domo Iſrael? quis auſus eſt invidiæ ſe offerre? quis vel vocem unam emiſit memorem priſtinæ libertatis? clamaverunt interim ſicuti ſcribitis, & quidem in mala cauſa pro Regio Jure clamaverunt Regis adminiſtri, cùm vos in optima pro Christi honore ſileretis. Neque illa

ſolidiora, quòd reddituri Nobis rationem, ſeu verius excuſationem allaturi, rerum in hujusmodi comitiis per vos actarum exaggeratis periculum, ne Sacerdotium, & Imperium inter ſe collidantur, & mala, quæ exinde in Eccleſiam, & in Rempublicam conſequi poſſent; proinde exiſtimâſſe vos ad officium veſtrum pertinere aliquam inire rationem tollendi de medio gliſcentis diſſidii, nullam verò apparuiſſe commodiorum remedio à Patribus judicato, utili condeſcenſione Canones temperandi pro temporum neceſſitate, ubi neque fidei veritas, neque morum honeſtas periclitetur. Deberi ab ordine veſtro, deberi à Gallicana, imò ab univerſa Eccleſia plurimum Regi, tam præclarè de Catholica Religione merito, & indies magis mereri cupienti; propterea vos jure veſtro decedentes illud in Regem contuliſſe. Omittimus hîc commemorare, quæ ſignificatis de appellato à vobis ſæculari Magiſtratu, à quo victi deceſſeritis; cupimus enim ejus facti memoriam aboleri, & volumus ea Vos verba à litteris veſtris expungere, nec in actis Cleri Gallicani reſideant ad dedecus veſtri nominis ſempiternum. Quæ de Innocentio III. Benedicto XII. Bonifacio VIII. in veſtram defenſionem adducitis, non defuêre, qui doctis litteris oſtenderint, quàm frivola, atque extranea ſint cauſæ, & magis notum eſt, quàm ut opus ſit commemorare, quo Zelo, quâ conſtantiâ eximii illi Pontifices Eccleſiæ libertatem defenderint adverſùs ſæculares Poteſtates, tantùm abeſt, ut exemplo eorum poſſint errori veſtro ſuffragari. Cæterùm ultro admittimus, & laudamus conſilium relaxandi Canonum diſciplinam pro temporum neceſſitate, ubi fieri id poſſit ſine fidei, & morum diſpendio; imò addimus cum Auguſtino toleranda aliquando pro bono unitatis, quæ pro bono æquitatis odio habenda ſunt, neque eradicanda zizania,
ubi

ubi periculum ſit, ne ſimul etiam triticum eradicetur. Id ita tamen accipi oportet, & in aliquo tantùm peculiari caſu, & ad tempus, & ubi neceſſitas urget, licitum ſit, ſicuti factum eſt ab Eccleſia, cùm Arrianos, & Donatiſtas Epiſcopos ejurato errore ſuis Eccleſiis reſtituit, ut populos, qui ſecuti eos fuerant, in officio continerent. Aliud eſt, ubi diſciplina Eccleſiæ per univerſi ampliſſimi Regni ambitum ſine temporis termino, & manifeſto periculo, ne exemplum latiùs manet, labefactatur, imò evertitur ipſius diſciplinæ, & Hierarchiæ Eccleſiaſticæ fundamentum, ſicuti evenire neceſſe eſſet, ſi quæ à Rege Chriſtianiſſimo in negotio Regaliæ nuper acta ſunt, conniventibus, imò etiam conſentientibus vobis, contra notam jam vobis in eam rem mentem Noſtram, & contra ipſam jurisjurandi Religionem, quâ vos Deo, Romanæ, veſtriſque Eccleſiis obligâſtis, cùm Epiſcopali charactere imbueremini, hæc executioni mandari, & malum invaleſcere diutiùs differendo permitteretur; ac non ea nos pro tradita divinitus humilitati Noſtræ ſuprema in univerſam Eccleſiam poteſtate ſolemni more, prædeceſſorum Noſtrorum veſtigiis inhærentes, improbaremus. Cùm præſertim per abuſum Regaliæ non ſolùm everti diſciplinam Eccleſiæ res ipſa doceat, ſed etiam fidei ipſius integritatem in diſcrimen vocari facilè intelligamus ex ipſis Regiorum Decretorum verbis, quæ jus conferendi beneficia Regi vindicant, non tanquam profluens ex aliqua Eccleſiæ conceſſione, ſed tanquam ingenitum Regiæ Coronæ. Illam verò partem litterarum veſtrarum non ſine animi horrore legere potuimus, in qua dicitur, vos jure veſtro decedentes illud in Regem contuliſſe, quaſi Eccleſiarum, quæ curæ veſtræ creditæ ſunt, eſſetis arbitri non cuſtodes, & quaſi Eccleſiæ ipſæ, & ſpiritualia earum jura poſſent ſub-

pote-

poteſtatis ſæcularis jugum mitti ab Epiſcopis, qui ſe pro earum libertate in ſervitutem dare deberent. Vos ſanè ipſi hanc veritatem agnoſcitis, & confeſſi eſtis, dum alibi pronunciâſtis, jus Regaliæ ſervitutem quandam eſſe, quæ in ea præſertim, quæ ſpectant beneficiorum collationem, imponi non poteſt, niſi Eccleſiâ concedente, vel ſaltem conſentiente. Quo jure vos ergo jus illud in Regem contuliſtis? cumque ſacri Canones diſtrahi vetent jura Eccleſiarũ, quomodò vos diſtrahere in animum induxiſtis, quaſi eorundem Canonum authoritati derogare liceat vobis? Revocate in memoriã, quæ inclitus ille veſter Clarevallenſis Abbas, non Gallicanæ modò ſed univerſalis Eccleſiæ Lumen à Vobis jure merito nuncupatus, Eugenium Pontificem officii ſui admonens, reliquit ſcripta præclarè; meminiſſet ſe eſſe, cui claves traditæ, cui oves creditæ ſunt, eſſe quidem & alios cœli janitores, & gregum paſtores, ſed cùm habeant illi aſſignatos greges ſinguli ſingulos, ipſi univerſos creditos; Unicum, nec modò ovium, ſed & Paſtorum Eugenium eſſe Paſtorem, ideoque juxta Canonum ſtatuta alios Epiſcopos vocatos fuiſſe in partem ſollicitudinis, Ipſum in plenitudinem poteſtatis. Ex quibus verbis quantùm vos admoneri par eſt de obſequio, & obedientiâ, quam habetis huic ſanctæ Sedi, cui Nos Deo authore, quamquàm immeriti præſidemus, tantumdem Paſtoralis Noſtra ſollicitudo excitatur, ad inchoandum tandem aliquando in hoc negotio, quam nimia fortaſſe longanimitas Noſtra, dum pœnitentiæ ſpatium damus, hactenus diſtulit, Apoſtolici muneris executionem; quamobrem per præſentes litteras traditâ Nobis ab Omnipotente Deo authoritate, improbamus, reſcindimus, & caſſamus, quæ in iſtis veſtris comitiis acta ſunt in negotio Regaliæ, cum omnibus inde ſecutis, & quæ impoſterùm attentari

tari contingat, eáque perpetuò irrita, & inania declaramus, quamvis, cùm ſint ipſa per ſe manifeſtè nulla, caſſatione, declaratione hujuſmodi non egerent. Speramus attamen vos quoque ipſos re meliùs conſideratâ, celeri retractatione conſulturos conſcientiæ veſtræ, & Cleri Gallicani exiſtimationi, ex quo Clero, ſicuti hucúſque non defuêre, ita impoſterùm non defuturos confidimus, qui boni Paſtoris exemplo libenter animam ponere parati ſint pro ovibus ſuis, & pro teſtamento Patrum ſuorum. Nos quidem pro officii Noſtri debito parati ſumus, DEI adjutrice gratiâ, ſacrificare ſacrificium juſtitiæ, & Eccleſiæ jura, ac libertatem, & hujus S. Sedis authoritatem, dignitatémque defendere, nil de Nobis, ſed omnia de Eo præſumentes, qui Nos confortat, & operatur in Nobis, & qui juſſit Petrum ſuper aquam ambulare; *præterit enim figura hujus mundi, & dies Domini appropinquat.* Sic ergo agamus Venerab Fratres, ac dilecti filii, ut, cùm Summus Paterfamilias, & Princeps Paſtorum rationem ponere voluerit cum ſervis ſuis, ſanguinem peſſumdatæ Eccleſiæ, quam ſuo cruore ipſe quæſivit, de Noſtris manibus non requirat. Vobis interim omnibus Apoſtolicam benedictionem, cui cæleſtem accedere exoptamus, intimo Paterni amoris affectu impartimur. Datum Romæ die XI. Aprilis M. DC. LXXXII.

Dilectis in Chriſto Filiabus Monialibus, ſeu Canoniſſis Regularibus Congregationis Beatæ Mariæ Virginis nuncupatis, Monaſterii loci de Sciaron, Pariſienſis Diœceſis, Ordinis Canonicorum Regularium Sancti Auguſtini Servi DEI Petri Fourier.

INNOCENTIUS PAPA XI.

Dilectæ in Chriſto Filiæ, allatum ad Nos eſt, monialem

E quan-

quandam Ciſtercienſis, ſeu alterius, non tamen Veſtri Ordinis Mariam Angelicam Le Maiſtre nuncupatam, prætextû Regiæ nominationis ad perpetuam, ſeu temporalem iſtius Monaſterii præfecturam ſe in ejuſdem poſſeſſionem, effractis violenter clauſtri veſtri foribus, dum vos ad Divinam opem implorandam preces ad aram ſuppliciter fundebatis, immiſiſſe. Eam ſanè ex hujuſmodi facto cepimus intimi doloris amaritudinem, quam rei ipſius atrocitas, & grave ſcandalum, quod exinde profectum eſt, expoſcebat, néque minori commiſerationis ſenſu proſecuti vos fuimus. Qui cognitam, & perſpectam habemus pietatem, átque egregiam diſciplinam, quâ inſtituti veſtri, præſertim in gratuita & fideli puellarum inſtructione normam tenetis, ſperamus non defutura Vobis veriora ſolatia à Patre miſericordiarum, qui Virtutem veſtram ita exercet, & quaſi per ignem probat, ut ornet, & illuſtret magis, & ampliori mercede ſuo tempore coronet: Præcipimus interim Vobis, ne præfatæ Mariæ Angelicæ ullum obedientiæ actum exhibeatis, aut quidquam faciatis, quod trahi aliquo modo poſſit in approbationem, & conſenſum eorum, quæ hâc occaſione à quocúnque, quovis colore peracta, & patrata ſunt, quæque Nos Apoſtolicâ authoritate nulla, átque irrita declaramus, & (quatenus opus ſit) caſſamus, omniáque & ſingula tam à dicta Maria Angelica, quàm ab ejus fautoribus attentata annullamus, revocamus, átque abrogamus; ſed procedatis juxta Regularum veſtrarum præſcriptum, ad eligendum de gremio veſtro Matrem, ſeu Prioriſſam triennalem eâ charitate, & prudentiâ, ut monaſterio veſtro præeſſe cum laude poſſit. Cæterùm mandamus, ut ſorores ſeu Matres veſtræ, Moniales dicti veſtri Monaſterii, quæ auſu temerario relegatæ aſſeruntur, quantò citiùs redeant, & ibi voce activâ

& paſ-

& paſſivâ frui, potiri & gaudere poſſint, Vobiſque & ipſis, totique Congregationi Beatæ Mariæ Virginis inſtituti præfati Servi Dei Petri Fourier, & præſertim veſtro Monaſterio Pontificium Noſtrum patrocinium ex animo pollicemur, dum accuratis, & jugibus precibus veſtris neceſſitates Eccleſiæ, & Nos ipſos commendamus, quibus Apoſtolicam Benedictionem paternè impartimur. Datum Romæ die VII. Auguſti. M. DC. LXXX.

Marius Spinola.

Litteræ ab Archi-Epiſcopis, Epiſcopis, cæteriſque Cleri Gallicani deputatis ad Regem Chriſtianiſſimum datæ, & Latinitati ex Gallico redditæ.

Domine, &c.

INtelleximus, nec âbſque intimo doloris ſenſu à S.mo D. N. Romano Pontifice ad Majeſtatem Veſtram delatas eſſe litteras, quibus non ſolùm Majeſtatem Veſtram exhortandam ducit, ne aliquas noſtrarum Eccleſiarum Regaliæ ſubjiciat; Verùm etiam, niſi Paternis, ac ſæpe repetitis admonitionibus acquieſcat, ſuâ poteſtate ſe uſurum, denunciat; Enimverò Noſtrarum partium, Noſtrique obſequii eſſe credimus minimè in re tanti momenti ſilentium tenere, eo præſertim temporis, quo invito, ægróque animo ferimus Filium Primogenitum, Eccleſiæque Protectorem iis omnino minis, eâdémque acerbitâte tractari, quâ Principes ſolent, qui Eccleſiæ jura invadunt. Non eſt Nobis animus cum Majeſtate Veſtra in eo negotio diſceptare, in quo ab Eadem tot argumenta, notáſque pietatis, & juſtitiæ jam dudum accepimus; ſed tantùm hanc novam agendi rationem dolentes intuemur, ex qua tantùm abeſt; ut Eccleſiæ, Sedique Romanæ honoris aliquid, & emolumenti accedat ut potiùs ingentia utrique mala peſſimique effectus timendi ſint, quis enim non videat intempeſtivâ hâc ſeveritate eorum animos, & molitiones ali, qui turbido, inquietóque ingenio ſunt, & contra Sanctitatis Suæ genium,

nium, ac intentiones rectiſſimas occaſionem hanc amplectuntur, vindictam, privatoſque affectus explicandi, & Majeſtatis Veſtræ, ejuſque Prælatorum honori, quod jam dudum faciunt, acerbè inſultandi. Ipſi omnino ſunt, qui lapidem omnem movent, induſtriamque collocant dignitati Sacerdotali cum Regia collidendæ, eo potiſſimùm tempore, quo nunquam magis oportuit utramque fœderari, & nunc maximè, cùm, quæ Religioni augendæ, Diſciplinæ exornandæ, expugnandiſque erroribus Hæreticorum, à Majeſtate Veſtra quotidie fiunt orbe toto, cantantur; Enimverò nec conſilia Nobis, nec media deſunt, quibus aúctoritate Majeſtatis Veſtræ, & potentiâ nixi, tam pernicioſos funeſtoſque eventus evertere poſſimus, explicatâ videlicet ſummo Pontifici animi noſtri ſententia, aliiſque remediis, quæ tam gravi malo conveniunt, maturè adhibitis, illœſa tamen ea Reverentia, obſequioque, quæ Chriſti Vicario profitemur. Hoc ſiquidem Prædeceſſores noſtri ſolemne ſemper habuerunt, ut Zelo, quo Eccleſiaſticam libertatem tuendi flagrabant, Reverentiam adjungerent tot titulis cum naturæ, tum Religionis ſuis Regibus debitam. Et quemadmodùm Majeſtati Veſtræ inter alia tot decora illud etiam acceſſit, ut Majores Suos omnes potentia, & Religione poſt ſe relinquat, ita nos quoque ſic obſtrictos habet, devinctoſque, ut ab Ejus obſequio nulla ratione, nulliſque artibus avelli poſſimus. Serviet hæc animi noſtri conteſtatio eludendis conatibus omnium ſacræ Sedi, Regnoque inimicorum, eamque Nos tantò libentiùs, &, quàm fieri poteſt candidiſſimè, repetendam ducimus, quòd neceſſarium credamus, ut totus Orbis intelligat, & amorem Eccleſiis, & Venerationem Regibus debitam conjungi à Nobis poſſe. Qui erimus perpetuùm

Majeſtatis Veſtræ

Humillimi, obſequentiſſimi, fideliſſimi, obligatiſſimi Servi & ſubditi

Archiepiſcopi, Epiſcopi cæteríque Deputati, &c.

XII. Ha-

XII. Hactenus Innocentii XI. Pontificis Max. litteræ, in quibus & libertas Pontifice digna, & Majeſtas, ad quam ſcribit, obſervatæ, publico reverentiæ, & authoritatis temperamento, & tamen à quibuſdam inhumanitatis notatæ ſunt, quòd dicerent, oportuiſſe Regem majeſtate, & victorijs ferocem molliùs tractari, nec minis, ſed obſequio flecti.

Sed qui hæc dicunt, officium ſatis conſiderant Pontificis Max. nec morem; quis enim Regem veritatis admoneat, tacente Petro, Chriſtique Vicario?

Inter tot adulantium illecebras miſerrima ſit Principis conditio, ſi ne à Patre quidem veritatem audiat. Eodem calamo ſcripſit Innocentius XI. quo Illius Prædeceſſores ad Reges ſcripsêre, imò dulciore, ùt patebit ex fragmentis paulò poſt recitandis; recitabimus verò eo animo, ut intelligat Lector Summorum Pontificum ſemper hunc animum, & morem fuiſſe, ut Dei ſapientiam, cujus in Eccleſia perſonam ſuſtinent, imitarentur, *quæ operatur omnia fortiter, & ſuaviter.*

Innocentius III. ad Alexium Comnenum Imperatorem. (a) ſic loquitur: *Mira eſt Imperialis ſublimitas, quòd Te niſi fuimus in Noſtris litteris increpare. Huic autem tuæ admirationi non cauſam, ſed occaſionē præbuit, quòd legiſti B. Petrum Apoſtolorum Principem ſic ſcripſiſſe: Subditi eſtote omni humanæ creaturæ propter Deum, ſive Regi tanquam præcellenti, ſive Ducibus, tanquam ab eo miſſis ad vindictam malefactorum, laudem verò bonorum: Nos autem etſi nō increpando ſcripſerimus, potuiſſemus tamen rationabiliter increpare: cùm B. Paulus Apoſtolus Epiſcopū inſtituens ad Timotheum ſcribat: Prædica Verbum, inſta opportunè, importunè, argue, obſecra, increpa in omni patientia; Non enim os noſtrum debet eſſe ligatū, ſed patere debet ad omnes, ne ſecundùm Propheticum verbum ſimus canes latrare non valentes. Unde correctio Noſtra Tibi non debuit eſſe moleſta, ſed magis accepta, quia Pater Filium, quem diligit, caſtigat: debitum igitur Paſtoralis officii exequimur, cùm obſecramus, arguimus, quando increpamus, & non ſolùm alios, ſed Imperatores, & Reges, & ad ea ſtudemus adducere, quæ Divinæ ſunt placita Majeſtati.*

Symmachus Papa in Apologetico ad Anaſtaſium Imperatorem: *precor Imperator*, inquit, *pace tuâ dixerim: Memento te hominem, ut poſſis uti conceſſa Tibi divinitùs poteſtate, quia etiamſi hæc ſub humano prævenêre judicio, ſub divino neceſſe eſt, ut diſcutiantur examine. Fortaſſis dicturus es, ſcriptum eſſe omni Poteſtati ſubditos nos*

 eſſe

(a) in c. 6. de major. & obed.

eſſe debere. Nos quidem Poteſtates humanas ſuo loco ſuſcipimus, donec contra Deum ſuas non erigunt voluntates. Defer Deo in nobis, ſenatui, & Collegio Clericorum Romæ, & Nos deferemus Deo in Te. Ceterùm ſi Tu Deo non defers, non potes ejus uti privilegio, cujus jura contemnis. Dicis, quòd mecum conſpirante Senatu excommunicaverim Te. Ita quidem Ego, ſed rationabiliter factum à Deceſſoribus Meis ſine dubio ſubſequor, & conteſtari meâ voce non deſino, ut Te memineris hominem, quantàlibet ſis mundi Poteſtate ſubnixus, circumſpiciáſque cunctos, qui Catholicam fidem perſequi, & affligere ſunt conati, quemadmodùm prævalendo defecerint, &c.

Stephanus Papa Baſilio Imperatori: *Accipe quæſo Imperator optimam in partem, quæ ſubjicio: Datum Tibi eſt, ut cures, quo pacto Tyrannorum impietatem, & immanitatem potentiæ ferro præcidas, ſubjectis tuis jura adminiſtres, leges condas, terrâ, mariq́ exercitum componas, hæc ſunt capita, curæq́ imperii Veſtri. Noſtri verò curæ gregis tantò præſtantior eſt, quantũ eſt inter cœleſtia, ac terreſtria diſcrimen: obteſtor igitur Tuam pietatem, ut Principum Apoſtolorum inſtituta ſequâre, magnâque veneratione amplectâre, omnium enim in orbe Terrarum ordo, & Pontificatus Eccleſiæ à Principe Apoſtolorum Petro originem accepit, per quem & Nos ſincerâ, & incorruptâ doctrinâ inſtruimus, & docemus omnes: Tua verò Majeſtas perpendat potiùs, ſi ex grege DEI (quod opto) eſt, ovem ſe eſſe, & limites Apoſtolorum ne tranſiliat.*

Gregorius Papa Leoni Iſaurico Imperatori: *obſecutus es, ait, pervicaci animo Tuo, ac domeſticis perturbationibus, & ſcripſiſti:* IMPERATOR SUM, & SACERDOS. *Audi humilitatem Noſtram Imperator: ceſſa, & ſanctam Eccleſiam ſequere, prout inveniſti, átque accepiſti: Non ſunt Imperatorum dogmata, ſed Pontificum, quoniam ſenſum Chriſti nos habemus: alia eſt Eccleſiaſticarum Conſtitutionum inſtitutio, & alius ſenſus ſæcularium. In adminiſtrationibus ſæculi militarem, ac ineptũ, quem habes ſenſum, ac craſſum, in ſpiritualibus dogmatum adminiſtrationibus habere non potes, &c. Imperatores, qui piè, & in Chriſto vixerunt, Eccleſiarum Pontificibus obedire minimè recuſârunt, nec eos vexârunt. Tu verò Imperator, cùm tranſgreſſus fueris, ac perverſus evaſeris & manu propriâ ſubſcripſeris, ac confeſſus fueris, eum, qui terminos Patrum tollit execrabilẽ eſſe, in hoc proprio judicio condemnatus es, ac Spiritum ſanctum à Te alienâſti, & animam Tuam in barathra, & prærupta loca præcipitem egiſti, quòd humiliari nolueris, durámque cervicem Tuam ſubmittere. Ecce, nunc quóque Te hortamur, pœnitentiam age, & converte-*

re,

re, átque ad veritatem ingredere, ſicut inveniſti, & accepiſti, cuſtodi.

Ambroſ. Theodoſ. Imp. *Fortaſſe Princeps dignitas iſta, quâ præditus es, & licentia, quã Tibi ſumus, animo caliginẽ offundit, neq; ſinit reputare, quàm ſit atrox facinus, ac deteſtabile, quod admiſiſti. Ego autem ſcire Te pervelim, unum Deum eſſe potentem omnium rerum, & Dominum hujus Univerſitatis: mortales vero nihil niſi canũ, & inane nomen: néque in hac communi miſeria ſingularem eſſe Veſtram Regum conditionẽ: ex luto viliſſimâ rerum naturæ parte ficti, & excitati mox in lutum reciditis, Vóſq; temporis momento mors æquat illis ipſis, quos nimirum eruditis umbratili hoc imperio. Agnoſce crimen, & perhorreſce, néque auſus fueris temeratũ iſtud caput intra ſacratos templi fines inferre; tantùm humani ſanguinis hauſiſti, ut procul inde ſis amovendus, ubi celebrantur Auguſtiſſima Myſteria Redemptionis humanæ,* &c. Extincto Maximo Tyranno, & Mediolani agente Ambroſio, facinus accidit, quo res Catholicorum turbatæ. Incenſa fuerat à Chriſtianis majori ſtudio, quàm prudentiâ Judæorum Synagoga, & Lucus Valentinianorum. Hi Diis triginta thus adolebant. Res ad Imperatorem delata: qui turbarum metu Synagogã ab Epiſcopo, & Chriſtianorum impenſis reparari mandat. Movere ſe continuò Ambroſius, qui tum denegabat Aquilejæ, datâque epiſtola, Imperatorem à ſententia revocare. Ubi inter alia: *Peto, ut patienter ſermonem meum audias; nã ſi ſum indignus, qui à te audiar, indignus ſum, qui pro te offeram, cui Tua Vota, cui Tuas committas preces. Ipſe ergo nõ audies eum, quem pro te audiri velis? non eſt imperiale libertatem dicendi negare: néque Sacerdotale, quod ſentiat, non dicere. Relatum eſt à Comite Orientis incenſam eſſe Synagogam, idq; authore factum Epiſcopo. Juſſiſti judicari in cæteros, Synagogam ab ipſo ædificari Epiſcopo. Non adſtruo expectandam fuiſſe aſſertionem Epiſcopi. Hoc dico, non vereris Imperator, ne non acquieſcat ſententiæ tuæ? Non etenim vereris, quod futurum eſt, ne verbis reſiſtat Comiti Tuo? neceſſe erit igitur, ut aut prævaricatorem, aut Martyrem facias. Hâc propoſitâ conditione puto dicturum Epiſcopum, quòd ipſe ignes ſparſerit, turbas compulerit, populos concluſerit; hoc, inquam, dicet, ne amittat occaſionem Martyrii. O beatum mendaciũ! quo acquiritur aliorum abſolutio. Hoc eſt Imperator, quod popoſci & ego, ut in me magis vindicares, & hoc ſi crimen putas, mihi adſcribas. Quid mandas in abſentes judicium? habes præſentem, habes confitentem reum. Proclamo, quòd ego Synagogam incenderim, certè quòd ego mandaverim, ne locus eſſet, in quo negaretur Chriſtus. Legimus templa Idolis antiquitùs condita de Manubiis Cimbrorum, de ſpoliis reliquorum hoſtium. Prò pudor! Theodoſi, ergo titulum hunc Judæi in fronte Synagogæ ſuæ ſcribent: templum impietatis factum de Manubiis Chriſtianorum?*

Cun-

Cunctabatur tamen Theodoſius, & an edictum refigeret, animi pendebat; advolat igitur Mediolanum Ambroſius, & præſentem Imperatorem de ſuggeſtu vehementi Apoſtrophe, indutaque perſona Dei ſic aggreditur: *Audi Theodoſi, quid ad Te pro ſe dicat Chriſtus; Ego te ex gregario Imperatorem feci: Ego de fructu ſeminis Tui in throno locavi: Ego Tibi ſubjeci Nationes Barbaras: Ego tibi pacem dedi: Ego perturbavi hoſtis tui conſilia, ut ſe ipſe nudaret: Ego ipſum uſurpatorem Imperii Tui ita vinxi, mentémque ejus ligavi, ut, cum haberet fugiendi copiam, tamen cum omnibus ſuis, ne quis Tibi periret, ipſe ſe clauderet. Ego, cùm periculum ſummum eſſet, ne alpes Barbari penetrarent, intra ipſum alpium vallum victoriam Tibi contuli, ut ſine damno vinceres. Et Tu de Me, inimicis Meis triumphum donas. Et Tu erigis Synagogam hoſtibus Meis de cadaveribus Chriſtianorum, de ſanguine maceratam.* Sic Ambroſ. peroravit, ſic victus Cæſar, qui deſcendentem de Cathedra ſic eſt affatus: *Contra nos depoſuiſti hodie Epiſcope.* Cui Ambroſ. *non contra Te, ſed pro Te locutus ſum.* Nec prius ad altare oblaturus acceſſit, quàm Imperator fidem ſuam obſtringeret. Cui Epiſcopus; *ergò* inquit, *agam fide tuâ?* reſpondit Theodoſius: *age, fide mea:* qua ſponſione repetita, jam ſecurus Deo litavit.

Nicolaus Papa I. ad Michaëlem Imp. *His*, inquit, *ita prælibatis ſub conſpectu DEI, purè ſyncereque pietatem Veſtram deprecamur, obteſtamur, exhortamur, ut petitionem Noſtram non indignanter accipiatis. Rogamus deniq;, ut Nos in hac vita potiùs audiatis deprecantes, quàm (quod abſit) in Divino judicio ſentiatis accuſantes. Et ideo nolite (precamur) iraſci, ſi vos tantùm diligimus, ut Regnum, quod temporaliter aſſecuti eſtis, velimus vos habere perenne: & qui imperatis ſæculo, poſſitis regnare cum Chriſto. Nam quâ fiduciâ* [*rogamus*] *illic DEI præmia petituri eſtis, cujus hîc Eccleſia detrimenta non prohibetis? Non ſint gravia, quæſumus Vos, quæ Veſtræ ſalutis æternitate dicũtur. Scriptum legitis, meliora ſunt vulnera amici, quàm fraudulenta oſcula inimici.* Innocentius I. in cauſa D. Chryſoſtomi ad Arcad. Imper. ſic ſcribit: *Vox ſanguinis Fratris Mei Joannis clamat ad Deum contra Te ò Imperator, ſicut quondam Abel Juſti contra parricidam Cain; & Is omnino vindicabitur: ne id modò admiſiſti, ſed etiam pacis tempore perſecutionem magnam adversùs Deum, & Eccleſiam Ejus concitâſti. Ejeciſti è throno ſuo, re non judicatâ, Magnum totius orbis Doctorem, & unà cum illo Chriſtum perſecutus es. Neq; de illo ita queror, quamvis intolerabilis ea jactura ſit, propterea quòd primùm de animarum Veſtrarum ſalute, deinde de illis, qui ſapientiſſimâ, & Divinâ doctrinâ orbati, fame Verbi DEI conficiuntur, ſum ſollicitus. Nova Dali-*

la

la Eudoxia Imperatrix, quæ paulatim erroris ſui novaculâ Te Imperatorum totondit, execrationem ſibi ipſi conflavit, grave, & quod geſtari nequeat, peccatorum pondus colligans, atq; id prioribus ſuis peccatis ſuperaddens. Itaq; Ego minimus peccator, Cui thronus magni Apoſtoli Petri creditus eſt, ſegrego, & rejicio Te, & illam à perceptione immaculatorum Myſteriorum Chriſti DEI Noſtri: Epiſcopum etiam omnem, aut Clericum Ordinis ſanctæ DEI Eccleſiæ, qui adminiſtrare, aut exhibere Vobis ea auſus fuerit, ab ea hora, quâ præſentes legeritis litteras, dignitate ſuâ excidiſſe decerno, quòd ſi ut homines potentes, quémque vi adegeritis, & Canones Nobis à Salvatore per ſanctos Apoſtolos traditos transgreſſi fueritis, ſcitote id Vobis non parvum peccatum fore in horrenda illa Judicii die, cùm neminem hujus Vitæ honor, & dignitas adjuvare poterit; Arcana autem, & abdita cordium ſub oculos omnium effundentur, atq; exhibebuntur. Arſacium quoque, quem pro Magno Joanne in thronum Epiſcopalem produxiſti, etiam poſt obitum exauctoramus unà cum omnibus, qui conſultò cum eo communicârunt Epiſcopi, cujus etiam Nomen ſacro Epiſcoporum albo non inſcribatur; indignus enim honore eſt, qui Epiſcopatum quaſi adulterio polluerit; omnis enim planta, quæ à Patre Noſtro in Cœlis plantata non eſt, eradicabitur.

Paulus III. ad Carolum V. Imperatorem, & Regem in cauſa Edicti Spirenſis, inter alia ſic ſcribit: *Ex Edicto Majeſtatis Tuæ Acta Conventûs Tui Spirenſis cognovimus. Nos verò, Fili, cùm à Te indigna quædam Decreta in Conventu Spirenſi ex ipſis actis animadverterimus, indigniora verò deſignata eſſe, & talia, ut ſi propoſitum exitum, quod Deus avertat, conſequantur, non ſolùm Te in certiſſimum animæ periculum adductura, ſed Eccleſiæ paci, atq; unitati majorem, quàm hactenus perturbationem ſint allatura, &c. Hæc, Chariſſime Fili, cùm ita ſint, quæ Tuam ipſius animam in magnum ſalutis periculum adducant, & Eccleſiæ pacem magis, magíſque perturbent, facilè videre potes, niſi per Te quamprimùm his malis remedium adhibeatur, (quod Te facturum ſperamus,) in quas anguſtias ſis Nos compulſurus: ut aut officio, & muneri Nobis à Deo per ejus Filium dato deeſſe cogamur cum maximo detrimento, aut iterum ſeveriùs agere, quàm vel conſuetudo Noſtra, vel natura, vel voluntas ferant. Quamquam Officio quidem deeſſe in tanto diſcrimine non debemus prorſus, nec volumus, quantùm per ejus gratiam, cujus vices licèt indigni in terris gerimus, de Nobis polliceri poſſumus. Inſidet enim in animo, & ob oculos Nobis obverſatur illud idem, de quo principio diximus,*

F *Divina*

Divinæ ſeveritatis in Heli Sacerdotem exemplum, quem non ob id quidem damnatum legimus, quòd in filiis corripiendis prorſus abſtinuerit, corripuiſſe enim eos ſatis conſtat ex Scriptura: ſed quòd in corripiendo, ut inquit D. Hieronymus, lenitate Patris, non auctoritate Pontificis agebat. Nos lenitate Patris integris prope adhuc rebus uſi ſumus, quibus ex Edicti forma tranſactis, (quod Deus avertat,) in Heli exemplo ſatis vides, ut quam Nos neceſſitatem ſis adducturus. Quare Tecum conſidera, Cæſar, quid Te magis deceat, quid ad Tuum imprimus officium erga Deum, & Eccleſiam magis pertineat, quid honori, & rebus Tuis magis expediat: an ut brachium Noſtræ ſeveritati in iis, quæ ad unitatem Eccleſiæ pertinent, præbeas; an potiùs illis faveas, qui hanc ſemel ruptam in plures adhuc partes ſcindere miſerabiliter laborant, & optant.

Adjungemus denique, quas igne, & Zelo plenas ex horto voluptatum ad Joram Regem Elias Propheta maximus dedit, de quibus 2. *Paralip.* 21. *Allatæ ſunt ei litteræ ab Elia Propheta, in quibus ſcriptum erat: hæc dicit Dominus Deus David Patris tui: quoniam non ambulâſti in viis Joſaphat Patris tui, & in viis Aſa Regis Juda, ſed inceſſiſti per iter Regum Iſraël, & fornicare feciſti Judam, & habitatores Jeruſalem, inſuper & fratres tuos meliores te occidiſti; ecce! Dominus percutiet te plagâ magnâ, cum populo tuo, & filiis, & uxoribus tuis, univerſáque ſubſtantia tua.*

Comparet jam quilibet, quas ad Orientis, & Occidentis Imperatores ſummi, & antiqui Pontifices litteras dedêre, cum illis Innocentii XI. ad Regem Chriſtianiſſimum; inveniet, niſi fallor, in illis flammas, & myrrham eſſe, in iſtis flores, & mella, productâ quidem efficaciter veritate, ſed tot elogiis, & blanditiis ſparſâ, ut mirum ſit non placuiſſe tam comptam, tótque argumentis Paterni amoris conditam. Planè in tanta Eccleſiæ, Prælatorum, & innocentium clade, quorum voces, & lacrymæ Galliam, Romámque implebant, nihil minùs à Pontifice Max. dici potuit, niſi ſtatuam velis, non Papam: ſi enim miles infamiam, ultimúmque ſupplicium meretur, qui pugnam otioſus, inerſque ſpectat, nec gladium in hoſtem torquet; quantò majore culpâ Vicarius Chriſti bellum Epiſcopis, & Eccleſiæ juribus indictum, oppreſſóſque innocentes otioſus cerneret, & gladium Verbi DEI in vagina teneret, expoſitis interim ad prædam, & injurias ovibus? Enimerò mercenarii hoc exemplum, non boni Paſtoris eſt, dicente Chriſto: *Bonus Paſtor animam ſuam dat pro Ovibus ſuis.*

Mercena-

Mercenarius autem, & qui non eſt Paſtor, cujus non ſunt Oves propriæ, videt lupum venientem, & dimittit Oves, & fugit, & lupus rapit, & diſpergit Oves: Mercenarius autem fugit, quia Mercenarius eſt, & non pertinet ad eum de Ovibus.

XIII. Verùm cùm hoc ipſum Regaliæ argumentum non modò hâc noſtrâ tempeſtate, ſed jam olim per graviſſimas contentiones agitatum fuerit, & Eccleſiam diu multúmque afflixerit, ut meritò dubitare poſſis, plúsne illi dirimendo calamis certatum, an armis fuerit; operæ pretium me facturum credidi, ſi rem totam à ſuis principiis evolverem; maximè cùm vix aliud in hiſtoria Eccleſiaſtica obſcurius occurrat magíſque implexum; & faciliùs exitum in Labyrintho invenias, quàm in tot canonibus, decretíſque Conciliorum aliter ſemper aliterque ſtatuentium: facem igitur præferam, quantúmque licuerit claritatem huic nocti affundam.

Jus ergo Regaliæ ex quatuor juribus conflatum eſt, ex *jure videl. eligendi*, *jure inveſtiendi*; *jure conferendi beneficia Sede Epiſcopali vacante*; ac tandem *jure proventûs fructûſque, dum nova electio expectatur, percipiendi:* hoc ultimum *temporalem Regaliam* vocant; alia ad Regaliam ſpiritualem pertinent. De omnibus ſigillatim agendum eſt, ſic enim res tota clariùs ſub aſpectum cadet.

Eligendi ad cathedras Epiſcopales non eadem ſemper ratio, ſed varia, & multiplex obſervata eſt; nec mirum; cùm enim ritus eligendi nullo divino aut naturali jure ſancitus ſit, ſed ex voluntate hominum pendeat, ſicut alia humana jura, ita & hoc mutari debuit, novis videlicet hominum moribus, novas leges expoſcentibus; nec enim minùs ridendus eſt, qui eandem legem omni tempori, quàm qui eandem veſtem aptandam velit. Initio Eccleſiæ naſcentis, & multò poſt tempore non Epiſcopi tantùm, ſed etiam populus eligendo Paſtori admittebatur. Id tam clarum eſt, ut negari poſſit à nemine; ita enim expreſsè teſtantur S. Clemens Papa in *epiſtola, quam ex manuſcripto codice Junius Patricius vulgavit*, ubi dicit, ſic ab Apoſtolis conſtitutum eſſe: S. Cyprianus *epiſt. 68.* Origenes *homil. 6. in Levit.* & videri poſſunt varii de hac re canones apud Grat. *d. 63.* Sic Anno CCCXXVI. Athanaſius poſtulante omni populo electus eſt: Sic Anno CCCLXIX. Baſilius: Sic Anno CCCLXXIV. Ambroſius: Sic quamplurimi alii, quorum electiones in Annalibus Eccleſiaſticis videre eſt. (a) Ratio

 verò

(a) Vide Cabaſſutium ad can. 4. Concilii Nic. fol. 109.

verò ob quam eligendis Epiſcopis populus admittebatur præcipua fuit, ne Paſtor invitis, & nolentibus datus, parùm reverentiæ & amoris haberet; nec enim amamus, quæ non eligimus: deinde quia electio ad Epiſcopatum vices Matrimonii ſpiritualis refert, Matrimonium verò cum invitis non eſt. Ceterùm cùm ad electiones, & Clerus, & Populus convenirent, aliæ tunc Cleri, aliæ populi vices erant. Populus enim propriè non eligebat, nec ejus ſuffragium neceſſitatem inducebat, ùt habetur in can. 13. *Concilii Laodiceni*, (quod auctore Baronio Niceno antiquius eſt) *c. non eſt permittendum, d. 63, epiſtola Leonis 1. ad Epiſcopos Viennenſis Provinciæ in c. Vota d. 63.* & idem Leo *epiſt. 90. in c. 1. d. 62.* & Stephanus Papa *epiſt. ad Archiep. Ravennatem in c. nôſſe. d. 63.* S. Baſilius *epiſt. 64. & epiſt. 75. ad Neocæſarienſes.* Concilium Antiochenum (quod celebratum eſt Anno CCCXXXXI.) *can. 18.* Concilium Oecumenicum 7. alias Nicænum 2. An. DCCLXXXVII. celebratum. *canon. 3.* allegans canonem 4. Concilii Nicæni primi, in quem canonem Theodorus Balſamon, & Zonaras affirmant poſt Concilium Nicænum 1. conſenſum populi non ampliùs neceſſarium fuiſſe, ſed totum eligendi jus ad Epiſcopos translatum eſſe. Cùm ergo in allegatis auctoritatibus expreſsè *inter electionem & petitionem diſtinguatur, & hanc populi, illam Epiſcoporum eſſe dicatur, oportere illum à civibus recipi, quem Epiſcopi elegiſſent: Si populus à Clero electum temere recuſet, non ideò electionem irritam eſſe: ſolos Epiſcopos eligere, &c.* ex his, inquam, aliiſque palam eſt, conſenſum popularem, nec propriè electivum fuiſſe, nec ſemper neceſſarium. In electionibus ergo futuri Paſtoris populus aut optabat tantùm petebàtque, aut teſtimonium de vita & moribus eligendi ferebat exemplo non præcepto Apoſtolorum *1. ad Tim. 3. Act. 1. & 6.* aut tantùm conſulebatur: aut factâ electione populi conſenſus expetebatur, non quia neceſſarius, ſed ne invitis Paſtor obtruderetur. (a)

Advertit verò Baronius ad Annum CCCLXIX. tunc poſtulationem populi pro legitima habitam eſſe, cùm ſuffragia ordinatè per Artificum ſodalitia, & Nobilium familias inibantur, non verò ſi confusè turba conclamaret. Sic ergo populus optabat potiùs, quàm eligebat.

Alia ratio Clericorum, & Epiſcoporum Provincialium fuit, qui verè

(a) Quæ omnia probantur ex c. 1. d. 62. c. nôſſe d. 63. c. vota. d. 63. Cypr. epiſt. 33. Athanaſ. aliiſque ſupra cit.

verè eligebant. De his ita ſtatutum fuerat, ut cathedrâ Epiſcopali vacante Metropolitanus Synodum Provincialem in Civitatem, cui Epiſcopus præficiendus erat, indiceret, ibique Epiſcopus à Clero eligeretur, populo conſenſum, aut teſtimonium dante. Oportebat verò Epiſcopos aut omnes convenire, aut ſi non poſſent, tres ſaltem unà cum Metropolitano; reliquis, qui aberant, ſcripto ſaltèm ſuffragium dantibus, aliter facta electio pro nullò habebatur. (a) Cùm verò tempus, & experientia docuiſſent, magno Eccleſiarum damno, Synodos Provinciales expectari, (quæ nec facilè, nec citò cogebantur,) & electiones differri, Synodi Provinciales auctoritate ſummorum PP. omitti cœptæ, Clero (optante tamen populo) poteſtas eligendi data, à quibus decretum factæ electionis Metropolitano transmittebatur, & hic causâ maturè diſcuſſâ electionem aut admittebat, aut reſcindebat. (b) Petrum de Marca Archiep. Pariſ. de Concord. Sacerdotii, &c. *lib. 8. c. 8. n. 6.* Erat etiam Metropolitani officium, vacanti Eccleſiæ Epiſcopum, quem *Viſitatorem*, aut *Interventorem* vocabant, ſubmittere, qui electionem promoveret, curarétque partium ſtudiis, & diſcordiis longè ſubmotis ſuffragia liberè conferri, eo fere modo, quo apud Athenienſes popularibus ſuffragiis proëdri præponebantur, *teſte Julio Polluce lib. 8. de Officio Interveniéntorum* (a)

Cœpit paulatim etiam populus ab electionibus removeri, ùt patet ex legibus à Juſtiniano latis *L. 42. C. de Epiſcop. & Novellâ 123. cap. 1. & 137. cap 2.* ubi ſtatuitur, ut Clerici & primates tres nominent, & ex iſtis unum Metropolitanus eligat: tandem omnis ad electionem acceſſus partim conſuetudine, partim latis Canonibus populo prohibitus eſt, ùt patet ex *cap. 51. de elect. cap. 2. de Judic.* cùm enim modus eligendi ſit juris merè humani, mutari pro neceſſitate potuit. Apoſtoli quidē electiones non ſoli, ſed cum tota congregatione inſtituebant, *ut habetur in Act. c. 1. 6. 13.* & ideo S. Cyprianus *Epiſt. 68.* ſcribit, traditione divinâ, & Apoſtolicâ obſervatione indictum eſſe, ut Epiſcopi coram plebe eligerentur, non quòd hoc juris & præcepti divini Apoſtolici fuerit, (nec enim quidquid Apoſtoli obſervabant, jus & præceptum erat,) ſed quod moris & exempli. Ratio verò populum excludendi multiplex fuit; quòd videlicèt aucto fidelium numero convocari ſine gravi difficultate, & tu-

(a) Vide paſſim d. 63. & Concil. Sardic. can. 5. Laodicen. can. 13. Nicæn. c. 4. & 6. Antiochen. c. 19. (b) Vide epiſt. Leonis PP. apud Grat. c. 36. & c. 27. d. 63. & c. 1. d. 62. (c) Vide S. Greg. l. 11. Reg. ep. 19.

& tumultu vix poſſet ; quòd diſcordiis ac partium ſtudiis uſque ad rixas, & bellum cædéſque ſcinderetur : quòd affectu plerúmque & favore non meritò vota conferret : quòd potentiorum, qui Epiſcopatus aut ſibi, aut ſuis, affectabant, metu & præmiis facilè vinceretur, nec tam eligeret, quàm venderet ; quòd invitos ad dignitates compelleret: quòd unius Eccleſiæ Epiſcopos ad aliam vocaret, *ut habetur in c. Oſius. 2. de Elect.* & denique, ùt dicitur *l. ad beſtias. 31. ff. de pœn. l. Decurionum. 12. §. 1. C. eod.* quòd judicium vulgi inconſtans ſit & varium, & ideò vanæ voces populi non ſint audiendæ.

Principes quod attinet, res ſic ſe habet. Negari haud poteſt, jam primis Eccleſiæ annis, cùm pace fidelibus reddità, & Conſtantino rerum potito, illa ſuis legibus vivebat, graviſſimè vetitum eſſe, ne Epiſcopi fierent, qui non à Clero electi, à populis expetiti, ſolâ Principum voluntate promovebantur. Sic expreſsè habetur inter canones Apoſtolicos *c. 29. (aliàs 31.) & can. 3. Concilii Nic. 2.* quod etiam canonem Apoſtolorum adducit: *& act. ult. Concilii Conſtantinopolit. 4. & octavi Oecumenici*, in quo monita ſunt cedro æternáque memoriâ digna, quæ à Baſilio Auguſto ſunt ad Patres Concilii & Laicos perorata. (a) Non ideò tamen Principum conſenſus negligebatur, cùm in quamplurimis Epiſcoporum electionibus videre ſit Principis nutum expetitum eſſe, idque aut diuturnâ conſuetudine, aut honeſtate, aut etiam aliquo jure inductum eſt; cùm enim ſacri canones ex populorum votis Epiſcopos eligi vellent, quantò magis ex voto Principis, qui caput & apex eſt Reipublicæ ? Sic Joannes Chryſoſtomus ex voluntate Arcadii Imp. Epiphanius ex Juſtini, Menas ex Juſtiniani, Nicetius Epiſcopus Lugdun. ex Regum Francorum ; ſic denique quamplurimi alii ex aliorum Principum aſſenſu nutúque electi ſunt. Immo cùm magna neceſſitas, aut metus civilium diſcordiarum premeret, Epiſcopi jus eligendi ipſis Imperatoribus demandabant, & iſtorum præcepto tota electio ſtabat. Exempla ſunt illuſtria in Nectario, Proclo Patriarchis Conſtantinopolitanis, Imperio Theodoſiorum electis. (b) Elegans etiam hujus rei exemplum eſt apud Theodoricum *l. 4. c. 6.* Baron. *ad Annum CCCLXXIV.* ubi cùm Auxentio Epiſcopó Mediolanenſi è vivis ſublato, ingentes futuræ diſ-

(a) Vide Spondanum Anno DCCCLXIX. n. 9.
(b) Vide Sozom. l. 7. c. 8. Socr. lib. 5. c. 8. & l. 7. c. 29. & l. 7. c. 39.

ræ diſſenſiones præviderentur, Arianis & Catholicis pro novo Antiſtite pugnaturis, Epiſcopi Orthodoxi Valentiniano Imperatori hanc provinciam eligendi Paſtoris imponunt, illius Majeſtatem & potentiam Arianis objecturi, quam tamen modeſtiſſimè Auguſtus recuſavit. Imò in hoc ipſo neceſſitatis publicique periculi caſu etiam Romanum Pontificem multi Imperatorum elegerunt, maximè cùm ſchiſma votis certantibus Eccleſiæ imminebat, neque tunc proprio jure Imperatores, ſed delegato utebantur, & nomine ac voto Cleri populique; ſic à Valentiniano cum Damaſo in ſchiſmate Urſicini; ab Honorio cum Bonifacio in ſchiſmate Eulalii: ſic cum aliis Pontificibus factum: ſupra etiam notavimus, mortuo Auxentio Epiſcopo Mediolanenſi, cùm ab Arianis ſchiſma timeretur, partes eligendi ab Epiſcopis Orthodoxis Valentiniano Imperatori eſſe impoſitas. Immo in Concilio Lugdun. 2. Imperatoribus aliiſque Principibus ſæcularibus poteſtas à Pontifice & Concilio demandatur curandi, ut quæ de ſummo Pontifice deligendo ſtatuta ſunt, executioni dentur. (a) Cùm ergo Principes ſæculares avertendo ſchiſmati, extremæque Eccleſiarum calamitati electionibus Pontificum, aliorúmque Antiſtitum ſe immiſcebant: jure non proprio utebuntur, ſed à Clericis delegato, immo ab ipſa natura, quæ in tali caſu Principibus, tamquam Advocatis & Protectoribus Eccleſiæ jus eam defendendi permittit. Illud verum eſt, intra limites Principes non ſtetiſſe, ſed ultra provectos eſſe, neceſſitate in moram converſâ. Id verò manifeſtè ut appareat; rem totam à ſuis principiis, & per annos ſingulos repetemus, eſt enim maximi momenti, & quam vix ab aliquo ritè pertractatam invenies. Ergo

Anno CCCLV. Primus Conſtantius Imperator Arianus, quod ne ab Ethnicis quidem tentatum fuerat, Liberio in exilium pulſo, Felicem II. Cathedræ Romanæ imponit.

Anno DXXVI. Theodoricus Italiæ Rex æquè Arianus, Conſtantii exemplum imitatus, Felicem IV. Pontificem jubet, & paulo poſt qui triginta tres annos feliciſſimè regnaverat, in præmium uſurpatæ, præter alia ſcelera, poteſtatis miſerrimè extinguitur.

Anno DXXXIII. Athalaricus Italiæ Rex non contentus electio-

(a) Vid. c. ubi a. de elect. in 6. §. præterea.

electionum confirmationes ſibi vendicare, certam inſuper pecuniæ vim Pontifici Rom. aliisque ſuæ ditionis Epiſcopis imponit.

Anno DLV. Juſtiniani Imperatoris non aſſenſu tantùm, ſed etiam promotione extincto Vigilio, Pelagius Pontificatu donatur, & deinceps exemplo ab Arianis ducto, pecunia electis Pontificibus imperatur, non aliter confirmationem obtenturis. Adeò cupiditas lucri ne piiſſimo quidem Principi pepercit. Doluit vehementer hanc Romanæ Eccleſiæ miſeram conditionem Gregorius M. *dirosque perſecutores ac regio nomine indignos* appellavit, qui hæc molirentur, ut videre eſt in *Pſalm. 4. pœnit.* & tamen cùm alium Pontificatum evadendi aditum non haberet, Mauritio Imperatori idem Gregorius ſupplicat, ne ſui electionem à Clero populóque factam admittat: quod cùm non impetraret, pecuniam ſolvit, & caput infulæ ſubmiſit. (a) Interim dum ab Imperatore conſenſus expectabatur, electus Papa officio abſtinebat, & Eccleſia à quattuor Vicariis, inter quos electus, curabatur. (b)

Anno DCLXXXI. Conſtantinus Pogonatus dato ex Concilio 6. Oecumenico ad Agathonem Papam diplomate remittit, pecuniam hactenus pro confirmatione ſolvi ſolitam, ſalvo tamen jure confirmandi.

Anno DCLXXXIV. Idem Conſtantinus Benedicto II. neceſſitatem petendæ Conſtantinopoli confirmationis remittit, ſic tamen, ut confirmatio ab Exarchis, qui nomine Imperatorum Italiam gubernabant, peteretur. Id videtur teſtari Anaſtaſius in vita Cononis Papæ, qui poſt Benedictum II. Anno 686. electus eſt; Baronius tamen repugnat ad *Annum 686.*

Anno DCCLXXIV. Adrianum I. Carolo M. jus tradidiſſe eligendi Papam omnésque Epiſcopos inveſtiendi, ſcribit Sigebertus Monachus Gemblacenſis in Chronico, qui poſt Annos CCCXXXVIII. ſcripſit; recitat hoc privilegium Carolo conceſſum Gratianus in *c. Hadrianus 22. d. 63.* Verùm præter Baronium & Spondanum ad Annum DCCLXXIV. Sigebertum egregiè confutat Petrus de Marca Archiep. Pariſ. *l. 8. c. 12.* Sed quidquid de veritate hujus privilegii ſit, certùm videtur, aut à Carolo non acceptatum, aut renunciatum illi fuiſſe, cùm ex teſtimonio Flori Magiſtri Carolo contemporanei, quém-

(a) Vide Gregor. Turon. l. 10. c. 1. & Joan. in Vita Gregor. l. 1. c. 39.
(b) Vide Bedam 2. hiſt. Anglic. 19. Baron. ad Annum 590. & 650.

quemque Walafridus in carm. ad Agobardum Archiepiſc. Lugdun. magnis laudibus affecit, conſtet, ſine ullo Principis conſenſu Papam tunc temporis eligi ſolitum. Verba Flori ſunt in fragmento de elect. ex editione Papirii Maſſoni aqud Balluzium in notis ad Agobardum *p.152.* operâ Agobardi. fol. 414. Petrum de Marca *cit. n. 4.* Spondanum *ad Annum DCCCXIII. In Romana Eccleſia usq. ad præſentem diem cernimus abſq. interrogatione Principis ſolo diſpoſitionis Divina judicio, & fidelium ſuffragio legitimè Pontifices conſecrari.* Ipſe Carolus tantùm abeſt, ut ſibi electiones Epiſcoporum adſcripſerit, ut potius publico diplomate eas liberas, & ex canonum præſcripto à Clericis fieri decreverit, ùt expreſſè habent capitularia Caroli, & Ludovici Imp. *lib. 1. c. 84.* & *c. ſacrorum canonum 34. d. 53.* Lupus Ferrar. *in epiſt. 81.* (hic ex Monacho Benedictino in aulam Ludovici Pii Imp. translatus fuerat.) Totum jus Epiſcopos nominandi Imperatoribus, & Regibus Franciæ non ex privilegio Hadriani, ſed Zachariæ Pontificis ob temporum calamitatem, quibus Laici palam paſſimque Epiſcopatus involab nt, unicè derivat, nullâ factâ mentione hujus privilegii ab Hadriano conceſſi, quod utique nunquam omiſiſſet, utpote & recentius, & amplius. Ipſe Hadrianus Papa in epiſtola ad Carolum Anno DCCLXXXIV. data Epiſcoporum in Regno Longobardico electiones à Clero populoque factas ſolus confirmat, & de Eccleſia Ravennate idem manifeſtè apparet ex epiſtola ejuſdem Hadriani Anno DCCLXXXVII. ad Carolum ſcripta. Ex quibus omnibus palam eſt, privilegium illud à Sigeberto conſignatum, aut fictum, & nunquam Carolo conceſſum eſſe, aut nunquam acceptatum, fatetur etiam Maymburg. *l. 10. de l'Arianiſme f. 155.* Hincmarus tamen Epiſcopus Rhemenſis epiſtolâ ad Carolum Calvum, Florus in Frag. cit. de Electionibus, Spondanus ad Annum DCCCXIII. n. 7. fatentur, conſenſum Regium in electionibus Epiſcoporum conſuetudine inductum, & neceſſarium fuiſſe, mittique Viſitatorem à Principibus ſolitum, qui curaret in electionibus omnia canonicè peragi, idque tunc temporis neceſſarium omnino fuit, competentium ambitione omnia vi, metu, ac largitionibus miſcente, ex qua ipſa cauſa executio eorum quæ pro electione Pontificum ſtatuta ſunt, Principibus ſæcularibus committitur, in Concilio Lugdunenſi 2. in *c. 3. de elem. in 6.* ſed de electionibus Epiſcoporum poſtea.

Anno DCCCXVII. Ludovicus Pius Imperator in celeber-

rimo & frequentiſſimo Conventu Aquiſgrani electionem Romani Pontificis liberrimam reddit, eximitque ab omni conſenſu Imperatorum aut Præfectorum; nam antea Græcis imperantibus conſenſus ab Exarchis petebatur (eâ ſolùm conditione, ut à Clero populoque peractâ electione Legati ad Imperatorem mitterentur, qui nomine electi Pontificis inter hunc, & Imperatorem *amicitiam & charitatem* (verba ſunt Ludovici) *ac pacem ſociarent*.. (a)

Anno DCCCXXIV. Lotharius Ludov. Imperatoris filius Romam proficiſcitur, ſchiſma ob electionem Eugenii II. natum componit, & ne quis electioni Romani Pontificis interſit præter eos, quos ſacri canones admittunt, edicto vetat. (b)

Anno DCCCXLVII. Leo IV. Pontifex renuntiatur, & Privilegium liberæ electionis à Lothario Imperatore iterum confirmatum eſt, Leone reciprocè obſtricto, ut legibus imperalibus, cùm temporalia negotia agitarentur, uteretur. (c)

Anno DCCCXCVII. Stephanus VII. potentiâ Marchionum Tuſciæ ſolio imponitur. Hi mole Hadriani potiti, divitiis, armis, & clientelis præpotentes, electiones Pontificum ſibi per nefas vindicârunt. Nihil corruptis fictiſque illis Pontificibus fœdius viſum, qui hoc tempore Vaticanum inſedêre. Alii pecuniâ promoti, alii vix pueritiam egreſſi, alii per mutuas cædes, alii, quod ſupra pudorem & fidem eſt, meretricis arbitrio omnia Romæ potentiâ & libidine miſcentis: & tamen inter tot vitia, cauſasque Romanos Pontifices averſandi, nullum tunc ſchiſma in Eccleſia viſum, omnibus in Vicario etiam indigno Chriſtum adorantibus. Joannes enim X. à Marozia nobili, & præpotente ſcorto intruſus, & tamen à Clero, Populoque, majoris mali, & ſchiſmatis metu pro legitimo Papa receptus, (quod etiam in aliis intruſis obſervatum:) Berengarium Imperatorem coronat, ab Archiepiſcopo Hamburgenſi rogatus pallium mittit, ab Ordonio Rege Legionenſi ſplendidâ Legatione honoratur; Legationem ab Orientalibus expetitam pro ineunda concordia Conſtantinopolim mittit; confirmat electionem Archiepiſcopi Rhemenſis, &c. Sic iterum Joannes XI. quamvis à ſcorto Marozia natus, intruſuſque, & deinde à Clero, & Populo communi conſenſu receptus, nihilominus Theophylacti Patri-

(a) Vide lib. 1. Capitularium cap. 84. &c. ego Ludov. 30. d. 63. §. quando.
(b) Vide Sigon. de reb. Italiæ ad ann. 825. Gretſch. c. 11. Apolog.
(c) Vide c. 31. d. 63. & c. 9. d. 10.

Patriarchæ Conſtantinopolitani electionem confirmat, eidemque ac ſucceſſori jus Pallii in perpetuum concedit, & à tota Orientali Eccleſia ſemper alias in ſchiſma præcipiti, pro capite, ſummoque paſtore agnoſcitur. Ex quibus facilè intelligas veriſſimè à B. Leone dictum eſſe: *Petri Vicarium dignitatem etiamnum in indigno herede non deficere*: alius quippe eſt honor qui perſonæ, alius qui officio debetur, hunc dignitati, illum virtuti dicamus.

Anno DCCCCLXII. Otto Magnus Romam intrat, Pontifici Romano, quæ ab Imperatoribus donata, à tyrannis verò ablata fuerant, reſtituit, ſancitque, ut electio Romani Pontificis canonicè deinceps fiat, idque Clerus, & univerſa Nobilitas ſe facturam juramento promittat, nec ante electus Papa conſecretur, quàm Legati ab Imperatore adveniant. Extorſit hanc legem tot jam annos cum ingenti totius Eccleſiæ ſcandalo, graſſata tyrannorum potentia, Romanam Sedem opprimentium. (a)

Anno DCCCCLXIII. Otto M. Joannem XII. quod Adalberto Berengarii filio ſtuderet, urbe pellit, & Romanos juramento adſtringit, numquam præter voluntatem Imperatoris Papam electuros.

Anno DCCCLXIV. Leo VIII. Othoni Imperatori jus Pontifices, alioſque Epiſcopos eligendi, & inveſtiendi donat, ùt habetur *in c. 23. d. 63.* Synodalis hæc Leonis Conſtitutio extat apud Cranzium Metrop. Saxon. *l. 4. c. 20.* Sed multis ex capitibus falſi poſtulatur, quòd videlicèt data habeatur tertio Calend. Maji; cùm tamen ex Reginone illius temporis ſcriptore conſtet, Othonem expugnatâ Româ non Calend. Julii in ipſa Vigilia S. Joannis Baptiſtæ urbem ingreſſum eſſe, & ſynodo Lateranenſi adfuiſſe: quòd ponatur annus Othonis & Leonis ſecundus, cùm tamen Othonis tertius, & Leonis primus fuerit: quòd Epiſcopi, qui ſubſcribunt, alii ſunt ab iis omnibus, qui anno Superiori eaſdem Eccleſias regebant, & in ſynodo Rom. Joannem XII. exauctorarunt: oportet ergo intra eund. annum repentinâ morte omnes ſublatos eſſe: & ſi hoc fingas, conſtat Joannem Epiſcopum Narnienſem poſteà in Pontificem electum eſſe, retento nomine Joannis XIII. quomodo igitur Martinus Epiſcopus Narienſis in hac ſynodo ſubſcribit, vivente adhuc Joanne ejuſdem

(a) Vide Baron. ad hunc ann. & Gretſch. c. 20. Apolog. & c. 32. d. 63. cum ſeq.

dem ſedis Antiſtite. Plura addit Baronius *adhunc annum*. Sed quidquid de veritate hujus privilegii ſit, valere ex eo ſaltem capite non potuit, quod non à legitimo, ſed Pſeudopapa conceſſum. Leo enim viventibus adhuc Joanni XII. & poſtea Benedicto V. legitimis, veriſque Pontificibus ſuppoſitus eſt, ob quam cauſam Dithmarus Epiſcopus Marſeburg. ejus temporis nobiliſſimus ſcriptor *lib.2. Chron.* teſtatur, exercitum Imperatoris ſæviſſimâ peſte, cum ingenti procerum & Antiſtitum clade; deletum eſſe; & hoc forſan cauſa fuit, ut Ottonum ſanguis & familia in tertio hærede deficeret, nec ultra 65. Annos rerum & imperii potita ſit, quamquam æterna credi debuiſſet, magnitudinem rerum, quæ ab Ottone M. geſtæ ſunt, æſtimantibus.

Anno M.XIV. Henricus I. Imperator dato regio, ex omnium ſtatuum conſenſu, diplomate, liberam electionem Clero, populoque Romano reſtituit, reſervatis tamen juribus ſibi ab Eugenio, Leone, aliiſque Pontificibus datis. *V. c.32. d.63.*

Anno M.XXXXVI. Henricus II. cum exercitu in Italiam venit, indictaque ſynodo Gregorium VI. metu ſchiſmatis renuntiare cogit, cui ſuffectus omnium Romanorum conſenſu Clemens II. Gregorio inter alia crimini datum, quod nullo Henrici ſuffragio electus eſſet.

Anno M.LIX. Nicolaus Papa II. Henrico III. Imperatori in ſchiſmatis extincti præmium jus confirmandi Pontificis, jam à Cardinalibus electi concedit, quòd ſi contingeret Cardinales aut factionibus aut tyrannorum potentiâ, aut aliàs impediri, ut ipſemet Imperator, ejuſque Succeſſores, Cleri & Cardinalium nomine, Paſtorem Eccleſiæ darent. *V. c. in nomine Domini d.23.*

Anno M.LXI. Totius Cleri, Populique Romani conſenſu Alexander II. eligitur. Hinc ab Henrico IV. ſchiſma, qui Cadaloum Antipapam Alexandro ſufficit; nec enim Pontificem eligi potuiſſe dicebat, Imperatore aut ignaro, aut invito. Diu ſchiſmate conflictata eſt Eccleſia, ſed vicit totius orbis Chriſtiani ſententia, Alexandrum pro legitimo Paſtore venerantis. Conquerenti Annoni Archiepiſcopo Colonienſi in Concilio Mantuano, quòd abſque mandato, aſſenſuque regio Alexander evectus eſſet, reſponſum ab Hildebrando Archidiacono, aliiſque Cardinalibus; nullum Imperatoribus in electiones Pontificum

jus eſ-

jus eſſe, ſacris Canonibus id expreſsè vetantibus. Vide (a)

Anno M.LXXIII. Eligitur Gregorius VII. qui qualis, quantusque fuerit, non ex virtutibus, non ex vitæ innocentia, non ex miraculis, non ex hiſtoricis illorum temporum, ſed ex teſtimonio Henrici IV. implacabilis Gregorii hoſtis deſumptum velim. Gregorius ut primùm electus eſt, ſtatim ad Imperatorem miſit, qui electionem ſignificarent, rogarentque, ne in illam conſentiret. Imperator Gregorio reſcribit, electionem ipſius in Romanum Pontificem cælitus eſſe factam, neminem illo Pontificatu digniorem eſſe: non poſſe improbari à ſe, quod Deus comprobâſſet; eum Patrem & Benefactorem vocat; ab eo ſuorum peccatorum veniam petit, & denique totam epiſtolam elogiis implet, quam reperies inter epiſtolas Gregorii VII. *lib. 1. poſt epiſt 29.* (b) Hic ergo eſt ille Gregorius, quo nemo infractiùs contra Reges, & Imperatores cauſam & libertatem Eccleſiæ ſuſtinuit, adeò ut dubitari de nimio rigore poſſet, n ſi cœlo teſte abſolutus eſſet. (c)

Anno MC. XIX. Calliſtus II. in ſynodo Rhemenſi, (cui 426. Patres & Ludovicus Craſſus Rex Francorum adfuit:) ex omnium Patrum voto jus inveſtiturarum Laicis, & Principibus interdicit, & Henricum Imperatorem anathemate ferit, quadringentis viginti ſex facibus ſimul extinctis, quas Patres manu geſtabant. Verba Canonis ſunt: *Inveſtituram Epiſcopatuum, & Abbatiarum, aut quarumlibet Eccleſiaſticarum poſſeſſionum per manum Laicam fieri penitus prohibemus.*

Anno M.C. XXII. Romæ generale Concilium, & ſupra trecentos Epiſcopos frequens in Laterano habitum, ubi tandem Henricus Imperator ad officium rediit, abſolutuſque eſt; libertas electionum Epiſcopalium, & præſertim Pontificia, poſt certamina tot annorum, reddita; inveſtituræ quoad ſpiritualia abolitæ, & pax tandem reducta. Laus tanti operis, & à quingentis annis agitati Calliſto II. Pontifici Max. debita. Ab hoc tempore pax inter Sacerdotium Regnumque ſancita, & jacta illius altiſſimæ quietis fundamenta, quâ Romani Pontifices modo fruuntur. Electiones Epiſcoporum extra Germaniam, præſertim verò ſummorum Pontificum, ab omni Principum aſſenſu exemptæ; in Germania Clero quidem

G 3 permiſ-

(a) Acta Concilii Mantu. & Baron. ad annum 1064. (b) Vide etiam vitam Greg. & Maymb. l. 2. de la decadenz. fol. 227. (c) V. Leon. Oſtienſ. l. 3. c. 53.

permiſſæ, ſed tamen præſente Imperatore, ejuſve Legatis, eâque conditione, ut à Clero electi ab Imperatore per ſceptrum Regalia & feuda poſtea reciperent. Eventus ergo docuit, quæ pro Eccleſiarum libertate contra Imperatores Gregorius VII. tanto ardore molitus eſt, prudentiæ non temeritatis fuiſſe; nec enim viciſſet Eccleſia, ſi Gregorius non pugnaſſet, hujus belli, curiſque tantum gloriæ & triumphi paratum eſt. (a) Ratio ob quam Principes ab electione Romani Pontificis excluſi, varia fuit; quòd pecunia, non merita, ſpectabantur; nec enim Imperatores tot aliis curis belli domique impliciti, merita eligendorum aut cognoſcebant aut curabant; quod illi præferrentur, qui Aulam ſequebantur, & plus gratiâ aut comendatione apud Principem valebant; quid verò abſurdius, quàm in aula caſtriſque Paparum mercari? quòd Principis voluntas non tam votum, quàm imperium eſſet, & ita libertas eligendi calcaretur contra Imperatoris placitum nemine auſuro; nam ſi auderet, Principis offendendi metus erat, nec metus tantùm, ſed parata etiam vindicta: quòd Imperatores Cleri conſenſu non ſtarent, ſed omnium approbatione electis, alios Pſeudopontifices opponerent, ſicque civili bello in Eccleſiam graſſante, omnia ſacra & profana, cæde ſacrilego fœdarentur: quòd cùm forma electionis ſit humani juris, & experientia docuiſſet, expectato Principis aſſenſu, Eccleſiam miſerimè conflictari, ſupremi Paſtoris officium & cura fuit, electionis formam mutare, & malo aliàs immedicabili remedium afferre: quod denique & Patrum & Imperatorum decretis ſancitum ſit, abuſu privilegia amitti; maximè cùm Principes non tam hoc privilegio exuti ſint, quàm ſponte abſtinuerint, eique non ſolùm in Conciliis Rhemenſi, & Lateranenſi, ſed etiam in comitiis generalibus Wormatiæ habitis renuntiaverint, communi Henrici IV. omniumque Imperii ſtatuum conſenſu, ùt videre eſt locis ſuprà citatis. Illud etiam in hoc argumento memoria & notatu dignum eſt, omnes ferè Imperatores Regeſque, quotquot jura electionis Romanæ turbârunt, aut infelici morte extinctos, aut aliàs præſenti ſupplicio pœnas dediſſe. Conſtantius ſpectris, umbriſque mortuorum ante oculos errantibus, & mæſtitiâ diu confectus, & à Genio Tutelari quem diſcedentem vidit, deſertus, corpore tandem

inſtar

(a) Vide T.X. Concilior. Edit. Pariſ. Siggerum in Ludov. V. Abbat. Urſperg. Baron. Spondan. ad hunc annum; & Maymburg. de la cadenz. lib. 4. d. 399.

inſtar foculi ardente, quo tangentium quoque manus urebantur, in febri extinguitur. Idem fere Theodorico Regi finis. Athalaricum Regem in ipſo juventutis flore, ſextum decimum ætatis annum agentem morbus abſumpſit. Juſtinianum priùs in hæreſim lapſum, & immortalitatem ſibi promittentem, in ipſo perſecutionis impetu, quam Orthodoxis parabat, mors improviſe occupavit. Ottonis Magni poſteritas variis cladibus afflicta eſt, & in primo nepote deleta. Henricus II. intempeſtivâ morte anno ætatis nono ſupra triceſimum exceſſit: diu inter dæmonum manus colluctatus, ejus animam expetentium, vix tandem precibus B. Laurentii, quem eximiè coluerat, ſubtractus periculo eſt. (a) Henricus IV. à filio perduelli diuturnum carcerem paſſus, imperio exutus, in exilium actus, mortem quotidie à veneno & ferro ante oculos oberrantem cernens, Leodii tandem vitam infelicem abſolvit: Anonymus tamen apud Abbatem Urſpergenſem ante exitum pœnituiſſe tradit, acceptâque factorum veniâ cum Eccleſia in gratiam rediiſſe, ſacrumque epulum libâſſe. (b) Henricus V. continuis fere bellis afflictus, diris percuſſus, tandem, nullo maſculo hærede relicto defungitur, & ita imperium ab Alemannis ad Saxones tranſit, Lothario II. Saxoniæ Duce à Proceribus electo.

Anno MCC.LXXIV. Concilium Lugdunenſe II. à Gregorio X. celebratum, in quo totum jus Pontificem Romanum eligendi ſolis Cardinalibus, excluſis non tantùm Principibus, ſed etiam populo, collatum. (c) Sciendum enim eſt, fuiſſe longiſſimo uſu receptum, ut electionem Romani Pontificis votum & optio Romani populi præcederet, quod expreſsè S. Cyprianus teſtatur *epiſt. 4. & epiſt. 52.* & videre eſt in omnibus fere ſummorum Pontificum antiquis electionibus, idque exemplo Eleazari, quem Deus coram univerſo populo conſecrari Pontificem jubet; & Apoſtolorum *Actorum 1. & 6.* Qui mos diutiſſimè obſervatus eſt, ut apparet in electione Alexandri III. qui Anno MCLIX. Pontifex communi Clericorum, populique voto renuntiatus eſt. Imperitè, ſed more ſuo, Novatores ab exemplo Apoſtolorum, uſuque Eccleſiæ, divinum præceptum deducunt: nec enim aut Chriſti aut Apoſtolorum exempla in præceptis ſunt, alioquin quàm multa

(a) Vide Baron. & Spondan. ad Annum M.LVI. (b) Vide etiam Maymb. de la decad. l. 4. f. 352. (c) V. c. ubi 3. de elect. in 6. §. præt. & §. cæterum.

multa præcepta ipſi offenderent? uſus Eccleſiæ in iis, quæ ad fidem non pertinent, mutari poteſt, debetque, ùt neceſſitas exigit, præſertim auctoritate Eccleſiæ: & mirum eſt à Novatoribus uſum, moremque fidelium allegari, & pro præcepto urgeri, cùm ipſi nullis Eccleſiæ præceptis, nullaque traditione ſtringi velint. (a) Ubi docet in iis, quæ ad fidem non pertinent, ſed ad ſolos mores, penes Eccleſiæ arbitrium eſſe, ut alias & alias leges ſtatuat, & antiquis abolitis novas ſufficiat: cùm enim leges humanæ moribus, temporibus, utilitati, aliisque circumſtantiis aptari debeant; ſicuti iſta mutantur, ita & leges mutari oportet, alioquin quæ prius ſalubres, poſtea rebus mutatis noxiæ evadent; nam & medicus, mutatis in corpore humano morbis, mutabit medicinas, numquam eodem remedio contrariis malis profuturo; quod niſi faciat, non tam curabit, quam perdet, & quæ prius fomenta, poſtea venena fient; & hæc eſt illa ſerpentis prudentia nobis à Chriſto in Evangeliis commendata: verno enim tempore appetente, hauſto fæniculi ſucco, ſenectam & antiquitatem exuit, & in novam membranam tranſit; ſic prudens, cum tempus & res poſcunt, non dubitabit antiquis legibus novas ſupponere.

Ex hactenus de Romanorum Pontificum electione dictis, facilè conjicias, quæ Epiſcopalium electionum conditio fuerit; quis enim dubitet Principes ſæculares, qui tantum ſibi juris in Papam ſumebant, multò plus in Epiſcopos ſumpſiſſe? ergo vix aliquas in Germania, Gallia, Hiſpania, electiones Antiſtitum reperias, quæ non ex Principum aut conſenſu, aut voto, aut imperio fierent, quamvis ut ſuprà notatum, id graviter Canones prohiberent, cùm Principum voluntas pro imperio eſſet, imperium verò pro neceſſitate, ſicque electionum libertas peſſum ibat. Vide multa exempla electionum regio conſenſu aut imperio factarum apud Gregorium Turonenſem. (b) Huic malo ut Concilium Pariſienſe III. mederetur, edidit Anno DVII. can. 7. quo vetabantur electiones regio imperio violari, & à Rege electi omnino ſacerdotiis arcebantur: Anno tamen DXLIX. Concilium Aurelianenſe V. licèt can. 11. electiones Epiſcoporum ſolis Clericis, & populo concedat, vetetque, ne Principes ad *conſenſum faciendum*

(a) Vide S. Auguſtin. l. 2. de Baptiſm. contra Donatiſtas. c. 3. & 9.
(b) lib. 4 c. 7. & 14. & c. 15. & l. 5. c. 47. & l. 6. c 39. & l. 3. c. 1. & l. 8. c. 23.

dum (verba ſunt Concilii) *cives aut Clericos, quod dici eſt nefas, inclinent:* canon tamen 10. approbationem electionis Regiæ voluntati permittit. Idem in Concilio V. Pariſienſi Anno DCXV. & edicto Regis Clotarii confirmatum, ſicque conſuetudo in jus & legem verſa. Idem quoque jus Regibus Hiſpaniæ (nam Gothorum Reges nominationem Epiſcoporum jam olim ſibi vendicaverant) in Concilio Toletano XII. can. 6. aut collatum, aut confirmatum eſt Anno DCLXXXI. habetur is canon apud Gratianum *can. 25. d. 63.* Videntur Reges Galliæ Hiſpaniæque exemplum à Græcis Imperatoribus accepiſſe, qui multùm in Electionibus Patriarcharum, aliorúmque Epiſcoporum ſibi tribuebant, & exempla, hiſtoriam Eccleſiaſticam legentibus, paſſim occurrunt. Septimo ſæculo labente Martellus rerum in Francia potitus, unà cum aliis juribus Eccleſiaſticis etiam electiones ſibi adſcripſit; maximè Clericorum palatinorum, ùt videre eſt apud Lupum Ferrar. *epiſt. 81. 98. & 99.* Quæ res & Martello fatalis fuit, & Eccleſiæ, tantâ rerum omnium inductâ confuſione, tantâ morum corruptelâ, ut Epiſcopatibus laici fruerentur, teſte S. Bonifacio *epiſt. ad Zachariam Papam*, & Hadriano I. *in privilegio Eccleſiæ Rhemenſi dato apud Flodoard.* Huic malo ut mederetur Zacharias Papa, Pipino Francorum Regi privilegium dedit, ad omnes Regni vacantes Eccleſias, Epiſcopos nominandi. Id expreſsè teſtatur Lupus Abbas Monaſterii Ferrarienſis apud Senonas in Galliis in epiſt. ad Amulum Archiepiſcopum Lugdunenſem: eſt verò epiſtola 81. additque cauſſam conceſſionis, *propter temporis acerbitatem*: teſtatur etiam Johannes X. PP. epiſtolâ ad Herimannum Colonienſem Anno DCCCCXXI. ubi, *ſicut priores ſuos Anteceſſores, noſtrorum Anteceſſorum auctoritate, Epiſcopum per unamquámq; parochiam ordinare probabiliter ſtatutum eſt, ita ut Carolus Rex faciat ordinando ſtatuimus.* Fatetur etiam Maymburg hiſtor. Iconoclaſt. *f. 259. l. 2.* & præſertim Florus cognomento Magiſter, Diaconus Eccleſiæ Lugdun. omnium ore laudatiſſimus: hic in fragmento de electione (quod circa annum DCCCXX. ſcripſit, edíditque poſt Papirum Maſſonū Stephanus Balluzius, & habetur ad calcem operum S. Agobardi) *omnium*, inquit, *Eccleſiarum Antiſtites abſque ullo conſulto mundanæ poteſtatis à temporibus Apoſtolorū, & poſteà per annos fere 400. ordinatos fuiſſe conſtat.* & infrà. *quòd verò in quibuſdam Regnis poſteà conſuetudo obtinuit, ut conſulto Principis ordinatio Epiſcoporū fieret, &c.* Eſt quoq; celebre teſtimonium Paſchalis II.

in pri-

in privilegio inveſtiturarum Henrico Imperatori conceſſo, apud Malmeſpurienſem *l. 5.* & della Marca *l. 8. c. 20. n. 4.* ubi conceptis verbis hoc privilegium ſummis Pontificibus adſcribitur. Id verò privilegium varias ob cauſſas Regibus Francorum à Zacharia conceſſum; quòd calamitas temporum id expoſceret, potentioribus laicis Epiſcopatus involantibus, qui non aliter quàm Regiâ poteſtate coërceri poterant: quòd Pipini ingentia in Eccleſiam Catholicam, Sedemque Romanam merita eſſent, quibus meritò præmium aliquod debebatur: quòd longâ conſuetudine Regius conſenſus jam olim interpoſitus electionibus eſſet, & conſenſus jam fere in imperium tranſiſſet. Prudentis ergo conſilii fuit, concedere quod prohibere non poterat, neceſſitate in legem & præmium verſâ. Hoc ergo jus & privilegium in Pipini ſucceſſores propagatum eſt; enimverò ante privilegium Zachariæ Reges non jure, ſed facto eligebant; nec electioni aliud præter conſenſum accommodabant.

Anno DCCCXVI. Ludovicus Pius Pipini Nepos Aquiſgrani in celeberrima ſynodo, ad Epiſcoporum preces, id ardenter expetentium, electionibus veterem uſum, canonicam libertatem reſtituit, permiſitque Epiſcopos ex Cleri, populique conſenſu eligi. Sic habetur *l. 1. capitular. c. 48.* Eodem decreto Ludovicus vetuit, ne, quod fieri ſolebat, ſacerdotia muneribus emerentur, qui turpiſſimus quæſtus à Theodorico Gothorum Rege inductus eſt, teſte Gregorio Tur. *de vit. patr. c. 3.* adeò ut non Imperatoribus & Regibus tantùm, ſed etiam Epiſcopis ordinantibus pecunia ſolvenda eſſet, ídque vario prætextu, Enthroniſmi, Emphanias, Paſtilli, &c. unde Enthroniſtica, & Emphaniſtica vocabantur; quorum modus à Juſtiniano in Patriarchis reductus fuit ad 20. libras auri; in tenuioribus Epiſcopatibus ad 300. vel 200. ſolidos. (a)

Quamvis verò Ludovicus Imperator libertatem eligendi Epiſcopos Clero reliquerit, non ideò tamen neceſſitatem Regii aſſenſûs videtur remiſiſſe, ùt apertè conſtat ex iis, quæ Florus loco citato, Concilium Pariſ. Anno DCCCXXIX. celebratum *l. 3. c. 22.* quod habetur *Tomo 3. Concilior.* Hincmarus *epiſt. 12.* Patres in ſynodo apud Theodonis Villam Anno DCCCLIV. Joannes PP. X. *ep. ad Herimannum Colonienſem* Anno DCCCCXXI. Flodoardus *l. 3. Hiſtor. Rhem. cap. 35.* Frodoardus in Chron: Anno DCCCCLXII. teſtantur; & deniq; Sigerius in

(a) Vide Novell. 123. c. 3. & c. 16. & l. ſi quemquam. Cod. de Epiſc. & Cler.

rius in vita Ludovici Groſſi, ubi ſcribit in Conventu Catalauni habito, Archiepiſcopum Trevirenſem coram Paſchali II. & Ludovico Rege teſtatum eſſe, à tempore Gregorii M. antequam electio publicaretur, admoneri Imperatorem ſolitum; cui ſi electus placeret, tunc demum electionem vulgatam fuiſſe, & Epiſcopus conſecratus Imperatorem adibat, petebátque Regalia, quæ cùm per annulum, pedúmque accepiſſet, homagium Cæſari præſtabat. Aſſenſus tamen, aut voluntas Regia nullam inducebat neceſſitatem eligendi quem Rex optabat, ùt eleganter, prolixéque docet Hincmarus loco cit. nec omiſſo Principis aſſenſu irrita electio reddebatur, ſed tantùm litibus ac diſcordiis expoſita, teſte Floro citato, & tunc quoque ſuas partes Pontifices Romani interponebant, quod fatetur Petrus de Marca. *(a)* Hic ſtatus electionum fuit uſque in Annum MCXXII. quando in Concilio Lateran. ſub Calliſto II. Pont. Max. electiones Epiſcopales in pleniſſimam libertatem aſſertæ, & ab omni Regio aſſenſu exemptæ, ſalvâ tamen Regibus feudorum & Regalium inveſtiturâ per ſceptrum faciendâ. Anno tandem MDXV. poſt inſignem ad Marignanum victoriam, cujus merces & præmium Ducatûs Mediolanenſis fuit, Franciſcus I. Galliarum Rex cum Leone X. Bononiæ congreſſus, abolitâ Pragmaticâ ſanctione, tot diſcordiarum matre, Concordata iniit, quibus jure eligendi à Capitulis avocato, integra facultas ad Epiſcopatus vacantes nominandi, Regi conceſſa eſt; jus tamen electiones & nominationes confirmandi Papæ reſervatum. Eadem Concordata in Concilio Lateranenſi ſeſſ: 2. lecta & approbata ſunt, ac Concilii auctoritate firmata. Pragmaticam hanc ſanctionem conſenſu Eccleſiæ Gallicanæ Carolus VII. Galliæ Rex Anno MCCCCXXXVIII. ediderat, quâ decreta Concilii Baſileënſis recipiebantur, illa inprimis, quibus libertas electionum reddebatur, & gratiæ expectativæ, & Beneficiorum reſervationes vetebantur. Sæpe in hanc Pragmaticam Roma declamavit, irrito ſemper conatu. Pius II. Ludovici XI. primus animum flexit, evicítque, ut Pragmaticam aboleret, ſed repugnante Parlamento, nec finem querelis ponente, iterum Pragmatica valere juſſa, iterum in uſum deducta. Conati ſunt quidem Sixtus IV. & Julius II. illam evertere, ſed nullo eventu; donec inter Leonem X. & Franciſcum I. conventum eſt. Doluit enim verò Clerus Gallicanus hac

H 2 con-

(a) *Lib. 8. cap. 16. num. 6.*

conventione, ſeu Concordatis liberratem eligendi ſibi ademptam, & ideò ad futurum Concilium generale provocavit. (a) Sed vix eſt, ut aliquid hac provocatione ſperare poſſit, concordatis in Concilio Lateranenſi confirmatis, quod Concilium pro generali Reges Galliæ etiam habuêre, & publicè profeſſi ſunt, ùt ex actis Concilii patet, & ad illud Eccleſia Gallicana ſæpe vocata, multúmque expectata eſt, ſubmotis, quæ obtendebantur, impedimentis. Multiplex ratio Regem ad hanc cum Pontifice conventionem movit: quòd graviſſimo bello cum Carolo Imperatore implicitus mallet Pontificem amicum, quàm hoſtem habere: quòd Eccleſiâ Gallicanâ ſæpius ad Concilium vocatâ, nec tamen comparente, timendum erat, ne Patrum ſuffragiis Pragmatica damnaretur, ſicque aut invitus cauſsâ caderet, quòd & damni & dedecoris plenum erat, aut perpetuis litibus, ac ſchiſmate, cùm Romanis Pontificibus colliderettur, quod eo potiſſimùm tempore, cùm à Carolo ſæviſſimum bellum inſtaret, omninò fugiendum: prudentis ergo Conſilii fuit, tempeſtatem præoccupare, navigio in tutum, nec ſine ſpoliis, recepto; iis enim concordatis jus omne electionum lucrabatur, nec leviores Pontificem cauſſæ movebant: Cum potentiſſimo Rege, eóque & victore, & vicino, recepto Mediolano, pacem jungebat: Annatas à Concilio Baſileenſi vetitas lucrabatur: Pragmaticam ſanctionem, toties irritóque conatu, à ſummis Pontificibus appetitam delebat, & tandem Concilium Baſileenſe parrocinio florentiſſimi Regis exuebat. Nec Clerus Gallicanus de ſublatis electionibus conqueri poſſe videbatur. Cur enim non poſſet Leo Papa id Franciſco Regi concedere, quod jam dudum Zacharias Pipino, Clero Gallicano nihil contra moliente? quòd ſi minus in Franciſco meriti, quàm in Pipino fuit, non minus tamen in Leone neceſſitatis. Deinde modicum id erat, quod per concordata Clero adimebatur; nam etiam ante concordata aſſenſus Regis eligendis Epiſcopis neceſſarius erat, immo preces Regiæ ex præſcripto Pragmaticæ ſanctionis, electiones prævenire, & poterant & ſolebant. Quis verò neſcit preces Regum pares imperio eſſe? juxta illud Taciti, & Auſonii: *Potentiſſimum impetrandi genus eſt, cùm rogat, qui poteſt jubere; tunc enim preces quidem ſunt, ſed quibus contradici non poteſt.* Nihil ergo concordatis, præter nomen electionis Clero ademptum, collatione ipsâ dignitatum, precû obtentu,

(a) Teſte de Marca lib. 6. c. 9. & c. 10.

tentu, jam in Reges translatâ. Et in hoc fortè ſenſu ſuſtineri utcumque poteſt, quod ſcribit Maymburg, *Hiſtor. Iconoclaſt. l. 2. f. 259.* pactis inter Leonem & Franciſcum initis, nullum novum jus Galliæ Regibus quæſitum, ſed illud tantùm confirmatum, quod privilegio Zachariæ jam olim obtinebant. Id verum eſt, ſi velit preces Regias electionibus interponi ſolitas, eundem penè effectum habuiſſe, quem jus nominandi, & præſentandi, per concordata Regibus permiſſum, quod etiam fatetur della Marca Archiep. Pariſ. *lib. 6. c. 10. n. 13.* extra hunc ſenſum falſum eſt, jus ad Epiſcopatus nominandi jam ad Reges ante concordata ex privilegio Zachariæ ſpectâſſe; huic enim privilegio jam olim Ludovicus Pius renunciaverat *l. 1. capitular. c. 84.* & in Concilio generali Lateranenſi ſub Calliſto II. libertas eligendi Clero permiſſa, nec Regibus aliud præter aſſenſum & approbationem relictum eſt. Et verò ſi per concordata nullum jus Regibus datum, quid cauſſæ fuit Clero Gallicano concordatis repugnandi ob electiones ademptas, appellandique ad futurum Concilium? Hæc ergo ſunt, quæ de electionibus & nominationibus Epiſcoporum dicere habui, quod quidem, quantùm in re obſcura implexâque fieri potuit, diligenter etiam per annorum ſeriem tractatum eſt, ſiquid verò me fugit, aut minùs Lectori arridet, veniam difficultati dabit, & meliùs aliquid in ſolem expromet. Nunc ad inveſtituras pergo, quæ proximè ad electiones ſequuntur.

Poſtquam Regum Chriſtianorum indulgentiâ factum eſt, ut Eccleſiæ non ſolùm magnâ vi auri, argenti, gemmarúmque, verùm etiam multis magníſque feudis, dominiis, ac jurisdictione, donarentur, hæc ipſa amplitudo, opéſque ſervitutem Eccleſiis parârunt. Auctâ igitur in Epiſcopis potentiâ, aucta quoque aut invidia, aut cupiditas, aut formido, aut denique neceſſitas in Principibus eſt, eos ſibi obſtringendi, à quibus metuere poterant. *Duplex*, inquit Bernardus, *ſerm. ad Paſtor. inſ. dominium Prælatorum: habent enim Claves Eccleſiæ quibus claudunt, & nemo aperit; habent & Regalia, quia Domini ſunt urbiũ & oppidorum, nec ſolùm Epiſcopatus ſed etiam conſulatus habent, ut meritò eis dicatur: quid ultra debui facere & non feci? ſed quod datum eſt illis in adjutorium, factum eſt illis in ſcandalum.* Hinc ergo nata ſervitus electionum, & neceſſitas eos ad infulas provehendi, quos Reges aut juberent, aut ſaltem cuperent; quamquam idem fere erat cupere, quod jubere, natæ etiam inveſtituræ, quæ vox Caroli M. tempore non-

dum erat ad ſignificandam conceſſionem Epiſcopatuum inſtituta, ùt notat Baronius, & poſt illum Marca, *l. 8. cap. 12. n. 7.* Cùm enim lege Salicâ (quâ ſolâ Reges utebantur) qui fundo aliquo, aut feudo, jure beneficiario, à Rege donabantur, in ſignum traditæ poteſtatis, baculum, feſtucam, aut aliquid ſimile acciperent, & ſecutis poſt annis, gladium etiam, aut vexillum; idem quoque ad Epiſcopos extenſum, ut videlicèt feuda, & Regalia Epiſcopatibus annexa, traditâ à Rege Cruce, annulóque, poſt electionem acciperet, & juramento etiam, quod homagium, vel hominium dicebatur, eidem Regi ſe obſtringeret, id verò fiebat manu Epiſcopi in Regiam manum inſertâ. Hoc ergo ritu inveſtitura dabatur, quæ, ùt dixi, Crucis annuliq; traditione, & juramento conſtabat; & hoc modo inveſtiti à Regibus reperiuntur, S. Rembertus Archiepiſc. Bremenſis à Ludovico Pio. S. Romanus Epiſc. Rothomag. à Clodovæo II. Vlſtanus Epiſcop. Vigornienſ. à S. Eduardo. Ivo Carnotenſ. à Philippo I. (a) Nec mirum videri debet hujusmodi inveſtituris etiam ſanctos acquieviſſe: id quippe in uſum & morem tranſierat, & nondum ſummi Pontifices damnaverant, nec ad aliud ſpectare videbantur inveſtituræ, quàm ad Regaliam & feudorum conceſſionem, non verò ad officium Epiſcopale, aut dignitatem ſpiritualem; & ideò à Calliſto II. tandem in Concilio Lateranenſi admiſſæ ſunt; erátque in omnium oculis exemplum B. Gregorii, qui imperatam pecuniam adepti Pontificatûs præmium Mauritio Imp. ſolverat, id verò longè pejus inveſtituris erat; ſed neceſſitas vicit, nec pecunia ideò data, ut Pontificatum emeret, quem maximè fugiebat; ſed ut occurreret pejoribus malis, &, ùt Theologi loquuntur, *redimendæ vexationis causâ.* Anno MLXXVIII. primus in Concilio Rom. V. teſte Malmeſpurienſi in Wilhelmo I. Gregorius VII. inveſtituris bellum indixit, eásque & homagium Regibus præſtari ab Epiſcopis ſolitum omnino vetuit, anathemate in Reges & Imperatores pronuntiato, qui illas darent acciperéntve. Enimverò claſſicum hoc fuit, quo diuturnis & graviſſimis bellis præluſum eſt, Eccleſiâ Romanâ Imperióque diu multúmque colliſis. Cauſæ inveſtituras delendi hæ à Gregorio prolatæ. *Eas ab Hadriano II. & Concilio Oecumenico VIII. can. 22. jamdudum proſcriptas eſſe; Regum eſſe palatia & urbes condere, eásque quibus vellent donare, non verò infulas & ſacerdotia; hæc extra Regiam poteſtatem eſſe, ſoliſque*

(a) Vide Ivon. epiſt. 8. & 190. Matthæum Pariſ. in Eduard. & Auctuarium vitæ SS. Remberti & Romani.

ſoliſque ſacerdotibus commiſſa, non ergo quæ Regũ non ſunt, donari à Regibus poſſe; quid verò eſſe inveſtituras, niſi Epiſcopatuum donationes? à Regibus crucem, à Regibus annulum, à Regibus virgam paſtoralẽ electis dari quid hæc aliud, quàm Epiſcoporum inſignia eſſe? & quid aliud ſit Epiſcopos facere, quàm hæc conferre? cogi ſacerdotum greges aulas & caſtra ſequi, alioquin ignotos neglectóſq; procul inſulis haberi, iis ſolùm admotis, qui Regium latus ſequerentur, ſicq; non merito, non virtuti, ſed gratiæ tantùm & obſequiis dignitates locari, immo, quod turpius & nefas dictu ſit, Epiſcopos pecuniâ fieri, & velut in publico mercatu Eccleſias iis cedere, qui plus pretii obtulerint; ſic fieri, ut ſceleratiſſimi quíq; integerrimis ac probatiſſimis præferantur; quanto hoc Regum dedecore, Eccleſiæ contemptu, animarum periculo damnóq;? quo deinde vultu egregios hos Antiſtites auſuros Regibus obſiſtere, quibus tot vinculis aſtringantur? populos monere, quos exemplis corrumpant? nihil aliud inveſtituris agi, quàm ut diſciplinâ Eccleſiaſticâ penitus exciſâ, & Reges fræno, & Antiſtites reverentiâ, & populi verecundiâ peccandi careant: nullum ergo remedium tot malis ſupereſſe quàm ut fontes claudantur, unde illa proveniunt. Fruſtra verò tuendis inveſtituris privilegia uſúmq; prætexi; primò enim privilegium nullum oſtendi poſſe, quod enim illud? quando & à quo datum? deinde non plus firmitatis privilegio quàm legi eſſe, hanc verò, cùm in publicam perniciem vertitur, aut planè extingui, aut ſaltem à legitimo Magiſtratu deleri poſſe, & tandem omni jure ſancitum eſſe, ut abuſu privilegia tollantur; abuſum verò nullo temporis decurſu muniri, & peſtis more, quantò diuturniorem, tantò pejorem eſſe. Hæ fere rationes erant, quibus Gregorius inveſtituras perſequebatur. Opponebant ex adverſo Principes. *Duo in Epiſcopatibus ſpectari poſſe, & ſacram dignitatem, & jura ac dominia temporalia; hæc inveſtituris, non illa à Regibus dari: nec enim tantum aut ignorantiæ, aut impietatis Regibus eſſe, ut ſibi, quæ Dei ſunt, uſurpent. Si non erubeſcant Principes theſauros ſuos Regiáſque opes in Epiſcopos effundere, cur iſti erubeſcant à Principibus accipere? & ſi accipiunt, cur nolint palàm profiteri? alterutrum eligendum Epiſcopis eſſe; aut inveſtituras accipere, aut Regiis Patrimoniis carere; hanc eſſe naturam feudi, nec poſſe aliâ conditione tradi. Nullum hactenus è tot retrò Pontificibus auſum hunc lapidem moliri, litémq; Regibus intendere, ſolum Gregorium poſt tot annorum decurſus novam aciem inſtruere, pacémq; turbare: num ergo tot alii & ſanctiſſimi Pontifices, aut oculis carebant, quibus hos abuſus ac ſacrilegia viderent, aut linguâ calamóque, quibus proſcriberent? mirum ergo eſſe, aut illos non vidiſſe, quæ modò Gregorius*

videat,

videat, aut Gregorio non probari, quæ illis ſemper probata ſint. Si qui abuſus hujuſmodi inveſtituras incurrant, paratos Reges opem omnémque operam illis purgandis polliceri; Gregorii tantùm eſſe remedia præſcribere, non defuturos ſuis partibus Principes, quorum æquè ac Pontificum interſit iis infulas imponi, qui Eccleſiæ æquè ac Regno dedecori non ſint. Ceterùm ſi omnia illa è medio tolli oporteat, quæ abuſu aliquo fœdantur, parùm eſſe Gregorio inveſtituris iraſci, totum orbem vertendum eſſe, cùm totus abuſibus ſcateat, prudentem agricolam ſterilibus quidem aridíſque ramis arborem purgare, non tamen excindere, alioqui pejus remedium periculo fore. Hæc Gregorio pro inveſtituris objecta ab illis ſunt, qui Principum partes tuebantur, præſertim Ivone Epiſcopo Carnotenſi. (a) Offenſus vehementer eſt hâc epiſtolâ Urbanus II. eóque indignatio proceſſit, ut Ivo de Epiſcopatu deponendo cogitaret, ùt patet ex ejusdem epiſtola *68.* ſed Urbano paullo pòſt è vivis ſublato, Ivo in gratiam cum Epiſcopatu rediit. Victor III. Pontif. Max. qui Gregorio ſucceſſerat Anno MLXXXVII. in ſynodo Beneventana æquè ſub anathemate Inveſtituras prohibuit. Idem ab Urbano II. in ſynodo Claremontana repetitum Anno MLXLV. *can. 16.* adhibitum tamen temperamentum eſt, ut videl. Reges abſtinerent tantùm ſolemnitate annuli & virgæ paſtoralis, aliàs jure ſuo uterentur. Ita colligitur ex *epiſtola 60.* Ivonis: conſtat verò, decretis Urbani ſynodíque Reges Galliæ acquieviſſe. Paſchalis II. qui Urbano ſucceſſit, conſtantiſſimè Inveſtituris obluctatus eſt, Anno tamen MCVII. poſt acre cum Henrico Rege Angliæ certamen ita conventum eſt, ut electi homagium quidem Regi præſtarent, hic tamen nullum per baculum annulúmq; inveſtiret. Sed multò gravior ab Henrico IV. Imp. tempeſtas in Paſchalem incubuit. Hic Gregorii VII. & Urbani II. veſtigiis inſiſtens, repetitis Conciliis, Imperatoribus inveſtituras abrogaverat, anathemate in Epiſcopos vibrato, qui illas à laicis reciperent. Henricus altâ diſſimulatione iram contegere, & tandem rebus toto Imperio compoſitis, florentiſſimis copiis cinctus, inter quas tricies equitum millia, in Italiam movere. Color expeditioni quæſitus, velle Imperatorem Romæ more Majorum coronari. Copiæ, quo iter commodius eſſet, bifariam per Tyrolim & Sabaudiam diviſæ Mediolani convenerunt; hinc Romam progreſſæ ſunt, expugnatis deletiſque urbibus, quæ militem morari auderent. Pontifex ubi exercitum prope urbem vidit, ſuſpicatus quod erat, obtentu pacis vim admoveri, Legatos mittit, pacémque his conditionibus impetrat; Impera-

tor in-

(a) In epiſt. 65. ad Hugonem Archiepiſc. Lugdun.

tor inveſtituris cederet, Pontifici Romano vitam, libertatem, largitiones à Pipino, Carolo, Ottone aliíſque Imperatoribus factas tueretur; Pontifex verò Imperatorem coronaret, juberétque Epiſcopos Regalia, feuda, ditionéſque, quas à Regibus accepiſſent, reſtituere, ſoliſque aris, ac fidelium oblationibus, ùt olim in primitiva Eccleſia, contentos eſſe. (a) Subſcriptum utrimque, conventúmque in has conditiones; ſed, ùt eventus docuit, irrito effectu, Epiſcopis Germaniæ, quorum ſpolia petebantur, nunquam conſenſuris. Henricus Romam invectus eſt, intérque plauſus communéſque omnium voces eum Imperatorem & Auguſtum acclamantium, Vaticanum intravit: rogatus verò à Paſchali, ut, quod jam priùs ſpoponderat, inveſtituris palàm cederet, ceſſurum ſe reſpondit, ſi Epiſcopi Regalibus feudíſque abirent, quæ ab Imperatoribus acceperant; hîc enimverò querelæ, ſtrepitus clamórque Epiſcoporum negantium poſſe Eccleſias ſuas Pontificis Romani arbitrio ſpoliari, ipſe priùs provinciis Regníſque, quæ à Pipino & Carolo acceperat, renuntiaret, ſecuturam exemplum Germaniam; hanc verò nudari, Româ tot Principum Regúmque ſpoliis onuſtâ, iniquum eſſe. Dum ergo mutuis altercationibus omnia complentur, juſſu Imperatoris Paſchalis abductus tradituſque cuſtodiæ; hinc mutuæ Germanos inter Romanóſque cædes, Henricus in faciem ictus vix mortem evaſit. Paſchalis non tam carceris malorúmque tædio, quibus flecti à ſententia nunquam potuit, quàm ſuorum querelis, metúque inprimis expugnandæ diripiendæque Urbis, paratíque ſchiſmatis, vinci ſe tandem paſſus, inveſtituras Henrico cedit, eámque ceſſionem, & diplomate, & ſacratiſſimo Euchariſtiæ epulo, cujus unam partem ipſe acceperat, alteram Imperatori tradiderat, obfirmat. Id Anno MCXI. factum. (b) Dici non poteſt, quàm ægro ab omnibus fere Cardinalibus, & Epiſcopis animo hoc privilegium (quod ipſi pravilegium vocabant:) acceptum fuerit, adeò, ut Anno MCXII. in Conciliis generalibus Lateranenſi, & Viennenſi declaratum ſit, irrita fuiſſe, quæ à Paſchali geſta & conceſſa fuerant, utpote vi metúque, & contra Patrum Cano-

 númque

(a) Vide epiſt. Paſch. 22. ad Henric. & Chron. Caſſin. lib. 4. cap. 37.
(b) Vide Wilhelmum Malmesburienſem l. 5. de geſtis Reg. Angl. & Petrum Diacon. l. 4. & Baron. ad hunc annum.

númque ſanctiones extorta. Immo non defuerunt in Galliis viri ſanctitate & miraculis clari, qui aſſererent, non quidem ipſum actum inveſtiendi hæreſin eſſe; ſed hæreticos videri, qui pertinaciter defenderent, Epiſcopos à laicis inveſtiri oportere. Ii fuerunt inter alios S. Godefredus Epiſcopus Ambianenſ. S. Hugo Epiſcopus Gratianopolitanus, S. Bruno Epiſcopus Signinus, Joannes Archiepiſcopus Lugdunenſis, ac denique communi voto Patres omnes Concilii Viennenſis. Errat ergo Maymburg, ſuóque more cenſuram præcipitat, dum Brunonem Epiſcopum temeritatis accuſat, quòd inveſtituras hæreſis notâſſet; quî enim temerarius; qui tot Patres viróſque præclaros in Galliis, aut duces ſuæ ſententiæ, aut comites habuit? immo totum Viennenſe Concilium? Ratio ob quam iſti inveſtituras hæreſis poſtulabant, fuit, quòd Principes, cùm Epiſcopos inveſtiebant, annulum & crucem, ſeu virgam paſtoralem electis porrigerent; hæc verò inſignia eſſe non temporalis alicujus, ſed Epiſcopalis & Eccleſiaſticæ dignitatis, quam qui diceret poſſe à laicis conferri, utique pro hæretico habendus eſſet: eſto enim Principes negarent, ſed quod ad ſacram dignitatem ſpectat, conferre velle; videbantur tamen aliud agere, quàm dicerent; quippe qui ſacræ dignitatis inſignia traderent; quemadmodum pro hæreticis ſemper habiti ſunt, qui voces hominſii, & Chriſtotoci uſurpabant: quamvis ſe Catholicos eſſe dicerent, & hæreſes Arianam ac Neſtorianam execrari. Hæreſis ergo non ex animo, qui occultus eſt, ſed ex facto æſtimabatur: rurſus hæreſin cenſebant eorum ſententiam, qui dicerent, inveſtituras toties ac tot Conciliis, ſummorúmque Pontificum decretis vetitas, nihilominùs licitas eſſe. (a) Ipſe Ivo Epiſcopus Carnotenſis (b) negat quidem, ſententiam inveſtituras defendentium hæreticam eſſe, fatetur tamen ſchiſmati vicinam; cùm tamen annulus, & virga ſigna ſint ex ſua natura indifferentia, nec inveſtituræ Divino aliquo, ſed humano tantùm jure prohibitæ; potuiſſe illas, immo & debuiſſe à Paſchali Pontifice Imperatoribus, majoris mali, & ſchiſmatis vitandi causâ, concedi. Hæc ferè ſunt, quæ in hac celebri controverſia utrimque magnáque animi contentione jactabantur. Paſchalis factorum pœni-

(a) Vide epiſt. Joannis Archiep. Lugdun. quæ inter epiſt. Ivon. eſt. 227.
(b) epiſtol. 233.

pœnitens abire Pontificatu ſtatuerat, ſed permiſſus non eſt. Tandem in Concilio Lateranenſi Anno MCXVI. ſeipſum ignaviæ accuſans, privilegium Henrico datum damnat revocátque, & inveſtituras, eóſque qui illas darent, reciperéntque, perpetuo anathemàte ferit, nullâ tamen Henrici mentione factâ, quem ſe nùnquam excommunicatione percuſſurum, juramento promiſerat. Paſchali è vivis ſublato, Gelaſius II. omnium voto ſuffectus eſt, ſed quòd palàm edixiſſet, ſe nunquam inveſtituris aſſenſurum, ab Imperatore Germaniſque Romam pervolantibus graviſſima paſſus, confectúsque ærumnis eſt. Succeſſit Calliſtus II. à quo tandem, ùt ſuprà dictum eſt, pax Imperio & Eccleſiæ reddita eſt, electiònes Epiſcoporum ab Imperatoribus ad Clerum translatæ, ipſis verò Imperatoribus inveſtituræ Regalium relictæ, ſic tamen; ut non per annulum pedúmque, ſed per ſceptrum darentur. Ejuſdem Calliſti decreto abolitum jus homagii ab Epiſcopis præſtari ſoliti; hujus ſolemnitas erat, ut Epiſcopus Regiæ manui ſuam ſupponeret, ſícque fidelitatem juraret; juramentum enim fidelitatis jam olim in Hiſpania, Gallia, Anglia, & Germania ab Epiſcopis præſtari Regibus ſolebat. (a) Hic ergo inveſtiturarum ortus, progreſſus, exitúſque fuit. P. Maymburg *lib. delle decadenze, f. 408.* Sanctum Anſelmum Archiepiſc. Cantuarienſ. imprudentiæ notat, parúmque rebus gerendis accommodatum dicit, quòd homagium Henrico Regi Angliæ præſtare, ab eóque inveſtituras accipere diu recuſaverit. Verùm quàm lubricæ ſint hujus Critici cenſuræ, quámque ad aulæ potiùs gratiam, quàm veritatis (quod in Eccleſiaſtico meritò diſpliceat) compoſitæ, tu ex hiſtoria cognoſce. Anſelmum Archiepiſcopum Cantuarienſem, quòd contra Guibertum Antipapam pro Urbano II. ſtaret, Guillelmus Rex abire in exilium juſſerat; Guillelmo extincto Henricus ſucceſſerat, à quo Anſelmus revocatur. Paullo pòſt inveſtituras accipere, Regíque homagium præſtare rogatus, negat ſe id facere, tot Conciliis, tot Pontificibus prohibentibus, poſſe; miſſurum tamen Romam, qui ſenſa Pontificis perquirerent; Epiſcopos canonum cuſtodes, non corruptores eſſe; quid Angliam,

 quid

(a) Vide Concil. Toletanum 16. & Duziacenſe (oppidum Provinciæ Rhemenſis) ex Malmesb. l. 2. de geſtis Pontif. Angl. & l. 3. videantur Concil. Toletan. 4. c. 75 & Tol. 10. c. 2. & Concil. Turon. 3. c. 1. & Aquiſgr. Anno DCCCXXXVI. c. 12. & Gratian. in 22. q. 5. ubi eleganter effectus juramenti fidelitatis deſcribuntur.

quid Galliam, quid Orbem univerſum dicturum eſſe, ſi, quæ nuperrimè in Concilio Romano tot Patrum ſuffragiis ſancita fuerant, ſubverti ab Anſelmo viderent? Romam ergo à Rege, ab Archiepiſcopo Legati ad Paſchalem miſſi: Paſchalis inveſtituras omnino damnare: repetita iterum legatio, at æquè repetita repulſa. Sed cùm legati à Rege miſſi corruptique muneribus dicerent, Paſchalem inveſtituris acquieſcere, nec tamen voluiſſe id litteris commendare, ne gratia in exemplum tranſiret, id verò conſtanter pernegarent, quos Archiepiſcopus miſerat, idque allatis à Pontifice ad Anſelmum litteris confirmarent, tertia ad Pontificem legatio inſtructa, ſed à Pontifice reſponſum, non poſſe inveſtituras à ſe permitti, quas toties Prædeceſſores damnaverant; idque decreto firmavit, quod in Concilio Lugdunenſi lectum acceptúmque eſt. Quid Rex faceret toties repulſus? ipſum Anſelmum, & Wilhelmum electum Exovienſem Epiſcopum mittit, qui Pontificem flectant. Tanta Wilhelmi perorantis eloquentia fuit, ut, cùm dicendi finem feciſſet, omnes admiratione ſuſpenſi hærerent, obſtinatóque ſilentio, quæ ab Anglo dicta fuerant, comprobarent. Addit Wilhelmo animi: *illud*, inquit, *ſcitote, priùs Henrico Regi, & coronam, & caput, quàm inveſtituras adimi poſſe.* Hîc Pontifex rupto ſilentio, vultúque in majeſtatem compoſito, *Et ego*, inquit, *ne quidem pro capitis mei redemptione patiar illum inveſtituras habere.* Secuta omnium Purpuratorum, & Antiſtitum acclamatio Pontificem collaudantium. Anglus ſilentio, & pudore defixus. Henricus verò Rex Anſelmum regno, & Archiepiſcopatu abſtinere jubet, ſed paullo pòſt revocatum, omni honore cultúque excipit; convenerat enim inter Pontificem Regémque, ut hic quidem homagia ab Epiſcopis reciperet, eóſque, quod temporalia ſpectat, inveſtiret; annuli tamen, pedíque collatione abſtineret: quod ubi Anſelmo ſignificatum, promptiſſimè acquievit: hinc priſtina illi à Rege gratia. Sic Anſelmi certamen habuit. Jam hîc lectoris arbitrium eſto, annon omnes ab Anſelmo prudentiæ partes expletæ. Quòd Legatos Romam miſerit, quòd diſtulerit, quòd rogaverit, quòd ipſe in Italiam venerit, quòd acceptâ ſemel à Pontifice indulgentiâ continuò acquieverit; hæc omnia reverentiæ in Regem ſuum data: quòd verò tot à Gregorio, ab Urbano, à Paſchali, à Romano, Lugdunenſi, aliiſque Conciliis decreta Regiæ voluntati, ſuiſque commodis præhabuerit, id planè paſtoralis conſtantiæ,

ac libertatis fuit; plus enim Epiſcopus Pontifici ac Conciliis, quàm Regi ſuo debet; cùm & ipſi Reges Conciliis, ac Pontifici ſubdantur. Jubet Rex, Vetat Papa, cujus imperium præferas? Regium? ſic omnino Maymburgo viſum, ſed aliter Anſelmo; ſed quanto Anſelmus melior majórque, tanto hujus quàm illius melior æquiórque ſententia. Jam ad ultimum Regaliæ caput, quod in cuſtodia, ac uſufructu bonorum Epiſcopalium Sede vacante conſiſtit, calamus vertendus eſt.

Primis Eccleſiæ temporibus non alii Epiſcopis proventus erant, quàm fidelium oblationes, decimæque; his ſuſtentabantur. Conſtantinus lege lata (*qua eſt prima C. de SS. Eccl.*) permiſit fidelibus, ut bona ac latifundia, quæ vellent, Eccleſiis relinquerent: hinc Eccleſiarum opes vehementer auctæ. Divi Auguſtinus, ùt eſt in ipſius vita apud Poſſidium *c. 22.* & Chryſoſtomus *hom. 22. in Matth.* quo & curis rerum temporalium, & invidiâ ex opibus ortâ levarentur, latifundia, quæ Eccleſiis obvenerant, Laicis permittere conati ſunt, ſolis oblationibus victuri, ſed numquam perſuaderi fidelibus hoc potuit. Præcipua Clodovæi, Pipini, Caroliſque M. liberalitas fuit, integras provincias, immo Regna Eccleſiis donantium. Nec cauſſæ tam largæ profuſionis aberant. Summis & ipſi beneficiis ab Eccleſia affecti erant. Huic Clodovæus Religionem, & cum Religione tot victorias & incrementa, Pipinus Regnum, Carolus Imperium debebant. Intererat quoque Epiſcopos potentiâ & opibus augeri, ii ſiquidem nec bellis gerendis, nec rebus novandis apti, minus Imperatoribus afferebant metûs, plus verò fidelitatis; quam fuiſſe cauſſam Carolo M. Epiſcopos ditandi notat Malmesburienſ. *de geſtis Reg. Angl. l. 5.* Notat etiam Baronius ad Annum MLV. cùm hoc ipſo ſæculo Canones pœnitentiales, expiandis in hac vita peccatis revocati eſſent, & tamen ob eorum acerbitatem, peccandique frequentiam, quàmplures aut ſpem veniæ deponerent, aut pœnitendi conatum; pœnarum redemptio induci cæpta eſt, ut quantum videlicèt pauperibus, aut Eccleſiis donaretur, tantum pœnitentiis decederet; hinc à divitibus profuſæ donationes. Auctis ergo Eccleſiæ opibus, ne deeſſent, qui illas curarent, ſacris Canonibus ſancitum eſt, ut iis Oeconomi, qui ex Clero legi debebant, præficerentur. *Ita ſtatutum in Concilio Chalcedonenſi can. 26, Hiſpalenſi ſecundo cap. 9. Toletano quarto cap. 47. Niceno ſe-*

ceno ſecundo c. 11. (a) Præcipuum verò Oeconomi officium erat, ut defuncto Epiſcopo, proventus Eccleſiæ curaret, cuſtodirétque ſucceſſori tradendos. Concil. Chalcedon. *can. 25.* & ibi Zonaras. Et cùm Principes ſæculares vacante Eccleſiâ facultates redditúſque ſibi vendicarent, ſeverè id eis prohibitum in Conciliis *Ilerdenſi c. 16. Chalcedonenſi. c. 22. Claremontano, Lateran. &c. V. c. 22. & 25. 16. q. 7. & Concilium Francofordienſe* Anno DCCXCIV. *can. 41. Pontigon.* Anno DCCCLXXVI. *can. 14. Trosleianum* Anno DCCCCXXI. *can. 14.* ſed nullæ leges coërcendæ Principum cupiditati pares fuêre, adeò ut nomine obtentúque cuſtodiæ, omnia vacantis Eccleſiæ bona ſibi Principes addicerent, nec ſolùm quæ titulo Regalium feudíque Eccleſiæ obvenerant, ſed etiam decimas, ſupellectilem, ipſáſque Beneficiorum Eccleſiaſticorum collationes. Videtur aliquibus hæc conſuetudo circa ſæculum undecimum invaluiſſe, poſt Calliſti II. cum Henrico Imperatore initam conventionem; enimverò nullam ejus mentionem Gregorius VII. Urbanus II. Paſchalis II. & ipſe Calliſtus fecêre, facturi utique, ſi illam agnoviſſent, ut qui ob ſolam Inveſtituræ ſolemnitatem non dubitârunt tot Imperatoribus bellum indicere, ſéque, totámque Eccleſiam tot ærumnis, & perſecutionibus involvere. Planè jam ab Anno MCLXI. ſub Ludovico juniore, Philippo Auguſto, Ludovico IX. Galliæ Regibus, hunc ipſum morem occupandi bona vacantis Eccleſiæ obtinuiſſe, demonſtrant varia exempla, quæ Auctor libertatum Eccleſiæ Gallicanæ congeſſit, *Tom. 2. tit. 5. tit. 16. tit. 4.* & della Marca *lib. 8. c. 22. n. 8.* Idem dicendum eſt, de Collatione Præbendarum, quæ nomine fructuum, pendente electione veniebant, quæque à ſummis Pontificibus Innocentio III. Anno MCCX. in cauſsâ Thomæ Argentolii à Philippo Auguſto nominati, Clemente IV. Anno MCCLXVII. Gregorio X. Anno MCCLXXI. aut approbatæ, aut ſaltem permiſſæ fuerunt, ùt apud citatos Auctores videre eſt. Illud tamen negari haud poteſt, hanc ipſam vacantium bonorum occupationem priùs ſaltem, quàm in legitimam conſuetudinem tranſiiſſet, graviſſimis proborum cenſuris vapulâſſe: Patres Concilii Troslejani *peſſimum abuſum*; Raymundus Comes Barcinonenſis in privilegio Anni MCXXXVII. quòd apud della Marca reperire eſt, *l. 8. Nefariam conſuetudinem, deteſtabilẽ, & alienam ab omni jure divino, humanóq;*; Emmanuel Comnenus in conſtitutione Anno MCL. *Abuſum vergentem in Dei*

(a) Vide etiam S. Gregorium l. 2. ep. 22.

Dei contemptum, legiſque naturalis everſionem, indignum profeſſione nominis Chriſtiani; Fridericus II. Imperator in conſtitutione de Anno MCCXIII. (quam editâ Bullâ aureâ Anno MCCXIX. confirmavit) *pravum abuſum à ſuis majoribus inductum*; Et ideò iisdem conſtitutionibus ad Honorium III. Papam hunc abuſum abrogat, abdicátque; Idem ab Ottone III. factum, qui ex Epiſcoporum ac Principum Germaniæ voto, hanc ipſam *pravam conſuetudinem* (ſic enim vocant) abolitam voluit, bonis morientium Epiſcoporum intactis, reſervatiſque Succeſſori. Ita Principes Germaniæ Innocentio III. Anno MCC. ſignificârunt. (a) Sed quidquid de hoc ſit, hoc ipſum Regaliæ jus, quod ſolâ conſuetudine, non lege nitebatur, (ſaltem ſi proventus feudales excipias) tandem in privilegium, verúmque jus tranſiit, quando Gregorius X. in Concilio Lugdunenſi Anno MCCLXXIV. Principibus conceſſit; ut ubi hactenus conſuetudo obtinuerat, vacantium Eccleſiarum fructibus gaudere poſſent, excommunicatione percuſſis, qui hoc jus Regaliæ ad loca extenderent, ubi hactenus antiqua conſuetudo non fuerat. Cauſſæ ob quas Patribus viſum, poſſe Principibus hoc jus permitti, variæ fuerunt; quòd jam paſſim, longâque conſuetudine, ac infinitis penè exemplis hæc occupatio invaluiſſet, nec poſſet aboleri, niſi Principibus graviſſimè offenſis; neceſſitas ergo in privilegium tranſiit; quòd negari haud poſſet, ingentia fuiſſe Principum in Eccleſiam merita; iſtis ergo aliqua merces debebatur, & tunc præſertim, cùm inſtinctu Gregorii in ſacrum bellum accingebantur, non tantùm immenſos ſumptus, ſed etiam ſanguinem profuſuri; præſertim verò, quòd dignitas Epiſcopalis, cùm non jure ſanguinis, aut hæreditatis, ſed tantùm electionis conferri poſſet, Epiſcopo extincto, feuda & Regalia devolvi ad Principem viderentur; donec alius in dignitatem ſuccederet, & à Principe Regalium inveſtituram per ſceptrum acciperet; ſi enim, inquiebant, defuncto Antiſtite, feuda, latifundia, ditionéſque ad Regem non redeunt, cur ergo electi Antiſtites à Rege inveſtituram accipiunt? ſi enim non habet, dare non poteſt; aut ſi dat, ergo habet: quæ ratio in iis potiſſimùm provinciis valebat, ubi *jus relevii* in feudis obtinuerat; mortuo ſiquidem vaſallo, Dominus interim, donec hæres inveſtiretur, proventus feudales, velut ſolatium levaménque tranſlati in alios patrimonii recipiebat: & cum hoc onere feuda in Eccleſias tranſiſ-

(a) Vide Baron. ad Annum 996.

tranſiſſe videbantur; Ceterùm ſi privilegium Concilii excludas, parùm hæ rationes Principum cauſam promovebant. Feuda enim Eccleſiis, non Epiſcopis donata fuerant, & ideò Epiſcopis ſublatis, non ideò recidebant. Deinde vel in ipſis feudis, quæ Laicis conceduntur, quis neſcit fructus, qui ante Inveſtituram proveniunt, non Domino, ſed vaſallis & hæredibus deberi? & demus hæc omnia: quid de decimis, domeſtica ſuppellectile, bonis mobilibus, & beneficiorum collationibus dicemus, quæ nec feuda, nec Regalia erant, & tamen à Principibus æquè occupabantur? & ideò ipſi Principes Regésque, ùt ſuprà vidimus, non tanti has rationes, aut prætextus faciebant, ut hanc occupationem non inter abuſus & corruptelas referrent, eámque abdicarent; Ergo ſi verum fateri volumus, vera & unica Regaliæ origo cupiditas fuit; tum conſuetudo; ac tandem privilegium Concilii: hoc ſolùm Principes abſolvit. Reliqua, quæ de inveſtituris & feudis dicebantur, colores tantùm, qui numquam quærentibus deſunt, non veritas erant; alioquin Patres Concilii Lugdunenſis illimitatè hoc jus, & non tantùm ubi conſuetudinis erat, Principibus indulſiſſent. Quia verò Concilium nihil de collationibus beneficiorum, ſed tantùm de fructibus loquitur, noluit Bonifacius VIII. eo privilegio collationes contineri; ſed à Philippo Pulchro Galliarum Rege, & Joanne Pariſienſi, qui librum ea de re edidit, reſponſum; rationem Concilii Lugdunenſis æquè ad collationes, ac fructuum receptionem ſpectare; æquè enim illos conſuetudine, præſcriptione, beneficiis Regum, ac conceſſione ſaltem tacitâ Pontificum niti. Quæ Patribus rationes fuêre, vacantium Eccleſiarum fructus concedendi. Cæterùm jus Regaliæ in Galliis extendi ad omnes provincias, (præſertim Burdigalenſem, Narbonenſem, Arelatenſem, & Auſcitanam) non poſſe, docet ex edictis Philippi Pulchri, Philippi Valeſii, Ludovici XII. aliiſque monumentis Petrus de Marca, Archiepiſcopus Pariſienſ. *l.8.c.24.n.8.* & apertè deduci videtur ex Concilio Lugdunenſi, cujus fragmentum habes *cap.13.de elect. in 6.*

Et hactenus de jure Regaliæ.

§. II.

§. II.

Rationibus, & exemplis oſtenditur, animum paſſionibus agitatum in errores prolabi Eccleſiæ fatales.

Summaria.

1. *Veritas placidum animum requirit, quod ratione, & auctoritate probatur.*
2. *Hæreſes pleraque contentionibus, & æmulationi Principium debent, quod exemplis oſtenditur Nicolai Diaconi.*
3. *Meletii & Arii.*
4. *Luciferi Epiſcopi, & Tertulliani.*
5. *Lutheri.*
6. *Henrici VIII. Angliæ Regis.*
7. *Eâdem ratione propoſitiones Pariſienſis Conventûs ſuſpectas reddi.*

I.

SApienter in bello Catilinario monet Salluſtius; *Omnes homines, qui de re dubia conſultant, ab odio, ira, & amicitia vacuos eſſe debere:* Enimverò paſſiones tincturæ quædam ſunt, quas ſi animus ſemel imbibat, ægrè alium colorem admittet; rationis libram in unam partem præcipitant, multiſque modis veritatem excludunt.

Primò, quia impetu quodam, ùt dixi, voluntatem impellunt, ſecúmque rapiunt, ut faciliùs contra torrentem naviges, quàm contra affectum ſemel incitatum. Deinde, qui volun-

tas cùm non eligat, niſi quod amat; nec amet, niſi quod placet; nec placeat, quod affectui repugnat; plerúmque id eligitur, quod affectum mulcet: & quemadmodum linguâ bile, aut abſynthio corruptâ, quicquid infuderis, amarum erit: ſic infecto paſſionibus animo quidquid dixeris, etiamſi verum, niſi affectui reſpondeat, diſplicebit, & reſpuet.

Et tandem paſſio plerúmque, & vehemens præſertim, cum corporis alteratione humorúmque conjungitur, qui excitatis velut nebulis objecta aut minora, aut majora, aut alia exhibent, quàm ſunt; nec ſatis rationi permittunt, ut ad ea, quæ occurrunt, advertat, aut ſi advertit, niſu radióque tam debili, ut vix ſentiat, & negligat æſtu animum rapiente: quod ergo judicium de coloribus à cœco expectes? & ideò paſſiones, *perturbationem animi* Philoſophus definit; ùt enim in pellucida, & tralucente aqua fundum videmus, qui turbatâ continuò latet, ſic veritas placidum, quietúmque animum intrat, commotum reſpuit irâ præſertim, quæ quantò plus ſanguinem accendit, tantò plus flammæ, fumíque habet, & veritatem tegit. Audi monentes Sacros Canones. Gregorius *in c. illa. 11. q. 3. Illa*, inquit, *Præpoſitorum ſollicitudo utilis, illa eſt cautela laudabilis, in qua totum ratio agit, & furor ſibi nihil vindicat. Reſtringenda ſub ratione poteſtas eſt, nec quidquam agendum prius, quàm concitata ad tranquillitatem mens redeat: nam commotionis tempore juſtum omne putat, quod fecerit.* Et idem D. Gregor. *in c. ſummopere 11. q. 3. ſummopere*, inquit, *præcavere debent Rectores Eccleſiarum, & qui publica judicia exercent, ut in dictandis ſententiis nullatenus levitate, aut furore ducti ſint præcipites: ſed cauſis prius diligenter ventilatis, cùm res, quæ ignorabatur, pleniter ad notitiam venerit, tunc Divina, & humana lex reſolvatur, & tunc ſecundum quod ibi conſtitutum eſt, remotâ perſonarum acceptatione, definitiva proferatur ſententia. Hinc eſt quod Moyſes querelas Populi ſemper ad Dominum, tabernaculum ingreſſus, referebat, & juxta quod Dominus imperabat, judicia proponebat. Nimirum nos inſtruens, ut non ex corde noſtro, ſed ex præcepto divino, condemnationis, vel juſtificationis ſententiam proferamus.* Et D. Ambroſius *c. Ira 11. q 3. Ira ſæpe etiam innocentes in crimen abducit: quia dum juſto amplius iraſcimur, & volumus alienum coërcere peccatum, graviora peccata committimus; unde Dominus Jeſus dimittens ad evangelizandum Diſcipulos, miſit eos ſine auro, ſine argento, ſine virga, id*

ga, id eſt, ut & incentivum litis, & inſtrumenta eriperet ultionis. Et aptè Seneca, *lib. 1. de Ira cap. 16. Judicis*, inquit, *tum maximè placidus eſſe debet, & in ſtatu vultus, cùm magna pronunciat.* (a)

Quæ omnia dicta ſunt eum in finem, ut agnoſcas doctrinam à Conventu Pariſienſi nuper propoſitam, vel hoc ipſo ſuſpectam reddi, quòd calentibus adhuc animis, & ùt credebant, injuſtè laceſſitis, concepta, & producta. Quid aliud poterant irati? *habet*, inquit Seneca, *ira aliquid voluptatis, & dulce eſt dolorem reddere*; In illo videlicèt vindicandi æſtu eum laudarent, eámque auctoritatem extollerent, à qua tam acriter vapulabant? & ferientis virgam amplexu exciperent, & non magis, ſi poſſent, excuterent?

II. Néque hoc novum in Galliâ, cùm pleráſque in Eccleſia turbas ira conceperit ambitioni mixta, & viros etiam pietate, & doctrinâ ſummos in errorem impulerit. Percurre Hiſtoriam Eccleſiaſticam, ex qua nonnulla tantùm, ne ſimus prolixi, decerpamus. Inter primas Hæreſes fuit illa Nicolaitarum circa Annum Chriſti 68. & cum ipſa Eccleſia propè nata, viventibus adhuc Apoſtolis, cujus meminit D. Joannes in Apocalypſi: Auctorem habuit Nicolaum, ex ſeptem primis Diaconis unum: origo hæc fuit. Ab uxore continentiæ causâ diverterat, ſed impatiens amoris priſtini thalamum repetiit: hanc ob cauſam abs Apoſtolis inconſtantiæ poſtulatus, correptúſque, irâ excanduit, & injuriam, ùt credebat, vindicaturus, Apoſtolis ſordidum errorem oppoſuit, neminem videlicèt in cœlos admitti, qui voluptati non quotidie litaret. Alii aliter narrant; eum videlicèt, cùm uxorem duxiſſet elegantis formæ, & propterea zelotypiâ flagraret, ab Apoſtolis reprehenſum eſſe: Illum ægro animo id tuliſſe, & ardentem irâ uxori in plenum conſeſſum adductæ Maritum, quem vellet, conceſſiſſe. (b)

III. Circa annum Chriſti CCCVI. & CCCXV. natum eſt ſchiſma Meletii, & ex iſto Ariana hæreſis, quâ nulla gravius Eccleſiam Catholicam agitavit, tantúmque ſanguinis, ac lacrymarum expreſſit, totum penè orbem pervagata. Utriúsque initium ex offenſis, iratisque animis fuit. Meletium Petrus Alexandriæ

 Epiſco-

(a) Vide D. Gregor. l. 5. Moral. c. 31. & S. Thomam 1. 2. q. 48. a. 3.
(b) Vide Epiphanium hæreſi. 25. & Baronium ad annum 68.

Epiſcopus ob varia crimina Epiſcopatu exuerat, præſertim quòd pœnarum metu minùs fortiter contra infideles aciem duxiſſet, quàm Epiſcopum deceret: Ille pudorem, contemptúmque non ferens, ſchiſma contra Petrum Alexandrinum molitur, totámque Ægypti Eccleſiam perturbat, & in factiones ſcindit: Huic inter primos Arius adhæſit, & ipſe ambitione, iráque in transverſum actus. Fuit Arius, teſte Epiphanio, dialectica præſertim inſignis, & prophanæ litteraturæ admodùm callens ingenio acri ſubtilíque, pietate, & ſtudio religionis apud plerósque egregiè commendatus, tantâque morum elegantiâ, quam gravitas temperabat, ut animos priùs caperet, quàm obſideret, accedente præſertim eloquentiâ, quâ præpollebat; ſed gloriâ nimius, contemptûsque impatiens, & ideò ad offenſas pronus, nam ùt bene Seneca: *Nunquam ſine querela ægra tanguntur.* Mortuo Achillâ Alexandriæ Epiſcopo ſibi infulas promiſerat, neminem ratus huic dignitati parem: ſed electus Alexander æmulum invidiâ perculit, quæ tunc maximè ex cinere in flammam emerſit, cùm in publico Catholicorum Conventu ſcripturas doceret; ortâ enim inter diſputandum contentione, ſuámque doctrinam minùs obſervari ab aliis dolens, quàm cuperet, ut æmulos torqueret, (Alexandrum præcipuè, qui Filii cum Patre æqualitatem frequenter repetebat,) eandem æqualitatem impugnare aggreſſus eſt, nec priùs ceſſavit, quàm Epiſcopis, & Imperatoribus in ſententiam ſuam raptis, Eccleſiam, à qua ſe contemptum dolebat, fœdiſſimè vexaret. (a)

IV. Eadem peſtis Luciferum Epiſcopum, & Tertullianum perdidit, duos Eccleſiæ nobiliſſimos Doctores, totíque orbi, antequam caderent, ſummâ veneratione habitos. Luciferum commendabat eruditio maxima, pari ſanctitati conjuncta, parique conſtantia in tuenda Religione; pro qua, ùt erat animo invicto, graviſſimas pœnas vicit, & quater in exilium abiit, donec à Juliano Imperatore revocatus, naufragium in portu fecit, quem tormenta non poterant, expugnante irâ. Miſſus fuerat Antiochiam à Summo Pontifice Legatus, ut ſchiſma inter Catholicos componeret, aliis Euſtathium, aliis Meletium Epiſcopum acclamantibus: ſublato

(a) Vide Baronium ad annum 315.

lato è vivis Euſtathio Lucifer Paulinum ſuffecit defuncto prædilectum; quæ res Meletii partem adeò offendit, ut ſpem omnem conciliandæ pacis abrumperent. Supervenit Euſebius Vercellenſis Epiſcopus, & ipſe notæ jam ſanctitatis, qui ubi advertit imprudentiâ Luciferi, & Paulini electione, ſchiſma, & diſcordias extra remedium eſſe Luciferum præcipitatæ electionis arguit: *Paulinum Epiſcopatu quidem dignum eſſe, ſed per mortem Euſtathii Deo litem dirimente quid opus fuerit novum ignem accendere, & intempeſtivâ electione altare altari opponere? ſi Epiſcopatum Meletio reliquiſſet, pacem jam fore, nunc Chriſtianos mutuis contentionibus perire.* Indigniſſimè hoc Lucifer tulit, cùm crederet eò ſe provectum, ut errare non poſſet, nec aliquid facere vituperio dignum; ergo amicitiam cum Euſebio abrumpit, & in Sardiniam profectus ferale Schiſma Eccleſiis, bellúmque indicit, in quo mortuum Baronius ſcribit. Hinc errores, & hæreſis Luciferianorum, ex carne videlicèt animam propagari, lapſóſque Epiſcopos non eſſe ad dignitatem recipiendos, ſi pœnituerint. (a)

Quid de Tertulliano dicam? qui non tam admirationi, quàm miraculo fuit? Omni ſcientiarum genere, ſacræ, profanæ, naturalis, Divinæ, ſupra omnem commendationem cultus: Eloquentiâ tam forti invictâque, ut, teſte Vincentio Lyrinenſi, quot in illo ſunt verba, tot oracula; & quot oracula, ac ſententiæ, tot palmæ & victoriæ: Sanctitas vitæ, ardórque tuendæ Religionis ingenium & doctrinam æquabant: quicquid ſcriberet, aut doceret, tot erant trophæa recentéſque Catholicorum triumphi; nec in illa tam acri, ſævâque perſecutione majus habuit Eccleſia aut ſolatium, aut aſylum, quàm Tertulliani calamum, linguámque: quis crederet lapſurum hunc Coloſſum? lapſus eſt tamen, non terræ, ſed animi motu: quòd Sacerdotes Romani illius gloriæ inviderent; quòd contra ejus ſententiam Zephyrinus Papa adulteros ad pœnitentiam reciperet; quòd Epiſcopatu Carthaginenſi, quem ambiebat, repulſus; cauſæ fuerunt deſertæ Religionis, quam toties antè defenderat. Montaniſmum amplexus eſt, & fœminarum deliciis captus, quàm plurimis erroribus inſenuit, felix pulcherrimis initiis, ſed turpiſſimo fine miſerrimus: De utróque ſcribit Auguſtinus *Solilóq. cap. 29. Vidimus*

K 3 *multos*

(a) Vide S. Aug. de hæreſib. cap. 81: & D. Hieronym. lib. contra Lucifer.

multos Domine, & audivimus à Patribus noſtris, quod utique ſine magno tremore non recolo, ſine multo timore non confiteor; aſcendiſſe primitus úſque ae cœlos, & inter ſidera nidum ſuum collocâſſe: poſtmodùm autem cecidiſſe úſque ad abyſſos, & animas eorum in malis obſtupuiſſe: vidimus ſtellas de cœlo cecidiſſe, & eos, qui inter filios DEI ambulabant, in medio lapidum ignitorum, quaſi lutum ad nihilum defluxiſſe.

V. Nimii ſimus, ſi antiquitatis ſingula exempla producamus: dabimus unum, alterúmve noſtri temporis, ex quibus æquè intelligas, in quos errores animus ambitioni, iræque impotenter obſequens præcipitet. Quas clades Lutherana hæreſis Eccleſiæ dederit, palàm eſt: ejus origo ex jurgiis, & æmulatione ducta. Wittenbergiæ lauream Doctoralem incinxerat Lutherus, & cum plauſu ob torrentem eloquentiæ, & præſtantiam memoriæ audiebatur: hinc illi cum Theologis Scholaſticis æmulatio nata, quos frequenti diſputatione, editiſque libellis, quotidie laceſſebat. Sub illud tempus Leo X. Chriſtianos Principes ad bellum Turcis inferendum ſociebat, piáſque in belli expenſas oblationes colligi juſſerat. Id negotium Patribus D. Auguſtini dari ſolitum; ſed Albertus Archiepiſcopus Moguntinus ex alio Ordine ad hoc munus quæſtores delegit. Conqueri palàm Auguſtiniani hoc contemptum interpretati, datúmque Luthero negotium, ut contra quæſtores pro ſuggeſtu declamaret: fecit hoc ille non tantùm acriter, ſed furiosè; nam impetu, & vindictâ ferebatur: nec contentus vocibus, libros, & diſputationes adjungit, & quod irati ſolent, extra metas procurrens, aram fidei tangit, premítque: hinc ab æmulis, & præſertim Romano Inquiſitore notatus errorum, & minis territus. Nimis erat ſuperbus, ut ſcripta omnium manibus ſparſa recantaret, multóque minùs, ut pateretur æmulos vincere; ergo ut illos perderet, à quibus premebatur, Eccleſiam incendit, perque communes flammas in tutum evadit. Dubites plus damni à Luthero Eccleſia acceperit, an à Friderico Duce Saxoniæ, qui & ipſe privatis injuriis à Papa, & Archiepiſcopo, ùt credebat, offenſus, animum, opes, & aſylum Luthero præſtitit, ſine hoc pariete illa hedera concidiſſet: ergo Schiſma Lutheranum ambitioni, iræ, mutuíſque jurgiis debemus.

VI. Idem Angliæ infortunium. Thomas Volſæus Regnum

uná

unà & Regem moderabatur, tanto faſtu, ut plerúmque ſic juberet: *Rex & ego:* Carolo Imperatori tam charus, ut cùm illi ſcriberet, ad calcem epiſtolæ adjungeret: *Filius veſter Carolus:* ab hoc Papatum ſperabat, ſed mutato Cæſaris animo deluſus vindictæ ſe accingit. Suadet Henrico Catharinam Imperatoris Materteram repudiet: Et facilè perſuaſit aliam amanti; ea fuit Anna Bolena ex Catharinæ gynecæo. Petita à Julio II. Pontifice Max. diſpenſatio, ſed negata, quòd diceret, conſtante primo Matrimonio eam dari non poſſe. Rex amore victus Annam occultè prius, dein apertè & cum apparatu ducit. Papa excommunicationem minari. Interceſſit tamen excommunicationi Franciſcus I. Rex Galliarum, impetravítque terminum, etſi anguſtum, pœnitentiæ Henrico præſcriptæ; die ultimâ jam conſumptâ, nec apparente Nuntio in Angliam dimiſſo, diræ in Henricum pronuntiatæ, publicíſque locis affixæ. Vix biduum fluxerat, & ecce! Nuntium, & litteras ab Henrico obſequii, & Reverentiæ plenas, quibus Pontifici cauſam ſubmittebat; ſed divulgatâ jam ſententiâ, & paullo pòſt in Angliam appulsâ, tantum iræ concepit Rex, ut Papam ejurârit, ſéque Caput Eccleſiæ juſſerit: Recepti in Angliam Lutherani, & fides toto Regno expulſa: huc ira, & indignatio pervenit. Pœnituit enimverò Papam biduum non expectâſſe; tantulâ enim morâ Angliæ Regnum conſtabat; ſed Imperatoris Amici Pontificem impulêre, qui ſerò didicit veriſſimè à Philoſopho dictum: *Dandum ſemper eſt tempus: veritatem dies aperit.* (a)

His exemplis ſatis, ùt opinor, conſtat, quantum ſit periculi irato, infenſóque animo Religioni conſulere: quid enim aliud tunc lingua dicat, quàm quo animus redundat? *Habet iracundia hoc mali,* inquit Seneca, *lib. 1 de irâ. c. 16. non vult regi, & iraſcitur veritati, ſi contra voluntatem ſuam apparuerit; nec quicquam magnum, niſi quod ſimul & placidum: malè irato ferrum committitur, & calamus; utróque enim feriet.*

VII. Oportebat planè Gallos cogitare; conventum ab illis hoc tempore indictum, cùm mutuæ querelæ, & offenſæ ardebant, & propoſitiones in Comitiis vulgatas, non Religioni adſcriptum iri, ſed vindictæ, tantóque magis, cùm viderent Pontificem Max. non ſui, ſuorúmque, ſed Epiſcoporum gratiâ, útque illis libertatem aſſere-

(a) Vide Senecam lib. 2. de ira cap. 22.

aſſereret, in aciem progreſſum. Enimverò ſi non gratitudinis, at ſaltem humanitatis erat, quæ Gallis adeò curæ eſt, eo tempore, quo Papa pro eorum amplitudine, tam ardenter, támque invictè pugnabat, nihil hoſtile contra bene meritum moliri: demus Papam terminos egreſſum; at Illos tuendi causâ hoc fecerat; cur ergo arma in Defenſorem converſa, quem potiùs excuſari decebat etiam errantem: præſertim in conſpectu Hæreticorum, quibus nullum gratius poterat exhiberi ſpectaculum, quàm Vaticani oppugnatio: ſi ergo nec ſibi parcere animus erat, nec Papæ, ſaltem Religioni pepercíſſent, quam riſibus hoſtium, & ludibrio exponebant, Pontificis Auctoritatem tam fœdè, & palàm aggreſſi; aut diſtuliſſent: quod enim in mora periculum, ſi ſpatium aliquod componendis motibus darent, & ſerias, ac tanti momenti curas in ſerenum, pacatúmque tempus differrent? plus tunc ponderis, & fidei reperiſſent placidè concepta; nunc per tumultum, & rixas effuſa, vel hoc ipſo à prudentibus reſpuuntur, quòd ex impetu fluxerint. Prudenter Livius *Decade 3. lib. 3.* ubi orationem Hannonis recitâſſet, quâ Carthaginenſibus à Cannenſi victoriâ pacem ſuadebat, Romanis facilè daturis, quia victis; ſubjungit: *Haud multos movit Hannonis oratio; nam ſimultas cum familia Barchina leviorem auctoritatem faciebat*; ita quidquid dixeris, quod doctrinam, ac æſtimationem Pariſienſis Conventus augeat, ſemper reſpondebitur: *ſed ſimultas cum Romano Pontifice leviorem auctoritatem facit, iraſcebantur*; hoc unum, ſi alia deeſſent, & doctrinæ fidem, & auctoritati Majeſtatem ac venerationem ademit, ùt enim & ratio, & experientia oſtendit, vera, & à Deo inſpirata doctrina pacem amat, & nunquam ex contentione profluxit, *omnis*, inquit Chriſtus, *Matth. 15. v. 13. plantatio, quam non plantavit Pater meus, eradicabitur:* quod ambitio, quod ira, quod contentio plantavit, non eſt doctrina Patris, nec ab hoc plantata, & ideò nec radices factura.

§. III.

§. III.

Quam in hoc Regaliæ negotio PP. Societatis Perſonam egerint?

Summaria.

1. *Quàm difficilè in cauſa tam lubrica vitatis extremis medium teneatur.*
2. *Sparſæ in PP. Societatis querelæ.*
3. *Et quibus ex cauſis in ſuſpicionem adducti.*
4. *Defenſa variis rationibus Societas, nec culpam paucorum omnibus adſcribi.*

I.

Multa in hoc Regaliæ negotio, conventúque Pariſienſi evenêre, quæ Societatis fidem, totaliàs vinculis Romano Pontifici obligatam, viſa ſunt defœdare. Mallemus ſilentio ea premi, quàm Soli exponi; non quòd Societatis culpam aliquam agnoſcamus; ſed quòd pejora faciliùs credantur, & plerúmque aliquorum maculæ in omnes redundent, etiam innocentes; non iſtorum quidem, ſed opinantium vitio. Cùm verò, quæ à quibusdam Societatis PP. in hac cauſa geſta ſunt, jam paſſim, & in publicum emerſerint, noſtrarum partium duximus, ſigillatim omnia, candidéque in medium proferre, & quid veritati conſentiat, deinceps aperire.

Nemo inficias iverit, prudentiſſimum eſſe, qui mediâ incedit, cùm ad latus præcipitia occurrunt. Cauſa, de qua agimus, inter potentiſſimum Regem, & æqui amantiſſimum Pontificem vertebatur. Chriſtianum ac Religioſum eſſe, & tamen Vicario Chriſti obniti, quanti erat criminis? In Gallia vivere, & Galliæ

Regem provocare, quanti periculi? medio ingredi, & ad neutrum flectere utroque invitante, immo premente, quantæ artis juxta ac prudentiæ? Erit ergo, quem ſciendi cupido inceſſat, quam in hac ſcena Religioſi Perſonam egerint, Societatis præſertim, Aulis addicti, & in omnem ventum parati.

II. Variæ de illis totâ hâc Hiſtoriâ querelæ miſcentur. Joannes Cerle Magnus Eccleſiæ Apamienſis Vicarius in Mandato ad Clerum Apamienſem Anno MDCLXXXI. recenſet. *Rectorem ipſum Collegii Apamienſis cuidam Regaliſtæ cenſuris implicito, à quo alii abhorrebant, apertas ulnas obtuliſſe, & in amplexum recepto exclamâſſe: Vivat Regalia. Crederes in Martyrem, non excommunicatum incidiſſe. Profeſſorem Rhetoricæ in eodem Collegio Diſcipulorum coronæ varia, & indigna ex Pontificum vitis narrâſſe, quo illis odium, contemptumque ſummi Paſtoris perſuaderet, tantò majori damno, quod illa civitas nuper ad Catholicam fidem reverſa ſummâ potiùs veneratione in Vicarium Chriſti imbui deberet.*

Idem Joannes Cerle in libello ad Summum Pontificem dato, poſt depictam Eccleſiæ Apamienſis miſerrimam faciem hæc adjungit: *Non habent alios Regaliſtæ Conſiliarios, Patronos, Amicos, niſi ipſos PP. Societatis: Per hos fit illis in Aulam aditus. Non immeritò quiſpiam dixerit Regaliæ Parentes eſſe; P. Ferner Nutritium, & Educatorem P. de la Chaire; Præconem P. Maymburg.* Hactenus Joannes Cerle.

III. Quod ſi quæras, quâ ratione fieri poſſit, ut tam alienâ à ſuis Inſtitutis pietate, quam profitentur, acceptiſque à Romana Eccleſia beneficiis, hæc in animum inducerint? Reſpondent: *Magnis præmiis, qui Regi faveant, donari: P. Maymburgo, qui claſſicum diſcordiis cecinit, opes, Palatia, & honorem delatos. Regio Confeſſario Societatis Viro Beneficia Regaliæ diſpenſanda committi; quibus Principes ſibi Familias obſtringat, & Societatem muniat. Patres navatæ operæ pretium, Collegia à Rege accepiſſe, & plura in dies expectare. Romanum Pontificem malè in PP. affectum, quòd illorum tam multis ſententiis, & integro Amadæi libro damnatis plus nimio oſtenderit.* Ergo ad lilium divertiſſe, & apes imitatos in hunc florem, à quo plus mellis ſperarent, relicto Vaticano dilapſos.

IV. Hæc utcûnque dicantur, adduci non poſſumus, ut Societatem ipſam in culpam vocemus: nec vocabit planè, qui Societatis inſtituta, prudentiam, & à ſummis Pontificibus accepta beneficia

animo æſtimaverit. Solemni voto ſe Papæ obſtringunt, Eique obedientiam profitentur, quam niſi DEO votiſque illudant, negare haud poſſunt; ſic enim Diplomate Pontificio Julii III. loquuntur: *Quamvis Evangelio doceamur, & fide Orthodoxâ cognoſcamus, omnes Chriſti fideles Romano Pontifici tanquam Capiti, ac Jeſu Chriſti Vicario ſubeſſe, ob devotionem tamen Sedis Apoſtolicæ, & majorem voluntatum noſtrarum abnegationem, & certiorem Sancti Spiritûs directionem, ſummopere conducere judicavimus, ſingulos Nos, & quicúnque eandem impoſterùm profeſſionem emiſerint, ultra illud commune trium votorum vinculum, ſpeciali adhuc voto adſtringi, ut quicquid Romani Pontifices juſſerint ad profectum animarum, & fidei propagationem pertinens, ſine ulla tergiverſatione illico exequi teneamur.* Quis credat eos, qui nefas ducerent ſub aprico, nudóque Sole labem aliquam Caſtitati aſpergere, voluiſſe in conſpectu orbis totius Papæ bellum movere, Cui non minùs; immo multò magis obedientiam voto, quàm cælibatum dedicârunt? Cùm Pariſiis, Venetiiſque PP. pellerentur, hoc illis præſertim vitio, & culpæ datum, quòd nimiam, at Regibus inviſam, exoſamque Pontifici tribuerent auctoritatem, ùt videre eſt apud Thuanum *in vita Henrici IV.* nunc ſi hanc ipſam auctoritatem impugnatum eant, toties, & cum invidia defenſam, quid dicat Orbis, niſi Chamæleontem, aut Pavonis caudam PP. imitari, de qua Tertullianus: *Semper alia, nunquam eadem; toties mutanda, quoties movenda.* Quis fidem illis ampliùs haberet, ſi Cui tantùm debent, non ſolùm deſerant, ſed etiam impugnent? Nimis multa, & recentia ſunt beneficia, quæ à Paulo III. Julio III. Pio IV. & V. Gregorio XIII. Clemente VIII. Alexandro VII. Societas accepit, ut illorum aut memoriam deponat, aut gratitudinem. Et ſi alia deeſſent, illud emineret, quòd Societas, quidquid in Galliis habet, Summo Pontifici debeat. Cùm enim ſub Henrico IV. Galliarum Rege ſicarius quidam, Caſtellus nomine, ferrum in Regem ſtrinxiſſet, ſed dente tantùm excuſſo, manus erràſſet; PP. Societatis, quos ſuſpicio afflabat, ſed immeritò, totâ Galliâ expulſi, additâ publicâ in loco ex ſaxo Pyramide, ubi cauſa proſcriptionis legebatur. Sed Clemens VIII. aſſiduis precibus, querelis, conſiliis, Regem pulſare non deſtitit, donec proſcriptio refigeretur, Patribus in gratiam, & regnum acceptis: quod unicè Clementis VIII. precibus & auctoritati datum eſt, alioquin repugnante Senatu, & infinitas rationes opponente, quas videre eſt apud

Thuanum *lib. 136.* Sed vicit Clementis in Societatem affectus, Cui tantæ hoc negotium curæ fuit, ut nullum magis, nec unquam cum Oſſate Cardinale Pontifex loquebatur, ut Societatis reditum validiſſimis rationibus & officiis non premeret. (a) Jam prudens aliquis ſecum expendat, fierine poſſit, ut Societas in illo Regno, quo cum dedecore exceſſerat, Romanique Pontificis Beneficio redierat, nunc & reſtituta, & florens contra Benefactorem inſurgat, & illic theatrum amori, & reverentiæ debitum, ingratitudini aperiat, Illique, à quo pacem accepit, bellum denuntiet? quaſi verò prudentiſſimi Viri non facilè præſagiant, ſe aut ingratitudinis, aut perfidiæ notandos, & cauſam pleriſque oblaturos credendi vera eſſe, quæ tam multis, variiſque libellis contra Societatem, ejúsque in Principes fidem quotidie ſcribuntur.

Nec deerunt, qui, quod olim Veturia filio Coriolano, cùm Patriæ arma inferret, ex perſona Pontificis Societati obtrudant: *Ergo niſi Ego Vos Galliæ peperiſſem, Roma non oppugnaretur? Livius Decade. 1.* Hæc planè de PP. Societatis credi non poſſunt, quibus ſi reverentiam in Chriſti Vicarium etiam demas, ſatis tamen prudentia conſuleret, non poſſe ſine ingenti damno, ultimóque dedecore ab Illis hoc fieri. Redibunt in gratiam Gallus, & Papa; tunc enimverò Pontificem, aulámque Romanam nec facti memoria deſeret, nec facilitas, & cauſæ vindicandi: oculati ſunt nimis PP. Societatis, ut iſta non videant; Quid profuiſſet per tot maria, & ſpatia terrarum ſub Gregorio XIII. & Alexandro VII. Japones, Chináſque Romam adduxiſſe veneraturos Pontificem, nunc verò ab Ejúsdem obſequio Gallos avocare? Aut illud adulatio fuerit, aut iſtud impietas, neutrum in Societatem cadit.

Quæ igitur Apamiis contigêre, aliquorum fuit culpa, quæ adſcribi omnibus non debet. Jamdudum jure definitum eſt, ut delictum Prælati Eccleſiam non oneret, quantò minùs delictum Rectoris, Magiſtri, aut alterius privati Societatem deformet? quàm tu plantam reperies, inter cujus flores, fructúsque vermis non repat? Ergo Societatem ipſam, non paucos ex illâ, hoc eſt, plantam, non vermes abſolvimus, quibus, ùt voles, iraſcaris, floribus tantùm, fructúque illæſis, nec in culpam adductis.

§. IV.

(a) Vide Epiſt. Gallicas Oſſatis præſertim 8. 10. 11. 27. 119. & 120.

§. IV.

Exhibetur Edictum Regium cum Propoſitionibus Conventus Pariſienſis.

Summaria.

1. *Edictum Regium latinè ex Gallico redditum.*
2. *Declaratio, & Propoſitiones Conventus Pariſienſis.*

I. Edictum Regium, quod ex Gallico latinè dabimus, ſic habet.

Ludovicus DEI Gratia, &c.

QVamvis poteſtatem noſtram, auctoritatémque Regiam nulli hominum, ſolíque Deo ſubjectam eſſe veritas ſit omnino explorata, & extra dubitationem omnem, ac in ſacris litteris omnino aſſerta; non potuimus tamen ſine ingenti gaudio declarationem intelligere, quam Eccleſiæ Gallicanæ Deputati in Conventu Pariſiis noſtrâ permiſſione celebrato ediderunt. Eóque libentiùs Supplicationem ab iisdem Deputatis nobis factam admiſimus, quâ petebatur, ut eandem declarationem toto Regno publicari juberemus: quòd à Prælatis concepta fuerit tantâ virtute, & doctrinâ conſpicuis, quique in ea, quæ ad Eccleſiæ Catholicæ, noſtræq; Coronæ majorem pertinent dignitatem, ſummo ſtudio incumbunt: præſertim quòd præfatam declarationem ſuam pari ſapientiâ, & moderatione temperaverint: ut nobis omnino polliceamur, eâ ſubditorum noſtrorum in ſacram Sedem Reverentiam, ac venerationem promotum, & Miniſtris Religionis, ùt vocant Reformatæ, omnes prætextus, & cavillationes ademptum iri, quibus caput Eccleſiæ viſibilis Ejúſque auctoritatem (quam centrum unitatis Catholicæ agnoſcimus) Principibus exoſam, gravémque reddere laborant, objectâ quorundam Scriptorum doctrinâ, qui eandem Papæ auctoritatem

ſupra modum exaggerant. Propter has igitur, aliáſque rationes graviſſimas, póſtque examinatam in noſtro Concilio prædictam Deputatorum Declarationem, perpetuo hoc noſtro, ſempérq; duraturo Edicto volumus, átq; ordinamus eandem Declarationem in acta publica omnium Curiarum, & Parlamentorum noſtrorum, omniúmque Præfecturarum, Univerſitatum, Facultatum Theologiæ, Juriſque Canonici, quæ noſtro Regno, noſtræq; obedientiæ ſubſunt, referri.

Primò igitur omnibus Coronæ noſtræ ſubditis, átque etiam Extraneis in noſtro Regno exiſtentibus, tam Eccleſiaſticis quàm ſæcularibus, cujuſcúnque Ordinis, Congregationes, Locíque fuerint, diſtrictè prohibemus, ne aliquid Declarationi præfatæ, & illic comprehenſis Propoſitionibus contrarium doceant.

Secundò, Ordinamus etiam, ut quicúnque ſacræ Theologiæ docendæ admotus deinceps fuerit, priusquam hoc officium aggreditur, ſeu Regularis, ſeu ſæcularis ſit, in Cancellaria ejusdem Facultatis præfatæ Declarationi ſubſcribat, promittátque ſe nihil ab hac Declaratione alienum in Scholis lecturum, aut docturum; cujus ſubſcriptionis ſuæ copias à Notario legitimè factas, per Syndicum Facultatis Theologicæ Ordinariis, noſtróque Regio, & Generali Procuratori transmittet.

Tertiò, Volumus quóque, ut in omnibus Collegiis, aut domibus prædictarum Facultatum, ubi plures ſunt Profeſſores, Propoſitiones eâ Declaratione contentæ ſingulis annis doceantur; ubi verò unicus Profeſſor, quovis triennio.

Quartò, Jubemus deinde, ut ſingulis annis ad Scholarum apertionem nomina omnium Profeſſorum per Syndicum Facultatum Archiepiſcopis, & Epiſcopis locorum, ubi commorantur, noſtróque Procuratori, ſicut etiam lectiones Scholaribus impoſterùm dictandæ transmittantur.

Quintò, mandamus pariter, ut nullus Baccalaureus ad Licentiatum aut Doctoratum admittatur, qui non priùs in publica aliqua diſputatione prædictas Propoſitiones palàm defenderit.

Sextò. Exhortamur, ac etiam injungimus omnibus Archiepiſcopis, & Epiſcopis, qui in noſtris Regnis, Provinciis terríſq; commorantur, Auctoritatem ſuam efficaciter interponant, curéntque Propoſitiones jam dictas in ſuis Diœceſibus ab omnibus doceri.

Denique omnes Syndici, & Facultatum Decani operam ſedulò dabunt, ut præſens Edictum executioni mandetur, alioquin perinde, ac ſi in illud ipſi deliquiſſent, puniẽdi. Datum 23. Martii Anno MDCLXXXII.

Hacte-

Hactenus Edictum Regium. Sequitur Conventûs Pariſienſis de poteſtate Eccleſiaſtica Declaratio.

Eccleſiæ Gallicanæ Decreta, & libertates à Majoribus noſtris tanto ſtudio propugnatas, earumq; fundamenta Sacris Canonibus, & Patrum traditione nixa multi diruere moliuntur, nec deſunt, qui earum obtentu primatum B. Petri, ejusq; Succeſſorum Romanorum Pontificum, à Chriſto inſtitutum, iisq; debitam ab omnibus Chriſtianis obedientiam, Sedisq; Apoſtolicæ, in qua fides prædicatur, & unitas ſervatur Eccleſiæ, reverendam omnibus gentibus Majeſtatem imminuere non vereantur. Hæretici quoq; nihil prætermittunt, quo eam poteſtatẽ, quâ pax Eccleſiæ continetur, invidioſam, & gravem Regibus, & populis oſtendant, iisq; fraudibus ſimplices animas ab Eccleſia, Chriſtiq; adeò communione diſſocient. Quæ ut incommoda propulſemus, Nos Archiepiſcopi, & Epiſcopi Pariſiis mandato regio congregati, Eccleſiam Gallicanam repræſentantes, unà cum ceteris Eccleſiaſticis viris nobiſcum deputatis diligenti tractatu hæc ſancienda, & declaranda eſſe duximus.

I. Beato Petro, Ejusq; Succeſſoribus Chriſti Vicariis, ipſi Eccleſiæ rerum ſpiritualium, & ad æternam ſalutem pertinentium, non autem civilium ac temporalium à Deo traditam poteſtatem, dicente Domino: Regnum meum non eſt de hoc mundo; & iterum: Reddite ergo Cæſari, quæ ſunt Cæſaris, & quæ ſunt DEI, Deo; ac proinde ſtare Apoſtolicum illud: Omnis anima poteſtatibus ſublimioribus ſubdita ſit, non eſt enim poteſtas niſi à Deo, quæ autem ſunt, à Deo ordinatæ ſunt. Regentes ergo & Principes nulli Eccleſiæ poteſtati Dei ordinatione ſubjici, neq; auctoritati Clavium Eccleſiæ directè, vel indirectè deponi, aut illorum ſubditos eximi à fide, atq; obedientiâ, ac præſtito fidelitatis ſacramento ſolvi poſſe, eamq; ſententiam publicæ tranquillitati neceſſariam, nec minùs Eccleſiæ, quàm Imperio utilem, ut Verbo Dei, Patrum traditioni, & Sanctorum exemplis conſonam omnino retinendam.

II. Sic autem ineſſe Apoſtolicæ Sedi, ac Petri Succeſſoribus Chriſti Vicariis rerum ſpiritualium plenam poteſtatem, ut ſimul valeant, atq; immota conſiſtant ſanctæ œcumenicæ Synodi Conſtantienſis à Sede Apoſtolica comprobata, ipsóque Romanorum Pontificum, ac totius Eccleſiæ uſu confirmata, átque ab Eccleſia Gallicana perpetuâ Religione cuſtodita Decreta de auctoritate Conciliorum Generalium, quæ ſeſſ. 4. & 5. continentur, nec probari, qui eorum Decretorum, quaſi dubiæ ſint auctoritatis, ac minùs approbata, robur infringant, aut ad ſolum ſchiſmatis tempus Concilii dicta detorqueant.

III. Hinc

III. Hinc Apoſtolicæ poteſtatis uſum moderandum per Canones Spiritu DEI conditos, & totius mundi reverentiâ conſecratos. Valere etiam Regulas, mores & inſtituta à Regno & Eccleſia Gallicana recepta, Patrumq; terminos manere inconcuſſos, atq; id pertinere ad Apoſtolicæ Sedis amplitudinem, ut ſtatuta, & conſuetudines tantæ Sedis, & Eccleſiarum conſenſione firmatæ propriam ſtabilitatem obtineant.

IV. In fidei quóque quæſtionibus præcipuas ſummi Pontificis eſſe partes, ejúſq; decreta ad omnes & ſingulas Eccleſias pertinere, nec tamen irreformabile eſſe judicium; niſi Eccleſiæ conſenſus acceſſerit.

V. Quæ accepta à Patribus ad omnes Eccleſias Gallicanas, átque Epiſcopos mittenda decrevimus, ut idipſum dicamus omnes, ſimúſque in eodem ſenſu, in eadem ſententia.

§. V.

Hæreticos ad veram Religionem non propterea faciliùs converti, quòd Catholici eorum poſtulatis acquieſcant, eorúmque Doctrinæ propiùs accedant.

Summaria.

1. *Minutâ Pontificis Auctoritate non propterea Hæreticum faciliùs converti.*
2. *Immo ex conniventia inſoleſcere.*
3. *Ipſos verò Catholicos oppugnato Capite turbari, ex ſententia D. Cypriani.*

I.

PRæfigitur Declarationi Pariſienſi honeſtiſſimus titulus, juvandi videlicet Hæreticorum converſionem, quos circumſcriptâ Pontificis auctoritate, quam maximè averſantur, ſperari poteſt ad unionem reverſuros. Exercent Galli, quam ſolent urbanitatem, dum amariſſimo populo ſaccarum oblinunt, & ſanguinem hauſturi inter florum illecebras ferrum abſcondunt, dolorémque officiis compenſant. Hæretici à Papa non magis, quam Conciliis abhor-

abhorrent; & cùm iſta tot capitibus conſtent, ac difficillimè conveniant, & quàm plurima, ut ſint legitima, requirantur, exceptionibus longè pluribus patent. Si Hæretici Concilia audirent, nunquam Arianos, Pelagianos, Calviniſtas haberemus, jam dudum à Conciliis damnatos. Quantò magis auctoritatem Pontifici detraxeris, tantò magis contemnent, & quod hactenus ſuo more, deinceps Catholicorum etiam exemplo facient. Si Magnates, aut Miniſtros Reformatæ Religionis ſpectes, illi, aut ambitione, aut libertate, aut aliis affectibus tenentur, ut veræ Religioni non accedant, & ideò non minuto tantùm, ſed nec etiam ſublato Pontificatu errorem deſerent. Si minores, & plebem accipias, parùm iſtius intereſt Papæ, Concilio, an aliis obediant; cùm alicui neceſſariò ſubſint: non ergo Papæ Imperium, & poteſtas errandi cauſa eſt, ſed prætextus, quem ſi auſferas, alii non deerunt. Hæreticorum genius inſolens, & ſuperbus conniventiâ non tam molleſcit, quàm duratur in pejus, & tigridum more cantu efferatur.

II. Fallitur, qui credit hoſtem conceſſis expleri; unum adeptus aliud exiget obtentis inſolentior: & ſi Hiſtoriam percurras, rarò invenies hâc conniventiâ aliquid profectum.

Georgius Bohemiæ Rex à Pio II. Communionem ſub utrâque Specie pro Bohemis impetrârat, ſi hoc concederetur, ad Catholicam unionem reverſuris; Idem à Concilio Baſileenſi exoratum, ſed tantùm abfuit beneficio illos proficere, ut impudenter potiùs jactarent: *Papiſtas ſuum errorem hac in re faſſos, ſpemq; allucere, ut alios æquè errores emendarent:* quæ cauſa fuit, ut quamvis Ferdinandus Cæſar à PP. Concilii Tridentini Communionem ſub utrâque ſpecie ardentiſſimè urgeret, allegatâ Converſionis certiſſimâ ſpe, ſi gratia fieret; ſi negaretur, periculo, ne jam Catholici ad Hæreticos deficerent: numquam tamen obtinere potuit, quòd Patres reſponderent, *ſatis experientiâ conſtare, Hæreticos beneficiis obſtinari, abutique, & quidquid cederetur, Victoriam ſuam arbitrari, non piam Eccleſiæ conniventiam.* (a)

Eodem modo cùm peterent Ariani nomen *homouſii* aboleri: Neſtoriani nomen Deiparæ: Græci, ne ſymbolo adderetur: *Qui ex Patre, Filióq; procedit,* quòd dicerent, *hâc verborum novitate Eccleſiam hactenus abſtinuiſſe, illiſq; vocabulis non ſatis à populo intellectis turbari alios, alios irritari, paratos ſe credere, quod Eccleſia credit, parúmq; Religionis intereſſe*

M *verba*

(a) Vide Palavicinum in Hiſtoria Concilii l. 18. cap. 4.

verba mutari, re illæſâ. Nunquam tamen ad has Hæreticorum blanditias permoveri Concilia poterant; cùm ſcirent eſſe principium fugæ hoſtibus cedere.

III. Nec magis hac declaratione Catholicis conſultum credimus: ſi quæ enim inter Catholicos de Religione dubitatio ſurgat, habent in Romano Pontifice judicem erroris expertem, & infallibilem, cui omnes & meritò acquieſcunt; jam hâc ipsâ infallibilitate decidendi Papæ ademptâ, & in Concilium translatâ, quem rogo Judicem adhibunt, qui lites dirimat? nam ſi ad Concilium differantur, erunt utique immortales: imitari ergo Judices Areopagi oportebit, qui difficili implexâque lite productâ, partes jubebant poſt centum annos judicio ſiſti., accepturas nimirum à morte ſententiam. Viceruut Janſeniſtæ, ſi Concilium expectatur, & Innocentius, Alexander, Clemens Pontifices Maximi errare potuerunt. Veriſſimè ſcribit B. Cyprianus *Epiſt. 55. ad Cornel. Non aliunde hæreſes ſunt exortæ, & natа ſchiſmata, quàm quòd Sacerdoti DEI non obtemperatur, nec unus in Eccleſia DEI Sacerdos & Judex Vice Chriſti cogitatur.*

Eſt illud memoriâ dignum, quod tempore Juſtiniani Imp. & Vigilii Papæ contigit. Perſuaſerat Theodorus Epiſcopus Juſtiniano, fore, ut Acephali hæretici (qui Chalcedonenſi Concilio ibique decretis repugnabant,) ad ſinum Eccleſiæ redirent, modò contra ejuſdem Concilii præſcripta, Theodorus Mopſuceſtenus, Ibas Edeſſenus, & Thedoretus Cyri Epiſcopi damnarentur Neſtorianæ hæreſis ſuſpecti, & à Patribus Chalcedonenſibus veniâ donati: æquum non eſſe tribus Epiſcopis, quorum hæreſis in aprico erat, veniam datam, toti Eccleſiæ fraudi & periculo eſſe, quin potiùs ſapientem ducem, belliqne imperatorem omnium pacem, certámque victoriam, paucorum clade mercari. Vicit Imperatorem lucrandi hæreticos componendæque amor Eccleſiæ, affixóque edicto, Epiſcoporum, quos Concilium Chalcedonenſe abſolverat, memoriam damnavit: ſed quo eventu? in Catholicos, qui pro Chalcedonenſi ſynodo ſtabant, ingens, diuturna, crudeliſque perſecutio orta; Epiſcopis, qui edicto non parebant in exilium raptis. Hæretici verò inſolentiùs Concilio, & Patribus illudere, quos dicerent, vel ipsâ confeſſione Catholicorum

corum erâſſe , & ab Imperatore correctos : ergo & Catholici turbati , nec Hæretici ad fidem converſi , immo recenti victoriâ implacabiles facti. (a) Eâdem ratione eodémque eventu Zeno Imperator *Hennoticum* ſeu Decretum unionis : Conſtans *Typum* : Carolus V. conſtitutionem *Interim* vocatam , eo prætextu , ut omnes Chriſtiani in unam eandémque fidem convenirent , ediderunt ; nullo tamen alio effectu , quam ut ipſi Catholici inter ſe concurrerent , fluctuaréntque ; hæretici verò diſcordibus inſultarent, eorúmque pugnas ſuis victoriis adderent. (b) Ergo nullibi , quàm in materia Religionis verius eſt Politici monitum : *Mediam viam peſſimam eſſe, quæ nec amicos parat, nec inimicos tollit.*

§. VI.

Calviniſtis & Lutheranis non favere Propoſitiones Pariſienſes, quò cauſam ſuam meliorem faciant, Catholicorum verò pejorem reddant.

Summaria.

1. *Propoſitiones Pariſienſes non tantùm Calviniſtis non favere, ſed plurimùm adverſari.*
2. *Semper in Eccleſia, ante ultimam definitionem de variis dogmatibus contentiones fuiſſe.*
3. *Salvâ tamen fidei unitate, ac integritate.*
4. *Secus apud Calviniſtas, aliósq; Reformatos, quibus, cùm nulla ſit certa & indubitata credendi Regula, omnia incerta & dubia ſunt, & conſequenter nulla fides divina.*
5. *Quod luculento exemplo probatur.*

(a) Vide Baron. ad annum DLIII. & ibi Leontium de ſect. act. 6. & 7. quem citat Damaſcenus lib. 3. cap. 3. cap. 11. de vide Orthodoxâ.
(b) Vide P. Maymb. in hiſtoria Lutheraniſmi lib. 5. fol. 192.

I.

Hoc habet omnis falſa mendáxque religio, ut cùm nullâ re propriâ commendetur, gloriam ſibi pretiúmque ex rapto quærat, noſtris tantùm damnis felix, noſtríſque ſordibus pulchra; muſcas ergo noctilucas imitantur, tunc ſolùm claras, cùm alicubi tenebræ ſunt. Enimverò ubi primùm propoſitiones Pariſienſes vulgari cœpêre, quantum gaudii pompæque apud Reformatos noſtros fuerit, expugnato jam velut Vaticano, Romanóque Pontifice in triumphum ducto, haud facilè exprimam, adeò ſomniis umbríſque delectantur, ubi veritatem amiſère. *Miſeri!* ut Prophetæ verbis utar, *qui lætamini in nihilo!* Propoſitiones Pariſienſes, quibus cauſam veſtram munitis, non ſunt illæ ipſæ, quæ in vos maximè veſtrâmque Religionem armantur? illæ Primatum Petri Romaníque Pontificis profitentur; illæ Concilium Conſtantienſe, quo veſtri errores plérique damnati ſunt, venerantur; illæ Unitatem Catholicæ veræque fidei in cathedra Petri velut in centro collocant; & denique illæ ſunt, quæ cardines veſtros, ac fundamenta convellunt: fruſtra ergo ab iis præſidium quæritis, qui tam enixè in vos pronuntiârunt. Aut ergo propoſitiones Pariſienſes veræ ſunt, aut falſæ? ſi falſæ, cur illas contra nos vertitis? falſo veritas non vincitur. Si veræ, cur illas non recipitis, & cum illis Primatum, Concilia, Romanámque Eccleſiam? infelix eſt veſtra Religio, ſi aut vero repugnat, aut falſo ſuſtinetur. *Recipimus,* inquiunt, *in Conventu Pariſienſi decreta, ſed pro ea tantùm parte, quæ nobis favet, pro alia rejicimus.* Sic eſt, arbitrio veſtro ſedet, quid falſum verúmque ſit; veritas erit, quæ vobis arriſerit, falſitas niſi arriſerit; egregiis enimverò teſtibus cauſam veſtram fulcitis, quos & falſi poſtulatis, & in rem veſtram adducitis; *errant, falluntur, veritati adverſantur, credi tamen illis volumus, fidemq́ præſtari.* O jura legéſque Romanæ! quis unquam his teſtibus cauſam dixit & vicit? ſed demus hoc Calviniſtis, habeant Patres Pariſienſes doctrinæ ſuæ teſtes; habemus planè & nos Catholici teſtes Doctrinæ noſtræ; quid ergo contra nos lucrantur, cùm plus pro nobis, quam contra nos, aut ſaltem tantum pro nobis, quantùm pro ipſis dicant? Si ergo hos teſtes recipimus, aut pares nos, aut victores ſumus; immo victores, nam quæ contra ſententiam noſtram ſcribunt, ad fidem non pertinent, re nondum deciſâ, direm-

diremptâque: quæ verò contra Calviniſtas Patres Pariſienſ. decernunt, utique fidem & dogma ſpectant toties in ſacris litteris expreſſum, in Conciliis definitum, & à tot retrò ſeculis, quot à Chriſto ducuntur, in Eccleſia receptum, ùt infrà docebitur.

II. Sed, *inquiunt*, ubi eſt illa unitas, & conſenſus doctrinæ, quam toties Catholici contra Lutheri Calvinique aſſeclas jactârunt? *Reſpondeo*, unitatem doctrinæ non in eo eſſe, ut nunquam in Eccleſia lites pugnæque opinionum naſcantur; pax iſta nullis bellis turbata, Eccleſiæ triumphantis, non militantis eſt: quæ major unio, quàm quæ corpus animæ adſtringit? & tamen quantæ utrique luctæ, & affectuum diſcordantium quotidiani tumultus! ſi ergo nec anima cum ſuo corpore, nec ſecum ſemper convenit, quid mirum eſt in Eccleſia diſſidia eſſe, ubi tot corpora ſunt, tot animæ, tot mentes, tot affectus? ſalvâ tamen ſemper fide, ac obedientiâ ſummo judici debitâ, ubi ſententiam edixerit: quamdiu enim intra velum hæc latuit, nec edita eſt, conflictari partibus licet, neque hoc culpæ adſcribitur, ſæpe tamen damno. Percurre hiſtoriam Eccleſiaſticam, videbis meritò Eccleſiam à Spiritu ſancto *lilio inter ſpinas* componi, nunquam enim, aut raro ſine ſpinis fuit, quæ amicum hunc florem eodem mucrone pungerent quo protegebant, hoc eſt, inter ipſos Doctores, qui Eccleſiæ præſidio & cuſtodiæ ſunt, ſententiis calamiſque certatum eſt. Sub ipſis Eccleſiæ initiis, Chriſtus Dominus vix ad cœlos exceſſerat; inter ipſos Apoſtos primóſque fideles, quamvis Spiritu Sancto plenos, recentíque doctrinâ à Chriſto imbutos, quàm acre certamen fuit, & opinionum diſcordia de Legalium obſervantia? *Act. 15.* De eodem argumento ingens inter Petrum & Paulum contentio fuit, utérque tamen Spiritu Sancto abundabat. *Ad Gal. 2.* An in SS. Trinitate dici tres hypoſtaſes deberent, diu inter ſanctiſſimos Orientis & Occidentis Epiſcopos dimicatum eſt, adeò ut B. Baſilius, alioquin modeſtiſſimus, hæreſis notaret Occidentales, qui eas voces admittere recuſabant, quòd crederent idem eſſe hypoſtaſin, quod ſubſtantiam, nixi auctoritate Concilii Nicæni, anathema in eos dicentis qui aſſererent, *Filium eſſe ex alia Uſia, vel Hypoſtaſi.* (a) Hæreticos omnes re-

 bapti-

(a) V. S. Baſil. ep. 78. & ep. 1. in addit. & ep. 10. S. Hieron. ep. 57. ad Damaſ.

baptizandos eſſe multi Africæ, & Orientis Epiſcopi cenſuerunt, pietate ac doctrinâ inſignes, quorum agmen B. Cyprianus duxerat, nec priùs pax inter Catholicos facta, quàm Stephano Papâ litem dirimente, cujus etiam ſententiæ Cyprianus tandem acquievit. (a) Ortâ Semipelagianâ hæreſi, certum eſt, re in Eccleſia necdum ſatis illuſtratâ, aut decisâ, multos ſanctitate ac doctrinâ inſignes viros ei adhæſiſſe, ut teſtatur S. Proſper *Epiſtolâ ad Auguſtin.* & Caſſian. *collat. 13. cap. 7. & c. 8. & 9.* inter quos numerantur Gennadius, poſteà Epiſcopus Maſſilienſis, Severus Sulpitius Epiſcopus Bituricenſis, immò, ùt multis probare nititur Vaſq. *1. p. d. 91. cap. 8.* S. Joannes Chryſoſtomus.

III. His ergo exemplis palàm eſt, fuiſſe in Eccleſia inter viros ſanctiſſimos, & de rebus graviſſimis crebras longâsque contentiones, ſalvâ ſemper fidei unitate, quam omnes profitebantur; hæreticus enim non eſt, niſi qui pertinax, & certæ veritati obtinens: pertinax verò non eſt, qui non convictus, & ſententiâ necdum à judice prolatâ litem adverſario intendit; cùm ergo nec veritas ſatis expenſa, & oculis objecta eſſet, nec ſententia adhuc prolata, extra hæreſin erant, qui dimicabant, immo ipſa dimicatio tantò illuſtriorem veritatem reddebat rationibus utrimque collatis, & quantum haberent, aut non haberent virium, in acie & pugna prodentibus. Eadem ergo Patrum Pariſienſium, & eorum qui illis obſiſtunt conditio eſt: propoſitiones, quas illi tuentur, necdum in Eccleſia damnatæ ſunt, non ergo fidem adhuc tangunt; intra aram confligitur. Si ergo nihil fidei veræque Religioni nocuit, quòd inter Apoſtolos de obſervantia Legalium; inter Orientem & Occidentem de tribus hypoſtaſibus; inter Cyprianum & Stephanum de Baptiſmo hæreticorum: inter Clerum Maſſilienſem & Orthodoxos de Gratia Dei, diu multúmque certatum eſt, cur eidem unitati noceat, ſi de Pontificia auctoritate à Patribus Pariſienſibus excitata, aliqua quæſtio ſit? nondum habent propoſitiones Pariſienſes tot à ſanctitate, à doctrina, à Conciliis ſuffragia, quot Cypriani opinio: hanc tamen tot præſidiis munitam vicit Stephani Papæ ſententia.

Idem

(a) S. Auguſtin. epiſt. 48. ad Vinc. & de Bapt. contra Donat. lib. 2. cap. 4. Vide etiam Vincent. Lirin. adverſus hæreticor. novitates. cap. 9.

Idem in noſtra tantò meliori cauſa, ùt poſteà videbimus, ſperandum eſt, Gallis non Zelum & doctrinam tantùm Cypriani, ſed etiam pietatem, agnoſcendæ veritatis parendíque ſtudium imitantibus. Calviniſtæ ergo, cùm nobis diſſidium Pariſienſe objiciunt, tantum eis lucri accedit, quantum ſi primitivæ Eccleſiæ, quam ipſi quoque veram ſanctámque profitentur, Apoſtolorum Cypriani, Baſilii, Patrum Ariminenſium ac Maſſilienſium diſſidia objicerent.

IV. Illud verum eſt, ingens diſcrimen eſſe inter domeſticas pugnas, quæ inter Catholicos, quæque inter Calviniſtas ſeruntur; iſtorum enim ſunt de ſumma rei, nec tamen finiri apud illos componíque poſſunt, omni judice, qui pronuntiet, ſublato: unde nulla apud ipſos fides divina eſt, ſed merè humana, incerta, anceps, & agitationis plena, à qua facilis omnino, & prona ad nihil credendum migratio. Quid enim magis ad eſſentiam, & neceſſitatem fidei pertinet, quàm iſti articuli; Videlicet: *quænam Scripturæ ſint verum Dei verbum, quæ non: qui verus Scripturæ ſenſus, qui non:* ex ſenſu enim Scripturæ malè accepto omnes hæreſes profectæ ſunt; pleríque enim Hæreticorum non circa litteram Scripturæ, ſed circa ſenſum errabant: *quot, & quæ Sacramenta ſint neceſſaria ſaluti: ubi, & quæ vera Eccleſia, extra quam nemo ſalvatur &c.* In his, inquam, tam neceſſariis nulla poteſt eſſe Calviniſtis, & Lutheranis certitudo, & conſequenter neque vera fides; apud illos enim & Concilia, & Patres, & Traditio, & Papa, & Miracula, & Eccleſia errare poſſunt, & certi nihil habent; unde ergo illis certitudo, quâ credunt? *A ſcriptura,* inquiunt, *quæ nec falli, nec fallere poteſt; hâc judice, nec alio utimur.* Miſerum, & deploratum refugium! ſcriptura quidem nec fallere poteſt, nec falli; ſed falli vos circa ſcripturam, & fallere poteſtis, ùt Ariani, ùt Pelagiani, ùt Macedoniani, ùt Anabaptiſtæ, ùt Patres Ariminenſes, Africani, Maſſilienſes, aliique, qui omnes tunc maximè in ſcripturis errabant, cùm ſcripturis utebantur; quî ergo ſciam vos minùs in ſcripturis, quàm Arianos errare; aut cur vobis veſtræque aſſertioni majorem fidem, quàm Arianis adhibebo, utriſque ſcripturas prætexentibus? aut quibus ex ſignis veſtram Eccleſiam meliorem eſſe credam, quàm Arianorum? Date quæſo aliquod ſignum, quo veſtra Eccleſia melior, quàm tot hæreticorum appareat. Non habetis miracula, non Eccle-

Eccleſiæ perpetuitatem, non miſſionem Miniſtrorum, non florem ſanctitatis, non Concilia, non Univerſitatem (in angulo enim latetis) non donum continentiæ, non abnegationis, non denique ullam ex notis illius primitivæ, & Apoſtolicæ Eccleſiæ, quam veram fuiſſe nec vos negatis; unde ergo agnoſcam apud vos veram potiùs Eccleſiam, verúmque ſcripturarum intellectum, quàm apud alios hæreticos eſſe? Deinde ſi, ùt dicitis, & Concilia, & Patres, & Eccleſia circa verum ſcripturæ ſenſum errare poſſunt, ergo & multò magis errare vos poteſtis, qui nec tantum ſtudii, nec tantum doctrinæ, nec tantum pietatis, quantum illi, habetis; ſi ergo errare poteſtis, unde vobis, unde mihi conſtat, vos non errare? & ſi non conſtat, ergo nihil certi apud vos eſt; & ſi nihil certi, ergo nihil veræ divinæque fidei; quæ ſi eſt, certa eſt; aut ſi certa non eſt, nec fides eſt. Si ſcriptura Sole clarior eſt, ejúsque ſenſus neminem latet, modò, ùt dicitis, oculos aperiat, an omnes hæretici hoc non dixêre? ecquid ergo cauſæ eſt, ut dicatis, tot antiquos Patres, tot Concilia, ipſamque Eccleſiam erràſſe, nec ea vidiſſe quæ Sole clariora ſunt? ſic ergo hæc ſcripturæ claritas non illos ab errore exemit, quantò minùs vos? nulli planè perſuadebitis plus lucis in Sole noctuas, quàm aquilas ſpectare. Plurimi apud Calviniſtas ſunt, qui litterarum ignari legere ſcripturas non poſſunt; iſti fidei ſuæ certitudinem unde, & à quo habent? à ſcripturis? nunquam illas legerunt: à Miniſtris? unde ſciunt ſe ab iſtis non falli; felices nimiùm ſunt Miniſtri veſtri, ſi Patribus, Conciliis, Eccleſiâ errantibus, ipſi ſoli immunes ab erroribus, & ſecuri ſunt; ridiculi vos, qui hoc dicitis, inſani qui credunt. Si ad internos inſtinctus, & Spiritûs ſancti afflatus recurritis, planè oſtenditis non ſcripturas judicem, ſed vos, exemplo omnium hæreticorum eſſe; vos ergo, non ſcriptura pro tribunali ſedetis. Nolumus, dicitis, ab Eccleſia, à Conciliis, à Traditionibus, à Patibus, à Miraculis, ab Antiquitate, à Martyribus, à Sanctis, à Legibus judicari, ſed à ſola ſcriptura; ſcripturam verò nolumus, niſi quæ nobis placet, noſtríſque dogmatibus accommodari poteſt; nolumus Epiſtolas Jacobi, nolumus ad Hebræos &c. iſtis enim convincimur; nolumus etiam ſcripturas alias, niſi ad eum ſenſum, quem illi nos atteximus; nos teſtes, nos interpretes, nos judices. ſic tamen, ut, quod nos judicamus, ſentimúsque, inſtinctus, &

oracu-

oraculum Spiritûs Sancti appelletur. Quis hîc prudens non videat ſcripturam quidem prætexi, quod omnes hæretici fecerunt, ſed tamen & reipsâ vos judices ſedere? Qui leges humanas hoc artificio vellet interpretari, aut potiùs ludere, nunquam audiretur, nec aliud, quàm impoſtoris nomen referret; quantò magis repellendus erit, qui hoc audeat in leges, & ſcripturas divinas, in quibus non de rebus fluxis caducisque, ſed æternis agitur, & ubi idem eſt errare, quod perire? Denique nihil hic inſtinctus, & interna motio Spiritûs ſancti Calviniſtas juvat; ſi enim hoc inſtinctu Concilia, Eccleſia, Patres decepti ſunt, & quod ipſi Spiritum veritatis putabant, Spiritus erroris fuit, quantò magis decipi illo fallíque Calviniſtæ poſſunt, tot nominibus Conciliis, ac Patribus impares? Quocunque ergo ſe vertant, nihil planè habent, quo fidem ſuam divinam eſſe, certámque, adſtruere poſſint, ſed ſemper, ut in lubrico ſint fluctuéntque oportet, anchorâ deſtituti; idque, ùt ſuprà diximus, non in rebus tantùm nullius, aut minimi momenti, ſed in ſumma rei.

V. Dabimus hujus rei luculentum exemplum. Gregorius Blandrata ex Sabaudia oriundus, & Michaëlis Serveti diſcipulus, (qui ſub annum Chriſti MDXXX. Arianam hæreſin tot ſeculis extinctam revocaverat) in Tranſylvaniam venit: iſthic beneficio Medicæ artis, quam profitebatur, in aulam Sigiſmundi Principis, mox etiam in gratiam penetravit; nec multò pòſt & Regis, & Petrovizii omnium in aula potentiſſimi Archiater evadit. Inter obſequia curáſque medendi venenum paulatim utriúſque animo infudit, mille dicendi blanditiis illecebriſque conditum; erat enim facundus. Facilè, ùt fieri amat, à Rege in Magnates, & tandem in plebem malum vagari cœpit; Calviniſtæ ac Lutherani novæ huic ſectæ, & numero ſectatorum, & potentiâ formidandæ, ſe totos opponere, & nihil non agere, ut creſcentem opprimerent. Ariani certamen expetere, ut in publico conventu, ac Sigiſmundo præſente palàm diſputaretur, Rege in eas partes tranſituro, quæ ſuam cauſam meliùs probâſſent. Conventus ac diſputatio Varadini habita. Pro Arianis Blandrata, & Franciſcus David; pro Calviniſtis Petrus Melvius, & Petrus Caroli dixére, aliíque Lutherani. Initium à Franciſco factum, qui, ùt ſcripturam ferè omnem memoriâ tenebat, infinita ex ſacris

N litteris

literis congeſſerat, quibus Filium infra Patrem collocabat, videlicet: *Pater major me eſt: Qui eſt figura Patris: Quaſi unigenitus à Patre: Omnia à Patre accepit: Non eſt meum dare vobis Regnum; ſed quibus paratum eſt à Patre: De die illo neque Filius novit, ſed ſolus Pater, &c.* Calviniſtæ ex adverſo plures alios textus opponebant, quibus apertè dicitur, *Filium & Patrem eſſe unum: Verbum eſſe Deum & æternum: eſſe principium & finem: Ab eo facta eſſe omnia, &c.* Non deerant Blandratæ diſtinctiones, quibus ſe ab his locis ſcripturæ liberaret, videlicet: *Verbum eſſe Deum*, metaphoricè & phraſi uſitatâ ſcripturæ, quâ etiam homines excellenti virtute, aut poteſtate, Dii appellantur: ſic Moſen *Deum Pharaonis* appellari; ſic in Exodo dici, *Diis non detrahes*: ſic in Pſalmis, *Ego dixi Dii eſtis, & filii Excelſi vos omnes.* Filium in ſcripturis æternum vocari, non quia ſemper fuerit, ſed quia multò ante alias creaturas; nihil verò in ſcripturis frequentius eſſe, quàm ut æterna dicantur, quæ diuturna, &c. Calviniſtæ cùm viderent ex ſolis ſcripturis Arianos vinci non poſſe, immo ex ipſis ſcripturis petere, quæ ſcripturis opponerent, & ita victoriam penes eos futuram, quos hæreſis poſtulaverant, nec tamen convincere poterant, ad Patres & Concilii Nicæni explicationes, & Decreta confugiunt, iſtis repugnare, quæ Blandrata & Ariani proferrent. Hîc enimverò Franciſcus, qui pro Arianis pugnabat, captatâ occaſione Calviniſtas ſuis armis cædendi, palámque triumphandi, *Ecquid*, inquit, *ad artes nugáſque confugitis, quas vos ipſi in Catholicis jam olim damnâſtis? vos mihi Patres objicitis, qui à Patribus defeciſtis? vos Concilia, qui Conciliis nullam fidem, nullam certitudinem adſcribitis? vos hominum cœtus mihi obtruditis, quos toties, ut mendaces, ut erroribus plenos reſpuiſtis? Papiſtas, ut video, redoletis, qui puro & impermixto Dei verbo ablegato ad hominum figmenta, ad Patres, ad Concilia recurritis. Mihi credite, cauſam Dei, & vos ipſos veſtrámque fidem proditis, qui, ne veritati cedatis, oculos ſcripturæ clauditis, & ad traditiones, ac ſtatuta hominum, hoc eſt, in hoſtium caſtra profugitis. Sinite, ſinite auctoritatem nobis humanam opponere, quam & vos ipſi deridetis, & nos ſcripturæ haud patimur præferri.* Hâc oratione cum plauſu acceptâ triumphârunt Ariani, Calviniſtis partim ſilentio & pudore defixis (quid enim reſponderent ſuis armis, ſuis rationibus oppreſſi?) partim in Arianam hæreſin prolapſis, quam & ipſe Rex, & optimates amplexi etiam ſunt. Acta hujus colloquii ab Arianis victo-

victoribus divulgata magno Catholicæ veritatis damno. *Ita narrat Maymburg. lib. 12. Arian. fol. 347.* Hoc aliiſq; infinitis exemplis patet, nullam eſſe Calviniſtis, & Reformatis infallibilem certámque normam doctrinæ, quâ & ſibi, & aliis certò perſuadeant, quæ credunt, aut potiùs quæ opinantur; nec produci ulla ratio poterit, quæ eorum Religionem magis certam magiſque fide dignam, quam aliorum hæreticorum reddat.

Ex hactenus ergo diſputatis facilè patet, propoſitiones in Conventu Pariſienſi editas nec de ſumma rerum & fidei eſſe, nec rebus ac dogmatibus jam deciſis certiſque quidquam obeſſe, nec denique unitati veræ fidei obſtare; meritò tamen refelli debere curariqúe, morbum enim afferunt, etſi non mortem.

LIBER I.

PROPOSITIO I.

RErum temporalium, & Civilium curam Principibus ſæcularibus primariò & directè concreditam eſſe, ingenuè fatendum eſt: quos Eccleſia Chriſti ut advocatos protectores, & Juſtitiæ adminiſtros ſemper venerata eſt, tamquam illos, qui gladium *à Deo acceperunt ad defenſionem bonorum, vindictam verò malorum:* tamquam *ſeptuaginta illos fortes qui cuſtodiunt lectulum Salomonis, omnes accinctos gladiis propter timores nocturnos, & ad bella fortiſſimos:* & denique ex vaticinio Prophetæ: tanquam *nutritios & altores,* quorum lacte & divitiis ſe impinguatam & agnoſcit, & ingenuè profitetur: adeò ut ex

præſcripto Apoſtoli, *Principibus non bonis tantùm & modeſtis, ſed etiam dyſcolis* omnem reverentiam, & ſubjectionem præſtandam eſſe ſentiat, & doceat: nullóque pacto in illorum jura, & adminiſtrationem, velut in alienam meſſem, falcem à Sacerdotibus mitti patiatur, quamdiu videlicet Eccleſiam, veramq; Religionem, cujus filii ſunt, aut venerantur, aut ſaltem in diſcrimen non adducunt. Ubi enim aram Religionis invaderent, & vaſtandæ Eccleſiæ, potentiam à Deo acceptam, admóverent; poſſe illos à ſummo Pontifice Chriſtíque Vicario, cui tamquam oves ſupremo Paſtori crediti ſunt, & Eccleſia coërceri, & niſi àcquieſcant monenti, etiam exarmari, ne noceant, regníſque privari, dicendum eſt: *ſi enim*, teſte Apoſtolo, *etiam Angelos judicabimus, quantò magis ſæcularia*? maximè cùm Paſtoris officium, & cura ſit morbidas infectáſque oves ab integris ſeparare; lupóſque non voce tantùm, ſed etiam virgâ paſtorali arcere, hánque ſententiam tamquam divinis litteris expreſſam, uſu omnium ſæculorum confirmatam, SS. Patrum non doctrinis tantùm, ſed exemplis etiam ſubnixam, & præſertim à ſacris Canonibus, ſanctíſque univerſalibus Conciliis clariſſimè aſſertam, omniúmque ferè Doctorum calculis traditam, & cum recta ratione neceſſariò connexam, omnino retinendam eſſe.

§. I.

§. I.

Pontifici Romano in Principes ſæculares, eorúmque Provincias & Regna Ius aliquod & poteſtatem dari, non tamen ordinariam & directam.

Summaria.

1. *Neceſſariam Pontifici Maximo eſſe aliquam in Principes poteſtatem.*
2. *Non tamen ordinariam & directam, quod Ipſorum Pontificum teſtimonio evincitur.*
3. *Et ſententiâ D. Bernardi.*
4. *Et Ratione.*

I.

PRima Pariſienſis Propoſitio omnem in Reges poteſtatem adimit Vicario Chriſti, jubétque unâ clave contentum, quâ cœlum aperit, alteram, terræ deſtinatam, Regibus relinquere. Contrarium paullo pòſt oſtendemus: cùm enim tanta ſit cæleſtium cum terreſtribus conjunctio, & Principes eodem ſceptro, quo Regna moderantur, Religionem ſimul fidémque aut concutiant, aut cuſtodiant: & quemadmodùm ægro corpore anima quoque laborat, nec operationibus naturæ ſuæ congruis defungi poteſt; ſic ægrâ, corruptâque Republicâ, non poteſt Religio florere, quod nimiùm exempla demonſtrant eorum Principatuum, in quibus ex Principum erroribus, inertiâ, mutatione Religionis, eadem mala in populos derivata ſunt, & tandem cum animarum tanta, æternáque clade fides Catholica penitùs deleta; quod nuper in Angliæ Regno manifeſtè apparuit, ubi quantum ſub Henrico VIII. Rege Schiſmatico Catholica Religio damni eſt paſſa, tantum ſub Maria Principe Catholica refloruit, & ſub Eliſabetha omnino extincta eſt

ctà eſt, memorabili exemplo, ex Principum nutu & voluntate non facultates tantùm ſubditorum, ſed etiam animas pendere. Sic cùm Guſtavus Erichſonius Sueciæ Rex Lutheri partes amplexus eſſet, eâ præſertim ratione inductus, ut regium ærarium Eccleſiaſticis bonis repleret; ejus exemplum úſque in hanc diem toti Regno fatale fuit. Idem Regno Daniæ infortunium Chriſtiano III. ad Lutherum dilapſo. (a) Non potuit ergo Summo Eccleſiæ Paſtori una poteſtas ſine altera concedi, ſpiritualis videlicet ſine temporali, cùm unam ſine altera tueri non poſſit, & ideò juxta celebre Juriſtarum axioma: conceſſo uno, conceduntur omnia, quæ ad illud ſunt neceſſaria. (b)

II. Hanc tamen poteſtatem non eſſe directam, & ordinariam, efficaciſſimè probatur ipſorum Pontificum confeſſione. Nicolaus I. Epiſtola 8. ad Michaëlem Imperatorem ſic loquitur: *Quoniam idem mediator DEI & hominum, homo Chriſtus JEſus, ſic actibus propriis, & dignitatibus diſtinctis officia poteſtatis utriúſque diſcrevit propria, volens medicinali humilitate hominum corda ſurſum efferri, non humanâ ſuperbiâ rurſus inferna demergi: ut & Chriſtiani Imperatores pro æterna vita Pontificibus indigerent, & Pontifices pro curſu temporalium tamtummodò rerum imperialibus legibus uterentur, quatenus ſpiritalis actio à carnalibus diſtaret incurſibus, & ideò militans Deo minimè ſe negotiis ſæcularibus implicaret; ac viciſſim non ille rebus divinis præſidere videretur, qui eſſet negotiis ſæcularibus implicatus. Ex cap. quoniam. diſt. 10.*

Idem Nicolaus in eadem Epiſtola ad Michaëlem: *Fuerunt hæc ante adventum Chriſti, ut quidam typicè Reges ſimul, & Sacerdotes exiſterent; quod ſanctum Melchiſedech fuiſſe ſancta prodit hiſtoria, quodq́; in membris ſuis Diabolus imitatus, (utpote qui ſemper, quæ divino cultui conveniunt, ſibimet tyrannico Spiritu vindicare contendit) ut pagani Imperatores, iidem & Maximi Pontifices dicerentur. Sed cùm ad verũ ventum eſt, ultra ſibi nec Imperator jura Pontificatûs arripuit, nec Pontifex nomen Imperatorium uſurpavit. cap. 6. diſt. 96.*

Stephanus VI. Papa Baſilio Imperatori: *Rectè noverit*, inquit, *pia potentia tua, quòd manui regiæ non ſubjiciatur ſacerdotalis, & Apoſtolica noſtra dignitas. Licet enim ipſius Chriſti Imperatoris ſimilitudinem in terris geras, rerum tamen mundanarum, & civilium tantùm curam gerere debes: quod etiam precamur, ut ad multos annos præſtare valeas.*

(a) Vide Maymb. l. 1. Luther. fol. 126. (b) Cap. translato. 3. de Conſt. l. 2. ff. de juriſdict. & l. avibus. 66. ff. de legat. 3.

valeas. Quo igitur pacto à Deo largitus es nobis, terrenis rebus præeſſe: ita etiam nos per Principem Petrum ſpiritualibus rebus Deus præfecit. &c. Accipe, quæſo te, benignâ fronte, quæ ſequuntur. Datum eſt tibi curare, ut tyrannorum impietatem & feritatem gladio potentiæ concîdas, ut juſtitiam miniſtres ſubditis tuis, ut leges condas, ut terrâ marique militares copias diſponas. Hæc eſt præcipua cura potentiæ, & principatus tui. Gregis cura verò nobis commiſſa eſt tantò præſtantior, quantùm diſtant à cœlo ea, quæ in terris ſunt, &c. Si ovis Dei exiſtis (quod in votis habemus) ne transgrediaris limites Principum Apoſtolorum. (a)

Gregorius II. Ad Leonem Iſauricum Imperatorem: *Obſecutus es pervicaci animo tuo, ac domeſticis perturbationibus, & ſcripſiſti:* IMPERATOR SUM, ET SACERDOS. Et poſt pauca. *Audi humilitatem noſtram, Imperator, & ecce! tibi palatii, & Eccleſiarum ſcribo diſcrimen; Imperatorum, & Pontificum; agnoſce illud, & ſalvare, nec contentioſus eſto. Nam quemadmodum Pontifex introſpiciendi in palatium poteſtatem non habet, ac dignitates Regias deferendi, ſic neque Imperator in Eccleſiam introſpiciendi, & Electiones in Clero peragendi, &c.* (b)

Alexander III. Oxonienſi Epiſcopo, & Decano Lundonenſi: *Denique quod quæris: ſi à civili judice ante judicium, vel poſt ad noſtram audientiam fuerit appellatum, an hujusmodi appellatio teneat? tenet quidem in his, qui ſunt noſtræ temporali jurisdictioni ſubjecti: in aliis verò etſi de conſuetudine Eccleſiæ teneat, ſecundùm juris rigorem credimus non tenere. cap. 7. de appellat.*

Idem Alexander III. Lundonenſi & Vigonienſi Epiſcopis: *Nos attendentes, quòd ad Regem pertinet, non ad Eccleſiam, de poſſeſſionibus judicare; ne videamur juri Regis Anglorum detrahere, qui ipſarum judicium ad ſe aſſerit pertinere; Fraternitati Veſtræ mandamus, quatenus Regi poſſeſſionum judicium relinquentes, de cauſa principali, videlicet, utrum Mater de legitimo ſit matrimonio nata, pleniùs cognoſcatis, & cauſam hujusmodi terminetis. Cap. 7. qui filii ſint legitimi.*

III. Eadem eſt D. Bernardi ſententia, qui *lib. 1. de conſideratione capit. 6. ad Eugenium Pontificem ſic ſcribit: Non monſtrabunt, puto, ubi aliquando quiſpiam Apoſtolorum judex ſederit hominum, aut diviſor terminorum, aut diſtributor terrarum. Stetiſſe denique lego Apoſtolos judicandos, ſediſſe judicantes non lego. Erit illud, non fuit. Itáne imminutor eſt dignitatis ſervus, ſi non vult eſſe major Domino ſuo: aut diſcipulus, ſi non*

(a) V. Baron. ad ann. DCCCLXXXV. (b) V. Baron. ad ann. DCCXXVI.

non vult eſſe major eo, qui ſe miſit: aut filius, ſi non transgreditur terminos, quos poſuerunt patres ſui? quis me conſtituit judicem, ait ille, Dominus & Magiſter: & erit injuria ſervo diſcipulóque, niſi judicet univerſos? Mihi tamen videtur bonus æſtimator rerum, qui indignum putat Apoſtolis, ſeu Apoſtolicis viris, non judicare de talibus, quibus datum eſt judicium in majora. Quidni contemnant judicare de terrenis poſſeſſiunculis hominum, qui in cæleſtibus, & Angelos judicabunt? Ergo in criminibus, non in poſſeſſionibus poteſtas veſtra: quoniam propter illa, & non propter has, accepiſtis claves regni cœlorum, prævaricatores utique excluſuri non poſſeſſores. Ut ſciatis, ait Chriſtus, *quia filius hominis habet poteſtatem in terra dimittendi peccata, &c. Quænam tibi major videtur & dignitas, & poteſtas, dimittendi peccata, an prædia dividendi? ſed non eſt comparatio. Habent hæc infima, & terrena judices ſuos, reges & principes terræ. Quid fines alios invaditis? quid falcem veſtram in alienam meſſem extenditis? non quia indigni Vos, ſed quia indignum Vobis talibus inſiſtere, quippe potioribus occupatis. Denique ubi neceſſitas exigit, audi quid cenſeat non ego, ſed Apoſtolus: Si enim in vobis judicabitur hic mundus, indigni eſtis, qui de minimis judicetis? Sed aliud eſt incidenter excurrere in iſta, causâ quidem urgente, aliud ultro incumbere iſtis tamquam magnis, digníſque tali & talium intentione rebus, &c.*

Hactenus D. Bernardus. Ubi vides duas ab illo conſtitui poteſtates rerum temporalium, unam ordinariam, quam Regibus adſcribit; aliam incidentem, & causâ urgente, quam in Pontifice maximo agnoſcit. Idem D. Bernardus, *lib. 4. de conſideratione cap. 3.* Pontificem ſic alloquitur: *Paſtorem te populo huic certè aut nega aut exhibe. Non negabis, ne cujus Sedem tenes, Te neges Hæredem. Petrus hic eſt, qui neſcitur proceſſiſſe aliquando vel gemmis ornatus, vel ſericis, non tectus auro, non vectus equo albo, nec ſtipatus milite, nec circumſtrepentibus ſeptus miniſtris. Absque his tamen credidis ſatis poſſe impleri ſalutare mandatum: Si amas me, paſce oves meas. In his ſucceſſiſti non Petro, ſed Conſtantino. Conſulo toleranda pro tempore, non affectanda pro debito. Ad ea te potiùs incito, quorum te ſcio debitorem. Etſi purpuratus, etſi deauratus incedens, non eſt tamen, quòd horreas operam, curámque Paſtoralem Paſtoris hæres: non eſt, quod erubeſcas Evangelium. Quanquam ſi volens evangelizes, inter Apoſtolos quidẽ gloria eſt tibi? evangelizare, paſcere eſt.*

Fac

Fac opus Evangeliſtæ, & Paſtoris opus impleſti. Dracones, inquis, me mones paſcere, & ſcorpiones, non oves. Propter hoc, inquam, magis aggredere eos non ferro, ſed verbo. Quid Tu denuo uſurpare gladium tentes, quem ſemel juſſus es ponere in vaginam? quem tamen, qui tuum negat, non ſatis mihi videtur attendere Verbum Domini dicentis ſic: Converte gladium tuum in vaginam. Tuus ergo & ipſe, tuo forſitan nutu, etſi non tuâ manu evaginandus. Alioquin ſi nullo modo ad Te pertineret, & is, dicentibus Apoſtolis; Ecce gladii duo hîc; non reſpondiſſet Dominus, ſatis eſt, ſed nimis eſt; uterque ergo Eccleſiæ, & Spiritualis ſcilicet gladius, & materialis; ſed hic quidem pro Eccleſia, ille verò & ab Eccleſia exerendus eſt. Ille Sacerdotis, hic militis manu, ſed ſanè ad nutum Sacerdotis, & juſſum Imperatoris, &c.

IV. Hæc Summorum Pontificum, & D. Bernardi ſententia omnino rationi conſona eſt. Poteſtas enim data eſt Pontificibus in ædificationem, non deſtructionem, teſte D. Paulo. *2. ad Cor. 10. v. 8.* eſſet verò potiùs in deſtructionem, ſi pro libitu inſtar ordinariæ ad temporalia ſe extenderet. Primò enim impediret ipſam poteſtatem, curámque ſpiritualem, quam in omnes totius mundi Eccleſias ex officio Papa exercet, quantóque plus curæ temporalibus, tantò minùs ſpiritualibus impenderet, diſtractis in diverſa viribus, & ideò minutis: idque cum maxima animarum pernicie; ſi enim, ubi etiam in ſolam rem Eccleſiaſticam, cauſasque Religionis unicè incumbitur, tam multa negligi videmus, quid fieret, accedente Regnorum curâ? quam rationem Apoſtolus expreſſit. *2. ad Timoth. 2. v. 4. Nemo,* inquit, *militans DEO implicat ſe negotiis ſecularibus, ut ei placeat, cui ſe probavit.*

Deinde, cùm oporteat inter Pontificem Max. Regésque velut inter communem omnium Patrem, Filiósque ſummam pacem, animorum conjunctionem, mutuúmque auxilium intercedere, contrarium potiùs eveniet, communicato Imperio; eſſentque inter utrúmque diſcordiæ, lites, ſimultates, & bella perpetua, ſunt enim Imperia velut conjugia, quæ thori ſocium non admittunt; & ùt canit Poëta.

Nulla fides regni ſociis, ſempérque poteſtas
Impatiens conſortis erit.

Inter mutuas ergo contentiones, & pugnantia Regum, & Papæ decreta, Reſpublicæ, & Regna perirent. Inter ipſos Principes

tempo-

temporales ſunt quotidiana diſſidia, in quibus ſi ordinariam judicandi poteſtatem Papæ concedamus, dum pro uno pronunciat, alium neceſſariò offendet, exuta, quæ communem Patrem decet, in omnes æqualitate, amiſſóque, dum uni ſtudet, aliorum amore, præſertim ſi Pontifex aliquis contingeret, aut minus affectuum potens, aut partibus addictus. Docuit tot ſæculorum experientia, ſummo Pontifice hanc in Reges poteſtatem etiam rarò uſurpante, & intra neceſſitatem; Principes tamen graviſſimè offendi; Regna, populósque turbari, armaríque; quæ omnia ipſa quidem neceſſitas excuſat, metúsque pejorum, & acerbitas morbi extrema poſtulantis: quid ergo fieret, ſi paſſim, & pro lubitu adhiberetur? Denique Principes ipſi ſuis in Regnis nati, educatíque mores, conſuetudines, legèsque locorum, & meliùs callent, & aptiùs neceſſaria provident: & quia præſentes, majorem ſibi venerationem, amorémque vendicant, nec facilè decipiuntur, cùm rebus ipſis, & negotiis adſtent: quæ omnia ſecus habent in Pontifice abſente, extraneo, rerúmque, quæ procul fiunt, ignaro, & plerúmque alienis oculis vidente. Hæc omnia, ùt diximus, efficaciter convincunt, non fuiſſe neceſſariam Eccleſiæ, immo noxiam Pontificis Romani in Principes poteſtatem, nec à Deo conceſſam, niſi fide, ac Religione periclitante.

Neque obſtat, Papam eſſe Vicarium Christi, ſicq; omnia poſſe, quæ Chriſtus potuit: Nam Vicaria poteſtas Papæ conceſſa, terminos ſuos habet, legem videlicet divinam, & Eccleſiæ utilitatem, extra quos proferri non debet: De jure divino expreſſi ſunt textus in *c. ſunt quidam. & c. contra ſtatuta. 25. q. 1.* de utilitate verò Eccleſiæ habemus D. Pauli teſtimonium. *2. ad Corinth. 10. v. 8.* & ſicut Vicarius non omnia poteſt, quæ Principalis, hoc eſt, illa, quæ ſpeciali notâ digna ſunt, & mandatum expreſſum requirunt. *cap. 3. de off. Vicar. in 6. c. 2. eod.* Ita nec Papa poteſt omnia quæ Chriſtus v. g. Sacramenta nova inſtituere, abrogare antiqua, diſpenſare in vinculo Matrimonii, bigamiam ſimultaneam concedere, quæ omnia pertinent ad poteſtatem excellentiæ, nulli hominum, ne Pontifici quidem communicatam. (a)

§. III.

(a) Vide Cajetan. 2. q. 88. a. 12.

§. II.

Eſſe in Eccleſia, & in Capite Eccleſiæ, Romano vid. Pontifice poteſtatem indirectam, cùm urget neceſſitas tuendæ Religionis, in Reges, eorúmque bona temporalia, ex ſacris litteris demonſtratur.

Summaria.

1. *Textus ſacræ Scripturæ expenſi, & primò exemplum Azariæ Pontificis.*
2. *Iojadæ Pontificis, & Phineës ſacerdotis: ac exempli utriuſque moderatio.*
3. *Eliæ Prophetæ.*
4. *Locus D. Pauli. 1. ad Cor. 6. junctâ PP. explicatione.*
5. *Locus Matthæi 26. ratione, & auctoritate illuſtratus.*
6. *Locus S. Ioannis cap. ult.*
7. *Alii textus apud Matthæum 28. de duobus gladiis, & Lucæ 22.*

I.

VT à ſacris litteris initium ducamus, occurrit primo loco exemplum obſervatione dignum *2. Paralip. 26.* ubi Ozias Rex, quamdiu Pontificis Azariæ mandato, & conſiliis paruit, gloriâ, & victoriis floruit, ubi verò ſacerdotis officium uſurpat, leprâ percuſſus templo & Regno à Pontifice pellitur, & Imperium filio traditur. Verba Scripturæ hæc ſunt: *Sed cùm roboratus eſſet Ozias, elevatum eſt cor ejus in interitum ſuum, & neglexit Dominum Deum ſuum, ingreſſúsque templum Domini adolere voluit incenſum, ſuper altare thymiamatis. Statímque ingreſſus poſt eum Azarias ſacerdos, & cum eo ſacerdotes Domini octoginta, viri fortiſſimi reſtiterunt Regi, atque dixerunt: Non eſt tui officii, Ozia, ut adoleas incenſum Domino, ſed ſacerdotum, hoc eſt, filiorum Aaron, qui conſecrati*

ſunt ad hujuſcemodi Miniſterium: egredere de Sanctuario, ne contempſeris: quia non reputabitur tibi in gloriam hoc à Domino DEO. Iratúſque Ozias, tenens in manu thuribulum, ut adoleret incenſum, minabatur Sacerdotibus. Statímque orta eſt lepra in fronte ejus coram Sacerdotibus, in domo Domini ſuper altare thymiamatis. Cúmque reſpexiſſet eum Azarias Pontifex, & omnes reliqui ſacerdotes, viderunt lepram in fronte ejus, & feſtinatò expulerunt eum. Sed & ipſe perterritus, acceleravit egredi, eò quòd ſenſiſſet illico plagam Domini. Fuit igitur Ozias Rex leproſus uſque ad diem mortis ſuæ: & habitavit in domo ſeparata, plenus leprâ, ob quam ejectus fuerat de domo Domini. Porrò Joatham filius ejus rexit domum regis, & judicabat populum terræ. Nota, Regem à ſacerdotibus non tantùm ut templo exiret, rogatum eſſe, ſed etiam compulſum, & à reliquo populo ſummi Pontificis arbitrio ſeparatum, & hoc ipſo Regno exutum eſſe; Sic enim habetur *Levitici 13. v. 44. Quicunque ergo maculatus fuerit leprâ, & ſeparatus eſt ad arbitrium ſacerdotis &c. ſolus habitabit extra caſtra.* Sicut ergo ad Sacerdotem pertinebat de lepra Principis cognoſcere, & ſi reperiſſet infectum, à commercio populi excludere, ſícque inhabilem Regno pronuntiare; multò magis in nova lege ad ſummum Sacerdotem pertinebit de lepra ſpirituali judicium ferre, & ſi periculum ex illa Fidelibus immineat, Regnum Principi adimere, ne exemplo, imperio, & potentiâ Eccleſiam corrumpat: quæ cauſa fuit Adriano, Leoni, & Stephano Romanis Pontificibus, ut Imperatoribus Græcis non tantùm in hæreſin lapſis, eámque Decretis, & ſuppliciis Oriente toto propagantibus, ſed etiam Occidentem invaſuris Imperium abrogarent. Et quamvis illud præceptum de lepra corporali à ſacerdote cognoſcenda judiciale fuerit; potuit tamen etiam in lege Evangelica locum habere. *(a)* Immo quoad lepram ſpiritualem eſt præceptum morale, fundatúmque in jure divino Naturali; ut jam innuimus, & infrà magis explicabitur.

II. Aliud exemplum eſt *2. Paralip. 23. & 4. Regum 11.* Ubi Jojada Pontifex Athaliam, quæ Regno injuſtè occupato idolorum cultum invexerat, puniri jubet, & legitimum Regem ſolio reſtitui: Verba Scripturæ ſunt: *Produxítque Jojada Filium Regis, & poſuit ſuper eum diadema, & teſtimonium, feceruntque eum Regem, & unxerunt, & plan-*

(a) Per c.1. de homicidiis. & c.1. cum ſeqq. de injuriis.

& plaudentes manu, dixerunt : Vivat Rex. Et poſt pauca. *Præcepit autem Jojada Centurionibus, qui erant ſuper exercitum, & ait eis: Educite Athaliam extra ſepta templi, & quicunq; eam ſecutus fuerit, feriatur gladio : Pepigit ergo Jojada fœdus inter Dominum, & inter populum, ut eſſet populus Domini; & inter Regem, & Populum.* Vides in hac hiſtoria, Pontificem Maximum, cùm alios animus deficeret, Reginam tyrannidis damnare, milites conſcribere, legitimum Regem ſolio imponere, fœdus non tantùm inter Regem & Deum, ſed etiam inter Regem, & Populum, & conditiones dicere, remque civilem juxta, & militarem curare : Quo jure inquies? naturæ, & neceſſitatis, ne videlicet impio Principe in thronum ſublato, Religio ſacerdotibus commiſſa profligetur.

Si dicas, notoriam hanc fuiſſe Athaliæ tyrannidem, nullo jure regnum involantis, & ideò non à ſacerdote tantùm, ſed quolibet ſubditorum potuiſſe regno, quod injuriâ tenebat, expelli. *Reſpondeo :* Quemadmodum Athaliam Summus Pontifex regno ejecit, quia nullo jure regnabat: eodem modo, ſi regnum aliquis ſic adminiſtret, ut Religioni, & fidei noceat, deponi imperio poterit, quia jus regnandi aut amittit, aut illo eſt indignus : poteſt enim aliquis vel ab ipſis initiis regno indignus eſſe, quia nullum jus regnandi habuit, ut tyranni : poteſt iterum indignus eſſe, quia licet regnum legitimè ingreſſus, poſteà tamen jus regnandi amiſit, aut meretur, ut amittat : utróque caſu nullo jure regnatur; primo, quia non habuit; ſecundo, quia amiſit: ſicut æquè non videt, qui ſemper cæcus fuit, & qui aliquando cæcus evaſit: æquè hæreditate caret, qui numquam adiit, & qui adiit quidem, ſed poſteà delicto perdidit, ùt patet exemplo Oziæ ; paria ergo ſunt non habuiſſe, & perdidiſſe. Hoc tamen judicium cùm ſit de re graviſſima, & capita Reipublicæ tangat, quibus omni jure venerationem debemus, ſoli Pontifici Max. reſervatur, cui ſoli dictum eſt: *paſce oves meas*, ùt infrà *ex cap. ne aliqui. de privilegiis in 6.* dicetur: alioquin Reſpublicæ latrociniis plenæ, & parricidiis eſſent, quolibet qui Principi vim intuliſſet, cauſam, & ſalutem publicam prætexente. Simile exemplum de Phineës ſummi Sacerdotis filio *Num. 25.* habetur, cujus factum ex eo capite D. Thomas excuſat. *2. 2. q. 60. ad 2. quia licet non eſſet ſummus Sacerdos, erat tamen ſummi*

Sacerdotis filius, & ad eum hoc videbatur pertinere, ſicut & ad alios judices, quibus hoc erat præceptum. Verba ſunt D. Thomæ.

Sed notā circa hæc duo exempla Athaliæ, & Phineës in lege Evangelica non licere Sacerdotibus, multóque minùs Pontifici Max. ſanguinem alicujus, præſertim verò Principis, ne quidem conſulendo effundere, ùt habetur in *cap. his, à quibus, & c. ſi in morte. 23. q. 8. & eleganter Gratianus poſt. c. nos 2. q. 7. Multa* inquit, *concedebantur tunc, quæ nunc penitùs prohibentur, miracula enim, & maximè Veteris Teſtamenti, ſunt admiranda, non in exemplum noſtræ actionis trahenda. Tunc enim Samuel Agag pinguiſſimum Regem Amalec in fruſta dividendo conſcidit, nunc nulli Eccleſiaſticorum judicium ſanguinis agitare licet. Tunc Phineës Judæum congreſſum cum Madianita interfecit, & reputatum eſt ei in juſtitiam: hodie Sacerdotibus in perniciē ſui officii verteretur.*

III. Eliæ Prophetæ hoc elogium ponit Spiritus Sanctus *Eccleſiaſtici 48. Quis poteſt ſimiliter ſic gloriari tibi? qui dejeciſti Reges ad perniciem, & confregiſti facilè potentiam ipſorum, & glorioſos de lecto ſuo, qui ungis Reges ad pœnitentiam, & Prophetas facis ſucceſſores poſt te.* Reges quos unxit Elias fuêre Azaël Rex Syriæ, & Jehu Rex Iſraël *4. Reg. 19.* Si dicas Eliam id feciſſe Dei juſſu, non ſuâ ſponte; id quidem verum eſt, ſed idem Dei mandatum Summi Pontifices acceperunt, cùm illis commiſſæ ſunt Oves Chriſti, quarum cuſtodia neceſſariò requirit poteſtatem lupos arcendi, eóſque, qui Eccleſiam invadunt, exarmandi, ne, ſi velint, poſſint nocere; hoc enim naturale jus defenſionis, cùm ſingulis natura permittat, quantò magis ſummo Paſtori, in eos, qui Eccleſiam, ovéſque Chriſti, ac ſibi commiſſas animas aggrediuntur? hoc, inquam, caſu poterit ſummus Pontifex exemplo Eliæ *dejicere Reges ad perniciem, & confringere potentiam ipſorum, & Reges ungere ad pœnitentiam*; nam teſte D. Ambroſio. *lib. 1. de offic. cap. 36.* & S. Thom. *2. 2. q. 60. art. 6. ad 2. Qui non repellit injuriam à ſocio cùm poteſt, tam eſt in vitio, quàm ille, qui facit.*

IV. Efficax eſt etiam in hanc rem locus D. Pauli *1. ad Cor. 6.* ubi ſic loquitur: *Audet aliquis veſtrûm habens negotium adversùs alterum judicari apud iniquos, & non apud Sanctos: an neſcitis, quoniam Sancti de hoc mundo judicabunt? & ſi in Vobis judicabitur mundus, indigni eſtis, qui de minimis judicetis? neſcitis, quoniam Angelos judicabimus, quantò magis ſæcularia?* Vides ex hoc textu S. Apoſtolum agnoſcere in Sacerdotibus, & Apoſtolorum ſucceſ-

ſucceſſoribus poteſtatem de rebus ſæcularibus judicandi, eámque probare argumento à majori ad minus per illa verba: *Neſcitis quoniam Angelos judicabimus, quantò magis ſæcularia?* quaſi dicat: *qui idoneus eſt ad majora, multò magis erit idoneus ad minora*, ùt ibi loquitur D. Thomas: idque ob periculum, ne ex crebro cum infidelibus commercio, eorumque gratiam captandi causâ, fideles ſubvertantur. Sed Apoſtolis circa majora occupatis, hanc poteſtatem judiciariam vult ab aliis rerum forenſium peritis exerceri, quos B. Apoſtolus *contemptibiles in Eccleſia* vocat, hoc eſt, reſpectu eorum, qui propagandæ Religioni, lucrandisque animabus ſtudent. Hunc locum ſic intellexit B. Clemens SS. Petri & Pauli auditor in *Conſtitutionibus Apoſtolicis lib.2.cap.51. Quod oporteat in ſecunda ſabbatorum cognoſcere cauſas. Adſint autem judicio Diaconi & Presbyteri, integrè judicaturi, veluti Dei homines cum juſtitia. Cùm utraq; perſona venerit, prout lex jubet, ambo, qui litigant, ſtatuantur in medio Tribunali, iisq; auditis, ſanctè judicium pronuntiate: ſtudentes antè ſententiam Epiſcopi eos conciliare, ne exeat ſupra terram judicium in peccatorem, prout in Tribunali conſortem, participémque cauſæ habet Chriſtum Dei.*

S. Anacletus epiſtolâ ad omnes Epiſcopos, & Chriſti fideles. *Si fuerit ſæculare negotium, apud ejusdem Ordinis Viros terminetur, judicio tamen Epiſcoporum, cùm Apoſtolus privatorum Chriſtianorum cauſas magis Eccleſiis deferri, & ibidem Sacerdotali judicio terminari voluerit: omnis enim oppreſſus liberè ſacerdotum appellet judicium, & à nullo prohibeatur, ſed ab his fulciatur, & liberetur.* S. Bernardus de Conſideratione *lib.1.cap.6. Mihi tamen videtur bonus æſtimator rerum, qui indignum putat Apoſtolis, ſeu apoſtolicis viris, non judicare de ſæcularibus, quibus datum eſt judicium in majora. Quidni contemnant judicare de terrenis poſſeſſiunculis hominum, qui in cœleſtibus & Angelos judicabunt.* Et poſt pauca. *Non quia indigni Vos, ſed quia indignum vobis talibus inſiſtere, quippe potioribus occupatis. Denique ubi neceſſitas exigit, audi, quid cenſeat, non ego, ſed Apoſtolus: ſi enim in vobis judicabitur hic mundus, indigni eſtis, qui de minimis judicetis?* Eadem Gregorii VII. Sententia *lib. 8. epiſt. 21. Habet*, inquit, *Eccleſia Romana poteſtatem ſingulari privilegio conceſſam aperire, & claudere januas Regni cœleſtis, quibus voluerit; cui ergo aperiendi, claudendiq; cœli data poteſtas eſt, de terra judicare non licet? Abſit. Num retinetis, quod ait Beatiſſimus Paulus Apoſtolus: neſcitis, quia Angelos judicabimus, quantò magis ſæcularia?* Idem docuit B. Gre-

Gregorius Magnus, *2. parte Paſtoralis, cap. 7.* ubi ex allegato Apoſtoli textu agnoſcit quidem poteſtatem in ſæcularia Paſtoribus datam, ſed eâ uti non vult, ut tantò ſpiritualibus negotiis attentiùs operam navent.

Meritò proinde Jacobus Tyrinus in hunc locum Apoſtoli: *Nota,* inquit, *hæc judicia cauſarum ſæcularium inter Chriſtianos committi conſueviſſe Epiſcopis, vel delegatis ab Epiſcopo Presbyteris, ut conſtat ex Clemente Romano, ex lege Theodoſii, & Caroli Magni; & ex antiquo Eccleſiæ uſu; Judices enim in his cauſis ſederunt Gregorius Thaumaturgus Neocæſarienſis, SS. Ambroſius, Auguſtinus, Sineſius, aliique Epiſcopi: ſed creſcente nimis numero Chriſtianorum, ſimul & litium, onus hoc rejectum in humeros Judicum ſæcularium jam Chriſtianorum, ne, ut ab initio S. Petrus apud eundem Clementem rectè monuit, Epiſcopus præfocatus ſæcularibus negotiis, non poſſit vacare verbo DEI.*

V. Huc etiam faciunt verba Chriſti Domini ad Petrum *Matthæi 16. v. 18. & ego dico tibi, quia tu es Petrus, & ſuper hanc petram ædificabo Eccleſiam meam, & portæ inferi non prævalebunt adversùs eam: & quodcúnque ligaveris ſuper terram, erit ligatum & in cœlis; & quod ſolveris ſuper terram, erit ſolutum & in cœlis.* Omnium PP. cùm Latinorum, tùm Græcorum ſententia eſt, hiſce verbis Petro promiſſum eſſe ſupremum, & Monarchicum Eccleſiæ regimen, in his, quæ pertinent ad bonos mores ſanámque doctrinam: ergo etiam omnia media promiſſa ſunt neceſſaria, ſine quibus illa conſervari non poſſunt, & conſequenter in bona, & regna temporalia, quæ omnium conſenſu ſunt propter bona ſpiritualia tanquam media propter finem; conceſſo enim fine, conceduntur omnia media illi neceſſaria, alioquin conceſſio finis erit inutilis: Sicut conceſſo militari officio, datur unà facultas arma geſtandi, hoſtémque impunè feriendi; & factâ Medico poteſtate ægrum curandi, conceditur etiam medicinas ſanitati neceſſarias applicandi, & ſi opus fuerit, etiam membrum infectum præcidendi, ſic tamen, ut hoc remedium velut ultimum, magnóque dolori, incommodo, deformitati conjunctum, non liceat, niſi ut pejus malum vitetur, uſurpare. Quæ conſequentia ex Matthæi verbis adducta non eſt imaginaria, & Chymerica, ſed omnino ex natura rei deſumpta, & à legislatoribus, ipſisque Principibus approbata, ſic enim loquuntur in *l. 2. ff. de jurisdict. Cui jurisdictio data eſt, ea quóque conceſſa eſſe videntur, ſine quibus jurisdictio explicari non poteſt.* Quod optimè animadvertit Grego-

Gregorius VII. *l.8.epiſt.21.* ubi: *habet enim poteſtatem Eccleſia Romana, ſingulari privilegio conceſſam, aperire & claudere januas Regni cœleſtis, quibus voluerit. Cui ergo aperiendi, claudendiq́; Cœli data poteſtas eſt, de terra judicare non liceat? abſit.* Et S. Leo IX. *in epiſt. adversùs præſumptiones Michaelis Conſtantinopolitani, cap.13. His,* inquit, *& aliis quàm plurimis teſtimoniis jam vobis ſatisfactum eſſe debuit de terreno, & cœleſti Imperio, immo de Regali Sacerdotio ſanctæ Romanæ, & Apoſtolicæ Sedis, præcipuè ſuper ſpeciali ejus diſpoſitione in Cœlis, ſi quoquo modo Chriſtiani eſſe, vel dici optatis, & ſi ipſam Evangelii veritatem apertè, quod abſit, non impugnatis.* Vides, quo loco S. Leo illos habeat, qui Romanæ Sedi terrenum, vel cœleſte Imperium abrogant.

VI. Joannis ultimo ſic habemus: *Cùm ergo prandiſſent, dicit Simoni Petro JESUS: Simon Joannis diligis me plus his? dicit Ei: etiam Domine tu ſcis, quia amo te. Dicit ei: paſce agnos meos.* Hoc tertiò repetitum à Chriſto: hunc locum infrà latiùs expendemus: jam hoc ſolùm argumentum deducimus. Non eſt dubium omnes Chriſti fideles, omnéſque Magnates ad Chriſti oves pertinere, & hoc ipſo eorum cuſtodiam Petro, Petrique Succeſſoribus commiſſam eſſe, ſaltem quoad regimen ſpirituale, & illa, quæ ſalutem æternam ſpectant; ſed fieri poteſt, immo ſæpe factum eſt, ut eorum ſaluti expediat, aut etiam ſit neceſſarium, eos in ordinem redigere; ſicut Medicus furioſo poteſt, debétque gladium eripere: Cùm ergo ad ovium cuſtodiam curámque hæc poteſtas fuerit neceſſaria, ſummo Paſtori omnino conceſſa eſt, aut ſi conceſſa non eſt, ergo in neceſſariis defuit DEUS, imperato quidem fine, ſed negatis mediis.

VII. Matth. *18. v.15. Si autem peccaverit,* inquit Chriſtus, *in te frater tuus, vade & corripe eum inter te & ipſum ſolum; ſi te audierit, lucratus eris fratrem tuum: ſi autem te non audierit, adhibe tecum adhuc unum, vel duos, ut in ore duorum, vel trium teſtium ſtet omne verbum. Quòd ſi non audierit eos: dic Eccleſiæ: ſi autem Eccleſiam non audierit, ſit tibi ſicut ethnicus, & publicanus: Amen dico vobis, quæcunque alligaveritis ſuper terram, erunt ligata & in cœlo.*

Patet ex hoc textu, eſſe penes Apoſtolos, eorúmque ſucceſſores poteſtatem judiciariam circa omnia delicta, & injurias in proximum commiſſas, hoc eſt, famam, facultatéſque, & bona temporalia, aut corporalia, ſic videlicet, ut in defectu Magiſtratûs ſecularis,

P eoque

eoque juſtitiam non adminiſtrante, poſſit ad Eccleſiæ tribunal, velut ultimum aſylum, & aram innocentiæ provocari, in quo Theodoſii Imperatoris luculentum eſt exemplum. Auriga nobilis cujuſdam Adoleſcentis pudicitiam fœdaverat, ea de cauſa à Præfecto militum in vincula conjectus. Inſtabat dies ſolemni decurſui quadrigarum indicta. Cives Theſſalonicenſes Aurigam certamini, ùt credebant, neceſſarium impatienter poſtulare: ſed negante militum Præfecto tam turpis flagitii reum dimitti poſſe; Populus in rabiem actus Præfefectum invadit, trucidátque. Re ad Theodoſium delatâ, mirum quantùm exarſit, juſtâ quidem iraſcendi causâ, ſed præter modum: juber ergo in eos, qui cædi interfuerant, gladio vindicari, quo decreto innocentes quàm plurimi, nec alterius culpæ rei, quàm quòd oculos non velâſſent, involvebantur. Ambroſius evulgato diplomate ad Principem pervolat, eúmque emollit, ac veniam populo impetrat. Sed vix Palatium egreſſo, novæ faces ab Aulicis accenſæ; dicebant: *Hâc indulgendi facilitate populum ad paria, immo pejora invitari, ac veniam unius culpæ, alterius initium fore: nec cædem intra Præfectum ſtetiſſe, ſed Cæſaris Majeſtatem eodem vulnere petitam eſſe.* His, aliiſque Theodoſius incenſus clam Ambroſio in Theſſalonicenſes ſæviri jubet: quod tantâ factum crudelitate, ut trium horarum ſpatio ſeptem millia, innocentes pleríque, ceciderint. Ingemuit auditâ clade Ambroſius, Imperatorem Eccleſiâ, ſacríſque arcuit, & vix tandem poſt longam delicti, & publicam expiationem admiſit, ſupplicémque, ac genibus affuſum ſic allocutus: *Quam tu pœnitentiam poſt tam grave ſcelus oſtendis, quæ medicamenta ad vulnera tam difficilia adhibuiſti? Tuum eſt*, inquit Imperator, *medicamenta oſtendere, meum autem accipere.* Cui Ambroſius: *Quoniam non rectæ rationi, ſed animo irato obſecutus ſententiam pronuntiaſti, conſcribe legem, quâ deinceps ſententiæ, per iracundiam pronunciatæ, irritæ ſint, & nullius momenti, earúmque executio ad triginta dies ſuſpendatur.* Paruit Theodoſius, legémque conſcripſit, quam videre eſt. *l. 20. C. de pœnis.*

Vide in hoc facto Principis delictum ab Epiſcopo judicatum, punitúmque eſſe; nec Theodoſium excepiſſe, aut juſtè in populum perduellem ſævitum eſſe; aut modum vindictæ milites ſe ignaro transgreſſos; aut denique ad Epiſcopos non pertinere, quam pœnam in ſuos ſubditos Principes ſtatuant; nec etiam impo-

impoſitæ ab Epiſcopo pœnæ obluctatum, cùm imperaret novam legem conſcribi de ſententiarum differenda executione, quod utique ad forum politicum pertinet. Quantò minùs Pontifici obluctaretur eadem imperanti?

Ceterùm circa textum allegatum *Matth. 18.* nota illic ſermonem non eſſe de correctione tantùm fraterna, & occulta; ſed etiam publica, & coërcitiva, quod communiter interpretes ferè omnes, ſanctique PP. docent, & videri poteſt, *S. Thom. in 4. ſentent. diſt. 18. q. 2. a. 1.* idque manifeſtè patet ex eo, quòd teſtes ſint adhibendi, & qui Eccleſiam non audit, ſit inſtar ethnici, & publicani habendus, hoc eſt, ab Eccleſia ſeparandus, ne ſuam ſcabiem & delictum aliis fidelibus affricet, adeò ut nec cibum cum illo ſumere, *1. ad Cor. 5.* Nec eum ſalutare permittaris, *Epiſt. 2. v. 10. Joannis.* Amittátque jurisdictionem, & auctoritatem judicialem *c. ad probandum. de ſentent. & re judic. c. Nos Sanctorum. 15. q. 6.* Quod etiam ad Principes extendi, patet ex eodem *c. Nos Sanctorum. aliisq́; eâdem cauſâ 15. q. 6. & c. Gravem. de pœnis:* Modò ii non ſint tolerati; toleratis enim jurisdictio non adimitur, quales ſunt hodiernâ die multi Principes Hæretici, & olim Cæſares Romani, quibus obediendum omnino eſt per textum elegantem *in c. Julianus 11. q. 3. c. Sacerdos. cauſâ 3 q. 7. in fine.*

Benè etiam obſervat Layman de Sacramento Pœnitentiæ. *c. 10. n. 3.* & Sylveſter *v. Excommunicatio. 1. §. 10.* Reges, ſupremóſque Principes Privilegio donatos eſſe, quò minùs ab aliis, quàm Romano Pontifice excommunicari, aliisque cenſuris aſtringi poſſint, *ex cap. ne aliqui. de privileg. in 6.*

Si ergo qui Eccleſiam non audit, habendus eſt ùt ethnicus, & publicanus; adeò, ut ex doctrina Apoſtolorum, cum illo tanquam infami nec cibum ſumere, nec ſalutare, nec alio commercio humano uti liceat, patet poteſtatem ſpiritualem ſe ad temporalia etiam extendere, indirectè, quatenus iſta illi deſerviunt; illa enim ſeparatio non tantùm eſt à ſuffragiis Eccleſiæ, & beneficiis ſpiritualibus, ſed etiam temporalibus, ùt patet.

VIII. *Luca 22.* hæc ad Apoſtolos Chriſtus dixiſſe legitur: *Qui habet ſacculum, tollat ſimiliter & peram, & qui non habet, vendat tunicam ſuam, & emat gladium; dico enim vobis, quoniam adhuc hoc, quod*

ſcriptum eſt, oportet impleri in me: Cum iniquis deputatus eſt; etenim ea, quæ ſunt de me, finem habent. At illi dixerunt: Domine ecce duo gladii hic: at ille dixit eis: ſatis eſt. Hæc Chriſti ſententia difficilis videtur, & cum ipſius doctrina pugnare; hîc enim jubet tunicam vendi, & gladios emi; cùm tamen alibi aut præcipiat, aut conſulat tunicam auferenti pallium dimitti, & percutienti maxillam alteram offerri: & *Matthæi 26. v. 52.* Petrum in milites invectum, & gladio graſſantem cöercet: *Converte gladium tuum in locum ſuum, omnes enim, qui acceperint gladium, gladio peribunt.* Cur ergo juſſerat gladios emi, & Petrum ferro ſuccinctum non tantùm non prohibuerat, ſed etiam comitem acceperat, ſi noluit, ut gladio uteretur? Varias SS. PP. cùm myſticas, tùm litterales explicationes adhibent, & illam præſertim: *Voluiſſe Chriſtum Dominum duplici gladio duplicem poteſtatem exprimere Petro commiſſam, ſpiritualem videlicet, & temporalem: iſtam vero in vaginam recondi, hoc eſt, non manu, ſed nutu, & præcepto Petri; nec vindictæ, ſed neceſſitatis cauſâ exerendam.* Sic omnino S. Bernardus *lib. 4. de Conſideratione ad Eugenium.* S. Anſelmus *in Matthæum c. 27.* Bonifacius VIII. *in Extravag. Unam ſanctam. de Major. & obed. Abb. in c. novit. de judiciis.* Et Cornelius in *c. 26. Matthæi n. 5. Allegoricè,* inquit, *interpretes paſſim per duos gladios accipiunt duplicem Eccleſiæ poteſtatem, ſpiritualem videlicet, & temporalem.* Patet ergo ex allegato Lucæ textu, & juncta PP. explicatione, utrámq; poteſtatem, ſpiritualem & temporalem duplici gladio ſignificatam Apoſtolis, eorúmque Succeſſoribus conceſſam eſſe, modò illam non vindictæ causâ, ſed utilitatis uſurpent, & gladium nutu & auctoritate, non manu exerant.

Hæc non noſtro arbitrio, ſed ex SS. litteris deducta, & PP. ſuffragiis, ac ſenſu explicata ſufficient, illis convincendis, qui veritatem, non aliud quærunt: aliud enim quærentibus nec iſta, nec mille alia ſatis erunt, animo ſemel in contrarium obſtinato, & veritati larvam opponente. Ceterùm cùm Pariſienſis Conventus in ſua declaratione Sacrorum Canonum obſervantiam adeò ſummis Pontificibus inculcet, iiſque velit obſtrictum; multò magis fatebitur Epiſcopos Papâ inferiores Canonibus alligari, nec poſſe ab illis diſſentire. Videamus ergo, an noſtram hanc Doctrinam ſacri Canones apertè doceant.

§. III.

§. III.

Primus Textus Canonicus ex c. novit 13. de Judiciis.

Summaria.

1. *Laus Innocentii.*
2. *Cauſa hanc Decretalem ad Galliæ Prælatos ſcribendi, bellum Philippi Auguſti Galliæ, & Richardi Angliæ Regum.*
3. *Decretalis Innocentii.*
4. *Aliud ſimile Innocentii factum in cauſa Ingeburgæ Galliarum Reginæ.*

I.

PRætermittimus aliis hunc textum Canonicum, quia Innocentium III. Auctorem habet laudatiſſimum Pontificem Doctrinâ, & Sanctitate pari; quique non priùs ſummam dignitatem acceptare voluit, quàm Deo manifeſtis miraculis Electionem approbante; tantæque moderationis luxúque abhorrentem, ut argentea in pauperes diſtribueret, ſolis è ligno, vitróque vaſis contentus.

Deinde quia ad Galliæ Prælatos exaratus, reique noſtræ apprimè ſerviens. Huic Pontifici Innocentio P. Ludovicus Maymburg pulcherrimam ſtatuam, & monumentum poſuit, tot encomiis ſculptum, tot coloribus exquiſitè pictum, ut Innocentium videatur velut exemplar omnium virtutum, quæ alii Pontifices imitari quidem debeant, ſed aſſequi non poſſint, æternitati ac famæ commendâſſe. Illius variam, & incomparabilem doctrinam, quâ univerſitatem Pariſienſem, omnium ſcientiarum matrem illuſtravit, omnéſque qui tunc temporis florebant, Doctores poſt ſe reliquit: Illius flagrantiſſimum tuendæ ac proferendæ Religionis zelum: Illius animum inſuperabilem, & adverſùs omnes mundi poteſtates invictum: Illius Prudentiam, Illius Majeſta-

tem Pontifice dignam, & denique præcellentem ſanctitatem cœlis oxæquat. *V. l'hiſtoire des Croiſades l. 7. f. 31. & l. 11. f. 223.* In hujus ergo Pontificis, tam ſancti ſapientiſque doctrina, quæ meritò pro doctrina Eccleſiæ Gallicanæ, & univerſitatis Pariſienſis habenda eſt, nil puto habebit Maymburg, quod jure meritóque reprehendat, ſed illius teſtimonio vinci ſe utique patietur, quod adeò laudavit, omníque exceptione majus profeſſus eſt.

II. Cauſa ſcribendæ Decretalis hæc fuit: Diuturno inter ſe bello Philippus Auguſtus Galliæ, & Richardus Angliæ Reges conflixerant, ſed tandem inter utrúmque operâ Innocentii III. quinquennales induciæ pactæ, dilato potiùs bello, quàm finito. Richardus in Aquitaniam excurrens, telo ictus interiit, & Joannem ſucceſſorem habuit. Hic cædis, quam Arcturo Nepoti obtuliſſe dicebatur, & injuriarum in Proceres Aquitaniæ poſtulatus à Philippo Galliæ Rege cauſam dicturus evocatur, ſiquidem Comitatum Pictavienſem, aliáſque in Gallia Provincias beneficiario jure obtinebat. Sed cùm ad diem Anglus non adeſſet, omni jure, quod in Galliis habebat, mulctatur, armíſque illatis invaditur. Ille ad Innocentium Papam velut ultimam naufragii tabulam. Pontifex miſſis Legatis pacem utrique imperat, & judicio litem agitari jubet, ſed Gallus victoriam ſibi è manibus rapi cauſatus, à Legato ad Pontificem provocat, & interim cauſam bello proſequitur, Nordmanniam, & quicquid Anglorum fuerat, in fidem recipit, ſubigítque, Joanne in Angliam compulſo. Quem exitum res habuerit infrà dicetur. Vide interim Spondanum ad annum MCC. & MCCIII. Morerum in Theatro Hiſtorico Gallicè edito in *vita Philippi Auguſti.*

III. Jam Decretalem audiamus. *Innocentius III. Prælatis Archiepiſc. & Epiſcopis per Franciam conſtitutis. Novit ille, qui nihil ignorat, qui ſcrutator cordium eſt ac conſcius ſecretorum, quòd chariſſimum in CHRISTO filium noſtrum Philippum Regem Francorum illuſtrem, de corde puro, & conſcientia bona, & fide non fictâ diligimus, ad honorem, & profectum, & incrementum ipſius efficaciter aſpiramus, exaltationem Regni Francorum, ſublimationem Apoſtolicæ ſedis reputantes, cùm hoc Regnum benedictum à Deo, ſemper in ipſius devotione permanſerit, & ab ejus devotione nullo unquam, ſicut credimus, tempore ſit diſceſſurum. Non putet ergo aliquis, quod juriſdictionem illuſtris Regis Francorum perturbare, aut minuere intendamus; ſed cùm Dominus dicat in*

cat in

at in Evangelio: Si peccaverit in te frater tuus, vade & corripe eum inter te & ipſum ſolùm; ſi te audierit, lucratus eris fratrem tuum; ſi te non audierit, adhibe tecum unum vel duos: quod ſi non audierit, dic Eccleſiæ: ſi autem Eccleſiam non audierit, ſit tibi ſicut ethnicus & publicanus: Et *Rex Angliæ ſit paratus ſufficienter oſtendere, quòd Rex Francorum peccat in ipſum, & ipſe circa eum in correptione proceſſit ſecundùm Regulam Evangelicam, & tandem quia nullo modo profecit, dixit Eccleſiæ; quomodo nos, qui ſumus ad regimen univerſalis Eccleſiæ supernâ diſpoſitione vocati, mandatum divinum poſſumus non exaudire, ut non procedamus ſecundùm formam ipſius? non enim intendimus judicare de feudo, cujus ad ipſum ſpectat judicium, ſed decernere de peccato, cujus ad nos pertinet ſine dubitatione cenſura, quam in quemlibet exercere poſſumus, & debemus.* Non igitur *injurioſum ſibi debet Regia dignitas reputare, ſi ſuper hoc Apoſtolico judicio ſe committat; cùm Valentinianus inclytus Imperator ſuffraganeis Mediolanenſis Eccleſiæ dixiſſe legatur: Talem in Pontificali ſede conſtituite, cui & nos, qui gubernamus imperium, ſincerè noſtra capita ſubmittamus, & ejus monita (cùm tanquam homines deliquerimus) ſuſcipiamus neceſſariò velut medicamenta curantis. Nec ſic illud humillimum omittamus, quod Theodoſius ſtatuit Imperator, & Carolus innovavit, de cujus genere Rex ipſe noſcitur deſcendiſſe: quicúnque videlicet litem habens, ſive petitor fuerit, ſive reus, ſi judicium elegerit ſacroſanctæ ſedis Antiſtitis, illico ſine ulla dubitatione, etiamſi pars alia refragetur, ad Epiſcoporum judicium dirigatur. Cùm enim non humanæ conſtitutioni, ſed divinæ potiùs innitamur, quia poteſtas noſtra non eſt ex homine, ſed ex Deo, nullus, qui ſit ſanæ mentis, ignorat, quin ad officium noſtrum ſpectet, de quocúnque mortali peccato corripere quemlibet Chriſtianum: & ſi correctionem contempſerit, per diſtrictionem eccleſiaſticam cöercere. Sed forſan dicetur, quòd aliter cum Regibus, & aliter cum aliis eſt agendum. Cæterùm ſcriptum novimus: Ita magnum judicabis, ut parvum, neque erit apud te acceptio perſonarum, quam beatus Jacobus intervenire teſtatur: Si dixeris ei, qui eſt indutus veſte præclarâ: tu ſede hîc bene: pauperi verò, ſta illic, aut ſede ſub ſcabello pedum meorum. Ideóque univerſis vobis per Apoſtolicam Sedem mandamus, quatenus ſententiam noſtram recipiatis humiliter; & faciatis ab aliis obſervari: licet enim hoc modo procedere valeamus ſuper quolibet criminali peccato, præcipuè, cùm contra pacem peccatur, quæ eſt vinculum charitatis. Poſtremò cùm inter Reges ipſos reformata fuerint pacis fœdera, & utrinque præſtito juramento fir-*

to fir-

ta firmata, nunquid non poterimus de juramenti Religione cognoſcere, quod ad judicium Eccleſiæ non eſt dubium pertinere? Ne ergo tantam diſcordiam videamur diſſimulando fovere, prædicto legato dedimus in præceptis, ut (niſi Rex ipſe vel ſolidam pacem cum prædicto Rege reformet, vel ſaltem humiliter patiatur, ut idem Abbas & Archiepiſcopus Bituricenſis de plano cognoſcat, utrùm juſta ſit querimonia, quam contra eum proponit coram Eccleſia Rex Anglorum, vel ejus exceptio ſit legitima, quam contra eum per ſuas nobis litteras duxit exprimendam:) juxta formam ſibi datam à nobis procedere non omittat. Hactenus Innocentii Decretalis: ex cujus hiſtoria textúque multa colliguntur notatu digna, noſtróque argumento ſervientia: videlicet non eſſe quidem Pontificis directè & immediatè ſe cauſis feudalibus, & negotiis Regum immiſcere: poſſe tamen, & debere ab eo id fieri, cùm Eccleſiæ intereſt; cùm de peccato, perjurio ac fœdere violato agitur; tunc enim partes Pontificis eſſe, Regibus pacem imperare, eorum cauſas cognoſcere, appellationes ad ſe factas etiam in cauſa temporali recipere: neque hoc novum, ſed jam antiquis legibus conſtitutum, ùt ex Evangelio conſtat *Matth. 18.* & explicat D. Thomas. *2. 2. q 33.* Maldonatus *in Lucam c. 18.* Ex edicto Valentiniani Imperatoris (*quod habetur in hiſtoria tripartita lib 7. c. 8.* & apud Gratianum *in c. Valentinianus. diſtinct. 63. Ex lege Theodoſii Imperatoris, quæ eſt prima titulo de Epiſcopali judicio in C. Theodoſiano:* & apud Gratianum *c. quicunque. & c. ſequenti causâ 11. q. 1.* Neque hanc Pontifici Auctoritatem negavit Philippus Rex, cùm & ipſe ad eundem Pontificem provocaverit, teſte Æmilio rerum Francicarum ſcriptore *lib. 6.* & Spondano *ad annum* MCCIII.

IV. Idem Innocentius ad hunc ipſum Philippum Auguſtum Regem Francorum, Archiepiſcopum Capuanum anno MCXCVIII. legatum miſerat, ut eum cum Ingeburga filia Regis Daniæ in gratiam redire cogeret, quam vigeſimâ octavâ à nuptiis die repudiârat, ſuperinductâ Agnete: ob quam cauſam Concilium Prælatorum Galliæ Innocentius indicit, ad eóſque Petrum Cardinalem Capuanum delegat, à quo excommunicatio in Regem, & interdictum toto Regno pronuntiatur, adeò, ut præter baptiſmum parvulorum, & Sacramentum pœnitentiæ morientibus adminiſtratum, nec divina officia, nec Sacramenta alia in Galliis haberentur, jacerentque ſparſa & inſepulta in plateis cadavera, clauſis Eccleſiis, & cœmeteriis omnibus: quæ res Philippum adeò incendit, ut Epi-

ſcopos

ſcopos Clericósque Papæ obſecutos, & interdicti executores, alios Eccleſiâ & bonis pelleret, alios verò in ſuas partes traheret. Sed Gallis octo menſium interdicto jam feſſis, & in Regem conclamantibus, Romam Legatos mittit, qui Innocentium flectant. Negat iſte veniæ locum eſſe, niſi legitimâ uxore in thorum receptâ. Evicit Regem Pontificis conſtantia, & Agnetem quantumvis gravidam, & partui vicinam dimiſit, revocavítque Ingeburgam, quæ in palatium quidem, ſed non amorem admiſſa, paullo pôſt mœrori & fato ceſſit. Perierat Philippus medico parcente, & lethale obſtinatúmque malum mitiùs palpante. Vide Spondan. *ad ann.* MCXCVIII. *Innoc. lib. 2. epiſt. 186.*

§. IV.

Secundus Textus Canonicus ex cap. licet 6. de votis.

Summaria.

1. *Cauſa hanc Decretalem ſcribendi, & Hiſtoria Henrici, & Andreæ Hungariæ Regum.*
2. *Ipſa Decretalis.*

I.

SCripſit hanc Decretalem Innocentius III. ad Andream Ducem, Hungariæ Regis filium ſecundogenitum, anno primo ſui Pontificatûs, Chriſti MCC. Scribendi cauſa hæc fuit. Urgebat Innocentius expeditionem Chriſtianorum Principum in Palæſtinam, terrámque ſanctam, & multos jam permoverat. Inter iſtos Bela III. Hungariæ Rex voto ſe obligavit Hieroſolymas cum exercitu movendi: ſed morbo derepentè occupatus, jámque moriturus, Andreæ filio mandat, votum exequatur, niſi faciat, paternam maledictionem, & diras minatus. Extincto Belâ Henricus major natu filius rerum potitur. Andreas

conſcripto exercitu, acceptóque vexillo crucis cum infidelibus inſtare videtur, ex inſperato arma & acies in fratrem vertit, Regnum, quod natura negabat, ferro invaſurus. Stabant acies in conſpectu procinctúque pugnandi, cùm Henricus poſitis armis, ſceptrum manu quatiens, nec alio, quàm innocentiâ ſuâ comite ad fraternas acies procedit, altâque voce: *Eſſétne aliquis*, inclamat, *qui legitimo Regi vim auderet inferre, & ejus ſanguine manus impiare, cui defendendo ſanguinem deberet?* Quis crederet? Majeſtate non tam ſupplicantis, quàm imperantis, victi milites, inermi ſe dedunt, Regémque acclamant. Hæc ubi ad Innocentium delata, præſentem Decretalem ad Andream exarat, jubétque, ut ſe voto exſolvat; niſi pareat, diris feriendus, & paternam hæreditatem amiſſurus. Paruit Andreas, Regnúmque adeptus bellum quidem ſacrum aggreſſus eſt, ſed continuò abrupit, præcipitato, quòd illic res turbarent, in Hungariam reditu. (a)

II. Jam verba Decretalis audiamus. *Innocentius III. Andreæ Duci. Accepimus, quòd cùm Rex Hungariæ Pater tuus agens in extremis, votum, quod voverat Domino, Hieroſolymitanam Provinciam in forti manu humili corde viſitare, ſub interminatione maledictionis paternæ, commiſerit tuæ fidei exequendum, & tu aſſumpto crucis ſignaculo, te id impleturum ſine dilatione qualibet promiſiſti: Verùm eodem Patre tuo ſublato de medio, cùm Hieroſolymitanum hoc iter te arripere ſimulâſſes, aſſumptæ peregrinationis oblitus, quoniam contra inimicos crucis dirigere debueras, in fratrem tuum, & Regnum Hungariæ convertiſti aciem bellatorum, & multa contra ſerenitatem regiam malignorum uſus conſilio commiſiſti. Nos autem, quos diebus iſtis ad Pontificatûs officium licet immeritos Dominus evocaveit, tam paci Regni Hungariæ, quàm tuæ volentes ſaluti conſulere, nobilitatem tuam rogamus, & monemus, & exhortamur in Domino, ac per Apoſtolicam Sedem mandamus, quatenus poſtpoſitis ceteris ſolicitudinibus, uſque ad feſtum Exaltationis ſanctæ Crucis, debitum acceptæ crucis exolvens, propoſitum iter arripias, & humiliter proſequaris. Ne, ſi onus tibi à patre injunctum, & à te ſponte ſuſceptum, occaſione quâlibet detrectaveris, paternâ te reddas ſucceſſione indignum, & hæreditatis emolumento priveris, cujus recuſaveris onera ſupportare, ſciturus ex tunc Anathematis te vinculo ſubjacere, & jure, quod tibi, ſi dictus Rex ſine prole decederet, in Regno Hungariæ competebat ordine genituræ, privandum, & Regnum ipſum ad minorem fratrem tuum appellatione poſtpoſitâ devolvendum.* Hîc

(a) Vide Innoc. ep. 122. l. 3.

Hîc iterum Pontificiam in Reges auctoritatem Innocentius exercuit, nec enim ſatis habuit ſpirituales pœnas denunciare, quas plerúmque haud magni Principes faciunt; ſed temporales etiam adjungit, quæ plus doloris habent; Regni videlicet privationem: cùm enim de bello ſacro ageretur, inferendâque Catholicâ fide terris à barbaro uſurpatis; tanti hæc res momenti videbatur, ut poſſet à Vicario Chriſti quâvis honeſtâ ratione urgeri.

§. V.

Tertius Textus Canon. ex c. venerabilem 34. de elect.

Summaria.

1. *Imperium Romanum à Conſtantino diviſum. Eruli Gothíque Italiæ dominantur, à Beliſario & Narſete victi expulsíque.*
2. *Alboinus Longobardorum Rex Italiam ſubigit. Gregorius Papa Martellum Francorum Regem contra Longobardos implorat, Conſulatum offert, & in Leonem Iſauricum Italiam armat.*
3. *Extincto Martello regnum Franciæ Childerico ademptum & Pipino datum auctoritate Zachariæ Pontificis. Stephanus III. Carolinæ ſtirpi magnates Franciæ juramento adſtringit.*
4. *Pipino jus Regium à Stephano confirmatur. Pipinus Aiſtulphum Regem Longobardorum vincit obſidétque. Pax conditionibus facta. Pipinus iterum cum exercitu in Italiam. Eccleſia Romana ampliſſimo patrimonio aucta. Copronymi poſtulata à Pipino rejecta. Moritur.*
5. *Carolus & Carlomannus Franciæ Reges ob nuptias cum Longobarda à Pontifice correpti emendatíque. Carolus Magnus*

Deſiderium & Ticinum capit. Roma excipitur, & ab Hadriano Pontifice ampliſſimo privilegio donatur. Græcos vincit cæditque.

6. *Carolus iterum armatus Romam: Leonem Pontificem vindicat, ab eodem Occidentis Imperator Auguſtus conſtituitur. Origo & Regnum Francorum à Germanis.*

7. *Cauſæ, ob quas Imperium Occidentis à Leone Pontifice Francis delatum. Horum in Eccleſiam beneficia. De Regni Francici perpetuitate. Neceſſitas Imperium in Francos transferendi.*

8. *Carolus cum Irene Imperatrice componit: hujus virtutes & vitia. Et iterum cum Nicephoro Logotheta Imperatore. Pontificis Romani in Reges auctoritas totâ hâc hiſtoriâ ſæpius oſtenſa & exercita.*

9. *Auctoritate Pontificis factam Imperii translationem teſtimonio probatur, etiam Gallorum, & Acatholicorum, præſertim confeſſione ipſius Ludovici Imperatoris.*

10. *P. Ludovici Maymbourg. Soc. Ieſu de hac re ſententia, ejusq; rationes: Refutatur teſtimoniis Baſilii, Nicephori, Phocæ, Henrici II Imperatorum: ex annis & calculo Imperii: ex ipſius Maymbourgi & Ludovici Imperatoris confeſſione: ex Synodo Ticinenſi quam Galli Scriptores agnoſcunt, Galliæque Prælati approbant: ex ratione demum, & objectorum ſolutione.*

11. *Multa in hiſtoria Patris Maymbourgi notata. Hactenus dicta brevi dilemmate concluſa & confirmata.*

12. *Imperium auctoritate Pontificiâ in Germanos tranſit domumque Saxonicam.*

13. *Recitatur ipſa Decretalis* Venerabilem.

I. Tex-

I.

TExtus hujus Decretalis *Venerabilem* eſt ſingularis, & Innocentium III. Auctorem habet, pro qua intelligenda ſciendum eſt, Romanum Imperium olim Orientem & Occidentem complexum eſſe, ſæpe ab uno, aliquando à pluribus, indiviſim tamen, Imperatoribus adminiſtratum, donec Conſtantinus Bizantio ædificato Conſules, Senatum, & omnia Romæ privilegia eodem transtulit, ac Imperium inter filios diviſit, Occidentem Conſtantino Juniori, & Conſtanti; Orientem Conſtantio partitus.

Conſtantino igitur magno anno CCCXXXVII. è vivis ſublato, prima diviſio Imperii facta, Romaniſque Aquilis duo capita nata: ſic tamen ſciſſum Imperium, ut Cæſaris utriúsque nomine leges ferrentur, & altero ſine liberis functo alter ſuccederet. Immo ab uno ſæpe Imperatore utrúmque Imperium adminiſtratum eſt; nam Conſtantinus, Julianus, Jovianus ſoli imperârunt.

Valentinianus anno CCCLXIV. Occidente contentus, Orientem Valenti fratri ſuo ceſſit. Ab hoc tempore uſque ad Auguſtulum Occidentis Imperatorem, hoc eſt, annum CCCCLXXVI. duobus Imperatoribus Oriens Occidensque parebat.

Anno CCCCLXXVI. Odoacer dux Erulorum, qui populi Scythiæ ſunt, religionis Arianæ, in Italiam ab iis, qui Nepoti Imperatori favebant, invitatus tranſit, Venetos expugnat, Auguſtulum prælio victum captúmque abdicare Imperium cogit. Cauſa occupatiab Odoacre Imperii hæc fuit. Nepos Imperator Oreſtem Patricium militiæ & copiis præfecerat. Hic majorum avidus, Nepotem Imperatorem in fugam agit, & filio cui Auguſtulo nomen, Imperium defert. Qui Nepoti ſtudebant, injuriam ſuâ & omnium ſtrage ulturi, Odoacrem Erulorum Ducem in Italiam vocant. Hic Nepote & Auguſtulo in Ordinem redactis Imperium capit. Miſerrima tunc Eccleſiæ facies ſub infidelium dominatu. Italiam, Hiſpaniam, Africam, Gothi Wandalíque Ariani, Galliam Idololatræ, Orientem Zeno hæreticus gubernabat.

Anno CCCCLXXXIX. Theodoricus Gothorum Rex, & ipſe Arianus, Italiam bello invadit, & cùm Odoacrem Ravennæ

biennio obſeſſum non vinceret, Italiam cum illo dividit. Sic Imperio Occidentis barbari, Gothi videlicet Wandalique magna ex parte potiti. Fuit Theodoricus bello impiger & conſulatum, triumphum, ac equeſtrem ſtatuam à Zenone Imperatore ob bene merita, devictósque perduelles accepit; immo in filium adoptatus eſt; ſed beneficiis ſatur, cùm Orientale Imperium bello, ſed fruſtra tentâſſet, in Italiam flexit, meliori eventu. Sunt, qui dicant, auctoritate imperióque ipſius Zenonis Italiam contra Odoacrem debellandam accepiſſe.

Anno CCCCXCIII. Odoacrem Regni ſocium, & ideò gravem, ad epulas Theodoricus invitat, & nihil ſuſpicantem obtruncat, miſsiſque ad Anaſtaſium Imperatorem legatis pacem ab eo, & Italiam impetrat.

Anno DXXIV. Juſtinus Imperator Arianos in Oriente agitat, & Eccleſiis pellere aggreditur. Theodoricus Conſtantinopolim legatos, & inter illos Joannem Pontificem mittit, Arianis pacem à Juſtino impetraturos. Pontifex ſummâ omnium gratulatione exceptus, totâ civitate cum facibus ad duodecim milliaria obviam effusâ. Ejus precibus pax Arianis data, non tamen Eccleſiæ redditæ, quæ cauſa fuit, ut Theodoricus reducem Papam mori compulerit. Secutæ paullo pòſt Boëtii & Symmachi Senatorum cædes, & ipſius Theodorici funeſta mors, rotam ab eo tempore vertente fortunâ, cùm in Joannem Pontificem ſæviit. Regnum Athalarico Nepoti ceſſit, matre dum adoleſceret, gubernante.

Anno DXXXIV. Athalaricus corruptis moribus adoleſcens octavo Regni moritur, & Theodatum Theodorici ex ſorore nepotem ſucceſſorem habet. Hic Amalaſuntham Athalarici matrem exilio primùm, deinde capite mulctat: cujus necem, utpote amicitiâ & fœdere ſibi conjunctiſſimæ vindicaturus Imperator Juſtinianus, legatos Theodati, qui pacem petebant, domum remittit, & bellum in Gothos parat, ac paullo pòſt infert, Beliſario Duce.

Anno DXXXVII. Beliſarius Siciliam, Neapolim, Romam expugnat, debellatis Gothis.

Anno DXLII. Totilas cum parvâ Gothorum manu bis collatis ſignis Græcos acie fundit, magnámque Italiæ partem occupat.

Anno DLIII. Totilam victoriis & potenti exercitu ferocem

Juſti-

Juſtinianus Narſete duce vincit cæditque, & paullo pôſt Theiam Gothorum fortiſſimum. Sic tandem Juſtinianus Imperator operâ fortiſſimorum Ducum Beliſarii, & Narſetis Africâ Italiâque barbaros pellit, & Occidentem Orienti conjungit, utríque Imperio uno Principe, ùt olim, dominante.

Anno DLXVII. Juſtinus junior per præfectos Italiam gubernare cœpit, quos Exarchos dicebant: iſtorum dominatione oppreſſa potiùs Italia, quàm defenſa. Hoc eodem anno natæ inter Narſetem Romanósque diſcordiæ Italiam perdiderunt. Invidebant Narſetis opibus & gloriæ Romani, & ideò apud Juſtinum Imperatorem, & Sophiam conjugem accuſarunt. Juſtinus miſſo ad Italiæ præfecturam Longino, Narſetem in Græciam revocat, ubi tantis opibus dicuntaffluxiſſe, ut ingentem ciſternam theſauris, quos Italia extulerat, impleret, occiſis tamen conſciis ne proderent. Recenti adhuc injuriâ calentem magis magisque incendit ſcomma Imperatricis, quæ per contemptum juſſerat in gynecæum Naſetem ire, illic cum virginibus lanas texturum. Ille in vindictam præceps, miſſis per legatos opimis frugibus, Longobardos ex Pannonia in Italiam vocat, quam Alboino Duce, Saxonum, Bulgarorum, Sarmatarum, Suevorumque auxiliis præponente invadunt torrenti ſimiles. Ticinum triennali obſidione captum. Alboinus dolo Roſimundæ uxoris ab armigero, quem amabat, infeliciter cæſus. Fuere Longobardi Germana gens ad Albim fluvium, ubi nunc Magdeburgum, & Halberſtadium.

Anno DXCI. Longobardi operâ Theodolindæ Reginæ ad fidem Catholicam converſi, & Italiâ potiti, Ravennâ tantùm, Româque exceptis, quæ Græcis adhuc & Exarchis parebant, ſed paullo pôſt ſub Rege Ariovaldo ad Arianos deficiunt.

Anno DCLXIII. Conſtans Imp. Longobardis bellum, ſed fruſtra movet. Romam venit, & omnia ex ære Urbis monumenta, etiam tegulas Conſtantinopolim transfert. Grimoaldus Longobardorum Rex Catholicam fidem profitetur.

Anno DCCXII. Luithprandus Rex Longobardorum regni ſui initio Romanæ Eccleſiæ confirmat donationem, aut potiùs reſtitutionem Alpium Cottiarum, (quidquid videlicet ab Alpibus usque ad fines Galliæ continetur:) jam nuper ab Ariberto factam.

Anno

Anno DCCXXV. Carolus Martellus Francorum Princeps, & regii palatii Præfectus Saracenos Galliæ infuſos vincit, deletque, cæſis unâ die cum Rege Abdirama ter centies ſeptuagies quinquies mille: Gallorum mille quingenti nec plures deſiderati. Et iterum in Franciam tranſire auſos iterum prælio fundit, Avenione receptâ, quam occupaverant. Fuit Martellus Pipini Francorum Principis & palatio Præfecti filius, ex pellice Alpaide, qui à patre hæres ſcriptus, æmulis (Eudone præſertim Aquitaniæ Duce) oppreſſis, Franciam moderabatur.

Anno DCCXXVI. Gregorius II. qui tunc Romæ ſedebat, victoriis Martelli excitatus, ſe ſuamque Eccleſiam Franco defendendam committit, ac toties victoris opem & arma contra perſecutiones inſidiasque Leonis Iſaurici implorat, oblato Romæ conſulatu. Cauſa Francos appellandi hæc fuit: Leo Iſauricus ſæviſſimis decretis totâ Græciâ ſacras imagines profligaverat, ferro, incendio, tormentis in eos graſſatus, qui non parebant. Nec Oriente contentus, ferale edictum Romæ promulgat. Hinc omnium animi ad ſeditionem verſi. Gregorius Papa Imperatore toties monito, nec unquam victo, Concilium Romani indicit: illic Leo hæreticus acclamatur, dirisque percutitur, omnique tributo, quod populus pendebat, Gregorii ſententiâ privatur. Atque ut vires conſilium juvarent, ad Martellum decreta legatio, conſulatus, & dona oblata, protectio, auxilium petita. Martellus ſe in Italiam venturum ſpondet, præmittitque Abbatem Corbejenſem, qui fœdus ſanciat, & Romanis auxilium offerat: hæc prælufio Imperii poſteà in Francos translati. Gregorius Eccleſiâ velut à naufragio in portum collectâ ſanctè defungitur. Vide Cedrenum, Zonar. Spondan. Maymburg. *lib. 1. hiſtor. Iconoclaſt.* Fredegar. *c. 110.* in Chron. Ubi: *Eo enim tempore,* inquit, *bis à Roma beatus Papa Gregorius claves venerandi ſepulchri cum vinculis S. Petri, & muneribus magnis, & infinitis legatione (quod anteà nullis auditis, vel viſis temporibus fuit) memorato Principi deſtinavit. Eo pacto patrato, ut ad partes Imperatoris recederet, & Romanum conſulatum præfato Principi Carolo ſanciret.*

Anno DCCXXIX. Leo Iſauricus per Eutychium Exarchum icto cum Luithprando fœdere Romam cum exercitu contendit, Gregorium II. Pontificem maximum capturus. Rex Gregorio obviàm progreſſo ad pedes allapſus veniam ſibi, & Eutychio impetrat, auream-

aureamque coronam, & arma ad ſepulchrum D. Petri, trophæa videlicet reverentiæ ponit.

Anno DCCXXXIX. Luithprandus Romam repetit, obſidétque, & vaſtato circùm agro Romano, ac inprimis Baſilicâ D. Petri, exercitum reducit. Cauſa belli, quòd nollet Gregorius III. Tranſamundum Ducem Spoletanum tradere, quem Regis crudelitatem fugientem hoſpitio acceperat. Hinc Longobardorum fortuna occaſum ſpectare.

Anno DCCXL. Gregorius III. ſemel iterúmque Martellum urget. Luithprando jam urbi imminente, & extrema parante, bis in litteris ad eum datis *Filium Chriſtianiſſimum appellat*, quem titulum, velut immortale Religionis elogium, Galliæ Reges deinceps obſervârunt. Martelli præmatura mors expeditionem morata eſt. Princeps inter feliciſſimos numerandus, ſi bonis Eccleſiaſticis manum abſtinuiſſet, hac enim de cauſa funeſtâ morte conſumptus eſt, de anima litigante adhuc hiſtoriâ. (a) Reliquit Martellus duos filios Pipinum & Carlomannum. Hic Romæ Monachum induit, Pipino & Palatium & Regnum moderante, auctoritate regiâ, non nomine; ſic enim multis jam annis factum, ut Regibus otium & delitiæ, Magiſtro palatii vires & auctoritas cederent. Audi Eginhardum Carolo Magno à Secretis ejúsque comitem individuum, ſic enim ſcribit; *Opes & potentia Regni penès Palatii præfectos, qui Majores Domûs dicebantur, & ad quos ſumma Imperii pertinebat: Neque aliud relinquebatur, quàm, ut Regio tantùm nomine contentus, crine profuſo, barbâ ſubmiſſâ, ſolio reſideret, ac ſpeciem dominantis effingeret, legatos undecúnque venientes audiret, eiſque abeuntibus reſponſa (quæ erat doctus vel etiam juſſus) ex ſua velut poteſtate redderet: cùm præter inutile Regis nomen, & precarium vitæ ſtipendium, quod ei præfectus aulæ, prout videbatur, exhibebat, nihil aliud proprii poſſideret, quàm unam & eam perparvi redditûs villam, in qua domum, ex qua famulos ſibi neceſſaria miniſtrantes, atque obſequium exhibentes pauca numeroſitatis habebat. Quocúnque eundum erat, carpento ibat, quod bubus junctis, & bubulco ruſtico more agente trahebatur; ſic ad palatium, ſic ad publicum populi ſui conventum, qui annuatim ob Regni utilitatem celebrabatur, ire, ſic domum redire ſolebat. At Regni adminiſtrationem, & omnia, quæ vel domi vel foris agenda ac diſponenda erant, præfectus Aulæ procurabat.*

R Anno

(a) V. epiſt. S. Bonif. ad Athelbald. Merciorum Regem, & Spond. ad Ann. 741.

Anno DCCLI. Pipinus Romam ad Zachariam Pontificem Legatos mittit, qui expoſitâ Childerici Regis inter otia & voluptates marcentis vecordiâ, populorum conſenſu Pipinum Regem exoptantium; Regni & Eccleſiæ periculo ſub Principe imbelli, rerúmque omnium negligente; Regnum transferri in eundem Pipinum rogant, ſolutis Francis eo Sacramento, quod Childerico dixerant ultimo Meroveicæ ſtirpis: *Hoc omnium eſſe votum, qui pro ſtudio, pacíſque & belli ignaro Principe, alium ſapientiâ, victoriis, gloriâ florentem cuperent.* Res diu Romæ agitata. Zacharias tandem Francos juramento ſolvit, ſuâque auctoritate, & Procerum conſenſu Regnum Pipino defert. De hac Regni translatione pluribus infrà. Vide interim Paulum Æmilium rerum Francicarum ſcriptorem accuratiſſimum. Eginhardum *in Vita Caroli Magni haud procul initio.*

Anno DCCLII. Moritur Zacharias, qui ut pietatem & beneficia Regum Francorum præmio aliquo donaret, Pipino nominationem Epiſcoporum ad Eccleſias vacantes conceſſerat, teſte Lupo *Abbate Monaſterii Ferrarienſis in Gallia*, *Epiſt. 81.* Spondano *ad annum DCCLII.*

Anno DCCLIII. Aiſtulphus Longobardorum Rex Ravennâ, totóque Exarchatu potitus, Romanas ditiones vaſtat, & Urbi, cujus occupandæ cupidiſſimus erat, bellum inferre parat. Stephanus III. Conſtantinopolim ad Copronymum Imperatorem legatos mittit, qui auxilium & arma peterent reliquiis Imperii defendendis. Verba Legatis data, Copronymo nullum aliud bellum, quàm cum Sanctis eorúmque imaginibus agitante. Stephanus ad preces & munera converſus barbarum Aiſtulphi animum placare aggreditur, ſed fruſta: immo adjecit minas, ſe ferro & igni Romam deleturum, niſi Longobardos admitterent. Quid faceret Papa tam vicinâ pernicie? Pipinum compellat. Miſſi continuò legati Rodigangus Epiſcopus & Ancharius Dux, qui Stephanum in Franciam deducerent: nec unquam oportunius auxilium jam Urbem Longobardo cingente. Soluta continuò reverentiâ & metu Franci obſidio. Stephanus à Legatis Pipini ad Aiſtulphum deductus, à quo petitâ, nec impetratâ cum Exarchatu Ravennâ in Franciam contendit: illic omni honore cultúque exceptus, Rege unà cum liberis & uxore non tantùm ob-

viàm

viam progreſſo, ſed etiam aliquousque Pontificis equum comitante.

IV. Anno DCCLIV. Stephanus Papa jus Regium Pipino confirmat, filios coronat, & traditâ ſibi à DEO poteſtate, Franciæ proceres juramento adſtringit, nunquam ex alia quàm Pipini, hoc eſt, Carolina ſtirpe Reges admiſſuros. Agebat tunc Pipinus Lutetiæ Pariſiorum in Gallia. (a) Eodem hoc anno Pipinus Stephani hortatu, qui bello abhorrebat, miſſis legatis Aiſtuphulum urget, Ravennam, Exarchatum, & injuſtè occupata reſtitueret, nec bellum exſpectaret. Sed ſurdo obſtinatóque ad poſtulata barbaro, cum valido exercitu in Italiam movet: Aiſtulphum in Alpium faucibus occurrentem cædit, fugátque, & Papiæ incluſum obſidet. Stephani rogatu, quem humani ſanguinis cædiúmque expugnatâ urbe pœnitebat, pax cum barbaro iis conditionibus facta, ut Ravennam aliásque civitates redderet, & fidem juramento obſtringeret. Pipinus Victor in Galliam redit duplici triumpho auctus, & quod gentem hactenus bello invictam domuiſſet, & quod Deo, non ſibi militâſſet, exemplo in Regibus raro, ſed glorioſo.

Anno DCCLV. Aiſtulphus pactorum, fidei, ac juramenti negligens in Urbem & Pontificem ſe armat. Ferro, igni, rapinis omnia vaſtata: Virgines etiam ſacræ ſtupris fœdatæ: incenſa templa, infantes in matrum amplexibus ſinúque confoſſi, omnique crudelitatis genere ſævitum, & Romam exercitus admoti. Stephanus Pipino iterum ſupplex; miſſæque in Galliam litteræ dolore, precibus, querelis mixtæ, quæque non Regem tantùm pietatis & gloriæ avidum, ſed ſcopulos traxiſſent. Pipinus ergo iterum in Italiam cum exercitu. Aiſtulphus in Alpium anguſtiis fuſus & Ticini obſeſſus: nec priùs venia data fœdusque compoſitum, quàm Ravennam, Exarchatum, aliásque civitates omnes, Ariminum, Piſaurum, Anconam, Auximum, Urbinum, Rhegium, Mantuam, Ducatus Spoletanum & Beneventanum redderet, (b) quæ omnia Romano Pontifici à Pipino donata, &

R 2 claves

(a) Vide Anaſtaſium in Stephano III. Theophanem lib. 22. & epiſt. Ludov. pii Imperatoris in Areopagiticis. Spondan. ad hunc annum.

(b) Vide Leonem Oſticenſem, hiſt. Caſſin. l. 1. c. 7. Maymb. l. 2. hiſt. Iconoclaſt.

claves per legatos miſſæ, quas Pontifex velut munus agnoſceret, non ſibi, ſed Petro datum, ſepulchro Apoſtolorum impoſuit. Paullo pòſt à Copronymo Imperatore legati adfuerunt, qui victoriam Pipino gratulati, Exarchatum (partem videlicet Imperii) repetebant. In caſtra admiſſi, auditíque, & à Pipino magnificè reſponſum. *Græcorum Imperatores à Pontifice Maximo, à ſenatu, ab Italia tota, à ſe ipſo ſæpe & repetitis legationibus rogatos, ut Italiam à barbaris defenderent, nec tantùm non defendiſſe, hoſtium furori, & rapinis expoſitam, deſertámq; ab ipſis inſuper Imperatoribus, qui tueri debebant, eorúmq; præfectu miſerrimè afflictam eſſe. Pontifici maximo, Vicario Chriſti inſidias ſtructas, & quod barbari non fecerant, ſæpiùs in vitam conſpiratum eſſe: Religioni palàm per edicta & ſupplicia illuſum: & denique in Italia non tanquam in ditione Imperii, ſed hoſtili terra à Græcis ſævitum. Veniſſe ergo in Italiam cum armis Pipinum, non ut Græcis Provinciam, ſed ut oppreſſos & innocentes latronibus eriperet. Quam Imperatores Græci pro derelicta habuiſſent, à ſe juſtè occupatam, & cùm poſſet retinere, Deo tamen donâſſe, à quo & Victoriam agnoſceret, & cum Gallia tot Regna accepiſſet, aut Italiâ non indigeret; ſe ùt victorem, non prædonem adeſſe; nec ſpoliis, ſed gloriæ & pietati militare: irent, referrent Copronymo, non priùs ſpem in Italiam & reditum illi fore, quàm cum gladio, quem pro Eccleſia Pipinus accinxerat, tranſegiſſet.*

Anno DCCLVI. Deſiderius extincto Aiſtulpho, à Longobardis in Regem eligitur annitente Stephano, cui omnia promiſerat.

Anno DCCLXVIII. Moritur Pipinus, duóſque filios Carolum & Carlomannum relinquit, inter quos Regnum Franciæ diviſum.

V. Anno DCCLXX. Bertruda Caroli & Carlomanni mater in Italiam profecta, duobus filiis Regibus, duas Deſiderii filias jungit; quod ubi Stephanus IV. Papa, intellexit, litteras & Legatos in Franciam mittit, quibus excommunicationem regiis fratribus intentat, niſi matrimonium continuò abrumpant: *Non poſſe legitimis nuptiis jam innixos alias jungere. Hoc cum Longobardis connubio Franciam, & Religionem periclitari; fœminas enim maritis, Regnis, & antiquæ pietati fatales fuiſſe: ſumpturos animum Longobardos, & Regiâ affinitate nixos, crudeliùs, quàm ſub Pipino Eccleſiam vexaturos.* Clauſula litterarum flammæ & doloris plena hæc fuit; *Præſentem igitur exhortatio-*

nem

nem noſtram atque adjurationem in confeſſione Beati Petri ponentes, & ſacrificium ſuper eam, atq; hoſtias Deo noſtro offerentes, vobis cum lacrymis ex eadem ſacrâ confeſſione direximus; & ſi quis (quod non optamus) contra hujusmodi noſtræ adjurationis, atque exhortationis ſeriem agere præſumpſerit, ſciat ſe auctoritate Domini mei Beati Petri anathematis vinculo eſſe innodatum, & à Regno DEI alienum, atque cum diabolo, & cæteris impiis æternis incendiis concremandum deputatum. At verò qui obſervator & cuſtos iſtius noſtræ exhortationis exſtiterit, æternis præmiorum gaudiis cum omnibus Sanctis & Electis DEI particeps effici mereatur. Præpotuit hæc Pontificis monitio apud Carolum, qui ſequenti anno Bertham Deſiderii filiam thalamo abdicavit, nuptiis etiam impotentem. Hoc repudium quantumvis Papæ, & Epiſcoporum judicio factum quàmplures in Gallia offendit, qui pietatem rerum ignorantiæ prætexebant.

Anno DCCLXXI. Moritur Carlomannus, cujus uxor filia Deſiderii Regis unà cum liberis ex eo ſuſceptis ad patrem refugit: & Carolus ex decreto Epiſcoporum, atque Optimatum totius regno Franciæ potitur, excluſis ex Rege nepotibus. (a)

Anno DCCLXXIII. Deſiderius Longobardorum Rex Italiæ totius dominium animo agitans, Eccleſiæ ditiones populatur, Exarchiam Ravennatem occupat, & Romam cum exercitu contendit. Cauſam belli præter dominandi votum, hanc referunt annales, quòd Hadrianus Papa Caroli ex Deſiderii filia nepotes nollet Reges conſecrare, habileſque paterno regno, cujus tunc Carolus potiebatur, reddere. Dabimus verba Æmilii Gallicarum rerum ſcriptoris in vita Caroli Magni prope initium: *Longobardus*, inquit, *contendebat, ut, cùm manu Summi Pontificis non modò Pipinus, ſed & Carolus, & Carlomannus inuncti fuiſſent, eorumq; ſoboli jus regnandi datum à Francis, Hadrianus Pontifex Carlomanni liberos, eoſdem Pipini nepotes, Reges appellaret, inungeretq;, quod ejus judicium ſanctum apud Francos fore non dubitaret, Regnumq; paternum ad adoleſcentulos rediturum.*

Hærebat interim Conſtantinopoli Copronymus Imperator, Italiæ ſuæ immemor negligensque. Exarchi, ùt in alieno fieri amat, otio & præſentibus fruebantur delitiis futurorum incurii. Hadrianus ergo Pontifex Maximus Carolum Regem implorat, qui florentiſſimis

R 3

(a) V. Adelmum in annal. Regum Franc. ad hunc annum.

tentiſſimis armatorum copiis cinctus binâ clade cuſtodiis cæſis, Alpes penetrat, Deſiderium ejúſque exercitus in fugam avertit ipſumque Ticino includit. Sequenti anno ſedente ad Ticinum exercitu, Carolus cum regni ſui Ducibus Romam profectus, illic Paſchalia agitat, donationem à Pipino factam ſuâ omniumque Regni Ordinum auctoritate confirmat, Ticinum redit, ſextoque menſe obſeſſum, morbo in Longobardos graſſante tandem expugnat. Deſiderius cum uxore captus Leodium deportatur. Aldagiſus filius maritimo itinere Conſtantinopolim evadit, ubi à Copronymo humaniter acceptus, & Patricius factus. Hic Regni Longobardici occaſus fuit, ſexto ſupra ducenteſimum, quàm cæpiſſet anno. Gallicis præſidiis omnia firmata, Carolus novo Regno auctus, & Eccleſia metu hoſtis tam præpotentis ſævíque tandem liberata, & velut poſt longam tempeſtatem in portum appulſa eſt.

Refert Sigebertus *in Chronico, quod ſcripſit anno MCXII.* Carolum capto Ticino Romam profectum, ibique in ſynodo centum quinquaginta trium Antiſtitum ab Hadriano jus accepiſſe ſummum Pontificem eligendi, omnéſque Archiepiſcopos & Epiſcopos inveſtiendi: quod ex Sigeberto totidem verbis exſcripſit Gratianus *in c. Hadrianus 22. diſtinct. 63.* quæ tamen à nullo ante Sigebertum memoriæ tradita, ne illis quidem, qui vitam & geſta Caroli ad annos ſingulos ſcripſére. Immo affirmant omnes eum Ticino capto non Romam, ſed in Franciam celeriter profectum Saxones debellaturum. Et Eginhardus, qui Carolo à ſecretis fuit, expreſsè habet, Carolum non niſi quater Romam profectum, hoc videlicet anno in expeditione Longobardica; & DCCLXXX. Voti causâ; & DCCLXXXVI. contra Ducem Beneventanum; & DCCC. quando Imperator à Leone III. eſt renunciatus. Sed cui bono Sigebertus hoc fingeret? audi Morerum in ſuo Dictionario Gallico, & ipſum Gallum in vita Sigeberti: *Sigebertus*, inquit, *Henrico IV. contra Gregorium VIII. Urbanum II. Paſchalem II. Summos Pontifices adhæſit, quæ cauſa illi fuit, ut multa ſcriberet, non in præjudiciũ tantùm ſedis Apoſtolicæ, ſed etiam falſa & petulanter effuſa.* Vide etiam Spondanum æquè Gallum *ad annum* DCCLXXIV. *num. 3.* quæ ad eundem annum etiam Baronii ſententia eſt. Sed pace eminentiſſimi Baronii, cui omnem venerationem meritò profitemur, verius videtur Canonem *Hadrianus*, legitimum omnino eſſe, cùm habeat canones

alios

alios conſonantes, videlicet. *c. in Synodo 23. diſtinct. 63. c. Ego Ludovicum 30. eâdem diſtinct. & Gratianum ad c. ſacrorum Canonum eodem loco:* quos omnes falſitatis arguere, & eſt difficile, aliſque idem faciendi exemplum præmunire, & toti Decreto auctoritatem ac fidem abrogare: maximè cùm hoc privilegium ab Hadriano Imperatori conceſſum, à Ludovico & Ottone I. Eccleſiæ remiſſum fuerit, illique renunciatum, ùt patet ex *c. ego Ludovicus, diſtinct. 63.* & ſequentibus. Neque hoc eſt abſurdum, electionem Papæ fuiſſe Imperatori conceſſam; licèt enim poteſtas & juriſdictio Papalis non proveniat ab homine, vel eligentibus, qui poteſtatem, quam ipſi non habent, aliis concedere non poſſunt. *Reg. 79. in 6.* ſed à ſolo DEO immediatè. *c. novit. de judiciis.* Nominatio tamen & deſignatio perſonæ eſt ab homine, ſubjacétque humano Juri, & ſæpè pro temporum ratione quoad modum deſignandi, vel eligendi perſonam variatum eſt, ùt patet *ex c. in nomine, diſtinct. 33. c. noſſe, diſtinct. 63. c. licet, de electione. c. ubi. eodem in. 6.*

Anno DCCLXXVI. Aldagiſus Deſiderii filius claſſe à Græco acceptâ in Italiam ſolvit, cujus advenientis famâ excitatæ Longobardorum reliquiæ: inter alios Rogaudus Forojulienſium Dux arma contra Gallos capit, & exercitum ducit. Sed Carolus in Italiam pervolat, miráque celeritate Rogaudum in ipſo belli apparatu opprimit, cædítque: Aldagiſus deſperatis jam rebus, Regnique repetendi ſpe omni conſumptâ in Græciam vela facit.

Anno DCCLXXXVIII. Simultas inter Francos Græcósque prorumpit. Imperabant Orienti Conſtantinus & Irene mater, qui auditis Caroli victoriis non tantùm de Italia repetenda, Græcis erepta, nihil cogitabant, ſed inſuper legatos in Galliam miſerant, qui & victori gratularentur, & ejus filiam Rotrudem Imperatori peterent, pacémq; inirent: quæ omnia à Carolo benignè præſtita, eóque magis, quòd ſperaret poſſe hiſce nuptiis Orienti Occidentem conjungi. Sed Irene potentiam Caroli verita, timensque ne Francos ſemel admiſſos excludere numquam Imperio poſſet, ſibique commune cum filio ſceptrum excuterent; nuptias ſubitò abrumpit; filióque quantumvis invito, & aliis amoribus flagranti Armenam jungit, Mariam nomine, & Carolum invadit auctore belli & Duce Aldagiſo Deſiderii filio. Sed victi omnes fortunâ & virtute Caroli; Aldagiſus interemptus, & ita ultimæ Regni Longobardici favillæ in ipſo micandi conatu penitùs extinctæ, bellúmque in Græcos averſum. Anno

Anno DCCXCV. Hadrianus Papa deletis Longobardis florentéque Italia moritur. Eâdem die Leo III. mortuo ſuffectus tanto omnium conſenſu, & virtutum, quibus præfulgebat, admiratione, ut Hadrianum obumbraret: hinc nata invidia & conſpirationes.

Anno DCCXCIX. Paſchalis & Campulus Hadriani Nepotes, Leonem III. publico ritu litanias majores obeuntem cum armatorum manu invadunt, & in terram dejecto oculos effodiunt: ſed eâdem nocte à Beatis Apoſtolis ſanitati redditus, eluſis cuſtodiis Paderbornam ad Carolum evadit, ejúsque armis ſe, mitrámque vix capite hærentem committit. Humaniſſimè à Carolo exceptus, & cum magno Optimatum & Antiſtitum numero Romam præmiſſus, Rege mox ſecuturo. (a)

VI. Anno DCCC. Hic tandem eſt annus, quo Imperium Occidentis in Francos tranſlatum eſt, & cujus noſtræque Decretalis causâ hanc narrationem ſuſcepimus. Hoc igitur anno Carolus cum exercitu in urbem venit, non tam Leonis, quam Chriſti injurias vindicaturus. Nunquam Romæ tantum exterorum mortalium fuit, duo maxima Orbis capita videre cupientium. Carolus indicto in Eccleſiam D. Petri omnium Optimatum & Præſulum Franciæ Italiæque conventu cauſas aperit, ob quas armatus in Italiam venerit. Dein criminatores Leonis producti auditíque: cùm ſubitò omnium Antiſtitum Magnatúmque in hæc verba orta conclamatio: *Nos Apoſtolicam ſedem, quæ eſt caput omnium DEI Eccleſiarum, judicare non audemus: nam ab ipſa nos omnes & Vicario ſuo judicamur, ipſa autem à nemine judicatur, quemadmodùm antiquitùs mos fuit: ſed ſicut ipſe ſummus Pontifex conſuevit, jubeat, & canonicè obediemus.* Spondanus *ad hunc annum.* Dabimus etiam verba Pauli Æmilii in hiſtoria Caroli Magni lib. 3. *Rerum Franc. Cogniturus de Leone Pontifice venerat Rex, cùm igitur ad cognoſcendam cauſam conſediſſet, qui in Pontificem Maximum manus injecerant, alienis criminibus audaciam ſeque tegentes, ultro eum accuſabant. Carolus quæſitor, Leo idem & accuſator & reus. Conjuratores utrúmque & accuſatores & rei. Francus dici, recitari, perorari jubebat: hactenus ſilentium actum. Cùm verò ad rogandas ſententias deſcendit Rex, tunc demum patientia ſilentiúmque raptum, ac omnis ſimulatio depoſita. Epiſcopi magis ſacroſanctæ poteſtatis, quàm Regiæ Majeſtatis memores, conſentienti ore reclamavêre: ſummũ optimúmq;*

Regem

(a) Vide Paulum Æmilium in Vita Caroli.

Regem eſſe Carolum: ſed cuinam tandem de Pontifice maximo judicium facere fas eſſet? Suſciperet Leo in gremium cauſam ſuam: quiq; in cæteros clavium jus haberet, de ſe quoque ipſe incorruptè judicaret, ſolo Numine vel teſte conſcientia, vel vindice. Idem pluribus citatis refert P. Maymburg. *ad annum* DCCC. *in hiſt. Iconoclaſt.* Leo igitur ſibi jus dicturus ambonem conſcendit, tactíſque ſacris Evangeliis, ſolemni jurejurando innocentiam ſuam probavit: omnium ſecuta gratulatio, & perinde ac oraculo cœlis lapſo fides Vicario Chriſti habita. In Sicarios, qui manus Pontifici intulerant, velut Majeſtatis reos ſententia capitis dicta, ſed rogante Pontifice exilio mutata. Agebatur dies Natali Domini noſtri ſacra, & plateas omnes infinita vis mortalium occupaverat, Rege ad ſepulchrum D. Petri proceſſuro. Palatio prodiit Francicæ Italicæque nobilitatis flore ſtipatus, vultu grandi & Majeſtatis pleno: vibrantibus oculis, & radio quodam, qui venerationem juxtà & amorem provocaret, aſperſis: promiſsâ comâ, vultu roſeo, lentóque inceſſu, & qui heroëm deceret. Paludamentum humeris injectum ex auro textili multóque adamante adſtrictum. Sic per longos ſpectantium & acclamantium ordines progreſſus ad tumbam D. Petri in genua procidit. Poſt longas preces ſurgenti Leo Papa diadema auro & margaritis grave impoſuit, ac Imperatorem Auguſtúmque ſalutavit. Secura velut ex condicto Senatûs Populique Romani apprecatio confuſis vocibus acclamantium: *Carolo piiſſimo Auguſto à Deo coronato, Magno, Pacifico, & Imperatori Romanorum vita & victoria.* Unctio ſacra à Leone coronationi addita, ſparſum in populos aurum: & ſic tandem in Francos Imperium perlatum auctoritate Leonis III. Pontificis maximi, & Senatûs Populique Romani conſenſu.

Francorum, ſi Paulo Æmilio credimus, origo hæc fuit. Captâ incensâque Trojâ nobiliſſima civium manus Duce Francione ad Mæotin paludem conſedit, illic conditâ civitate. Ex his ſedibus Duce Marcomiro in eam Germaniæ partem, quæ nunc Franconia appellatur, conceſſit, eâque occupatâ Faramundum primum apud Hiſtoricos Regem habuit (nam Reges jam multò antè habuiſſe certum eſt:) ſicque Francorum Regnum in Germania eſt natum: quod poſt Ciceronem ad Atticum teſtatur etiam D. Hieronym. *inter Saxones* videlicet, *& Alemannos Franciam incoli non*

tam latam quàm validam. Et Paulus Æmilius, qui res Francicas in Gallia ſcripſit, uti apparet ex Epigrammate hiſtoriæ præfixo: *Manifeſta,* inquit, *fides eſt Franciam Franconiam eſſe, & indidem ortos, qui Francorum poſteà in Galliis conſedêre.* Quæ cauſa eſt, ut Innocentius III. *inc. Venerabilem 34. de electione*; & Clemens V. *Clement. unicâ. de jurejurando* dicant, Imperium à Græcis ad Germanos translatum fuiſſe in perſona Magnifici Caroli, quem tamen *ex c. ego Ludovicus, diſtinct. 63.* conſtat fuiſſe Regem Francorum: quod omnes etiam hiſtorici tradunt, ut appareat & Francos Germanam fuiſſe Gentem, & Carolum Germaniæ imperâſſe, immo in Germania natum eſſe, quod manifeſtum eſt, ex nominibus quæ ventis & menſibus germanicè impoſuit, teſte Eginhardo *in vita Caroli.* Sub Probo Imperatore ſuos in Gallia à Romanis interemptos vindicaturi totum penè Romanum Imperium terrâ marique Franci incursârunt, captis Syracuſis. A Conſtante, cùm Gallias invadere parant, victi, & Romanis fœdere juncti, tandem patrium ſolum egreſſi, Duce Clodione, circa annum Chriſti CCCCXXV. Rhenum transmittunt, in Treviros & Gallias penetrant, & ſub Marciano Imperatore anno DLVI. ductu Childerici Francorum Regis feliciter Galliæ ſæpiùs occupatæ perditæque potiti Regiam Pariſiis figunt, teſtibus Sigebertho *in Chronico & actis S. Genovefæ.* Spondano ad annum CCCCLVI. *P. Maymb. de la decadenze l. 1. f. 4.* Sub Clodovæo Rege mirum, quantùm Francica potentia & Regnum excrevit: cùm enim Alemanni, hoc eſt, Germani, qui Rheno à Gallis, Alpibus ab Italia dividuntur, Sicambros Francorum Socios bello vexârent, Clodovæus Alemannis acie & miraculo victis, eorúmque Rege occiſo, Alemanniam Regno Francico adjunxit. Sed regnante Carolo, de quo nunc agimus, res Francica ad ſummum potentiæ gloriæque pervenerat, Boiariâ, Italiâ, Sclavoniâ, Dalmatiâ, Iſtriâ, Daciâ, quæ Walachiam, Moldaviam, & Tranſylvaniam complectitur, Pannoniâ totâque Germaniâ, quæ Rheno, Danubio, Oceano ſeptentrionali, & Viſtulâ fluvio continetur, in poteſtatem redactis, & aliquâ inſuper, citra Iberum amnem, Hiſpaniæ parte; ut planè digniſſimus tunc fuerit Carolus, cui tot victoriis, & pietate inſigni Imperium deferretur.

VII. Et fuerunt omnino cauſæ quàm plurimæ, quæ hanc translationem Leoni Pontifici Maximo in Francos perſuaſerunt.

Sun-

Summa erant in Romanam Eccleſiam Regum Franciæ merita, quæ jam præceſſerant. Clodovæus morti proximus coronam auream, gemmíſque diſtinctam, quam Regnum vocant, B. Petro dono miſerat, quaſi Francorum Regnum Eccleſiæ defendendæ oppignoráſſet. Hincmarus *in vita S. Remigii.* Eoſdem Francos tot jam Pontifices, cùm periclitabantur, appellaverant, Pelagius, Gregorius, Stephanus, Adrianus, Leo, felici ſemper eventu. Pipinus bis in Italiam cum exercitu deſcenderat, ſedemque Romanam à barbaris jam ultimè exſpectantem liberaverat, donatíſque ampliſſimis patrimoniis ex ſerva Reginam fecerat. Carolus ipſe in præfatione ad ſua capitularia inter alios titulos hunc velut maximè regium ſuo nomini præfixerat; *Carolus Rex Francorum devotus S. Eccleſiæ defenſor, humilíſque adjutor.* Et ad Epiſcopos Hiſpaniæ in litteris contra hæreſin Neſtorianam; *Carolus Rex Francorum, & Longobardorum, Patricius Romanorum, filius ac Defenſor ſacræ & Romanæ Eccleſiæ*; & in teſtamento filiis Regibus ante omnia mandavit, curam & defenſionem Romani Pontificis ſuſciperent. Verba teſtamenti ſunt: *Super omnia autem jubemus, ut ipſi tres fratres curam, & defenſionem ſancti Papæ ſimul ſuſcipiant, ſicut quondam ab avo noſtro Carolo, & beatæ memoriæ genitore Pipino, & à nobis poſteà ſuſcepta eſt, ut eum cum omni adjutorio ab hoſtibus defendere nitantur.* Quod teſtamentum, eóque contentam Regnorum inter filios diviſionem Leoni III. per Eginhardum à ſecretis confirmandam poſteà transmiſit. (a) Idem denique Carolus jam quartâ vice armatis in Italia & pro Eccleſia ſtabat; cui ergo Imperium Occidentis majori jure, majoríque merito Pontifex deferret? Accedebat jam à tempore D. Auguſtini vulgatum inter Patres Vaticinium: *Francorum Regnum perpetuum fore, nec ante mundi finem deſiturum.* Meminit hujus Vaticinii D. Auguſtinus *in libello de Antichriſto. tom. 9.* Quæ omnia ſi ceſſarent, neceſſitas tamen extorquebat omni ratione major. Quis enim tunc temporis Romanam Sedem arcémque Religionis contra Barbaros Græcóſque alius tueretur? Orientis Imperium olim ſub Theodoſio totâ Aſiâ, Africâ, & Europâ florentiſſimum jam Barbari majori ex parte obtinebant. Bulgari videlicet, Avares, Saraceni. Vix tanti dominatûs reliquias in minori Aſia, Thracia,

(a) Aimoinus lib. 4. c. 94. Ado Viennenſis in Chronico. Spondanus ad Annum DCCCVI.

Græcia, Macedonia Imperatores Græci poſſidebant, & hanc ipſam tantulam partem hæreſes multæ, ſævæ, cruentæque vaſtabant, & præſertim Iconoclaſtarum, quæ à Leone Iſaurico nata, per Conſtantinum Copronymum, & Leonem Armenum Imperatores ducta, plus Catholici ſanguinis hauſerat, quàm ſub Cæſaribus ethnicis antiquæ perſecutiones: nec contenta Orientem corrupiſſe, per edicta & inſidias Exarchorum in Occidentem & Italiam devolabat, ſummo Religionis diſcrimine. Accedebant domeſticæ clades, diſcordiæque, Irene Imperatrice cum filio Conſtantino de Imperio pugnante. Solus ergo, qui pulſatæ tot periculis Eccleſiæ ſubveniret, Carolus Magnus ſupererat, & vicinus & potens, & pietate potentiam æquante. In hunc igitur ſumma rerum depoſita eſt, præſtitúmque juramentum, cujus forma in libro Rituum habetur, & videri poteſt apud Spondanum *anno MCCC. n. 3.*

Hiems Romæ à Carolo acta, réſque urbanæ & Italicæ curatæ: leges etiam ab illo editæ, quas viginti tribus capitulis comprehendit, inter quas una habetur. *Can. 3. diſtinct. 19.* in hæc verba: *In memoriam B. Petri Apoſtoli honoremus ſanctam Romanam & Apoſtolicam Sedem, ut, quæ nobis ſacerdotalis mater eſt dignitatis, eſſe debeat Eccleſiaſtica magiſtra rationis. Quare ſervanda eſt, cum manſuetudine humilitas, ut licèt vix ferendum ab illa ſancta ſede imponatur jugum, tamen feramus, & pia devotione toleremus.*

VIII. Româ profectus Carolus Aquiſgrani Legatos Irenes Imperatricis audivit nuptias & pacem ferentes. Rerum in Oriente potiebatur Irene Leonis IV. jam functi vidua, fæmina rarâ pulchritudine paríque prudentiâ, eóque Imperio aptiſſima, amore cum potentia fœderato, & quod vires non poterant, vultu impetrante; ſed dominandi ambitio tot in illa dotes corrupit. Filium unum ex Leone ſuſceperat Conſtantinum juniorem, hunc cuſtodiæ tradit, & matris oblita oculis privat. Si Theophani credimus, Sol ipſe indignatus uſque in ſeptimum diem pertinaciter latuit, nec Conſtantinopoli luxit ecclipſi hactenus inviſâ. Naves ſubductâ luce, fama eſt, aut cæco errore vagatas, aut portu & itinere amiſſo in anchoris ſtetiſſe. Ubi ergo audivit Irene Carolum in Occidente Auguſtum acclamatum eſſe, & ipſa ratum habuit, & inſuper nuptias & Orientem miſſis legatis in dotem obtulit; ſed

ſed ecce negotio adhuc calente Nicephorus I. Imperium invadit, Irene procul relegatâ, & Conſtantino Leonis filio jam nuper defuncto. Nicephorus Caroli legatos benignè acceptos, donatóſque domum remittit, ictóque fœdere Neapolim, Siciliam, Calabriam ſibi retinet, reliquum Occidentem cum titulo & inſignibus Imperatoriis Carolo permittit.

Vides Lector, velut in tabula brevíque compendio totum hujus translationis contextum, & rerum in Occidente, & Oriente ſtatum, longâ forſan narratione, ſed neceſſariâ, cùm rerum geſtarum ignorantia multis impoſuerit. Nec unum tantùm, ſed plures actus poteſtatis à ſummo Pontifice in Reges exercitæ animadvertes; Cùm Gregorius II. Caroli Martelli protectionem implorat defértque Romanum conſulatum: Cùm idem Gregorius Leoni Iſaurico in Catholicos ſævienti tributum à Romanis pendi ſolitum abrogat: Cùm Zacharias à Childerico ſtupido, ultimo Merovingicæ ſtirpis in Pipinum Regem poteſtatem, & Regnum transfert: Cùm Stephanus Papa Pipino & filiis Regnum confirmat, Regnique proceres ſolemni juramento adigit, nunquam ex alia, quàm Pipini, hoc eſt, Carolina ſtirpe Regem admiſſuros: Cùm Hadrianus Papa Carolum & Carlomannum Reges, nuptiis cum Longobarda ſeverè prohibet: Cùm idem Hadrianus à Deſiderio Longobardorum Rege, ſæpe & importunè pulſatur, ut nepotes ex filia legitimos Regni hæredes pronuntiet: Cùm denique Leo III. Carolum Auguſtum dicit, coronâ & Imperio Occidentis donat.

IX. Enimverò factam eſſe hanc Imperii translationem auctoritate Leonis III. Summi Pontificis, probat Bellarminus teſtimoniis 35. hiſtoricorum, quorum verba deſcribit; duodecim Imperatorum, aliorúmque Principum, & ſeptem ſummorum Pontificum ſuffragiis, quorum teſtimonia eo prætextu rejici utique non poſſunt, quòd in propria cauſa teſtari videantur: cùm ſupremus Princeps non tantùm teſtis, ſed judex eſſe poſſit etiam in ſua cauſa. *l. un. Cod. ſi quis Imperatori maledixerit. l. 54. Cod. de Decurionib. c. cùm veniſſent 12. de judic. & ibi* Abbas *n. 6.* Godofred. *ad c. ne quis in ſua cauſa.* Azor. *p. 3. lib. 2. c. 7. q. 4.* Laym. *lib. 1. de conſcientia c. 5. n. 7.* Eſtque communis ſententia, poſſe Epiſcopum vel alium Prælatum eſſe judicem

 in cau-

in cauſa propriæ Eccleſiæ, Abbas *in c. 1. de maledicis:* & ipſa experientia, & praxis etiam in Galliis recepta convincit, ubi lite circa Regiam dignitatem & jura coronæ ortâ, nullus alius præter Regem, aut Regis Miniſtros judex admittitur, ab eóque, cujus cauſa agitur, ſententia fertur, & bellum jam indicitur: quantò id verius erit in Vicario Chriſti? Cùm enim tribunal Vicarii ſit tribunal ipſius Principis, adeò ut à Vicario ad Epiſcopum appellari non poſſit, *c. 2. de conſuet. in 6. c. Romana. de appellat. in 6.* Eodem modo dicendum erit, tribunal Papæ eſſe tribunal Chriſti, nec ab alio lites Pontificiæ dignitati motas, quàm ab eodem Papa finiri poſſe: & conſequenter ejus teſtimonium, immò ſententiam tanquam ſuſpecti non poſſe recuſari, quod omnes etiam Præſules, & optimates Galli confeſſi ſunt, qui teſte P. Maymburg. *in hiſtor. Iconoclaſt. initio anni DCCC. in ſenatu Romano conclamârunt: Romanum Pontificem à nullo judicari poſſe, ſed judicem ſibi eſſe.*

Verùm ut resiſta de translatione Imperii per Pontificem Romanum facta omni prorſus ſuſpicione, & vel umbrâ careat, dnbimus teſtimonia hiſtoricorum, quorum aliqui aut Græci aut Galli, aut Reformatæ Religionis fuerunt, nullámque admittunt exceptionem.

Zonaras author Græcus *Tomo 3. annal. in Vita Conſtant. & Irenes: Româ prorſus Franci potiti ſunt Carolo à Leone coronato, Romanorum Imperatore appellato:* & infrà: *Sub Conſtantino & Irene, Papa Leo Francos etiam Romam admiſit.*

Paulus Diaconus, qui tempore Caroli Magni floruit, *lib. 23. rerum Romanorum, Leo,* inquit, *vicem Carolo recompenſans in Imperatorem coronavit eum.* Obſerva hanc coronationem beneficium Leonis appellari, & conſequenter ejus voluntate & juſſu factam.

Otto Friſingenſis ad annum DCCCI. *Carolus,* inquit, *Rex à ſummo Pontifice ablato Patricii nomine coronatus, omni populo tunc acclamãte:* Carolo Auguſto, à DEO coronato, Magno, & Pacifico Romanorum Imperatori Vita & Victoria.

Abbas Urſpergenſis in Chronico anno DCCCXVI. *Leo Papa ordinatur, hic Carolum fecit Imperatorem,* & infrà; Anno DCCCI. *Carolus Magnus Rex Francorum conſecratus eſt Imperator, cùm enim Natale Domini Romæ celebraret, in ipſa die ſacratiſſima ad Miſſarum ſolemnia veniens, nihil minùs ſperanti Leo Papa coronam impoſuit, & Imperatorem Romanum pronuntiavit.* Lupol-

Lupoldus Bambergenſis in procem. lib. de juribus Imperii. *De ſacri Regni, & Romanorum juribus à tempore translationis ipſius Imperii de Græcis Imperatoribus ad Reges Francorum, & ad Germanos, per ſacroſanctam Eccleſiam facta tractaturus, &c.*

Joannes Trithemius. *Leo Papa III. natione Romanus, ſedit annis. 20. Vita Sanctimoniâ clariſſimus, Carolum cognomento & opere magnum, ad Imperium Romanum unxit, & hanc dignitatem à Græcis in Francos transtulit.*

Albertus Kranzius. *Non habetur Imperator, niſi quem Romanus Pontifex confirmârit, & conſecrârit. Domini enim eſt terra, & plenitudo ejus: ipſe transfert Regna & Imperia, digniſſiméque ad ſuum Vicarium hoc ſacrum miniſterium delegavit.*

Spondanus Gallus non tantùm referens, ſed etiam approbans, quæ Baronius de hâc translatione ſcripſerat (ùt patet ex appendice minuſculis adjecta.) *ad annum DCCC.* ſic loquitur: *Non tantùm Eginhardus aut Anaſtaſius de collata per Leonem Romanum Pontificem dignitate Carolo M. ſunt teſtes, ſed & fatentur id ipſum Latini omnes & Græci authores. Quòd autem ejuſmodi translatio Imperii ab Oriente in Occidentem divino conſilio facta fuerit, magno Reipublicæ Chriſtianæ emolumento, & Imperii Orientalis deſolatio, & alia eventa ſatis ſuperq; demonſtrârunt.*

Horatius Turſellinus in Epitome hiſtoriarum Lugduni edita, Lugduni approbata, & à Regio Advocato edi permiſſa: *Pontifex*, inquit, *illuſtria in Eccleſiam Romanam Caroli merita remunerans, eum Imperatorem appellat, tutelâ Eccleſiæ traditâ. Ita Romanum Imperium ob deſtitutum à Græco Imperatore Eccleſiæ patrociniū pervenit ad Francos.*

Joannes Cluverus homo Reformatæ, ùt vocant Religionis, cóque, ùt ex toto hiſtoriæ contextu patet, Pontifici infeſtus, *ad Annum* DCCIIC. *Leo III. inquit, Hadriano Pontifici ſucceſſor datus, populum in Caroli verba adegit, vexillo Romanæ Urbis ad ipſum tranſmiſſo: ob id, & ob crimina, quæ illi objectabant æmuli, indigniſſimè habitus, oculorum ſuorum privatione damnatur.* Et infrà *ad annum* DCCC. *Leo gratiam relaturus benefactori tanto, Carolum in D. Petri Baſilica ſolenniter pronuntiat Auguſtum, coronâ capitis impoſitâ, acclamantibúsque Romanis: Carolo Auguſto, à Deo coronato, Magno, & pacifico Imperatori Romanorum vita & victoria.*

Daniel Pareus, & ipſe Reformatus, in medulla hiſtoriæ, ubi agit de

de Leone III. Iſaurico: *Extinctis bellis Leo in Religionis reformationem incumbens, Idola omnia deſtrui, templiſque Chriſtianorum ejici juſſit* (ſic imagines ſacras homo Lutheranus appellat:) *propterea Iconomachum ipſum vulgus appellavit. Gregorius III. Pontifex Romanus ea in re tantùm offenſus eſt, ut excommunicationis fulmine feriendum Leonem cenſuerit, ſubditos etiam Imperatoris in Italia, hoc eſt, Regimine Exarchorum omni tum fidei nexu, tùm tributorum pendendorum neceſſitate ſolvit, quod avellendæ à Græcis Italiæ Francóſque ad Imperium vocandi initium fuit.*

Vides, quid veritas poſſit, quæ illis etiam confeſſionem extorſit, qui tamen, ſi poſſent, maximè vellent negare.

Sed addemus coronidis loco teſtimonium omni majus exceptione, & in quo vel ipſa invidia nihil habeat, quod rodat. Anno DCCCLXXI. Baſilius Macedo Orientis Imperator, ad Ludovicum II. Caroli pronepotem legationem cum litteris adornavit per Joannem Patricium, *Quibus cum eodem Ludovico acriter queſtus eſt, quòd dignitatem, & nomen Imperatoris, & Baſilei uſurparet; unum tantùm Imperatorem eſſe, qui Orienti & Occidenti imperet: rogavítque hoc nomine deinceps abſtineret, ſibi, nec aliis debito.* Ludovicus & ipſe Autprandum Conſtantinopolim Legatum cum Litteris Baſilio miſit, quas Baronius ad annum DCCCLXXI. recitat, ubi inter alia hæc ſcribit: *Et ipſi Patrui noſtri glorioſi Reges absq; invidia Imperatorem nos vocitant, attendentes ad unctionem & ſacrationem, quâ per ſummi Pontificis manus ſumus ad hoc culmen provecti, &c.* & infrà. *Præterea mirari ſe dilecta fraternitas tua ſignificat, quòd non Francorum, ſed Romanorum Imperator appellemur: ſed ſcire te convenit, quia niſi Romanorum Imperator eſſemus, utiq; nec Francorum. A Romanis enim hoc nomen, & dignitatem aſſumpſimus, quorum gentem & urbem divinitùs gubernandam, & matrem omnium Eccleſiarum Dei defendendam, atq; ſublimandam ſuſcepimus, ex qua & regnandi priùs, & poſtmodùm imperandi auctoritatem proſapia noſtra ſeminarium ſumpſit. Nam Francorum Principes primò Reges, deinde verò Imperatores dicti ſunt, ii duntaxat, qui à Romano Pontifice ad hoc oleo ſancto perfuſi ſunt, &c. Præſertim cùm tales ſæpe ad Imperium ſunt aſciti, qui nullâ divinâ operatione per Pontificum miniſterium propoſiti, ſolùm à Senatu & Populo Imperatoriâ dignitate potiti ſunt: nonnulli verò nec ſic, ſed tantùm à militibus ſunt clamati & in Imperio ſtabiliti, aut alio modo ad Imperii Romani ſceptra promoti ſunt. Porrò ſi calumniaris Romanum Pontificem, quòd geſſerit, calumniari poteris & Samuel, quod ſpreto Saule*

quem

quem ipſe unxerat, David in Regem ungere non renuerit. Sed interim ſi paginas revolvas Græcorum Annalium, & ſi quæ à veſtratibus Pontifices Romani pertulerunt, perſcruteris; profectò invenies, unde illos juſtè non valeas redarguere; unde meritò apoſtatis deſertis adhæſerunt genti adhærenti DEO, ipſius Regni fructus facienti, &c.

Vides ex hiſce Ludovici litteris, eum apertè fateri ſe Pontificis operâ ad culmen Imperii provectum: Imperium à majoribus ſuis non uſurpatum, ſed DEI nutu, & Eccleſiæ judicio ſummique Pontificis obtentum eſſe. Obſerva, non illum jus belli, hæreditatis, vel electionis à populo ſenatúque Romano factæ prætexere, ſed ſolam Pontificis auctoritatem; quâ Imperium, ſuíque majores etiam Regnum acceperint, operâ videlicet Zachariæ Papæ, qui Childerico in ordinem redacto, Regnum Francicum ad Carolinos transtulit. Immo expreſſimè Ludovicus diſtinguit, *Alióſque à Senatu, Populo, Exercitu, alióve modo Imperium adeptos: ſe verò divinâ operatione per Pontificum miniſterium ſacrámque unctionem, & à Matre omnium Eccleſiarum regnandi prius, & poſtmodum imperandi auctoritatem à proſapiæ ſuæ ſeminariam ſumpſiſſe.* Hæc omnia verba ſunt Ludovici Imperatoris, quibus noſtro judicio nihil clarius dici potuit. Unde Spondanus litterarum ſummam compendio referens *ad Annum* DCCCLXXI. *n.3. His litteris acceptis* inquit, *Ludovicus miſſo ad Baſilium Imperatorem legato, acrem ſatis dedit epiſtolam apologeticam, quâ inter alia multa fuſè oſtendit, ejuſmodi appellationem Baſilei non eſſe peculiarem Græcis Imperatoribus, ſed etiam competere aliis principibus; maximè verò Francis, qui eam dignitatem accepiſſent à Sede Apoſtolica, ob egregiam ipſorum fidem in DEUM & Eccleſiam Romanam, &c.*

Hæc Spondanus; quæ nunquam ipſe Gallus ſcripſiſſet, nec Eccleſia Gallicana, cui librum dedicavit, ſcribi paſſa eſſet, niſi vera credidiſſent; maximè cum Spondanum ob pietatem, eruditionem, zelúmque præſertim Catholicæ Religionis tota Gallia veneretur, Ludovico XIII. præcharus, & cui ob merita Epiſcopatum detulit. Ac denique teſtatur *in ſuo dictionario Gallico* Morerus & ipſe Gallus, Spondanum ob aſſiduos in Eccleſiam labores à Rege ſuo amicitiam, ab omnibus Chriſti fidelibus æternam memoriam & benedictionem retuliſſe.

Notandum tamen, ad majorem hujus rei intelligentiam: duplicem fuiſſe coronationem & electionem Imperatorum, alteram privatam tantùm, & quæ Pontificis auctoritate non indigebat;

T quâ

quâ ratione Carolus filium Ludovicum Aquiſgrani in Conventu optimatum Imperatorem dixit, teſte Eginhardo *in vita Caroli*. Alteram publicam ſolemnem, & per quam jus plenum ad Imperium dabatur, & hæc teſte Ludovico ipſo, ùt audivimus, ad ſolum Pontificem ſpectabat, adeò, ut Carolus in celebri teſtamento apud Pithæum & Baronium *ad annum* DCCCVI. cùm Regnum filiis diviſiſſet, nullam Imperii Romani mentionem fecerit; quamvis enim Imperium eſſet hæreditarium, ex gravi tamen & omnino publica ac neceſſaria cauſa ſuberat Pontificum diſpoſitioni, ùt audivimus, & ideò Imperator Carolus conditum teſtamentum per Eginhardum à Secretis aulicum ad Leonem Pontificem ſubſcribendum miſit.

X. Hæc quantumvis ita ſint, & ex ipſo hiſtoriæ decurſu ſcriptorúmque ſupra omnem exceptionem teſtimoniis probata, non omiſit tamen P. Ludovicus Maymburg S. I. ea impugnare, *in hiſt. Iconoclaſt. lib. 4. ad annum DCCC.* ubi cùm dixiſſet, *Carolum M. Imperium Occidentis & ipſam Italiam jure belli occupâſſe, Romam verò populi Romani donatione; nec aliud à Leone Papa quàm coronam, hoc eſt, non ipſum Imperium, ſed inſignia tantùm nudámque cæremoniam accepiſſe, immo nec iſtam, niſi civium Romanorum precibus compulſum, eum ſine fine Auguſtum acclamantium, tunc enim nec priùs à Leone coronatum.* Hæc, inquam, poſtquam Maymburgus probare conatus eſſet, nec enim probavit, ùt oſtendemus, adjungit: *Se quidem de hac Imperii translatione nolle ſententiam pronuntiare, eámque arbitrio lectoris committere; principia tantùm poſuiſſe, ex quibus rei veritas facilè deduci poſſit: eum verò qui alia quàm ipſe principia ſtatuat, omnino errare, & à vero abludere, pulchrásq; rerum chymeras, & imagines, velut ſomniantem ante oculos ponere, quæ delectent quidem, ſed nunquam fuerint, ídque eo fine, ut factum illud defendant, quod nunquam evenerit, ſed quod cuperent eveniſſe.* Hæc Maymburgus.

Vides hominis hiſtorici & Religioſi candorem. *Nolo*, inquit, *decidere, an Carolus à Pontifice Imperium acceperit; ſed non accepit. Nolo dicere, quis illi hanc dignitatem contulerit; bellum contulit populúsque Romanus. Lectoris eſto arbitrium; ſed ſi aliter, quàm ego, ſentiat, errat, ſomniat, & in omnem hiſtoriam impingit.* Hoc videlicet eſt nihil decidere, & rem in medio relinquere.

Sed audiamus rationes, quibus Maymburgus ſibi perſuadet, ſcripto-

ſcriptores omnes, Græcos videlicet, Latinos, Gallos, Catholicos, Acatholicos ſomniare ſe uno vigilante: eas ad hæc capita reducit.

Primò, inquit, *certum eſt, Carolum M. jure partim hæreditatis, partim belli tantum in Occidente terrarum poſſediſſe, quantum alius ante illum Imperator Occidentis: quid potuit ergo à Leone Papa præter titulum accipere & inſignia, Imperio jam dudum potitus? immo ne titulum quidem & coronam à Leone neceſſariò accepit; cùm enim toto jam Occidente dominaretur, potuit ſuo jure Imperator Occidentis appellari. Secundò, cùm dono & ſpontaneâ Senatûs Populique Romani ſubjectione Romam ipſam caput Imperii tenuit, nihil Carolo defuit, quod à Pontifice poſſet obtinere: ſicut enim & Odoacer & Theodoricus Italiâ, Româque potiti, nomen Imperatoris induerunt, repugnante nullo; multò magis id potuit Carolus: ſed abſtinuit modeſtiæ causâ, dum tandem populo impatienter id flagitanti cederet.*

Hactenus Maymburgus loco citato, eadem omnino, nec aliud afferens, quàm quæ jam dudum à Matthia Flaccio Illyrico Lutherano producta, & à Bellarmino *in l. de translatione Imperii*, refutata ſunt, quò lectorem remittimus, nonnullis tantùm additis, quæ veritati & hiſtoriæ lucem afferant.

Olim Imperatoris nomine appellabantur omnes, qui bello alicui præerant: propriè tamen nemo id nominis conſequebatur, niſi re benè geſtâ, atque aliquot millibus hoſtium cæſis, tunc enim acclamatione militum, vel Senatûs decreto Imperatoris nomine donabatur. Cicero. *2. Epiſtolarum epiſt. 10.* Poſteà nomen Imperatoris proprium perpetuúmque Principis Romani ex Senatûs conſulto eſſe cœpit; & Auctore Suetonio prænomen Imperatoris, cognomen Patris patriæ primus aſſumpſit Julius Cæſar, *in ejus vita c. 77.* Octavius verò Julii Succeſſor, tum reliqui ab eo Cæſares, Imperatores ſunt appellati: nec verò poterat aliquis, quantumvis potentiſſimus latéque dominans nomen & jura Imperatoris vendicare, niſi qui legitimo ordine Imperatobus & Principibus Romanis ſuccederet: hi ſoli Imperatores & Græcè Baſilei vocabantur, alii Reges tantùm; quæ cauſa fuit Baſilio Imperatori Græcorum per litteras legatóſque graviter cum Ludovico II. expoſtulandi, quòd Imperatorem, non Regem ſe diceret. Spondanus *Anno DCCCLXXI.* Et in Synodo univerſali Conſtantinopolitana nomen Imperatoris Ludovico à Pontifice datum, dolo Græcorum in litteris Apoſtolicis expunctum eſt, teſte Anaſtaſ. *in vita Hadr.* Et Anno

DCCCCLXVIII. Legati ab Ottone I. pacis & nuptiarum cauſâ Conſtantinopolim miſſi à Nicephoro Phoca peſſimè habiti, quòd Otto ſe Imperatorem vocaret. *Anno MLV.* Legati ab Henrico II. ad Concilium Turonenſe miſſi graviter eâ cauſâ conqueſti ſunt, quòd Ferdinandus Magnus Caſtellæ & Legionis Rex, jura ſibi titulúmque Imperatoris vendicaret, & Henrico Cæſari parere nollet: qui tamen Ferdinandus Victori II. Pontifici, ut alienis titulis abſtineret, & regio contentus eſſet, monenti, modeſtè acquievit. Immo antequam jus eligendi Imperatorem ad Septemviros transferretur, injuſſu Pontificis Imperator dici nemo potuit. Audi Glabrum *lib. 1. in fine circa Annum MXIII.* hujusmodi decretum recitantem: *Cum Henricus I. Romam veniret, hujusmodi Decretum factum eſt, ne quisquam audacter Imperii Romani ſceptrum praproperus geſtare Princeps appetat, ſeu Imperator dici aut eſſe valeat, niſi quem Papa ſedis Romanæ morum probitate delegerit aptum Reipublicæ, eique commiſerit inſigne imperiale.* Cujus decreti hanc idem Glaber affert rationem, *Quòd olim ubiq; terrarum quilibet Tyranni ſeſe procaciter impellentes ſæpiſſimè eſſent Imperatores creati, quamquam minùs apti Reipublicæ.* (a). Nec annus Imperii priùs numerari cæptus, quàm coronâ Imperióque à ſummo Pontifice acceptis; ſicque non à die ſucceſſionis, vel obitu Imperatoris, ſed à die coronationis per Romanum Pontificem calculus ducebatur, ùt de Carolo M. expreſsè Abbas Urſpergenſis ad Annum DCCCI. De Carolo Craſſo ex ejus diplomate Metis dato apud Baronium ad Annum DCCCLXXXI. De Arnulpho ex Synodo Moguntina Anno DCCCLXXXVIII. quæ Arnulphum Regem tantùm, non Imperatorem vocat. De Henrico ſancto ex privilegio ejusdẽ Monaſterio S. Vincentii ad fontes Vulturni conceſſo, & alio Eccleſiæ Novarienſi, manifeſtũ eſt.

Ex quibus omnino conſtat, coronationem illam non fuiſſe honorariam, nudámque cæremoniam, ùt poſt Illyricum (cujus planè nec aliis argumentis utitur.) voluit P. Maymburg. alioquin non ab hac, velut à re non neceſſaria, ſed à ſucceſſione in Paternum Regnum anni ſupputarentur, quemadmodum hodie, poſtquam poteſtas eligendi in Septemviros translata, nec coronatio neceſſaria, ſed nuda cæremonia eſt, vidimus annos Imperii non à coronatione, ſed electione duci. Et patet ex ipſo Maymburgo, qui *lib. 4. hiſt. Iconoclaſt. ad*

(a) Videatur Banuinus de comit. Imper. & Spondanus Anno MXIV. n. I.

claſt. ad Annum DCCC. ex geſtis Ludovici c. 16. hæc verbatim ad marginem notat: *Qui Stephanus IV. ſtatim, poſtquam Pontificatum ſuſcepit, juſſit omnem Populum Romanum fidelitatem cum juramento promittere Ludovico.* Hæc Maymburgus, quæ ex Theagno deſcripſit *in lib. de geſtis Ludovici Pii Caroli M. filii c. 16 17. 18.* Non ergo intra cæremonias hæc coronatio ſtabat, ſed cum ſubjectione, & juramento fidelitatis conjungebatur, quâ Imperatori ſe omnes ſubmittebant, in eóque jura & dignitates non Regis tantùm, ſed etiam Imperatoris agnoſcebant. Et Ludovicus II. *in epiſt. ad Baſilium data DCCCLXXI.* profitetur ſe ſuóſque majores non titulum, ſed dignitatem Imperialem beneficio Romani Pontificis accepiſſe, ùt jam ſuprà notatum.

Et denique, ut res iſta omni careat dubitatione, exſtant poſt annales Francicos à Pithæo editos, & apud Aimoinum *lib. 5. c. 33.* acta Synodi Ticinenſis, quæ Baronius & Spondanus etiam recitant *ad annum DCCCLXXVI. & DCCCLXXVII.* in quibus Joannes VIII. & Patres in Synodo congregati, Imperium Carolo Calvo nuper collatum iterum confirmant, anathemate damnatis, qui pro legitimo Imperatore illum non agnoſcerent. In hac Ticinenſi Synodo expreſsè & luculentis verbis declaratum, Imperatoris coronationem non fuiſſe nudum miniſterium, externúmque ritum, *Sed veram electionem, approbationem, & ſecundùm priſcam conſuetudinem, provectionem ad Imperii Romani ſceptra.* Videantur acta Concilii §. *unde nos tantis indiciis &c.* Quæ acta ab Epiſcopis Galliæ confirmata omnino, & recepta ſunt in Concilio Pontigonenſi *in 2. actione* apud Aimoinum *lib. 5. c. 33. n. 4.* Et fatetur Spondanus *ad annum DCCCLXXVI. n. 2.* Vide Gretſerum *apolog. Baronianæ c. 15.*

Ubi animadverte, cùm hanc à Joanne VIII. factam coronationem, aliáſque ſimiles adducimus, non eſſe nobis animum omnes Pontificum actiones tueri, quos fuiſſe homines, & in hujuſmodi errori obnoxios fatemur, ſed poteſtatem ſolùm oſtendere, ab illis exercitam, ab omnibus agnitam; ùt planè agnoverunt Epiſcopi Galliæ in Concil. Pontigonenſi, qui cùm Anſegiſus Archiepiſcopus Senonenſis primatum affectaret, potentiâ Imperatoris, & privilegio ſubornato fretus, conſtanter obſtitêre, immo hoc ipſum Imperatori minaciter & importunè urgenti, animosè à Rhemenſi Archiepiſcopo reſponſum: id ſacris Canonibus, &

Eccleſiæ Gallicanæ privilegiis obviare, nec aliud ab Epiſcopis reſponſum impetrari potuit, ne ad Synodum quidem comparere volentibus. At verò ubi de Imperatoris electione, & coronatione à Pontifice facta cœptum agitari, continuò ab omnibus recepta & approbata eſt, utique repugnaturis, ſi poteſtatem in Pontifice non agnoſcerent. (a)

Hiſce animadverſis manifeſta eſt reſponſio ad objecta Illyrici potiùs, quàm Maymburgi: Carolum videlicet M. antequam à Pontifice Romano Auguſtus renunciaretur, potuiſſe Franciæ, Germaniæ, Italiæ Regem, non Imperatorem vocari, vivente adhuc & dominante, orbis utriúſque Occidentis & Orientis Imperatoribus, Conſtantino videlicet, Irene, Nicephoro, &c. quod vel ipſe Carolus ingenuè faſſus eſt, affirmans, ſe nequidem Eccleſiam ingreſſurum, ſi conſilium Papæ prævidiſſet, adeò nomen & dignitatem Imperatoriam averſabatur, teſte Eginhardo *in Vita Caroli.* Quid recuſabat Imperium Carolus, ſi jam habebat? aut inſignia titulúmque dignitatis jam bello partæ? non ergo omnis, qui provincias etſi multas magnáſque Romanis aliquando ſubjectas tenet, continuò Romanorum eſt Imperator, alioquin Reges pleríque, Hiſpaniæ, Galliæ, Britanniæ, aliíque Imperatores eſſent. Immo jus Imperii, Monarchiæ, Reipublicæ vel in una civitate & exiguo terræ ſpatio conſervari poteſt, *argumento l. 7. ff. quod cujusvis universitatis:* & docet Clariſſ. Doct. Herman. Hermes plures allegans *in faſciculo juris publici l. 1. q. 3. n. 30.* Quantò igitur veriùs eſt, penès Græcos jus Imperatorium ſtetiſſe, tàm multis civitatibus & provinciis in Occidente à Carolo M. nunquam occupatis (Hiſpaniâ videlicet, Britanniâ, Apuliâ, Calabriâ, Illyrico, &c.) antequam à ſummis Pontificibus illo donaretur ipſe Carolus? Quid ergo præter titulum & inſignia à Leone Carolus accepit? Reſpondemus, ut ea ipſa, quæ jam habebat, non jure tantùm Regis & Patricii Romani, ùt ante coronationem; ſed etiam Imperatoris & Auguſti retineret, videlicet cum prærogativis, præcedentiis, ſuperioritate aliiſque, ſi quæ Imperatoribus erant propria; fuiſſe enim aliqua, multóque ampliora, quàm nunc habeant in ſupremos Europæ Principes Cæſares no-

(a) Vide Aimoinum Gallum, & Monachum Floriacenſem Lib. de geſtis Francorum c. 33.

res noſtri, patet ex iis quæ ſuprà diximus; Henricum videlicet II. de Ferdinando M. Hiſpaniæ Rege conqueſtum eſſe, quòd non titulum modò, ſed etiam jus Imperatorum ſibi vendicaret, nollétque Cæſaris imperio & mandatis parere. Deinde hâc Leonis coronatione id eſt conſecutus, ut non tantùm, quæ ad Longobardos bello victos, ſed etiam, quæ ad Græcos pertinebant, ſibi acquireret, cum jure occupandi omnia, quæ conſtaret, injuſtè ab aliis in Occidente poſſideri.

Ad aliud, quod affert Maymburgus, Carolum videlicet deditione Romanorum ipſam urbem Imperii caput & arcem tenuiſſe; multi ſunt qui hoc negant, non tantùm noſtrates, ſed etiam Acatholici ſcriptores, ut videre eſt apud Illyricum à Bellarmino citatum *lib. 1. de translatione Imperii c. 1. n. 5. & c. 13. ad 11.* & Centuriatores *centuria 8. c. 10.* Unde mirum eſt, Maymburgum inter duo illa principia, quæ Sole clariora, & à nemine dicit poſſe negari, rem ponere adeò controverſam, hoc eſt, novâ demonſtrandi methodo rem dubiam probare per principium æquè dubium. Demus à Carolo miſſos, qui Romanum populum juramento ſibi obſtringerent, non potuit juſſu & auctoritate Pontificis hoc fieri? Immo ſic factum eſſe, patet exemplo Ludovici Pii, quod ipſe Maymburgus allegat, & nos jam ſuprà notavimus; non tam ergo hæc Populi, Senatûſque Romani, quàm Pontificis voluntas & mandatum fuit. Vix aliquem reperias Imperatorem Romanum à Senatu Populóque creatum; ſed omnes vel ſucceſſione, vel à Principe aut exercitu nominati; quis ergo credat Populum Senatúmque Romanum auctoritatis vix umbram aliquam ſervantem id auſum facere, quod florens vigéntiſque nunquam fecerat? Sed demus hæc omnia: acceperit Carolus dono Senatûs Populíque Romanam urbem; non ſequitur tamen etiam dignitatem Imperialem accepiſſe, quæ loco & urbi non eſt alligata, alioquin qui hanc haberet, continuò Imperator Romanorum eſſet; qui non haberet, non eſſet: quæ omnia ſunt abſurdiſſima, cùm illic quoad jura & poteſtatem ſit Roma, ubi eſt Romanorum Imperator, juxta illud Poëtæ:

——— Sejos habitante Camillo
Illic Roma fuit.

Vide laudatum Hermen in faſciculo *lib. 1. c. 3. n. 25.*

Adex-

Ad exempla Odoacris & Theodorici, quos nomen Imperatoris prætuliſſe Italiâ Româque expugnatis Maymburgus dicit, multò igitur magis id Carolum ſuo jure potuiſſe, ſed moleſtiâ retentum: Reſpondemus: mirum eſſe duos & Tyrannos & barbaros ac infideles in exemplum adduci, qui eodem jure nomen Imperatoris, quo Italiam invaſerant, hoc eſt, nullo. Theodorico Conſtantinopoli educato, & contra perduelles pro Zenone egregiè bellis defuncto, conſtat, ab eodem Zenone triumphum, Conſulatum, Equeſtrem in foro ſtatuam præmio data, oblatámque inſuper ſpem Occidentalis Imperii, cùm in filium ab Imperatore jam eſſet adoptatus, teſtibus Evagrio *lib. 3. c. 25.* Enodio *in Paneg.* Jordane Epiſcopo Gotho *in Orat.* &c.

Non ergo Theodoricus, ùt vult Maymburg. ob Romam Italiámque occupatam, ſed dono Zenonis Imperatorium nomen accepit, quod in tyranni poſteà mutavit; cùm tentato fruſtra Oriente arma in Italiam vertit, Benefactori ſuo ingratus: nihil ergo exemplum Theodorici probat; nec etiam, quod adducitur de modeſtia Caroli; modeſtiæ ſiquidem eſt aliena non uſurpare, nec plùs, quàm deceat, ſibi ſumere: ceterùm ſi Carolus ante coronationem à Leone factam jam Imperium bello, aliòve juſto modo quæſierat, non erat cur titulum recuſaret, ſibíque conſcientiæ duceret, illis nomen adimere, quibus rem ipſam & Imperium ademerat; non hæc planè modeſtia, ſed hypocriſis fuerit, à qua nemo magis, ùt Carolus, abhorruit, Princeps videlicet bello, victoriis & pietati, non fraudibus & impoſturæ natus.

XI. Ex his ergo, quæ à nobis hucúsque diſputata ſunt, palàm eſt, multa eſſe in hiſtoria P. Maymbourgi, quæ notam mereantur. 1. Quòd præfatur, ſe in hoc translationis argumento ſententiam non dicturum, adeò tamen dicit, ut videatur ex profeſſo id agere, damnatis, qui aliter ſentiunt, vanitatis & imperitiæ. 2. Quòd opinionem ſuam nullo ex hiſtoria, aut ſcriptoribus teſtimonio & ſuffragio muniat, duabus contentus rationibus, quæ, ùt oſtendimus, ne quidem levis conjecturæ titulum merentur: quaſi verò hiſtoriam ex arbitrio ſuoque ingenio texere liceat, & non potiùs ex authenticis teſtimoniis: quamvis Maymburgus aliquot ad marginem citet, nemo tamen ad rem facit, cùm nemo illorum dicat, Translationem Impe-

Imperii auctoritate Leonis non eſſe factam, de quo agitur, & quod Maymburgus probandum ſumpſerat; ſed tantùm magnam partem Occidentis ad Carolum perveniſſe, Romanos Carolo fidelitatem juramento pactos, eidem à populo tanquam Auguſto applauſum eſſe, quæ omnia, ùt patet, extra quæſtionem vagantur. 3. Quòd cùm Bellarminũ Maymburg. *de translatione Imperii*, ejúſque *c. 1. & 13.* legerit, citétque, ibique ſuas rationes jam dudum ab Illyrico productas invenerit, eas quidem ſtudioſè, & vix non verbatim hiſtoriæ ſuæ inſerat, diſſimulet tamen reſponſa & ſolutiones à Bellarmino ſolidè appoſitas; quod à candore & ſimplicitate hiſtorica planè alienum eſt: oportebat enim aut neutrum, aut utrúmque dici. 4. Quod ſententiæ noſtræ tot auctoribus, hiſtoriis, rationibus praxíque continuâ vallatæ, ſuam tam leviter probatam non tantùm præferat, ſed etiam ſomniare dicat, deludique, qui illam non profitentur, aliam amplexi: enimverò merces ſuas nec raras nec nobiles, & quarum apud Reformatos tanta copia eſt, nimis magno hic auctor venum exponit. 5. Quòd poteſtatem transferendi Regna & Imperia, quam Pontifici negat, optimatibus Regni, immo populo concedat. (a) Jam verò longè magis infra dignitatem Principis eſt, populo ſubmitti, cui imperat, ac ejúſque arbitrio in ſumma rerum pendere, quàm ſummo Pontifici, Chriſtique Vicario; nec facilè Principem reperias, qui malit propriis ſubditis, quàm Sacerdotum maximo ſubjici; nec tàm ſuo, quàm DEI nomine imperanti. Quòd ſi judice Maymburgo nihil derogat Principum dignitati, ſi ex populi judicio pendeant, cùm illis videbitur, Regnum & poteſtatem amiſſuri, magis derogabit, ſi Papæ hoc concedamus? & Regni cauſas non infimæ plebi, quæ levitate, odio, partium ſtudiis lucróque facilè corrumpitur, deferamus; ſed Apoſtolicæ Sedi, à qua utpote remota magíſque placabili minùs etiam periculi eſt; etſi concedatur dari aliquem caſum, in quo ſubditis juramento ſolutis Regnum Principi abrogari poſſit, concedi omnino debet eſſe in ſummo Pontifice poteſtatem judicialiter declarandi hîc & nunc ſubditos juramento non obſtringi, ſed poſſe & debere Principem abdicare, eumque jure imperandi excidiſſe: interpretationem ſiquidem juris divini, quantum videlicet

V &

(a) Vide hiſt. Iconoclaſt. l. 2. fol. 186. & l. 4. fol. 186. & l. 4. f. 42. & f. 61.

& in quibus circumſtantiis obliget, vel non obliget; ſicut etiam cauſas juramenti ad forum Pontificium pertinere, utpote ſpirituales in confeſſo eſt apud omnes, propter textum apertum & notatu digniſſimum *Deut. 17. v. 18.* (a) Quidquid ergo dicatur, vel ex ipſa ſententia Maymburgi, negari tandem ſummo Pontifici non poteſt Reges deſtituendi poteſtas, ſive dicas hanc poteſtatem eſſe veræ juriſdictionis, ſive neceſſariæ, generalis, & auctoritativæ declarationis & interpretationis, quæ in cauſis, maximè arduis, qualis eſt, de qua nunc agimus, ad ſolum Pontificem pertinet.

Denique, ut memoriæ cauſâ, quæ hucúſque de translatione Imperii dicta ſunt, brevi dilemmate complectamur. Aut Græci jus aliquod in Occidentis Imperium habebant, cùm Carolus Imperator acclamatus eſt, aut nullum? ſi nullum, cur ergo Nicephorus Logotheta, qui Conſtantino & Irenæ ſucceſſit, tandem in translationem Imperii conſenſit, & Neapoli, Siciliâ, Calabriâ, Apuliâque retentis, Occidentem Carolo ceſſit? Maymburgus *lib. 4. hiſt. Iconoclaſt.* Morer. *in Dictionar. hiſt.* Cur Imperatores Græci teſte eodem Maymburgo adeò indignati ſunt Carolo, ut hæc Leoni Armeno cauſa fuerit Catholicos totâ Græciâ perſequendi, quòd ſpem omnem Occidentis amiſiſſet? Et denique, cur omnium hiſtoricorum vox & ſententia eſt, Imperium à Græcis ad Carolum anno DCCC. victis Longobardis translatum, ſi jam antè Imperio caruerant? Si verò Græci jus aliquod imperiale in Occidente adhuc habebant, hoc dicimus in Carolum à Leone translatum, non bello quæſitum, quod cum amicis nullum erat, nec eſſe poterat, juſtitiâ integrâ. Quid enim in Carolum Græci offenderant, ut illos Imperio Occidentis exueret jam compoſitâ pace? Planè Maymburgus Carolum non Victorem, ſed Uſurpatorem alieni facit. Eſt enim notandum, victo Aldagiſo Deſiderii filio, qui cum claſſe Græcorum in Italiam tranſmiſerat, anno DCCIIC. veniſſe Aquiſgranum ab Irene ad Carolum Legatos, qui pacem offerrent, & animum prætentarent ad nuptias cum Imperatrice jungendas: hæc enim cùm thronum, extincto filio Conſtantino inſediſſet, duorum procerum Stauracii & Aëtii potentiam verita, animum ad nu-

(a) Vide Sanchez de matrimon. lib. 8. d. 6. n. 4. Abbatem in c. 1. de poſtulat Prælat. n. 18. Laym. de legibus, c. 18.

ad nuptias cum Carolo adjecerat. Miſſi hoc anno Legati & Amores cum Imperio promiſſi. Cauſa legationi prætexta, Siſinii fratris Taraſii Patriarchæ, nuper bello capti liberatio: Legati à Carolo benignè accepti, & omnia, quæ poſtulabant, conceſſa. Contigit hæc Legatio biennium ante Caroli Imperium: nam auditâ Conſtantinopoli ejuſdem coronatione, miſſa alia eſt apparatior Legatio ab Irene, thorum & thronum offerente. Meminerunt Legationis primæ Annales Francici auctore Adelmo Benedictino ad eundem annum. Spondanus ibidem, & omnium clariſſimè Maymburgus *lib. 4. hiſt. Iconoclaſt. Anno DCCCI. fol. 70.* Qui auctor, (ut hoc quoque ingenuè dicamus,) ſanctiùs utique veritati defendendæ, quàm impugnandæ calamum locaſſet, antiquitate oppreſſâ: nec deerant alia contra hæreticos argumenta, quibus ingenium & eloquentiam impenderet; ſed maluit claſſicum diſcordiis canere fatali noſtrorum temporum malo, quibus oſtentando ingenio antiquis nova præponimus; non quia meliora, ſed quia recentia, & ideò admirationi, & plauſui conjuncta; quàm enim difficile, tàm glorioſum creditur, contra omnes potiùs, quàm cum omnibus ſapere: & ipſa tamen, quæ novitate placebant, faſtidio erunt, cùm inſenuerint, antiquis in gratiam receptis.

Hæc eſt ergo celebris illa Imperii ad Francos per Leonem III. facta translatio, quam nos temporibus ſuis diſtinctam dedimus, ut tantò evaderet clarior. Jam videamus, quomodo à Francis ad Germanos Saxones pervenerit.

XII. Anno DCCCXIV. moritur Aquiſgrani pleuritide Carolus Imperator, quem ut magnum efficerent, natura, religio, fortitudo, omnéſque politicæ ac militares ſcientiæ, & fortuna certârunt; vix alium Principem reperias, quem huic exæques: uno tantum vitio notatus, quòd Gallicum florem alienis vagiſque amoribus fœdavit: ſed hanc quoque labem pœnitentiâ exterſit, lachrymis, jejuniis, eleemoynis, cilicinâ veſte, inter quæ ſenectutem & vitam conſumpſit, teſte Thegano Chorepiſcopo Trevirenſi *de geſt. Ludovici:* ut merito de Carolo dicas, quod olim S. Ambroſius de Davide: *Peccavit Carolus, quod ſolent Reges: ſed pœnitentiam geſſit, flevit, ingemuit, quod non ſolent Reges. De Carolo inter Sanctos recepto, vid. Baron. ad annum DCCCXIV.*

Scribit idem Theganus vulgatâ Caroli morte, tantum fuiſſe ubique luctûs & lachrymarum, ut crederes communi Patre mundum orbatum eſſe. Carolo Ludovicus cognomento Pius ſucceſſit. Inter alia præclarè à Carolo facta ejúſque magnitudini paria, illud etiam refertur, voluiſſe ingenti foſsâ per Franconiam in Mœnum ductâ, Rheno Danubium, & Oceano Pontum Euxinum conjungere, ſed pluvias, bella, mortem ipſam interceſſiſſe, indignante velut naturâ ſuos limites moveri.

Anno DCCCXVII. Ludovicus Pius Imperator Caroli filius in comitiis Aquiſgranum indictis confirmat omnia, quæ à Pipino avo, & Carolo Patre, Eccleſiæ Romanæ donata fuerant, aut reſtituta, additis Romanâ civitate cum ſuo Ducatu, Exarchiâ Ravennenſi, Sardiniâ, Siciliâ, Corſicâ inſulis, Ducatu Beneventano, Spoletano, Neapoli, Calabriâ, &c. & præſertim liberâ Pontificis electione. (a)

In eodem hoc Aquiſgranenſi conventu filium Lotharium Ludovicus coronat; nepotem vero conjurationis reum, convictúmque oculis privat.

Anno DCCCXXX. Nova in Ludovicum conſpiratio à Pipino filio Rege Aquitaniæ. Cauſa in Patrem armandi, quòd Bernardum Hiſpanum hominem cuſtodiæ & cubili præfeciſſet, Francis dolentibus externum præferri. Hinc nata, aut potiùs ab æmulis ſparſa ſuſpicio Imperatrice Juditbâ Bernardum frui. Sed Lotharius filius & collega Imperii cum exercitu adveniens patrem diſcrimini exemit. Juditha in Monaſterium detruſa & velata. Aquitania Pipino ademptà.

Anno DCCCXXXIII. Iterum armati in Ludovicum Auguſtum filii Pipinus, Lotharius Ludovicus; & jam prælio congreſſuris, Gregorius IV. Papa interceſſit, pugnámque diremit. Gregorio in Italiam reverſo, renatæ lites & diſſia. Lugduni conventus habitus, & Imperium Auguſto ademptum: quod decretum à Pontifice maximo continuò reſciſſum, & Archiepiſcopi Lugdunenſis temeritas mulctata. Æmilius *rerum Francic. in Ludovico Pio.*

Anno

(a) Vide c. ego Ludovicus. diſt 63. & Sigonium l. 4. de Regno Italiæ. Baronium ad hunc annum. Leon. Oſtienſ. lib. 1. Chron. Caſſin. c. 18. Ivon. p. 5. c. 14. Anaſtaſ. Bibliothecar. &c.

Anno DCCCXXXIV. Ludovicus dignitati & imperio reſtituitur, filii in gratiam recepti, perduelles mitiùs, quam meruerant, puniti.

Anno DCCCXXXVIII. Imperium à Ludovico inter filios diviſum Lotharium & Carolum Calvum: Ludovico filio indignante, Carolum natu minimum ſibi in regnorum diviſione præpoſitum: hinc nata bella. Ludovicus Auguſtus paulo pòſt ſanctiſſimè functus.

Anno DCCCXLI. Gallia civili bello affligitur Lothario Imperatore, qui Ludovico Auguſto ſucceſſerat, Monarchiam excluſis fratribus meditante; ſigna inter fratres collata: Carolus & Ludovicus victores; Lothario pax data.

Anno DCCCXLII. Lotharius Imperator infeſtis ſignis in fratres movet: iterum vincitur: & in Conventu Aquiſgranenſi Regno & Imperio ejicitur, duobus fratribus Ludovico & Carolo ab Epiſcoporum conventu ſuffectis: ſed exactum ab iiſdem juramentum de juſtâ Regnorum adminiſtratione. Verba Epiſcoporum à Nithardo Francorum nobiliſſimo & Caroli M. ex filia nepote *lib.3.* hæc referuntur. *Et nos*, inquiunt, *auctoritate divinâ & illud ſuſcipiatis, & ſecundùm Dei Voluntatem regatis, monemus, hortamur, atque præcipimus.*

Sed anno ſequenti Carolus & Ludovicus victoriâ modeſtiſſimè uſi, Lotharium fratrem in ſocietatem regni admittunt. Francia Carolo data, hoc eſt, quidquid Arari (vulgò Saone,) Rhodano, Scalde. Moſa, Oceano, Pyrenæo ſaltu continetur. Ludovico Germania & Hungaria ceſſit. Reliquæ opes ac Imperium, & Lotharingia Lothario relicta. Æmilius *initio vitæ Caroli Calvi.*

Anno DCCCXLV. Dani ſeu Northmanni Gallias populantur, DEO per Gentiles rapinas bonorum Eccleſiaſticorum vindicante. Spondamus *ad hunc annum.* Vide Lupi Ferrarienſis *epiſt. 42* Ubi animadvertit Carolo Francorum Regi, nihil proſperi, ex quo manus in bona Eccleſiaſtica conjecerat, eveniſſe. Gothefridus Northmannorum Dux in ſocietatem regni à Carolo receptus, & pars Franciæ quam Northmandiam vocant, data.

Anno DCCCLV. Lotharius Auguſtus, Imperii & Mundi ſatur in Monaſterium ſe abdit, & Religionem profitetur: ſuccedit Ludovicus II. Lotharii filius.

Anno DCCCLX. Pax inter Francorum Reges Carolum calvum, Ludovicum fratres, & nepotem Lotharium compoſita: ſed paulo pòſt à Carolo abrupta; hinc à Ludovico & Lothario querelæ ad Nicolaum delatæ, petitumq;, ut Caroli ambitionem compeſceret; inter alia: *Oporteret prætereà veſtræ auctoritatis jubar propter generalem ſollicitudinem noſtros inviſere fines, ut quos nulla pacis fœdera, nulla movent fraternæ charitatis viſcera, nulla nectunt conſanguinitatis ligamenta, Apoſtolica invectio ad cenſuram eccleſiaſticam venire compellat: & quidem ſanctiſſimi prædeceſſores veſtri per ſuam præſentiam, ac pium laborem plurima correxerant, immo per legatos ac litteras abſentes corpore, ſed Spiritu ſancto præſente innumera, quæ in abruptum lapſa fuerant, revocârunt. De cetero, ſi aliquis Regum, quod abſit, vel forte aliqua contumax perſona veſtræ Beatitudinis admonitionem parvi pendere præſumſerit, latere non poterit.* (a)

Anno DCCCLXII. Lotharii Francorum Regis amores extra thorum progreſſi, & Epiſcoporum turpiter adulantium conniventia Galliam vix non perdunt. Amabat jam à puero Waldradam virginem, quâ ut potiretur, Theutperga legitima conjux abdicata: additæ inſuper criminationes, quæ repudium excuſarent, & colorem inducerent: &, quod mireris, binis Epiſcoporum conventibus Aquiſgranenſi & Metenſi repudium admiſſum: dicebant Theutpergam Lothario jam legitimis nuptiis cum Waldrada implicito adjunctam eſſe, non ergo uxorem ejectam, ſed pellicem; addebant inceſtûs cum fratre compertam. Colonienſis & Trevirenſis Archiepiſcopi præcipuam defendendo Regi perditè amanti operam locâtunt. Nicolaus Papa I. re intellectâ & conventuum acta reſcindere, & Archiepiſcopos communione fidelium excludere, damnatis cum Waldrada nuptiis. Archiepiſcopi Pontificem fruſtra placare conati, Photio Schiſmatico Patriarchæ ſe jungunt. Pontifex cenſuris in mœchum fulminat, & jacturam regni Lothario minatur. Spondanus *ad annum 866.*

Anno DCCCLXVIII. Mortuo Nicolao Hadrianus II. ſuccedit. Lotharius cum regio comitatu Romam profectus in urbem admittitur, acceſſuro ad aram ſacrumq; Epulum; *Cave*, inquit Pontifex, *hoc corpus DEIq; ſanguinem attingas impudico adhuc animo; ſi pellicem ejurâſti, hic veniam tibi & pacem offero: ſi retines, venenum tibi pro remedio ſumes:*

(a) Vide totam epiſtolam apud Baron. Anno DCCCLX. n. 27.

ſumes. & at Aulicos converſus, *Si domino,* inquit, *& Regi tuo Lothario in adulterii crimine favorem non præſtitiſti, neque conſenſum tribuiſti, & Waldradæ aliisvè ab hac ſede Apoſtolica excommunicatis non communicâſti, Corpus & Sanguis Domini noſtri Jeſu Chriſti proſit tibi in vitam æternam.*

Lotharius comitéſque nihil hâc voce territi accedunt intrepidè, immo petulanter: eodémque anno è vivis ſublati pœnas contemptæ religionis dederunt, Aimóinus *lib. 5. c. 21.* Lothario mortuo ejuſdem Regnum Carolo calvo à proceribus delatum, excluſo Ludovico Imperatore defuncti fratre, & ſucceſſore legitimo. Id ubi Hadriano iñotuit, miſſis continuò legatis, jubet Carolum alieno Regno abſtinere, ni faciat, graviter puniendus. Verba Pontificis ad Regem, Regniqúe Epiſcopos hæc ſunt, apud Aimoinum *lib. 5. c. 24. Regnum quondam Lotharii, quod Ludovico Imperatori Spirituali filio ejus hæreditario jure debebatur, & quod ad eum poſt mortem ipſius Lotharii rediit, mortalium nullus invadat, nullus commoveat, nullus ad ſe conetur inflectere: quòd ſi quis præſumat, non ſolùm per noſtræ auctoritatis miniſterium infirmabitur, verùm etiam vinculis anathematis obligatus, nomine Chriſtianitatis privatus, cum Diabolo omnino locabitur: & ſi quis de Epiſcopis tam nefariæ temeritatis auctorē vel tacendo fugiet, vel non reſiſtendo conſentiet, non jam paſtoris, ſed mercenarii nomine ſe nôrit fore cenſendum.* (a)

Anno DCCCLXXVI. Carolo Calvo à Joanne VIII. Pontifice Maximo Imperium collatum excluſo Ludovico majore natu: quòd à Carolo contra Saracenos auxilium ſperaretur: confirmata hæc Imperii collatio à Prælatis Franciæ in Synodo Pontigonenſi. Aimoinus *l. 5. c. 33.* Mortuus Ludovicus Germaniæ Rex liberum Carolo fratri Imperium relinquit.

Anno DCCCLXXVII. Carolus veneno extinguitur, & Imperium Ludovico Balbo filio relinquit.

Anno DCCCLXXIX. Moritur Ludovicus Balbus: & Anno DCCCLXXXI. Carolus Craſſus Calvi frater Italiam vi occupat, & à Joanne VIII. Auguſtus creatur. Aimoinus *lib. 1. c. 60.* Ludovicus Balbus tres filios reliquit Ludovicum, Carlomannum, & Carolum Simplicem. Carlomanno Regi ſucceſſit Ludovicus filius cognomento Ignavus.

Anno DCCCLXXXVIII. Decedit Carolus Craſſus à ſuis Regno

(a) V. etiam c. 26, apud eund. Auctor. Baron. ad Annum DCCCLXX.

Regno dejectus; & Arnulpho Carlomanni filio ſuffecto, Imperium Francicum miſerè in factiones ſcinditur & conflictatur. In Italia Berengarius Dux Forojulienſis Rex acclamatur. Guido Lamberti Ducis Spoletani filius Imperinm, in Galliis Odo Comes Pariſienſis & Rudolphus Conradi filius regnum uſurpant: ſolus Regiæ ſtirpis Carolus ſimplex legitimus Regni hæres ſupererat; ſed puer, & tot Tyrannis impar. Huc Imperium à morte Caroli M. evaſerat ambitione & diſcordiis ſciſſum.

Anno DCCCXCII. Wido Dux Spoletanus Imperator à Formoſo Pontifice, qui Stephano ſucceſſerat, renunciatur, Berengario, & Arnulpho indignantibus.

Anno DCCCXCVI. Arnulphus Rex Germaniæ Romam capit, in eos, qui Pontificem afflixerant, animadvertit, & ab eodem coronationem & Imperium extorquet, cùm priùs Widonem ejúſque filium Lambertum Imperatores dixiſſet.

Anno DCCCXCVIII. Carolus ſimplex Ludovici Balbi filius legitimus Francorum Rex, fœdus cum Northmannis ethnicis parat, eorum armis contra Odonem uſurus Franciæ Tyrannum; ſed Fulco Archiepiſcopus Rhemenſis re intellectâ, Carolum ab incœptis revocat, minatus, niſi impio fœdere abſiſtat: *Se nunquam ei fidelem extiturum, ſed & quoſcúnque poſſet ab ejus fidelitate revocaturum, & cum omnibus coëpiſcopis ſuis ipſum Regem ejúſque ſequaces excommunicaturum átque æterno anathemate damnaturum.* Verba ſunt Fulconis apud Flodoardum *lib.4.c.5.* Paruit Carolus bene monenti, & Deus in præmium auditi ſacerdotis, Odonem Regni æmulum è medio ſuſtulit.

Anno DCCCXCIX Arnulphus & Wido Imperatores morte ſublati.

Annus DCCCC. Ob Principum factiones, intruſóſque, ùt quiſque prævalebat, Pontifices, Eccleſiæ fatalis fuit.

Anno DCCCCVI. Coacta Romæ Synodus, in qua à Joanne IX. Pontifice examinatis duorum Regum Berengarii videlicet & Lamberti Widonis filii juribus, ex omnium Patrum ſententia Lambertus Berengario, quòd vi coronationem extorſiſſet, præfertur. (a)

Anno CMVIII. Romæ corrupti mores peccandiq; libertas eò devenerant, ut meretrici omnia parerent. Maroziam vocabant: fæmi-

(a) Luitprandus lib. 1. cap. 10. Spondanus ad hunc Annum.

fœminam opibus, familiâ, clientelis, & præſertim vultu formâque præponentem; ex cujus arbitrio nutuque Pontifices alii ſubmoti, alii evecti, ùt plus gratiæ & amoris apud fœminam habebant, Româ, quis crederet? meretrici obſequente.

Anno DCCCCXII. Moritur Ludovicus Germaniæ Rex, & filius Arnulphi Imperatoris: in quo Reges Germani familiæ Carolinæ defecerunt; Ludovicus enim duas tantùm filias reliquit Placidiam & Mathildam: Placidia Carolo I. Franciæ, Mathilda Henrico Aucupi Saxoniæ Ducibus junctæ. Jure legitimæ ſucceſſionis Regnum Germaniæ ad Carolum ſimplicem Franciæ Regem ſpectabat, utpote ex familia Carolina natum: ſed magnates Germani, Carolo ob ignaviam contempto, Ottonem Saxoniæ Ducem ad Regnum, vacuamque coronam vocant, & hoc Principatum recuſante Conrado deferunt. Otto Friſing. *lib. 6. cap. 16.* Moretus *in vita Conradi I.* Spondanus *ad hunc annum.*

Notat Joannes Tilius *in Chronico Regum Francorum: Tot diſſidia, rerumq; fluctus in Gallia extitiſſe à Carolo Calvo ad mortem Caroli ſimplicis, ut vix certò ſciri poſſit, quis potiſſimùm regnârit.*

Anno DCCCCXV. Joannes X. Berengarium Forojulienſium Ducem, poſteà Italiæ Regem ob bellum Saracenis illatum Imperatorem ungit. Sigon. *de Regno. Ital. lib. 6.*

Anno DCCCCXIX. Moritur Conradus Germaniæ Rex, & Henricum Aucupem Saxoniæ Ducem, Ottonis filium Regni ſucceſſorem habet. Henricus cùm velatam viduam duxiſſet, ab Epiſcopis citatus, facti pœnitens Romam pedes proficiſcitur, & viduam dimittit illuſtri pœnitentiæ exemplo.

Anno DCCCCXXIV. Berengarius Imperator, quòd Hunnos, & Hungaros in Italiam evocâſſet, odio Rudolphi Francorum Regis, à ſuis occiditur.

Anno DCCCCXXVI. Hugo Comes Provinciæ vel Arelatenſium eligitur Italiæ Rex.

Anno DCCCCXXIX. Moritur Carolus Simplex relicto filio Ludovico.

Anno DCCCCXXXVI. Moritur Henricus, & Regnum Germaniæ Ottoni filio relinquit. In Gallia mortuo Rudolpho Rege in-

ge inungitur Ludovicus transmarinus, qui in Anglia metu Tyrannorum educabatur, Caroli Simplicis filius.

Anno DCCCCXXXVII. In comitiis generalibus Aquiſgranum indictis, Otto Magnus, Henrici Aucupis filius, Rex Germaniæ pronunciatur, & ab Archiepiſcopo Moguntino ungitur.

Anno DCCCCL. Lotharius ultimus Francorum in Italia Rex veneno perit, eámque Berengarius invadit. Adelais Lotharii conjux, & Agapetus II. Papa Ottonem Germaniæ Regem & victoriis florentem contra Berengarii Tyrannidem in Italiam vocant. Leo Oſtienſ. *lib. 1. cap. 64.* Otto Italiam ingreſſus Berengarium filiúmque vincit, & in fugam vertit; Adelaidem Lotharii Conjugem ducit. Flodoardus in Chron. *ad annum DCCCCLI.* Obſerva, Ottonem omnes ferme provincias, quas olim Carolus poſſederat, vendicâſſe, ſuóque Regno adjeciſſe.

Anno DCCCCLX. Cùm Berengarius Italiam miſerè vaſtaret, Joannes XII. Ottonem implorat contra Hunnos bellantem, eíque Imperium & Urbem offert, ſi à Berengario oblata reſtituat Romanæ Sedi, eíque juramento ſe addicat. *Exſtat juramentum Ottonis in c. Tibi Domino 33. diſt: 63.* Otto Berengarium iterum fundit, Romam invehitur, & Imperator acclamatur: à Joanne XII. inungitur, & omnes Pipini & Caroli M. donationes confirmat; Magnus & ipſe ob res pace & bello præclarè geſtas appellatus. (a)

Anno DCCCCLXIII. Graviſſimæ inter Pontificem & Ottonem Imperatorem natæ ſimultates. Cauſa diſſidii, quòd hoſtibus Pontificis favere, & ablata Eccleſiæ reſtituere nolle Otto diceretur. Ergo Pontifex Adalberto Berengarii filio adhærere, contempto jurejurando, quo ſe Ottoni adſtrinxerat. Imperator miſſis Legatis innocentiam ſuam purgat, ſed implacato Pontifice, Romam cum exercitu advolat, Romanos in poteſtatem recipit, eósque juramento adigit, nunquam alium Pontificem electuros, quàm quem Otto filiíque vellent: Concilium dein coactum, ubi Joannes XII. in ordinem redactus, & Leo ſuffectus eſt. (b) Hic eſt ille Leo VIII. cujus meminit Gratianus, *c. in Synodo. diſt. 63.* Cùm Romani Joannem revocâſſent, illóque extincto Benedictum V. ſuffeciſſent, Ro-

maab

(a) Vide Baron. ad annum DCCCCLXII.
(b) Vide Baron. ad annum DCCCCLXIV.

ma ab Ottone iterum capta, Romani ad ſatietatem cæſi, Benedictus exilio deportatus, & Leone vivis exempto, ejusdem Ottonis juſſu Joannes XIII. electus.

Anno DCCCCLXVII. Firmata inter Pontificem & Ottonem Imperatorem amicitia, ejúsque filius Otto II. ab eodem Joanne Pontifice Auguſtus coronatus. Obiit Otto Magnus Anno DCCCCLXXIII. & Imperium Ottoni filio reliquit.

Sic Imperium Romanum à Francis Carolinæ ſtirpis, ad Francos Saxonicæ Domûs & familiæ tranſiit. Primus Imperator Otto Magnus, non Henricus I. cognomento auceps, renunciatus eſt: nam teſte Witichindo *l. 1. geſt. Saxonic.* cùm Henrico offerretur unctio, & Diadema à ſummo Pontifice, non ſprevit, nec tamen ſuſcepit, *Satis*, inquiens, *mihi eſt, ut præ meis Majoribus Rex dicar, & deſigner divinâ agente gratiâ & veſtrâ pietate: penès meliores verò nobis unctio & diadema ſit, tanto honore nos indignos arbitramur.*

Abbas Urſpergenſis in Chronico *Anno DCCCCXX. Henricus*, inquit, *renuit diadema & unctionem, ſolo nomine Regis contentus.* Albertus Kranz. *lib. 3. Saxon. c. 8. Henrico diadema cum conſecratione ad imperialem dignitatem Joannes repromiſit: Henricus autem ſatis ſibi videri reſpondit, quòd primus ad Regni culmen perveniſſet, diadema Imperii majoribus debitum.* (a) Ubi plurimorum teſtimoniis clarè oſtendit, fuiſſe hanc translationem Imperii factam auctoritate ſummi Pontificis.

Ceterùm in toto hujus ſecundæ translationis contextu, multa iterum exempla occurrunt à ſummis Pontificibus in Reges exercitæ poteſtatis. Nam Concilii Compendienſis & procerum Franciæ decretum, quo Ludovico Pio Imperium abrogabatur filiis tradendum, Gregorius IV. reſcindit, & Auguſtum loco reſtituit. Lotharius Imperator in Conventu Aquisgranenſi ab Epiſcopis Regno & Imperio dejicitur. Nicolaus I. Lothario, niſi abdicatâ pellice, Theutpergam uxorem recipiat, Regni jacturam minatur. Hadrianus II. jubet Carolum Calvum Regnum, quod invaſerat, Ludovico Imperatori legitimo hæredi reſtituere, nec obtemperanti pœnas indicit. Joannes VIII. Carolo Calvo, excluſo fratre natu majore, Imperium confert, & hanc collationem Epiſcopi Galli in ſynodo Pontigonenſi ratam habent. Plura omittimus, ſuóque loco reſervamus.

 XIII.

(a) Vide Bellarm. de translatione Imperii l. 2. c. 2. & c. 3.

XIII. Accedamus jam ad ipſam Decretalem recitandam, cujus ſcribendæ hæc occaſio fuit. Mortuo Henrico V. Imperatore, quem Cæleſtinus III. excommunicaverat, Philippus Henrici frater & Sueviæ Dux pluribus Principum ſuffragiis electus fuerat, & Moguntiæ unctus coronatúſque, acceptâ tamen priùs, & ſecretò excommunicatis abſolutione per Legatos Apoſtolicos, quâ tenebatur ob invaſum Eccleſiæ patrimonium. Sed alia minórque Principum pars Ottoni Saxoniæ Duci in conventu Aquiſgrani habito Imperium ac coronam defert. Legatus Sedis Apoſtolicæ, ut factiones componeret, Ottonem legitimum Imperatorem dicit, & Henricum abdicat. Re ad Innocentium III. delatâ, & ipſe pro Ottone præſentem Decretalem dedit. V. Raynaldum *ad annum MCC. n. 22.*

INNOCENTIUS III.

DUCI CARINTHIÆ.

Venerabilem fratrem noſtrum Salisburgenſem Archiepiſcopum, & dilectum filium Abbatem de Salem, & nobilem virum Marchionem Orientalem, quorundam Principum nuntios ad Sedem Apoſtolicam deſtinatos benignè recepimus, & eis benevolam duximus audientiam indulgendam &c. Nos qui ſecundum Apoſtolicæ ſervitutis officium ſumus ſingulis in juſtitia debitores, ſicut juſtitiam noſtram nolumus ab aliis uſurpari, ſic jus Principum nolumus nobis vendicare. Unde illis Principibus jus & poteſtatem eligendi Regem, in Imperatorem poſtmodùm promovendum, recognoſcimus, ad quos de jure ac antiqua conſuetudine noſcitur pertinere, præſertim cùm ad eos jus & poteſtas hujuſmodi ab Apoſtolicâ Sede pervenerit, quæ Romanum Imperium in perſonam magnifici Caroli à Græcis tranſtulit in Germanos. Sed & Principes recognoſcere debent, & utique recognoſcunt, ſicut iidem in noſtra recognovêre præſentia: quòd jus & auctoritas examinandi perſonam electam in Regem, & promovendam ad Imperium, ad nos ſpectat, qui eum inungimus, conſecramus, & coronamus, &c. Nunquid enim ſi Principes non ſolùm in diſcordia, ſed etiam in concordia ſacrilegum quemcunque, vel excommunicatum in Regem, tyrannum vel fatuum hæreticum eligerent, aut Paganum, nos inungere, conſecrare & coronare hominem hujuſmodi deberemus? Abſit omnino. Objectioni ergo Principum reſpondentes, aſſerimus, quòd Legatus noſter

appro-

approbando Regem, & reprobando Ducem, nec Electoris geſſit perſonam, nec recognitoris, ſed denuntiatoris officium, quia perſonam Ducis ejusdem indignam, & perſonam Regis denuntiavit idoneam, quoad Imperium obtinendum, non tam propter ſtudia eligentium, quàm propter merita electorum, quamvis plures ex illis, qui eligendi Regem, Imperatorem promovendum de jure & conſuetudine obtinent poteſtatem, conſenſiſſe perhibeantur in ipſum Regem, & ex eo quòd fautores Ducis abſentibus aliis, & contemptis ipſum eligere præſumpſerunt, pateat eos perperam proceſſiſſe, unde privilegium meruerunt amittere, qui permiſſâ ſibi abuſi ſunt poteſtate, &c. Nos utique non Ducem, ſed reliquum reputamus & nominamus Regem, Juſtitiâ exigente. Quòd autem, cùm in electione vota Principum dividuntur, poſt admonitionem, & expectationem alteri partium favere poſſimus, maximè poſtquam à nobis unctio, conſecratio, & coronatio poſtulantur: jure patet pariter & exemplo. Nunquid enim ſi Principes admoniti & exſpectati vel non potuerunt, vel noluerunt in unum propoſitum convenire, Sedes Apoſtolica Advocato & Defenſore carebit: eorumq; culpa ipſi redundabit in pœnam &c. Nobilitatem ergo tuam monentes per Apoſtolica ſcripta mandamus, quatenus à præfato Duce recedas omnino, non obſtante juramento, ſi quod ei ratione Regni feciſti, cùm (eo quantùm ad obtinendum Imperium reprobato) juramentum hujusmodi non debeat obſervari.

Obſerva circa præſentem Decretalem, ipſos etiam Principes Electores agnoviſſe & faſſos eſſe, quòd Jus & auctoritas examinandi perſonam electam in Regem, eámque ad Imperium promovendi, ad Pontificem ſpectet, ut patet ex illis verbis: *Sed & Principes recognoſcere debent, & utiq; recognoſcunt, ſicut iidem in noſtra recognovêre præſentia &c.* Neque hoc Pontifex unquam diceret, multóque minùs ſcriberet, niſi compertum, & planè certum; alioquin facilè, claroque ſole falſi convincendus. Deinde in eadem Decretali inſinuat Innocentius rationem, ob quam Regna & Imperia indirectè & caſualiter ſubjaceant pontificum auctoritati, ubi dicit: *Nunquid enim ſi Principes vel non potuerunt, vel noluerunt in unum propoſitum convenire, Sedes Apoſtolica Advocato & Defenſore carebit, eorumq; culpa ipſi redundabit in pœnam?*

§. VI.

Quartus textus Canonicus ex Clementina unica, de Iurejurando.

Summaria.

1. *Quo tempore Collegium Electorale, & à quo inſtitutum.*
2. *Negari non poteſt à Summis Pontificibus id factum.*
3. *Probatur auctoritate Concilii Viennenſis.*
4. *Refutatur P. Ludovicus Maymbourg.*

I.

QUo tempore Jus eligendi Romanum Imperatorem ad Principes Germaniæ pervenerit, incertum eſt. Aventinus *lib. 5. Annal.* & Onuphrius Panvinus *lib. de Comitiis*, volunt, Collegium Electorale à Friderico II. inſtitutum, & à Gregorio X. confirmatum. Obiit Fridericus II. MCCL. Gregorius verò Anno MCCLXXVI. Onuphrius credit, Jus eligendi ad Septemviros reſtrictum in Concilio Lugdunenſi, quod Anno MCCLXXIV. auctoritate Gregorii X. convocatum eſt. Alii Gregorio V. attribuunt, natione Germano, Nepoti Ottonis III. qui Anno DCCCCCIC. deceſſit. Hanc opinionem Bellarminus, & ſæpè laudatus Morerus in ſuo dictionario hiſtorico, ubi agit de Gregorio V. tuentur. Eamque multæ probant magnæque rationes. *Primò:* Quòd Sigebertus ad Annum MII. ſcribat, Ottonem III. inter alia cum Papa Gregorio V. de iis quæ ad Imperii Jura ſpectant, egiſſe. *Secundò:* Quòd Otto I. aliique deinceps uſque ad Ottonem III. privilegio Leonis VIII. quod habetur *c. in ſynodo. diſt. 63.* Succeſſorem elegerint, ídque propagatum, ùt diximus, uſque ad Ottonem III. poſt quem jus eligendi penès Germaniæ Principes fuit; oportet ergo hoc tempore mutationem aliquam circa Electores factam eſſe, alioquin Imperatores eo privilegio tàm magno, támque utili, ſucceſſores no-

res nominandi nunquam abſtinuiſſent. *Tertio:* Quòd Otto III. liberis & ſpe liberorum carens, ne poſt ejus mortem causâ electionis diſcordiæ Germaniam agitarent, vicino maximè & vigilante ad omnia Gallo, cum Pontifice ſic convenerit.

Illud ſaltem vero propius eſt, numerum ſeptem Electorum non à Gregorio V. fuiſſe inſtitutum, ſed ab Innocentio IV. in primo Concilio Generali Lugdunenſi Anno MCCXLV. Ubi obſerva, in numero Electorum Eccleſiaſticorum tertium poni Archiepiſcopum Saliſburgenſem, uti habetur in Actis Concilii Lugdunenſis à Severino Binio *editis, tomo III. Conciliorum p. 2. fol. 167. edit. Colon.* Ubi hoc ordine Electores ponuntur:

Electores Imperatorum Laici
Dux Auſtriæ.
Dux Bavariæ.
Dux Saxonum.
Dux Brabantiæ.
Prælati
Archiepiſcopus Colonienſis.
Archiepiſcopus Mogunt.
Salisburgenſis.

Iſti, ducentur in Inſulam quandam Rheni, & dimittentur ſoli in ea, & amovebuntur omnes naviculæ, & hi tractabunt de electione Imperatoris: nec adveniet aliquis ad eos, donec ſint concordes. Huic negotio præerit Archiepiſcopus Colonienſis, ſecundus Moguntinus, tertius Salisburgenſis. Hæc inter acta Concilii Lugdunenſis. Vide etiam Baronium *ad Annum DCCCCXCVI. num. 64.* & Matthæum Pariſienſem Monachum S. Albani in Anglia; qui hiſtoriam ſuam perduxit uſque ad Annum MCCLIX. adeoque vixit tempore, quo Concilium primum Lugdunenſe celebratum eſt. (a)

II. Sed quidquid de tempore & Pontifice in individuo ſit, qui jus eligendi ad ſeptem Germaniæ Principes tranſtulit, certum eſt, ab aliquo Summorum Pontificum translatum eſſe; præter enim Scriptores, quorum plurimos videre eſt apud Bellarminum *lib. 3. c. 3. de Translat. Imperii*, docent ipſi Lutherani Centuriatores: quorum tamen

(a) V. Morerum in Diction.

tamen primæ, potiſſimæque & innatæ velut partes ſunt, quidquid Eccleſiæ Romanæ decorum & glorioſum eſt, pertinaciter negare.

Sic ergo Centuriatores loquuntur *Centuria 10. c. 10. Gregorius ſuam patriam (Germaniam) inſigni aliquâ dignitate ornaturus ſanxit, ut penès ſolos Germanos eſſet jus eligendi Regem, qui poſt diadema à Romano Pontifice acceptum Imperator & Auguſtus appellaretur. Et Centuria 10. c. 16. Paullo enim poſtquam redierat (Gregorius Papa) eam fecit de Imperatoris Electione ſanctionem, quam hucusque ſuper annos quadringentos ſervatam videmus, ſolis licere Germanis, qui inde Electores dicti ſunt, Principem deligere.* Et infrà: *Annum, in quo hæc ſanctio à Pontifice Gregorio facta eſt, ſecundum ſupra milleſimum Chriſtianæ ſalutis fuiſſe invenimus.*

Sanctus Thomas, cui & ſanctitas & doctrina cœlitus infuſa voluntatem errandi, & facultatem ademit, *in tract. de regimine Principum,* quem Regi Cypri dedicavit *lib. 3. c. 9. Ex tunc (hoc eſt, poſt Ottones,) ùt hiſtoriæ tradunt, per Gregorium V. genere ſimiliter Theutonicum proviſa eſt electio, ut videlicet per ſeptem Principes Alemanniæ fiat: quæ usque ad iſta tempora perſeverat, & tantùm durabit, quantùm Romana Eccleſia, quæ ſupremum gradum in Principatu tenet, Chriſti fidelibus expediens judicaverit, in quo caſu, ùt ex verbis Domini ſuprà inductus eſt manifeſtum, videlicet pro bono ſtatu univerſalis Eccleſiæ videtur Vicarius Chriſti habere plenitudinem poteſtatis.*

Fatentur ipſi Principes Electores, quorum maximè res agitur, ùt videre eſt in litteris Marchionis Brandenburgici Ducis Saxoniæ, & Comitis Palatini apud Baronium *Anno DCCCCXCVI. n. 44.* Et deníque Alberti Imperatoris, qui in litteris ad Bonifacium VIII. Anno MCCCIII. Regni ſui quinto, decimo ſexto calendas Auguſti hæc habet: *Profiteor, Beatiſſime Pater, me bonorum omnium largitiori, ac Vobis & ſanctæ Eccleſiæ Tuæ fore pro innumeris miſericordiis & immenſis beneficiis obligatum, &c.* & infrà: *Recognoſcens igitur, quòd Romanum Imperium per Sedem Apoſtolicam de Græcis translatum eſt, in perſonam Magnifici Caroli in Germanos, &, quòd jus eligendi Romanorum Regem, in Imperatorem poſteà promovendum, certis Principibus Eccleſiaſticis & ſæcularibus eſt ab eadem Sede conceſſum, à qua Reges & Imperatores, qui fuerunt & erunt, pro tempore recipiunt temporalis gladii poteſtatem ad vindictam malefactorum, &c.*

Et ipſe ſumus Pontifex Innocentius III. in Decretali *venerabilem,*

de ele-

de electione: Unde, inquit, *illis Principibus jus & poteſtatem eligendi Regem, in Imperatorem poſtmodùm promovendum, recognoſcimus, ut debemus, præſertim cùm ad eos jus & poteſtas hujuſmodi ab Apoſtolica Sede pervenerit.*

In publico etiam inſtrumento ad Nicolaum III. Pontificem maximum anno MCCLXXIX. indictione 7. Rudolphi Imperat. Anno VI. iidem Principes ſic loquuntur: *Nos Principes Imperii univerſis præſentem paginam inſpecturis. Complectens ab olim Romana Mater Eccleſia quâdam quaſi germanâ charitate Germaniam, illam eo terreno dignitatis nomine decoravit, quod eſt ſuper omne nomẽ temporaliter præſidentium ſuper terram: plantans in ea Principes tanquam arbores præelectas, illud eis dedit incrementum mirandæ potentiæ, ut ipſius Eccleſiæ auctoritate ſuffulti per ipſorum electionem illum, qui frena Romani teneret Imperii, germinarent, &c.* Vide integrum hoc inſtrumentum apud Bellarminum *de translatione Imperii l. 3. c. 3.* Videndus etiam Serarius *lib. 1. Rerum Mogunt. c. 26.* & Gretſerus *in defenſione Bellarmini. c. 28.*

Ludovicus etiam Morerus in recentiſſimo Dictionario hiſtorico, quod Ludovico XIV. Gallorum Regi dedicavit tomo II. & Spondanus Epiſcopus Gallus ad annum DCCCCXCVI. idem affirmant.

Ipſe P. Ludovicus Maymburgus loco paullo pòſt citando illa, quæ citavimus Electorum, Imperatorum, ac Innocentii III. teſtimonia & monumenta dicit eſſe fide digna, authentica, revocátque ad veritates omni exceptione majores, quantumvis ipſe in alium ſenſum, ùt infrà dicemus, interpretetur.

III. Et denique ſi alia omnia deſint, ſuperat omnem exceptionem teſtimonium Concilii univerſalis Viennæ in Galliis celebrati *anno MCCCXI.* præſentibus Galliæ, Angliæ, & Aragoniæ Regibus, Patriarchis Alexandrino & Antiocheno, Epiſcopis centum quatuordecim, vel ùt alii, trecentis, præter Abbates & Doctores, & præſide ipſo Clemente V. natione Gallo, ipsisque Gallis addictiſſimo, ùt præter alia patuit ex Sede Pontificali Avenionem translata, Chriſtiano orbe & Italiâ præſertim indignante.

Cauſa ſcribendæ hujus Clementinæ hæc fuit. Occiſo per inſidias Alberto Cæſare Auſtriaco, Clementis V. Pontificis maximi favore & conſilio electus à Principibus Germaniæ fuerat *Anno MCCCVII.* Henricus VII. Dux Lucemburgenſis. Is Ducem Bavariæ

& Comitem Namurcenſem Legatos ad Clementem mittit, qui nomine electi obedientiam & juramentum præſtent, petantque confirmationem. Legati humaniter excepti, & quæ petebant conceſſa. Rogatus etiam Imperator, ut in Italiam Pontifici rebellem, & factionibus Gibellinorum vexatam armatus concederet. Venit Romam Henricus, & majorum ritu ac more defendendæ Romanæ Eccleſiæ juramento ſe obſtrinxit. Poſteà cùm ſimultatibus exortis, & civili bello Italiâ conflagrante, Pontifex pacem imperaret, moneretque Henricum præſtiti ſacramenti; hic bellum proſequitur, negátque juramentum, quo Eccleſiæ ſe obligaverat, fidelitatis eſſe: adeò verum eſt illud Senecæ: *Nihil charius haberi beneficio, quamdiu petimus; nihil vilius, cùm accepimus.* Moritur paullò pòſt Henricus, aut veneno, aut febri extinctus. Hæc ergo cauſa fuit ſcribendæ Clementinæ, cujus verba nunc audiamus.

Clemens V. in Concilio Viennenſi: *Romani Principes orthodoxæ fidei Profeſſores, ſacroſanctam Romanam Eccleſiam, cujus caput Chriſtus Redemptor noſter, ac Romanum Pontificem ejuſdem Redemptoris Vicarium, fervore fidei venerantes, eidem Romano Pontifici, à quo approbationem perſonæ ad Imperialis Celſitudinis apicem aſſumendæ, nec non unctionem, conſecrationem, & Imperii coronam accipiunt, ſua ſubmittere capita non reputabant indignum, ſeque illi, & eidem Eccleſiæ, quæ à Græcis Imperium tranſtulit in Germanos, & à qua ad certos eorum Principes jus & poteſtas eligendi Regem, in Imperatorem poſtmodùm promovendum, pervenit, adſtringere vinculo juramenti, prout tam mos obſervationis antiquæ temporibus noviſſimis renovatæ, quàm forma juramenti hujusmodi ſacris inſerta Canonibus manifeſtarit, &c.*

Nota circa hanc Clementinam, Concilium hoc Viennenſe iterum teſtari Imperium à Græcis in Germanos auctoritate Sedis Apoſtolicæ tranſlatum eſſe, ab eadem jus Electorale conſtitutum: antiquiſſimo more electos Imperatores Pontifici Romano ſe juramento adſtrinxiſſe: Reges & Imperatores Romanæ Sedis advocatos & defenſores eſſe: Juramenta Sedi Apoſtolicæ à Principibus præſtari ſolita, eſſe vera juramenta fidelitatis; cujus obligatio qualis & quanta ſit, quáſque partes complectatur, videre eſt in epiſt. ad Ducem Aquitaniæ Fulberti Epiſcopi Carnotenſis, doctrinâ & ſanctitate celeberrimi: habetur ejus fragmentum *in c. de forma. cauſa. 22. q. 5.* Quæ omnia noſtram

ſtram ſententiam valde confirmant, cùm non à ſolo Pontifice Romano, ſed à Concilio univerſali fuerint declarata, & ab Epiſcopis Gallicanis non tantùm non impugnata, ſed poſitivè confirmata, & ſanctè habita, ut proinde non doctrina tantùm Clementis V. aut Concilii cenſenda ſit, ſed Eccleſiæ totius Gallicanæ.

IV. Circa Collegii Electoralis & Septemviralis originem non omiſit more ſuo P. Ludovicus Maymburgus ea dicere, quæ Pontificis auctoritatem hac in re minuant, obſcurentque: *In hiſtoria de la decadenze de l' empire lib. 2. anno DCCCCXCVI. prope initium.*

Primò: *Rem*, dicit, *eſſe in tota hiſtoria obſcuriſſimam, cognitúque omnino difficilem, & quam multi de hoc argumento ſcriptis libris evolvere ſint conati, ſemper irrito eventu nulloq́, operæ pretio, niſi quòd multi etiam Catholici animos partium ſtudiis & affectibus præventos, non veritatem oſtenderint; ſe verò, uti ſperet, principia aliqua collocaturum, ex quibus facilè ſit veritatem ipſam intelligere.*

Secundò: *Certum eſſe, dominante ſtirpe & familiâ Carolinâ jure legitimæ ſucceſſionis Regnum Germaniæ deferri, vel potiùs transmitti ad proximos agnatos conſueviſſe: hancq́, fuiſſe legem Francis fundamentalem: donec eâ familiâ extinctâ Reges eligi cœperint. Sic Conradum I. Henricum Aucupem, ejúſque filium Ottonem magnum à Principibus tum Eccleſiaſticis tum ſæcularibus, urbiúmque deputatis electos eſſe.*

Tertiò; *Imperio in Ottonem I. & Alemannos traslato; duraſſe adhuc jus electionis, nec Imperatores aliter, quàm per electionem provectos eſſe uſque ad Fridericum II.*

Quartò: *Quoad ipſos Electores ſæpe variatum eſſe, admiſſo aliquamdiu ad ſuffragia etiam populo ejúſque deputatis; immo Principibus urbibúſque Italiæ, ipſóque per ſuos Legatos Pontifice; quia tunc Italiæ Regnum pars Imperii Germanici cenſebatur: ſic Henricum IV. Lotharium II. Fridericum I. promotos eſſe.*

Quintò: *Cum penès Principes Officiales, Miniſtróſque Imperii major poteſtas, & auctoritas ſtaret, mutato electionis ordine ad hos ſuffragandi jus deveniſſe, aliis Principibus, civitatibus, deputatis Imperatorem aliquem præſentantibus tantùm, qui tamen, ſi primi diſſiderent, ipſi Auguſtum pronuntiabant, hoc apparere ex c. 34. de electione, quod eſt Innocentii III.*

Sextò: *Poſt electionem Conradi III. Solos Principes vaſallos, Beneficiarios*

ficiarios Imperii tàm Eccleſiaſticos, quàm ſæculares fuiſſe ad eligendum admiſſos: & poſt electionem Friderici I. Solos Germanos, ùt apparet ex celebri illa Decretali ab Innocentio III. ad Ducem Zaringhiæ: poſt electionem verò Friderici II. in quam pleríque Germani Principes convenerant, iſtorum conſenſu & voluntate poteſtatem eligendi Principibus Septemviris delatam eſſe, aliis omnibus ſuffragio excluſis, idq́ aſſeri ab Alberto Abbate Stadenſi, & Martino Polono, Friderico II. coævis; ex quibus apparet, Collegium Electorale intra annum milleſimum ducenteſimum decimum, & milleſimum ducenteſimum quadrageſimum inſtitutum, primumq́ fuiſſe Wilhelmum Hollandiæ Comitem, qui à Septemviris electus ſit, Friderico II. in Concilio Lugdunenſi cenſuris & anathemate percuſſo. Hunc deinde Septemviratũin aurea Bulla à Carolo IV. adversùs omnem mutationem confirmatum eſſe.

Ultimo denique: *Certiſſimam & omni exceptione majorem veritatem eſſe, jus eligendi Imperatorem à Sede Apoſtolica ad Principes Germaniæ proveniſſe; idq́ Innocentium III. Concilium Viennenſe, Electores ipſos, & deniq́ Imperatorem Albertum teſtatum facere, ùt apparet ex monumentis authenticis fide dignis, quæq́ in dubium revocari haud poſſint, niſi fundamentis fidei hiſtoriæq́ humanæ convulſis.*

Ex his principiis, quæ loco citato Maymburgus poſuit, hoc deducit. In electione, ipſóque electo Imperatore duo diſtingui oportere: Primum, quòd ſit caput, ſupremúſque Princeps, & Monarcha Germanici Imperii, à quo Principes alii dependeant. Secundum, quòd electus ſolus, excluſisque aliis omnibus unicè jus habeat coronam à Pontifice poſtulandi. Illud primum quod ſpectat, nec Electores, nec Imperatores à Pontifice Romano quidquam accepiſſe; cùm jure naturali divinóque, ùt in aliis Regnis electivis, ſic & in Germanico Imperio poſſint optimates ſibi caput & Principem deligere. Secundum verò, hoc eſt, coronationem à Pontifice Romano fluxiſſe quidem, eſſe tamen ritum haud neceſſarium, & ſine qua Imperatori tota Majeſtas conſtet.

Tandem Maymburgus cum Baronio congreditur, (amat enim ex magnitudine hoſtis gloriam captare) *Eumq́ quòd Collegii Electoralis Innocentium IV. auctorem faciat, miſerè deceptum à ſuis amanuenſibus dicit; cùm fabulas quasdam Matthæi Pariſienſis Angli pro actis Concilii Lugdunenſis amplexus eſt, ſuisq́ annalibus pro gemma vitrum intexuit:*

ſe verò

ſe verò in eam ſententiam ire, ut jus eligendi Germanis conceſſum, à Leone VIII. provenerit, ut colligere eſt ex ejuſdem Leonis Decreto, quod habemus c. in ſynodo diſt. 63.

Hactenus fideliter Patris Maymburgi ſententiam expreſſimus, quam ille citato libro & Gallico idiomate in publicum expoſuit; cui ſigillatim refutandæ non immoramur, cùm multa dicat, veritati conſentanea; alia verò, quæ ad noſtrum inſtitutum non faciunt, libenter prætergredimur, temporis parci; & veritatis, non pugnæ avidi. Demus ergo omnia, quæ ponit, ſed illud præſertim, quòd Innocentii III. *in c. venerabilem.* Concilii Viennenſis in *Clementina unica de jurejur.* Electorum denique & Imperatorum, quæ ſuprà citavimus, teſtimonia, tamquam veriſſima, indubitata, & adeò fide digna admittit, ut ea non tantùm negari non poſſe dicat, ſed ne quidem vocari in dubium. At verò ex his ipſis Pontificum Principúmque teſtimoniis clariſſimè habemus, non jus tantùm eligendi quoad coronam, ritúmque externum Germanis Principibus conceſſum à Sede Apoſtolica fuiſſe, ſed *Eligendi advocatum & defenſorem Eccleſiæ; Electoribus diſſidentibus poſſe Romanum Pontificem non tantùm Imperatorem, ſed Regem etiam eligere, alio rejecto omníque auctoritate exuto; poſſe Pontificem declarare electum à Principibus propter hæreſin, cenſuram, aliúdq; impedimentum inhabilem regno eſſe: poſſe, immo teneri ſubditos ab eo, quem Pontifex ejúsve Legatus excluſerint, omnino deficere, & juramento ſolvi: Imperium auctoritate Pontificis à Græcis in Germanos translatum eſſe: Imperatorem ab eodem Pontifice per Electores recipere temporalis gladii poteſtatem, &c.*

Hæc omnia ſunt verba ipſiſſima Innocentii, Concilii Viennenſis, Alberti Cæſaris, & Principum Electorum, quæ quòd non poſſint ad ſolam coronam ritumque externum, & cæremoniam haud neceſſariam referri, tam eſt clarum, ut nos pigeat plura differere, mirumq; ſit voluiſſe hominem doctum utique, prudentemque diſtinctione tam miſerâ fragilique cauſam tanti momenti fulcire, quam oportebat, aut non ſuſcipere, aut firmiùs protegere.

Sed, inquit, *jure naturali divinoq; quælibet Reſpublica caput ſibi deligit; quid ergò hîc opus auctoritate Pontificia?* Fatemur & nos, nullasq; Pontifici partes concedimus, niſi cùm Eccleſiæ bonum & neceſſitas urgent, aliiq; caſus extraordinarii infrà nominandi, quod ipſe Innocentius III. *in Decretali Venerabilem*, & Doctor Angelicus *lib. 3. de Regim. Principis.*

cipes. c.9. expreſſerunt, cùm enim miſerrimè jactaretur Eccleſia ex ambitione, factionibus, & potentiâ candidatorum, omnino Pontificis officium & cura fuit litibus bellisque modum aliquem & clavum figere, certâ eligendi formâ perpetuò conſtitutâ.

Quod attinet Albertum Stadenſem, & Martinum Polonum, quos duos tot aliis, ſacrisque etiam Conciliis Maymburgus opponit, præfertque, jam dudum & ſolidè reſpondit Baronius *ad annum DCCCCXCVI. n. 57.* à quo ſicut Maymburgus objectionem accepit, oportebat & ſolutionem accipere, aut, ſi hæc non placebat, rationem dare, eamque refellere: nunc verò cùm Maymburgus Baronium legerit, Baronium citet, ex Baronio auctores, quos ſibi ille objecerat, deſcribat; taceat verò, quæ Baronius ad objecta reſpondit, equidem vereor, ut laudem à candore bonâque fide hic Auctor mereatur.

Denique ad teſtimonium Matthæi Pariſienſis, quod Maymburgus inter fabulas refert, res ſic habet. Matthæus Pariſienſis Anglus, Monachus Albanenſis hiſtoriam ſcripſit Anglicanam ab Anno MLXVI. uſque ad Annum MCCLIX. ùt conſtat ex continuatione & ſupplemento ejusdem hiſtoriæ ab alio S. Albani Monacho, & habetur in Codice Bibliothecæ Salisburgenſis; quamvis Baronius ſcribat, perveniſſe tantùm ad Annum MCCL. Sed vide Morerum in ſuo Dictionario & vita Matthæi Pariſienſis. Editus fuit hic liber Tiguri in Helvetia, civitate Religionis Calviniſticæ Anno MDLXXXIX. & Londini Anno MDLXXI. Nam ex Bibliothecis Anglicanis tempore Eliſabethæ Reginæ emerſiſſe ex præfatione ad lectorem certum eſt, ut mirum non ſit, ſi multa & ſæpe in Pontifices declamet; ceterà opus eſt omni ex parte laudatiſſimum. Hic ergo Auctor, cùm in vita Henrici III. prolixè & diſtinctiſſimè acta Concilii Lugdunenſis primi recitâſſet, Decretum de ordinanda Imperatoris electione continuò ſubjungit.

Electores Imperatorum Laici

Dux Auſtriæ.
Dux Bavariæ.
Dux Saxonum.
Dux Brabantiæ.

Præ-

Prælati Principales
Archiepiſcopus Colonienſis.
Archiepiſcopus Mogunt.
Salisburgenſis.

Iſti, ducentur in inſulam quandam Rheni, & dimittentur ſoli in ea, & amovebuntur omnes naviculæ, & ibi tractabunt de electione Imperatoris. Huic negotio præerit Archiepiſcopus Colonienſis, ſecundus Moguntinus, tertius Salisburgenſis. His à Domino Papa directa eſt diligentiſſima admonitio, ut ſibi aliquem Imperatorem eligerent, &c.

Hæc Pariſienſis, quæ poſteà inſerta fuerunt actis Concilii Lugdunenſis, ùt videre eſt in Collectione Conciliorum per Severinum Binium. Sed Principes illic deſignati communi aliorum conſenſu & voluntate, retentoque numero Septemvirali in alios mutati ſunt, ùt expreſsè teſtatur Albertus Stadenſis in Chronico.

Nec obſtat Martinus Polonus, qui claruit ſub Innocentio IV. *Cùm in Ottone III.* hæc ſcribit: *Et licèt iſti tres Ottones per ſucceſſionem generis regnaverint, tamen poſteà fuit inſtitutum, ut per officiales Imperii Imperator eligeretur, qui ſunt ſeptem, videlicet Moguntinus, Trevirenſis, Colonienſis, Brandeburgenſis, Palatinus, Dux Saxoniæ, & Rex Bohemiæ.* Nec enim illa dictio, *poſteà*, ùt vult Maymburgus, refertur ad tempora Ottonum; ſed, quòd poſt iſtos Septemviri elegerint. Et demùs, illud *poſteà* ad Ottones pertinere, nòn negat Polonus auctoritate Pontificis id factum, de quo tamen quæſtio præcipuè vertitur.

Jam Lectoris arbitrium & judicium eſto, quàm feliciter Maymburgus præſtiterit, quæ poſt apparatum pompámque verborum tantam promiſerat, ſe videlicet aliis Auctoribus in obſcuro verſantibus, ipſique Baronio ſæpe impingenti facem prælaturum, enimverò contra tot alios teſtes & monumenta, quæ nos produximus, quæque ipſe Maymbourgus fatetur authentica eſſe, & impugnari non poſſe, nihil aliud exhibuit, quàm duos Hiſtoricos Stadenſem & Polonum: Stadenſis ad rem non facit, ùt oſtenſum eſt, Polonus multo minùs. Quid ergo præſtitit Maymburgus, niſi quòd lectorem ad epulas humaniter & magnificè invitatum vento pavit, dimiſitque?

§. VII.

§. VII.

Quintus textus Canonicus ex c. ad Apoſtolicæ. De ſententia & re judicata in 6.

Summaria.

1. *Hiſtoria Friderici II. Imperatoris ab Innocentio IV. in Concilio Generali Lugdunenſi Imperio exuti.*
2. *Ipſa Decretalis.*

I.

NOn poteſt hic textus non eſſe venerationis ſummæ, pariſque auctoritatis, apud Gallos præſertim, utpote in Concilio Lugdunenſi conceptus editúſque; qui, ut magis illuſtretur, facem ex hiſtoria præferimus.

Anno MCCIX. Otto IV. ab Innocentio III. coronatus eſt Imperator: ſed vix Româ digreſſus Flaminiam, Faliſcos, Apuliam, aliáſque Eccleſiæ ditiones occupat, & jam Neapolitano Regno imminentem Innocentius diris percutit, & Fridericum à Principibus renuntiari Cæſarem curat. Fridericus ergo Henrici VI. filius Imperator eligitur, & Innocentius III. electionem ratam habet. Anno MCCX. Otto prælio cum Friderico congreſſus memorabili pugnâ cæditur, & in fugam avertitur: hinc mundi pertæſus doléntque præteritorum, à Pontifice obtentâ abſolutione, exemplum veræ pænitentiæ decedit. Poſt annos aliquot Fridericus contra Richardum & Thomam Anagniæ comites, Principéſque Hetruriæ, ac Innocentii fratres cum exercitu movet, quòd bellum agitarent. Utrúmque vincit, altero in carceres, altero in fugam acto: nec iræ aut victoriæ moderatus, Epiſcopos curatæ ſeditionis conſcios exilio proſcribit, alióſque ſubornat: & contumaciam delicto adjungens,

jure

jure id factum tuetur, quòd etiam in Epiſcopos Imperatori poteſtatem eſſe diceret, nec alium, extra Deum, judicem agnoſceret. Opponere ſe Honorius Pontifex; *Friderico in Eccleſiaſticos jus nullum eſſe: palatia Imperatoribus non Eccleſias committi: Siciliæ Regnum jure beneficiario à Pontifice Romano Fridericum tenere, hoc ſe indignum reddere, niſi captis abſiſtat.* Cùm verbis nihil ageretur, excommunicatio in Cæſarem fulminatur, qui tamen expeditionem in terram ſanctam magno cum apparatu ingreſſus continuò abſolvitur. Sed vix tertium diem vela fecerat, cùm ſubitò morbum aut paſſus, aut fingens, in portum redit. Fama eſt, quatuor ſupra quadraginta armatorum millia iter ingreſſos, audito Cæſaris reditu, arma & crucem exuiſſe, reliquos expeditioni jam accinctos æquè abſterritos: Gregorius IX. Imperatorem violatæ fidei ac juramenti reum, tantíque cauſam mali, anathemate ferit. Anno MCCXXVIII. in Palæſtinam Cæſar transmittit, receptâque Civitate ſanctâ, aliíſque à Sultano Babylonico locis, indignas cum Barbaro conditiones init, pacémque cum Papa inſtaurat. Anno MCCXXXV. filium ad mortem compellit, ditiones Eccleſiæ vaſtat, Epiſcopos Galliæ, Hiſpaniæ, Angliæque Romam ad Concilium profectos, unaque tres Legatos Cardinales, ac triremes duas & viginti per inſidias capit. Gregorio ob tam crudeliter à Cæſare facta, dolore oppreſſo. Cæleſtinus IV. Pontifex renuntiatus, ſed octavâ decimâ ab electione die extinctus. Succeſſit Innocentius IV. qui Fridericum bello totâ Italiâ graſſantem veritus in Galliam ſecedit, Lugdunum anno MCCXLV. Concilium Generale indicit, in Fridericum apparatu Pontificio indutus, facéſque cum aliis Prælatis, qui aderant, manu quatiens, & mox humum allidens ſolemniter diras pronuntiat, Imperio abdicat, & Principibus, ut alium eligant, mandat. Sequenti anno evectus in Imperium Henricus Thuringiæ Dux. Verùm ab eo tempore fortuna, quæ Cæſari hactenus adhæſerat, continuò averſa, omnesque Fridericum execrati, donec factorum impœnitens, & ùt aliqui ſcribunt, à Manfredo filio notho in lecto oppreſſus infeliciter exceſſit, juſtâ DEI vindictâ, ut, qui Eccleſiam Matrem indigniſſimè afflixerat, à filio caderet. (a)

(a) Vide Abbatem Urſpergenſem ad hunc annum. Spondanum ibidem. Morerum in Friderico II.

II. Audiamus nunc Decretalem. Innocentius IV. Sacro præſente Concilio ad memoriam ſempiternam. *Cùm dura guerrarum commotio nonnullas profeſſionis Chriſtianæ provincias diutiùs afflixiſſet, nos ad Federicum præcipuum Principem ſecularem hujuſmodi diſſenſionis & tribulationis auctorem, à felicis recordationis Gregorio Papa IX. prædeceſſore noſtro, pro ſuis exceſſibus anathematis vinculo innodatum ſpeciales nuncios & magnæ Auctoritatis Viros duximus deſtinandos, &c.*

Nos itaq; ſuper præmiſſis, & quàm pluribus aliis ejus nefandis exceſſibus, cum fratribus noſtris, & ſancto Concilio deliberatione præhabitâ diligenti, (cùm Jeſu Chriſti vices licet immeriti teneamus in terris, nobisq; in Beati Petri perſona ſit dictum: Quodcunque ligaveris ſuper terram, ligatum erit & in Cœlis:) memoratum Principem, qui ſe Imperio & Regnis omníque honore & dignitatate reddidit tam indignum, omni honori ac dignitate privatum à Domino oſtendimus, denuntiamus: & nihilominus ſententiando privamus omnes, qui ei juramento fidelitatis tenentur adſtricti, à juramento hujuſmodi perpetuò abſolventes: auctoritate Apoſtolicâ firmiter inhibendo, ne quiſquam de cetero ſibi tamquam Imperatori vel Regi pareat, & intendat. Decernendo quoslibet, qui ei deinceps velut Imperatori, vel Regi conſilium vel auxilium præſtiterint, ſeu favorem, ipſo facto excommunicationis ſententiæ ſubjacere. Illi autem, ad quos Imperatoris ſpectat electio, eligant liberè ſucceſſorem. Hactenus Concilium Lugdunenſe.

Audis hîc iterum, non Pontificem tantùm aut Concilium, ſed utrúmque, in medio ipſius Galliæ, conſenſúque Eccleſiæ Gallicanæ ſententiam pronuntiantem, quam defendimus, quamque nemo alius impugnare poteſt, quàm, qui apertè ſe & Concilio univerſali, & Eccleſiæ Gallicanæ adverſarium profiteatur.

§. VIII.

§. VIII.

Sextus Canonicus textus in Extravagante unica, ſi Fratrum. ne ſede vacante.

Summaria.

1. *Hiſtoria Ludovici IV. Imperatoris.*
2. *Textus Extravagantis recitatus, & expenſus.*

I.

PRo hujus Extravagantis majori explicatione ſciendum eſt, fuiſſe conditam & promulgatam Avenione in Galliis à Joanne XXII. Pontifice, natione, ſtudiis, promotione Gallo, quique ex Epiſcopo Avenionenſi & Franciæ Cancellario Pontifex electus eſt anno MCCCXVI. teſte Spondano ad eum annum. Multa hic Pontifex ſupremæ in Reges poteſtatis exempla reliquit. Nam Henrico VII. Imperatore vitâ functo, plures ex ſeptem Electoribus Ludovicum Bavarum hujus nominis IV. pauciores Fridericum Auſtriacum Ludovici conſobrinum, Imperatores nominant; Auſtriacus Romæ, Ludovicus Aquiſgrani coronatus, Imperio in partes ſciſſo, belloque civili, quo Germania diu flagravit, accenſo. Cauſa diſcordiæ fuit, aut quòd Electores Eccleſiaſtici præteriti, nec ad electionem vocati Auſtriaco adhæſerint, aut quòd iſte, licet duo tantùm & certa ſuffragia, pro ſe haberet, Colonienſis videlicet Archiepiſcopi & Rudolphi Bavariæ Ducis ac Comitis Palatini: accedebant tamen alia duo incerta Ducis Carinthiæ, qui ſe Regem Bohemiæ, & alterius, qui ſe Marchionem Brandenburgicum ferebant. Ab utroque, Bavaro videlicet & Auſtriaco Legati Avenionem ad Pontificem miſſi, qui fidelitatem & obedientiam promitterent. Pontifex Legatis benignè auditis, Regium titulum electis, donec lis finiatur,

permittit; diem tamen utrique dicit ad jus ſuum coram Apoſtolica Sede proſequendum, juxta Decretum Innocentii III. *in c. venerabilem de electione.* Ludovicus verò non tantùm Imperatorem agebat, ſed Gibellinos etiam in Italia concitabat, eorum armis & potentiâ Joannem in ſuas partes tracturus: Pontifex Auſtriacum, magnâ vi pecuniæ & Imperio promiſſis, in Italiam contra Ludovicum evocat, non armis tantùm, ſed etiam calamo Romanæ ſedi infeſtum. Inter alios Guilielmus Okamus Franciſcanus ad Ludovicum defecerat, multíſque libellis auctoritatem Romanam impugnaverat. Magno prælio ab Auſtriaco Bavaróque Mildorfii pugnatum pro corona eſt. Victoria Bavaro ceſſit, Auſtriacus captus, & poſt triennii carcerem liber dimiſſus, nec multò pòſt dolore & ærumnis confectus eſt, Princeps omnino & ipſe Imperio dignus, ſi duos Imperium caperet. Summa rerum penès Ludovicum ſtetit, extincto æmulo, & arma in Italiam converſa: Ludovicus enim à Gibellinis, qui Italiam vaſtabant, imploratus, auxiliares copias contra Guelfos Pontificios miſit: Pontifex inſtante præſertim Carolo IV. Francorum Rege Ludovicum monet, *Cœptis abſiſtat: copias in Pontificem miſſas revocet: Imperiali titulo, dignitate & functionibus abſtineat, donec de legitima electione doceat; niſi faciat, ipſo facto excommunicationem incurrat.*

Datum eſt hoc diploma Avenione, Anno Pontificatus VIII. Gallis non tantùm hunc actum Pontificiæ poteſtatis non impugnantibus, ſed etiam urgentibus, ſub quorum oculis bulla hæc datâ & promulgata eſt. (a) Sed Ludovicus indicto Norimbergam Epiſcoporum & Principum conventu, proteſtatus ſe Catholicæ Romanæque Eccleſiæ filium eſſe, omnémque reverentiam Chriſti Vicario debere, ad Concilium univerſale, appellat, jus illic ſuum demonſtraturus. (b) Joannes Papa, ubi videt Ludovicum propoſiti tenacem haud moveri, excommunicationem & cenſuras vibrat, eúmque Imperio abdicat: hîc enim verò Ludovicus in extrema prorupit: quæ tamen non illius culpa fuit, ſed quorumdam potiùs, qui aulam ſequebantur, Doctorum, quique infamibus ſcriptis à Schola Pariſienſi poſteà concrematis, oleum foco addebant: impo-

ſturæ

(a) Vide Bzovíum ad annum MCCCXXIV.
(b) Vide Herwarth pag. 248.

ſturæ præſertim Uldarici Hagenohr Cancellarii, paullo pòſt vitâ functi malásque artes confeſſi, ùt videre eſt in libello P. Niggelii Schyrenſis Benedictini, *de bonis operibus Ludovici IV.* Arma igitur à Ludovico in Italiam & Romam tranſlata.

Tertiam illic coronam accepit, nam ſecundam Mediolani jam acceperat: Petrum quemdam de Corbaria, ex Religione minorum, quem Nicolaum V. appellârunt, Pſeudopontificem creat, (qui poſteà Avenione in carcere diem obiit:) & Joanni opponit. Quo facto omnium animos in Italia præſertim à ſe abalienavit, ut palàm deficerent, eúmque in Germaniam reverti compulerint.

Anno MCCCXXXIV. Mortuo Joanne Benedictus XII. eligitur Pontifex Maximus, ad quem miſſis Legatis renuntiare ſe dixit Ludovicus titulo Regis & Imperatoris Romanorum, & abſolvi petiit. (a) Sed abſolutione dilatâ, Legatio anno MCCCXXXVI. repetita, miſsique Procuratores, qui nomine Ludovici contra Joannem Pontificem, vel Eccleſiam Romanam olim facta, revocarent, & in integrum reſtituerent, ablata Eccleſiæ redderent, donationes ab Imperatoribus factas confirmarent &c. Seque, niſi pactis & pollicitis ſteterit, excommunicationi aliiſque pœnis, etiam amiſſioni Regnorum & Imperii, ſi hanc pœnam Pontifex decreverit, ſubmittit; ubi planè agnovit Ludovicus eſſe Pontifici jus fásque hanc pœnam infligendi: Verba ipſius Ludovici in ſuo ad Papam diplomate 8. Martii Anno MCCCXXXVI. hæc ſunt: *Quod ſi intra tres menſes alios prædictos monitioni prædictæ non paruerimus cum effectu, & per alios tres menſes prædictos novem menſes immediatè ſequentes de gratia expectati, monitioni non paruerimus, ut præfertur; liberum ſit Romano Pontifici, prout ſibi expedire videbitur, ad alias pœnas procedere contra nos; privando etiam nos, ſi ſibi videbitur, Imperiali, Regiâ; & quâlibet aliâ dignitate &c.* (b)

Reſponſum Legatis Ludovici: *Si cum Eccleſia & Deo in gratiam redire vellet, Ochamum; Bonamgratiam, Michaelem Caſenatem, folles diſcordiarum, dederet: Calumnias, ſuorum inſtinctu, in Joannem Pontificem paſſim, & publicè vulgatas, corrigeret: Edicto caveret; neminē deinceps Imperatorem eſſe, vocarique poſſe, cujus electionem ſedes Romana impro-*

(a) Bzovius ad annum MCCCXXXX. n. 7. Ex Chron. Alberti Argent. & Mutii de rebus Germanis lib. 24.

(b) V. Bzov. ad ann. MCCCXXXVI. fol. 746. ubi integrum diploma Legatis commiſſum recitat.

baret: Ipſe Ludovicus ſe ſuumq; Imperium novæ electioni committeret: pacta deniq; cum Anglorum Rege, aliisq; Regis Christianiſſimi hoſtibus reſcinderet; hæc, ſi faceret, ad Eccleſiæ ſinum receptum iri. Pleraſque harum conditionum Bavarus iniit, nobiliſſimâ iterum Legatione ad Pontificem miſſâ: ſed bellum Anglicum ſpem omnem præcidit; dum enim per oratores hæc petebantur, interim arma cum Eduardo contra Philippum Valeſium, Galliæ Regem ſociaverat, eúmque in Belgio Vicarium conſtituerat, quo titulo Hollandiam, Geldriam, Brabantiam ſibi Anglus adjunxit. Ergo ne Ludovicus in gratiam cum Eccleſia rediret, obſtabat Gallus, ejúſque offendendi metus. Maymburgus *de la decadenze &c. lib. 6. Anno* CCCXXXVII. *initio.*

Anno MCCCXXXVIII. Eò res devenerant, ut Benedictus expugnato mitigatóque Philippi Francorum Regis animo, miſſâque etiam Roberto Duci Bavariæ, & Ludovici ex filio nepoti, roſâ benedictâ, negotium in portu videretur; cùm ex inſperato omnia iterum turbata, Francofordiam Comitia Ludovicus indicit: Angliæ Regem Imperii Vicarium pronuntiat, Legatos ſuos Avenione revocat, & novum Germaniæ Patriarcham conſtituit, ac diploma vulgat, quo poteſtatem regiam in nullo caſu Pontificiæ ſubjacere declamat, & qui huic Decreto non ſubſcriberent, ſacros, prophanos, Eccleſiis, Monaſteriis, bonis omnibus movet. (a)

Mortuo Benedicto Clemens VI. Ludovicum Eccleſiæ civitates invadentem, diris iterum, & cum apparatu percutit, jubétque Imperii Electores, abdicato Ludovico alium Imperatorem eligere; Maymburgus *de la decadenze lib. 6. anno* MCCCXLVI. Si negligerent, jus eligendi ad Pontificem devolutum iri: paruerunt Electores, evectóque in Imperatorem communibus votis Carolo, Marchione Moraviæ, hujus nominis IV. ſequenti anno MCCCXLVII. Ludovicus equo, dum urſum inſequitur, lapſus, aut, quod alii dicunt, veneno periit. Eodem anno Ochamus fax omnium malorum extinctus eſt. Ludovicum priùs ſibi redditum, quàm moreretur, & veniam peccatis ſuis, opémque DEIparæ Virginis imploráſſe, quàmplures hiſtorici tradunt apud Bzovium ad annum MCCCXLVII. Et Maymburgus *lib. 6. de la decadenze de l' empire.* Nec negari poteſt fuiſſe Ludovicum Principem Imperio omnino dignum, & in quem omnes

artes

(a) Vide Bzovium ad annum MCCCXXXVIII. à n. 8. Trithem. Nauclerum Generatione 45. ad annum MCCCXXXVIII. circa finem.

artes regnandi, cum magna pietate, munificentia, clementiâque confluxerant: & , ſi pugnas cum Romanis Pontificibus aliorum potiùs conſiliis, dolis, duritiâque promotas excipias, æternâ memoriâ dignum: de cujus virtutibus vide laudatum Patrem Niggelium, qui ex M. SS. codicibus Bibliothecæ Schyrenſis *§. 8. & 9. cap. 5.* hæc recitat: *Benedicto ſucceſſit Clemens VI. Quid hîc iterum noſter Ludovicus? Minimè defuit cauſa. Nam alios de novo Legatos miſit, qui feriò cum omni animi demiſſione abſolutionem (ſi quâ opus habuiſſet) peterent; atque ut toti orbi innoteſceret, quàm obtemperantem ſe Apoſtolicæ Sedi ſtiterit, iisdem chartam pergamenam ſub ſigillo ſuo magno commiſit, eámque apertam, puram, mundam (biancam vocant) nullis tinctam litteris alióve genere, (ſic expreſsè lego in noſtro M.S. auctore, quem propter venerandam antiquitatem in his bonis Ludovici noſtri operibus paſſim ſequor) eum in finem, ut quidquid ſummus Pontifex injungere, qualemcúnque pœnitentiam, aut ſatisfactionem à Ludovico fieri vellet, id omne inſcriberetur, &c. Attamen Legatos ſenſit perfidos. Nam chartam, ut jam dixi, litteris omninò vacuam inſigni & inauditâ perfidiâ onerârunt; ſiquidem in gratiam Clementis ſcripſêre Ludovicum liberè ſe fateri hæreticum, & illegitimè in Regem electum; id quod deinde publicè recitatum anſam dedit (ſi anſa fuit) Clementi ad anathemata, &c. Quidquid ſit, iſta omnia patientiſſimè tulit Ludovicus, & vel hâc ſolâ patientiâ maximos Imperatores ſuperavit, quia ſeipſum vicit: Maxima autem victoria eſt ſui ipſius. Similis aut majoris perfidiæ erat ejus Cancellarius M. Ulricus Hagenohr Auguſtanus: Is cùm ſigillum Imperatoris curæ ſuæ demandatum haberet, accidit fortè, ut à nonnullis Magnatibus ob æs alienum contractum graviter accuſaretur: Ubi ex juſſu Ludovici per 4. ann. 15. Prælatos ſe Norinbergæ purgavit, mox priſtinæ dignitati reſtitutus eſt: aſſerebant enim Prælati, Cancellario contra jus & æquum eſſe factum. Interim perfidus iſte Cancellarius omnem lapidem movit de vindicta ſumenda: Proinde Magnates illos ad Cæſarem graviſſimè detulit, & eidem aſſiduus inſtigator fuit, ut ii Imperio pellerentur, omnibúsque bonis ſuis quantocius exuerentur: ſed cùm actum ageret (tale quid commentus eſt) Ludovicus iteratò miſit Legatos Avenionem ad Clementem, additis etiam litteris, in quibus promittebat debitam obedientiam Sedi Apoſtolicæ: Hoc prorſus opportunum ſibi duxit M. Ulricus. Nam cùm Cæſar ejus vindicem agere nollet, ipſe ſui vindicem in Cæſare egit. Etenim litteris aliis perfidè fictis, & Cæſareo ſigillo munitis inſeruit, Pontificem eſſe beſtiam illam de mare aſcendentem, &c.*

tem &c. Atque hoc illius tam grande facinus eò usque latuit, donec id ſupremo judici revelare placuit tali modo. Non enim multò pôſt Ulricus gravi morbo correptus, inter acerrimos corporis animiq; cruciatus publicè faſſus eſt, ſe unicam ferè horum malorum Pontificem inter & Imperatorem cauſam extitiſſe, eò quòd Ludovicus hoſtes ſuos ſecundùm ſuam toties repetitam petitionem è medio non ſuſtuliſſet. Quod ubi Cæſar reſcivit, & unà ex Medicis intellexit, eundē ultra tres pluresvé dies in vivis haud futurum; tametſi, ait, ſceleratus hic homo omni pœnâ & morte turpiſſimâ digniſſimus foret, ego tamen ejus judicium ſupremo judici relinquo. Et cum dicto ubertim in lacrymas prorupuit: das groſſe Weinen (*refert M S. noſter auctor*) vnd Klagen / das der Käyſer hätt / kan niemand beſchreiben / *potuiſſet utique miſerum hominem miſerrimè perdere, niſi miſericordiam patientis Chriſti in animum revocâſſet &c.*

Carolus IV. Romæ coronatus eſt Anno MCCCLV. & materiam contentionibus, quæ adeò frequentes erant & pernicioſæ, circa electiones Imperatorum ſublaturus, Norimbergæ celebrem illam conſtitutionem edidit, quam vocant Bullam auream, Anno Chriſti MCCCLVI. Innocentii VI. Anno IV. cum conſenſu & approbatione Legati Apoſtolici, Magnatúmque Imperii. Ceterùm ipſe Carolus, priusquam à Sedis Apoſtolicæ Legatis, Petro Oſtienſi Epiſcopo, & Ægidio S. Clementis Cardinalibus nomine Innocentii, qui Avenione degebat, coronaretur, ſolemni juramento donationes Romanæ Eccleſiæ olim ab Imperatoribus factas confirmavit, eique defendendæ ſe obſtrinxit, ùt videre eſt in ipſo Caroli diplomate, apud Bzovium ad Annum MCCCLV.

Jam ad noſtram Extravagantem à longo, ſed neceſſario diverticulo redeamus. Cùm Gibellinorum factionibus armíſque eodem tempore Italia turbaretur, quo à Joanne XXII. electionem ſuam confirmari Ludovicus petebat, adeò ut Italiæ Proceres priſtinæ libertatis & Imperii admonitos, ad defectionem urgerent, ejectis Ferrariâ Romanis Præfectis, Joannes præſentem edidit extravagantem, in qua vacante Imperio interim à ſummo Pontifice, ſaltem per Italiam, jus Imperiale exerceri ſolitum dicit, jubétque Ludovicum electione adhuc dubiâ, & lite inter ipſum & Fridericum Auſtriacum necdum deciſâ, Imperatoriis faſcibus abſtinere. Hodierno tamen jure poſt auream Bullam, Vicarius Imperii eſt Dux & Elector Saxoniæ, in partibus vid. Saxonici juris, & omnia

illa poteſt, exceptis ſpecialibus, quæ Imperator: in partibus verò Rheni, Sueviæ, Franconiæ Comes Palatinus, à quo hanc dignitatem Vicariatûs tranſiiſſe in domum Bavaricam auctoritate Ferdinandi II. ſcribit ſæpe laudatus Hermes *in Faſciculo c.23.*

Audiamus jam verba ipſius Extravagantis. *Si fratrum & Coëpiſcoporum noſtrorum, & aliorum quorumlibet jura illibata ſervari & ab omni fore diſpendio diminutionis extranea cupimus, multò fortiùs pro noſtris, & Romanæ Eccleſiæ Sponſæ noſtræ juribus & honoribus conſervandis, ex injuncto nobis officii debito, Apoſtolicæ proviſionis partes tenemur impendere, ne temporibus noſtris uſurpationis injuriam ſubeant. Sanè in noſtram & fratrum noſtrorum deductum eſt notitiam, quòd vacante Imperio, cùm in illo ad ſæcularem judicem nequeat haberi recurſus, ad ſummum Pontificem, cui in perſona Beati Petri terreni ſimul & cœleſtis Imperii jura DEVS ipſe commiſit, Imperii prædicti juriſdictio, regimen & diſpoſitio devolvuntur, &c. Nos igitur volentes noſtris & Eccleſiæ Sponſæ noſtræ juribus & honoribus in hac parte proſpicere, & malis ac ſcandalis, quæ ex retentione, aſſūptione ſeu reſumptione hujusmodi orta ſunt hactenus, nec non periculis animarum ſalubriter occurrere cupientes, præſentium auctoritate monemus omnes ſub excommunicationis pœna, & ſingulos cujuſcunque ſtatûs, præeminentiæ, dignitatis aut conditionis exiſtant, etiamſi Regiâ, ſeu aliâ quacunque præfulgeant dignitate, qui poſt vacationem Imperii abſque noſtra, vel Sedis prædictæ licentia hujuſmodi Vicarii nomen aſſumpſerunt, vel retinuerunt, ab uſu, poteſtate, & exercitio ſuprà dictis prorſus abſtineant, & omnino deſiſtant. Et ut quibuslibet parendi talibus tollatur occaſio, omnes & ſingulos, qui hujuſmodi vicariatûs nomen retinentibus juramento fidelitatis tenentur adſtricti à juramento hujuſmodi, quantū ad hoc de poteſtatis plenitudine abſolventes Apoſtolicâ auctoritate firmiter inhibemus eiſdem, ne talibus, ut Vicariis vel officialibus Imperii aliquatenus pareant, vel intendant, &c. datum Avinione in domo Epiſcopali, pridie Calendas Aprilis, Anno. 1.*

Habemus in hac Extravagante Beato Petro cœleſtis ſimul & terreſtris jura Imperii commiſſa: quando ſæcularis judicis copia non eſt, recurri ad ſummum Pontificem poſſe: ſi propter eligentium diſcordias Imperium & conſequenter Eccleſia, cujus Advocatum Imperator agit, periclitatur; poſſe ſummum Pontificem Electis & Electoribus imperare, quæ componendæ paci neceſſaria fuerint,

Ubi animadverte, non eſſe aut negotii, aut intentionis noſtræ examinare, quæ inter Ludovicum Imperatorem, ſummóſque Pontifices contigêre, id enim ab aliis præſtitum eſt, multíſque ambagibus plenum: id ſolùm contendimus, quæ à Joanne XXII. Benedicto XII. & Clemente VI. contra Imperatorem, ejuſq; abdicationem decreta ſunt, in Galliis facta, & promulgata eſſe, & à Gallo ipsíſq; Electoribus probata, qui vivente adhuc Ludovico Bavaro Carolum IV. elegêre, ut Clementis VI. mandatis obedirent: teſte Maymb. *lib. 6. de la decadenze.* Et potiſſima ratio, quæ Pontifices remorata eſt, ne Ludovicum nunc armatum, nunc ſupplicem Eccleſiæ & Imperio reſtituerent, Galliæ Regum auctoritas fuit; qui nunquam Pontifices ad Imperium Ludovico adimendum, alteríque dandum urſiſſent, niſi hanc in Pontifice poteſtatem agnoſcerent; quis enim de Regibus æqui amantiſſimis ſibi perſuadeat, cùm audirent, viderentque Imperatores citari, puniri, abdicari, coronas transferri, diplomata contra illos & ſententias dici, ſcribique; eas in Gallia non tantùm ferri, ſed etiam promulgari, paſſuros fuiſſe; immo, ut fierent, omnino adlaboràſſe, ſi crederent nullam in Reges eſſe Pontifici auctoritatem? Plane ipſi Galli ſcriptores fatentur, Reges Galliæ inprimis apud Pontifices id egiſſe, ne Ludovicum in gratiam Regnúmque reciperet, & Imperium Carolo conferret. Vide Morerum, *in Dictionario Hiſtorico in Vita Ludovici IV.* & Maymburgum *lib. 6. de la decadenze de l'empire, ad annum MCCCXL, & MCCCXLI. & MCCXLIII.*

§ IX.

§. IX.

Septimus textus Canonicus in Extravagante, unam ſanctam: inter communes, de Majoritate & obedientia: & Extravagante, meruit: de privilegiis.

Summaria.

1. *Quæ de Bonifacio VIII. apud Gallos opinio.*
2. *Semper Principibus fatales & perniitioſæ ſacerdotum, Pontificum præſertim, perſecutiones, quod exemplis oſtenditur.*
3. *Conſtitutio Bonifacii.*
4. *Confirmata per aliam Clementis V. Gallorum ſtudioſiſſimi, quæ expenditur.*

I.

Bonifacii VIII. Pontificis maximi memoriam Gallis infauſtam ingratámque eſſe, nemo eſt, qui ignorat, nec nobis animus eſt, quæ inter illum Regéſque Galliæ contigerunt aut excuſare, aut proſcindere: hoc non debemus, illud nolumus; cùm non de virtutibus vitiiſque nobis concertatio, ſed veritate ſit.

De Bonifacio VIII. *ad annum MCCCIII.* ſic loquitur Spondanus Epiſcopus Gallus: *Moritur Bonifacius animi mærore anno MCCCIII. Pontificatûs ſui 9. in quem, cùm ſcriptores Franci ſtylum acuant, laudatur tamen ab aliis, tanquam Eccleſiaſticæ libertatis egregius defenſor, obſervátque Genebrardus: Philippum IV. cognomine Pulchrum Galliæ Regem nunquam deinceps proſperè habiiſſe, ut ab Epiſcopo Moranienſi viro ſanctiſſimo prædictum fuerat, tribus etiam ejus filiis abſque prole maſcula brevi extinctis.* Ubi obſervare licet: permiſſum

quidem eſſe Regibus & Principibus ſua jura ſuáſque dignitates contra quoſcunque etiam Romanos Pontifices tueri, ſalvo ſemper moderamine inculpatæ tutelæ, &, ne plus agant, quàm oportet; id enim exigit reverentia communi Patri Chriſtique Vicario debita; unde perpetua omnium temporum experientia docuit, malè ſemper Principibus ceſſiſſe, cùm terminos juſtæ defenſionis egreſſi, & vindicandi ſtudio rapti, arma contra ſacerdotes, præſertim Pontifices, induerunt: adeò ut ſcriptores illi, aulicique, qui prætextu quidem Regiæ poteſtatis augendæ, ſed reverâ, ut lucrum & auram captarent, Principes contra Pontifices armârunt, unà etiam perdiderint.

II. En tibi exempla Paralipomenon 2. *cap.26.* poſt deſcriptam Oziæ Regis felicitatem, quamdiu divinæ legi obedierat, ſubjungit ſacer textus: *Sed cùm roboratus eſſet, elevatum eſt cor ejus in interitum ſuum, & neglexit Dominum DEUM ſuum, ingreſſúsque templum Domini, adolere voluit incenſum ſuper altare thymiamatis, ſtatimque ingreſſus poſt eum Azarias ſacerdos, & cum eo Sacerdotes Domini octoginta, reſtiterunt Regi, iratúſque Ozias minabatur ſacerdotibus, ſtatimque orta eſt lepra in fronte ejus, & perterritus acceleravit egredi, eò quòd ſenſiſſet illico plagam Domini.* Et 2. Paralipomenon 24. *verſu 1. & 17. Septem annorum erat Joas cùm regnare cœpiſſet, fecitque, quod bonum erat coram Domino cunctis diebus Jojadæ Sacerdotis. Poſtquam autem obiit Jojada, ingreſſi ſint Principes Juda & adoraverunt Regem, qui delinitus obſequiis eorum acquievit eis. Et dereliquerunt templum Domini DEI Patrum ſuorum, & facta eſt ira contra Judam & Jeruſalem propter hoc peccatum. Spiritus itaque DEI induit Zachariam filium Jojadæ Sacerdotem, & ſtetit in conſpectu populi & dixit eis; Hæc dicit dominus Deus: quare transgredimini præceptum Domini, quod vobis non proderit, & dereliquiſtis Dominum, ut derelinqueret vos? Qui congregati adverſus eum miſerunt lapides juxta Regis Imperium. Qui cùm moreretur, ait: Videat Dominus & requirat. Cùmque evolutus eſſet annus, aſcendit contra eum exercitus Syriæ, & interfecit cunctos Principes populi. Et certè cùm permodicus veniſſet numerus Syrorum, tradidit Dominus in manibus eorum infinitam multitudinem, eò quòd dereliquiſſent Dominum DEUM. In Joas quoque Regem ignominioſa exercuêre judicia. Et abeuntes dimiſerunt eum in languoribus magnis: ſurrexerunt autem contra eum ſervi ſui in ultionem ſanguinis filii Jojadæ ſacerdotis, & occiderunt eum in lectulo, & mortuus eſt.* Vides hic exemplum memorabile

Prin-

Principis, dum Sacerdotum conſilio paruit, felicis, poſteà adulatione decepti, perditique.

Arcadius Imperator poſt victorias contra Rufinum, Perſas, Gainam, cùm Chryſoſtomo, aliiſque Epiſcopis cœpit infeſtus eſſe, eoſque in exilium cogere, aliiſque modis affligere, intempeſtivâ morte, & vix trigeſimum primum ætatis annum egreſſus, vivis eripitur. *Socrat. lib. 6. cap. 17.* Sed multò infelicior Eudoxiæ Imperatricis, eundem Chryſoſtomum perſequentis mors: quæ, cùm uterum ferret, fœtu diu retento & putteſcente, tandémque magico carmine effuſo, animam unà emiſit; & urna, in qua cadaver ejus conditum, viſa perpetuò agitari. *Niceph. lib. 13. c. 36.* Nec eſt, ut aliquis dicat, Chryſoſtomum fuiſſe ſanctum, & ideò illius perſecutores tam acriter punitos; nam & dignitas ipſa Pontificia, quâ Chriſtum repræſentant, & character quo inſigniti ſunt ſummi Pontifices, multò majorem ſanctitatem habent, & venerationem merentur.

Juſtinianus Imperator debellatis Gothis, Wandalis, Perſis, Affricâ Italiâque receptis, pacis & belli artibus glorioſiſſimus, ad ſummum pervenerat felicitatis & potentiæ: cùm Theodoræ blanditiis captus, Vigilio Pontifice Maximo diriſſimè vexato pulſoque, in hæreſin labitur, eâque ipſâ horâ, quâ Anaſtaſium Epiſcopum Antiochenum alióſque alſacerdotes in exilium rapi juſſerat, improvisâ morte occumbit. *Nicephorus lib. 17. c. 31.* Ipſe Beliſarius Juſtiniani Dux, qui Affricam, Perſiam, Siciliam, Italiam, Romam victoriis & triumphis impleverat, dum ſævienti Theodoræ Imperatrici obſequitur, & Silverium Papam in exilium pellit, ipſe tandem in ſuſpicionem affectatæ tyrannidis adductus, amiſſis dignitatibus, opibus, oculis, inter ærumnas ultimámque paupertatem è vivis abiit. *Zonar. Cedrenus, Glycas, &c.*

Theodorico Gothorum Regi omnia ex voto fluxerant, donec Joannem Pontificem mori inter carceres ærumnaſque compulit, tunc aversâ fortunâ, & mente captus delirio extinctus eſt. *Procop. de bello Goth.*

Fridericus Ænobarbus poſt toties afflictam vexatámque Romanam Eccleſiam, factorum pœnitens, ſuſceptâ in terram ſanctam expeditione, deletis ad internecionem uſque aliquoties Barbaris, in medio victoriarum curſu, dum æſtum meridianum natatu levat,

 infeli-

infeliciſſimè mergitur, DEO videlicet injurias olim Pontificibus illatas vindicante. (a)

Fridericus II. Imperator Romanæ Eccleſiæ ſummiſque Pontificibus toties infeſtus & excommunicatus, tandem à proprio filio ſtrangulatur. Exemplis hujuſmodi abundant hiſtoriæ. Nos ad extravagantem Bonifacii revertimur, quam primò dabimus, deinde aliam Clementis V. ut hujus apud Gallos auctoritas etiam illam muniat, & hæc alterius exceptiones abſolvat. Sic ergo habet:

Bonifacius VIII.

III. *Unam ſanctam Eccleſiam Catholicam & Apoſtolicam urgente fide credere cogimur, & tenere. Igitur Eccleſia unius unum corpus, unum Caput, non duo capita, quaſi monſtrum, Chriſtus videlicet & Chriſti Vicarius Petrus, Petrique Succeſſor, dicente Domino ipſi Petro; Paſce oves meas; non ſingulariter has vel illas, ſed generaliter, per quod commiſiſſe ſibi intelligitur univerſas, &c. In hac ejúſque poteſtate duos eſſe gladios ſpiritualem videlicet, & temporalem evangelicis dictis inſtruimur. Nam dicentibus Apoſtolis, Ecce gladii duo hic, in Eccleſia ſcilicet; cùm Apoſtoli loquerentur, non reſpondit Dominus, nimis eſſe, ſed ſatis. Certè qui in Petri poteſtate temporalem gladium eſſe negat, malè verbum attendit Domini proferentis, Converte gladium tuum in vaginam. Uterque ergo eſt in poteſtate Eccleſia, ſpiritualis ſcilicet gladius, & materialis. Sed is quidem pro Eccleſia, ille verò ab Eccleſia exerendus. Ille Sacerdotis, is manu Regum & militum, ſed ad nutum & patientiam ſacerdotis. Oportet autem gladium eſſe ſub gladio, & temporalem auctoritatem ſpirituali ſubjici poteſtati. Nā cùm dicat Apoſtolus: Non eſt poteſtas niſi à DEO, quæ autem ſunt à DEO, ordinata ſunt; non autem ordinata eſſent, niſi gladius eſſet ſub gladio, & tanquam inferior reduceretur per alium in ſuprema. Nam ſecundum B. Dionyſium, lex divinitatis eſt, infima per media in ſuprema reduci &c. Ergo ſi deviat terrena poteſtas, judicabitur à poteſtate ſpirituali: ſed ſi deviat ſpiritualis minor, à ſuo ſuperiori: ſi verò ſuprema, à ſolo Deo, non ab homine poterit judicari, &c. Porrò ſubeſſe Romano Pontifici omnem humanam creaturam, declaramus, dicimus, definimus, & pronunciamus omnino eſſe de neceſſitate ſalutis.*

Habemus in hac Extravagente: Petro ejúſque Succeſſoribus utrúmque gladium datum eſſe, temporalem, vicelicet, & ſpiritua-

(a) Ut expreſſè habet Neubrig. l. 4. c. 13. Vide Bleſenſem epiſt. 169. vel 172.

lem: poteſtatem temporalem & Regiam, ſpirituali tanquam digniori ſubeſſe; & ſi contingat temporalem errare, à ſpirituali corrigendam, judicandámque eſſe. Supremam verò & Pontificiam dignitatem, non alium judicem, quàm DEUM habere. Videtur hæc conſtitutio à Bonifacio edita circa *annum MCCCII.* ardentibus jam inter ipſum Regémque Galliæ Philippum ſimultatibus, quas multò etiam magis hoc Decretum accendit. ſic enim illud interpretati ſunt Galliæ proceres, ut crederent, voluiſſe Bonifacium Regnum Galliæ ſibi temporaliter tanquam Beneficiarium ſubeſſe, illúdque à Papa, non verò legitima ſucceſſione, accipi oportere, ùt legere eſt in epiſtolis à Clero Gallicano ad Bonifacium datis *in libro Gallico libertatum Eccleſiæ Gallicanæ n.14.* Clemens ergo V. ut omnem dubitandi diffidendique materiam amoveret, Bonifacianam in hunc modum explicavit.

Clemens V.

Meruit Chariſſimi filii noſtri Philippi Regis Francorum illuſtris, ſinceræ affectionis ad nos & Eccleſiam Romanam integritas, & progenitorum ſuorum præclara merita meruerunt. Meruit inſuper Regnicolarum puritas, ac devotionis ſinceritas, ut tàm Regem, quàm Regnum favore benevolo proſequamur. Hinc eſt, quòd nos Regi & Regno per definitionem & declarationem bonæ memoriæ Bonifacii Papæ VIII. quæ incipit: unam ſanctam: nullum volumus, & intendimus præjudicium generari, nec quod per illam Rex, Regnum & Regnicolæ prælibati ampliùs Eccleſiæ ſint ſubjecti Romanæ, quàm anteà exiſtebant, ſed intelligantur in eodem eſſe ſtatu, quo erant ante definitionem præfatam.

IV. Nota, Clementem definire, Regnum Galliæ per Bonifacii conſtitutionem non magis Eccleſiæ Romanæ ſubjectum eſſe, quàm anteà fuerit; agnoſcit ergo aliquam & antiquam ſubjectionem temporalem, (de hac enim tantùm, non vero de ſpirituali dubitabatur:) cùm novam tantùm excludat: ea verò antiqua ſubjectio, nec juris humani, ſed divini & naturalis ac regnis coœva, eſt illa ipſa, quam defendimus; cùm videlicet neceſſaria eſt ad veram fidem ac religionem conſervandam, finémque ſpiritualem, quem omnia regna & imperia ſpectant, conſequendum. Si enim Clemens Papa ne hanc quidem & indirectam poteſtatem agnoſceret, non diceret: poſt Bonifacii Conſtitutionem Regnum Galliæ non ampliùs eſſe ſubjectum Eccleſiæ Romanæ, *Quàm anteà: & eſſe in eodem ſtatu, in quo ante conſtitutionem fuerat:* ſed potiùs, nec ante conſtitutionem, nec poſt ullo modo ſubjectum eſſe.

Ubi

Ubi ad tollendam omnem æquivocationem, quæ poſſet occurrere, ſciendum eſt, cùm quæritur, an ſummus Pontifex in Reges, & Regna temporalem habeat poteſtatem? abſolutè reſponderi poſſe, nullam habere. Cùm enim hæc poteſtas ſit indirecta, ſubſidiaria, per accidens, ac extraordinaria, non denominat ſubjectum, quod tale dicitur ab iis, quæ plerúmque, non verò quæ raro accidunt. *Per L. 3. & 4. ff. de LL.* Quemadmodum abſolutè dicimus Principem aliquem Italum & Hiſpanum non poſſe eligi Imperatorem, quæ propoſitio non excludit potentiam extraordinariam: & in hoc ſenſu loquitur Innocentius III. *in c. venerabilem, qui filii ſint legitimi. & c. novit. de judiciis.* Ubi abſolutè ſummus Pontifex negat ſibi eſſe poteſtatem temporalem in Reges Galliæ: eâque ſi uteretur, indebitam & uſurpatam fore.

§. X.

Octavus textus Canonicus ex cap. grandi, de ſuppl. neglig. Prælat. in 6.

Summaria.

1. *Innocentius IV. Gallis amiciſſimus.*
2. *Cauſa & hiſtoria ſcribendi hujus Decretalis.*
3. *Ipſa Decretalis recitata & expenſa.*

I.

AUctorem habet hæc Decretalis Innocentium IV. de quo Spondanus *ad annum MCCXLIII. Fuit,* inquit, *patriâ Genuenſis, inſignis Juris-Conſultus, tantique à multis æſtimatus, ut Patrem veritatis appellare non dubitârint.* Regibus Galliæ planè addictiſſimus, ad quos ſibi à Friderico II. metuens confugit, & indulgentiam decem dierum iis omnibus conceſſit, qui pro Rege

Rege Chriſtianiſſimo preces ad DEUM funderent, ût teſtatur S. Thomas *in 4. diſt. 20. q. 1. a 3.* Spondanus *ad annum MCCLIV.* Verba D. Thomæ *loc. cit.* ſunt: *Quicunque orat pro Rege Franciæ, decem dies habet indulgentiæ à Papa Innocentio IV.* Celebravit Concilium univerſale Lugdunenſe, & in conſpectu totius Galliæ, quòd infrà dicetur, Fridericum II. Imperio exuit.

II. Dedit Innocentius Decretalem noſtram in Galliis *Anno MCCXLV.* ejúſque ſcribendæ cauſam Mariana *lib. 13. c. 4.* in hæc verba recenſet: *Per id temporis Sancio Capello Regi Luſitano Mencia Regugali filia connubio juncta fuit, viri uſque adeò potens, ut non Principem ſe, ſed miniſtrum ageret fœmineæ cupiditatis. Apud eam gratiâ & auctoritate plurimùm poterant, quos minimè omnium oportebat, ii ſoli omnium conſiliorum participes erant, ſine illis, neq; domi, neq; foris quidquam majoris rei gerebatur. Proceres rempublicam ignobilium hominum arbitrio agitari moleſtè ferebant. Res ad Pontificem Romanum delata. Viri ſancti adhibiti, qui Regis ânimo, alioquin minimè mali religionem incuterent. Nihil eâ diligentiâ profectum. Erat Sancio frater ætate proximus eximiâ indole, Alphonſus nomine. Epiſcopi Bracharenſis, & Conimbricenſis ad Innocentium Pontificem, qui hoc anno Lugduni Concilium congregârat, à Luſitanis proceribus amandati, cùm Pontifici cauſas legationis explicâſſent, ut Sancius Regno pelleretur, non potuerunt impetrare. Id modò conceſſum, ut Alphonſus, dum viveret, rempublicam gubernaret.*

III. Ipſa Decretalis ſic habet: Innocentius IV. Baronibus & Comitibus Regni Portugalliæ. *Mandamus, quatenus dilectum filium nobilem virum præfati Regis Portugalliæ fratrem de devotione, probitate, ac circumſpectione multipliciter commendatum, præſertim cùm ad defenſionem Eccleſiarum, Monaſteriorum, aliorúmque piorum locorum Regni præfati, & perſonarum Eccleſiaſticarum, nec non viduarum, orphanorum, & ceterorum ibidem degentium ſit aſſumptus, cùm ad vos acceſſerit (fidelitate, homagio, juramento, ſeu pacto, ſi aliquibus fortè præfato Regi vel cuicunq; alii perſonæ tenemini, aut etiam ipſius Regis prohibitione nequaquam obſtantibus:) in civitatibus & munitionibus Regni prædicti, cum omnibus ſuis recipere abſq; difficultate qualibet procuretis. Alioquin venerabilibus fratribus noſtris Bracharenſi Archiepiſcopo & Epiſcopo Conimbricenſi damus in præceptis, ut vos per cenſuram Eccleſiaſticam appellatione remotâ compellant. Per hoc autem non intendimus memorato Regi, vel ipſius legitimo filio prædictum Regnum adimere: ſed potiùs ſibi & eidem Regno deſtructioni expoſito, ac vobis ipſis conſulere.*

bitabatur) duxerimus diſpenſandum: quia tamen tam lex Moſaica, quàm Canonica ſobolem ſuſceptā ex adulterio deteſtatur teſtante Domino, quòd manzeres & ſpurii uſq; ad decimam generationem in Eccleſiam non intrabunt. Canone verò vetante tales ad ſacros ordines promoveri: ſæcularibus quoque legibus non ſolùm repellentibus eos à ſucceſſione paternâ, ſed negantibus ipſis etiam alimenta: petitioni tuæ non duximus annuendum, &c.

In hac Decretali Summus Pontifex apertè teſtatur, ſe in locis dominio ſuo temporali ſubjectis plenam exercere jurisdictionem temporalem, in aliis verò locis non plenam, ſed limitatam, certisque ex cauſis: idque jure non tantùm voluntarii compromiſſi (de quo nullum dubium eſſe potuit, cùm hoc non in ſolam perſonam Summi Pontificis cadat) ſed jure divino expreſſo Deuteron. 17. & 2. ad Corinth. 1. Videatur Barboſa *ad hoc c.*

§. XII.

Decimus textus Canonicus ex c. alius item. cauſa 15. aliíque textus allegati.

Summaria.

1. Recitatur c. alius item. causâ 15. q. 6. aliíque textus remiſſivè.

I.

HUjus textus hiſtoriam infrà & ex profeſſo explicabimus, quò lectorem remittimus, nunc tantùm verba recitabimus: habetur autem hic Canon in regeſto Gregorii VII. *lib. 8. epiſt. 21. ad Hermannum Metenſem Epiſcopum ſcripta*, ubi: *Alius*, inquit, *Romanus Pontifex, Zacharias ſcilicet, Regem Francorum non tam pro ſuis iniquitatibus, quàm pro eo, quòd tantæ poteſtati erat inutilis, à Regno depoſuit: & Pipinum Caroli M. Imperatoris Patrem in ejus locum ſubſtituit, omnéſque Francigenas à juramento fidelitatis, quod illi fecerant, abſolvit. Quod etiam ex auctoritate frequenti*

agit S. Eccleſia, cùm milites abſolvit à vinculo juramenti: quod factum eſt his Epiſcopis, qui Apoſtolica auctoritate à Pontificali gradu deponuntur.

Ceterùm ad propoſitum argumentum, noſtramque ſententiam confirmandam deſerviunt multi alii canones, quos brevitatis causâ tantùm allegabimus, *ſunt autem c. ad abolendam 9. de hæret. c. licet 10. de foro compet. c. ult. de pœnis. c. decernimus. de ſentent. excommunic. in 6. c. Si duobus. de appellat.*

§. XIII.

Eccleſiaſticam poteſtatem etiam in Reges eorúmq; temporalia extendi, auctoritate Concilii Conſtantienſis, quâ Conventus Gallicanus maximè nititur, clarè oſtenditur.

Summaria.

1. *Hiſtoria Concilii Conſtantienſis.*
2. *Ejus pro noſtra ſententia quàmplures conſtitutiones.*
3. *Quas cùm Galli, & meritò venerentur, omnem exemptionem ſuperant.*

I.

Conſtantienſis Concilii apud omnes Catholicos ſumma eſt auctoritas: tum ob ingentia bona, quæ in Eccleſiam univerſam redundârunt, ſublato ingenti obſtinatóque ſchiſmate, quo tot annis conflictata eſt: tum ob viros doctiſſimos, qui ad illud confluxêre: ut meritò Conventus Pariſienſis in ſecunda propoſitione fateatur: *Sancta œcumenica Synodi Conſtantienſis à Sede Apoſtolica comprobata, ipsóq; Romanorū Pontificum, ac totius Eccleſiæ uſu confirmata eſſe Decreta, atq; ab Eccleſia Gallicana perpetua religione cuſtodita.* Videamus ergo, quæ hujus œcumenicæ Synodi in argumento, quod verſamus, fuerit ſententia; ſi enim oſtendatur id omnino

*conditionis aut præeminentiæ, etiamſi Ducalis fuerint, ſententias & cenſu-
ras in dicto monitorio comprehenſas incidiſſe.* Et infrà. *Committit ergo præ-
fata S. Synodus chariſſimo filio Eccleſiæ defenſori & advocato Sigismundo
Regi Romanorum ſemper Auguſto, cujus ſpecialiter intereſt ad requiſitio-
nem Eccleſiæ contritas & oppreſſas Eccleſias reſtaurare &c. Et eandem
ſententiam executioni demandare &c.* Et Seſſione 31. In monitorio
contra Comitem virtutum: *Et ſi (quod abſit) prædictas pœnas interdicti
& excommunicationis dictus Philippus Comes animis ſuſtinuerit indura-
tis, ad omnes alias pœnas ſpirituales & temporales auctoritate præſentium
procedere valeant.* Et Seſſ. 37. in ſententia contra Benedictum XIII.
*Eadem ſancta Synodus univerſalem Eccleſiam repræſentans, omnes Chri-
ſticolas ab ejus obedientia* (Benedicti videlicet XIII) *atque juramentis, &
obligationibus, eidem quomodolibet præſtitis, abſolvit, & abſolutos eſſe de-
clarat, ac omnibus & ſingulis Chriſti fidelibus inhibet ſub pœna fautoriæ
ſchiſmatis, & hæreſis atque privationis omnium beneficiorum dignitatum,
& honorum Eccleſiaſticorum & mundanorum., & aliis pœnis juris, et-
iamſi Regalis ſit dignitatis, aut Imperialis; quibus, ſi contra hanc inhibi-
tionem fecerint, ſint auctoritate hujus Decreti ac ſententiæ ipſo facto pri-
vati &c.* Et Seſſ. 39. ubi providetur Schiſmati futuro: *Ut autem metus
ſeu impreſſionis moleſtia in electione Papæ eò formidoloſiùs evitetur, duxi-
mus ſpecialiter ſtatuendum, quòd ſi quis hujusmodi metum vel impreſſio-
nem aut violentiam electoribus intulerit, ſeu fecerit, aut fieri procurave-
rit, vel factum ratum habuerit, cujuscunque ſtatûs aut præeminentiæ fue-
rit, etiamſi Imperiali aut Regali præfulgeat dignitate, illas pœnas ipſo fa-
cto incurrat, quæ in conſtitutione Bonifacii VIII. quæ incipit: Felicis:
continentur, illisq; effectualiter puniatur.* Hæc Synodus Conſtantienſis
repetens infligénsque pœnas Decretalis, quæ habetur: *cap. 5. de pœnis
in 6.* ubi: *Reus criminis læſæ Majeſtatis perpetuò ſit infamis, diffidatus, ni-
hilominus & bannitus, ſit inteſtabilis, ut nec teſtamenti liberam habeat fa-
ctionem, nec ad alicujus bona ex teſtamento vel ab inteſtato vocetur: fiant
habitationes ejus deſertæ, & ut non ſit, qui eas inhabitet; dentur cuncta
ipſius ædificia in ruinam, & ut perpetuæ notam infamiæ perpetua ruina ſe-
ſtetur, nullo tempore reparentur: nullus ei debita reddere, nullus reſponde-
re in judicio teneatur., &c. Si qua verò feuda vel beneficium ſpirituale
vel temporale ab aliquibus Eccleſiis obtinet, ſit eis ipſo jure privatus, &c.
Nulli prætereà talium filiorum atq; nepotum ex virili ſexu deſcendentium
ab eisdem alicujus aperiatur janua dignitatis, aut honoris Eccleſiſtici vel*

munda-

mundani. In Seſſ.42. habemus, imperâſſe Concilium Sigiſmundo Imperatori, & Ludovico Bavariæ Duci, ut Joannem XXIII. cuſtodirent; nec priùs hoc cuſtodiendi onere ſolvi potuêre, quàm ex licentia Martini V. Summi Pontificis, quo electò ceſſavit omnis juriſdictio & auctoritas Concilii, ùt legenti ipſum Concilium patet. Bulla Martini *Seſſ. 42.* inter alia hæc habet: *Martinus Epiſcopus Servus Servorum DEI, Chariſſimo in Chriſto filio Sigiſmundo Regi Romanorum, &c. Cùm nuper nos inſtanter & ſæpe requiſieris, quatenus perſonam dicti Balthaſaris de tua cuſtodia recipere, teque & eundem Ducem de prædicta cuſtodia liberare & exonerare vellemus; nos attendentes, quantis laboribus & ſtudiis pacem & unionem Eccleſiæ omnipotentis DEI noſtri fueris proſecutus, &c. Volentes te ac eundem Ducem ab omni onere liberare, decernimus, & ordinamus, &c.*

In Bullâ Martini V. quæ habetur *poſt Seſſ. ultimam,* idem Sum̃us Pontifex omnibus Principibus, & Dominis temporalibus mandat, ut Inquiſitoribus hæreticæ pravitatis omne auxilium & favorem præbeant, eóſque inveſtigandos, capiendos, cuſtodiendoſque curent.

Et in eadem Bulla poſt enumeratas hæreſes Wicleffi & Huſſii idem Pontifex ſacro approbante Concilio: *volumus inſuper ac ſtatuimus, & decernimus, ut omnes & ſingulos hæreticos, etiamſi Regali, Reginali aut aliâ quâvis Eccleſiaſticâ vel mundanâ præfulgeant dignitate, auctoritate noſtrâ diligenter inquirere ſtudeatis, & eos, quos per inquiſitionem hujuſmodi diffamatos, vel aliàs hujuſmodi hæreſis & erroris labe reſperſos reperietis, auctoritate prædictâ etiam per excommunicationis, nec non privationis dignitatum ac etiam bonorum, aut dignitatum ſecularium puniri faciatis, &c.*

Videatur Conſtitutio Carolina auctoritate Concilii Conſtantienſis expedita, ùt patet *Seſſ. 19.* quæ Carolina habetur poſt Concilium; maximè verò §. *Item eâdem auctoritate, &c.* & §. *Item dicta Synodus, &c.*

Habemus ergo ex Concilio Conſtantienſi, eos qui invadunt bona & jura Eccleſiaſticâ, poſſe à ſummo Pontifice & Concilio univerſali juriſdictione privari, infamiâ notari, bona ab omnibus occupari, etiamſi Ducalis fuerint dignitatis *Seſſ. 28.* Et in confirmatione Carolina paullo poſt initium: Bonis omnibus, dignitatibus & honoribus non tantùm Eccleſiaſticis, ſed etiam temporalibus abdicari, cujuſcunque dignitatis fuerint etiam Regalis. *Seſſ. 37.* circa

 finem

finem. Ducibus immo Imperatoribus præcipere, ut ad Eccleſiæ & Pontificis arbitrium cuſtodiæ aliquem mandent, dimittántque. *Bulla Martini Seſſ. 42.* Ut hæreticos inveſtigent, capiant, cuſtodiendos curent. *Bulla Martini poſt Seſſ. ultimam.* Fautores & receptatores hæreticorum, ſub pœna privationis omnium feudorum, bonorum ac dignitatum etiam temporalium coërceant. *Bulla Martini poſt Seſſionem ultimam circa fin.*

III. Patet jam, Concilii Conſtantienſis quænam mens fuerit, quantúmque à doctrina Pariſienſis Conventus aliena: hic enim primam propoſitionem hanc ponit: *Principes in temporalibus nulli Eccleſiæ poteſtati nec directè, nec indirectè ſubjectos eſſe.* Conſtantienſe verò Concilium toties támque repetitis vicibus Principes Regéſque dignitatibus, honoribus, boniſque temporalibus, ſi jura Eccleſiæ invadant, ſi hæreticis faveant, multandos eſſe decernit, ut proinde vel hoc, vel Pariſienſes Patres falli neceſſe ſit: qui & cum Concilio, & ſecum ipſis manifeſtè pugnant: cum Concilio quidem, cujus doctrinæ aliam omnino contrariam opponunt: ſecum ipſis, quia propoſitione ſecundâ Synodum Conſtantienſem ſanctam & immotam, & ab Eccleſia Gallicana ſemper cuſtoditam cultámque dicunt, ejuſque Decreta, velut lineam & terminos Pontificiæ Auctoritati ſtatuunt; & tamen ab illa continuò & longè diſcedunt, & quam maximè laudant, maximè impugnant.

§. XIV.

Concilii univerſalis Lateranenſis IV. in eandem ſententiam Decretum ex c. 3. de Hæret.

Summaria.

1. *Hiſtoria & verba Concilii Lateranenſis.*
2. *Conventum Pariſienſem, cùm SS. Canonibus & Conciliis omnem reverentiam profiteatur, non debuiſſe propoſitiones edere SS. Conciliis, Canonibus, Decretis Pontificum & antiquitati omnino contrarias.*

I. De

I.

DE hoc Concilio ita loquitur Spondanus *ad annum MCCXV. Celebratum eſt Generale Concilium Lateranenſe kal. Novemb. omnium, quæ unquam in Europa habita fuerunt, celeberrimum, cui videlicet interfuerunt cum Innocentio Papa, Archiepiſcopi ſeptuaginta, Epiſcopi quadringenti, Abbates duodecim, Priores Conventuum octingenti, quos inter exitère Pariarcha Conſtantinopolitanus, & Hieroſolymitanus, atque Alexandrini & Antiocheni Legati, itemque Oratores Imperatorum Orientis & Occidentis Regum Galliæ, Hiſpaniæ, Angliæ, Hieroſolymorum, & Cypri.*

Ludovicus Morerus ſcribit, fuiſſe hoc Lateran. IV. per excellentiam appellatum *Magnum Concilium*, ob prodigioſum numerum Epiſcoporum, qui ad illud confluxère; illiq; Orientis & Occidentis Imperatorum, Galliæ, Angliæ, Hungariæ, Hieroſolymorum, Cypri, & Araganiæ, Bzovius addit Bohemiæ & Daniæ Regum Oratores adfuiſſe, ut proinde, ſi Concilium aliquod univerſale, hoc maximè dicendum fuerit. In hoc ergo Concilio *c. 3.* quod incipit: *Excommunicamus*, Patres ſic loquuntur: *Si verò dominus temporalis requiſitus & monitus ab Eccleſia terram ſuam purgare neglexerit ab hac hæretica fœditate, per Metropolitanum excommunicationis vinculo innodetur. Et ſi ſatisfacere contempſerit infra annum, ſignificetur hoc Summo Pontifici, ut ex tunc ipſe Vaſallos ab ejus fidelitate denuntiet abſolutos, & terram exponat Catholicis occupandam. &c.*

Hactenus Concilium, cujus ſententia eſt tam clara, ut planè nullam admittat exceptionem.

Et hæc quidem SS. Canonum teſtimonia ſunt, ex quibus, quæ Patrum fuerit ſententia, Sole clarius evadit, tantoq; urgent efficaciùs, quòd Conventus ipſe Pariſienſis propoſitione tertiâ fateatur: *Apoſtolicæ poteſtatis uſum moderandum per Canones Spiritu DEI conditos, & totius mundi reverentiâ conſecratos, Patrumq; terminos manere inconcuſſos atq; id pertinere ad amplitudinem Sedis Apoſtolicæ, ut ſtatuta, & conſuetudines tantæ Sedis, & Eccleſiarum conſenſione firmata, ſtabilitatē obtineant.*

Hæc ſunt verba Pariſienſis declarationis. Si ergo debita ſacris Canonibus Sediq; Apoſtolicæ reverentia poſtulat, ut ſemel ritè ſtatuta, ne quidem ab ipſo Pontifice Maximo refigantur; quantò magis Epiſcopos Pontifice inferiores obſtringent, iiſq; neceſſitatem imponent, nihil, quod illis adverſetur, docendi jubendiq; ?

Si ergo, quæ hactenus in medium produximus Decreta, ſunt Canonica, à SS. Patribus ſacriſq; Conciliis facta, publico juri inſerta, uſu & approbatione non cujuſcunq;, ſed ſanctiſſimorum Patrum, & Doctorum, út poſteà dicemus, recepta, exemplis curſuque tot ſæculorum munita; oportebit utique doctrinam, quæ ab illis diſcedit, abluditque, ſuſpectam omnino reddi, & alienam à veritate. Nec, quid iſtis Canonibus opponi poſſit, videmus; niſi forſan dicas, à ſummis Pontificibus in cauſa propria editos, nec proinde mereri fidem indubitatam, nec in Galliis admiſſos eſſe. Verùm hæc reſponſio nimis eſt imbecilla, ut tantis tantorúmque Patrum auctoritatibus opponi queat, & in juris notiſſimum principium impingit. Utroque enim jure receptiſſimum eſt, quemlibet judicem, ſeu ordinarium ſeu delegatum, cognoſcere & judicare poſſe, an ſua ſit juriſdictio. (a) Et ſi cognoverit ſuam eſſe eandem, valeat mandatis pœnalibus contra non obtemperantes defendere. (b) Quod veriſſimum ſaltem eſt in Principe ſupremo, nec alteri ſubjecto, qualem eſſe Summum Pontificem alibi dicemus, & expreſſè ac ingenuè confeſſa eſt Synodus Sinueſſana trecentorum Epiſcoporum in cauſa Marcellini Pontificis *1. tomo Concil.* & habetur *c. nunc autem 7. diſt. 21.* ubi: *Nullus tamen eorum proferre ſentiam in eum auſus eſt, dum ei ſæpiſſime omnes perhiberent; Tuo ore judica cauſam tuam: non noſtro judicio. Et iterum: Noli, ajunt, audire, noſtro judicio; ſed collige in ſinu tuo cauſam tuam. Et rurſus: Quoniam ex te, inquiunt, juſtificaberis, aut ex ore tuo condemnaberis.* Et infrà: *Prima Sedes non judicabitur à quoquam. Videantur plures textus eadem diſtinct. & c. ſi Papa 6. quod eſt S. Bonifacii Archiepiſcopi & Martyris diſt. 40.* Et inſigne exemplum eſt in Leone III. cujus permiſſu, immo juſſu, cùm in Eccleſiam S. Petri Italiæ Galliæque Prælati, & ipſe Carolus M. conveniſſent de innocentia Pontificis, quam æmuli criminabantur, cognituri, unâ voce ab Epiſcopis conclamatum eſt, ſe Apoſtolicam Sedem, quæ eſt caput omnium DEI Eccleſiarum, judicare non audere, cùm ex antiquo more illa omnes judicet, & à nemine judicetur. (c)

Si ergo nemo alius eſt, qui Pontifici maximo jus dicat, de ſua juriſ-

(a) L. ſi quis ex aliena. 5. ff. de judiciis. L. 2. ff. ſi quis in jus vocatus.
(b) L. 1. in pr. ff. ſi quis jus dicenti,
(c) vide Anaſtaſium in Leone. Et P. Maymburg. in Hiſtoria Iconoclaſt. ad initium anni DCCC.

juriſdictione ipſe cognoſcet, & neceſſitas in propria cauſa judicandi, immo potiùs in cauſa Chriſti & Eccleſiæ, ſuſpicione illum abſolvet; nam ùt diximus primâ concluſione, nulla eſt Pontifici in Principes, eorúmque jura & dominia poteſtas, niſi cùm Eccleſiæ publica cauſa hoc remedium, & neceſſarium, & ultimum extorquet. Deinde ſi auctoritates, quas ex jure canonico modo produximus, ideò ſuſpectæ, quia ab ipſis Pontificibus in ſua, ùt dicunt, cauſa; quis ergo, cum lis Pontifici movetur, decidet? Concilium Occumenicum & Univerſale, quod tanto laborum & temporis impendio, tantiſque Principum impedimentis vix aliquando cogitur, ùt in Tridentino vidimus, & coacto tot exceptiones opponuntur? erunt ergo lites indeciſæ, immortales; & ſi ad Concilium differantur, ſine exitu diſcordiæ. Si Concilium Generale aliquod eſt, quo Pontifices etiam indirectè, & cùm ultima neceſſitas premit, prohibentur in Principes poteſtatem exercere, producatur in lucem; Si nullum produci poteſt, ùt planè non poteſt, non intelligimus, quâ auctoritate Conventus Pariſienſis doctrinam à SS. Canonibus, Pontificibus, Conciliis toties & tam clarè aſſertam reſpuerit; immo propoſitionibus exadversò & velut in contrariam aciem armatis impugnatum iverit: num ergo Pontifex M. non tantùm univerſali Concilio, ſed etiam Pariſienſi ſubeſt; & ſi non ſubeſt, cur ab iſto judicatur, & canones à Romano Pontifice facti non evertuntur tantùm, ſed tot tantiſq; cautelis, ne reſurgant, curatur, ut credas Epiſcopos auctoritatem, quam Pontifici negant, ſibi in Pontifices uſurpâſſe.

Quod ſi denique hæc omnia ceſſent, & Decreta Summorum Pontificum erroris aut dubiæ fidei poſtulentur, Concilia ſaltem, quæ allegavimus, ſuperant exceptionem omnem, cùm & ſint generalia, & partim in Galliis habita, partim à Gallis magnâ veneratione culta, qualia ſunt Lateranenſe, Lugdunenſe, Viennenſe, & Conſtantienſe: ergo non poterant, nec debebant à Conventu Pariſienſi, qui particularis eſt, nec paris cum Concilio generali auctoritatis, litem & bellum pati, ab illis præſertim, qui tam copioſè tantoq; apparatu obſervantiam Canonum profitentur, Summiſq; Pontificibus inculcant. Si concilii univerſalis aut Papæ Decreta refigi poſſunt abolerique, hoc ab aliis Conciliis Univerſalibus, non privato Conventu præſtari debuit.

§. XV.

Hæc ipſa SS. Pontificum aúctoritas & poteſtas exemplis confirmata.

Summaria.

1. *Exempla Childerici III. & Pipini Francorum Regum expenſa.*
2. *Caroli M. Francorum Imperatoris.*
3. *Tria alia B. Gregorii M. & Concilii VIII. Toletani.*
4. *Berengarii Imperatoris, & Boleslai Poloniæ, & Philippi Francorum Regis.*
5. *Hungariæ Croatiæ Dalmatiæque.*
6. *Henrici IV. Imperatoris, Regis Nordhanhumbrorum, Emmanuelis Comneni, & Friderici Ænobarbi Imperatorum.*
7. *Alfonſi Regis Luſitaniæ, Ottonis IV. Friderici II. Alfonſi Regis Caſtellæ.*
8. *Philippi IV. Regis Francorum, Reipublicæ Venetæ, Ioannæ Reginæ.*
9. *Ioannis Albretani Regis Navarræ, Henrici & Eliſabethæ Angliæ Regum, Coſmi Ducis Hetruriæ, & Henrici M. Francorum Regis.*

I.

HActenus Canones, Conſilia, Patres; deinceps exempla omnium temporum producemus, quæ hanc in Eccleſia poteſtatem ſemper agnitam exercitámque fuiſſe oſtendent; nec aliud Patres docuiſſe, quàm fecerint, adeo ut vel hos ignorantiæ damnare & impietatis oporteat, quanumvis pietate & ſanctitate eximios; aut ingenuè fateri, doctrinam Patiſiis

Pariſiis nuper expoſitam, nihil habere cum illis comune, & eorum patrocinio deſtitui, quos maximè ſuos cupiunt; verbo aliud Eccleſia ſenſit, fecitque, quàm iſti doceant; quod res ipſa, quã aggredimur, oſtendet

Anno DCCLI. Juſſu & auctoritate Zachariæ Pontificis Childericus III. ob inertiam regendique imperitiam Regno depoſitus, & Pipinus bello & potentiâ inſignis in thronum provectus. Rem totam copioſè & eleganter deſcribit Æmilius *in hiſtor. rerum Francic. & vita Childerici III. fol. 46. Pipinus Burchardum Wirzburgenſium Epiſcopum ad Zachariam Pontificem Max. Oratorem miſit, ut Franci ſolverentur jurisjurandi religione, quâ ſe Childerico devinxerant. Is Romam profectus, ac ad Pontificem Max. admiſſus ita locutus eſt, &c.* Et infrà. Oratorem Gallum ſic perorаſſe ſcribit: *Tu autem Beatiſſime Pater, ſic apud animum tuum conſtitue, te uno ex edicto, ſolvendiſq; jurisjurandi Religione Francis plus gloriæ inventurum, quàm ex impietate victa Martellus reportavit. Oratione Epiſcopi motus Zacharias, initio minimè audebat tam magni momenti cogitationem ſuſcipere, ſed tandem Francos ſacramento Regi Childerico dicto ſolvit.*

Idem habet Eginhardus *in vita Caroli M.* ab initio, ubi: *Gens*, inquit *Merovingorum, de qua Franci Reges ſibi creare ſoliti erant, uſque in Hildericum Regem, qui juſſu Stephani Romani Pontificis depoſitus ac detonſus, atque in Monaſterium truſus eſt, durâſſe putatur.* Et infrà: *Pipinus autem per auctoritatem Romani Pontificis ex Præfecto palatii Rex conſtitutus eſt.*

Rhegino *in Chronico; Juſſit*, inquit, *Papa per auctoritatem Apoſtolicam Pipinum Regem creari, ne perturbaretur Chriſtianitatis ordo.*

Otto Friſingenſis *lib. 5. c. 22. Zacharias conſultus reſpondit, & ipſius auctoritate Pipinus à Bonifacio Archiepiſcopo Moguntino, & aliis Regni Principibus in Regem eligitur.*

Fredegarius *ad annum DCCLI. fol. 161. Quo tempore unà cum conſilio & conſenſu omnium Francorum miſsâ relatione à Sede Apoſtolica, auctoritate perceptâ, præcelſus Pipinus electione totius Franciæ in Sedem Regni ſublimatur.*

Annales Francici à Pithæo editi: *Anno DCCLII. Zacharias Papa ex auctoritate Petri Apoſtoli mandat Populo Francorum, ut Pipinus, qui poteſtate Regiâ utebatur, nominis quoque dignitate frueretur.*

Abbas Urſpergenſis *ad annum DCCXLIII.* circa finem: *Sic ergo Pipinus ex Præfecto Palatii auctoritate Apoſtolicâ ſublimatus, & unctus in ſedem Regni, regnavit annis XV. abſolutus per eundem Papam*

Stepha

Stephanũ à juramento quod Regi Hilderico cum ceteris Regni primoribus fecerat. Idem teſtantur expreſſis verbis Sabellicus *Enneade 8. lib. 8. f. 301.* Robertus Gaguinus *in hiſtoria Francica lib. 3. fol. 45.* Platina *in Zach.* Spondan⁹ *ad annum DCCLI.* Et deniq; habetur *in c. alius cauſa, 15. q. 6.*

Cauſa deferendi Pipino Regnum fuit, ùt diximus, tum ignavia Childetici Regis, tum neceſſitas eum Principem demerendi contra Longobardorum injurias, Italiæ Sedique Apoſtolicæ ejúſque ditionibus extrema minantium. Et planè ſumma beneficia ſunt, quæ à Pipino Pontifices acceperunt. Nam Zachariâ è vivis ſublato, Stephanum III. per ſummos honores in Galliis, quò velut ad ſacram aram confugerat, excepit: Alpes cum exercitu tranſmiſit, cæſis, qui tranſitum obſederant, Aiſtulphi Longobardorum Regis copias delevit: Regem, victoriæ certus, Ticini obſedit, & tandem ad conditiones compulit, ut videlicet, quæ ademerat Eccleſiæ, redderet, adjunctâ inſuper Exarchiâ Ravennate, quam Pontifici dono dedit. Pipino vix Italiam egreſſo Aiſtulphus omnia ferro flammâque vaſtare, & copiis Romæ admotis Pontificem obſidere. Implorata iterum & ultimis quidem precibus Pipini arma. (a) Qui Alpes iterum tranſgreſſus Romam obſidione liberat, bis victor Aiſtulphum Ticino includit: Legatos Copronymi Exarchiam Ravennatem repetentis infectâ re dimittit: Aiſtulphum ipſum, Gallis jam propè irrupturis, ad petendam pacem compellit, non aliter conceſſam, quàm, ut quæ proximè lapſo anno convenerant, impleret: cederet Ravennæ Exarchatu, & unà Pentapoli, Arimino, Piſauro, Anconâ, Auximo, Urbino, totâque Æmiliâ, quæ omnia per Fuladum Abbatem Romano Pontifici data, clavéſque tumbæ Apoſtolorum impoſitæ, & ipſa donatio conſenſu filiorum Pipini Regnique procerum ſolemniter firmata. Sic mutuis beneficiis inter Regem Papámque certatum eſt, Rex Pontifici coronam & Regnum; Pontifex Pipino libertatem & Principatum debuit.

Anno DCCLIV. Stephanus III. Pariſiis Pipinum & filios Reges coronat, inungitque: ac Principes Francos juramento adigit, nunquam ex alia quàm Pipini ſtirpe Regem electuros. Audi Æmilium *in vita Pipini* propè initium: *Pipinus,* inquit, *ad tertium à Cariaſico oppido lapidem Stephano obviam progreſſus, pedes, ut ferunt, exoſculatus,* *coërceri*

(a) Vide Baron. ad annum DCCLV.

coërceri non potuit, quin in equo ſedentem ipſe pedibus ad frenum proſecutus in Regiam deduceret. Per aliquot dies nullum genus honoris, religionis, comitatus prætermiſſum fuit. Anteà ad Cæſares ibant Pontifices Maximi: hic primus ex Italia ad exteros Reges ſe contulit. Ad eum viſendum adorandúmque tota ex Gallia & finitimis gentibus concurſus omnium mortalium fuit. Hâc celebritate Pipinum coronavit, ſacráq; unctione imbuit, &c. Eundem filióſque Carolum & Carlomannum inunctos benedixit, omniáq; fauſta in omne tempus ſacris ceremoniis apprecatus, ſimul diris deteſtationéq; inſectatus eſt, ſi quis contrà moliri auderet. Ita prius acceptum jus regnandi, tunc quaſi divinitus confirmatum, & immortale factum in ea familia videbatur: ut in Pipino non magis invictas vires formidarent mortales, quàm Religionem revererentur.

Ludovicus Imperator Caroli M. filius in epiſtola ad Hilduin. quæ habetur in Areopagiticis: *Geſta ſunt autem hæc,* inquit, *à B. Stephano Papa adjuvantibus SS. Apoſtolis Petro & Paulo anno ab Incarnatione DCCLIV. quo inter celebrationem & oblationem Sacratiſſimi Sacrificii unxit in Reges Francorum florentiſſimum Regem Pipinum, & duos filios ejus Carolum & Carlomannum, atq; Francorum proceres auctoritate B. Petri ſibi à Domino Jeſu Chriſto traditâ obligavit & obteſtatus eſt, ut nunquam de altera ſtirpe Regem ſuper ſe præſumant aliquo modo conſtituere; quos & divina providentia ad ſanctiſſimam & Apoſtolicam Sedem tuendam eligere dignata eſt, &c.*

Abbas Urſpergenſis *ad annum DCCLIII. Francorũ,* inquit, *Proceres unà cum populo auctoritate B. Petri Apoſtoli obligavit, & proteſtatus eſt eos, ut nunquã de alia ſtirpe Regem ſibi proponerent, niſi ex eorum propagine, quos divina Providẽtia in defenſionẽ Eccleſiæ eſt dignata ſublimare, &c.*

Gaguinus *hiſt Franc. lib. 3. fol. 45. Stephanus autem, ut Regi gratificaretur, Pipino benedixit, & poſteritati ejus, atq; qui temeritate aliquâ adverſus Francos bella moverent, communione Chriſtianâ interdixit, &c.*

Joannes Nauclerus *Volum. 3. Generat. 26.* iiſdem verbis rem deſcribit. Videatur etiam Spondanus *ad annum DCCLIII.*

Circa utrúmque hoc Zachariæ & Stephani factum obſerva: Scriptores, qui hæc referunt, eſſe omni exceptione majores, præſertim Eginhardum, qui Carolo M. à ſecretis fuit, nec unquam ab ejus latere diſceſſit, multóque minùs ignorare potuit, quæ ſub ejus oculis fiebant. Deinde Pontifices, qui Regnum Franciæ in Pipinum transtulêre, fuiſſe Sanctiſſimos, nec poſſe ullam arrogantiæ

aut injuſtitiæ notam, aut ſuſpicionem in illos cadere, multóque minùs ignorantiam divinæ & naturalis legis in re tanti momenti, quam nunquam attentâſſent, niſi poteſtatis ſuæ certi. Zachariam inter Sanctos relatum eſſe, & annuâ memoriâ cultum; teſtis eſt Anaſtaſius in ejus vita, Baron. & Spondanus *ad annum DCCLII.* Ludovicus Morerus *in Dictionario Gallico de Stephano III.* Æmilius *in vita Pipini* propè initium idem teſtantur; nec verò hos Pontifices conſilio tantùm, ſed etiam juſſu, & auctoritate Pipinum Regno admoviſſe, patet ex citatis auctoribus, quorum verba tam ſunt clara, ut adjungi nihil poſſit; ſufficeret ergo, ſi omnia deeſſent, hoc exemplum ad oſtendendum iis, qui libero, nec occupato affectibus animo veritatem quærunt; quid tunc temporis Regnum & Eccleſia Gallicana ſenſerit de Pontificia in Reges poteſtate, tunc inquam temporis, cùm viris, ſanctitate, Zelo, & doctrinâ ſummis florebat.

II. Anno DCCLXXIV. Carolus M. expugnato Ticino, capto Deſiderio Rege regnóque Longobardorum penitùs deleto, ab Hadriano Papa Romanorum Patricius jubetur teſte Sigeberto *in Chronico ad hunc annum.* & habetur *in c. Hadrianus diſt. 63. & c. ſeq.* Adelmus *in annal. Franc. ad annum 801.* Fuit verò dignitas Patricialis ampliſſima, multóque major Conſulatu, & Imperiali proxima, & illâ præditi Patres vocabantur Imperatorum. (a)

Hadrianum verò, qui hanc dignitatem in Carolum contulit, quâ Occidentis Imperio aptabatur, fuiſſe notæ ſanctitatis, teſtatur Spondanus *ad annum DCCLXXII.* ut adeò credi non poſſit, eum alienam poteſtatem involâſſe, non ſuâ uſum.

Anno DCCXXX. Gregorius II. Synodo Romam indictâ Leonem Iſauricum, quòd Sacris imaginibus impiè juxtà & crudeliter bellum inferret; quòd S. Germanum Sede Patriarchali & vitâ expuliſſet: quòd Eccleſiam perſequeretur ſanguine, cædibus Catholicorum omnia miſcens: quòd calcato gentium jure Legatos Pontificis exilio proſcripſiſſet: quòd denique animum obſtinâſſet hæreſi toto Imperio ſparſâ; has ob cauſas Leonem excommunicatione percellit, & ne illi Romæ, aut in Italia tributa pendantur, prohibet, adornatâque in Gallias Legatione, Carolo Martello periclitantem Eccleſiam commendat, & oblato conſulatu ac Pro-

(a) Vide L. 3. & ultimam Cod. de Conſul.

Protectoris titulo, cum exercitu in Italiam vocat. (a) Et hic Gregorius II. in tabulas Sanctorum relatus annuâ celebritate colitur.

Anno DC. S. Gregorius Mediolanenſibus concedit, ut extinctâ Regum Longobardorum ſtirpe, ejus civitatis Antiſtes coacto Provincialium Epiſcoporum Concilio Regem eligat, quem velit. (b)

Anno DXCIII. *Petentibus Francorum Regibus*, inquit Spondanus ad hunc annum, *Beatus Gregorius Magnus Monaſterio Sueſſionenſi S. Medardi in Gallia privilegium concedit, quo illud conſtituit caput Monaſteriorum totius Galliæ, & nullius voluit ditioni ſubjici, præterquam Sedis Apoſtolicæ. In fine verò privilegii, Regibus, Antiſtibus, judicibus, & aliis, quicunque hoc privilegium violare præſumerent, excommunicatio & dignitatis privatio denuntiatur.* Hæc Spondanus *ad annum DXCIII.* Initium hujus privilegii ſic habet: *Pretioſiſſimis lapidibus in diademate Chriſti meritò renitentibus omnibus Sanctæ DEI Eccleſiæ membris Gregorius, licet ſanctæ Romanæ Sedis Pontificio ſublimetur, humillimus tamen Servorum DEI ſervus, &c.* & infrà: *Si quis autem Regum, Antiſtitum, judicum, hujus Apoſtolicæ auctoritatis & noſtræ præceptionis Decreta violaverit, aut contradixerit, vel aliter ordinaverit, cujuscunq; dignitatis vel ſublimitatis ſit, honore ſuo privetur, &c.* habetur hoc privilegium *lib. 2. epiſt. Indict. 11. epiſt. 38. nova edit.:* Meminit ejusdem privilegii Gregorius VII. *lib. 8. epiſt. 2. & lib. 4. epiſt. 2. & 23.* Baronius *ad annum DXCIII. n. 85.* Illique poſteà Theodoricus Rex Franc. aliique Epiſcopi ſubſcripſerunt; ut hîc iterum videas, quænam ſederit Eccleſiæ Gallicanæ opinio de poteſtate Pontificia. Tanta verò fuit Beati Gregorii modeſtia & humilitas, tanta etiam doctrina, ut nihil minus cogitari poſſit, quàm aut quid Regibus debeatur, illum ignorâſſe, aut contra iſtorum jura & Majeſtatem poteſtate ſuâ abuſum.

Anno DCIII. ad Beatum Gregorium Magnum miſſa legatio à Francorum Regibus, quâ inter alia Legationis capita Eccleſiis S. Martini, Monaſterio ancillarum DEI, & Xenodochio à Regina conſtructis privilegia petebantur, quæ à Beato Gregorio conceſſa, & adjuncta clauſula; *Si quis verò Regnum, Sacerdotum, judicum, Per-*

(a) V. Cedrenum anno 9. Leonis Iſaurici. Zonaram in Leone. Maymburg. Hiſt. Iconoclaſt. ad annum DCCXXX. circa finem. Spondanum ad eundem annum. (b) V. Sigon. de Regno Italiæ Ann. DCI. Spond. ad annum DC.

ſonarúmque ſæcularium hanc conſtitutionis noſtræ paginam agnoſcens contra eam venire tentaverit, poteſtatis honoriſque ſui dignitate careat, reúmque divino judicio exiſtere de perpetrata iniquitate cognoſcat, &c. habetur hoc privilegium totum *lib. 11. epiſt. 10. indictione 6.* Circa quod & ſimilia privilegia bene obſervat Spondan. *ad annum DXCIII. n. 6.* non fuiſſe Pontificum mentem ob quamcunque privilegiorum violationem pœnam adeò gravem irrogare, ſed tùm demum, cùm violatores id in odium ſeu deteſtationem, Sedíſque Apoſtolicæ contemptum obfirmato in eorum perniciem animo perpetrarent, ita ut non tam privilegiorum cauſa, quàm Romanæ Eccleſiæ, fideíque Catholicæ ageretur.

Idem Beatus Gregorius, cùm Mauritius Imperator legem edidiſſet, quâ publicis rationibus & militiâ obligati prohibebantur Religionem ingredi: edictum Imperatorium correxit, ut videlicet rationibus liberi, & militiâ necdum expletâ, ſi tamen feriò conſtantérque mundo renuntiarent, admitti poſſent, ſicque correctum Imperatoris diploma Epiſcopis obſervandum miſit. (a)

Anno DCLIII. Celebratum eſt in Hiſpaniis Concilium Toletenum VIII. cui præter Abbates & abſentium Vicarios interfuerunt Epiſcopi 52. præfuítque Orantius Emeritenſis Metropolitanus: in quo ſtatutum, ut defuncto Regi Pontifices, Hiſpani, & Magnates ſucceſſorem eligerent, ſic habetur *inc. 10. ejusdem Concilii.* Præſcribere autem formam & ordinem eligendi Regem eſt maximè actus politicus, quem tamen ob maxima incommoda, quæ in electionibus contingebant, & quæ illo capitulo recenſentur, crediderunt Epiſcopi ab Eccleſiaſtica poteſtate exerceri potuiſſe.

Anno DCCC. Leo III. Pontifex Maximus ademptum Græcis Imperium in Carolum transfert.

Anno DCCCCIV. Joannes IX. Lambertum & Berengarium coactâ Romæ Synodo de Imperio contendentes audit, & cauſâ examinatâ Lamberto Imperium addicit, Berengario, quòd metu egiſſet, in ordinem redacto. *Vide c. 6. Synodi Ravennat. ſub Joanne IX.* Baronium & Spondanum *ad hunc annum.* Sigebertum *ad annũ DCCCCIII.* ubi ſcribit, huic Synodo 73. Epiſcopos, interfuiſſe & Francorum Archiepiſcopos. Imperavit Lambertus *ad annum DCCCCV.* eique per inſidias ab Hugone Comite Mediolanenſi occiſo, Berengarius

Anno

(a) Vide lib. 1 epiſt. 11. Indict. 1. Baron. ad annum DXCIII. n. 22.

Anno DCCCCXV. ſuffectus, coronatúſque à Joanne X. Pontifice Maximo, quòd contra Saracenos auxilio Chriſtianis fuiſſet; & ipſe à ſuis obtruncatus eſt, ob evocatos in Italiam Hunnos contra Rodolfum electum Francorum Regem, à quo acie ſuperatus fuerat. (a)

Anno MLXXIX. Cùm Boleslaus Poloniæ Rex Beatum Stanislaum Cracovienſem Epiſcopum ad aras cæcidiſſet, à Gregorio VII. Pontifice Maximo, re maturè agitatâ, diris percuſſus eſt, Regno omnique dignitate privatus: quam ſententiam Deus ipſe probavit, Rege inſaniâ correpto, & à canibus lacerato. Vide Longinum *in Polonica Hiſtoria*, cujus inter alia hæc verba ſunt: *Tam lugubri, & crudeli in Sanctum Dei per Boleslaum Poloniæ Regem occiſione ad notitiam ſummi Pontificis perlatâ, ipſe Pontifex maturâ deliberatione tempus terens, tandem generale interdictum in univerſam Gneſnenſem obſervari præcepit, Regem inſuper Boleslaum & Poloniæ Regnum omni honore, dignitate & excellentiâ Regali privavit, & omnes Principes & ſubditos ab ejus ditione abſolvens, obedientiam & ſubjectionem ſolitam exhibere vetuit.* Vide Baronium *ad annum MLXXIX. n. ultimo.* Idem fatetur in ſuo Dictionario Morerus v. *Pologne §. le gouvernement de Pologne.* Fuit verò Gregorius VII. Sanctitate & miraculis celeberrimus, inter quæ illud non ultimum, quòd pòſt 500. ferme annos incorruptum ejus corpus duraverit: eſtque inter Sanctos relatus. Ejus in exilio morientis hæc ultima vox fuit: *Dilexi juſtitiam, & odi iniquitatem, propterea morior in exilio.* Vide Leonem Oſtien. *lib.3.c.64.* Auctorem vitæ D. Anſelmi Epiſcopi Lucenſis, Ottonem Friſing. Baronium & Spondanum *ad hunc annum.* Ludovicus Morerus *in ſuo dictionario Gallico*, quod Regi Chriſtianiſſimo dedicavit, inter alia de Gregorio VII. ſic loquitur: *Mortuus eſt Salerni non ſine odore ſanctitatis, habetúrque inter Pontifices, omnium, qui Eccleſiam gubernârunt, clariſſimus.* Otto Friſingenſis hoc elogio Gregorium ornat *lib.6.c.36. in fine. Porrò Gregorius Salerni manens, appropinquante vocationis ſuæ tempore, dixiſſe fertur: Dilexi juſtitiam, & odi iniquitatem, propterea morior in exilio. Quia ergo in Principe ſuo Regnum ab Eccleſia præciſum graviter percuſſum fuit, Eccleſia quoq; tanto paſtore, qui inter omnes Sacerdotes, & Romanos Pontifices præcipui Zeli, & auctoritatis erat, orbata, dolorem non modicum habuit.*

(a) V. Luitprandum lib.2. c. 14. Sigonium de Regno Italiæ lib. 6. ad annum DCCCCXV. Spondanum ad eundem Annum.

Anno MLXXIX. Idem Gregorius VII. variis Epiſcoporum Galliæ querelis contra Philippum Francorum Regem pulſatus, quòd ſacerdotia pretio venderet, eandémque ob cauſam nollet Epiſcopum Matiſconenſem admittere, ad Rodericum Cabilonenſem Epiſcopum, Regique præcharum ſcribit; *Moneat Regem tam turpi mercimonio queſtuq́ abſiſtat; Epiſcopo Matiſconenſi legitimè & Regio etiam nutu electo, negotium & moras ne faciat, alioquin cenſuris feriendum Regnóque caſurum:* Verba Pontificis ſunt *lib. 1. epiſt. 35. Quod ſi facere noluerit, indubitanter noverit, nos hanc Eccleſiæ ruinam nequaquam diutiùs toleraturos, nam aut Rex ipſe repudiato turpi Simoniacæ hæreſis mercimonio idoneas ad ſacrum regimen perſonas promoveri permittet, aut Franci pro certo, niſi fidem Chriſtianā abjicere maluerint, generalis anathematis mucrone percuſſi illi ulterius obtemperare recuſabunt, &c.*

Paruit Philippus monenti Gregorio, miſſisque Legatis in ejus ſe poteſtate futurum reſpondit. *Vide lib. 1. epiſt. 35.*

V. Anno M. Silveſter II. Pontifex Maximus S. Stephano Hungariæ Duci jus & dignitatem Regiam concedit, & Hungariæ Ducatum Regni juribus donat. Auctor eſt Cartuitius Epiſcopus *in vita S. Stephani ad Colemannum Regem apud Surium die 20. Auguſti, qui inter alia: Quarto à Patris obitu Stephanus Aſtricum Præſulem ad SS. Apoſtolorum limina miſit, petiturum, ut recens converſæ Pannoniæ largam benedictionem impertiret, & ipſum Ducem Regio diademate coboneſtaret, & ut eo fultus honore, quæ Divina gratia adjutorio cœpiſſet, ea magis magíſque promovere poſſet.*

Anno MLXXVI. Gregorius VII. per ſuos Legatos habitâ Synodo Salonæ in Dalmatia Demetrium Croatiæ, Dalmatiæque Ducem Regem coronat, juribus Regni Dalmatiæ conceſſis; & annuo tributo, quod Rex ſponte obtulerat, accepta. Vide hujus monimentum *ex Vaticana Bibliotheca apud Baronium ad hunc annum n. 66.* Ad cujus finem Demetrius ſic loquitur: *Ego Demetrius, DEI gratiâ, Apoſtolicæ Sedis dono Rex, ab hac hora, ùt anteà, ſancto Petro, & Domino meo Papæ Gregorio, ſuíſque ſucceſſoribus canonicè intrantibus ero fidelis, &c. Regnum autem, quod mihi per manum tuam Domine Gebizo (Legatus erat Pontificis Gregorii) traditur, fideliter retinebo.* (a)

Anno DCCCXXXIII. Synodus Epiſcoporum Compendii habita, in qua Ludovico Pio Caroli M. filio Imperium ademptum, ejúſque

(a) Vide Spondanum ad hunc annum.

ejusque filio Lothario datum, quod ubi Gregorius IV. Papa intellexit, damnatis falſis criminationibus Galliæ Procerum, quibus legitimum Principem oneraverant, Decretum abrogationis reſcidit. Teſtis eſt Æmilius *lib: 3. rerum Francic. in vita Ludovici Pii fol: 81.* ubi *Lugduni Concilium Epiſcoporum, quos filii Regis contraxerant, habitum, Imperiúmq; Patri abrogatum: quod Decretum mox à Gregorio Pontifice Maximo reſciſſum eſt; & audacia Archiepiſcopi Lugdunenſis multata, ex Sede enim dejectus eſt.* Vide etiam Spondanum *ad hunc annum.*

VI. Anno MLXXVI. Gregorius VII. Henricum IV. Germaniæ Regem in Synodo Romana, quòd Sacerdotia, & Eccleſiaſticas dignitates mercatui exponeret; quòd ſubditorum facultates prædaretur: quòd appellationes ad ſedem Apoſtolicam impediret; quòd habito Wormatiæ Conventu auſus eſſet in Gregorium ſententiam dicere, eúmque Papatu exuere: & denique ob alia multa flagatia excommunicat, Regnóque indignum pronunciat, & ſubditos juramento liberat: ſententia ſic habet. *Beate Petre Apoſtolorum Princeps inclina, quæſumus, pias aures tuas nobis, & audi me ſervum tuum, quem ab infantia nutriſti, & usq; ad hunc diem de manu iniquorum liberâſti, qui me pro tua fidelitate oderunt, & odiunt, &c. Hâc itaq; fiduciâ fretus pro Eccleſiæ tuæ honore & defenſione ex parte omnipotentis Dei Patris & Filii & Spiritûs Sancti per tuam poteſtatem & auctoritatem Henrico Regi, qui contra tuam Eccleſiam inauditâ ſuperbiâ inſurrexit, totius Regni Teutonicorum & Italiæ gubernaculo contradico, & omnes Chriſtianos à vinculo juramenti, quod ſibi fecêre & faciunt, abſolvo, & nullus ei ſicut Regi ſerviat, interdico.* Nec omiſit Gregorius dictæ in Henricum ſententiæ omnes Principes Germaniæ admonere: à quibus Conventu Triburiam indicto, de alio Rege conſultatum. Venêre ab Henrico Legati, præterita excuſantes, & in futurum omnia ſpondentes: quibus teſte Lamberto Schafnaburgenſi iſtorum temporum Scriptore, Monacho Hirsfeldenſi, à Principibus in hæc verba reſponſum: *Cùm ab Eccleſiæ corpore propter flagitia ſua Apoſtolici anathematis mucrone præciſus ſit Imperator, & ei communicare ſine fidei jactura non poſſimus; cùm fidem noſtram multis apud DEUM Sacramentis implicitam Romanus Pontifex Apoſtolicâ auctoritate explicuerit, extremæ profectò dementiæ eſſet, divinitus oblatam ſalutis occaſionem non obviis manibus excipere; quapropter immobiliter animo fixum tenemus, ut absq; ulla dilatione virum nobis provideamus, qui præcedat nos, & prælietur bellum Domini ad expugnan-*

pugnandam & deſtruendam omnem cujuscunque hominis altitudinem elevantem, & extollentem ſe adversùs juſtitiam & ſanctæ Romanæ Eccleſiæ auctoritatem.

Henricum poſteà genio ſuo & flagitiis redditum, & Germaniæ Proceres in ordinem tandem redigunt, & Rudolfum Sueviæ Ducem Regem appellant. Huic à Gregorio diadema miſſum cum inſcriptione: *Petra dedit Petro: Petrus diadema Rudolfo. Vide lib. 4. Epiſt. 3. quæ habentur tomo 3. Concilior. ante Concil. Roman. 1.* Lambertum Schafnaburgenſem ad hunc annum, Abbatem Urſpergenſem ad annum MLXXV. qui ultimus recitat epiſtolam Gregorii VII. ubi inter alia: *Poſt datam reconciliationem, ſolam*, inquit, *ei communionem reddidi, non tamen in Regno, à quo eum in Romana Synodo depoſueram, reſtauravi. Epiſcopi verò & Principes Ultramontani audientes illum non ſervare, quod mihi promiſerat, quaſi deſperati de eo, ſine conſilio meo elegerunt ſibi Rudolfum in Regem.* Vide Spondanum ad hunc annum.

Anno DCCCVIII. Rex Nordhanhumbrorum à ſuis Regno pulſus, auctoritate Leonis III. & potentiâ Caroli M. ſolio reſtituitur: teſtis Aimoinus, vel potiùs Adelmus *in annalibus Regum Franciæ*, ubi: *Intereà*, inquit, *Rex Nordhanhumbrorum deductus eſt in Regnum ſuum, & Legati Imperatoris atque Pontificis reverſi ſunt.*

Anno MCLXVI. Cùm Fridericus Aenobarbus in Italiam cum exercitu moviſſet, incendiis & rapinis omnia vaſtaret, Guidonem Antipapam Alexandro III. opponeret, armíſque muniret; adſunt Conſtantinopoli ab Emmanuele Comneno Imperatore Legati, unionem cum Eccleſia Romana, ingentémque vim auri, & auxiliorum ſpondentes, ſi Pontifex Maximus Imperium Occidentis Græco reſtitueret. Adi ipſius Alexandri acta ab auctore illius temporis edita apud Baronium *ad hunc annum, n. 17.*

Idem teſtantur Blondus *Decade 2. lib. 5.* Nauclerus *in Chronico volum. 3. generat. 39.* Platina *in Alex. III.* Spondanus *ad hunc Annum.* Repetiit Legationem & munera Comnenus iterum pro Imperio ſupplex Ann. MCLXX. Sed re infectâ munera cum Legatis à Pontifice remiſſa. Vide Spondanū *ad hunc annū:* & acta ipſi9 Alexandri, quæ inter alia hæc habent: *Intereà Emmanuel Magnus Conſtantinopolitanus Imperator, cùm videret Fridericum Eccleſiam Romanam, & Alexandrum Papam vehementer cum Schiſmaticis impugnare, & perſequi, miſit Imperii Apocryſariū cum immenſa multitudine pecuniarū ad præſentiam ipſius Pontificis loquen-*

loquentem hæc verba: Dominus Imperator, cum videat Fridericum Imperatorem Romanæ Eccleſiæ advocatum acrem illius impugnatorem, & perſecutorem, magis vult eidem Eccleſiæ ſervire atque ſuccurrere: unde rogat & poſtulat, quatenus prædicta Eccleſia adverſario Imperii coronâ jam privato ſibi eam, prout ratio eſt & juſtitia exigit, reſtitueret, &c.

Anno MCLXVIII. Idem Alexander III. Fridericum Ænobarbum pertinaciſſimo ſchiſmate belloque, Italiæ, Eccleſiæ, Pontifici omnibus infeſtum, ſacris & Imperio interdicit. Teſtis eſt Joannes Saresberienſis Epiſcopus Carnotenſis & B. Thomæ Martyri amicitiâ conjunctiſſimus, qui *lib. 2. epiſt. 84.* quam dedit ad Joannem Cantiæ Subpriorem, hæc ſcribit: *Cùm enim Romanus Pontifex per patientiam Teutonicũ Tyrannũ diutiùs exſpectâſſet, ut vel ſic provocaretur ad pœnitentiam, & ille abutens patientiâ ejus peccata peccatis adderet, Vicarius Petri à Domino conſtitutus ſuper gentes & ſuper Regna, Italos & omnes qui ei ex cauſa Imperii juriſjurandi religione tenebãtur adſtricti, à fidelitate ejus abſolvit, abſtulit ei etiam Regiam dignitatem, & inhibuit auctoritate DEI, ne vires ullas in bellis habeat, aut aliquam victoriam conſequatur, &c.*

Vide Spondanum & Morerum *in vita Alexandri.* Fridericus tandem infortuniis fractus, tædioque obſtinati ſchiſmatis ad decem & octo annos producti, pacem cum Alexandro Venetiis init, tranſmiſſõque mari contra infideles, ingentibus prælis & victoriis functus, dum in Dydno amne lavat, infelici caſu aquis præfocatur.

VII. Anno MCLXXIX, Alfonſus I. Dux Portugalliæ ab eodem Alexandro III. ob res adversùs Arabes præclarè geſtas jura & titulum Regis accipit, & ãnuum cenſum Romanæ Eccleſiæ ſtatuit. Vide Spondanum & Baronium *ad hunc annum,* qui ultimus recitat Innocentii III. epiſtolam ad Sancium Regem Portugalliæ in hæc verba: *Innocentius, &c. Nos attendentes tuam perſonam ornatam prudentiâ, juſtitiâ præditam, atque ad Regni gubernationem idoneam, eam ſub B. Petri & noſtra protectione ſuſcipimus, & Regnum Portugallenſe cum integritate honoris, Regni, & dignitate, quæ ad Reges pertinet, nec non & alia loca, quæ de Saracenorum manibus eripueris, in quibus jus ſibi non poſſunt Chriſtiani Principes circumpoſiti vendicare ad exemplar Alexandri Papæ, qui hæc avo tuo per privilegii paginã conceſſiſſe dignoſcitur, tuæ Sublimitati concedimus, & auctoritate Apoſtolicâ confirmamus, & hæc ipſa*

heredib9 tuis duximus concedenda, eoſq́, ſuper iis, quæ conceſſa ſunt pro injuncto nobis Apoſtolatûs officio defendem9. V. Innoc. *1. epiſt. 144. & 151.*

Anno MCCX. Otto IX. Imperator, cùm Friderico juniori Regi Neapolitano, totique Italiæ bellum inferret, nec à Pontifice admonitus cœptis abſiſteret, ab Innocentio III, anathemate perſtringitur, Imperio arcetur, permiſſûque Pontificis idem Fridericus Henrici V. Imperatoris filius à Germaniæ Principibus throno imponitur. Urſpergenſis *in Chronico*, Nauclerus Spondan. & Bzov. *ad hunc annum*. Verba Abbatis Urſpergenſis ſunt: *Sanè ne tanta turbatio fieret in Eccleſiis & populo Chriſtiano, voluit Dominus Papa ſuſtinere omne damnum, quod ſibi Imperator in terris Eccleſiæ Romanæ intuliſſet, aut inferret, hanc formam compoſitionis, cùm recuſâſſet Imperator admittere, Dominus Papa tanquam vir animoſus & confidens in Domino, tria ardua negotia ſimul explere diſpoſuit. Anno enim Domini MCCXII. laboravit ſuper depoſitione Ottonis Imperatoris, quod fuit arduum negotium, &c.*

Anno MCCXXXIX. Gregorius IX. Fridericum II. Imperio & ſacris interdicit. Idem poſteà ſolemni ritu in Concilio Generali Lugduni Anno MCCXLV. ab Innocentio IV. repetitum. V. Blondum, Platinam, Spondanum, *ad hunc annum*, ubi: *Inter Gregorium*, inquit, *Pontificem & Fridericum Imperatorem publicatur toto orbe diſſidium, & diverſo utriúſque diplomate excommunicatur Fridericus, & imperio privatus declaratur. Scriptorum fides in tanto animorum motu vacillat, pluribus tamen & æquioribus Fridericum ſummæ ingratitudinis, in Eccleſiam Romanam impietatis multorúmque ſcelerum damnantibus.*

Anno MCCLXXIII. *Gregorius*, inquit Spondanus, *mandat Principibus Germanis, ut tandem Imperatorem creent; niſi velint, aliquem à ſe imponi. Convenientes igitur Francofurti primùm Ottocaro Regi Bohemiæ Imperium deferunt, ſed recuſante eo, conſenſum eſt in Rudolfum Comitem Habſburgenſem, armis & conſilio potentem.*

Morerus *in vita Rudolfi* confirmatum fuiſſe à Gregorio X. electionem Rudolfi Habſburgenſis teſtatur. Operâ ergo Sanctiſſimi & miraculis clariſſimi Pontificis in domum Auſtriacam devenit Imperium pietate Rudolfi partum, pietate productum, pietate, quod omnes boni ſperant, optantq́ue duraturum. Scribit idem Morerus, Rudolfum magnâ vi auri accepta Italiæ, quæ Imperio adhuc ſerviebat, libertatem dediſſe. Auctor paralipomenon ad Chroni-

Chronicum Urſpergenſis: *Anno*, inquit, *Domini MCCLXXIII. Rudolphus Comes Habsburgenſis, Landgravius Alſatiæ, poſt longam vacationem Imperii & civilia bella, communi voto Principum electus in Imperatorem Germaniæ & Romanorum, à Papa confirmatus fuit, &c.*

Platina *in Gregorio X. Gregorius*, inquit, *iter in Italiam faciens, abſoluto Lugdunenſi Concilio, obviàm habuit Alfonſum Caſtellæ Regem, conquerentem, quòd Imperium Rodolfo mandâſſet, verùm acceptâ Pontificis ſatisfactione jus omne ſuum Rodolfo conceſſit.*

Meminit ejusdem Alfonſi Imperium à Pontifice poſtulantis Matiana *lib. 13. c. ult.* ubi Alfonſum in conſeſſu procerum ſic loquentem inducit: *Nunc filio in Patria relicto, geminæ jam prolis patre, Imperium te auſpice atque adjutore Gregori Pontifex maxime capeſſemus, inane quidem & ſine proventu nomen, ſed publicum Hiſpaniæ decus reſpicere, noſtrámque ignominiam depellere cogimur, quod utinam ſine armis præſtare poſſimus, alioquin quodcunque periculum retinendi honoris ſtudio ſubire eſt animus.*

VIII. Anno MCCCVII. Interfecto Alberto Imperatore Philippus IV. Galliæ Rex cognomento pulcher, collatis cum ſenatu capitibus, ſolemni ad Clementem V. Legatione tunc in Galliis agentem, Imperium ſibi, vel Carolo fratri ſuo petit: Sic enim à Francis in Germanos dilapſum Imperium ad Francos rediturum: inter alias rationes hæc etiam producta: *Cui enim*, inquiebat Rex, *fiat injuria, ſi vacantis Imperii conditio permutetur? Idem fecerunt olim Pontifices alii.* Sed Clemens Philippi potentiam veritus, ſi Imperio augeretur; & iram ſi offenderet; deliberaturum ſe dixit: clàm interim monet Electores, qui Comitem Lucemburgenſem Henricum VII. Imperatorem dicunt: electio à Senatu confirmata. Rem accuratè ſcribit Conradus Vecerius *in lib. de geſtis Henrici VII.* Bzovius *ad hunc annum n. 6.* Æmilius *in Philippo pulchro*, qui tantùm electionis confirmatæ, à Pontifice meminit.

Agnovit ergo Galliæ Rex, regiúſque ſenatus, eſſe aliquam Pontifici in Reges & Imperatores poteſtatem, quam implorarent.

Anno MCCCV. Clemens Papa V. Venetos, quòd occupaſſent Ferrariam, ſacris interdicit, eorúmque bona ubique terrarum primò occupanti exponit, excitatis etiam in eos ſacri belli militibus. A quibus victi Veneti veniam Avenione deprecantur per Franciſcum Dandalum, ad pedes Pontificis ad hoc proſtratum. Spondanus

nus *ad hunc annum.* Sabellicus *Ennead.9. lib.8.* Bzovius *ad annum MCCCIX.* Platina *in vita Clementis V.* Quo teſte, Galli præſertim hanc ſententiam Clementis non tantum non improbârunt, ſed etiam impigrè ſunt executi: ſic enim Platina *in vita Clementis* prope initium ſcribit: *Quamobrem Gens ipſa* (Veneti) *mercatura admodum dedita, in Anglia & in Gallia maxima incommoda perpeſſa eſt.*

Anno MCCCCXX. Martinus V. in Joannam Reginam Neapolitanam armat Sfortiæ Ducem, transfertque jus Regni in Ludovicum III. Andium Ducem. Spondanus & Pandulphus *ad hunc annum.*

IX. Anno MDXII. Julius II. excommunicat Joannem Alibretanum, ejúſque Regnum primò occupanti donat, quòd Alfonſo Ferrariæ Duci & Ludovico XII. Regi Galliæ opem tuliſſet. Hæc origo Navarrici Regni ad Ferdinandum V. Aragoniæ Regem & Hiſpanos delati. Joanna Alibreta Navarræ Regina odio Pontificis, & Hiſpanorum, Catholicam Religionem ejurat, vocatis qui Henricum Borbonium unicum filium Calviniſmo crudirent. Ab hoc in Reges Galliæ provinciæ aliquot Navarrici Principatus derivat. Negant quàm plurimi à Julio II. jure id factum. Vide Spondanum *ad annum M.D XII.* & libellum Gallicum, cui titulus *Intereſt de Princes fol. 62.*

Anno MDXXXIV. Clemens VII. in Henricum Angliæ Regem diras pronuntiat, & Regnum abrogat, quòd Catharinam legitimam uxorem repuliſſet, Bolenâ in Thalamum admiſſâ: quòd Cardinalem Roffenſem, & Morum primæ venerationis capita præcidiſſet; quòd innocentium ſanguine Angliam inundâſſet, non alterius culpæ quàm Religionis Catholicæ reos: quòd cœnobia, Religioſos, Eccleſias omnes igne, ferro, ſpoliiſque fœdaſſet: quòd poſtremò D. Thomam Archiepiſcopum Cantuarienſem tot annos jam vitâ functum, & miraculis clarum in jus citâſſet, ſacróſque cineres in aquas ſparſiſſet. Sunt, qui Pontificem arguant anathematis præcipitati nuntio poſt biduum apparente, qui litteras obſequii plenas à Rege deferebat. Sed plus ſatis exſpectatum; nec prius ad extrema deventum eſſe, quàm ſpe omni conſumptâ, ſcribit Palavicinus *in hiſt. Conc.Trid. lib.4. cap.7. & lib.3. cap.15.* Vide Morer. *in vita Henrici VIII.*

Anno

Anno MDLXIII. Inter alia documenta, quibus Vicecomitem ſuum in Hiſpaniam Nuntium Pius IV. inſtruxit, illud etiam à Palavicino *lib.24.Hiſt. Concil Trid c.1.n 3.* Regem doceret de affixo libello, quo Regina Navarræ in jus vocabatur; ſex menſium ſpatio ad ſe purgandum conceſſo, quo elapſo eam Regno privatum iri.

Anno MDLXIX. Pius V. Eliſabetham Reginam execratus, diris perſtringit, Regnūq; Angliæ proſcribit. Spondanus *ad hunc annū*. Eadem proſcriptio à Sixto Pontifice Maximo repetita, de qua vide Thuanum, *lib 89. ad annum MDLXXXVII.*

Anno MDLXX. Idem Pius V. Coſmum Mediceum, Ducem Florentiæ, Magni Ducis Hetruriæ titulo honorat, non ſine aliqua aliorum Principum obtrectatione. Spondanus *ad hunc annum.*

Anno MDLXXXV. *Sixtus V. Pontifex Maximus Henricum Navarræ (poſteà magnum Galliarum Regem) hæreticum declarat, & Galliæ Regno inhabilem.* Verba ſunt Spondani *ad hunc annum*, qui ſubdit: *Hinc verò graviſſimum ortum eſt bellum, & inaudita rerum confuſio, atq; animorum diſſciſsio ſecuta, quæ nobiliſsimum ac Chriſtianiſſimum Regnum haud dubiè in extremam perniciem deduxiſſent, niſi idem ipſe, à quo deſtructio timebatur, potenti tandem manu reſtitutionem operatus eſſet.*

Anno MDXCI. *Gregorius XIV. Eundem* inquit Spondanus, *Henricum Regio nomine indignum pronunciat, & adversùs eum in Gallias exercitum mittit.*

Anno MDXCIII. *Confœderati Galliæ*, inquit Spondanus, *occaſione poteſtatis ſibi à Clemente Pontifice factæ eligendi Regis, qui Catholicus eſſet, comitia Pariſiis celebrant, ſed ingenti confuſione, cùm plurimi exteri promoveri cuperent: quando & felix ille illuxit dies, quo Henricus divinitùs illuſtratus, & rationibus Catholicorum apprimè imbutus, abjuratâ hæreſi Religionem avitam amplexus eſt, miſitque Romam Ducem Nivernenſem, qui abſolutionem à Clemente VIII. impetraret.* Vide etiam Thuanum *lib.106.*

Hactenus pauca ex plurimis exempla defloravimus, quibus omnium propè à Gregorio M. ſæculorum decurſu, uſque probatum eſt, etiam Regnis, Imperiiſque Sum̄os Pontifices, cùm Religio id poſceret, legem dediſſe, juxta illud *Ier.1. Ne formides à facie eorum, ego quippe dedi te in civitatem munitam, & in columnam ferream ſuper omnē terram Regibus Iuda, Principibus ejus, & ſacerdotibus & Populo terræ, & bellabunt adversùm te, & non prævalebunt: quia ego tecum ſum, ait*

Domino, ut liberem te: Ecce conſtitui te hodie ſuper gentes & ſuper Regna, ut evellas & deſtruas, & diſperdas, & diſſipes, & ædifices, & plantes. Et quamvis aut imprudentiâ, aut abuſu peccatum aliquando ſit; id tamen omni humanæ potentiæ commune eſt, quam ſi propterea proſcriptam velis, quia exceſſit, quam nobis reperies à culpa immunem? Oportebit ergo omnem tolli poteſtatem, pejori, quàm ſit malum, remedio. Et ſi Pontificum, qui hac in Reges uſi ſunt auctoritate, Sanctitatem conſideres & doctrinam (quales ſunt Gregorius Magnus, Zacharias I. Stephanus III. Gregorius II. Gregorius X. Leo III. Pius V. omnes inter Sanctos Beatoſve relati:) negari haud poteſt, noluiſſe eos aliena invadere, ſuis tantùm juribus contentos armatóſque. Nunc ab exemplis ad teſtes procedamus.

§. XVI.

Teſtes pro eadem Sententia.

Summar. unicum.

Sententiæ SS. Gregorii Magni, Thomæ Doctoris Angelici, Bonaventuræ Seraphici, S. Antonini, Ioannis Gerſonis Doctoris Chriſtianiſſimi Petri Bleſenſis, S. Petri venerabilis Abbatis Cluniacenſis, S. Bernardi, Cleri Gallicani, aliorumq́; Doctorum remiſſivè.

Primus teſtis S. Gregorius M.

BEati Gregorii Magni quanta fuerit modeſtia, Regúmque veneratio, orbe toto notiſſimum eſt, ut proinde nihil minùs credi poſſit, quàm voluiſſe tantâ moderatione Pontificem egredi terminos poteſtatis à DEO ſibi traditæ. Et hic tamen in privilegiis Monaſterio Sveſſionenſi S. Medardi & Eccleſiæ S. Martini conceſſis, non dubitavit Reges privilegiorum invaſores coërcere, & Regnis interdicere, ùt ſupra oſtendimus, nec libet repetere. Videatur interim Gregorius VII. *lib. 8, Epiſt. 21. quæ habetur* in tomis Conciliorum *tomo 3. p. 2.* Secun-

Secundus teſtis S. Thomas Doct. Angelicus.

Multa ſunt, quæ D. Thomæ doctrinam, apud Gallos præſertim, omni exceptione majorem reddant: quòd è cœlo potiùs quàm litteris, & ſtudio quæſita: quòd ſummæ humilitati & modeſtiæ conjuncta: quòd Pariſiis ab eodem S. Doctore diu magnóq; cum plauſu audita & excepta: quòd in omnibus ſcholis, Univerſitatibus, omniumque Doctorum aſſenſu præcipuâ veneratione, & ante alias culta: quódque majus eſt, ipſius Chriſti Domini oraculo ſacrata: quòd non à doctiſſimo tantùm, ſed etiam ſanctiſſimo calamo profecta, adeò ut ad maximas dignitates ſummóque merito vocatus, eâdem conſtantiâ oblatas ſpreverit, quâ alii non oblatas ambiunt: quod denique Gallias adeò dilexerit, ut illic & cathedram vivus, & tumbam mortuus legerit. Hæc omnia liberum affectibus animum convincunt, nihil ab illo præmii, aut adulandi cauſâ, nec partium ſtudio ſcriptum eſſe, ſed veritatis tantùm. Et ne forte quis dicat Beatum iſtum ſcholis, & ſolitudini addictum, aularum jura & Principum ignorâſſe, exſtant accuratiſſimi libri de Regimine Principis ab eodem conſcripti, in quibus adeò Principum arcana, artéſque regnandi complexus eſt, ut poſſis dicere, nihil exquiſitius, regníſque moderandis ab alio dici potuiſſe, qui in ſenatu, auliſque conſenuiſſet. Meritò proinde Urbanus V. in Bulla LAUDABILIS DEUS ad Toloſanam Academiam ſcribens, *Ut D. Thomæ doctrinam tanquam veridicam & Catholicã ſectetur, totiſque viribus promovere ſtudeat, injungit.* Et Joañes Baptiſta Gonetus in præludiis tomi I. teſtatur, *Burdigalenſem, & Avenionenſem in Galliis cathedras D. Th. doctrinam ex profeſſo & juramento tueri.*

Audiamus ergo, quid S. Doctor ſenſerit, ſcripſeritque.

Sic ergo *2.2.q.12.a.2. in corpore* loquitur: *Ad Eccleſiam non pertinet punire infidelitatem in illis, qui nunquam fidem ſuſceperunt, ſed infidelitatem illorum, qui fidem ſuſceperunt, poteſt ſententialiter punire, & convenienter in hoc puniuntur, quòd ſubditis fidelibus dominari non poſſint. Hoc enim vergere poſſet in magnam fidei corruptionem, quia homo Apoſtata pravo corde machinatur malum, & jurgia ſeminat, intendens homines ſeparare à fide. Et ideò quàm citò aliquis per ſententiam denuntiatur excommunicatus propter Apoſtaſiam à fide, ipſo facto ejus ſubditi ſunt abſoluti à Dominio ejus & juramento fidelitatis, quo ei tenebantur.*

Et eodem articulo ad I. *Dicendum quòd illo tempore* (Juliano imperante) *Eccleſia in ſui novitate nondum habeat poteſtatem terrenos*

Prin-

Principes compeſcendi, & ideò toleravit fideles Juliano Apoſtatæ obedire in his, quæ nondum erant contra fidem, ut majus periculum fidei vitaretur. Et 2.2 q.60.a.ad 3. *Dicendum, quòd poteſtas ſæculiaris ſubditur ſpirituali, ſicut corpus animæ. Et ideo non eſt uſurpatum judicium, ſi ſpiritualis Prælatus ſe intromittat de temporalibus, quantùm ad ea, in quibus ſubditur ei ſæcularis poteſtas, vel quæ ei à ſæculari poteſtate relinquuntur.*

Idem docet *in ſecunda ſententiarum diſtinctione 44. q 9. a 2. & in 2. ad Corinth. c 11. lect 2. & in epiſt. ad Philipp. circa finem.*

Et opuſculo *29 de Regimine Princip. lib 3. cap. 10. Propter quod oportet dicere, in ſummo Pontifice eſſe plenitudinem omnium gratiarum, &c. Quodſi dicatur ad ſolam referri ſpiritualem poteſtatem, hoc eſſe nõn poteſt, quia corporale & temporale ex ſpirituali, & perpetuo dependet, ſicut corporis operatio ex virtute animæ. Sicut ergo corpus per animam habet eſſe, virtutem & operationem, ita & temporalis juriſdictio Principum per ſpiritualem Petri & Succeſſorum ejus, cujus quidem argumentum aſſumi poteſt, per ea, quæ invenimus in actis, & geſtis Summorum Pontificum & Imperatorum, &c.* Et *c. 17. eodem lib. quod vide.* Et *c. 19. Et tunc,* inquit, *diverſificatus eſt modus Imperii, quia uſque ad tempora Caroli in Conſtantinopoli in eligendo ſervabatur modus antiquus, aliquando enim aſſumebantur de eodem genere, aliquando aliunde, aliquando per Principem fiebat electio, aliquando per exercitum: ſed inſtituto Carolo ceſſavit electio, & per ſucceſſionem aſſumebantur de eodem genere, ut ſemper primogenitus eſſet Imperator, & hoc duravit uſque ad ſeptimam generationem, quâ etiam deficiente tempore Ludovici, cùm Eccleſia vexaretur ab iniquis Romanis, advocatus eſt Otto I. Dux Saxonum in Eccleſiæ ſubſidium, liberatâque Eccleſiâ à vexatione Longobardorum, & impiorum Romanorum, ac Berengarii Tyranni, in Imperatorem coronatur à Leone VII. genere Alemanno. qui & Imperium tenuit, uſq; ad tertiam generationem, quorum quilibet vocatus eſt Otto. Et ex tunc, ùt hiſtoriæ tradunt, per Gregorium V. genere ſimiliter Theutonicum proviſa eſt electio, ut videlicet per ſeptem Principes Alemanniæ fiat, &c. & tantum durabit, quantum Romana Eccleſia, quæ ſupremum gradum in Principatu tenet, Chriſti fidelibus expediens judicaverit, in quo caſu, ùt ex verbis Domini eſt manifeſtum, videlicet pro bono ſtatu univerſalis Eccleſiæ videtur Vicarius Chriſti habere plenitudinem poteſtatis, cui competit dicta proviſio ex triplici genere, &c.* Pergit S. Doctor ex profeſſo id probare, quem vide.

Tertius

Tertius teſtis S. Bonaventura Doct. Seraphic.

Et hunc Doctorem cum admiratione plauſuque Gallia docentem audivit, quando Pariſiis Theologiam publicè legit, dictavítque. Tanta integritatis illi & innocentiæ apud omnes æſtimatio, ut ejus arbitrio Pontificis Maximi electio permitteretur, elegítque Gregorium X. à quo Purpuratis adſcriptus. Lugduni mortuus conditúſque, ubi illius ſacrum caput ſummâ veneratione colitur, reliquo corpore ab hæreticis in aquas ſparſo; ut adeò hujus ſancti Patris ſententia & doctrina, Gallis oraculum eſſe debeat, apud quos, & cathedram, & tumbam, & aras delegit, præſertim ob excellentiſſimam in rebus theologicis ſapientiam, paremque ſanctitatem ab omni fuco, & adulatione alieniſſimam. Sic ergo loquitur *Libro de Eccleſiaſtica Hierarchia p. 2. c. 1. tomo. 7. operum. Patet igitur, quod dignitas Clericalis, quæ in ſua radice conſiderata eſt penitùs ſpiritualis, meritò eſt conſona Ordini Dominationis, quæ ſic præcedit alios inferiores ordines, quòd illos illuminat, perficit, purgat; & tamen ab illis non illuminatur, nec perficitur, nec purgatur: quia ſicut ſpiritus dignitate & officio præcellit corpus, ſic poteſtas ſpiritualis dignior eſt, quàm ſæcularis, & ideò benè ſortitur nomen Dominationis. Unde Regalis poteſtas ſubjacet poteſtati & auctoritati ſpirituali, ſicut in 1. Canonica Petri dicitur: Vos eſtis gens ſancta, Regale ſacerdotium, &c. Nam temporale Regnum velut quoddam adjectum ſubjacet Sacerdotio in novo teſtamento, ſed in veteri teſtamento Sacerdotium ſubfuit Regno, unde dicitur in exodo: Eligi Vos in populum peculiarem, in ſacerdotale Regnum, &c. ubi Regnum ponitur ſubſtantivè, ſed Sacerdotium adjectivè, & ideò Reges tunc poterant amovere ſacerdotes ſummos ab officio, ſicut Salomon amovit Abiathar. 3. Reg. 2. Jam verò poſſunt ſacerdotes & Pontifices ex cauſa amovere Reges & deponere Imperatores, ſicut ſæpiùs accidit, & viſum eſt, quando ſcilicet eorum malitia hoc exigit, & Reipublicæ neceſſitas ſic requirit. Summus verò Pontifex, penès quem prima in terris reſidet auctoritas, non à Rege, non à Principe ſæculari, non ab homine judicatur, ſed ſolius Dei judicio reſervatur: ſpiritualis enim homo judicat omnia, & à nemine niſi à ſolo Deo judicatur. 1. Corinth. 2. ſed ut poſſint tales perſonæ liberiùs ſpiritualibus vacare, ut nunc per verbi vitæ prædicationē, nunc verò per Sacramentorū miniſtrationem populum ſibi ſubditum ad DEI formem ſimilitudinem reformare, neceſſe fuit alios*

aſſumere in partem ſollicitudinis, qui in diverſis negotiis & cauſis eis aſſiſterent, & unus eorum ſupportarent. Temporalia enim ſpiritualibus ſunt annexa, & de facili ſpirituale officium impedirent, niſi cauſas & lites ex temporalibus orientes, aliqui per juſtitiam deciderent & definirent. Ideò *dixit Jetro ad Moyſen: Ultra vires eſt negotium, ſolus ſuſtinere non poteris. Eſto tu populo in his, quæ ad Deum pertinent, ut referas, quæ dicunt ad Deum, oſtendáſq; ceremonias, & ritum colendi Deum vitámque, per quam ingredi debeant, & opus quod facere debeant. Provide ergo viros potentes & timentes Deum, in quibus ſit veritas, & oderint avaritiam, & conſtitue ex eis, qui judicent populum in omni tempore, leviúſque tibi ſit partito in alios onere, Exodi 18, v. 6. Et tales ſunt Decani, Præpoſiti, Archidiaconi & quicunque judices ſive ordinarii ſive delegati, qui lites ſopiunt, & decidentes cauſas diſcordes ad concordiam revocant, & reducunt, & tales ſua officia providè & viriliter exequentes conformitatem habent cum ordine virtutum, qui ſequitur ordinem Dominationum, nam ſine virtute non poteſt tale expediri officium.* Idem Seraphicus *in 4. diſtinct. 37. in expoſitione textûs dub. 4. Dicendum eſt*, inquit, *quòd uterque gladius, ut dicit Bernardus, eſt Eccleſiæ, ſed differenter: qui eſt ſpiritualis, extrahendus eſt manu Eccleſiæ, ſed materialis non manu, ſed tantùm nutu, &c.*

Quartus teſtis S. Antonius.

Hic notiſſimæ Sanctitatis, doctrinæque *p. 3. Summa tit. 22. c. 5. §. 13. Imperat.* inquit, *eſt miniſter Papæ, eo ipſo quòd eſt miniſter Dei, cujus vices gerit, juxta Apoſtolum ad Rom. 13. Eſt autem Principalis agentis eligere miniſtros & inſtrumenta ad ſuum finem, unde puto, quòd Papa cùm univerſos fideles in præſenti Eccleſia ad pacem habeat ordinare, & ad ſpiritalem finem conſequendum dirigere & deſtinare, juſtâ causâ & rationabili exiſtente per ſe ipſum poſſit Imperatorem eligere, aut propter eligentium negligentiam, vel diſcordiam, aut propter populi Chriſtiani, & pacis providentiam, aut propter coërcendam hæreticorum & paganorum audaciam & potentiam. Poſſe enim Papæ fulcitum debet eſſe veritate, juſtitiâ & æquitate, non enim poteſt adverſus veritatem &c.* & infrà: *Potuit etiam Papa Electores Imperatoris inſtituere, & inſtitutos mutare ex cauſa rationabili: ſicut etiam Imperatorem electum poteſt non confirmare, & confirmatum deponere. &c. &c.* Et infrà: *Item Papa poſſet providere de Imperatore per hæreditariam ſucceſſionem, quando videret populo Chriſtiano pacem dari magis per hæreditariam ſucceſſionem Imperii. &c.*

Quintus teſtis Joannes Gerſon.

Floruit Joannes Gerſon circa annum MCCCCXII. Doctor, & Cancellarius Univerſitatis Pariſienſis, cujus ſapientia, & libertas admirationi fuit & venerationi Concilio Conſtantienſi, inter primos, magiſque conſpicuos Galliæ Doctores habitus. Hic ergo *p. 4. ſermone de pace & unitate Græcorum, conſideratione 5. Homines,* inquit, *per hoc, quòd unicum principale caput habent ad tenendos ipſos tam in bonitate voluntatis, quam bonitate morali & ſpirituali, convenientiùs, & diviniùs ſe hoc modo in unitate tenent. Nec eſt ullo modo in præjudicium cujuſcunque dominii temporalis vel ſpiritualis, ſive Regum ſive prælatorum. Hic ſunt duo extremi errores, dicunt aliqui, homines Eccleſiaſticos, Papam, vel alios non poſſe ullam tenere temporalitatem, vel jurisdictionem: alii dicunt terrenos dominos nullum prorſus jus habere in temporalitate: ſed hoc verum non eſt, nec dicere oportet omnes Reges vel Principes hæreditatem eorum, vel terram tenere à Papa, ut Papa habeat ſuperioritatem civilem, & juridicam ſuper omnes, quemadmodum imponunt aliqui Bonifacio VIII. Omnes tamen homines Principes, & alii ſubjectionem habent ad Papam, in quantum eorum jurisdictionibus, temporalitate & dominio abuti vellent contra legem divinam, & naturalem, & poteſt ſuperioritas illa nominari poteſtas directiva & ordinativa potiùs, quàm civilis vel juridica.*

Vides Gerſonem poteſtatem juridicam & civilem ac ordinariam Pontificibus negare, qualem videlicet habet Rex in ſuos ſubditos: Dominus directus in Vaſallos &c. concedere tamen ſubjectionem Principum reſpectu Papæ, quando *jurisdictionibus, temporalitate, & dominio abutuntur: quam ipſe vocat directivam & ordinativam*, nos caſualem & extraordinariam. Nec enim voluit Gerſon, pro eo caſu, quando abutuntur, excludere coërcitivam; directivam enim (quâ declaratur quid fieri debeat, aut non debeat,) non tantùm habet Papa, ſed epiſcopus quilibet, etiam extra caſum abusûs; nec aliam poteſtatem Pontifici negat Gerſon, quàm illam ordinariam, quam aliqui ſummo Pontifici etiam extra caſum neceſſitatis concedebant. Et ideò Cardinalis Peronius apud Gramundum *lib. 1. Hiſt.* Gerſonem pro hac ſententia, quam defendimus, laudat.

Sextus teſtis Petrus Bleſenſis.

Et hic Gallus, Bleſis videlicet natus, Bathonienſis in Anglia Archidiaco-

diaconus, eloquentiâ, & doctrinâ inter primos ſui temporis floruit circa annnum MCC. Hic *epiſtolâ 146.* in perſona Eleonoræ Angliæ Reginæ Cœleſtinum Papam III. ſic alloquitur: *Duo filii mihi ſupererant ad ſolatium, qui hodie mihi miſeræ & damnatæ ſuperſunt ad ſupplicium. Rex Richardus tenetur in vinculis, Joannes frater ipſius Regnum captivi depopulatur ferro & vaſtat incendiis &c.* Et infrà: *Porrò Princeps Apoſtolorum adhuc in Apoſtolica ſede regnat & imperat, & in medio conſtitutus eſt judiciarius rigor, illudq; reſtat, ut exerat is in maleficos Pater gladium Petri, quem ad hoc conſtituit ſuper gentes & Regna. Chriſti crux antecellit Cæſaris aquilas, gladius Petri gladio Conſtantini, & Apoſtolica Sedes præjudicat Imperatoriæ poteſtati.*

Septimus teſtis S. Petrus Abbas Cluniacenſis lib. 6. Epiſt. 28.

Cùm Clericus quidem furti injuſtè damnatus Apoſtolicam Sedem appellâſſet, nec admiſſa fuiſſet appellatio: unum, quod habuit, unum quod potuit fecit: ad illum unum præcipuum & ſingulare oppreſſorum præſidium confugit, Apoſtolicum dico auxilium elegit, tabernaculum ſcilicet, quod eſt in umbraculum diei ab æſtu, terminum videlicet vel obicem Apoſtolicæ appellationis interpoſuit, quam, ut putabat, non liceret eis transgredi, ſed fruſtra hoc ſperavit; nam poſt factam appellationem tota illa rerum ipſius rapina ab eis facta eſt, quæ ſupra à me conſcripta eſt. Addita eſt inſuper verborum contumelia, quâ apud Imperatores ſæculi Reos Majeſtatis faceret, & pœnâ ad minus capitali puniret. Sed quamvis Eccleſia non habeat Imperatoris gladium, habet tamen ſuper quoslibet minores, ſed & ſuper ipſos Imperatores imperium. Unde ei ſub figura prophetici nominis dictum eſt: Conſtitui te ſuper gentes & Regna, ut evellas, & deſtruas, & diſperdas & diſſipes, & ædifices, & plantes. Quare ſi non poteſt occidere, poteſt evellere. Si non poteſt occidere, poteſt deſtruere.

Octavus Teſtis S. Bernardus Abbas Clarevallenſis.

Nihil habuit Gallia hoc Sancto divinius, nihil eloquentius: melle credas aut roſâ, non calamo aut atramento ſcripſiſſe. Natus eſt Fontanis in Burgundia Gallica Anno MXCI. miraculis, facundiâ, an verò Principibus componendis felicior, neſcias. Dabimus elogium Baronii Cardinalis *ad annum MCLIV. Verè Apoſtolicus vir,* inquit, *immo verus Apoſtolus miſſus à Deo, potens opere & ſermone, illu-*

ſtrans

ſtrans ubique & in omnibus ſuum Apoſtolatum ſequentibus ſignis, qui apud Imperatores, & Reges alióſq́ Principes pro omnium ſublevatione atq́ ipſorum Principum ſalute tot, & tanta peregit. Et qui dicendus ſit totius Eccleſiæ Catholicæ ornamentum ſimul & fulcimentum, Gallicanæ verò imprimis Eccleſiæ prædicandus ſit ſummum decus, ſumma gloria, felicitas.

Hic ergo Sanctus de poteſtate Pontificis ſic loquitur *lib. 1. de conſideratione cap. 6. Mihi non videtur bonus æſtimator rerum, qui indignum putat Apoſtolis, ſeu Apoſtolicis viris non judicare de talibus* (*cauſis temporalibus*) *quibus datum eſt judicium in majora: quid ni contemnant de terrenis poſſeſſiunculis hominum judicare, qui & Angelos judicabunt? Habent hæc infirma & terrena judices ſuos, & Reges Principes terræ; quid fines alios invaditis? quid falcem veſtram in alienam meſſem extenditis? non quia indigni Vos, ſed quia indignum Vobis talibus inſiſtere, quippe potioribus occupatis: denique ubi neceſſitas exigit, audi, quid ſentiat non ego, ſed Apoſtolus: Si enim in vobis judicabitur hic mundus, indigni eſtis, qui de minimis judicetis? Et lib. 4. c. 3. Quid tu denuo* (alloquitur Eugenium Papam) *uſurpare gladium tentas, quem ſemel juſſus es ponere in vaginam? quem tamen, qui tuum negat, non ſatis mihi videtur attendere verbum Domini dicentis: Converte gladium tuum in vaginam: tuus ergo & ipſe, tuo forſitan nutu, etſi non tuâ manu; evaginandus, alioquin ſi nullo modo ad te pertineret, dicentibus Apoſtolis: Ecce gladii duo hîc; non reſpondiſſet Dominus: Satis eſt; ſed nimis eſt. Uterque ergo Eccleſiæ, & ſpiritualis ſcilicet gladius, & materialis; ſed is quidem pro Eccleſia, ille verò ab Eccleſia exercendus eſt, ille ſacerdotis, is militis manu, ſed ſanè ad nutum ſacerdotis, & juſſum Imperatoris.*

Teſtimonium nonum totius Cleri Gallicani.

Eccleſia Gallicana non ſemel tantùm, ſed aliquoties, & clariſſimè poteſtatem hanc Pontificiam agnovit, & profeſſa eſt: in Synodo videlicet Pontigonenſi, de qua Aimoinus rerum Francic. *lib. 5. c. 33.* & nos ſuprà. In Conciliis Generalibus Viennenſi, Lugdunenſi primo, & Conſtantienſi, in quibus adeò clarè mentem ſuam expreſſit Eccleſia Gallicana, ut ne à nobis quidem clarius poſſet. Sed ut appareat non olim tantùm, ſed recentiſſimè hanc ipſam fuiſſe Gallicani Cleri doctrinam, deſcribemus, quæ habet Bartholomæus Gramondus Sacri Regii Conſiſtorii Senator, & in Parlamento Toloſano Præſes *lib. 1. Hiſt. ad annum MDCXV. fol. nobis 60.* &

ſequentibus ſub exitum *anni MDCXV.* Comitia videl. trium Galliæ Ordinum generalia Lutetiam fuiſſe convocata, hoc eſt, Cleri, Nobilitatis, tertiique Ordinis, qui ultimus Magiſtratibus ſubalternis & minore populo conſtat. In ipſo Comitiorum ingreſſu, ortas ſtatim inter Clerum, tertiumque Ordinem ſimultates. *Clerus,* inquit Gramondus, *in caput Magiſtratuum petit abrogari novam legem, per quam officia ipſorum in heredes tranſibant, ſub cautione tributi in ſingulos annos præſtari ſoliti: (Pauletam dixêre per id temporis ab auctore ſubſidii:) Id ubi tertii Ordinis Oratoribus agnitum, rati, ut res erat, peti Ordinem ſuum, ſtatim proponunt theſin toties Clero obſtrepente agitatam. Nullam eſſe poteſtatem in temporalibus ſupra Regiam, uniq; immediatè DEO, debitam coronam à Gallis Regibus, nullis obnoxiam interdictis,* (Notentur ea verba) *obſtrepente Clero.* Pergit poſtmodùm narrare: de Summi Pontificis in Reges poteſtate pluribus actum, miſſosq; communibus votis tertii Ordinis ad Clerum articulos tres, quorum hæc ſumma erat *1. Sacrilegum eſſe Reges unctos Dei quolibet prætextu in necem dare. 2. Debitam immediatè uni Deo Regum in ſubditos poteſtatem. 3. Nullis Sedis Apoſtolicæ interdictis ſubjacere Imperia Regum, ſubditosq; nunquam ſacramento fidei exſolvi poſſe. Conſenſit primæ Clerus, immo perorante doctiſſimè Peronio Cardinale, theſin in tyrannicidas de fide eſſe reſpondit ex Decreto Concilii Conſtant. Seſſ. 5. Alteram de fide negavit, quamquam humanitùs, & hiſtoricè defendi poſſit. Difficultatem præcipuè movit Articulus 3. Vindicabat vir doctus Summi Pontificis in Regum ſceptra poteſtatem certis caſibus; Probabat poteſtati Romanæ Sedis in Reges hæreticâ labe infectos ſubſcripſiſſe, quotquot Calvinum ante theologica tractavêre. Contrariam opinionem novam eſſe, Luthero & Calvino fautoribus nuper natam. Sacramento vinciri Reges Galliæ, ubi inaugurantur pellendis regno ſuo hæreticis, ſi pejeraverint in hæreſin ipſi degeneres, ſi fautores hereſiarcharum, ſi novi dogmatis aſſertores: deberi ultionem Vicario Dei, ad quem unum ex lege ſpectat perjurii pœna. In eam ſententiam exactis ſæculis itum: iri & hodie paſſim toto Orbe Catholico, ſi Galliam demis.* Ex hac tota Cardinalis Peronii, & Gramondi diſſertatione vides, Clerum Gallicanum *Ordo Eccleſiaſticus,* inquit Gramondus, *perorante doctiſſimo Peronio*) in ea ſententia fuiſſe, ut crederet opinionẽ hanc, poteſtatẽ Pontifici in Reges negantium *novam eſſe, Luthero, & Calvino fautoribus nuper natam, cui veterum ſubſcripſit nemo, recentiorum pauci: tanquam dogma politicum defendi poſſe ad ſummum: eo errore primam fuiſſe Henrico VIII.*

VIII. Angliæ Regi viam in hæreſim: ex injuſto repudio juſtè condemnatum rebellaſſe contra judicem ſuum: non aliud præcinere theſin, quàm rebellionem in ſolium Petri. In contrariam ſententiam exactis ſæculis itum, iri & hodiè paſſim toto Orbe Catholico, ſi Galliam demis, &c. Pergit verò Gramondus, quæ poſteà contigerunt, pertexere, cùm videlicet Senatores Parlamenti in eandem cum tertia Ordine ſententiam conſpiràſſent, placitúmque ſuum vulgâſſent: pro lege politicâ, Regnóque fundamentali habendum eſſe, quòd Rex Galliæ neminem in temporalibus agnoſcat.

Excanduit, inquit, *Clerus, addito non eas eſſe Parlamenti partes, ut ultro reſpondeat: Comitiis Galliæ generalibus convocatis Regium omne jus translatum in ipſa; adeò ut velut juſtitio indicto, ceſſare debeat Magiſtratus. Clerum & Nobilitatem convenire in eandem ſententiam, nec ideò contrariam opinionem valere, quia ita populus cenſet, duorum vota & calculos uni prævalere.*

Hactenus in ſua hiſtoria Gramondus. Jam prudentum quilibet facilè judicaverit, quàm apud omnem poſteritatem Conventui Pariſienſi decorum futurum ſit, eam propoſitionem tanto cum apparatu, curâque, immo graviſſimis pœnis imperare, quam ſub feliciſſimæ & glorioſiſſimæ memoriæ Ludovico XIII. Patres Gallicani cenſuerunt: *Eſſe opinionem novam, Luthero & Calvino auctoribus natam, cui veterum nemo ſubſcripſit, recentiorum pauci, quæ Henrico VIII. via in hæreſim fuerit, quæ apertam rebellionem præcinat in ſolium Petri, quam prælo datam, obtento à Rege diplomate, multáque in Typographum oblitteratum voluêre; cui deniq; in iiſdem comitiis omnino contrarium rotundè edixerunt, Sacramento videlicet Reges Galliæ, ubi inaugurantur, pellendis Regno ſuo hæreticis obſtringi: ſi pejeraverint in hæreſin ipſi degeneres, ſi fautores hæreſiarcharum, ſi novi dogmatis aſſertores, deberi ultionem Vicario Dei, ad quem unum ex lege Dei ſpectat perjurii pœna.* Quæ omnia non ſunt noſtra, ſed Eccleſiæ Gallicanæ verba apud Gramondum omni exceptione majorem. Subjungit poſteà laudatus Gramondus *de Tridentino Concilio, expediátne in Gallia promulgari; multa in utrámq; partem vulgata prætereo. Eleganter & doctè Peronius Cardinalis pro Concilio: inſtitêre acriter contra Miro, & Savaronus, prævaluitq; Clero populus. Creditum tunc potuiſſe conciliari opiniones Cleri & populi factâ quaſi compenſatione: Nempe ſi Clerus articulum tertii Ordinis admitteret negantem ſummo Pontifici jus eſſe in Regna &c.* Ergo eo temporis hæc propoſitio; *Pontifex nullũ jus nullóq; caſu habet in Regna:* erat popularis & à

Clero,

Clero Gallicano pernegata, adeò ut Concilium Tridentinum deſeri maluerint, quàm cum populo componere, & in eam propoſitionem convenire; eam tamen problematicè defendi patiebantur, quò auctoritati Eccleſiaſticæ & ſæculari fieret ſatis, teſte eodem Gramondo *loco citato fol. 67.*

Jam alios Doctores audiamus. Alexander Alenſis ex Ordine S. Franciſci Anglus cognomento irrefragabilis *p. 3. ſumma q. 48. membro 1. a. 3. §. 2. in reſolutione. Reſpondeo,* inquit, *ſecundùm Hugonem de S. Victore, ſpiritualis poteſtas terrenam poteſtatem inſtituere habet, ut ſit, & judicare habet, ſi bona non fuerit. Ipſa verò à DEO primùm inſtituta eſt, & cùm deviat, à ſolo Deo judicari poteſt, ſicut ſcriptum eſt: Spiritualis dijudicat omnia, & à nemine judicatur. Inde eſt, quòd ſumma poteſtas Sacerdotalis, qualis eſt in ſummo Pontifice, non poteſt ab homine judicari, ſed habet de omnibus judicare, & de perſonis, quæ vitæ ſpirituali deputatæ ſunt, ut univerſaliter ſunt omnes perſonæ Eccleſiaſticæ, & de perſonis, quæ ad vitam terrenam deputatæ ſunt.*

Henricus Gandavenſis cognomento ſolemnis, Doctor Sorbonicus *quodlibet. 6. q. 23. Chriſtus ſecundùm quod homo, caput eſt, & Monarcha, non tantùm in ſpiritualibus, ſed etiam in temporalibus, ſecundùm quod dixit ei Deus Pater in Pſalmo. 2. Poſtula à me & dabo tibi gentes hæreditatem tuam, & poſſeſſionem tuam terminos terræ. Propter quod dixit Apoſtolis ſuis: Data eſt mihi omnis poteſtas in cœlo, & in terra; unde & de ipſo dicit Dionyſius cap. 5. Eccleſ. Hierarch. In ipſo perficitur & completur omnis natura noſtra hierarchica diſpoſitio. Ipſe autem tanquam homo peregre proficiſcens in altum, non abſque regimine, & ordine in terris relinquere nos voluit, ne tumultuaretur juvenis contra ſenem, & contra ſapientem fatuus, ſed inferiores in donis, & naturalibus & gratuitis per ſuperiores in ordine debito cuſtodiret.* Et mox de Pontifice ſummo loquens: *Talis ergo Hierarcha, ſicut vir ſpiritualis omnia judicat, & ipſe à nemine judicatur, ut dicit Apoſtolus 1. ad Corinth. 2. v. 15. Judicat autem non ſolùm in ſpiritualibus, ſed etiam temporalibus, quia temporalia non niſi ſecundùm ſpiritualia judicari debent, & regulari, dicente Apoſtolo 1. ad Corinth. Si Angelos judicabimus, quantò magis ſæcularia? Gloſſa prima, de rebus ſæculi: ſemper enim, qui judicat de majori, ad ipſum ſicut ad primum judicem debet reduci omne judicium de minori, juxta illud. c. per Venerabilem, qui filii ſint legitimi, ubi dicitur: Cùm major in ſpiritualibus tam providentia, quàm auctoritas, & idoneitas requiratur, quod in majori*

majori conceditur, licitum eſſe videtur in minori. Iſte Hierarcha primus poſt Chriſtum ſuper univerſam Eccleſiam Petrus erat, cui ambas claves tradidit, & duos gladios commiſit, ſic ut regimen univerſalis Eccleſiæ, tam in ſpiritualibus quàm temporalibus ad ipſum pertineret, juxta illud, quod dicitur diſt. 22. c. omnes: Romanam Eccleſiam ſolus ipſe fundavit, & ſupra petram fidei mox naſcentis erexit, qui beato Petro æternæ vitæ clavigero, terreni ſimul & cœleſtis Imperii jura commiſit, ubi dicit gloſſa: argumentum, quòd Papa habet utrumq; gladium ſpiritualem, & temporalem.

Beatus Auguſtinus Triumphus *quæſt. 1. de poteſtate Eccleſiaſtica part. 1. art. 7. Papa gerit vicem Chriſti ſaltem quantùm ad poteſtatem & juriſdictionem officii. In Chriſto autem planum eſt fuiſſe poteſtatem Regalem & Sacerdotalem, quod oſtenſum eſt, Primò in ejus incarnatione: Secundò in ejus conſervatione: Tertiò in ejus paſſione & reſurrectione:* & art. 8. *Bona temporalia & ſpiritualia ad tria poſſunt comparari, Primò ad eorum productionem: Secundo ad eorum ordinationem: Tertio ad eorum motionem & actionem, & ſecundùm iſta tria, tribus rationibus oſtendi poteſt in Papa eſſe potentiam ſuper omnia.*

Primò quidem propter eorum productionem, quia non ab alio producta ſunt temporalia, & ab alio ſpiritualia, ut Manichæi putaverũt: ſed ab eodẽ Deo, à quo producta ſunt ſpiritualia, ab eodẽ etiam producta ſunt corporalia & temporalia: Papa ergo, qui gerit vicem Dei in terris, ex quo habet poteſtatem ſpiritualem, habebit ſimiliter poteſtatem temporaliũ & corporalium.

Secundò hoc patet propter eorum ordinationem: ordinantur enim ipſa bona temporalia & corporalia ad bona ſpiritualia tanquam organa, & tamquam inſtrumenta. Unde Philoſophi poſuerunt, quod ſine exterioribus bonis, quorum fortuna putabatur Domina, non contingit eſſe felicem, & virtuosè operari. Componitur enim homo ex anima & corpore. Unde ſicut ipſum corpus ordinatur ad animam, & eſt inſtrumentum ejus, mediante quo exercet operationes ſuas: ſic ipſa bona temporalia ad bona ſpiritualia ordinantur mediante Papâ. Papa ergo qui habet providere ſuis fidelibus de ſpiritualibus, habet eodem modo providere de temporalibus & corporalibus; ſine quibus ſpiritualia in vita iſta politica exerceri non poſſunt. Unde Apoſtolis dicentibus: Dimitte turbas, ut ſibi emant eſcas, dictum eſt: Non habent neceſſe, ite, date Vos illis manducare.

Tertiò, hoc patet propter eorum motionem, & operationem; videmus enim, quòd temporalia & corporalia moventur, & regulantur in eorum operationibus per ipſas intelligentias in tantum, ut Philoſophi ſecundùm

numerum mobilium corporum poſuerint numerum motorum, ſicut patet. 12. Metaphyſica. Iſtos etiam motores poſuerunt omnes regulari & moveri ab uno motore primo, qui eſt Deus. Auguſtinus etiam dicit: Omnem ſubſtantiam temporalem, & corporalem adminiſtrari per Angelos. Papa ergo, in quo eſt poteſtas ſpiritualis, habebit per ipſam poteſtatem ſpiritualem ſimiliter diſponere & ordinare de temporalibus.

Illud ergo notatu eſt dignum, omnium ſcholarum Principes in noſtram ſententiam convenire: ex ſchola Franciſcana Alexandrum Alenſem, & S. Bonaventuram: Ex Dominica SS. Thomam & Antoninum: ex Auguſtiniana Anteſignanum Ægidium, & Beatum Auguſtinum Triumphum: ex Carmelitana Joannem Bacconum: ex Carthuſiana præcipuum Doctorem Dionyſium: ex Societate Jeſu Franciſcum Suarez, omnéſque ejusdem Societatis Doctores.

Omnes etiam, qui ob doctrinam eminentem titulum aliquem, & elogium, maximæque eruditionis characterem ſunt conſecuti: Hugonem videlicet cognomento *Magiſtrum*: Alenſem *Irrefragabilem*, Thomam *Angelicum*, Bonaventuram *Seraphicum*, Ægidium *Fundamentalem*, Mayronem *Illuminatum*, Gandavenſem *Solemnem*, Bacconum *Reſolutum*, Gerſonem *Chriſtianiſſimum, &c.*

Quamplurimos denique Sanctis adſcriptos, v.g. S. Thomam, S. Bonaventuram, B. Ægidium Romanum, *lib. de poteſtate Eccleſiaſtica.* B. Auguſtinum Triumphum, S. Antoninum, S. Raymundum *lib. 1. tit. de Hæreticis.* S. Gregorium Magnum, B. Joannem Capiſtranum *lib. de poteſtate Papæ. p. 2.*

Infiniti ſunt denique, qui ſentiunt nobiscum: aliquos tantùm citabimus, quos Lector conſulat. B. Ægidius Romanus *lib. de poteſtate Eccleſiæ.* B. Auguſtinus Triumphus *lib. de poteſtate Eccleſiaſtica.* Alexander Alenſis *parte 4. q. 10. memb 5. & 6.* Aſtenſis *in ſumma 1. p. lib. 2. tit. 64. art. 4.* Antonius Bonfin. *Decade 3. lib. 1.* Ægidius Bellamera *in c. alius, cauſa 15. q. 6. n. 2.* Alfonſus de Caſtro *lib. 2. c. 7. de juſta hæreticorum punitione.* Alfonſus Alvarez *in ſpeculo c. 16.* Antonius Cordubenſis *lib. 1. quæſtionarii q. 57. dubio 3.* Albertus Pighius *lib. 5. de Eccleſiaſtica Hierarchia c. 2. & 14.* Anton. Diana *p. 1. tract. 2. reſolut. 121.* Alexander de Elpidio *lib. de auctoritate S. Pontificis c. 9.* Auguſtinus Barboſa *in c. per venerabilem. 13. qui filii ſint legitimi.* Bartholus *in L. ſi Imperialis. Cod. de legibus.* Baldus *in proœmio digeſti veteris.* Cæſar Cardinalis

dinalis Baronius *tomo 9.* Cyprianus Aragonenſis *lib. de prima orbis ſede.* Durandus Epiſcopus *lib. de origine jurisdictionum q. 3.* Dominicus Scoto *in 4. diſtinct. 25. q. 2.* Dominicus Bannes *in 2. 2. q. 10. art. 10.* Didacus Covarruvias *in Regulam peccatum. p. 2.* Dionyſius Carthuſianus *de Regimine polit. art. 19.* Franciſcus Zabarella *tract. de Schiſm.* Franciſcus Victoria *de poteſtate Eccleſiaſt. lectione 1. q. 5.* Ferdinand. Vaſq. *lib. 1. illuſt.* Franciſcus Mayron. *in 4. ſentent. diſtinct. 19.* Gabriel Biel. *lect. 23. in Canonem Miſſæ.* Gulielmus Durandus ſpeculator *in ſpeculo lib. 1. tit. de Legato.* Gabriel Bereria *de manu Regia prælect. 1.* Henricus Brito *lib. de poteſtate Papæ.* Henricus Oſtienſis *in ſumma tit. de hæret.* Hugo de S. Victore *lib. 2. de Sacramentis.* Henricus de Gondavo *quodlibeto 6.*

Patres Jeſuitæ ferè omnes, Robertus Bellarminus *de poteſtate Papæ in controverſiis.* Azor, *tomo 2. lib. 4. c. 9.* Suarez *de legibus lib. 3. c. 22. & contra Regem Angliæ lib. 3. c. 5. & c. 23.* Molina *de juſtitia tomo 1. tract. 1. diſp. 29.* Tanner *in 2. p. diſt. 4. q. 2.* Valentia *in 2. 2. diſtinct. 1. q. 12.* aliique. Jacobus Almain *de ſuprema poteſtate temporali & Eccleſiaſtica q. 2.* Joannes Driedo *lib. 1. de libertate Chriſtiana c. 14.* Jacobus Gretſerus *adversùs Goldaſtum.* Joannes Roffenſis Epiſcopus Martyr *contra Lutherum.* Ludovicus Bologninus *tract. de poteſtate Papæ.* Ledeſma *in 2. p. q. 20.* Martinus Navarrus *in c. novit. de judiciis.* Nicolaus Abbas Panormitanus *in c. ſolidè. de majoritate & obedientia.* Nicolaus Sanderus *de viſibili Monarchia.* Petrus Ancharanus *in c. Canonum ſtatuta de conſtitutionibus.* Petrus Cluniacenſis *lib. 6. epiſt. 29.* Pelagius Alvarus *de planctu Eccleſiæ lib. 1. art. 21.* Petrus de Palude *tract. de cauſa immed. Eccleſ. poteſtatis.* Robertus Holcot *in lib. ſapientiæ lectione 200.* Reginaldus Polus *lib. de ſummo Pont. c. 8.* Sylveſter *in Summa, verbo Papa.* Stanislaus Hoſius Cardinalis *in confeſſione Catholica.* Salgado *de protectione Regia tomo 1. p. 1.* Thomas Valdenſis *lib. 2. a. 3.* Thomas Morus *pro Regis Henrici VIII. libello contra Lutherum.* Turrecremata *in ſumma lib. 2. c. 11.*

§. XVII.

Rationes pro eadem veritate.

Summaria.

1. *Prima Ratio ex officio Paſtoris.*
2. *Ex jure naturalis defenſionis.*
3. *Ex fine rerum temporalium.*
4. *Ex obligatione divina præcepta humanis præponendi.*
5. *Ex juramento, quo ſe Reges Eccleſiæ obſtringunt.*
6. *Ex poteſtate Pontificia divinas leges interpretandi.*
7. *Ex officio Advocati Eccleſiæ, quo Reges funguntur.*
8. *Ex Comparatione Eccleſiaſticæ poteſtatis cum temporali.*
9. *Ex inductione rerum omnium.*

Rationes ultimo loco producimus, tantò validiùs pugnaturas, quòd antiquitate, Patrum teſtimoniis exemplíſque omnium, ùt vidimus, ætate ſubnixæ.

I.

P*Rima* ergo *ratio* deſumitur ex officio paſtorali, Petro, ejúsque ſucceſſoribus commiſſo, Joannis ultimo per illa Verba, *Paſce oves meas*: Officium verò paſtorale circa oves non tantùm verſatur in paſcendo, regendo, fovendo, &c. Sed etiam in arcendo, ſeparandóque oves morbidas à ſanis, ne infirmentur: abigendo lupos, ne invadant, &c. Cùm ergo Reges Chriſtiani ad oves Chriſti pertineant; ſi, quòd abſit, eorum aliquis gregem Chriſti & Eccleſiam peſſundet, hæreticus evadat, divinis ac naturalibus legibus obſtinatè non pareat; pertinebit ad curam ſummi Paſtoris, nullâ ſpe correctionis allucente, aliísque remediis

in vanum conſumptis, hujusmodi Principem ab Eccefia ſeparare, & poteſtatem nocendi, velut furioſo gladium extorquere. At, inquies, Pontifex Romanus in ſpiritualibus tantùm, & quæ Religionem, & animam ſpectant, Paſtor eſt Regum: illique clavis Regni cœlorum, non Regni terrarum commiſſa eſt. ℞. Poteſtatem ſpiritualem & temporalem ſic conjunctas eſſe, ut ſeparari non poſſint, & ſeparatæ facilè corrumpantur: ſicut enim corpore indiſpoſito, organiſque corporeis malè affectis non poteſt anima ſuas functiones exercere, ita nec Religio florere, conſervariſque Republicâ malè conſtitutâ, & perdito aliquo Principe imperante. Deus ipſe quamvis fidem Catholicam, & Eccleſiam per miracula, & ſpecialiſſimam providentiam plantaverat, noluit eam Principibus ethnicis diù ſubjacere, ſed illis per Conſtantinum exciſis, Imperium ad Chriſtianos transtulit, ſub quibus toto orbe dilatata eſt; ſpectatâ ſiquidem hominum fragilitate, fieri non potuiſſet, Imperio penès ethnicos, & perſecutionibus diu multúmque durantibus, fidem Catholicam conſervari, victâ tandem diuturnis pœnis patientiâ, quod apertè Chriſtus in perſecutione Antichriſti eventurum prædixit, *Matth. 24.* & exempla Galliæ, Angliæ, Sueciæ, Græciæ, &c. plus nimio oſtenderant, veram Religionem fidémque Catholicam turbatâ Republicâ, & infidelibus rerum potitis excidiſſe. Cùm ergo Imperium, & Religio adeò colligata ſint, non potuit una ſine altero Chriſti Vicario, ſummóque Paſtori committi: Sicut enim paſtori ovium tantùm, non luporum aut prædonum cura committitur: ſi tamen iſti oves invadant, etiam iſtos pellere & procul arcere Paſtoris officium eſt: eodem modo nulla in Principes & Regna poteſtas ſummo Pontifici, niſi quando ex mala illorum adminiſtratione Eccleſia periclitatur, nec aliis remediis locus eſt. Eadem utriúsque juris ſententia eſt, cùm ſtatuunt, conceſsâ alicui juriſdictione, concedi omnia, quæ ad illam neceſſaria ſunt, & ſine quibus exerceri illa efficaciter non poteſt. *L. fin. ff. de off. ejus cui mandat. juriſdict. & L. 2. ff. de juriſdict. omnium Judicum. & c. prætereà, de officio Judic. delegati.* Si ergo Principes ſæculares ad oves Chriſti pertinent, quarum cura Petro ejúsque Succeſſoribus commiſſa eſt; ſi & de illorum præcipuè animabus ſummo Pontifici reddendæ ſunt Deo rationes, tanquam præcipuis Eccleſiæ membris, oportebit conſequenter omnem poteſtatem illis conceſſam eſſe, quæ ad

eorum animas, ſubditorúmque paſcendas, regendas, curandáſque neceſſaria; niſi velimus DEI providentiam, quæ rebus etiam viliſſimis neceſſaria providit, Eccleſiæ non providiſſe. Eſſe verò poteſtatem indirectam Eccleſiæ Religioníque neceſſariam, & res ipſa, & exempla, ùt diximus, convincunt.

II. *Secunda Ratio* deſumpta ex Jure & debito naturali, quo S. Pontifex Chriſti Eccleſiam, verámque Religionem defendere tenetur. Quilibet enim Princeps non tantùm jus habet ſubditos gubernandi, ſed etiam ex hoc reſultat jus aliud naturalis defenſionis, quo poteſt alium Principem etiam non ſubditum, qui publica commercia turbat, pacta non ſervat, alióve modo ſibi, ſuíſque infeſtus eſt, ad officium compellere, & niſi abſiſtat, bello invadere, Regnoque privare: multò igitur magis poterit Papa, cui Eccleſia concredita eſt, Principes ſæculares Eccleſiæ filios, & quorum poteſtas temporalis eſt ſpirituali ſubordinata, ſi Religioni vel committendo vel omittendo noceant, & juramentum violent, quo Eccleſiæ ſe obſtrinxerunt, Regno deponere, aliiſque modis coërcere, idque jure defenſionis: poſſe enim Eccleſiam non ſpiritualibus tantùm, ſed etiam temporalibus pœnis ſuos hoſtes comprimere, extra dubium eſt (modò ipſa non exequatur, & extra ſanguinem *c. inter. 33 q. 2.*) & ſunt auctoritates SS. PP. *in c. de Liguribus. 43.* & *c. 44.* & *c. non vos hominum. 42. cauſa 23. q. 5. & c. jam verò. cauſa 23. q. 8.* Plerumque enim pœnæ ſpirituales contemptui ſunt impiis, & ludibrio, tantùm abeſt, ut ſint remedio: & fuiſſe etiam ab Apoſtolis uſurpatas docet S. Hieronymus *in c. legi 31. cauſa 23. q. 8.*

III. *Ratio tertia* deſumitur ex fine regiminis temporalis, ejúſque ſubordinatione ad finem regiminis ſpiritualis. Finis enim Regni & temporalis gubernationis eſt felicitas temporalis, quæ in pace, divitiis, mutuis commerciis, quieta rerum ſuarum poſſeſſione, aliiſque, quæ civem reddere poſſunt felicem, conſiſtit; ita tamen, ut hæc ipſa felicitas temporalis ad finem altiorem & ſupernaturalem reducatur, veram videlicet fidem, Religionem, cultum Dei, exercitium omnium virtutum, quæ hominem decent, & quibus ad æternam felicitatem pervenitur. Cùm enim Regna ſint à Deo conſtituta, idem finis regnantium eſſe debet, qui fuit Dei; hic autem propter ſeipſum, ſuámque gloriam Regna conſtituit, & ita expreſsè *S. Thomas 1. 2. q. 21. art 3.* & præſertim *de Regim.*

Regim. princ lib. a. 7. docuit. Et ideò Principes ſæculi priùs oportet, ut quærant Regnum Dei & juſtitiam ejus, quàm bona alia temporalia, *Matthæi 6. v. 33.* cùm iſta ſint media tantùm, & illud finis, *Deuter. 17. v. 18.* Si ergo, ex omnium conſenſu poteſtas regia ordinatur ad Religionem tanquam medium ad ſuum finem, tanquam minus perfectum ad magis perfectum: ille, qui eſt caput Religionis, erit etiam regiæ poteſtatis, in quantum hæc pertinet ad Religionem: & qui moderatur fini, ejusque executioni, multò magis & mediis ad eum finem ex ſua natura & inſtitutione Dei ordinatis: ſicut enim ſanitas, quia eſt finis medicinæ, quidquid enim ad ſanitatem facit, herbæ, liquores, gemmæ, ad eandem medicinæ artem pertinent, ejúsque directioni ſubjacent; & quia finis nauticæ artis eſt felix ad portum navigatio, ideò ad eandem pertinet, magnetem, acum nauticam, ventorum & ſtellarum examen, & alia ad hunc finem neceſſaria inſtruere, dirigere, mutare, &c. Eodem modo poteſtas regia medium & inſtrumentum cùm ſit æternæ felicitatis, cui ex officio iſtius cura committitur, etiam illius commiſſa eſt, tanquam inferioris & inſtrumenti ex Dei inſtitutione ad felicitatem æternam directi: ſi quis imaginem ſuam pictori exprimendam deferat, quis non dicat hoc ipſo factam illi poteſtatem colores miſcendi, telam poliendi, tingendíque, radios & penicillos in omnem partem ex præſcripto artis ducendi, & operi inutiles, aut etiam noxios corrigendi, aut ſi non poſſit, omnino projiciendi? Cùm ergo Eccleſia militans ſit imago triumphantis Eccleſiæ *ad Hebræos 9.* quam fide, ſpe & charitate, ac præſertim Religione in Deum, velut totidem coloribus imitatur, ejusque pingendi Dei Vicario, velut ſummo Pictori commendata ſit, Principibus verò tanquam inſtrumentis & penicillis divino huic operi deſervientibus; ad eundem CHRISTI Vicarium pertinebit inutiles, noxiosque, & quibus fædatur potiùs imago, quàm perficitur, ſemovere, aliosque ſubſtituere: ſic tamen, ut in Principes Eccleſiæ utiles nihil juris exerceat, dicente ipſo Chriſto Pharifæis, hoc eſt, Legis Doctoribus & expoſitoribus: *Date ergo quæ ſunt Cæſaris, Cæſari, & quæ ſunt Dei, Deo. Matthæi 22.* Quam rationem ubique & conſtanter S. Thomas uſurpat, *nam 1. p. q. 82. art. 4. in corpore. In omnibus potentiis,* inquit, *activis ordinatis illa potentia, quæ reſpicit finem univerſalem, movet potentias, quæ reſpiciunt fines particulares. Et hoc apparet tam*

in na-

in naturalibus, quàm politicis: cælum enim, quod agit ad univerſalem conſervationem generabilium; movet omnia inferiora corpora, quorum unumquoque agit ad conſervationem propriæ ſpeciei, vel etiam individui: Rex enim quia intendit bonum commune totius regni, movet per ſuum imperium ſingulos præpoſitos civitatum: qui ſingulis civitatibus curam regiminis impendunt. Objectum autem voluntatis eſt bonum, & finis in communi. Qualibet autem potentia comparatur ad aliquod bonum proprium ſibi conveniens, ſicut viſus ad perceptionem coloris, intellectus ad cognitionem veri. Et ideò voluntas per modum agentis movet omnes animæ potentias ad ſuos actus, præter vires naturales vegetativæ partis, quæ noſtro arbitrio non ſubduntur. Et *in 1. 2. q. 9. a. 1. Et inde eſt,* inquit, *quòd ars, ad quam pertinet finis, movet ſuo imperio artem, ad quam pertinet id, quod eſt ad finem. Sicut gubernatoria ars imperat navifactivæ, ùt in 2. Phyſic. dicitur, bonum autem in communi, quod habet rationem finis, eſt objectum voluntatis. Et ideò ex hac parte voluntas movet alias potentias animæ ad ſuos actus: utimur enim aliis potentiis, cùm volumus: nam fines & perfectiones omnium aliarum potentiarum comprehenduntur ſub objecto voluntatis, ſicut quædam particularia bona; ſemper autem ars vel potentia, ad quem pertinet finis univerſalis, movet ad agendum artem vel potentiam, ad quam pertinet finis particularis ſub illo unverſali comprehenſus; ſicut Dux exercitûs, qui intendit bonum commune, ſcilicet ordinem totius exercitûs, movet ſuo imperio aliquem ex ſuis tribunis, qui intendit ordinem unius aciei. Sed objectum movet determinando actum ad modum principii formalis, à quo in rebus naturalibus actio ſpecificatur, ſicut calefactio à calore. Primum autem principium formale eſt ens & verum univerſale, quod eſt objectum intellectûs, & ideò iſto modo motionis intellectus movet voluntatem, ſicut præſentans ei objectum ſuum.* Et *2 2. q. 23. a. 4. ad 2. Dicendum, quòd virtus vel ars, ad quam pertinet finis ultimus, imperat virtutibus vel artibus, ad quas pertinent alii fines ſecundarii: Sicut militaris impetrat equeſtri, ùt dicitur in 1. Ethic. Et ideò quia charitas habet pro objecto ultimũ finem humanæ vitæ, ſcilicet Beatitudinem æternam: ideò extendit ſe ad actus totius humanæ vitæ per modum imperii, non quaſi immediatè eliciens omnes actus virtutum.* Et *1. p. q. 57. a. 2. Hoc enim rerum ordo habet, quòd quantò eſt aliquid ſuperius, tantò habeat virtutem magis unitam, & ad plura ſe extendentem, ſicut in ipſo homine patet, quòd ſenſus communis, qui eſt ſuperior, quàm ſenſus proprius, licèt ſit unica potentia, omnia cognoſcit, quæ quinq;*

ſen-

ſenſibus exterioribus cognoſcuntur: & quædam alia quæ nullus ſenſus exterior cognoſcit, ſcilicet differentiam albi & dulcis. Et ſimile etiam eſt in aliis conſiderare. Unde cùm Angelus naturæ ordine ſit ſupra hominem, inconveniens eſt dicere, quòd homo quacunque ſuâ potentiâ cognoſcat aliquid, quod Angelus per unam vim ſuam cognoſcitivam, ſcilicet intellectum, non cognoſcat. Unde Ariſtoteles pro inconvenienti habet, ut litem, quam nos ſcimus, DEUS ignoret, ut patet in 1. de anima, & in 3. Metaphyſ.

Cùm ergo finis omnium Regnorum & Principatuum ſit vera Religio, Deique cultus rectus, & tandem æterna felicitas; ordo & à DEO perpetuò obſervatus poſtulat, ut cui Religionis, æternæque felicitatis cura mandata eſt, ſit etiam Regnorum & Principum, in quantum ad illa pertinent.

IV. *Ratio 4.* Deſumitur ex obligatione, quam omnes fideles habent, veram Religionem fidémque colendi, & qui eam impugnant repellendi. Cùm enim omnes teneantur jure divino ad æternam vitam adſpirare, eodem jure ad noſtram Religionem, & mandatorum obſervantiam obligantur, ſine quibus illa non poteſt obtineri, & conſequenter omnia, quæ hoc impediunt, amoliri: ſi ergo ponamus Principem aliquem hæreticum fieri, & exemplo aut præcepto ſubditos ſuos in errorem & perditionem rapere, non tenebitur, immo nec poterit Reſpublica membrum hoc putridum, & totum corpus infecturum pati, ſed præcidere juxta illud Chriſti: *Si oculus tuus aut pes tuus ſcandalizat te, erue eum, & projice abs te.*

Cujus rei multa ſunt argumenta. Primò: ex natura præcepti humani, quod ſubjacet divino; ſi ergo obedientia homini delata impediat obedientiam DEO debitam, illa abrumpenda eſt. Deinde Deuter 17. prohibetur populus eligere Regem, qui non ſit Religione Judæus.

Quæ cauſa hujus præcepti? ne videlicet Judæos ad Idololatriam pertraheret: quæ ratio cùm ſit naturlis tam in novo, quàm in veteri teſtamento procedit: adeò ut teſte D. Thomâ ab omnibus recepto 2. *2.q.10.art.8.* etiam infidelibus nullóque modo ſubjectis poſſit Eccleſia bellum indicere, ne fideles in ſuæ Religionis exercitio impediantur; quantò magis Regi Chriſtiano poterit titulo juramenti & ſubordinationis Eccleſiæ ſubjecto? Immo ſententiâ omnium DD, receptum eſt, præſertim Gallorum: Pontifici ſi

Eccleſiam perſequatur, aut in hæreſin notoriam incidat, reſiſti etiam armis poſſe, & Pontificatum adimi: quantò magis Regi notoriè hæretico & Eccleſiæ perſecutori adimi poterit? cùm poteſtas Regalis à Populo ſit in Reges tranſlata, ſicque humani, non divini juris. Denique matrimonium, etſi jure divino & naturali inſtitutum, naturale vinculum pariat, ſicque indiſſolubile, ſi tamen Conjux infidelis ſine Creatoris injuria cohabitare nolit, fidelis liber eſt, & aliud matrimonium aggredi poteſt. *1. ad Corinth. 7. c. gaudemus. de divortiis.* Hæc omnia efficaciter probant, Principem, ubi Religioni detrimento eſt, exauctorari poſſe: quod tamen cùm ſit prudentiæ & circumſpectionis ſummæ, & ad illa remedia pertineat, quæ cum extrema ſint, magnis periculis plerumque conjunguntur, ideò hujus rei judicium, tanquam graviſſimæ ſoli Pontifici reſervatur per expreſſa verba Spiritus S. *Deuter. 17.* & exemplum habetur *2. Paralipom. 23.*

V. *Ratio 5.* Sumitur ex juramento, quo ſe Reges Eccleſiæ, & ſubditis obſtringunt: quando enim Regibus habenæ committuntur, juramento ſe obligant, & ſubditis de eorum privilegiis non infringendis, & Eccleſiæ, de illa contra hoſtes defendenda. Vide juramentum Caroli apud Spond. *Anno DCCC.* & Ottonis Imper. *in c. tibi 33; diſtinct. 63.* ſi ergo fidem & juramentum fallunt, à privatis quidem æquo animo tolerandi ſunt, auctoritate tamen publicâ coërceri poſſunt, ùt eleganter docet S. Thomas *de Regim. Princ. lib. 1. toto c. 6.* fidem enim frangenti impunè fides non ſervatur. *Vide c. 3. de jurejur. c. 28. de Simonia. c. fruſtra de R. I. in L. 6. cùm proponas 21. Cod. de pact. & ibi DD. Vide Clement. unic. de jurejurando.*

Cùm ergo cauſa juramenti & perjurii ſit fori Eccleſiaſtici *c. 13. de judic. & c. 34. de elect.* ſi hoc à Regibus committatur, cur à ſummis Pontificibus judicari, & pœnis coërceri non poſſint? ergo ex hoc ſaltem capite Summorum Pontificum judicio ſubmittuntur.

VI. *Ratio 6.* Sumitur ex poteſtate interpretandi declarandique juris divini, & naturalis dubii, quam ſummis Pontificibus concedunt Catholici omnes, hæc enim poteſtas apertiſſimè deducitur *ex Deuter. 17.* Cùm ergo detur aliquis caſus, in quo ipſi Galli fatentur Principem abdicari poſſe: immo P. Maymburg *lib. 2. Hiſtor. Iconoclaſt.* hanc abdicandi Reges poteſtatem Statibus, &

Comi-

Comitiis Generalibus concedit; poterit ergo ſummus Pontifex ſaltem per viam auctoritativæ declarationis pronuntiare, in confluxu certarum circumſtantiarum, & ob graviſſima mala Religioni, & Eccleſiæ impendentia, juramentum à ſubditis præſtitum non obligare, eóque ſolutos liberóſque eſſe: ſi enim concedimus caſum aliquem dari, ut juramentum hoc non obliget; quando is contingat, judicium erit ſummi Pontificis, ad quem cauſæ juramentorum ſpectant *c. 13. de judic. c. 34. de Elect.* quid ergo quoad effectum ipſum differt, ſive dicamus jus Pontificium in Reges eſſe veræ poteſtatis, ſive meræ declarationis & interpretationis auctoritativæ? quemadmodum ſummus Pontifex ſive diſpenſet in præcepto reſidendi, ſive declaret præceptum reſidendi ceſſare, utróque modo obligatio reſidendi ſublata eſt; quòd ſi hanc ipſam declarandi poteſtatem Pontifici negant: imprimis negant, quod nunquam ſalvâ Religione negatum eſt: deinde quærimus ad quem ergo hæc declarandi facultas pertineat? ad omnes? ad nullum? ad aliquem? Si ad omnes: miſerrima omnium juramentorum Regúmque conditio eſt, quorum coronæ & imperia voluntati, arbitrio & declarationi ſubditorum ſuccumbunt: quibus cùm placuerit, & aliter judicaverint, juramenta ſolvuntur. Si ad nullum: miſerrima iterum omnium jurantium conditio eſt, quibus in tanta caſuum varietate, & alternatione, ubi meritò dubitari poteſt, an juramentum liceat poſſitque obſervari, nemo tamen eſt, qui dubitantes abſolvat, dubióque liberet. Quis ergo Francos juramento, quod Childerico dixerant, exolvit? Quis Romanos cùm à Græcis ad Carolum M. Francorum Regem defecerunt? Quis eosdem Francos, cùm Hugoni Capeto Regnum detulerant, Carolo I. Lotharingiæ Duci & Regii ſanguinis proximo debitum? Si verò aliquem concedunt eſſe, cui juramentum interpretari liceat, neminem alium videmus, quàm Magiſtratum Eccleſiaſticum, eumque præcipuè, cui dictum eſt: *Quodcunque ſolveris ſuper terram, &c.* Quod Eccleſia Gallicana apertè profeſſa eſt, quam per os Peronii Cardinalis ſic locutam accepimus in Comitiis Generalibus anno MDCXV. *Sacramento vinciri Reges Galliæ, ubi inaugurantur pellendis Regno ſuo hæreticis: ſi pejeraverint in hæreſin ipſi degeneres, ſi fautores hæreſiarcharum, ſi novi dogmatis aſſertores, deberi ultionem Vicario Dei, ad quem unum ex lege ſpectat perjurii pœna.* Gramondus *l. 1. Hiſtor. ad annum MDCXV. f. 65.*

VII. *Ratio 7.* Sumitur ex officio Advocati, & defenſoris Ec-

cleſiæ, quod Imperatoribus Regibúſque commiſſum eſt: eſſe enim Principes Eccleſiæ advocatos habemus expreſsè *in c. Venerabilem. de electione. Clement. Romani. de jurejurando. c. 2. in 6. de ſuppl. neglig. Prælat.* fatentur ipſi etiam electores Imperii, ùt videre eſt apud Bzov. *ad annum MCCXIV. fol. 256.* Et Albertus Auſtriacus Imperator ad Bonifacium VIII. apud Baronium *Anno DCCCCXCVI. n. 49.* Ipſe Rex Chriſtianiſſimus per Archiepiſcopum Pariſienſem *MDXXXIII.* Maſſiliæ Clementem VII. ſic eſt allocutus: *Beatiſſime Pater, cùm Sereniſſimus Dominus Franciſcus Rex Chriſtianiſſimus animadvertens, quantis in periculis Chriſtianitas per hos annos ſit verſata, jam pridem deſideravit cum S. V. tanquam Chriſtianorum omnium ſummo Paſtore, & parente, aliquo in loco utriq; commodo colloqui, idque ab eadem S. V. inſtanter petierit, ut cum ea præſens in commune bonum conſulere poſſet: nunc hujus voti compos, benignitate V. S. effectus, agit eidem V. S. maximas gratias, non ſolùm, quòd à proximo morbo debilis, & jam annis gravis laborem via, & maris diſcrimen non defugerit, ſed & quòd in ejus Regnum venire dignata ſit. Deinde verò, quod ipſe ſemper optavit perſonaliter exequi, eidem S. V. tanquam verò Chriſti Vicario & Petri Succeſſori obedientiam perſonaliter præſtat, ſeq; & ſua Regna, & dominia omnia pro S. V. & ſacroſancta Romana Eccleſia, cujus ipſe Primogenitus filius exiſtit, tuitione & augmento piè offert & pollicetur: rogans, ut filialem hanc obedientiam & oblationem paternâ benignitate ſuſcipere dignetur.* Sic habet *tomus 2. Preuves des Libertez de l'Egliſe Gallicane. c. 3. n. 3.* Et eleganter B. Leo *epiſt. 73 ad Leonem Auguſtum: Debes incunctanter advertere, regiam poteſtatem tibi non ſolùm ad mundi regimen, ſed maximè ad Eccleſiæ præſidium eſſe collatam, ut auſus nefarios comprimendo, & quæ bene ſunt ſtatuta, defendas, & veram pacem his, quæ ſunt turbata, reſtituas.* Et B. Gregorius Papa *ad Mauritium Imperatorem lib. 2. indict. 11. epiſt. 6. Ad hoc poteſtas ſuper omnes homines Dominorum meorum pietati cælitùs data eſt, ut qui bona appetunt, adjuventur, ut cœlorum via largiùs pateat, ut terreſtre regnum cæleſti Regno famuletur.* Et prædixerat jamdudum Iſaias. *c. 49. Et erunt Reges nutritii tui, & Reginæ nutrices tuæ: vultu in terram demiſſo adorabunt te, & pulverem pedum tuorum lingent.* Et *c. 60. Et aperientur portæ tuæ jugiter: die ac nocte non claudentur, ut afferatur ad te fortitudo gentium, & Reges earum adducantur. Gens enim & Regnum, quod non ſervierit tibi, peribit, & gentes ſolitudine vaſtabuntur.*

Cùm

Cùm ergo ex allatis textibus certiſſimum ſit, Imperatores, Reges, Principéſque omnes Advocatos eſſe, Defenſores, Nutritios, Miniſtróſque Eccleſiæ, adeò ut ex Dei intentione hic fuerit primus præcipuúſque finis, Reges Regiámque poteſtatem inſtituendi, ut Eccleſiæ videlicet & fidei ſervirent: hoc ergo reſpectu, ſi Eccleſiæ noceant, eámque opprimant, cui patrocinium debent, poterit in illos velut in ſuos Miniſtros, Advocatóſque Eccleſia animadvertere, & in officio continere; nam, ùt bene argumentatur Innocentius III. *in c. venerabilem. de electione: Nunquid enim Eccleſia Advocato & Defenſore carebit, eorúmq; culpa ipſi redundabit in pœnam?* Neque hoc in jure, aut praxi novum, ut, qui uno reſpectu liber, exemptúſque eſt, alio ſubjectus fiat: nam Matrimonium v.g. ùt contractus quidam in officium naturæ inſtitutus, ad forum eccleſiaſticum non ſpectat, pertinet tamen quâ ratione Sacramentum eſt; ſic perſonæ Eccleſiaſticæ omni jure humano, divinóque extra civilem jurisdictionem ſunt: ſi tamen à Principe feudum aliquod habeant, hujus foro & judicio adſtringuntur. *c. 6. de foro competenti.*

Idem homo ſi filius familias, & Præſes Provinciæ ſit, non poteſt ùt filius familias manumittere, poteſt ùt præſes *L. ſi Conſul. ff. de adopt.* Rex inſervit Eccleſiæ, quatenus homo eſt, vivendo fideliter; quatenus autem Rex eſt, juſtas leges indicendo. *c. ſi Eccleſia. 23 q. 4.* Vide Abbat. *c. ex litteris. de probat. c. fin. de inſtu.* Eſtque communis ſententia Juriſtarum, poſſe unum plurium vices ſuſtinere, dummodò exercitium actûs non obſtet exercitio alterius, quod latè probat Abbas *in c. ex litteris de probat. Sanchez. lib. 8. de matrimonio. diſp. 3.* Sic ergo dominus temporalis ex eo capite, quòd DEI inſtitutione magis principaliter eſt Eccleſiæ Advocatus, Defenſor, & Miniſter, quàm Rex, (quia hoc ad illa ordinatur) poterit ab Eccleſia judicari, coercerique: enimverò non eſſe hoc meram & legalem ſpeculationem, ſed plùs nimio in praxi obſervari ſolitam doctrinam, ut qui uno reſpectu liber eſt, alio ſerviat, exempla ſatis docent, & quæ ſequenti ratione dicemus, adhuc magis declarabunt.

VIII. *Ratio 8.* Sumitur ex comparatione temporalis, & Eccleſiaſticæ dignitatis: hanc enim eſſe multò illâ majorem, eſt in confeſſo apud omnes, & jam dudum eleganter docuit Innocentius III. *in Decretali ad Conſtantinopolitanum Imperatorem c. ſollicitè. de majori-*

tate & obedientia. Ubi inter alia: *Prætereà nôſſe debueras, quod fecit Deus duo magna luminaria in firmamento Cœli: luminare majus, ut præeſſet diei; & luminare minus, ut præeſſet nocti: utrúmque magnum, ſed alterum majus. Ad firmamentum igitur Cœli, hoc eſt, univerſalis Eccleſiæ, fecit Deus duo magna luminaria, id eſt, duas inſtituit dignitates, quæ ſunt Pontificalis auctoritas, & Regalis poteſtas. Sed illa, quæ præeſt diebus, id eſt, ſpiritualibus, major eſt: quæ verò carnalibus, minor, ut quanta ſit inter Solem & Lunam, tanta inter Pontifices & Reges differentia cognoſcatur.* Et S. Gelaſius Papa ad Anaſtaſium Imperatorem: *Duo ſunt, Imperator Auguſte, quibus principaliter hic mundus regitur; auctoritas ſacra Pontificum, & Regalis poteſtas: in quibus tantò gravius eſt pondus Sacerdotum, quantò etiam pro ipſis Regibus in divino reddituri ſunt examine rationem. Nôſti enim, Fili Clementiſſime, quòd licèt præſideas humano generi dignitate rerum, tamen præſulibus divinarum devotus colla ſubmittis, atque ab eis cauſas ſalutis tuæ expetis, inq; ſumendis cœleſtibus ſacramentis, eiſq;, ùt competit, diſponendis, ſubdi te debere cognoſcis Religionis ordine potiùs, quàm præeſſe. Nôſti itaq; inter hæc, ex illorum te pendere judicio, non illos ad tuam redigi velle voluntatem. Et ſi cunctis generaliter Sacerdotibus rectè divina tractantibus fidelium convenit corda ſubmitti; quantò potiùs ſedis illius Præſuli conſenſus eſt adhibendus, quem cunctis ſacerdotibus & divinitas ſumma voluit præeminere, & ſubſequens Eccleſiæ generalis pietas jugiter celebravit?*

Hâc ergo ſuppoſitâ Eccleſiaſticæ ſupra ſæcularem poteſtatis prærogativâ & excellentiâ, argumentari ſic licet: Ad minus tantum debemus Eccleſiaſticæ poteſtati in ſæcularia bona perſonáſque concedere, quantum conceditur temporali poteſtati in bona & perſonas Eccleſiaſticas: cur enim majori poteſtati & nobiliori minus concedamus? Videmus verò paſſim Principes temporales, in Gallia præſertim, indirectam poteſtatem in perſonas, & bona Eccleſiaſtica exercere, quæ tamen omni jure divino humanóque exempta eſſe omnes fatentur.

Leges & pœnas matrimoniis ponunt, quia contractus ſunt, & ideò politicæ gubernationi, ùt dicunt, ſubjecta: Bonorum immobilium Eccleſiaſticos incapaces jubent, quia id ad Reipublicæ bonum, nobilitatis augmentum, & ærarii compendium ſpectat: Tributis Eccleſiaſticos onerant, quia membra Reipublicæ ſunt, ejúſque neceſſitatibus ſublevandis obſtricti: In Galliis, prout videre eſt *in libro de ju-*

de juribus & libertatibus Eccleſiæ Gallicanæ tomo 2. nec Concilia univerſalia, nec aliæ leges Pontificiæ promulgati poſſunt abſque regia permiſſione, ne Respublica turbetur *fol. 253.* Epiſcopi Galliæ juramentum fidelitatis Regi præſtant, quia pertinent ad ſtatus & Ordines Regni *fol. 312.* Eosdem Epiſcopos alióſque curam animarum exercentes variis edictis, & arreſtis pœnalibus Reges coërcent, coguntque reſidere, & niſi faciant, fructibus privant *fol. 315.* Prohibentur Prælati, Abbates, Priores, Magiſtri in Theologia, & aliæ Eccleſiaſticæ & ſæculares perſonæ abſque Regia conceſſione Regno egredi, ob gravia incommoda propterea Regno impendentia: & ſi regno excedant, omnia illorum temporalia bona aliis conferuntur *fol. 333. n. 6.* Immo proſcribuntur *fol. 334. n. 7.* Aliiſque omnibus pœnis, quæ à Rege infligi poſſunt *fol. 335.* Idque etiamſi Epiſcopi, & Archiepiſcopi, &c. ad Concilium Generale à Pontifice vocentur *fol. 335. n. 8.* Non obtentâ Beneficiorum proviſione à Curia Romana aliiſque Ordinariis, Rex, & Parlamentū provident, quæ proviſio, & collatio tanti eſt, quanti eſſet Romana, Bullæque à Pontifice miſſæ: id enim Regni, publicæque quietis intereſt. *fol. 422.*

Bullæ Indulgentiarum ſine Regia permiſſione promulgari in Gallia non poſſunt *fol. 690.*

Parlamentum, Judicéſque & Magiſtratus Regii punire poſſunt concionatores, qui ad populum ſeditiosè declamant, eóſque incarcerare *fol. 726.*

Nova Monaſteria in Galliis ædificari non poſſunt ſine Regio aſſenſu, ne videlicet populi graventur *fol. 754.*

Poteſt Parlamentum de electionibus Superiorum, & delictis ſcandalo conjunctis, quæ in Monaſteriis contigunt, cognoſcere. *fol. 762.*

En exempla aliquot (nam infinita alia præterimus, quæ in citato libro videri poſſunt) à Principibus ſæcularibus in Eccleſiaſticos indirectæ poteſtatis! quam tutò ſalvâque Religione, & conſcientiâ exercere ſe poſſe credunt, quia Eccleſiaſticos conſiderant non ùt tales, ſed ùt membra Reipublicæ civilis, ùt in Regno natos ſubditóſque, útque hujusmodi leges in Eccleſiaſticos ſcriptæ, ad utilitatem, felicitatem, quietémque publicam pertinent. Si ergo, quantumvis Eccleſiaſticæ perſonæ, eorúmque bona omni jure exempta ſint, & extra ſæcularem

curalem juriſdictionem; quantumvis SS. Canones hanc immunitatem, & exceptionem ſub graviſſimis juris pœnis violare directè vel indirectè prohibeant. *c. quanto. de privilegiis. ubi Abbas & Gloſſa. Bulla Cœnæ, excommunicatione 15.* Quantumvis denique conditio, & ſtatus Eccleſiaſticus ſit longè perfectior, altior digniórque ſæculari, & huic nullo modo ſubordinatus: hæc tamen omnia non obſtant, quò minùs Principes ſæculares Eccleſiaſticum ordinem indirectè judicent, puniant, imperent, bonis privent, incapaces pronuntient, carceribus mandent, &c. Quæ omnia jure à ſe fieri dicunt, quòd nullam directè in illos exerceant poteſtatem, ſed indirectè tantùm; quantò igitur magis id admittere debent, fieri poſſe à ſummo Pontifice omniúmque Eccleſiarum Antiſtite, quando Religionis, & fidei Catholicæ bonum hoc neceſſariò poſtulat, ubi & ipſa dignitatis prærogativa, & natura poteſtatis ſæcularis, quæ Eccleſiaſticæ ſubordinatur, & SS. Canones, & omnium ſæculorum Exempla, & tot Concilia univerſalia, & ipſæ ſacræ litteræ juxta interpretationem Canonicam, hoc ipſum fieri & permittunt & jubent? ergo quòd SS. Canones vetant, hoc licet? & quod jubent, non licet? quod minori conceditur, majori non permittitur? Temporalis & Regia poteſtas Eccleſiæ ſervit, tamen imperat, punit, leges dicit; neque hoc uſurpare aliena eſt, ſed potiùs Reipublicæ providere. Ex adverſo, Eccleſiaſtica & Pontificia poteſtas, quæ ſuperior & Domina eſt, ſi ob publicam communémque neceſſitatem, cùm Religioni, cùm animabus pernicies imminet, temporalia diſponat; hoc eſt, ſi mediis & inſtrumentis utatur fini ſuo neceſſariis, id continuò dicitur in alienam meſſem involare, quietémque publicam offendere.

Dicendum eſt ergo, poteſtatem Eccleſiaſticam, & ex comparatione ad poteſtatem ſæcularem in temporalia extendi, quando iſta neceſſaria ſunt fini ſpirituali, hoc eſt, Religioni, concordiæ, cultui divino, & animabus, fideique conſervandis proferendíſque: & eſſe contra omnem naturam, rerúmque ordinem hoc ſœculari concedere, & negate Eccleſiaſticæ poteſtati, hoc eſt, Dominæ ancillam præferre.

IX. *Ratio 9.* Sumitur ex continuâ perpetuâque rerum omnium inductione, in quibus palàm eſt, eſſe aliquid majus nobiliúſque, quod minoribus & imperfectioribus dominetur. Sic Angelis datum eſt re-

eſt regium in omnes ſenſibilium rerum ſpecies dominium. S. Auguſtinus *lib.83. quæſt.76.* Damaſcenus *lib 2. c.4.* Origenes *Numerorum c.20.*

Videmus ea,quæ magis lucent, magis etiam movere, perficere & agere in hæc inferiora, ùt inter planetes Solem,inter elementa ignem &c. Idem ergo dicendum erit de poteſtate Eccleſiaſtica illis conceſſa,quos Chriſtus appellat *lucem mundi*: & Zacharias *ſtellas lucentes in perpetuas æternitates.*

Videmus gratiam non animam tantùm,ſed etiam corpus perficere,idque virtutes morales temperantiæ & continentiæ ad virtutem & æternam felicitatem inſtruere,& ſi bonum Religionis exigat, morti & tormentis exponere.

Videmus jure & inſtinctu naturæ omnia ſic eſſe inſtituta, ut ſibi adverſantia, & nocentia expellant, exarmentque; & conſervando bono meliori & univerſaliori, imperfecta & particularia bona cum propria licet pernicie ac etiam interitu exponant: Sic manus ad tuendum caput accurrit, naturalique inſtinctu vulnus & dolorem in ſe recipit: aqua centrum egreditur, & contra impetum naturæ ſurſum attollitur, ut vacuum impediat univerſo inimicum, quia membra vitæ conſervandæ deſerviunt,ſi hujus interſit,ex medici arbitrio amputantur: ſic denique cum media & inſtrumenta omnia obtinendo fini accommodentur,prout huic conducunt,nocentque,ad nutum artificis aut amoventur,aut operi applicantur. Cùm ergo regna & bona temporalia omnia ſint à Deo inſtituta,ut Religioni, animabus æternæque felicitati deſerviant: tenentur, qui iis præſunt,hoc facere,& ni faciant,ſed potius incommodent, pertinebit ad Caput Præſidémque Eccleſiæ illos officii ſui admonere, & etiam compellere; niſi velimus dicere,Deum Eccleſiæ ſuæ, cujus gratiâ creaturas omnes, ſéque ipſum impendit, minùs quàm rebus aliis, etiam minimis providiſſe, negatâ illi,quâ ſe tueretur,neceſſariâ poteſtate: aut contra providentiæ ſuæ ordinem tot ſæculis obtentum, per miracula tantùm conſervatam voluiſſe.

§. XVIII.

Solvuntur Objectiones.

Summaria.

1. *Regia poteſtas,ſi à DEO immediatè ſit, non ideò Pontificia ſubjectam non eſſe.*
2. *Dyſcolis Principibus obediendum ſalvâ Religione.*
3. *Non turbari hâc poteſtate Rempublicam.*
4. *Quid ad extravag. meruit?*
5. *Poteſtas Regia Chriſto aſſerta.*
6. *Arma Sacerdotum non ſolas lacrymas eſſe.*
7. *An hac poteſtas Reip. noxia?*
8. *Quæ Patrum Societatis de hac poteſtate in Galliis ſententia?*

Multa ſunt, quæ huic noſtræ doctrinæ opponi poſſunt, nec mirum hoc,aut novum videri debet: eadem enim veritatis natura & lucis eſt, quam ſine umbra vix reperies: ac in tanta ſtudiorum & affectuum agitatione, etiam limpidiſſimum fontem turbari eſt neceſſe: ſingula non tam impugnabimus, quàm producemus, hoc ipſo pretium amiſſura, quòd videantur.

I.

Opponitur 1. Imperatoriam poteſtatem immmediatè à DEO collatam eſſe *Nov.6. init. & Nov.73.* §.1. Non ergo à Pontifice,ùt ſuprà dictum; & ſi à DEO collata, non ergo à Pontifice aut reſtringi poteſt,aut adimi,cùm inferior non poſſit in lege aut privilegio ſuperioris diſpenſare.

℞. Quidquid ſit, Regia, & Imperatoria poteſtas auctoritate divinâ, an humanâ ſint inſtituta; illud certum videtur, à DEO

non

non immediatè conferri: cùm enim ea ſit merè temporalis, nec ad actum dirigatur, cujus Reſpublica non ſit capax; immo hæc poteſtas penès communitatem aliquando fuerit, ab hac in Principem & potuit transferri, & de facto translata eſt. (a) Cùm ergo dicunt, Imperatores à DEO imperium accepiſſe: eſt hoc intelligendum, quòd ex ſpeciali ejus Providentia & gratia, quæ Regibus maximè invigilat, imperio ſint potiti: non verò, quod eorum poteſtas talis ſit, ut ab alio quàm à DEO immediatè conferri non poſſit; qualem dicimus eſſe Pontificiam, quæ, ſicut penès nullam communitatem eſſe poteſt, ita à DEO immediatè confertur, præcedente electione humanâ, non tanquam hujus poteſtatis cauſâ, ſed tanquam conditione, ſine qua DEUS illam non conferret. Sed demus, Regiam poteſtatem immediatè à DEO conferri, non tamen confertur à DEO ſine debita, & innata ſubordinatione ad ſpiritualem poteſtatem, cui neceſſariò & ex ſua natura, ùt medium fini, & inſtrumentum operi deſervit: Cùm enim opera DEI ſint ordinata, oportuit temporalia ad ſpiritualia referri, & iſtis ſubjacere, cùm propter ſe ipſa appeti non debeant: ſicut etiam licet DEUS cœlum, æquè ac terram immediatè creaverit; voluit tamen terræ influxum à cœleſti pendere, nec aliter operari, quàm ex cæli præſcripto.

II. *Opponitur 2. Reddite quæ ſunt Cæſaris, Cæſari; & quæ ſunt DEI, DEO. Matt. 22. Et, Omnis anima poteſtatibus ſublimioribus ſubjecta ſit; ad Rom. 13.* Et, *Obedite Regibus etiam dyſcolis 1. Petri. 2.* Non poteſt ergo Pontifex Regibus Imperium abrogare, cùm illis ſubjaceat, ac etiam dyſcoli Principes, qui ſubditos præter culpam vexant, ferendi ſint.

℟. Hæc omnia veriſſima eſſe ordinariè & pro caſu, de quo ſcripturæ loquuntur, ut nemo videl. privatus obtentu Reipublicæ malè adminiſtratæ poſſit in ſuos Principes inſurgere: abſurdiſſimum enim videtur, & plenum latrocinii, ſingulis privatorum aut ignorantiâ, aut odio, aut cupiditate correptis, arbitrium & jus in ſuum Principem committere; hoc enim, ùt diximus, remedium eſt extremis periculis reſervatum, nec aliâ manu, quàm Pontificis Maximi applicandum; & de hoc caſu textus citati nihil loquuntur, & ideò nihil probant, cùm non poſſint magis probare, quàm dicant; nec unquam diximus, aut dicere potuimus, Regem dyſco-

(a) §. 6. Inſtit. de I.N.G. & C. M. 1. ff. de Conſtit. Princip. L. 1. §. 7. C. de V.I.E.

dyſcolum ex qualibet, & privata cauſa, aut injuria delictóve poſſe imperio ſpoliari, cùm hoc plerúmque pejus ſit, pluribúſque malis obnoxium, quàm illud privatum damnum; ſed tantùm ex cauſa, damnóque publico, & ad totam Eccleſiam ac Religionem ſpectante: cujus proinde judicium & cognitio ad ſolum caput Eccleſiæ, & Religionis, hoc eſt, Vicarium Chriſti pertinere debet. (a)

III. *Opponitur 3.* Duas eſſe poteſtates, quibus mundus gubernatur, Eccleſiaſticam & temporalem; utrámque à DEO inſtitutam & conceſſam; temporalem Regibus, Eccleſiaſticam Pontifici: nec iſtam poſſe ad temporalia extendi & commiſceri: habet enim quælibet potentia ſuos terminos, extra quos non vagatur: oculus ad lucem & colores, non ad ſonos & concentus: auris ad ſonos, non ad colorem pertinet: ſic nec poteſtas Eccleſiaſtica ad temporalia: alioquin una poteſtas aliam impediret; quantò enim plus curæ temporalibus impendunt Pontifices, tantò magis Eccleſiaſtica negligunt dicente Apoſtolo: *Nemo militans DEO, ſe immiſcet negotiis temporalibus; &c.* Et hæc poteſtatum confuſio nequit eſſe abſque diſcordiis, principúmque indignatione, & quod conſequitur, ſine damno Reipublicæ: nemo enim, Reges præſertim, alienam falcem in ſua meſſe patiuntur, juxta illud Poëtæ:

Nulla fides Regni ſociis, omníſque poteſtas
Impatiens conſortis erit.

Et Taciti 4. *Annal. Arduum ſemper eodem loco & concordiam & potentiam eſſe.* Et 1. *Annalium: ſuſpectum ſenatus Populiq́; imperium ob certamina potentium & avaritiam magiſtratuum.* Et 1. *hiſtor. Pacis intereſt omnem poteſtatem ad unum conferri.* Et propius ad propoſitũ noſtrum Nicolaus Papa I. *ad Michaelẽ Imperatorẽ in c. quoniã. diſt.* 10.

℞. Multa eſſe, quæ inſtar hellebori rarò uſurpata, medicinæ ſunt, lethalia futura, ſi crebrò; talis eſt poteſtas quæ SS. Pontificibus in Reges & Principes conceditur; hæc enim ſi ordinaria ſit, noceret potiùs, quàm Eccleſiæ prodeſſet: & ideò locum non habet, niſi premente neceſſitate, cúmque Religionis bono: tunc enim temporalis poteſtas ex natura ſua Eccleſiaſticæ ſubmittitur, cùm temporalia ſint propter ſpiritualia; & hoc ad pacem Reipublicæ, non diſſidium pertinet, turbatâ ſiquidem Religione etiam Regna turban-

(a) Vide S. Thomam lib. 1. toto c. 6. de Regim, Princip.

turbantur, & ideò quidquid tuendæ Religioni, tuendis etiam imperiis ſervit: expeditque immenſæ Regum potentiæ terminum aliquem figi, ut non excurrat, aráſque fidei tranſcendat; quod fieret, ſi extra omnem metum & judicem eſſent, cupiditate regnandi Religionem vincente. At principes offenduntur? Equidem optandum eſſe illos nunquam offendi, at ſi oporteat, neceſſitas abſolvit, & cauſa Religionis: nam & medico ſecanti æger indignatur, ſed ſanitas vulnus excuſat, & dolor beneficio adſcribitur, nec aliud convincunt textus citati.

IV. *Opponitur 4.* Extravagantem *unam ſanctam. inter communes Bonifacii VIII. de Majoritate & obedientia*, ubi definitur, Pontificem utrumq; gladium tenere, per aliam extravagantem *meruit*; *inter communes de privilegiis* revocatam eſſe, ſaltem quoad Reges Galliæ.

Reſpond. Extravagantem *meruit* Regibus Galliæ nil adimere, nihil concedere; ſed eos in eo ſtatu relinquere, in quo erant ante conſtitutionem Bonifacii: cùm enim ex rationibus ſuprà adductis conſtet, poteſtatem regiam & temporalem Eccleſiaſticæ ſemper ſubjectam fuiſſe, neque hoc ex Bonifacii conſtitutione, ſed jure divino & naturali, nec voluit Clemens V. nec potuit illi derogare, qui de Bonifacio tantum VIII. noviſque obligationibus loquitur, & non de naturali & divina.

V. *Opponitur 5.* Papa eſt Vicarius Chriſti, non quidem ùt Dei, cùm divina poteſtas non ſit Papæ communicata; ſed ùt hominis & Eccleſiæ capitis: non ergo majorem habet poteſtatem, quàm ipſe Chriſtus, cujus Vicarius tantùm & ſervus eſt: ſed Chriſtus ùt homo nullàm habuit in Regna & Principatus ac temporalia juriſdictionem, quod ipſe teſtatus eſt *Joannis 18. Regnum meum non eſt de hoc mundo.* & *Lucæ 12. O homo, quis me conſtituit judicem aut diviſorem inter vos?* Quis ergo majorem Papæ, quàm Chriſto juriſdictionem tribuat? majoremque Vicario quàm Domino poteſtatem? cùm tamen ſufficiat diſcipulo, ſi ſit ſicut Magiſter.

Reſp. Conſtantem D. Thomæ Principis Theologorum ſententiam eſſe, Chriſto Domino quà homini utràmque dignitatem regiam videl. & ſacerdotalem communicatam, quod expreſſe docet *lib. 1. de Regim. Princ. c. 12. & ſequentib & p. 3. q. 59. a. 4.* dicit: *Manifeſtum eſſe Chriſto quà homini poteſtatem judiciariam ex Regia conſequentem*

ad omnes res humanas, additque rationem argumento noſtro optimè accommodatum: *Cuicumque*, inquit, *committitur principale, committitur & acceſſorium, omnes autem res humanæ ordinantur in finem Beatitudinis, quæ eſt ſalus æterna, ad quam omnes homines admittuntur, vel etiam repelluntur judicio Chriſti, ut patet Matth. 25.*

Et ipſa videtur expreſſa ſacræ ſcripturæ ſententia Matth. ult. *Data eſt mihi omnis poteſtas in cœlo & in terra.* Paulus ad Hebr. *Quem conſtituit hæredem univerſorum.* Apocalypſ. 1. *Princeps Regum terræ.* Apoc 6. *Rex Regum, & Dominus Dominantium.*

Quod quidem jus Regium fundari credimus in unione hypoſtatica: ſicut enim ferro communicatâ formâ ignis, communicantur etiam proprietates, adeò ut ferrum ignitum colorem, ardorem, lucémque induat ipſius ignis, verumque ſit dicere, non ignem ſolùm, ſed etiam ferrum igni unitum ardere, lucere, &c. ita humanitas Chriſti unita ſemel formæ Dei, participat omnes divinas proprietates, quarum illa eſt capax, & conſequenter etiam ſupremum rerum temporalium dominium, regiamque auctoritatem, quam non voluit Chriſtus exercere, quia *venerat in forma ſervi*, & pœnitentiæ, humilitatis mundique contemptûs exemplum futurus, nec aliud verba ſacræ ſcripturæ ſanctorumque Patrum convincunt. Sed quidquid ſit de hac D. Thomæ ſententia, quam veriſſimam credimus, & ipſe S. Doctor manifeſtè veram appellat: Illud ſaltem negari non debet, Humanitati Chriſti collatum eſſe dominium rerum temporalium, quouſque illud Eccleſiæ gubernandæ conſummandæque Redemptioni neceſſarium erat, nam, ùt inquit D. Thomas *p. 3. q. 54. a. 4. Cuicumque committitur Principale, committitur etiam acceſſorium.*

Et hoc ipſum dominium aliquoties Chriſtus, cùm expedire videbatur, exercuit, nam mulierem adulterii convictam contra legis præſcriptum abſolvit *Joann 8.* Ficulneam, quæ in alterius bonis & patrimonio erat, areſecit. *Matthæi 21.* Dæmones in gregem porcorum, qui ad alios pertinebant, immiſit, & præcipites in aquas egit *Matth. 8.* Quâ poteſtate, niſi Regiâ & omnibus dominante? alioquin aliena uſurpâſſet. Sed dicit aliquis, cur ergo Chriſtus non Auguſtum, non Herodem Imperio exuit, alióſque, qui veram Religionem promoverent, throno impoſüit?

℟. Quia voluit Eccleſiam humilitate, patientiâ, fortitudine, rerum humanarum contemptu creſcere, & miraculis tantùm divináque virtute, non bello aut viribus, quemadmodum Regna ſolent, propagari, ut videlicet tantò magis divina potentiâ eluceret, Eccleſiâ iiſdem artibus, quibus opprimebatur, florente: útque ſidei veritas eſſet omnibus indubitata, quæ per tot miranda, DEUM haberet teſtem, & ſine armis, divitiis, ſapientiáque humanâ omnes conviciſſet: ſed ſemel Religione conſtitutâ, & fide omnibus perſuasâ, voluit DEUS naturalibus etiam mediis Eccleſiam conſervare, & cum illa deſunt, nec priùs, miracula quæri: quemadmodum videmus, naturam quidem humanam immediatè à DEO productam eſſe, ſed ſemel productam per naturales cauſas diffundi, quæ ſi ceſſent, aut homini producendo pares non ſint, miraculis naturam ſuppleri.

VI. *Opponitur 6.* Arma Sacerdotum lachrymas & orationes, non exercitus & vim eſſe, ùt habetur in c. *conveni. 23.q.8.& hiſt.36. c.ult, c porrò 16.q 3.*

℟. Ne lachrymis quidem ſummos Pontifices, Regnantem inprimis, peperciſſe, & cauſam Eccleſiæ, quam olim ſanguine, nunc etiam aquis tueri, in hoc quoque Petrum imitatos, cui lacrymas gallus expreſſit. Ceterùm ubi præter lacrymas precéſque alia quoque remedia ad manus ſunt, ea tutò adhiberi ſatis exempla SS. PP. & Apoſtolorum convincunt; inter quos Beatus Petrus repentinâ morte duos confecit, Paulus orbitate multavit, Elias igne ſuccendit, &c. multáque alia: fac enim armis ab aliquo S. Pontificem invadi, an illi ſuis tantùm lacrymis, & non etiam alienis armis hoſtem reprimere licebit? quantò ergo magis ſi Eccleſiam aggrediantur, in qua non corporis tantùm, vel unius hominis, ſed animarum, omniumque, qui in Eccleſia ſunt, ſalus periclitatur? Quidquid ergo virium & poteſtatis à DEO Pontifex Romanus accepit, id omne tutandæ Religioni impendere poteſt, inter hæc autem, ut diximus, eſt etiam poteſtas in Reges & Regna. Cur ergo Ambroſius aliique hâc poteſtate non ſunt uſi? quia vel non poterat, vel non decebat, vel non oportuit; horum aliquid ſi obſtet, ne ſummus quidem Pontifex hunc ictum, qui ultimus eſſe debet, vibrabit, DEOque committet ſemper in extrema parato.

VII. Op-

VII. *Opponitur 7.* Ex hac in Principes, eorumque ditiones exercita à SS. Pontificibus poteſtate, multa incommoda & mala eveniſſe. Cenſuræ & Anathemata in Henricum VII. Angliæ Regem vibrata, quid aliud evicêre, quam ut jugum excuteret, Eccleſiam vaſtaret, proſcriptâ toto Regno Religione? iiſdem Eliſabetha Regina Angliæ in furorem acta, ſæviùs quàm antè in Catholicos graſſata, nec prius deſiit, quàm Regio Stuartæ ſanguine ſecures imbueret, ſpecioſo titulo, crudelitate velatâ, quòd diceret, Catholicos ſeditionem in Reginam & Regnum moliri? & denique nunquam ſæpiùs cædes, inteſtina bella, Procerum diſcordiæ, parricidia in Galliis obſervata, quam Henrico IV. Navarræ Rege à ſummis Pontificibus diris percuſſo, Regnoque alienis expoſito; non ergo poteſtas, quam Papæ concedimus, Eccleſiæ bonum, ſed perniciem magis & excidium ſpectat. V. Trithem. *in Chron Hirſaug.*

Reſp. Exercitium poteſtatis, quam Pontifices Romani in Reges & Regna acceperunt, ad remedia extrema pertinere aliis conſumptis, ultimisque morbis adhibenda, & inſtar hellebori eſſe; de quo *Caſſ. collat. 17. c. 17. Quod ſi imminente exitiali morbo ſumptum fuerit, fit ſalubre, ceterùm abſque ſummi diſcriminis neceſſitate perceptum præſentis exitii eſt*; ſicut ergo juſtum bellum nemo non admittit, quantumvis innumera ſint mala, quæ ex bellis proveniunt; ſed majora provenirent ſublato bello, datâque injuriis licentiâ; ſic in caſu, de quo agimus; & ipſa quæ in contrarium afferuntur, ſatis oſtendunt: illæ enim calamitates, quæ Henrico diris percuſſo Galliam affligebant, Regem tandem ad Catholicam Religionem impulerunt, nunquam aliàs Regno potiturum; ſic à diſcordiis & bellis ceſſatum. Eliſabetha Angliæ Regina quantum abfuit, ut Regno excideret, armatâ in illam potentiſſimâ claſſe? Quod verò ſapienter agitata potentior fortuna diſcuſſerit, non hic error poteſtatis Pontificiæ, ſed eventûs fuit, ex quo nemo prudens ſapientiam & conſilium metitur.

Henricum VIII. quod attinet, ſunt, qui velint, præcipitatum remedium eſſe plagâ necdum ferrum patiente: ſunt, qui excuſent. Demus peccatum eſſe, quid tandem ſequitur? ſi poteſtatem hanc Pontifici abroges, quia aliqui aut incircumſpectè, aut ex impetu potiùs, quàm ratione & conſilio ſunt uſi: oportebit

eodem

eodem modo omnes humanas artes hominúmque conditiones, matrimonia, magiſtratus, mercaturas, immo Regiam ipſam poteſtatem è medio tolli, in quibus longè pluries peccatum eſt, quàm in illa, quam defendimus, auctoritate: ſtultus ſit agricola, qui ſegetem incendit lolio & zizaniis mixtam. Percurre, quæ ſuprà ex hiſtoriis produximus, videbis ſummos Pontifices hâc in Reges poteſtate feliciter uſos eſſe, magnóque Eccleſiæ bono, quòd verò malè ceſſerit aliquando, hic eſt communis rerum morbus & conditio, non ſemper eodem ſecundóque vento navigantium. Illud veriſſimum eſt, hujusmodi pœnas, interdicta, excommunicationes, depoſitiones, &c. cum ſumma circumſpectione rariſſimo caſu, nec citra neceſſitatem, explicandas eſſe, & chymicæ tincturæ modo, guttatim, aliisque remediis fruſtra conſumptis porrigendas, quod à Patribus Tridentinis prudenter omnino obſervatum, præmonitúmque eſt, *Seſſ. 25. de Reform. c. 3.* ubi: *Quamvis*, inquiunt, *excommunicationis gladius nervus Eccleſiaſticæ diſciplinæ, & ad continendos in officio populos valde ſalutaris, ſobriè tamen magnâque circumſpectione exerendus eſt, cùm experientia doceat, ſi temerè, aut levibus ex cauſis incutiatur, magis contemni, quàm formidari, & perniciem potius parere, quàm ſalutem.*

VIII. *Objicitur 8.* Patres Societatis in Gallia contrariam ſententiam tenere teſte Gramondo *l. 15. ad annum MDCXXVI.* Cùm enim Santarelli è S. J. liber quidam in lucem emerſiſſet ſub titulo: *Tractatus de hæreſi, Schiſmate, Apoſtaſia, & de poteſtate Pontificis in his delictis puniendis, &c.* In quo libro multa in Reges Pontifici tribuebantur, & ſpecialiter, quòd in Reges hæreticos etiam pœnis temporalibus poſſet animadvertere, eóſque, niſi errorem deponerent, regno pellere; P. Coto Provincialis, Rector Collegii Claremontani, præcipuíque è Societate Theologi in jus vocati, palàm coram Senatu profeſſi ſunt, Santarelli librum à ſe improbari, & contrariam illi ſententiam omnino teneri.

℞ Santarelli librum multa complexum eſſe, ob quæ non Societati tantùm, ſed multis aliis, & meritò diſplicuit: vult enim, Reges *ob inſufficientiam, minorem regendi habilitatem, & ob quodcunq; peccatum, ſeu iniquitatem, ſi non corrigat, regno moveri poſſe, immo etiam mortis pœnâ multari.* Quæ quàm ſint abſurda, & populos in Principes ſuos autarment, aut obſequio exuant, nemo non videt, & eo præſertim

 tempo-

tempore Gallicos offenderant, cùm recentem adhuc Henrici M. ſanguinem præ oculis habebant à ſicario impiè confoſſi. Meritò igitur Santarelli librum damnârunt: ſed cùm in Senatu preſſiùs urgerentur, mentem ſuam de Pontificia in Reges poteſtate, ut edicerent; cautè ſemper tergiverſati ſunt, ſeque in omnem partem verſârunt, reſponſis, aut ambiguè datis, aut aliò flexis, aut in Santarellum detortis, aut petitis denique induciis; ne videlicet, ſi ad interrogata animis apertè reſponderent, aut judicem offenderent, aut veritatem. Sed ut rem totam memoriâ quippe dignam, ùt fuit, intelligas, en illam tibi ex Gramondi commentariis totidem verbis. *Exin dicta dies Provinciali, Collegii Claromontani Rectori, & præcipuis e Societate Theologis: ſiſtuntur in judicio, interrogantur, reſpondent.*

Senatus. *Probatúrne vobis Santarelli pernicioſus liber editus in hunc titulum, Tractatus de hæreſi, ſchiſmate, &c.*

P. Coto pro ſe & ſociis præſentibus; *Improbatur, ſupprimitur, impugnabitur contrariâ mox doctrinâ, quam paramus dare in publicum.*

Senatus. *Quare improbatis doctrinam, quam Societatis veſtræ Generalis Romæ approbat?*

P. Coto. *Non negamus Romæ à noſtris approbatam; ſed quare nobis imputabitur error Tranſalpinus, cui nemo noſtrûm ſubſcribit in Gallia?*

Senatus. *Annon in ditione ſua Regi Galliæ jus omne in ſubditos eſt?*

P. Coto. *Jus omne eſt quoad temporalia.*

Senatus. *Creditisne vos ſummo Pontifici jus eſſe in Reges, adeò ut per Excommunicationem ſacris ipſos interdicere poſſit, ſubditos Sacramento fidelitatis abſolvere, Regnum in prædam dare?*

P. Coto. *Abſit verbo invidia! excommunicari Chriſtianiſſimum Regem? abſit omen! quis credat primogenitum Eccleſiæ futurum aliquando Matris hoſtem, quam protegit? quis excommunicandum, qui continuò pugnat hæreſi in Regno ſuo extirpandæ?*

Senatus. *Ergo diverſa vobis à Præpoſito Societatis veſtræ Generali ſententia?*

P. Coto. *Qui Romæ degit Præpoſitus noſter Generalis, vix eſt, ut improbare poſſit, quod Roma probat.*

Senatus. *Illi ſua opinio eſto, veſtra quænam eſt?*

P. Coto. *Planè illi contraria.*

Senatus. *Quid ſi eſſetis Romæ?*

P. Co-

P. Coto. *Mutaretur nobis cum cœlo animus, ſentiremus ùt Romæ.*

Senatus. *Præcisè (amabo) procú'que ambagibus, & ſubterfugio: quid cenſet Societas veſtra (ùt univerſa eſt) de Romanæ Sedis in Reges poteſtate?*

Ad hæc P. Cotto *Communicandi cum ſociis facultatem petit. Datur facultas, communicant, paullóq; pòſt redeunt in hæc verba.* P. Coto. *Nobis cum Sarbona & Galliæ Clero erit aſſenſus in idem doctrinæ univocus.*

Senatus. *Explicate apertiùs mentem veſtram, quænam eſt hæc Sorbona, quam probatis.*

P. Coto *Si tempus exiguum conceditis nobis, dabimus ex ſcripto ſententiam, in quam vix eſt modò, ut conveniamus per anguſtiã temporis.*

Poſtquam triduo deliberaverant, præcipui è Societate ad Regem miſſi, palàm abdicant Santarelli doctrinam publico inſtrumento in hæc verba concepto.

Nos ſubſignati declaramus Santarellum perperàm de Regibus & eorum auctoritate ſcripſiſſe, quam diffitemur doctrinam; agnoſcimus & profitemur Regum immediatam eſſe à Deo poteſtatem, independensq; ipſis ius eſſe in ſubditos; cui ſententiæ, ùt veræ, noſtro omnium ſanguine ſubſcribitur ſi opus, non ſecus ac cenſuris, ſi quæ à Clero Gallicano aut Sorbona in ejusmodi libros edentur. Promittimus inſuper futuram nobis poſt hac unam & eandem ſuper ea quæſtione cum Sorbona, Clero, & Regni Gallici Academiis ſententiam Actum Lutetiæ, 16. Martii Anno MDCXXVI.

Non multò pòſt P. Coto in Provincia Pariſienſi Provincialis, tædio interrogatoriæ actionis, quâ præcipui è ſocietate extra ordinem pulſati fuerunt, morbo corripitur, fatíque legem implet. Hactenus loco citato Gramondus.

§. XIX.

Summarium unicum.

Quando, quibúsque ex cauſis in particulari poſſit S. Pontifex poteſtatem in Magiſtratus & Principes ſæculares exercere?

ELegantem de hac re textum habemus in Decretali ab Innocentio III. data *c. per venerabilem 13. qui filii ſint legitimi.* Ubi ſummus Pontifex inter alia ſic loquitur: *Non ſolùm in Eccleſiæ Patrimonio, verùm etiam in aliis regionibus certis cauſis inſpectis temporalem juriſdictionem caſualiter exercemus, non quòd alieno juri præjudicare velimus, ſed quia, &c.*

Si verò quæras, quinam ergo ſint caſus in particulari, in quibus S. Pontifex *caſualiter*, ùt habet textus, hoc eſt, indirectè, & poteſtate extraordinariâ tantùm poſſit juriſdictionem in materia, alioquin ſæcularibus Principibus ſubjecta exercere.

Reſp. Varios in jure Canonico deſcribi: 1. Deficiente Magiſtratu & judice ſæculari, qui juſtitiam adminiſtret. *c. licet ex ſuſcepto. 10. de foro comp.* 2. Cùm judex ſæcularis officio ſuo ritè, & ſecundùm jura non fungitur, tunc enim Pontifici Romano incumbit curare, ne innocentes & juſtitia ſuccumbant, *citato c. licet ex ſuſcepto.* 3. Si per viam denuntiationis Evangelicæ ad Eccleſiam cauſa deferatur, tanquam ad commune aſylum. *c. novit. de judic.* 4. Si Magiſtratus ſæcularis leges feret contra jus divinum aut Naturale, aut Eccleſiæ noxias, pertinet ad poteſtatem Pontificiam eas corrigere, & contrariis legibus abrogare, quâ ratione videmus leges civiles quàm plurimas à SS. Pontificibus mutatas, correctáſque, v. g. Jure civili permittitur matrimonium inter fratrum, aut Sororum liberos. *Inſtit. de Nupt.* Sed prohibetur *in c. non debet. de conſang.* Lege civili, quæ ſecundò nubunt, variis pœnis afficiuntur *L. 1. Cod. de 2. nupt.* Sed jus Canonicum pœnas, quæ in odium repetiti matrimonii ſunt latæ, tollit *c. cum ſecundum. de ſecundis nuptiis.* Jure civili multas ob cauſas repudia ſuſtinentur. *L. conſenſu Cod. de repud.* Sed jure Canonico prohibentur *c. ſunt qui 27. q. 2. & c. lege diſt. 10.* Jus civile concubinatum admittit *Cod. de concub.* non admittit jus Canonicum *c. nemo blandiatur ſibi. c. meretrices. 32. q. 4.* Jure civili natis ex inceſtu aliove damnato congreſſu alimenta non debentur, debentur jure Canonico. *c. cùm haberet. de eo qui duxit in matrim.* De jure civili poſſeſſor malæ fidei longo tempore præſcribit. *L. cū notiſſimi. C. de præſcriptionibus 30. vel 40. annorum.* Non præſcribit jure Canonico *c. ultimo de præſcriptionibus.* Teſtamentum de jure civili non valet niſi præſentibus 7. teſtibus, ſed jus Canonicum hanc legem damnat expungitque

c. cum

c. cùm eſſes. c. relatum de teſtamentis. Denique lex civilis maleficos, qui venenis, maliſque artibus Reipublicæ nocent, punit quidem, ſed qui imbres, ventos, grandines incantationibus abigunt, non tantùm non punit, ſed præmio donat. *L. eorum 4. Cod. de maleſ.* Quæ omnia ſacris Canonibus damnata ſunt, & videri poſſunt quàm plurimi textus *cauſa 26. q. 2.* & S. Thomas *2. 2. q. 96.* & *Novella Leonis 65.* Sunt tamen qui velint *in L. eorum. 4. cit.* non approbari magicas incantationes, ſed ſacras agrorum luſtrationes, quæ per publicas preces & ſupplicationes ac ſanctorum ſuffragia fieri ſolebant, juxta Novellam *123. c. 32.* 5. Princeps ſæcularis jure naturali, & ſpectato genere ſuæ poteſtatis poteſt ſubditis ſuis impedimenta matrimonii dirimentia ſtatuere, ex qua enim parte matrimonium eſt contractus, ſubjacet poteſtati & legibus civilibus, & quantumvis elevatum fuerit ad numerum Sacramentorum, non ideò tamen amiſit naturam contractûs, & ſubordinationem ad poteſtatem civilem; ſicut enim matrimonium ùt contractus admittit nova impedimenta à Magiſtratu Eccleſiaſtico, quale eſt impedimentum Clandeſtinitatis, non obſtante ratione Sacramenti, quod immutabile eſt; ita etiam à Magiſtratu civili, & expreſsè docet S. Thomas *4. contra Gentes c. 78.* Sanchez. *lib. 7. de matrim. diſp. 3. n. 2.* Nihilominus tamen Eccleſia hujus poteſtatis uſum Principibus ſæcularibus interdixit, ſibique reſervavit, ſicut patet *ex c. tuam. de ord. cognat. c. 1. de ſponſalib. c. Euphemium. 2. q. 3. c. multorum 35. q. 6. &* noviſſimè Trid. *ſeſſ. 24. de matrim. cap. 3. 4. & Can. 12.* Et potuiſſe quoad hoc Eccleſiam coercere poteſtatem temporalem, eámque moderari propter bonum ſpirituale, & gravia incommoda, quæ alioqui ſequebantur, expreſsè agnoſcunt duo celeberrimi & ſanctiſſimi in Gallia Doctores videlicet D. Thomas & S. Bonaventura. An verò conſuetudine nova poſſint impedimenta induci, an antiqua abrogari? Vide Sanchez *lib. 7. diſp. 4. de matrim.*

§. XX.

Quam cenſuram mereatur prima Conventus Pariſienſis propoſitio.

Summaria.

1. *Cenſura S. Gregorii VII.*
2. *Bonifacii VIII.*
3. *S. Thomæ & S. Antonini.*
4. *Nicolai Sanderi.*
5. *S. Bernardi.*
6. *Cæſaris Cardinalis Baronii.*
7. *Cardinalis Peronii, & totius Cleri Gallicani.*
8. *B. Auguſtini Triumphi.*
9. *Franciſci Suarezii & Gregorii de Valentia.*
10. *Ex præmiſſis conficitur Pariſienſem propoſitionem ne ut probabilem quidem ſuſtineri poſſe.*
11. *Reſpondetur ad objecta.*

Noſtrum equidem non eſt aliorum opiniones in jus & forum vocare, illiſque pœnas & exilium dicere, aut cenſuras notámque dictare: hoc enim ad ſupremum Eccleſiæ Magiſtrum pertinere cognoſcimus: Noſtrarum ergo partium erit, quæ de hac propoſitione alii cenſuerint, in medium proferre, & à prima Sede ultimum judicium expectare.

I.

SAnctus Gregorius VII. *lib. 4. Regiſtri epiſt. 2.* ſic loquitur: *Conſiderent, cur Zacharias Papa Regem Francorum depoſuit, & omnes Francigenas à juramenti vinculo abſolvit? ſed fortè volunt, quòd quando Deus Eccleſiam ſuam beato Petro commiſit, Reges excipit: cur non attendunt, vel potiùs erubeſcendo confitentur, quia Deus, ubi B. Petro poteſtatem ligandi dedit, nullum*

lum excepit, nihil ab ejus poteſtate ſubtraxit, & qui hoc imprudenter negat, ſe à Chriſto omnino ſequeſtrat, &c.

II. Bonifacius VIII. *in Extravagante unam ſanctam. de Major. & obed.* poſtquam dixiſſet *Beato Petro utrumque gladium commiſſum eſſe, temporalem videlicet & ſpiritualem; temporalem auctoritatem ſpirituali ſubjectam eſſe, eámque divino ore à Chriſto Domino per illa verba Petro ejúsque Succeſſoribus commiſſam: quodcúnque ligaveris, &c.* Subjungit: *Quicúnq; huic poteſtati à Deo ſic ordinatæ reſiſtit, Dei ordinationi reſiſtit: porrò ſubeſſe Romano Pontifici omnem humanam creaturam declaramus, dicimus, & definimus.*

III. S. Thomas *opuſc. 20. de Regimine Princ. lib. 3 c. 19. dicit* ſententiam, quam defendimus eſſe *Manifeſtè veram: & cap. 10. ejuſdem lib. Si plenitudo poteſtatis,* inquit, *S. Pontificis dicatur referri ad ſolam ſpiritualem poteſtatem, hoc eſſe non poteſt, quia corporale & temporale ex ſpirituali & perpetuo dependet, ſicut corporis operatio ex virtute animæ eſt.* S. Antoninus *3. p. Summa Tit. 22 §. 17. c. 5. Qui dicunt Papam in toto orbe terrarum, Dominium habere ſuper ſpiritualia tantùm, non autem ſuper temporalia, ſimiles ſunt conſiliariis Regis Syriæ, & adulatione peſtiferà ſeducunt Reges, &c. Et Chriſtiani Principes bellantes contra Eccleſiam vel perſequentes Papam, exterminati ſunt, & ad inferos deſcenderunt, &c.*

IV. Nicolaus Sanderus *in lib. de viſibili Monarchia Eccleſiæ lib. 2. c. 4.* Cùm oſtendiſſet toto hoc capite, in certis caſibus Reges & Imperatores ab Eccleſia coërceri, deponíque poſſe; *Non video,* inquit, *quin communem ſenſum in rebus DEI judicandis perdiderit, ſi quis contendat ſpiritualem Eccleſiæ poteſtatem terrenæ Regum poteſtati non praeſſe; nam ſi neutra præſit alteri, quomodo in una Eccleſia manent unita? aut quomodo uniuntur, ſi adhuc ita diſtincta manent, ut neutra poſſit alteri imperare? aut quis unquam in uno corpore animalis duo prorſus diſtincta membra, in eodem loco & honore diſpoſita vidit?*

V. S. Bernardus *lib. 1. de conſiderat. c. 6. Mihi tamen non videtur bonus æſtimator rerum, qui indignum putat Apoſtolis, vel Apoſtolicis viris judicare de talibus quibus datum eſt de majoribus, &c.*

Denique, ubi neceſſitas poſtulat, audi quid cenſeat, non ego, ſed Apoſtolus: ſi enim in vobis judicabitur hic mundus, indigni eſtis, qui de minimis judicetis?

VI. Cæſar Cardinalis Baronius *tomo 9. Annal.* quem H[illegible]rico [illegible] magno

magno Galliæ & Navarræ Regi dedicavit, vir ſummâ doctrinâ, pietate, moderatione *ad annum 800. n 14.* loquens de translatione Imperii in Carolum magnum à Leone III. facta. *Quod autem*, inquit, *ex convenientia, utilitate exigente, & neceſſitate poſcente, factum diximus, id ipſum ex inſita Romano Pontifici conceſſa divinitùs auctoritate fuiſſe impletum pariter affirmamus. Neget ſi quis iſta, planè impius & infidelis, ac rerum Eccleſiaſticarum planè rudis eſſe convincitur.*

VII. Cardinalis Peronius *apud Gramondum lib. 1. anno 1615.* ore totius Cleri Gallicani, ùt idem teſtatur Gramondus, propoſitionem, quam impugnamus, dicit eſſe novam, *Luthero & Calvino fautoribus natam, cui veterum ſubſcripſit nemo, recentiorum pauci, errorem eſſe, qui Henrico Angliæ Regi via in hæreſin fuerit &c.*

VIII. B. Auguſtinus Triumphus Anconitanus *in proœmio libri de poteſtate Eccleſiaſt. Error eſt*, inquit, *pertinaci mente credere, Romanum Pontificem univerſalis Eccleſiæ Paſtorem, ſupra ſpiritualia & temporalia univerſalem non habere primatum.*

IX. Franciſcus Suarez *de legibus l. 3. c. 6. n. 3. Nihilominus ſententia eſt, ſummum Pontificem non habere directam poteſtatem temporalem in univerſum Orbem: ut etiam hæc ſententia verè & catholicè intelligatur, advertendum eſt aliud eſſe, omnem poteſtatem, etiam ſupremam in illo ordine (temporali) eſſe ſubjectam poteſtati S. Pontif. aliud verò, quòd ſummus Pontif. habeat directam poteſtatem temporalem diſtinctam à ſpirituali, per quam per ſe directè poſſit civiliter gubernare totam Eccleſiam: nam illud primum verum & certum eſt, non tamen propter temporalem poteſtatem Petri, ſed propter ſpiritualem, & cui temporalis in ordine ad finem illius ſubjicitur.* Idem Suar. *d. fide d. 20. ſect. 3. n. 21. Dico poteſtatem puniendi hæreticos etiam temporalibus pœnis, jure divino eſſe in Paſtoribus Eccleſiæ, præſertim Romano P. & contraria ſententia eſt erronea, & defenſores ejus ad minimum eſſe ſuſpectos de hæreſi.* Et ne fortè aliquis putet, Suarezium loqui de poteſtate in hæreticos, exceptis tamen Regibus & Principibus, *n. 26.* hos ipſos expreſsè comprehendit, & ſubdit: *Eſt ergo hæc poteſtas in Eccleſiam omnino univerſalis quoad omnes perſonas, & ab ipſo Chriſto immediatè tributa.* Gregorius de Valentia *Tom. 3. d. 1. q. 12. p. 2. concl. 2. De hac noſtra ſententia dubium eſt nullum apud verè Orthodoxos.*

X. Nos à Cenſuris calamum abſtinemus, quorum eſt veritate contentos judicium expectare, non prævenire. Tantùm ergo illud dicimus, propoſitionem contrariam, Theologicè loquendo, hoc eſt,

hoc eſt, veritate, ratione, ſacris litteris, SS. Canonibus conciliiſq; ſpectatis, ne quidem ut probabilem ſuſtineri poſſe. De politica enim probabilitate, quam Clerus Gallicanus apud Gramondum paſſus eſt huic ſententiæ prætexi, non eſt,ut curemus; cùm neque nobis Politicos agere,nec Epiſcopis, qui Pariſienſi Conventui præſederunt, animus fuerit: conſcientiæ nim. & veritati, non aulæ & favoribus ſcribimus.

Ergo nullam illi propoſitioni probabilitatem adeſſe, ex jam dictis apertè conſtat: ſi enim verum eſt, quod ſcribit B. Gregorius VII. *à Chriſto ſequeſtrari, qui Pontifici hanc poteſtatem negant*; ergo nulla eſt probabilitas huic ſententiæ, alioquin à Chriſto æquè non ſequeſtraret, ac aliæ opiniones probabiles. Innoc.III. *in c.novit.de judiciis* dicit hanc noſtram ſententiam eſſe *indubitatam & certam*: ergo huic oppoſita definit eſſe probabilis,alioquin hujus probabilitas alteri certitudinem adimeret: quod enim certo opponitur, non eſt probabile.

S. Thomas *opuſc.20.de Regim.Princip.*dicit: ſententiam, quæ hanc ſummam & indirectam poteſtatem Pontifici aſſerit, *eſſe manifeſtè veram*: oportet ergo eam quo negat, non eſſe probabilem: quemadmodùm v.g. Si hæc propoſitio: *Nix eſt alba*: eſt manifeſtè vera, ejus contradictoria: *Nix non eſt alba*: non eſt probabilis. Idem S.Doctor *loco cit.*ſcrib t,*fieri non poſſe*, ut auctoritas,& Poteſtas Pontificia *ad ſola ſpiritualia referatur, & non ad temporalia*: Si ergo ex mente D. Thomæ hæc propoſitio: *Poteſtas Pontificia ad ſola ſpiritualia, non verò ad temporalia refertur*, eſſe vera non poteſt; ergo nec eſt probabilis: quod enim eſt probabile, id verum eſſe poteſt: quemadmodum hæc propoſitio:*Imperator Romanus Turcas debellavit*; quia eſt probabilis,ideò vera eſſe poteſt: hæc verò: *Titius digito cœlum tanget*: eſſe vera non poteſt, & ideò nec eſt probabilis.

Omittimus alia ex allegatis D D. quia per ſe clara.

Et omnino ſi naturam, & effectus probabilitatis examines, apparebit continuò opinionem, quam impugnamus, fruſtra niti, ut probabilis evadat, & hoc ſaltem colore oculis eorum placeat, qui probabilium opinionum amicos ſe profitentur.

Opinio enim probabilis eſt, quæ in nullam apertam, & manifeſtam legem impingit; cùm enim omnis lex ſit regula & menſura

honeſtæ actionis, quidquid legi repugnat, eſt apertè & manifeſtè malum, ac illicitum, & conſequenter nullam habet honeſti rationem aut probabilitatem: quemadmodum enim, quia linea aut regula eſt recti menſura, & ideò quod à linea ſecedit, rectum non eſt, ſed neceſſariò curvum; ita quidquid à certa & manifeſta lege declinat, neceſſariò eſt malum, & nullam probabilitatis ſpeciem obtinet: Propoſitio autem, quam impugnamus, repugnat ſacris litteris juxta legitimam explicationem SS. Patrum, ùt oſtendimus; ſacriſque Canonibus & Conciliis, & praxi etiam ſanctiſſimorum hominum, quæ omnes ſunt regulæ veritatis & honeſtatis. Et præſertim urgent textus Conciliorum univerſalium, Lateranenſis, Conſtantienſis, Viennenſis, & Lugdunenſis, in quibus, & nominatim in Lugdunenſi, ùt habetur *c. 2. de ſentent. & de re judic. in 6.* re maturè, & conciliariter diſcuſsâ, auctoritate Apoſtolicâ, ſententia depoſitionis in Imperatorem pronunciata eſt, ſolutique omni juramento ſubditi: & quamvis non verbis, & in actu ſignato hanc ſententiam Concilia definiverint, id tamen ipſo facto & in actu exercito deciderunt, quando adhibitâ omni conſultatione, ſolemnitate, & auctoritate, quæ definitionibus adhiberi ſolent, allatiſque etiam auctoritatibus ſacræ ſcripturæ ſententiam in Reges dixerunt; ſunt enim paria, facto, vel verbo aliquid definire. *L. non tantùm ſ. ff. rem ratam haberi. L. de quibus cauſis. ff. de legib.* immo plus eſt facto, quàm verbis conſenſum exprimere, *per Legem ſi tamen 48. ff. de Ædilit. Ed.* §. 3, & argum. *c. 1. de appellat.*

XI. *Nec obſtat* 1. Si quis dicat: & Concilium & Papam in iis, quæ ſunt facti errare poſſe: in textibus verò Canonicis ſuprà allegatis, quæſtionem tantùm facti agitatam eſſe, an videl. Principes, de quibus illic agebatur, ea feciſſent, ob quæ imperio abdicari poſſent.

℞. Sententias in Conciliis contra Imperatores dictas, & jus & factum complexas eſſe: factum quidem, quia Regibus imperium abrogabant ob delicta ab iis commiſſa: jus verò, quia ſententia in Principes dicta, iiſque auctoritate exutis, ſubditiſque juramento liberatis, hoc ipſo Concilia, implicitè quidem, ſed tamen neceſſariò ſupponebant, auctoritatem & poteſtatem id faciendi penès Eccleſiam eſſe: ſicut, v.g. qui dicit: *Petrus currit*: hoc ipſo &

neceſ-

neceſſariò, ſed implicitè dicit: *Petrum currere poſſe*: definitâ enim unâ propoſitione, definitæ etiam cenſentur, quæcum illa neceſſariò connexæ ſunt: quid enim magis à vera, rectâque ratione alienum dici poſſet, quàm Eccleſiam, cùm definivit Spiritum S. à Filio procedere, non etiam definiviſſe Spiritum S. poſſe à Filio procedere: vel quod idem eſt; in Filio potentiam ſpirativam eſſe, per quam poſſit Spiritus S. ab eo procedere? Ergo hoc ipſo quod Innoc. IV. in Concilio Lugdunenſi declaravit, Henricum Imperatorem auctoritate Apoſtolicâ imperio privatum, ejuſque ſubditos omni juramento ſolutos eſſe, declaravit etiam, eſſe penès Apoſtolicam ſedem auctoritatem, poteſtatémque eum imperio privandi, ejúſq; ſubditos juramento abſolvendi, quo prius tenebantur; quæ Declaratio ad jus, non ad factum pertinet; Immo in Concilio Lateranenſi 4. ſub Innoc. III. *c. de heret.* & Concilio Conſtant. expreſsè dicitur: *Principes ſi hæreſis convincantur, regno & ſacris interdici poſſe*, quæ definitio, ùt patet, eſt meri juris, & abſtrahit à facto exercito, in quo tantùm error contingit. Deinde advertunt Theologi, Concilia & Pontifices etiam in facto errare non poſſe, quando factum eſt evidens conciliariter, omnique adhibitâ diligentiâ examinatum, teſtimonio publico nixum, & cujus error Eccleſiam in perniciem adduceret; tunc enim locum habet illa Chriſti promiſſio Joann. 16. *Cùm venerit ille Spiritus veritatis, docebit vos omnem veritatem*: & ita communiter tenent, docentque Theologi, Pontificem & Eccleſiam in Canonizatione Sanctorum, in proponenda hac vel illa ſcriptura Canonica, & in hac vel illa traditione Apoſtolica explicanda, errare non poſſe, quæ omnia, ùt patet, dependent ex facto & teſtimonio hominum ex ſe fallibili, niſi Providentia divina Eccleſiæ ſuæ caveat.

Non obſtat 2. Summos Pontifices & Concilia, cùm Principibus Regnum abrogârunt, ſecutos fuiſſe ſententiam probabilem, quæ habet, eos hoc poſſe; non ergo ſequitur, hanc ſententiam eſſe certam, ſed tantùm probabilem, & fuiſſe à Conciliis ùt talem ſuppoſitam.

3. Nihil poſſe tam Auguſto Reipubl. Chriſtianæ Senatui, & cui ipſe Spiritus Sanctus præſidet, indigniùs dici, quàm voluiſſe illum in re tanti momenti, in qua non de Imperiis tantùm &

 coro-

coronis, ſed de tot bellis, ſchiſmatibus, animarum Eccleſiæque periculis agebatur, (quæ omnia ex illis in Reges ſententiis & abdicationibus, plerumque naſcebantur:) ad miſerum illum opinandi præſidium confugere, quo in ſcholis nihil incertius, tantáſque in Eccleſiam, mores legeſque omnes corruptelas induxit, ut ſæpe interdicta, execrationesque Rom. Pontificis provocaverit, nullamque ferè humanam, divinamque legem reliquerit, non aliquo abuſu fœdè corruptam; & utinam fallat augurium? huic opinandi licentiæ niſi remedio aliquo Eccleſia occurat, vix credimus alio malo elapſis retrò ſæculis graviùs afflictam eſſe, cujus tam tot indicia & prognoſtica experimur, omni in commerciis, fœderibus, juramentis, judiciis, præceptiſque ſublatâ ſinceritate, idque opinionum probabilium præſidio, quibus tot æquivocationum, reſtrictionum, tergiverſationum ludibria debemus; in hoc unum laborante ingenio, ut via voluptatibus pateat, & virtutes lgeſque honeſto exilio proſcribantur. Abſit ergo, ut dicamus, Eccleſiam totam, & Concilia univerſalia in re tanta, ſummique momenti, ſuæ auctoritatis incertam, Regibus & Imperiis litem moviſſe: nec enim Regna & coronæ opinionibus dari poſſunt, adimique, ſed certo jure, certâque ratione: quis enim coronæ, ſceptrique ſecurus, & ſine metu viveret, ſi opinionum ventis paterent, nunquam Papæ, aliiſve Principibus probabili, eorumque judicio magis etiam probabili ratione defuturâ, quâ Regnum alterius invadant? & ideo docet Vaſq. *in 1-2. tomo 1. d.64.* nullum Principem, etiam ſupremum, in Controverſia tantùm probabili, aut etiam probabiliori poſſe ſententiam ferre, eamque armis, & bello proſequi, niſi jus evidens habeat, & contrarium dicit nihil probabilitatis habere, nec in parvam Reipublicæ Chriſtianæ perniciem & detrimentum cedere: quod maximè verum eſt, cùm alteri Princeps, cui bellum infertur, & de quo ſpoliando agitur, in certa ſecuraque poſſeſſione Regni ſui eſt: negatque ex eodem capite poſſe juſtum bellum utrinque dari, niſi per accidens & causâ ignorantiæ invincibilis; & idem, in caſu, quo alter poſſidet, docet & ſupponit Laym. *de Conſcientia §.3. n.25.* tamquam certum, & ratio eſt, quia legitima poſſeſſio operatur præſumptionem juris & de jure pro Poſſidente, *Inſtit. de interd. §. retinendæ 4.*

contra

contra quam Præſumptionem ex communi omnium Doctorum non admittitur ulla probatio, niſi tantùm ex evidentibus: & cùm jus poſſeſſionis pro poſſidente ſit certum, jus verò ex magis probabilibus ſit adhuc incertum: (cùm omnis probabilitas ſit opinativa & involvens formidinem, & conſequenter dubium:) & naturali & humano juri conſonum eſt: jus certum incerto prævalere, maximè in materia Juſtitiæ *L. Divus ff. in integr. Reſtit. c. tranſmiſſæ* 3. *qui filii ſint legitimi. V. Molin. Tomo 1. tr. 1. d. 163. Vaſq. 1. 2. d. 66. c. 7. Sanch. l. 1. moral. c. 10. n. 9. Laym. l. 1. c. 5. n. 42.*

Eodem pacto legibus ſtatutum eſt, neminem ex ſolis probabilibus damnari poſſe, ſed plenè & manifeſtè convictum, idque præſertim in cauſis gravibus & valdè arduis, in quibus probabilia non ſufficiunt, ſed requiruntur apertiſſima, indubitata, & luce meridianâ clariora argumenta, ùt dicitur *L. ult. C. de probat.* Quæ omnia eò tendunt, ut oſtendamus, non potuiſſe Pontifices, & Concilia univerſalia ad Reges Imperio exturbandos, ſolvendoſque juramento & obedientia ſubditos procedere, niſi poteſtatis ſuæ certos, non tantùm probabili aliqua opinione ductos; ex quocunque enim capite jus deponendi Reges evadat dubium, & incertum, ex eodem ſententia in Reges lata injuſta fuerit, (quod nefas eſt de Conciliis illis univerſalibus vel cogitare:) maximè ſi defectus ex parte potentiæ & auctoritatis contingat, qui reddit ſententiam omnino nullam uſurpatámque; quamvis enim probabilis Doctorum opinio tribuat juriſdictionem, teſte Leſſ. *l. 2. de J. & J. c. 29. n 68.* id fallit cùm agitur de graviſſimo alterius præjudicio, ut idem *l. 2. c. c. 31. n. 10. & c. 41. n. 76. circa f.* Sanchez multique alii apud ipſum *in Decalog. l. 6. c. 3. n. 23 & 24.* docent. Jus imperandi & debitum obſequendi correlativa ſunt: ſi ergo in Eccleſia jus imperandi, & auctoritas exauctorandi probilis tantùm eſt; æque debitum obſequendi, parendique probabile & incertum erit: ut ergo poterant Pontifices & Concilia probabiliter Regibus imperare, ut Regno excederent; poterant Principes ſubditique imperata non facere, irrito, vanóque Eccleſiæ impetu, perinde ac ſi aliquem carceri includas, dato apertoque à tergo oſtio, ut evadat; quis credat Deum Eccleſiæ ſuæ non melius providiſſe? aut illam potuiſſe excommunicationibus, cenſuriſque, quæ peccatum morta-

le ſupponunt, & aliis pœnis Reges ac ſubditos ad id compellere, quod illi probabiliter, hoc eſt, ſine culpa poterant non agere? aut quis, niſi fortè apud barbaras nationes, audivit, puniri aliquem, & tam graviter ſine culpa poſſe; aut culpam eſſe, ſi eodem jure, quo alter, utâris, quale eſt probabiliter imperanti, probabiliter obſiſtere: incerto jure agentem, incerto jure fruſtrari? Quod ſi hæc in Reges poteſtas toties, & tam ſanctè in ſacris canonibus repetita, exemplis exercita, SS. PP. & Doctorum teſtimoniis aſſerta, adhuc probabilis tantùm nec certa eſt, quærimus quid ergo in ſacris Canonibus, certum ſit, & cui tergiverſari non liceat? erit ergo probabile tot ſanctos Doctores, quibus doctrina vix pares in Eccleſia repetias, aut ignorantiâ falſum, aut adulatione dixiſſe, hoc eſt, aut minùs, quæ ſcriberent, intellexiſſe, aut minori fide conſignâſſe, quàm hâc tempeſtate pauci multùm infra illorum ſanctitatem, doctrinamque poſiti.

Denique ſi non probabile tantùm, ſed certum eſt, artem medicam, cui ſanitas pro fine eſt, ad omnia ſanitati accommoda; artem nauticam, cui navigatio propoſita, ad omnia, quæ ad feliciter navigandum ſunt neceſſaria; opificis induſtriam & artem, ad omnia, quæ operi ſuo deſerviunt, extendi; eodem modo dicendum erit, poteſtatem Eccleſiaſticam, & ſpiritualem ad omnia illa proferri, quæ Eccleſiæ æternæque ſaluti, aut obſunt, aut proſunt, & conſequenter ad omnia etiam Imperia, Regna & bona temporalia, quando & quo caſu in hunc finem diriguntur. Si verò ſententia, quæ hanc S. Pontifici indirectam aſſerit poteſtatem, videatur Principibus probabilis tantùm, non certa, adhuc nihilominus tenentur illi ſubjacere, quia juxta omnium ſanctorum Patrum & Theologorum ſententiam, in dubio an res præcepta ſit licita, & ſuperior limites ſuæ poteſtatis excedat, tenemur obedire, quamdiu non apparet evidenter eſſe præceptum de re mala, & extra limites poteſtatis: Sanchez *in Decalogum quàm plurimos citans l.6.c.3.n.3. & 4.* Silveſter *in ſumma dicens regulam eſſe D. Thomæ. Et habentur quàm plurimi Textus SS. Patrum c. in memoriam d.19. c. quid culpatur 23, q.1 c. contra morem d.100.* Cujus ratio eſt, quia juſſus Superioris ſemper juſtus præſumitur. *c.24. de Reg. J. in 6. L. Servo 65. §. cùm Prætor 2. ff. ad Sc. Treb. & l.7. ſicut is ff. ne quid in loco publico.* Et eleganter S. Gregorius

gorius M. *homil 26 in Evangel. Sub magno moderamine paſtores Eccleſiæ vel ſolvere ſtudeant, vel ligare. Sed utrum juſtè, an injuſtè obliget paſtor, paſtoris tamen ſententia gregi timenda eſt; ne is qui ſubeſt, & cùm injuſtè forſitan ligatur, ipſam obligationis ſuæ ſententiam ex alia culpa mereatur. Paſtor ergo vel abſolvere indiſcretè timeat, vel ligare. Is autem, qui ſub manu Paſtoris eſt, ligari timeat vel injuſtè, nec Paſtoris ſui judicium temere reprehendat, ne etſi injuſtè ligatus eſt, ex ipſa tumidæ reprehenſionis ſuperbia, culpa, quæ non erat, fiat.*

Si ergo Pontifex aut Concilium Generale, quorum judicio Principes ſubſunt, ſervatis ſervandis Principes per ſententiã abdicent, & ſubditos juramento ſolvant, declarentque juramentum hîc & nunc ceſſare: nec ad culpam obſtringere, immo culpam fore illud obſervari: Cùm in his omnibus vertatur cauſa ſpiritualis & Eccleſiaſtica, quouſque videlicet poteſtas Pontificia & ſacra ſe extendat? an etiam ad media fini ſpirituali deſervientia, res nimirum, & bona temporalia? agaturque de peccato & obligatione juramenti; tenebuntur utique Principes, quamquam ipſi dubitant de hac poteſtate, ſuperiori Eccleſiaſtico, intra ſuam ſphæram agenti obtemperare: nam ſi egrediatur, certum eſt, non teneri per elegantem diſcurſum S. Th. *2.2. q.104.a.5.*

Si an jus Regaliæ, cuſtodiæque Eccleſiarum ad Reges pertineat, ſæcularis eſt fori cognoſcere, ac ſententiam proferre, & regio ſenatui unicè reſervatur, & Epiſcopi Prælatique, qui hoc negant, veluti perduelles, ac Regni turbatores à Parlamento pœnas luunt, neque hoc fines temporalis poteſtatis excedere in Galliis creditur; quantò minùs, ſi poteſtas Eccleſiaſtica in plenis liberiſque conciliis, de ſuis terminis ſtatuat, & quod ipſi in Epiſcopos, illa in Reges, cùm merentur, pronunciet?

Leſſius quidem & Sanchez, aliique proximè citati ſcribunt, non teneri ſubditum Superiori ſuo imperanti obedire, cùm id ſine magno corporis, honoris aut fortunarum damno haud poteſt: Verùm hæc doctrina nihil obſtat ſententiæ noſtræ, cùm hæc omnia incommoda & damna à Principibus caveri poſſint, ſi videlicet Eccleſiam audiant, ad officium redeant, & cauſas oblitterent, emendéntque: tunc enim purgatâ contumaciâ, Eccleſia pœnas, quæ medicinales ſunt, velut extincto morbo, revocabit, & ipſi Regnis reſtituentur: nec aliter Pontifices poſſunt, ceſſante cauſâ neceſſitatis bo-

tis bonique publici; ob quæ ſolùm in Reges armare licet. *V. c. 11. de Conſtitut.* & habemus in Henrico M. Galliæ Rege præclarum exemplum, qui ob relapſum in hæreſin, ſocietate fidelium & Regno prohibitus, ubi de Religione cavit, eámque amplexus eſt, continuo cenſuris pœniſque caruit, Regnum ſine lite accepit, ingentibúſque bellis turbiſque finem impoſuit, & Regibus exemplo fuit non eſſe culpam Eccleſiæ, ſi hac poteſtate ſuâ fungente Reſpublica turbetur. Ergo ut omnia ſimul dicamus, aut oportet dicere, non unius tantùm, ſed tot Pontificum Conciliorumque ſententias in Reges, iniquas injuſtaſque fuiſſe, quod nemo niſi imprudentiſſimus dicat, Galli præſertim, qui Concilia tam effusè commendant: aut ſi juſtæ fuerunt, oportuit illis obtemperare Reges, cùm jus imperandi & obſequendi, tam ſint correlativa, quàm jus exigendi 100: & debitum ſolvendi: implicetque jus exigendi, abſque debito ſolvendi, & docuit expreſſiſſimè D.Th. *2.2. q 69. a.1.* ab omnibus Theologis admiſſus, tunc ſaltem, cùm ex una parte plurimum intereſt judicis imperium & ſententiam obſervari, ex altera nullum obſervanti damnum, niſi voluntarium impendet; Nec ullius magis, quàm Epiſcoporum Regúmque intereſt hanc ſententiam teneri; cùm enim Principum Leges, præcepta, impoſitiones tributorum, &c. rarò evidenter, & luce clariùs ſint juſta, quis ſubditorum illis ligabitur, ſi non tenentur in dubio Superioribus obtemperare? nemini quippe dubitandi, & hoc ipſo repugnandi ratio & prætextus deerunt.

Nec obſtat 3. Propoſitionem contrariam ſaltem ab auctoritate eorum, qui illam tenent, probabilitatem mereri.

℞. Menſuram & regulam honeſti, & veri eſſe legem, non nomina Doctorum, quorum opiniones ſi ab hac regula flectant, tam nequeunt eſſe veræ, honeſtæque, quàm paries, aliudve corpus nequit eſſe rectum, ſi à linea & amuſſi excedat. Auctoritas docentium ex eo capite pretium aliquod & pondus habet, quia non præſumuntur aliud, quàm leges dicere: Si ergo hæc præſumptio ceſſat, & evidenter appareat, Doctores cum legibus pugnare, præſumptio veritati cedit, & auctoritas illa præſumptione nixa penitùs evaneſcit, habetque locum illud D. Pauli *ad Galat. 1. v. 8. Sed licet nos aut Angelus de cœlo evangelizet vobis, præterquam*

quod

quod evangeliʒavimus vobis, anathema ſit. Et illud D. Auguſtini *d. 9. c. 4. Negare non poſſum nec debeo, ſicut in ipſis majoribus, ita multa eſſe in tam multis opuſculis meis, quæ poſſint juſto judicio, & nulla temeritate damnari.* Similia habentur *c. 5. & c. 8. eâdem d. & L. unicâ C. de interlocut.* Si enim ſola auctoritas noménque Doctorum probabilitatem opinionibus donet, quos tu errores, aut futuros aut præteritos invenias, qui non probabiles dici debeant, cùm Magiſtris & Sectatoribus non caruerint doctrinâ & auctoritate claris? ergo ùt nummis, non numerus aut inſcriptio, ſed pondus & metallum pretium addunt; ita ſententiis non numerus aut nomen Doctorum, ſed rationes, & Canones, & cum Patrum doctrinis harmonia, probabilitatem, & auctoritatem afferunt, dicente ſcripturâ Prov. 22. 28. *Ne trangrediaris terminos antiquos, quos poſuerunt Patres tui.* Et Eccleſiaſtis 10. 8. *Qui diſſipat ſepem, mordebit eum coluber.*

FINIS LIBRI PRIMI.

LIBER II.

PROPOSITIO II.

Conciliis Oecumenicis magnam ineſſe auctoritatem, magnamque venerationem deberi, & Eccleſia ipſa agnovit, ſuóque exemplo profeſſa eſt, & nemo fidelium, niſi temerarius negavit, ſic tamen, ut Pontifici Romano & Vicario Chriſti ſua prærogativa ſalva ſit, & poteſtas omni Concilio ſuperior; Illi enim, non Concilio dictum eſt: *Super te ædificabo Eccleſiam meam.* Illi: *Tibi dabo claves Regni Cælorum.* Illi ſoli: *Paſce oves meas*: non has aut illas, ſed meas, hoc eſt, omnes. Hanc majorem Conciliis poteſtatem ſacræ paginæ, hanc omnium Conciliorum exempla, & continua Eccleſiæ praxis, hanc SS. Patrum una conſpiranſque ſententia, & ipſa Eccleſia Gallicana aliquoties & palàm teſtata eſt, ut adeò negari à nemine poſſit, niſi qui priùs omnia illa negare, quæ in Eccleſia venerationi ſunt, ſibique ipſi & ſacræ antiquitati vim inferre paratus ſit.

§. I.

§. I.

Quid Concilium Generale ſeu Oecumenicum, & quæ ad tale Concilium requiſita.

Summaria,

1. *Quid Concilium Generale?*
2. *Quæ illius conditiones.*

I.

Concilium Generale nihil aliud eſt, quàm Conventus Præſulum Eccleſiæque Paſtorum, legitimâ auctoritate indictus, factus, confirmatuſque, ad majora fidei & religionis finienda negotia: ſicut enim ob publicas communeſque omnium civium & Reipublicæ neceſſitates convocantur à Principe comitia generalia, ſic cùm fidei, quæ omnium Chriſtianorum commune eſt bonum, periculum & bellum impendet, omnium Eccleſiarum Paſtores evocantur, communem cauſam communi voto acturi. Cùm enim in corpore humano ex conflictu qualitatum,humorúmque corruptione oporteat aliquando, immo ſæpe morbos exiſtere, ita, & multò magis, in corpore Eccleſiæ politico, ubi non corpora, ſed animæ laborant, & quod pejus eſt, amantur morbi, ac remedia faſtidio & horrori ſunt. Cùm ergo oportuerit in Eccleſia hæreſes eſſe, paſtoribus & Vicario Chriſti præſertim data eſt cura, ne quid in fide turbaretur, cui enim potiùs quàm medico morbos, gubernatori navem, paſtoribus oves committeret Deus? his enim ignorantiâ aut affectu in errorem abductis, quis alius Eccleſiam & fideles duceret? *Quod ſi ſal*, inquit Chriſtus, *evanuerit, in quo ſalietur?* In quem locum D. Au-

guſtinus *l.1. de ſerm. Dom. in monte: Si vos, per quos condiendi quodammodo ſunt populi, metu perſecutionum temporalium amiſeritis regnum cœlorum, qui erunt homines, per quos à nobis error auferatur, cum vos elegerit Deus, per quos errorem auferet cæterorum?* Sicut ergo tota Eccleſia in iis, quæ ad fidem ſpectant, errare non poteſt, ita, & multó minùs, totius Eccleſiæ Doctores, qui Eccleſiam in Concilio univerſali repræſentant: alioquin oporteret Magiſtros à diſcipulis, Paſtores ab ovibus, aurigam ab equis regi, corrigi, quo nihil abſurdius dici poteſt, & tamen dicendum eſſet datâ Eccleſiæ infallibilitate (quam Græci anamarthesian vocant) & negatâ Paſtoribus. Hi tamen cùm non omnes in Concilium convenire poſſint (quis enim fideles intereà paſceret Paſtoribus procul avocatis?) hoc ipſum privilegium non errandi præſentibus Concilio à Chriſto conceſſum eſt dicente: *Ubicunque fuerint duo vel tres in nomine meo congregati, ibi ſum in medio eorum. Matth. 18.*

II. Conditiones verò ad Concilium univerſale neceſſarias communiter DD. has ſtatuunt.

Prima; Ut ſummi Pontificis mandato vel approbatione fiat, & Patres ad Concilium convocentur. *c.1.2.& ſeqq. d.17.* quod videmus in primis quatuor Conciliis obſervatum etiam eſſe, quæ B. Gregorius eâdem veneratione quâ Evangelia proſequebatur, ùt habetur in *c. ſicut d.15.* De Concilio Nicæno primo patet ex præfatione ad Canones Concilii Nicæni, & præfatione ad ipſum Concilium ex S. Iſidoro, & epiſtola ſynodali ad Sylveſtrum Papam *l.4. Concilii Nicæni*, quæ videri poſſunt *T.1. Concilior. Venetæ editionis.*

Secunda Conditio eſt, ut Concilio Pontifex per ſe vel ſuos Legatos interſit. *c.2. & 6. d.17.* Primo Nicæno nomine Sylveſtri Papæ interfuerunt Oſius Epiſcopus Cordubenſis, Macarius Epiſcopus Hieroſolymitanus, Victor & Vincentius Presbyteri Romani, ùt habetur in epiſtola Synodali ipſius Concilii *Nobis f. 569. Tomi 1. Concilior.* Concilio Conſtantinopolitano primo non interfuit quidem, multòque minùs per ſe ſuoſque Legatos præſedit Damaſus Papa, quòd Patres Romam ad aliud Concilium evocâſſet, ùt patet ex epiſtola ab iiſdem ad Damaſum ſcripta, & actis Concilii Conſtantinopolitani inſerta: confirmatum tamen à Damaſo fuiſſe, immo ejus juſſu & Theodoſii indictum colligitur ex ſexta Synodo

[illegible] Conſtan-

Conſtantinopolitana. *Act.18. poſt ſubſcriptiones PP nobis f. 362 col 2.* Et videri poteſt Baronius ad annum CCCLXXXI. Concilio Epheſino præſedit per ſuum Legatum S. Cyrillum, Cæleſtinus Papa, ùt conſtat ex hujus ad Cyrillum epiſtola *Tomo 1. Concilii Epheſini cap. 16.* & tres alios Legatos ad Concilium miſſos, Arcadium videl. Projectum & Philippum, qui tempeſtatibus jactati ſub finem Concilii Epheſum appulerunt, ùt habetur *Tom 2. Concilii Epheſ. c. 13.* Concilio Chalcedonenſi per Legatos Paſchaſium, Lucentium, Bonifacium & Baſilium præfuit Leo Papa, ut videre eſt in omnibus Concilii actibus, præſertim *Actione* 3.

Tertia conditio eſt, ut evocatio Epiſcoporum ſit generalis, nec ullus Epiſcopus, ex quacunque orbis parte adveniat, excludatur, alioqui Concilium non erit generale, ſed tantùm provinciale, vel nationale, &c. colligitur etiam ex *c. 9. d. 19.* & ratio eſt præter allegatam, quia ad Concilium Provinciale ab Archiepiſcopo omnes Epiſcopi totius Provinciæ vocandi ſunt. *d. 18. per totum*; ergo ad Concilium univerſale Epiſcopi totius orbis, cùm Papa dicatur Archiepiſcopus orbis. *d. 25. in fin.* ejuſque Provincia ſit totus mundus: accedit, quod omnes tangit, ab omnibus approbandum eſſe. *de reg. J. in 6.* cauſa vero fidei & Religionis omnes tangit, ergo omnibus vocatis, ſed non comparentibus auctoritas definiendi penès præſentes eſt, juxta promiſſum Chriſti *Matth. 18. Ubi ſunt duo vel tres in nomine meo congregati, ibi ſum in medio eorum.* Non ergo numerus Epiſcoporum Concilium generale facit, ſed jus omnibus factum, & ſaltem, ut ex majori parte Chriſtianarum Provinciarum aliqui adveniant, omnes enim convenire res eſt impoſſibilis, nec credi debet voluiſſe Chriſtum auctoritatem Eccleſiæ neceſſariam ad caſum eventúmque impoſſibilem adſtringere; & ideò licèt Concilium Carthaginenſe nationale tempore D. Auguſtini Epiſcopos 217. numeraverit, Concilium verò Conſtantinopolitanum primum 150. hoc generale fuit, non illud: & ad Concilia in Oriente habita pauci Occidentalium, ſicut ex adverſo ad Concilia Occidentis pauci Orientalium convenêre, nec minùs tamen conſenſu omnium univerſalia habita ſunt. Vide S. Antonin. 3. *p. T. 23. §. 7.* & Bellarm. *de Concil. cap. 17.*

§. II.

Origo, Neceſſitas, Commoda & Incommoda Concilii Oecumenici & univerſalis.

Summaria.

1. *Neceſſitas Conciliorum multis modis probata.*
2. *Eorumque Commoda.*
3. *Incommoda.*

1.

DOcuit Albertus Pighius de Hierarchia Eccleſiaſtica *l.6.*Concilia univerſalia juris humani tantùm eſſe,Bellarminus verò juris Divini. Nos Divino & Naturali jure Concilia aliqua inſtituta & præcepta eſſe credimus;ſicut enim oportet eſſe Scandala & hæreſes in Eccleſiá Chriſti *Matth.18. ad Corinth.1.* Ita oportuit judicium aliquod & cathedram conſtitui,ubi hæreſes finirentur,& ſcandalis remedium eſſet; id vero in Conciliis præſtatur: quamvis enim ſumma decidendi auctoritas ſtet penès Pontificem,hic tamen nec debet,nec poteſt in cauſis fidei ſententiam præcipitare,ſuoque judicio fidere tot morbis obnoxio, ſed maximâ quâ poteſt induſtriâ multorúmque conſilio rem examinare, & tunc expletis omnibus diligentiæ humanæ numeris ſententiam ferre, præſertim ſi Pontificis auctoritas ipſa impugnetur,ùt in ultimis Lutheri & Calvini hæreſibus,nunquam ſolus hæreticis fidem faciet, & ideò omnium ſæculorum praxis habuit, ut in rebus arduis magnique momenti Concilia vocarentur, ſanctique Patres eorum neceſſitatem ſæpe teſtati ſunt. S.Aug.*lib.4. contra duas epiſtolas Pelagianor.c.12.* S.Iſidor.*in præfat.Concil.* Idem S. Aug.*l.1. de Bapt contra Donatiſt.c.18.*S.Cypr. *l.2.epiſt.1.ad Stephanum*,& denique Concilium Tolet.XI. *in ipſa præfatione*, & habetur *Tom.3. Concilior.* cujus neceſſitatis luculentum exemplum dedit Concilium Conſtantienſe, quo 30. annorum ſchiſma & ſumma rerum confuſio tandem extincta eſt,nunquam extra Concilium extinguenda. Quod ſi Concilia ſunt neceſſaria, hoc ipſo erunt

jure

jure Divino & Naturali inſtituta, quæ in neceſſariis non deficiunt. Ipſe naturalis inſtinctus, cùm in dubiis arduiſque verſamur, ad plurium opem & conſilia nos vertit, & imprudentiæ notaretur, qui ſui fiduciâ ſolus nullóque comite viam multis periculis obſeſſam ingrederetur. Hoc ipſum docuit Innocentius in *c. 3. d. 20.* *Si omnibus inſpectis*, inquit, *hujus quæſtionis qualitas nō lucide inveſtigatur, ſeniores provincias congrega, & eos interroga; faciliùs namque invenitur, quod à pluribus ſenioribus quæritur; verus enim repromiſſor Dominus ait: Si duo vel tres ex vobis convenerunt ſuper terram in nomine meo, de omni re, quamcunque petierint, fiet illis à Patre meo.* Et Cœleſtinus III. *c. 21. de Off. & Poteſt. Jud. del. Illa fuit antiqua Apoſtolicæ ſedis proviſio, ut hujuſmodi cauſarum recognitiones duobus quàm uni, tribus quàm duobus libentiùs delegaret, cùm ſicut canones atteſtantur, integrum ſit judicium quod plurimorum ſententiis confirmatur.* In ipſo homine natura ſenatum aliquem & ſynodum expreſſit, in qua ſenſus referunt, intellectus judicat, voluntas imperat cauſamque decidit. Ipſe DEUS cœlo terrâque conditis, ubi ad luminis creationem pervenit, rem videl tanti pretii tantique impendii, & DEO aliquando tot curas & negotia facturam, ſuffragiis velut in Concilio initis, *Faciamus*, inquit, *hominem ad imaginem & ſimilitudinem noſtram. Gen. 1.* Vide Ruper. in hunc locum.

In lege Moſaica decidendis graviſſimis cauſis ſenatus quidam ſeu Concilium conſtitutum fuerat, quod Synedrion vel Sanedrim vocabant, conſtabátque ſeptuaginta viris partim ſacerdotibus, partim etiam ex quavis tribu, primariis viris, ſummo Pontifice omnibus præſidente. De quo vide Sigonium *l. 6. de Rep. Heb. c. 7.* In hoc Concilio jus & ſententia illis cauſis dicebatur, quæ apud inferiores judices finiri non poterant, propoſitâ capitis pœnâ non parentibus. Diſſidentibus judicio & ſacerdote, hujus ultimum & præcipuum ſuffragium, immo judicium erat, à quo appellari non poterat, ùt habetur *Deut. c. 21. v. 5.* ubi: *Accedentque ſacerdotes filii Levi, quos elegerit Dominus Deus tuus, ut miniſtrent ei, & ad verbum eorum omne negotium, & quidquid mundum vel immundum eſt, finietur.* Et *Deut. 17. v. 8. Si difficile & ambiguum apud te judicium eſſe perſpexeris, inter ſanguinem & ſanguinem, cauſam & cauſam, lepram & lepram, & judicum intra portas tuas videris verba variari, ſurge & aſcende ad locum, quem elegerit Dominus Deus tuus, venieſque ad ſacerdotes Levitici generis, & ad judicem, qui fuerit illo tempore, quæréſque ab eis, qui indicabunt tibi judicii veri-

veritatem,& facies quodcunque dixerint, qui preſunt loco, quem elegerit Dominus, & docuerint te,ſequeriſque ſententiam eorum,nec declinabis ad dextram neque adſiniſtram: qui autem ſuperbierit nolens obedire ſacerdotis imperio,qui eo tempore miniſtrat Deo tuo,& Decreto judicis,morietur homo ille. Ubi nota Abulenſem ad hunc locum ſcribere, ſummum Pontificem vocari hîc Judicem,quòd ipſe ſolus in Concilio, audito aliorum judicio proferret ſententiam: ſic Caiphas in Chriſtum *Joan.11.v 50.* Ananus Pontifex in Jacobum fratrem Domini ſententiam dixit,teſte Joſepho *lib 20. c.8.* fuiſſe enim ſacerdotes non in cauſis tantùm ſacris, ſed etiam civilibus judices, teſtantur Joſephus *l 2.cont. Apionem.* & diſertè Ezech. *c.44. v.24.* ubi: *Populum meum docebunt,quid ſit inter ſanctum& pollutum & inter mundum & immundum oſtendent eu; & cùm fuerit controverſia, ſtabunt in judiciis meis, & judicabunt.*

Apud Romanos tanta fuit Augurum dignitas, (nam & ipſi ſacra procurabant) ut de illis Cicero *l.3. de Legib.* *Quæque Augur injuſta,nefaſta, vitioſa, dira dixerit, irrita, infeſtaque ſunto, quique non paruerit,capitale eſto.* Et idem Cicero *pro domo ſua ad Pontifices: Iſtos & religionibus Deorum & ſummæ Reipublicæ à Majoribus præfectos eſſe.*

De Pontifice Maximo Romanorum Zoſimus apud Thomam Dempſterum *l 3. Antiquit. c.21. Unus Pontificum omnium ſupremus erat, qui & Maximus dicebatur, quòd maximarum rerum,quæ ad ſacra & Religionem pertinent, judex eſſet & vindex contumaciæ privatorum & Magiſtratuum. Feſtus etiam ait, Pontificem maximum judicem, & arbitrum eſſe rerum divinarum átque humanarum.* Hæc Dempſterus.

De Gallorum Sacerdotibus, quos Druidas vocant, hæc ſcribit Cæſar *l 6. belli Gallici, Illi rebus divinis interſunt,ſacrificia publica & privata procurant, Religiones interpretantur, de omnibus ferè controverſiis publicis privatiſque conſtituunt: & ſi quod eſt admiſſum facinus, ſi cædes facta, ſi de hæreditate, ſi de finibus controverſia eſt, iidem decernunt; præmia pœnaſque conſtituunt: ſi quis aut privatus aut publicus eorum decreto non ſtetit,ſacrificiis interdicunt: hæc pœna apud eos eſt graviſſima:quibus ita interdictum,ii numero impiorum & ſceleratorum habentur; iis omnes decedunt: aditum illorum ſermonemque*

némque defugiunt: neque iis petentibus jus redditur, neque honos ullus communicatur: His autem omnibus Druidibus præeſt unus, qui ſummam inter eos habet auctoritatem. Is certo anni tempore in finibus Carnutum, quæ regio totius Galliæ media habetur, conſidunt in loco conſecrato: huc omnes undique, qui controverſias habent, conveniunt, eorúmque judiciis decretiſque parent, neque tributa unà cum reliquis pendunt, omniúmque rerum habent immunitatem, &c.

De Sacerdotibus Ægyptiis Strabo *l.17. de Meroitarum moribus: In Meroë olim primum ordinem ſacerdotes obtinebant, qui tantam auctoritatem habebant, ut nonnunquam miſſo nuntio mortem Regis imperarent, & pro eo alium facicbant.*

Eadem ferè de Ægyptiis *l.14. Variar.34.* de Perſis Euſebius *in Chronico.* De Athenienſibus & Areopagitis Joſephus *l.14. Antiquit. c.19.* narrant.

Omnium ergo Gentium conſenſus hanc de rebus maximis judicandi auctoritatem præſertim divinis ſacerdotibus conceſſam, naturalis, non humani juris eſſe convincit; humanum enim jus variat, nec apud omnes eſt idem.

II. Et verò multa eſſe & magna, quæ à Conciliis proveniunt bona, nemo inficias iverit: à pluribus oculis plura videntur; & quantum multitudo conſiliis & opinionibus ſecum pugnans Reipublicæ nocuit, tantùm profuit unita, & in eundem finem conjuncta: hinc ab exordiis Eccleſiæ, uſq; in hanc diem, Concilia ſæpe repetita hæreſes & ſchiſmata profligârunt, felici ſemper eventu, eſto enim non ſemper devictis hæreticis, at ſemper confirmatis Catholicis, munitâ veritate, paratiſqe contra ſerpentem luem remediis, nam & medicinæ pars & officium eſt ſecari, quod ſanari non poteſt. Deinde vocatis ex toto orbe paſtoribus, facile & in promptu eſt, quæ ſingulis Provinciis conducat primùm ſcire, deinde etiam decernere, obfuturis utique remediis, ſi eadem ſingulis applicentur; nec enim quod Italiæ, hoc Germaniæ, hoc Galliæ prodeſt, cùm non minus varia ſit morum quàm corporum complexio. Denique ab omnibus ſtatuta obſtinatum etiam animum frangunt, faciliùs minorique verecundiâ omnibus cedentem quàm paucis, aut ſaltem publico riſui & indignationi exponunt, cùm ſtultiſſimus ſit, qui contra tam multos, tam magnos, tam ſanctos, ſapientéſque, & explicandæ veritati à Deo ele-

Nn ctos

ctos ſapere velit, idque contra expreſſam Evangelii doctrinam: *In cathedra Moſis ſederunt Principes & Phariſæi, quæ ergo dicunt facite; quæ verò faciunt, facere nolite, &c. Matth. 23.* Et: *Qui vos audit, me audit. Qui vos ſpernit, me ſpernit. Luc. 10.*

III. Sunt tamen conciliis ſua etiam incommoda, præſertim cùm nimis frequentia: nec expediat ſemel deciſa, & tot miraculorum, Martyrum, Confeſſorúmque teſtimoniis confirmata in dubium iterum & examen vocare, quo nomine non à SS. Patribus tantùm, ſed etiam ethnicis malè audiit Conſtantius, inter quos Ammianus Marcellinus *lib. 21.* hæc ſcribit: *Chriſtianam Religionem abſolutam & ſimplicem aulæ ſuperſtitione confundens: in qua ſcrutanda perplexius, quamquam componendi gratiâ excitavit diſſidia plurima, quæ progreſſa fuſiùs aluit concertatio verborum, ut catervis Antiſtitum jumentis publicis ultro citróque diſcurrentibus per Synodos, quas appellant, dum ritum omnem ad ſuum conatur trahere arbitrium, rei vehicularia ſuccideret nervos.* V. Gregor. Nazianzen. *epiſt 55. ad Procopium*, ubi ſcribit: *Nunquam ſine periculo & offenſione ſacerdotum haberi Conventus.* Et in eadem epiſtola: *Ego*, inquit, *ſi vera dicere oportet, ita omnia Epiſcoporum Concilia fugio, quoniam nullum Concilii finem lætum, fauſtumque, nec quòd depulſionem malorum potiùs, quàm acceſſionem & incrementum habuerit, vidi.* Axioma eſt Aſtronomicum, ſed nec minus politicum: *Adunationem Planetarum nunquam fuiſſe bonam.*

Raró eſt multitudo ſine opinionum varietate, & hæc ſine diſcordia, quæ in rebus fidei pernicioſiſſima, cùm fides nec opiniones, nec dubium admittat. Quas turbas Baſileenſe Concilium & Piſanum in Eccleſiam concitârunt? quot à Principibus, ab Epiſcopis, à bello, à peſte difficultates excitatæ? quot cum Regibus & Imperatore ſuſceptæ, de loco, de modo, de translatione concertationes, exiturae in offenſas animorum, niſi prudentia & Deus præſertim obſtitiſſent? & Conciliis tandem abſolutis, quot iterum promulgationi objectæ remoræ, calumniæ, exceptiones? nec propterea tamen expugnatæ hæreſes, ſed potiùs materia & occaſio mendaciis data, ut non immeritò Clemens VII. Carolo Imperatori Concilium urgenti reſcripſerit: *Multos Purpuratorum credidiſſe Concilium haud profuturum.* Profuit enimverò Concilium, ſed tot tantæque difficultates ſunt illud comitatæ, ut planè apparuerit, hoc remedium in extrema, & cum alia non ſuperant, conferendum eſſe.

Auro

Auro digna ſunt, quæ in hanc rem Martianus Imperator edicto ſuo inſeruit, *ad finem actionis tertiæ Chalcedonenſis Concilii: Verè impius atq; ſacrilegus eſt, qui poſt tot ſacerdotum ſententiam opinioni ſuæ aliquid tractandum relinquit. Extremæ quippe dementiæ eſt, in medio & perſpicuo die commentitium lumen inquirere; quiſquis enim poſt veritatem repertam aliquid ulterius diſcutit, mendacium quærit; nam injuriam facit judicio religioſiſſimæ Synodi, ſi quis ſemel judicata, ac rectè diſpoſita, revolvere, & publicè diſputare contendit, &c.* Videatur etiam *Lex 4. C. de ſumma Trinitate.*

§. III.

Quando hæc quæſtio de ſuperioritate Concilii ſupra Pontificem agitari cœpta, & quas ob cauſas?

Summaria.

1. *Origo hujus Quæſtionis ex ſchiſmate nata, & partim à Catholicis in Conciliis Pariſienſi, Piſano, Conſtantinopolitano, Baſileenſi producta, partim à Lutheranis.*
2. *Sed varias ob cauſas, aliis publicum, aliis privatum lucrum ſpectantibus.*

I.

Libenter in rerum cauſas inquirimus, ea enim agendi ratio jam paſſim inolevit, ut aliud homines oſtendant, aliud agant, pulcherrimâ rerum facie fœdiſſimoque receſſu, & cortice plerúmque oculos fallente. Qui Concilium Pontifici Max. præferunt, Religionem, correctionem abuſuum, fidei cauſam, & alia multa dictu auditúque pulcherrima prætexunt; ſed an ex vero, à principiis ipſis intellige.

Videtur huic quæſtioni initium occaſionémque inprimis dediſſe obſtinatum illud ſchiſma, quod poſt mortem Gregorii XI.

Anno MCCCLXXVIII. tenuit uſque in *MCCCCXVII.* tribus ſubinde Pontificibus Romanam ſedem occupantibus; tunc enim ſæpe multúmque agitatum de figendis Pontificiæ auctoritati limitibus, cujus ambitione Eccleſia fideléſque diſcordiis peribant; anno enim *MCCCXCIV.* agente Carolo VI. Francorum Rege, Concilium Pariſiis habitum, quo Petrus de Luna, Benedictus XIII. appellatus, natione Aragonius, Papatu ejectus, nullo tamen exitu. Spondanus *ad hunc annum.* Non multò pòſt, Anno videl. *MCCCCIX.* Benedicto abire Pontificatu recuſante, ſchiſmati extinguendo Concilium Piſis à Cardinalibus indictum, qui datis ad varias provincias litteris Patres ad Concilium evocarunt: litteris adjunctæ concluſiones quædam, ab univerſitatibus Pariſienſi & Bononienſi conceptæ, quarum hæc ſumma: *Teneri Gregorium & Benedictum ex debito charitatis paſtoraliſque officii jure, quod habebant ad Pontificatum, cedere, ne in tanto Eccleſiæ ſqualore & fidelium clade plus dignitati ſuæ quàm publico bono ſtudere viderentur: idque multò magis, quòd voto & juramento ſe obligâſſent; ſi recuſarent, hoc ipſo tanquã ſchiſmatis auctores hæreſiſque ſuſpectos & tot malorum ſcandalorúmque ac contentionum duces ſub Concilii & Eccleſiæ judicium & poteſtatem cadere, ab eaque deſtitui poſſe: teneri verò fideles omnes ab eorum obedientia cultúque ceſſare, ne ſi obedire alterutri pergant, in ſchiſma conſentire videantur.* Videri poſſunt hæ concluſiones ſigillatim apud Theodoricum de Niem *l.3. ſchiſmatis c.38.* & habentur apud Severinum Binium *Tomo 3 Concilior p.2 in notis ad Concilium Piſan.* Patres verò ubi Piſas convenerunt, Gregorio & Benedicto in Concilium citatis; nec comparentibus, ſententiam dicunt, adimúntque Pontificatum tanquam hæreſi tinctis & notoriè ſchiſmaticis: à Cardinalibus deinde electus eſt Petrus de Candia, & Alexandri VI. nomen impoſitum. Nec tamen hâc electione direptum certamen, ſed potiùs auctum, novo Duce novoque manipulo in aciem eductis. (a) Secutum eſt Concilium Conſtantienſe *Anno MCCCCXIV.* quo ſchiſmati finis impoſitus, *& Seſſ 4. & 5.* definitum, *Concilium univerſale in caſu ſchiſmatis dubio Pontifici imperare & leges ac pœnas ſtatuere poſſe,* quod *Anno MCCCCXXXI.* in Concilio Baſileenſi poſteà repetitum *Seſſ.13. Anno MDX.* bello inter Julium II. & Ludovicum XII. accenſo, Turonis in Gallia conventus Epiſcoporum habitus, & Pontifex Julius ad Concilium vocatus, quod Piſis primùm, deinde Mediolani coactum

(a) V.S. Antoninum 3. p. ſummæ hiſtoriæ. T.22.c.5. §.2.

coactum, execrationi omnibus fuit; teſte Guiccirdino *l. 9. in fin.* & poſteà diſſolutum, oppoſito Concilio Lateranenſi à Julio inchoato, finitoque per Leonem X. in quo etiam auctoritas Papæ ſupra Concilium definita eſt; *Seſſ. 11.*

Anno MDXVII. Emerſit Lutherus, variiſque erroribus Eccleſiam turbavit, dictâque illi die, & causâ Cajetano Cardinali commiſsâ, primò ab hoc tanquam judice ſuſpecto, tum à Papa malè conſcio ad Papam meliùs edoctum, deinde à Papâ ad Concilium provocavit; poſteà ubi hoc coactum vidit, de Concilio ad ſcripturam, & ab hâc ad criteria ſpiritumque & ſuſtinctum privatum, hoc eſt, ad ſe ipſum appellavit, librumque edidit, cujus ſumma: *Nihil opus eſſe Conciliis*: quo libro canones Concilii Nicæni fœnum, ſtramen, lignum, ſtipulas vocat, ut omninò appareret Concilium ab eo moræ, non veritatis causâ fuiſſe appellatum. *Anno MDLII.* Apparuerunt in Tridentino Concilio Oratores Ducis Saxoniæ, qui inter alia quarto loco poſtulârunt, ut Tridentini Patres ante omnia ad normam Conſtantienſis & Baſileenſis Conciliorum declarent, Pontificem in iis, quæ ad fidem moréſque pertinent, Concilio ſubeſſe. (a) Ludovicus Imperator à ſententia Joannis XXII. ad futurum Concilium provocavit, *Anno MCCCXXIV.* verba provocationis ſunt: *Ad productum Generale Concilium appellamus, quod inſtanter, cum inſtant: à repetita, loco tuto nobis & noſtris convocari petimus & congregari, &c.* (b)

II. Ex dictis facilè conſtabit, pro diverſis animorum affectibus diverſas quoque fuiſſe cauſas Pontificem Concilio ſubmittendi; qui enim bonum publicum & Religionem ſpectabant, contenti erant intra neceſſitatem Concilium præferre, hoc eſt, in cauſa ſchiſmatis dubiique Pontificis; ſic in Conciliis Piſano & Conſtantinopolitano factum. Quibus vero non tam publicum quam proprium privatumque lucrum cordi erat, quique non tam Eccleſiæ periculo quam ſuo cavebant, ſimpliciter & extra publicam ſchiſmatis cauſam Concilium præponebant, noto Politicis arcano, quibus in præſentibus extremiſque malis dilatio remedium eſt, periculum aut avertente morâ, aut differente. Ergo quemadmodum

 & aram

(a) V. Pallavic. in hiſt. Concilii Tr. c. 15. n. 12.
(b) V. Azor. ad hunc Annum, & Spondan.

& aram innocens & reus tenent, ſed hic pœnarum metu, ille Religionis ſtudio; ſic etiam non eadem omnibus cauſa fuit Concilium ante Pontificem habendi, multis videl. futurum potiùs judicem & difficilè proditurum eligentibus, quàm præſentem paratúmque; ſi enim ſibi ſuæque cauſæ fiderent, & publicum bonum privato præhaberent, nunquam Concilium cum Papa, hoc eſt, regnum cum Principe, caput cum corpore, ovéſque cum paſtore collíderent, & ſchiſmati cauſam darent, quod certiſſimè timendum eſt, ſi Concilium Papæ indubitato certóque opponas, eodem poſteà arificio cum Concilio pugnaturus, quocum Papa; quod in Proteſtantibus manifeſtum fuit: appellàrunt ii, ut dicebant, ab injuſtiſſimo violentiſſimoque judicio Pontificis ad liberum, Chriſtianum, legitimum, & in Spiritu Sancto congregatum Concilium; ſed nagarunt Tridentinum Concilium liberum fuiſſe, legitimum, & in Spiritu Sancto congregatum, negabuntque deinceps omnia, quæ illis non faverint, exemplo videl. illius laqueo damnati, qui gratiam à judice petiit arborem eligendi quæ placeret, ſed nulla placuit. Quiſquis ergo Concilium optat, ut Pontificis ſententiam evadat, eodem pacto Concilio eludet, aut mille modis, ne conveniat impedito, aut mille exceptionibus, ne legitimum videatur, impugnato, aut denique non recepto. Exempla præter Tridentinum ſunt in Conciliis Lateranenſi ultimo & Florentino. Quis Principum, immo quis Epiſcoporum patiatur à ſuis ſententiis ad Comitia aut Synodos appellàri? & ſi appelletur, non continuò dicat, moram & dilationem quæri malæ cauſæ, turbarique Rempublicam? Idem, multóque magis de Pontifice Max. dicas, cui Eccleſia commiſſa eſt, non ipſe commiſſus Eccleſiæ; neque enim à Chriſto dictum eſt Petro: *Ædificabo petram ſupra Eccleſiam*; ſed *Eccleſiam ſuper Petram*.

§ IV.

§. IV.

Summum Pontificem ſupra Concilium eſſe ex SS. Litteris probatur.

Summaria.

1. *Expenditur celebris locus Deut. 17.*
2. *Et Matth. 16.*
3. *Lucæ 22.*
4. *Ioann. ult.*
5. *Actor. 15.*
6. *Scripturam ſemper Pontifici, nunquam Concilio Primatum deferre.*

1.

Primus locus eſt *Deut.* 17. jam à nobis expenſus §. 2. ubi. licèt expreſſa mentio magni Concilii Sanedrim fiat, ad quod cauſæ dubiæ & inextricabiles referri debeant, ut tamen intelligas ultimum judicium, & quo cauſa finiretur, non Concilii totius, ſed ſummi Sacerdotis fuiſſe, adjungitur: *Qui autem ſuperbierit nolens obedire ſacerdotis Imperio, qui eo tempore miniſtrat Domino Deo tuo, & decreto judicis, morietur homo ille.* Ubi vides non dici: *Qui autem ſuperbierit, nolens obedire Concilii vel ſacerdotum imperio*, ſed *Sacerdotis imperio*, penès quem ſumma erat auctoritas decidendi. Ad hunc celebrem locum *Deuteronomii* intelligendum notentur ſequentia.

Primò fuiſſe ſeptuaginta Judices in loco Sanctuarii, qui erant de Conſiſtorio, quod vocabatur Domus Judicii: hi verò aſſiſtebant ſummo Sacerdoti judicanti, non ſolùm ùt Conſiliarii, ſed etiam ùt habentes poteſtatem judicandi, quemadmodum & Epiſcopi in Conciliis, qui non tantùm conſulunt, ſed verè decidunt, ut pa-

ùt patet ex eorum forma ſubſcribendi, & ideò in littera, ubi noſter habet: *Indicabunt tibi judicii veritatem*: Septuaginta vertunt: *Annuntiabunt tibi judicium.* Vide Abul. in hunc locum q. 4.

Notandum 2. Summum ſacerdotem ſolùm nomine & conſenſu omnium tuliſſe ſententiam tanquam Præſidem Concilii: quemadmodum in Conciliis videmus, Legatos ſummi Pontificis nomine etiam ex ſuffragiis Patrum decreta ſtatuere & pronuntiare. Abul. cit. q. 4.

Notandum 3. Præcipuas tamen in Concilio judicandi partes ad ſummum Pontificem pertinuiſſe, non tantùm quod ipſe ſententiam proferret, ſed etiam quòd ſciſſis in diverſas ſententias partibus ea prævaleret, cui Pontifex accederet, nec poſſet Concilium contra illum prævalere, quod ex multis patet, nam, ùt diximus, Pontifex nomine omnium ſententiam dicebat: nunquam verò ſententiam diceret, quam improbaret: erâtque hoc Concilium ultimum tribunal, à quo, ùt ex verbis patet, non dabatur appellatio; lis autem finiri non potuiſſet, niſi ex Pontificis ſententia; quis enim aliàs diſcordantes, aut pares numero componeret, maximè cùm Pontificis ſuffragium multis aliis æquivaleret? Et ideò in littera ſummi Pontificis ſemper eſt mentio: *Facies quodcunque dixerint qui præſunt loco, quem elegerit Dominus,* (hi erant ſummi Sacerdotes) *& docuerint te juxta legem ejus, ſequêriſque ſententiam eorum, nec declinabis ad dextram neque ad ſiniſtram. Qui autem ſuperbierit, nolens obedire Sacerdotis imperio, qui eo tempore miniſtrat Domino DEO tuo, morietur homo ille.* Ubi vides, ſummam judicandi poteſtatem ſummis ſacerdotibus adſcribi, qui in officium Pontificale ſibi ſuccedebant. Quod expreſsè dicitur *Num. 27. v. 21. Pro hoc ſi quid agendum, Eleazar Sacerdos conſulet Dominum: ad verbum ejus ingredietur & egredietur ipſe* (Joſue) *& omnes filii Iſraël cum eo, & cetera multitudo.*

Notandum 4. Solius ſummi Sacerdotis fuiſſe, ſiquid in lege expreſſum non eſſet, Deum & Oraculum conſulere, quod fiebat vel per Prophetam, ſine quo Sacerdos Magnus teſte Joſepho apud Abulenſem *hic q 4.* nunquam pronuntiabat; vel per Oraculum, Deo ex Sanctuario (quò ſoli Pontifici aditus patebat, *Levit. 16.*) reſponſum ad quæſita reddente: vel denique per rationale *Urim & Tummim,* quæ veſtis erat ſummi Sacerdotis gemmata, quâ pectus vela-

velabat, habebátque magnis literis hæc duo verba inſcripta: *Doctrina & veritas.* Et quia ex hac veſte Oracula fundebantur, græcè vocatur *Lógion*, quaſi dicas veſtem ſermocinantem; ſciendum enim eſt, ſummum Pontificem per hanc veſtem pectoralem ſolitum fuiſſe Deum in dubiis conſulere, ab eoque reſponſa accipere, ex quorum præſcripto populo jus & ſententiam dicebat, ùt patet *Exod.28.n.30. Et geſtabit judicium filiorum Iſraël in pectore ſuo in conſpectu Domini ſemper.* Quamvis Interpretes de modo Oraculi dubitent. Alii enim volunt fuiſſe adamantem limpidiſſimum, qui populo ſcelere aliquo impiato, colore fuſco tingeretur: ſi à Deo irato pœna aliqua impenderet, ſanguineoruberet: innocente populo inſtar nivis candeſceret. Alii dicunt, in gemmis, quæ rationale integebant, velut in ſpeculis Deum per imagines & ſymbola, quæ fieri vellet adumbrâſſe. Alii duo parva ſimulacra Dei vel artificum manu affabrè facta, quæ inter ſinus plicáſque rationalis Sacerdoti reſponderent. Alii denique ipſas gemmas rationali intextas, per quas Sacerdotem Deus irradiabat, ut aptè ad quæſita reſponderet, quæ propterea *Umim* & *Tumim*, hoc eſt, *doctrina & veritas*, dicebantur, quòd doctrina & ſententia ſacerdotis veriſſima eſſet. Quâ ratione apud Ægyptios ſummus Sacerdos imaginem veritatis in ſapphito ſculptam ad pectus è collo geſtabat teſte Æliano *l,14.c.34.*

Notandum 5. Judicem, cujus in hoc textu *Deut.17.* aliquoties fit mentio, fuiſſe aut ipſum ſummum ſacerdotem, aut ejus Vicarium, à quo ad ipſum Pontificem appellatio non dabatur: *Interdum enim*, inquit Abulenſis in hunc locum *q.5. Summo Sacerdote occupato, aut aliàs abſente Vicarius ſuus loco ejus proferebat ſententiam ex conſenſu aliorum Judicum, id eſt, Seniorum de domo Concilii ſive judicii, & tunc ſi aliquis non obediret Decreto ejus, mori debebat, cùm non eſſet alius judex ſuperior.*

Notandum 6. Illa verba quæ in noſtra vulgata habentur: *Et docuerint te juxta legem ejus*, intelligenda eſſe aſſertivè, hoc eſt, ſententiæ & judicio ſacerdotis acquieſcere debent ſubditi, & præſupponere, ſacerdotum & Pontificum judicium eſſe juxta legem Dei, ùt habetur *Malachiæ 2.v.7. Labia ſacerdotis cuſtodient ſcientiam, & legem requirent ex ore ejus, quia Angelus Domini exercituum eſt*, niſi videl. manifeſtiſſimè conſtet, ſententiam Pontificis cum lege Dei pugnare, alioqui fruſtraneum & evanidum erit judicium ſacerdotis, ſi, quoties tibi aut

alteri videtur, recuſare liceat; cui enim hæc exceptio præſtò non erit? eccur ad ſacerdotes & Pontificem mittor, ſi meliùs mihi quàm ſacerdoti de ſenſu & ſententia ſcripturæ legiſque divinæ conſtat? immo alium judicem conſtitui oportebit qui de ſententia Pontificis ferat decernátque, an ea juxta vel contra legem Dei ſit dicta; & de hoc judice non minùs quàm Pontifice dubitari poterit, ſicque lites erunt immortales & inextinctæ. Quòd ſi velis tunc ſolùm obediendum eſſe ſacerdoti, cùm ejus ſententia manifeſtiſſimè in lege Dei eſt expreſſa, repugnas planè verbo Dei apertóque textui & rationi; nam quæ ſunt evidentia, non egent judicio & ſententiâ ſupremi Magiſtratûs: & ſcriptura apertè dicit: *Si difficile & ambiguum apud te judicium eſſe perſpexeris inter ſanguinem & ſanguinem, cauſam & cauſam, &c. & judicum intra portas tuas videris variare ſententias, &c.* quæ omnia oſtendunt, voluntatem Dei eſſe non tantùm in rebus apertis & clarè à Deo præceptis, ſed etiam in dubiis ſtandum eſſe Pontificis juſſu & ſententiâ: & ideò in verſione Græca ſeptuaginta ſic habetur: *Et cuſtodies valde facere juxta omnia quæ fuerint indicata tibi; juxta legem & juxta judicium quod dicent tibi, facies, &c.* Eodem modo habent Hebraica & Chaldaica, in quibus non apponitur illa clauſula *juxta legem DEI*, ſed ſupponitur & præſumitur, in dubio nihil contra Dei verbum & legem Pontificis & Concilium judicaturos.

Vides ex hactenus diſputatis, quæ fuerit auctoritas, & quàm multæ prærogativæ in lege Moſaica ſummi Pontificis ſupra Concilium; ſolus nimirum Pontifex ſanctuarium ingreditur reſponſum in dubiis à Deo accepturus, ſolus Oraculum conſulit & à Deo edocetur, ſolus judicium & veritatem ad pectus geſtat, ſolus ſententiam in Concilio pronuntiat, ſoli denique ſummo ſacerdoti, non Concilio dicitur: *Qui autem ſuperbierit nolens obedire ſacerdotis imperio, morte morietur.* Hæ prærogativæ in lege Moſaica ſummo Pontifici conceſſæ, cùm non pertinuerint ad leges ceremoniales, ſed potiùs ad morales, videl. ob unitatem Eccleſiæ, pacem fidelium, diſcordias, & ſchiſmata vitanda, litéſque finiendas, multò magis concedendæ ſunt Pontifici Romano in ſtatu legis Evangelicæ, ne dicamus meliùs Deum antiquæ quàm novæ legi providiſſe, plùs Synagogam quàm Eccleſiam, hoc eſt, plùs ancillam quàm ſponſam dilexiſſe.

II, Secun-

II. Secundus locus Scripturæ habetur *Matth. 16.* ubi cùm Chriſto Apoſtolos roganti: *Vos autem quem me eſſe dicitis?* reſpondiſſet Petrus: *Tu es Chriſtus Filius Dei vivi:* ſubjecit Chriſtus: *Beatus es Simon Bar-jona, quia caro & ſanguis non revelavit tibi, ſed Pater meus qui in cœlis eſt: & ego dico tibi, quia tu es Petrus, & ſuper hanc Petram ædificabo Eccleſiam meam, & Portæ inferi non prævalebunt adverſus eam. Et tibi dabo claves regni cælorum, & quodcunque ligaveris ſuper terram, erit ligatum & in cœlis: & quodcunque ſolveris ſuper terram, erit ſolutum & in cœlis.*

Circa hæc verba Chriſti ad Petrum, ut ex illis efficax argumentum ducatur, notanda ſunt aliqua.

Notandum igitur primo: Chriſto interrogante: *Vos autem, quem me eſſe dicitis?* reliquos Apoſtolos tacuiſſe, & velut quid reſponderent hæſitâſſe; quamvis enim ante hanc Petri confeſſionem Chriſtum Deum eſſe credidiſſent *Matth. 14. 33.* tot videl. miraculis & Chriſti aſſertione toties edocti, valde tenuem tamen rudémque, & velut confuſum de hac re conceptum formabant, neſciebantque quâ ratione Chriſtus Filius DEI eſſet, an videl. per æternam generationem, conſubſtantialitatem, aut alio modo; quemadmodum qui Aſtrologiæ imperitus procul in cœlo ſtellam aliquam intuetur, ſcit quidem ſtellam eſſe, ſed mobilem an fixam, quâ magnitudine, altitudine, ſitu, motu, influxu, non audet dicere; ſic neque Apoſtoli de Chriſto. Sed Petrus clarius, diſtinctius, ſubtilius à Deo illuſtratus aliis tacentibus reſponſum occupat, & animosè conſtantérque Chriſtum DEI eſſe Filium unigenitum, Conſubſtantialem, æternum pronuntiat, & à Chriſto prolixè laudatur: *Beatus es Simon Bar-jona, quia caro & ſanguis non revelavit tibi, ſed Pater meus qui in cœlis eſt.* Ex quibus Chriſti verbis volunt aliqui morem profluxiſſe, ſummum Pontificem ſpecialiter *Beatiſſimum Patrem* compellandi.

Hæc verba: *Tu es Petrus, & ſuper hanc Petram ædificabo Eccleſiam meam:* omnino ad Petrum ſpectare, qui propterea Petra Eccleſiæ nominatur, quia ejus Paſtor & Rector univerſalis eſt conſtitutus; hoc enim conceptus ipſe literalis evidenter oſtendit, Chriſto ſemper ad Petrum & de Petro loquente, illique reſpondente, ut patet literam examinanti, habéntque omnes verſiones; nam Syriaca habet: *Tu es Cepha* (petra) *& ſuper hanc Cepham ædificabo Eccleſiam meam.* Hebraica, quam velut authenticum & autographum Matthæi Evangelium

edidit Munſterus, eodem modo: *Tu es Cepha & ſuper hanc Cepham &c.* Armenica: *Tu es rupes, & ſuper hanc rupem &c.* Arabica: *Tu es ſaxum, & ſuper illud ſaxum &c.* Æthiopica: *Tu es rupes. & ſuper hanc rupem fabricabo domum Chriſtianam.* Ægyptiaca: *Tu es hic Petrus, fundabo Eccleſiam meam ſuper hanc Petram.* Perſica: *Tu es ſanac* (petra) *& ſuper hanc Sanac ædificabo, &c.* Paraphraſis Perſica: *Tu es Sanac*, id eſt fundamentum & Judex, &c. (a) Cur ergo latina verſio non ſcripſit: *Tu es Petra, & ſuper hanc Petram ædificabo Eccleſiam meam?* Quia ſecuta eſt Græcam, in qua πετρός & Petra æquè ſaxum ſignificant, alluſitque ad nomen proprium & appellativum Petri & Petræ. (b) Et ideò omnes SS. PP. Græci Latinique Petrum vocant Petram, crepidinem & fundamentum Eccleſiæ V. Concilium Chalcedon, *Act. 13.* Athanaſium *in epiſt. ad Felicem Papam.* Chryſoſtomum *homil 55. in Matth.* Leonem Papam in *Anniverſ. ſuæ Aſſumpt.* Anacletum *epiſt 3. c. 3.* Cyprianum *de unit. Eccleſiæ*, & *in epiſt. ad Quintum.* & *lib. 4 epiſt. 9.* Origen. *homil 5 in Exod* & *homil 6. ad Rom.* Hilarium *lib. 6. de Trinit* B ſil. *l 2. de Spiritu S.* Ambroſ. *Luc. 5* & *ſerm. 47.* Hieron. *in hunc locum Matth.* & *l. 1 contra Jovinian.* & *Hierem. 16* & *Ezech. 4* Gregorium *l 4. epiſt. 32* & *33 l. 3. epiſt 37.* Auguſt. *ſerm. 11. 24. 20. 29 de Sanct. & ſerm 124. de Temp* & videatur etiam *c. loquitur Dominus 24. q 1 c. non turbatur 42. q 1 c. Fidel. d 50.*

Nec obſtat quòd D. Auguſt. *l. 1. Retractat. c. 21.* aliique Patres dicant, Petram de qua loquitur Chriſtus, eſſe fidem & confeſſionem Petri ipſumque Chriſtum, cui velut petræ lapidique angulari Eccleſia innititur; id enim veriſſimum eſt, nec pugnat cum priori & litterali exceptione; nam & fides & confeſſio Petri eſt fundamentum Eccleſiæ in abſtracto, & tanquam ratio ob quam Petrus ejuſque ſucceſſores ſunt facti Primates & Paſtores univerſales Eccleſiæ, à quibus Eccleſiæ firmitas, & in vera doctrina conſtantia tanquam ex certa & infallibili regula pendent, quem ſenſum habet Epiphanius *l. 2. contra hæreſ. in 59.* Chriſtus verò longè magis longéque principaliùs Petra dicitur *1. ad Corinth. 3. & 10.* quia quidquid ſoliditatis & firmitudinis habet Petrus ejúſque ſucceſſores, totum eſt ex meritis, gratia & providentia Chriſti, cujus Vicarius tantùm eſt Petrus; adeóque quicquid pote-
ſtatis

(a) Vide Cornelium ex Petro victore in Annotat. ad Novum Teſtamentum.
(b) Vide Dictionarium Scapulæ Græco-latinum.

ſtatis, auctoritatis & ſoliditatis in vicario eſt, multò pleniùs & excellentiùs erit in Principali, & propterea S. Thomæ & Theologorum communis eſt ſententia, poteſtatem excellentiæ, quæ fuit in Chriſto, nec Petro, nec Papæ communicatam fuiſſe. Eodem pacto licèt omnes Apoſtoli dicantur fundamenta Eccleſiæ *Apoc. 21. & ad Epheſ. 2.* quia toto orbe terrarum Eccleſias fundârunt & inſtituêrunt, iſtas iſti, alias alii, illiſque æquè ac Petro revelata ſunt immediatè à Deo fidei & Religionis noſtræ myſteria, quæ voce & ſcriptis ubique terrarum docendo Eccleſiam fundârunt, Petrus tamen ſpecialiſſimè, magnáque cum prærogativa fundamentum Eccleſiæ à Chriſto conſtitutus eſt, quia & caput erat Apoſtolici Collegii, & ùt Paſtor non tantùm delegatus ad plenitudinem cauſarum ùt ceteri Apoſtoli, ſed ordinarius, & poteſtatem ſuam ad ſucceſſores tranſmiſſurus, ſicq; non tantùm ſemel, aut initio Eccleſiæ naſcentis, ſed ſemper, & quamdiu illa duraret, fundamentum in ſucceſſoribus ſuis facturus, quod omnes Catholici docent, credúntque. Audi S. Hieronymum *l. 1. contra Jovian. Licet ſuper omnes Apoſtolos ex æquo Eccleſia fortitudo ſolidetur tamen propterea inter duodecim unus eligitur, ut ſchiſmatis tollatur occaſio.* Et plane æquum fuit Petro ante alios Apoſtolos Chriſti divinitatē tam promptè conſtantérque teſtanti majorem etiam quàm illis poteſtatem concedi, ùt ipſa Chriſti verba oſtendunt Petrum tantùm alloquentis, & omnia in illius laudem, fidem & remunerationem flectentis.

Notandum 3. Hanc Petri dignitatem, ſummiq; Pontificis munus non fuiſſe cum ipſo Petro extinctum, ſed ad ejus ſucceſſores Romanos Pontifices dimanâſſe, quod eſt de fide, & in Concilio Conſtantienſi *ſeſſ. 8. 15. & 27.* definitum, traduntque omnes SS. Patres, ùt videre eſt apud Bellarm. *l. 2. de S. Pontif.* Suar. *de fide d. 10.* & ex perpetua ſummorum Pontificum ſucceſſione conſtat, de qua S. Leo *ſer. 2. de Aniverſ. Aſſumpt. ſuæ. Manet diſpoſitio veritatis, & B. Petrus in accepta fortitudine Petra perſeverans, ſuſcepta Eccleſia gubernacula non relinquit, perſeverat videl. Petrus & vivit in ſucceſſoribus ſuis.* Et ipſa ratio idem evincit; non enim ſemel tantùm & initio conſtructionis Eccleſia fundamento capite, Paſtore indiguit, ſed ſemper multóque magis Chriſto & Apoſtolis abeuntibus, gratiâ miraculorum reſtrictâ, & tanto agmine hæreticis Eccleſiam, & maximè Romanos Pon-

tifices incurrentibus, ut videl. quod eleganter dixit B. Cyprianus *l.1. ep.3. Gubernatore ſublato atrociùs atq; violentiùs circa naufragia Eccleſiæ hoſtis graſſetur.*

Hiſce prænotatis, quæ negari ſalvâ fide non poſſunt, facilè jam fuerit ex allegato textu *Matth. 16.* ſuperioritatem Pontificis Romani ſupra Concilium oſtendere. Romanus Pontifex ſucceſſor Petri fundamentum eſt non unius vel alterius Eccleſiæ, nec omnium Eccleſiarum ſigillatim tantùm & ſparſim ſumptarum, ſed abſolutè Eccleſiæ Chriſti, ergo multò magis Concilii univerſalis, quod non eſt propriè, ſed repræſentativè tantùm Eccleſia Chriſti; quod verò repræſentat, ſemper minus eſt repræſentato quà tali; ſi ergo eſt fundamentum Eccleſiæ & Concilii Romanus Pontifex, ab hoc Concilium, non ipſe à Concilio pendebit, ſoliditatem & firmitatem in rebus fidei Concilio dabit, non accipiet: & Concilio nutante, ùt olim Ariminenſe, & Epheſinum ſecundum, ipſe ſtabit durabitque, ùt Petram decet, niſi fortè fundamentum aliquod fingas, quod non ſuſtentet, ſed ſuſtentetur, quod non portet, ſed portetur, hoc eſt, fundamentum non fundamentum, petram non petram, &c.

Si Petrus ipſe Concilio aſſideret, aut aliàs in Eccleſia verſaretur, nemo utique negaret, in rebus fidei decidendis illum omni Concilio potiorem fore, nec ullius auctoritatis aut momenti Conventum futurum, qui Petro contradiceret; idem ergo de ſummo Pontifice dicendum eſt, licèt enim non eadem ſit perſona Inocentii & Petri, eadem tamen eſt poteſtas, auctoritas, ſacérque principatus, & utérque fundamentum Eccleſiæ.

Quando Chriſtus Petro, ejuſque ſucceſſoribus dixit: *Super hanc Petram ædificabo Eccleſiam meam*; vel hoc dixit Petro ſummoque Pontifici ùt ab Eccleſia diſtincto, ejúſque capiti, vel Petro ùt Eccleſiam repræſentanti, ita ut promiſſio tota in Eccleſiam dirigeretur? ſi primum, ergo Petrus ejúſque ſucceſſores independenter ab Eccleſia & Concilio ſunt fundamentum & firmamentum Eccleſiæ, & Concilium à Papa ſeparatum tantum valebit, quantum domus à fundamento diviſa. Si ſecundum dicas, verba ſcripturæ apertè torquentur, cùm Chriſti verba & promiſſio in ſolum Petrum dirigantur: immo & ridiculus evadit ſenſus, & perinde eſt, ac ſi

ac ſi dicat Chriſtus: *Fundabo Eccleſiam ſuper Eccleſiam*: quid enim eſt aliud Petrus repræſentans Eccleſiam, quàm ipſa Eccleſia in Petro repræſentata? & quid poſſit dici à vera ratione & communi loquendi modo alienius, quàm Legatum, qui repræſentat Regem, eſſe fundamentum Regis; aut imaginem Palatii eſſe fundamentum, cui Palatium imponitur? cùm contrarium potiùs dicendum ſit. Verum quidem eſt, eam permiſſionem fuiſſe non ſoli Petro factam, ſed toti Eccleſiæ, quia ſicut fundamentum non eſt propter ſe, ſed propter domum; nec Rex propter ſe, ſed propter Regnum; quamvis nec fundamentum à domo pendeat, nec Rex à Regno; ita poteſtas & ſacra Petri Monarchia non eſt propter Papam, nec in ejus gratiam & utilitatem principaliter inſtituta, ſed Eccleſiæ: ſic tamen, ut ab hac non dependeat, & hæc ipſa independentia cedit in Eccleſiæ bonum, ſicut independentia Regis à Regno, & Gubernatoris à nautis, & navigantibus iſtorum ſalus & emolumentum eſt: perirent ſi imperarent: & in hoc ſenſu verum eſt, Petrum repræſentâſſe Eccleſiam, ùt optimè animadvertit D. Aug. *Tr. ult. in Ioann. & in Pſalm 108. & ſerm. 13 de verb. Domini.* nec aliud voluit ubi ſcripſit: *Petrum Eccleſiæ figuram geſſiſſe, eámque repræſentâſſe. Tr. 50 in Ioan. l. de doctr. Chriſt. c. 17. & de agone Chriſti c. 30.* Denique animadvertendum eſt, non dixiſſe Chriſtum: *Tu es Petrus, & te ſuper Eccleſiam ædificabo, ſed Eccleſiam ſuper te:* jam verò ſi Concilium prævalet Petro, & iſtum docet, corrigit, judicat punitq; , Concilium eſſet Petra, non Petrus; dicendumque eſſet: Concilium eſt Petra, & ſuper hanc Petram ædificabo Vicarium meum. Volve revolve ſacram Paginam, ſanctoſque Patres quantum voles, nunquam invenies Petrum ædificari ſuper Eccleſiam: claves Eccleſiæ committi ſuper Petrum: Petrum paſcendum aut docendum commendari: ſed ſemper contrarium, ut proinde mirari ſubeat, ubi hanc dicendi phraſin modúmque didicerint; *Concilium eſt ſupra Papam,* hoc eſt, oves ſunt ſupra Paſtorem, diſcipuli ſupra Magiſtrum, & fundamentum geſtatur à domo.

Eandem probandi energiam habent alia verba, quæ ſequuntur *Matth. 16. Et tibi dabo claves Regni Cœlorum, & quodcunque ligaveris ſuper terram, erit ligatum & in cœlis, & quodcunque ſolveris ſuper terram, erit ſolutum & in cœlis.* Per claves ſignificatur ſumma poteſtas

tum ordinis tum juriſdictionis in totam Eccleſiam, quam notâ & familiari in Evangelio phraſi *Regnum Cœlorum* Chriſtus vocat, teſte B. Gregorio *homil. 12. in Evangel.* Clavibus poteſtatem ſignificari & dari, habemus *Iſaia c. 22. Apoc. 3. & 1.* & paſſim in jure notum eſt ex *l. Clavibus 74. de contrah. empt.* & §. *45. Inſtit. de R. D.* habetque communis uſus modúſque agendi; cui enim claves horrei vel theſauri trado, liberam utique committo poteſtatem claudendi, aperiendi, excludendi, admittendi, &c. cur enim aliàs traderem? & hæc clavium promiſſio (nam actualiter traditæ ſunt claves Joannis *ult.* Chriſto à mortuis regreſſo) ſpecialiter adeo in Petrum directa eſt, ut videatur Chriſtus expreſſis Petri nomine, cognomine, Patre, pronomine demonſtrativo, dictione copulativa, aliiſq; characteribus, anxiè laboráſſe, ne alteri videretur claves ſupremamque poteſtatem promiſiſſe: *Beatus es*, inquit, *Simon filius Jona, & ego dico tibi, quia tu es Petrus: & tibi dabo claves Regni Cœlorum, &c.* Quid plus agere aut ſcribere poſſet notarius, ut nomen proprium certæ alicujus perſonæ in inſtrumento publico exprimeret? & quamvis *Matth. 18. & Joann. 20.* etiam reliquis Apoſtolis collata fuerit poteſtas ligandi, ſolvendi, remittendique peccata, nunquam tamen commiſſæ claves regni Cœlorum: ut intelligas, poteſtatem ligandi & ſolvendi ad Epiſcopos aliosque Sacerdotes, limitatè tamen, & pro determinatis Eccleſiis pertinere; ſed claves totius Regni Cœlorum ſoli Petro ejuſque Succeſſoribus commiſſas fuiſſe. Sicut enim aliud eſt claves ærarii, aliud pecuniam ex ærario habere: illud plenitudinem, hoc portionem tantùm poteſtatis oſtendit: Ita aliud eſt claves habere Regni Cœlorum, aliud poteſtatem ligandi, ſolvendi; hoc partem; illud totum ſignificat. Audi beatum Hilarium & expende *in Matth. 16. O beatus cœli Janitor, cujus arbitrio claves æterni aditûs traduntur: cujus terreſtre judicium præjudicata auctoritas ſit in cœlo, ut quæ in terris aut ligata ſint, aut ſoluta, ſtatuti ejuſdem conditionem obtineant & in Cœlo.*

Si ergo Pontifici non Concilio traditæ ſunt claves regni cœlorum, major utiquè poteſtas aperiendi claudendique penes Pontificem, quàm Concilium eſt, nec poterit Concilium aperire quod Pontifex clauſit; claudere quod aperuit: quomodo enim aperiat claudátque ſine clavibus; aut ſi claves etiam in Pontificem habet, oſtendat, unde acceperit, & ubi Chriſtus dederit Concilio, aut

Eccle-

Eccleſiæ claves & auctoritatem in Papam, dixeritque: *Dabo tibi claves in Petrum*; Sicut Petro dixit: *Dabo tibi claves in Eccleſiam, & Regnum Cœlorum*, & conſequenter etiam in Concilium; nec enim Concilium majus eſt Eccleſiâ, quam repræſentat, ſicut nec Principis Legatus, aut Procurator, major ipſo Principe. Si ergo Papa claves habet Regni Cœlorum & Eccleſiæ, quod nemo Catholicorum negat, ſicut de Petro negare non poteſt, ergo etiam, & multò magis habet claves Concilii, poteritque quod hoc clauſit ligavitque, aperire & ſolvere. Patrum teſtimonia, quæ huc faciunt, ſuo & proprio loco dabimus.

III. Tertius locus eſt Lucæ 22. Ubi ſic Petrum Chriſtus alloquitur: *Simon, Simon, ecce Sathanas expetivit, ut cribraret vos, ſicut triticum; ego autem rogavi pro te, ut non deficiat fides tua, & tu aliquando converſus confirma fratres tuos.*

Hic duæ prærogativæ Petri, ejúſque ſucceſſorum Pontificum notantur. Prima, quòd pro illo ſpecialiter Chriſtus curat, orat, providétque, ne illius fides deficiat, cùm enim jam deſtinatus eſſet fundamentum, Paſtor, capútque Eccleſiæ, major illi cura impenditur, quia illius error & caſus in doctrina fidei omnium error & caſus eſſet, nec primâ cathedrâ errante, alia major cathedra eſſet, quæ primam corrigeret: nec ulla in rectum linea tenderet, obliquâ & inclinante regulâ. Cur verò major eſſet cura & ſollicitudo Chriſti pro Petro, ut reliquis Apoſtolis à Satana expetitis, pro hoc ſolo ſpecialiter & enixiùs oretur, niſi ab iſto magis, quàm ab aliis Apoſtolis Eccleſia & Religio penderet? ſi Petrus ab Apoſtolis, Pontifex ab Epiſcopis & Concilio pendet, & illorum judicium ultima veritatis & fidei regula eſt; cur non pro iſtis potiùs, ne deficiant oratur, quàm pro Petro? recta enim ratio & prudentia volunt ea plùs curari, quæ majoris pretii ſunt & momenti, ac ne perdantur, plùs cuſtodiri.

Secunda prærogativa illis verbis expreſſa eſt, ut Petrus ſuos fratres, hoc eſt, fideles omnes conſervet, confirmetq;, & conſequenter etam Concilia, ea ſuâ auctoritate congregando, & congregata, ſi non legitimè procedant, corrigendo, & etiam diſſolvendo, ùt factum eſt in Concilio Epheſino 2. Ariminenſi, Baſileenſi &c. Confirmare autem ad eum pertinet, qui majoris auctoritatis,

Pp & po-

& poteſtatis eſt, ùt patet in confirmationibus omnium electionum, alienationum, teſtamentorum, &c. Ceterum ne quis putet noſtram hanc eſſe tantùm textûs Evangelici explicationem, audiendus eſt S. Leo *ſerm. 3. ſuæ Aſſumpt. Quoniam Diabolus*, inquit, *omnes exagitare, omnes cupiebat elidere, & tamen ſpecialis à Domino Petri cura eligitur, & pro fide Petri proprie ſupplicatur, tanquam aliorum ſtatus certior ſit futurus ſi mens Principis victa non fuerit. In Petro ergo omnium fortitudo munitur, &c.* Et B. Theodorus Studites *epiſt. ad Paſchalem PP. Audi Apoſtolicum caput, paſtor omnium Chriſti à Deo electe, claviger Regni Cœlorum, Petra fidei, ſuper quam ædificata eſt Eccleſia Catholica. Huc ades ab occidente, tibi namque dixit Chriſtus Deus noſter: Tu aliquando converſus confirma fratres tuos.*

Cùm verò hoc duplex privilegium Petro conceſſum fuerit ob bonum Eccleſiæ, átque ut fratres ſuos confirmaret, à Sathana impugnatos, & hæc utilitas, immo neceſſitas Ecleſiæ, & impugnatio Sathanæ ſemper duret, oportuit & illud privilegium in ſucceſſoribus perpetuari, perpetuo Duce contra perpetuum hoſtem inſtructo; Concilium enim generale nec ſemper haberi poteſt, multiſq; modis impeditur, ùt in primitiva Eccleſia, primis trecentis annis: & etiam celebrato quàm plurimæ exceptiones opponi poſſunt, nec quod legitimum fuerit, aliter quàm ex teſtimonio S. Pontificis conſtat: adeò ut in quamcunque partem te vertas, neceſſitatem ſummæ poteſtatis in Romano Pontifice negare haud poſſis. V. circa hunc textum Lucæ Alfonſum Salmeronem *T. 12. Tr. 19.* Et Agathonis dogmaticam epiſt in *6.* Univerſali ſynodo recitatam, & inſtar Oraculi acceptam. *Act. 4.* ubi hunc textum Lucæ eodem modo, quo nos, Agatho explicavit.

IV. Quartus locus ſcripturæ Joan. *ult. Cùm prandiſſet*, inquit Joannes, *dicit Simoni Petro IESUS: Simon Ioannis, diligis me plus his? dicit ei: etiam Domine, tu ſcis, quia amo te. Dicit ei: paſce Agnos meos. Dicit ei iterum: Simon Ioannis diligis me? ait illi: etiam Domine, tu ſcis, quia amo te. Dicit ei: paſce Agnos meos. Dicit ei tertiò: Simon Ioannis amas me? Contriſtatus eſt Petrus, quia dixit ei tertiò, amas me? & dixit ei? Domine tu omnia nôſti, tu ſcis quia amo te. Dixit ei: paſce Oves meas.*

Circa hunc locum, ut bene intelligatur, *notandum eſt primò*: Hæc verba Chriſti: *Paſce Oves meas*, ad ſolum Petrum ſpectare diligique, quibus quæ Matthæi 18. promiſerat, actualiter præſtat. Cum ſolo enim

enim Petro loquitur, ſolum examinat, reſponſum à ſolo accipit, alióſque Apoſtolos à ſumma & Monarchicâ poteſtate excludit, & inter oves Petro commiſſas ponit, erant enim præſentes Jacobus, Joannes, Thomas, quos cùm Petrus amore vinceret, vicit etiam poteſtate paſcendíque curâ, & ita Catholici omnes & Patres ſentiunt.

Notandum eſt 2. Per illam vocem: *Paſce*: ſummam poteſtatem omnémque paſcendi curam fuiſſe commendatam. Actus enim Paſtoralis non tantùm eſt præbere cibum; ſed etiam ducere, reducere, compellere, abigere, tueri, mederi, ſecare, &c. & quidquid denique ad procurandas Oves ſpectat, &c. Immo uſitatiſſimâ phraſi Scripturæ paſcere, & præſertim verbum græcum, quo Joannes utitur, *ποιμαίνω*, ſignificat juriſdictione uti regendo, præſidendo, gubernando, &c. ùt patet Iſaiæ *44. v. 28. Qui dico Cyro, Paſtor meus es tu.* Et Ezechielis 34. ubi eleganter functiones myſtici Paſtoris deſcribuntur. Et *Pſalmo 2.* ubi legimus: *Reges eos in virga ferrea*: Græcus & Hebraicus habet: *Paſces eos.* Eodem modo Matthæi 2. ubi noſter habet: *Exiet mihi Dux, qui regat Populum meum Iſraël*: Græcus habet: *qui paſcat.*

Notandum 3. cùm Chriſtus dicat: *Paſce oves meas,* nec exprimat quas, commiſiſſe omnes paſcendas: cur enim potiùs iſtas, quàm illas, cùm nullas in ſpecie notet, aut excipiat? quæ ergo ſunt oves Chriſti, ſunt etiam oves Petri, nec illum Paſtorem habere poſſunt, qui Petrum non habent. Audi B. Leonem *ſerm. 3. de aſſumpt. ſua. De toto,* inquit, *mundo unus Petrus eligitur, qui & univerſarum gentium vocationi, & omnibus Apoſtolis, cunctíſque Eccleſiæ Patribus præponatur: ut quamvis in populo Dei multi ſint Sacerdotes, multique Paſtores, omnes tamen propriè regat Petrus, quos principaliter regit & Chriſtus. Magnum & mirabile, dilectiſſimi, huic viro conſortium potentiæ ſuæ tribuit divina dignatio, & ſi quid commune cum eo ceteris voluit eſſe Principibus, nunquam niſi per ipſum dedit, quidquid aliis non negavit.* S. Bernardus *lib. 3. de conſiderat. c. 7. Tu,* inquit, *es, cui claves traditæ, cui oves creditæ ſunt. Sunt quidem & alii cœli janitores, & gregum Paſtores, ſed tu tantò glorioſiùs, quantò & differentiùs utrumque præ ceteris nomen hæreditaſti. Habent illi ſibi adſignatos greges ſinguli ſingulos, tibi univerſi crediti, uni unus. Nec modo ovium, ſed & Paſtorum tu unus omnium Paſtor. Unde id probem quæris? Ex verbo Domini. Cui enim non dico Epiſcoporum, ſed etiam Apoſtolorum ſic abſolutè & in diſcretè tota commiſſa ſunt oves? ſi me amas Petre,*

Pp 2 *Paſce*

Paſce oves meas. Quas? illius vel illius populos civitatis aut regionis, aut certi Regni? Oves meas, inquit, *Cui non planum, non deſignâſſe aliquas, ſed adſignâſſe omnes? Nihil excipitur, ubi diſtinguitur nihil. Et fortè præſentes ceteri condiſcipuli erant, cùm committens uni, unitatem omnibus commendaret in uno grege & uno paſtore, ſecundum illud: Una eſt columba mea, formoſa mea, perfecta mea. Ubi unitas, ibi perfectio. Reliqui numeri perfectionem non habent, ſed diviſionem, recedentes ab unitate, inde eſt quòd alii ſinguli ſingulas ſortiti ſunt plebes, ſcientes Sacramentum. Denique Jacobus qui videbatur columna Eccleſiæ, unà contentus eſt Hieroſolymâ, Petro univerſitatem cedens. Pulchrè verò ibi poſitus eſt ſuſcitare ſemen defuncti fratris, ubi occiſus eſt ille: nam dictus eſt frater Domini. Porrò cedente Domini fratre, quis ſe alter ingerat Petri prærogativæ? Ergo juxta Canones tuos alii in partem ſollicitudinis, tu in plenitudinem poteſtatis vocatus es. Aliorum poteſtas certis arctatur limitibus, tua extenditur, & in ipſos, qui poteſtatem ſuper alios acceperunt. Nonne ſi cauſa extiterit, tu Epiſcopo Cœlum claudere, tu ipſum ab Epiſcopatu deponere, etiam & tradere Sathanæ potes? ſtat ergo inconcuſſum privilegium tuum tibi tam in datis clavibus, quàm in ovibus commendatis. Accipe aliud, quod nihilominus prærogativam confirmat tibi. Diſcipuli navigabant, & Dominus apparebat in littore: quòdque jucundius erat, in corpore redivivo. Sciens Petrus, quia Dominus eſt, in mare ſe miſit, & ſic venit ad ipſum, aliis navigio pervenientibus. Quid iſtud: Nempe ſignum ſingularis Pontificii Petri, per quod non navem unam, ut ceteri quique ſuam, ſed ſæculum ipſum ſuſceperit gubernandum. Mare enim ſæculum eſt: naves, Eccleſiæ. Inde eſt, quòd alterâ vice inſtar Domini gradiens ſuper aquas, unicum ſe Chriſti Vicarium deſignavit, qui non uni populo, ſed cunctis præeſſe deberet. Siquidem aquæ multæ, populi multi. Ita cum quiſque cæterorum habeat ſuam, tibi una commiſſa eſt grandiſſima navis, facta ex omnibus, ipſa univerſalis Eccleſia toto orbe diffuſa.*

Et Innocentius III. *in c. ſollicita. de Majorit. & obed. Nobis autem in B. Petro ſunt oves Chriſti commiſſæ dicente Domino: Paſce oves meas: Non diſtinguens inter has oves & alias, ut alienum à ſuo demonſtraret ovili, qui Petrum & ſucceſſores ipſius magiſtros non recognoſceret.*

Hoc ipſum videtur Ezechiel prædixiſſe *c. 34.* Ubi: *Et ſuſcitabo ſuper eas paſtorem unum, qui paſcat eas, ſervum meum David, ipſe paſcet eas, & ipſe erit eis in Paſtorem*; & *Joannis 10. Ego ſum Paſtor bonus. &*

alias

alias oves habeo, & fiet unum ovile, & unus Paſtor. Quæ omnia licèt de Chriſto primariò dicta ſint, pertinent tamen etiam ad Petrum, ejúſque ſucceſſores, qui ſunt Paſtores Vicarii, non Principales. Sicut enim ovile eſt perpetuum, ita & Paſtor; nec minùs jam oves Paſtore indigent quàm olim, lupis æquè graſſantibus. Et quamvis abſolutè loquendo potuiſſet Chriſtus ſine viſibili Paſtore Eccleſiam ſuam ovéſque regere, cùm nullius creaturæ auxiliô ad producendos effectus cùm gratiæ tùm naturæ indigeat; ſicut potuit ſine Sole mundum illuſtrare, ſine igne calefacere, ſine ſacramentis ſenſibilibus gratiam ſuam & fidem largiri, ſine gubernatore navim ad portum ducere, ſine militibus victorias dare, hoc tamen Deus nunquam fecit, nec mundum immediatè, ſed per alias creaturas rexit, homines præſertim, ùt planè in providentiam divinam alium novúmque ordinem inducat, qui dicit viſibilem ejus Eccleſiam à nullo viſibili Paſtore regi; Et viſibili huic corpori, inviſibile tantùm caput eſſe: nec ad Concilium confugias; quia non huic, ſed Petro dictum eſt: *Paſce oves meas.* Nec poſſunt tot Epiſcopi unus Paſtor appellari: maléque ſuis ovibus providiſſet Chriſtus, Paſtore dato tam difficilis conventionis, & cui, ne accurat, tot impedimenta moræque opponi poſſunt, vagis interim ovibus; & luporum Concilium paratur expoſitis.

Ex hoc Joannis loco facilè multíſque modis apparet, quantum Romanus Pontifex Concilio præſtet. Aut enim Epiſcopi in Concilio univerſali oves Chriſti, aut ovile, aut Paſtores univerſæ Eccleſiæ ſunt: nam particulares eſſe haud negamus. Si oves aut ovile ſunt: ergo unum & viſibilem Paſtorem habent, cui ſubſunt, cui obediunt, quem ſequuntur: quem alium, præter Petri ſucceſſorem? niſi dicant, ſe oves eſſe ſine Paſtore, & conſequenter nec Chriſti; hic enim ovibus ſuis Paſtorem dedit: *Petre amas me? Paſce oves meas*: nam quas non paſcis, non ſunt meæ. Si verò Concilium Paſtor eſt: imprimis quomodo unus Paſtor tot Paſtores? quomodo omnes Chriſti oves Petro datæ, ſi tot exceptæ? nec exceptæ tantùm, ſed Petro antepoſitæ? aut hanc paſcendi ipſum Paſtorem, hoc eſt, Petrum, à Chriſto acceperunt, aut non acceperunt poteſtatem? ſi non acceperunt, non ergo habent: ſi acceperunt, oſtendant, quando, & quo loco, & quo in Evangelio dicatur

Concilio: *Paſce Petrum, ejuſque Succeſſores*: ſi enim apud Juriſconſultos pudor eſt, cùm ſine lege loquuntur, multò magis apud Theologos, cùm ſine Evangelio. Si dicas, Petro fuiſſe omnes oves Chriſti commiſſas ſigillatim ſumptas, non vero collectas, & Pontificem eſſe ſuper omnes Epiſcopos ſeparatim, non verò ſuper omnes collectim, & in Concilio congregatos.

Reſpondemus, hanc diſtinctionem nullo Evangelii, aut ſacræ ſcripturæ teſtimonio niti: eſt verò abſurdum in re tanti momenti, perinde ac in controverſia aliquâ philoſophica, & ingenii exercendi causâ, tam claris ſcripturæ locis diſtinctionem opponere plane voluntariam, nec in ſcripturis, nec in Patribus repertam; quaſi verò hâc ſemel admiſsâ philoſophandi ratione, tàm clarè aliquid à ſcriptura dicatur, quod non facile in tuam ſententiam torqueas. Immo ſcripturæ hæc explicatio repugnat: Paſtoris enim eſt ovibus non tantùm palantibus vagiſque, ſed etiam collectis imperare, ipſumque gregem in cuſtodiam accipere; alioquin eodem modo, majorique ratione dicendum erit: Epiſcopos ſingulis quidem ſuæ Diæceſis Sacerdotibus majores eſſe, ſed non omnibus congregatis, & ita Synodo ſubeſſe, ab eaque judicari poſſe, legeſque accipere; ſicut enim ſe habet Epiſcopus ad Sacerdotes, ita Pontifex ad Epiſcopos.

Deinde cum Chriſtus Petro oves ſuas committit, id utique præſtitit, quod *Matth. 18.* promiſerat: ibi verò promiſerat ſupra Petrum ædificare non Eccleſias tantum particulares, ſed totam, & univerſam, hoc enim ſignificant illæ voces: ***Eccleſiam meam: Tibi dabo claves Regni cœlorum.*** Rex cum in Provinciam Vicarium mittit, aut proregem, ejúſque fidei Regnum ſubditoſque commendat, & ſingulos, & omnes conjunctim commendâſſe intelligitur, adeò ut nulla ſtatibus & comitiis generalibus in Vicarium ſit poteſtas. Ridiculum planè dixeris Imperatorem, cui ſinguli tantum milites, non exercitus pareat. Qui contrariam ſententiam tuentur, vel hoc ipſo imbecillitatem cauſæ ſuæ produnt, quòd nec ipſi ſcripturæ locum aliquem producunt, ex quo appareat, datam Eccleſiæ in Petrum poteſtatem: & contra ſe productos non poſſunt declinare, niſi miſerè & in alienos ſenſus torqueant.

V. Quintus locus ſcripturæ habetur in actis Apoſtolorum *c. 15.* ubi

ubi ortâ quæſtione, an fideles recens ad Chriſtum converſos oporteret circumcidi? miſſi ſunt Paulus & Barnabas, qui Collegium Apoſtolicum conſulerent: *Statuerunt*, inquit ſacer textus, *ut aſcenderent Paulus & Barnabas, & quidam alii ex aliis ad Apoſtolos & presbyteros in Ieruſalem ſuper hâc quæſtione, conveneruntque Apoſtoli & ſeniores videre de verbo hoc. Cùm autem magna conquiſitio fieret de verbo hoc, ſurgens Petrus dixit ad eos: Quid tentatis Deum, imponere jugum ſuper cervices diſcipulorum, quod neque Patres noſtri, neque nos portare potuimus? ſed per gratiam Domini noſtri Ieſu Chriſti credimus ſalvari, quemadmodum & illi. Tacuit autem omnis multitudo.*

Vides in hoc primo & præcipuo Concilio, hoc eſt Apoſtolico, Petrum non exſpectatis aliorum ſuffragiis ſententiam proferre, & Concilio, quid credere & facere oporteat, præſcribere: illa enim verba: *Quid tentatis Deum &c.* non tantùm ſunt conſulentis, ſed omnino præſcribentis, & definientis: quam ſententiam totum Concilium communi omnium ſilentio veneratum eſt, comprobavitq;, quaſi lite jam finitâ, nec dubium aliud admittente: eſt enim dignum animadverſione, quod notat ſcriptura, antequam Petrus decerneret, acriter in Concilio diſputatum eſſe: cùm autem magna conquiſitio fieret &c. Sed Petro ſententiam elocuto, ſilentium omnibus oppoſitum, cauſamque abſolutam: *Tacuit autem omnis multitudo.* Jacobus poſteà Petri ſententiam laudans adjecit: fidelibus imponendum eſſe, ut à ſuffocatis, & ſanguine, cibiſque Idolo immolatis abſtinerent, ut tantò faciliùs cum Judæis convenirent, eoſque ad fidem provocarent. Nec te moveat Concilium hoc Apoſtolicum in hæc verba decretum concepiſſe: *Viſum eſt Spiritui Sancto & nobis.* Ubi nulla mentio Petri: nam hæc eſt omnium Conciliorum phraſis, moduſque decernendi, etiam eorum, in quibus conſtat ſummos Pontifices præſediſſe, ſupremamque poteſtatem exercuiſſe, ùt patet omnia Concilia legentibus, & ipſum Tridentinum. Cùm enim Pontifex ſit caput Concilii, per ſe notum eſt, quidquid à Concilio decernitur, multò magis à capite decerni, nec opus eſt aliâ expreſſione. V. D. Hieronymum *in epiſt ad Auguſtinum*, quæ inter epiſtolas Auguſtini eſt undecima, ubi dicit: *B. Petrum fuiſſe Principem Decreti in hoc Concilio Apoſtolico editi, in ejúſque ſententiam Iacobum Apoſtolum, omneſque Presbyteros tranſiviſſe.* Idem habet Tertull. *l. de Pudic.*

Si ergo Petrus in Concilio Apoſtolico, ubi omnes Spiritu ſancto ple-

ctо pleni erant, & erroris incapaces, cauſam ſolus definit, aliiſque ſilentium imponit, quis negat hanc illi poteſtatem in Concilio, ubi nec Apoſtoli ſedent,nec ab erroribus liberi?

VI. *Sextum argumentum* ſumitur ex variis ſcripturæ locis, in quibus ſtatus Eccleſiæ Monarchicus, unique capiti & ſacerdoti ſubjectus aperte oſtenditur: nam Oſeæ 2. & in Cant. ac Apocalypſi Eccleſia frequentiſſimè comparatur ſponſæ: Cant.6. exercitui ordinato.Matth.3.4 5. & paſſim in Evangeliis Regno. Joan.10. Ovili. 1.ad Corinth *cap.12.* & ad Roman. 12. Corpori humano &c.

At vero negari non poteſt, ſponſam marito ſubeſſe, exercitum duci,regnum regi, Ovile paſtori, & corpus capiti. Nec invenies in ſacris litteris Eccleſiam aliquando rempublicam vocari, ſed tantùm regnum, familiam, domum, &c. ut intelligas ſupremam in Eccleſiâ poteſtatem penes unam non plures eſſe.

Septimum argumentum ex ſacris litteris ſumitur à ſenſu negativo. Eſt enim in utroq; jure receptiſſimum axioma: *Regulæ inhærendum eſſe, donec contrarium vel exceptio probetur: Nec recedimus à regula,donec contrarium probetur l. ab ea parte. ff. de probat. l. apud antiquos C. de furt. c. 2. de conjug. Leproſor. c. ad decimas de reſtit. ſpoliat. in 6.* ubi gloſ. quod maximè verum habet in ſacris Scripturis,illiſque quæ dependent ex ſolâ Dei voluntate & inſtitutione, quod eleganter more ſuo tradit S. Thom. *in 3. p. q. 1. a. 3.* Sed nullibi reperiemus in ſacris libris fuiſſe Eccleſiæ aut Concilio in Petrum datam poteſtatem: quo ergo fundamento hoc aſſeritur? nam locus ille Matth. *18. v. 15. Si peccaverit in te frater tuus, dic Eccleſiæ*: nihil planè probat, cùm ibi nec de Papa, nec de Concilio generali ſermo ſit, oporteret enim quotidiè cogi Concilia ad fratrum peccata deferenda & corrigenda: Cùm ergo Chriſtus toties Petrum Eccleſiæ præficiat, Eccleſiam verè nunquam; non videmus, quâ tandem ratione fieri poſſit, ut quod Chriſtus & Scriptura toties & tam clarè dicit, negetur, quod nunquam dicit, affirmetur: ſummus Pontifex *Solus permittitur ſanctuarium ingredi; & in dubiis Deum conſulere: ſolus Oraculum in pectore geſtat, & ſententiam dicit: at geſtabit judicium filiorum Iſraël in pectore ſuo in conſpectu Domini ſemper.* Exodi *28. Et qui ejus præcepto non obedierit, mori jubetur*: ſoli Pontifici dicitur, *fundabo ſuper te Eccleſiam meam*: Soli: *Confirma fratres tuos*: Et, *ſi amas me: Paſce oves meas*, non has vel illas, ſed meas, hoc eſt omnes.

De Con-

De Concilio ne apex quidem: nulla ergo ratio permittit, ut, quod ſcriptura nunquam dicit, nos dicamus; & quod toties, tantaque cum cura dicit, nos negemus.

§. V.

Conciliorum teſtimonia, quibus ſe Pontifici ſubmittunt.

Summaria.

1. *Papam Concilio ſuperiorem eſſe, an in Conciliis antiquisq; Patribus aliquando definitum?*
2. *Synodi Romanæ teſtimonium.*
3. *Et Nicænæ*
4. *Et Conſtantinopolitanæ.*
5. *Et Epheſinæ.*
6. *Et Chalcedonenſis.*
7. *Et ſecundæ Conſtantinopolitanæ.*
8. *Et tertiæ Conſtantinopolitanæ.*
9. *Et ſecundæ Nicænæ.*
10. *Et octavæ Oecumenicæ*
11. *Et Concilii Lateranenſis ſub Alex. III.*
12. *Et Lugdunenſis ſub Gregorio X.*
13. *Et Conſtantienſis.*
14. *Et Florentini.*
15. *Et Lateranenſis ſub Leone X. à Rege Galliarum recepti.*

I.

PRænotandum eſt, litem hanc ultimis ſæculis Pontifici motam eſſe, ab eo videl. tempore, cùm ſchiſmata Eccleſiam infeſtârunt, natæque hæreſes in Pontificem

armatæ. Tunc enimverò ſigna collata, & Concilium cum Papa commiſſum: diſpari quidem Hæreticorum & Catholicorum intentione, iſtis ſchiſmatis finem, illis principium quærentibus. Nemo proinde mirabitur, ſi nec in antiquis Conciliis, nec in Patribus hæc propoſitio in terminis formalibus reperitur: *Papa major eſt Concilio.* Invenitur tamen in terminis æquivalentibus, cùm videl. dicunt: *Papam eſſe judicem Concilii: Eſſe Paſtorem Concilii, & univerſalis Eccleſiæ: præſcribere Concilio leges, & poſſe illius acta reſcindere: à Concilio poſſe ad Papam appellari, non verò à Papa ad Concilium: Papam à nemine, præter Deum judicari poſſe, &c.* hæc enim omnia ſuperioritatem dicunt, & à nobis ſigillatim expendentur.

II. *Anno igitur CCCXXIV.* Conſtantini M. XIX. in thermis Trajani celebrata eſt Romæ à Sylveſtro Papa Synodus præſente Conſtantino Imperatore recens baptiſmi aquis abluto, Helenâq; Matre & Epiſcopis Græcis Latinisq; 284. aut ſecundum alios ducentis triginta: quo in Concilio *c. ultimo* definitum eſt: *Romanum Pontificem omnium mortalium judicem à nemine judicari poſſe; immo ne quidem ab omni Clero*, hoc eſt, Concilio: nec enim omnis Clerus alibi quàm in Concilio univerſali ad judicium colligitur. Quo decreto manifeſtè Primatus Papæ ſupra Concilium oſtenditur: nam ſi infra Concilium eſſet, ab hoc judicari utiq; poſſet. Et quamvis hoc Concilium univerſale non fuerit, nobis ſufficit oſtendere, jam initio Eccleſiæ florentis, ubi ſanguis adhuc martyrum calebat, ſubmotâ procul adulatione, vaſtique dominatûs libidine ſanctiſſimum Pontificem, & florem Græci Latinique Sacerdotii nobiſcum ſenſiſſe. Verba ſynodi ſunt *cap. ult. Nemo dijudicet primam ſedem, quoniam omnes ſedes à prima ſede juſtitiam deſiderant temperari: néque ab Auguſto, néque ab omni Clero, néque à Regibus, néque à populo judex judicabitur. Et ſubſcripſerunt ducenti octaginta quatuor Epiſcopi & 45. Presbyteri & 5. Diaconi & Auguſtus Conſtantinus, & Mater ejus Helena, & fixit Canonem hunc Sylveſter Epiſcopus in urbe Roma & omnibus Epiſcopis aſperſit. Actum 3. Cal. Junii Domino Conſtantino Auguſto tertium, & Priſco Conſule.* Habetur *Tom. 1. Concil. in collectione Veneta fol. 600.* Meminit hujus Canonis Nicolaus Papa ad Michaëlem Imperatorem.

III. *Anno CCCXXV.* juxta calculum Baronianum celebrari eſt cœpta Nicœna ſynodus omnium celeberrima, duravitque in an-

num

num tertium. Præſentes Epiſcopi 318. magnam partem ſanctitate & doctrinâ clariſſimi. Præſiderunt Romani Pontificis nomine Oſius Epiſcopus Cordubenſis, Victor ſeu Vitus atque Vincentius Romani Presbyteri, adfuitque Conſtantinus. Cauſa Concilii vocandi, hæreſis præſertim Ariana palàm & cum inſignibus prodire auſa: & error Quartadecimanorum, qui Judaico more non Dominico die Paſcha, ſed Lunâ decimâ quartâ, in quamcumque diem incidiſſent agitabant. Inter multa miracula, quæ Philoſophis expugnandis (nam & hos magno numero Arius conduxerat) patrata ſunt, illud celebre, quod Nicephorus recitat *lib. 8. c. 23.* Mortuis ante ſubſcriptionem duobus Epiſcopis Chryſantho & Muſonio, ad illorum tumbam volumen Canonum delatum eſſe, petitúmque, ut ſi à Patribus ſancita Deo cordi eſſent, ipſi quoque ſubſcriberent: ſigilla, ne fraus aliqua fieret, libro appoſita, & nox inter preces traducta. Albente ſole, ſigilliſque intactis, reperta in hæc verba defunctorum ſubſcriptio: *Chryſanthus & Muſonius quamvis corpore translati, manu tamen propriâ nos quoque libello ſubſcribimus.* Refert hanc hiſtoriam præter Nicephorum Gregorius Presbyter Cæſarienſis *in Oratione de magna Synodo Nicana apud Lipomanum tom. 6. Videantur acta Concilii Nic. tom. 1. Concil. lib. 4. fol. 596. & ſeqq. Veneta edit.*

Hoc ergo Concilium non contentum ea, quæ Patres decreverant, tot miraculis à Deo fuiſſe confirmata, datâ ſynodali epiſtolâ ad Sylveſtrum acta Concilii tranſmittunt, rogantque, ut indicto Romæ Concilio ea confirmet, roboretque, nec enim ſatis firma eſſe, niſi ille accedat. Epiſtola ſic habet: *Beatiſſimo Papæ urbis Romæ Oſius Epiſcopus Cordubenſis & Macarius Epiſcopus, &c. Quoniam omnia corroborata de divinis Myſteriis Eccleſiaſticæ utilitatis, quæ ad robur pertinent ſanctæ Eccleſiæ Catholicæ explanata, & de Græco redacta ſcribere confitemur: nunc itaq; cenſeat veſtra Apoſtolica doctrina, Epiſcopos totius veſtræ Apoſtolicæ urbis in unum convenire, veſtrúmque habere Concilium, ut firmetur noſtra ſanctimonia, gradúſque fixos vel textus ordinationis tuæ ſanctimoniæ noſtra poſſit habere regula. Quidquid autem conſtituimus in Concilio Nicano, precamur veſtri oris conſortio confirmetur.* Sylveſter coactâ Synodo Nicænum Concilium confirmat, anathemate in eos, qui aliter crederent pronuntiato, ut patet ex Concilio Romano, quod habetur poſt Synodum Nicænam *Tom. 1. Conciliorum* & *epiſt. Synodali 4.* Felicis Papæ III. ubi: *Domino ad beatum*

Petrum Apoſtolum dicente: Tu es Petrus, & ſuper hanc petram ædificabo Eccleſiam meam: eam vocem ſequentes trecenti decem & octo SS. PP. apud Nicæam congregati, confirmationem rerum atque auctoritatem ſacræ Romanæ Eccleſiæ detulerunt. Inter Canones Concilii Nicæni 19. & 29 ita ſonant: *Non debent præter ſententiam Romani Pontificis Concilia celebrari. Omnes Epiſcopi, qui in quibuſdam gravioribus pulſantur, quoties neceſſe fuerit, liberè Apoſtolicam appellent ſedem, atque ad eam quaſi ad Matrem confugiant, ut ab ea (ſicut ſemper fuit) fulciantur, defendantur, & liberentur, cujus diſpoſitioni omnes Majores Eccleſiaſticas cauſas antiqua Apoſtolorum, eorumque ſucceſſorum, atque Canonum auctoritas reſervavit.* Et in Canonibus ex Arabico translatis *Canon. 39. Qui tenet ſedem Romæ, caput eſt & Princeps omnium Patriarcharum; quandoquidem ipſe eſt primus ſicut Petrus, cui data eſt Poteſtas in omnes Principes Chriſtianos, & omnes populos corū, ut qui ſit Vicarius Chriſti ſuper cunctos populos & cunctam Eccleſiam Chriſtianam. Et quicumque contradixerit, à Synodo excommunicatur.*

Hos Canones legitimos eſſe, & antiquitati notiſſimos, patet ex *Epiſtola 1. & 2.* Julii Primi, (qui electus eſt anno CCCXXXVI. ſecundus à Sylveſtro, & Nicænæ Synodo proximus,) quas dedit ad Synodum Antiochenam: & epiſtolâ Liberii, qui Julio ſucceſſit, ad Athanaſium alioſque Epiſcopos Alexandriæ congregatos. (a)

Nec obſtat, hos Canones non inveniri inter viginti Canones à Rufino recitatos; certum enim eſt Canones Nicænos fuiſſe 70. ex epiſtola S. Athanaſii *ad Marcum, Sylveſtri in Pontificatu ſucceſſorem: & reſponſoria ejusdem Marci ad Athanaſium: & ex Julii 1. epiſtola 2. ad Synodum Antiochenam.* Ex quibus etiam epiſtolis conſtat, Arianos acta Nicæni Concilii flammis tradidiſſe, adeò ut oportuerit S. Athanaſium illa ex ſcriniis Romanis petere. (b)

Si ergo ex ſententia, exemploque S. Nicænæ ſynodi, ſine conſenſu & confirmatione Romani Pontificis Concilia non valent: ſi majores cauſæ ad Pontificem deferri debent: ſi Papa eſt ſuper univerſos populos, & univerſam Eccleſiam Chriſtianam; ſequitur, omnino eſſe ſupra Concilium univerſale. Concilium enim, maximè Pontifici oppoſitum, ejuſque auctoritate deſtitutum, minoris eſt au-

(a) Vide Franciſc. Turrianum procemio in Canones ſynodi Nicæn. quod habetur Tom. 1. Concil. in actis Concil. Nicæni.

(b) Vide laudatum Turrianum, & acta Concilii Nicæni l. 3. circa initium.

eſt auctoritatis, quàm omnes populi & tota Eccleſia Chriſtiana: nec enim Concilium eſt Eccleſia univerſalis, ſed tantum repræſentans, & hoc ipſo infra Eccleſiam; ſicut legatus Principis infra Principem, omniſque imago hominem repræſentans infra hominem; ſi ergo Papa eſt ſuper Eccleſiam Chriſtianam univerſalem, multò magis ſupra Concilium. Si, ùt dicunt adverſarii, tota poteſtas & auctoritas Papalis Concilio univerſali ineſt, etiam ùt à Papa diſtincto; quid ergo opus confirmatione Papali tam longè, tam anxiè petitâ, tantóque cum apparatu datâ? minor enim recipit quidem, ſed non confirmat voluntatem & præcepta majoris: confirmatio enim arguit ſuperioritatem, ùt patet in omnibus, electionum, alienationum, & teſtamentorum confirmationibus, quæ à ſuperioribus fiunt. Et verò has ſummorum Pontificum confirmationes non fuiſſe tantùm particulares, & ad meliùs eſſe, ſed plane neceſſarias, & auctoritativas, patet vel ex ipſo hiſtoriæ contextu, eſtque expreſſum *in c. regula d. 17.* ubi Julius Papa, *in epiſt pro Athanaſio ad Orientales 129 Epiſcopos: Regula veſtra*, inquit, *nullas habet vires, nec habere poteſt, quoniam nec ab Orthodoxis Epiſcopis hoc Concilium actum eſt, nec Romana Eccleſia legatus interfuit, Canonibus præcipientibus, ſine ejus auctoritate Concilia fieri non debere. Nec ullum ratum eſt, aut erit unquam Concilium, quod non fultum fuerit ejus auctoritate.* Similia habentur *in c. bene d. 96. c. confidimus cauſa 25. q. 1. Epiſt. Leonis II. ad Conſtantinum quæ habetur ad finem ſextæ Generalis Synodi.* Ex quibus omnibus & infrà dicendis patet, fuiſſe rejecta, nec pro validis habita, quæ Romani Pontifices aut non admiſiſſent, aut non confirmâſſent. Ipſe Oſius Romani Pontificis Legatus, ex Sylveſtri Papæ ſententia, omnia hæreſis Arianæ capita præ[t]runcavit, teſte Athanaſio *in epiſtola ad ſolitariam vitam agentes*, & claſſicum Patribus cecinit, recitato ſymbolo, quod poſteà Nicænum dictum eſt; ad cujus normam canones, & decreta ſancita. Vide epiſtolam S. Athanaſii *ad ſolitariam vitam agentes*: ubi expreſsè hoc teſtatur.

Hæc omnia ſuperioritatem notant; præfinire enim Concilio, & velut præjudicium figere, ſuperioris utique eſt; ad quod alludens beatus Hilarius in Matthæum *Canon. 16. O beatus*, inquit, *cœli Janitor, cujus arbitrio claves æterni aditûs traduntur, cujus terreſtre judicium præjudicata auctoritas ſit in Cœlo.* Si ex ſententia Hilarii judicium

Petri præjudicata auctoritas in cœlis eſt, multò magis præjudicata auctoritas fuerit in Concilio.

Anno CCCLXXXI. Agi cœpta ſecunda ſynodus Oecumenica, quæ fuit prima Conſtantinopolitana, Damaſo Papâ & Theodoſio Magno Imperatore. Adfuêre Epiſcopi Orthodoxi 150. Ariani & Macedoniani 36. teſte Nicephoro *in hiſtor. Eccleſiaſt.* Cauſa vocandi Concilii præcipua fuit, ut Synodus Nicæna confirmaretur, & Macedoniani auctoritate Concilii in viam redirent, ſpe aliquâ exitum ſpondente. Conveniſſe Synodum auctoritate Damaſi Pontificis certum eſt ex geſtis ejuſdem Damaſi apud Baronium *ad hunc annum*, ejuſdémque Damaſi epiſtola apud Theodoretum *lib. 2. c. 22. & lib. 5. c. 9.* eâdémque Damaſi auctoritate fuiſſe confirmatum in iis, quæ ad fidem pertinent, tradit Photius *in libello de 7. Synodis.* Quæ in hoc Concilio, quoad fidem moréſque ſtatuta fuerint, videri poteſt in actis Concilii Conſtantinopolitani *tom. 1. Conciliorum.*

In hac Synodo auctoritas Pontificis Romani ſupra Concilium ex multis apparuit. 1. Quòd Canonem V. (quo poſt Romanum Epiſcopum Conſtantinopolitano primæ deferuntur, contra privilegium Epiſcopi Alexandrini) Eccleſia Romana non admiſerit, immo expreſsè rejecit Leo I. Pont. Max. ùt videre eſt *Epiſtolâ 53.* ad Pulcheriam Auguſtam, & ad Martianum Imperatorem, quæ habentur in actis Concilii Chalcedonenſis *tom. 2. Concil.* Videri etiam poteſt D. Gregorius M. *lib. 6. Epiſt. 31.* aliiſque pluribus. Tandem poſt plura ſæcula Innocentius III. publici boni & pacis cauſâ hoc privilegium Conſtantinopolitano Patriarchæ conceſſit, ùt habetur *c. antiqua de privilegiis.* En apertum Pontificiæ poteſtatis argumentum! ſi Concilium præſtaret Papæ, & hujus minor, quàm illius auctoritas eſſet, cur ergo correxit Papa, quod Concilium conſtituit? oportuit planè & Concilium erràſſe, & minoris fuiſſe auctoritatis, alioquin à ſummis Pontificibus, nec judicatum foret, nec improbatum: maximè cùm ipſi Pontifices fuerint ſanctiſſimi, Leo videlicet & Gregorius M. eorúmque hac in re judicium à nullo, ne quidem Imperatoribus & Epiſcopis Conſtantinopolitanis notatum fuit. Videantur acta *Concilii Chalcedon.* 2. In fine hujus Concilii hæc habentur: *Damaſus ad examinanda Synodi Conſtantinopolitanæ acta pro Eccleſiæ Romanæ more & auctoritate Romæ Concilium indixerat, ad quod & Orientales evocati*

evocati Legatos cum purgatione miſerunt. Id ſequenti anno frequentiſſimum celebratum eſt, Concilium Conſtantinopolitanum confirmatum, & omnes hæreſes condemnatæ. Hæc ibi. Neque hoc novum in Concilio Conſtantinopolitano, cùm idem obſervatum fuerit circa Concilium Nicænum 1. ùt ex Epiſtola ſynodali ſupra oſtenſum. Si ergo Pontifex examinat acta Concilii, utique major Concilio eſt; nec enim ſubditorum eſt Superioris legem & præcepta examinare, ut admittat repellatve, ſed obſervare: & hoc ipſum examen ſupponit Concilium errare & falli poſſe, nemo enim certa examinat. Quodſi examen Pontificis non ſit decretorium, & ultimum, nulliq; obnoxium errori, oportebit hoc ipſum à Concilio examinari, & Concilium iterum à Papa, nullo examinum fine. Præſertim cùm actorum Synodalium examinatio, & approbatio adeò ſit neceſſaria, ut ſine illis ipſa Concilii acta pro nullis habeantur teſte Damaſo & Concilio Romano in libello ſynodico apud Theodoretum *lib. 2. c. 22.* ubi: *Siquidem numerus Epiſcoporum, qui erant Arimini, præjudicii vim habere non debet, præſertim cum formula illa neque Epiſcopo Romano, cujus ſententia præ ceteris omnibus exſpectanda erat, neq; Vincentio, neque aliis eidem conſentientibus. Itaque veſtra integritas manifeſtò videt hanc fidem ſolam, quæ auctoritate Apoſtolicâ Nicea ſtabilita eſt, perpetuò tenendam eſſe.* 3. Damaſus Papa præveniens judicium Concilii Conſtantinopolitani hæreſes Sabellii, Macedonii, & Eunomii prædamnavit, datoque ad Paulinum Epiſcopum libello, diras & anathematiſmos in eorum hæreſes dixit, ùt habetur *tom. 1. Concil. ante Concil. Conſtantinopol.* juſſitque inſuper ſuas in illos ſententiam & cenſuram per Orientis Eccleſias publicari. Non ergo Papa ſubeſt Concilio, nec in rebus fidei tribunal aliud exſpectat, alioquin nec Concilii ſententiam præveniret, nec ab eo deciſa vim dogmatis obtinerent: dogma enim fidei omne dubium excludit; at verò ſi Papa in judicando falli poteſt, & judicium altius certiúſque exſpectat; ejus ſententiæ nec dubium excludunt, nec diris & anathematiſmis priùs armari debent, quàm Concilio cauſam finiente.

V. *Anno CCCCXXX.* Agi cœpta eſt tertia Oecumenica Synodus Epheſina contra hæreſin Neſtorii Epiſcopi Conſtantinopolit. negantis Beatiſſ. Virginem Mariam Theotocon, hoc eſt, Deiparam appellandam eſſe, eo quòd duas in Chriſto Hypoſtaſes & Per-

ſonas

ſonas aſſereret, negaretque Deum humanitati ſecundùm ſubſtantiam unitum eſſe, ſed tantùm ſecundùm dignitatem & auctoritatem, ſicq; Beatiſſ. Virginem peperiſſe filium naturâ purum hominem, ſed dignitate & auctoritate divinum. Frequens hæc Synodus fuit Epiſcopis ſuprà 200. immo teſte Cyrillo *epiſt.34.* propè trecentis. Collecta eſt auctoritate Cœleſtini I. ſummi Pontificis, juſſuque Theodoſii Junioris Auguſti, ùt ex actis patet. Adfuerunt Concilio Cæſaris Legati Irenæus & Candidianus Comites, non quidem ut Controverſiis fidei Cæſaris nomen, ſuumque miſcerent, ſed ut vim fraudeſque amolirentur, quod eleganter ipſe Theodoſius ad Patres ſcripſit, & habetur in Actis *tom.1.c.32.* Præſedit Concilio nomine Pontificis Max. Cyrillus Epiſcopus Alexandriæ, qui & mitram Pontificiam, & titulum Judicis Univerſi Orbis à Cœleſtino accepit, cujus videlicèt perſonam ſuſtinebat, teſtis eſt Niceph.*l.14.c.34.* Adjunxit Pontifex alios Legatos Arcadium videl. & Projectum Epiſcopos, & Philippum S.R.E. Presbyterum, qui ultimus ante Legatos Epiſcopos Synodo ſubſcripſit, quòd eſſet Legatus à latere Pontificis Romani, (a) cumq; repræſentaret, alii verò totum Patriarchatum Romanum, Eccleſiamque occidentalem. Videatur Spondanus ad *annum CCCCXXXI.n.13.* Damnatæ ſunt hoc Concilio hæreſes Neſtoriana & Pelagiana, Neſtoriana præſertim tanto omnium ordinum gaudio plauſuque, ut Patres Concilio egreſſos cum triumpho deducerent. Additæ tunc ſalutationi Angelicæ illæ voces: *Sancta Maria Mater Dei ora pro nobis, &c.* & à Pulcheria virgine Auguſta excitatum in Blachernis, quâ mare Urbem alluit, ampliſſimum templum, ac Neſtorius in exilium actus.

Multa in hoc Concilio facta, quæ ſupremam Pontificis auctoritatem, & Concilio majorem oſtenderunt. *Primò*: Quòd Cœleſtinus, non exſpectatâ Concilii ſententiâ, Neſtorium ejúſque opiniones hæreſis prædamnavit, idque ùt credimus ad imitationem B. Petri, qui in confeſſione Divinitatis Verbi divini, in lectione B. Mathiæ, & abrogatione legis Moſaicæ aliorum Apoſtolorum ſententias ſuo voto occupavit, prævenitque, *Matth.16. Actor.1. Act.15. V. Epiſt. Cyrilli ad Neſtor. inter acta Concilii Epheſini tom. 1.c.2. & 15. & ipſius Cœleſtini Epiſt.5. Secundò*: quod eidem Concilio formam & regulam præſcripſit, juxta quam nec alter judicarent, eamque finirent:

(a) Vide Concilium Sardic. c.7.

rent; Neſtorium enim ejuſque doctrinam jam hæreſis à ſe notatam eſſe, nec poſſe à Concilio ampliùs abſolvi. *V. Acta Concil. Epheſ. tom. 2. cap. 15.* *Tertiò*; In hac eadem Synodo Romanus Pontifex caput Concilii, & Patres in Concilio congregati membra acclamantur: legatus enim Apoſtolicus Patribus in hæc verba gratias egit: *Quòd ſanctis ſuis vocibus, piisque præconiis ſancta Eccleſiæ membra ſancto ſuo capiti ſe exhibuerint.* Ubi vides, Romanam Pontificem non ſolùm, quod dicunt adverſarii, caput eſſe omnium Eccleſiarum particularium, ſed etiam Concilii, & Eccleſiæ univerſalis.

Eodem modo *ſeſſ. 9.* Damnatur hæreſis Pelagiana ex præſcripto commentariorum, quæ Romæ à Cæleſtino Papa fuerant ſcripta. *Vide tom. 4. Concil. Epheſ. c. 13.* & *Epiſt. Synodalem apud Cyrillum 12.* ipſumque Concilium apud Evag. *l. 1. hiſtor. c. 4.* fatetur ſe Neſtorium ex mandato Cæleſtini deponere: verba Evagrii ſunt; *Tum Eccleſiæ Canonibus, tum epiſtolâ SS. Patris Noſtri & collegæ Cæleſtini Epiſcopi Eccleſiæ Romanæ neceſſariò compulſi, idq; non ſine crebris lachrymis ad hanc ſeveram ſententiam contra eum pronuntiandum venimus, &c.* Et Gennadius *de Script. Eccleſiaſt. c. 54.* teſtatur, *Cæleſtinum Papam decreta ſynodi adverſus Neſtorium dictâſſe, volumenque deſcriptum ad Orientis & Occidentis Eccleſias dediſſe.*

Quartò. Voluit Cæleſtinus Cyrillum legatum ſummum Orbis univerſi judicem appellari, & conſequenter etiam Concilii, teſte Niceph. *l. 14. c. 34.* Quanto magis poterat ipſe Cæleſtinus ſibi hunc titulum legato ſuo conceſſum aptare? ſi enim Cyrillus propter Papam, quem referebat, judex orbis univerſi, multò magis ipſe Papa.

VI. Anno CCCCLI. quarta Oecumenica Synodus primò Nicæam indicta, poſteà Chalcedone habita eſt auctoritate Leonis Papæ, juſſuque Martiani Imperatoris; ſic enim habet ejuſdem Martiani epiſtola ad Leonem I. Pontificem, actis Concilii præfixa *tom. 2. Concil. in præambulis.* Interfuerunt Synodo ſedis Apoſtolicæ Legati 5. Paſchaſinus, Lucentius, Bonifacius, Baſilius, & Julianus; Epiſcopi alii 630. & ſubinde Martianus & Pulcheria Auguſti. Cauſam tam celebri Concilio hæreſis Eutychiana & Dioſcorus Alexandriæ Epiſcopus dederunt. Eutyches, dum in Neſtorium non ratione, ſed impetu agitur, medium & lineam veritatis egreſſus, in aliam hæreſin impegerat, videl. non fuiſſe in Chriſto duas naturas, ſed unam, humanitate conſumptâ, & Deum ex virgine inſtar radii ex

Rr pelluci-

pellucida cryſtallo elapſum potiùs, quàm natum. Dioſcorus verò non tantùm Eutychianam hæreſin in Synodo Epheſina 2.confirmaverat, (quæ poſteà latrocinalis & prædatoria eſt appellata,) ſed etiam auſu novo & inſolente Romanum Pontificem excommunicare veritus non erat. Concilium Chalcedonenſe utrique malo oppoſitum eſt, hæreſi & Dioſcoro proſcriptis. Fuiſſe hoc Concilium à Leone confirmatum patet ex ſubſcriptionibus legatorum, ejuſdemque epiſtolis 57. *58.59.60.& 61.*quæ habentur *tom.2.Conc.*ante Concilium Chalcedon.

Emicuit etiam in hac ſynodo Majeſtas & prærogativa Pont.Romani Concilio ſuperioris; nam *Primò* formam Concilio præſcripſit, & velut lineam duxit, intra quam Patres conſiſterent; monuitque Eutychetem & Dioſcorum jam Romæ prædamnatos, quàmque à fide illorum opiniones abludant,in epiſtola ad Flavianum Epiſcopum ſe jam dudum oſtendiſſe: hanc epiſtolam ſibi Patres proponerent, & ex illa ſententiam ferrent. Audi ipſum Leonem ad Concilium Chalcedonenſe *epiſt.*45. *Fraternitas veſtra me ſynodo exiſtimet præſidere, qui nunc in Vicariis meis adſum,& jam dudum in fidei Catholicæ prædicatione non deſum,ut qui non poteſtis ignorare, quid ex antiqua traditione credamus,non poſſitis dubitare, quid cupiamus. Unde fratres chariſſimi, rejectâ penitùs audaciâ diſputandi contra fidē divinitùs inſpiratam,non liceat defendi,quod non licet credi, cùm ſecundùm Evangelicas auctoritates,ſecundùm propheticas voces, Apoſtolicamque doctrinam pleniſſimè & lucidiſſimè per litteras, quas ad beatæ memoriæ Flavianum Epiſcopum miſimus, fuerit declaratum,quæ ſit de Sacramento Incarnationis D. Noſtri pia & ſincera confeſſio.* Et *epiſtola 33.* ad Pulcheriam Auguſtam: *Simplex enim eſt*,inquit, *átque abſolutum, quod poſcunt,ut remoto longarum diſputationum labore, Cyrilli Alexandrini Epiſcopi epiſtolæ, quam ad Neſtorium miſerat, acquieſcat, & epiſtolæ meæ,quæ ad Flavianuum Epiſcopum eſt directa,conſentiat:quia & mea & SS.Patrum de incarnatione Domini concors per omnia, & una confeſſio eſt; quam ſi quis exiſtimaverit non ſequendam, ipſe ſe à compage Catholicæ unitatis abſcindet,cùm tamen nos ut in integrum omnia revocentur,optemus.* Similia ſunt, quæ Leo ſcribit *Epiſt.40. & 41.* ad Martianum Imperatorem *& 49.* ad eandem Auguſtam: habentur omnes epiſtolæ in actis Concilii Chalcedonenſis *tom.2. Concil.*

Quàm verò ſynodus Chalcedonenſis epiſtolam Leonis ad Flavianum ſibi præſcriptam venerationi habuerit, & velut oraculum

cœlo

cœlo lapſum amplexa ſit, ipſa ſatis oſtendit, cùm *actione 2. in fine* in has voces prorupit: *Hæc Patrum fides, hæc Apoſtolorum fides. Omnes ita credimus, orthodoxi ita credimus. Anathema qui ita non credit. Petrus per Leonem ita locutus eſt.* Et *actione primâ* ejuſdem Concilii Paſchaſinus Pontificis legatus ita locutus fertur: *Beatiſsimi átque Apoſtolici viri Papæ urbis Romæ, quæ eſt caput omnium Eccleſiarum, præcepta habemus præ manibus, quibus præcipere dignatus eſt ejus Apoſtolatus, ut Dioſcorus Alexandrinorum Archiepiſcopus non ſedeat in Concilio, ſed audiendus intromittatur. Hoc nos obſervare neceſſe eſt.* Et Lucentius Vicarius ſedis Apoſtolicæ dixit: *Non patimur tantam injuriam, nec vobis fieri nec nobis, ut iſte ſedeat, qui judicandus advenit, quia ſynodum auſus eſt facere ſine auctoritate Sedis Apoſtolicæ, quod nunquam licuit, nunquam factum eſt.* Mandato Pontificis paruit ſynodus, & Dioſcorus in medio conſedit cauſam dicturus: ſic enim in illa actione habetur, & expreſsè Evagr. ſcribit. *l. 2. c. 4.* cujus hæc verba ſunt: *Concilio aderant Paſchaſinus & Lucentius Epiſc. Leonis Vicarii, Dioſcorus item Alexandriæ Epiſc. quorum numero adjuncti erant ſenatores Primarii, quibus dixerunt Vicarii Leonis, Dioſcorum non debere cum illis in Concilio conſidere, iſtud enim ſuum Epiſcopum Leonem mandaſſe, quòd ſi minimè obſervarent, ſe ab Eccleſia diſceſſuros. Quæ cùm dixiſſent, & Dioſcorus de ſententia ſenatûs in medio conſeſſu ſtatueretur. &c.*

Si ergo Pont. Max. Concilio univerſali formam, modumque præſcribit, jubétque alia fieri, alia omitti; oportet utique majorem & ſuperiorem eſſe, idque in Concilio agere, quod gubernator in navi, & Imperator in exercitu.

Secundò. Synodus tota Patréſque confeſſi ſunt, ſe filios eſſe, Leonem verò Concilii caput, ut habetur *action. 16.* in relatione Concilii ad B. Leonem, ubi: *Rogamus igitur, & tuis decretis noſtrorum honora judicium, & ſicut nos capiti in bonis adjecimus conſonantiam, ſic & ſummitas tua filiis quod decet adimpleat.* Idem Concilium *actione primâ, ſecundâ & tertiâ* paſſim vocat Leonem, *Eccleſiæ univerſalis Pontificem, caput univerſalis Eccleſiæ, univerſæ Vineæ cuſtodem, &c.* Quæ omnia ſuperioritatem in ipſum Concilium ſignificant, qualem videlicet habet caput in reliqua membra, & cuſtos in vineam.

Tertiò. Hoc ipſum apparet ex ſententia in Dioſcorum dicta, quæ habetur *actione 3.* Concil. Chalcedon. nam Paſchaſino Legato Patres interrogante, quâ pœnâ dignum cenſerent Dioſcorum, toties contuma-

macem, reſponderunt: *Petimus veſtram ſanctitatem, qui habetis locum Sanctiſſimi Papæ Leonis, promulgare in eum, & regulis inſitam contra eum proferre ſententiam, omnis enim & tota univerſalis Synodus concors efficitur veſtræ Sanctitatis ſententiæ.* Quo à Patribus accepto reſponſo Legatus Apoſtolicus ſic pronuntiavit: *Sanctiſſimus & Beatiſsimus Archiepiſcopus magnæ & ſenioris Romæ Leo per nos & per præſentem ſanctam ſynodum, unà cum ter beatiſsimo Petro Apoſtolo, qui eſt Petra, & crepido Catholicæ Eccleſiæ, nudavit Dioſcorum tam Epiſcopatûs dignitate, quam omni Sacerdotali miniſterio.*

Quartò. *Actione tertiâ* hujus Concilii aliquot recitantur epiſtolæ ex variis locis ad ſynodum datæ, quarum omnium hoc eſt initium: *Sanctiſsimo & Beatiſsimo univerſali Patriarchæ, magnæ Romæ Leoni, & ſancto univerſali Concilio.* Nec ullus Patrum conqueſtus eſt Leonis nomen tanquam majoris Concilio præponi.

Quinto. Seſſ. 6. recitata eſt fidei Catholicæ definitio, quæ, quòd minùs perfecta videretur, nec Eutychetis hæreſi damnandæ ſufficiens, rejecta eſt à ſedis Apoſtolicæ legatis, nec actis permiſſa inſeri: & quamvis tota ſynodus, exceptis Romanis paucíſque ex Oriente Epiſcopis, non tantùm eam fidei formulam probaret, ſed etiam ardenter & vix non importunè inſiſteret, ut ea reciperetur, Legati Pontificis Leonis conteſtati ſunt, niſi alia & plenior forma redderetur, quæque Leonis epiſtolæ ad unguem reſponderet, ſe ex templo diſceſſuros. Patres collatis capitibus novam fidei profeſſionem & omnibus numeris abſolutam ediderunt, quæ habetur *action. 6.* Verba ipſa audiamus ex actis Concilii *action 5. Omnes reverendiſsimi Epiſcopi præter Romanos & aliquos Orientales clamaverunt: Definitio omnibus placet. Hæc fides Patrum, qui aliter ſapit, anathema ſit. Paſchaſinus & Lucentius Epiſcopi Vicarii Sedis Apoſtolicæ dixerunt, ſi non conſentiunt epiſtolæ Apoſtolicæ & Beatiſsimi Papæ Leonis, jubete nobis reſcriptam dari ut revertamur. Epiſcopi clamaverunt, altera definitio non fit, qui contradicunt Romam ambulent. Magnificentiſsimi & glorioſiſsimi judices dixerunt: Quem ſequimini Leonem, an Epiſcopum? Reverendiſsimi Epiſcopi clamaverunt: Ut Leo ſic credimus: Leo rectè expoſuit. Magnificentiſsimi & glorioſiſsimi judices dixerunt: Ergo addite definitioni ſecundùm judicium ſanctiſsimi Patris Noſtri Leonis, duas eſſe naturas unitas in Chriſto inconvertibiliter, inſeparabiliter & inconfuſe, &c.* Hic planè enituit indubitata & invicta Pontificis Romani ſupra Concilium

aucto-

auctoritas. Si enim Papa non eſt Concilio major, ſed potius illi ſubjectus, cur Concilium cogit in aliam ſententiam flectere, ſuæq; epiſtolæ in omnibus ſubſcribere? cur Patrum commune votum ſolus impugnat, rejicit, & mutare compellit? compellit verò non vi, aut armis, ſed doctrinâ & auctoritate judicis; hoc planè non eſt ſubjectum agere, ſed magiſtrum & ſuperiorum.

Sextò: In eodem Chalcedonenſi Concilio *action. 15.* circa finem *Canon 28.* Archiepiſcopo Conſtantinopolitano decernitur ſecundus locus poſt Romanum Pontificem, Alexandrino aliàs debitus, idque, ùt Patres Concilii dicunt, exemplo Oecumenicæ ſynodi Conſtantinopolitanæ, ubi idem ſancitum fuerat. Extorſerat hunc Canonem ambitio Anatolii Archiepiſcopi Conſtantinop. favente præſertim Auguſto, omniumque Epiſcoporum ſuffragio. Sed legati Apoſtolici continuò proteſtati ſunt, & Canonem ex mandato Leonis expungi juſſerunt, ùt habetur *act. 16. Venet. editionis*, ubi: *Lucentius Vicarius Sedis Apoſtolicæ, dixit: Sedes Apoſtolica, quæ nobis præcepit præſentibus, humiliari non debet, ideo quæcumq; in præjudicium Canonũ heſternâ die geſta ſunt nobis abſentibus, ſublimitatẽ veſtrã petimus, ut circumduci jubeatis, ſin aliàs, contradictio noſtra his geſtis inhæreat, ut noverimus, quid Aoſtolico viro univerſalis Eccleſiæ Papæ referre debeamus, ut ipſe aut de ſua Sedis injuria, aut de Canonum everſione poſſit ferre ſententiam, &c.* Idem apertè conſtat *ex epiſtola* B. Leonis *Quinquageſima 9.* ad ſynodum Chalcedonenſem, quæ habetur præfixa actis Concilii, & *epiſt. ad Anatolium.* Vides hîc iterum Pontificem Romanum non adſtringi Concilio univerſali, ſed illi potiùs imperare & jus dicere: quamvis enim privilegium hoc Patriarchæ Conſtantinopolitanò concedi potuerit, ùt poſtmodum conceſſum eſt in Concilio Lateranenſi *c. antiqua de privilegiis*; quia tamen necdum apparebat tanta boni publici ratio, ob quam juri Alexandrinæ Eccleſiæ præjudicare oporteret, Leo Papa Concilii ſententiam communique voto ſancitum Canonem refixit, voluitque antiquos terminos à duobus Conciliis Oecumenicis motos reſtitui.

Et hæc quidem ſufficiant ex quatuor illis Oecumenicis Conciliis decerpta, quæ B. Gregorius M. eodem loco cum 4. Evangeliis habuit *c. 2. d. 15.* Nunc ad reliqua pergamus.

VII. *Anno DLIII.* Secunda Conſtantinopolitana Vigilii Papæ & Imperatoris Juſtiniani auctoritate habita 165. Epiſcopis fre-

quens; cujus hiſtoriam & ignorantiâ & dolis multorum variè turbatam, nos diſcuſsâ nebulâ apertâque veritate, altiùs repetemus. Anno 538. Conſtantinopoli in Conventu multorum Orientis, Occidentiſque Epiſcoporum, agente præſertim Pelagio Romanæ Eccleſiæ Legato, Origenes, ejuſque libri tot erroribus fœdati, omnium voto, etiam Juſtiniani Cæſaris, damnati fuerant. Ea res Theodoro Cæſareæ Epiſcopo & Origenis intra velum amico, acerbè dolere, multòque magis, quod non tàm in Origenem conclamatum eſſe, quàm à Pelagio antiquo æmulo inſultatum ſibi crederet. Ergo cùm in palatio gratiâ floreret, Auguſto prædilectus, condito in ſinum dolore, quò tutiùs falleret, eidem perſuadet, juberet Theodorum Mopſveſtenum, Ibam Edeſſenum, Cyrumque Epiſcopos publico edicto damnari, quos Neſtorianæ compertos, ſed poſteà factorum juxtà, ſcriptorumque pœnitentes Chalcedonenſe Concilium abſolverat; ſic enim & ipſum Chalcedonenſe receptum iri, & Acephalos in gratiam fidemque reverſuros. Juſtinianus non minus à Religione, quàm bello gloriam captans ſibi fatalem, & maximè conjugis Theodoræ, quam deperibat, blanditiis victus, edictum contra tria capitula proponit. Hîc ingens inter ipſos Catholicos accenſum bellum, cùm enim non de fide, ſed perſonis certamen eſſet, lis inter Catholicos ſtetit teſte B. Gregorio *l. 3. ep. 37.* Vigilius Pontifex Romanus, multiq; in Occidente Patres continuò ſe opponere, quòd dicerent, non poſſe ab Imperat. jam vitâ functos damnari, quos Concilium Chalcedon. abſolviſſet. Juſtinianus omnium oculos in Vigilium Papam ſpectare advertens, ejuſque exemplo pendere, non prius deſtitit, quam Pontificem Conſtantinopoli haberet, qui ſub veris initium eò pervenit Auguſto obviàm progreſſo. Catholici in diſcordias variè fædéq; ſcindebantur, quòd alii tria capitula defendenda dicerent, alii damnanda. Pontifex libertatem ſentiendi, quod vellent, ſingulis in proximum Concilium fecit & tandem in Juſtiniani ſententiam, quam primò impugnaverat flexit, editoque libello etiam defendit, alienatis propterea Occidentalium animis, quòd Vigilium inconſtantem animi dicerent, & Concilio Chalcedonenſi omnium veneratione excepto adverſantem. Vigilius ſilentium partibus imperat, Concilio propediem conventuro. Et interim Theodo-

ram

ram Auguſtam hæreſi tinctam ſacris interdicit, purgatâ hoc facinore, ſi quæ fuerat, priori inconſtantiâ.

Juſtinianus moræ impatiens, & ſtimulante præſertim Theodoro, edictum, contrà quàm pactus fuerat, proponit, jubetque Epiſcopos, qui tria capitula non damnarent, aut Eccleſiis pelli, aut in exilium agi. Ipſe Vigilius edictum fruſtra deprecatus, cùm inſuper arma & ſatellites parari cerneret, in Eccleſiam D. Petri, & hinc Theſſalonicam fugit, vix arâ, quam complectebatur, adverſùs vim tutus, acceptiſque in faciem verberibus. Scribit Procopius *l. 3. de bello Gotthico*, adeò ipſam naturam tantum facinus eſſe averſatam, ut terræ motibus, hiatu, æſtu, rabiéque maris in terram excurrentis, quàm plurimæ civitates hauſtæ oppreſſæque fuerint: Sardinia, Corſica, Inſulæ à Barbaris occupatæ. Auguſtus, Menas Patriarcha Conſtantinopolitanus, & ipſe Theodorus malis & conſcientia victi, à Pontifice veniam commiſſorum petere, & edicta auferri juſſa. Tandem *Anno DLIII.* Concilium Conſtantinopoli habitum eſt, non ſolum ob tria capitula, ſed præſertim contra hæreſes Origenis, Neſtorii & Eutychetis ſuos errores variè tegentium. Miſſa ad Pontificem 20. Epiſcoporum ſplendida legatio, qui illum ad Synodum invitarent: ſed eo valetudinem cauſante repetita legatio, miſſique cum Belliſario 6. alii Exconſules, ac Patricii, quibus inducias ſe petere Vigilius dixit, ut ſcripto ſententiam exprimeret. Ergo ſine Pontifice ejuſque legatis Seſſiones peractæ, in quibus contra tria capitula, Theodorum videlicèt Ibæ & Theodoreti Epiſtolas conclamatum eſt, præſertim contra Neſtorianos. Vigilius, qui libro prolixè edito, quem conſtitutum appellavit, contra edictum Juſtiniani tria capitula defenderat, cæſus, & fune in collum injecto in carcerem, deinde exilium raptus eſt, ubi & vitam abſolvit miſerrimum affectati Papatûs, & à fœmina obtenti exemplum.

Hæc hiſtoria eſt, ſeu magis tragœdia Synodi Oecumenicæ 5. circa quam aliqua obſervanda veniunt. *Primò*: Hanc Synodum Pontifice, ejuſque legatis deſtitutam, vel hoc ipſo capite pro legitima habitam aliquamdiu non fuiſſe, donec approbatio Romanorum Pontificum & Eccleſiæ conſenſus accederet; adeò ut huic Concilio à Venetis continuò Aquilejenſe fuerit oppoſitum, omneſque Hiberni & Occi-

& Occidentales reclamârint,teſte B. Gregorio *l.2.epiſt.36.* quòd videl. Concilio Conſtantinopolitano conſtitutum Vigilii præponerent, quale autem hoc fuerit,videri poteſt Baronius *tom.7. ad annum DLIII.* Quæ cauſa fuit, ut multi,qui de Synodis ſcripsêre, hanc quintam prætericrint, quales ſunt Caſſiodorus *primo Inſtut. 11.& 17.* Patres Concilii Braccar. 2. *in præfatione.* Vide Baron.citat,& ita hæc quinta Synodus non tam ex ſe ipſa nacta eſt auctoritatem, quàm ex ſecuta ipſius Vigilii, aliorumque Summorum Pontif. approbatione: de qua vide B. Gregorium *l.1.epiſt.24.& 2.epiſt.36. & 3.epiſtolâ 4.& 7.epiſt.54.* Videnda eſt etiam epiſtola Leonis II. quæ habetur in actis ſextæ Synodi: & ſpecialiter *cap.ſicut d.15.* Fuiſſe enim hoc Concilium etiam à Vigilio tandem approbatum,teſtantur Evag. *l.4.c.37.* Niceph *l.17 c.27 & 28.* Euſtath.*in vita Eutych.* Cedrenus, Zonar.Photius *de 7.Syn.* apud Euthymium in *Panopl.parte 2.tit.24.* *Notandum ſecundo*,multa in hac Synodo deſiderari, quæ non extant, cùm tamen conſtet decreta fuiſſe, multa etiam ab hæreticis corrupta. Deſunt ergo quæ præcipuè primoque loco contra Origenem ſancita ſunt, de quibus fit mentio in ſeptima ſynodo *actione 1.* & videri poteſt Nicephorus *l.17.c.17.* & quæ notantur initio quintæ ſynodi. Deſideratur etiam Vigilii Papæ libellus ſynodo oblatus, quem ipſe conſtitutum appellat, in quo errores quidem Theodori, Theodoreti, & Ibæ Epiſcop. condemnandos dicit; perſonis tamen, quas Concilium Chalcedonenſe recepit,omnino parcendum. Corruptæ ſunt, & ab hæreticis confictæ epiſt. Mennæ Archiep. Conſtantinop.ad Vigilium Papam: & hujus duæ ad Juſtinianum & Theodoram de una in Chriſto operatione, quarum impoſturæ detectæ damnatæque fuerunt in ſynodo *6. act 14.* & anathema illis dictum, qui quintam ſynodum corruperant; unde falſi convincas, quæ in breviario Liberati *c.22.* habentur de Vigilio *tom.2.Concil.circa finem.* *Notandum tertio*, totam illam quæſtionem trium capitulorum non de ipſa fide, ſed perſonis fuiſſe, ùt habet B.Gregorius *l.3. Epiſt.37.* conſtabat enim illos hæreſin docuiſſe, quam omnes Catholiciq; averſabantur, ſed facti pœnitentes, hæreſique abdicatâ, Concilium Chalcedonenſe veniâ donaverat, ùt patet *ex ſeſſione 8. act.2.& 3.& ſeſſ.9.* & ideo pro temporum & opinionum varietate Vigilius ſententiam aliquoties mutaverat: cum enim defendit tria capitula

non

non doctrinam illis contentam, ſed auctores defendit, abjectâ hæreſi in Concilio Chalcedonenſi receptos, laudatóſque; maximè cùm viderit non poſſe eos damnari, niſi Africanis, aliiſque in Occidente Epiſcopis apertè offenſis; ſed cùm adverteret poſteà, niſi tria capitula damnaret, & totum Orientem aperto ſchiſmate conflictatum iri, & hæreticos Neſtorio & Eutycheti addictos hac ipſa tergiverſatione velandis ſuis erroribus abuti, quod à tam magni nominis Epiſcopis, & Chalcedone receptis eſſent traditi; neceſſarium fuit cùm doctrinam ipſam, tùm auctores hæreſis notari damnarique: modò, ùt aliquoties monuimus, memoriâ teneas, multa, quæ in hac ſynodo reperiuntur ſuppoſita & falſa eſſe, ùt teſtatur 6. ſynodus *action. 14.* Quod etiam apertum eſt ex quadam Epiſtola Theodoreti in hac ſynodo recitata *collat. 4.* Quam tamen conſtat omnino falſam fictámque eſſe, ùt probat Baronius *ad annum 444. n. 4. & 553. n. 10.* Sunt qui toties à Vigilio mutatam ſententiam exemplo B. Pauli excuſent, qui *actor. 15.* abolitam ſuo etiam ſuffragio Circumciſionem Timotheo adhibuit vitandi ſcandali gratiâ, *actor. 16.* eandémque iterum damnavit Petro graviter reprehenſo *ad Galat. 2.*

Notandum tertiò, multa in hac ſynodo facta, quæ Romanæ ſedis auctoritatem oſtendunt: quòd videlicet ſplendidiſſimas ad Vigilium Legationes Concilium adornavit, primò 20. Epiſcoporum, dein 15. cum ſex aliis Ex-Conſulibus & Patriciis, inter quos Beliſarius armorum præfectus: quòd *collat. 7.* & aliàs ſæpe conata ſit ſynodus oſtendere, ſe omnia juxta Vigilii ſententiam decernere, ùt maximè apparuit in ſententia definitiva à Concilio pronuntiata: quòd Concilium Conſtantinop. *action. 1.* contra Anthimum & Severum, Petrum, & Zoaram (nam ad quintam ſynodum pertinere docent graves auctores, qui dicunt quintam ſynodum cœpiſſe ſub Agapeto, & uſque ad Vigilium durâſſe, ſupponíque Picchius *lib. 6. Hierach. Eccleſiaſt.*) ipſis vitio vertat, quòd, ùt Concilium loquitur, *contempſerint Eccleſiam Romanam & ſucceſſorem Apoſtolorum, qui ſententiam contra illos protulit, &c.* Et in ſententia contra prædictos Severum, Petrum, &c. hâc formâ ſubſcripſerunt Patres: *Ego Sabinus Epiſcopus, ſequens definitionem ſanctæ recordationis Papæ Hormiſdæ.* Et *action. 4.* Menas Patriarcha Concilii Præſes ita loquitur: *Nos*, inquit, *Apoſtolicam Sedem ſequimur, & obediemus, & ipſius communicatores habemus, & condemnatos*

ab ipſa & nos condemnamus: quòd Vigilius jam tum ſuæ poteſtatis conſcius, quidquid contra ſuum conſtitutum factum, dictúmque fuiſſet, irritum declaraverit: quòd Menas Conſtantinop. Archiep. aliíque nunquam Juſtiniani edicto contra tria capitula ſubſcribere voluerint, niſi juramento accepto nullum fore ſubſcriptionem, ſibique chirographum reſtitutum iri, ſi occlamâſſet Pontifex Romanus teſte Facundo Africæ Epiſcopo pro defenſione *cap. l. 2. & 4.* quòd denique Concilium profeſſum fuit ſe Romanorum Pontificum de fide epiſtolas æquè ac quatuor Concilia obſervare, amplectique, nec auſum fuerit ad examinanda capitula priùs venire, quàm obtento per Eutychium Conſtantinop. Epiſcopum Romani Pontif. conſenſu.

Audi ipſa acta quintæ Synodi *collectione 1.* poſt epiſtolam Juſtiniani, ubi Patriarcha Vigilio ſic ſcribit: *Scientes quantorum bonorum cauſa eſt pax Dei, ideò feſtinantes unitatem conſervare, ad Apoſtolicam Sedem, Veſtræ Beatitudini manifeſtum facimus, quòd ſervamus fidem à Chriſto Apoſtolis traditam, & à ſanctis Patribus maximè in Sanctis quatuor ſynodis explanatam. Suſcipimus & epiſtolas Præſulum Romanæ Sedis Apoſtolicæ. Et ideò petimus præſidente nobis Veſtrâ Beatitudine, de tribus capitulis quæri & conferri.* Reſpondit Vigilius: *Annuimus, ut de tribus capitulis facto regulari conventu, mediis ſacroſanctis Evangeliis collatio habeatur, & finis detur placidus Deo.* Cur ergo, dices, Concilium invito Vigilio Pontifice, & contra ejus ſententiam ſcripto teſtatam definivit, & definitionē Eccleſia recepit? *Reſpondetur*, hoc ipſo ſententiam Concilii à tot orthodoxis in Africa, Illyrico, Hibernia & reliquo Occidente pro nulla habitam eſſe, totâ Eccleſiâ diſcordiis, bellis, exiliis miſerè concuſsâ: dùm tandem concordiæ causâ & Pontificum aſſenſu recepta eſt. Et cùm toties declarâſſet Vigilius ſe tria capitula condemnare, ùt videre eſt in epiſtola Juſtiniani ad ſynodum, & *collatione 7.* meritò potuit ſynodus primæ ſententiæ adhærere, quam deinde Vigilius etiam approbavit, ùt ſupra monuimus, & habet Evagrius, *l. 4. c. 37.*

Et planè cùm quæſtio non fidei verteretur, ſed perſonarum, & illa odio inſtinctúque Theodori Archiep. excitata, ut in Romanos vindicaret Origeni infeſtos; exitus oſtendit malè Juſtinianum egiſſe, quòd Palatio & Caſtris natus, ſe in Eccleſiaſtica miſcuerit, manu in alienam artem infeliciter miſsâ: quæ res tandem & ipſum Imperatorem & Imperium perdidit; dum enim teſte Procopio *l. 3. de bello*

Gott.

Gott. in multam noctem coronâ Epiſcoporum ſeptus examinandis Chriſtianorum ſacris incumbit, omiſsâ interim armorum curâ; Gotti Italiam vaſtant, Juſtinianum imperato tributo vectigalem faciunt: & ipſe Religionis & fidei arbiter, hæreſin Incorruptibilium amplectitur, edictóque firmat, pœnis, exiliis, & morte in Epiſcopos decretâ, qui ſibi repugnarent; quod dum facit, nec opinatò ſub mediam noctem extinguitur. Volunt tantum vitæ illi conceſſum, ut pœnitentiæ ſigna ediderit: Princeps bello litteriſque immortalis, ſi modò ſacris abſtinuiſſet, memor illius ſententiæ: *Qui ſcrutator eſt Majeſtatis, opprimetur à gloria.* Et Regum *2. c. 6. Iratúsque eſt indignatione Dominus contra Ozam, & percuſſit eum ſuper temeritate, eò quòd extendiſſet manum ad Arcam Dei, & tenuiſſet eam.*

VIII. *Anno DCLXXX.* tertia Conſtantinopolitana, & ſexta Oecumenica Synodus celebrari cœpta. Numerus Patrum incertus, aliis ducentos octoginta, aliis centum ſeptuaginta numerantibus. Auctoritate Agathonis ſummi Pontificis, ad preces Conſtantini Pogonati coactum, patet ex epiſtolis ejusdem Papæ ad Concilium datis, quæ *tertio tom. Concilior. in 4. action. 6. Synodi* extant. Legati à ſummo Pontif. Theodorus, Georgius, Joannes, & Conſtantinus miſſi. Ab Eccleſia occidentali quatuor alii. Damnata in hac Synodo hæreſis Monothelitarum, qui duas in Chriſto naturas, ſed voluntatem unam, unámque operationem ſtatuebant: nominatim in Sergium, Pyrrhum, Petrum & Paulum Archepiſcopos Conſtantinopolitanos anathema dictum, immo & contra Honorium primum ſummum Pontificem, ejusdem erroris poſtulatum, ex epiſtola ad Sergium, ut habetur *actione 13.* Sed hunc quod attinet, multa & graviſſima ſunt, quæ perſuadeant, Concilium hoc ſextum Græcâ fide corruptum mendacio fuiſſe, quod apud Græcos jam in morem tranſierat, ut patet ex hac ipſa ſexta Synodo *action. 12. & 14.* ubi Patres obſervant quintam Synodum ſæpius corruptam eſſe. Et *ſeſſ. 8.* Macarius Archiep. Antiochenus non imprudenter ſolùm, ſed etiam glorianter fatetur, Patrum ſcripta à ſe corrupta fuiſſe, quòd opinioni ſuæ ſtabiliendæ inoportunum crederet. Et in Concilio Florentino Julianus Cardinalis conqueſtus eſt in epiſtola dogmatica Agathonis, ubi dicitur: *Spiritum Sanctum ex Patre Filióque procedere*, fuiſſe à Græcis illam vocem, *Filióque*, ſubductam. Et B. Gregorius *l. 5. epiſt. 14.* ad Narſem ſcribit: *Concilia Chalcedonenſe & Epheſinum corrupta fuiſſe.*

Idemque ait B. Leo *Epiſt. 81. ad Paleſtinos tom. 2. Concil. editionis Venetæ.* Vide etiam Anaſtaſium *præfatione in octavam Synodum:* ut proinde mirum haud ſit, toties falſi compertos aliquid ſimile in Honorium auſos eſſe, maximè cùm ipſius Honorii epiſtolæ extent: una *act. 12*, altera *act. 13.* in quibus duas voluntates apertè confitetur: nomina tamen unius aut duarum operationum ſilentio tegi vult; ne, quod evenit, novo incendio eſca daretur. Ipſe Agatho in Epiſtola Synodali, quam Concilium *Act. 12. & 14.* tantopere celebravit, intrepidus dicit: *Nullum Anteceſſorum ſuorum hæreſi junctum fuiſſe.* Et planè vix credi poteſt Synodum Oecumenicam, quæ ne ultimum quidem Epiſcopum niſi accuſatum, auditum, convictum, omníque ſolemnitatum apparatu, & ne tunc quidem ſine gemitu damnaverat, ùt in Neſtorio patuit aliíſque, voluiſſe in Pontificem Max. ſine accuſatione ſine teſtibus & examine, & jam prædefunctum, ſententiam præcipitare, ex duabus epiſtolis, in quibus tamen non tantùm hæreſin, cujus accuſabatur, non docebat, ſed expreſsè contrarium, adhibitis novo ſchiſmati declinando prudentiſſimè cautelis. Sed quidquid de hoc ſit; quæ apud Bellarminum *l. 4 de ſumm. Pontif. c. 11.* & Baronium ad *Annum DCLXXXI.* videri poſſunt: etiamſi demus Honorium in privata illa ad Sergium Epiſtola hæréſin docuiſſe, nihil contra nos ſequitur, qui infallibilitatem ſummo Pontifici aſſerimus, non ùt privato Doctori, ſed ùt publicè, & ex cathedra docenti, de quo inferiùs.

Multa in hoc Concilio relicta ſummæ in Romanis Pontif. poteſtatis argumenta: nam *primò* Conſtantinus epiſtolis ad Donatum Pontificem Maximum titulum præfigit: *Sanctiſſimo & Beatiſſimo Archiepiſcopo antiquæ noſtræ Romæ & univerſali Papæ, &c.* Et in Epiſtola ſynodali ad Agathonem, quæ habetur ad finem *actionis 18.* vocant illum: *Univerſalem Principem Paſtorum:* & in epiſtola ſynodali à Concilio ad eundem Agathonem ſcripta, quæ habetur inter epiſtolas Leonis II. poſt ſextam ſynodum vocant: *Primæ ſedis Antiſtitem univerſalis Eccleſiæ ſtantem ſupra firmam fidei petram.* *Secundè*, tantùm abeſt, ut ſummus Pontifex Concilii ſententiam velut ſuperioris exſpectaverit, ſéque illi ſubmiſerit, quin potiùs exemplo Leonis in Epheſino & Chalcedonenſi Conciliis, regulam illis præſcribit, ſecundùm quam credere & definire debeant, vetátque à ſententia Romani Pontificis, vel latum ùngem deflectere; cujus mandato

dato & Concilium paruit, tantúmque abfuit, ut reclamaret, dicerétque: *Concilium dare leges, & credendi normam, non ac ſpere debere;* ut potiùs ſummis laudibus efferret, ſic enim in epiſt. ad Auguſtos loquitur: *Apud homines in medio gentium poſitos quomodo ad plenum poterit inveniri ſcripturarum ſcientia, niſi quæ regulariter à Sanctis, atq; Apoſtolicis prædeceſſoribus, & venerabilibus quinque Conciliis definita ſunt, cum ſimplicitate cordis & ſine ambiguitate conſervamus &c.* Et paullo pòſt: *Teſtimonia aliquorum SS. Patrum, quos hæc Apoſtolica Chriſti Eccleſia ſuſcipit, cùm eorum libris tradidimus, ut ex his duntaxat ſatisfacere ſtudeant, quid hæc ſpiritalis Mater eorum, ac à Deo propagati Imperii Apoſtolica Chriſti Eccleſia credat & prædicet. Licentiam proinde eis dedimus, ut apud tranquilliſſimum veſtrum Imperium, dum juſſerit ejus clementia ſatisfaciendi, in quantum eis duntaxat injunctum eſt, ut nihil profectò præſumant augere, minuere, vel mutare; ſed traditionem hujus Apoſtolicæ Sedis, ùt à prædeceſſoribus Apoſtolicis Pontificibus inſtituta, ſinceriter enarrare. &c.* Et infrà: *Ut autem Veſtræ divinitùs inſtructæ pietati, quid Apoſtolica noſtra fides contineat breviter intimemus, quam percepimus per Apoſtolicam, Apoſtolicorúmq; Pontificum traditionem & ſanctarum quinq; generalium ſynodorum, per quas fundamenta Catholicæ Eccleſiæ firmata ſunt, &c.* Et infrà: *Hæc Apoſtolica ejus Eccleſia nunquam à via veritatis in qualibet erroris parte deflexa eſt, cujus auctoritatem utpote Apoſtolorum omnium Principis ſemper omnis Catholica Chriſti Eccleſia* (NB.) *& univerſales ſynodi fideliter amplectentes in cunctis ſecutæ ſunt: omnéſque venerabiles Patres Apoſtolicam ejus doctrinam amplexi, per quam & probatiſſima Eccleſiæ Chriſti luminaria claruerunt, & Sancti quidem Doctores Orthodoxi venerati átque ſecuti ſunt, hæretici autem falſis criminationibus, ac derogationum odiis inſecuti.* Et infra: *Hæc eſt enim veræ fidei regula, quam defendit hæc ſpiritualis Mater Veſtri tranquilliſſimi Imperii, Apoſtolica CHRISTI Eccleſia tenuit, quæ per Dei omnipotentis gratiam à tramite Apoſtolicæ traditionis numquam erráſſe probabitur, nec hæreticis novitatibus depravata ſuccubuit, ſed ut ab exordio fidei Chriſtianæ percepit ab auctoribus ſuis Apoſtolorum Chriſti Principibus, illibata finetenus permanet, ſecundùm ipſius Domini Salvatoris pollicitationem, quam ſuorum Diſcipulorum Principi fatus eſt: ego autem pro te rogavi, ut non deficiat fides tua, & aliquando converſus confirma fratres tuos. Conſiderat itaque Veſtra tranquilla Clementia, quod Apoſtolici Pontifices meæ exiguitatis præ-*

 deceſſores

deceſſores confidenter feciſſe ſemper cunctis eſt cognitum. Et infrà poſt expoſitam Romanæ Eccleſiæ de fide ſententiam ad finem epiſtolæ: *Propterea*, inquit, *piiſſimi*, & *à Deo inſtructi Domini filii, ſi hanc ſanctarum ſcripturarum, venerabilium ſynodorum dogmatis regulam Conſtantinop. Præſul Eccleſiæ tenere nobiſcum ac prædicare delegerit, pax multa erit diligentibus nomen Dei, ſin autem novitatem amplecti maluerit, & alienis ſeſe irretire doctrinis, ipſe noverit, quòd de tali contemptu in divino Chriſti examine ſatisfaciet apud judicem omnium, qui in cœlis eſt.* Et in Epiſtola ad Synodum, *Credimus*, inquit, *quia, quod paucis raróque conceſſum eſt à Deo, veſtro imperio concedetur, & per ipſum Catholicæ noſtræ fidei ſplendidiſſimum in omnium mentibus emicet lumen, quod ex veri luminis fonte per miniſtros B. Petrum & Paulum, eorúmque diſcipulos & Apoſtolicos ſucceſſores gradatim uſque ad noſtram parvitatem Dei opitulatione ſervatum eſt, &c.* Et infrà: *Perſonas autem de noſtra humilitatis ordine prævidimus dirigere ad veſtræ fortitudinis veſtigia, quæ omnium noſtrûm ſuggeſtionem, in qua, & Apoſtolica noſtræ fidei Confeſſionem prælibavimus, offerre debeant, non tamen* (NB.) *tanquam de incertis contendere, ſed ut certa atque immutabilia compendioſa definitione proferre ſimpliciter obſecrantes, ut hæc eadem omnibus prædicari, átque apud omnes obtinere jubeatis, &c.* Huic epiſtolæ ſic à Patribus acclamatum eſt *actione 18.*: *Summus autem nobiſcum concertabat Apoſtolorum Princeps; illius enim imitatorem & Sedis ſucceſſorem habuimus fautorem: charta & atramentum videbatur, & per Agathonem Petrus loquebatur.* Et Conſtantinus *in Epiſt. ad Synodum Apoſtolicæ Sedis antiquæ Romæ: Idcircò & omnes conſonantes mente & linguâ, concredimus & ſimiliter confeſſi ſumus, & tanquam ipſius divini Petri vocem, Agathonis relationem ſupermirati ſumus.*

Tertiò. Act. 18. in epiſtola Conſtantini ad ſynodum Romanam de Macario Antiocheno aliiſque hæreticis, qui videntur Sedem Apoſtolicam appellâſſe, hæc habentur: *Univerſalis Conventionis communi ſententiâ de ſacerdotali dignitate repulſi ſunt, & probationi ſanctiſſimi Papæ traditi ſunt.* Et in epiſtola Conſtantini ad Leonem: *Ipſi autem ſcriptis precibus Serenitatem noſtram communiter omnes deprecati ſunt, ut ſe ad Veſtram Beatitudinem mitteremus. Sic igitur fecimus, eóſque ad vos miſimus veſtro paterno judicio omnem ipſorum cauſam permittentes.*

Quartò. Leo II. Pontifex Concilium ſextum confirmat authoritate Apoſtolicâ (quod utique ſuperioritatem ſignificat, nemo enim

enim inferior auctoritatem in Superiorem exercet) jubétque paris auctoritatis eſſe cum aliis quinque Oecumenicis, & qui in eo convenerunt Epiſcopi aliis SS. Patribus annumerati. Verba Leonis ſunt in Epiſtola, ad Conſtantinum, quæ habetur poſt acta Concilii: *Idcirco & nos, & per noſtrum officium hæc veneranda fides Apoſtolica concorditer ac unanimiter, his quæ definita ſunt ab ea, conſentit, & beati Patri auctoritate confirmat, ſicut ſupra ſolidatam Petram, qui Chriſtus eſt, ab ipſo Domino adeptus firmitatem, propterea ſicut ſuſcepimus atque firmiter prædicamus ſancta quinque univerſalia Concilia, Nicænum, Conſtantinopolit. Epheſinum 1. Chalcedon. & Conſtantinop. quæ & omnis Chriſti Eccleſia approbat & ſequitur: ita & quod nuper in regia Urbe pro veſtra ſerenitatis adniſu celebratum eſt ſanctum ſextum Concilium, ut eorum pediſſequi interpretes, pari veneratione atq; cenſura ſuſcipimus, & hoc cum eis digne connumerari, tanquam una & æquali Dei gratia congregatum, decernimus: & qui in eo fideliter convenerunt Chriſti Eccleſiæ Sacerdotes, inter ſanctos Eccleſiæ Patres atq; Doctores adſcribendos, æque cenſemus. Nam & iſtis, ſicut & illis, idem Dei ſpiritus ſalutem animarum operatus eſt.*

IX. *Anno Chriſti DCCLXXXVI.* Septima Oecumenica Synodus Conſtantinopoli aperta: ſed Prætorianis militibus omnia turbantibus, & Patres & Concilium Nicæam translatum; unde & Nicæni ſecundi nomen adeptum. Convenit auctoritate Hadriani I. Pontif. Max. ad preces Conſtantini, & Irenes Imperatorum, ut patet ex litteris Impp. ad Hadrianum datis apud Anaſtaſium *in præambulis ad hoc Concilium.* Numerus Epiſcoporum 350. Legati ad Hadriano miſſi quatuor. Cauſa vocandi Concilii hæreſis Iconoclaſtarum, qui jamdudum bellum SS. imaginibus intulerant. Ejus origo hæc fuit. Duo Hebræi Impoſtores futurorum præſcientiam mentiti, eámque aliquoties aut caſu, aut malis artibus adepti, Izeto Arabum Regi promiſerant, diu & feliciter regnaturum, ſi edicto pœníſque propoſitis imaginum cultu Chriſtianos arceret. Rex vitæ regníque avidus edictum proponit, & pœnis armat. Vix edictum pependerat, & Regem vane deluſum mors abſtulit. Impoſtores ad necem quæſiti in Iſauriam abeunt. Illic dum ardente Sole ad fontem procumbunt, æſtum levaturi, non procul ſe juvenis oſtentat, qui jumento, quod agebat, onere levato, Hebræis ſe adjungit, auram & prandium una capturus. Illi adoleſcentem, diu & ſtupentibus

tibus ſimiles intuiti, obſervatóque, præter florem juventæ formámque, radio quodam majeſtatis ex vultu micantis, & tenui fortuna majoris, imperium illi prædicunt: ea tamen conditione, ut juramento promitteret, ſe voti aliquando potitum, quæ peterent, facturum eſſe: fides à juvene tanti vaticinii pleno, & gaudio vix pari, abunde obſtricta & in proxima B. Theodori æde juramento aucta: Paullo pòſt militiæ adſcribitur, & per omnes gradus virtute & fortunâ provectus, imperium aſſequitur electione Theodoſii Auguſti, qui mundi & regni pertæſus in Monaſterium ſe abdiderat. Canonis nomen in Leonis mutavit, & à Patria Iſauriaus eſt appellatus. Adſunt Hebræi Augures, & præmium vaticinii poſcunt, nec aliud, quàm ut imagines aboleret: illis enim cultum à populis adhiberi Deo debitum: hoc ſi faceret, perpetuas illi victorias fore, vitámque diuturnam, & ſupra votum felicem: Leo ex priori vaticinio poſterius æſtimans, & fide inſuper juramento adſtrictâ, rem diu meditatus & metu turbarum, tegens, tandem in apertum educit, & bellum imaginibus toto imperio denuntiat, pœníſque & tormentis urget, graviſſimâ in Catholicos concitatâ perſecutione. Tenuit tempeſtas, ſæviitque multos annos ſub Leonis & Copronymi dominatu, donec Conſtantino & Irene rerum potitis, pax reddita & Concilium ſeptimum Niceæ indictum. Advertendum eſt inter aliós Iconoclaſtarum errores etiam illum fuiſſe, quòd dicerent, ſacram Euchariſtiam non eſſe verum Corpus & ſanguinem Chriſti, ſed ejus tantùm imaginem. De quo V. *Act. 5.* & P. Maymb. *Hiſtoria Iconocl. l. 3.* circa finem. Hæc origo Iconoclaſtarum fuit, qui hoc Concilio damnati.

Multa in hoc Concilio pro S. Pontif. *Quòd* neget poſt definitiones Summorum Pontificum ullum amplius de SS. imaginibus dubitandi locum eſſe: *quòd* Concilio modum legéſque agendi Pontifex præſcribat: *quòd* vetet limites à Summis Pontificibus fixos moveri: *quòd* primarii Concili Patres velut de re neceſſaria interrogentur, an epiſtolam dogmaticam Hadriani recipiant? & alia multa, quæ ex ipſis actis audire præſtat. Sic ergo in Ep. Hadriani ad Auguſtos habetur: *Vos autem maximè in traditione orthodoxæ fidei Eccleſiæ B. Petri & Pauli principum Apoſtolorum acquieſcetis, eámq; amplectemini, quemadmodùm à ſuperioribus Imperatoribus factũ eſt, qui vicariũ ejus ex toto corde dilexerunt. Quapropter veſtra quoq; à Deo data majeſtas, Sanctiſſimam Romanam*

nam Eccleſiam principum Apoſtolorum, quibus à Deo ipſo data eſt poteſtas ſolvendi & ligandi peccata, cum in cælo, tum in terra, honorabit. Ipſi ſcilicet Regni veſtri propugnatores erunt, cunctáſque barbaras nationes pedibus veſtris ſubjicient, ut quocúnque ire perrexeritis, victores vos declarent. Hi ſiquidem Principes Apoſtolorum ſunt, qui Catholicam Orthodoxam fidem auſpicati, per ſcripta quidem veluti legibus latis fidem ſuam ſervandam præceperunt: omnibus ſcilicet, qui in ſedes illorum ſucceſſuri erant, & in fide eorum uſque ad conſummationem ſæculi permanſuri, atq; ita noſtra ſervat Eccleſia, & ſanctas eorum figuras veneratur, unde in hunc uſque diem venerandis horum imaginibus Eccleſiæ noſtræ ornatæ, ac conſpicuæ ſunt. Et infrà: *Si verò impoſſibile eſt hæreticorum veſania, pro incredulitate ipſorum, ipſas ſacras ac venerandas imagines ſine Synodi actione in priſtino erigere ac confirmare ſtatu, & noſtros ſacerdotes pro ejuſcemodi pia operatione veſtra cupit ſereniſſima Imperialis potentia accerſire, ſicut in veſtris fertur imperialibus juſſionibus, imprimis pſeudoſyllogus ille, qui ſine Apoſtolica ſede enormiter, nequiter, irrationabiliter contra Sanctorum Patrum traditionem de ſacris imaginibus actus eſt, anathematizetur, præſentibus miſſis noſtris: & tunc ſicut antiquitùs mos extitit, jurejurando veſtra piiſſima ac tranquilliſſima poteſtas unà cum Domina Auguſta Imperii veſtri genitrice, ſeu ejuſdem Regiæ urbis Patriarcha, nec non & cuncto ſenatu corporale tribuentes ſacramentum, verbum commonitorium ſicut antiquitùs, pia ſacra nobis dirigere veſtra dignetur imperialis poteſtas, quòd non eſt apud vos partis cujuſlibet favor aut defenſio, ſed æqualitatem utriſq; partibus conſervabitis, nullatenus neceſſitatem facientes, in quocúnq; capitulo eis, qui à nobis diriguntur, quoquo modo, ſed omni honore, cum competenti munificentia & ſuſceptione dignos eos habebitis. Et ſi quidem utriq; convenerint, ecce bene: ſi autem minimè convenerint, iterum cum omni humanitate ad nos dirigere ſatagetis.* Et epiſtola Hadriani ad Tharaſium Patriarcham: *Cujus etiam ſedes per totum terrarum orbem primatum obtinens lucet, omniúmque Eccleſiarum Dei caput exiſtit. Unde & ipſe B. Petrus Apoſtolus, Dei juſſu Eccleſiam paſcens, nihil omnino prætermiſit, ſed ubique principatum obtinuit, & obtinet: cui etiam & noſtra Beata, & Apoſtolica Sedi, quæ eſt omnium Eccleſiarum Dei caput, velim Beata veſtra Sanctitas ex ſincera mente & toto corde agglutinetur, utpote quæ reverà ſit rectè ſentiens, & pietatis incorrupta conſervatrix. Hoc ſacrificium primum Omnipotenti Deo exhibeatur. Veſtráque Beatitudo magnos & piiſſimos noſtros Imperatores*

ſupplicibus verbis admonebit, ut Eccleſia noſtra veſtigia ſequentes coram Deo, & horribili ejus judicio, venerandas imagines in regia civitate, & omni loco in antiquum ſtatum reſtituendas curent, jubeantq́; : nimirum ſervantes traditionem hujus Sanctiſſima noſtra Romana Eccleſia. Et *Act.* 2. Legati Apoſtolici poſt lectam dogmaticam ſumm. Pontif. ſic Patriarcham alloquuntur: *Petrus & Petrus piiſſimi presbyteri, & locum tenentes ſanctiſſimi Papa Veteris Roma Hadriani dixerunt: Dicat nobis Beatiſſimus Patriarcha regia urbis Tharaſius, conſentitne literis ſanctiſſimi Papa Veteris Roma, an minùs?*

Tharaſius ſanctiſſimus Patriarcha reſpondit: *Cui Chriſti lumen circumfulſit, quiq́; nos per Evangelium generavit Paulus, verè divinus Apoſtolus Romanis ſcribens, & ſtudium ſinceræ fidei eorum erga Deum verum noſtrum exoſculatus, ſic inquit: Fides veſtra prædicatur in univerſo orbe hoc. Hoc teſtimonium & nos inſequi par eſt, temerariúmque repugnare arbitramur. Quam ob rem Hadrianus Veteris Roma primas, & teſtatorum Principum ſucceſſor, clarè, & verè, cùm ad Imperatores noſtros, tùm ad noſtram mediocritatem, mihi ſcripſiſſe videtur, conſtabilivitq́; & rectam eſſe declaravit Catholica Eccleſia antiquam traditionem.*

Ob id nos per ſcripturam inquirendo, argumentando & demonſtrando exquirentes, & Patrum quoq́; præceptis imbuti, ſic confeſſi ſumus, confitemur & confitebimur, concordamus, & vim litterarum lectarum confirmamus, & imaginum picturas ſecundùm priſcam Patrum noſtrorum traditionem recipimus, & has deſiderio noſtro adoramus, ut nomine Chriſti Dei noſtri, & intemeratæ Domina noſtra Deiparæ Virginis, ſanctorúmque Angelorum & omnium Sanctorum factas. Sed apertis verbis teſtamur, nos duntaxat in unum Deum verum, latriam (hoc eſt, cultum) & fidem noſtram referre & reponere.

Sancta Synodus dixit: *Univerſa ſancta Synodus ſic credit, & ſic docet.* Et paullo pòſt: *Iidem Legati ſacram ſynodum eodem modo interrogant: Petrus & Petrus Deum amantiſſimi Presbyteri, Legati Apoſtolica Cathedra, dixerunt: Dicat nobis ſacra Synodus, num recipiat ſanctiſſimi Papa veteris Roma litteras, an minùs?*

Sancta Synodus reſpondit: *Sequimur, recipimus, & probamus.* Et in epiſtolis à monachis Paleſtinæ ad Tharaſium datis, quas ex Anaſtaſio Baronius recitat *ad annum DCCLXXXV. n.47.* circa finem. *Hoc autem ſubtiliùs eſt conſiderandum, etiam ab ipſa ſacra ac venerabili ſexta ſynodo, in qua nullus eorum, qui per idem tempus, in his partibus E-*

piſcopi erant, conveniſſe repertus propter nefariorum hominum dominatum: ſed nullum ex hoc ſanctæ adhæſit Synodo præjudicium, neque ſecuta eſt prohibitio alia ſtatuendi, & manifeſta faciendi recta dogmata pietatis, præcipuè cum ſanctiſſimus Apoſtolicus Papa Romanus concordaverit, & in ea inventus ſit per Apocriſarios ſuos.

Hæc, niſi fallimur, ſatis oſtendunt, quanta ſit Romanorum Pontificum ſupra Concilium auctoritas, quantúmque ſeptima hæc Oecumenica ſynodus illis detulerit.

X. *Anno DCCCLXIX.* Initium factum octavæ Oecumenicæ Synodo auctoritate Hadriani II. Papæ, imperante Conſtantinopoli Baſilio Maced. ubi & Synodus habita. Legati à Pontifice tres, Donatus Oſtienſ. Stephanus Nepeſinus Epiſcopi, & Marinus Diaconus. Epiſcopi, qui Concilio aſſederunt 102. Cauſa convocati Concilii ſchiſma cruentum & pertinax Photii contra S. Ignatium Patriarcham Conſtantinopol. cui extinguendo Patres convenerunt. Origo & progreſſus hic fuit. Michaël tertius Imperator cùm ephebis exceſſiſſet, in omnem licentiam & voluptatem mergi cœpit, tutoribus aut amotis, aut ſublatis, contemptâque Theodorâ Matre Regni Curatrice. Succeſſit in gratiam Imperatoris Bardas avunculus, qui, ut artificio jam aulicis noto, habenas Imperii ſolus occuparet, juvenis aliàs præcipitis animum in omne flagitium, genúſque voluptatum impulit, ipſe interim Imperii potens, effeminato jam Auguſto, & in otium ac delicias effuſo. Et ut ſolus regnaret, amoti procul extinctíque, qui creſcentem auctoritatem inumbrare poſſent. Inter illos etiam Auguſta truncatâ comâ in monaſterium acta, quòd filium Bardámque flagitiis infames patienter haud ferret. Supererat Ignatius Patriarcha, ſanctitate & doctrinâ illuſtris, & ideò Bardæ & Michaëli gravis, quòd illius virtute ex oppoſito micante perſtringi ſe crederent, nec patienter ægris oculis Solem admitterent. Hunc perdendi hæc occaſio ſe obtulit. Rogaverat aliquoties & ſuo & Auguſti nomine Bardas Ignatium, velaret Imperatricem, jam Aulâ excluſam, & monaſterio addictam: negavit Ignatius, nec enim invitam aliquam velari poſſe, multóque minùs Imperatricem, Orbis aliquando, nunc ſui arbitram. Hinc primi ignes, mox incendium ſecutum. Deamabat Bardas nurum, defuncto marito viduam, eóque conſuetudo proceſſerat, ut maritum potiùs, quàm amantem referret, nam & Conjugem ejecerat, Amicam in thalamum recepturus, niſi obſta-

ret Ignatius; hic ubi monendo precandóq; nihil profeciſſet, videretq; inſuper Conſtantinopolim ſcandalo plenam ex inceſtis nuptiis, ad ferrum confugit, quo ſi ægro non poſſet, ſaltem publico mederetur, ne lues & exemplum vagari permiſſum etiam alios tangeret. Die tribus Regibus ſacra, quæ apud Græcos celeberrima eſt, proceſſerat in templum Imperator, & Bardas in comitatu primus. Patriarcha, jam ingredi parantem Bardam indignantis geſtu, vultúque ad ſeveritatem compoſito, ingreſſu arcet, ſacríſque interdicit, nec enim ſe permiſſurum, die tam ſacrâ, hominis tam impii profaníque ſacrilegio, Eccleſiam fœdari. Perculit hominem ſacerdotis Imperium, multóque magis palàm, apertóque ſole, & in Græciæ totius conſpectu illata contumelia. Hinc totus in vindictam accingi. Perſuadet Imperatori Ignatium nova moliri, & præſentis Imperii pertæſum aliud meditari: illum regii ſanguinis ſupereſſe, fortunæ, quâ exciderat, necdum oblitum: ideò Theodoram Imperii Curatricem, velum reſpuiſſe, ut Ignatio præludente, in Thronum rediret: hoc incolumi & vicino, ſemper Michaëlem in lubrico fore. Facilè hæc credita, Patriarchâ jam exoſo, cui exilium dicitur in Terebinthum Inſulam. Et ſedes Conſtantinopolitana Photio delata, homini, nobilitate, officiis, & favore Principis facilè primo, & in quo dubites, plùs vitia an virtutes valuerint: Affinitate Imperatorem attingebat, hujus ſorore Irenâ in illius fratrem, matrimonio collocatâ: ſtudiis militaribus, bellóque inſignis: ſed imprimis regendi imperandique artes ſtudio, naturâ, primíſque Regni officiis in miraculum uſque edoctus: omni etiam litterarum genere excultus Poëſin, Rhetoricam, Philoſophiam, Medicinam, Aſtrologiam, & quidquid humano ingenio pervium eſt, callere, iíſque totas noctes inſomnes dare, Oraculo quàm homini ſimilior; hinc omnium veneratione cultus amatúſque: ſed tot animi & naturæ dotes ambitio corruperat, cui uſque adeò indulſit, ut tandem humanâ induſtriâ, quâ tantùm valebat, conſumptâ, etiam magos adhiberet. *Hoc* Auctore conflatum illud Orientis ſchiſma, quo tandem Græcorum & Eccleſia & Imperium concidit. Photius ergo, ùt dicebamus, Monachus, Anagnoſtes, Subdiaconus, Sacerdos, & Patriarcha factus, ex milite & aulico, intra ſex dies, in Patriarcham evaſit.

Gregorius Syracuſis Epiſcopus, ſed ſacris jam dudum interdictus, novum Patriarcham inauguravit, Ignatii amicis partim pulſis, partim, ùt ſolet, in emergentem Solem intentis. Nico-

Nicolaus I. re intellectâ Legatos Conſtantinopolim mittit, qui aut pœnis, & 100. dierum carcere, aut ingentibus promiſſis capti, corruptique in Synodo 318. Patrum Photio dignitatem confirmant, abrogántque Ignatio Sedem Apoſtolicam appellanti, ut habetur in libello Ignatii.

Hæc ubi Nicolaus I. explorata habuit, Photium damnat, privátque dignitate, & Ignatium reſtituit: hinc omnes à Photio diſcedere: quod ille impatientiſſimè ferens, Michaëlis & Bardæ Cæſaris potentiâ ferox, omnia pœnis, exiliisque miſcet, coactâque Synodo mentitisque ſuffragiis mille, cùm ferè omnes repugnarent, in Pontificem anathema dicit: omnésque qui ad ſe aut litterarum, quibus unicè florebat, aut negotiorum causâ fluebant, juramento in partes ſuas trahit, & cauſam, quam ratione non poterat, numero firmat. Paullo pòſt Bardas, in caſtris juſſu Imperatoris obtruncatur: cauſa mortis partim æmulorum invidia, Baſilii præſertim poſteà Imperatoris: partim ambitio, quâ creditus eſt Imperium meditari, adeò contempto Imperatore, ut hujus caſtra in planum collocaret, hoſtibus expoſita: ſua in collem ſitu, & naturâ præmunitum, quæ illi cauſa cædem maturavit, quamvis ad genua Imperatoris provoluto. Ferunt Bardam inſidias præſenſiſſe, illique expeditionem recuſanti, fidem juramento factam, calamis Chriſti ſanguine intinctis: Paullo pòſt ſecuta Imperatoris Michaëlis mors, à Baſilio, cùm vino epuliſque indormîſſet, oppreſſi: Photius in Monaſterium truſus, Ignatius poſt novem exilii & certaminis annos, Patriæ & Sedi redditus, & ſecundo poſthæc anno, octava Synodus, & quarta Conſtantinopolitana agi cœpta, in qua damnatus Photius ejusque ſcripta flammis tradita: nec ideò tamen finitum ſchiſma: nam Photius cum Baſilio, quem ſuppoſito vaticinio mirè deceperat in gratiam rediit, extinctóque Ignatio in Patriarchatum ſucceſſit, impetratâ à Joanne VIII. Pontifice Max. prætextu componendi ſchiſmatis, confirmatione; & tandem à Leone Imperatore, quòd crederetur cum Santabareno Epiſcopo, magicis artibus infami, nova moliri, in monaſterium truditur. Hic eſt ergo ille Photius, cujus à Romano Pontifice defectioni Græcia amiſſum Imperium & fidem debet, nec enim cum ſuo auctore ſepultæ ſunt diſcordiæ, ſed ſæpius compreſſæ gliſcentésque, tandem Imperio exitium attulêre.

In hac octava Synodo multoties, multiſque modis Romani Pontificis in Concilium auctoritas micuit. Negant enim Legati ſedis Apoſtolicæ, ſe unquam univerſalis Concilii judicio ſubjectos fuiſſe; quantò minùs illorum Principalis Romanus Pontifex? Deinde Hadrianus more & exemplo aliorum Pontificum, ùt vidimus, Concilio modum legéſque imponit, imperatque conditiones, cumquibus Photius judicare debeat, ejúsque fautores admitti rejicive: præſcribitur regula fidei, in quam jurare debeant: jubentur Statuta & Decreta ſummorum Pontificum, tanquam regulas fidei certiſſimas admittere: Idque univerſali Concilio non tantùm audiente & conſentiente, ſed etiam poſitivè probante. Pontifex iterum Concilio non exſpectato, ejúſque ſententiâ, Photium prædamnat, idémque à Concilio fieri mandat. Qui libello à ſummo Pontifice miſſo non ſubſcribunt, à Synodo non admittuntur. Solus Pontificis Legatus Photio ſcipionem, quo Epiſcopi more nitebatur, adimi jubet: & denique expreſsè & conceptis terminis *Act. 10.* definitur, ſummum Pontif. ne quidem à Concilio univerſali judicari poſſe, & habetur *c. definimus d. 22.* Ubi adverte, hoc primò fuiſſe in octava Synodo expreſsè definitum, quia tunc maximè auctoritas Romani Pontificis fuerat à Photio impugnata; Hæc omnia noſtro quidem judicio tam apertè oſtendunt Papam Concilio ſuperiorem eſſe, ut ſi quis neget, ab eo quærendum ſit, quid ergo ſit eſſe Superiorem, & qui ſint actus, & characteres Superioris, quos Romani Pontifices in Conciliis non exhibuerint? Et ne aliquid eorum, quæ diximus, in dubium vocetur, audiamus ipſa Concilii acta.

Cùm rogarentur Legati Sedis Apoſtolicæ mandatum Pontif. Hadriani Synodo exhibere, reſponderunt: *Hoc nos non invenimus in univerſali Synodo factum, ut Vicarii Senioris Romæ à quolibet perpendantur, utrùm talem exiſtimationem habeant.* Et Hadrianus in Epiſt. ad Baſilium Auguſtum, quæ habetur *Act. 1.* & in Synodo recitata eſt, ſic loquitur: *Volumus per noſtræ pietatis induſtriam, Conſtantinopoli numeroſum celebrare Concilium, cui noſtri quoque miſſi præſidentes, & culparum perſonarúmque differentias liquidò cognoſcentes, (juxta quod in mandatis acceperunt,) ſingulorum liberè diſcretiones exerceant, in quo ſacrato cœtu execrandi vanitatis Concilii, quod adverſus hanc ſedem actum eſt, cuncta decernimus exemplaria, à poſ-*

ſeſſioribus ſuis ablata, contemplantibus cunctis igne cremari, ne ſupereſſe apud quemlibet ex his omnibus ſaltem unum jota, vel unum apicem, niſi quis totius Clericatûs, immo totius nominis Chriſtiani, anathemate perculſus, carere voluerit. Et paullo pòſt recitatus libellus Româ miſſus à Pontifice, cui omnes ſubſcribere tenerentur, qui ſic habet:

Anathematizamus omnes hæreſes ſimul cum Iconomachis. Anathematizamus etiam Photium, qui contra ſacras regulas, & ſanctorum Pontificum veneranda decreta repentè de curiali adminiſtratione, ſæcularíque militia ſublatus, ſuperſtite Ignatio Patriarcha, in Conſtantinopolitana eſt pervaſoriè, immo tyrannicè à quibusdam ſchiſmaticis, vel anathematizatis, atque depoſitis inſtitutus Eccleſia, donec Sedis Apoſtolicæ ſanctionibus inobediens perſeverans, ejus ſententiam tam de ſe, quàm de Patriarcha noſtro Ignatio ſpreverit, & conciliabuli acta, quod ſe auctore contra Sedis Apoſtolicæ voluntatem congregatum eſt, anathematizare diſtulerit. Sequimur autem ſanctam Synodum, & amplectimur, quam beatæ recordationis Papa Nicolaus, cui & ipſe Domine coangelice ſumme Pontifex Hadriane ſubſcripſiſti, ante ſacratiſſimum Petri, Apoſtolorum eximii corpus celebravit: ſimul & quam tu ipſe nuper ibi egiſti, & omnia, quæ in eis ſtatuta ſunt, ſecundùm decreti veſtri moderationē venerabiliter conſervabimus, recipientes, quos recipiunt, & damnantes omnes, qui in illis damnati ſunt, & præcipuè jam dictum Photium, & Gregorium Syracuſanum, parricidas videlicet, qui contra ſpiritalem Patrem ſuum linguas eximere minimè formidârunt, atq́ perſeverantes in ſchiſmate ſequaces eorum, nec non & qui in illorū communionis ſocietate permanſerint. Sancta Synodus dixit: *Omnibus placet libellus, à Sancta Romanorum Eccleſia expoſitus.*

Et *actione 7.* Ingreſſus eſt Photius ad Synodum baculo innixus, quem ab eo Marinus Vicarius Romanus juſſit auferri, dicens: *Baculus ſignum eſt dignitatis Paſtoralis, quod hic habere nullatenus poteſt, quia lupus eſt, non paſtor.*

Et paullo pòſt: *Mox recitata ſunt geſta Synodi, quæ facta eſt ab Hadriano Romanorum Papa ſuper promotione Photii.* In tertia autem epiſtola Hadriani ad Synodum hæc habentur: *Romanum Pontificem de omnium Eccleſiarum Præſulibus judicâſſe legimus, de eo verò quemquam judicâſſe non legimus. Licèt enim Honorio ab Orientalib9 poſt mortem anathema ſit dictū, ſciendum tamen, quia fuerat ſuper hæreſi accuſat9, propter quam ſolùm licitū ex minoribus majorum ſuorū motibus reſiſtere, vel pravos ſuos ſenſus liberè reſpuere: quamvis & ibi nec Patriarcharum,*

nec ceterorum Antiſtitum cujpiam de eo, quamlibet fas fuerit proferre ſententiam, niſi ejuſdem primæ ſedis Pontificis conſenſus præceſſiſſet.

Et Nicolaus in Epiſtola ad Michaëlem Imperatorem, quæ habetur *tom. 3. Conciliorum* circa finem: *Non ergo dicatis non egiſſe vos in cauſa pietatis, Romana Eccleſia, quæ collecta Concilia ſuâ auctoritate firmat, ſuâ moderatione cuſtodit. Unde quædam eorum, quia conſenſum Romani Pontificis non habuerunt, valitudinem perdiderunt. Quomodo non egeat qualibet Synodus Romanæ ſedis, quando in Epheſino latrocinio cunctis Præſulibus & ipſis quoq; Patriarchis prolabentibus, niſi magnus Leo, imitator ſcilicet illius Leonis, de quo ſcriptum eſt: Vicit Leo de tribu Juda, divinitùs excitatus, os aperiens, totam orbem, & ipſos quoq; Auguſtos concuteret, & ad pietatem commoneret, Religio Catholica penitùs corruiſſet? nam in cauſa ſacrarum imaginum, ante ſanctiſſimum Methodium, quin immo, & ante Synodum in Nicæa ſub Irene congregatam, cùm adhuc hoc ſchiſma noviter eſſet exortum, & Conſtantinopolitanos penè cunctos more peſtilentiæ invaſiſſet, Romani Præſules, Gregorius inter ceteros & Stephanus, convocatis Epiſcopis Occidentalium regionum, inveniuntur fortiter dimicâſſe, & hoc funditùs condemnâſſe.*

Et in *eadem Epiſt. §. Sed his tandem: Quoniam cùm ſecundùm Canones, ubi eſt major auctoritas, judicium inferiorum ſit deferendum, ad diſſolvendum ſcilicet, vel ad roborandum: patet profectò, Sedis Apoſtolicæ, cujus auctoritate major non eſt, judicium à nemine fore retractandum, neq; cuiquam de ejus liceat judicare judicio. Siquidem ad illam de qualibet mundi parte canones appellari voluerunt. Ab illa autem nemo ſit appellare permiſſus. Juxta quod & Bonifacius atq; Gelaſius ſanctiſſimi Præſules, non ſuis adinventionibus, ſed Eccleſiæ Romanæ conſuetudinem non ignorantes, dicunt: Bonifacius quidem Rufo, & ceteris Epiſcop. per Theſſaliam & alias provincias conſtitutis, ſcribens: Nemo, ait, unquam Apoſtolico culmini, de cujus judicio non licet retractare, manus obvias audacter intulit. Nemo in hoc rebellis extitit, niſi qui de ſe voluit judicari. Gelaſius autem in commonitorio, Fauſto Magiſtro fungenti legatione Conſtantinopolim dato: Nobis inquit, opponunt Canones, dum neſciunt, quid loquantur. Contra quos hoc ipſo venire ſe produnt, quòd primæ Sedi ſanæ rectæq; ſuadenti parere fugiunt. Ipſi ſunt Canones, qui appellationes totius Eccleſiæ ad hujus Sedis examen voluêre deferri. Ab ipſo verò nuſquam prorſus appellari debere ſanxerunt, ac per hoc illam de tota Eccleſia judicare, ipſam ad nullius commeare. Nec de ejus unquam præceperunt judicio judicare, ſententiamq; illius conſtituerunt, non oportere diſſolvi, cujus potiùs ſequenda decreta mandarunt.*

Ubi

Ubi adverte, fuiſſe has Nicolaï epiſtolas in Synodo lectas. *Act. 4. & Act. 10. & ultimâ, canone 21. Definimus neminem prorſus mundi potentium quenquam eorum, qui Patriarchalibus ſedibus præſunt, inhonorare, aut movere à proprio throno tentare, ſed omni reverentiâ & honore dignos judicare, præcipuè quidem ſanctiſſimum Papam Senioris Romæ: deinceps autem Conſtantinopoleos Patriarcham, deinde verò Alexandriæ, ac Antiochiæ, atq; Hieroſolymorum. Sed nec alium quemquam conſcriptiones contra ſanctiſſimum Papam Senioris Romæ, ac verba complicare, vel componere liceat, ſub occaſione quaſi diffamatorum quorundam criminum: quod & nuper Photius fecit, & multò antè Dioſcorus. Quiſquis autem tale facinus contra Sedem Petri Principis Apoſtolorum auſus fuerit intentare, æqualem & eandem, quam illi condemnationem recipiat. Porrò ſi ſynodus univerſalis fuerit congregata, & facta fuerit etiam de ſanctâ Romanorum Eccleſia quævis ambiguitas & controverſia, oportet venerabiliter & cum convenienti reverentia de propoſita quæſtione ſciſcitari, & ſolutionem accipere, aut proficere, & profectum facere, non tamen audacter ſententiam dicere contra ſummos Senioris Romæ Pontifices.* Denique quemadmodum nemo magis, ùt Photius cum Romana Sede bellum geſſit, ita nullibi magis ejuſdem auctoritas eminuit, quam in hac Octava Synodo, ùt legenti patebit.

Ceterùm fuiſſe hanc Synodum Oecumenicam & univerſalem dubitari non poteſt, cùm Anaſtaſius expreſsè id aſſerat *in præfat. hiſtor.* ad hanc ſynodum, & ipſi Patres Concilii id paſſim teſtentur, ùt videre eſt in ipſis actis, habetque forma juramenti, quo SS. Pontifices Papatum adituri ſe obſtringunt, recitátque Baronius *ad Annum DCCCLXIX. n. 59.*

De hac ſynodo Aimoinus *de Geſt. Francor. l. 5. c. 28.* ſcribit multa aliter in ea fuiſſe definita, quàm orthodoxi Doctores antè ſtatuerint, videlicet de adorandis imaginibus, & privilegiis SS. Pontificum. Quæ ubi in Aimoino legit Raderus *præfat. in 8. Synodum*, continuò bile accenſâ dicit: *Aimoinum S. Ademari Benedictinum fuiſſe Jconomachum, impudentiſſimum, mendacem, ſacrilegum:* hæc pro ſua modeſtia in Aimoinum Raderus, Scriptorem antiquiſſimum, & à veritate laudatum, infirmo nimis argumento, hoc eſt, convitio impugnans, quod plebeii ſolent, ſuæque cauſæ diffiſi, rerúmque ignari, latratu magis quàm viribus fortes. Veritas ſic habet. Ab Anno DCCCXLV. Bulgari operâ cujuſdam captivi fidem Catholicam receperant, pe-

titis, acceptisque à Summo Pontifice ſacris miniſtris. De iis paullo pòſt abſolutam 8. Synodum quæſtio mota, utri Eccleſiæ ſubjici deberent, Romanæ, an Græcæ & Conſtantinopolit. pro ſe Græci pronuntiaverant, legatis Apoſtolicæ ſedis reclamantibus. Hinc offenſi Græcorum animi, Baſilii præſertim Imperatoris, qui conatus acta Concilii jam ſignata & legatis tradita ſurripere, detectâ fraude, irritâque, Legatos minori, quàm acceperat, veneratione dimittit. Illi mare ingreſſi Piratas incidunt, amittúntque inter alia omnia etiam acta Concilii, Baſilio ùt creditum eſt, fabulam ducente. Sed Legati Ludovici II. Imperatoris, & Anaſtaſius Bibliothecarius aliâ Romam incolumes pervenerant, Pontifici Hadriano Acta Concilii integerrimè & fideliter conſcripta tradiderant. Hâc occaſione fuiſſe Concilium Græcâ fraude & Photii præſertim corruptum, non conjectura tantùm eſt, ſed res certiſſima: nec apud Græcos hoc novum inſolensque, qui, ùt ſuprà vidimus, omnia æquè Concilia Oecumenica mendaciis ſparſerant.

Vide ipſum Anaſtaſium *in præfat. Ad Octavam Synodum*, qui inter alia poſt deſcriptas varias Græcorum fraudes, hæc ſcribit.

Sic igitur, ſic Græci acceptâ occaſione celebratorum univerſalium Conciliorum, frequenter egiſſe clareſcunt; & nunc minuendo, nunc addendo, vel mutando, nunc in abſentiâ ſociorum, nunc in abſcondito angulorum, nunc extra ſynodum, nunc poſt ſynodum, aſtutiâ ſuâ, immo fraude communibus ſanctionibus abutuntur; & ad ſuos libitus cuncta, quæ ſibi viſa fuerant, etiam violenter inflectunt.

Itaque quidquid in Latino Actionum Octavæ Synodi Codice reperitur, ab omni eſt fuco falſitatis extraneum. Quidquid verò amplius, ſive de Diœceſi Bulgaricâ, ſive aliunde in Græco ejuſdem ſynodi Codice forſitan invenietur: totum eſt mendacii veneno infectum. Denique diſceptatio, quam coram Imperatore, vicariis & Bulgaris tantùm ſuper Bulgarum terra ſuprà fuiſſe ſignificavimus actam: poſt ſynodum conſummatam, Canonésque 20. prolatos, atque 7. tantùm Capitulis terminum fidei depromptum, & omnia hæc in quinque Codicibus ſcripta, ſive compacta, & omnium ſubſcriptionibus roborata, ſed & ipſos Codices plumbeâ bullâ munitos, atque ſigillatim Loci ſervatoribus traditos Patriarchalibus ſedibus deferendos, effecta eſt. Ne ergo Græcorum fucata aſtutia, quin potiùs doloſitas etiam circa præſentem ſynodum agat, hæc me admonendi causâ dixiſſe ſufficiat. Ceterùm bene novi, quod juxta Proverbiatorem: Fruſtra

ſtra jactetur rete ante oculos pennatorum. Unde quisque ſapientiæ ac prudentiæ pennis ad alta ſuſtollitur, omnes inſidiarum muſcipulas, quæ à Græcis in infimis tendi poterint, alto contemplationis ſaltu tranſcendet.

Hæc cauſa errandi Aimoino fuit, nec illi ſolùm, ſed multis aliis Catholicorum, immo ipſi Juliano Cardinali in Concilio Florentino *Actor. 6. His omnibus*, inquit Raderus, *Præfat. in Concilium, meritò eſt ignoſcendum, cùm hactenus exemplaribus & Codicibus Octava ſynodi caruerint, cùm tot præſertim Concilia, quæ Octavum ſibi locum uſurpabant, in una cauſa fuiſſent habita.*

Hæc Raderus in omnes humanus, ſoli monacho implacabilis; quaſi verò non eadem ratio aut omnes, aut nullum abſolvat. Eadem de Aimoino, quæ Raderus, ſcribit Baronius, ſed quod purpuratum decuit, majori multò, quàm ille, verborum temperantiâ, minoríque tumultu. Legat qui volet Aimoini hiſtorias, videbitque non illum ſacrilegum, impudentiſſimum, mendacem eſſe; ſed eum, cujus candorem, modeſtiámque Raderus meritò imitetur. Nec enim omnis, qui errat, talis continuò eſt, quem ille depingit. Vide de corrupta à Græcis octava ſynodo etiam P. Maymburgum *lib. 2.* de ſchiſmate Græcorum.

XI. Anno MCLXXIX. Concilium Lateranenſe convenit auctoritate Alexandri Tertii ſummi Pontificis, cui 300 Epiſcopi interfuerunt. Cauſæ convocati Concilii variæ, extirpatio ſchiſmatum, Ordinatio Electionis ſummorum Pontificum, & præſertim proſcriptio Catharorum, Publicanorum, aliorúmque, qui partim hæreſi, partim graſſationibus Eccleſiam vaſtabant.

In hoc Concilio pro ſummi Pontificis auctoritate facit *c. 1. de modo eligendi ſummi Pontif.* quod habetur *tom. 4. Concil.* & *inter licèt extra de El.* ubi: *Ex hoc tamen nullum Canonicis Conſtitutionibus præjudicium generatur, in quibus majoris & ſanioris partis debet ſententia prævalere; quia quod in eis dubium venerit, ſuperioris poterit judicio definiri. In Romana verò Eccleſia aliquid ſpeciale conſtituitur, quia non poteſt recurſus ad ſuperiorem haberi.* Non ergo Concilium eſt ſupra Papam, cùm hic ex ſententia Patrum ſuperiorem non habeat.

XII. Anno MCCLXXIV. Sub Gregorio X. & Rudolpho Imperatore celebratum eſt Concilium Lugdunenſe ſecundum contra Græcorum errores, & pro recuperatione Terræ Sanctæ.

 Epiſco-

Epiſcopis ſupra 700, frequens, in quo inter alia capita fidei, quæ Legati Michaëlis Palæologi publicè profeſſi ſunt, hoc etiam fuit: *Ipſa quoque ſancta Romana Eccleſia ſummum & plenum Primatum & Principatum ſuper univerſam Eccleſiam Catholicam obtinet: quam ſe ab ipſo Domino in B. Petro Apoſtolorum Principe ſive vertice, cujus Roman. Pont. eſt Succeſſor, cum poteſtatis plenitudine recepiſſe veraciter & humiliter recognoſcit. Et ſicut præ ceteris tenetur fidei veritatem defendere, ſic & ſi quæ de fide ſubortæ fuerint quæſtiones, ſuo debent judicio definiri. Ad quam poteſt gravatus quilibet ſuper negotiis ad Eccleſiaſticum forum pertinentibus appellare: & in omnibus cauſis ad examen Eccleſiaſticum ſpectantibus ad ipſius poteſt judicium recurri, & eidem omnes Eccleſiæ ſunt ſubjectæ, ipſarúmque prælati obedientiam & reverentiam ſibi dant.*

Apud hanc autem ſic poteſtatis plenitudo conſiſtit, quòd Eccleſias ceteras ad ſollicitudinis partem admittit, quarum multas, & Patriarchales præcipuè, diverſis privilegiis eadem Romana Eccleſia honoravit: ſuâ tamen obſervatâ prærogativâ, & tum in Generalibus Conciliis, tum in aliquibus aliis ſemper ſalvâ.

Supraſcriptâ fidei veritate (prout plenè lecta eſt, & fideliter expoſita) veram, ſanctam, Catholicam, & Orthodoxam fidem cognoſcimus, & acceptamus, & ore ac corde confitemur, quod verè tenet & fideliter docet, & prædicat ſancta Romana Eccleſia.

Si ergo Pontifex Romanus ſummum & plenum Primatum obtinet in tota Eccleſia Catholica, idque cum plenitudine poteſtatis, multò magis in Concilio univerſali, quod infra Eccleſiam Catholicam eſt, eámque repræſentat. *Ex Concilio Conſtant. Seſſ. ult. poſt articulos Joannis Huſs*; ſemper enim repræſentans eſt imperfectius repræſentato. Rurſus ſi ad Pontificem Romanum pertinet de fidei quæſtionibus definire, non poteſt aliud tribunal eſſe, altius certiúſque: nec definitum eſt, quod adhuc judicari ab alio poteſt, & conſequenter in litem & dubium vocari; aut enim in rebus præſertim fidei, Pontificis judicium eſt certum, aut incertum? ſi incertum, non ergo quæſtiones fidei per illud definiri poſſunt, definita enim in materia fidei ſunt certa, & extra dubium. Si verò judicium Papæ eſt certum, ergo nec in litem, nec in judicium vocari poteſt: quò ergo Concilium, niſi ut actum agat, & nodum in ſcirpo quærat, aut umbram in Sole? & finem fini addat: quæ enim ſunt fidei, ſemel definita ſunt ſemper definita, nec poſſunt appellatione mutari.

Rurſus

Rurſus ſi omnes, & in omnibus cauſis Eccleſiaſticis ad eum appellare poſſunt, ergo etiam à Concilio ad eum, non econtra provocatio admittitur.

Ubi nota, hæc à Græcis Legatis non in angulo, ſed pleno Concilio dicta, & à nullo improbata, ſed omnium plauſu, & aggratulatione accepta.

XIII. Anno MCDXIV. Concilio Conſtantienſi principium datum ſub Sigismundo Imperatore; convenerant Epiſcopi 214. ejus celebrandi cauſa, ſchiſma pertinaciſſimum & inveteratum fuit, hæreſesque Joannis Huſs, & Wicleffi, de quo jam ſuprà aliquid diximus. Huic Concilio evenit, quod jam dudum multis Sanctorum Patrum, quidum in unum errorem toti incumbunt, viſi ſunt extra medium veritatis in extrema rapi; ſic B. Auguſtinus, dum totus eſt in commendanda gratia, ejuſque neceſſitate & energia, viſus eſt non paucis, etiam doctrinâ & pietate conſpicuis, in libertatem offendere, ejuſque jura minuere. Ex adverſo S. Joannes Chryſoſtomus dum contra ignavos deſideſque, liberum arbitrium humanamque induſtriam excitat, viſus eſt gratiæ oblivisci, & Semipelagianis accedere. Idem in Conſtantienſi hoc Concilio evenit, ut videlicet, dum profligendo ſchiſmati, quod Summi Pontificatûs ambitio excitaverat, totum ſtudet, ſubmittendíque Concilii judicio tres Papas eóſque incertos; viſum aliquibus ſit fimbrias extendere, & tantum Pontificum auctoritati demere, quantum ſibi & Conciliis tribueret. Nos contrarium, & nihil contra Pontificis jura factum, deciſumque, multa verò pro illis oſtendemus.

Primò Concilium Conſtantienſe, quoties de poteſtate Concilii ſupra Papam loquitur, ſemper reſtringit ad præſens Concilium, & ad ſchiſmatis tunc graſſantis extirpationem, ut videre eſt *ſeſſ.* 4.

Hæc ſancta ſynodus Conſtantienſis, & generale Concilium faciens pro extirpatione præſentis ſchiſmatis, & unione, ac reformatione Eccleſiæ Dei in capite & in membris fienda.

Et paullo pòſt. *Et primò, quòd ipſa Synodus in Spiritu Sancto congregata, legitimè generale Concilium faciens, Eccleſiam Catholicam militantem repræſentans, poteſtatem à Chriſto immediatè habet; cui quilibet cujuscunque ſtatûs vel dignitatis, etiamſi Papalis exiſtat, obedire tenetur in his quæ pertinent ad fidem, & extirpationem dicti ſchiſmatis, reformationem generalem Eccleſiæ Dei in capite & in membris.*

Et *ſeſſ. 5. Et primò declarat, quòd ipſa in Spiritu Sancto legitimè congregata, Concilium generale faciens, & Eccleſiam Catholicam repræſentans, poteſtatem à Chriſto immediatè habet, cui quilibet cujuſcunque ſtatûs vel dignitatis, etiamſi Papalis exiſtat, obedire tenetur in his, quæ pertinent ad fidem & extirpationem dicti ſchiſmatis, & reformationem dictæ Eccleſiæ in capite & in membris.*

Item declarat, quòd quicunq; cujuſcunq; conditionis, ſtatûs, dignitatis, etiam Papalis, qui mandatis, ſtatutis, ſeu ordinationibus, aut præceptis hujus ſacræ Synodi, cujuſcunq; alterius Concilii generalis legitimè congregati, ſuper præmiſſis, ſeu ad ea pertinentibus factis, vel faciendis, &c.

Vult ergo Concilium apertè innuere, ſe in caſu tantùm Schiſmatis & Papæ incerti poteſtatem habere: cur enim aliàs toties & tam conſtanter adjicit illam deſtrictionem: *In his, quæ pertinent ad fidem, & extirpationem dicti ſchiſmatis.* Si extra caſum ſchiſmatis, dubiique Pontificis, eam poteſtatem ſibi vindicabat? nec enim ignorabant Patres, incluſionem unius eſſe excluſionem alterius ex vulgatiſſima juris regula. Videtur planè laboraſſe Concilium, ut ſæpius repetitâ eâdem reſtrictione, intelligeretur de ſuperioritate in Papam non abſoluta, ſed tantùm in caſu excepto.

Secundò. Poſtquam Martinus V. Pontifex renunciatus eſt, ceſſavit omnino tota Concilii Conſtantienſis Juriſdictio, nec ullum ampliùs morum aut fidei decretum Concilii nomine factum eſt, cùm tamen ante electionem omnia ſtatueret, decerneret, definiret, juberet, vetarétque; quæ hujus cauſa; ſi tota, ùt adverſarii dicunt, & Papalis poteſtas in Concilio eſt, & penès hoc magis, quàm ipſum Pontificem? Videatur *ſeſſ. 42.* (quæ poſt electionem Martini eſt prima) & *ſequentes.*

Tertiò. In Bulla Martini V. ſacro approbante Concilio facta, quæ habetur *ſeſſ. ult.* inter alias propoſitiones, quæ ſuſpectum aliquem hæreſis Huſſiticæ faciunt, etiam hæc ponitur: *Papa Canonicè electus non eſt ſucceſſor Petri, nec habet in Eccleſia Dei ſupremam auctoritatem.* Agnoſcit ergo Concilium ſupremam in Pontifice auctoritatem, non autem ſuprema eſſet, ſi aliam haberet, cui ſubeſſet: tunc enim ſuprema Poteſtas, non Papæ, ſed Concilii foret: ſicut enim cœlum Empyreum ſupremum dicitur, & Ignis ſupremum elementum, & tectum ſuprema pars domûs; quià ſupra ſe aliud in ſuo genere ſuperius non habent: ideò & ſuprema poteſtas in

Papa,

Papa, quia nulli ſubeſt: ſicut etiam in Republica, qualis erat olim Romana, & ſtatu Democratico, nemo dixerit, ſupremam poteſtatem eſſe penès Conſules, aut Senatum, ſed penès Populum: In Ariſtocratia verò penès Senatum & Magnates. Sed infrà, ubi ſolvemus objectiones, plura de Concilio Conſtantienſi dicentur.

XIV. *Anno MCCCCXXIX.* Concilium Ferrarienſe inchoatum: ſed graſſante lue Florentiam translatum eſt, duravitque menſes 15. Præfuit Eugenius IV. Pontifex Max. Adfuerunt Joannes VIII. Palæologus Græcorum Imperator cum Demetrio fratre, Principe Peloponenſi, Joſephus Patriarcha Conſtantinopolitanus, Beſſarion Epiſcopus Nicænus, Iſidorus Theſſalonicenſis Archiepiſcopus, Ruthenus, aliique ex Oriente & Occidente celeberrimi. Diſputatum inter Latinos Græcóſque acriter, & tandem pax & unio ſecuta, receptis etiam in fidem Indis, Armeniſque. Proceſſio Spiritûs Sancti, & Primatus Pontificis admiſſus. Sed paullo pòſt reverſi in Patriam Græci, Marco Epheſino omnia turbante, ad vomitum redeunt; & Conſtantinopolis non multos poſt annos capta eſt, Imperio orientis ad Turcas translato.

In hac ergo Florentina Oecumenica Synodo *Act. ult.* Joſephus Patriarcha Conſtantinopolit. morti proximus hoc ultimum poſt ſe chirographum reliquit. *Quoniam ad extremum vitæ meæ perveni, idcirco pro meo munere dilectis filiis, benignitate Dei meam ſententiam his litteris palàm facio. Nam quæ Domini noſtri Jeſu Chriſti Catholica & Apoſtolica Eccleſia Romæ Veteris credit, omnia me quoque ſentire, credere que profiteor, ac ipſis plurimùm acquieſco.*

Et in litteris unionis circa finem: *Definimus Sanctam, Apoſtolicam Sedem & Romanum Pontificem in univerſum Orbem tenere primatum, & ipſum Pontificem Romanum ſucceſſorem eſſe Beati Petri Principis Apoſtolorum, & verum Chriſti Vicarium, totiúsque Eccleſiæ Caput, & omnium Chriſtianorum Patrem, & Magiſtrum exiſtere, & ipſi in B. Petro paſcendi, regendi, & gubernandi univerſalem Eccleſiam à Domino noſtro JESU CHRISTO plenam poteſtatem traditam eſſe.*

Vides ex allegatis Concilii verbis: Doctrinam & ſententiam ac definitionem Pontificis è cathedra docentis eſſe fidei regulam, cui meritò acquieſci in rebus fidei poſſit, & pro tali fuiſſe à Joſepho Patriarcha habitam commendatámque ſuis Græcis, idque eo

temporis momento, cùm morientem & æternitati vicinum, omnis adulatio deſerit. Quòd ſi Papæ definitio eſt fidei regula, & certa applicatio rerum credendarum, oportet eam eſſe infallibilem, nec à Concilio emendabilem, nam ùt dicebamus, in rebus fidei ſemel deciſa, ſemper deciſa.

Deinde in eodem Concilio ſummo Pontifici plena poteſtas regendi univerſalem Eccleſiam attribuitur: ubi adverte, non dici, omnes Eccleſias particulares; ſed *Eccleſiam Univerſalem*: hoc eſt, etiam in unum collectam, hæc enim propriè vocatur Eccleſia univerſalis. Nec in Florentino, nec in alia Synodo Oecumenica dictum eſt aliquando: Concilium ſuccedit Petro; Concilium habet poteſtatem Vicariam paſcendi univerſam Eccleſiam: penès Concilium eſt Primatus Eccleſiæ Chriſti: unde mirum eſt, velle nos Conciliis dare, quæ nullum Concilium auſum eſt ſibi ſumere.

XV. Anno MDXI. Ludovicus Galliæ Rex & Maximilianus Imperator Julio II. Pontif. Maximo varias ob cauſas infenſi, Concilium in Galliis primò, deinde Piſis in Italia & Mediolani cogendum curaverant, ex hac velut arce Pontificis auctoritatem pulſaturi: ſed Julius Piſano Concilio Lateranenſe oppoſuit, in quo *ſeſſ. 2. & 3.* Piſanum improbavit: Julio è vivis ſublato Leo X. ſucceſſit, & Lateranenſe Concilium proſecutus eſt, eique præſedit; quod anno 1517. finem accepit. Dum ſeſſio 8. celebraretur, adfuerunt à Ludovico Rege Legati, ejúſque nomine Piſanum Concilium deteſtati Lateranenſi tanquam vero, unico, legitimo & ſacroſancto adhæſerunt.

Verba mandati Regii habentur initio *ſeſſ. 8.* in hæc verba: *Intellexit præfatus Rex Sanctitatem ſuam inſequendo in hac parte geſta præfati Julii, dictum prætenſum Concilium Piſanum, tanquam minùs legitimum, & à non habentibus poteſtatem indictum, nec non omnia in eo geſta damnâſſe & improbâſſe, & dictum Conſilium Lateranenſe tanquam ritè & legitimè indictum, ejúſque omnia geſta & decreta approbâſſe; fuerítq; poſtmodùm per ſuam Sanctitatem, tam per litteras in forma brevi, quàm aliàs diverſimodè paternè admonitus, ut à dicto prætenſo Concilio tanquam minùs ritè, & à non habentibus poteſtatem indicto, recederet, & dicto Lateranenſi tanquam verò, indubitato, unico, & Oecumenico Concilio adhæreret, ipséque Rex ſolo religionis zelo átque inſtinctu adductus, ſperans deſideratam univerſalem Chriſti fidelium pacem auſpiciis præfati Sanctiſſi-*

Sanctiſſimi D.N. Leonis Papæ X. præſtò affuturam, ac propediem, (favente Domino) unanimi Chriſtianorum Principum & populorum conſenſu, arma in Orthodoxæ fidei, communéſq; hoſtes convertenda eſſe: conſiderans inſuper, quanti ſit in his & ceteris rebus omnibus ſummi Pontificis auctoritas, quã præſertim vitæ munditia, atq; innocentia comitatur, quæ ſunt in præfato Sanctiſſimo D.N. perſpicua, paternis ſuæ Sanctitatis monitis & ſuaſionibus abunde permotus: quippe qui illius auctoritati & ſententiæ potiùs, quàm alterius cujuſq; mortalium, ſanctiùs & ſeveriùs ſemper ſtare judicavit, præſertim ubi ſcandalum Eccleſiæ imminet & ſciſſura, pro ſingulari, quam erga præfatum Sanctiſſimum D. N. & ſanctam Sedem Apoſtolicam gerit, devotione, veſtigia Chriſtianorum Franciæ Regum prædeceſſorum ſuorum non ſolùm imitari, verùm etiam (ſi fieri poteſt) anteire cupiens, animadvertens præſertim, quia per mortem præfati Julii, omnis odii & ſuſpicionis materia eſt extincta, & quòd nonnulli ex prænominatis Cardinalibus, nec non Imperator electus, qui dictum prætenſum Concilium Piſanum indixerant, jam illi renuntiârunt; & dicto Lateranenſi adhæſerunt: Hinc eſt, quòd in præſentia præfati Sanctiſſimi D. N. Leonis Papæ X. coram nobis Notariis & teſtibus infra ſcriptis, perſonaliter conſtituti Reverendiſſimus in Chriſto D. Fridericus S. Theodori Diaconus Cardinalis de ſancto Severino vulgariter nuncupatus, nec non Reverend. in Chriſto Pater D. Claudius de Seyſello electus Maſſilienſ. ac magnificus & generoſus Ludovicus Forbini Dominus de Soleriis, præfati Chriſtianiſſimi Ludovici Francorum Regis procuratores, ad omnia & ſingula infrà ſcripta peragenda ſpecialiter deputati, conſtantibus litteris patentibus dicti Chriſtianiſſimi Regis ſua manu ſubſcriptis, & ſigillo ſuo ſigillatis ejuſdem Regis nomine & mandato, cum ea, quâ decuit Reverentia atq; humilitate à dicto prætenſo Piſano Concilio penitùs diſceſſerunt, illíque plenariè renuntiaverunt, ac purè, liberè & ſimpliciter ſacroſancto Lateranenſi Concili prædicto, tanquam vero, unico, & legitimo, adhæſerunt. Et inſuper procuratorio nomine, quo ſuprà, promiſerunt, quòd præfatus Rex Chriſtianiſſimus, nullum deinceps favorem, nullámque aſſiſtentiam dicto prætenſo Concilio Piſano quoquo pacto præſtabit, quinimmo quoſcumq; in Civitate Lugduni, aut alibi in regno, terris & Dominiis ſuis, ſub nomine dicti prætenſi Concilii Piſani perſiſtentes, infra unum menſem proximè futurum abire faciet; & pertinaciter reſiſtentes, cujuſcúmque ſtatûs, gradûs, dignitatis aut conditionis fuerint, Eccleſiaſtici vel Sæcularis, de facto ejiciet & expellet, ac pro

ſchiſmaticus habebit, & contra eos velut tales, ad omne mandatum præfati Sanctiſſimi D. N. etiam manu armatâ (ſi opus fuerit) procedet. Et ulteriùs promiſerunt præfati procuratores nomine quo ſuprà, prænominatum Chriſtianiſſimum Regem facturum & curaturum cum effectu, quòd ſex Prælati & quatuor Doctores ſeu graduati ex honoratioribus, ex numero eorũ, qui prædicto prætenſo Concilio Piſano intervenerũt, deſtinabuntur ad eundem Sanctiſſimum D. N. Papam, nomine dicti prætenſi Concilii Piſani, & cum legitimo mandato per illud pro tempore repræſentantes, tam eorum, quàm aliorũ omniũ, qui dicto Concilio adhæſerunt, nomine facto. Qui Prælati & Doctores, ſeu graduati infra Kalend. Januarii proximè futuri coram ſua Sanctitate perſonaliter comparebunt, dictóque Concilio Piſano, purè & ſimpliciter renuntiabunt, illudq; adjurabunt, & veniam atque abſolutionem à ſua Sanctitate humiliter in forma convenienti, & ſua Sanctitati accepta, poſtulabunt: & ulteriùs dicto Concilio Lateranenſi tanquam vero, unico, indubitatóq; tam ſuo quàm aliorum adhærentium prædictorum nomine, adhærebunt, & ſe incorporabunt. Quódque ſi præmiſſa facta non fuerint, præfatus Rex nulli eorum, qui dicto prætenſo Concilio Piſano interfuerunt, aut faverunt, opem, auxilium, aut favorem dabit adversùs ſanctæ Sedis Apoſtolicæ auctoritatem, quinimmo præfati Sanctiſſimi D. N. ſententias, decreta & cenſuras contra eos exequi faciet ſuo poſſe, etiam manu forti & armatâ (ſi opus ſit) abſq; ulla ſimulatione vel fraude. Et ulteriùs promiſerunt præfati procuratores, quo ſuprà nomine, quòd quamprimùm commodè fieri poterit, venient aliqui Prælati & inſignes viri nomine totius Eccleſiæ Gallicanæ cum ſufficienti mandato; qui dicto Concilio Lateranenſi adhærebunt & aſſiſtent, quemadmodum ceteræ nationes.

In hoc ergo Concilio, confeſſione ipſius Regis Chriſtianiſſimi, ſacroſancto, legitimo, unico, & cui inhæſurum ſe promiſit, *Seſſ. 10.* hæc habentur: *Nec illud nos movere debet, quòd ſanctio ipſa & in ea contenta, in Baſileenſi Concilio edita, & ipſo Concilio inſtante, à Bituricenſi congregatione recepta & acceptata fuerunt; cùm ea omnia poſt tranſlationem ejuſdem Baſileenſ. Concilii, per Eugenium Papam quartum, etiam prædeceſſorem noſtrum factam, à Baſileenſ. Conciliabulo, ſeu potiùs conventiculo, præſertim poſt hujuſmodi tranſlationem Concilium ampliùs appellari non merebatur, facta extiterint, ac proptereà nullum robur habere potuerint: cùm etiam ſolum Romanum Pontificem pro tempore exiſtentem, tanquam auctoritatem ſuper omnia Concilia habentem, Conciliorum indicendorum, tranſferendorum, ac diſſolvendorum, plenum jus & poteſtatem ha-*

tem ha-

tem habere, necdum ex ſacra ſcriptura teſtimonio, dictis ſanctorum Patrum, ac aliorum Romanorum Pontificum etiam prædeceſſorum noſtrorum, ſacrorumq; Canonum decretis, ſed propriâ etiam eorundem Conciliorum confeſſione manifeſtè conſtet: quorum aliqua referre placuit, reliqua verò, utpote notoria, ſilentio præterire. In Alexandrina enim Synodo Athanaſio ibidem exiſtente, Felici Rom. Pont. ab eadem Synodo ſcriptum fuiſſe legimus, Nicænam Synodum ſtatuiſſe, non debere abſq; Rom. Pontific. auctoritate Concilia celebrari. Neque nos latet, etiam eundem Leonem Pontif. Epheſinam ſecundam Synodum ad Chalcedonem tranſtuliſſe. Martinum enim Papam quintum præſidentibus ſuis in Concilio Senenſ. poteſtatem transferendi Concilium, nullâ conſensûs ipſius Concilii mentione habitâ, dediſſe.

Epheſinam quoq; primam Synodum Cœleſtino, ac Chalcedonenſem eidem Leoni, ſextam Agathoni, ſeptimam Hadriano, octavam Nicolao, octavam etiam Conſtantinopolitanam Synodum Hadriano Romano Pont. prædeceſſoribus noſtris maximam reverentiam exhibuiſſe, eorundémque Pontificum inſtitutionibus, & mandatis in ſacris Codicillis per eos editis & factis, reverenter & humiliter obtemperâſſe. Unde Damaſus Papa & ceteri Epiſcopi Romæ congregati, ſcribentes de Concilio Ariminenſi Epiſcopis in Illyrico conſtitutis, præjudicium aliquod per numerum Epiſcoporum Arimini congregatorum fieri non potuiſſe teſtantur: quandoquidem conſtet, Romanum Pont. cujus ante omnia decebat ſpectari Decretum, talibus non præbuiſſe conſenſum: eundémque Leonem Pontificem, univerſis Siciliæ Epiſcopis ſcribentem, idem voluiſſe apparet. Conſueveruntq; antiquorum Conciliorum Patres, pro eorum, quæ in ſuis Conciliis geſta fuerunt, corroboratione, à Romano Pont. ſubſcriptionem, approbationémq; humiliter petere & obtinere; prout ex Nicæna & Epheſina ac Chalcedonenſi hujuſmodi & ſexta Conſtantinopolitana, & ſeptima eadem Nicæna, & Rom. ſub Symmacho habitis Synodis, earúmque geſtis, nec non in Aimari libro de Synodis manifeſtè colligitur; quod etiam noviſſimè Conſtantienſes Patres feciſſe conſtat: quam laudabilem conſuetudinem, ſi Bituricenſes & Baſileenſes ſecuti feciſſent, hujuſmodi moleſtiâ procul dubio carêremus.

Ubi obſervandum eſt, Concilium Lateranenſe fuiſſe utique Oecumenicum, uti habetur *ſeſſ. 8.* & in mandato Regis Chriſtianiſſimi; quamvis enim vix centum adfuerint Epiſcopi; omnibus tamen patuit, omnibúſque indictum fuit: & in quintum annum duravit, omni-

bus, qui accedere vellet, apertum. Quamvis verò ſuperioritas Papæ non fuerit per modum dogmatis definita, negari tamen haud poteſt, maximæ auctoritatis eam doctrinam eſſe, utpote in Concilio univerſali aſſertam, probatam, & quam nullus Epiſcoporum negare eſt auſus.

Et hactenus quidem quid ipſa Concilia univerſalia, primæque notæ, omniúmque Catholicorum aſſenſu & veneratione recepta, de auctoritate ſummi Pontificis, exempló & ſcriptis teſtata ſint, abundè oſtendimus: quæ ſi aliquis adhuc ſatis clara eſſe neget, quid enim hac noſtra tempeſtate tam clarum eſt, quod dicendo non obſcuretur? hæc ab illo petimus:

Primò, ut oſtendat Concilium, quod ſibi aliquando tantum tribuerit, quantum ſummo Pontif. quòd ſi oſtendere non pôteſt, cur velit Concilium præferre, quod non tantùm majora, ſed ne paria quidem Pontifici uſurpavit; *Secundò*, quid ergo ſit aliquem eſſe majorem? Papa Concilium vocat, Papa confirmat, Papa improbat, & corrigit: Papa præſcribit, imperátque Concilio: quærimus ergo, quid ſit eſſe Superiorem, ſi hoc non eſt, & cur nunquam hanc poteſtatem in Pontifices Concilium exercuerit, quam toties immo ſemper in Concilium Pontifices? *Ultimò*, ut ingenuè fateatur, quicunque hanc veritatem impugnat: ſi ipſe in Concilio tale aliquid in Sacris paginis, ſanctiſque Patribus legeret, qui videlicet dicerent, pertinere ad Concilium Decreta Pontificis confirmare: Papæ leges & regulam credendi præſcribere: Concilium eſſe caput Eccleſiæ, Paſtorum univerſalem, Vicarium Chriſti, &c. an non crederet Concilii ſuperioritatem ſatis probatam eſſe? & tamen hæc omnia de Pontifice Romano & dicuntur & ſcribuntur, & omnium ſæculorum exemplis praxîque oſtendi poſſunt; cur ergo Pontifici neget, quæ Concilio negari haud poſſint, ſi de iſto, quæ de Pontifice legerentur?

§ VI.

§. VI.

Summum Pontificem, à nemine, præter ſolum Deum judicari poſſe: non ergo Concilio ſubjici.

Summaria.

1. *Quid ſit Papam Concilio ſuperiorem eſſe.*
2. *Pontificem Romanum judicari à nullo mortalium poſſe, teſtimonio Synodi Sinueſſanæ oſtenditur in cauſa Marcellini Papæ.*
3. *Et Synodi Romanæ ſub Sylveſtro PP.*
4. *Et alterius Synodi Rom. in cauſa Sixti tertii PP.*
5. *Et Synodi Palmariæ in cauſa Symmachi Pontificis.*
6. *Et ſecundæ Epheſinæ Synodi in cauſa Dioſcori Patriarchæ Alex.*
7. *Et Synodi Romanæ in cauſa Leonis III. Pontif. Max.*
8. *Iterum Synodi Rom. in cauſa Photii.*
9. *Solvuntur objectiones.*

I.

Rerum formæ & eſſentiæ cognoſci à nobis, niſi per operationes non poſſunt: totæ enim in ſenſum cadunt, & ab ipſo in intellectum, qui ab operationibus & effectibus, velut totidem characteribus & indiciis, naturas ex vultu agnoſcit, occultas alioquin abditáſque. Sic Ariſtoteles Animam per Corpus, motúmque definit, ſine quibus Anima, & ſenſui & intellectui impervia lateret. Nec Deum meliùs, quàm per effectus cognoſci poſſe teſtis eſt B. Apoſtolus *ad Roman. 1.* & Sapiens *c.13.* Eodem pacto, qui dicunt Concilium eſſe

ſupra Pontificem, hanc ipſam ſuperioritatem velut formam, ideámque abſtractam per effectus oſtentant; addúntque, poſſe Papam à Concilio judicari, damnari, corrigi, puniri, & alia quæ Superioris ſunt; & ideò Papam eſſe tantùm Eccleſiæ miniſtrum, & primarium agendi inſtrumentum, in ipſo verò Concilio primariò & principaliter virtutem & poteſtatem capitalem & Vicariam, ſupremamque influendi, regendi, docendi, legésque ſtatuendi, quæ etiam Papam obſtringant, reperiri. Quæ ſi vera ſunt, verum omnino eſt, Concilium eſſe ſupra Papam. Sed nos contrarium, nec has notas Superioritatis in Concilio, ſed Pontifice reperiri oſtendemus.

Age jam ergo, & hoc paragrapho expendamus, cujus ſit Pontificem judicare. Ubi tamen obſervandum eſt, nobis ſermonem non eſſe de caſibus exceptis & irregularibus, v. g. hæreſis, ſchiſmatis &c. in quibus quid Concilio liceat, poſteà dicetur; ſicut enim in naturalibus potentia abſoluta & obedientialis non determinat cauſam potentem; ita in moralibus nemo ſuperior, aut major dicitur à caſibus exceptis & exorbitantibus. Sed ad rem ipſam veniamus.

II. Anno CCCIII. Cùm Romæ Vulcanalia agerentur, Marcellinus Pontifex ab Imperatoribus Diocletiano & Maximiano, minis primùm, deinde blanditiis evictus eſt, ut thus Veſtæ adoleret; cujus delicti à viris Chriſtianis 72. in Synodo 300. Patrum, quæ propterea convenerat Sinueſſæ in crypta Cleopatrenſi, convictus eſt: & cùm nemo auderet in Pontificem ſententiam proferre, ſed clamarent; ipſe in terram fuſus, velatoque capite & cinere conſperſo, primus ſententiam in ſe ipſum dixit: *Peccavi coram vobis, & non poſſum eſſe in ordine ſacerdotum, quoniam avarus corrupit me auro.* In hac ſynodo nihil frequentiùs dictum, quàm Pontificem judicari à Concilio non poſſe. Audi acta.

Synodus autem univerſa hoc dixit: Cunctorum judicio tu eris judex: ex te damnaberis & juſtificaberis: tu enim judex, tu reus!

Et infrà: *Presbyteros & diaconos damnabant, ipſos etiam judicabant, non tamen judicabant Pontificem, quia ſic ex uno ore erant concordati, ut ipſe judex, ipſe reus: ipſe ſemetipſum in præſentia eorum ſe innocentem ſervaret, aut infidelem ſe damnaret.*

Et in-

Et infrà: *Petrus Epiſcopus dixit: loquere Pontifex, & judica cauſam tuam.* Et paullo pòſt: *Collige in ſinum tuum cauſam tuam: te enim non condemnamus Præſul, quoniam ex ore tuo juſtificaberis, & ore tuo condemnaberis.*

Et poſt pauca: *Melchiades Epiſcopus ſubſcripſit primus in ejus damnationem, quoniam & ipſe clarâ voce dicebat: Juſtè ore ſuo condemnatus eſt: & ore ſuo ſuſcepit anathema, quoniam ore ſuo condemnatus eſt: nemo enim unquam judicavit Pontificem: quoniam prima ſedes non judicabitur à quoquam.*

Habentur acta hujus Synodi *Tom. 1. Conciliorum:* & ea citat, utitúrque Marcellini à nemine judicati exemplo Nicolaus I. in celebri illa ad Michaëlem Imperatorem epiſtola, quæ lecta eſt in Synodo Oecumenica 8. *Act. 6.*

III. *Anno CCCXXIV.* Poſt baptizatum Conſtantinum Romæ in Thermis Trajani à B. Sylveſtro Synodus 284. Epiſcoporum collecta eſt, præſente Conſtantino, Helenâque matre, in qua Valentiniana & Sabelliana hæreſis damnata. Habetur hæc Synodus *tom. 1. Conciliorum*, cujus 20. cap. ſic habet: *Nemo enim dijudicet primam Sedem, quoniam omnes Sedes à prima Sede juſtitiam deſiderant temperari, neque ab Auguſto, neque (NB.) ab omni Clero, neq; à Regibus, neq; à Populo judex judicabitur.*

IV. Anno CCCCXXXIII. Celebratum eſt Romæ in Baſilica Heleniana, in Atrio Seſſoriano Concilium in cauſa Sixti III. Pont. qui conflatâ illi ab Anicio Baſſò Exconſule calumniâ, & Mariano Patricio, ſtupri cum ſacra virgine accuſabatur: aderat Valentinianus Auguſtus, cui cùm dictum à Patribus eſſet: *Non licere adversùs Pontificem dare ſententiam: ſurrexit idem protinus Imperator, & in arbitrio præfati Pontificis tribuit judicare judicium ſuum.* Verba ſunt Nicolai Papæ in epiſt. ad Michaëlem Imperat. quæ habetur *Tom. 3. Concil.*

V. *Anno DII.* Romæ ſub Symmacho Papa celebrata Synodus fuit in Porticu Baſilicæ S. Petri, quæ palmaria dicebatur. Ejus vocandæ cauſa hæc fuit. Provecto ad Pontificatum Symmacho, Senatorum ſtudiis & pecuniâ oppoſitus fuerat Laurentius Antipapa: à quo cùm calumniis Symmachus infamaretur, deſtinatus à Theodorico Italiæ Rege Viſitator, qui in vitam moréſque Symmachi inquireret. Hic tempori cedens, quid enim aliud cum Tyranno ageret? paſſus eſt in Synodo palmaria 115. Epiſcoporum, dilutis, quæ opponebantur, criminibus

minibus innocentiam ſuam probari: idque ſequenti anno in alia Synodo Romana repetitum: in qua Ennodio mandatum eſt, ut ſcriptâ apologiâ Schiſmaticorum criminationibus refelleret, quod tantâ ab illo eloquentiâ, nervoque factum, ut communi omnium plauſu & encomiis à Patribus exciperetur: hic ergo inter alia, quæ videri poſſunt *Tom. 2. Concil.* ubi Ennodii libellus extat, hæc ſcribit:

Viſitatores, inquiunt, *& aliis Epiſcopis dedit ipſe, & juſtum eſt, ut facti ſui lege teneatur. Non vos in hoc titulo falſitatis inceſſo, diu mendaciis adhærentia verba non arguo. Dico tamen latorem juris diffinitionis ſuæ, niſi velit, terminis non includi: & niſi Princeps faſtigii ſumma moderetur, fruſtra ad illud, quod dederit, jus vocatur. Lex probitatis & mentis eſt, quæ hominem viventem ſine lege caſtigat: propriè moribus impendit, qui neceſſitati non debet diſciplinam. Aliorum forte hominum cauſas Deus voluit homines terminare: ſed ſedis iſtius Præſulis, ſuo ſine quæſtione reſervavit arbitrio. Voluit B. Petri Apoſtoli ſucceſſores cœlo tantùm debere innocentiam, ſubtiliſſimi diſcuſſoris indagini inviolatam exhibere conſcientiam. Nolite æſtimare eas animas de inquiſitoribus non habere formidinem, quas Deus præ cæteris ſuo reſervavit examini. Non habet apud illum Reus de allegationis nitore ſubſidium, quando ipſorum factorum utitur eo teſte, quo judice. Dicas forſitan omnium animarum talis erit in illa diſceptatione conditio. Replicabo uni dictum: Tu es Petrus, & ſuper hanc Petram ædificabo Eccleſiam meam: & quæcunque ſolveris ſuper terram, erunt ſoluta & in cœlis Et rurſus Sanctorum voce patet, Pontificum dignitatem Sedis ejus, factam toto orbe venerabilem, dum illi quidquid fidelium eſt, ubique ſubmittitur, dum totius corporis caput eſſe deſignatur, de qua mihi videtur dictum per Prophetam: Si hæc humiliatur, ad cujus confugietis auxilium, & ubi relinquetis gloriam veſtram? Quid ſi immunda mihi labia habenti, & nullis ſuccenſa carbonibus, ut Eſaiæ conceſſum eſt, ut his ablutis, ipſum ad paſſionis ſuæ tuenda privilegia Petrum Apoſtolum liceret evocare, & quod ait, precibus humana voce loqueretur? Quem ſi audieritis, hæc diceret: Filii hominum, uſque quò graves corde? ut quid diligitis vanitatem, & quæritis mendacium? ſcitote quoniam mirificavit Dominus Sanctum ſuum. Quid ſtabilita Chriſti manibus cupitis fundamenta ſubruere? Quid auribus imperitis illuditis, & graviorem vindictæ ſpeciem facitis eſſe, quàm culpæ? ſi odium debetis exceſſibus, vos mundate.*

Cur liberiùs condemnatis ſcelera quàm videtis? ſui impugnator eſt, qui

qui fornicationis officiis urget adulteria & animarum ſtupra, carnis accuſat. Scriptum nempe retinetis: Maledicti omnes qui fornicantur abs te. Fœda ergo à nitore Domini ſui obligatione diſſolvitur, qui ſtatutis cœleſtibus minùs mera fidei dependit officia. Poſſeſſionis noſtræ vobis (ùt video) claritas movit invidiam, quam ſimulatâ ut mali poſſeſſoris indignatione transfertis, dum deſudatis impendiis. Arcem, quâ fuiſtis conſpicui, crebris labefactatam ictibus, niſi obſiſterem, propoſuiſtis ſubruere: & cœlo ſtabilitam machinam, quanta ſit, oſtendere per ruinam.

VI. Anno CCCCXLIX. Secunda Epheſina Synodus ſub Theodoſio II. Imperatore & Leone Pontifice Maximo habita eſt. Adfuerunt Epiſcopi 128. præſeditque Dioſcorus Patriarcha Alexandrinus. A Leone miſſi Legati quatuor Renatus & Hilarius Cardinales: Julianus Epiſcopus Puteolanus, & Dulcitius. In hoc Concilio molitionibus Chryſaphii Evnuchi in aula præpotentis, & præſertim Dioſcoro, minis armíſque omnia miſcente, Eutyches abſolutus, Flavianus Patriarcha Conſtantinopolis damnatus, & paullo pòſt in exilio conſumptus. Legati Pontificis injuriis affecti, fugatique, de quibus videri poſſunt acta Concilii Chalc. *Act. 1. & 2.* Sed omnem audaciam ſuperavit, cùm Alexandriæ in paucorum conventu Epiſcoporum, & quos metu fregerat, auſus eſt in Leonem Pontificem ſententiam dicere, eúmque ſacris excludere.

Et hoc eſt illud infame, ùt Patres vocant, Latrocinium Epheſinum, ſive Concilium prædatorium in Concilio Chalcedon. tanta execratione acceptum, *Act. 1.*

De hoc Dioſcori facinore ſic loquitur Nicolaus primus in celebri epiſt. ad Michaëlem Imperatorem: *In tantum hanc præſumptionem SS. Patres apud Chalcedonem deteſtati ſunt, ut Dioſcorum Alexandrinum Antiſtitem, inter cetera idcirco potiſſimùm ſine ulla reſtitutione damnaverint, quia in contumacia permanens erga primæ Sedis Romanæ privilegium, reſipiſcere à ſuis ſuperſtitionibus, ut ſervaretur à prima Sede Apoſtolica, noluit: & ponens in cœlum os ſuum, & linguâ ejus tranſeunte ſuper terràm, excommunicationem in ſanctum Leonem Papam dictavit, ità ut in ſententia contra ipſum prolata, hoc videantur memorare præcipuè, dicentes: Quoniam ſecundis exceſſibus priorem iniquitatem valdè tranſcēdit. Præſumſit enim & excommunicationē dictare adversùs ſanctiſſimum & beatiſſimum Archiepiſcopū magnæ Romæ Leonem. Numquid ibi legitur, inquiſitionē fuiſſe factā, utrū juſtè an injuſtè ipſum jam factū Dioſcorum excommunicationem dictâſſe? Non planè, ſed abſq; omni controverſia*

hoc in eo ulti ſunt: quia cùm eſſet inferior, potiorem quibuslibet conatus eſt laceſſere contumeliis, teſte Anatolio Conſtantinopolitano Præſule, qui dicit: Propter fidem non eſt damnatus Dioſcorus, ſed quia excommunicationem fecit Domino Archiepiſcopo Leoni.

Totam verò Synodum Epheſinam 2. omniáque illius acta damnavit, improbavitque Leo, ùt patet ex illius *Epiſtolis 22.23.24. & 25.* quæ habentur *Tom. 2. Conciliorum.*

Dices hoc 2. Epheſinum Concilium fuiſſe illegitimè celebratum, Patribus ad ſubſcribendum, pœnis & metu compulſis: & ideò nihil probare; cùm nemo dicat Concilium, in quo legitimus procedendi modus non obſervatur, eſſe ſupra Papam.

Reſpondemus, quòd huic Concilio nec auctoritas, nec legati Pontificis defuerint, ac ut tam fœdè in Latrocinium evaſerit, non aliam cauſam fuiſſe, quàm quòd imperio & voluntati Leonis ejúsque Legatorum non paruit, ad hanc enim regulam, ſi Dioſcorus & Patres ſpectâſſent, numquam à recto flexiſſent: idémque fuit poſteà Baſileenſis Concilii infortunium. Ergo vel hoc ipſo, aliiſque exemplis multis palàm eſt, Concilium Papæ, ejúsque voluntati & ſententiæ oppoſitum, non tantùm majoris auctoritatis non eſſe, ſed planè nullius, extinctóque velut vitali colore, corruptioni obnoxium.

Audi Leonem ipſum *epiſt. 23. ad Theodoſ. Auguſt. Litteris Clementiæ Veſtræ, quas dudum ad B. Petri Apoſtoli Sedem, pro Catholicæ fidei amore miſiſtis, tantam fiduciam ſumpſimus defendendæ per vos veritatis & pacis, ut in cauſa tam ſimplici, támque munitâ nihil putaremus poſſe exiſtere, quod noceret; præſertim cùm ad Epiſcopale Concilium, quod haberi apud Epheſum præcepiſtis, tam inſtructi ſint miſſi, ut ſi ſcripta, quæ vel ad ſanctam Synodum, vel ad Flavianum Epiſcopum detulerunt, Epiſcoporum publicari auribus Alexandrinus permiſiſſet Antiſtes, ita manifeſtatione puriſſimæ fidei, quàm divinitùs inſpiratam & accepimus & tenemus, omnium concertationum ſtrepitus quieviſſet, ut nec imperitia ultrà deciperet, nec occaſionem nocendi æmulatio reperiret.*

VII. Anno DCCC. Sub Leone III. & Carolo Magno Romæ omnium Italiæ & Franciæ Epiſcoporum Synodus fuit, ingenti utriúsque nationis Optimatum frequentiâ, ùt teſtatur Anaſtaſius in vita Leonis. Cauſa hujus Synodi hæc fuit. Hadriano Pontifici omnium voto Leo ſucceſſerat, cujus electionis invidiâ Paſchalis & Campulus Hadriani nepotes tacti (nam ipſi ad tiaram aſpirabant)

aufi

auſi ſunt Leonem ſolemni ritu ſupplicantem, cum armatorum globo invadere, cædere, & indigniſſimè habitum in carceres agere: ut verò tam impio facinori velum prætexerent, ſanctum Pontificem variè criminati ſunt. Cùm ergo juſſu Caroli, qui decreverat in ſacræ Majeſtatis reos vindicare, Epiſcopi in Leonem eique objecta inquirerent, omnium Antiſtitum oborta eſt exclamatio: *Nos Sedem Apoſtolicam, quæ eſt caput omnium Dei Eccleſiarum, judicare non audemus: Nam ab ipſa nos omnes & Vicario ſuo judicamur, ipſa autem à nemine judicatur, quemadmodum antiquitus mos fuit: ſed ſicut ipſe Summus Pontifex conſuevit, jubeat, canonicè obediemus. At venerabilis Leo Præſul*, inquit, *Prædeceſſorum Pontificum veſtigia ſequor, & de talibus falſis criminationibus, quæ ſuper me nequiter exarſerunt, me purificare paratus ſum.* Sic habet Anaſtaſius *in vita Leonis*, & Æmilius *de geſtis Francorum in Carolo M.*

Forma purgationis à Leone facta recitatur à Baronio *ad Annum DCCC.* ex ritibus Romanæ Eccleſiæ in hæc verba.

Nota res eſt, fratres Chariſſimi, malos adversùm me homines inſurrexiſſe, méque ad vitam meam graviſſimis criminibus infamâſſe. Cujus rei cognoſcendæ gratiâ clementiſſimus hic ac sereniſſimus Rex Carolus unà cum ſacerdotibus ac Principibus ſuis in hanc urbem ſe contulit. Quamobrem ego Leo Pontifex S. R. E. à nemine judicatus, néque coactus, ſed meâ voluntate impulſus purgo me, præſentibus vobis coram Deo & Angelis ejus, qui conſcientiam novit, & Beato Petro Principe Apoſtolorum, in cujus conſpectu conſiſtimus, néque ſceleratas res, quas mihi objiciunt, perpetrâſſe, néque perpetrare juſſiſſe, Deum teſtans, in cujus judicium venturi ſumus, & in cujus conſpectu conſiſtimus. Et hoc facio, non legibus ullis obſtrictus, neq; hanc conſuetudinem aut decretum in ſancta Eccleſia ſucceſſoribus meis & fratribus Co-epiſcopis imponere cupiens, ſed ut certiùs iniquis vos ſuſpicionibus liberem.

VIII. Anno DCCCLXVIII. In Synodo Romana ſub Hadriano II. in cauſa Photii ſic Pontifex prælocutus eſt: *Romanum Pontificem de omnium Eccleſiarum Præſulibus judicâſſe legimus, de eo verò quemquam judicâſſe non legimus. Licet enim Honorio ab Orientalibus poſt mortem anathema ſit dictum, ſciendum tamen eſt, quia fuerat ſuper hæreſi accuſatus, propter quam ſolùm licitum eſt minoribus majorum ſuorum motibus reſiſtere, vel pravos ſuos ſenſus liberè reſpuere: quamvis & ibi nec Patriarcharum, nec ceterorum Antiſtitum cuipiam de eo, quamlibet*

bet fas fuerit, proferre ſententiam, niſi ejuſdem primæ Sedis Pontificis conſenſus præceſſiſſet.

Quæ verba lecta & approbata ſunt in 8. Synodo Oecumenic. *Act.7.*

Ubi nota, quamvis hæc Concilia generalia non fuerint, ſummum tamen probandi auctoritatem habere, plenámque fidem facere: quis enim credat tot, tantóſque Epiſcopos, támque ab omni adulatione alienos, doctrinâ & pietate inſignes, quíque toties Pontificem Maximum & ſine ulla omnino exceptione à nullo judicari poſſe dixerunt, ignorantiâ deceptos eſſe, & quid Concilii in Papam liceceret, ignorâſſe? Maximè cùm ſacrorum Canonum hac in re tam clara ſit ſententia, ut clarior deſiderari haud poſſit.

Videantur S. Bonifacius Mart. *in c. ſi Papa d.40.* S. Anaclet. *d.79. c. electionem.* S. Innocentius Pontifex Max. *in c. nemo 9. q.3.* S. Anterus Martyr. *in c. facta 9. q.3.* S. Gelaſius Papa omnibus Epiſcopis per Dardaniam conſtitutis ſcribens *in c. cuncta 9. q.3.* S. Nicolaus I. Papa in epiſt. ad Michaëlem Imperat. *c. patet 9. q.3.* Paſchalis Papa *in c. ſignificâſti. de elect.* Innocentius III. *in c. innotuit. de elect.*

IX. *Non obſtat I.* allegatis auctoritatibus Pontifices in propria cauſa teſtari. *Reſpondimus* jam ſuprà, Pontifices non pro ſua, ſed Dei & Eccleſiæ Chriſti cauſa locutos eſſe: nec aliud quàm ipſa Concilia ſcripſiſſe. Si Papæ in propria cauſa loquenti, ùt dicunt, credi non debet, cui ergo credemus? & quis huic controverſiæ finem imponet? nam & Concilia eadem exceptio premet, judicâſſe videlicèt Patres in propria cauſa: quamquam & Concilia pro nobis ſtare, jam plùs ſatis monſtratum ſit, ut quod Chriſtus olim Judæis *Joann. 5.* hoc Vicarii Chriſti ſuam auctoritatem impugnantibus dicere poſſint: *Scrutamini Concilia, in quibus putatis vos veritatem habere, & illa ſunt quæ teſtimonium perhibent de me.*

Non obſtat II. Beatum Petrum fuiſſe graviter à B. Paulo objurgatum, idque patienti animo tuliſſe; cur ergo non poſſit Papa à Concilio? *Reſpondemus*, aliud eſſe objurgare aliquem, aliud judicare: hoc jurisdictionis eſt; non illud: quicunque enim malè agit, redargui poteſt, ùt olim Nathan Davidem, & Regem, & Prophetam adulterii redarguit; & hodie concionatores: quicunque ergo vas electionis es, & raptus usque in tertium cœlùm audiſti arcana verba, peccantem Pontificem, ùt voles, objurga, quod etiam B. Bernardus,

aliique

aliique eodem ſpiritu acti fecerunt: ſed memento in Exodo *c. 25.* ſcriptum eſſe: *Facies quoq; candelabrum de auro mundiſſimo: emunctoria quoq; fiant de auro puriſſimo.* Ergo non emungat, qui aurum non eſt. (a)

Non obſtat III. Honorium Papam à ſexta Synodo damnatum eſſe.

Reſpondemus, Jam ſuprà de Honorio dictum eſſe. Sed quidquid de illius damnatione ſit: aut Honorius hæreticus fuit, aut non fuit: ſi non fuit, ergo nec damnatus eſt, cùm ejus damnandi non alia, quàm hæreſis cauſa in Concilio notetur. Si hæreticus fuit, hic eſt caſus exceptus, de quo infrà dicetur: hæreticus enim Papa cùm ampliùs Eccleſiæ membrum non ſit, nec caput eſſe poteſt. Et diligenter advertendum eſt, Agathonem Papam in Epiſt. ad Synodum 6, nunquam dixiſſe Pontifices, ùt perſonas privatas in fide nunquam erràſſe; ſed *Sedem Apoſtolicam:* aliud eſt enim error Sedis, aliud error Perſonæ; nec enim quidquid agit, aut dicit Papa, agit, dicitque ùt Pontifex & Perſona publica. (b)

Non obſtat IV. Sexta Synodus Oecumenica, quæ *can. 13. & 55.* Pontifici Romano præcipit, permittat matrimonii uſum Sacerdotibus, abrogétque Sabbathi jejunium.

Reſpondemus. Duodecim à ſexta Synodo annis, ſedente Sergio Pontifice Anno Chriſti 692. fuiſſe eam Synodum celebratam Conſtantinopoli ab Epiſcopis Orientalibus, eámque penthectin vocatam, hoc eſt, quini-ſextam, quòd videlicet eo prætextu conveniſſet, ut quæ Quintæ & Sextæ Synodo deeſſent, ſuppleret. Vocata eſt etiam Trullana, à loco videlicet in modum trullæ camerato. Adfuerunt Patres 227. ſed à ſede Apoſtolica nullus, qui ejus nomine præſideret. Tantumque abfuit Oecumenicam eſſe, ut etiam à Sergio damnata fuerit teſte Beda *de ſexta ætate in Juſtiniano minor.* & Anaſtaſio *in Sergio.*

Ceterùm, quàm illi canones egregiè & ex præſcripto Apoſtolicæ doctrinæ conſtituti ſint vide S. Gregorium M. *l. 7. ep. 39.* Carthaginenſe Concilium *2. can. 13.* Ephiphanium *hæreſi 19.* & Cabaſſutium *ad Concilii Nicani Can. 3. & Ancyrani c. 10. & ad Concilium Laodicenum cap. 50.* enimverò cum Catholicis agimus, quibus operæ pretium

(a) V. S. Auguſt. epiſt. 19. ad Hieronym. & Gregor. homil. 18. in Ezech.
(b) Videatur de Honorio Cabaſſutius in ſua hiſtorica notitia ubi agit de ſexta Synodo.

non fuerit jam probata probare, claroque Sole facem præferre. Qui volet hiſtoriam improbatæ hujus Synodi non tantùm à Sergio, Joanne VII. & Conſtantino ſummis Pontificibus, ſed etiam tribus Patriarchis Alexandrino, Hieroſolymitano, & Antiocheno, videre poteſt Bedam *de ſex Ætatibus, in Juſtiniano minore*, Anaſtaſium Bibliothecarium *in Sergio*, & Baronium *ad annum 692.* ubi etiam inveniet ſubinde hujusmodi Canones Trullanos à ſummis Pontificibus contra ipſos Græcos citatos eſſe, partim etiam vitandi ſchiſmatis causâ toleratos, qualis eſt Canon de matrimoniis Clericorum.

Non obſtat Quintò c. ſiquis 42. c. 2. q. 7. ubi: *Si quis ſuper his nos arguere voluerit, veniat ad ſedem Apoſtolicam, ut ibi ante Confeſſionem beati Petri mecum juſtè decertet: quatenus inibi unus ex nobis ſententiam ſuſcipiat ſuam.* Hiſce verbis Gregorius Judicem aliquem agnoſcit, & ſe judicio ſubmittit. Neque hoc novum & rarum, cum Conſtantius Liberium, Juſtinianus Sylverium & Vigilium in exilium egerint. Otto I. Joannem XII. depoſuit, Leone VIII. ſubſtituto. Henricus III. Gregorium VI. in ordinem redegit, juſſitque Clementem II. Pontificem renuntiari. Quòd ſi Principes ſæculares potuerunt Jus Pontificibus dicere, in eósque ſententias ferre, quanto magis id potuerunt Concilia ex Sacerdotibus conflata? quod ipſi ſummi Pontifices apertè confitentur *in c. Petrus. & c. nos ſi incompetenter 2. q. 7.*

Reſpondemus. Exempla, quæ producuntur, nihil probare contra expreſſos Canones à nobis citatos; nota enim eſt regula Juris: *Non exemplis, ſed legibus judicandum eſſe.* (a) Cùm enim exempla & facta hominum alia ſint bona, alia mala, & à legibus prohibita; priùs oportet oſtendi bona & juxtà leges fuiſſe, quàm pro argumentis ad aliquid probandum ſumantur. Quid enim tam malum eſt, abſurdúmque quod exemplo careat? Conſtantium & Juſtinianum Auguſtos nullo jure, ſed ſummâ injuriâ uſos eſſe, palàm ex hiſtoriis eſt. Otto I. Joannem XII. hominem perditiſſimum, & flagitiis magis, quàm dignitate maximum, throno movit, majori zelo, quàm æquitate; belli nimirum, quàm juris legúmque peritior. (b) Quid verò Imperatoribus Eccleſiæ Advocatis jure defenſionis liceat Pontifice Eccleſiam vaſtante, infrà dicetur.

Ad

(a) Per textus in L. ſed licet ff. de off. Præf. L. nemò C. de ſentent. & interlocut. & c. ſana d. 9.

(b) De quo V. Ottonem Friſing. l. 6. c. 23. & Baron. ad annum CMLXIII.

Ad citatos Canones dicimus, poſſe Summos Pontifices innocentiæ ſuæ certos, non Concilii tantùm, ſed aliorum etiam Principum examen & judicium admittere, non quidem ut illis ſe, ſuámque dignitatem, ſed factum ipſum ſubmittant, idque exemplo Chriſti Domini, qui cùm in forma Dei eſſet, exinanivit ſemetipſum, factus obediens usque ad mortem. Audi Gratian. poſt c. *teſtes.* 2. q. 7. *Aliud eſt, quod de rigore cogimur ſervare diſciplinæ, aliud quod admittitur ex perfectionis conſideratione. Chriſtus ad ſe arguendum Judæos admiſit perfectione humilitatis, non ſeveritate juris. Si enim legis rigore eſſent admiſſi, hac auctoritate criminoſi, & infames in accuſatione religioſorum eſſent recipiendi, cùm eſſent ſceleratiſſimi, qui de Chriſti nece tractantes, innocentem condemnare volebant. Hoc ergo exemplo Prælati non coguntur recipere ſubditos in accuſatione ſui, ſed permittuntur. Item Paulus Petrum reprehendit, qui Princeps Apoſtolorum erat. Unde datur intelligi, quòd ſubditi poſſunt reprehendere Prælatos ſuos, ſi reprehenſibiles fuerint. Sed hoc facilè refellitur, ſi unde ſit reprehenſus, advertitur. Petrus cogebat gentes judaizare, & à veritate Evangelii recedere, cùm Judæis gregem faciens, & à cibis gentilium latenter ſe ſubtrahens. Par autem in ſe eſt, à fide exorbitare, & alios exemplo, vel verbo à fide dejicere. Ergo hoc exemplo non probantur Prælati accuſandi à ſubditis, niſi fortè à fide exorbitaverint, vel alios exorbitare coëgerint.*

Et B. Gregorium c. *Petrus eodem: Petrus poteſtatem regni acceperat, & tamen idem Apoſtolorum primus quærimonia contra eum à fidelibus facta, cur ad gentes intrâſſet, non ex poteſtate officii, quâ poſſet dicere, oves paſtorem ſuum non accuſent, nec reprehendant, ſed ex ratione divinæ virtutis, quâ gentiles acceperant Spiritum S. reſpondit.*

§ VII.

§. VII.

Non dari Appellationem à Summo Pontifice ad Concilium, non ergò huic Pontificem ſubeſſe.

Summaria.

1. A Pontificis Rom. ſententia appellari non poſſe, auctoritate SS. Canonum probatur.
2. Aliorumque Doctorum doctrinâ & ſanctitate inſignium.
3. Conſtitutio Pii II.
4. Rationes.

I.

A Minore Judice ad majorem provocari certi juris eſt; ſi ergo oſtenderimus judicium Papæ ultimum eſſe, nec ab alio reſcindi, eo ipſo ſequeretur, ſupremam, nulliſque alteri ſubjectam poteſtatem Pontificis Romani eſſe.

Canones primo loco audiamus. S. Gelaſius ad Epiſcopos per Dardaniam conſtitutos *in c. cuncta 9. q. 3. Cuncta per mundum novit Eccleſia, quòd ſacroſancta Romana Eccleſia fas de omnibus habeat judicandi: neque cuiquam de ejus liceat judicare judicio, ſiquidem ad illam de qualibet mundi parte appellandum eſt, ab illa autem nemo eſt appellare permiſſus. Sed nec illa præterimus, quod Apoſtolica ſedes ſine Synodo præcedente, & ſolvendi, quos Synodus iniquè damnaverat, & damnandi, nullâ exiſtente Synodo, quos oportuit, habuit facultatem: & hoc nimirum pro ſuo Principatu, quem B. Petrus Apoſtolus Domini & voce tenuit ſemper, & tenebit.* Idem *in c. ipſi 9. q 3.*

Ipſi ſunt Canones, qui Appellationes totius Eccleſiæ ad hujus Sedis examen voluêre deferri. Ab ipſa verò nuſquã prorſus appellari debere ſanxerunt: ac per hoc illam de tota Eccleſia judicare, ipſam ad nullius commeare judicium: nec de ejus unquam præceperunt judicio judicari, ſententiámq; illius

illius conſtituerunt non oportere diſſolvi, cujus potiùs decreta ſequenda mandârunt.

S. Bonifacius Martyr *in c. ſi Papa d. 40. Si Papa ſuæ & fraternæ ſalutis negligens, deinceps deprehenditur inutilis, & remiſſus in operibus ſuis, & inſuper à bono taciturnus, quod magis officit ſibi, & omnibus, nihilominùs innumerabiles populos catervatim ſecum ducit, primo mancipio gehennæ, cum ipſo plagis multis in æternum vapulaturus. Hujus culpas iſtic redarguere præſumit mortalium nullus: quia cunctos ipſe judicaturus, à nemine eſt judicandus, niſi deprehendatur à fide devius: pro cujus perpetuo ſtatu univerſitas fidelium tantò inſtantiùs orat, quantò ſuam ſalutem poſt Deum ex illius incolumitate animadvertit, propenſiùs pendere.*

Patres Concilii Sinueſſani ad Marcellinum Pontificem: *Abſit, ut à nobis ſummus Pontifex judicetur. Negâſti tu? negavit & Petrus Magiſter tuus: & quis Apoſtolus auſus fuit inde eum judicare? ſed egreſſus foras flevit amarè. Tu ergo in ſinum tuum cauſam collige, tuo ore te judica, non noſtro judicio.*

S. Thomas *de Pont. q 10. a. 4. ad 13. Ex geſtis Chalcedonenſis Concilii habetur primò, quòd ſententia Synodi à Papa confirmatur: Secundò, quòd à Synodo appellatur ad Papam: Tertiò, quòd à Papa ad Synodum non appellatur, ùt habetur ex geſtis Concilii Epheſini.*

B. Auguſtinus Triumphus *lib. de Poteſtate Eccleſiaſt. q. 6. a. 1. Solus Papa dicitur eſſe vicarius Dei, quia ſolum, quod ligatur vel ſolvitur per eum, habetur ſolutum & ligatum per ipſum Deum; ſententia igitur Papæ, & ſententia Dei una ſententia eſt, ſicut una ſententia eſt Papæ, & auditoris ejus. Cùm igitur appellatio ſemper fiat à minore Judice ad ſuperiorem, ſicut nullus eſt major ſeipſo, ita nulla appellatio tenet facta à Papa ad Deum, &c. Nullus poteſt appellare à Papa ad Deum: ſicut nullus poteſt intrare ad conſiſtorium Dei, niſi mediante Papâ, qui eſt æternæ vitæ conſiſtorii claviger, & oſtiarius. Et ſicut nullus poteſt appellare ad ſeipſum: ita nullus poteſt appellare à Papa ad Deum: quia una ſententia eſt, & una curia Dei & Papæ.*

B. Antoninus *in ſumma T. 23. c. 3. §. 3. Quicumq; ſentit, quòd à Romano Pontifice ad quemcúnq; alium liceat appellare, conatur quantum in ſe eſt, auferre privilegia Romanæ Eccleſiæ: quod probatur ex omnibus præmiſſis. Primò ſic: Quicúmq; ſentit Romanum Pontificem non eſſe ſummum, ſupremũ & unicum caput totius Eccleſiæ, auferre conatur privilegium Romanæ Eccleſiæ à Chriſto conceſſum: ſed quicunq; à Papa appellan-*

dum eſſe ſentit, ſentit Papam non eſſe ſummum & unicum caput Eccleſiæ: ergo, &c. Major patet ex primo præambulo. Minor ex tertio patet: ex quo ſequitur, quòd quicúmq; hoc ſentit, ſentit contra articulum Nicenæ Synodi: Ubi dicitur, *unam ſanctam Eccleſiam: quæ Eccleſia habet unitatem ex unitate capitis. Unde & Joann. 10. dicit Chriſtus: Fiet unum ovile & unus Paſtor: ſed ſi licitum eſſet appellare à Papa: & ille, ad quem appellaretur, eſſet caput: ſic Papa non eſſet caput: vel eſſent duo capita, quod eſſet monſtruoſum & dirumpens Eccleſiæ unitatem. Et hinc eſt, quod felicis recordationis Bonifacius Octavus in extravagante, quæ incipit: Unam ſanctam: probat, per unitatem Eccleſiæ eſſe de neceſſitate ſalutis omnem humanam creaturam Romano Pontifici eſſe ſubjectam. Secundò arguitur idem ex ſecundo Privilegio ſic: Quicumq; aſſerit quòd Romanus Pontifex non habeat plenitudinem Poteſtatis ſuper omnes: auferre conatur Privilegium Eccleſiæ Romanæ à Chriſto traditum: quod patet per ſecundum privilegium ſuprà poſitum: ſed ſentiens appellandum eſſe à Papa, ſentit ipſum non habere poteſtatis plenitudinem ſuper omnes: ergo &c. Minor patet; quia ille ad quem appellatur habet poteſtatem ſuper illum, à quo appellatur, qui poteſt ejus judicium mutare & ſententiam retractare: ſed ſi quis haberet poteſtatem ſuper Papam, Papa careret illâ poteſtate: eò quòd in hoc ei eſſet ſubjectus: & per conſequens non haberet plenitudinem poteſtatis. Ex tertio privilegio arguitur idem ſic: Quicumq; ſentit Romanam Eccleſiam non habere firmitatem immobilem & perpetuam, auferre conatur Privilegia Romanæ Eccleſiæ ei à Chriſto tradita: ſed ſentiens quòd à Romano Pontifice poſſit appellari, ſentit Romanam Eccleſiam non habere perpetuam & immobilem firmitatem: ergo prædictum privilegium ei auferre conatur. Major patet: quòd Eccleſia ſicut eſt una, ſic eſt firma: ideò dicitur in utróq; ſymbolo: unam ſanctam Eccleſiam. Sanctam autem idem eſt quod firmum: unde & immutabilia ſtatuta vocantur ſanctiones. Minor patet: quòd judex, ad quem appellatur, poteſt judicia & ſententias ejus, à quo appellatur, mutare & renuntiare & retractare: ergo ſi à Papa licitum ſit appellari, judicia & ſententiæ Papæ immutabiles & firmæ non erunt. Et ideò quicúmq; ſtatuta Papæ crediderit violanda, prævaricator fidei reputatur. Ita Hadrianus c. generali. 25. q. 1. Ex quarto privilegio probatur idem ſic: Quòd ſi appellari poſſet ad alium: aut appellatur ad alium Papam, aut ad Concilium generale; Non ad Papam ſucceſſorem: tum quia non habet par in parem juriſdictionem, extra de elect. cap. innotuit. §. quamvis. Tum quia Romanus*

nus Pontifex parem poteſtatem habet cum præcedente. Is autem ad quem appellatur, debet eſſe ſuperior: tum etiam quia abſens: ſicut ille, qui mortuus eſt, ex hoc mundo migravit: tum etiam, quia poteſtas Papæ ſe extendit ad illos, qui ſunt ſuper terram: ut patet ex forma collatæ poteſtatis: Quodcúmque ligaveris ſuper terram, erit ligatum & in cœlis. Super terram autem non eſt Papa defunctus. Sed ne ad Concilium generale à Papa appellari poteſt: quia Papa omni Concilio ſuperior eſt: nec robur habet, quidquid agitur: niſi auctoritate Romani Pontificis & roboretur & confirmetur; ſentire ergo, quòd ad Concilium à Papa appellari poſſit, eſt hæreticum, & contra illum articulum ſanctum: Eccleſiam Catholicam. Ex quinto privilegio patet idem ſic: Quicúmque ſentit, quòd à Papa poſſit ad alium appellari, ſentit quòd Romanus Pontifex poſſit ab alio judicari: ſed hoc eſt contra privilegium Romanæ Eccleſiæ: ergo talis ſic ſentiens privilegium Romanæ Eccleſiæ auferre conatur. Item hoc ſentire, eſt ſentire, quòd Papa habeat ſuperiorem: & quòd ſit aliquis eo major: quod eſt dicere Romanum Pontificem non eſſe unum caput, & univerſale: & per conſequens ſentit contra Eccleſiæ unitatem.

Duvalius Doctor & Theologus Sorbonicus *lib. 4. q. poſt. In cauſa appellationis appellans à poteſtate & juriſdictione ejus, à quo appellat, eximitur. At in nullo caſu poteſt quis à juriſdictione & poteſtate Rom. Pontif. eximi: alioquin non eſſet ampliùs illius ovis, ac per conſequens nec Chriſtianus; cùm Chriſtus in quoscúnque Chriſtianos Petro dederit poteſtatem his verbis: Paſce oves meas, non has aut illas, non hujus aut illius regiones, ſed in univerſim, oves meas, id eſt, omnes, qui Chriſtianæ Religioni nomen dederunt, ut eleganter 3. de conſideratione ad Eugenium docet Bernardus. Secundò. Per appellationem recedit appellans ab obedientia & communione ejus, à quo appellat. Atqui nulli Chriſtiano, in quacúnque dignitate ſit conſtitutus, ab obedientia ſummi Pontif. & communione cum ejus ſede licet recedere. Quisquis enim extra hanc domum agnum comederit, profanus eſt. Si quis in arca Noë non fuerit, peribit regnante diluvio, uti Hieron. Damaſum Sedis Apoſtolicæ Rectorem alloquitur. Tertiò. A Monarcha Monarchico, id eſt, extremo judicio judicante, nefas eſt appellare. At Pontifex Rom. eſt ſupremus Eccleſiæ Monarcha: extremo igitur judicio quaslibet cauſas ita terminabit, ut fas ampliùs non ſit, ad ullum aliud tribunal provocare. Quartò. Judex à cujus judicio provocatur, judicem ad quem ſit provocatio parti condemnatæ dare, aut deſignare non debet: Sic enim ageret in ſeipſum, abiretq; in rem judicatam,*

 contra

contra communem juris Regulam: atqui ſolius Pontificis Romani eſt Concilia Oecumenica indicere, congregare, & confirmare, atq; eorum decretis robur tribuere; itaque ſi ab ejus judicio ad Concilii tribunal ſit provocatio, debebit Pontifex ipſe contra ſeipſum, in rem à ſe abſq; fraude ſibi factâ, judicatam abire: arma, quibus emendetur & corrigatur ſuppeditare: & quod amplius eſt, iſta omnia contra ſe ſuumq; judicium definita novo ſuo calculo confirmare, qui certè univerſum juſtitiæ ordinem, præclariſſimamq; hierarchiam omnino pervertit, & deſtruit.

S. Bernardus *epiſt 213. Quis mihi faciet juſtitiam de vobis? ſi haberem judicem, ad quem vos trahere poſſem, jam nunc oſtenderem vobis (ut parturiens loquor) quid meremini. Extat quidem tribunal Chriſti, ſed abſit, ut ad illud appellem vos, qui illic, ſi vobis neceſſarium & mihi poſſibile eſſet, vellem magis totis viribus ſtare, & reſpondere pro vobis. Itaq; recurro ad eum, cui in præſenti datum eſt judicare de univerſis, hoc eſt, ad vos: vos judicare inter me & vos.*

III. Pius II. Pontifex Max. *Execrabilis & priſtinis temporibus inauditus, tempeſtate noſtrâ inolevit abuſus, ut à Romano Pontifice, Jeſu Chriſti Vicario, cui dictum eſt in perſona B. Petri: Paſce oves meas, &c. Quodcunq; ligaveris ſuper terram, erit ligatum & in cœlis; nonnulli ſpiritu rebellionis imbuti, non ſanioris cupiditate judicii, ſed commiſſi evaſione peccati, ad futurum Concilium provocare præſumunt. Quòd quantùm ſacris Canonibus adverſetur, quantumcumq; Reipublicæ Chriſtianæ noxium ſit, quiſquis non ignarus jurium, intelligere poteſt. Namque ut alia prætereamus, quæ huic corruptelæ manifeſtiſſimè refragantur, quis non illud ridiculum, quòd ad id appellatur, quod nuſquam eſt, neq; ſcitur, quando futurum ſit? Pauperes à potentioribus multipliciter opprimuntur, remanent impunita ſcelera, nutritur adversùs primam Sedem rebellio, libertas delinquendi conceditur, & omnis Eccleſiaſtica diſciplina, & hierarchicus ordo confunditur.*

Volentes igitur hoc peſtiferum virus à Chriſti Eccleſia procul pellere, & ovium nobis commiſſarum ſaluti conſulere, omnemq; materiam ſcandali ab ovili noſtri Salvatoris arcere, de venerabilium Fratrum noſtrorum S.R.E. Cardinalium, cunctorúmque Prælatorum, ac divini & humani Juris interpretum curiam ſequentium, concilio & aſſenſu, ac certâ noſtrâ ſcientiâ, hujusmodi provocationes damnamus, & tanquam erroneas, ac deteſtabiles reprobamus. Caſſantes & penitùs annullantes, ſiquæ hactenus taliter interpoſita inveniantur, eáſque tanquam inanes, ac peſtiferi

ſtiferas, nullius momenti eſſe decernimus, ac declaramus. Præcipientes deinceps, ut nemo audeat quovis quæſito colore, ad ordinationibus, ſententiis, ſive mandatis quibuscunq; noſtris, ac ſucceſſorum noſtrorum, talem appellationem interponere, aut interpoſitæ per alium adhærere, ſeu eis quomodolibet uti.

Si quis autem contrà fecerit, à die publicationis præſentium in Cancellaria Apoſtolica, poſt duos menſes, cujuscunque ſtatûs, gradûs, ordinis, vel conditionis fuerit, etiamſi, Imperiali, Regali, vel Pontificiali refulgeat dignitate, ipſo facto ſententiam execrationis incurrat, à qua niſi per Romanum Pontificem, & in mortis articulo, abſolvi non poſſit. Univerſitas verò ſive collegium, Eccleſiaſtico ſubjaceat interdicto; & nihilominus jam Collegia & univerſitates, quam prædicta, & aliæ quæcunque perſonæ, eas pœnas ac cenſuras incurrant, quas rei Majeſtatis & hæreticæ pravitatis fautores incurrere dignoſcuntur.

IV. Rationes verò ob quas negamus à Papa ad Concilium appellari poſſe, ſunt præter toties dictas: quòd à Vicario appellari non poſſit, cùm habeat idem tribunal cum ſuo Epiſcopo & Principali, *c. 2. de conſuetudine in 6.* ſed Papa eſt Vicarius Chriſti, ergo ſicut à Chriſto appellari ad alium non poteſt, ita nec ab ejus Vicario: quodſi Concilium hanc ipſam vicariam poteſtatem ſibi vindicat, quærimus à quo, & quando datam? eruntque duo in Eccleſia Chriſti Vicarii, duo capita, hoc eſt, monſtrum non corpus, nullibi in Scripturis, aut Conciliis lectum auditumque. Deinde cùm nullum valeat Concilium, à Papa non vocatum, confirmatumque per expreſſos textus *in d. 17.* appellatio aut erit inutilis, aut impoſſibilis: erit enim appellatio à Papa ad Papam, & labyrintho ſimilis in ſeipſum redeunti. Et tandem cùm à Concilio ad Papam provocatio detur; erit circulus appellandi perpetuus, & nunquam finiendus: A Papa provocabis ad Concilium, à Concilio ad Papam, & ab hoc ad Concilium redibis, luſum potiùs, quàm litem & cauſam acturus.

Non obſtat *epiſtola 162.* Auguſtini, ubi ſcribit: *Cauſam Cæciliani primò judicatam à Pontifice, & deinde ab Epiſcopis.*

Reſpondemus. Illud non neceſſitatis fuiſſe, ſed conniventiæ, ut hæreticis omnis tolleretur tergiverſandi cauſa, de quo vide Gratianum eleganter *ad can. teſtes 2. q. 7.* & B. Gregorium *in can. Petrus. eadem.*

§. VIII.

A Concilio univerſali ad Papam appellari, hunc ergo illo majorem eſſe.

Summaria.

1. *A Concilio ad Papam appellari SS. Canonibus probatur.*
2. *Modum tamen in admittendis appellationibus ſervandum eſſe ex S. Bernardi ſententia.*
3. *Querela Concilii Carthaginenſis & B. Cypriani de Appellat.*
4. *Reſpondetur ad objecta & præſertim ad appellationes ad futurum Concilium factas.*

I.

EXplorati Juris eſt, majorem eſſe illum *ad quem* appellatur, eo, *à quo* appellatur. Judex enim *ad quem* ſententiam corrigit, reſcindit, jurisdictionem ſuſpendit, impetrat executionem ſententiæ, quæ omnia fieri niſi à majore & ſuperiore non poſſunt.

Jam verò à Concilio Univerſali ad Papam appellari, patet ex Canonibus ſuperiore §. recitatis, videlicèt *c. ipſi ſunt 9. q. 3. c. putet eàdem.*

Gelaſius I. *Epiſt. 13. ad Epiſcopos Dardaniæ: Sedes B. Petri Apoſtoli jus habet reſolvendi, utpote quæ de omni Eccleſia fas habeat judicandi, neque cuiquam de ejus liceat judicare judicio, ſi quid ad illam de qualibet mundi parte canones appellari voluerint; ab illa autem nemo ſit appellare permiſſus.*

Synodus Sardicenſis & Oecumenica ſub Julio Pontifice & Imperatoribus Conſtante & Conſtantio Anno CCCXLVII. in causâ Athanaſii celebrata *Can. 3. & 4. alias. 7.* hæc habet: *Quòd ſi aliquis Epiſcopus adjudicatus fuerit in aliqua cauſa, & putat ſe bonam cauſam habere, ut*

re, ut iterum judicium renovetur; ſi vobis placet, S.Petri Apoſtoli memoriam honoremus, ut ſcribatur vel ab his, qui examinaverunt, vel etiam ab aliis Epiſcopis, qui in propinquo morantur, Julio Romano Epiſcopo. Et ſi judicaverit, renovandum eſſe judicium, renovetur, & det judices. Si autem probaverit talem cauſam, ut ea non refricentur, quæ acta ſunt; quæ decrevit Romanus Pontifex, confirmata erunt. Si ergo omnibus placet, ſtatuatur. Synodus reſpondit: placet.

Synodus Nicæna *can. 18. Placuit, ut omnes Epiſcopi, qui in quibuſdam gravioribus pulſantur, vel criminantur cauſis, quoties neceſſe fuerit, liberè Apoſtolicam ſedem appellent, atq; ad eam, quaſi ad matrem confugiant, ut ab ea, ſicut ſemper fuit, piè fulciantur, defendantur ac liberentur. Cujus diſpoſitioni omnes majores Eccleſiaſticas cauſas, & Epiſcoporum judicia, antiqua Apoſtolorum, eorúmque Succeſſorum, atque Canonum auctoritas reſervavit.*

Hunc verò appellandi morem antiquiſſimum eſſe teſtatur B.Leo *epiſt. 78.* ad Epiſcopos Galliæ, quæ habetur *T. 2. Concilior.* ante Concilium Chalced. ubi inter alia: *Nobiſcum itaque veſtra fraternitas recognoſcat Apoſtolicam Sedem, pro ſui reverentia, à veſtra etiam provinciæ ſacerdotibus, innumeris relationibus eſſe conſultam, & pro diverſarum (quemadmodùm vetus conſuetudo poſcebat) appellatione cauſarum, aut retractata, aut confirmata fuiſſe judicia, adeò ut ſervatâ unitate ſpiritûs in vinculo pacis, commeantibus hinc inde litteris, quod ſanctè agebatur, perpetuæ proficeret charitati. Quam ſollicitudo noſtra non ſua quærens, ſed quæ ſunt Chriſti, dignitatem divinitùs datam nec Eccleſiis, nec Eccleſiarum ſacerdotibus abrogat. Sed hunc tramitem ſemper inter majores noſtros & bene tentum, & ſalubriter conſtitutum, Hilarius Eccleſiarum ſtatum & concordiam ſacerdotum novis præſumptionibus turbaturus, exceſſit.* Videatur Bellarminus *de Rom. Pont. l. 2. c. 21.*

B. Leo Papa *epiſt. 32.* ad Theodoſium Auguſtum Flavianum Patriarcham Conſtantinopolitanum à Concilio Epheſino 2. quod generale fuit, ad ſedem Apoſtolicam appellantem recipit, rogatque Imperatorem, ut appellationi deferat. Ubi nota, Leonem duas Imperatori cauſas exponere, ob quas acta Concilii Epheſini 2. reſcindenda veniant. Primam, quòd in Concilio omnia per vim, & tumultum peracta ſint. Secundam, quòd Flavianus Apoſtolicam ſedem appellaverit: & Flavianus, quod poterat, non excepit de nullitate ſententiæ, ſed ſuppoſito etiam ſententiæ valore, maluit appellare, uſurus videlicet certo & indubitato jure, & exceptionem omnem ſuperante.

Eodem

Eodem modo Theodoretus in Eodem Concilio Epheſino damnatus Leonem appellavit, ùt habetur *in epiſt. 113.* quam ad Leonem dedit.

S. Antoninus *3. p. Tit. 22. c. 6. §. 20. Quæritur vigeſimò primò: Utrùm ad Papam pertineat & confirmare ſententias Synodorum. Item utrùm ad Papam à Synodo appelletur. Item utrùm ſolius Papæ auctoritate habeat univerſalis Synodus congregari. Item utrùm neceſſe habeat Papa congregare Concilium univerſale, quotieſcunq; habeat aliquid de fide terminare. Ad omnes iſtas quæſtiones ſimul reſpondet S Thomas. Ad primas tres affirmativè: ad quartam negativè, in quæſtionibus de potentia Dei q. 10. art. 4. ubi quæritur: Utrùm Spiritus Sanctus procedat à Filio: qui reſpondens argumento facto in contrarium, dicit ſic: Sicut poſterior Synodus habet poteſtatem interpretandi Symbolum à priori conditum; aut ponendi aliquid ad ejus explanationem: ita etiam Romanus Pontifex hæc ſuâ auctoritate poteſt: cujus ſolâ auctoritate Synodus & congregari poteſt, & à quo ſententia Synodi confirmatur, & ad ipſum à Synodo appellatur: quæ omnia patent in geſtis Chalcedonenſis Concilii vel Synodi. Non eſt neceſſarium, quòd ad hujuſmodi expoſitionem faciendam univerſale Concilium congreget: cùm plerumq; id fieri prohibeant bellorum diſſidia; ſicut in ſexta Synodo legitur, quod Conſtantinus Auguſtus dixit, quòd propter imminentia bella univerſaliter Epiſcopos congregare non potuit: ſed tamen illi, qui convenerunt, quædam dubia in fide orta ſequentes ſententiam Agathonis Papæ determinaverunt, ſcilicet quòd in Chriſto ſint duæ voluntates & duæ actiones: & Patres in Chalcedonenſi Synodo congregati ſecuti ſunt ſententiam Leonis Papæ: qui determinavit, Chriſtum eſſe in duabus naturis.*

Sixtus Papa *can. ſi quis 2. q. 6. Si quis veſtrûm pulſatus fuerit in aliqua adverſitate, licenter hanc ſanctam & Apoſtolicam Sedem appellet, & ad eam, quaſi ad caput, ſuffugium habeat; ne ipſe innocens damnetur, aut Eccleſia ſua detrimentum patiatur.*

Marcellus Papa ad Epiſcopos Antiochenæ Provinciæ *in c. ad Romanam 6. c. 2. q. 6. Ad Romanam Eccleſiam omnes Epiſcopi, qui voluerint, vel quibus neceſſe fuerit, quaſi ad caput ſuffugere, eamq; appellare debent, ut inde accipiant tuitionem atque conſecrationem. Quod omnibus minimè convenit denegare Epiſcopis: ſed abſque ulla cuſtodia, aut excommunicatione, vel damnatione, vel expoliatione liberè ire concedatur.*

Zephyrinus Papa *can ad Romanam 8. c. 2. q. 6. Ad Romanam Eccleſiã ab omnibus, maximè tamẽ ab oppreſſis appellandũ eſt, & concurrendũ*

quaſi

quaſi ad matrem, ut ejus uberibus nutriantur, auctoritate defendantur, à ſuis oppreſſionibus releventur: quia non poteſt, nec debet mater oblivisci filium ſuum.

Julius Papa *in c. ideò 2. q. 6. huic ſanctæ Sed. præfata privilegia ſpecialiter ſunt conceſſa, tam de congregandis conciliis, & judiciis, ac reſtitutionibus Epiſcoporum, quàm & de ſummis Ecclesiarum negotiis, ut ab ea omnes oppreſſi auxilium, & injuſtè damnati reſtitutionem ſumant: & talia ab improbis ne præſumantur abſq; ultione, nec exerceantur abſq; damnatione.*

Vigilius Papa *epiſt ad Eleuther. c. ult.* quæ habetur *c. qui ſe ſcit. 2. q. 6. Unde omnium appellantium Apoſtolicam Sedem Epiſcoporum judicia, & cunctarum majorum negotia cauſarum eidem ſanctæ Sedi reſervata eſſe liquet; præſertim cùm in his omnibus ejus ſemper ſit exſpectandum conſultum: cujus tramiti ſi quis obviare tentârit ſacerdotum, cauſas ſe non ſine honoris ſui periculo apud eandem ſanctam Sedem noverit redditurum.*

Nicolaus Papa *in c. arguta 2. q. 6 Arguta ſapientia tua, utinam in bono accepta, ſomitem judicii, & materiam depoſitionis adversùs Rhotandum aſſumpſit, & ab itinere Apoſtolicæ Sedis removit, & continuatim Apoſtolicam Sedem appellantem damnavit, & carcerali cuſtodiæ mancipavit. Privilegia tamen Apoſtolicæ Sedis vos oblivioni tradere nullatenus debuiſtis, quibus venerandi Canones judicia totius Eccleſiæ ad hanc deferri jubent. Hæc quippe nos in Rhotando idcirco noveritis operatos, ut privilegia Sedis Apoſtolicæ, quæ malè à vobis violata videbantur, & à nobis tot impenſis laboribus, veſtrâ reſiſtente contumaciâ, recuperari non poterant, auctoritate Apoſtolica, & cana Patrum deliberatione priſtino tandem genio, & proprio decorarentur honore.*

S. Bernardus *l. 3. de Conſiderat. c. 2. Appellatur de toto mundo ad te, id quidem in Teſtimonium ſingularis Primatûs tui.* Nec obſtat, quòd allegati canones Concilii univerſalis mentionem expreſſam & ſpecificam non faciant: cur enim facerent, hac quæſtione tunc temporis nunquam auditâ? imò cùm Concilia univerſalia, quæ legitima ſunt, Pontificis conſenſum & confirmationem deſiderent, quid eſt aliud appellare à Concilio legitimo, quàm appellare à Papa ad Papam? Sicut ergo Concilia robur & valorem accipiunt, cùm à Papa confirmantur, & legitima eſſe deſinunt, roburque amittunt, cùm reprobantur. *c. multi d. 17. ad Apoſtolicæ, de re judicata in 6.* eodem modo per appellationem ſuſpendi

eorum ſententia poterit: tendit enim appellatio ad Confirmationem, vel correctionem primæ ſententiæ: quid enim intereſt Concilium à Papa vel admiſsâ appellatione, vel negatâ confirmatione damnari?

Accedit, quòd appellationis finis & effectus eſt, ut ſententia judicis inferioris mutetur; ſed Papa ſæpe ſæpius mutat, quæ à Concilio generali ſtatuta ſunt *c. non debet. de Aff. & Conſ. c. ſtatutum. de reſcript. in 6.*

II. Illud verum eſt, in admittendis appellationibus magnâ opus eſſe circumſpectione, ne privilegia Eccleſiarum turbentur, ne tribunalia confundantur, & ne obtentu innocentiæ juſtitia calcetur, aperto calumniis ſinu. Unde jam olim, ùt poſteà dicetur, multæ ab Epiſcopis etiam ſanctis querelæ. Videatur *c. 32. de Appellat.* ubi prohibetur appellatio ad S. Pontificem in certo caſu. Et S. Bernardus *l. 3 de Conſid. c. 2.* de appellation. ad S. Pontificem eleganter hæc ſcribit:

Fateor grande & generale mundo bonum eſſe appellationes: idque tam neceſſarium, quàm ſolem ipſum mortalibus. Revera quidam ſol juſtitia eſt, prudens ac redarguens opera tenebrarum. Prorſus fovendæ & manutenendæ ſunt, ſed quas extorſit neceſſitas, non calliditas adinvenit. Uſurpatoriæ ſunt hujuſmodi omnes, ſubvenientes in neceſſitate, ſe opitulantes iniquitati. Quidni veniant in contemptum; quanti, ut talibus quoq; deferrent, etiam de proprio ceſsêre jure, ne longo & caſſo itinere fagitarentur? Plures tamen ſua amittere non ferentes, appellationes minùs oportunas, & celſa nomina importuniùs contempſerunt. Dico aliquid quod ad rem pertinet, exempli causâ. Quidam ſibi publicè deſponſaverat uxorem, adeſt dies celebris nuptiarum. Parata omnia, invitati multi. Et ecce homo concupiſcens uxorem proximi ſui, in vocem appellationis inopinata prorumpit: affirmans ſibi traditam prius, ſuam potiùs eſſe debere. Stupet ſponſus, hærent omnes, ſacerdos non audet progredi, fruſtra omnis apparatus ille, deſcendit quiſq; in domam ſuam cœnam manducaturus, ſponſa à menſa, & thalamo ſponſi ſuſpenditur, quouſq; Româ reditum eſt. Pariſiis contigit hoc, nobili Galliarum civitate, ſede Regia. Rurſum in civitate eadem quidam ſibi deſponſata uxore diem conſtituit nuptiarum. Interim emergit calumnia, dicentibus quibuſdam non debere conjungi. Ad judicium Eccleſiæ cauſa delata eſt, ſed non exſpectatâ ſententiâ, appellatum eſt ſine cauſa, ſine gravamine, ſolo fruſtratoriæ dilationis intuitu. At ille ſive perdere, quæ pararat, ſive dilectæ tamdiu fruſtrari conſortio nolens, nihilominùs, quod propoſuerat, contemptâ ſive diſſimulatâ appellatione peregit. Quid illud, quod in Altiſſiodorenſi Eccleſia nuper à quodam adoleſcentulo præſumptũ eſt? nempe defun-

pe defuncto S. Epiſcopo, volentibus Clericis alium (ut moris eſt) eligere ſibi intervenit ille appellans, & vetans ne fieret, quousq; iſſet & rediſſet ab urbe. Cui tamen appellationi nec ipſe detulit. Nam cùm videret ſe contemni, tanquam qui irrationabiliter appellâſſet, accitis, quos potuit ſibi, tertiâ die poſt factam ab aliis electionem, fecit ſuam. Cùm itaque ex his & innumeris talibus liqueat, non ex contemptu gigni uſurpationem ſed ex uſurpatione contemptum: videris tu quid ſibi velit, quòd zelus veſter aſſiduè penè vindicat illum, iſtam diſſimulat. Vis perfectiùs coërcere contemptum? Cura in ipſo utero peſſima matris præfocari germen nequam: quod ita fiet, ſi uſurpatio dignâ animadverſione mulctetur. Tolle uſurpationem, & contemptus excuſationem non habet. Porro inexcuſabilitas auſum explodet. Non ſit proinde uſurpator, & contemptor nullius erit, aut admodum rarus. Bene facis tu quòd appellationum negato ſuffragio, immo ſuffragio, multa remittis negotia ad cognoſcentes, vel qui noſcere citiùs poſſunt. Ubi enim celſior & facilior notio, ibi deciſio tutior expeditiorq; eſſe poteſt. Quàm plenum gratiæ, quàm multorum quoq; per hoc & laboribis parcis, & ſumptibus. At quibus ſic credas, id tibi omnimodis attendendum.

III. *Non obſtat I.* Patres Concilii 6. Carthaginenſis ſub Bonifacio I. *Anno CCCCXIX.* celebrati graviter conqueſtos eſſe de appellationibus ad Romanum Pontificem interpoſitis: nec in illas, urgente quamvis Legato Apoſtolico, conſentire voluiſſe, immo Canonem Concilii Nicæni, quem pro ſe Zoſimus allegaverat, nunquam pro legitimo agnoviſſe.

Reſpondemus, Aſperitatem quâ Delegati Apoſtolici in proſequendis appellationibus utebantur, cauſam querelis dediſſe, cùm non tam Judices agerent auditis benignè partibus, quàm executores, meliori causâ damnatâ, ùt conſtat ex Epiſtola D. Auguſtini 261. Nec enim voluiſſe Patres jus Pontificem appellandi aut negare, aut tollere, quòd ſcirent in Primatu fundatum, uſuque totius Orbis confirmatum eſſe; temperari tantum, clariſſimum fit ex epiſtola ipſius Concilii Affricani ad Bonifacium *c. 101.* & Cæleſtinum Pontifices 102. quæ habentur *T. 1. Concilior.* & Concilio Carthaginenſi 3. *can. 10.* & epiſtola Stephani Archiepiſcopi, & trium Conciliorum Affricæ ad Damaſum Papam, & hujus reſponſoria, quæ habentur *Tom. 1. Conciliorum*, & denique ex Epiſtola B. Auguſtini 261. Videatur de hac controverſia Concilii 6. Carthaginenſ. Sanderus *l. 7. de Monarchia*, Peronius reſponſo ad Regem M. Britanniæ. *Te-*

niæ. *Tomo 1.Conciliorum in Præfat.ad Concil.6.Carthag.* Baronius *ad Annum 419.* qui etiam notat Canonem à Zoſimo citatum fuiſſe Concilii Oecumenici Sardicenſis, quod cum Nicæno unum à veteribus computatur, quòd fuiſſet ad Nicæni confirmationem indictum: & prætereà mirum non eſt, Patres canonem a Zoſimo citatum non reperiſſe inter Nicænos, cùm ipſi collectione Ruffini uterentur, quam conſtat vel ex ipſo S.Athanaſio, qui Nicæno interfuit, depravatam eſſe, & quamplurimos canones omiſiſſe; ipſa vero exemplaria Nicænæ Synodi partim ab hæreticis corrupta, partim incenſa fuiſſe,ùt jam ſuprà monuimus.

Eaſdem de abuſu appellationum querelas moverat B.Cyprianus *lib.1. Epiſt.3.* & poſteà Anno DCCCLXV. Epiſcopi Galliæ, ùt videre eſt in elegantiſſima epiſt.Nicolai Pontif. quæ eſt 42.& denique B. Bernardus *lib.de Conſulc.2.* circa finem.

Sapienter ergo Patres Concilii Milevitani minoribus infra Epiſcopos Clericis prohibuerunt contra Affricanos judices appellare, *c.placuit 2.q.6.* quòd hujuſmodi appellationes, à reo ſæpius condemnato factæ, frivolæ præſumerentur, morandæque juſtitiæ causâ, quibus deferendum non eſt, *c.5.13.& 14. extra de Appellat.* Quodſi tamen ſimplex etiam Presbyter evidenter oſtendiſſet ſe injuſtè damnatum eſſe,ejus appellationes Romam admittebantur, ùt habetur in epiſtolis Affricani Concilii ad Bonifacium & Cœleſtinum Pontifices *Tomo 1. Concil.*

IV. *Non obſtat ſecundò c.ſanè profertur. 24. q.2.* ex quinta Synodo excerptus, ubi dicitur Dioſcorum Papam fuiſſe ab Eccleſia Romanorum damnatum,etſi jam prædefunctum.

Reſpondemus. S. Felici Papæ ſucceſſiſſe B.Bonifacium II. & huic à ſchiſmaticis oppoſitum fuiſſe Dioſcorum Antipapam, qui paullo poſt vitam abſolvit, damnatusque eſt ſimoniæ à Bonifacio. Nullum ergo eſt argumentum à mortuo & Antipapa ad Papam, vivumque caput Eccleſiæ ductum.

Non obſtat tertiò, à ſententia Summorum Pontificum ad futurum Concilium ſæpe appellatum eſſe, prout hujuſmodi appellationum faſcem collegit Auctor libri *de Eccleſia Gallicana Immunitatibus toto c.13.* Ubi: ad futurum Concilium contra Bonifacium VIII. appellat Philippus Pulcher Anno MCCCIII. Cui appellationi conſenſus Gal-

ſus, Galliæ Prælatorum & Pariſienſis Univerſitatis acceſſit. *ibidem n.2 & 3.*

Et Regius procurator Caroli VII. Francorum Regis contra Pium II. Anno MCCCCLX. *ibidem n.10.*

Et Ludovicus XI. contra Sixtum IV. Anno MCCCCLXXVIII. *ibidem n.12.*

Et Univerſitas Pariſienſis contra Innocentium VIII. Anno MCCCCXCI. *ibidem n. 15.*

Et eadem Univerſitas contra Leonem X. Anno MDXVII. *ibidem n.18.*

Et Legatus Friderici II. contra Innocentium IV. Anno MCCXLV. *Pariſienſ. Hiſt. Angl.901.*

Et Eccleſia Anglicana contra eundem Innocentium III. Anno MCCXLVI. *Idem Pariſ. f.952.*

Et Clerus ac Nobilitas ejuſdem Regni Anglicani ab Urbano IV. Anno MCCLXIV. Math. Weſtmon. *Hiſt Angl. p.2.*

Et Ludov. Imperat. ex Domo Bavarica Anno MCCCXXIII. contra Joannem XII. Hervart *in Ludovico defenſo f.248.*

Michaël Cæſenas Generalis Ordinis Minorum contra eundem Joannem XII. Anno MCCCXXXI.

Reſpublica Veneta contra Julium II. Anno MDIX. Guicciardinus *lib.8.*

Reſpublica Florentina contra eundem Julium II. Anno MDXI. Guicciardinus *lib.10.*

Carolus V. Imperator contra Clementem VII. Anno MDXXVI.

Cardinalis Columnenſis, aliique ex eadem familia contra Clementem VII. Anno MDXXVII. Guicciardinus *lib. 17.*

Hunc ſyllabum appellationum collegit Auctor citati libri. Ad quæ

Reſp. I. Hujuſmodi appellationes fuiſſe ad Concilium factas non ùt ad majus tribunal, & judicem Papæ, à quo videlicet ſententiæ Papales reſcindi poſſent; ſed ad meliùs pleniùſque informandum ipſum Papam: poſſunt enim quæſtiones in materia fidei aut morum adeo graves, tantæque deliberationis naſci, ut Concilium Univerſale omnium nationum neceſſarium ſit, & ſine quo non cenſeatur ſufficienter informatus, inſtructuſque, ut poſſit ad defini-

tivam procedere, maximè cùm definitio in facto aliquo fundatur, pro quo caſu intelligendi ſunt SS.Patres,cùm dicunt Concilium Univerſale neceſſarium eſſe.S. Auguſtinus *lib.4.contra duas Epiſt.Pelagianorum c.12.*& *lib.1.de Bapt.contra Donatiſtas c 7.& c.18.& l.2.c.4.*

Illæ ergo appellationes,ùt diximus, factæ ſunt ad futurum Concilium,tanquam Pontifici Romano informando neceſſarium, ùt appellantibus videbatur, patetque ex ipſa appellandi forma Philippi Regis,Pariſienſis Univerſitatis,& aliorùm: *A Sanctiſſimo D.N.Papa Innocentio minùs debitè conſultò ad ſeipſum melius conſulendum,& ad S.Sedem Apoſtolicam etiam meliùs conſulendam, nec non ad ſacroſanctam Synodum celebrandam, illumq; vel illos, ad quem ſive ad quos de jure provocare & appellare nobis licet. &c. &c. &c.*

Ex quibus & aliis ibi adjunctis patet, nunquam ad Concilium fuiſſe provocatum ùt Papæ oppoſitum, & hujus auctoritate deſtitùtum; ſic enim appellaretur ad Concilium illegitimum; ſed ad Concilium auctoritate Papali fultum, & cònfirmatum, hoc eſt, ùt ſæpe diximus,ad Papam meliùs informandum.

Reſpondemus 2. Appellationes ad futurum Concilium,& futurum legitimum Papam,planè novas eſſe, ſacriſque Canonibus ignotas,& deploratis tantùm perditiſque cauſis aſylum. Quale enim ẽſt hoc ut appelletur ad judicem, qui non eſt, nec erit? aut ſi erit, incertum quando & ubi? appellatio eſt à minori ad majorem, quomodo autem major eſt, qui necdum eſt? Quis Epiſcopus patiatur ad futurum Epiſcopum, Archiepiſcopum, aut Concilium Provinciale appellari? quaſi vero non omnes hoc modo ſententiæ eludi poſſint, & non eâdem facilitate, aut impediri Concilia, aut defectu aliquo objecto, non recipi? ut exemplum memoriâ dignum eſt in actis Concilii Lugdunenſis I. ubi Thaddæus Friderici II. Imperatoris, qui ad Concilium provocaverat, ab ipſo Concilio diris devotus damnatusque ad aliùd Concilium plenius Lùgdùnenſi provocavit. Ipſi Galli, qui à Summo Pontifice Anno MDXXX. Concilium ardenter poſtulârunt, teſte Pallavicino *in Hiſt.Concil.c.5.n.16.* paullo pòſt illud ipſum Concilium rejecêre, nec unquam ut reciperent (præterquàm in dogmatibus fidei) perſuaderi ſe paſſi ſunt, ùt videre eſt in Pallavicino *cit. lib.3. c.7.n.1,* & præſertim *l.24.c.10.& c.11.*

Quid

Quid enim facilius eſt magno præſertim Principi, quàm Concilio clavum figere, & ne fiat impedire, aut moras longiſſimas objicere, dum cauſa faciem mutet, & in aliam evadat? immo jam facto Univerſali Concilio aliquid opponere, ut vel illegitimum appareat, vel non Univerſale, quod facilimum eſt, cùm multa ad Concilium legitimum & Univerſale requirantur. Adde appellationes ad futurum Concilium videri cum natura ipſius appellationis pugnare; nam appellatio eſt à minori ad majorem judicem *can. anteriorem 2. q.6.c. cùm inferior. de majoritate L,4.ff. de recept.* Sed Concilium, quod nondum eſt, non eſt majus Papâ, cùm necdum ſit, eſtque incertum, an & quando futurum ſit, incertitudo autem omnem actum vitiat, ut nullum effectum producere poſſit *L.cùm 17.ff. de in diem addict. L.cùm poſt 69.§.1 gener.ff. de Jure dot. L.ita ſtipulatus 115 ff. de V.O.* eſtque inauditum fuiſſe aliquando appellatum ad judicem necdum exſtantem, & naſciturum, eique appellationi delatum, & non potiùs tanquam frivolam & illuſoriam exploſam eſſe.

Appellatio cùm ſit ſpecies defenſionis, & conſequenter juris naturalis, omnibus æque concedenda eſt, nec magis Principibus, quàm privatis perſonis *c.ſuper 17.de Appellat. c. cum appellationibus eodem in 6.L.4.§.item ff. eodem.* Quilibet ergo cum effectu à ſententia Epiſcopi, Summique Pontificis ad futurum Concilium appellabit, oportebitque rhedas, equosque, & naves velo inſtructas in promptu eſſe, quæ in ſingulas horas, cùm appellanti placuerit, Patres in concilium exponant: quaſi verò tam facilè ſit Concilium Oecumenicum cogi, quam facilè eſt ad Concilium appellare.

Appellatio non admittitur ſaltem quoad effectum ſuſpenſivum, quando res dilationem non patitur, *L.ſi res 7.ff.de appellat.recipiendis,* at plerumque, & præſertim in cauſis fidei, non poteſt ſine graviſſimo damno Concilium exſpectari.

Appellatio inducta eſt juſtitiæ & innocentiæ tuendis, & ideo appellationes frivolæ morandæq; litis causâ, non admittuntur *c.cùm ſit 5. c.pervenit.13.c.conſuluit 14.c.pervenit 28. de appellat.c.qualiter.17.de judic.L.6. & ult.C. quando provocare: & toto T. C. quorum appellat.* At verò appellationes ad futurum Concilium lites cauſasq; non tantùm morantur, ſed etiam æternant, idque propter difficultates celebrandæ Oecumenicæ Synodi, propter infinita, quæ interim occurrere

poſ-

poſſunt, & rerum faciem mutare, datâ interim opportunitate evadendi ſententiam, quamvis juſtam: & denique propter quàm plurimas exceptiones, quæ poſſunt Concilio opponi, maximè à præpotentibus, ùt exemplum Concilii Tridentini aliarumque retro Synodorum ſatis docuit. Hujuſmodi ergo appellationes, ùt dicebamus, lites perennant, redduntque Pontificis auctoritatem penitus inutilem, maximè in privatis cauſis adhibitæ, qualis fuit illa propter decimas impoſitas, adornandæ in Turcas expeditioni neceſſarias, ad futurum Concilium appellatio; quaſi vero operæ pretium ſit totum orbem, Eccleſiamq; moveri, & Epiſcopos turmatim accurrere privilegii alicujus privatique emolumenti causâ.

Appellatio litis aliquando finiendæ causâ inducta eſt, cùm jura lites immortales execrentur, velintque quàm primùm finiri. *Inſtit. de pœn. temerè litigantium*, & ibi Interpretes. Et ideò oportet ad judicem certum appellari, non verò cujus juriſdictio ſit dubia & incerta, in quo caſu judex *à quo* non tenetur apoſtolos dare, nec appellationi deferre: at vero juriſdictio Concilii ſupra Papam eſt nimis incerta: & prius oportebit definiri Concilium ſupra Papam eſſe, quod nunquam factum eſt, (ſi loquamur de Pontifice certo, & extra caſus exceptos:) nunquam fiet, immo nec fieri poteſt, cùm Sacri Canones expreſſiſſimè dicant, Concilia Pontificis aſſenſu non confirmata, ejuſque auctoritate deſtituta nulla eſſe, ùt paſſim habetur totâ *d 17.* præſertim *c. regula c. nec. licuit &c. &c.* Nunquam autem Summus Pontifex auctoritatem ſuam præſtabit aut præſtare poterit Concilio ut definiat, quod definire non poteſt, hoc eſt, Pontificem Vicarium Chriſti Concilio ſubeſſe, & à Pontifice ad Concilium appellari poſſe, cujus contrarium vidimus in omnibus Conciliis apparuiſſe, & præſertim in Synodo Oecumenica 8. & Conciliis Florentino & Lateranenſi, & toties in Bullis Julii, Pii, Calixti, & Cœnæ Domini hujuſmodi appellationes prohibitas, ùt jam dicemus.

Denique nulla eſt appellatio expreſſo jure prohibita *c. paſtoralis. c. conſuluit 29. de Appellat. L. ſi res 7. §. 1. ff. de Appellat. recipiendis*: ſed appellatio ad futurum Concilium graviſſimè a SS. Pontificibus prohibita eſt, primò quidem à Calliſto III. qui Anno MCDLVII. Alano Cardinali Galliis excedenti præcedit, rediret Pariſios, & appellationem,

tionem, quam aliqui in cauſa decimarum pro Turcica expeditione ediderant, revocari curaret & in auctores animadverteret.

In eadem cauſa ad futurum Concilium provocantes Pius II. Anno MCDLX. in Conventu Mantuano editâ graviſſimâ Bullâ diris percuſſit.

Sixtus IV. Anno MCDLXXXIII. Pii veſtigiis inhærens anathema iis, qui ſic appellarent, indixit. Verba Diplomatis: *Nos, qui diſponente Domino, qui nos unxit oleo lætitiæ præ conſortibus noſtris, in eo ſumus officio conſtituti, ut ſingularum animarum ſaluti conſulere, juſtitiam colere, & iniquitatem odiſſe debeamus, attendentes quòd de minoribus ad majores judices dumtaxat appellare legalis permiſit auctoritas, & propterea inhibet ab imperiali, & præfato prætorio judicio appellari, & quod non homo, ſed is duntaxat, qui ſolo verbo fecit cœlum & terram, Apoſtolicam Sedem, & in ea ſedentem prætulit univerſis etiam Conciliis, quæ ab ea robur accepiſſe ſanctorum Patrum decreta teſtantur, & etiam Gelaſius Papa contra Acacium Fauſto legato ſcribens, dum ait: Ipſi ſunt canones, qui appellationes totius Eccleſiæ ad hujus Sedis examen voluêre deferri, ab ipſa autem nunquam appellari debere, & ipſam de tota Eccleſia judicare; de ipſius autem judicio nunquam judicari ſenſerunt. Et dum ſcribit ad Orientales Epiſcopos dicens: Sedem prædictam nullâ Synodo præcedente ſolvendi, quos Synodus iniquè damnaverat, & damnandi, quos oportuit, nullâ exiſtente Synodo habuiſſe facultatem.*

Teſtantur etiam quàmplurimorum antiquorum Conciliorum epiſtolæ, in quibus verba illa apponuntur: Salvâ in omnibus Apoſtolicæ Sedis auctoritate; & quod de iis, & quamplurimis aliis juribus, & canonibus, & auctoritatibus piæ memoriæ Pius Papa II. prædeceſſor noſter dudum de fratrum ſuorum ſanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalium, & Prælatorum, ac Juriſperitorum tunc Romanam curiam ſequentium Conſilio, in Conventu Mantuano, auctoritate Apoſtolorum in perpetuum valiturâ conſtitutione; omnes qualitercumque appellantes à Romano Pontifice Canonum transgreſſores, & illos ex eis, qui ad non indictum, nec congregatum Concilium appellare præſumerent, aliud caput in Eccleſia Dei, ac imaginarium majus, & ſublimius tribunal confingentes, contra Apoſtolum dicentem: fundamentum aliud nemo poteſt ponere præter id, quod Chriſtus inſtituit; hujus ſanctæ Sedis Primatum negare, Eccleſiæ unitatem dividere, non unum ſolùm privilegium eidem Eccleſiæ adimere, ſed præcipuam & principalem dictæ Sedis auctoritatem, quam & vox

Chriſti & Majorum traditio, & canonum fulcit auctoritas, penitus ſubvertere non verentur, præ cæteris deteſtabiliores eſſe, & eorũ appellationes hujusmodi quæcumq; occaſione interponerentur, non ſolùm irritas, & inanes, ſed fraudulosas & ſacrilegas, & hæreticas eſſe declaravit, &c. Dat. Romæ apud S. Petrum anno Incarnationis Dominicæ 1483. Id. Julii. Pontificatûs noſtri Anno 12.

Veneratus eſt Ludovicus Galliarum Rex diploma Pontificis, juſſitque in ſolemni hominum frequentia promulgari, quo nomine plurimas illi Pontifex per Apoſtolicas litteras gratias egit teſte Odorico Rainaldo *in ſuis Annalibus Eccleſiaſticis Anno 1483. n. 22.*

Anno MCCCCLXI. Rudolphus Pontificis Internuntius Archiepiſcopum Moguntinum ad futurum Concilium appellantem ſic eſt allocutus: *Ab eo appellâſti, Diethere, qui tamen ægrè ferres, ſi quis Provincialium tuorum à teipſo appellâſſet. Sed quem appellâſti judicem? quem provocâſti tuæ cauſæ cognitorem? futurum Concilium, dicis, appellavi. Et ubi eſt futurum Concilium? Ubi ſedet? ubi tribunal ejus requirimus? pulchra inventio, ut impunita ſint ſcelera, ut liceat ſine metu judicii aliena invadere. Is judex appellatur, qui nusquam reperitur. In conventu Mantuano adversùs hanc nequitiam lex edita eſt, quæ appellanti ad futurum Concilium eam irrogat pœnam, quâ rei Majeſtatis, & fautores Hæreticorum plectantur.* Pudore confuſus Dietherus vocatis tabellionibus clam editam provocationem damnavit; id quod anteà etiam Fridericus Palatinus Rheni, qui ejusmodi appellationi adhæſerat, à Rudolpho edoctus egerat, quamvis uterque poſteà ad ingenium redierit.

Et denique quotannis in Bulla Cœnæ ſolemnes, & cum apparatu, in illos diræ pronuntiantur, qui ad futurum Concilium appellant. Si dicas Pontifici in propria cauſa judicanti credendum non eſſe. Quærimus, quis ergo lite inter Pontificem & Concilium vertente, judex futurus ſit? nam & Concilio idem objici poterit, in cauſa propria ad ſententiam dicendam non admitti; ſicque litem aliquam & ſummi quidem momenti in Eccleſia dari defectu judicis nunquam dirimendam: & quidquid hactenus de infallibilitate Concilii, de Primatu Papæ, de judice controverſiarum (qui fidei noſtræ cardines ſunt,) in Conciliis à Pontifice confirmatis, definitum eſt, eâdem exceptione impugnari poterit, cùm omnes illæ controverſiæ auctoritatem Concilii & Papæ reſpiciant.

Niſi

Niſi ergo fundamenta Religionis noſtræ ſubverſa velimus, fateamur oportet, cum Patribus Concilii Sinueſſani, Papam ſibi & judicem & reum eſſe; immo non tam ſibi, quàm Eccleſiæ & Chriſto, cujus Vicarium agit; cùm etiam jure humano cautum ſit, judicem cognoſcere an ſua ſit jurisdictio *L. ſi quis ex aliena ff. de judic. 2. ff. ſi quis in jus vocatus c. ſuper litteris.* quod maximè verum habet in Principe Supremo, qualis eſt ille cui dictum eſt: *Super hanc Petram ædificabo Eccleſiam meam.*

§. IX.

Solum Pontificem Romanum eſſe Vicarium Chriſti, univerſalis Eccleſiæ Caput, & Epiſcopum; ex quibus manifeſtè deducitur, eſſe ſupra Concilium, eoq; Majorem.

Summaria.

1. *Papa Vicarius Chriſti; ergo major Concilio.*
2. *Papa caput Eccleſiæ univerſalis; ergo major, & altioris auctoritatis, quàm Concilium.*
3. *Papa Paſtor & Epiſcopus Eccleſiæ univerſalis; ergo major Concilio.*
4. *Reſpondetur ad objecta.*

I.

NOn hîc telam retexemus toties à Catholicis ſcriptoribus contra hæreticos textam; ſed inſtituti memores ex principiis, quæ Catholici omnes admittunt, Pontificem Romanum Concilio eminere oſtendemus.

Imprimis ergo certum eſt, nec integrâ fide negari poteſt, Summum Pontificem eſſe proximum & immediatum Chriſti Vicarium, eúmque in Chriſti Eccleſia ſupremam habere poteſtatem, adeò ut propoſitio

tio huic contraria, ſit hæreſis in Conſtantienſi damnata *Seſſ. 8. art. 37.* ubi inter alios Wicleffi errores hic etiam ponitur; *Papa non eſt immediatus & proximus Vicarius Chriſti & Apoſtolorum.*

Et *Seſſ. 45.* in Bulla Martini V. quâ Concilium confirmatur, inter alios articulos, dè quibus hæreſis ſuſpecti examinandi ſunt, etiam hic ponitur; *Utrùm credat, quòd Papa canonicè electus, qui pro tempore fuit, ejus nomine proprio expreſſo, ſit ſucceſſor B. Petri, habens ſupremam auctoritatem in Eccleſia Dei?*

Et in Concilio Nicæno *Can. 39.* (inter 80. Arabicos, qui habentur *Tom. I. Concil.* poſt Acta Concilii Nicæni:) *Ille, qui tenet ſedem Romæ, caput eſt, & Princeps omnium Patriarcharum. Quandoquidem ipſe eſt primus, ſicut Petrus, cui data eſt poteſtas in omnes Principes Chriſtianos, & omnes populos eorum, ut qui ſit Vicarius Chriſti ſuper cunctos populos, & cunctam Eccleſiam (NB.) Chriſtianam. Et quicunque contradixerit, à Synodo excommunicatur.*

Idem in Concilio Florent. *Seſſ. ult. in litteris Unionis,* & Lateranenſi *Seſſ. 11.* definitum eſt, & Lugdun. *in c. ubi periculum. de elect. in 6.*

Ex hoc Vicarii titulo apertè deducitur, majorem eſſe Pontificis, quàm Concilii auctoritatem, & nullo modo Papam Concilio ſubeſſe. Vicarius enim Principis & Epiſcopi, cùm idem tribunal cum Epiſcopo habeat, à nullo Principe & Epiſcopo inferiori judicari poteſt, ne quidem à comitiis Regni aut Provinciæ, cui titulo Vicarii aut Proregis præeſt *c. 27. §. porrò de off. Delegat. c. 1. de off. Vicar. in 6.* & olim à Præfecto Prætorii non dabatur provocatio *L. un. C. de ſent. Præf. Præt.* Nec aliquando auditum eſt, eum qui aliquo in Regno vel Provincia vices ſui Principis aut Regis agit, â Regni Optimatibus vel comitiis univerſalibus judicatum fuiſſe, nec poſſe, læſâ Majeſtate, hoc attentari. Cùm ergo Papa ſit Vicarius Chriſti in Eccleſia militante, ſuperiorem non habet, nec eorum judicio, qui militantem Eccleſiam repræſentant, ſubjacebit.

Rurſus: ſi Papa ſuperiorem aliquem in Eccleſia habet, ergo Concilium Conſtantienſe erravit, cùm dixit, ſupremam in Chriſti Eccleſia poteſtatem penès Pontificem eſſe; non enim ſupremam habet, ſi alteri ſubeſt, ab alio doceri, judicarique poteſt: ſuprema ergo erit penès concilium, & Patres Conſtantienſes erraverint. Idem Concilium definit, Papam eſſe proximum & immediatum

Vicari-

Vicarium Chriſti: aut ergo hæc poteſtas Vicaria proximè & immediatè à Chriſto accepta ſoli Papæ communicatur, aut etiam Concilio; ſi huic, ergo duos habebimus in Eccleſia immediatos, proximos, ſupremoſque Chriſti Vicarios, quod inauditum in Eccleſia eſt, immo in quavis benè ordinata Republica: aut dicendum erit, coacto Generali Concilio ſupremam hanc & Vicariam poteſtatem à Papa in Concilium transferri eo fermè modo, quo Pythagoras dicebat, de uno in aliud corpus animas migrare: quod iterum novum eſt, gratisque & ſine ullo ex ſacris paginis fundamento aſſertum. Aut denique veritati cedendum eſt, fatendumque ſolum Pontificem Romanum proximum & immediatum eſſe Chriſti Vicarium, & ùt verbis B. Pauli loquamur: *Tantò altiorem Conciliis factum, quantò differentius ab illis nomen hæreditavit, cui enim aliquando Conciliorum dictum eſt, Vicarius meus es tu, ſuper te ædificabo Eccleſiam meam, tibiq; dabo claves Regni Cœlorum?*

II. Eodem modo Pontificem Romanum caput eſſe Catholicæ & Univerſalis Eccleſiæ veritas eſt & definita in Conciliis Conſtantienſi *Seſſ. 15. & ult.* in Bulla Martini Quinti, Florentino *Seſſ. ult.* Lateranenſi *ult. Seſſ. 11.* Lugdunenſi *c. ubi periculum. de Elect. in 6.* Et docet eleganter S. Leo in epiſt. ad Epiſcopos Viennenſes 78. quæ habetur *in c. ita Dominus d. 19.* Nicolaus Papa *in c. fundamenta 17. de Elect. in 6.* Patres Concilii Epheſini ſe membra agnoſcunt, Pontificem verò Romanum Caput Eccleſiæ, in Actis Concilii *Seſſ. 4.* S. Thomas eleganter *l. 4. contra Gentes c. 76.* & contra errores Græcorum *c. 65. & 3. p. q. 8. a. 6.* Nec verò Pontifici Romano jure tantùm humano, ſed divino convenit eſſe Caput Eccleſiæ, & conſequenter immutabiliter, ùt pulchrè docuit Nicolaus I. in epiſt. ad Michaelem Imperatorem, quæ habetur *Tom 3. Concil.* fuitque lecta, & laudata in 8. Generali Synodo: ſic ergò inter alia ibi ſcribit Nicolaus: *Privilegia iſtius Sedis vel Eccleſiæ perpetua ſunt, divinitùs radicata atq; plantata ſunt: impingi poſſunt, transferri non poſſunt: trahi poſſunt, evelli non poſſunt. Quæ ante Imperium veſtrum fuerunt, & permanent (Dei gratiâ,) hactenus illibata, manebuntq; poſt vos, & quouſque Chriſtianum nomen prædicatum fuerit, illa ſubſiſtere non ceſſabunt immutilata. Iſta igitur Privilegia, huic ſanctæ Eccleſiæ à Chriſto donata, à Synodis non donata, ſed jam ſolummodò celebrata, & venerata, per quæ non tam honor, quàm onus, nobis incumbit, licèt ipſum honorem non meritis*

 noſtris,

noſtris, ſed ordinatione Gratia Dei, per B. Petrum, & in Beato Petro ſimus adepti, nos cogunt, noſq; compellunt omnium habere ſollicitudinem Eccleſiarum Dei.

Et poſt aliquot folia, circa finem: *Et ſi cunctis generaliter ſacerdotibus divina tractantibus, fidelium convenit corda ſubmitti, quantò potiùs Sedis illius Pontifici conſenſus eſt adhibendus, quem cuncta Eccleſia generalis jugiter pietas celebravit? Ubi clementia veſtra evidenter advertit, nunquam quovis penitus humano conſilio elevare ſe quemquam poſſe contra illius privilegium vel confeſſionem, quem Chriſti vox prætulit univerſis, quem Eccleſia Veneranda confeſſa ſemper eſt, & habet devota Primatem. Impelli non valent humanis præſumptionibus, quæ divino ſunt judicio conſtituta. Deſinant ergo (rogamus) temporibus veſtris quidam per occaſionem perturbationem Eccleſiaſticam præcipitantes appetere, & quæ non liceat, ambire. Alioquin & quod malè appetiverunt, non perfruentur: & ipſam quoq; Chriſtianitatem, niſi reſipuerint, prorſus amittent.*

Ex hac Capitis univerſalis Eccleſiæ prærogativa multa deducuntur argumenta, quibus Summum Pontificem Concilio ſuperiorem eſſe oſtenditur. Caput enim non ſitu tantùm, & pulchritudine, ac naturæ artificio ceteris membris præſtat, ſed etiam influxu, cauſalitate, imperio, gubernatione, & directione: eſſetque monſtrum illud caput, quod ab aliis membris etiam conjunctis motum & imperium acciperet. Si ergo Pontifex à Concilio docetur, movetur, judicatur, corrigitur; aut Pontifex non eſt caput, niſi honorarium, & titulare: aut non eſt caput Eccleſiæ univerſalis, ſed tantùm Eccleſiarum particularium, quamdiu in Concilio non uniuntur; quod perinde eſt, ac ſi dicas, caput unitis membris non dari, illiſque præfici, ſed ſeparatis tantùm diviſiſque: aut denique duo capita in Eccleſia Chriſti reperiri: quæ omnia tam ſunt abſurda, paradoxa, rectæque rationi & ſenſui Patrum contraria, ut vix aliquid abſurdius cogitari, dicique poſſit.

Rurſus quemadmodùm implicat eſſe totum Corpus ſine capite: aut corpus aliò, & aliter moveri, quàm ex præſcripto capitis; ita implicat Concilium univerſale ſine Papa, aut huic contrarium, aliterque ſentiens, quàm Papa. Cùm ergo dicunt Concilium univerſale eſſe ſupra Papam, huic imperari poſſe, huic leges ponere, & jus dicere; quid amabo per Concilium univerſale intelligunt? ſi enim intelligunt Concilium cum Papa, ejuſdemque cum

cum hoc ſententiæ; tam non eſt Concilium ſupra Papam, quàm corpus cum capite non eſt ſupra caput: domus cum turri, non eſt ſupra turrim. Si verò per Concilium univerſale intelligunt Concilium ſine Papa, immo huic oppoſitum, & contrariæ ab hoc ſententiæ; tam eſſe non poteſt Concilium univerſale ſine Papa, quàm integrum corpus ſine capite: integra domus ſine fundamento: Erit ergo Concilium ſine Papa corpus capite truncum, & ideò nec univerſale.

Quodſi velint Concilium Papæ oppoſitum, adhuc pollere auctoritate Papali, immediatè ſibi à Chriſto collatâ, ſicque non eſſe Corpus truncum, cùm habeat plenam integrámque poteſtatem; quemadmodum Capitulum abſente Decano, aut Senatus abſente Præſide non eſt corpus truncum, cùm gaudeant plenâ integrâque poteſtate capitulari & Senatoriâ: Reſpondemus, hæc utique dici, repetique, ſed nunquam probari, nunquam probanda: oſtendant enim vel unum ſacræ Scripturæ apicem, quo hanc plenitudinem poteſtatis Concilium acceperit, non Papa? legant Sanctum Doctorem locis citatis, legant D. Bernardum, legant ipſa Concilia & ipſum Conſtantienſe *Seſſ. 8.* & videbunt apicem poteſtatis à Chriſto in Papam collatum eſſe, non in Concilium. Petro enim, ejúſque ſucceſſoribus dictum eſt: *Tibi dabo claves Regni Cœlorum.* Petro: *Super te ædificabo Eccleſiam meam.* Petro: *Confirma fratres tuos.* Petro: *Si amas me, paſce oves meas.* Ubi hîc Concilium? Nolunt jura Principis Delegato fidem haberi, niſi ſuæ Delegationis tabulas oſtendat, cùm Delegatio ſit facti, *c. cùm in jure 31. de off. Deleg.* Ergo nec nobis credendum eſt, fuiſſe Concilio plenam in Eccleſiam poteſtatem à Chriſto delegatam, niſi tabulas & chirographum Principis exhibeat: & ideò nullum Concilium ſibi hanc poteſtatem, ſedente legitimo Papa uſurpavit: illi ſolùm hoc agunt, qui judicem præſentem veriti, malunt futurum & incertum, cujus nec ſententiam audiunt, nec manus vident; nec tam Concilii, quàm ſuam agunt cauſam, etiam hoc rejecturi, cùm libuerit.

Denique Pontifex Romanus ſic eſt Caput Univerſæ Catholicæ Eccleſiæ, ſicut quilibet Epiſcopus aut Archiepiſcopus caput eſt ſuæ Diœceſis aut Provinciæ, prout expreſsè habetur in Concilio Nic. *c. 39.* & docet *S. Thom. l. 4. contra Gentes. c. 76.* Cùm Petro, ejuſq; ſucceſſoribus ſine ulla limitatione & reſtrictione ſint traditæ oves

Chriſti,

Chriſti, *Sicut enim*, inquit S. Doctor citatus, *in uno ſpirituali populo unius Eccleſiæ requiritur unus Epiſcopus, qui ſit totius populi caput; ita in toto populo Chriſtiano requiritur, quòd unus ſit totius Eccleſiæ caput.* Atqui nullus Epiſcopus aut Archiepiſcopus ſubjicitur Concilio & Synodo Diœceſanæ aut Provinciali; ergo nec Papa Concilio & Synodo Oecumenicæ: quantum enim confuſionis & turbarum naſceretur Synodo Epiſcopis dominante, tantum, multoque ampliùs dominante Pontifici; perfecta enim pax, perfectam unitatem deſiderat, quæ non eſt, ubi multi gubernant, nec uni obtemperant.

III. Titulus etiam Epiſcopi Univerſalis, qui à naſcente Eccleſia ſemper Pontifici Romano datus eſt, ejus ſupra Concilium prærogativam ſatis oſtendit; extant duæ Epiſtolæ Sixti I. qui Anno Chriſti CXLI. martyrio coronatus eſt, in quarum altera hic titulus viſitur: *Univerſalis Apoſtolicæ Eccleſiæ Epiſcopus:* & Tertullianus ejusdem ſæculi ſcriptor *l. de pudic. c. 1.* vocat Pontificem *Maximum, Epiſcopum Epiſcoporum.* Synodus Chalcedonenſis Leonem Papam frequenter appellat *Sanctiſſimum & Beatiſſimum Univerſalem Patriarcham*; eundemque titulum ſuæ ad Martianum Auguſtum epiſtolæ præfigit B. Leo *epiſt. 54. & epiſt. 69.* ad Eudoxiam Auguſtam *epiſt. 79.* ad Leonem Auguſt. *epiſt. 14. 15. 66.* & Conſtantinus Pogonatus *epiſt.* ad Agathonem *inter Acta 6 Synodi Anno DCLXXVIII.* & ipſa 6. Synodus *Act. 17. Univerſalem Principem Paſtorum, primæq; Sedis Antiſtitem Univerſalis Eccleſiæ.*

Archimandritæ Orientis in epiſt. ad Hormiſdam: *Univerſi Orbis terræ Patriarcham, & caput omnium* Anno DXVII.

Theodorus Studita ſanctitate celebris *epiſt. ad Leonem III. Sanctiſſimum, Summum, Patrem Patrum, Æqualem Angelis, Beatiſſimum, & Apoſtolicum Papam, Archipaſtorem Eccleſiæ, quæ ſub cœlis eſt,* Anno DCCCIX.

Si ergo Papa Epiſcopus & Paſtor eſt Eccleſiæ univerſalis, ſequitur, non illum tantùm in omnibus particularibus Eccleſiis majorem eſſe, ſed ipsâ etiam Eccleſiâ univerſali, quam Concilium repræſentat: Tituli enim Paſtoris, Epiſcopi, Capitis &c. ſuperioritatem ſignificant, ſi ergo Papa eſt Epiſcopus Univerſalis & Catholicæ Eccleſiæ, negari non poteſt, eſſe ſupra Eccleſiam, niſi ab illis fortè, qui negent, Epiſcopum ſuis ovibus ſuoque Clero, etiam collecto, majorem eſſe.

IV. *Non obſtant 1.* Concilium Carthaginenſe 3. *c.26. in primo Tomo Conciliorum*, & habetur *in c. primo d. 99.* Pelagius II. in epiſt. ad Epiſcopos Orientales *in c. nullus d. eadem.* S. Gregorius *l.7. epiſt.30. in c. ecce. d. ead. & lib.4 epiſt.38.39.30.32 34.36. & l.6. epiſt.30. ad Mauritium*, quibus locis titulus univerſalis Epiſcopi negatur poſſe à ſummis PP. uſurpari, tanquam faſtuoſus, arrogans, & in aliorum Epiſcoporum contemptum cedens.

℞. Concilium Carthaginenſe quod ſpectat, certum eſt, non loqui de Pontifice Romano, ſed de Patriarcha, aut prima illius Provinciæ Sede; nunquam enim Epiſcopi Carthaginenſ. in Romanum Pontificem imperium ſibi arrogârunt.

S. Gregorii M. mens & ſententia, quæ fuerit, jamjam dicemus. Nunquam ille negavit Primatum ſupremamque totius Eccleſiæ curam & gubernationem penès Romanum Pontificem eſſe, quin potiùs contrarium & calamo, & ipſo facto expreſſit, ùt patet ex iis, quæ contra Joannem Patriarcham Conſtantinop. ſtatuit, aliiſque quamplurimis, & præſertim *lib.7. ep.63. & 64. l.11. epiſt.42. & 54. lib2. ep.37. l.5. epiſt.15.24.64. &c.*

Quod vero titulum Epiſcopi Univerſalis adeò fuerit inſectatus, cauſam dedit arrogantia faſtuſque Patriarchæ Conſtantinopolitani: hic enim, quòd in urbe regia alteraque Roma, ſedem fixiſſet, non contentus tribus Patriarchis Alexandrino, Antiocheno, Hieroſolymitano ſe quartum adjungere, primatum etiam inter Patriarchas Orientis occupaverat, ſubmoto Alexandrino, editoque de hoc canone in ſecunda Synodo Oecumenica, qui numero eſt tertius: ſed quòd hic canon aut ſuſpectæ fidei eſſet, aut à Damaſo Pontifice non admiſſus, nec effectui datus; repetitus poſtea eſt in Concilio Chalcedonenſi, Anatolio Epiſcopo urgente, & præſertim Auguſtorum potentiâ, & gratiâ ſubnixo, qui ſuum crederent, quidquid Patriarchæ honoris acceſſiſſet. Sed Leo M. quantumvis à Senatu, Auguſtis, Concilioque impendiò rogatus, adduci nunquam potuit, ut canonem probaret, ſecundaſque Patriarchæ Conſtantinopolitano deferret, quòd hoc Concilio Nicæno, juribuſque Patriarchæ Alexandrini diceret adverſari, nec decere unius ſpoliis alterum ornari; tantúmque dicendo ſcribendoque fecit, ut Anatolius, ipſique Auguſti cœpto deſiſterent, & Leoni parerent.

Sed cùm Imperio Occidentis, ipsâque Româ barbari potiti eſſent, & Pontifices Romani tot ipſi cladibus, maliſque domeſticis premerentur, ut aliò ſpectare non poſſent, Epiſcopi Conſtantinopolitani à Zenone & Juſtiniano Imperatoribus diploma extorquent, quo à Romano Pontifice primas acceperunt, immo & titulum Patiarchæ Oecumenici, quo ipſe Juſtinianus Epiphanium honoravit. *in C. de ſumma Trin. l* 7. idque ex eo prætextu factum, quod Patriarchæ Conſtanrinopolitano in Concilio Chalcedonenſi, omnia privilegia conceſſa dicerent, quæ Pontifici Romano, adeoque etiam titulum Univerſalis & Oecumenici. V. Gloſſ. *ad.c. 1.d.21.* quo titulo etiam Menas in Concilio Conſtantinopolit. aliique Patriarchæ uſi ſunt, ſed omnium arrogantiſſimè Joannes Neoſteta, qui larvâ ſanctitatis, & jejuniis præſertim, gloriam captans, eò vanitatis devenerat, ut ſe unum, neminem alium verum Epiſcopum, ſed Vicarios tantùm Legatoſque ſuos diceret. In quam impietatem juxtà faſtumque acriter invectus primò Pelagius II. Roman. Pontif. deinde Gregorius M. Joannem, ejuſque titulum inſolentem planè execrati ſunt, immo & hæreſis poſtulârunt; nec multò pòſt Joannes è vivis exceſſit, ſuperſtite tamen titulo, & in ſucceſſores propagato. Donec Phocas Imperator Anno DCVI. Cyriaco Patriarchæ indignatus Eccleſiaſticam immunitatem tuenti, hunc titulum ademit, decrevitque ad ſolum Romanum Pontificem ſpectare, Anaſtaſio Bibliothecario teſte in *Bonifacio III.* & Paulo Diac. *l. 4. de geſt. Longobardor.* quæ cauſa hæreticis noſtris fingendi fuit (quid enim aliud agant, veritate deſtitui?) Primatum Romani Pontificis à Phoca eſſe. Phocæ Heraclius in Imperium ſucceſſit, qui Monotelismum amplexus, eoque in Pontifices Romanos parùm æquus, novam ad titulum Oecumenicum januam Patriarchis aperuit, donec tandem Photius privatis odiis in Pontificem Romanum incenſus, ùt ſupra diximus, præter titulum Oecumenici, etiam Primatum Eccleſiæ Chriſti invaſit, abjectâ omni erga Romanam Eccleſiam obedientiâ, dictoque anathemate Pontifici Nicolao. Hæc origo, hic progreſſus fuit ambitioſi hujus tituli, à quo Pontifices Pelagius & Gregorius, cùm funeſtos eventus præſagirent, meritò abhorruerunt, illumque in herba præfocare conati ſunt. V. eleganter P. Maymburg *l. 1. de ſchiſm. Græcor.*

§. IX.

§. V.

Concilium univerſale à Pontifice non approbatum errori eſſe obnoxium, non ergo ſupra, ſed infra Pontificem eſſe, & hujus judicio & correctioni ſubjectum.

Summaria.

1. *Concilia univerſalia à Pontifice Romano non directa errare poſſe.*
2. *Errores Concilii Ariminenſis.*
3. *Et Conſtantinopolitani.*
4. *Et Chalcedonenſis.*
5. *Et Trullenſis.*
6. *Et ſecundi Epheſini.*
7. *Et Baſileenſis.*
8. *Et ideo Conciliis, ne errent, neceſſaria confirmatio Pontif. Romani.*

I.

QUi primas Concilio tribuunt, hoc ipſo, & neceſſariò quidem inferre debent, ultimam ac peremptoriam ſententiam penès Concilium eſſe, quæ nec cenſuram, nec correctionem admittat, & conſequenter ab omni errore ſit libera: ſi enim errori & correctioni ſubjaceat, jam non erit ultima, ſed ſuperiorem aliquam tutamque regulam, & erroris immunem habebit, ad quam exigatur: quemadmodum linea recta eſt regula, & judex omnis obliqui, quia ſola & neceſſariò non exorbitat, & proximo tramite in centrum pergit.

Si ergo probatum fuerit Concilium erraſſe, eâdem operâ proba-

probatum erit, alteri ſubjectum eſſe, qui errores emendet, omni ipſe errandi periculo liber, niſi velimus in Eccleſia eſſe omnia incerta, & ludibriis opinionum expoſita. Age jam ergo & oſtendamus nihil fixum ratumque in Conciliis eſſe, quando Romanam Cynoſuram præ oculis non habent.

II. Anno CCCLIX. Sub Liberio Pontifice erravit Synodus Ariminenſis, cui & Legati Apoſtolici (quorum unus Vincentius fuit Capuanus Epiſcopus) & Epiſcopi ſupra 400. interfuerunt; quando ſpecioſo componendæ pacis obtentu, ſic enim blandiebantur Ariani, expunctâ voce conſubſtantiali, filium Patri ſimilem dixerunt; tunc enim teſte D. Hieronymo, deditâ velut arce fidei & Religionis Catholicæ, Nicænæ Synodi damnatio eſt conclamata, totusque ingemiſcens Orbis ſe Arianum eſſe miratus eſt. Negavit Liberius Papa Ariminenſi formulæ & ſymbolo ſuffragium, & ideò in exilium deportatus eſt. Audi epiſtolam Damaſi & Synodi Romanæ apud Theodoretum *l. 2. c. 22.*

Numerum Epiſcoporum, qui erant Arimini congregati, præjudicii vim habere non debere, præſertim cum formula illa compoſita ſit, neque Epiſcopo Romano, cujus ſententia præ ceteris omnibus erat exſpectanda, neque Vincentio, neque aliis, ei conſentientibus, cùmque illi ipſi, qui in fraudem illecti à veritate deflexiſſe viſi eſſent, pòſt ad meliorem mentem denuo traducti, planè teſtarentur hanc formulam ſibi magnopere diſplicere. Idem narrat Sozom. *l. 4 c. 18.* Si dicas, non eſſe in hoc Concilio legitimè progreſſum, nec liberas Epiſcoporum voces fuiſſe, partim videlicet Arianorum fraudibus, partim metu, tædioque expreſſas; Id equidem haud negamus, ſed vel ex hoc ipſo apparet, Concilium aut metu aut ignorantiâ, aut odio, aut quâlibet alia ratione, nec enim intereſt quali, corrumpi poſſe, à vero flectere, & de legitimo illegitimum fieri: nec conſtare legitimum fuerit, an illegitimum, niſi approbatione, & teſtimonio Romani Pont. ſine quo affectibus & perturbationibus agi poteſt, nec à Spiritu S. certo tutoque ducitur; & quod Ariminenſe metu, doloque fecit; aliud ambitione, aliud cupiditate aliud amore, aliud ignorantiâ faciet; verbo, errare poteſt, nec intereſt, quo diverticulo, ſi viâ excedat. Quæ pro aliis etiam Conciliis advertenda ſunt.

III. Anno CCCLXXXI. Erravit ſecunda Synodus Oecumenica

menica Conſtantinopolitana 150. Patrum, quando contra præſcriptum Nicæni Concilii, & jura Eccleſiæ Alexandrinæ, Patriarchæ Conſtantinopolitano primas à Romano Pontifice detulit, abſente nec audito Timotheo Alexandrino, quem canonem Romana Sedes nunquam ratum habuit, utpote & cum Nicæno Concilio pugnantem, (cujus decreta à Pontifice probata, ſine hujus aſſenſu ſolvi non poterant:) & cum alterius injuria conjunctúm, cui nolenti aufferri ſua non poterant. V. SS.Leonem *epiſt.51. ad Anatol.* Gregorium M. *l.6.ind.15.ep.51.* & Maymb. *lib.1.de ſchiſm.Græcorum.* Et quamvis hic error non fuerit in materia & puncto fidei, fuit tamen in materia juſtitiæ, gravique reprehenſione dignus, & à ſummis Pontificibus emendatus, quod ſatis eorum oſtendit ſupremam judicandi poteſtatem, cùm in nulla ſeu fidei ſeu juſtitiæ cauſa inferior Superiori jus dicat.

IV. Anno CCCCLI. Erravit Synodus quarta Oecumenica Chalcedone habita ſub Leone I. Pontif.M. & Marciano Imperat. quando *Act.15. can.28* Archiepiſcopo Conſtantinopolitano Primatum in Oriente detulit, qui canon à Sedis Apoſtolicæ Legatis continuò expungi juſſus eſt, ùt habetur *actione 16. & in epiſt.* B. Leonis 59. *& epiſt.ad Anatol 51.* & B.Gregorii M. *l.6.ind.15.ep.51.* V.P.Maymb. *l.1.de ſchiſ.Græcor.* In eadem Synodo Chalc. *Seſſ.6.* cùm à Patribus formula & ſymbolum fidei conceptum eſſet, quod propter omiſſas quaſdam voces hæreticorum inſtinctu, non ſatis contra Eutychetem ſententiam Catholicam exprimere videbatur, ſimili ferè cum Ariminenſi Concilio errore; Legati Pontificii nunquam paſſi ſunt eam formulam actis Concilii inſcribi, & quamvis importunè Patres occlamarent, aliam conſcribi fecerunt, ùt habetur *Act.2.Tom.2. Conciliorum.*

V. Anno DCXCII. Conſtantinopoli celebrata eſt Synodus Quiniſexta ſub Sergio Pontifice & Juſtiniano Juniore Auguſto, cui teſtis eſt Balſamon *in Nomocanone* Legatos Apoſtolicos interfuiſſe, ſeque ipſam, in Actis Concilii, univerſalem appellat; ejuſque Canones præſertim 82. Adrianus Papa in Epiſt.ad Tharaſium valde commendat. Erravit tamen hæc Synodus, & graviter quidem quoad cœlibatum Sacerdotum & Sabbathi Jejunium, ùt patet *ex can.13. & 15.* & propterea à Patribus *erratica* nomen tulit, nec

unquam Sergius aliique Pontifices, ut eam reciperent, adduci potuerunt, teſte Anaſtaſio *in Sergio*, & Beda Venerab. *de 6. Ætatibus in Juſtiniano Minore.*

VI. Anno CDXLIX. Sub Leone Pontifice Maximo, & Theodoſio Juniore erravit Synodus 2. Epheſina Epiſcoporum 128. cui & Legati Apoſtolici interfuerunt. In ea Eutyches abſolutus, damnati verò ſanctiſſimus Flavianus, aliique Catholici Epiſcopi; ut proinde optimo jure fuerit à majoribus latrocinalis & prædatoria appellata, ejuſque memoriam Leo Papa abolitam damnatamque voluerit.

VII. Anno MCDXXXI. Erravit Concilium Baſileenſe à Martino V. & Eugenio IV. indictum, & poſtea ab eodem Eugenio, & Leone X. in Concilio Lateran. damnatum aſſenſu Ludovici Regis Chriſtianiſſimi, qui Baſileenſi Concilio renuntiavit, promiſitque regio diplomate per ſuos Oratores in publico Conventu recitato, Lateranenſi Concilio adhæſurum.

VIII. En tibi in quot errores Concilia incurrerint, ubi à Romani Pontificis directione flexerunt: quæ cauſa ut ſacris Canonibus ſancitum ſæpè fuerit, nullam eſſe Conciliorum auctoritatem, quæ à Romano Pontifice non fuerint confirmata; hæc enim confirmatio neceſſaria non eſſet, ſi Concilia falli non poſſent, cur enim ab alio tam neceſſariò ducantur, reganturque ipſa erroris tuta & falli neſcia? quod neceſſario calidum eſt, alio non eget, à quo calorem accipiat; ita quod neceſſariò certum & verum eſt, aliâ confirmatione, per quam certum fiat, opus non habet. Sed Canones ipſi audiantur.

S. Julius Pontif. Max. *epiſt. 1.* quæ habetur *Tom. 1. Concil.* & cujus meminit Sozom. *l. 3. c. 7. Ipſa verò*, inquit, *prima ſedis Eccleſia convocandarum Generalium Synodorum jura & judicia Epiſcoporum ſingulari privilegio, Evangelicis & Apoſtolicis, atq; Canonicis conceſſa ſunt inſtitutis, quia ſemper majores cauſæ ad ſedem Apoſtolicam multis auctoritatibus referri præcepta ſunt. Nec ullo modo poteſt major à minori judicari. Ipſa namque omnibus major & prælata eſt Eccleſiis, quæ non ſolummodo canonum, & ſanctorum Patrum decretis, ſed Domini Salvatoris noſtri voce ſingularem obtinuit principatum: tu es, inquit, Petrus, &c. Porro dudum à ſanctis Apoſtolis ſucceſſoribusq; eorum, in privatis antiquis decretum fuerat ſtatutis, quæ hactenus ſancta & univer-*

univerſalis tenet Eccleſia, non oportere præter ſententiam Romani Pontificis Concilia celebrari, nec Epiſcopum damnari, quoniam ſanctam Romanam Eccleſiam primatem omnium Eccleſiarum eſſe voluerunt: & ſicut Beatus Petrus primus fuit omnium Apoſtolorum, ita & hæc Eccleſia ipſius nomine conſecrata, Domino inſtituente, prima & caput ſit cæterarum, & ad eam quaſi ad matrem, atque apicem, omnes majores Eccleſiæ cauſæ, & judicia Epiſcoporum recurrant, ejuſque juſtâ ſententiâ terminum ſumant, nec extra Romanum quidquam ex his debere decerni Pontificem.

S. Nicolaus Papa I. *in epiſt ad Mediolanenſis*, quæ habetur *in c. omnes d. 22. Qui autem Romanæ Eccleſiæ Privilegium ab ipſo ſummo omnium Eccleſiarum capite traditum auferre conatur, hic procul dubio in hæreſin labitur; & cùm ille vocetur injuſtus, hic eſt procul dubio dicendus hæreticus. Fidem quippe violat, qui adverſus illam agit, quæ mater eſt fidei, & illi contumax invenitur, qui eam cunctis Eccleſiis prætuliſſe cognoſcitur. Unde & ipſe ſanctus Ambroſius ſe in omnibus ſequi magiſtram ſanctam Romanam profitetur Eccleſiam.*

S. Gelaſius Papa *in epiſtola ad Epiſcopos Dardaniæ*, quam allegat Gratianus *c. confidimus 25. q. 1.*

Idem Julius Papa *in c. Regula d. 17. multiſque ſequentibus Canonibus: Regula Veſtra nullas habet vires, nec habere poterit: quoniam nec ab orthodoxis hoc Concilium actum eſt, nec Romanæ Eccleſiæ Legatus interfuit, canonibus præcipientibus, ſine ejus auctoritate Concilia fieri non debere. Nec ullum ratum eſt, aut erit unquam Concilium, quod non fultum fuerit ejus auctoritate.*

Videantur Concilium Chalcedon. *Act. 6.* & Synodus Nicæna *2. Act. 1.*

§. XI.

§. XI.

Patrum aliorumq; Doctorum pro ſummo Pont. teſtimonia.

Summaria.

1. *Teſtimonia Patrum Concilii Rom, ſub Sylveſtro Pont. Patrum Concil. Nicæni. Patrum Concilii Sinveſſani. Patrum Concilii Rom. ſub Symmacho. Patrum Concilii Lateranenſis.*
2. *Teſtimonia S. Anacleti, S. Iulii, S. Bonifacii, S. Symmachi, S. Nicolai, S. Cyrilli, S. Cypriani, S. Damaſi, S. Athanaſii. Patrum totius Africæ, Patrum Concilii Sardicenſis, & Chalcedon. Patrum ſecundi Concilii Nicæni, S. Iſidori, B. Auguſtini Triumphi B. Ioannis Capiſtrani, S. Bernardi, S. Antonini, S. Bonavent. S. Bernardini Senenſis, & deniq; Eccleſiæ Gallicanæ.*

I.

REvocandum in memoriam eſt, quod jam ſupra notavimus, quæſtionem, de qua agimus, non reperiri quidem apud antiquos Patres in terminis formalibus definitam, ſed apertiſſima ex illorum doctrina deduci pro S. Pontifice argumenta. Si enim Papa judicari à nullo mortalium poteſt: ſi ejus cauſæ divino tantum judicio reſervantur: ſi ad illum ab omnibus, ab illo ad neminem appellari poteſt: ſi majores cauſæ fidei præſertim, illius tantùm ſententia finiendæ ſunt: ſi deponi à nullo poteſt, exceptâ fidei cauſâ: ſi quæſtiones fidei ipſe ſolus definire poteſt, non poteſt ſolum Concilium, immo nihil ratum in Conciliis eſt, cui Pontifex non acceſſerit, ſuoque aſſenſu confirmaverit.

Hæc inquam, ſi Patres ſcribant, perinde eſt, ac ſi ſcribant, Pontificem

tificem non tantùm Conciliis non ſubeſſe, ſed illis potiùs dominari; ſunt enim illæ Superioris certiſſimæ notæ, quas ſigillatim expendemus.

Patres Concilii Romani ſub Sylveſtro Pontifice, & Conſtantino Imperatore numero 244. *Romanam ſedem, à nemine, ne quidem toto Clero judicari poſſe; ab ipſa verò judicari omnes. Tomo 1. Concil. poſt Concilium Nicænum.* & ipſum Concilium Romanum *can. ult.*

Patres Concilii Nicæni 1. numero 318. *Papam eſſe Vicarium Chriſti ſuper omnes Populos & univerſam Eccleſiam Chriſtianam.* Habetur in Act. Concilii *can. 39. Tom. 1. Concilior.*

Patres Concilii Sinueſſani numero 180. *Non poſſe alterius ore, ſed ſuo tantùm Papam judicari: illum reum, illum judicem ſui eſſe.* Acta Concilii Sinueſſani *Tom. 1. Concilior.* & Nicolaus I. *in epiſt. ad Michaëlem Imperatorem.*

Patres Concilii Rom. ſub Symmacho Papa, & Theodorico Italiæ Rege numero 115. *Papam eſſe ſummum Paſtorem, nullius, extra caſum hæreſis judicio ſubjectum. Tom. 2. Concilior.* & Anaſtaſius *in Symmacho.*

Patres Synodi Romanæ ſub Leone III. & Carolo M. ex Alemannia, Gallia, Italiaque quamplurimi: *Rem inauditam eſſe, Romanum Pontificem in Concilio reum ſiſti, qui nunquam alium, quèm ſe judicem habuerit.* Anaſtaſ. *in Leone III.* Æmilius *de rebus Francor. in Carolo M.* Baronius *ad Annum DCCC.*

Patres 8. Oecumenicæ Synodi ſub Hadriano II. Pontif. numero 202. *Ne quidem à Concilio Generali poſſe in Romanum Epiſcopum ſententiam dici. can. 21.* & habetur *T. 4. Concilior.*

Patres Concilii Lateranenſis ſub Leone X. numero 114. *Papæ auctoritatem Concilio præcellere. Seſſ. 11.* Et Rex Chriſtianiſſimus per ſuos Oratores Lateranenſi Concilio ſe adhærere profeſſus eſt, *Seſſ. 8.*

II. S. Anacletus Papa & Martyr: *Depoſitionem ſummi Pontificis ſoli Deo reſervatam eſſe. Epiſt. 1. Anaclet.* quæ habetur *Tom. 1. Concilior.*

S. Julius PP. *Papam à nullo poſſe judicari: majores cauſas ad eundem referendas eſſe, & extra ejus ſententiam nihil poſſe definiri. Epiſt. 1. ad Epiſcop. Orientales,* & habetur *Tom. 1. Conciliorum.*

S. Bonifacius Mart. *Papæ judicio omnes ſubjacere, ipſum nullius exceptâ hæreſi. c. ſi Papa d. 40.*

S. Gelaſius Papa: *Ex præſcripto Canonum ab omnibus poſſe Romanā*

ſedem appellare: ſed ab iſta nullam eſſe provocationem, ejusq; ſententias nullius examini aut judicio ſubmitti. T.1. Conc. & c. nemo c cuncta 9.q.3

S. Symmachus apud Ennodium: *Succeſſores B. Petri Cœlo tantùm ſuam debere innocentiam, & præter Deum ſine judice eſſe. Tom.1. Conc. in Symmacho.*

S. Nicolaus Papa ad Michaëlem Imperat. *Papæ judicium ultimum & peremptorium eſſe; nec majorem Pontificiâ auctoritate in mundo dari, Tom.3. Concilior. & c. patet 9.q.3.*

Paſchalis II. *Romanum Pontificem nullis Conciliorum legibus adſtringi poſſe. In epiſt. ad Archiepiſc. Panormit. & c. ſignificâſti 4. de elect.*

S. Cyrillus: *Sicut Chriſto à Patre omnis poteſtas & nulli alteri data eſt: ſic Petro ejusq; ſucceſſoribus ſupremam Eccleſiæ curam, nulliq; alteri commiſſam. l. theſaurorum Tom 2.*

S. Cyprianus: *Hæreſes & ſchiſmata ex eo naſci, quod non uni Sacerdoti, qui vice Chriſti judicem agit, univerſa fraternitas obtemperet. l.1. epiſt.3 ſub initi*

Stephanus Archiepiſcopus omneſque Africæ Epiſcopi: *Ad Romanam Sedem omnia, è longinquis etiam remotiſq; locis negotia majoris momenti deferenda eſſe, ejusq; arbitrio definiri oportere. In epiſt. ad Damaſum Papam. &* habetur *Tom 1. Concil.*

S. Damaſus Papa: *nullo Epiſcoporum numero decreta firmari, quibus Romanus Pontif. aſſenſum non præbuit, & hujus ante omnia expectandam ſententiam eſſe: nec ulla unquam rata Concilia legi, quæ non ſunt fulta Apoſtolicâ auctoritate. Ep: ſt. ad Epiſcop. Illyriæ apud Theodoret. l.2 c.22. & epiſt.2. ad Stephanum, & Concilia Af.*

S. Athanaſius: *Majores ſuos dogmata & ordinationes à Sede Romana accepiſſe, ad eamq; quaſi ad Matrem recurriſſe, ejus uberibus nutriendos, canonibus quippe ſancitum eſſe, ut abſq; Romano Pontifice in majoribus cauſis decerni nihil debeat. Epiſt. ad Felicem II. Papam.*

Patres Concilii Oecumenici Sardicenſis ſub Julio PP. numero 300. *A Synodo condemnatos poſſe Romanam Sedem appellare, hujusq; arbitrio ſedere, velit ipſa cauſam cognoſcere, an judices in partibus delegare. Ex actis Concilii c. 4. & 7.*

Patres Concilii Chalcedonenſis Oecumenici ſub Leone PP. numero 630. *Imperari ſibi à Pontifice Romano, legesq; dari, & fidei formam præſcribi patiuntur, & parent. Ex actis Concilii. Act. 1.3.16.*

Anaſtaſius Patriarcha Hieroſol. *Antiquis regulis ſancitum eſſe, ut quid-*

ut quidquid, quamvis in remotis Provinciis ageretur, non priùs tractandum eſſe, quàm ad notitiam Almæ Sedis eſſet deductum, ut juxta ejus auctoritatem aut firmaretur, aut infirmaretur. Epiſt. ad Felicem PP.

Patres Concilii Nicæni 2. numero 350. ſub Adriano I. PP. *Execrabilem, profanam & adulterinam eſſe ſeptimam Synodum Conſtantinopolit. quia non habuit cooperarium Romanum Pontificem, neq; illius ſacerdotes, neq; per Vicarium, neque per Provinciales litteras, quemadmodum fieri in Synodis debet. Ex actis Concilii Act. 6.*

S. Iſidorus Hiſpalenſis: *Epiſtolas Romanorū Pontificum, eorumq; decreta pro culmine ſedis Apoſtolicæ, nec imparis eſſe cum Conciliis auctoritatis, nec ullam Synodum legi ratam fuiſſe, quæ non fuerit auctoritate Apoſtolicæ ſedis congregata vel fulta. Præfat. in opus Concilior.*

Ivo Carnotenſis: *Judicia Romanæ Eccleſiæ à nemine retractari poſſe: & ſi quis aliquando hujus Eccleſiæ auctoritate prægravatum ſe ſentiat, non debere in Ægyptum deſcendere propter auxilium, ſed ab ipſa ad ipſam confugere, & inde expetere levamen, unde ſe conqueritur accepiſſe gravamen. Epiſt. 183.*

Joannes Sariſberienſis: *Quis præſumat ſummum judicare Pontificem, cujus cauſa Dei ſolius reſervatur examini? ubique quiſquis hoc attentaverit, laborare quidem ſed proficere nequaquam poteſt. In Polyc. l. 8. c. 23.*

B. Auguſtinus Triumphus: *Sententia Papæ, & ſententia Dei eſt una ſententia; ſicut una ſententia eſt, ſententia Papæ, & ſententia Auditoris ejus. Cùm igitur appellatio ſemper fiat à minori ad majorem; ſicut nullus eſt major ſeipſo, ita nulla Appellatio tenet facta à Papa ad Deum. De poteſt. eod q. 7. a. 1.*

B. Johannes Capiſtranus: *Auctoritas Papæ protenditur ad omne bonum, & nullum malum, eſt enim quaſi Deus in terra major homine, & minor Deo, plenitudinem obtinens poteſtatis. Lib. de auctoritate Papæ & Concilior.*

S. Bernardus: *Quis mihi faciet juſtitiam de vobis? extat quidem tribunal Chriſti; ſed abſit, ut ad illud appellem: itaq; recurro ad eum, cui datum eſt judicare de univerſis, hoc eſt, ad vos: vos appello ad vos, judicate inter me & vos. Epiſt. 113. & l. 3. de Conſiderat. c. 2.*

S. Thomas Aquinas jam ſupra *cit. quæſt. de Port. 10. a. 4. in ſolut. ad 13. & in 4. d. 19. & 2. 2. q. 2. a. 3. & Tr. contra impugnantes Religionem.*

S. Antoninus *T 22. p. 3. c. 6 §. 19.* S. Bonaventura *in 4. d. 19. & expreſſè de Cœl. hierarch. p. 2. c. 1.* Alexander Alenſis *p. 3. q. 40. membro 2.*

S. Bernardinus Senenſis *in Mariali p 3. ſerm.3. Cùm Papa,* inquit, *ſit Chriſti Vicarius, & gerat vicem Dei in terris, ex quo ſequitur, quòd habet plenitudinem poteſtatis, & illud quod facit, præſumitur facere auctoritate Dei: ideò ipſo approbante aliquid, & nos approbare debemus. Immo ipſius ſententiæ eſt magis ſtandum, quam ſententiæ totius mundi.*

Denique Eccleſia & natio Gallicana hanc ipſam veritatem de Pontificis auctoritate Conciliis ſuperiore, aliquoties, totoque audiente orbe Chriſtiano amplexa palàm & profeſſa eſt, ùt infra dicemus *in §.16.* Videatur interim Raynaldus *ad An.1441.n.10.* & acta Concilii Lateranenſ. ult. *Seſſ.8.*

§. XII.

Quâ cenſurâ Patres & Doctores eos notaverint, qui à Romano Pontifice diſſentiunt, & hunc Concilio ſubmittunt

Summaria.

1. *Cenſura S. Hieronymi.*
2. *S. Antonini.*
3. *Cajetani, Bellarmini, Boverii.*
4. *Et Ioannis de Turrecremata.*

I.

Sanctus Hieronymus *in Epiſt. ad Damaſum,* quæ à Gratiano allegatur *c. quoniam 24.q.1. Quoniam vetuſto oriens inter ſe populorum furore colliſus indiſciſſam Domini tunicam & deſuper textam per fruſta diſcerpit; & Chriſti vineam vulpes exterminant, ut inter lacus contritos, qui non habent aquam, difficile, ubi fons ſignatus, & hortus ille concluſus ſit, poſſit intelligi; ideò mihi cathedram Petri & fidem Apoſtolico ore laudatam cenſui conſulendam, inde nunc meæ animæ poſtulans cibum, unde olim Chriſti veſtimenta ſuſcepi.*

Et infra

Et infrà: *Cum ſucceſſore Piſcatoris & diſcipulo Crucis loquor. Ego nullum præmium niſi Chriſtum ſequens, beatitudini tuæ, id eſt, cathedræ Petri communione conſocior. Super illam Petram ædificatam Eccleſiam ſcio. Quicunque extra hanc domum agnum comederit, profanus eſt. Si quis in Arca Noë non fuerit peribit regnante diluvio. Et quia pro meis facinoribus ad eam ſolitudinem commigravi, quæ Syriam juncto Barbariæ fine determinat, nec poſſum ſanctum Domini tot interjacentibus ſpatiis, à ſanctimonia ſua ſemper expetere: ideò hic collegas tuos Ægyptios confeſſores ſequor, & ſub onerariis navibus parva navicula deliteſco. Non novi Vitalem: Meletium reſpuo, ignoro Paulinum. Quicumq; tecum non colligit, ſpargit: hoc eſt, qui Chriſti non eſt, Antichriſti eſt.*

II. S. Antoninus: *in ſumma 3. p. T. 23. c. 3. Quoniam quidam hoſtes virtutis & unitatis adverſarii dicere præſumpſerunt, quòd licet à Romano Pontifice ad ſucceſſorem ipſius, vel ad generale Concilium appellare: ideò cum correctione Sedis Apoſtolicæ intendo probare, quod à Romano Pontifice poſſit ad quemcunq; appellari, eſt hæreticum manifeſtè. Et hoc probo unica ratione, quæ eſt talis: Quicumque privilegium Romanæ Eccleſiæ à Chriſto traditum auferre conatur, eſt hæreticus: ſed dicens & tenens, quòd licèt appellare à Pontifice Romano ad ſucceſſorem ejus, aufert privilegium Romanæ Eccleſiæ à Chriſto traditum: ergo talis manifeſtè hæreticus eſt. Major ponitur in decretis d. 22. c. omnes. Ubi dicit ſic: Non dubium eſt, quia quiſquis cuilibet Eccleſiæ jus ſuum detrahit, injuſtitiam facit: qui autem Romanæ Eccleſiæ privilegium ab ipſo ſummo omnium Eccleſiarum capite traditum auferre conatur: hic procul dubio in hæreſim labitur: & cum ille vocetur injuſtus, hic eſt dicendus hæreticus. Fidem quippe violat, qui adverſùs illam agit, quæ eſt Mater fidei: & ipſi contumax invenitur, qui eam cunctis Eccleſiis prætuliſſe cognoſcitur.*

III. Cajetanus *in Tr. de Auctor. Papæ & Concilii cap. 5. Si de Eccleſia Univerſali ſic ſumpta,* (hoc eſt, ſine capite & Papa omnino, multoque magis Papæ poſitivè contraria) *intelligatur, quòd habet à Chriſto immediatè poteſtatem, & quòd ipſa repræſentatur per univerſale Concilium, erratur errore intolerabili.*

Bellarminus *de Conciliis l. 2 c. 17. Hæc propoſitio: Summus Pontifex ſimpliciter & abſolutè eſt ſupra Eccleſiam Univerſam, & ſupra Concilium generale, ita ut nullum in terris ſupra ſe judicem agnoſcat, eſt ferè de fide.* Et infrà: *Qui contrarium ſentiunt, à temeritate magna excuſari non poſſunt.*

Boverius *Demonſtrat.3 generalia. 11. Quapropter in hac propoſitione aſſerimus, Concilium generale non eſſe ſupra Pontificem, ſed à Pontificis auctoritate pendere, his omnibus bellum indicimus, qui quoquomodo Concilii generalis auctoritatem ſupra Pontificis poteſtatem extollunt. Porrò licet hac propoſitio olim ingruente aliquo ſchiſmate, à pluribus fuerit impugnata, hodie tamen adeò omnium conſenſu recepta eſt, ut nemini ſecus ſentire liceat; quò fit, ut ſatis tutus illius probationi nobis locus relictus ſit, nec niſi adverſus Schiſmaticos, vel Hereticos in ea tuenda nobis hodie agendum ſit: tametſi Gerſonem, ac alios antiquiores hujus erroris Patronos, qui propriam ſententiam Eccleſia judicio ſubjecerunt, à ſchiſmatis culpa excuſemus.*

IV. Joannes de Turrecremata qui Concilio Baſileenſi interfuit, ejuſque maxima pars fuit, loquens de Concilii Baſileenſis Decreto, quo Pontifici Concilium præferre conati ſunt, hæc habet *l.2. de Eccl. c.*100. *Licèt Baſileenſes, cum maximo ſtudio, repetitis vicibus ſupplicaverunt, oraverunt & requiſiverunt per Oratores ſuos, ut Dominus Eugenius eorum decreta approbaret, & confirmaret, nunquam tamen talē approbationem aut confirmationem habere ab eo potuerunt. Et meritò, quia ſedes Apoſtolica, in qua Religio Chriſtiana ſemper immaculata permanſit, & permanebit, talia decreta, quæ ab Evangelica veritate, & SS. Patrum doctrina aliena videbantur, nullo modo ab eo paſſa fuiſſet confirmari.*

Et infra: *Non parum admirandum eſt, adverſarios Baſileenſes, tantâ caligine mentis involutos, & excæcatos malitiâ, ut in materiis fidei definiendis & declarandis, maluerint ſequi homines, ab Eccleſia Dei in doctrina ſua damnatos; ſicut fuit Marſilius de Padua, Guilielmus Ockam, & aliquorum Fraticellorum opiniones erroneas renovantes; quàm Doctores ſanctos ab Eccleſia approbatos, & alios præſtantiſſimos Doctores antiquos, & reputatiſſimos in ſchola Theologica, quorum doctrina fulget in Eccleſia, ut ſol & luna. Contra quos ait Auguſtinus, & habetur in Canone, non afferamus 24. q.1. Non afferamus ſtateras doloſas, nec appendamus, quod volumus, pro arbitrio noſtro dicentes: hoc grave, hoc leve eſt: ſed afferamus divinam ſtateram ex ſcripturis ſacris, tanquam theſauris Dominicis, & in illa, quid ſit gravius, appendamus.*

§. XIII.

§. XIII.

Supremam in Chriſti Eccleſia poteſtatem penès Romanum Pontificem, non Concilium eſſe, rationibus evincitur.

Summaria.

1. *Prima ratio ex perfectione ſtatûs Monarchici, ubi inſignia teſtimonia expenduntur SS. Hieronymi, Athanaſii, Thomæ Aquinatis, & Nicolai Sanderi.*
2. *A cauſa efficiente poteſtatis Eccleſiaſticæ; ubi oſtenditur, ſupremam in Eccleſia poteſtatem Conciliis datam à Chriſto Domino nunquam fuiſſe.*
3. *A cauſa exemplari; cùm enim Concilium repræſentet Eccleſiam Univerſalem, ſicut hæc Pontifici Romano ſubjacet, ita & Concilium.*
4. *A cauſa finali, propter quam ſupremam poteſtatem Conciliis conferunt.*
5. *Ab infelici eventu.*
6. *Ex defectu Iudicis controverſiarum.*

I.

P*Rima Ratio* deſumitur ex forma Regiminis monarchici Chriſtus enim, ùt maximè Eccleſiam dilexit, ſic illi optimè conſùltum voluit, nec enim amor Dei eſt ſterilis, & intra corticem hærens, ſed in florem, fructumque erumpit, quantúmque diligit, tantùm agit. Jam verò optima gubernandi forma eſt monarchica, uno Principe ad clavum ſedente

ſedente. Unus Princeps ſemper in promptu eſt, accinctuſque operi: multi ex locis ſitu, moribuſque remotis difficilè, & ſerò conveniunt; interim dum medici, & tam multi, & tam ſparſi, longéque poſiti cum remediis accurrunt, malum aut invaluit, aut ægrum conſumpſit. Unus ſecum facile convenit, ſibique obſtrictos facilè imperio & poteſtate ad exequenda ſemel deſtinata impellit cogitque. Multi ùt ingenio, moribus, doctrinâ, affectu diſſentiunt; ita in unam ſententiam, per tot impedimenta, remoráſque difficiliùs conſpirant, & in factiones ſcinduntur, ſibi, Eccleſiæque fatales, ùt in Conciliis Piſano & Baſileenſi patuit. Sub uno capite omnia magis ex ordine proveniunt, ſicut ex adverſo ple umque multitudini confuſio miſcetur. Tolle gubernatorem navi, Ducem exercitui, ovibus Paſtorem, quem ordinem tenebunt, imperio in multos translato? Legat, cui vacat, omnia, quæ hactenus ſunt celebrata Concilia, videbit quot de loco, de modo, de rebus ipſis æſtus animorum fuerint, agitationesque ſententiarum, nullum exitum habituræ, niſi cum ſumma poteſtate præſediſſet unus latâque ſententiâ finem litibus dixiſſet. Unus Deo facilius unitur, ab eoque in iis, quæ fidei ſunt, ducitur, quàm multi; non quidem ex parte Dei, cujus æque ad multos ac unum potentia extenditur, ſufficitque, ſoli ſimilis, qui non majori operâ multos, quàm unum irradiat; ſed ex parte hominum, earumque diſpoſitionum, quæ ad ſupremum regendi munus ſunt neceſſariæ; ſemper enim unum faciliùs reperies, quàm multos ſummæ poteſtati parem; maximè cùm huic uni conſilia hominum doctrinâ, ſtudio, experientiâ inſignium non deſunt, qualis Romanus Pontifex eſt. Sub uno Principe diuturnum eſt regnum, firmum florenſque, ac in diverſa, & hoſtilia magis paratum, munitumque: facilius enim inter multos & pares invidia, & ex hac æmulationes ac bella civilia gliſcunt, & ubi multi imperant, cura paucorum eſt; ùt aliena ſpectamus, quæ communia ſunt, & ideò negligimus: nec facilè reperias, cui non plus doleat furtum domi ſuæ factum, quantumvis mediocre; quàm hoſtilis in Patriam incurſus, quia hoc commune bonum, illud proprium: quo fit multitudinem faciliùs corrumpi, & ad patriam prodendam flecti, quàm Principem, cui commune bonum eſt etiam proprium. Et ſicut Princeps, qui ſolus rerum potitur, potentior eſt, di-

eſt, ditiórque, quàm optimates; ita etiam cupiditati & metui minus patet, qui duo ſunt affectus maximè præponentes, rerúmque humanarum Domini, & quibus multitudo plerúmque vincitur.

Percurre omnia Regnorum, Rerúmque publicarum monumenta, Monarchias fuiſſe Rebuspublicis longè diuturniores, potentiores, bello & pace florentiores, invenies. DEUS ergo Eccleſiæ ſuæ, quam tantopere dilexit, cui unitatem maximè pacémque commendavit, non debuit aliud, quàm monarchicum Regimen dare; non eſſet verò monarchicum, ſummâ Poteſtate penès Concilium, hoc eſt, multos exiſtente. Quamvis enim & Monarchia ſuas habeat maculas, & quæ rerum humanarum conditio eſt, ſua detrimenta, ea tamen longè in uno minora ſunt & pauciora, quàm in multis.

Nec verò hæc ludendi temporis gratiâ, & philoſophorum ritu diſputamus, qui aut in porticu, cùm vacabat; aut in ſcholis de optimo regendi genere diſſerebant; ſed rem ipſam loquimur, totq; exemplis teſtatam. Revoca in animum, ſi placet, illa tot Epiſcopis numeroſa Concilia, Antiochenum, Ariminenſe, Epheſinum 2. Conſtantinopolitanum ſub Leone Iſaurico, & aliud ſub Copronymo, Piſanum, & Baſileenſe, quæ licet Patribus doctrinâ & pietate inſignibus abundarent; quia tamen à Romanis Pontificibus non ducebantur, & contra iſtius voluntatem, præſcriptáſque leges ſtatuebant, quid aliud quàm latrocinia, peſtéſque evaſerunt? ſicut econtrà Concilia per Romanos Pontifices confirmata, omnium fidelium veneratione cultúque accepta ſunt; tantùm videlicet intereſt etiam ſacram multitudinem uni Principi ſubeſſe.

Sed quia in hoc argumento multa ſunt à doctiſſimis viris in lucem edita, Bellarmino præſertim *de S. Pontifice l. 1. à c. 1.* Nos ne actum agamus, pauca delibabimus, quæ ad rem noſtram faciunt ex SS. Patribus:

S. Hieronymus *ep. 4. Multa animalia & ferarum greges ductores ſequuntur ſuos: in apibus Principes ſunt: grues unam ſequuntur: ordine litterato Imperator unus: judex unus Provinciæ. Roma, ut condita eſt, & duos ſimul fratres reges habere non potuit, & parricidio dedicatur. In Rebeccæ utero Eſau & Jacob bella geſſerunt. Singuli Eccleſiarũ Epiſcopi, ſinguli Archipresbyteri, ſinguli Archidiaconi, & omnis ordo Eccleſiaſticus ſuis rectoribus nititur. In navi unus Gubernator: in domo unus Dominus: in quovis grādi exercitu unius ſignũ exſpectatur. Et ne plura repli-*

cando faſtidium legenti faciam, per hæc omnia ad illud tendit oratio, ut doceam te non tuo arbitrio dimittendum, ſed vivere ſub unius diſciplina Patris, conſortióque multorum.

S. Thomas *1.p.q.103.a.3. Optima eſt gubernatio, quæ fit per unum: Cujus ratio eſt: quia gubernatio nihil aliud eſt, quàm directio gubernatorum ad finem, qui eſt aliquod bonum. Unitas autem pertinet ad rationem bonitatis. Probatur per hoc, quòd ſicut omnia deſiderant bonum, ita deſiderant unitatem, ſine qua eſſe non poſſunt. Nam unumquódque in tantum eſt, in quantum unum eſt. Unde videmus, quòd res repugnant ſuæ diviſioni quantum poſſunt, & quòd diſſolutio uniuscujusq; rei provenit ex defectu illius rei. Et ideò id, ad quod tendit intentio multitudinem gubernantis, eſt unitas, ſive pax. Unitatis autem cauſa eſt per unum. Manifeſtum eſt enim, quòd plures multa unire & concordare non poſſunt, niſi ipſi aliquo modo uniantur. Illud autem, quod eſt per ſe unum, poteſt eſſe unitatis convenientiùs, quàm multi uniti. Unde multitudo meliùs gubernatur per unum, quàm per plures. Relinquitur ergo, quòd gubernatio mundi, quæ eſt optima, ſit ab uno gubernante. Et hoc eſt, quod Philoſophus dicit in 12. Metaph. Entia nolunt diſponi malè, nec bonum pluralitas principatuum: unus ergo Princeps.*

Idem S. Doct. *l.4.contra Gent.c.76. Sic igitur in uno ſpirituali populo unius Eccleſiæ requiritur unus Epiſcopus, qui ſit totius populi caput: ita in toto populo Chriſtiano requiritur, quòd unus ſit totius Eccleſiæ caput. Item ad unitatem Eccleſiæ requiritur, quòd omnes fideles in fide conveniant. Circa verò ea, quæ fidei ſunt, contingit quæſtiones moveri: per diverſitatem autem ſententiarum divideretur Eccleſia, niſi in unitate per unius ſententiam conſervaretur. Exigitur ergo ad unitatem Eccleſiæ conſervandam, quòd ſit unius, qui toti Eccleſiæ præſit. Manifeſtum eſt autem, quod Chriſtus Eccleſiæ in neceſſariis non deficit, quam dilexit, & pro ea ſanguinem ſuum fudit, cùm & de Synagoga dicatur per Dominum: Quid ultrà debui facere vineæ meæ, & non feci? Eſaiæ 5.*

Non eſt igitur dubitandum, quin ex ordinatione Chriſti unus toti Eccleſiæ præſit. Adhuc: Nulli dubium eſſe debet, quin Eccleſiæ Regimen optimè ſit ordinatum, utpote per eum diſpoſitum, per quem Reges regnant, & legum conditores juſta decernunt; optimum autem regimen multitudinis eſt, ut regatur per unum: quod patet ex fine regiminis, qui eſt pax. Pax enim & unitas ſubditorum eſt finis regentis. Unitatis autem congruentior cauſa eſt unus, quàm multi. Manifeſtum eſt igitur, regimen Eccleſiæ ſic

ſia ſic eſſe diſpoſitum, ut unus toti Eccleſiæ præſit. Ampliùs, Eccleſia militans ex triumphanti Eccleſia per ſimilitudinem derivatur: unde & Joannes in Apocalyp. vidit Jeruſalem deſcendentem de cœlo: & Moyſi dictum eſt, quòd faceret omnia ſecundùm exemplar ei in monte monſtratum. In triumphante autem Eccleſia unus præſidet, qui etiam præſidet in toto univerſo, ſcilicet Deus. Dicitur enim Apocal. 21. Ipſi populus ejus erunt, & ipſe cum eis erit eorum Deus. Ergo in Eccleſia militante unus eſt, qui præſidet univerſis. Hinc eſt, quod Oſeæ 1. dicitur: Congregabuntur filii Juda & filii Iſraël pariter, & ponent ſibi caput unum. Et Dominus dicit Joan. 10. Fiet unum ovile, & unus paſtor. Si quis autem dicat, quòd unum caput, & unus paſtor eſt Chriſtus, qui eſt unus unius Eccleſiæ ſponſus, non ſufficienter reſpondit. Manifeſtum eſt enim, quòd Eccleſiaſtica Sacramenta ipſe Chriſtus perficit. Ipſe enim eſt, qui baptizat. Ipſe eſt, qui peccata remittit. Ipſe eſt verus ſacerdos, qui ſe obtulit in ara Crucis, & cujus virtute corpus ejus quotidie in altari conſecratur: & tamen quia corporaliter non cum omnibus fidelibus præſentialiter erat futurus, elegit miniſtros, per quos prædicta fidelibus diſpenſaret, ut ſupra dictum eſt. Eadem igitur ratione, quia præſentiam corporalem erat Eccleſiæ ſubtracturus, oportuit, ut alicui committeret, qui loco ſui univerſalis Eccleſiæ gereret curam. Hinc eſt, quod Petro dixit ante Aſcenſionem: Paſce oves meas, Joan. ult. & ante paſſionem: Tu iterum converſus confirma fratres tuos. Lucæ 22. Et ei ſoli promiſit: Tibi dabo claves Regni Cœlorum. Ut oſtenderetur poteſtas clavium per eum ad alios derivanda ad conſervandam Eccleſiæ unitatem. Non poteſt autem dici, quòd etſi Petro hanc dignitatem dederit, per eum tamen ad alios non derivatur. Manifeſtum eſt enim, quòd Chriſtus Eccleſiam ſic conſtituit, ut eſſet uſque ad finem ſæculi duratura: ſecundùm illud Eſaiæ 9. Super ſolium David & ſuper regnum ejus ſedebit, ut confirmet illud, & corroboret in judicio & juſtitia, amodò & uſque in ſempiternum: manifeſtum eſt igitur, quòd ita illos, qui tunc erant, in miniſterio conſtituit, ut eorum poteſtas derivaretur ad poſteros pro utilitate Eccleſiæ uſque ad finem ſæculi; præſertim cùm ipſe dicat Matth. ult. Ecce ego vobiſcum ſum uſque ad conſummationem ſæculi. Per hoc autem excluditur quorundam præſumptuoſus error, qui ſe ſubducere nituntur ab obedientia, & ſubjectione Petri, ſucceſſorem ejus Romanum Pontificem univerſalis Eccleſiæ Paſtorem non recognoſcentes.

S. Athanaſius *Orat. contra gentes: Pugnantia & contraria ex ipſa natura in unum non coaleſcerent, niſi præſtantior aliquis eſſet, & Dominus, qui ea conjungeret, cui & ipſa elementa (tanquam ancilla Domino*

ſuo obſequentes) cedant & obtemperent. Non enim ſingula ad ſuam ipſorum naturam reſpectantia cum aliis depugnant, ſed eum, qui ea ita coagmentavit, Dominum agnoſcentia, concordiam inter ſe fovent, & naturaliter quidem inter ſe contraria, gubernatoris tamen voluntate in amicitiam conciliantur. Et paullo pòſt: *Si videas civitatem ex multis veriusq; hominibus conſtantem, parvis, magnis, opulentis, pauperibus, ſenibus, junioribus, maribus, faminis bono ordine rectáq; diſciplina coli, eóſq; qui ibi degunt, tametſi diverſos inter ſe, animo tamen conſentire, neq; juvenes contra ſenes inſurgere, ſed omnes æqualitate juris pacem tueri: ſi hæc inſpiciamus, fieri nequit, quin in mentē veniat, Principis inibi præſentia hanc concordiam foveri, tametſi ille in conſpectum non prodeat, quum immodeſtia pro ſigno habeatur, ſine capite Rempublicam eſſe: ordo autem contrà Principis curam moderationemq; demonſtret. Ut enim cum corpore membrorū inter ſe congruentiam videmus, neque oculos cum auribus pugnare, neque manus contra pedes ſeditionem movere, ſed unumquodq; proprium perficit negotium abſq; ſeditione, prorſus ex illo ipſo intelligimus, eſſe animam in corpore, quæ iſta ad iſtum modum temperet ac regat, etiamſi illa oculis non pateat: ita quoq; in univerſitatis iſtius ordine & harmonia, neceſſe eſt, ut animadvertamus, omnium iſtorum Principem eſſe Deum, eumq́; unum & non plures. Nam ille diſpoſitionis ordo, & rerum omnium conſentiens harmonia non multos, ſed unum ſibi ducem Principémq; eſſe declarat, nimirum verbum Dei. Non enim, ſi plures eſſent rerum naturæ Principes, ſervaretur ejuſmodi univerſitatis ordo, ſed omnia confuſa, & inordinata forent, propter multos iſtos: cùm unusquisq; omnia ad ſuum arbitrium traheret, & cum alieno depugnaret. Ut enim diximus, multitudinem Numinum nullitatem eſſe Numinum: ita quoq; neceſſe eſt, multitudinē Principum id efficere, ut nullus eſſe Princeps videatur, (cùm enim quisq; alterius regnum tollebat, nullus reliquus conſpiciebatur Princeps:) ſed inter- Regnū potiùs ſine capite erat. Ubi autem Princeps non eſt, ibi prorſus diſturbatio naſcitur. E diverſo in multis usq; diverſis, ordinis & concordiæ obſervantiâ, unumquódq; moderatorem oſtendit, ut ſi quis è longinquo citharam audiat ex multis & diverſis nervis compoſitam, & ex iis concentûs harmoniam admiretur, quòd non ſolùm gravis ſuum ſonum abſolvit, neq; ſolus acutus, neque ſolus medius, ſed omnes pariter: pari modo inter ſe conſonant, planè ex eo intellexerit, non à ſe ipſa citharam moveri, aut à pluribus pulſari, ſed unum eſſe muſicum, qui uniuscujusq; nervi vocem ex arte ad concentum harmoniæ miſceat, etiamſi illam non contueatur: ita quoq; ex*

conſona

conſona ubiq; & concinna mundi diſpoſitione, nec ſuperioribus contra inferiora, neq; inferioribus contra ſuperiora inſurgentibus, ſed omnibus in commune unum ordinem conficientibus, conſequens eſt, ut non plures naturæ Principes & Reges, ſed unum intelligamus, ſuâ luce omnia illuſtrantem & moventem.

Sanderus *l.5. de viſibil Monarch c 5. Quæ nunc ſpes reſtare poſſet, ut ullæ duæ Epiſcopales Cathedræ, aut etiam ut duæ quæpiam Parœciæ in terris vel ad unum conſentirent, niſi vinculo quopiam viſibili, & eo maximè conſpicuo, in unitate & pace retinerentur? aut unde factum eſt, ut Romana Eccleſia in hodiernum ſtet ac floreat, niſi quia Paſtore uno fideli vel nunquam, vel non diu caruit, qui omnes oves intra Dominicum ovile diligentiâ & induſtriâ ſuâ contineret? Quæ autem gentes cum Romana Eccleſia communicant, illæ tantò magis in Eccleſiaſtica pace florent, quò magis communicant cum illa. Si penitùs cum illa communicant, penitùs à ſchiſmate ac hæreſi liberæ ſunt: ùt Sicilia, ùt Neapolitanum Regnum, ùt reliqua Italia, ùt Hiſpania, ùt Luſitania, ùt inferior Germania. Ex altera verò parte gentes illæ, quæ aut penitùs, aut ex parte receſſerunt à Romaña fide, aut Saracenis ſubjectæ ſunt, ùt Afri, & Numidæ, in pœnam hæreſis Manichæorum, Donatiſtarum, Arianorum & Pelagianorum: aut Turcis parent, ùt Ægyptus, Aſia, Græcia, in pœnam ſchiſmatis, quo ab Eccleſiæ Romanæ unitate diſceſſerunt: aut certè nec ſecum quidem ipſæ conſentiunt, ùt Gallia, Germania, Polonia, Suecia, Gothia, Anglia, & Scotia, quæ domeſticis inimicitiis ob fidem & Religionem ſuſceptis, ita debilitantur, ut planè hoſti externo viam ſtraverint, quâ faciliùs eos in ſervitutem redigat. Gens enim & Regnum, quod Eccleſiæ Dei non ſervierit, ſecundùm Iſaiæ Prophetiam, peribit. Non periit unquam illud Regnū, quod uni Paſtori in Petri Cathedra ſedenti obedivit. Perierunt autem omnia illa, & in futurum peribunt, quæ Petri Cathedram erigunt, quæq; inconſutilem Domini tunicam, cui milites pepercerunt, dividere ac partiri conantur. Quid? tot iſta ſectarum, quæ hodie regnant, monſtra nonne ob id orta ſunt, quia uni votiſſimùm Paſtori non obeditur? nemo jam ferè eſt, qui ignoret, D. Cyprianum ſcripſiſſe: Neque enim aliunde hæreſes obortæ ſunt, aut natæ ſunt ſchiſmata, quàm inde, quòd Sacerdoti Dei non obtemperatur, nec unus in Eccleſia ad tempus Sacerdos. & ad tempus Judex vice Chriſti cogitatur; cui ſi ſecundùm Magiſteria divina obtemperaret fraternitas univerſa: nemo adversùm Sacerdotum Collegium quidquam moveret, nemo poſt divinum judicium, poſt populi ſuffragium, poſt Coepiſcoporum conſenſum judicem ſe jam non Epiſcopi, ſed Dei faceret, nemo diſſidio*

Vt viſibilis Monarchia, quam Chriſtus in terris agens per ſeipſum inchoavit, & quâ in hodiernum diem Eccleſiam gubernat, in terris per vicarium ipſius continuetur, & perſeveret : nec alia nunc Eccleſia eſſe putetur, quàm ſub Chriſto fuit. Eſſet quippe alia, & non una eademque Eccleſia, ſi forma regiminis, quæ ſub Chriſto in terris agente non niſi Regia fuit, nunc in Ariſtocratiam vel Democratiam mutaretur.

Vt Chriſti unius in æternum Paſtoris unitas hoc modo figuretur: Nam cùm Eccleſia ſit imago rerum ipſarum, quæ in cœlis elucent : ut ibi conſtat, unum Chriſtum eſſe totius Eccleſiæ ſuæ æternum Paſtorem, ſic oportuit illam Chriſti præſidentiam per unius Paſtoris Primatum in terris figurari.

Vt etiam inviſibilis unitas Eccleſiæ, hoc viſibilis unius Paſtoris Primatu deſignetur, quæ Cypriani eſt ratio in libro de unitate Eccleſiæ. Ex illa viſibili connexione, quâ cohærent inter ſe Presbyteri, Epiſcopi, primates, & ſummus Pontifex, facilè intelligitur, quanta ſit illa ſpiritalis unitas, quæ intercedit Eccleſiæ tam cum Chriſto Capite, quàm cum reliquis ipſius membris.

Vt militantis Eccleſiæ externa unitas & pax per unum Paſtorem conſervetur, ſchiſmataq; tollantur, quæ eſt Optati ratio in lib. 2. de ſchiſmate Donatiſtarum: & D. Hieronymi adversùs Jovinianum.

Vt non deſit in Eccleſia, qui jure divino peccata inferiorum Paſtorum Eccleſiæ puniat, & negligentiam Prælatorum ſuppleat, quæ eſt Gregorii M. ratio, lib. 7. Epiſt. 8.

Vt quando Synodus propter externam perſecutionem congregari non poteſt, ſit tamen qui pro auctoritate ſua cauſas ſingulorum cognoſcat, & decîdat, quæ eſt Baſilii M. ratio in Ep. 78.

Vt cùm ſingulis Paſtoribus portio gregis aliqua ſit aſſignata, nec illi teneantur curam ſuſcipere eorum, qui non ſunt ipſis commendati : non deſit tamen, qui & propagandi Evangelium curam gerat, & Epiſcopos novos illis conſtituat, qui de novo ad fidem convertuntur. Hæc enim cura niſi ad unum aliquem ante alios omnes ſpectaret, non tot Nationes, poſt Apoſtolorum ex hac vita migrationem, Chriſti fidem ſuſcepiſſent.

Vt ſit, qui Epiſcopatus anteà conſtitutos, vel dividat, vel uniat, prout res ipſa videbitur poſtulare. Quod niſi ab uno præcipuè fieret : vel non fieret id omnino, vel cum gravi ſcandalo ſæpè fieret.

Vt certum ſit, quæ Concilia ſint legitima : & quis vel congreget, quemadmodum oportet, vel quis econtrà diſſipet : quæ eſt ratio Damaſi contra Concilium Ariminenſe.

Ut quæ de uno inter Apoſtolos majore & prædeceſſore, in Evangelio ſcribuntur; vera & in Eccleſiæ gubernatione, perpetua eſſe credantur, ut quæ de Primatu Petri tam perſpicuè in Evangelio narrantur, & à ſanctis Patribus ita exponuntur, vana eſſe non exiſtimentur.

Ut Eccleſia Chriſti, Dæmonum ſocietate inferior non judicetur, ſi ea viſibili unius Primatu careat, quem Princeps Dæmoniorum ſortitus eſt.

Ut quæ de Romani Pontificis Primatu ſancti Patres & Oecumenica Concilia tanto conſenſu docent, vera eſſe non dubitetur.

II. *Secunda Ratio* deſumitur ab Auctore & cauſa efficiente Poteſtatis Eccleſiaſticæ: hæc enim, cùm verſetur circa deciſiones dogmatum, & quæſtiones fidei, verum intellectum ſcripturarum, leges univerſales, quæ totum Populum Chriſtianum obligent &c. non potuit hominum voluntate, occupatione, aut præſcriptione inſtitui, ſed ſolâ Dei voluntate, ſuam auctoritatem, poteſtatémque, in alium tanquam vicarium deponentis. Cùm ergo Concilium ſibi rerum ſummam, apicémque Eccleſiaſticæ Poteſtatis vindicat; quærimus, à quo acceptam, à quo, quando & ubi datam? ſcriptura enim de Conciliis tacet, Patres nihil dicunt, Traditio, uſúsque rerum contrarius eſt; à quo ergo in totam Eccleſiam, ipſúmque Papam hîc Concilio dictum: *Tibi dabo claves Regni Cœlorum?* num Concilio: *Super hanc petram ædificabo Eccleſiam meam?* num Concilio: *Si amas me, paſce oves meas. Et pro te rogavi, ut non deficiat fides tua?* Aut Concilium ad oves Chriſti pertinet, aut ad Ovile, aut paſtorem Eccleſiæ agit. Si Paſtorem; oſtendat, quando illi oves & Eccleſia commiſſa, quando mandatum paſcendi Eccleſiam univerſam illi datum: immo ſtante Chriſti promiſſo, nec dari potuit: cùm ipſe apud Joannem dixerit: *Unum paſtorem, & ovile futurum:* unum, inquit, non trecentos, aut ſexcentos, quot in Conciliis ſunt. Si verò Concilium ad oves & ovile ſpectat, ergo non ſupra, ſed infra Paſtorem eſt, nec paſcit, regitque; ſed ab illo paſcitur, regitúrque. Abſit enim, ut dicamus, Concilium ſibi poteſtatem uſurpare, quam non accepit; aut accepiſſe, quæ data non eſt: aut datam eſſe, quæ oſtendi non poteſt, quando, & ubi data ſit. Alioquin ſi Patres Concilii ſupremam ſibi in Eccleſia poteſtatem adſcriberent, quam non accepiſſent; ad eos ſpectarent Dei apud Oſeam querelæ *c. 8. Ipſi regnaverunt, & non ex me: Principes extiterunt, & non cognovi.*

III. *Tertia ratio* deſumitur à cauſa exemplari, nam Concilium univerſale non eſt ipſa Eccleſia univerſalis, ſed eam tantùm repræſentat: quemadmodum Legatus repræſentat Principem, à quo miſſus eſt, &

eſt, & Vicarius ſuum Principalem: & in hoc ſenſu Concilium Conſtantienſe *ſeſſ.4.5. & 6.* dicitur repræſentare Eccleſiam Catholicam in terris militantem: ſi ergo Concilium non eſt Eccleſia, ſed hanc tantùm repræſentat, ergo non eſt majoris auctoritatis, quàm ipſa Eccleſia; ſicut imago & Legatus Principis tantum abeſt, ut Principem auctoritate ſuperent, ut potiùs multùm infra illum ſint: ſed Papa eſt ſupra Eccleſiam univerſalem, nec ab iſta judicari poteſt, cùm illius ſit Magiſter, Paſtor, fundamentum, & claviger; eſt verò abſurdiſſimum, Magiſtrum à diſcipulis, Paſtorem ab ovibus regi. Demus enim Pontificem ſuâ poteſtate abuti, ſalvâ tamen Religione, fidéque; demus corruptis moribus eſſe; hæ cauſæ non ſufficiunt, ut deſinat Magiſter & Paſtor eſſe, ejusque poteſtas in Eccleſiam & Concilium migret; immo audiendus eſt, & quæ dicit facienda, non tamen quæ facit imitanda. *Matth.23.* Et Magiſtratibus non tantùm modeſtis, ſed etiam diſcolis parendum eſſe Apoſtoli eſt doctrina *1. Petri.* Aliud eſt in Principe alicujus liberæ Reipublicæ, in qua ſicut Princeps à Magnatibus aut populo poteſtatem & imperium habet; ita poteſt ab iis adſtringi, & pro certis caſibus illius poteſtas ad populum & magnates reverti; non ſic in Papa, qui à Deo primatum, curamque univerſæ Eccleſiæ accepit, quæ à ſolo Deo limitari poteſt reſtringíque. Si ergo Pontifex, tanquam Paſtor, Caput, & Magiſter non ſingularum tantùm Eccleſiarum, ſed Eccleſiæ ipſius univerſalis (quod ſæpe in Conciliis definitum eſt) majori, quàm tota Eccleſia, auctoritate prædìtus eſt, multò magis, quàm Concilium univerſale, quod Eccleſiam tantùm repræſentat, niſi velis plus in imagine, quàm prototypo eſſe, plus in Legato, quàm Principe. Immò cum Concilium Eccleſiam repræſentet, non potuit Concilio jus paſcendi Eccleſiam dari; ſicut nec imagini, aut Legato & Vicario Principis jus & poteſtas in Principem: & quando Chriſtus Petro promiſit: *Paſce oves meas: ſuper te fundabo Eccleſiam meam*: hæc promiſſio, ſi directa non in Petrum principaliter, ſed in Eccleſiam & Concilium fuit: ſenſus verborum eſſet: Tibi Eccleſia dabo claves Eccleſiæ: Super te, ô Eccleſia, fundabo Eccleſiam meam: Tu Eccleſia paſce Eccleſiam meam: qui ſenſus planè abſurdus eſt.

IV. *Quarta ratio*, à fine deſumitur, ob quem hanc ſupremam poteſtatem conferre in Concilium moliuntur. Si enim hanc poteſtatem eum in finem neceſſariam dicunt, ut Pontifex dubius &

in ſchiſmate creatus, aut in hæreſim lapſus in ordinem redigatur; hi duo caſus ſunt excepti, ut infrà dicemus, nec ullam ſuperioritatem Concilii arguunt; cùm Pontifex hæreticus, caput Eccleſiæ deſinat eſſe: & dubius ac in ſchiſmate creatus, habeatur pro nullo; ſi verò Pontifex indubitatus ſit, perditis tamen moribus, & Chriſti Vicario indignis, qui tamen in apertam Eccleſiæ perniciem non ſpectent; nullâ hîc opus Concilii ſuperioritate, cùm mali mores Pontificem non continuò dignitate ſuâ ſpolient; eſſetque res peſſimi & fatalis exempli, ob privata & domeſtica vitia, Principem gradu dejicere, & Majeſtatem regnantis ſubditorum criminationibus & libidini exponere, ſemper aliquid in Principum vita damnantium, & qui, ut altiſſimo loco poſiti ſunt, nec omnium & diſcordantia vota explere poſſunt; ita calumniis maximè & invidiæ ac odiis ſubditorum patent. His ſi graſſari in Principem liceat obtentu criminum, quæ in illo notantur, quem tu reperies thoni ſecurum, ſemper inter vera, quæ hominem non deſerunt, aut imaginaria delicta, quæ multò veris plura ſunt, majeſtate dubiâ, & caſui vicinâ? & ideò ſacræ paginæ, Principibus etiam malis dyſcolisque obtemperari volunt *Matth. 23. & Petri 1.* Fuitque in Pontificibus ſub finem noni & initium decimi ſæculi exemplum memoratu dignum, ubi cùm corruptiſſimi eſſent Pontificum mores, ſeque ipſos mutuis cædibus delerent; illique Pontificatu donarentur, qui plus gratiæ & amoris à nobili meretrice obtinerent; nunquam propterea vel ſchiſma conflatum eſt, vel Synodus Pontifici exauctorando indicta. V. Glabr. *lib. 2. c. 6.* Luitprand. *l. 2. c. 13.* Baron. *ad Annum CMVIII. & MI.*

Si verò Pontificum mores adeò fœdi perditique eſſent, ut in publicam perniciem exirent, velut ſi aliena invaderent, injuſtiſſimas leges conderent, Principum jura & regna turbarent, &c. tunc nec Concilio, nec ejus ſupra Pontificem majoritate opus eſt, cùm jus naturale omnia illa permittat, quæ ad juſtam defenſionem pertinent. Si ergo invadat res meas, repellam: Si aggrediatur, reſiſtam: Si cenſuris & interdictis fulminet, oſtendam, illo ferro & igni, ſano corpori opus non eſſe: Si regno minetur, minis innocentiam & armatam opponam; quid hîc opus provocatione ad futurum Concilium? quod illi fecerunt, à quibus cùm Pontifex decimas in ſacram expeditionem peteret, futurum Concilium appellàrunt; ſi enim Pontificis poſtulatio injuſta erat, & legitimis cauſis deſtituta, adeò ut eas

decimas

decimas injuſtè peti, palàm omnino eſſet, nihil attinebat futura & incerta remedia expoſcere, cùm liceret præſentibus uti, hoc eſt legitimâ rerum juriumque ſuorum defenſione, maximè in urbe Regia, & quæ ſuas vices aliorum æquitati ſociâſſet, & hæc forſan Ottoni M. cauſa fuit Joannem XII. Pontificem Romanum ſolio exturbandi, qui contra fidem Auguſto datam, adſtrictamque juramento Adalbertum Tyrannum fovebat, in certam Eccleſiæ & Imperii perniciem; & potuit Ottonis hoc factum, quamvis à quamplurimis damnatum, eâ ratione purgari, quòd Joannes fuerit notoriè & contra fas ſolio impoſitus, intruſuſque magis quàm electus, factionibus metuque oppreſsâ eligentium libertate: quamvis ad majora evitanda mala, Eccleſia illum aliquamdiu toleravit, dum oblatâ occaſione hoc monſtro, quo nihil turpius Vaticanum vidit, ſe liberavit. Sed de hoc plura, cùm ad objectiones reſpondebimus.

Tandem, ſi Concilium Pontifici anteponas in deciſionibus fidei, neque hoc neceſſarium eſt; cùm multis retrò ſæculis definita dogmata fuerint, multæque hæreſes damnatæ ſolâ Pontificum operâ, nulloque adhibito Concilio, ut infrà. Et ſi hæreſis aliqua Concilio indigeret, non propterea Concilii auctoritas Pontificiâ præſtaret; ſed ejus, Patrumque ſuffragia confirmationi, & directioni SS. Pontificum ſubjacerent, prout hactenus demonſtratum à nobis eſt. Cùm ergo in nullo caſu hæc Concilii in Pontificem Romanum poteſtas Eccleſiæ neceſſaria ſit; qui illam tuentur, patet non tam Eccleſiæ cauſam, quàm ſuam agere, ut videlicet, dum Concilium cum Pontifice committunt, ipſi interim in tuto ſint, objectâque inſequenti morâ, ſe ipſi honeſtè ſubducant.

V. *Quinta ratio eſt* ab eventu; nulla quippe de rebus futuris judicandi certior eſt regula, quàm præteritorum memoria, quæ enim plerúmque aut ſemper contigerunt, iterum contingent, & temeritas eſſet illic malaciam & ſerenum exſpectare, ubi ſemper naufragio & tempeſtate jactatus es. Jam verò nullum umquam Concilium hanc in Pontifices expeditionem aggreſſum eſt, cui non infeliciter ea ceſſerit.

Numerorum 16. Ecce, inquit ſacer textus, *Core filius Iſaar, & Dathan atq; Abiron ſurrexerunt contra Moyſen, & Aaron, aliique filiorum Iſraël ducenti & quinquaginta viri proceres ſynagogæ, & qui tempore*

Concili per nomina vocabantur: cumq; ſtetiſſent contra Moyſen & Aaron dixerunt: Sufficiat vobis, quia omnis multitudo ſanctorum eſt, & in ipſis eſt Dominus, cur elevamini ſuper populum Domini? Quod cùm audiſſet Moyſes, cecidit in faciem pronus, locutúsque eſt ad Core, & omnem multitudinem: Multùm erigimini filii Levi: num parùm vobis eſt, quòd ſeparavit vos Deus Iſrael ab omni populo, ut vobis etiam ſacerdotium vendicetis? & omnis globus tuus ſtet contrà Dominum; quid enim eſt Aaron, ut murmuretis contra eum? Confeſtim igitur, ut ceſſavit loqui, dirupta eſt terra ſub pedibus eorum, & aperiens os ſuum devoravit illos: ſed & ignis egreſſus à Domino interfecit ducentos & quinquaginta viros, qui offerebant incenſum.

Anno CDXLIX. in Synodo Epheſina 2. quam Liberatus univerſalem appellat *c.12.* & habetur *T.2. Concilior.* auſi ſunt Patres contra ſententiam & voluntatem Legatorum ſedis Apoſtolicæ Theodoretum, Ibam & Cyrillum Epiſcopos damnare, eóſque & præſertim S. Iſaurianum ad Romanum Pontificem provocantem, Epiſcopatu exuere: immo Dioſcorus in Synodo Alexandrina in ipſum Pontificem ſententiam dicere; ſed eo eventu, ut teſte Liberato *c.12.* Eccleſia Orientalis diuturno & pertinaciſſimo ſchiſmate ſcinderetur, aliis Dioſcoro, aliis Flaviano ſtudentibus: duravitque ſchiſma etiam mortuo Dioſcoro in Annum DXCIV.

Anno DCCCLXIII. Photius Patriarcha in Conſtantinopolitana Synodo anathema Pontifici Nicolao dixit: ejúſque Synodi is eventus fuit, ut prima illic diſcordiarum inter Latinam & Græcam Eccleſiam, fila ducerentur, quibus magis ſemper, magiſque impliciti, tandem & imperium amiſerunt & fidem.

Eodem anno Patres Concilii Metenſis, contrà Nicolai Papæ præceptum, corruptiſque pecuniâ ſedis Apoſtolicæ Legatis, Lotharii Regis Matrimonium cum pellice Waltrada confirmant, Teutpergâ legitimâ conjuge abdicatâ: unde perpetua illi ſynodo infamia adhæſit, quæ per contemptum à Majoribus noſtris proſtibulum eſt appellata.

Eâdem ratione in Concilio Piſano, quod operâ Maximiliani Imperatoris, & Ludovici Galliarum Regis convenerat, agi cœptum eſt de Eccleſia in capite & membris reformanda, & multa contra Julii Pontificis auctoritatem illic tentata, ſed tantâ omnium execratione, ut quocunque Patres devenirent, faces bello-

rum

cum civilium, infauſtique cometæ haberentur. Et tandem pace compoſitâ illius Concilii Acta in Lateranenſi Conventu generali etiam ex Gallorum ſententia damnata ſunt.

Sed infauſtiſſimum fuit Baſileenſe Concilium, quod contra legitimum & indubitatum Pontificem auſum inſurgere, tandem in apertum & diuturnum ſchiſma erupit, aram contra aram erexit, Antipapam produxit, Unionem Græcæ cum Latina Eccleſia moratum eſt, & tantùm non disjecit, & denique non priùs à turbanda Eccleſia ceſſavit, quàm Deo bellum dirimente, & Patribus lue abſumptis, ipsâque tandem Baſileâ hæreſin profeſſâ: hic videlicet uſurpatæ à Conciliis auctoritatis exitus plerumque fuit, ut primò in ſchiſma, tum in hæreſin abiretur; ut quemadmodum certiſſimum cladis initium eſt Ducem perdidiſſe; ſic certiſſimum hæreſis præludium, Vicario Chriſti Ducique Religionis non obtemperâſſe. Qui ergo Concilium ſupra Pontificem extollunt, hoc agunt, ut bellum Civile in Eccleſia accendant, & bellum in quo non corporum ſed animarum ſit ſtrages: ſi enim Concilium aliquid ſtatuat Papali auctoritati adverſum, eique leges & jus dicere velit; nunquam Papa hujusmodi Concilium confirmabit, immo reſcindet; idque jure optimo, & tantis rationibus exemplíſque, quæ hactenus prolata ſunt, nixus: carebit ergo hujusmodi Concilium omni auctoritate, cadéntque ab eo ſtatuta, velut enervia & viribus caſſa: aut ergo inutile erit Concilium, Papâ illud improbante, aut ſi animum obſtinet pergatque Pontifici obſiſtere, & contra iſtius voluntatem, quæ decrevit, proſequi; oportebit, ùt dicebamus, civile bellum conflari membris cum capite, ovibus cum Paſtore pugnantibus, Eccleſiâ in factiones, & conſequenter in tot mala, quæ ex factionibus ſequuntur diſtractâ.

VI. *Sexta Ratio*, ſumitur ex Anarchia, hoc eſt, defectu ſupremi judicis Controverſiarum, qui cauſas videlicet fidei morumque decidere per ſententiam poſſit, & cui partes litigantes acquieſcere teneantur. Tu enim, qui ſupremam decidendi auctoritatem Pontifici abrógas: qui in ſententiis fidei dicendis falli eum poſſe & errare dicis: qui ultimam hanc decidendi auctoritatem in Concilium transfers: ſi quæſtionem aliquam fidei naſci contingat, qualis ea eſt, *An Chriſtus realiter, vel tantùm figuraliter ſpeciebus conſecratis inexiſtat.* Cujus amabo ſententiæ, velut ultimæ, certæque acquieſces?

 Ponti-

Pontificis Romani? at falli & errare poteſt, nemo autem certò illud credit, cui falſum ſubeſſe poteſt. Concilii Univerſalis? at unde conſtat univerſale eſſe? unde legitimum? quid ſi enim vota non fuerint libera? quid ſi metu, præmio, dolis, aut adulatione partium extorta, ùt in Concilio Ariminenſi? quid ſi Canones & acta Concilii corrupta, ùt in Synodo Octava? quid ſi Patres absque neceſſaria diſcuſſione definiverint, ùt aliqui Concilio Conſtantienſi objiciunt? Quis denique, ubi toties erratum eſt, & errari potuit, te ſecurum certúmque reddet, erratum non fuiſſe, ſi Papæ auctoritas abſit? Deinde quàm multa evenire poſſunt, ut Concilium univerſale nunquam conveniat, aut etiam ex induſtria impediatur? quis tunc Judicem aget, ſi poteſtas ſuprema, & infallibilis penès Concilium ſolum eſt? Ergo qui Papam impugnant, ejusque auctoritati, eo prætextu ſe ſubducunt, quòd falli poſſit; multò magis Concilium impugnabunt, multóque plura illi opponent, ut vel illegitimum appareat, vel non univerſale; & in tanta opinandi licentia, nunquam ingenia, nunquam calami linguæque deerunt, quæ rationes inveniant, easque pulcherrimis coloribus pingant, ut Concilia obumbrent, eleventque auctoritatem; iisque obſequendi neceſſitatem tollant. Eò igitur, qui nimium Conciliis tribuunt, omnino ſpectant, ut nec Papæ, nec Conciliis obediant, vivantque exleges. Narrat Dorotheus *Serm. 2. de humilitate. Vidiſſe ſe Monachum quemdam, qui in hanc miſerrimam conditionem incidiſſet, ut initio quidem, ſi quis è fratribus locutus quidquam eſſet in alterius commendationem & laudem, ſtatim illum ſpernebat, & quaſi conſpuebat, dicens: Quis eſt iſte? non eſt alius, qui aliquid valeat, præter Zozimam, & qui cum eo ſunt. Pòſt cœpit & iſtos contemnere, ac dicere: Nemo alicujus pretii eſt, præter Macarium. Et paullo pòſt iterum: Quis eſt Macarius? nullus eſt qui aliquid valeat, præter Baſilium & Gregorium. Atq; etiam non multò pòſt cœpit etiam hos pariter ſpernere, & nullum ullius pretii æſtimare, niſi Petrum & Paulum. Cui ego prædixi, quod & evenit, fore ut hos quoq; cum tempore contemneret. Quod ſanè factum eſt: nam eos ſprevit, & nihil eſſe pretio habendum, præter Trinitatem, aſſerere cœpit: ſtatim quoq; in Deum etiam ipſum factus inſolentior, intumuit.*

Sic omnino, qui rationes nunc texunt, ut Pontificis auctoritatem carpant, eamque oppoſito Concilio evadant; non minùs poſteà,

poſteà, cùm opus fuerit, Concilio imponent, iisdemq́ue artibus eludent, quibus Papam; cujus rei exempla in Taddeo Imperatoris Legato, & Luthero Apoſtata, ſuprà oſtendimus.

Alias rationes in ſuperioribus §§. paſſim expendimus, quas non lubet repetere.

§. XIV.

Qui ſint caſus excepti, in quibus Papa Concilium prævalet.

Summaria.

1. *Papa hæreticus deponi poteſt.*
2. *Et dubius.*
3. *Poteſt Papa renuntiare Papatui.*
4. *Ius defenſionis etiam contra Pontificem exerceri poteſt.*
5. *An teneatur aliquando Pontifex Concilium univerſale cogere?*
6. *Quid ſi Papa contra omnes Patres Concilii ſentiat?*
7. *Quid de Pontifice intruſo, aut invalidè electo?*
8. *Nullum eſſe caſum, in quo Papa manens Papa judicari à Concilio poſſit.*

I.

P*Rimus caſus eſt:* Si Papa ùt privata perſona hæreticus fiat, ùt de Honorio I. in 8. Synodo *Act. 7.* habetur; tunc enim judicari à Concilio, deponíque poteſt. Ita docent S. Antoninus *in ſumma 3. p. T. 23. c 3. §. 4.* Suarez de fide *p. 10. ſ. 6.* Bell. *de Rom. Pont. l. 2. c. 30.* Eſtq́ue definitum in 8. Synodo Generali *Act. 7. c. audivimus 24. q. 1. c. ſi Papa d. 40. c. Novatianus 7. q. 1. c. didicimus. c. Achatius 24. q. 1. c. oves 2. q. 7.* Et ratio eſt, quia fides eſt anima & forma veræ & Catholicæ Eccleſiæ, per quam ab omni alia

alia infidelium Eccleſia diſtinguitur; adeò, ut ſicut homo amiſsâ animâ, quæ eſt illius forma, non ampliùs eſt homo; ita nec Chriſtianus amiſsâ fide, eſt verus Chriſtianus, & conſequenter nec membrum Eccleſiæ Chriſtianæ; Papa igitur per hæreſin amiſsâ fide, cùm non ſit membrum Eccleſiæ Chriſtianæ, nec caput eſſe poterit: cùm ergo deſinat eſſe caput Eccleſiæ, mirum non eſt, ſi à Concilio judicari poteſt. Et ideò Chriſtus Dominus non priùs claves Primatúmque Regni Cœlorum Petro commiſit, quàm ab illo profeſſionem veræ fidei exegerit. *Matth. 16.* V. Suarez cit. & Cajetan. *Tr. de auctorit. Concilii & Papæ c. 20.*

II. *Secundus caſus eſt:* Cùm Papa eſt dubius, quia videlicet in ſchiſmate creatus eſt, nec conſtat ex pluribus electis, quis eorum legitimus ſit. Hic caſus expreſsè definitus eſt in Concilio Conſtantienſi *ſeſſ. 4. & 5.* Et ratio eſt: quia ubi plures Pontifices electi ſunt, aut oportebit omnes cum ſumma poteſtate Eccleſiæ præeſſe, quod abſurdiſſimum eſt, aut aliquos deponi: ſed non eſt ratio, cur unus potiùs, quàm alter deponatur, cùm de omnibus dubitetur, ergo deponendi ſunt omnes: nec tunc Concilium exercet in Papam auctoritatem, ſed in eum, quem credit non eſſe Papam: nam dubius Papa, & de quo non conſtat, pro nullo habetur, cùm in jure ſint paria non eſſe, & non apparere *L. duo ſunt Titii 30. ff. de Teſtam. Tut. L. in lege. 77. ff. de contrah. empt. L. omnia. 32. §. ſpecies ff. de Legat. 2.*

III. *Tertius caſus eſt:* Si Papa renuntiet, & ſponte Pontificatu abeat: renuntiare enim poſſe, etiam Eccleſiæ conſenſu non exſpectato definitum eſt in *cap. 1. de Renunt. in 6. ubi Gl.* & ſupponitur in Conſtant. *ſeſſ. 2. & 6.* ſuntque exempla in Gregorio VI. & Cœleſtino V. quorum alter pacis, alter pietatis causâ Papatu exceſſit, eorúmque ſucceſſores Eccleſia ſemper pro legitimis habuit. Et ratio eſt, quia Pontifex nullo nec naturali nec poſitivo jure renuntiare prohibetur, &, quod ſupponimus, ex tali renuntiatione nullum in Eccleſiam damnum redundat.

IV. *Quartus Caſus eſt:* Si Pontifex aut vi, aut legibus injuſtè latis, ut alio quovis modo Eccleſiam deſtruere niteretur; aut etiam ſi aliorum bona & jura injuſtè invaderet; tunc enim moneri, rogarique poterit; & ſi preces non proficiant, etiam bello & armis coërceri omníque ratione compeſci, quæ ad jus naturalis defenſio-

fenſionis pertinet. V. Turrecrem. *l.2.c.106.* Bellarm. *de Concilior.auctor.l.2.c.ult.ad 2.argum.* Et ratio eſt, quia in hoc caſu non Papæ reſiſtitur, ſed invaſioni: nec Papæ obediendum eſt, niſi cùm agit ùt Papa, & caput Eccleſiæ; nec in illum exercetur jurisdictio, ſed tantùm jure defenſionis agitur, quod non in jurisdictione & auctoritate fundatur, ſed in præcepto aut facultate naturali, quæ à Pontifice ſolvi tollíque non poſſunt, cùm & ipſe ſit juri naturali ac divino ſubjectus. *totâ causâ 25.q.1.*

V. *Quintus caſus eſt:* Cùm cauſa aliqua, præſertim fidei tam gravis eſſet, ut ea ſine Concilio univerſali expediri non poſſet; tunc enim teneretur Pontifex Concilium adhibere, nec poſſet absque illo decernere. Et de hoc caſu SS. Patres loquuntur, cùm dicunt, Concilia eſſe neceſſaria, præſertim Gelaſius Papa *in Tomo de vinculo anathematis,* Ubi: *Si præceſſit conſenſus Pontificis, doceatur à quibus, & ubi ille ſit geſtus: ſi ſecundùm Eccleſiæ regulam celebratus, ſi paternâ traditione profectus, ſi majorum more prolatus, ſi competenti examinatione depromptus, ubi procul dubio requirendum eſt, ſi ſynodali Congregatione celebratus, quod in receptione damnati, & abjectione Catholici, quia nova eſt cauſa, fieri certiſſimum eſt.*

Eadem habent B.Cyprianus *l.2.ep.1.ad Stephanum.* S. Auguſt. *l.1.de Bapt.contra Donatiſt.c.7.&18.* Et ratio eſt, quia licèt S. Pontifici promiſſa ſit aſſiſtentia Spiritûs Sancti in rebus fidei decidendis, ea tamen promiſſio ſupponit omnem diligentiam, & quantùm cauſæ dignitas deſiderat, diſcuſſionem, ùt habetur *Actor.15.* Neque enim quidquid dicit & docet Papa, continuò eſt dogma fidei: ſic etiam Sacramentis novæ legis promiſſa eſt gratia ſanctificans, ſed tamen multis adhibitis & neceſſariis conditionibus. Pertinet tamen ad Dei providentiam, qui voluit Eccleſiam Petro, tanquam Paſtori ſubjectam, dictóque obtemperantem eſſe; & à Romana Sede finem omnibus controverſiis imponi, nunquam permittere, ut temerè Pontifex definiat; alioquin nunquam Eccleſia ſecura eſſet, poſſetque dubitare; pertinet ergo ad eum, qui finem voluit, etiam neceſſaria media diſponere, & ſine quibus nunquam ad finem perveniretur.

VI. *Sextus caſus eſt,* ex ſententia Abbatis Panormit. *2.p. Conſilior.q.1.* & Cardinalis Moniliani *de Conciliis Oecum.c.33.* Si in materia præſertim fidei ſolus Pontifex, contra omnes Concilii Patres ſen-

tiret, teneretur enim illorum votis accedere, & ſi contra omnes definiret, hæc definitio, tanquam temeraria, nec debito examine & inquiſitione veritatis nixa, doctrinæ Concilii cederet. Pontifex enim extra Concilium, & ùt privatus Doctor aliquid docens, errori obnoxius eſt, multóque magis ſi temerariè: ſed quando contra omnium Patrum ſententiam aliquid pronuntiaret, & privatum Doctorem ageret, quia non publicam, ſed privatam opinionem ſectaretur, & temerariè decideret, plus ſibi quàm omnibus credens. Et hoc eſt, quod aliqui dicunt, majorem eſſe Concilii auctoritatem directivam, quàm Pontificis ſolius: qui tamen non tenetur illi parti accedere, quæ pluribus ſuffragiis juvatur, cùm ſententia paucorum melior eſſe poſſit, *l. nemo judex C. de ſentent. & interlocutor. c. ſana d. 9. & paſſim d. 9.* Sunt enim opiniones inſtar monetæ, cujus valor non ex numero, ſed pondere & metallo æſtimatur: ſic opiniones non Doctorum numerus, ſed major ratio, veritas & prudentia commendat: alioquin ſemper vincerent fatui, quorum numerus quàm prudentum major eſt: & veram fidem ac Religionem paucorum, falſam & erraticam multorum eſſe videmus, nec ideò tamen meliorem, qui plurium.

VII. *Septimus caſus eſt*, Si Pontifex invalidè ſit electus & intruſus potiùs in eam dignitatem, quàm evectus; quâ ratione Joannes XII. monſtrum magis ex omni vitiorum cœno compoſitum, quàm homo, ab Ottone M. ejectus eſt, de quo infrà. Ceterùm electionem Pontificis invalidam, & electum intruſum eſſe, multis modis contingit: ſi videlicet facta fuerit electio præter formam Canonicam in Concilio Lateranenſi præſcriptam *can. 1.* & jure noviſſimo, contra Bullam Gregorii XV. quæ incipit: *Æterni Patris.* Anno MDCXXI. Videatur *c. licet 6. de elect.* Si defectus aliquis juris divini aut naturalis electioni miſceatur, quales ſunt, ſi electus infans aut hæreticus ſit, aut electioni non conſentiat. Si electio fuerit ſimoniaca, datâ videlicet vel acceptâ aut promiſsâ pecuniâ, aliâve re pretio æſtimabili *c. ſi quis pecuniâ, d. 79.* quod ſaltem verum eſt de jure noviſſimo poſt Bullam Julii II. Anno MDV. quæ incipit: *Cùm tam divino &c.* dubium enim non eſt electionem Papæ juri Canonico ſubjacere, quamvis jam electus Papa omni humano jure major ſit: præſertim cùm crimen Simoniæ jure Canonico hæreſi comparetur. *c. eos qui 1. q. 1. cap. ult. 1. q.*

ult. 1. q. 7. Si electio fuerit per metum gravem & injuſtum facta. *Concil. Conſtant. ſeſſ. 39.* quod intelligendum eſt de metu ad certam & determinatam perſonam eligendam injuſtè incuſſo; talis enim electio in Concilio Conſtant. ùt diximus, irritata eſt. Et denique ſi electio ab iis facta fuerit, qui jus eligendi non habent, & Cardinales non ſunt. *c. licet. de elect. & Bulla Gregorii XV. cit.*

His ergo modis electio Pontificis invalida evadit, & taliter electus, ſicut Papa non eſt, ita privilegiis Papalibus non gaudet, ſubjacétque Concilio. Videatur Concilium Conſtat. *citatâ ſeſſ. 39.*

VIII. Ex hactenus, toto hoc §. diſputatis facilè colligitur nullum caſum dari, in quo Papa manens Papa Concilio ſubdatur: & ideò veriſſimam & univerſaliſſimam eſſe propoſitionem noſtram, Papam, quamdiu talis eſt, Concilio non ſubdi, nec ullum eſſe tam grande, & atrox Pontificis crimen, cujus judicem in terris habeat; conſtat enim Pontificem caput, Paſtorem & fundamentum Eccleſiæ à Deo conſtitutum eſſe, ſicque Eccleſiæ ſuperiorem & Principem. Superior autem nec à ſubditis judicari poteſt, nec quia crimінoſus eſt, ſuperior eſſe deſinit; aut ergo oſtendi aliquam exceptionem oportet, in qua voluerit Chriſtus Vicarium ſuum, & Eccleſiæ Principem judicari puniríque â ſubditis poſſe, quæ nunquam oſtendetur, aut ſimpliciter fatendum, ſolum Deum Pontificis Romani judicem, & Vindicem eſſe. Quos tu reperies Pontifices, pluribus & majoribus flagitiis notatos, quàm fuerint Scribæ & Phariſæi, Deicidæ; & quorum ingentibus vitiis Chriſtus ipſe longum catalogum implevit *Matthæi 23.* adjectâ ſingulis comminatione ſempiterni ſupplicii, & tamen tantum abeſt, ut eos à ſubditis judicari voluerit, redigíque in ordinem, ut potiùs in iis, quæ doctrinam ſpectant, omnem obſervantiam præceperit: *Super cathedram*, inquit, *Moyſis ſederunt Principes & Phariſæi, quæ ergo dicunt facite, quæ autem faciunt, facere nolite.* Quanto magis id Chriſtus diceret de Vicario ſuo, de capite & fundamento Eccleſiæ, quantumvis inquinato, perditoque? ut enim Synodus Epheſina ad Cæleſtinum Pontificem Romanum ſcribit: *Si data fuerit volentibus licentia majores ſedes injuriis afficere, & in eos, in quos non habent poteſtatem, ut contra leges, ſic & contra Canones, proferre ſententias, ibunt ad ultimam confuſionem res Eccleſiæ.* Maneat ergo rata illa Bonifacii VIII. ſententia *in extravag. unam ſanctam. Inter commu-*

nes de major. & obed. Si deviat terrena poteſtas, judicabitur à poteſtate ſpirituali: ſed ſi deviat ſpiritualis minor, à ſuo ſuperiori: ſi verò ſuprema, à ſolo Deo, non ab homine poterit judicari.

§. XV.

Reſpondetur ad argumenta ex SS. litteris petita.

Summaria.

1. ℟. *Ad cap. 18. Matth.*
2. ℟. *Ad cap. 13. ſecundæ ad Corinth.*
3. ℟. *Ad cap. 15. Act. Apoſt.*
4. ℟. *Ad cap. 8. Act. Apoſt.*
5. ℟. *Ad cap. 20. Act. Apoſt.*
6. ℟. *Ad cap. 2. ad Galat.*

I.

O*Bjicitur primò, Locus* Matth 18. *Si peccaverit in te frater tuus, vade, & corripe eum inter te, & ipſum ſolum; ſi autem te non audierit, adhibe adhuc tecum unum vel duos: quod ſi non audierit eos, dic Eccleſiæ: ſi autem Eccleſiam non audierit, ſit tibi ſicut Ethnicus & Publicanus. Amen dico vobis, quæcunque alligaveritis ſuper terram, &c.* Ecce! hîc Chriſtus Apoſtolos, eorúmque ſucceſſores alloquitur, à quibus vult Chriſtianos incorrigibiles Eccleſiæ denuntiari, ab eâque damnatos ad nullum alium judicem remittit; vult ergo Chriſtus ultimum eſſe tribunal Eccleſiæ, & à Petro ad Eccleſiam, tanquam majoris poteſtatis judicem provocari. Et ita hunc locum videtur intellexiſſe S. Gregorius *l. 4. epiſt. 38.* & Nicolaus I. *in c. præcipuè 11. q. 3.* qui duo PP. ſibi non obtemperantes, Eccleſiæ ſe delaturos minantur; majus ergo Eccleſiæ judicium eſſe, quàm ſuum agnoſcunt.

℟. Hoc loco Matthæi, velut præcipuo fundamento, Adverſarios

rios niti; ſed tam infirmum eſt, ut vel hoc maximè prodant cauſæ, quam defendunt, imbecillitatem, dum tantæ molis quæſtionem arenæ imponunt. Inprimis nullus hîc ſermo de Petro, ejuſque ſucceſſoribus, & tamen de his quærimus; quamvis enim Chriſtus ad Apoſtolos in communi loquatur; quis neſcit generali locutione, caſus ſpeciali notâ dignos, & privilegiatos non includi? Deinde nomine Eccleſiæ, cui jubet obſtinatos denuntiari, intelligit Chriſtus eos omnes, quibus poteſtas ligandi, ſolvendi, puniendique conceſſa eſt, ùt patet, tum ex fine denuntiationis, qui eſt correctio: tum ex adjuncta illa cauſali: *Quæcunq; enim alligaveritis ſuper terram, &c.* certum eſt autem, poteſtatem ligandi ſolvendíque non tantùm ad Concilium univerſale, ſed etiam epiſcopos, alióſque Eccleſiæ Prælatos pertinere. Si nomine Eccleſiæ Concilium univerſale intelligas, oportebit quoties Chriſtianus furto, adulterio, homicidio peccat, Concilium Generale cogi, ut illic delinquentis cauſa ventiletur, quo nihil poteſt dici abſurdius, impoſſibilius, magiſque ab omnium Eccleſiarum more alienum; & tamen dicendum eſt, ſi Chriſtus eo loco Concilium intelligit; enimverò optimè ſuæ Eccleſiæ, morumque emendationi & juſtitiæ cautum fuerit, ſi ad punienda delicta Concilium exſpectari oporteat. Sed demus Concilium univerſale intelligi, non tamen ſine ſuo capite, nec à Pontifice ſeparatum, de quo ſolùm diſputamus, an ſupra Pontificem tolli poſſit. Deinde obſervandum eſt, Chriſtum dixiſſe: *Si peccaverit in te frater tuus, &c.* ut oſtenderet, ſermonem non eſſe de ſummo Eccleſiæ Patre & Paſtore, qualis eſt Romanus Pontifex. Legitimus ergo hujus loci ſenſus eſt: *Si peccaverit in te frater tuus*; iſque ſecretæ, & fraternæ tuæ adminitioni non acquieſcat, dic Eccleſiæ, hoc eſt Paſtori proprio, qui Eccleſiæ præeſt, ùt explicat S. Chryſoſtomus *homil. 61. in Matt.* S. Th. *in 4. d. 19. & 22. q. 24.* Albertus M. *in Matth. 18.* Innoc. III. *in c. novit. de Judic.* Theophylactus, Euthymius & alii paſſim. Ipſe enim Prælatus, cùm agit non ùt privata, ſed publica perſona, utitùrque poteſtate Eccleſiaſticâ, vulgari jam & notâ phraſi Eccleſia vocatur, quia hanc repræſentat: & patuit etiam exemplo Gregorii M. qui minatus Joanni Conſtantinopolituno, niſi titulo univerſalis Patriarchæ abſtineret, ſe illum Eccleſiæ denuntiaturum; ſine tamen Concilio

univerſali auctoritate Papali eum compeſcuit, & cenſuris obſtrinxit. *lib. epiſt. 30. & 31.* Malè ergo, & contra regulas artis Concilium Papæ anteponi demonſtrant eo ſcripturæ textu, qui nec de Concilio loquitur, nec de Papa, ſed de caſu omnino alio & diſparato.

Demus tamen in hoc Evangelii loco ſermonem de Papa eſſe, & Concilio univerſali, etiam ùt Papæ oppoſito; nihil aliud ſequitur, quàm Papam publicè criminoſum, poſſe ad Concilium & Eccleſiam deferri, de remediis illum emendandi, cohibendíque agitari, eúmque admoneri, rogari, & ſi Eccleſiæ infeſtus ſit, etiam jure defenſionis coërceri: quæ ſi omnia facta ſint, & incaſſum cedant, Deo tandem res committenda, cui Eccleſia curæ eſt, & quam inter tot perſequentium procellas, & priora perſecutionibus malorum Pontificum exempla agitari quidem permiſit, numquam tamen mergi, opprimique: neque enim nobis timendum eſt id eventurum, quod numquam evenit, & quod Chriſtus promiſit, numquam ſe, ut eveniat, paſſurum: eſſetque impium cogitare, Eccleſiam propterea, eóque caſu ſine auxilio eſſe, cùm à ſolo Deo auxilium expectat; ibi enim maximè parata eſt, & velut in procinctu divina cuſtodia, ubi deficit humana: & hoc maximè verum eſt in ſupremis Reipublicæ capitibus, quorum delicta ſuæ tantùm virgæ ſubjecit, nec voluit ſubditorum arbitrio & pœnis committi, ne pejus eſſet malo remedium; obtentu juſtitiæ, malevolorum calumniis, invidiæ, & affectuum impotentiæ expoſitâ Principis Majeſtate. Et ita praxis Eccleſiæ ſemper obtinuit: quamvis enim Marcellini, Sixti III. Symmachi, Leonis III. Damaſi, Leonis IV. aliorúmque Pontificum delicta fuerint ad Synodos delata, numquam tamen in eos ſententiæ dictæ ſunt, immo in Synodo Oecumenica 8. lato de hoc canone definitum eſt: *Poſſe quidem Synodum univerſalem cum convenienti reverentia quamlibet quæſtionem de Romana Sede exortam audire, & in ea proficere, non tamen audacter ſententiam in Romanum Pontificem dicere. V. Tom. 3. Concilior. in Actis 8. Synodi.* Platinam *in Marcello, in Sixto III. Symmacho, Leone III. & IV. & Damaſo, & c. nunc autem d. 21. & c. nos ſi incompetenter 2. q. 7. c. auditum 2. q. 5. & c. mandâſtis eodem.* Ubi animadverte, Pontifices aliquot, innocentiæ ſuæ purgandæ causâ, & ùt calumnias ſibi affictas palàm detegerent, Synodorum etiam particularium judicio diſcretivo & velut arbitrario, non tamen coactivo, quod non poterant, ſe ſubmiſiſſe.

II. *Obji-*

II. *Objicitur Secundò Locus 2. ad Corinth. cap. 13. v. 10.* ubi S. Paulus ſcribit: *Poteſtatem ſibi à Deo datam eſſe in ædificationem non deſtructionem Eccleſiæ*; ergo Poteſtas Papalis eſt data propter Eccleſiam, ergo Eccleſia eſt perfectior, & major Papa, cùm ipſa ſit finis, dignitas verò Papalis medium: finis autem eſt perfectior mediis; & quando medium tenderet ad deſtructionem finis, omnino ſubmovendum, tollendúmque eſſet; ſic ſi Papa aliquis ſuâ auctoritate in detrimentum Eccleſiæ abutatur, tollendus erit, tanquam medium Eccleſiæ noxium, aliúſque ſubrogandus, qui Eccleſiæ ſit utilis.

℞. Papam eſſe propter Eccleſiam, ſicut Rex propter Regnum, fundamentum propter domum, & caput propter corpus: nemo tamen propterea dixerit Regem ſubditis, aut Comitiis Regni ſubjacere: nec fundamentum à domo, quam ſuſtinet, pendere. Poteſtas Papalis eſt quidem medium conſervandæ Eccleſiæ datum; & ideò quidquid ex abuſu hujus poteſtatis, & contra bonum Eccleſiæ Pontifices moliuntur, aut non licitè, aut etiam invalidè faciunt: non ideò tamen ſequitur Papam à ſubditis judicari propterea poſſe, multóque minùs deponi, quia hoc multo magis in detrimentum Eccleſiæ cederet, ejúſque unitatem & pacem turbaret, nunquam aut veris, aut fictis criminibus defuturis, ob quæ Pontifices throno moveri oportet, alióſque ſupponi, datâ inquietis animis, rerúmque novarum cupidis occaſione, obtentu criminum & reformationis inducendæ, Pontifices impugnandi, conflandi ſchiſmata, & altare contra altare erigendi: quod ne fiat, conſultius utique fuit, malos Pontifices tolerari, quàm dum illis bellum movetur, ipſique viciſſim illatum repellunt, & dignitatem quâvis ratione tuentur, omnia diſcordiis, turbiſque miſceri, ipſámque fidem & Religionem Catholicam odio & contemptu Pontificis, quod plerúmque contingit, periclitari: in bonum ergo Eccleſiæ, non perniciem cedit, Papam etiam malum, nunquam à ſubditis ſuis in jus vocari: hoc enim ſuperioritatem neceſſariò ſupponit, quam Chriſtus nunquam Eccleſiæ in Pontificem dedit, ùt ſuprà oſtendimus. Cùm verò dicunt Eccleſiam eſſe Papâ perfectiorem, vel intelligunt Eccleſiam unà cum Papa, & tunc Eccleſia non eſt perfectior Papâ, cùm iſtum includat: ſi verò accipiatur Eccleſia, ut diſtincta à S. Pontifice, hic tanquam Vicarius Chriſti, Paſtor & Ma-

giſter Eccleſiæ, ipsâ Eccleſiâ perfectior eſt, & tenetur Pontificem audire, eíque obtemperare.

III. *Objicitur tertiò, c. 15. in Actis Apoſtolorum*, Ubi, cùm Apoſtoli Concilium indixiſſent, in epiſtola ſynodali, quam ad fideles dederunt, ſic ſcribunt: *Viſum eſt Spiritu Sancto & nobis, nihil ultrà imponere vobis oneris, &c.* Ubi nulla eſt mentio Petri, ſed Collegii tantùm Apoſtolici, & hujus, non Petri, nomine Concilium definit & imperat.

℞. Hunc eſſe omnium Conciliorum morem & ſtylum, etiam quibus Summus Pontifex cum ſumma poteſtate præeſt, ut nomine Concilii decreta expediantur, quod patet omnia Concilia, etiam ultimum Tridentinum legenti, nec propterea excluditur auctoritas Pontificia, quæ primas in Concilio partes agit: ſicut cùm dicimus: *Petrus currit, Petrus ſcribit*; quamvis de capite nihil dicatur, non tamen hujus influxus excluditur, ſed ſemper velut neceſſarius & principalis ſubintelligitur. Immo in illo ipſo conventu Apoſtolico, ubi omnes à Spiritu S. immediatè gubernabantur, nec errori patebant, multa Primatûs ſui argumenta Petrus reliquit, dum primus ſententiam dicit: dum quid definiri debeat, præſcribit: dum calentem priùs diſputationem, & vota diſcordantia componit, & velut pronuntiato oraculo, ſilentium omnibus imponit: quæ omnia eum locum legenti patent.

IV. *Objicitur quartò, cap. 8. in Act. Apoſtolor.* Ubi Petrus & Joannes à Collegio Apoſtolico Samariam mittuntur, ut eorum Orationibus Chriſtiani recens ad fidem converſi Spiritum S. acciperent; ſi ergo Petrus mittitur, Petrum ſubjectum eſſe Collegio Apoſtolico, à quo mittitur, neceſſe eſt: cùm miſſio ſubjectionem ſignificet.

℞. Non omnem miſſionem ſignum ſubjectionis eſſe & inferioritatis: nam in Collegio SS. Trinitatis, ubi omnes perſonæ æquales ſunt, parisque Majeſtatis, filius à Patre mittitur *Joan. 3. 17. & 4. 34.* & Spiritus S. à Filio. *Johan. 14. 26.* Et Herodes mittit tres Reges Orientis in Bethlehem *Matth. 2.* Mittere ergo ſignificat impulſum aliquem, quo alius movetur, quod non tantùm præcepto, & imperio, ſed etiam rogatu, conſilio, allegatione rationum & argumentorum, quibus ad aliquid agendum alius movetur, fieri poteſt.

V. *Obji-*

V. *Objicitur quintò Actor. cap. 20. Attendite vobis & univerſo gregi, in quo vos Spiritus S. poſuit regere Eccleſiam Dei.* Ergo non ſoli Papæ, ſed etiam Concilio Epiſcoporum commiſſa eſt Eccleſiæ cura & gubernatio.

℞. Si omnis cui Eccleſiæ Dei cura & gubernatio concredita eſt, Pontificem Maximum poteſtate, & auctoritate ſuperat; non tantùm hæc prærogativa Concilio Univerſali, ſed etiam particulari, immo & cuilibet Epiſcopo & Parocho concedenda erit, quod abſurdiſſimum eſt. Quidlibet ergo Epiſcopus, dum propriam & particularem Eccleſiam regit, hoc ipſo & mediatè Eccleſiam Univerſalem regit, bono & regimine partium in bonum & regimen totius cedente: ſicut bonum & malum unius membri, eſt etiam bonum & malum totius corporis, & tamen omnium membrorum, ipſiúsque corporis motus & directio à capite pendent, unde & influxum & ſpiritus, motúmque accipiunt. Ergo & Papa & Epiſcopi Eccleſiam regunt, ſed iſti ùt membra, ille ùt caput: iſti particulares Eccleſias, ille Univerſalem & totam.

VI. *Objicitur ſextò c. 2. ad Galatas*, ubi: *Paulus, cùm Cephas* (Petrus) *veniſſet Antiochiam, in faciem ei reſtitit, quia reprehenſibilis erat, prius enim cum Gentibus edebat, poſteà ſubtrahebat & ſegregabat ſe timens eos, qui ex Circumciſione erant: & ſimulationi ejus conſenſerunt ceteri Judæi, ita ut & Barnabas duceretur ab eis in eandem ſimulationem.* Ecce hìc Petrus errat, aliósque exemplo ſeducit, & proptereà à Paulo corrigitur, palámque reprehenditur: quanto magis igitur poterit Pontifex errare, alios ſeducere, & ideò à Concilio judicari, corrigique: non ergo Pontificis ſententia eſt regula credendorum, cui Concilium ſubjaceat; ſed potiùs doctrina Concilii eſt regula, cui Pontifex ſubjacet, ab eáque, cùm à veritate deflectit, corrigendus eſt.

℞. Hunc locum ad Galatas, quo ſibi & Hæretici & Catholici aliqui tantùm blandiuntur, nihil planè ad rem facere. Nos quærimus, an Concilium ſit ſupra Papam, & ipſi oſtendunt Petrum à Paulo reprehenſum eſſe, quaſi verò negemus non poſſe Pontificem argui, reprehendi, corrigi, eíque, ſi oporteat, reſiſti: enimverò nos ipſi hæc omnia concedimus, eodemque exemplo utimur, ut oſtendamus, Pontificem & poſſe & debere, cùm meretur, reprehendi; quod B. Bernardus, quod Petrus Damiani, quod

 Hiero-

Hieronymus, aliique fecerunt, multóque magis concilium facere poteſt: ceterùm alterius vitia reprehendere, in illa declamare, & ſi vergant in communem perniciem, illis etiam reſiſtere, nullam ſuperioritatem arguit, ùt patet & docent expreſsè SS. Patres. S. Gregorius *in c. Petrus 2.q.7.* & ibi Gratianus. Idem Gregor. *Homil. 18. in Ezech.* Cyprianus *in epiſt. ad Quirinum.* Auguſtinus *epiſt. 19. ad Hieron:* & *in epiſt. ad Galat. c. 2.* S. Thom. *in 4. d.19.* An verò & quomodo Petrus hac in re peccaverit, dicemus in ſequenti Propoſit. 3. ubi de infallibilitate Pontificis ſermo erit.

Hæc ſunt loca ſcripturæ, ex quibus an probetur majorem eſſe concilii, quàm Papæ auctoritatem, Lectoris judicium eſto; nobis ſanè tam infirma, longéque ducta videntur, ut non tantùm animum non convincant, ſed ne tenuem quidem veritatis umbram jaciant, mirarique lubeat, viros alioquin doctos rationibus adeò leviter maléque armatis & ipſos ceſſiſſe, & alios oppugnare conatos eſſe; niſi fortè animo jam ſemel occupato verba ſcripturæ ex voto ſenſuque proprio æſtimaverint, nec tam curæ habuerint, ut ſententiam ſuam ſcripturæ, quàm ſcripturam ſententiæ ſuæ accommodarent.

§. XVI.

Reſpondetur ad auctoritates Conciliorum Conſtantienſis & Baſileenſis.

Summaria.

1. *Ad auctoritatem Concilii Conſtantienſis.*
2. *Et Concilii Baſileenſis.*

I.

OBjicitur ſeptimò, Concilium Conſtant. quod *ſeſſ. 4. & 5.* clarè definivit Concilium univerſale poteſtatem immediatam à Chriſto habere, cui quilibet cujuſcumque dignitatis & conditionis ſit, etiamſi Papalis, obedire teneatur.

teneatur. Et *ſeſſ. 15.* omnes cujuſcúmque dignitatis etiam Papalis, qui venientes ad Concilium impediunt, excommunicat. Et *ſeſſ. 17.* Concilium variis honoribus Gregor. XII. afficit, quòd ſponte Papatui renuntiâſſet, declaratque eum gratiis & Privilegiis à Concilio acceptis, nec à futuro Papa, nec à Concilio privari poſſe. Et *ſeſſ. 39.* præcipit futuris SS. Pontificibus, ut ſingulis decenniis Concilium generale cogant: & ſi contingat duos inſignia Pontificalia inducere, jubet ſub interminatione divinæ maledictionis continuò renuntiare, & niſi faciant, privat omni jure, quod ad Papatum habebant, eóſque inhabiles reddit ad omnes in futurum dignitates. Et *ſeſſ. 45. ſub initium.* Oratores Regis Poloniæ & magni Ducis Lithuaniæ Martino V. jam electo Pontifici ſupplicant, velit libellum quemdam & opiniones Joannis de Falckenberg hæreticas, & in Concilio publicè damnatas declarare; niſi faciat, ſuorum Principum nomine ad futurum Concilium ſe appellaturos. Ex his omnibus colligi videtur, Patres Conſtantienſes & definiviſſe, & ipſo facto oſtendiſſe Concilium omnino ſupra Pontificem eſſe, & huic leges ſtatuere poſſe, quas obſervare teneatur.

℞. Mentem Concilii pro ſummi Pontificis ſuprema auctoritate nimis claram eſſe, ut de illius ſententia dubitari, niſi ab illis poſſit, qui aquam aliàs limpidam turbant, aut partem tantùm aliquam Concilii legunt, eâ, quæ veritatem aperit, prætermiſsâ; quemadmodum ferè qui oculis laborant, ægrâque acie ſunt, non audent ſatis lucem totam & ſolem haurire, parte aliquâ radiorum contenti, & ideò faciles in errorem. Concilium ergo pro Pontifice ſtare clarum eſt: Tum quod Concilium electo ſemel Martino V. nihil ampliùs, ùt ante electionem, ſtatuerit, definiverit, prohibuerit, &c. ſed omnia nomine electi Pontificis, ab eóque deinceps ſacro approbante Concilio ſunt conſtituta, quæ omnia argumento ſunt, Concilii poteſtatem Pontifice jam electo ceſsâſſe, & conſequenter Concilium ſupra Pontificem non eſſe: non enim poteſtas ſuperior præſente minori ceſſat, ſed hæc potiùs illi cedit: Tum etiam quia *ſeſſ. 15. & 17.* Pontifici futuro & indubitato reſervatur poteſtas diſpenſandi in iis, quæ à Concilio ſtatuta ſunt, relaxandique cenſuras ab eodem fulminatas. Et denique *ſeſſ. ult.* expreſsè definit, ſupremam in Eccleſia poteſtatem non penès Concilium,

 lium,

lium, ſed Papam eſſe, quòd falſum omnino ſit, Concilio Papæ prælato. Nec obſtant in contrarium allegata, ſemper enim Concilium loquitur de caſu ſchiſmatis, & Pontificis dubii, ùt claris conceptisque verbis, & ſæpe repetitis Patres ſeipſos explicant, idque tam enixè, ut videantur præcaviſſe, ne quis in errorem induceretur, verbis Concilii malè intellectis. V. quæ ſuprà diximus *§. 5. num. 13.*

Ad id, quod adducitur *ex ſeſſ. 39.* ſtatuit quidem Concilium ſingulis decenniis Concilia univerſalia indici, ſed nullo modo id futuro Pontifici imperat: poteſt enim ſtatuere Concilium leges, quæ etiam Pontificem quoad vim directivam obligent; maximè cùm ordinantur ad obſervantiam divini & naturalis juris, earúmque transgreſſio pacem quietémque publicam offendit: quâ ratione quamvis nemo ſibi ſubjectus ſit, ſéque ipſo inferior, communis tamen ſententia habet, Principem ſuis legibus obligari. S. Th. *1. 2. q. 96. a. 5. ad 3.* Suarez *l. 3. c. 35. de leg.* S. Ambroſ. *l. 5. ep. 32.* & ſumitur ex Matth. *c. 23. c. quæ contra d. 8. c. juſtum. d. 9. cùm omnes de Conſtitut. ff. quod quisq; juris L. digna vox C. de leg. l. 23 de Legat. 3.* Ad appellationem à Papa ad futurum Concilium, nomine Regis Poloniæ factam, non poteſt meliùs reſponderi, quàm ipſe Martinus V. reſponderit, ùt habetur in Actis Concilii *Seſſ. 45.* cùm enim animadverteret Legatos Poloniæ & Lithuaniæ ex Synodi Conſtantienſis doctrina animos ſic appellandi ſumpſiſſe, ut ad ipſas radices ſecurim poneret, continuò reſpondit: *Se quæ in puncto fidei contra Wicleffum & Huſſum, à Patribus eſſent conciliariter decreta, ſanctè obſervaturum, & rata & confirmata habere: non verò, quæ ad fidem non pertinerent, aut quæ non conciliariter, hoc eſt, cum debito examine, diſcuſſione, initisq; ſuffragiis, eſſent definita.* Nec contentus Papa hæc appellantibus Legatis, & Concilio præſentibus reſpondiſſe; voluit inſuper hanc ſuam proteſtationem & reſponſionem in Acta publica Concilii referri; & ab ejusdem Concilii notariis & Actuariis ſolemnia & authentica inſtrumenta confici: & re ipsâ in Bulla Confirmatoria Concilii, quæ ad calcem ultimæ ſeſſionis habetur, Martinus V. ex actis in Concilio Conſtant. nihil aliud confirmavit, quàm damnationem errorum Wicleffi & Huſſi à Patribus ſynodaliter factam. In quo Martinus V. ſuorum prædeceſſorum exempla imitatus eſt, nam & Leo ſanctiſſimus Papa, & tot encomiis à Patribus Chalcedonenſibus cumulatus, noluit Concilium Chalcedonenſe,

nenſe, niſi quoad illa, quæ in materia fidei ſancita fuerant, confirmare, ut videre eſt in epiſtola ejusdem B. Leonis circulari ad Patres concilii 61. & ad Anatolium 54. quæ habentur *Tomo 2. Conciliorum.* Verùm ut ex verbis ipſis Concilii Conſtant. res meliùs intelligatur, credatúrque, placuit ea hîc attexere: ſic ergo ſeſſ. *45. & ult.* ſub initium habent. *Quibus ſic factis, ſanctiſſimus Dominus noſter Papa dixit reſpondendo ad prædicta, quòd omnia & ſingula determinata, concluſa & decreta in materia fidei per præſens Concilium, conciliariter tenere & inviolabiliter obſervare volebat, & nunquam contraire quoquo modo: ipſaq; ſic conciliariter facta approbat, & ratificat, & non aliter, nec alio modo. Et illud idem iteratò fecit dici per organum D. Auguſtini de Piſis, fiſcalis & Sacri Conſiſtorii advocati prædicti, qui nomine Papæ à Protonotariis & notariis ad ſcribendum acta Concilii ordinatis & deputatis, petiit inſtrumenta publica fieri.*

Cùm ergo ea ſententia, quæ Concilium Pontifici præponit, non tantùm de fide non ſit, ſed etiam â communi Doctorum, praxi Eccleſiæ, teſtimoniis SS. Patrum, ſacræque Scripturæ plurimùm aliena, immò â ſanctis etiam Patribus graviter perſtricta; etiamſi daremus fuiſſe in Concilio Conſtant. aſſertam, nunquam tamen confirmata fuit â Martino V. qui expreſsè profitetur, ſibi animum non eſſe Concilium confirmandi, niſi quoad illa, quæ fidei ſunt: non verò illa, quæ ad fidem non pertinent, multóque minùs quoad illa, quæ videntur cum principiis fidei pugnare, qualis eſt opinio, quam impugnâmus. Non ergo videmus, quâ ratione Patres Conventûs Pariſienſis inducti fuerint, ut dicerent: *Non probari ab Eccleſia, qui Decreta Concilii Conſtantienſis ſeſſ. 4. & 5. ad caſum ſchiſmatis detorquent, eorúmq; robur confringunt tanquam ſint dubiæ auctoritatis, minúsque approbata.* Quaſi verò nos Decreta Concilii ad caſum ſchiſmatis reſtringamus; & non ipſum Concilium, tot tam claris, támque repetitis verbis reſtringat, ut planè vim Concilio faciat, qui ad hunc caſum ſchiſmatis non reſtringit: aut Concilium illi detorqueant, qui nihil Concilio addi volunt, nihil detrahi, ſed ipſum eo ſenſu intelligi, quo loquitur: verba Concilii ſunt *ſeſſ. 4. Ipſa Synodus in Spiritu ſancto legitimè congregata diſponit, ſtatuit, decernit, delarat, ut ſequitur; & primo quod quilibet cujuſcũq; ſtatûs, vel dignitatis, etiamſi Papalis exiſtat, obedire tenetur in his, quæ pertinent ad fidẽ, & extirpationem dicti*

ſchiſmatis, & reformationem generalem Eccleſiæ Dei in capite & membris. Eadem repetuntur *ſeſſ. 5.* ubi videmus Concilium, ipſum ſuam definitionem limitare ad caſum & ſtatum, in quo tunc temporis Eccleſia verſabatur; ſi enim limitare noluiſſet, poterat tot verbis parcere & abſolutè dicere: *Teneri Papam Concilio univerſali obedire.*

Eodem pacto, non ſumus nos, qui extra materiam fidei negamus Concilium fuiſſe à Martino V. approbatum, ſed ipſe Martinus, ipſa Concilii Acta *ſeſſ. 45.* ipſique Tabelliones Concilii, & inſtrumenta publicè ab illis confecta; ut proinde non aliis argumentis ſit opus, ſed ſolâ Concilii lectione, ut omnibus palàm fiat, quinam ſint illi, qui Concilium in alienum ſenſum detorquent, aliámque omnino faciem, quàm habet, imponunt.

II. *Objicitur octavò,* Concilium Baſileenſe, quod *ſeſſ. 2.* definit Concilium eſſe ſupra Papam: non poſſe, niſi Patres conſentiant, Concilium à ſummo Pontifice aliò transferri aut diſſolvi. Et *ſeſſ. 3.* monitorium contra Eugenium IV. expedit, pœnáſque non obtemperanti decernit. Et *ſeſſ. 4.* prohibet, ne durante Concilio Pontifex ad promotionem novorum Cardinalium procedat. Et *ſeſſ. 7.* non poſſe Papam de Beneficiis Cardinalium à Concilio punitorum diſponere. Et *ſeſſ. 8.* Eugenium auctoritativè, & ſub pœnis contumaciæ ad Concilium citat. Et *ſeſſ. 9.* reſcindit omnia acta & proceſſus ab Eugenio ſummo Pontifice contra Wilhelmum Concilii protectorem factos. Et *ſeſſ. 12.* acriter in Eugenium ſumm. Pontificem declamat, definitque & olim in Romanos Pontifices à Conciliis adnimadverſum eſſe, & deinceps animadverti poſſe. Et *ſeſſ. 14.* Conditiones Eugenio Papæ tribus formulis comprehenſæ à Concilio præſcribuntur, in quas niſi conſentiat, Papatu exuitur. Et *ſeſſ. 16.* Eugenius Papa, ùt ibi habetur, *citationi, monitioni, & requiſitioni ſacri Concilii plenariè ſatisfacit.* Bullas & diplomata contra Concilium à ſe edita, nulla & inania fuiſſe declarat; ipſum verò Concilium fuiſſe legitimè inchoatum, legitiméque continuatum: quo videtur Eugenius omnia in ſuperioribus ſeſſionibus facta, & conſequenter citationes, & ſententias contra ſe dictas confirmâſſe, & Concilii auctoritatem ſupra legitimum Papam agnoviſſe. Et *ſeſſ. 17.* admittit, ùt præſident, Legatos Papæ, ſed cum certis conditionibus, quarum præcipua, ne ullam in Concilium exerceant juriſdictionem coa-

nem coactivam. *Et ſeſſ. 18.* expreſsè definit majorem eſſe Concilii, quàm Papæ auctoritatem, & hunc niſi obediat, poſſe à concilio puniri. *Et ſeſſ. 21.* tollit concilium omnes Annatas, & qui eas exegerit, pœnâ Simoniacis decretâ punit: ipſum verò ſummum Pontificem, ſi aliquid contra hoc Decretum moliatur, jubet concilio deferri. Et *ſeſſ. 26.* iterum definit Papam notoriè criminoſum jurisdictioni concilii ſubjacere, ipſumque Eugenium Papam in jus vocat. Et *ſeſſ. 29.* circa medium, clariſſimè iterum auctoritas concilii ſupra Papam aſſeritur. Et *ſeſſ. 31.* Eugenium ſuſpendit. Et *ſeſſ. 33.* etiam deponit. Et *Seſſ. 38.* Concilium Generale ſupra Papam eſſe definit, idque ad veritatem fidei Catholicæ pertinere, & qui hoc pertinaciter negat, hæreticum eſſe. Et *Seſſ. 39.* Amadæum Sabaudiæ Ducem, ſub nomine Felicis V. Papam renuntiat.

In appendice *ad Seſſ. 17.* quæ habetur poſt Acta concilii, Legati Eugenii IV. Romani Pontificis, *jurant fideliter laborare pro ſtatu & honore Concilii Baſileenſis, ejusq; decreta defendere & manutenere, & ſpecialiter decretum Concilii Conſtantienſis de ſubjectione Pontificis. Et aliud Synodi Baſileenſis decretum, quod Papa Concilio Univerſali obedire teneatur.* Idem habet Platina *in vita Eugenii IV.*

Ex his concilii Baſileenſis actis ſic argumentari licet: Quidquid à legitimo concilio definitum eſt, & à legitimo Pontifice confirmatum, id pro vero ratoque haberi debet: ſed concilio Pontificem ſubjacere, & à concilio citari, judicari, punirique poſſe; & ipſa Synodus Baſileenſis definivit, & Eugenius Papa confirmavit tanquam ritè logitiméque facta.

Ad hæc, ut reſpondeamus, oportet rem altiùs repetere, totamq; Baſileenſis concilii hiſtoriam ſub oculos ponere, ſic enim ſe ipſam veritas prodet. Ex præſcripto Conſtantienſis *Seſſ. 39.* & poſteà Senenſis conciliorum, Martinus V. Baſileam univerſale concilium indixerat, quò cùm per morbum, provectamque in ſenium ætatem proficiſci non poſſet, eam curam Juliano Cardinali Diacono mandaverat. Martino paullo pòſt extincto Eugenius IV. ſucceſſit, qui eidem Juliano convocandi Baſileam concilii mandatum repetiit. *V. Acta Concilii Baſileenſis ſeſſ. 1.* Anno igitur MCCCCXXXI. adultâ jam æſtate concilium celebrari cæptum, ſed pauci admodùm Patres in ſeſſionibus viſi, bello inter Burgundiæ & Auſtriæ Duces flagrante, impe-

impeditiſque itineribus; præſertim verò quòd Huſſitæ hæretici, cæſis Catholicorum exercitibus, Baſileæ fines incurſarent; & Eugenius vicinâ jam, ſecuraque ſpe Græcam cum Latina Eccleſia conjungendi, Concilium in Italiam transtuliſſet, juſſo Juliano Cardinali Baſileenſem Conventum dimittere: hinc primæ diſcordiarum faces. *Ex Bulla Eugenii: Poſtquam divina clementia, in App. ad acta Conc. Baſil.* Negabant enim Patres Concilium jam ſemel legitimè coactum diſſolvi poſſe, alióve transferri: Bohemos hæreticos armis inſuperabiles recentíque victoriâ elatos, humanitate vincendos eſſe, & à Concilio placidè veritatem edocendos: hos à Patribus invitatos ad Synodum, & itineri jam accinctos, ubi Concilium derepentè ſolutum viderint, Patréſque dilapſos: quid aliud dicturos, quàm ſibi ab Epiſcopis illuſum eſſe? Nihil ergo Synodo intempeſtivè diſſipatâ, aliud agi, quàm ut contumeliâ Patres afficiantur, & reducendi hæreticos ſpes omnis evaneſcat. His Baſileenſium querelis accedebant Sigiſmundi partim preces, partim etiam minæ, diram Pontifici tempeſtatem præcinentis, ſi cœptis inſiſteret. Sed Eugenio, ne animum mutaret, multa perſuadebant: cùm enim pacis cum Eccleſia Orientis componendæ deſiderio flagraret, oporterétque ipſum Romanum Pontificem Concilio intereſſe, in quo tantæ molis negotium agitabatur, ipſiſque Auguſti cum Patriarcha adfuturi erant: nec tamen Baſileam ire permitteretur, itinere & longo, & hyeme, armiſque occupato, ac Græcis incommodo; neceſſarium omnino videbatur comitia alibi locorum agi; ergo Bononia delecta eſt. Patres cùm viderent Pontificem flecti non poſſe, huic oppugnando ſe accingunt, iis præſertim agentibus, qui aut odio in Eugenium, aut ambitione ferebantur, in turbido piſcaturi. Imprimis ergo decretum Conſtantienſe de auctoritate Concilii ſupra Papam inſtaurant, illudque caſu Pontificis dubii, ad caſum Pontificis certi, contra mentem ipſius Synodi Conſtantienſis extendunt: deinde bellum civile aggreſſi, perinde ac ſi hæreſes jam omnes debellâſſent, pacemque Eccleſiæ reddidiſſent; toti in Eugenium vertuntur, diem illi dicunt, contumaciæ poſtulant, pœnas ſtatuunt, acta reſcindunt, & niſi ipſe in concilium veniat, pareatque, minantur mitram excuſſuros, immo, quo nihil impudentius, ſacroque conventu indignius fieri potuit, innocentiſſimis moribus Pontificem

calum-

calumniis onerant, latrocinium, quod parabant, apud ignaros mendacio purgaturi. Multa ſunt, quæ Baſileenſibus ad hæc audenda, animos faciebant, ſed ambitio præſertim, Principum ſæcularium armis ſubnixa. Adeò ad Papatum adſpirabant, ut perinde ac ſublato Eugenio vacuâque ſede, de modo eligendi Pontificem diſceptarent, deque conditionibus, quas electo præſcriberent. Furebat, miſcebátque omnia Dominicus de Capranica, purpuram illi negante Eugenio, quam Martinus contulerat, quæ cauſa alios quoque in Pontificem armabat. Philippus Maria Dux Mediolanenſis ab ipſo in Pontificatum ingreſſu Eugenio infeſtus, Columnenſes in eum concitaverat expilato ſacro ærario, Româque vix non capta: pergebat verò Patres in Eugenium concitare, immiſſoque in Picenum milite Bellum Pontifici infert, Sfortiæ perduelli patrocinium offert: Romanos ut Eugenium prodant ſubornat, illique capiendo inſidias ſtruit: nullûmque finem Baſileenſes concitandi facit, donec pace cum Eugenio aliquoties factâ ruptâque, infelici morte extinctus eſt, teſte B. Antonino *3. p. T. 22. c. 11. §. 17.*

Accedebat Philippo Duci Cardinalis S. Euſtachii, qui Avinionenſi & Venuſino comitantibus à Synodo præfectus, ut hanc dignitatem tueretur, contra fas oblatam, ab Eugenio defecerat, rebúsque turbandis impigrè laborabat. Ipſi Romani arma circumferente Philippo Mediolanenſi, aut bellorum incommodis efferati, aut ſpe vicinæ libertatis inſolentes, in Capitolium concurrunt, Hadrianam & Oſtienſem arces occupant, Nepotem à latere Pontificis avulſum cuſtodiæ tradunt, ipſum Pontificem in palatio obſeſſum, circumfuſo milite obſervant, aut Philippo Duci, aut Patribus Baſileenſis Concilii, quorum mandatum exſpectabant, prodituri: ſed Eugenius Monachi veſte obtectus, eluſiſque cuſtodibus Oſtiam, tum Piſas, Florentiamque evaſit, ſummis ubique honoribus acceptus. Romanorum interim legatos, violatæ Majeſtatis, tantíque flagitii reos, Concilium & impunè accepit, ſibíque adjunxit, & etiam tutatum eſt. Raynaldus *ad annum 1434. n. 11. ex epiſt. Eugenii ad Principes.* Sed maximè Baſileenſibus ex Alfonſi Regis Aragoniæ in Eugenium conflato bello, audacia crevit, ejus hæc cauſa: Extinctâ Joannâ II. Neapolis Reginâ, ſtirps Andegavenſis unà conciderat, Regno jure Dominii, & ex pactis

cum Carolo I. ad ſedem Apoſtolicam reverſo. Sed Alfonſus Aragoniæ Rex cognomento magnanimus, Joanne Rege Navarræ aliiſque duobus fratribus, ac ingenti claſſe ſtipatus, Regnum, ad quod Neapolitani eum evocaverant, invadit, Capuam capit, Cajetámque obſidet; ubi à Genuenſium claſſe, copiíſque Philippi Mediolanenſis victus, captúſque eſt; ſed paullo pòſt libertati redditus, eâ inter alias conditione, ut contra Eugenium arma cum Philippo ſociaret; quæ ab Alfonſo tantò promtiùs admiſſa eſt, quòd Eugenium videret in Renatum Ludovici Andegavenſis fratrem, adoptatumque à Joanna propendere. Scripſit ad concilium Alfonſus, eique operam, Oratores, Prælatóſque promiſit, unde majores Patribus criſtæ, tam potenti amico in ſuas partes adducto, præſertim verò ubi Alfonſi inſtinctu etiam Carolus Galliæ Rex, & Sabaudiæ Dux ab Eugenio defecêre.

Hæ niſi fallimur cauſæ ſunt, quæ Eugenium permoverunt, ut metu ſchiſmatis, diſſipandæque pacis cum Græcorum Eccleſia, in Baſileenſium poſtulata quantumvis iniquiſſima, conveniret. Videbat ſe armis domi, foriſque appetitum, & à Principibus ſua quærentibus deſertum, ſolo adhuc Sigismundo in ancipiti pendente, quem ne repulsâ irritaret, apertúmque ſchiſma in Eccleſia accenderet, coactus tandem, metúque pejoris mali, Concilium Baſileenſe inſtauravit, Bullas cenſuráſque, quas in Patres tulerat, refixit, & conditiones admiſit dignitati Pontificiæ indecoras: ſed tempori ceſſit prementíque neceſſitati, quamdiu ſpes inquietos placandi affulſit; ubi verò indulgentiâ obſtinatos vidit, adeò ut etiam in Archiepiſcopum Tarentinum concilii Præſidem manus injicerent; & præſertim cùm Græci nec Baſileam vellent, nec Avenionem, ſed in Italiam ad concilium proficiſci; Florentiæ Synodum indixit Carolo Gallorum Rege approbante. Major dignioróque pars, cui Legati Apoſtolici præerant, Pontifici parendum cenſuit; minor, quæ inferioris Ordinis Sacerdotibus conſtabat, repugnavit, Aragonio Rege, Sabaudiæ Duce, & Arelatenſi Cardinali omnia miſcentibus. Ferunt hanc turmam ſeditioſorum Epiſcopis tantùm 7. Abbatibus aliquot, aliis verò vulgo ſacerdotum compoſitam fuiſſe, quibus contra morem omnium conciliorum jus ſuffragii collatum eſt: & hi tamen tantulo numero auſi ſunt iterum diem Eugenio dicere, hæreſis, aliorúmque criminum damnare,

damnare, & tandem dictâ ſententiâ Pontificatu exuere, ſubſtituto Amadæo Sabaudiæ Duce; qui cùm mundi & vanitatum pertæſus vitam Angelis proximam in ſylvis duceret, captus tamen perſtrictúsque inſperatâ hac lue, amplâque dignitate, caput Tiaræ ſubjecit, morti vicinum, nomenque induit Felicis V.

Viſum eſt omnibus tam indignum hoc facinus, ut Baſileenſes execrati ad Eugenium tranſirent: Galliæ præſertim Rex, qui adornatâ inſigni legatione, cujus Princeps Meldenſis Epiſcopus fuit, ſe Eugenio ſubmiſit, ſupremam in Eccleſia auctoritatem penès Papam, non concilium eſſe profeſſus. V. Raynaldum *ad annum MCDXLI. n. 10.* Ipſe Amadæus, deſertum ſe ab omnibus videns, tunc primò magnitudinem ſceleris, quo ſe obſtringi paſſus erat, æſtimare animo cœpit, & ſponte Nicolao, Eugenii poſteà ſucceſſori, dignitatem indebitam ceſſit. Hic finis Baſileenſis concilii fuit, duodeviginti annos agitati, circa quod aliqua notatu digna occurrunt.

Primò. Summam in tanta rerum perturbatione Dei providentiam effulſiſſe, quæ luctante cùm tam fæda tempeſtate Eccleſiâ, quàm plurimos Sanctos velut in ſubſidium miſit, videlicet S. Laurentium Juſtinianum, S. Antoninum, S. Bernardinum, S. Nicolaum Albergatum, B. Joannem de Capiſtrano, S. Franciſcam, S. Coletam, S. Liduinam, &c. Eodemque tempore, quo in Concilio Baſileenſi Pontificia auctoritas impugnabatur, ſcriptis illi doctiſſimis commentariis eandem tuebantur, & Concilio præferebant, inter quos Joannes de Turrecremata, qui Concilio interfuit, librumque doctrinâ & rationibus inſignem ſcripſit. Sed illud miraculo proximum fuit, Eccleſiam Græcam tot ſæculis à Latina diſcordiis avulſam, eo tempore in gratiam, pacemque rediiſſe, quo inter ſe Latini collidebantur, Græcoſque peſſimo exemplo à pace ineunda maximè terrere poterant: ſed Deus, *Qui facit concordiam in ſublimibus Job. 25.* voluit & potentiam ſuam oſtendere, omnia ſuperantem; & ſuum in terris Vicarium, quique illi adhærebant, tam celebri cum Græcis unione honorare: negari tamen non poteſt, Baſileenſium factionibus rixiſque impeditam fuiſſe Æthiopum converſionem, quam Eugenius meditabatur.

Notandum 2. Exemplo Baſileenſium patuiſſe, quanti periculi ſit concilium à Papa ſeparari, ejusque auctoritati obſtrepere; quantumvis

tumvis enim multa in eo Concilio præclarè ſtatuta fuerint; ubi tamen Pontifici præferri voluerunt, negari haud poteſt, omnia fuiſſe per ſummam ambitionem, rixas, factiones, violentiam, tumultus, & tandem latrocinia peracta, adeò ut oportuerit Principes armis, Deum peſte, ad diſſipandum tam pernicioſum Eccleſiæ conventum accingi. Audi, quæ homines illius temporis, quique Concilio aderant, memoriæ reliquerunt.

S. Antoninus *3. p. Tr. 22. cap. 10. §. 4. Eugenius IV. Concilium Baſileæ congregatum auctoritate Apoſtolicâ diſſolvebat. Illi tamen obturaverunt aures ſuas, & cœperunt Eugenium citare, ſollicitati ad hoc à Duce Mediolani ægrè ejus Pontificatum ferente. Sigiſmundus verò Imperator, & Veneti diſſuadebant iis, qui Baſileæ erant congregati, ne pergerent. At illi depoſito Eugenio, Ducem Sabaudiæ Amedæum in Idolum ſibi erigentes, Felicem V. nuncupaverunt. Cui tantùm intra territorium ſuum obeditum fuit. Is cùm Abbatem Panormitanum, & Joannem quemdam inſtituiſſet Cardinales, Joannes morte ſubtractus eſt, Abbas verò Panormum reverſus, pileum ſponte dimiſit. Denique Julianus Cardinalis relicto Baſileenſi Conciliabulo, ad Eugenium Papam ſe contulit.* Et eodem loco: *Illi nimirum Baſileenſes, obturaverunt aures ſuas, ſcilicet juſſis Apoſtolicis, quibus Pontifex Baſileenſem Conventum diſſolverat, non audientes vocem Domini, ſed congregatione illâ factâ conciliabulo nullas vires habente, niſi ut Synagoga Sathanæ auctoritate ſua temerariæ præſumptionis cœperunt Eugenium ad Concilium adeundum citare, ſollicitati ad hoc à Duce Mediolani ægrè Pontificatum ejus ferente, quia non ſibi favebat.*

Joannes Niderer *in formicar. l. 1. c. 7. Uſq; ad ſex annos jam crebrò diſputatum eſt de diverſorum ſtatuum reparationibus, nec in effectu uſq; hodie quidquam vidimus.*

B. Joannes Capiſtranus *de Papa & Concil. auctor. p. 3. Jam vidimus abominationem deſolationis Amedæum Subaudienſem, non in loco ſancto Romano throno, Domino prohibente, ſed in loco profano, excommunicato, & interdicto, Baſiliſcorum ſpelunca, dæmonúmq; caverna ſedentem, in fano Coſrhoe Perſarum olim perditiſſimi Regis.*

Panormitanus, teſte Aenea Sylvio, ſic Patres Concilii allocutus eſt: *Vos Patres, noſtras contemnitis preces, Reges & Principes contemnitis; at cavete, ne dum omnes deſpicitis, ab omnibus deſpiciamini; ita rem contigiſſe viſuri ſumus.*

Joan-

Joannes de Turrecremata: *Nullus ſanæ mentis vir, qui novit, cum quanta gravitate, integritate, & modeſtia, fidei judicia tractanda ſunt, judicabit eſſe univerſali conſenſu totius Eccleſiæ concluſa, Spirituq; ſancto dictata, in quibus hujuſmodi factiones, & practicæ intervenerunt.*

Pius II. *in Bulla retractat. In minoribus agentes, nondum ſacris ordinibus initiati, cùm Baſileæ inter eos verſaremur, qui ſe generale Concilium facere, & univerſalem Eccleſiam repræſentare ajebant, Dialogorum quemdam libellum ſcripſimus, in quo ignorantes (ut Paulus) perſecuti fuimus Romanam Primámque ſedem. Unde in Domino commonemus, ne fidem ullam præſtetis prioribus illis ſcriptis, quæ ſupremam Apoſtolicæ ſedis auctoritatem quovis pacto elidunt. Nec cum Pontificatu hæc nobis opinio advenit. Sed cùm Julianus S. Angeli, & Joannes S. Petri, Cardinales, quibus plurimùm credebamus, ad Eugenium defeciſſent: cùm pauciſſimi in fide Baſileenſi remanſiſſent: cùm Fidericus Romanorum Rex Felici V. in Eugenii locum ſuffecto, honorem tanquam Pontifici Romano exhibere nollet, cùm in Friderici Aula agentes, Eugenium in multis falsò accuſatum inveniſſemus: cùm Julianus Cardinalis poſt unionem Græcorum Ferrariæ, Florentiæq; concluſam, in Ungaria legatione functus, Viennæ nobis occurriſſet, dixiſsétque, unam vocem Græcorum & Latinorum hanc eſſe, ſalvari non poſſe, qui ſanctæ Romanæ Eccleſiæ non teneret unitatem: cùm Joannes Cardinalis Apoſtolici Palatii Auditor, aliiq; docti viri multùm nobis frequentibus colloquiis ſuis profuiſſent: cumq; Cæſar Baſileenſes induceret, ut Eccleſiaſticæ pacis cauſa, ſe ad novum Concilium, quod Conſtantiæ indiceretur, transferrent: illi verò id primi recuſarent, ob eamq; rem multi doctiſſimi viri, & opinione ſanctitatis illuſtres, ſcire ſe dicerent, Baſileenſes Spiritum Sanctum non habere ductorem: his omnibus conſideratis, recognovimus errorem noſtrum, Baſileenſe Dogma rejecimus, Eugenio Pontifici Maximo caput ſubmiſimus, illud Hieronymi diximus: Cathedræ Petri communione conſocior, ſuper illam fundatam Eccleſiam ſcio. Eramúsque adhuc Clericali tantùm charactere inſigniti, quando ad Eugenii obedientiam redivimus.*

B. Nicolaus Albergatus, teſte Carolo Sigonio in ejus vita *c. 13. Cùm audiſſet, quæ in contemptum Apoſtolicæ ſedis decreviſſent, vehementiùs homo antiquæ probitatis exarſit, atq; graviter eorum facta increpuit, & ut in auctoritate ſummi Pontificis ipſius Chriſti Vicarii permanerent, admonuit.* Obiter hîc animadvertendum eſt, omnes propè ſanctitate conſpicuos Doctores Pontificem Concilio prætuliſſe, etiam qui hoc tem-

 pore,

pote, cùm maximè hæc controverſia fervebat, ſcripſerunt: quales fuêre S. Antoninus, S. Bernardinus, S. Laurentius Juſtinianus, B. Albergatus, B. Capiſtranus: præter antiquiores jam ſuprà citatos S. Thomam, S. Bonaventuram, S. Albertum M. B. Auguſtinum Triumphum, S. Bernardum, S. Iſidorum Hiſpalenſem, ut meritò Sanctorum ſententia hæc dici debeat, ſicut altera Politicorum, qui plerúmque cum affectu aliquo, aut odii, aut ambitionis, privatíque lucri agitabantur, Concilium Papæ opponebant, ex utriúsque conflictu ipſi prædam aliquam facturi.

Notandum 3. Gallos ipſos, qui aliquamdiu contra Eugenium Concilio adhæſerant, ubi tamen veritatem edocti ſunt, videruntque, dum ambitioni, privatisque ſtudiis Baſileenſes ſtudent, periclitari Eccleſiam; non ſolùm ad Eugenii partes tranſierunt, ſed apertè profeſſi ſunt Concilii auctoritatem infra Papalem eſſe; ſic enim Epiſcopus Meldenſis legationis Princeps à Carolo 7. Francorum Rege ad Eugenium, adornatæ in ſacrò purpuratorum Senatu, ſui Regis Gallorúmq; nomine inter alia locutus eſt: *Nimio fervore reſiſtendi, ad hanc veſaniam devenerunt, quòd ſupremam poteſtatem in uno ſuppoſito conſiſtere denegant, ſed eam in multitudine, quæ citò in diverſa ſcinditur, collocant, & pulcherrimam Monarchiam Eccleſiæ, quæ Chriſtianos hucusq; tenuit in unitate fidei, in una profeſſione religionis Chriſtianæ, in uno ritu ſacramentorum, in una obſervantia mandatorum, in eisdem ceremoniis divini cultûs, atq; pacem & tranquillitatem aſſeruit, nòn abolere & ſupprimere contendunt, nobiliſſimam politiam, quæ beatitudinem cœleſtem habet pro fine, ad democratiam vel ariſtocratiam redigentes, & ulteriùs in malis procedendo unum ſibi in capite aſſumpſerunt, qui nunc eis præfertur, & ſic ſchiſma factum eſt nedum in obedientia capitis, ſed & in doctrina Evangelii, quod omnibus Chriſticolis eſt abominandum. Et hoc animadvertens præfatus Chriſtianiſſimus Rex Franciæ vehementi dolore ingemiſcit, & condolens Eccleſiæ, remedia ubique perquirit, ac denique conſulta Prælatorum, & aliorum multorum ſapientium Regni ſui, videtur ſibi, quòd nullum eſt aptius remedium ad hoc ſchiſma extirpandum, quàm evellere aut diſperdere duas prædictas extremitates, ad quod faciendum neceſſarium eſt generale Concilium. Porrò Concilium olim Baſileenſe unam extremitatem nimis exacuit, quando veritatem de ſuprema poteſtate in uno extinguere pertentavit. Concilium autem Florentinum hanc veritatem bene*

quidem

quidem lucidavit, ut patet in Decreto Græcorum, ſed pro regulando uſum hujus poteſtatis nihil edidit, nihilq; locutum eſt.

V. Raynald. *Ad annum MCDXLI. n. 10.* & Ganguinum *in Carolo 7.*

Ter in hiſtoria Eccleſiaſtica reperimus Gallos ſupremam in Pontifice poteſtatem, & Concilio majorem publicè teſtatos eſſe.

Primò, ſub Carolo M. Imperatore, cùm Synodo in cauſa Leonis III. Romæ coactâ à Francorum Epiſcopis conclamatum eſt: *Nos Apoſtolicam Sedem, quæ caput eſt omnium Eccleſiarum, judicare non audemus, nam ab ipſa nos omnes judicamur: ipſa autem à nemine judicatur, quemadmodum antiquitùs mos fuit.* (a)

Secundò, in Concilio Florentino, ubi Epiſcopus Meldenſis Regis Chriſtianiſſimi & Gallorum nomine ſupremam poteſtatem in uno ſuppoſito conſiſtere profeſſus eſt, & qui eam in Concilio collocant, veſanos eſſe, ac Catholicam unitatem ſcindere. V. Raynaldum *ad annum MCDXLI. n. 10.*

Tertiò, in Concilio Lateranenſi Fridericus Cardinalis S. Severini, Claudius electus Epiſcopus Maſſilienſis, & Ludovicus Dominus de Soteriis, Legati Regis Chriſtianiſſimi, ſuo & regio nomine coram notariis & teſtibus, in litteris patentibus Chriſtianiſſimi Regis manu ſubſcriptis, ejusdemque ſigillo munitis, purè, liberè, & ſimpliciter ſacroſancto Concilio Lateranenſi tanquam vero, unico, & legitimo adhærent; in quo Concilio *Seſſ. 10.* expreſsè definitum eſt, Papam eſſe ſupra Concilium generale. (b)

Cùm ergo in orbis totius conſpectu toties, & tam ſanctè ſupremam in Pontifice Romano poteſtatem Galli agnoverint, paríque reverentiâ profeſſi ſint, eamque Conciliis prætulerint, neſcimus planè, quænam ſit illa Gallicana Eccleſia, antiquæ tam diſſimilis, quam Conventus Pariſienſis Pontifici opponit: Si enim eâdem eſt doctrinâ & fide cum antiqua, cur aliud docet, credítque? Si alia verò ab antiqua eſt, novam hanc doctrinam fidemque & priſtinæ diſcolorem meritò ſuſpectam habemus, cùm ſit monitum Sapientis *Proverb. 28. Ne transgrediaris terminos antiquos, quos poſuerunt Patres tui.*

Notandum 4. Eugenium IV. Decreta Baſileenſis Concilii, quibus

(a) Vide Anaſtaſium in Leon. III. Æmilium in Carolo M. Spond. ad annum DCCC.

(b) Videantur Acta Concilii Lateran. ult. Seſſ. 8.

bus auctoritatem Pontificiam Patres impetebant, contrariis Decretis ſæpe oppugnâſſe: nam & Archiepiſcopos Colocenſem, & Tarentinum miſit, qui ab hujuſmodi Decretis concilium prohiberent, cujus egregia ad Patres oratio extat *in App. Concilii:* & per Jacobum Ebrodunenſem acta Concilii reſcidit, *ex ead. App.* Et fautores Concilii graviſſimis pœnis affecit. *Act. Concil. ſeſſ. 9.* Et quidquid contra Pontificiam auctoritatem decreverant, nulla & irrita eſſe declaravit, quíque ea tuerentur, dignitatibus ejecit. *Act. Concil. ſeſſ. 16.* Et deniq;, ut teſtatur Cardin. Turrecremata, qui Concilio aſſedit *l. 2. de Eccl. c. 100. Nunquam Eugenius adduci potuit, Concilio licèt omnia movente, ut ea confirmaret.* Illud verum eſt, Eugenium, cùm videret ſiſti ampliùs torrentem non poſſe, & Principum acceſſu, qui ob varias privatáſque rationes ab eo flectebant, potentiam ſynodi indies creſcere, rémque ad ſchiſma ſpectare; Concilium prorogâſſe, illúdque declarâſſe ritè inchoatum prolatúmque eſſe, revocatis, quæ in contrarium ſcripſerat, quæque ignorantiâ aut mutatione cauſarum nulla eſſe pronuntiavit: quæ tamen omnia, utpote graviſſimo metu ſchiſmatis & defectionis extorta, ipſóque Pontifice domíque foriſque armis & periculis obſeſſo, & vitæ ac libertatis incerto, nulla omnino fuêre; & quamvis jurata revocari poterant, tanquam notoriè extorta, & in Eccleſiæ graviſſimum damnum ſpectantia: quid enim tam legibus & naturæ conſentaneum, quàm rata non eſſe, quæ vis metúſque expreſſit, quæque in commune damnum redundant? Alio deinde ex capite promiſſis abſolvebatur Eugenius, quòd videl. Baſileenſes contra pacta initámque concordiam, nihil non aggredi adversùs Majeſtatem Pontificiam auſi ſunt, eámque ſolo æquare: ipſi Legatos ad Græcos mittere: ipſi alia, quàm Eugenius pactus erat, Græcis polliceri: ipſi Eccleſiæ Romanæ proventus intervertere: ipſi indulgentias largiri: ipſi Concilii tranſlationem (nam Græci Baſileam & Avenionem averſabantur) nolle: ipſi denique omnia; Pontifice ad ſuæ dignitatis ludibrium neglecto, umbriſque adſcripto: cui unquam in mentem veniat; debuiſſe Pontificem, quæ promiſerat obſervare, ipſo Concilio datâ fidem, humanas divináſq; leges calcante. (a) Ad hæc Cardinalis Turrecremata *l. 2. c. 100. Andreas* inquit, *Venetus, Dominii Venetorũ tunc Orator, & aliqui Domini Cardinales tunc apud Dominũ Eugenium præſentes, timentes futurũ magnum ſcandalũ in Eccleſia, minati ſunt privato*

(a) V. Apologeticum de hac re Eugenii libellum, & Raynaldum Anno MCDXXXVI. num. 2.

privato Domino Eugenio, quòd, niſi bullas illas adhæſionis concederet, ipſum ſolum recedentes relinquerent. Unde præfato Domino in lecto decumbente, præfati Domini referuntur, bullas illas taliter qualiter expediviſſe, & miſiſſe Baſileam.

Notandum 5. Etiamſi Eugenius IV. metu impendentium malorum confirmaſſet, quæ contra dignitatem Papalem in Concilio decreta ſunt, non propterea deduci poſſe, eum in fide erraſſe, cùm ea controverſia, quæ tunc agitabatur, necdum fuerit definita; nam quæ poſteà à Baſileenſibus ſunt ſtatuta, præſertim verò: *Hereticum eſſe, qui negat Papam Concilio ſubjici*: certum eſt nunquam ab Eugenio fuiſſe confirmata, immo & ab ipſo Eugenio, & à majore ac ſaniore parte Prælatorum poſitivè rejecta. Ipſe Turrecremta, qui omnium, quæ in Concilio fiebant, ſpectator aderat, negat Pontificem ullâ ratione flecti potuiſſe, ut decretis Concilii ſubſcriberet, quamvis declaraverit Concilium ritè inchoatum, continuatumque eſſe; aliud enim eſt Concilium eſſe legitimum, aliud omnia, quæ in illo ſtatuuntur legitimè facta & ſtatuta eſſe, ùt ex Concilio Chalcedonenſi & Epheſino 2. patet: quemadmodum non omnia, quæ à legitimo Papa fiunt, continuò legitimè facta ſunt.

Quod verò objici ſolet, Oratores Pontificis in ea decreta juraſſe. Reſpondemus juraſſe ſuo, non Pontificis nomine, ùt expreſſè habetur *in Appen. hujus Conc. ad ſeſſ. 17. Tom. 5. Concilior, Venet. edit. f. 649.*

Ex his ergo, quæ hucuſque diſputavimus, patet, cujus auctoritatis ſint Decreta Baſileenſia; fatemur enim fuiſſe Synodum Baſileenſem legitime convocatam, inchoatamque: ſed poſteà ex graviſſimis & publicis cauſis diſſolutam, ejuſque decreta, ſæpe & graviter ab Eugenio Pontifice reſciſſa, damnataque: & quamvis hic poſteà metu impendentium malorum, ac præſertim erumpentis ſchiſmatis, Baſileenſe Concilium inſtauraverit, revocatis, quæ adversùs illud ediderat; hæc revocatio per dolum & ſubreptionem confecta eſt, inſcio & decumbente Eugenio, ùt ex Turrecremata ſuprà notavimus: aut per metum expreſſa non potuit iis prævalere, quæ ante & poſt illam liberè ab Eugenio contra Concilium ſancita ſunt: nam ùt in ſimili cauſa ſcribit B. Athanaſius *in epiſt. ad ſolitariam vitam agentes: Non eſt cenſenda ejus ſententia, quàm minæ & terrores extorſerant, ſed ea, quam protulit, cùm liberos haberet affectus*: Aut denique

 ſihu-

ſi humani aliquid Eugenius paſſus, minoríque quam decuit Conſtantiâ Pontificiam dignitatem tutatus eſt, nihil propterea in fidem deliquit, cùm Decreta Baſileenſia, quantumvis temeraria & abſurda, nihil tamen contra fidem ſtatuerint: fueritque illius culpa aliquo modo illi ſimilis, quam Petrus incurrit, qui Judæorum metu ſimulatione uſus eſt: aut Liberius Papa, qui tœdio exilii pœnarumque in damnationem Athanaſii conſenſit, ſubſcripſitque primæ formulæ Sirmienſi, in qua nihil quidem fidei adverſum legebatur, ſed tamen omiſſa fuerat vox *Homouſii* & *Conſubſtantialis*, quam ùt fidei ſuæ teſſeram, Catholici præferebant; hanc ob cauſam malè quidem Liberius ab omnibus audiit, non tamen hæreticum fuiſſe habemus ex hiſtoriis Sozomeni *l.4.c.14.* & Nicephori *l.9. c.37.*

Immo ſi Baſileenſis Concilii hiſtoriam bene conſideres, validum ex ea argumentum conficitur, Papam Concilio ſuperiorem eſſe: quamvis enim Patres obniterentur, cœlum terramque miſcerent, Eugenium in jus vocarent, illique Pontificatum adimerent, alio in Romanam ſedem impoſito: Eugenius tamen Conventum Baſileenſem invitum licèt, diſſolvit, illique aliud Oecumenicum Concilium Florentiæ oppoſuit, quod Eccleſia Græca Latinaque, ùt legitimum amplexa; & ſimul Baſileenſe latrocinium, erectumque, ùt vocabant, Idolum abominata eſt: ſicque communi velut totius Orbis ſuffragio deciſum eſt, nullam eſſe Concilio in Pontificem auctoritatem: immo ab hoc tamquam ſuperiore poſſe illud diſſolvi: & quamprimum à Vicario Chriſti velut capite ſeparatur, in cadaver evadere corrumpique, totamque Eccleſiam, ſchiſmate, diſcordiis maliſque inficere.

§. XVII.

§. XVII.

Reſpondetur ad Textus Canonicos.

Summaria.

1. ℞. *Ad c. legimus 24. d. 93. & Gloſſam ibid.*
2. *Ad alia Capitula in decreto.*
3. *Ad c. 11. Octavæ Synodi.*
4. *Ad c. ſicut ſancti d. 15.*
5. *Ad auctoritatem S. Antonini.*

I.

Objicitur 9 c legimus 24. d. 93. qui exſcriptus eſt ex Epiſtola Hieronymi *ad Evagrium Epiſc.* ubi: *Sed dicis: quomodo Roma ad teſtimonium Diaconi Presbyter ordinatur? quid mihi prefers unius Urbis conſuetudinem? quid paucitatem, de qua ortum eſt ſupercilium, in leges Eccleſiæ vendicas? Si auctoritas quæritur, orbis major eſt Urbe.* Ergo ex ſententia B. Hieron. Concilium univerſale, quod totum orbem Chriſtianum repræſentat, majoris eſt auctoritatis, quàm Urbs, & Urbis Romanæ Epiſcopus: & ideò gloſſa in hunc locum: *Eſt hic,* inquit, *argumentum, quod ſtatuta Concilii prajudicant ſtatutis Papæ:* Et *in c. nemo 9. q. 3.* *Cum Papa peccat, poteſt ejus peccatum etiam Eccleſiæ denuntiari.* Et *in c. ſi Papa d. 40. Certè credo, quod ſi notorium eſt crimen Papæ, & inde ſcandalizatur Eccleſia, & incorrigibilis eſt, quòd inde poſſit accuſari; nam contumacia dicitur hæreſis c. ſi qui presbyteri d. 81. & contumax dicitur infidelis c. nullus d. 38.*

℞. Hieronymum *in can. cit.* non de poteſtate Romani Pontificis agere, majorne illa, minorve Concilio ſit, ſed calamum in ſuperbos Diaconos ſtringere, qui ſe Presbyteris æquabant; immo præferebant; cùm enim bonorum Eccleſiæ adminiſtratio illis commiſſa eſſet, & Romæ cauſis etiam præeſſent, teſte B. Auguſtin. *in quæſt. ex utroque mixtis q. 101.* fiebat, ut à populo lucrum, non dignita-

 tem ſpe-

tem ſpectante, magis colerentur, ipſique ſupercilium attollerent? Horum faſtui & contentionibus, quæ propterea ferebantur, compeſcendis, jam dudum Concilium Nicænum *c.17.* & Carthaginenſe *6. c.18.* ſtatuerant, Diaconi Presbyteris, ut dignitate, ſic honoribus cederent: immo conſuetudo Romanæ Eccleſiæ habuit, ut ſederet Presbyter ſtante Diacono, donec creſcente faſtu etiam Diaconi ſederent. Iſtorum ergo arrogantiam B. Hieronymus *epiſt. ad Evag.* confutat, docetque, non eſſe propterea Romanos Diaconos Presbyteris majores, quòd arrogantiam in conſuetudinem, vel potius abuſum vertiſſent: totius enim orbis, Presbyteros ante Diaconos venerantis conſuetudinem, abuſui & ſupercilio paucorum meritò præferri. En ſenſum & ſententiam Hieronymi, quæ ad rem noſtram nihil omnino pertinet. (a)

Ad gloſſam reſpondemus, eam methodo apud Juriſconſultos ſolemni in utramque partem argumenta & textus conferre: alioquin *in c. nemo 9. q. 3.* expreſsè dicit: *Etiamſi totus mundus ſententiaret in aliquo negotio, erga Papam, videtur quod ſententiæ Papæ ſtandum eſſet;* ut *in c. hæc eſt fides 24. q. 1.*

Aliud eſt Papam Concilio aut Collegio Cardinalium denuntiari, aliud judicari poſſe: denuntiationem ad effectum juſtæ & charitativæ reprehenſionis, ac ut media emendationi neceſſaria parentur, jam dudum Octava Oecumenica Synodus admiſit, nec nos negamus, & hoc ſolùm dicit Gloſſa *in c. ſi Papa.*

Ceterùm in iis, quæ ad fidem & doctrinam Theologicam ſpectant, Gloſſam exilis eſſe auctoritatis ex eodem loco manifeſtum eſt, ubi quærens: *Pro quo peccato deponi Imperator poſſit?* Reſpondet: *Pro quolibet, ſi eſt incorrigibilis; unde deponitur, ſi eſt minus utilis.* Quæ Gloſſæ opinio erronea eſt, præcinitque diſcordiis & ſeditionibus claſſicum, repugnatque Evangelicæ & Apoſtolicæ doctrinæ *Matth. 23. & Petri 1.*

III *Objicitur tex. c. confidimus 25. q. 1. c. contra & c. prima ſalus eâdem causâ & q.* Ubi dicitur, S. Pontificem ſacris canonibus, & Univerſalium ſynodorum Decretis alligari, *& ea nullam magis exequi Sedem, quàm primam oportere.* Concilium ergo eſt ſupra Papam, cui leges,

(a) V. S. Auguſt. quæſt. ex utroq; mixt. q. 101. S. Hieron. epiſt. 85. ad Evag. S. Gregor. M. l. 2. ep. 14. & ſeqq. Baron. ad annum CDII. n. 44.

leges, parendique neceſſitatem imponit: hæc enim eſt ſubjectionis argumentum.

℞. Aliqua eſſe à ſacris Canonibus & Conciliis ſtatuta, quæ ad Jus divinum & naturale pertinent, quæ Romanum Pontificem utique obligant, & de his præſertim ſermo eſt in præcitatis Canonibus, ut patet ex *c. ſunt quidam 25. c. 1. omne. & c. ſatagendum. eodem.* Quæ vero ſunt Juris tantùm humani, ea aut ex honeſtate obligant Pontificem, non neceſſitate *L. ex imperfecto. ff. de Legat. 3 & L. digna vox. C. de Legibus.* aut quoad vim directivam, non coactivam. V. S. Th. *1. 2. q. 96. a. 5. ad 3.* more ſuo eleganter differentem; cùm enim Principis exemplum in omnem partem valeat, fieri vix poteſt, ab aliis legem obſervari, quam Princeps ludibrio habet, infringitq;. Aut denique dicendum eſt Papam non poſſe temere, paſſim & abſque legitima cauſa Canones ſolvere, in iiſque diſpenſare: id enim quid aliud eſſet, quàm poteſtate ſuâ ad deſtructionem Eccleſiæ, non ædificationem abuti? Quod ſi velis crudè & abſque aceto præcitatos Canones intelligi, oportebit dicere, & concedere, quæ nullus dixit hactenus, conceſſitque, Pontificem videlicet non ſtatutis tantùm Generalium Synodorum, ſed etiam particularium, ſanctorumq; omnium Patrum ſubjacere; de his enim omnibus ii Canones loquuntur.

Sed lubet Gratianum ipſum audire de hoc argumento differentem, & Canones interpretantem. *His*, inquit, *ita reſpondetur. Sacroſancta Romana Eccleſia jus, & auctoritatem Canonibus impertitur, ſed non eis alligatur. Habet enim jus condendi Canones: utpote quæ caput eſt, & cardo omnium Eccleſiarum: à cujus regula nemini diſſentire licet. Ita ergo canonibus auctoritatem præſtat, ut ſe ipſam non ſubjiciat eis. Sed ſicut Chriſtus, qui legem dedit, ipſam legem carnaliter implevit, octavâ die circumciſus, quadrageſimo die in templo cum hoſtiis præſentatus, ut in ſe ipſo eam ſanctificaret; poſtea verò, ut ſe Dominum legis oſtenderet, contra legis litteram leproſum tangendo mundavit; Apoſtolos quoque contra litteram Sabbathi per ſata prætergredientes, ſpicas vellentes, & confricantes manibus ſuis, probabili exemplo David, & Circumciſionis, & templi excuſavit dicens: Non legiſtis, quid fecerit Abimelech, quando venit ad eum David, & dedit ei panes Propoſitionis, de quibus non licebat edere, niſi ſolis Sacerdotibus, & comedit ipſe, & pueri ejus?* Item, *Octavâ die ſecundum legem puer circumciditur:*

 & vos

& vos in ſabbatho circumciditis hominem? Item, *Cùm juge holocauſtum ex lege offeratur, cùm maſculus quadrageſimâ, fœmina verò octuageſimâ die ab ortu ſuæ navitatis ſecundùm legis imperium cum hoſtiis in templum præſentaretur; unde Sacerdotes offerentes hoſtias in templo, litteram Sabbathi ſolvunt, & ſine crimine ſunt: tunc filius hominis multò magis valet ſolvere litteram legis, qui eſt etiam Dominus Sabbathi. Hinc etiam de eo: Erat Jeſus docens, tanquam poteſtatem habens, id eſt, tanquam legis Dominus, addens moralibus ea, quæ deerant ad perfectionem, umbram figuralium in lucem ſpiritualis intelligentiæ commutans, non tanquam ſcribæ eorum, qui litteræ legis adſtricti non audebant aliquid addere, vel commutare. Sic & ſumma ſedis Pontifices canonibus, ſive à ſe, ſive ab aliis ſuâ auctoritate conditis reverentiam exhibent: & eis ſe humiliando ipſos cuſtodiunt, ut aliis obſervandos exhibeant. Nonnunquam verò ſeu jubendo, ſeu definiendo, ſeu aliter agendo, ſe Decretorum Dominos, & conditores eſſe oſtendunt. In præmiſſis ergo capitulis, aliis imponitur neceſſitas obſequendi: ſummis verò Pontificibus oſtenditur ineſſe auctoritas obſervandi: ut à ſe tradita obſervando, aliis non contemnenda demonſtrent; exemplo Chriſti, qui Sacramenta, quæ Eccleſiæ ſervanda mandavit, primò in ſe ipſo ſuſcepit, ut ea in ſe ipſo ſanctificaret. Oportet ergo primam ſedem, ut diximus, obſervare ea, quæ decernendo mandavit, non neceſſitate obſequendi, ſed auctoritate impertiendi. Licèt itaque ſibi contra generalia decreta, ſpecialia privilegia indulgere, & ſpeciali privilegio concedere, quod generali prohibetur decreto. Quanquam, ſi decretorum intentionem diligenter advertamus, nequaquam contra ſanctorum Canonum auctoritatem aliquid concedere invenietur. Sacri ſiquidem Canones ita aliquid conſtituunt, ut interpretationis auctoritatem ſanctæ Romanæ Eccleſiæ reſervent. Ipſi namque ſoli canones valent interpretari, qui jus condendi eos habent. Unde in nonnullis capitulis Conciliorum, cùm aliquid obſervandum decernitur, ſtatim ſubinfertur: Niſi auctoritas Romanæ Eccleſiæ aliter imperaverit, vel, ſalvo tamen in omnibus jure ſanctæ Romanæ Eccleſiæ, vel, ſalvâ tamen in omnibus Apoſtolicâ auctoritate.*

III. *Objicitur 11. c. 21. Octavæ Synodi Oecumenicæ*, ubi dicitur: *Univerſalis Synodus cum convenienti reverentia quamlibet quæſtionem de Romana ſede exortam audire tenetur, & in ea proficere; non tamen audacter ſententiam in Romanum Pontificem dicere*: ergo ſi non audacter, ſed cum debita reverentia Concilium univerſale procedat, poterit in

rit in Romanum Pontificem ſententiam proferre; non enim abſolutè prohibetur judicari; ſed temerè & audacter.

℞. Si modus tantùm judicandi, non ipſum judicium prohiberetur, nihil hîc ſpeciale circa Pontificem Synodus diſponeret, quod maximè tamen intendebat: cùm audax & temerarium judicium in omnium cauſis prohibeatur: & quoad hoc non eſt diſcrimen inter examen aut delationem, & judicium temerarium; cùm utrumque prohibeatur, & tamen Synodus citata diſcrimen facit, admittique poſſe quidem Concilium univerſale cognoſcere de controverſiis, notoriis delictis, & abuſibus quæ in ſummo Pontifice notantur; non tamen judicium ferre: hoc enim temerarium & audax fore. Si enim de notoriis Papæ delictis, abuſibus ſacræ poteſtatis, cognitio & judicium Synodo permitterentur, cur canon citatus inter cognitionem & ſententiam diſtingueret, & hanc Concilio negaret, illam permitteret? Permittitur ergo univerſali Concilio, ut quæ Pontifici objectantur, cognoſcat quidem examinetque, non tamen quoad effectum judicandi, ſed tantùm admonendi, reprehendẽdi, omnique honeſtâ ac permiſſâ ratione emendationẽ procurandi, immo etiam Pontifici, ſi Eccleſiam vaſtet uſurpetque aliena, reſiſtendi, ùt eleganter ſcribit B. Gregorius *l. 7. ep. 1. ind. 2 ad Jannarium*, & habetur *in c. Paulus 2. q. 7. Paulus dicit: Seniorem ne increpaveris: ſed hæc ejus regula in eo ſervanda eſt, cùm culpa ſenioris exemplo ſuo non trahit ad interitum corda juniorum. Ubi autem ſenior juvenibus exemplum ad interitum præbet, ibi diſtrictâ interpretatione feriendus eſt. Nam ſcriptum eſt: Laqueus juvenum omnes vos. Et rurſus Propheta dicit: Maledictus puer centum annorum.*

IV. *Objicitur 12. c. ſicut ſancti d. 15.* Ubi Gregorius M. dicit: *Ne quidem à S. Pontifice ſolvi poſſe, quos quinque Concilia Oecumenica ligârunt: aut ligare, quos illa ſolverunt.*

℞. Sermonem eſſe de hæreticis, quos ea Concilia damnârunt: nec enim in poteſtate S. Pontificis eſt efficere, ut ſit hæreſis, quod non eſt; aut ſit vera fides, quæ vera non eſt. Quod ſi velis ſermonem eſſe de jure merè humano: etiam iſta mutari à S. Pontifice ſine gravi & publica cauſa non poſſunt, dicimus enim ea non poſſe, quæ honeſtè licitèque fieri nequeunt.

V. *Objicitur 13.* S. Antoninus, qui *q. 3. p. T. 23. c. 2. §. 6. In iis quæ ad fidem pertinent, majorem eſſe* ſcribit *auctoritatem Concilii, quàm S. Pontificis:* & infrà. *In iis, quæ univerſalis Eccleſiæ ſtatum concernunt, non poſſe Papam contra Concilium aliquid ſtatuere.*

℞. S. An-

℞. S. Antoninum nihil aliud velle, quàm ſemel à Conciliis in materia fidei ſtatuta, mutari à Pontifice ampliùs non poſſe, quod veriſſimum eſt: ſicut enim in poteſtate Pontificis non eſt facere, ut triangulus non ſit triangulus: aut quod verum eſt, non ſit verum: multò minùs, ut quòd revelatum à Deo eſt & conſequenter credendum, non ſit revelatum nec credendum: immo ſi Papa, quæ ſunt fidei everteret, jam hæreticus eſſet, & ùt ſuprà diximus, Concilio ſubjectus. Rurſus in ipſis fidei Decretis condendis, ſi Papa toti Concilio repugnaret, ſuæque contra omnes opinioni inhæreret, nec veritatem edoctus acquieſceret, hoc ipſo hæreticus præſumendus eſſet, nec illius ſententia prævaleret, quia privatum Doctorem ageret, hoc eſt, privatis tantum rationibus duceretur.

Rurſus non poteſt Papa ea Conciliorum ſtatuta abolere, quæ ad totius Eccleſiæ pacem, & decorum conſtituta ſunt, hoc enim eſſet abuti poteſtate, quam ad ædificandum accepit, non deſtruendum. In his caſibus negat S. Antoninus, & nos cum ipſo, Papam Concilio adverſari poſſe, quod tamen non ex eo provenit, quòd Papa non ſit ſupra Concilium; ſed quod non ſit ſupra Deum, ſupra fidem, ſupra rectam rationem. (a)

§. XVIII.

Reſpondetur ad exempla Pontificum, qui à Conciliis videntur judicati, damnatiq; fuiſſe.

Summar. unicum.

℞. *Ad exempla variorum Pontificum, quos Imperatores aut Concilia judicârunt.*

Objicitur 14. Multi Pontifices fuerunt judicati punitiq; à Conciliis, imo etiam Imperatoribus. Marcellinum judicavit Synodus Sinveſſana, quòd Idolo thus incendiſſet. Conſtantius Liberium. Juſtinianus Sylverium proſcri-

(a) V. Gelaſ. Pap. in ep. ad Epiſc. Lucan. 1. c. 2. & habetur c. Et ſi cauſa 1. q. 7.

proſcripſit. Otto I. in Concilio Romano Joannem XII. expulit, ſuffecto Leone VIII. Henricus III. Gregorium VI. depoſuit, & Clementem II. ordinari in Concilio Epiſcoporum juſſit, teſte Leone Oſtienſi *l.2. Chron. Caſſ.c. 80.*

℞. Hæc exempla qui objiciunt, manifeſtè produnt, quàm malam, miſeramque cauſam ſuſceperint defendendam, cui ſuſtinendæ argumentis æquè miſeris utuntur, & toties damnatis: eâdem enim ratione poſſent & exemplo Davidis adulteria, & Neronis tyrannidem commendare. Sed ad ſingula veniendum.

Marcellini cauſam Sinveſſani Patres cognoverunt, & examinârunt quidem, meritoque, cùm idolis adoleviſſet; nec tamen condemnare auſi ſunt, ùt patet ex actis illius Concilii. *Tom. 1. Concil.*

Conſtantius Imperator Arianus eo jure Liberium in Beroëam Thraciæ relegavit, quo Nero Martyres perſecutus eſt. Vicit Liberium biennii exilium, & in Athanaſii condemnationem conſenſit, quæ cauſa fuit, ut hæreſis ſuſpectum nollent Catholici admittere, ſed Felici III. adhærent, multique proptereà à Præfectis Conſtantii Martyrio ſunt affecti. *V. Hieron. in Chron.*

Sylverium per vim metûmque, acceptâque inſuper pecuniâ Theodorus Gottorum Rex ſolio Pontificali impoſuit: ſed poſtmodùm ejus electioni Clerus ſubſcripſit teſte Anaſtaſio *in vita Sylverii.* Hunc cùm Theodora Auguſta permovere non poſſet, ut Anthymum hæreſis Eutychianæ damnatum reſtitueret, per Beliſarium in exilium egit, & Vigilium, à quo ingentem auri ſummam acceperat, & majora promiſſa, Pontificem juſſit. Exilio Sylverii ea cauſa prætexta, quòd contra Imperatorem cum Gottis colluderet: fictæque litteræ Sylverii Pontificis nomine, quæ colorem calumniæ adderent. Exhorruit poſteà Beliſarius impium facinus, illique expiando Romæ templum poſuit, ſceleris juxtà, & pœnitentiæ monumentum. (a)

Joannis XII. expulſio ſic habuit: Joannes Alberici potentiſſimi Romanorum Patritii filius, in principatum urbis defuncto Patre ſucceſſit: & paullo pòſt duodeviginti annos natus, mortuo

(a) V. Anaſtaſ. in Sylver. & Liberat. in Breviar. c.22. Baron. ad annum DXXXVIII.

Agapeto in Papatum irrupit, metu, potentiâ, opibus nixus, & quem ſchiſmatis & pejorum metu, toleravit potius Eccleſia Pontificem quàm fecit. Hic Berengarii tyrannidem non ferens, Ottonem per Legatos in Italiam vocavit; adfuit cum ex rcitu Otto fuſoque Adalberto Berengarii filio Italiâ potitus, & à Joanne unctus eſt Imperator: fides mutuò data & accepta, ac juramento adſtricta. Vix Româ exceſſerat Otto, & Joannes pactorum neglgens ſe Adalberto jungit, cauſatus ſuis hoſtibus Ottonem favere, & quæ ad Romanam Eccleſiam pertinerent, uſurpare. Imperator binâ legatione Pontificis animum placare conatus eſt, ſed cùm flecti non poſſet, Romam armatus intrat, Pontificem in fugam vertit, Clerum Populumque Romanum juramento adſtringit, nunquam ſine Imperatoris aſſenſu Pontificem electuros: & denique coactâ Italiæ & aliquot Germaniæ Epiſcoporum Synodo, præter Clerum Romanum, Joannem Pontificem ſacrilegii, inceſtûs, Simoniæ aliorumque criminum turpiſſimè reum vocari curat, nec comparentem, Papatu exuit, & ex Concilii ſententia Leonem ſubrogat, Octavum poſteà dictum. (a)

Joannes paullo poſt extinctus eſt, quem Luitprandus in adulterio à dæmone occiſum ſcribit. Circa hanc Joannis XII. depoſitionem obſervandum eſt, malè aliquos hujus exemplo uti, ut probent Papam criminoſum à Concilio Univerſali deponi poſſe: nimis enim hoc argumentum probat; cùm enim Concilium à quo Joannes exauctoratus eſt, particulare, & ex Epiſcopis Italiæ præter pauciſſimos Germaniæ conflatum fuerit; ſequeretur contra omnium ſententiam, etiam Synodum particularem, cui ne quidem Epiſcopi abdicandi poteſtas eſt, ſupra Pontificem Romanum eſſe: Deinde quidquid in prima illa Synodo Romana contra Joannem ſtatutum eſt, alia Synodus æque Romana damnavit, in qua conclamatum à Patribus eſt, primam illam fuiſſe proſtibulum favens adultero, invaſori ſcilicet alienæ ſponſæ, nempe Leoni intruſo. Et Joanne poſteà extincto, Cleri Romani & Cardinalium voto Benedictus V. Papa renuntiatus eſt, nec prius à Romanis deſertus, quàm armis Ottonis Auguſti Româ iterum captâ: refertque Dietmarus Epiſcopus Merſeburgius *l. 2. Chronici.* ob injurias Benedicto

(a) Vide Luitpr. c. 8. l. 6.

dicto illatas Ottonis exercitum peſte graviſſimâ conflictatum, qua magna illius pars conſumpta eſt. Idem Dietmarus, qui tempore Ottonis ſcribebat, de eodem Benedicto hæc ſcribit: *Romanorum prepotens Imperator Otto ſecundus, valentiorem ſibi in Chriſto Dominum Apoſtolicum Benedictum, quem nullus abſque Deo judicare potuit, injuſtè, ut ſpero accuſatum, & quod utinam non feciſſet, exilio in Hamaburg relegari præcepit.* Sed hæc omnia ſint nulla: fueritque Joannes XII. in Synodo Romana legitimè judicatus damnatuſq;, nihil illius exemplo convincitur, Joannem enim fuiſſe metu, & largitionibus intruſum, & ab Eccleſia toleratum non electum, jam ſupra diximus; nulla eſt verò conſequentia à Pontifice intruſo ad Pontificem legitimè electum: intruſio enim inficit electionem, redditque nullam: de quo *vide §. 14.*

Cùm ergo depoſitio Joannis XII. ex tot capitibus evadat ad minimum dubia, nihil facit ad Concilii ſuperioritatem probandam; cùm principium dubium non ſit idoneum medium veritatis demonſtrandæ: priùs ergo certi aliquid in medium afferant, tum à nobis aſſenſum petant; neque enim tam mali rerum æſtimatores ſumus, ut rebus dubiis fidem addicamus nos, tot ex ſacris litteris, Conciliis, ſanctiſque Patribus ex adverſo inſtructi, edoctiq;. Otto Friſinganus *l.6.c.23.* de hac ipſa Joannis depoſitione ſic loquitur: *Quæ omnia utrùm licitè, an ſecus acta ſint, dicere præſentis non eſt operis; res enim geſtas ſcribere, non item rerum geſtarum reddere rationem propoſuimus.*

Ad Gregorium VI. *reſpondemus*, aut non fuiſſe illum Pontificem legitimum; tres enim eo tempore ſibi Pontificatum vindicabant, & unus in Vaticano, alter ad S. Mariam, tertius in Palatio Lateranenſi ſedebant: aut quod verius eſt, legitimus quidem Pontifex Gregorius fuit, ſed cùm videret armatum ex una parte Henricum Regem, eumque implacabilem: ex altera verò imminens Eccleſiæ ſchiſma, ſponte Papatu abiit. (a)

Ergo ut hunc §. concludamus: exempla hactenus allegata, cùm ſint de Pontificibus aut intruſis, aut dubiis, aut ſponte cedentibus, aut per tyrannidem ejectis, nihil probant; nec enim quid vi aut per injuriam factum ſit quærimus, ſed quid Jure, & ex legum præſcripto fieri poſſit debeatque.

(a) V. Platinam in vita, & Otton. Friſingenſ. in Chron. l. 6. c. 32.

§. XIX.

Reſpondetur ad alias rationes, quæ Pontificibus opponuntur.

Summaria.

1. *Melius Eccleſiæ conſultum eſſe, ſummâ poteſtate in Pontifice potius, quàm Conciliis collocatâ.*
2. *Pontificem non Eccleſiæ, ſed Chriſti Vicarium & Miniſtrum eſſe, non ergo Concilio, aut Eccleſiâ inferiorem.*
3. *Eccleſiam à Papa, hoc eſt, Capite ſeparatam errare poſſe.*
4. *Papam membrum Eccleſiæ eſſe, poteſtatem verò ipſam Papalem non ex parte tantum, ſed plenariè Pontificis eſſe.*
5. *Ex Matth. 18. abſurdè deduci Papam judicio Concilii ſubjacere.*
6. *An in Eccleſia ut diſtinctâ à Pontifice, reperire ſit ſupremam & Papalem auctoritatem?*
7. *Quid de Pontifice mortuo, deportato, amente? &c.*
8. *Quid de Papa hæretico?*
9. *Ex jure defenſionis, quo contra Pontificem Eccleſia gaudet, malè deduci jus majoritatis & juriſdictionis.*
10. *Non tamen fruſtra eſſe Concilia, quia Pontifici ſubſunt.*
11. *An expediat curando corpori caput truncare?*

I.

O*Bjicitur 15.* Deus Eccleſiæ ſuæ optimè providit, multoque meliùs, quam Synagogæ, cui dicitur: *Quid debui facere vineæ meæ, & non feci? Iſa. 5.* Sed Eccleſiæ peſſimè conſultum foret, ſi omni remedio careret, quo Pontificem

ficem Eccleſiæ inutilem, immo noxium, vitaque & moribus omnia corrumpentem, qualis Joannes XII. fuit, amovere non poſſet: ſicut enim corruptio optimi eſt peſſima; ita corruptus & malus Pontifex eſt peſſimum Eccleſiæ malum: quis autem credat Deum peſſimo malo, nullum remedium, quo ſanaretur, oppoſuiſſe? nec verò remedium ullum eſt, ſi Pontifex malus & incorrigibilis judicari poteſt à nemine: quemadmodum nec ægroto ullum remedium eſt, ſi nulli medico ſubdatur, qui corruptum infectumque membrum ferro ſecet. Aut verò Deus Eccleſiam neceſſariis remediis in peſſimo morbo deſtituit, aut Pontificem malum, & corrigi nolentem alicui medico ſubdidit; cui verò ſi non Concilio univerſali?

℞. Ad ipſam Dei providentiam, & maximum Eccleſiæ bonum pertinere, quòd ſummam Poteſtatem in Pontifice, non Concilio collocaverit, & hoc illi ſubjectum voluerit: ſi enim optimè conſultum eſt navi, quæ unius imperio ducitur: exercitui, qui unico paret, non pluribus: corpori, cujus ſumma & tota facultas gubernandi regendique in capite non membris eſt: quis propterea Eccleſiam dicat minùs providè inſtructam, quòd illi unum caput Deus, unùmque Ducem præfecerit, illique ſummam rerum, non multitudini crediderit; immo malè Deus Eccleſiæ providiſſet, Pontifice Conciliis ſubjecto, & frænis non aurigæ, ſed equo commiſſis. Magnum malum fatemur Princeps malus, ſed pejus, multitudo dominans. Nec enim tantum periculi eſt ex malo Pontifice, quantum ex ſchiſmate, & diſcordiis: hæ ſiquidem malos juxta bonoſque involvunt, aut ignorantiâ videlicet, aut indiſcretâ pietate: ſunt diuturnæ: tollunt pacem mutuamque charitatem, hoc eſt, animam Reipubl. impunitatem flagitiis & licentiam tribuunt, & tandem in hæreſes deſinunt. Hæc omnia ex diſcordiis; nec diſcordiæ umquam defuturæ, ſummâ rerum in Concilium collatâ. Legantur Acta Conciliorum & Baſileenſis præſertim; quid non illic mali, ambitionis, diſcordiarum, ſcandali, latrocinii denique reperias ſeceſſione ſemel à Pontifice factâ, uſurpatâque in hunc poteſtate? Et docuit exemplum Eugenii IV. nullum fore tam innocentem ſanctumque Pontificem, & tanto faſtigio parem, cui non timendum ſit à Concilio naufragium, ſemel hoc ad clavum ſedente, ut me-

titò B. Gregorius Nazianzenus *epiſt. 55. ad Procopium* ſcripſerit: *Nunquam ſine periculo ac offenſione ſacerdotum haberi conventus.* Quod veriſſimum eſt, ubi non uni parent, à quo ducantur; ubi enim plures ſunt mentes ac plura corda, ibi ſemper aliqua ineſt opinionum & affectuum diſcordia: hæc contentionem parit, & contentio ſeu pugna ùt in corporis, ſic animi temperamento corruptionis origo eſt. Patet ergo Eccleſiam optimè à Deo curatam eſſe, cùm unum qui regeret, non plures præfecit. Nec propterea vitia Pontificum ſine remedio ſunt: rogari enim, monerique poteſt, nec à Concilio tantùm, ſed etiam à Principibus Chriſtianis: & hoc præſertim tempore, quo tanta honoris & decoris ratio in aulis habetur, ut vix aliquem Pontificem futurum credamus, tam pudoris expertem, qui hoc, quo diximus, modo, aut non correcturus ſit vitia, aut ſaltem ne oculos feriant velaturus; & quod monuit Politicus: *Semotis ſaltem arbitris, turpis futurus.* Quod ſi Eccleſiam invadat, aut aliena uſurpet; reſiſti illi poteſt, & quævis honeſta defenſio opponi. Hæc ſi non proſint: Oratio adhibenda, quæ inter media à Deo præparata, efficaciſſimum eſt, & ſi ritè fiat, non poteſt non exaudiri, juxta illud Joann. *14. Quodcumque petieritis Patrem meum in nomine meo, hoc faciam, ut glorificetur Pater in filio.* Et pulchrè docet S. Th. *3. contra Gent. c. 95 & 96.* Nec propterea dicendum eſt, Eccleſiam abſque remedio eſſe, quia remedium à ſolo Deo exſpectat: immo tanto fortius eſt remedium, quanto propinquius & immediatius à Deo eſt, & ordini ab ejus providentia ſtatuto accommodatius: eſt vero divinæ Providentiæ ordo, ut quæ in aliquo genere ſuprema ſunt, nullis inferiorum ſubdantur: in corpore humano quia cor eſt primum mobile, à ſe ipſo, non alio vibratur: Sol in genere lucidorum eſt primum lucens, & ideò omnia illuminat, ipſum à nullo alio, præter Deum illuminatur: Principia demonſtrationum, ſunt prima in genere intelligibilium, & ideò per alia principia non demonſtrantur: Linea in genere rectorum eſt prima figura, & ideò judex & regula omnis obliqui, ipſa verò ab alia non rectificatur: Denique primum mobile eſt menſura motûs, & temporis, & ideò tempori non ſubjacet: nec propterea timendum eſt, ne iſta juxta terminos à Deo impoſitos præfixoſque deficiant, quia immediatè à Deo gubernantur. Cùm ergo ex Dei inſtitutione Papa ſit fundamentum,

tum, Paſtor caputque, hoc eſt, primum movens, & gubernans in Chriſti Eccleſia, Eccleſiæ non ſubjacet, ſed Deo ſoli; nec propterea timendum eſt,ut in fide & doctrina deficiat; & Eccleſiam abſque; remedio relinquat, cui Deus hunc ordinem impoſuit, & cui,ne pereat, curæ eſt,reſervato ſibi tamen Vicarii ſui judicio,juxta illud *Ezech.34. Hæc dicit Dominus Deus: Ecce ego ipſe ſuper Paſtores requiram gregem meum de manu eorum,& ceſſare faciã eos, ut ultra non paſcant gregem meum,nec paſcant amplius paſtores ſemetipſos, & liberabo gregem meum de ore eorum,& non erit ultra eis in eſcam.*

II. *Objicitur 16.* Papa eſt Miniſter Eccleſiæ *1. ad Corint.4.* & *Matth.20.*& ideò S. Thom.*2.2. q.100. 1.expr.* docet *Papam non eſſe Dominum, ſed Diſpenſatorem rerum Eccleſiæ.* Nec Eccleſia eſt propter Papam, ſed Papa propter Eccleſiam, ad cujus ædificationem, non deſtructionem claves & poteſtatem accepit. *2. ad Corinth.13.* Si Papa eſt Miniſter & Diſpenſator Eccleſiæ, ergo eſt infra Eccleſiam & infra Concilium,quod illam repræſentat.

℞. Papam eſſe Miniſtrum ac Vicarium Chriſti, & etiam Miniſtrum Eccleſiæ. Miniſtrum Chriſti, quia hujus Vicarius, & ab hoc poteſtatem in Eccleſiam accepit, & adminiſtrationem bonorum ipſius Chriſti, & ideò *1.ad Corinth.4.* Apoſtolus dicit: *Sic nos exiſtimet homo ut miniſtros Chriſti.* Eſt etiam Miniſter Eccleſiæ, quia in hujus bonum & ædificationem Chriſtus Papatum inſtituit: ſed hoc miniſterii genus non infert ſubjectionem, & inferioritatem: nam & Angeli dicuntur miſſi in miniſterium propter eos, qui capiunt hæreditatem ſalutis *ad Hebr.1.* nec tamen Angelus infra hominem eſt,ſed infra Deum, cujus propriè miniſtrum agit. Immo hoc ipſum bonum, pax & unitas Eccleſiæ, ad quam ordinatur Papatus, exigit, ut Eccleſia ſit infra, non ſupra Papam; quemadmodùm & Dux eſt propter exercitum, & Gubernator eſt propter navigantes; non tamen in exercitu ducendo, regendaque navi, aut nauta navigantibus ſubjacet, aut Dux exercitui; quia hoc ipſum in malum potiùs & militibus & navigantibus cederet. Licet ergo Deus plus Eccleſiam dilexerit, quàm ſolum Papam, voluit tamen eam Papæ ſubjectam, quia magis illi expedit uni, quàm pluribus ſubeſſe; & obedire, quàm imperare: quando ergo ipſa ſubjectio eſt majus bonum, quàm non ſubjectio, non valet conſequen-

quentia; Papa eſt propter Eccleſiam; ergo Eccleſia non Papæ eſt ſubjecta, ſed Papa Eccleſiæ, quemadmodum non ſequitur, pater magis diligit filium quàm tutorem; & tutor eſt propter filium: ergo filius non eſt tutori ſubjectus, nec minoris auctoritatis, quàm tutor; immo quia pater magis filium dilexit, quàm tutorem, oportuit majorem huic, quàm illi auctoritatem dare, cùm melius ſit filio ſubeſſe, quàm non ſubeſſe.

Et denique cùm dicitur, Papam eſſe propter Eccleſiam: & Eccleſiam plus à Deo, quàm ſolùm Papam diligi; verùm non eſt de Eccleſia à capite ſuo ſeparata, illique oppoſita, nec obtemperare volente, qualе Concilium Baſileenſe: talis enim Eccleſia Vicario Chriſti non ſubjecta, & in eum inſurgens, cùm alienam Poteſtatem ſibi uſurpet, diſſolvatque ordinem a Deo inſtitutum, & in ſchiſma deflectat, non poteſt Deo placere, cui confuſio, ſchiſma, & ambitio nunquam placuerunt, nec placere poſſunt.

III. *Objicitur* 17. Eccleſia errare & deficere non poteſt, cùm ipſa ſit columna & firmamentum veritatis *1. ad Timoth. 3.* Papa verò & errare & deficere poteſt, immo in hæreſin incidere *c. ſi Papa d. 40.* ergo judicium Eccleſiæ firmius certiuſque eſt, conſequenter prævalet judicio Papæ.

℞. Si Eccleſiam à Pontifice ſeparatam, nec ab illa directam conſideres, eam omnino errare poſſe, ùt patuit in Conciliis Epheſino 2. & Baſileenſi, & nos ſuprà docuimus; ſicut enim corpus capite minutum, aut aliàs à capite non directum, impingit, caditque: ſic Eccleſia & Concilium, auctoritate; & gubernatione Pontificis deſtitutum. In ipſum Pontificem, ùt privata quædam Perſona, error quidem perſonalis cadere poteſt, & in illum facilius, quàm in Concilium; proniùs enim eſt unum, quàm plures decipi: ſed non ſi Papa ex auctoritate Pontificia ſibi à Chriſto communicata, & ex cathedra ſententiam ferat, & in fide aliquid definiat: tunc enim non ipſe, ſed Spiritus ſanctus per illum loquitur, teſte Chriſto Domino *Marci 13. Non enim vos eſtis, qui loquimini, ſed Spiritus S. qui loquitur in vobis.* Cùm ergo ad Pontificem ſpectet, quæ ſunt fidei determinare, illique Eccleſia obedire teneatur, ùt docet ſanctus Thomas *2. 2. q. 1. a. ult. & contra errores Græcor. c. 37. & habetur in c. quoties 24 q. 1.* Error Pontificis totius Eccleſiæ, hoc eſt, capitis & membro-

membrorum error eſſet, cùm tamen certum ſit, Eccleſiam in rebus fidei erroris expertem eſſe. Et de hoc plura in ſequenti Propoſitione. Sed demus, Pontificem errare poſſe in materia fidei; adhuc non ſequitur eſſe Concilium ſupra Papam. Nam vel error in fide eſt vincibilis, & tunc Pontifex vincibiliter errans hæreticus eſt, in quo caſu concedimus Concilio ſubeſſe: Vel error invincibilis eſt, & tunc Pontifex veritatem à Concilio docendus eſt, ùt habetur *in c. Paulus 2. q. 7.* Cui niſi acquieſcat, error invincibilis evadit, & hæreticalis.

IV. *Objicitur 18.* Omne totum eſt majus ſuâ parte; ſed Papa eſt pars & membrum Eccleſiæ, & hæc eſt totum corpus myſticum; huic ergo Papa ſubjacebit.

℞. Eccleſiam ùt à Papa diſtinctam, & huic oppoſitam non eſſe integrum corpus, ſed truncum & acephalum. Et quamvis Papa ùt homo Chriſtianus ſit membrum Eccleſiæ præcipuum, & maximæ dignitatis: ipſa tamen auctoritas, juriſdictio, & poteſtas Papalis non eſt pars aliqua, ſed tota, & plena, & redundans juriſdictio, cui omnem Eccleſiam (cujus juriſdictio eſt pars tantum aliqua & delibatio Pontificiæ poteſtatis) Chriſtus ſubjecit; quemadmodùm in corpore humano, licèt caput ſit membrum corporis, ipſe tamen influxus directivus & gubernativus, qui per ſenſus, intellectum, voluntatem & diffuſionem ſpirituum animalium exercetur, non eſt particulariter, ſed totaliter in capite, à quo velut fonte in reliquum corpus derivatur; Sic omnino plenitudo Eccleſiaſticæ poteſtatis in Papa à Chriſto collocata eſt, & per Papam in Epiſcopos deducitur, ùt habetur *in c. ſacroſanctâ d. 22. c. omnes d. ead. c. qui ſe ſcit 2. q. 6. c. decreto 6. q. 6. Et Baſileenſis in epiſt. Synodali ad* Eugenium IV. *Vid. de hoc argumento prolixè differentem Salmer. Tomo 12. à Tract. 64.*

V. *Objicitur 19.* Eccleſia ex Chriſti ordinatione conſtituta, eſt judex Papæ, per illa verba Matth. 18. *Si peccaverit in te frater tuus &c. dic Eccleſiæ: & ſi Eccleſiam non audierit; ſit tibi ſicut Ethnicus & Publicanus.* Aut ergo Papa frater non eſt, nec eundem cum reliquis Chriſtianis Patrem Deum habet, eandemque Matrem Eccleſiam: aut ſi frater eſt, ab Eccleſia judicari poteſt, & ſi Eccleſiam non audit, Ethnici & Publicani inſtar habendus.

 ℞. Ad

V. Ad hunc Matthæi locum jam ſupra reſpondimus, eumque explicavimus: ſed quia in hoc textu velut arce tutiſſima opinionis ſuæ ſpem omnem Adverſarii ſtatuunt, aliquid adhuc dicemus, ut pateat, quàm infirmum ſit hoc illorum præſidium.

Aut ergo volunt Adverſarii hunc Matthæi locum de fratre Eccleſiæ ſubjecto intelligendum eſſe, aut de fratre etiam non ſubjecto, qualem non dicimus Pontificem eſſe? Si de fratre non ſubjecto: hoc abſurdum eſt, & impoſſibile, cùm non ſubjectus deferri & puniri à judice non poſſit, quem non habet. Si de fratre ſubjecto: oportet priùs demonſtrent Papam Eccleſiæ ſubjectum eſſe, quàm poſſe ab ea puniri: aut ſi hoc ſupponunt, ſupponunt planè, quod probandum erat. Quæ ergo eſt hæc demonſtrandi ratio, ſupponere quod probandum eſt, & idem per idem, hoc eſt, enſem per gladium, & nigrum per atrum explicare? eſt equidem frater Chriſtianorum, ſed etiam Princeps Eccleſiæ, de quo Chriſtus non loquitur. Deinde mille ſunt ſcripturæ textus, qui in ſenſu accommodo & poſſibili ſunt intelligendi; ſicut etiam in hoc ipſo Matthæi loco; non omne peccatum (v. g. occultum, quodque probari non poteſt) deferendum eſt Judici, & per teſtes probandum: ſicut ergo non omne peccatum deferri debet, ſed illa, quæ poſſunt probari, & à judice puniri; ita nec omnis perſona deferenda eſt, ſed quæ judicem habet, plectique poteſt: & ſi tu omnem Chriſtianum judicem habere, punirique poſſe, etiam Papam, ſupponas: hoc priùs probandum eſt, & tum denique locus Matthæi applicandus. Denique cùm Papam ab Eccleſia judicandum puniendumque eſſe dicis, quam tu Eccleſiam intelligis? Papæ conjunctam, aut ab hoc ſeparatam? ſi conjunctam: ergo non probas ex hoc Matthæi loco Concilium, ùt à Papa diſtinctum, eſſe Papa ſuperiorem: ſi verò à Papa ſeparatam intelligis: negamus Eccleſiam aut Concilium univerſale dici poſſe, cui pars optima & maxima, hoc eſt, caput abeſt, quemadmodum nec integram domum dixeris, quæ fundamento, nec integrum exercitum, qui Duce caret. Vides ergo quot morbis argumentum laboret, quod putabas inſuperabile?

VI. *Objicitur 20.* Poteſtas Papalis non tantùm eſt in ſolo Romano Pontifice: ſed multò principalius in tota Eccleſia, & Concilio Eccleſiam repræſentante: ſi enim Eccleſia Papalem auctorita-

tem

tem non habet, cur eligit Papam; cur eo defunćto omnia, quæ Pontificis ſunt, præſtat? Fac perpetuo carcere aut amentiâ Pontificem teneri, cujus erit de rebus fidei infallibilem, & expertem erroris ſententiam ferre?

℞. Hoc argumentum probari Concilium non eſſe ſupra Papam, ſed paris ejuſdemque poteſtatis, & conſequenter, nihil in Pontificem poſſe, cùm par in parem poteſtatem non habeat. Deinde ſi hanc poteſtatem Papalem Concilium habet, à quo habet? à ſe, an à Chriſto? Non à ſe; quia eſt ſupernaturalis, quæ non habetur, ſi non datur: Non à Chriſto; quia numquam & nullibi legimus in ſacris Paginis Eccleſiæ aut Concilio dićtum: *Tibi dabo claves Regni cœlorum: Super te ædificabo Eccleſiam meam: Paſce oves meas. &c.* Quid autem turpius, minuſq; conſentaneum rationi, quàm dicere Chriſtum poteſtatem tantam, tam magnam Concilio dediſſe, nec tamen poſſe oſtendere quando, ubi, quibuſve verbis? Si Provinciam tibi à Cæſare donatam diceres, nec tabulas aut teſtes donationis proferres, quis tibi fidem commodaret? & tamen hoc Adverſarii faciunt, dum Regnum Cœlorum Conciliis commiſſum eſſe à Chriſto dicunt, nec tamen toties interpellati tabulas & chirographum Commiſſionis oſtendunt: aut ergo nimis ſimplices illi, qui fidem nihil probantibus præſtant, aut nimis ipſi præfidentes, qui fidem petunt nunquam promeritam condućtamque. Si totum jus & faſtigium Papale in ſolo Concilio eſt, ergo in Eccleſia duæ ſupremæque erunt poteſtates, hoc eſt, in uno Regno duo, parique potentiâ Reges: in uno Cœlo duo ſoles: in uno corpore duæ animæ, duo capita: hoc eſt, monſtrum Regiminis, & à quo ſemper bene inſtituta Reſpublica abhorruit. Et ſi Concilio par eſt Pontificia aućtoritas, cur ergo Papali eget confirmatione; & ideò eget, ut ſine iſta Concilium ſit planè nullum, per apertiſſimos textus à nobis ſuprà citatos: ſuperflua planè hæc eſſet confirmatio, ſi totum jus Papale in Concilio reperiretur: nec enim à pari confirmatio petitur. Ex quo etiam confutantur, qui dicunt: ſupremam poteſtatem in Papa non principaliter eſſe, ſed tanquam in miniſtro Eccleſiæ & Concilii; & ita, quod eſt abſurdiſſimum, petere Concilium à miniſtro confirmationem. Nec verum eſſet, quod in Concilio Conſtantienſi definitum eſt *Seſſ. 8. Papam eſſe immediatum*

Vicarium Chriſti: eſſet enim potiùs Vicarius Concilii, & Eccleſiæ.

Nec bene colligitur eſſe in Concilio aut Eccleſia poteſtas Papalis, quia Eccleſia Papam eligit; ſicut non ſequitur in Capitulo, à quo Epiſcopus eligitur, eſſe poteſtatem Epiſopalem: ipſa enim eligendi forma, ipſique electores ſubjacent legibus Pontificum, qui modum & formam eligendi præſcripſerunt: nec conferunt eligendo poteſtatem Papalem, ſed nominant perſonam, cui poteſtas immediatè à Deo confertur: nemo enim alius Vicarium Principi dat, quam ipſe Princeps: & in Concilio Conſtant. *Seſſ.8.* definitur, Papam immediatum eſſe Vicarium Chriſti. Quid autem mortuo Pontifice, aut in perpetuam amentiam lapſo, Concilium poſſit aut non poſſit; nolumus definire, cùm ipſa Eccleſiæ praxis, quid fieri in ſimilibus caſibus debeat, ſatis oſtendat: nos verò non de hoc caſu loquimur, ſed de Pontifice vivente, & ex Pontificia auctoritate aliqua decernente, quem ſupra Concilium eſſe dicimus. Videatur tamen Cajetan. *in opuſc. de auctoritate Papæ & Conc cap.16.* ubi docet, Pontifice capto aut relegato, cujus conveniendi nulla ſpes ſit, non propterea alium Pontificem eligi poſſe; ſed imitatione Eccleſiæ primitivæ, cùm Petrus ab Herode captus eſſet, orationem ſine intermiſſione ad Deum fundandam eſſe, ut Eccleſiæ ſubveniat. In caſu verò perpetuæ amentiæ, & cujus curandæ ex medicorum conſenſu ſpes nulla affulgeat; Papam haberi pro mortuo quoad vitam rationalem & intellectualem, non tantùm in actu, ùt in dormiente, ebrio aut phrenetico contingit, ſed etiam in potentia naturali. Videatur etiam Suar. *de fide d.10. ſ.6.* Advertendum tamen eſt circa omnes hos caſus & hypotheſes, quæ fieri ſolent: pertinere ad Dei providentiam, qui Eccleſiam & Papatum cum ſuprema poteſtate inſtituit; ne hujuſmodi caſus evenire permittat, quos quidem abſolutè non repugnat evenire; ſi tamen evenirent, ordinem à Deo impoſitum confunderent, & ideò repugnantiam habent reſpectivam & conſequentem, hoc eſt, ex ſuppoſitione divinæ voluntatis & Providentiæ, decernentis rem hoc, & non alio modo fieri: v.g. fieri quidem abſolutè poteſt Clementem VIII. non eſſe validè baptizatum, & conſequenter, nec verum Pontificem, & ea quæ circa fidem & canonizationem Sanctorum ab illo ſtatuta ſunt, æquè invalida fuiſſe, ſed ſuppoſitâ Dei providentiâ,

dentiâ, quâ voluit Eccleſiæ viſibili caput viſibile præponi, & quæ ad fidem ſpectant, certa & indubitata eſſe: repugnat tale & occultum impedimentum à Deo permitti, ſed ad Dei curam pertinet cavere, ne contingat. Eodem modo non implicat abſolutè Sacros Codices, quibus Eccleſia Catholica utitur, in rebus fidei, aut malitiâ, aut ignorantiâ, aut incuriâ librariorum, aut etiam injuriâ temporum corrumpi; ſed quia voluit Deus fidem & Religionem ex Verbo Dei ſcripto, & tradito pendere, ipſius omnipotentiæ & ſapientiæ eſt, ne corrumpantur curare. *Qui ergo ſumus nos, qui ſtatuamus tempus & modum miſerationis Domini, & in arbitrium noſtrum diem & terminum conſtituamus ei? exſpectemus ergo humiles conſolationem ejus. Judith. 4.*

Et ideò S. Thom. *1. 2. q. 100. a. 8.* Ea quæ ſunt jure Divino ab ipſo Deo determinata, non ſolùm in communi ratione juſtitiæ, ſed etiam quantùm ad determinationem ad ſingulos actus, non eſſe ab Eccleſia diſpenſabilia docet, ſed à ſolo Deo: nec in illis habere locum epiikiam aut gnomen, ſicut in legibus humanis, in quibus non poteſt Legislator humanus ſingulos actus particulares prævidere iiſque providere; & ideò fornicatio v. g. ſive acceſſus ad non ſuam, etiam ex intentione maximi alicujus boni & utilitatis, nunquam permiſſa eſt.

VII. *Objicitur 21.* Poteſt Eccleſia etiam invito, aut non conſentiente Pontifice Concilium congregare, v. g. Papâ mortuo, aut relegato, aut amentiâ correpto, aut ſi ipſe nolit Concilium congregare, cùm tamen oporteret, &c. Felin *in c. ſuper litter. de Reſcript.* Alex. *in Canon. ſynod. 17.* ergo videtur non tantùm in Papa, ſed etiam in ipſa Eccleſia poteſtatem Papalem reſidere.

℞. Certiſſimum eſſe, poteſtatem congregandi Concilia ordinariam ſolius Pontificis eſſe. *diſtinct. 17. per totum.* Et *cap ſignificâſti de elect.* Quemadmodum ſolius Principis eſt convocare ſtatus generales, quod ſi alius moliatur, perduellionis in Principem ſuſpectus eſt. In caſibus particularibus, & extraordinariis poteſt ab Eccleſia hoc ipſum fieri; quæ tamen poteſtas nullo modo Papalis eſt, cùm non ſit univerſalis, nec ſe extendat ad ordinandam Eccleſiam univerſalem, ſed tantùm particularem illum caſum & neceſſitatem: Papalis autem poteſtas ordinaria, perpetua, & univerſalis eſt: & hæc Eccleſiæ non communicatur, alio-

quin ipſa Eccleſia eſſet Vicaria Chriſti; Pontifex verò eſſet Vicarius Vicarii; & conſequenter non immediatus Chriſti Vicarius, quod eſt abſurdum, immo hæreticum ex Conc. Conſt. *ſeſſ. 8.*

VIII. *Objicitur 22.* Papa deponi à Concilio poteſt propter hæreſin, *c. ſi Papa d. 40.* ergo eſt ſubjectus Concilio, & inferior: qui enim ſubjectus non eſt, ob nullum crimen judicari condemnative poteſt, cùm judicium & ſententia juriſdictionem ſupponant, & hæc ſubjectionem. Rurſus, Si Papa hæreticus judicari, & puniri poteſt à Concilio, cur non æquè publicus uſurarius, ſimoniacus, blaſphemus, perjurus, adulter, tyrannus, & qui palam Deum odio habet? hæc enim peccata partim hæreſi graviora ſunt, partim bono, pacique Eccleſiæ magis incommodant, quàm privata aliqua hæreſis, v.g. Spiritum ſanctum à Filio non procedere: nec in ſacris Scripturis reperies Papam magis ob hæreſin, quàm aliud crimen publicum, offenſivum publici, & incorrigibile deponi poſſe: cur ergo tacente ſacro textu, hæreſin excipis, & ſi excipis hæreſin, cur ſolam?

℞. Magnam eſſe inter hæreſin, & alia Pontificis delicta differentiam. Hæreſis enim per ſe, & ex ſua natura prorumpit in falſam doctrinam, tollitque omne fundamentum gratiæ, & ſalutis, & velut in ſua radice omne meritum & virtutem venenat: ſalvâ enim fide, omni peccato eſt ſuum remedium, quo ſanetur: extinctâ fide, omnia ſimul remedia ſublata ſunt, cùm omnia fidem ſupponant: & ideò B. Apoſtolus dicit: *Juſtum ex fide vivere.* Quia ſicut vita neceſſaria eſt, ut medicinæ; ita fides, ut Sacramenta aliquid operentur. Et ideo in ſacris litteris jubemur Prælatis, etiam dyſcolis & peccatoribus obedire *Matth. 23. 1. Petri. 2. & Luca 12.* Ab hæreticis verò & infidelibus omnino ſeparari, & conſequenter nec pro Paſtoribus habere, *Num. 16. ad Galat. 1. & 2. ad Theſſal. 3. & 2. ad Cor. 6. & 2. Joann. 2. & c. verbum d. 1. de Pœnit. c. Novatianus 7. q. 1. & c. didicimus 24. q. 1. c. ſi Papa d. 40. & c. oves 2. q. 7.* An verò Papa hæreticus ipſo facto amittat Papalem dignitatem perinde ac mortuus, an verò deponendus ſit ab Eccleſia, aut etiam à Deo præcedente ſententiâ, hæreſis declaratoriâ, videri poteſt Cajetan. *Tr. de auctor. Papæ & Concilii à c. 17.* & Suar. *de fide in Tr. de S. Pontif. d. 10. ſ. 6.* Nec refert, etiamſi concedamus Papam in hoc caſu à Concilio judicari: quia hic eſt

hic eſt caſus in ſacris litteris toties exceptus: nec tam Concilium judicat, quàm potiùs declarat, Papam incurriſſe ſententiam ab ipſo Deo latam, promulgatamque, juxta illud Joann. *Qui non credit: jam judicatus eſt.*

IX. *Objicitur 23.* Si Papa gladio aliquem appetat, aut rem domeſticam & facultates invadat, aut alio modo injuriam paret: licebit utique gladium invadenti extorquere, eumque quâvis aliâ ratione compeſcere, imò etiam jure defenſionis, ſi aliter non poſſis, occidere: quanto ergo magis ſi beneficia vendat, immeritos promoveat, ipſamque Eccleſiam perverſo exemplo, injuſtiſque legibus opprimat, (juxta illud *ad Galat. 2.* junctâ Gl. *Cogis gentes judaizare exemplo malæ converſationis*) licebit Pontifici obſiſtere, & ſi aliter cohiberi, aut corrigi non poſſit, Pontificatu pellere?

℞. Aliud eſſe Juriſdictionem in Papam exercere, aliud defenſione uti: hæc non Concilio tantùm univerſali, ſed cuilibet etiam privato permiſſa eſt: illa ad Superiores tantùm pertinet: & quamvis invadentem jure defenſionis, & ſervato moderamine inculpatæ tutelæ, occidere etiam poſſis; non tamen auctoritativè ſententiam mortis in illum dicere, quia hoc eſt Superioris, & juriſdictionis, quam nullam Conciliis in Pontificem eſſe jam ſuprà oſtendimus. Immo poteſtas Pontificem exauctorandi non tam ad Eccleſiæ defenſionem, quam majorem offenſionem pertinet, propter periculum ſchiſmatis, aliorumque malorum, quæ ſuprà numeravimus; eſſetque hoc remedium pejus ipſo malo, perinde ac ſi dolorem dentium truncato capite curatum velles: & ideò licet Chriſtus monuerit: *Si pes, manus, vel oculus tuus ſcandalizat te, erue eum, & projice abs te*: nunquam tamen in Evangelio dixit: ſi caput tuum ſcandalizat te, amputa illud, & projice abs te. Morbus ergo capitis infecti & inficientis ſoli Deo reſervatur.

Objicitur 24. Poteſt Papa renuntiare, & renuntiando ab Eccleſiæ regimine diſcedere, ergo etiam Eccleſia ex cauſu boni publici à Papa ſeparari, & ſibi alium eligere.

℞. Negando conſequentiam: cùm enim Eccleſia Papæ ſit ſubjecta, non Papa Eccleſiæ; iſta minus, ille plus poteſt: quemadmodum, quia vir eſt caput uxoris, non uxor viri; vir poterat uxori libellum repudii dare, non econtra, ùt colligitur ex Deuter. *c. 24.*

Et tra-

Et tradit Joſephus *l.15.c.11.* Deinde ex Pontificis renuntiatione non ſequuntur illa mala, quæ docuit experientia ſequi, cùm ſe à Pontificis obedientia Eccleſia ſubducit,& alium eligit.

X. *Objicitur 25.* Si Papæ auctoritas eſt ſupra Concilium, & ſolus poteſt res fidei decidere,ejuſq; judicium eſt infallibile, incorrigibile, inappellabile, quid ergo Conciliis opus eſt? & tamen fuiſſe neceſſaria,praxis Eccleſiæ docuit.

℞. Non ſequi, ut quidquid agitur, ſemper neceſſariò agatur; cùm multa fiant,non quia neceſſaria, ſed quia commodiora. Concilia enim ſimpliciter neceſſaria non eſſe, patuit in Eccleſia primitiva, in qua licèt trecentis & ſuprà annis nulla Concilia Generalia indicta fuerint, in tanta nihilominus perſecutionum, & hæreſum agitatione nunquam magis Eccleſia, fideſque floruit: immo exemplis omnium ferè Conciliorum conſtat, vix ullam hæreſin fuiſſe, quæ Concilio ceſſerit,& ideò extincta fuerit, quia in Synodo à Patribus damnata: adeò, ut B. Gregorius Nazianzenus non dubitaverit pronuntiare, nullius Synodi ſucceſſum proſperè à ſe viſum. Incendium Arianum tantùm abeſt, ut poſt Concilium Nicænum reſederit,ut tunc maximè graſſatum fuerit, Orientem, Occidentem, Africam,Hiſpaniam, Italiamque complexum: Idem in Conciliis Chalcedonenſi, Epheſino, aliiſque evenit: & ſi totam Eccleſiaſticam hiſtoriam percurras,vix aliquem reperies, qui Romano Pontifici pertinaciter obluctatus, non æquè Synodos contempſerit, aut à Synodo abſolutus fuerit,quem Pontifex damnavarat. Quia tamen in Concilium Patres ex toto orbe conveniunt, negari haud poteſt, majorem in Conciliis ſapientiam, experientiam rerum hominumque notitiam, pietatem, apud vulgus majorem venerationem, amorem fidemque reperiri, quàm in ſolo Pontifice; quæ cauſa eſt, ut auctoritas Conciliorum ſemper maximi habita fuerit, & medium efficaciſſimum obſtinaciſſimis etiam animis expugnandis, capiendâque informatione multarum rerum, in quibus falli poſſe Pontifices ultro fatemur.

XI. *Objicitur 26.* Juris naturæ eſt, ut membra, quæ totum corpus inficiunt, amputentur: ſi ergo Papa exemplo maloquè regimine inficiat Eccleſiam, amputari poterit, ſuâque privari dignitate.

℞. Novum

℞. Novum eſſe inauditumque curandi genus, nec ab ullo Medicorum præſcriptum, ut ſanando corpori, caput amputetur: quod non in Phyſicis tantùm, ſed etiam politicis locum habet, propter graviſſima & certiſſima incommoda, ſchiſmatis præſertim, quæ admiſſâ hâc poteſtate Papam judicandi, amovendique ſequerentur, ùt ſuprà oſtendimus. Ne tamen Eccleſia remedio careret, Orationem Deus Eccleſiæ tradidit, promiſitque ſe illam, cùm expedit, certiſſimò exauditurum; orando igitur poteſt Eccleſia Pontificem deponere: qui modus potentiſſimus eſt, quietiſſimus, erroris expers, (Deo ſemper quæ meliora ſunt concedente) tutiſſimus, & denique Eccleſiæ convenientiſſimus, quæ non tam humanâ, quàm divinâ providentiâ regitur; quæque ſicut oratione cœpit (*Poſtula à me, & dabo tibi gentes hæreditatem tuam. Pſalmo 109.*) oratione conſervatur: *Ego rogavi pro te Petre, ut non deficiat fides tua. Luca 22.* ita oratione defendenda eſt: cùm alia remedia humana, ſi coactiva ſint, multo pluribus damnis, periculiſque exponant, quam Pontificis mores etiam perditiſſimi; ſicut enim in corpore humano, ita in politico nihil membris ipſa diviſione nocentius eſt, ex qua corruptio ſequitur. Nocet, inquis, Eccleſiæ Pontifex adulter, Simoniacus, prodigus, injuſtus. Omnino: ſed rari ſunt, hoc præſertim tempore, immo jam nulli. Fac tamen aliquem eſſe, eúmque per vim extirpandum; quantum Eccleſiæ nocebunt bella, diſcordiæ, ſchiſmata, ambitus tot capitum ad tiaram aſpirantium, tumultus & confuſio neſcientium, quem pro legitimo habeant, & denique omnium licentia, & impunitas flagitiorum, nullo judice certo, & omnibus, ut amicos indulgentia parent, conniventibus? ergo Pontifex malus, magnum Eccleſiæ malum: ſed ſchiſma longè majus, quo ſi Eccleſiam curatum eas, perinde feceris, ac ſi domum incendas, ut eam ab aura inſalubri purges, aut navim ſubducturus tempeſtati, ad ſcopulum impellas.

FINIS LIBRI SECUNDI.

LIBER III.

PROPOSITIO III.

IN fidei quæſtionibus, & præcipuæ ſunt Pontificis Romani partes : & quæ ab illo etiam extra Concilium, è cathedra tamen, definita ſunt, errorem omnem ac dubium excludunt : non quia hominis voces ſunt, ſed quia Dei per os Vicarii ſui loquentis: & ideò non eâ ratione Pontificis ſententiæ certæ firmæque ſunt, quia illas Eccleſia credit, acceptatque : ſed ideò Eccleſia credit, acceptatque, quia veræ certæque ſunt. Sic canones loquuntur, ſic Patres teſtantur, ſic ipſa Concilia profitentur, ſic uſus omnium Eccleſiarum ſemper obtinuit: & quod omnia ſuperat, ſic divinæ ſcripturæ locutæ ſunt.

§. I.

§. I.

Quid ſit Pontificem è Cathedra docere.

Summaria.

1. *Papam conſiderari, ùt ſummum Eccleſiæ caput, & privatum Doctorem poſſe, ex utroque Teſtamento, ex SS. Doctoribus, variisq́, exemplis oſtenditur.*
2. *Quid requiratur, ut docere ex Cathedra Pontifex dici poſſit?*

I.

EA diſtinctio, quâ Pontificem Romanum conſideramus, vel *ùt privatam Perſonam*, vel *ùt Publicam & ſolemniter, auctoritativè, ex Pontificia poteſtate, ac è cathedra docentem*; non eſt nova, ſed antiquiſſima; nam in veteri lege celebre illud Oraculum Urim, & Thummim, quod in ambiguis obſcurisque rebus ſummum ſacerdotem edocebat, átque ab eodem ad pectus geſtabatur, non privatæ & domeſticæ veſti, ſed Pontificali & ſolemni inſcriptum erat *Exodi 28*. Deo hâc ratione oſtendente, munus Eccleſiam inſtruendi, & in cauſis ambiguis judicandi, ad ſummum quidem ſacerdotem pertinere; non tamen ſemper & ubique, ſed cùm Pontificem agit; tunc enim, & non aliàs, eum cælitùs, ne fallat, aut fallatur, illuſtrari. Hæc cauſa fuit, ut ſacerdotes nunquam ad conſulendum Oraculum accederent, ab eoque reſponſum acciperent, niſi priùs Ephod induiſſent, ùt patet *1. Regum 23. & 30.* Quæ veſtis erat auro texta, variisque ex ſerico coloribus diſtincta, & cui Oraculum inſertum erat.

Sic *Matthæi 23.* jubet Chriſtus ſcribas & Phariſæos audiri, eorumque doctrinam obſervari, quia ſuper cathedram Moſis & Prophetarum ſederunt: quaſi tota radix & origo eorum in docendo

auctoritatis cathedræ adſtricta eſſet, quam publicè docentes inſedebant: alioquin privatas opiniones & ſententias quod attinet, certum eſt multa Phariſæos docuiſſe, impia, legique divinæ & naturali omnino contraria, ùt habetur *Matth.23.*

Sic etiam ſexta Synodus Conſtantinopolitana ſub Agathone PP. epiſtolam ejuſdem Agathonis approbat, ſummiſque laudibus extollit, & in illa non tam Agathonem, quàm Petrum locutum fuiſſe dicit. *Seſſ.8.& ſeſſ.18.* agnoſcitque Cathedram Petri, ejuſque ſucceſſores omnis hæreſis expertes eſſe: & tamen *Seſſ.13.* Honorium I. Romanum Pontificem hæreticum fuiſſe dicit eumq; damnat: ubi maniſeſte Concilium differentiam indicat inter Pontificem è Cathedra ac ſententialiter, & ex privata tantum opinione docentem; & in hoc caſu errare poſſe, nam in primo non admittit.

Sæpe etiam S. Auguſtinus contra Donatiſtas diſputans, cathedram à perſona, hoc eſt, *errorem perſonalem à cathedrali* diſtinguit, hunc negat in Petri ſucceſſores cadere; illum concedit. (a)

Immo B. Apoſtolus, & ex illo ſymbolum noſtræ Religionis Eccleſiam Catholicam, ſine ruga & macula, & ſanctam eſſe profitentur; cùm tamen major pars Eccleſiæ ſint peccatores; immo qui dicit ſe abſque peccato eſſe, mendax ſit *1. Joann.1.* Quomodo ergo Eccleſia eſt ſine ruga & macula, ſed tota pulchra? niſi quia non tam privatæ perſonæ, quæ Eccleſiam Catholicam componunt, attendendæ ſunt, quàm publica illius forma, quæque ad omnes pertinet, hoc eſt, leges, doctrina, & Sacramenta, quæ omnia ſancta ſunt, omnemque maculam peccati excludunt.

Sic ergo cùm in hoc libro dicemus, Romani Pontificis judicium in rebus fidei, eſſe ultimum, infallibile, irreformabile; de Romano Pontifice loquimur, non ùt privata perſona eſt, & aliorum Doctorum inſtar ſcribit, docetque: ſed ùt Pontifex eſt, & ex Pontificali auctoritate Eccleſiam univerſalem docet, ac rebus maturè diſcuſſis, cauſam aliquam definit, & quæ definivit, jubet tamquam fidei veritatem haberi, & qui non habent, creduntque, hæreticos pronuntiat. Hoc ergo eſt Pontificem agere, & è cathedra loqui, quod nulli Doctorum, aut Epiſcoporum convenit. Sicut ergo in antiquo Teſtamento non omne Pontificis reſponſum

(a) V. Ejuſdem B. Auguſt. epiſtolam 165.

ſponſum Oraculum fuit: & in Chriſto Domino non omnis actio divina, ſed etiam humana, & mixta, ſeu theandrica: nec omnis in eodem Chriſto ſcientia infuſa, & increata, ſed etiam creata, & acquiſita, & capax incrementi, immo imperfecta, & aliquid habens neſcientiæ *Marci 13 n.31. De die autem illa vel hora nemo ſcit, neque Angeli in cœlo, neq. Filius niſi Pater.* Eodem modo non omnis actio ab anima rationali procedens, eſt rationalis: nec omnis notitia, quam de cauſa aliqua judex habet, eſt publica & judicialis, & ideò communiter & Theologi & Juriſperiti docent, teneri judicem ſententiam proferre non ex privata, ſed publica ſcientia *c.28. de Offic. Jud. Deleg.* Sic etiam non omnis actio & doctrina Pontificis, eſt Pontificia, ſed ſicut in Beatis viſio beatifica & matutina non abſorbet viſionem veſpertinam; ita & Pontifex aliqua facit, ùt homo, aliqua ùt Princeps, aliqua ùt Doctor, aliqua ùt Papa, hoc eſt, ùt Caput & fundamentum Eccleſiæ: & his ſolis actionibus privilegium infallibilitatis adſcribimus: alias humanæ conditioni relinquimus; ſicut ergo non omnis actio Papæ eſt Papalis, ita non omnis actio Papæ Papali privilegio gaudet.

II. Ceterum, ut dicatur Papa ex cathedra, & conſequenter abſque ullo errandi periculo aliquid definiviſſe, non oportet illum certo alicui medio, aut conſultationi alligare: fruſtra enim alioquin & inefficax foret in Papa talis auctoritas, nam cujus error damnatus eſſet, prætendere ſemper poſſet, ſe illegitimè damnatum eſſe, quòd Papa paucos concilio adhibuiſſet, aut imperitos rerum, aut odio ductos, aut denique præconceptâ opinione occupatos, & partium ſtudiis addictos, quæ omnia hæretici noſtri temporis Tridentino Concilio objecerunt. Modò ergo non conſtet Romanum Pontificem in rebus fidei decidendis temerè proceſſiſſe, omnino illius judicio ſtandum eſt, Deoque curæ erit, non permittere, ut abſque ſufficienti examine & prudentia ſententia feratur; ejus enim eſt, qui finem conſtituit, etiam media fini neceſſaria curare: fruſtra alioquin *Deut.17. Matth.23 & 18. & Luca 10* Eccleſiæ & Sacerdotis imperio obtemperari etiam ſub pœna mortis juberet, quibus ſemper à ſubditis opponi poſſet, ſine ſufficienti examine, & imprudenter imperatum eſſe. Et ideò in Tridentino Concilio *ſeſſ 25. de Reform. c. ult. in fine,* Romani Pontificis prudentiæ & diſcre-

tioni committitur, quem in rebus ambiguis definiendis, induſtriæ modum adhibere velit. Verba Concilii ſunt: *Quod ſi in his recipiendis difficultas aliqua oriatur, aut aliqua inciderint, quæ declarationem aut definitionem poſtulant; præter alia remedia in hoc Concilio inſtituta confidit S. Synodus Beatiſſimum Romanum Pontificem curaturum, ut vel evocatis ex illis præſertim Provinciis, unde difficultas orta eſt, iis quos eodē negotio tractando viderit expedire: vel etiam Concilii Generalis celebratione, ſi neceſſarium judicaverit, vel commodiore quâcunque ratione ei viſum fuerit, Provinciarum neceſſitatibus pro Dei gloria, & Eccleſiæ tranquillitate conſulatur.*

§. II.

Summi Pontificis è Cathedra, quamvis extra Concilium, docentis indubiam & infallibilem auctoritatem eſſe, ſacris Paginis docetur.

Summaria.

1. *Expenditur locus Deuter. 17. & ex illo argumentum ducitur.*
2. *Et Lucæ 22. adjunctâ SS. Patrum interpretatione.*
3. *Et Matthæi 16. ac Ioann. ult.*
4. *Adverſarios Concilii prætextu id agere, ut S. Pontificis ſententias non Concilio tantùm, ſed cuilibet Epiſcopo, privatóque Doctori ſubmittant; ſublatâ interim obſequendi neceſſitate.*

1.

SAtis quidem ex iis, quæ in ſecunda propoſitione diſputavimus, Pontificis Romani auctoritatem in rebus fidei decidendis ſupremam eſſe, omnique periculo errandi exemptam conſtat; ſi enim Concilium à Papa non confirmatum, ùt oſtendimus, errare poteſt, nec ullam in Pontificem

tificem corrigendi, judicandi, recipiendique appellationes poteſtatem habet; oportet ergo, aut Pontificis judicium, quod ultimum eſt, infallibile eſſe; aut omnia in Eccleſia fluctuare, nullo Judice certo, qui naſcentes fidei controverſias ita dirimat, ut omne dubium abſolvat. Ut tamen res tanto clarior evadat, quanto pluries illuſtrata: expendemus etiam pro hac tertia propoſitione, ea Scripturæ loca, quæ pro Secunda jam ſupra expendimus; ſunt enim ferè eadem.

Primò locum habemus *Deuter 17.* ubi: *Si difficile atq; ambiguum apud te judicium eſſe perſpexeris inter cauſā & cauſam, lepram & leprā judicum intra portas tuas verba videris variare: ſurge & aſcende ad locum, quem elegerit Dominus Deus tuus, venieſque ad Sacerdotem Levitici generis, & ad judicem, qui fuerit illo tempore, quæréſque ab eis, qui indicabunt tibi judicii veritatem. Qui autem ſuperbierit, nolens obedire Sacerdotis imperio, qui eo tempore miniſtrat Domino Deo tuo, ex decreto judicis morietur.* Ad hunc locum *Deut.* reſpiciens Joſaphat Rex *Paralipom. 2. cap. 18.* Sacerdotes ſic alloquitur: *Omnem cauſam, quæ venerit ad vos fratrum veſtrorum, ubicunq; quæſtio eſt de Lege, & de mandato, de ceremoniis, de juſtificationibus, oſtendetis eis, ut non peccent in Dominum: Amarias autem Sacerdos & Pontifex veſter, in his, quæ ad Deum pertinent, præſidebit.*

Et Eccleſiaſt. 12. *Verba Sapientum ſicut ſtimuli, & ſicut clavi in altum defixi, quæ per Magiſtrorum conſilium data ſunt à Paſtore uno. His ampliùs fili mi ne requiras.*

Ad majorem intelligentiam horum ſacræ Scripturæ textuum nota: Legales cauſas fuiſſe duplices, Primò erant ſacræ & ceremoniales, hoc eſt, de Religione, de Fide, Sacrificiis, lepra, &c. hæ ad Sacerdotale judicium pertinebant. Aliæ judiciales erant, videl. de homicidio, de ſanguine, &c. iſtas Magiſtratus laicus dirimebat, qui in ſingulis urbibus habitabat, & in portis jus dicebat, ut ab omnibus etiam exteris tanto liberiùs adiri poſſet. *Deuter. 16. v. 8.* Si vero lis tam eſſet ambigua, ut ab inferiori & obvio hoc Magiſtratu definiri non poſſet, ea Hieroſolymam deferenda, & à Concilio Sacerdotum, præſertim ſummo Pontifice definienda erat. Omnes enim cauſæ etiam judiciales ex lege explicabantur; legis autem interpres erat Pontifex, cui in hoc caſu non ſacræ tantùm, ſed etiam civiles cauſæ committebantur, ùt patet *ex Deuter. 21. v. 5. Ezech. 44. v. 24.* Joſepho *l. 2.*

contra

tioni committitur, quem in rebus ambiguis definiendis, induſtriæ modum adhibere velit. Verba Concilii ſunt: *Quod ſi in his recipiendis difficultas aliqua oriatur, aut aliqua inciderint, quæ declarationem aut definitionem poſtulant; præter alia remedia in hoc Concilio inſtituta confidit S. Synodus Beatiſſimum Romanum Pontificem curaturum, ut vel evocatis ex illis præſertim Provinciis, unde difficultas orta eſt, iis quos eodẽ negotio tractando viderit expedire: vel etiam Concilii Generalis celebratione, ſi neceſſarium judicaverit, vel commodiore quâcunque ratione ei viſum fuerit, Provinciarum neceſſitatibus pro Dei gloria, & Eccleſiæ tranquillitate conſulatur.*

§. II.

Summi Pontificis è Cathedra, quamvis extra Concilium, docentis indubiam & infallibilem auctoritatem eſſe, ſacris Paginis docetur.

Summaria.

1. *Expenditur locus Deuter. 17. & ex illo argumentum ducitur.*
2. *Et Lucæ 22. adjunctâ SS. Patrum interpretatione.*
3. *Et Matthæi 16. ac Ioann. ult.*
4. *Adverſarios Concilii prætextu id agere, ut S. Pontificis ſententias non Concilio tantùm, ſed cuilibet Epiſcopo, privatóque Doctori ſubmittant; ſublatâ interim obſequendi neceſſitate.*

I.

SAtis quidem ex iis, quæ in ſecunda propoſitione diſputavimus, Pontificis Romani auctoritatem in rebus fidei decidendis ſupremam eſſe, omnique periculo errandi exemptam conſtat; ſi enim Concilium à Papa non confirmatum, ùt oſtendimus, errare poteſt, nec ullam in Pontificem

tificem corrigendi, judicandi, recipiendique appellationes poteſtatem habet; oportet ergo, aut Pontificis judicium, quod ultimum eſt, infallibile eſſe; aut omnia in Eccleſia fluctuare, nullo Judice certo, qui naſcentes fidei controverſias ita dirimat ; ut omne dubium abſolvat. Ut tamen res tanto clarior evadat, quanto pluries illuſtrata: expendemus etiam pro hac tertia propoſitione, ea Scripturæ loca, quæ pro Secunda jam ſupra expendimus; ſunt enim ferè eadem.

Primò locum habemus *Deuter* 17. ubi: *Si difficile atq; ambiguum apud te judicium eſſe perſpexeris inter cauſā & cauſam, lepram & leprā judicum intra portas tuas verba videris variare: ſurge & aſcende ad locum, quem elegerit Dominus Deus tuus, veniſque ad Sacerdotem Levitici generis, & ad judicem, qui fuerit illo tempore, quæreſque ab eis, qui indicabunt tibi judicii veritatem. Qui autem ſuperbierit, nolens obedire Sacerdotis imperio, qui eo tempore miniſtrat Domino Deo tuo, ex decreto judicis morietur.* Ad hunc locum *Deut.* reſpiciens Joſaphat Rex *Paralipom.* 2. *cap.* 18. Sacerdotes ſic alloquitur: *Omnem cauſam, quæ venerit ad vos fratrum veſtrorum, ubicunq; quæſtio eſt de Lege, & de mandato, de ceremoniis, de juſtificationibus, oſtendetis eis, ut non peccent in Dominum: Amarias autem Sacerdos & Pontifex veſter, in his, quæ ad Deum pertinent, præſidebit.*

Et Eccleſiaſt. 12. *Verba Sapientum ſicut ſtimuli, & ſicut clavi in altum defixi, quæ per Magiſtrorum conſilium data ſunt à Paſtore uno. His amplius fili mi ne requiras.*

Ad majorem intelligentiam horum ſacræ Scripturæ textuum nota: Legales cauſas fuiſſe duplices, Primò erant ſacræ & ceremoniales, hoc eſt, de Religione, de Fide, Sacrificiis, lepra, &c. hæ ad Sacerdotale judicium pertinebant. Aliæ judiciales erant, videl. de homicidio, de ſanguine, &c. iſtas Magiſtratus laicus dirimebat, qui in ſingulis urbibus habitabat, & in portis jus dicebat, ut ab omnibus etiam exteris tanto liberiùs adiri poſſet. *Deuter.* 16. *v.* 8. Si vero lis tam eſſet ambigua, ut ab inferiori & obvio hoc Magiſtratu definiri non poſſet, ea Hieroſolymam deferenda; & à Concilio Sacerdotum, præſertim ſummo Pontifice definienda erat. Omnes enim cauſæ etiam judiciales ex lege explicabantur; legis autem interpres erat Pontifex, cui in hoc caſu non ſacræ tantùm, ſed etiam civiles cauſæ committebantur, ùt patet *ex Deuter.* 21. *v.* 5. *Ezech.* 44. *v.* 24. Joſepho *l.* 2.

contra

tificem corrigendi, judicandi, recipiendique appellationes poteſtatem habet; oportet ergo, aut Pontificis judicium, quod ultimum eſt, infallibile eſſe; aut omnia in Eccleſia fluctuare, nullo Judice certo, qui naſcentes fidei controverſias ita dirimat, ut omne dubium abſolvat. Ut tamen res tanto clarior evadat, quanto pluries illuſtrata: expendemus etiam pro hac tertia propoſitione, ea Scripturæ loca, quæ pro Secunda jam ſupra expendimus; ſunt enim ferè eadem.

Primò locum habemus *Deuter 17.* ubi: *Si difficile atq; ambiguum apud te judicium eſſe perſpexeris inter cauſã & cauſam, lepram & leprã judicum intra portas tuas verba videris variare: ſurge & aſcende ad locum, quem elegerit Dominus Deus tuus, venieſque ad Sacerdotem Levitici generis, & ad judicem, qui fuerit illo tempore, quæréſque ab eis, qui indicabunt tibi judicii veritatem. Qui autem ſuperbierit, nolens obedire Sacerdotis imperio, qui eo tempore miniſtrat Domino Deo tuo, ex decreto judicis morietur.* Ad hunc locum *Deut.* reſpiciens Joſaphat Rex *Paralipom. 2. cap. 18.* Sacerdotes ſic alloquitur: *Omnem cauſam, quæ venerit ad vos fratrum veſtrorum, ubicunq; quæſtio eſt de Lege, & de mandato, de ceremoniis, de juſtificationibus, oſtendetis eis, ut non peccent in Dominum: Amarias autem Sacerdos & Pontifex veſter, in his, quæ ad Deum pertinent, præſidebit.*

Et Eccleſiaſt. 12. *Verba Sapientum ſicut ſtimuli, & ſicut clavi in altum defixi, quæ per Magiſtrorum conſilium data ſunt à Paſtore uno. His amplius fili mi ne requiras.*

Ad majorem intelligentiam horum ſacræ Scripturæ textuum nota: Legales cauſas fuiſſe duplices, Primò erant ſacræ & ceremoniales, hoc eſt, de Religione, de Fide, Sacrificiis, lepra, &c. hæ ad Sacerdotale judicium pertinebant. Aliæ judiciales erant, videl. de homicidio, de ſanguine, &c. iſtas Magiſtratus laicus dirimebat, qui in ſingulis urbibus habitabat, & in portis jus dicebat, ut ab omnibus etiam exteris tanto liberiùs adiri poſſet. *Deuter. 16. v. 8.* Si vero lis tam eſſet ambigua, ut ab inferiori & obvio hoc Magiſtratu definiri non poſſet, ea Hieroſolymam deferenda; & à Concilio Sacerdotum, præſertim ſummo Pontifice definienda erat. Omnes enim cauſæ etiam judiciales ex lege explicabantur; legis autem interpres erat Pontifex, cui in hoc caſu non ſacræ tantùm, ſed etiam civiles cauſæ committebantur, ùt patet *ex Deuter. 21. v. 5. Ezech. 44. v. 24.* Joſepho *l. 2. contra*

contra Apionem. Et Philone *lib.3.de Vita Moyſis*. Pronuntiatâ verò à ſummo Pontifice ſententiâ, judex ſæcularis eandem exequebatur, & ex hujus decreto, qui nollent Pontificis imperio obtemperare, extremo ſupplicio multabantur, ùt hîc dicitur, explicantque Cajetanus, Lyranus, Oleaſter Sigonius, & ex iſtis Cornelius in hunc locum.

Ex hoc Deuteron. textu argumentari ſic licet: Vel ſummi Sacerdotis ſententia infallibilis & irreformabilis erat, vel non erat? Si erat? hoc ipſum eſt, quod volumus, quodque probare intendimus; nec enim privilegium & aſſiſtentia Synagogæ conceſſa, Eccleſiæ neganda eſt longè nobiliori, quamque plures hæreſes impugnant, utpote toto orbe diffuſam: & proinde uno & infallibili judice magis indiget, qui finem diſcordiis imponat. Si verò ſummi Sacerdotis ſententia infallibilis & irreformabilis non erat? cur ab illa non admittitur appellatio, & qui non acquieſcit, mori jubetur? planè dignus morte non eſt, qui in rebus fidei dubiam incertamque ſententiam non admittit, cùm fidem oporteat indubiam eſſe, certamque: nec unquam, niſi injuſtè, ultimo ſupplicio affectus eſt, qui à judice & ſententiâ appellavit, à qua appellare potuit, quæque ultima non eſt.

Dices, Pontificis ſententiam fuiſſe quidem certam, ſed à Pontifice in Concilio, & ex Concilii ſuffragiis latam, ùt patet ex verbis ſacri textûs, qui non de uno Pontifice, ſed de pluribus loquitur; & ideò Hebræi & Sigonius *l.6. de Republ. Hebr.c.7.* explicavit de magno Concilio Sanhedrim, quod 70. viris conſtabat; non ergo poteſt ex hoc textu deduci ſummi Pontificis ſententiam, etiam extra Concilium docentis, ultimam eſſe, & irrefragabilem.

℞. Sanhedrim non fuiſſe Concilium generale, cùm 70. tantùm viris conſtaret, quorum multi Sacerdotes non erant; non ergo poteſt ex hoc loco argumentum pro Concilio generali adduci. Deinde eſto generale fuerit, illi tamen Pontificis Max. ſententia adſtricta non erat: de ſolo enim ſummo Sacerdote dicitur: *Qui autem ſuperbiens noluerit obedire imperio Sacerdotis, qui eo tempore miniſtrat Domino Deo tuo, morte morietur.* Et ideò ſolus Pont. Max. Rationale & Oraculũ Urim Vethũmim ad pectus geſtabat, cũ inſcriptione: *Judicium & Veritas*: ſolus etiam & ſine Concilio Oraculum conſulebat in rebus dubiis *1.Reg.23.& 30.* Et eſto concedamus, in veteri

teri teſtamento, ubi vix angulum Orbis Synagoga occupabat, Pontificis ultimam ſententiam fuiſſe Concilio alligatam; hoc tamen de Eccleſia Chriſti dici non poteſt, quæ cùm toto terrarum orbe diffuſa ſit, Concilium generale convocari rariſſimè poteſt, & tunc etiam cum graviſſimis Eccleſiæ incommodis; & propterea non in Concilium, ſed in ſolum Petrum curam & gubernationem ſuæ Eccleſiæ tranſtulit Chriſtus, multáſque hæreſes ſine Concilio voluit à ſolo Pontifice confutari, & qui non illi adhæreret, pro hæretico æſtimari, ùt expreſsè teſtantur S. Auguſtinus *epiſt. 162. & in Pſalm. contra partem Donati.* Et S. Leo *epiſt. 87. ad Epiſcop. Viennenſis Provinciæ*, quæ verbatim teſtimonia infrà recitabimus, & ipſa Eccleſiæ praxis plùs ſatis demonſtrat.

II. Secundus ſcripturæ locus habetur *Lucæ 22.* Ubi Chriſtus pro Petro ejúſque ſucceſſoribus rogâſſe ſe dicit, ne unquam illorum fides deficiat: *Simon Simon, ecce Sathanas expetivit vos, ut cribraret ſicut triticum; ego autem pro te rogavi, ut non deficiat fides tua: & tu aliquando converſus, confirma fratres tuos.*

Nota, hæc Chriſti verba ſpecialiter ad Petrum dirigi; quamvis enim Sathan omnes Apoſtolos expetiverit, non tamen dicit Chriſtus: *Ego pro vobis rogavi:* ſed *pro te*: innuens ſe privilegium aliquod ſpeciale Petro poſtulâſſe: nec Petro tantùm, ſed illius etiam ſucceſſoribus: ſemper enim Eccleſia, ùt impetitur à Sathana, ita confirmari debet: & ſicut ex omnium Catholicorum ſententia aliæ promiſſiones Petro factæ ad ejus ſucceſſores pertinent, ſic etiam iſta; nec aliter Concilia ipſa & Patres hunc locum intellexerunt, ut planè temerarium ſit, non ita intelligere: quamvis enim etiam pro perſeverantia Petri in gratia, & pro ipſa Eccleſia Chriſtus oraverit; ſpecialiter tamen pro Petro ejúſque ſucceſſoribus, ne in fide deficerent, aliquid contra ipſam docendo, orâſſe; ſicque ſpeciale aliquod privilegium Petro & ſucceſſoribus impetrâſſe, tum ipſa per ſe verba, tum omnium Patrum conſenſus habet. Ii ſunt: Patres ſextæ Univerſalis Synodi Conſtantinopolit. *Act. 4.* S. Auguſt. *l. de corrept. & grat. 18.* S. Chryſoſtomus *homil. 83. in Matth.* Theophylactus *in c. 22. Lucæ.* S. Lucius Papa & M. *epiſt. 1. ad Epiſcopos Gall. & Hiſp.* S. Leo *ſerm. 3. de Aſſumpt. ſua ad Pontif.* S. Nicolaus I. *epiſt. ad Michaëlem Imperat.* S. Leo IX. *epiſt. ad Petrum Antioch.*

Ooo S.Ber-

S.Bernardus *epiſt.190.ad Innoc.* S. Gregorius M. *l.6. epiſt.37. ad Eulogium.* S.Thom. *2.2.quæſt.1.a.ult.* Innocentius III. *in epiſt.ad Epiſc. Arelat. & habetur c. Majores de Bapt.* Joannes Conſtantinopolit. *epiſt. ad Hormisd. Papam.* Theodorus Studites *epiſt. ad Paſchalem PP.* S. Bernard. *ſerm. de privileg. B. Joann. Bapt.* Et denique omnium elegantiſſ. B. Agatho PP. *epiſt. ad Auguſtos*, quæ recitata, recepta, ſummiſque laudibus affecta eſt à Patribus 6. Oecumenicæ Synodi *Act. 4. & 8.* & habetur *Tomo 3. Conciliorum.*

Jam ex hoc Lucæ textu, junctâ explicatione & interpretatione omnium ferè SS. Patrum, ſic argumentamur: Si Romani Pontificis è Cathedra docentis ſententia in materia fidei non eſt infallibilis, ergo poteſt illi error fidei ſubeſſe; ergo ejus fides poteſt deficere: non ergo verum eſt privilegium illi à Chriſto ſpeciale impetratum eſſe, ne illius in docendo fides deficiat.

Dices 1. Hoc privilegium Petro impetratum à Chriſto ad ejus ſucceſſores extendendum non eſſe.

℞. Hoc imprimis militare contra explicationem omnium Patrum, qui hanc Chriſti promiſſionem non Petro tantùm, ſed ejus Sedi, & conſequenter ſucceſſoribus factam eſſe dicunt. Idque ex Chriſti verbis colligitur, qui hoc donum perpetuæ & indefectibilis fidei in utilitatem Eccleſiæ Petro contulit, ut is videlicet eam confirmaret contra Sathanæ inſultus: quæ ratio non pro Petro ſolùm, ſed pro ejus ſucceſſoribus æquè multóque magis militat: quando videlicet Eccleſia & multo magis impugnatur, & multo magis, ut confirmetur, opus habet. Quòd ſi hoc privilegium ad ſolum Petrum reſtringas: idem dicendum erit de aliis *Matth.16.* & *Joann. ult.* Petro conceſſis: quod ſi ſemel admittas; imprimis contra totam Eccleſiam ſentis: deinde quomodo contra hæreticos primatum & poteſtatem Pontificis Romani probabis?

Dices 2. Promiſſionem Petro factam principaliter in Eccleſiam dirigi, quæ à Concilio Generali repræſentatur.

℞. Hoc vix reſponſo aliquo dignum eſſe: tam enim clara ſunt Chriſti verba, tam apertè in ſolum Petrum diriguntur, & adeò nulla Eccleſiæ, aut Concilii fit mentio, ut videantur adverſarii noſtri non tam ſuam opinionem ad ſcripturam accommodare voluiſſe, quàm potiùs ſcripturam, volentem nolentémque, in ſuas

partes.

partes trahere, ut non tam ipſi quod ſcriptura, quàm ſcriptura quod ipſi ſentiret.

Quòd ſi velint, donum & privilegium Petro & Succeſſoribus collatum, mediatè ipſi etiam Eccleſiæ collatum eſſe, quæ cùm à Petro gubernari ſe patitur, errare non poteſt; quemadmodùm quidquid boni natura capiti conceſſit, illud totum in bonum, & directionem corporis redundat; id quidem veriſſimum eſt, & ſenſui SS. Patrum omnino conſentaneum: ſed ſententiam noſtram confirmat potiùs, quàm evertit.

Dices 3. Ex eo Evangelii textu non haberi, quòd Pontificis judicium etiam extra Concilium docentis, infallibile ſit.

℞. Cùm Chriſtus nullam omnino Concilii mentionem faciat, multóque minùs infallibilitatem Petri illi adſtringat; gratis & ſine fundamento hac limitationem ab iis opponi, qui dolent Scripturam aliter loqui, quam ipſi velint. Si Petri fides à Conciliis directione, & non econtrà Concilii fides à Petro penderet; non tam Petrus fratres ſuos confirmaret, quàm ipſe à fratribus confirmaretur.

III. Faciunt ad hoc ipſum probandum, quæ *Matth. 16. & Joann. ult.* habentur, ubi ex omnium Catholicorum ſententia Petro, ejúſque ſucceſſoribus dicitur, eos eſſe *Petram & fundamentum Eccleſiæ, contra quam portæ inferni non prævalebunt*: illis, tanquam totius Eccleſiæ Paſtoribus, omnium Chriſti ovium cura & regimen per ea verba committitur: *Petre amas me? paſce oves meas.* Quænam iſtorum verborum ſententia ſit, jam ſuprà explicavimus: nunc ex illis hoc argumentum ducimus. Si Petrus ejúſque ſucceſſor eſt fidei Petra, oportet illum, cùm Eccleſiam publicè, & cum poteſtate docet, (tunc enim maximè officio ſuo fungitur, & Petram agit,) concuti in fide non poſſe, multo minùs frangi; aliàs non tam Petra, quam arena eſſet: & quid plus aliis Doctoribus & Epiſcopis Petrus accepiſſet, quâve ratione Petræ titulum magis meritus eſſet, ſi æquè ac illi poſſet in fidem impingere evertíque, & errores docere? Si Petri omniúmque Epiſcoporum in credendo, docendóque, quæ ſunt fidei, par eſt conditio, omnes pariter erunt petræ, nec majori titulo Petrus, quàm illi: ſi verò Petri, & aliorum Epiſcoporum non eſt in fide par conditio, oportet plùs Petro ejúſque ſucceſſoribus,

Ooo 2

bus, quàm aliis Epiſcopis tribui : & quid hoc aliud ? niſi quòd cadere illi omnes in errores poſſint ; immo pleræque hæreſes ab Epiſcopis aut natæ, aut nutritæ : Petrus ſolus ejúſque ſucceſſores non poſſint ; & ideò Petro, non aliis dictum eſſe : *Super hanc Petram ædificabo Eccleſiam meam.* Rurſus : ſi Petrus, ejúſque ſucceſſores ſunt fundamentum Eccleſiæ, contra quam portæ inferi non prævalebunt, hoc eſt, quæ nunquam corruet, nunquam errabit, aut deficiet, multo magis oportet fundamentum corruere & deficere non poſſe : quid enim hoc portenti, ut ſtante domo fundamentum cadat ? Aut ergo fundamentum Eccleſiæ non eſt Petrus : aut ſi eſt, eo cadente, cadet Eccleſia, & Eccleſiâ non cadente, nec ipſum cadere poteſt.

Quòd ſi dicas, Petrum Eccleſiam repræſentâſſe, & ita hanc promiſſionem non tam Petro, quam Eccleſiæ factam. Id verum eſt, ſi velis firmitatem & conſtantiam fidei Petro promiſſam, etiam ad Eccleſiam pertinere, immo propter Eccleſiam factam eſſe, quemadmodum ſoliditas fundamenti eſt ſoliditas ædificii, & hoc ipſum Patres voluerunt ; ſicut enim caput totum hominem repræſentat, ità Pontifex Max. Eccleſiam toto orbe diffuſam ; in cujus rei figuram ſummus apud Hebræos Sacerdos totum orbem terrarum veſti Pontificiæ inſcriptum geſtabat, juxta illud *Sapientis 18. In veſte poderis totus erat orbis terrarum.* Et teſte Epiphanio *l. de lapidib. & gemmis :* Idem Pontifex tempore Salomonis Regis, præludens velut illi Conſtantiæ & petrinæ firmitati, quam Chriſtus Vicario ſuo promiſit, præter gemmas Rationalis, adamantem, binis Smaragdis incinctum, ad pectus geſtabat ; qui Deo placato, ſerenâ luce perfundebatur, irato verò & accincto vindictæ, ſanguineus micabat. Si verò ſic Petrum Eccleſiam repræſentâſſe dicas, ut tota firmitas, & indeficientia veræ fidei ad Eccleſiam pertineat, excluſo Petro ; imprimis nihil poteſt dici, quod magis Evangelio repugnet, ejúſque ſententiæ : cùm ſole clarius ſit, Chriſtum ad Petrum loqui, illi fidem polliceri, ejus confeſſionem præmio afficere, & denique multis modis & velut anxiè laborare, ut Petrum ab aliis diſtinguat, eumque ſolum, non alios deſignet, nullâ Concilii mentione, nullâ Eccleſiæ factâ, niſi quòd hanc dicat ſe Petro inædificaturum. Deinde ſi hoc modo, quo Adverſarii volunt, Evange-

lium

tium intelligas, ſenſus evadit planè abſurdiſſimus, hic enim erit: Tu es Petrus: & ſuper Eccleſiam, quam repræſentas, ædificabo Eccleſiam meam. Aut ergo Eccleſia ſibi ipſi fundamentum eſt: aut duæ ſunt Eccleſiæ, quarum una fundamentum eſt alterius: aut Petrus eſt Eccleſiæ fundamentum: & ſi eſt, quærimus quî fieri poſſit, ut hujus fides & doctrina deficiat ſtante Eccleſiâ? Quòd ſi ad alios ſenſus hæc Evangelii verba detorqueas, quaſi fundamentum Eccleſiæ non ſit Petrus, ſed fides Divinitatis Chriſti, quam profeſſus eſt: inprimis Evangelio vim facis, cujus tam antecedentia, quàm ſubſequentia verba omnino ad Petrum diriguntur, occaſione ex illius confeſſione captatâ. Deinde Petri & Pontificis Romani primatum, hoc eſt, arcem Religionis Catholicæ evertis: hoc enim Evangelii loco aut ſublato, aut in alienos ſenſus expoſito, nihil amplius ſupereſt, quo adversùs Calviniſtas, & Lutheranos Primatum defendas.

Ex illo Joannis ult. *Paſce oves meas* (cujus, quæ ſit ſententia, jam ſuprà vidimus,) hoc argumentum deducitur. Per hæc verba Petrus, ejúsque ſucceſſores conſtituti ſunt Doctores & Paſtores totius Eccleſiæ; aut ergo docentes illos, præſertim quæ ſunt fidei, tenetur Eccleſia audire, aut non tenetur? ſi tenetur, ergo illi cùm docent, errare non poſſunt: nam ſi poſſent, erraret etiam Eccleſia, quæ illorum doctrinæ tenetur acquieſcere. Si verò Eccleſia non tenetur ea credere, quæ ſummus Pontifex ex verbo Dei credenda eſſe definit, non tam Petrus, quàm ipſa Eccleſia erit ſibi Paſtor, immo ipſa Petrum paſcet, quia ipſa errantem Pontificem corriget, ipſa ducet, ipſa an Petri ſententia cum Verbo Dei conveniat, an ſecus, judicabit, diſcernétque, hoc eſt, quod nunquam factum, nunquam auditum fuit, non ipſe Pontifex confirmabit, reprobabítque fidem Concilii, ſed Concilium fidem Pontificis: ſicque malè Chriſtus Petro dixerit: *Paſce oves meas:* cùm potiùs ovibus & Eccleſiæ dicere debuiſſet: Si me amatis, paſcite Petrum & Vicarium meum: errare hic poteſt, & in abrupta deferri, & falſa pro veris docere: vos Paſtori Paſtores eſte, & cadentem ſublevate, hoc eſt, diſcipuli Magiſtrum docere, & oves Paſtorem ducite.

Et ne credas noſtra tantùm hæc eſſe argumenta, non verò Sanctorum Patrum, ipſos audi in hanc ipſam ſententiam loquentes.

S. Leo Papa *ad Epiſcopos Viennenſes epiſt. 78: Hujus muneris Sacramentum ita Dominus ad omnium Apoſtolorum officium pertinere voluit, ut in Beatiſſimo Petro principaliter collocaret, ut ab ipſo quaſi quodam capite dona ſua, velut in corpus omne diffunderet, ut exortem ſe myſterii intelligeret eſſe divini, qui auſus fuiſſet ſe à Petri ſoliditate dividere.*

S. Auguſtinus *ſerm. de Cathedra: Petra ergo pro devotione Petrus dicitur, eò quòd primus fidei fundamenta poſuerit, & tanquam ſaxum immobile totius operis Chriſtiani compagem, molemq́ contineat.*

Origenes *in hunc Matth. Locum: Manifeſtum eſt, etſi non exprimatur, quòd nec adversùs Petrum, nec adversùs Eccleſiam portæ prævalere potuerunt inferorum: nam ſi prævalerent adversùs Petram, in qua fundata Eccleſia erat, contra Eccleſiam etiam prævalerent.*

Plures in ſequentibus paragraphis dabimus.

IV. Obſervandum interim eſt, ſi adverſarii Conciliorum auctoritatem Pontificiæ ita præferrent, ut tunc ſolùm Pontificis ſententias & definitiones in dubium vocarent, cùm à Concilio improbantur; tolerari utcúmque poſſent; ſed ipſi nullius Concilii exſpectatâ ſententiâ, ſibi judicium arrogant, admittuntque aut excludunt, quæ placent diſplicéntve, ùt experientia oſtendit, eo ſolùm prætextu, quòd Papa extra Concilium errare poſſit; ſicque non Concilio tantùm Papam ſubmittunt, ſed cujuslibet Epiſcopi privatique Doctoris cenſuræ, ab affectu plerúmque dictatæ: quo ſatis oſtendunt, non tam ſibi veritatis, & Conciliorum, quàm privatam cauſam cordi eſſe, ut interim agant, quod lubet, Concilii obtentu dilatâ, aut etiam extinctâ obſequendi neceſſitate.

§ III.

§. III.

Eadem Papæ Eccleſiam docentis infallibilitas è ſacris Canonibus aſſerta.

Summaria.

1. *Doctrinam SS. Canonibus contrariam, neceſſariò falſam eſſe.*
2. *Variis multiſque Canonibus demonſtratur Conſtitutiones Papales in materia fidei certiſſimas eſſe.*
3. *Argumentum ex allatis textibus deductum.*
4. *Reſpondetur ad objecta.*

I.

SUmmam, niſi fallimur, ſacris Canonibus deberi auctoritatem, nemo niſi temerarius negabit. Cùm enim illos ſummi Patres ediderint, hoc eſt, Magiſtri Catholicæ Eccleſiæ, doctrinâ, pietate, omniumque veneratione inſignes: cùm illos Eccleſia non receperit tantùm, ſed etiam velut regulas quaſdam, & axiomata veræ incorruptæque doctrinæ fidelibus tradiderit: cùm illos Galli præſertim, adeò ſanctos, inviolatóſque voluerint, ut in nuperis propoſitionibus ne quidem ſummo Pontifici eos egrediendi poteſtatem faciant: quid aliud eſſet contra Canonum præſcriptum aliquid docere, quàm ſupra ſanctos Patres & Eccleſiæ Magiſtros ſapere velle, ſibique, quod Pontifici non permittitur, uſurpare? immo Eccleſiam ipſam corrigere, & quos ipſa limites fixit, refigere? nec diſcipulos nos ſacrorum Canonum, ſed Magiſtros profiteri?

Quòd ſi oratio contra regulas Rhetoricæ, aut Grammaticæ neceſſariò eſt babara incultáque: propoſitio contra regulas Logicæ falſa: navigatio contra regulas Hydrographiæ temeraria, ac naufragio proxima: & denique quidquid contra regulas artis agitur

agitur, rude, impolitúmque & erroris plenum; ſic omnis opinio contra ſacras regulas, hoc eſt, Canones concepta, neceſſariò eſt falſa: ſi enim Canon eſt regula, & regula ſemper eſt recta; oportet & rectum non eſſe, quod à regula diſcedit, quemadmodum quod à linea diſcedit, neceſſariò eſt curvum. Aut ergo Canon non eſt Canon, aut doctrina, quæ à Canonibus diſcedit, vera non eſt. Videamus ergo, quid de noſtra, & Adverſariorũ doctrina Canones ſentiant, & confecta res erit.

S. Leo I. *Ad Epiſcopos Viennenſes epiſt. 87 in c. ita Dominus d. 19. & habetur Tomo 2. Conciliorum: Ita Dominus noſter Jeſus Chriſtus humani generis Salvator inſtituit, ut veritatis, quæ anteà Legis & Prophetarum præconio continebatur, per Apoſtolicam tubam in ſalutem Univerſitatis exiret: ſicut ſcriptum eſt: In omnem terram exivit ſonus eorum, & in fines orbis terræ verba eorum. Sed hujus muneris ſacramentum ita Dominus ad omnium Apoſtolorum officium pertinere voluit; ut in beatiſſimo Petro, Apoſtolorum omnium ſummo principaliter collocaret: ut ab ipſo quaſi quodam capite dona ſua, velut in corpus omne diffunderet; ut exortem ſe myſterii intelligeret eſſe divini, qui auſus fuiſſet à Petri ſoliditate recedere. Hunc enim in conſortium individuæ unitatis aſſumptum, id quod ipſe erat, voluit nominari, dicendo: Tu es Petrus, & ſuper hanc Petram ædificabo Eccleſiam meam: Ut æterni ædificatio templi mirabili munere gratiæ Dei in Petri ſoliditate conſiſteret, hâc Eccleſiam ſuam corroborans firmitate, ut illam nec humana temeritas poſſet appetere, nec portæ contra illam inferi prævalerent. Verùm hanc Petræ iſtius ſacratiſſimam firmitatem, Domino, ùt diximus, ædificante, conſtructam, nimis impia vult præſumptione violare, quiſquis ejus poteſtatem tentat infringere, favendo cupiditatibus ſuis, & id, quod accepit à veteribus, non ſequendo.*

Nota, ſummum Pontificem non loqui de ſola Petri perſona, ſed etiam de ſucceſſoribus Petri, ùt patet ex toto Epiſtolæ contextu, & qui Petri & ſucceſſorum decretis reſiſtunt, exortes dicere myſterii divini.

S. Hieronymus *in c. hæc eſt fides 24. q. 1. Hæc eſt fides, Papa beatiſſime, quam in Eccleſia Catholica didicimus, quamq; ſemper tenuimus, & tenemus: in qua ſi minus peritè, aut parùm cautè fortè aliquid poſitum eſt, emendari cupimus à te, qui Petri & fidem, & ſedem tenes. Sin autem hæc noſtra confeſſio Apoſtolatûs tui judicio comprobatur, quicunq; me culpare voluerit, ſe imperitum, vel malevolum, vel etiam non Catholicam,*

non me

non me hæreticum comprobabit. Item *Sancta Romana Eccleſia, quæ ſemper immaculata manſit, & Domino providente, & beato Petro Apoſtolo opem ferente in futuro manebit, ſine illa hæreticorum inſultatione firma, & immobilis omni tempore perſiſtet,*

Idem S. Hieronymus *in c. quoniam 24. q. 1. Quoniam vetuſto oriens inter ſe populorum furore colliſus indiſciſſam Domini tunicam, & deſuper textam per fruſta diſcerpit; & Chriſti vineam vulpes exterminant, ut inter lacus contritos, qui non habent aquam, difficilè, ubi fons ſignatus, & hortus ille concluſus ſit, poſſit intelligi; ideò mihi Cathedram Petri, & fidem Apoſtolico ore laudatam cenſui conſulendam; inde nunc meæ animæ poſtulans cibum, unde olim Chriſti veſtimenta ſuſcepi.*

Venerabilis Beda *c. quicumq; eodem. Quicumq; ab unitate fidei, vel ſocietatis Petri Apoſtoli quolibet modo ſemetipſos ſegregant, tales nec vinculis peccatorum abſolvi, nec januam poſſunt regni cæleſtis ingredi.*

Pelagius PP. *in c. ſchiſma 24. q 1. Idipſum enim magis eſt, propter quod ſchiſmatici ſunt: quia non eos diverſa ſentiendi judicium, ſed quædam apud ſe delata, ſibi tamen incognita metuentes, & contra Apoſtolicam Sedem temerè credentes peſſima diviſit opinio. Quod ſchiſma ſpecialiter eſſe beatus denuntiat Auguſtinus, dicens de talibus: adversùs auctoritatem illarum Eccleſiarum, quæ ab Apoſtolica Sede epiſtolas accipere meruerunt, temere credendo, immaniſſimum ſchiſmatis crimen à ſe propulſare non poterit.* Ergo teſte Pelagio & Auguſtino, qui non credit, quod Pontifex Rom. credendum proponit, ſchiſmaticus eſt: ergo Pontifex errare in fide non poteſt; nam ſi poſſet, ſchiſmaticus non eſſet, qui cum illo errante non ſentiret.

Neque dicas Pontificem errare non poſſe, ſi juxta Verbum Dei doceat, ſecus ſi contra. Ridicula exceptio! nec enim ſpeciale Pontificis privilegium hoc eſt, ſed cujuslibet Epiſcopi, & Doctoris, immo cerdonis, textoriſque, ut ſi doceat juxta Dei Verbum, non erret: tam ergo ſchiſmaticus aut hæreticus eſſet, qui contra textorem, quàm qui contra Papam ſentiret. Et Papa, & qui contra hujus decreta diſputat, dicent ſe Verbo Dei fulciri; quis judicabit interim, quis abſolvet, damnabitque?

Concilium, *inquis:* at Pelagius & Auguſtinus, non dicunt ſchiſmaticum eſſe, qui Concilio, ſed qui Papæ repugnant. Et dum Concilium Patreſque conveniunt, quid credam interim, quid ſcribam, dicamque? quod placet? omnino, lite me inter & Papam pendente: magno ſcil. Eccleſiæ, pacis, & unitatis bono.

S. Lucius PP. *ad Epiſc. Galliæ in Hiſpan. in c. à recta 24. q. 1. Hæc ſancta & Apoſtolica Mater omnium Eccleſiarum Chriſti Eccleſia: quæ per Dei omnipotentis gratiam à tramite Apoſtolicæ traditionis nunquam erràſſe probatur: nec hæreticis novitatibus depravata ſuccumbit: ſed, ut in exordio normam fidei Chriſtianæ percepit ab auctoribus ſuis Apoſtolorum Chriſti Principibus, illibata finetenus manet.*

Sixtus PP. II. *in c. memor ſum 24. q. 1. Memor ſum, me ſub illius nomine Eccleſiæ præſidere, cujus à Domino Jeſu Chriſto eſt confeſſio glorificata: & cujus fides nullam hæreſim unquam fovit, ſed omnes quidem hæreſes deſtruit.*

Innocentius PP. *in c. quoties 24. q. 1. Quoties fidei ratio ventilatur, arbitror omnes fratres, & Coepiſcopos noſtros non niſi ad Petrum, id eſt, ſui nominis, & honoris auctorem referre debere (veluti nunc retulit veſtra dilectio) quod per totum mundum poſſit Eccleſiis omnibus in commune prodeſſe.*

Calixtus PP. *in c. non decet. d. 12. Non decet à capite membra diſcedere; ſed juxta ſacræ ſcripturæ teſtimonium omnia membra caput ſequantur. Nulli verò dubium eſt, quòd Apoſtolica Eccleſia mater eſt omnium Eccleſiarum, à cujus vos regulis nullatenus convenit deviare. Et ſicut Dei filius venit facere voluntatem Patris; ſic & vos voluntatem veſtræ impleatis Matris, quæ eſt Eccleſia: cujus caput, ut prædictum eſt, Romana exiſtit Eccleſia. Quidquid ergo ſine diſcretione juſtitiæ contra hujus diſciplinam actum fuerit, ratum haberi ratio nulla permittit.*

Gregorius IV. Papa *in c. præceptis d. 12. Præceptis Apoſtolicis non durâ ſuperbiâ reſiſtatur; ſed per obedientiam, quæ à ſancta Romana Eccleſia, & Apoſtolica auctoritate juſſa ſunt, ſalutiferè impleantur; ſi ejusdem ſanctæ Dei Eccleſiæ, quæ eſt caput veſtrum, communionē habere deſideratis.*

Nicolaus PP. *c. ſi Romanorum. d. 19. Si Romanorum Pontificum decreto, cæterorum opuſcula tractatorum approbantur, vel reprobantur; ita ut, quod Sedis Apoſtolica probavit, hodie teneatur acceptum: quod illa repulit, hactenus inefficax habeatur: quanto potiùs, quæ ipſa pro Catholica fide profanis dogmatibus, pro variis, & multifariis Eccleſiæ neceſſitatibus & fidelium moribus diverſo tempore ſcripſit, omni debent honore præferri, & ab omnibus prorſus in quibuslibet opportunitatibus, diſcretione, vel diſpenſatione magiſtrâ, reverenter aſſumi.*

Agatho PP. *in c. ſic omnes d. 19. Sic omnes Apoſtolicæ Sedis ſanctiones accipiendæ ſunt, tanquam ipſius divini Petri voce firmatæ ſint.*

Stephanus

Stephanus PP. *in c. enimverò d.19. Enimverò, quia in ſpeculum, & exemplum ſancta Romana Eccleſia, cui nos Chriſtus praeſſe voluit, propoſita eſt; ab omnibus quidquid ſtatuit, quidquid ordinat, perpetuò, & irrefragabiliter obſervandum eſt.*

Nicolaus I. *in epiſt. ad Photium c. ſi decreta d.20. Si Decreta Romanorum Pontificum non habetis, de neglectu atq; incuria eſtis arguendi. Si verò habetis, & nõ obſervatis, de temeritate eſtis corripiẽdi, & increpandi.*

Idem Nicolaus I. PP. *in c. omnes d.22. Qui autem Romanæ Eccleſiæ privilegium ab ipſo ſummo omnium Eccleſiarum capite traditum auſferre conatur, hic procul dubio in hæreſim labitur: & cùm ille vocetur injuſtus, hic eſt procul dubio dicendus hæreticus.*

Paſchalis Papa. *in c. ſignificâſti de de elect. Ajunt in Conciliis ſtatutum non inveniri; quaſi Romanæ Eccleſiæ legem Concilia ulla præfixerint, cùm omnia Concilia per Romani Pontificis auctoritatem, & facta ſint, & robur acceperint, & in eorum ſtatutis Romani Pontificis patenter excipiatur auctoritas. Cùm igitur à ſede Apoſtolica veſtræ inſignia dignitatis exigitis, quæ à B. Petri tantùm corpore aſſumuntur: juſtum eſt, ut vos quoque ſedi Apoſtolicæ ſubjectionis debitæ ſigna ſolvatis, quæ vos cum Beato Petro tanquam de membro habere, & Catholici capitis unitatem ſervare declarant.*

Innocentius IV. Papa *in c. majores de Bapt. Majores Eccleſiæ cauſas, præſertim articulos fidei contingentes, ad Petri ſedem referendas intelligit, qui eum quærenti Domino, quem diſcipuli dicerent ipſum eſſe, reſpondiſſe notabat: Tu es Chriſtus filius Dei vivi: & pro eo Dominum exorâſſe, ne deficiat fides ejus.*

Lucius III. Papa *in c. ad abſolvendam de hæret. Univerſos, qui de Sacramento corporis & ſanguinis D.N. JESU Chriſti, ut de baptiſmate, ſeu de peccatorum confeſſione, matrimonio, vel reliquis Eccleſiaſticis Sacramentis aliter ſentire, aut docere non metuunt, quàm ſacroſancta Rom. Eccleſ. vel ſinguli Epiſcopi per diœceſes ſuas cum conſilio Clericorum, vel Clerici ipſi ſede vacante cum Conſilio (ſi oportuerit) vicinorum Epiſcoporum hæreticos judicaverint: vinculo perpetui anathematis innodamus.*

Et denique Hadrianus Papa *in c. generali 25. q.1. Generali Decreto conſtituimus, ut execrandum anathema ſit, & veluti prævaricator Catholicæ fidei ſemper apud Deum exiſtat, quicumq; Regum, ſeu Epiſcoporum vel Potentum deinceps Romanorum decretorum cenſuram in quocunque crediderit, vel permiſerit violandam.*

III. Ex allegatis Canonicis textibus argumentari ſic licet: Vel Adverſarii ſacros Canones admittunt, vel non admittunt? ſi non admittunt; illorum ergo doctrina canonica non eſt, ſed irregularis ac exorbitans, & conſequenter erronea, nec à Spiritu S. profecta, juxta gravem cenſuram S. Damaſi Papæ *in c. violatores 25. q. 1.* Si verò Canones admittunt, ergo eâdem ratione ſumm. Pontificum ſtatuta & Decreta tenentur admittere, hoc enim Canones jubent, nec poſſunt eo prætextu rejicere, quòd Pontifices ſtatuendo erraverint: ſi enim hoc eſt, fruſtra Pontifices ſtatuunt, fruſtra illis obedire Canones jubent: quia ſemper, qui obedire non vult, Pontificem errare potuiſſe dicet; nec unquam, ùt in rebus omnibus, ita in Pontificum Decretis cauſæ deerunt, & rationes tergiverſandi, nodúmque in ſcirpo quærendi, quod nimiùm experientia oſtendit. Deinde ſacri Canones eos, qui ſemel à Pontifice Romano definita non recipiunt, ſchiſmaticis & hæreticis adſcribunt, eóſque ſalutis & fidei expertes dicunt: oportet ergo Pontificum definitiones certas omnino eſſe, nec errori ſubjectas: nec enim hæreticus aut ſchiſmaticus eſt, qui non recipit incerta, qui dubia non credit, quíque probabili doctrinæ adhæret. Tandem certum eſt ex præfatis Canonibus, eſſe ſummo Pontifici auctoritatem in aliquo ſaltem caſu aliqua definiendi, ita ut fideles teneantur definitioni acquieſcere, & niſi acquieſcant, iis cenſuris, quas diximus, perſtringantur: in quo ergo caſu hanc definiendi poteſtatem Papæ concedunt? an tunc ſolùm, cùm de re definienda palàm & clariſſimè omnibus conſtat, quæque à nullo negatur? at hoc ridiculum & otioſum eſt: res enim, de qua conſtat, quæque in aperto, & apud omnes in confeſſo eſt, definitione non eget, nam Solem lucere, ardere ignem, ſine Bulla, & plumbo & diplomate videmus. Ergo hæc poteſtas definiendi, quam Canones in Pontifice agnoſcunt, obſequendíque neceſſitas, locum in re dubia habebit, quámque alii negant, aliíque affirmant: tunc Pontificis partes ſunt nodum truncare litémque finire: noſtræ verò, credere, obſequi, nec ampliùs cauſam jam pacatam turbare. Si ita eſt, nemo ergo ſalvis Canonibus in dubium vocare poteſt, multóque minùs negare, Pontificiam auctoritatem, cùm Eccleſiam docet, & de fide pronuntiat, infallibilem eſſe, errorisque immunem: hanc enim quæſtionem olim ambiguam, Pontifices è Cathedrâ definiverunt, Clemens videl. V. *in Concilio Viennenſi. Clement. de S. Trinit.* Eugenius IV.

ſeſſ. ult.

ſeſſ. ult. Concilii Florentini, Leo X. *ſeſſ. 11. Concilii Lateran.* Sixtus IV. *in Concilio Complutenſi contra Petrum Oxímenſem.* (a)

Ruiſus: ſi, ùt ex allegatis Canonibus evicimus, in re dubia & utrimque diſputata, ſententia Pontificis Romani neceſſariò tenenda eſt: cùm ſemper hujusmodi Pontificum ſententiæ & definitiones ſint de re priùs dubia, & diſputata; neceſſariò tenendæ erunt, dubiúmqueomne abſolvent, & qui illis obloquitur, in Canonum cenſuras incurret.

IV. *Dices 1.* Non eſſe ſtandum Papæ definitionibus & doctrinâ, quando cum verbo & doctrina Dei pugnant; tunc enim magis Deo quàm hominibus obediendum eſt.

℟. Hypotheſin fingi impoſſibilem, ut Papæ videl. è cathedra docentis ſententia, cum veritate & fide pugnet: ſed demus hanc hypotheſin impoſſibilem, qualis fuit illa B. Pauli *ad Galat. 1. Licet nos aut Angelus de cœlo evangelizet vobis præterquam quod evangelizavimus vobis, anathema ſit.* Si ergo Papa contrarium aliquid ſcripturæ pro cathedra doceret, idque conſtaret, credendum utique non eſſet: ſed quamdiu non conſtat, (ùt planè numquàm conſtabit:) ejus definitiones, qui non accipit, certáſque habet, multóque magis, qui oppugnat, ex Canonum ſententia, profanus, naufragus, Spiritui S. infeſtus, ſchiſmati & hæreſi innexus eſt, ſic enim Canones loquuntur.

Dices 2. Canones quos produximus, ſummorum Pontificum eſſe, qui cum in propria cauſa loquantur, fidei ſuſpectæ ſunt.

℟. Non hîc ſummorum Pontificum, ſed Eccleſiæ & fidei cauſam agi, in qua ex ſacrorum Canonum ſententia, Prælatus non teſtis tantùm, ſed judex eſſe poteſt. Et quis ſummorum Principum lites, niſi ipſi, decîdunt, qui ſuperiorem non habent. Immo hæc ipſa exceptio non Pontificem tantùm, ſed Epiſcopos, Conciliúmque excludit, de quorum æquè cauſa & poteſtate agitur. Deinde non ſoli ſunt Pontifices, qui pro ſe dicunt; ſed & Concilia, & Patres, & praxis Eccleſiæ, & ferè Doctores omnes, ùt poſteà dicemus: immo ſi ſoli Pontifices eſſent, ii tamen, plerique & ſancta & Martyres ſunt, in quos nulla cadit mendacii, ambitionis,

(a) Vide Raynaldum ad annum MCDLXXIX. n. 32. & Bullarium in Sixto IV. Conſtitut. 17.

vanitatis, uſurpatíque juris alieni ſuſpicio, quique meritò cum Chriſto dicere poſſunt: *Etſi teſtimonium perhibeo de me ipſo, teſtimonium meum verum eſt.*

§. IV.

Pontificis Maximi in rebus fidei diſcernendis infallibilitati Concilia ſuffragantur.

Summaria.

1. *Teſtimonium Concilii Nicæni.*
2. *Et Alexandrini ſub S. Athanaſio.*
3. *Et Carthaginenſis.*
4. *Et Epheſini.*
5. *Et Chalcedonenſis.*
6. *Et Conſtantinopolitani ſub Agathone.*
7. *Et quintæ ac ſeptimæ Oecumenicæ Synodi.*
8. *Et Concilii Generalis Romæ ſub Nicolao II.*
9. *Et Conciliorum primi & ſecundi Lugdunenſis: profeſſio Eccleſiæ Græcæ.*
10. *Et Concilii Lateranenſis ultimi, cui & Rex & Eccleſia Gallicana adhærere profeſſa eſt.*
11. *Reſpondetur ad objecta.*

I.

IN Concilio Nicæno quod Anno CCCXXV. celebratum eſt c. 18. hæc leguntur: *Omnes Epiſcopi in gravioribus cauſis liberè Apoſtolicam appellent ſedem, atque ad eam quaſi ad matrem confugiant, cujus diſpoſitioni omnes majores Eccleſiaſticas cauſas Apoſtolorum auctoritas reſervavit.* Citat hunc

Canonem

Canonem ex Concilio Nicæno S. Julius I. *in epiſt. 2. contra Orientales pro Athanaſio, & habetur Tomo 1. Conciliorum poſt Concilium Nicænum*: idemq; habet Pelagius II. *inc. multis d. 17.* & de Canonibus Concilii Nicæni jam ſupra *Lib. 2.* diximus. Si ergò majores & difficiliores cauſæ, inter quas ſunt utique cauſæ fidei, Apoſtolicæ ſedi reſervantur; oportet hujus ſententias eſſe infallibilis auctoritatis: alioquin non Pontifici reſervandæ forent, ſed Concilio: & ſicut fides certa eſt, nec ullum admittit dubium, ita ſententia cui reſervantur cauſæ fidei, debet eſſe certa, & dubii expers; ubi enim ſententia non eſt certa, etiam id quod per ſententiam pronunciatum eſt, non eſt certum; & ſi certum non eſt, non poteſt eſſe dogma & objectum fidei.

II. In Synodo Alexandrina Præſide M. Athanaſio Epiſcopi Ægypti, Thebaidos, Libyæque ad S. Felicem II. Papam & M. circa annum CCCLIX. quorum Epiſtola *Tomo 1. Conciliorum* habetur, hæc ſcribunt: *Ideò Pater beatiſſime, quia ſemper anteceſſores noſtri, & nos à veſtra ſancta Apoſtolica Sede auxilium hauſimus, & noſtri vos curam habere agnovimus, præfatam Apoſtolicam & ſummam expetimus juxta Canonum decreta Sedem; ut inde auxilium capiamus, unde prædeceſſores noſtri ordinationes & dogmata* (NB.) *ceperunt.* Et infrà: *Similiter à ſupradictis Patribus Concilii Nicæni eſt definitum conſonanter, ut ſi quiſquam Epiſcoporum judices ſuſpectos habuerit, veſtram ſanctam Romanam interpellet Sedem, cui ab ipſo Domino poteſtas ligandi ac ſolvendi ſpeciali privilegio ſuper alios conceſſa. Ipſa enim firmamentum à Deo fixum & immobile percepit; quoniam ipſam formam univerſorum lucidiſſimam Dominus Jeſus Chriſtus veſtram Apoſtolicam conſtituit Sedem. Ipſa eſt etiam ſacer vertex, in quo omnes Eccleſiæ vertuntur, ſuſtentantur, relevantur: Tu profligator hæreſium atque omnium infeſtantium depoſitor, ut princeps & Doctor, Caputque omnium Orthodoxæ doctrinæ & immaculatæ fidei exiſtis, &c.* Hæc Athanaſius, & cum illo Synodus Alexandrina: ex quorum ſententia, ſi Papa dogmata condit, ſi eſt firmamentum à Deo fixum & immobile, in quo omnes Eccleſiæ vertuntur & ſuſtentantur; ſi omnium hæreſum profligator; ſi Princeps, Doctor, Caputque omnium orthodoxæ doctrinæ, & immaculatæ fidei; planè ſequitur, infallibilem eſſe, & quæ ab illo definita ſunt, eo prætextu, quòd errare poſſit, repelli haud poſſe: alioquin omnia illa Athanaſii encomia adulationes ſunt, & verba ſenſu vacua, captandæ gratiæ tantùm adornata.

III. De

III. De Concilio Carthaginenſi circa annum CCCCII. hoc habet S. Innocentius I. PP. *in epiſt. ad Concilium Carthag.* quæ habetur *Tomo I. Conciliorum: Antiquæ traditionis exempla ſervantes, & Eccleſiaſticæ memores diſciplinæ, noſtræ religionis vigorem non minùs nunc in conſulendo, quàm anteà cùm pronuntiaretis, veneratione firmatis, qui ad noſtrum referendum approbâſtis eſſe judicium, ſcientes quid Apoſtolicæ Sedi (cùm omnes hoc loco poſiti, ipſum ſequi deſideremus Apoſtolum) debeatur, à quo ipſe Epiſcopatus, & tota auctoritas nominis hujus emerſit. Quem ſequentes, tam mala jam damnare novimus, quàm probare laudanda: vel id verò, quòd Patrum inſtituta ſacerdotali officio cuſtodientes, non cenſetis eſſe calcanda: quod illi non humanâ, ſed divinâ decrevêre ſententiâ: ut quicquid, quamvis de disjunctis, remotiſq; Provinciis ageretur, non prius ducerent finiendum, niſi ad hujus Sedis notitiam perveniret, ut tota hujus auctoritate (juſta quæ fuerit) pronuntiatio firmaretur: indeq; ſumerent cetera Eccleſiæ (velut de natali ſuo fonte aquæ cunctæ procederent, & per diverſas totius mundi regiones puri capitis incorrupta manarent:) quid præcipere, quos abluere, quos veluti in cæno inemundabili ſordidatos, mundi digna corporibus unda vitaret.*

Vides hîc iterum teſtari Innocentium, ultimam fidei definitionem ad Papam ſpectare, ab hoc velut natali fonte ſanam ſincerámque doctrinam fluere: ab hoc alios Epiſcopos, Eccleſiáſque omnes diſcere, quos abſolvere, quos damnare hæreſis oportet: quæ omnia falſiſſima ſunt, ſi Pontifex Eccleſiam docens errare poteſt; tunc enim ab aliis corrigi & doceri debet: nec illius ſententia, utpote incerta, fidei quæſtiones finire poteſt, ſed ad aliud forum, aliúmve doctrinæ fontem recurrendum erit.

IV. In Concilio Epheſino *Anno CCCCXXXI.* Cœleſtinus Papa, cùm hæreſin Neſtorianam ipſe in Romana Synodo prædamnâſſet, Legatos quidem Epheſum ad Concilium miſit, ſic tamen, ut ſententiam Romæ datam exſequerentur, certamque Patribus Regulam præfigerent, juxta quam Neſtoriũ contumaciter erroribus inſiſtentem damnarent: ſic enim habetur *T. 1. Concilior. in Actis Concilii Epheſini Tomo 2. c. 15.* Evagrio *l. 1. hiſtor. c. 4. Epiſt. ſynodali Cœleſtini in verſione Creſconiana apud Baron. ad annum CCCCXXXI. & Spondan. ibid. n. 4.*

Si ergo Papa hæreſes ante Concilium damnat, & quos damnavit à tota Eccleſia pro hæreticis damnari jubet: ſi Conciliis ſententiam, quâ teneantur, præſcribit; ergo minùs quàm ipſa Conci-

Concilia errare poteſt: alioquin non ipſe Conciliis, ſed hæc Pontifici credenda præſcriberent: quod enim hoc paradoxum, ut qui eget doctrinâ doceat, qui non egent doceantur? quíque errare à via poteſt, eos ducat, qui errare non poſſunt, hoc eſt, cæcus, confuſo rerum ordine, à vidente, magiſter à diſcipulo diſcat, & fons à rivulo bibat?

In Concilio Carthaginenſi ſub Damaſo Papa, qui Anno CCCLXVII. electus eſt & CCCLXXXIV. mortuus; Stephanus Archiepiſcopus, & tria Africæ Concilia *in epiſt. ad S. Damaſum, quæ habetur Tom. 1. Concilior.* & Damaſus in reſponſoria ad eosdem Epiſcopos, apertè profitentur: *ſedi Romanæ Epiſcoporum judicia, & ſummorum finem Eccleſiaſticorum negotiorum, & ſententiam de divinis rebus reſervatam eſſe. Apoſtolicam hanc ſedem firmamentum eſſe à Deo fixum & immobile omniúmque verticem Eccleſiarum.*

V. In Concilio Chalcedonenſi Anno CCCCLI. prout citat S. Thomas *in opuſc. contra errores Græcorum: ſi quis Epiſcopus prædicatur infamis, liberam habeat ſententiam appellandi ad Beatiſſimum Epiſcopum antiquæ Romæ, quia habemus Petrum petram refugii, & ipſi ſoli liberâ poteſtate loco Dei ſit jus diſcernendi ſecundùm claves à Domino ſibi datas, & omnia ab eo definita teneantur tanquam à Vicario Apoſtolici throni.* Et in condemnatione Dioſcori Patres ſic acclamârunt: *Sanctiſſimus Archiepiſcopus Magnæ Romæ unà cum ter beatiſſimo Petro, qui eſt petra & crepido catholicæ Eccleſiæ & ille, qui eſt rectæ fidei fundamentum (NB.) nudavit eum Epiſcopatûs dignitate.* Et *in epiſtola Synodali ad Leonem* gratulantur Patres: *Quòd tantum Antiſtitem Apoſtolicæ ſedi, unde Religionis noſtræ fons & origo manat, Dominus dederit.* Et *in epiſt. Synodali ad Patres Concilii* Leo Papa negat *dogma fidei à ſe contra Eutychen & Dioſcorum ſemel declarata, in dubium aut diſputationem vocari debere: neq; Legatos à ſe mitti, qui rem deciſam definitámque in litteris ad Flavianum datis, examini iterum ſubdi permittant, ſed qui definita exequantur.* Hæc omnia evincunt Papam in cauſis fidei errare non poſſe, nam ſi poteſt? cur non liceat ejus ſententias à Concilio examinari, emendaríque? ſed audi ipſum Leonem: *Neque enim abjuncta eſt à vobis mea præſentia, qui nunc in Vicariis meis adſum, & jam dudum fidei Catholicæ prædicatione non deſum, ut qui non poteſtis ignorare, quid ex antiqua traditione credamus, non poſſitis dubitare, quid cupiam. Unde, fratres chariſſimi, rejectâ penitùs audaciâ diſputandi contra fidem divinitùs inſpiratam, vana erran-*

tium infidelitas conquieſcat: cùm non liceat defendi, quod non liceat credi, cùm ſecundùm evangelicas auctoritates, ſecundùm propheticas voces, Apoſtolicamq́ doctrinam, pleniſſimè & luculentiſſimè per litteras, quas ad beatæ memoriæ Flavianum Epiſcopum miſimus, fuerit declaratum, quæ ſit de Sacramento Domini noſtri JEſu Chriſti pia & ſincera confeſſio.

VI. In ſexta generali Synodo, anno DCLXXXI. quæ habetur *Tomo 3. Conciliorum*, S. Agatho Papa *in epiſt. ad Conſtantinum Auguſtum* non permittit Concilio, *ut aliter in cauſa fidei pronuntient, quàm ſuis Legatis Pontifex injunxerat, ſuæq́ definitioni nihil addi, nihil minui, ſed juxta traditionem Apoſtolicæ Sedis ut à Prædeceſſoribus ſuis conſervata eſt, omnia definiri.*

Hæc utique ſupponunt Pontificem Romanum non tantùm errare non poſſe, ſed ejus etiam Officii eſſe regulam credendi, docendique, Concilio præſcribere. Sed hanc Pontificis infallibilitatem in eadem epiſt. (quam ſummis laudibus extulit, approbavitque eadem ſacra & generalis Synodus *Act. 4. & 18.*) adeò clarè Agatho expreſſit, ut nihil clariùs dici potuerit; ſic enim loquitur: *Cujus adnitente præſidio, hæc Apoſtolica ejus Eccleſia, nunquam à via veritatis, in qualibet erroris parte deflexa eſt. Cujus auctoritatem, utpote Apoſtolorum omnium Principis, ſemper omnis Catholica Chriſti Eccleſia, & univerſales Synodi fideliter amplectentes, in cunctis ſequuta ſunt, omnesq́ venerabiles Patres Apoſtolicam ejus doctrinam amplexi, &c. & ſancti quidem Doctores orthodoxi, venerati atque ſequuti ſunt: hæretici autem falſis criminationum odiis inſecuti, &c.*

Hæc Apoſtolica Chriſti Eccleſia, per Omnipotentis Dei gratiam à tramite Apoſtolicæ traditionis nunquam erràſſe probabitur, nec hæreticis novitatibus depravata ſuccubuit: ſed ut ab exordio normam fidei Chriſtianæ percepit ab auctoribus ſuis Apoſtolorum Chriſti Principibus, illibata finetenus manet, ſecundùm ipſius Domini Salvatoris divinam pollicitationem, quam ſuorum diſcipulorum Principi in ſacris Evangeliis fecit: Petre inquiens, ecce Sathanas expetivit, ut cribraret vos, ſicut qui cribrat triticum. Ego autem rogavi pro te, ut non deficiat fides tua: & tu aliquando converſus confirma fratres tuos. Conſideret itaq́ veſtra clementia, quoniam Dominus & Salvator omnium, qui fidelis eſt, & fidem Petri non defecturam promiſit, confirmare eum fratres admonuit.

Ex Conciliis Africanis, quæ anno DCXLVI. quatuor Primates Africæ in ſubjectis ſibi Provinciis convocârunt, data eſt Synodalis ad Theodo-

Theodorum PP. epiſtola, in qua, inter alia: *Antiquis regulis ſanctum eſt, ut quidquid quamvis in remotis vel longinquo poſitis ageretur provinciis, non priùs tractandum eſſet, niſi ad notitiam Almæ Sedis Apoſtolicæ fuiſſet deductum, ut ejus auctoritate juſtâ quæ fuiſſet pronuntiatio firmaretur, indeq; ſumerent cæteræ Eccleſiæ, velut de natali ſuo fonte, prædicationis exordium, & per diverſas totius mundi regiones, puritatis incorruptæ manarent fidei Sacramenta ſalutis.* Videatur Spondanus *ad hunc annum &c.* & Acta Synodi Lateranenſis, *ſub Martino Papa.*

VII. In quinta Generali Synodo anno DLIII. *Act. 4.* in ſententia, quam contra Anthymum Mennas Patriarcha Conſtantinopolit. pronuntiavit, hæc habentur. *Nos Apoſtolicam Sedem ſequimur, & obedimus, ſicut charitas veſtra ſcit, & ipſius communicatores habemus, & condemnatos ab ipſa, & nos condemnamus.*

In ſeptima Synodo *Act. 2.* lecta & approbata eſt epiſtola Adriani II. Ad Tharaſium Patriarcham, ubi expreſſiſſimum Pontificiæ infallibilitatis teſtimonium extat, ſic enim inter alia habet:

Cujus etiam Sedes per totum terrarum orbem primatum obtinens lucet, omniumq; Eccleſiarum Dei caput exiſtit. Unde & ipſe Beatus Petrus Apoſtolus, Dei juſſu Eccleſiam paſcens nihil omnino prætermiſit, ſed ubiq; Principatum obtinuit & obtinet: cui etiam & noſtræ beatæ & Apoſtolicæ Sedi, quæ eſt omnium Eccleſiarũ Dei caput, velim beata veſtra ſanctitas ex ſincera mente & toto corde agglutinetur, utpote, quæ reverà ſit rectè ſentiens, & pietatis incorruptæ conſervatrix. Hoc ſacrificium primùm omnipotenti Deo exhibeatur. Veſtraq; beatitudo magnos & piiſſimos noſtros Imperatores ſupplicibus verbis admonebit, ut Eccleſiæ noſtræ veſtigia ſequentes, coram Deo & horribili ejus judicio, venerandas imagines in regia civitate, & omni loco in antiquum ſtatum reſtituendas curent, jubeantq;: nimirùm ſervantes traditionem hujus ſanctiſſimæ noſtræ Romanæ Eccleſiæ.

VIII. In Concilio Generali Romæ habito anno MLIX. ſub Nicolao II. inter alios canones, hic etiam fuit: *Si quis dogmata vel decreta pro Catholica fide, aut Eccleſiaſtica diſciplina à Sedis Apoſtolicæ Præſule promulgatas contempſerit, anathema ſit.* Habetur hic Canon *in c. ſi quis. 25. q. 2. & c. ad abolendam. de hæretic.*

IX. Concilium Lugdun. primum anno MCCXLV. ſub Innocentio IV. *in c. un. de homicidio in 6. Pro humani redemptione generis, de ſummis Cœlorum ad ima mundi deſcendens, & mortẽ tandem ſubiens*

temporalem Dei filius Jeſus Chriſtus, ne gregem ſui pretio ſanguinis glorioſi redemptum, aſcenſurus, poſt reſurrectionem ad Patrem, absq; Paſtore deſereret, ipſius curam B. Petro Apoſtolo (ut ſua ſtabilitate fidei, ceteros in Chriſtiana Religione firmaret, eorúmque mentes ad ſalutis opera ſua accenderet devotionis ardore,) commiſit.

Concilium Lugdunenſe 2. ſub Gregorio X. anno MCCLXXIV. *in c. unico de ſumma Trinit. in 6. Fideli ac devotâ profeſſione fatemur, quòd Spiritus Sanctus æternaliter ex Patre & Filio non tanquam ex duobus principiis, ſed tanquam ex uno Principio: non duabus ſpirationibus, ſed unicâ ſpiratione, procedit. Hoc profeſſa eſt hactenus, prædicavit, & docuit, hoc firmiter tenet, & prædicat, profitetur, & docet ſacroſancta Romana Eccleſia: mater omnium fidelium & magiſtra.*

In eodem Lugdunenſi Concilio Michaëlis Palæologi Imperatoris & Orientalis Eccleſiæ Legati Profeſſionem fidei orthodoxæ ediderunt, quæ & à Synodo Lugdunenſi recepta eſt, & infallibilitati Pontificiæ apertiſſimum ſuffragium dedit: videri ea poteſt apud Raynaldum *ad annum MCCLXXIV. n. 24.* & inter alia hæc habet: *Ipſa quoq; S. Romana Eccleſia ſummum & plenum primatum, & principatum ſuper univerſam Eccleſiam Catholicam obtinet: quem ſe ab ipſo Domino in B. Petro Apoſtolorum Principe, ſive vertice, cujus Romanus Pontifex eſt ſucceſſor, cum poteſtatis plenitudine recepiſſe veraciter, & humiliter recognoſcit. Et ſicut præ ceteris tenetur fidei veritatem defendere, ſic & ſi quæ de fide ſubortæ fuerint, quæſtiones, ſuo debent judicio definiri.*

Concilium Lateranenſe ſub Innocentio III. *Anno MCCXV. in c. damnamus de ſumma Trinitate: Maximè cùm ipſe Joachim omnia ſua ſcripta nobis aſſignari mandaverit Apoſtolicæ ſedis judicio approbanda, ſeu etiam corrigenda, dictans Epiſtolam, quam propriâ manu ſubſcripſit, in qua firmiter confitetur ſe illam fidem tenere, quam Romana tenet Eccleſia, quæ diſponente Domino, cunctorum fidelium mater eſt & magiſtra. Reprobamus etiam, & condemnamus perverſiſſimum dogma impii Amarici, cujus mentem ſic pater mendacii excæcavit, ut ejus Doctrina non tam hæretica, quàm inſana ſit cenſenda.*

X. Concilium denique Lateranenſe ſub Julio II. & Leone X. cui Germania, Hiſpania, Anglia, Dania, Norvegia, Scotia, Italia, & Hungaria ampliſſimis Legationibus miſſis adhæſerunt, ùt videre eſt apud Raynaldum *ad annum MDXII. n. 53.* Et Ludovicus Galliæ Rex per ſuos Oratores acta Concilii Piſani damnans, hoc ipſum

ipſum Lateranenſe pro legitimo & Oecumenico agnovit, eíque ſe adhærere profeſſus eſt, ùt habetur in actis ejusdem Concilii *ſeſſ. 8. Tomo 5. Conciliorum, Venetæ edit.*

Idem à Galliæ Prælatis factum, qui & ipſi Piſanum Conciliabulum execrati, profeſſi ſunt ſe, & adhærere, & ſemper adhæſuros Concilio Lateranenſi, ùt videre eſt in actis Concilii *ſeſſ. 9.* In hoc ergo Concilio à Gallis, ùt diximus, etiam recepto *ſeſſ. 11.* ex profeſſo definita eſt ſuprema Pontificis Romani ſupra Concilium auctoritas, & conſequenter omnimoda infallibilitas. In eadem *ſeſſ. 11.* reſciſſa eſt fatalis illa & Pragmatica ſanctio, quæ Carolo VII. Rege in Bituricenſi Conventu, vigente Baſileenſi ſchiſmate adversùs Romanorum Pontificum auctoritatem lata fuerat, quámque jam dudum anno videlicet MCDLXII. ſub Pio II. Ludovic. XI. in publico Cardinalium Senatu revocaverat.

XI. Hactenus Conciliorum teſtimonia: Ad objecta jam tranſeamus.

Dices 1. Quæ hactenus ex Conciliis producta ſunt, tantùm probare, ſummi Pontificis judicium in fidei quæſtionibus irreformabile eſſe, quando Eccleſiæ conſenſus acceſſit, non verò, ſi Eccleſiæ conſenſus nondum acceſſit: Eccleſiam enim errare non poſſe, & ab hujus acceptatione pendere, quam firmitatem Pontificum decreta habeant, vel non habeant.

℟. Hujus reſtrictionis falſitatem ex multis convinci poſſe. *Primò.* Quia, ut vidimus, Concilia hanc ùt maximam & ſpecialiſſimam prærogativam Pontifici Romano uni & ſoli concedunt, fundántque ſuper illa Chriſti promiſſione: *Super hanc Petram fundabo Eccleſiam meam, &c. Ego pro te rogavi, ut non deficiat fides tua, &c.* At verò Decreta condere, doctrinámque aliquam proferre, quæ tunc primùm ſit certa, & extra ſuſpicionem erroris, cùm ab Eccleſia recipitur; non eſt ſolius Pontificis Rom. prærogativa, ſed cujuslibet Epiſcopi, immo privati Doctoris, cujus opinionem & ſententiam aliquam ſi Eccleſia recipiat, evadet utique certa, & dubii expers; ſed hæc certitudo non ad Doctoris ipſius, ſed Eccleſiæ privilegium ſpectat; at verò Concilia de Privilegio Pontifici & ſoli conceſſo loquuntur. *Secundò.* Si Pontificis de fide ſententia certa non eſt, niſi poſt Eccleſiæ conſenſum: ergo ante conſenſum erat incerta ac errori obnoxia, ergo recipi poterat, aut re-

pelli, ſed Concilia eos, qui Pontificum Decreta non recipiunt, pro ſchiſmaticis, naufragis in fide, perditisque habent; ergo ſupponunt jam antè firma, & certa eſſe, quàm ab Eccleſia recipiantur; immo recipi debere. *Tertiò.* Certum eſt ex Conciliis citatis, Pontificem Romanum eſſe Paſtorem, Doctorem & Magiſtrum Eccleſiæ univerſalis, ùt expreſsè habetur in Concilio Conſtantienſi *ſeſſ. ult.* Florent. *ſeſſ. ult.* Lugdun. *c. ult. de S. Trinit. in 6.* Lateranenſi ſub Innocent. III. *c. damnamus de S. Trinit.* Si ergo diſcipuli partes ad Eccleſiam ſpectant, Magiſtri & Doctoris ad Papam; quilibet animo ſecum reputet, poſsítne credi divinam providentiam, quæ omnia ſuaviter, & ad ſingulorum naturam accommodè diſponit, voluiſſe plus doctrinæ, certitudinis, ac lucis Diſcipulo affundere, quàm Magiſtro: & Magiſtri doctrinam, à doctrina diſcipuli pendere: & quod diſcipulus probaret, ratum fixumque eſſe, quod Magiſter, dubium, anceps, & in lubrico poſitum. Denique aut errat providentia, quæ Diſcipulo plus tribuit, quàm Magiſtro: aut errant Concilia, quæ Pontificum Decretis omnem certitudinem, parendíque neceſſitatem adſcribunt: aut errant illi ipſi, qui hæc omnia Pontifici adimunt.

Dices 2. Concilia non omnimodam infallibilitatem Pontificum decretis aſſerere, ſed primas tantùm in rebus fidei partes, magnamque auctoritatem, non tamen neceſſariam.

℞. Hoc ipſo quod Concilia pro *ſchiſmaticis*, pro *naufragis*, pro *anathemate dignis*, pro *ejectis ab Eccleſia Catholica* habent, qui Pontificum decreta non recipiunt, ſuamq; fidem illis accomodant; omnino ſequi Pontificis auctoritatem infallibilem eſſe; nulla enim eſt auctoritas tam magna, cui ſi certa non eſt, ſine hæreſis aut ſchiſmatis nota contradicere non liceat, ùt eleganter docet S. Auguſtinus *epiſt. 19. ad Hieronymum*: & paſſim *tota d. 9.* Et eſto ſine hæreſi Pontificum de fide ſententias impugnare poſſis, non potes tamen, ſi Conciliis credi debet, ſine temeritate, ſine periculo: quæ ergo aut imprudentia eſt, aut cæcus animi impetus, malle temeritatis notari, exponíque fidei naufragio, quàm obſequi? Et tandem Concilia non ſolùm dicunt Pontificis Romani ſententias in cauſis fidei magnæ auctoritatis, ſed etiam *definitivas* eſſe, quæque *litem omnem abſolvant, ac dubiis finem imponant*: & quibus *Concilia nihil addere poſſint, nihil detrahere*; quæ omnia abſolutiſſimam & omnimodam infallibilitatem arguunt, multóque majorem, quàm ipſis Conciliis inſit.

§. V.

§. V.

Patrum pro eadem Pontificis infallibilitate conſenſus unanimis.

Summaria.

1. *Catholicorum eſt nota cum SS. Patribus ſentire, hæreticorum ab illis deficere.*
2. *Teſtimonia SS. Irenæi, Cypriani, Ambroſii, Auguſtini, & Innocentii.*
3. *Alia SS. Hieronymi, Cyrilli, Theodoreti, Ioannis Patriarchæ, Tertulliani, Flaviani Patriarchæ, Patrumq; Tarraconenſium.*
4. *Alia SS. Fulgentii, Agapeti, Gregorii M. Sophronii Patriarchæ, Theodori Studitæ, Ignatii Patriarchæ, Patrum Concilii Milevitani, Epiſcoporum Dardaniæ, & Lucii PP. & M.*
5. *Alia SS. Leonis IX. Gelaſii, Cyrilli, Anſelmi Cantuarienſis, Ruperti Tuitienſis, Bernardini, Bernardi, Thomæ Aquinatis, & Stanislai, Hoſii.*
6. *Omniumque ferè totius Orbis Chriſtiani Doctorum, pauciſſimis exceptis, præſertim Patrum Societatis Ieſu, etiam in Gallia.*
7. *Quid de Pariſienſibus Doctoribus dicendum?*
8. *Brevis anacephalæoſis, & repetitio eorum, quæ à SS. Patribus dicta ſunt.*

I.

Onciliis Patres ſubjungimus. Et iſtorum enim in rebus ad Religionem & fidem pertinentibus ſumma eſt, & invicta auctoritas, cùm conſpirant: fuitque ſemper hæc nota, & character hæreticorum, ut à communi pa-

trum

trum doctrina deficerent, novámque, proſcriptâ antiquitate proferrent: ſicut ex adverſo idem ſemper fuit, Catholicè, & cum Patribus ſentire; cùm enim Catholica Eccleſia, hoc eſt, fidelium multitudo, ſemper id crediderit, quod à Patribus audiebat, legebátque (quî enim aliter crederet ſacrarum litterarum majori ex parte imperita?) neceſſariò ſequitur, eandem fuiſſe Patrum & Eccleſiæ ſententiam fidémque; de quo argumento vide eleganter Melchiorem Canum *de locis Theologicis l. 7.* S. Clementem *in c. relatum.* S. Bernardum *in epiſt. 190.* ubi inter alia hæc ſcribit: *Habemus in Francia novum de veteri Magiſtro Theologum, qui ab ineunte ætate ſua in arte dialectica luſit, & nunc in ſcripturis ſanctis inſanit. Olim damnata & ſopita dogmata, tam ſua videlicet, quàm aliena ſuſcitare conatur, inſuper & nova addit. Qui dum omnium, quæ ſunt in cœlo ſurſum, & quæ in terra deorſum, nihil præter ſolum, neſcio quid, neſcire dignatur, ponit in cœlum os ſuum, & ſcrutatur alta Dei, rediensq; ad nos refert verba ineffabilia, quæ non licet homini loqui.*

Et infrà: *Nonne omnium meritò in ſe provocat manus, cujus manus contra omnes? omnes, inquit, ſic: ſed non ego ſic. Quid ergo tu? Quid melius affers? quid ſubtilius invenis? Quid ſecretius tibi revelatum jactas? quod præterierit ſanctos, effugerit ſapientes? Aquas furtivas & panes abſconditos puto apponet nobis iſte. Dic tamen, dic quidquid illud eſt, quod tibi videtur & nulli alteri. An quòd filius Dei non ut hominem liberaret, hominem induit? Hoc planè nemini te excepto videtur; tu videris, ubi videris. Non enim hoc à ſapiente, non à Propheta, non ab Apoſtolo, non denique ab ipſo Domino accepiſti. Magiſter gentium accepit à Domino, quod & tradidit nobis. Magiſter omnium ſuam Doctrinam fatetur non eſſe ſuam: Non enim, ait, à me ipſo loquor, tu verò de tuo nobis tradis, quod à nemine accepiſti. Qui loquitur mendacium, de ſuo loquitur. Tibi proinde ſint, quæ tua ſunt.*

Ego Prophetas & Apoſtolos audio, obedio Evangelio ſecundùm Petrum. Tu nobis novum condis Evangelium? quintum Eccleſia Evangeliſtam non recipit. Quid lex, quid Prophetæ, quid Apoſtoli, quid Apoſtolici viri nobis aliud evangelizant, quàm quod ſolus tu negas, Deum videlicet factum hominem, ut hominem liberaret? Et ſi Angelus de cœlo aliud nobis evangelizaverit, anathema ſit, ſed qui venerunt poſt Apoſtolos Doctores non recipis, homo qui ſuper omnes docentes te intellexiſti. Deniq; non erubeſcis dicere, quòd adversùm te omnes ſentiant, cùm ab invicem non diſſentiant. Fruſtra proinde illorum tibi fidem doctrinamq; proponerem, quos jam proſcripſiſti.

Si ergo

Si ergo oſtenderimus ſententiam, quam defendimus, omnium Patrum eſſe; ſequetur, aut Patres omnes, & cum illis erraſſe Eccleſiam; aut errare illos, qui aliud quàm Patres, quàm Eccleſia ſentiunt.

II. S. Irenæus *l. 3. c. 3.* adversùs hæreſes: *Quoniam igitur*, inquit, *valde longum eſſet omnium hîc Eccleſiarum enumerare ſucceſſiones, maximæ & antiquiſſimæ, ac ab omnibus cognitæ, à glorioſiſſimis duobus Apoſtolis, Petro & Paulo fundatæ Eccleſiæ, eam quam habet ab Apoſtolis & annuntiatam omnibus fidem, per ſucceſſiones Epiſcoporum ad nos usq; pervenientem judicantes confundimus omnes, qui quoquo modo, vel per ſui placentiam, vel vanam gloriam, vel per cæcitatem & ſententiam malam, præter quàm oportet, colligunt. Ad hanc enim Eccleſiam propter potentiorem Principalitatem neceſſe eſt omnem convenire Eccleſiam, hoc eſt, qui ſunt ubiq; fideles, in qua ab his, qui ſunt undique, conſervata eſt ea, quæ ab Apoſtolis traditio.* Nota Irenæum dicere: oportere omnem Eccleſiam in rebus fidei cum Eccleſia & ſede Romana convenire: per fidem & doctrinam ſucceſſorum Petri confundi omnes hæreticos: in hac eadem ſede conſervatam ſemper fuiſſe Apoſtolicam fidem & traditioné, quæ omnino infallibilitatem arguunt Romanæ Cathedræ.

S. Cyprianus *l. 1. epiſt. 3. Poſt iſta adhuc inſuper pſeudo-Epiſcopo ſibi ab hæreticis conſtituto navigare audent, & ad Petri cathedram, atq; ad Eccleſiam Principalem, unde unitas ſacerdotalis exorta eſt, à ſchiſmaticis & profanis litteras ferre, nec cogitare eos eſſe Romanos, (quorum fides, Apoſtolo prædicante, laudata eſt,) ad quos perfidia non poſſit habere acceſſum.* Et *l. 4. epiſt. 8. Nos ſingulis navigantibus, ne cum ſcandalo ullo navigarent, rationem reddentes, ſcimus nos hortatos eſſe, ut Eccleſiæ Catholicæ radicem & matricem agnoſcerent, & tenerent.*

S. Ambroſius *orat. funebri de exceſſu fratris ſui Satyri: Advocavit ad ſe Satyrus Epiſcopum, nec ullam veram putavit, niſi veræ fidei gratiam, percontatúsque eſt ex eo, utrumnam cum Epiſcopis Catholicis, hoc eſt, cum Romana Eccleſia conveniret.*

Idem S. Ambroſius *epiſt. 11. ad Ageruchiam: In omnibus Romanæ Eccleſiæ formam, & typum ſequimur.*

S. Auguſtinus *contra Julianum Pelagianum l. 1. c. 4. Puto eam tibi partem orbis ſufficere debere, in qua primũ Apoſtolorum ſuorũ voluit Dominus Glorioſiſſimo Martyrio coronare. Eccleſiæ præſidentem Beat. Innocentium ſi audire voluiſſes, jam tunc periculoſã juventutem tuam Pelagianis laqueis*

exuiſſes. Nihil enim potuit vir ille ſanctus Africanis reſpondere Conciliis, niſi quòd antiquitus Apoſtolica ſedes & Romana, cum ceteris tenet perſeveranter Eccleſia. Huic vide quid reſpondeas, qui cum Irenæo, Cypriano, Hilario, Ambroſio conſidet, etſi poſterior tempore, prior loco.

Idem S. Auguſtinus *epiſt.157. In verbis Apoſtolicæ Sedis tam antiqua átq; fundata certa & clara eſt Catholica fides, ut nefas ſit de illa dubitare Chriſtiano.*

Et *l.2. contra Pelagium & Celeſt. c.7. Celeſtius B. Papæ Innocentii litteris non eſt auſus obſiſtere, immo ſe omnia, quæ illa ſedes damnaret, damnaturum eſſe promiſit.*

Et *l. 2. c. 3. contra duas epiſtolas Pelagianorum: Per Papæ reſcriptum cauſa Pelagianorum finita eſt, totóque Orbe poſt ejus damnationem damnati ſunt, ac litteris Innocentii tota de hac re dubitatio ſublata eſt.*

S. Innocentius I. PP. cujus in modò allegatis locis S. Auguſtinus meminit *in epiſtola reſponſoria ad Legationem Patrum Africanorum: Patres olim non humanâ, ſed divinâ decrevêre ſententiâ, ut quidquid in disjunctis remotisq; Provinciis ageretur, non priùs ducerent definiendum, quàm ad illius ſedis notitiam perveniret, ubi tota ejus auctoritate, juxta quæ fuerit pronuntiatio, confirmaretur.*

Scientes, quòd per omnes provincias de Apoſtolico fonte petentibus reſponſa ſemper emanent, præſertim quoties fidei ratio ventilatur: quod arbitror omnes fratres & Coepiſcopos noſtros, non niſi ad Petrum, id eſt, ſui nominis & honoris auctorem referre debere, velut nunc retulit veſtra dilectio, quòd per totum mundum poſſit omnibus Eccleſiis in commune prodeſſe.

III. S. Hieronymus *epiſtola 57. ad Damaſum PP. Ego nullum primum, niſi Chriſtum ſequens, Beatitudini tuæ, id eſt, cathedræ Petri communione conſocior, ſuper illam Petram ædificatam Eccleſiam ſcio. Quicumque extra hanc domum agnum comederit, profanus eſt. Si quis in Arca Noë non fuerit, peribit regnante diluvio. Et quia pro meis facinoribus ad eam ſolitudinem commigravi, quæ Syriam juncto Barbariæ fine diſterminat, nec poſſum ſanctum Domini, interjacentibus ſpatiis à ſanctimonia tua ſemper expetere: ideò hîc collegas tuos Ægyptios confeſſores ſequor, & ſub onerariis navibus parva navicula deliteſco. Non novi Vitalem, Meletium reſpuo, ignoro Paulinum. Quicumq; tecum non colligit, ſpargit, hoc eſt, qui Chriſti non eſt, Antichriſti eſt.*

Idem *epiſtola 8. ad Demetriadem c. 9. Et quia vereor, immo rumore cognovi, in quibusdam adhuc vivere, & pullulare venenata plantaria, illud te pio*

te pio charitatis affectu præmonendam puto, ut S. Innocentij, qui Apoſtolicæ Cathedra, & ſuprà dicti viri ſucceſſor, & filius eſt, teneas fidem, nec peregrinam, quamvis tibi prudens callidáque videaris, doctrinam recipias.

Idem contra Ruffinum *l.3.c.5. Et tamem miror, quomodo probaverit Italia, quod Roma contempſit: Epiſcopi ſuſceperint, quod ſedes Apoſtolica condemnavit.* Et *c.6. Innocentem te vocas, ad cujus interpretationem Roma contremuit: abſentem, qui accuſatus reſpondere non audes, & tantùm Romanæ urbis judicium fugis, ut magis obſidionem Barbaricam, quàm pacatæ Urbis velis ſententiam ſuſtinere.* Et *l.3. Apologiæ: Scito Romanam fidem Apoſtolico ore laudatam ejusmodi præſtigias non recipere, etiamſi Angelus aliter annuntiet, quàm ſemel prædicatum eſt, Pauli auctoritate munitam non poſſe mutari.*

Idem *epiſtola 58. ad Damaſum Papam: Si rectum putatis, tres hypoſtaſes cum ſuis interpretationibus debere nos dicere: Non negamus, ſed mihi credite, venenum ſub melle latet.*

Idem *epiſtola 77. Sabellianæ hæreſis & impietatis arguor*, inquit, *tres ſubſiſtentes, veras, integras, perfectáſq; Perſonas indefeſſâ voce pronuntians. Si ab Arianis! meritò. Si ab Orthodoxis! qui hujusmodi arguunt fidem, Orthodoxi eſſe deſierunt. Aut ſi eis placet, hæreticum me cum occidente, hæreticum me cum Ægypto, hoc eſt, cum Damaſo, Petróque condemnent. Quid unum hominem, exceptis ſociis criminantur? ſi rivus denuiter fluit! non eſt alvei culpa, ſed fontis.*

S. Cyrillus Alexandrinus *epiſtola ad Cœleſtinum Papam: Quamvis hæc ita ſe habeant, non priùs tamen Neſtorij communionem confidenter deſerere auſi fuimus, quàm hæc ipſa pietati tuæ indicaremus. Digneris proinde, quid hîc ſentias, declarare; quò liquidò nobis conſtet, communicaréne nos cum Neſtorio oporteat, an verò liberè eidem denuntiare, neminem cum eo communicare, qui ejusmodi erroneam doctrinam fovet ac prædicat.*

Theodoretus Cyri Epiſcopus *epiſt. ad Leonem Papam: Eſt enim ipſa ſedes Romana ampliſſima, ſplendidiſſima, & orbi præſidet. Præterea ipſa principatum Imperatorium profudit, ac nomen ſuum, id eſt, Romanum, cum iis, qui in ditione ejus ſunt, communicavit. Fides verò præcipuè eam ornat: teſtis eſt Paulus, qui clariſſima voce ait: Fides veſtra annuntiatur in univerſo mundo, &c. Ego verò ſuffragium Sedis Apoſtolicæ expecto, & ſupplex oro átq; obſecro ſanctitatem veſtram, ut ea me, tribunal veſtrum juſtum, ac rectum appellantem, defendat, ac protegat, jubeátq;, ut ad vos accurram, & doctrinam meam veſtigiis Apoſtolicis inſiſtentem oſtendam;*

veſtram ſententiam expecto: quòd ſi ſententia eorum, qui condemnârunt, acquieſcere juſſeritis, acquieſcam, nulli deinceps futurus moleſtus. Quin potiùs, expectabo incorruptum Dei & Salvatoris noſtri tribunal.

Idem *epiſtolâ ad Renatum Presbyterum: Quamobrem deprecor te, ut ſanctiſſimo Archiepiſcopo (Leoni Papæ) ſuadeas, ut Apoſtolicâ auctoritate utatur, jubeátq; ad veſtrum Concilium adire. Tenet enim ſancta iſta ſedes gubernacula regendarum cuncti orbis Eccleſiarum, cum propter alia, tum quia ſemper hæretici fœtoris expers manſit, nec ullus unquam, qui contrarium ſentiret, in ea ſedit: quin potiùs Apoſtolicam gratiam puram cuſtodivit. Quare quæ ab iſto veſtro tribunali proficiſcentur, qualiacumque erunt, judicii veſtri integritate confiſi, amplectemur.*

Joannes Patriarcha Conſtantinpolit. *epiſt. ad Hormiſdam PP. Prima ſalus rectæ fidei regulam cuſtodire, & à Patrum traditione nullatenus deviare: quia non poteſt Domini noſtri prætermitti ſententia, dicentis: Tu es Petrus, & ſuper hanc petram ædificabo Eccleſiam meam. Hæc, quæ dicta ſunt, rerum probantur effectibus: quia in ſede Apoſtolica inviolabilis ſemper Catholica cuſtoditur religio.*

Theodoretus *exempl. ex V. lege: Quòd ſi Paulus præco veritatis, tuba ſanctiſſimi Spiritûs, ad magnum Petrum cucurrit, ut iis, qui Antiochiæ de inſtitutis legalibus contendebant, ab ipſo adferret ſolutionem, multo magis hi, qui abjecti ſunt & puſilli, ad Apoſtolicam Sedem debent accurrere, ut Eccleſiarum ulceribus medicinam à Petri ſucceſſore accipiant.*

Maximianus Conſtantinopolit. Patriarcha: *Omnes fines terræ, quæ Dominum ſyncerè receperunt, & ubiq; terrarum Catholici veram fidem confidentes, in poteſtatem Romanorum Pontificum, tanquam in ſolem reſpiciunt, & ex ipſa lumen Catholicæ, & Apoſtolicæ fidei recipiunt. Nec immeritò, quia Petrus legitur primè perfectam fidem eſſe confeſſus, Domino revelante, cùm dixit: Tu es Chriſtus filius Dei vivi, &c. Decebat tantæ dignitatis & ſapientiæ virum non ab alio cœleſtis myſterij arcana requirere, niſi ab eo potiſſimùm, quem non potuit caro & ſanguis inſtruere, ſed cui Dominus ipſe ſua ſecreta dignatus eſt aperire: Beatus es, inquit, Simon Barjona, &c. Hunc enim de ceteris mortalibus ex toto terrarum orbe conditor orbis elegit, cui cathedram magiſterii principaliter poſſidendam tenere perpetuo privilegii jure conceſſit, ut quisquis divinum aliquid aut profundum nôſſe deſiderat, ad hujus præceptionis oraculum, doctrinamq; recurrat: ne illi humiliter referre, quod ſolvendum eſt, erubeſcat, etiamſi ipſe, quod quæritur, non ignoret.*

Tertullianus *de præſcript. Inde à Romana Sede nobis auctoritas præſtò eſt:*

eſt: hæc enim felix Eccleſia eſt, cui totam doctrinam Apoſtoli cum ſanguine ſuo profuderunt.

S. Cyprianus *l. 1. epiſt. 8. Pſeudoepiſcopo ſibi ab hæreticis conſtituto, Romam navigare audent; & ad Petri cathedram, atque Eccleſiam principalem, unde unitas ſacerdotalis exorta eſt, à ſchiſmaticis & profanis litteras ferre; nec cogitare eos eſſe Romanos, quorum fides, Apoſtolo prædicante, laudata eſt, ad quos perfidia habere non poſſit acceſſum.*

S. Flavianus *epiſt. ad Leonem PP. Cauſa enim eget ſolummodò veſtro ſolatio átque defenſione, quâ debeatis conſenſu proprio ad tranquillitatem & pacem cuncta perducere. Si enim hæreſis, quæ ſurrexit, & turbæ, quæ propter eum facta ſunt, facillimè deſtruentur, Deo cooperante per veſtras ſanctiſſimas litteras. Removebitur autem & Concilium, quod fieri divulgatur, quatenus nequaquam ubiq; ſanctiſſimæ turbentur Eccleſiæ.*

Patres Tarraconenſes *in epiſt. ad Hilarium PP. Leonis ſucceſſorem: Ad fidem recurrimus Apoſtolico ore laudatam: inde reſponſa quærentes, unde nihil errore, nihil præſumptione, ſed Pontificali totũ deliberatione præcipitur.*

S. Gelaſius Papa *in epiſt. ad Epiſcopos per Lucaniam, Siciliam, &c. Indignum eſt quemquam Pontificum hanc obſervantiam refutare, quam Beati Petri Sedem & ſequi videat & docere; ſatisq; conveniens eſt, ut totum corpus Eccleſiæ in hac ſibimet obſervatione concordet, quam illic vigere conſpiciat, ubi Dominus Eccleſiæ totius poſuit Principatum.*

IV. S. Fulgentius *in libro de Incarnat. Verbi, & Gratia ac libero arb. Id enim quod duorum magnorum luminarium Petri ſcilicet Pauliq; verbis, tanquam ſplendentibus radiis illuſtrata, eorúmque decorata corporibus, Romana, quæ mundi caput eſt, tenet & docet Eccleſia; totus cum ea Chriſtianus orbis, & ad juſtitiam nihil hæſitans credit, & ad ſalutem non dubitat confiteri.*

S. Agapetus *in epiſt. ad Patres Carthagine congregatos: Conſtituentes, ut ſi quis Catholicæ noſtræ fidei contraire tentaverit, quam pro ſubmovenda hæreticorum ſuſpicione paternis regulis conſentaneam præſenti definitione firmamus, ſanctæ communionis efficiatur extraneus.*

S. Gregorius Magnus *l. 4. epiſt. 52. Si quam verò contentionem, quod longè faciat divina potentia, de fidei cauſa evenire contigerit, aut negotium emerſerit, cujus vehemens ſit fortaſſe dubietas, & pro ſui magnitudine, judicio ſedis Apoſtolicæ indigeat; examinatâ diligentiùs veritate, relatione ſuâ ad noſtram ſtudeat perducere notionem, quatenus à nobis valeat*

congruâ ſine dubio ſententiâ terminari. Idem habet *l. 7. epiſt. 31. & 32.*

Sophronius Patriarcha Hieroſolymitanus *epiſtolâ ad Stephanum Epiſcopum: De finibus terræ usq; ad terminos ejus ambula, donec ad Apoſtolicam ſedem, ubi Orthodoxorum dogmatum fundamenta exiſtunt, pervenias.*

S. Theodorus Studita *epiſt. ad Paſchalem Papam: Audi Apoſtolicum caput, paſtor ovium Chriſti à Deo electe, claviger Regni Cœlorum, petra fidei, ſuper quam ædificata eſt Eccleſia Catholica, &c. Huc ades, ab Occidente exurge, & ne repellas in finem. Tibi namq; dixit Chriſtus Deus noſter: Tu aliquando converſus confirma fratres tuos.*

Idem *epiſt. ad Michaëlem Imperatorem: Si verò aliquid dubitare, vel non credere videtur veſtra divina Magnificentia, ejus rei explicatio à Pontifice piè eſt poſtulanda: magna & à Deo firmata manus veſtra, ut publicæ cupida utilitatis, jubeat à veteri Roma capere declarationem, ut à principio à Patribus noſtris eſt traditum. Ea, ô Chriſti imitator, inter omnes Eccleſias Dei ſummum & ſupremum obtinet locum: cujus Petrus tenuit primam ſedem, ad quem dicit Dominus: Tu es Petrus, & ſuper hanc Petram ædificabo Eccleſiam meam, & portæ inferi non prævalebunt adversùs eam.*

Idem *epiſtolâ ad Naucratium: Teſtor nunc coram Deo & hominibus, diviſi ſunt à corpore Chriſti, & à ſuprema ſede, apud quam Chriſtus depoſuit claves fidei, adversùs quam portæ inferi à ſæculo non prævaluerunt, nec prævalebunt usque ad conſummationem ejus, hæreticorum videlicet effrænata ora, ſecundùm promiſſionem veracis Domini.*

S. Ignatius Patriarcha Conſtantinopolit. *epiſt. ad Nicolaum Papam, quæ habetur in Actis octavæ ſynodi Act. 3.*

Patres Concilii Milevitani *epiſtolâ ad Innocent.* cujus meminit S. Auguſtinus *epiſt. 92. Multo plures, qui Pelagij ſenſus diligentiùs indagare potuerunt, adversùs eum pro Chriſti gratia, & Catholicæ fidei veritate confligunt, præcipuè S. Filius tuus frater & compresbyter noſter Hieronymus. Sed arbitramur (adjuvante miſericordiâ Domini noſtri Jeſu Chriſti, qui te regere conſulentem, & orantem exaudire dignatur) auctoritati Sanctitatis tuæ, de ſanctarum ſcripturarum auctoritate deprompta, faciliùs eos (qui tam perverſa & pernicioſa ſentiunt) eſſe ceſſuros.*

S. Petrus Chryſologus *epiſt. ad Eutychen: In omnibus hortamur te, frater honorabilis, ut his, quæ à beatiſſimo Papa Romanæ civitatis præſcripta ſunt, obedienter attẽdas: quoniam B. Petrꝰ, quia in propria ſede & vivit, & præſi-*

& præſidet, præſtat quærentibus fidei veritatem. Nos enim pro ſtudio pacis & fidei extra conſenſum Romanæ civitatis Epiſcopi cauſas non poſſumus, &c.

Epiſcopi Dardaniæ ad Gelaſium PP. Deſiderij enim & voti noſtri eſt, juſſionibus veſtris in omnibus obedire, & quemadmodum à Patribus noſtris accepimus, Sedi Apoſtolicæ, quæ vitæ & meritis veſtris delata eſt, intemerata ſervare, átque religionem Orthodoxam, cujus eſtis prædicatores, fide & inculpatâ devotione, prout ruſticitatis ſenſus patitur, cuſtodire, &c. Si quis fortè pravâ intentione (quod néque arbitramur, néque optamus) à ſede Apoſtolica ſe crediderint ſegregandos, ab eorum nos alienos eſſe conſortio profitemur: quoniam, ùt dictum eſt, Patrum in omnibus cuſtodientes præcepta, & inviolabilia ſanctorum Canonum inſtituta ſectantes, Apoſtolicæ & ſingulari illi ſedi veſtræ communi fide & devotione parere contendimus.

S. Lucius PP. & Mart. in epiſt. ad Epiſcop. Hiſpaniæ & Galliæ *quæ habetur*, Tom. 1. Conciliorum: Hæc ſancta & Apoſtolica Mater omnium Eccleſiarum Chriſti Eccleſia, quæ per Dei omnipotentis gratiam, à tramite Apoſtolicæ traditionis numquam erràſſe probatur, nec hæreticis novitatibus depravanda ſuccubuit: ſed, ùt in exordio normam fidei Apoſtolicæ percepit ab auctoribus ſuis, Apoſtolorum Chriſti principibus, illibata finetenus manet, ſecundùm ipſius Domini ſalvatoris divinam pollicitationem, qui diſcipulorum ſuorum Principi in ſuis fatus eſt Evangeliis: Petre, inquiens, ecce ſathanas expetivit, ut cribraret vos, ſicut qui cribrat triticum. Ego autem pro te rogavi, ut non deficiat fides tua: & tu aliquando converſus, confirma fratres tuos.

V. *S. Leo IX.* epiſt. ad Petrum Antiochenum, *quæ habetur* Tomo 4. Conciliorum: Siquidem ab Apoſtolica tua ſede noſtram Apoſtolicam ſedem conſulendo, perpendimus tuam dilectionem nolle deviare à Dominico, & omnium ſanctorum Patrum concordi decreto, quo inviolabiliter cunctis in toto orbe terrarum Eccleſiis, ſancta Romana & Apoſtolica ſedes caput præponitur, ad quam majores & difficiliores cauſæ omnium Eccleſiarum definiendæ referantur, ſicut omnia veneranda Concilia, ſic leges humanæ promulgant, ſic ipſe ſanctus ſanctorum, & Dominus Dominantium confirmat, quatenùs ibi principalis dignitatis, & totius Eccleſiaſticæ diſciplinæ venerabilis apex præſul-

,, præfulgeat, & præcellat, ubi ipſe vertex atque Cardo Apoſtolorum ,, Petrus carnis ſuæ beatam reſurrectionem in noviſſimo die exſpectat. ,, Nimirum ſolus eſt ille, pro quo, ne deficeret ejus fides, Dominus & ,, Salvator aſſerit ſe rogâſſe, dicens: Simon, Simon, ecce ſathanas expetivit vos, ut cribraret ſicut triticum: ego autem rogavi pro te, ut non ,, deficiat fides tua: Et tu aliquando converſus, confirma fratres tuos. ,, Quæ venerabilis & efficax oratio obtinuit, quòd hactenus fides Petri ,, non defecit, nec defectura creditur in throno illius usque in ſæculum ,, ſæculi: ſed confirmabit corda fratrum variis concutienda fidei periclitationibus, ſicut usque nunc confirmare non ceſſavit.

,, *S. Gelaſius PP.* epiſtolâ ad Athanaſium Imperat. *quæ habetur* T. ,, 2. Conciliorum: Hoc eſt quod ſedes Apoſtolica magnopere cavet, ut ,, quia mundo radix eſt Apoſtoli glorioſa confeſſio, nullâ rimâ pravitatis, nullâ prorſus contagione maculetur. Nam ſi (quod Deus avertat, ,, quod fieri non poſſe confidimus) tale aliquid proveniret, unde cuiquam reſiſtere auderemus errori? vel unde correctionem errantibus ,, poſceremus? Proinde ſi pietas tua unius civitatis populum negat poſſe ,, pace componi, quod nos de totius orbis terrarum ſumus univerſitate ,, facturi, ſi (quod abſit) noſtra fuerit prævaricatione deceptus?

,, *S. Cyrillus* apud S. Thomam in catena Lucæ 22. Secundùm hanc ,, Chriſti promiſſionem Eccleſia Apoſtolica Petri ab omni ſeductione, ,, & hæretica circumventione manet immaculata.

,, *S. Anſelmus Epiſcopus Cantuarienſis* c. 1. de Incarnat. verbi: Domino & Patri univerſæ Eccleſiæ in terra pugnantis, ſummo Pontifici ,, Urbano. Divina providentia veſtram elegit Sanctitatem, cui vitam, ,, & fidem Chriſtianam cuſtodiendam, & Eccleſiam ſuam regendam ,, committeret. Ad nullum itaque alium rectiùs refertur, ſi quid contra ,, Catholicam fidem oritur in Eccleſia, ut ejus auctoritate corrigatur, ,, nec ulli alii tutiùs, ſi quid contra errorem reſpondetur, oſtenditur, ut ,, ejus prudentiâ examinetur.

,, *B. Rupertus Tuitienſis* l. 2. de divinis offic. c. 22. Tantis hæreſibus fermentata eſt Græcia, ut mirum videri non debeat hoc, quòd ,, de fermento immolat. Tantæ è contrario ſynceritatis ſemper fuit ,, Romana Eccleſia, ut cui deeſt ſcripturarum notitia, vel argumentandi ,, facultas, ſola illi de azymo contra Græcos ſufficere debeat ejus auctoritas. Nam Conſtantinopolitana non ſolùm hæreticos, ſed & hæreſiarchas

archas protulit multos: Romana verò Eccleſia, ſuper Apoſtolicæ fidei " Petram altiùs fundata, firmiter ſtetit, & tam Græciæ quàm totius orbis " hæreticos ſemper confutavit, & de excelſo fidei tribunali datâ ſententiâ " judicavit. ".

S. Bernardinus Senenſis p. 3. ſerm. 3. Cùm Papa ſit Chriſti Vicari- " us, & gerat vicem Dei in terris, ſequitur, quòd habet plenitudinem po- " teſtatis, & illud quod facit, præſumitur facere auctoritate Dei. Ideò " ipſo approbante aliquid, & nos approbare debemus, immo ipſius ſen- " tentiæ eſt magis ſtandum, quàm totius mundi ſententiæ. "

S. Bernardus epiſt. 190. ad Innoc. PP. Oportet ad veſtrum referri " Apoſtolatum pericula quæque, & ſcandala emergentia in regno DEI, " ea præſertim, quæ de fide contingunt. Dignum namque arbitror " ibi potiſſimùm reſarciri damna fidei, ubi non poſſit fides ſentire defe- " ctum. Hæc quippe hujus prærogativa ſedis. Cui enim alteri aliquan- " do dictum eſt: Ego pro te rogavi Petre, ut non deficiat fides tua. Er- " gò quod ſequitur, à Petri ſucceſſore exigitur: Et tu aliquando conver- " ſus confirma fratres tuos. Id quidem modò neceſſarium. Tempus eſt, " ut veſtrum agnoſcatis, Pater amantiſſime, principatum, probetis ze- " lum, miniſterium honoretis. In eo planè Petri impletis vicem, cujus " tenetis & ſedem, ſi veſtrâ admonitione corda in fide fluctuantia confir- " matis, ſi veſtrâ auctoritate conteritis fidei corruptores. "

S. Thomas Doctor Angelicus 2. 2. q. 1. a. 10. *Et* ibid. ad 3. *Item* in " opuſc. 1. contra errores Græcorum. *Idem* opuſc. in ſymbol. Apoſt. "

Stanislaus Hoſius in confeſſione Catholicæ fidei c. 38. Sola Ro- " mana Eccleſia, quam ab exordio fidei Chriſtianæ normam ac- " cepit, in ea ſemper illibata permanſit. Defecit Hieroſolymitana " Eccleſia, cui præſedit Jacobus: defecit Achaja, ubi Andreas: " defecit Aſia, ubi Joannes: defecit India, ubi Thomas: defe- " cit Perſis, ubi Judas: defecit Æthiopia, ubi Matthæus: defecit " Phrygia, ubi Philippus: defecit Græcia, ubi Paulus. Sola fuit, & eſt " Romana Eccleſia, ad quam, ſicut præclarè ſcribit Cyprianus, nun- " quam acceſſum habere potuit perfidia: quæ mille jam quingentis & " ampliùs annis ita eſt Catholica ſemper & Apoſtolica habita, nun- " quam ut ullâ fuerit hæreſeos labe maculata. In qua videre et- " iamnum licet viros & vitæ ſanctimoniâ, & doctrinâ præſtantiſſimos. "

„ Neque enim exiſtimandum eſt, ſi quando ad Petri cathedram de cauſis „ majoribus refertur, ſolum eſſe Paulum, aut Julium Pontificem, qui de „ illis judicet. Habet ille lateri ſuo aſſidentes totius orbis viros doctiſſi- „ mos, quibus ipſe minimè doctrinâ ſecundus præſidet, de quorum con- „ ſilio de rebus gravioribus pronuntiat. Quamobrem ferendi non ſunt, „ qui Pontifici ſe dicto audientes fore profitentur, non autem Paulo, aut „ Julio, ſibique hoc arrogant, ſuum ut eſſe velint judicium, quando ut „ Pontifex, quando ùt Juliùs decernat. Quæ ſi ſemel admiſſæ fuerint „ captiones, omnis erit è terris obedientia ſublata.

VI. Denique Theologi omnes, ſi pauciſſimos excipias, hanc ipſam de Pontificis infallibilitate ſententiam docuerunt, præſertim verò Patres Societatis: immo iſti acerrimis cenſuris contrariam opinionem fixerunt, ùt videre eſt apud Suarez *de fide d. 5. n. 8.* Salmer. *ad finem Tomi 12.* Layman. *de fide c. 7.* Amicum *de fide d. 7.* Eóque ardor Religionis & obſervantiæ Patres Societatis provexit, ut Pariſiis in Collegio Claremontano *Anno MDCLXI. die 12. Decembris*, contra hæreſes & Schiſma ſæculi decimi hanc theſin publico ſoli expoſuerint, immo & defenderint: *Datur in Eccleſia Romana Controverſiarum fidei judex infallibilis etiam extra Concilium generale; tum in quæſtionibus juris, tum facti; unde poſt Innocentij X. & Alexandri VII. conſtitutiones fide divinâ credi poteſt librum, cui titulus Auguſtinus Janſenij, eſſe hæreticum, & quinq; propoſitiones ex eo decerptas eſſe Janſenij, & in ſenſu Janſenij damnatas.*

Hanc eandem ſententiam de infallibilitate Pontificis in facti quæſtionibus docet P. Richardus Archdekin *p. 1. Tr. 1. q. 3.* & opinionem contrariam acerbè pulſat.

VII. Doctores Pariſienſes quod attinet, enimverò noſtrum non eſt, quid illi ſcribant, dicere, multóque minùs quid ſentiant, hoc enim nimis occultum eſt, illud nimis apertum: maximè cùm ſæpe alia ſit mentis, alia calami ſententia, & tunc præſertim, ubi tutiùs aliqua cogitantur, quàm ſcribuntur. Quia tamen Pariſienſes Doctores nobis objiciuntur, multóſque tanti nominis auctoritas movet, credúntque illis ducibus, non impunè tantùm, ſed etiam glorioſè errari poſſe; nos, ut veritas omni ex parte in tuto ſit, quid Pariſienſes hac in re ſentiant, aliorum verbis, non noſtris, nec enim ſuſpicione vel minimâ tangi volumus, expromemus.

P. Augu-

P. Auguſtinus à Virgine Maria ſtrictioris obſervantiæ Carmelita Gallus Provinciæ Turonenſis *in anno tertio Curſûs Theologici Tr. de fide d. 10. q. 3.* hæc ſcribit: *Dicuntur communiter, & contra nos eſſe Doctores Pariſienſes: quo titulo tamen id adeò univerſim de ipſis dicatur, vix poſſum certò agnoſcere; & præter paucos jam citatos, hucúsque alios ex illa facultate probatos Auctores non habemus, qui typis defendant ſententiam noſtræ oppoſitam. Immo Du-Vallius inſignis Sorbonæ Doctor, & Cathedrarius, in quadripartita diſputatione de ſuprema Romani Pontificis in Eccleſiam poteſtate part. 2. acriter propugnat hanc infallibilitatem Papæ: ubi & teſtatur hanc eſſe conſuetudinem Academiæ Pariſienſis, ut Baccalaurei de quæſtionibus Theologicis ſolemniter reſponſuri, proteſtationes præmittant, ſe nolle quidquam contra decreta ſanctæ ſedis Apoſtolicæ & Romanæ aſſerere, aut defendere. Et præfatum librum cum præclaro encomio approbârunt duo Sorbonici Doctores.* Idem in fine *q. 4.* teſtatur: *Quòd nihil quidquam à facultate Pariſienſi contra Pontificis infallibilitatem unquam ſit definitum: unde præter D. Thomam citatum, refert idem pro noſtra ſententia Doctores Pariſienſes, Divum Bonaventuram, Hervæum, Armonium, Henricum de Gandavo ſocium Sorbonicum, Joannem de Cellaja ſocium item Sorbonicum; ac tandem Tractatum illum in fine Magiſtri ſententiarum impreſſum, in quo errores Joannis refutantur, & prima concluſio eſt, quòd ad S. ſedem Apoſtolicam pertinet auctoritate judiciali ſupremâ, circa ea, quæ ſunt fidei, judicialiter definire. Et probatur: quia fides ejus nunquam deficit: Rogavi pro te, ut non deficiat, &c. Quidam verò alii quæſtionis deciſionem refugiunt, ut Gammachæus hic quæſt. 1. cap. 12. Yſambertus tractatu de Judice controverſiarum, diſputatione ult. De aliis autem, qui ſuas opiniones typis non mandant, etſi non tam audacter noſtram ſententiam non tam publicè velint ſuſtinere; audio tamen non paucos eam intra privatos parietes prorſus amplecti.*

Richardus Archdekinus Hibernus S. J. Theologus *in ſua Theologia tripartita p. 1. tract. 1. q. 1. Poſtremò hic extorquendum eſt telum quibusdam, qui hoc tempore in partibus hæreticorum ſe vocant Miſſionarios Apoſtolicos, nec dubitant tamen, ut evehant poteſtatem Principum ſæcularium, Apoſtolicæ ſedis auctoritatem infra Concilium deprimere: ac confidenter aſſerere, hanc eſſe Eccleſiæ Gallicanæ certam & indubitatam doctrinam.*

Verùm in hoc produnt craſſam rerum Gallicarum ignorantiam, dum ſuam & paucorum labem omnibus Galliæ Theologis affricare nituntur. Teſtatur id mecum celebris ſcholæ Sorbonicæ Doctor Andreas Duvallius agens de ea ſententia, quæ aſſerit Pontificem eſſe ſupra Concilium generale. Tract. de Rom. Pontificis poteſtate p. 4. q. 7. Totus, inquit, orbis, exceptis pauculis Doctoribus, eam (ſententiam) amplectitur, & rationibus validiſſimis, cùm ex Scriptura, Conciliis, & Patribus, tum ex principiis Theologiæ petitis confirmatur. Atq; idem Doctor luculenter oſtendit in Anteloquio, §. quo pacto: Concilium Baſileenſe, in hoc puncto Pontificiæ auctoritati inimicum, ab univerſa Eccleſia exploſum ſemper rejectúmque fuiſſe, nec aliam in hoc eſſe fidem Galliæ, quàm univerſalis Eccleſiæ. Hujus rei præclarum præbuêre argumentum Epiſcopi Galliæ, & Doctores Sorbonæ, quando Pariſiis Anno MDCXI. prodiit libellus Anonymus de Eccleſiaſtica, & politica poteſtate, qui cùm in hac quæſtione videretur Pontificis auctoritati adverſari, Cardinalis Perronius, unâ cum Epiſcopis Provinciæ Senonenſis, & poſteà Aquenſis Provinciæ Antiſtites gravi cenſurâ libellum notârunt, ac ſuo decreto condemnârunt. Quorum ſententiam ipſe Auctor libelli poſteà amplexus eſt, ſuumq; errorem debitè retractavit. Abeant jam inanes fabellæ de Eccleſia Gallicana univerſa in hoc dogmate Pontifici contraria; faceſſat quoque credula nimis talium Miſſionariorum impudentia, qui, ut cupiditatibus ſuis velificentur, à veritate auditum avertunt, & ad tales fabulas convertuntur. Hæc Archdekin.

VIII. Et hactenus quidem Patrum Doctorúmque omnis ætatis teſtimonia, quæ legi, audiríque à nullo poſſunt, qui non continuò perſuaſum habeat, omnes illos in rebus fidei, ſupremum judicium, certámque ſententiam Romano Pontifici tribuiſſe. Volunt lite aliquâ de rebus fidei exortâ, Romam ad judicium iri: volunt ſententiam illic datam Oraculum eſſe, cui niſi obtemperes, hæreſin oleas, aut ab Eccleſia defectionem: volunt quod Papa definierit finitum eſſe, nec ampliùs in dubium vocari poſſe. Hieronymus tres hypoſtaſes in Trinitate agnoſcet, ſi Damaſus jubeat. Auguſtinus hæreſin Pelagianam, toties victam, toties pugnæ reſtitutam, tunc demum profligatam eſſe dicit, ubi Pontifex ſe prælio miſcuit, eamque truncatam voluit: Patres Nicæni Concilii tam certam habent Pontificis Romani ſententiam, ut majora Eccleſiæ negotia illi reſervata velint. S. Athanaſius Patréſque Africani hanc unam ſedem adeò erroris expertem dicit, ut ab illa dogmata fidei majores ſui,

&velut

& velut à matre lac ſyncerę doctrinæ acceperint. S. Cyrillus non priùs audet Neſtorium inter hæreticos cenſere, quàm à Cœleſtino Papa damnatum. S.Cyprianus non poſſe perfidiam habere ad Petri cathedram acceſſum. S. Fulgentius adeò, quæ à Pontifice Romano decernuntur, certa eſſe, ut quod ille tenet, docetque, totus Chriſtianus orbis nihil hæſitans credat. S. Agatho & cum illo Patres 6. Oecumenicæ Synodi nullum omninò errorem nullámque hæreſin Petri cathedram inſediſſe, nec unquam deinceps futurum, ut Petri ſucceſſores, pro quibus tam ſeriò Chriſtus oravit, à vera fide deficiant. Deniqùe omnium ferè Patrum, Græcæ, Latinæque Eccleſiæ eſt una, conſtanſque ſententia, non poſſe in rebus fidei decernendis Pontificem errare. Huic tantâ pietate, doctrinâ, rebuſque pro Eccleſia geſtis illuſtrium virorum choro, ſi tu Gerſonem, Almainum, & Ochamum opponas, qui contrarium docuerunt: quid amabò aliud facies, quàm ut paucos aliquot, & gregarios milites cum caſtris Heroum conferas, tenueſque radios cum ingenti ſole componas? magnus fatemur Gerſon, ſed quis ille, ut Auguſtino, Hieronymo, Ambroſio, Athanaſio, Gregorio, totique Oecumenicæ Synodo præferatur? Et quæ ratio, aut æquitas poſtulat, ut uni mille: non ſancto, tot ſanctos: Cancellario Pariſienſi, Doctores Eccleſiæ, immo ipſam Eccleſiam, quæ ex illorum ſententia pendet, cedere oporteat? tu ergo Gerſoni fidem habes, non habes Hieronymo, non Athanaſio, non Fulgentio, non Auguſtino, ad quorum veſtigia, ſi Gerſon viveret, pronus, lubenſque accideret? At Patres non clarè loquuntur: immò tam clarè, ut clariùs non poſſint: quid enim tàm clarum, quàm illud Fulgentij: *Quod Romana, quæ mundi cacumen eſt, tenet, & docet Eccleſia, totus cum ea Chriſtianus orbis nihil hæſitans credit.* Et illud Auguſtini: *Quid potuit vir ille S. Innocentius Papa Africanis reſpondere Concilijs, niſi quod antiquitus Apoſtolica ſedes & Romana cum ceteris tenet perſeveranter Eccleſia.* Et illud Hieronymi: *Ego Beatitudini tuæ, hoc eſt, cathedræ Petri communione conſocior: quicumque extra hanc domum comederit, profanus eſt, quicumque tecum non colligit, ſpargit. Apud vos ſolos incorrupta Patrum ſervatur hæreditas.* Et illud Agathonis Papæ, ſextæque Synodi: *Sedes Romana à tramite Apoſtolicæ traditionis nunquam erravit, & in ea veræ fidei lumen nullâ hæretici erroris, nec falſitatis nebulâ fuit confœdata, ſed illibata finetenus permanet juxta pollicitationem Petro factam:*

Pro te rogavi, ut non deficiat fides, &c. Hæc planè & alia plura ſanctorum Patrum teſtimonia tam clara & perſpicua ſunt, ut ad ea intelligenda, nec face, nec gloſsâ opus ſit, ſed oculo tantùm ſano purgatóque, nec privatis affectibus tincto; alioquin ægris infectisque oculis, ne ſol quidem ſine umbra & maculis eſt.

§. VI.

Praxis, uſusque Eccleſiæ pro eadem infallibilitate Pontificis Romani.

Summaria.

1. *Praxis Eccleſiæ ex modo loquendi apud ſcriptores Eccleſiaſticos.*
2. *Qui à Pontifice Romano definitis non acquieſceret, pro ſchiſmatico haberi ſolitus.*
3. *Nota Catholicorum, damnare, quæ Romana Eccleſia damnat; approbare, quæ approbat.*
4. *Lites in cauſa fidei ex ſententia Romani Pontificis finiri ſolitæ.*
5. *Multæ hæreſes à Romano Pontifice extra Concilium damnatæ.*
6. *Reſponſiones ad objecta.*

I.

SI Legum Chriſti interpres nullus ſanior eſt, quàm perpetuus Eccleſiæ uſus, erit, ſperamus, omnibus numeris confecta demonſtratio, ubi oſtenderimus Canonum, Conciliorum, Patrúmq; de Romani Pontificis infallibilitate ſententias, non imaginarias tantùm, & intra calamum chartámq; ſtetiſſe, ſed perpetuo Eccleſiæ uſu confirmatas:

firmatas: hunc autem Eccleſiæ morem uſumque ex multis capitibus colligere licet.

Primò. Quòd paſſim in hiſtoria Eccleſiaſtica, ſacris Conciliis, & Patrum Commentariis multi loquendi modi occurrant, qui hanc ipſam, de qua agimus, infallibilitatem oſtendunt, quales ſunt: *Quòd Romana ſedes ſit fidei fundamentum: quòd inde Religionis noſtræ fons & origo manat: quòd, quæ illa damnat, omnes damnent, quæ approbat, omnes approbent: quòd ſemper ejus doctrinam omnis Catholica Chriſti Eccleſia, univerſales Synodi, ſanctiq; Patres fuerint ſecuti: quòd omnium fidelium & Eccleſiarum diſponente Domino exiſtat Magiſtra.* Hæc, ùt diximus, legenti paſſim & ubique occurrunt, nec dici omnino poſſunt, niſi de doctrina planè infallibili, & ab omni errore alienâ.

II. *Secundò.* Quòd, qui aliquid à Romana ſede definitum non reciperent, ſchiſmatici haberentur, & cum illis nemo communicaret; quod manifeſtiſſimo argumento eſt, Romanæ ſedis in rebus fidei ſententias certiſſimas eſſe, nec enim ſchiſmaticus aut hæreticus eſt, niſi qui certæ compertæque veritati ſe opponit: quæ enim incerta & dubia ſunt, ac intra opinionem conſiſtunt, recipi pro arbitrio poſſunt, repellive: nec propterea, qui hoc facit, hæreticus aut ſchiſmaticus eſt. Sed teſtes hujus veritatis producamus. Pelagius Papa, & apud illum Auguſtinus *in c. ſchiſma 24. q. 1. Idipſum enim magis eſt, propter quod ſchiſmatici ſunt: quia non eos diverſa ſentiendi judicium, ſed quadam apud ſe delata, ſibi tamen incognita metuentes, & contra Apoſtolicam ſedem temerè credentes peſſima diviſit opinio. Quod ſchiſma ſpecialiter eſſe, beatus denuntiat Auguſtinus, dicens de talibus, adversùs auctoritatem illarum Eccleſiarum, quæ ab Apoſtolica ſede epiſtolas accipere meruerunt, & temerè credendo, immaniſſimum ſchiſmatis crimen à ſe propulſare non poterit.*

S. Cyrillus Alexand. *epiſt. ad Cæleſtinum Papam: Quamvis hæc ita ſe habeant, non priùs tamen Neſtorij communionem confidenter deſerere auſi fuimus, quàm hæc ipſa pietati tuæ indicaremus. Digneris proinde, quid hîc ſentias, declarare; quò liquidò nobis conſtet, communicaréne nos cum Neſtorio oporteat, an verò liberè eidem denuntiare, neminem cum eo communicare, qui ejuſmodi erroneam doctrinam fovet, ac prædicat.*

S. Hieronymus *epiſt. ad Damaſum: Hîc in tres partes ſciſſa Eccleſia me ad ſe rapere feſtinat; ego interim clamito: ſi quis Cathedræ Petri jungitur, meus eſt. Meletius, Vitalis, atq; Paulinus tibi hærere ſe dicunt: poſſem credere,*

credere, ſi hoc unus aſſereret, nunc aut duo mentiuntur, aut omnes. Et *in alia ad eundem Damaſum epiſtola: Ego Beatitudini tuæ, hoc eſt, cathedræ Petri communione conſocior: non novi Vitalem, Meletium neſcio, quicumq; tecum non colligit, ſpargit.* S. Leo *epiſt. 87. ad Epiſcopos Viennenſis Eccleſiæ: Prædicationis Evangelii Sacramentum ita Dominus ad omnes Apoſtolos pertinere voluit, ut in beatiſſimo Petro Apoſtolorum omnium ſummo principaliter collocaret, ut ab ipſo quodam capite dona ſua velut in corpus omne diffunderet, ut exortem ſe myſterii eſſe divini intelligeret, quiſquis auſus fuiſſet à Petri ſoliditate recedere.* S, Cyprianus *l. 4. epiſt. 8. de cathedra Petri loquens: Scimus hortatos nos eſſe, ut Eccleſia Catholicæ radicem & matricem agnoſcerent, & tenerent.* S. Ambroſius *Orat. de obitu Satyri: Rogavit ſi cum Epiſcopus Catholicis, hoc eſt, cum Romana Eccleſia conſentiret.*

Dices: Eos tantùm à SS. Patribus notari, qui ſe à communione, & fide ſedis Romanæ, quoad omnia ſeparant, non verò in una tantùm alteráve cauſa.

Reſp. Patres, ùt ex adductis teſtimoniis patet, de cauſis tantùm particularibus loqui, eóſque arguere, qui ſemel à Pontifice definitis non acquieſcunt; & meritò: ſicut enim fides Catholica partes non recipit, & qui vel unum non credit, nihil credit, eſtque hæreticus: ita qui vel in uno dogmate ſemel definito cum Romano Pontifice non communicat, in nullo communicat, negátque illi, quod maximum & præcipuum habet, privilegium videl. ſummi Paſtoris, fundamenti, Petræ, & Magiſtri Eccleſiæ, ſicque non contentus ramum aliquem aut florem carpere, ipſas radices ſacræ illius dignitatis incîdit.

III. *Tertiò.* Patres exortâ aliquâ fidei dubitatione, ut ab hæreticis certâ notâ diſtinguerentur, certique ipſi eſſent veritatis, ſe id credere profitebantur, quod crederet ſedes Petri, ſuamque fidem iſtius judicio ſubmittere, & quod damnaret ſe quoque damnare; hoc verò ſupponit Romanæ Sedis doctrinam veram omnino eſſe & certiſſimam, incapacemq; erroris: cùm enim fides certiſſima ſit, nullumq; dubium admittat, oportet fidei quoque regulam certiſſimam eſſe; alioquin fides dubio principio nixa, & ipſa dubium reciperet, quod fieri nequit: ſi ergo doctrina Pontificis Romani ſanctis illis Patribus regula credendi fuit, in quam fidem ſuam tutò reponebant; oportet quoque & illam fixam omnino, & immobilem eſſe, & ſi non eſt, ſanctos illos Patres, velut anchoris, quibus tenerentur, perditis, fluctuâſſe potiùs, quàm credidiſſe,

didiſſe. Sed ipſos audiamus. S. Ambroſius *epiſt. 11. ad Ageruchiam: In omnibus Romanæ Eccleſiæ formam & typum ſequimur.* S. Baſilius *epiſt. 77. Cùm ad hunc modum habeant res noſtræ, debebant continuè à veſtra dilectione ex ſinceris fratribus aliqui mitti, qui nos afflictos & oppreſſos viſerent, & multo crebriùs amicæ ad nos veſtræ deſtinari litteræ, quibus vel in propoſito confirmaremur, vel, ſi qua in re offendamus, corrigeremur. Non enim negamus, innumeris nos obnoxios erroribus eſſe, cùm homines ſimus, & in carne vivamus: parati hac in re veſtram inſtitutionem amplecti.*

Ruffinus *in ſymboli explanat. Siquid parùm cautè poſitum eſt, emendari cupimus à te, qui Petri fidem & ſedem tenes.* Theodoret. *epiſt. ad Renatum Presbyterum: Quare quæ ab iſto veſtro tribunali proficiſcentur, qualiacumque erunt judicij veſtri integritate confiſi amplectemur.* S. Hieronymus *epiſt. ad Damaſum de tribus hypoſtaſibus: Idcirco obteſtor beatitudinem tuam, per crucem Domini, per neceſſarium fidei noſtræ decus, per paſſionem Chriſti: ut mihi litteris tuis, apud quem in Syria communicare debeam, ſignifices. Noli deſpicere animam, pro qua Chriſtus mortuus eſt. Diſcernite obſecro: non timeo tres hypoſtaſes dicere, ſi jubetis. Quamobrem obteſtor Beatitudinem tuam, per Crucifixum, mundi ſalutem, per homouſion Trinitatem, ut mihi epiſtolis tuis, ſive tacendarum, ſive dicendarum hypoſtaſeon detur auctoritas.*

Theodoretus *l. 5. hiſt. c. 2. Gratianus toto Imperio potius, ſcripſit legem, quâ jubebat ſanctas Eccleſias tradi his, qui Damaſi, (is erat Epiſcopus Romanus) communionem amplexarentur.*

Abbas Joachimus, ut ex Concilio Lateranenſi *in c. 1. de Summa Trinit.* refertur: *Confitetur ſe illam fidem tenere, quam Romana tenet Eccleſia, quæ diſponente Domino cunctarum Mater eſt & Magiſtra.*

Joſephus Patriarcha Conſtantinopolitanus in chirographo, quod jam moriens ſcripſit, hoc ſuæ fidei monumentum reliquit, *ut ſeſſ. ult. circa finem Concilij Florentini habetur: Joſeph miſeratione divinâ Conſtantinopolis, & Novæ Romæ Archiepiſcopus, ac Oecumenicus Patriarcha. Quoniam ad extremum vitæ meæ perveni, idcirco pro meo munere dilectis filiis benignitate Dei meam ſententiam his litteris palàm facio. Nam quæ Domini Jeſu Chriſti Catholica & Apoſtolica Eccleſia Romæ Veteris ſentiat ac celebret, omnia me quoque ſentire, credereque, profiteor, ac ipſis plurimùm acquieſco. Beatiſſimum autem Patrum patrem, ac ſummum Pontificem, Romæque Veteris Papam, Domini Noſtri Jeſu Chriſti Vicarium eſſe concedere, atque animarum Purgatorium eſſe non inficior. Datum Florentiæ, die Octavâ menſis Junij, milleſimo quadringenteſimo trigeſimo nono.*

IV. *Quartò.* Natâ hæreſi aliquâ, quæ Eccleſiam turbâſſet, non priùs etiam apud Catholicos dubitandi diſputandique finis erat, quàm pronuntiata à S. Pontifice ſententia; tunc enimverò dato velut ſigno finis inter Catholicos certandi erat, & hæreſis conclamata; quod evidens ſignum eſt, perſuaſum fidelibus fuiſſe, ſententias Romani Pontificis in quæſtionibus fidei certiſſimas eſſe, nec errori ſubjectas; alioquin non poterat illos ſententia incerta certos reddere, dubia indubios, & errori expoſita, ab omni errandi periculo liberos. Teſtes hujus veritatis ſunt Sozomenus *l. 6. c. 22. Qua de controverſia*, inquit, *Romanus Pontifex certior factus, ſcripſit ad Eccleſias Orientis litteras, ut unà cum ſacerdotibus & Epiſcopis Occidentis, Trinitatem, & conſubſtantialem eſſe, & gloriâ æqualem exiſtimarent. Quo facto, ſinguli rebus ab Eccleſia Romana ſemel judicatis, acquieverunt, hæcq; controverſia finem habere viſa eſt.*

S. Proſper *contra Collatorem, & in Chronico: Tunc Pelagianorum Machina fracta, quando B. Memoriæ Innocentius nefandi erroris capita Apoſtolico mucrone percuſſit.*

S. Auguſtinus *l. 2. contra Pelagium & Cœleſtium c. 7. Cœleſtius B. Papæ Innocentij non eſt auſus litteris obſiſtere, immo ſe omnia, quæ ſedes illa damnaret, damnaturum eſſe promiſit.* S. Auguſtinus *l. 1. c. 1. ad Bonifacium PP. Concilio apud Carthaginem habito 217. Epiſcoporum, ad Pontificem Zozimum ſynodalia decreta perlata ſunt, quibus probatis per totum mundum hæreſis Ariana damnata eſt.* Patres Milevitani *epiſt. ad Innoc. I. Arbitramur, adjuvante miſericordiâ Chriſti, qui te & regere conſulentem, & orantem exaudire dignatur, auctoritati Sanctitatis Tuæ de ſanctarum ſcripturarum auctoritate depromptæ, faciliùs eos, qui tam perverſa ſentiunt, eſſe ceſſuros.*

S. Cyrillus *epiſt. ad Cœleſtinum Papam de hæreſi Neſtorij: Porrò Tua integritatis mens, & ſuper hac reſcientia, non modò religioſiſſimis Deoq; piiſſimis devotiſſimis Macedoniæ Epiſcopis, ſed totius quoq; Orientis Antiſtitibus perſpicuè per litteras exponi debet. Nam cupientibus illis anſam dabimus, ut omnes uno animo in una ſententia perſiſtant, rectaq; Fidei, quæ jam impugnatur, opem ferant.*

Conſtantinus Magnus in edicto cui initium: *Ea quæ Salvator noſter, &c.* (habetur hoc edictum in codice Conciliorum quatuor Generalium Coloniæ edito Anno MDXXX.) *fol. 58.* hæc habet: *Et Pontifex qui pro tempore ipſius ſacroſanctæ Romanæ Eccleſiæ extiterit, celſior & Princeps*

ceps cunctis Sacerdotibus totius mundi exiſtat, & ejus judicio quæq; ad cultum Dei, vel fidei Chriſtianorum ſtabilitatem procurandam fuerint, diſponantur; juſtum quippe eſt, ut ibi lex ſancta caput teneat principatûs, ubi ſanctarum legum inſtitutor Salvator noſter beatum Petrum Apoſtolatûs obtinere præcepit cathedram, ubi & crucis patibulum ſuſtinens, beatiſſimum mortis ſumpſit poculum, ſuiq; Magiſtri & Domini imitator apparuit.

Hieronymus de Irenæo Romam miſſo *in catalogo: Omnium doctrinarum curioſiſſimus explorator, non moles ædificiorum Urbem circumeundo contemplabatur, ſed Apoſtolicæ Eccleſiæ fidem, ritus, mores, ac diſciplinam, quam illi Petrus & Paulus Apoſtolorum Principes tradidiſſent, perſcrutabatur, nactuſq; ibi Apoſtolicas traditiones integras & illibatas, ut ab Apoſtolis traditæ fuerant, vigilantiſſimè cuſtoditas & integerrimè conſervatas, ad eas omnes, quos ſcriptis exagitat, exinde provocavit hæreticos, quos ſciret eo ſolo tam patenti teſtimonio (ſi qua in eis reliqua eſſet ratio veritatis) poſſe convinci.*

V. *Quintò denique.* Multæ hæreſes à ſolo Romano Pontifice extra Concilium damnatæ ſunt, extinctæque, quod fieri non poterat, niſi ab auctoritate infallibili & errare neſcia: ſicut enim fides eſt de re certa, & cui falſum ſubeſſe non poteſt, ut eleganter declarat S. Bernhardus *epiſt. 190. ad Innocent.* ita hæreſis eſt rei certò falſæ, & cui verum ſubeſſe non poteſt: ergo ſententia Pontificis, quâ declarat opinionem aliquam eſſe hæreticam, omnino eſt certa & infallibilis; alioquin nec declaratio erit certa, utpote ab auctoritate incerta profecta: nec id quod declaratum eſt, certò ad hæreſin pertinebit, cùm fieri non poſſit, ut à principio incerto deducatur concluſio certa, quemadmodum ſi non eſt certum te aquâ elementari baptizatum eſſe, ita nec erit certum te verè baptizatum, & Chriſtianum eſſe. Fuiſſe verò quamplures hæreſes auctoritate ſolius Pontificis extra Concilium generale damnatas, dubium non eſt. Nam hæreſin Neſtorianam damnavit Cœleſtinus Papa anno CCCCXXX. & quamvis eam S. Cyrillus priùs jam confutaſſet, nunquam tamen ante Pontificis ſententiam auſus eſt Neſtorium pro hæretico habere, uti patet ex ejuſdem Cyrilli *ad Cœleſt. epiſt. quæ habetur tomo 1. Concilior. Venetæ editionis.* Et licèt Cœleſtinus in eadem Neſtorij cauſa Concilium generale indixerit, id tamen fecit, ut turbæ in Eccleſia natæ ſopirentur, atq; ut Neſtorij fautoribus, quos plurimos habebat, & præpotentes, omnis calumniandi tergiverſandique occaſio tolleretur, ut in eo Concilio non

hæreſi à Cœleſtino prædamnatæ venia daretur, ſed Neſtorio tantùm, ſi reſipiſceret. Hæreſis Joviniani, & Pelagii damnata eſt Romæ à Syricio Papa anno CCCXC. ejusdemque auctoritate à S. Ambroſio in Concilio Mediolanenſi teſtibus S. Proſpero *carm. de ingratis.* S. Hieronymo *contra Pelagium l. 2. & præfat. in Jerem. lib. 4.* Hæreſis Monothelitarum, & Ecthesis Heraclij Imperatoris damnata eſt à Severino Papa anno DCXXXIX. ùt habetur *in ſynodo Lateranenſi*, ſub Martino Papa *ſecret. 1. & 2.* & probat Baronius *ad eumdem annum.* Propoſitiones hæreticæ Gilberti Pictavienſis Epiſcopi damnatæ ſunt ab Eugenio III. anno MCXLVIII. Denique ut alia omittamus, propoſitiones Janſenij in eo ſenſu, quem verba exhibent anno MDCLII. & MDCLVI. ab Innocentio & Alexandro Papa, ùt hæreticæ damnatæ ſunt, & ùt tales à Gallis proſcriptæ, immo ùt refert Archdekinus *in Theolog. tripart. p. 1. tr. 1. q. 5. in fine. Ex Regis Chriſtianiſſimi, & Epiſcoporum Galliæ deſiderio, Alexander VII. decrevit, ut univerſus ordo Eccleſiaſticus huic profeſſioni cum juramento ſubſcriberet: Ego N. Conſtitutioni Apoſtolicæ Innocentij X. datæ die 31. Maji MDCLIII. & Conſtitutioni Alexandri VII. datæ 16. Octobris MDCLVI. ſummorum Pontificum me ſubjicio, & quinque propoſitiones ex Cornelij Janſenij libro, cui nomen Auguſtinus, excerptas, & in ſenſu ab eodem Auctore intento, prout illas per dictas Conſtitutiones ſedes Apoſtolica damnavit, ſincero animo rejicio, ac damno, & ita juro: ſic me Deus adjuvet, & hæc ſancta Dei Evangelia.*

Agnovit ergo Gallia totúsque Ordo Eccleſiaſticus, tam certam eſſe Pontificis Romani ſententiam, ut quæ ille damnat, & pro hæreticis habet, damnari debeant, haberique pro talibus, & damnationis ſententia juramento confirmari; quod fieri non poſſet, ſi damnatio certa & indubia non eſſet; nemo enim jurare poteſt, propoſitionem aliquam damnabilem, aut hæreticam eſſe, niſi certò id credat, alioquin juramentum exponeret periculo falſi, docéntque omnes tum Theologi, tum Juriſperiti.

VI. *Dices:* Tunc modò Pontificum ſententias opinionem aliquam damnantium, certitudinem adeptas eſſe, cùm ab Eccleſia univerſim receptæ ſunt; & quando Ipſa Eccleſia hujusmodi damnatas opiniones pro hæreticis habuit.

Reſpondimus jam ſuprà ad hanc objectionem, & ea quàm ſit inanis, demonſtravimus: Ideò enim Eccleſia hujusmodi Pontificum

ſenten-

ſententias recepit, non quia jam certa veritatis, & ut illis certitudinem commodaret, ſed quia certas credidit, & tales, ut meritò dubium omne, quo priùs Eccleſia jactabatur, excluderent: dubitabat ante Pontificis ſententiam Eccleſia: poſt illam omni dubio ſolvebatur; non ergo certitudinem Pontifici dabat, ſed accipiebat. Deinde qui pronuntianti Papæ non acquieſcerent, pro hæreticis habebantur, non ergo liberum erat ab eo definita aut repellere, aut acceptare, & acceptando certa efficere: immo ipſi Pontifices acceptari jubebant, & qui obſiſterent, anathemate diriſque feriebantur. Denique cùm dicis à Pontifice definita non eſſe certa, ſed conſenſu Eccleſiæ certa fieri, quid tu intelligis nomine Eccleſiæ? Concilium generale? at jam oſtendimus ex ipſis Conciliis, ex Patribus, praxique Orbis Catholici etiam extra Concilium errare Pontificem non poſſe. Nec ullus eſt in Eccleſiaſtica hiſtoria vel leviter tinctus, qui neſciat, trecentis & ultrà annis graviſſimas multaſque hæreſes ſine ullo Generali Concilio damnatas proſcriptaſque eſſe. Totam omnino fidelium ſocietatem? ergo nunquam me Pontificis definita obſtringent, quia nunquam conſtare mihi poteſt omnes omnino fideles in ea conſenſiſſe, & aſſenſu firmâſſe, ſine quo, ùt dicis, certa non ſunt: quis enim tibi nuntius aquilâ aut Pegaſo vectus ad aures pertulit omnes in India, in Africa, in Aſia, in Hiſpania, Germania, Italia, Polonia; Americaque Alexandro Pontifici ſubſcripſiſſe, cùm Janſenium damnavit? immo qui potuerunt omnes conſentire, re non ad omnes perlatâ, nullóque conventu habito, nunquam capitibus collatis? Quòd ſi nomine Eccleſiæ majorem fidelium partem intelligis, de eadem redit quæſtio, quomodo conſtare tibi poſſit, majorem illorum partem in ſententiam contra Janſenium latam, v. g. conſenſiſſe? maximè cùm non ſemper illa pars ſit melior, quæ eſt major: abſurdum igitur eſt ſententias & decreta Pontificum in rebus fidei tùnc primùm neceſſarias certaſque eſſe, cùm à tota Eccleſia recipiuntur: antequam recipiantur incertas, nec animum obligare.

§. VII.

Rationes pro Romani Pontificis infallibilitate.

SUMMARIA.

1. *Prima ratio ex neceſſitate judicis controverſiarum.*
2. *Ex conciliorum certitudine.*
3. *Ex confirmatione Pontificis, ſine qua Concilia plenam auctoritatem non habent.*
4. *Ex ordine Divinæ Providentiæ.*
5. *Ab experientia.*
6. *Ex Eccleſiæ ipſius infallibilitate.*
7. *Ab abſurdis.*
8. *Reſp. Ad objecta.*

I.

OPtimè animadvertit S. Thomas *3. p. q. 1. a. 3. Ea quæ ex ſola voluntate Dei proveniunt ſupra omne debitum naturæ, nobis innoteſcere non poſſe, niſi quatenus in ſacra Scriptura traduntur, per quam divina voluntas nobis innoteſcit.* Cùm ergo privilegium infallibilitatis Romano Pontifici conceſſum, non tantùm naturæ debitum ſuperet, ſed etiam ſit contra hominis naturam ſemper in errores præcipitem, maximè verò circa res divinas, quæ ſtellarum more, quanto ſunt à nobis remotiores, tanto magis oculum aut fugiunt, aut fallunt, tutiore ſemper ſilentio, quàm ſermone; ſuffeciſſet inquam illam ipſam infallibilitatem, ſeu, ùt Græci vocant, *anamartiſian* ex ſacris litteris probâſſe, ex Conciliorum, Patrúmque teſtimoniis, ipſoque perpetuo Eccleſiæ uſu. Quia tamen Deus, qui eſt ſumma & prima omnium Ratio, nihil potuit aut ſine ratione, aut rationi diſſentaneum efficere, & homo Chriſtianus, quamvis fide ducatur, hanc ipſam tamen fidem

tanto

tantò proniùs amplectitur, quanto magis ratione, nativo velut pondere, in illam rapitur; noſtrarum erit partium argumenta expendere, quæ hanc ipſam infallibilitatem nobis perſuadeant.

Prima igitur *ratio* eſt, quia negatâ hâc infallibilitate in rebus fidei decidendis, ſequitur Eccleſiam omni Judice controverſiarum deſtitutam eſſe, ſicque velut navim in fluctibus, ſine clavo, & gubernatore, incertam vagari, & vel nunquam eſſe certam veritatis, vel omnes ſacras controverſias ex ſententia inſtinctûs & enthuſiaſmi privati dirimendas eſſe, quæ eſt hæreſis Lutheranorum: Concilia enim & difficillimè multóque temporis defluxu convocantur, & ſæpiſſimè convocari non poſſunt, ùt in primitiva Eccleſia trecentis ferè annis contigit: & ſi convocentur, multa iterum occurrant, ob quæ vocari in dubium poteſt, an ſint univerſalia, an legitimè celebrata, an quæ illic decernuntur, fuerint conciliariter, hoc eſt, præmiſſo examine & diligenti inquiſitione, & pluribus votis decreta, & denique an fuerint à S. Pontifice confirmata: immo Prælatis unius nationis Catholicæ aut venire ad Concilium recuſantibus, aut ſubitò à Concilio abſcedentibus, idque allegatis cauſis, quæ nunquam deſunt, quæque legitimæ ſint an ſecus, pauciſſimis conſtare poteſt, generalitas Concilij ſemper impugnari poterit. Tota ergo Conciliorum auctoritas & certitudo ex hiſce omnibus pendet, quorum ſi vel unum abſit, aut ſaltem dubitetur an abfuerit, Concilij definitio evadit incerta, ùt experientiâ multorum Conciliorum conſtat, videlicet Francofordienſis ſub Carolo M. Piſani, Conſtantienſis, Baſileenſis, Florentini, Lateranenſis, &c. Quid ergo fiet Concilio aut impedito, aut diſcordiis ſoluto, aut de quo non conſtat, an univerſale & legitimum ſit, ac à Pontifice confirmatum? Quis tunc finem controverſiis imponet? quis partibus ſententiam dicet, ſi Papa errare poteſt? & denique me in fide nutantem quis confirmabit? Expectetur *dices* Concilium. At nimis tardum, nimis incertum eſt hoc remedium animis interim diſcordiâ diviſis, & falsâ opinione infectis, quam diu animo retentam vix deponent, Concilio poſteà jubente: ſunt enim falſæ corruptæque doctrinæ venenorum inſtar, quibus feſtinata remedia ſubveniunt, ſed tarda multumque dilata, ac malo jam in præcordia recepto, fruſtra ſunt, & inutilia. Deinde Concilia,

cilia, ùt diximus, tam multis opus habent, ut vix aliquod ſit, quod repelli aut eludi non poſſit hâc præſertim tempeſtate, quando opinandi licentia tam latè dominatur, ut nihil ſit, quod in dubium & problema vocari non poſſit, Doctoribus paſſim novitate gaudentibus, omnique induſtriâ ea probantibus, quæ probari non poſſunt, ut ex difficultate ingenium oſtentent, & ex ingenio palmam & plauſum apud eos mereantur, qui plus arti tribuunt quàm veritati.

II. *Secundo Ratio.* Negatâ Pontifici Romano infallibilitate, cùm è cathedra pronuntiat, ne quidem ipſis Conciliis eorumque decretis certa & indubitata auctoritas & fides conſtat: Concilia enim, niſi ſint legitima, & univerſalia, nihil in fide ſtatuere poſſunt, ùt patet de Concilio Ariminenſi, Epheſino 2. aliisque: at legitima & univerſalia eſſe unde conſtat? Quia Papa confirmavit, teſtaturque legitima eſſe? At ſecundùm te errare poteſt Papa, & tunc maximè, cùm facti quæſtio vertitur, qualis eſt illa: an Concilium fuerit Generale, legitimum, & legitimè proceſſerit. Quia Eccleſia recepit? At non tenetur Eccleſia recipere, niſi conſtet legitimum & univerſale eſſe, quis hoc dixit Eccleſiæ, & cui tutò credere Eccleſia potuit, lubrico Papæ teſtimonio & caſui expoſito? Vides eâdem ratione præcipitari Concilium, quâ nimiùm attollitur.

III. *Tertia Ratio.* Si Papa errare poteſt, Concilium non poteſt, ergo non oportebit acta Concilii à Papa confirmari, ſed potiùs acta Pontificis à Concilio confirmanda erunt, quod tamen eſt contra expreſſiſſimam doctrinam ſanctorum Patrum, *in d.17.* & perpetuam Eccleſiæ praxin. Quid verò magis contra rectum ordinem rectamque rationem, quàm ab eo, qui errare poteſt, neceſſariò illius ſententias confirmari, qui errare non poteſt, hoc eſt, videntem à cæco duci, & ſolem à ſtellis radiari?

IV. *Quarta Ratio.* Certum eſt Deum, quantumvis rerum omnium primam & potentiſſimam cauſam, quæque nullius conſortio aut præſidio indiget, accommodatè ad rerum omnium cauſam operari, per ignem videl. non per aquam calefacere: per lucem, non per ſonos aërem illuſtrare: coloribus oculos paſcere, non ſaporibus: pernicitatem aquilis, non teſtudini dare: & denique quæ ſingulorum naturis congruunt, non quæ adverſantur, tribuere: & hanc

eſſe

eſſe divinæ Providentiæ indolem, à ſacris paginis toties commendatam, omnia videlicet *In ordine, pondere, & menſura* molientis, *diſponentisque ſuaviter*, hoc eſt, juxta non contra rerum naturas ac propenſiones. Cùm ergo Deus Pontificem Romanum conſtituerit Caput, Paſtorem & Magiſtrum, non tantùm Eccleſiarum omnium in particulari, verùm etiam ipſius Eccleſiæ univerſalis (ùt definitum eſt in Concilio Conſtantienſi *ſeſſ. 8. art. 37. ſeſſ. 15. ſeſſ. ult.* & Concilio Florent. *ſeſſ. ult.* Lateranenſi *ſeſſ. 11.* & Lugdun. primo *c. unico. de homic.* Lugdunenſi *2. c. unico de ſumma Trinit. in 6.*) oportet infallibilitatem, de qua agimus, aut Eccleſiæ tribuere, aut Pontifici, aut utrique, aut neutri. Si neutri: nihil ergo in Eccleſia certi habebimus, fide in opinionem mutatâ. Si & Pontifici & Eccleſiæ: eſt ergo Pontifex infallibilis. Si ſoli Eccleſiæ & Concilio, non verò Pontifici: ergo Deus plus doctrinæ, & certitudinis in diſcipulum, quàm in Magiſtrum contulit, & qui oves noluit errare poſſe, voluit paſtorem poſſe: & domum voluit firmiùs quàm fundamentum ſtare, hoc frangi & cadere, illam non poſſe: quid amabò magis contra naturam fundamenti, contra ordinem capitis, contra rationem Magiſtri, contra conditionem Paſtoris? Si tibi hinc rupem, hinc arenam oſtenderem, quam tu pro fundamento eligeres, quæ ſubſidere, & moveri poteſt, aut quæ non poteſt? Si duos tibi ad magiſterium offerrem, alterum tam copioſâ doctrinâ inſtructum, ut falſi docendo non poſſet, alterum mediocriter tinctum, & ſæpe prolapſum: quem tu Magiſtrum diceres? in errores expoſitum, an ſecurum veritatis & nunquam erraturum? Eâdem ergo ratione, ſi Eccleſia falli non poteſt, ſed Papa poteſt, Eccleſiæ dicendum erat, non Papæ: *Paſce oves meas: Pro te oravi, ut non deficiat fides tua: Super te ædificabo Vicarium meum:* & denique Eccleſia Magiſtra Papæ, Eccleſia Vicaria Chriſti, Eccleſia ovium & ipſius etiam Pontificis paſtor; quæ omnia & per ſe ſunt abſurda, & apud nullos Patres, in nullis Conciliis audita.

V. *Quinta Ratio* deducitur ab experientia; quæ enim fieri poſſunt, aliquando facta ſunt, nec ullam aut in cœlis aut in terris potentiam reperies, quæ aliquando in actum non eruperit: poteſt ignis calefacere, & ideò nullum reperies, qui non aliquando calefecerit: poteſt vitis vinum proferre, & ideò nulla vitis eſt, quæ

non aliquando protulerit, aut ſi non protulerit, ideò eſt, quia non potuit: poteſt homo in ſanctum evadere, & ideò aliquos ſaltem inter homines reperies, qui evaſerunt; ſicut ex adverſo, quæ nunquam in aliqua ſpecie facta ſunt, creduntur fieri non poſſe: quemadmodum quia nunquam duo phœnices viſi ſunt, nunquam boves alati, nunquam aquilæ cornigeræ, nunquam ignes frigidi: ideò & optimo quidem jure negamus ea fieri poſſe; alioquin fruſtra aliquid natura faceret, hoc eſt, potentiam ſterilem, & nunquam in actum aliquem prodeuntem: ex quo etiam principio Philoſophi docent cœlum incorruptibilis naturæ eſſe, quia nulla in cœlis corruptio à tot ſæculis obſervata eſt. Eodem modo cùm ab Eccleſia condita nunquam è cathedra Petri hæreſis aliqua prodierit, ùt in ſolutione objectionum dicetur, aut nimis imprudens eſt, qui dicit fieri poſſe, quæ nunquam facta ſunt; aut nimis timidus, qui timet, ne aliquando contingant, quæ nunquam contigerunt, maximè ubi tot alia adminicula in conſultum hunc, & panicum timorem abſolvunt. In cathedra Conſtantinopolitana Macedonius, Neſtorius, Sergius, hæreſiarchæ ſederunt. In Alexandrina Gregorius & Lucius Ariani, Dioſcorus Eutychianus, Cyrus Monothelita. In Antiochena Paulus Samoſatenus, Petrus Eutychianus, Macarius Monothelita. In Hieroſolymitana Joannes Origeniſta, Irenæus & Hilarius Ariani. Romanam verò ſedem nulla hæreſis occupavit, ùt ſuprà oſtendimus, quam propterea S. Hieronymus *epiſt. ad Damaſum, Fontem ſignatum vocat, hortumq. concluſum, & apud quam ſolam incorrupta Patrum ſervatur hæreditas:* & planè admiratione omnino dignum eſt, hanc ſolam à Paganis, ab hæreticis, à ſchiſmaticis, dolis, armis, ſuppliciiſque & certatim appetitam ſtetiſſe, ſemper invictam, nec invictam tantùm, ſed etiam invulneratam, cadentibus interim, à quibus infeſtabatur, hoſtibus, totóque Orbe pro hæreticis & perduellibus, qui cum illa non ſentirent, conclamatis. Quid Wandalus, quid Gothus, quid Græcus, quid Conſtantius, quid Valens non egit? nam Nerones & Diocletianos tacemus, ut hanc virginem corrumperent, fœdarentque, toto penè Orbe, in unam & inermem armato? vicit tamen illa, floremque Religionis tam illibatum ſervavit, quàm accepit, oſtenditque verum fuiſſe illud ſui ſponſi vaticinium: *Portæ inferi non prævalebunt adverſus illam.* Et illud *Iſaia 50. Pro eo quod fuiſti derelicta, & odio habita, & non erat qui per te tranſiret; ponam te in ſuperbiam ſæculorum, gaudium in generationem & generationem, &*

fuges

ſuges lac gentium, & mamillâ Regum lactaberis, & ſcies quia ego Dominus ſalvans te, & Redemptor tuus: & venient ad te curvi filij eorum, qui detrahebant tibi, & vocabunt te Civitatem Domini. Cùm ergo fides Romanæ Sedis tunc non defecerit, cùm aliæ omnes defecerunt, maximéq; timeri poterat, ne hæreſi aliquâ corrumperetur; planè dicendum eſt deficere eam non poſſe, nam ſi poſſet, jam defeciſſet.

VI. *Sexta Ratio.* Hoc privilegium infallibilis doctrinæ, quod Pontifici aſſerimus, ex duobus capitibus, aut negari ſummo Pontifici, aut concedi debet; ex voluntate videlicet Dei per ſcripturas declarata, & ex bono Eccleſiæ regimine; ſed utroque titulo cogimur hanc infallibilitatem Pontifici aſſerere; Scriptura enim ſacra iiſdem verbis, quibus dicit Eccleſiam errare non poſſe, iiſdem de Pontifice hoc dicit: ſi enim Eccleſia ideò errare non poteſt, quia *1. ad Timotheum 3.* dicitur *columna & firmamentum veritatis:* Et *Qui Eccleſiam non audit, eſt inſtar Ethnici & Publicani habendus:* idem parique jure de Petro dicendum erit, qui *fundamentum Eccleſiæ appellatur, cui claves Regni cœlorum traduntur, pro cujus fide, ne deficiat, Chriſtus orat: & cui ſoli, ac tertiò præcipit: Si amas me, paſce oves meas.* Aut ergo verba ſcripturæ Eccleſiæ infallibilitatem non probant, aut probant etiam Petri ejúſque ſucceſſorum. Bonum verò Eccleſiæ Regimen quod attinet, certum eſt Eccleſiæ magis conducere, ut Paſtorem infallibilem habeat, & cujus doctrina nihil falſitatis admittat, quàm errori obnoxium; hoc enim quàm plurimis nocet, illud nemini. Ergo quocumque reſpicias, non debet hoc privilegium negari Vicario Chriſti.

VII. *Septima Ratio.* Qui dicunt in rebus fidei judicandis errare Pontificem poſſe, non id tantùm agunt, ut hanc opinionem intra ſcholas & arenam diſputationis retineant; ſed ut illam quàm maximè ad mores & praxin extendant; & ita Pontifice aliquid ſtatuente, contrarium ipſi & dicunt, & ſentiunt, negantque fidem ſuam, quæ certa eſſe debet, dubiæ Pontificis ſententiæ allegari poſſe. Ex hoc autem quàm plurimæ in mores, ipſamque Religionem corruptelæ exiſtunt. Primò enim quilibet Judicem Pontificis agit; damnat, quos ille abſolvit; abſolvit, quos damnat, peſſimæque aſſueſcitur libertati, ſummi Paſtoris ſententias examinandi, tum etiam reſcindendi, ac denique contemnendi; naſcitur enim ex pugna & victoria victi tanquam aut paris, aut infe-

rioris contemptus, & qui modò Papam Concilio ſubmittebant, jam etiam ſibi, dum judicant, damnántque, ſubmittunt. Deinde cùm opiniones, quas ſummi Pontifices damnant prohibéntque, ſemper Religioni aut moribus infeſtæ ſint & perniciosæ; ſi eas poſſum nihilominùs ùt honeſtas amplecti, & in opus redigere, quanta in Eccleſiam confuſio, in mores licentia, & pernicies graſſabitur? v.g. hanc Janſenij propoſitionem: *Semipelagianum eſt dicere, Chriſtum pro omnibus omnino mortuum eſſe, aut ſanguinem fudiſſe:* damnavit ùt hæreticam Innocentius X. Iſtam verò: *Licet honeſta aliàs matrona, quæ amori ſuccubuit, ne honoris jacturam faciat, fœtum medicamentis abigere:* hanc ùt temerariam, ſcandaloſam, & omnino falſam, alter Innocentius XI. æquè proſcriptam voluit; ſi tu ergo illorum Pontificum ſententiis inſuper habitis, eóque prætextu, quòd extra Concilium errare poſſint, contrariam opinionem, ùt probabilem teneas exerceáſque, nec per cenſuram incertæ auctoritatis præjudicium illis factum dicas, quæ ſcandala, turpitudines, corruptelæ Eccleſiam interim fœdabunt? quámque erit ſerum, incertúmque à Concilio remedium, morbo jam latè fuſo, & per tot clades animarum vagante? Quòd ſi hæc libertas contra Principum leges & imperia opinandi agendíque omnem Rempublicam, ſtatúmque politicum perderet, quanto magis perdet Chriſtianam, quæ ex morum fideíque integritate conſtat? ut proinde nulli umquam venire in mentem poſſit, eâ ratione Chriſtum Eccleſiam ſuam inſtituiſſe, quâ ſi Princeps ſæcularis inſtitueret, omnium reprehenſionem jure optimo mereretur. Et qui in fidei & morum Decretis errare poſſe Pontificem dicunt, multo magis de Epiſcopis, aliiſque Prælatis dicunt, multóque iſtis liberiùs, quàm Pontifici obſiſtent: en ergo pulchram in Eccleſia majorum minorùmque harmoniam ac concentum: Aſſerit Papa, Epiſcopus negat. Epiſcopus præcipit, Clericus non obtemperat. Clericus explicat, populus aliter intelligit. Quod ſuperiores nigrum eſſe dicunt, ſubditi album vocant, pulcherrimâ imperandi & numquam obtemperandi conditione.

VIII. *Dices*: Pontificem extra Concilium errori quidem obnoxium eſſe, ejus tamen decreta obſervari interim debere, donec in Concilio reſcindantur.

Reſp. Si hæc ita fierent, ùt dicuntur, tolerari utcúmque eam ſen-

tentiam

tentiam poſſe; jam verò contrarium experimur: ſi enim, ùt dicunt, Papæ interim obediendum eſt, cur non obediunt Leoni X. in Concilio Lateranenſi, cur non Eugenio IV. in Florentino, cur non Pio II. aliisque ſuprà productis, qui omnes definiunt Concilium Pontifici ſubeſſe, & hujus cùm è cathedra docet, ſententias nulli errori miſceri poſſe? cur Concilij partes occupant, & quod nullum Concilium auſum eſt definire, definiunt ipſi, perinde ac ſi non Concilium tantùm ſupra Papam, ſed ſeipſos ſupra Concilium attollant, & poteſtatem ab hoc nunquam uſurpatam involent ipſi præcipitatâ in Pontificem ejusque auctoritatem ſententiâ. Deinde ſi concedunt decretis fidei à Pontifice factis ſemel credendum eſſe, dum interim Concilium cogatur; concedere debent, etiam poſt Concilium, & ſemper credendum eſſe, quia fides numquam mutatur, & quod ſemel hoc ſemper credendum eſt, cùm veritas ſemper ſit eadem, nec vultum variet: & quod heri verum fuit, hoc hodie, hoc craſtinâ, hoc perendie, hoc poſt centum, poſt mille annos, ſemperque verum erit.

§. VIII.

Cenſuræ Patrum & Doctorum.

Summaria.

1. *Cenſura Gregorij IV. PP. S. Nicolai I. S. Hieronymi, Pelagij PP. Hugonis Etheriani, S. Leonis IX. Franciſci Suarez, Melchioris Cani Epiſc. Canarienſis, S. Thomæ, S. Antonini, &c.*
2. *Reſpond. ad objecta.*

I.

QUæ Patrum de illis ſententia fuerit, qui ſummorum Pontificum de fide aut moribus Decreta eo prætextu, quod errare poſſint, non obſervant, totidem nos illorum verbis referemus, nihil ex noſtro adjecturi.

Gregorius. IV. *in epiſt. ad Epiſcopos Galliæ, Germaniæ, Europæ & per univerſas Provincias conſtitutos, quæ habetur in c. præceptis d. 12. Præceptis,* inquit, *Apoſtolicis, non durâ ſuperbiâ reſiſtatur, ſed per obedientiam, quæ à ſancta Romana Eccleſia & Apoſtolica auctoritate juſſa ſunt, ſalutiferè impleantur, ſi ejuſdem ſanctæ Dei Eccleſiæ, quæ eſt caput veſtrum, communionem habere deſideratis.*

S. Nicolaus I. *in epiſt. ad Mediolanenſes,* quæque in ſynodo Occumenica 8. *Act. 1. & 8.* confirmata eſt, habeturque *in c. omnes d. 22. Fidem,* inquit, *violat, qui adversùs illam agit, quæ Mater eſt fidei, & illi contumax invenitur, qui eam cunctis Eccleſiis prætuliſſe cognoſcitur.*

S. Hieronymus *epiſt. ad Damaſum quæ habetur in c. quoniam 24. q. 1. Ego nullum præmium, niſi Chriſtum ſecutus, Beatitudini tuæ, hoc eſt, cathedræ Petri communione conſocior: ſuper illam Petram ædificatam Eccleſiam ſcio: quicúmq; extra hanc domum agnum comederit, profanus eſt: ſi quis in Arca Noë non fuerit, peribit regnante diluvio: quicúmque tecum non colligit, ſpargit, hoc eſt, qui Chriſti non eſt, Antichriſti eſt.*

Pelagius *PP. in c. quoniam 24. q. 1. Contra Apoſtolicam ſedem temere credentes peſſima dividit opinio, quod ſchiſma ſpecialiter eſſe denuntiat Auguſtinus dicens de talibus: Adversùs auctoritatem illarum Eccleſiarum, quæ ab Apoſtolica ſede epiſtolas accipere meruerunt temerè credendo, immaniſſimum ſchiſmatis crimen à ſe propulſare non poterit.*

Hugo Etherianus, qui ſcripſit ſub Alex. III. PP. Vir planè doctiſſimus *in Comment. de Proceſſ. ſpiritus S. l. 3. c. 10. & habetur in biblioth. Patrum: Æquum eſt, ratum habere, quod tanta Eccleſia decernit, quod tantus Pontifex enuntiat. Qui autem primæ ſedis, immo totius orbis Præſuli reſiſtunt, Chriſti diſpoſitioni reſiſtunt, & niſi reſipiſcant, contumaciæ judicio plectentur. Quicumque naviculam Chriſti ſpernit, incautè navigat, & niſi plumbeas moles pervicacitatis rejiciat, influent maria.*

S. Leo IX. *epiſt. ad Michaelem Patriarcham Conſtantinop.* quam recitat Baronius ad annum MLIV. *n. 14. Quid hoc monſtri eſt frater chariſſime?*

riſſimè? Romana Eccleſia caput & Mater Eccleſiarum, membra & filias non habet? Et quomodo poteſt dici caput, aut Mater? credimus enim, propter quod & loquimur, atque conſtanter profitemur: Romana Eccleſia adeo non eſt ſola, vel ſicut tu putas, una; ut in toto orbe terrarum, quæcunque natio diſſentit ſuperbè ab ea, non ſit jam dicenda vel habenda Eccleſia aliqua; ſed omnino nulla; quin potiùs Conciliabulum hæreticorum, aut conventiculum ſchiſmaticorum, & Synagoga Sathanæ.

Franciſcus Suarez *in Tr. de fide d. 20. ſect. 3. n. 22. At verò tum de hac definitione* (Bonifacii VIII. in extravag. unam ſanctam de major. &c.) *quàm de aliis decretis Pontificum auſus eſt dictus Rogerus reſpondere, non eſſe de fide certum, Pontificem definientem ſine Concilio generali, non poſſe errare. Sed eſt reſponſio, non ſolùm nimis temeraria, ſed etiam erronea: nam licet olim fortaſſe aliqui Doctores Catholici ſine pertinacia in hoc dubitaverint, vel erraverint; jam verò tam eſt conſtans Eccleſiæ conſenſus, & Catholicorum Scriptorum concors de hac veritate ſententia, ut eam in dubium revocare, nullo modo liceat.*

Idem Suarez: *Tr. de fide d. 5. ſect. 8. n. 4. Nihilominus veritas Catholica eſt, Pontificem definientem ex Cathedra, eſſe regulam fidei, quæ errare non poteſt, quando aliquid authenticè proponit univerſæ Eccleſiæ, tanquam de fide divina credendum: ita docent hoc tempore omnes Catholici Doctores, & cenſeo, eſſe rem de fide certam.*

Melchior Canus Epiſcopus Canarienſis, quique Concilio Tridentino interfuit, *de locis Theolog. l. 6. c. 6. Illud aſſero, ac fidenter quidem aſſero; peſtem eos Eccleſiæ ac perniciem afferre, qui aut negant Romanum Pontificem Petro in fidei doctrinæq; auctoritate ſuccedere, aut certè aſtruunt ſummum Eccleſiæ Paſtorem, quicumque tamen ille ſit, errare in fidei judicio poſſe. Utrumque ſcilicet hæretici faciunt; qui verò illis in utroq; repugnant, hi in Eccleſia Catholici habentur. Quamobrem non equidem intelligo, quonam conſilio fideles quidam hæreticorum, quàm Catholicorum opinionibus favere malint; nam hæretici video quid ſequantur: nempe vivendi docendiq; licentiam, & in his omnibus impunitatem. Et volunt ſine capite corpus, ut neq; pes, neque mens ſuum officium faciant. Volunt ſine Paſtore ſuo oves, ut cùm lupi ipſi ſint, Paſtores tamen eſſe videantur. Volunt ſine judice lites, ut diſſidiorum nullus finis ſit. Atque ita tùm amoto arbitrio adversùs Doctos dimicent, victores à turba judicentur. Turbari demum omnia volunt, quoniam, ut in Hiſpanorum proverbio eſt, tur-*

batum

batum flumen piſcatorum eſt lucrum: nos autem communem Catholicorum ſententiam ſequamur; tutò enim ſequimur, quoniam communis Catholicorum eſt. Præterquam quòd ea ſentiunt, quæ ſacrarum etiam litterarum teſtimonia confirmant, Pontificum decreta finiunt, veterum ſanctorum chorus concinit, Conciliorum Patres affirmant, Apoſtolorum traditio probat, perpetuus Eccleſiæ uſus obſervat.

Adjungi his poſſunt cenſuræ omnium illorum Patrum, qui Concilium univerſale Papæ ſubmittunt, S. videl. Thomæ, S. Bonaventuræ, S. Antonini, & aliorum quos ſuprà protulimus.

II. *Dices*: Sanctorum Patrum cenſuris, quas modò recitavimus, eos tantùm perſtringi, qui aut à ſede Apoſtolica deficiunt, aut illius decretis non obtemperant; neutrum ab iis fieri, qui Pontificem extra Concilium errare poſſe dicunt: hanc enim ſententiam à Sede Apoſtolica damnatam non eſſe, conjungique cum obſequio, cum reverentia Pontifici debitis.

Reſp. Eos qui doctrinam ſedemque Romanam erroris inſimulant, non gratis id agere, neque ingenij tantùm calamique exercendi gratiâ: ſed in opus etiam & praxin micare, eóque velut clypeo, quæ à Pontifice decernuntur, ſed non placent, repellere: hos verò, ùt diximus, graviter à SS. Patribus notari, ut illorum verba, quæ clariſſima ſunt, ſatis oſtendunt: immo poſita ſemel fallibilitate Pontificis, decreta fidei ab hoc conſtituta, ne quidem à volentibus obſervari poſſunt, quis enim certâ & divinâ fide id credat, quod certum non eſt, quod poteſt falſo miſceri? Quòd ſi Patres tam ſeverè in illos declamant, qui à ſede Apoſtolica in uno alteróve deſcedunt, quid de illis dicturi eſſent, qui totam hujus auctoritatem in ipſa velut radice ſuccidunt? Quòd verò dicitur: nihil à ſummis Pontificibus in hac quæſtione definitum eſſe, id quam à vero ſit alienum, patet ex ſuprà diſputatis. Et demus ita eſſe, tacet Petrus, quia non auditur: *Si enim dixerit vobis, non credetis, & ſi interrogaverit, non reſpondebitis illi*: quî enim dicenti credant, qui ideò fallibilem volunt, ut credere non teneantur? Si Leonem, ſi Eugenium, ſi Sixtum, ſi tot Concilia non audîtis, Innocentium audietis? At, inquiunt, omnem Pontificibus venerationem profitemur. Omnino ſic à Catholicis oporteret: ceterùm videntur nobis *dicere, ſed non facere*: nec enim hanc novam obſequendi formam intelligimus; obſequimur, ſed ſi jubet, non paremus: ſi minatur, contemnimus: ſi monet, non audi-

audimus: ſi ſtatuit, non credimus: ſi appellantes recipit, tumultuamur: & tamen obſequimur. Quis enimverò non dicimus Rex aliquis aut Princeps, ſed vel Paterfamilias à ſervis à filiis hoc obſequium ferret? Faciant ergo quod dicunt, & abſoluta res eſt, aut ſi non faciunt, ſaltem nec dicant, ne ludibrium inobſervantiæ adjungant.

§. IX.

Reſpondetur ad objecta.

Summaria.

1. *Poſſe Papam in hæreſin perſonalem cadere, non doctrinalem.*
2. *Non ideò fruſtra eſſe concilia, quia Papa falli non poteſt.*
3. *Poſſe Pontificem ſine Conciliis neceſſariam dogmatis definiendis induſtriam adhibere.*
4. *Cypriani contentiones magnum argumentum eſſe infallibilitatis Pontificiæ.*
5. *Cur Pontifex hæreſin docere non poſſit?*
6. *Quid de erroribus S. Petri?*
7. *Et Zephyrini?*
8. *Et Liberij?*
9. *Et Felicis?*
10. *Et 11. Gelaſij?*
12. *Et Vigilij?*
13. *Et Honorij I.?*
14. *Et aliorum Pontificum?*

15. *Non ſemper Pontificum conſtitutiones ad fidem pertinere.*

16. *Errare poſſunt in quæſtionibus facti, ſed non omnibus.*

17. *Poſt Concilium Conſtantienſe de fide eſt, hunc in individuo legitimum eſſe Papam.*

18. *Contrariam ſententiam nec à ratione, nec ab auctoritate probabilem eſſe.*

I.

O*Pponitur 1.* Sancti Patres, ipſique canones dicunt Pontificem in hæreſim lapſum judicari à Concilio debere, ſupponunt ergo poſſe in hæreſin incidere.

Reſp. Canones expreſſè loqui de errore perſonali non judiciali: hoc eſt, poſſe Pontificem hæreticum eſſe, non poſſe hæreſin publicè & è cathedra docere: hoc nos ſolùm negamus, hoc Petro & Eccleſiæ promiſſum eſt. Error enim perſonalis, aut occultus eſt, aut privatis ſcriptionibus à Pontifice, & ſine imperio inſperſus, Eccleſiæ nihil nocet, cùm omnes ſciant Pontificem extra cathedram errare poſſe, nec illius privatas opiniones alio animo, alióve vultu, quàm privati Doctoris legant, tantúmque illis tribuant, quantum ponderis & rationum habent. Habemúſque hujus rei exemplum in veteri teſtamento *Num. 14.* Ubi Balaam propheta Dei, quamvis vellet, maximéque percuperet populo Iſraelitico maledicere, nunquam tamen Deo prohibente potuit: quod Regi, à quo ad execrandum conductus erat, confeſſus: *Non potero præterire,* inquit, *ſermonem Domini Dei mei, ut vel boni quid vel mali proferam ex corde meo, etiamſi dederit Balac plenam domum ſuam argenti, & auri, ſed quidquid Dominus dixerit hoc loquar.* Et in eodem antiquo teſtamento ſummo ſacerdoti Oraculum non canebat, niſi ſacris induto & Pontificem agenti. Idem dicas de Romano Pontifice.

At, *inquies*, hoc perpetuum miraculum eſt, non poſſe hominem errare,

tare, cùm hoc ſit maximè humanum: multóque magis Papam hæreticum non poſſe hæreſin docere, cùm tamen *ex abundantia cordis os loquatur, nec poſſit arbor mala fructus bonos facere.*

Reſpondetur. Si per miraculum rem intelligas viribus naturæ ſuperiorem, verum dicis: ſed hoc in Eccleſia non eſt novum, immo quotidianum, & penè momentaneum, ut apparet in juſtificatione peccatorum, adminiſtratione ſacramentorum, ſacrificio incruento aliiſque mille: nec enim Eccleſiam natura, ſed gratia munit, conſervatque; nec Deo difficiliùs eſt ſupra, quàm juxta naturam agere, cùm omnia voluntate & nutu agat, ipſique naturæ nihil magis ſit innatum, & proprium, quàm volenti Deo obedire, adeò ut quidquid, agente Deo, naturæ ſupra naturam accidit, ſit illi magis conſentaneum, quam ipſa natura, quam Philoſophi vocant *potentiam obedientialem.*

II. *Non obſtat 2.* Fruſtra eſſe Concilia, ſi Papa ſine illis errare non poteſt.

Reſp. Certum eſſe, & negari à nemine poſſe, etiam ſine Conciliis definiri res fidei poſſe, & trecentis ac ampliùs annis definitas fuiſſe; nec propterea tamen fruſtra Concilia ſunt: nam & ſine rheda poſſum & ſine equis iter facere, nec iſta tamen fruſtra ſunt. Roma teſte Plinio *l.29. c.1.* ſexcentis annis medicis caruit, multóque pluribus ſine magnete vela fecit: non ideò tamen nullus eſt magnetis & medicorum uſus. Pontifex ergo Concilium vocat, non quia ſine Concilio errori ſubjacet; ſed quia in Conciliis, quò plura ſunt capita, eò plures ſunt oculi linguæque, quæ vident & conſulunt, tantóque citiùs veritas reperitur, quanto à pluribus quæritur. In Concilio omnium nationum Epiſcopi ſunt, qui ſingularum varias neceſſitates, conditiones, mores exponunt, & accommodata ſingulis remedia ſuadent, diſſentanea refutant. Et cùm non ſufficiat leges ferre, niſi etiam latæ executioni dentur; in Conciliis de modo exequendi agitur, nec ullus exceptioni locus datur, ubi omnes auditi, communique omnium conſilio leges decretæ; ceſſantque querelæ ſubditorum, ubi non unius tantùm, ſed omnium voto obſtrictos ſe vident, pudetque omnes accuſare. Hæc ſunt bona Conciliorum, quæ tamen cum multis magniſq; periculis aliquando vinciantur, Pontificis arbitrio ſedet, quando cum illis, quando ſine illis agere velit: illi enim creditæ ſunt oves, illi traditæ claves, in illo fundata Eccleſia, nullâ Concilij mentione.

III. *Non obſtat 3.* Aſſiſtentiam Spiritûs S. Romano Pontifici ſub ea conditione promiſſam, ut is in rebus fidei declarandis ſufficientem adhibeat diligentiam, humanóque procedat modo, prout in rebus arduis, ſummiqúe momenti homines ſolent, nec enim ſi dormienti aut intemperiis agitato conſtitutio aliqua excideret, ea continuò pro fidei dogmate recipienda eſſet: ex quo duplex argumentum ducitur. Primum: quia ut huic neceſſariæ diligentiæ ſatisfiat, videtur Concilium neceſſarium omnino eſſe, hujus enim indictio eſt ſupremus humanæ diligentiæ gradus, cùm major adhiberi non poſſit. Secundum: quia nobis conſtare non poteſt, an Pontifex ſufficientem, & inveniendæ veritati neceſſariam diligentiam adhibuerit; ergo etiam conſtare non poteſt de veritate ab eo factæ deciſionis, quæ illi, ùt diximus, diligentiæ alligata eſt.

Reſp. Verum eſſe, oportere Romanum Pontificem adhibitis pro negotii qualitate Doctorum conſiliis, maturéque expensâ veritate res fidei decernere, nec Deum præcipitatis in re tanta, & temerariis ſententiis radium ſuum accommodare: ſed negamus ad has humanæ induſtriæ partes explendas neceſſaria eſſe Concilia; ſi enim neceſſaria, cur in Primitiva Eccleſia, tot hæreſibus agitata ceſſatum à Conciliis eſt? immo, ùt ſæpè diximus, impedimento hæc potiùs ſunt, ubi lenta remedia morbus non admittit; quod maximè in hæreſi extinguenda verum eſt, quæ, niſi favillam opprimas, in incendium erumpit. Quòd ſi caſum aliquem ponas, in quo ſit opus Concilio, Deus, qui nunquam Eccleſiæ in neceſſariis deeſt, neque hîc deerit: neque tunc tamen Pontificis ſententia plurium ſuffragiis alligata erit, ſed illi parti, quam æquiorem crediderit, quamvis minori: nec enim ad prudentiam, humanámq; induſtriam pertinet pluribus ſemper adhærere, ſed melioribus; quod optimè Hiſtoricus animadvertit, ubi *l. 1. decade 3.* cùm recitâſſet Hannonis contra Hannibalem perorantis ſententiam, hæc ſubjungit: ***Pauci ac ferme optimus quisque Hannoni aſſentiebantur: ſed ùt plerumque fit, major pars meliorem vicit.***

At unde conſtabit diligentiam à Pontifice præſtitam, qualem cauſa requirit, cùm hoc ſit facti, & à Pontifice errari poſſit?

Reſpondemus: Concilio idem opponi poſſe, nam & hoc in facto errare poteſt. Sunt ergo, ùt infra dicetur, aliqua, quæ ad factum quidem ſpectant; ſed quia à Deo revelata ſunt, aut ſaltem cum revelatis connexa, & ad publicum Eccleſiæ bonum ſpectant, in iis æquè ac in Juris quæſtioni-

ſtionibus nec Pontifex, nec Eccleſia errare, aut deficere poſſunt, Deo enim curæ eſt, ne deſint fini à ſe præfixo media fini accommodata. Cùm ergo voluerit Deus ſententias fidei à Pontifice latas, ratas haberi, fixáſque, nec errore aliquo corruptas; ipſe etiam curabit, ne ſint temerariæ, cæcóque impetu, & absque conſilio profuſæ: quemadmodum, quia Deus Abrahæ filium promiſerat, & ex filio perpetuam ſucceſſionem, ipſúmque Meſſiam; ad eundem ſpectavit Deum, ut à ſterili filius naſceretur, nec ante tempus, quamvis occidi juſſus, quamvis jam gladio ſubjectus, vitam viviret: quod pulchrè S. Paulus *ad Roman. c. 4.* exprimens: *Et non infirmatus eſt*, inquit, *Abraham fide, nec conſideravit corpus ſuum emortuum, cùm jam ferè centum eſſet annorum, & emortuam vulvam Saræ. In repromiſſione etiam Dei non hæſitavit diffidentiâ, ſed confortatus eſt fide dans gloriam Deo, pleniſſimè ſciens, quia quæcunque promiſit, potens eſt & facere.*

IV. *Nec obſtat 4.* Sanctum Cyprianum Epiſcopum & Martyrem in Synodo 80. Epiſcoporum, contra expreſſam Stephani Papæ definitionem, ſtatuiſſe hæreticos rebaptizandos eſſe, immo in eundem Stephanum acriter invectum, ùt patet ex illius *epiſt. ad Pompejum.* Senſit ergo B. Cyprianus aliique Epiſcopi, non eſſe, quæ à Papa definiuntur, omnino certa, poſſéque integrâ fide improbari; alioquin hæreticus eſſet Cyprianus, & in hæreſi mortuus, quem tamen Eccleſia ſemper ùt Sanctum venerata eſt.

Reſp. Antequam huic argumento ſatisfiat, repetenda eſt diſſenſionum origo, quæ Cyprianum in Stephanum Papam concitârunt majori, quàm Sanctum & Martyrem decuit, agitatione; adeò ingentis animi viris faciliùs eſt ferrum & pœnas, quàm affectus & animum vincere. Res ſic habuit. Novatus in Africa Epiſcopus, gravium illic flagitiorum poſtulatus, Romam conceſſerat, homo turbidiſſimi ingenii, ferendiſque contentionibus unicè natus, ac ùt verbis Cypriani utamur: *Curioſus ut proderet, adulator ut falleret, nunquam fidelis, ut diligeret, fax & ignis ad conflanda ſeditionis incendia, turbo & tempeſtas ad facienda fidei naufragia.* Hic ubi Romæ fuit, excitato ſchiſmate, Cleróque Romano in partes ac factiones diviſo, Cornelio legitimo Pontifici Novatianum Sacerdotem Romanum opponit, eumque à paucis Epiſcopis Pontificem renuntiari curat. Additæ ſchiſmati hæreſes: negabat enim lapſos, quamvis facti pœniteret, recipi debere; hinc ſe ſuóſque Catharos, hoc eſt, mundos

 appella-

appellabat, geſtabatque candidam veſtem, ſanctitatis inſigne, quòd nollet peccantibus miſceri; eos qui à Catholicis Baptiſmum accepiſſent, tingi iterum jubebat, quòd immundos, indignóſque diceret, ut ſuis jungerentur. Hinc Cypriani errores, litéſque cum Stephano: negabat Baptiſmum ab hæreticis collatum, validum eſſe, ſed neceſſariò repetendum; hæreticos enim extra Eccleſiam eſſe; extra Eccleſiam verò nec fidem, nec Sacramenta, quæ fidei ſigilla ſunt, dari. Ad hunc errorem muniendum tres in Africa Synodi celebratæ, in quibus Cypriani potiſſimùm auctoritate damnatus hæreticorum Baptiſmus repetique juſſus. Ex Synodo Carthaginenſi, ad quam 87. Epiſcopi convenerant, datæ ad Stephanum Papam litteræ, quibus quæ ſtatuta eſſent, docebatur. Improbavit Stephanus perperàm facta, reſciditque in hæc verba: *Si quis à quacunque hæreſi ad Eccleſiam venerit, nihil innovetur: niſi, quod traditum eſt, ut manus illi imponatur in pœnitentiam.* Exarſit ad hoc reſponſum Cyprianus, ſuámque & tot Conciliorum ſententiam damnari haud ferens, calamum in Stephanum armavit, ſcripſitque ad Pompejum Sabratenſem Epiſcopum epiſtolam illam 74. flammæ, myrrhæque plenam, & in qua Martyris oblitus hominem ſe oſtendit. Ceterùm quamvis hunc de rebaptizandis hæreticis ante Cyprianum Tertullianus & Montaniſtæ errorem invexerint, multæque ante turbas Africanas in Oriente Synodi confirmârint, præſertim Iconienſis, cui Firmilianus Cæſareæ Epiſcopus interfuit *epiſt. 75. Cypriani. Euſeb. l. 7 1. 4. & 6. Philaſtr. de hæreſ. c. 50.* Præpotuit tamen veritas, omnéſque Catholici Stephano Pontifici adhæſerunt, & Cypriani ſententia damnata eſt in Concilio Arelatenſi *1. can. 8. & Nicæno c. 19.* & teſtatur S. Hieronymus *l. contra Luciferianos: Synodus,* inquiens, *Nicæna omnes hæreticos ſuſcepit, exceptis Pauli Samoſateni diſcipulis.* Imo illi ipſi, qui maximè pro hac Cypriani ſententia pugnaverant, primi poſteà impugnârunt, Stephani definitionem amplexi. S. Auguſtinus *epiſt. 48.* ad Vincentium exiſtimat Cyprianum ipſum ſententiam mutâſſe; idem habet *l. 2. contra Donatiſtas c. 4.* Illud quoq; certum eſt, ſic inter Cyprianum & Stephanum pugnatum eſſe, ut neuter hæreſis alterum damnaret: de Cypriano conſtat ex epiſtola ſynodica *ad Stephanum Papam.* S. Hieronymo *adverſus Luciferianos.* S. Cypriano *epiſt. 29. & ep. 72.* S. Auguſtino *l. 2. contra Donatiſtas c. ult. & l. 3. c. 3. 4. 5. 6. & l. 7. c. 1. & contra Creſconium l. 3. c. 1. & 2.* De Stephano verò, non fuiſſe ab hoc quæſtionem definitam, nec Cypriani errorem hæreſi no-

reſi notatum ſcribit S. Auguſtinus *l. 5. contra Donatum c. 25.* Euſebius *l. 7. c. 4.* ubi notat Stephanum excommunicationem tantùm Baptiſma repetentibus minatum eſſe: patetque ex ipſa Stephani ad Carthaginenſe Concilium ſententia, quam refert Euſebius *loco cit.* Cyprianus *epiſt. 74.* ubi nihil aliud Stephanus dicit, quàm: *Nihil ab antiquis traditionibus quoad hæreticos, qui reſipiſcunt, redeuntq; ad Eccleſiam, innovandum eſſe.* Euſebius *l. 7. c. 3. Stephanus,* inquit, *nihil novi aut alieni à traditione ex temporibus Apoſtolorum derivata moliendum ratus, hac de re vehementer commotus fuit.*

Hiſce prænotatis facilè ad argumentum reſpondetur: Cyprianum videl. quantumvis contra Stephanum ſentiret, non tamen hæreticum fuiſſe, idque multis rationibus. *Primò:* Quia Stephanus nihil adhuc è cathedra definierat, nec opinionem ſuam ad fidem pertinere dixerat, contrariam verò ad hæreſin; non potuit ergo Cyprianus hæreticus eſſe, quæſtione necdum deciſâ, nec ad fidem ſpectante. *Secundò:* Quia nondum tot Conciliorum, Patrum, canonúmque decreta emerſerant, nec Eccleſiæ praxis adhuc ſatis oſtenderat, extra Concilium errare Papam non poſſe; immo neque hoc temporis, qui contrarium aſſerunt, hæreſis petimus.

Erráſſe tamen Cyprianum, cùm Stephano Pontifici ſe oppoſuit, nec culpâ caruiſſe ipſe rei eventus Eccleſiæq; auctoritas oſtendit, quæ poſteà Cypriani ſententiam pro hæreſi habuit: & Patres Cyprianum quantumvis ſanctum & Martyrem intemperantiæ damnârunt: & S. Auguſtinus *l. 1. contra Donatiſtas c. 18.* dicit: *Hanc culpam Cypriani, falce Martyrij fuiſſe purgatam. Et c. 19. Fuiſſe hoc peccatum, quaſi nævum in candore ſanctæ illius animæ, quam ubera charitatis tegebant.*

Hoc ergo Cypriani exemplum non tantùm ſententiam noſtram non impugnat, ſed illam vehementer confirmat. Si enim Cyprianus & ſanctus & Martyr, doctrinâque præcipuus, & cujus ſententiæ quàm plurima Concilia, ac ferè omnes in Africa & Oriente Epiſcopi ſubſcripſerant, & ſanctitate florentiſſimi, ubi tamen à Pontificis Romani ſententia deflexit, & ipſe adeò graviter erravit, & ſecum totum illud ſanctorum Doctorúmq; agmen in errorem traxit; cui ſe periculo exponunt, qui nec doctrinâ, nec ſanctitate Cypriani ſunt, nec habent pro ſe tot Conciliorum Patrúmq; ſuffragia, nec tamen Pontificum ſententias obſervant, ſed eo prætextu, quod errores admittant, neglectui habent? illi qui usque

usque ad cœlos aſcenderant, qui nidum ſuum inter ſtellas collocârant, quique Eccleſiæ columnæ, & turres Religionis videbantur, illi, inquam, á Petro avulſi ceciderunt: tu canna & vitrum illis cadentibus ſtationem tibi promittis? Audiendus eſt Vincentius Lyrinenſis, qui quàm multis validisque rationibus ſuam cauſam Cyprianus munierit, oſtendit; ut tanto clariùs evadat, Pontificis ſententias omni ratione majores eſſe, utpote quæ Deum à ſe habeant, nec ullam eſſe cauſam tam ſpecioſè inſtructam, quæ illius auctoritati non cedat. Sic ergo Lyrinenſis contra hæreſes *cap. 9.* ſcribit: *Intelligebat ergo vir ſanctus & prudens* (Stephanus Papa) *nihil aliud ratione pietatis admittere, niſi ut omnia, quâ fide a Patribus ſuſcepta forent, eâdem fide filius conſignarentur; nósque Religionem, non quà vellemus, ducere, ſed potiùs quà illa duceret, ſequi oportere: idq; eſſe proprium Chriſtianæ modeſtiæ & gravitatis, non ſua poſteris tradere, ſed à majoribus accepta ſervare. Quis ergo tunc univerſi negotij exitus? quis utique niſi uſitatus & ſolitus? retenta eſt ſcilicet antiquitas, & exploſa novitas. Sed fortè tunc ipſi novitiæ adinventioni patrocinia defuerunt. Immo verò tanta vis ingenii adfuit, tanta eloquentiæ flumina, tantus aſſertorum numerus, tanta veriſimilitudo, tanta divinæ legis Oracula, ſed planè novo ac malo more intellecta; ut mihi illa conſpiratio nullo modo deſtrui poſſe videatur, niſi ſolam tanti moliminis cauſam ipſa illa ſuſcepta, ipſa defenſa, ipſa laudata novitatis profeſſio deſtituiſſet. Poſtremò ipſius Africani Concilii, ſive decreti quæ vires? donante Deo, nulla: ſed univerſa tanquam ſomnia, tanquam fabulæ, tanquam ſuperflua, abolita, antiquata, calcata ſunt.*

V. *Non obſtat 5.* Poſſe Pontifices in alia peccata incidere, Simoniæ, avaritiæ, ſuperbiæ, &c. cur non in hæreſin, cùm hæc plerumque ex illis conſequatur?

Reſp. Aliud eſſe Pontificem in hæreſin cadere, aliud poſſe hæreſin ex cathedra docere; hoc negamus: cur hoc? quia Chriſtus non pro Petri humilitate, charitate, juſtitia &c. rogavit, ſed pro fide ne deficeret: in hac Eccleſiam Chriſtus fundavit, huic Patres, Concilia, Eccleſiæ traditio teſtimonium ferunt: nec à Chriſto dictum eſt: quæ faciunt facite; oportet ergo doctrinam incorruptam eſſe, non exempla: hæc fœdari poſſunt non illa.

VI. *Non obſtat 6.* Petrum bis, & graviſſimè erràſſe, nam *Matthæi 26.* Chriſtum negavit: & *ad Galatas 2.* coëgit gentes judaizare, unde à

de à B. Paulo graviter reprehenſus eſt. Si ergo Petrus errare potuit, quanto magis Papa Petri ſucceſſor?

Reſp. Petrum ore, non corde Chriſtum negâſſe, cùm nondum Pontifex eſſet; Primatus enim Eccleſiæ promiſſus illi eſt *Matthæi 16.* ante paſſionem, ſed collatus poſt Reſurrectionem *Joann. ult.* fuit ergo hic error vel potiùs culpa Petri piſcatoris, non Petri Pontificis. Deinde non docuit Petrus definivitque Chriſtum negandum eſſe, ſicque non fuit ille error *doctrinæ*, aut *cathedræ*, ſed *Perſonæ*, de quo non agimus. Alium errorem quod ſpectat; iterum aſſumitur factum incertum, ex quo nihil certi deduci poteſt: Græci enim Patres plerique & cum iis Hieronymus *epiſt. 89. ad Auguſtinum*, nullum in Petro errorem agnoſcunt, ſed omnia ex compoſito ſimulatéque, non ſeriò inter Petrum Paulumque acta fuiſſe dicunt, ut Judæos juxta & Gentiles lucrarentur, *ita Origenes, Didymus, Apollinaris, Euſebius, Theodorus Heracleotes. Chryſoſtomus, Theodoretus, Theophylactus, Oecumenicus, ad Galat. 2. Caſſianus collat. 17. & Hieronymus epiſt. 89. ad Auguſtin.* Hi omnes Petrum excuſant, eumque ſimulatè tantùm à Paulo redargutum dicunt, alioquin multo majori Paulum reprehenſione dignum fore, qui legales ceremonias multo ſæpiùs & accuratiùs, quàm ipſe Petrus adhibuit, nam ut à Judæis gratiam iniret, Timotheum patre gentili natum circumcidit *Actor. 16.* caput Nazaræorum more totondit *Act. 18.* Hieroſolymis cum Judæis ſe purificavit *Actor. 21.* denique Judæus Judæis factus eſt *1. ad Corinth.* Cur ergo in Petro tam indignè tulit, damnavitque quæ toties uſurpavit ipſe? & cùm oporteat aut Petrum in culpam aut Paulum vocari, Petrum ſi juſtè correptus eſt, Paulum ſi injuſtè corripuit, immo & fecerat, quæ in alio ſuggillaverat; cur non potiùs, inquiunt, Petrum Apoſtolorum Principem abſolvamus? immo utrumque, quod fiet, ſi nec Petrum errâſſe dicamus, nec Paulum ſeriò objurgâſſe, ſed in ſpeciem, & ſimulatò. Hæc Græcorum Patrum & Hieronymi ſententia eſt. Latini errâſſe Petrum fatentur non quidem in ipſa rei ſubſtantia (nec enim uſum Legalium neceſſarium credebat, cùm ipſe in Concilio Hieroſolymitano contrarium paullo antè definiviſſet *Actor. 15.*) ſed in modo, & loci ac temporum circumſtantiis: ſic enim à Gentilibus ſeceſſerat, eorum cibis abſtinebat, totuſque cum Judæis erat, ut auctoritate, exemplóque, quod prò lege fideles habebant, quàm plurimos in errorem inſcius induceret, quòd crederent neceſſariò à Gentilium cibis,

quos tanto ſtudio Petrus vitabat, abſtinendum eſſe, utendumque Judicis ritibus, quos ille tam accuratè palamque colebat, magno Gentilium malo, qui propterea Chriſtianos averſabantur, & iſti in Judaicos ritus, tamquam neceſſarios ſe induebant: hanc ob cauſam Petrum ſeverè à Paulo objurgatum; Deo id agente, ut in uno libertas Chriſtiana, in altero modeſtia & patientia micaret, exemplo ſubditis, Prælatisque profuturo, ut egregiè notant S. Auguſtinus *lib. 2. de Bapt. contra Donatiſt. cap. 2.* & S. Cyprianus *epiſt. 71. ad Quint.*

Sed quidquid de hoc ſit, certum eſt Petrum non doctrinâ erráſſe, ſed ad ſummum exemplo: nec enim docuit, aut decreto aliquo ſancivit judaizandum eſſe; ſed exemplo quod omnes venerabantur, quàm plurimis occaſionem errandi dabat: hoc reprehendit quidem Paulus, ſed extra diſputationem eſt. (a) Cur ergo dicit Paulus; cogebat judaizare? Reſpondet Tertull. *lib. de Præſcript.* & cum eo omnes Patres, non juſſu, ſed exemplo Petrum coëgiſſe: cui tantum omnes tribuebant, ut pro imperio haberent, quidquid ille ageret: & hoc ipſum S. Paulus expreſſit *ad Galat. 2.* ubi Petrum non *docuiſſe aut præcepiſſe* dicit; ſed à gentilibus ſe *ſubduxiſſe, ſimulâſſe, ritu Judaico vixiſſe, &c.* alioquin doctrinam quod attinet, certum eſt ſanctum Petrum Legalium obſervationem non habuiſſe pro neceſſaria *Act. 15.* & *ad Galat. 2.* Ergo ut verbo omnia dicamus, ſimulavit Petrus, non docuit; ſi ergo erravit, non doctrinæ fuit error, ſed facti, de quo non contendimus.

VII. *Non obſtat 7.* Zephyrinum Papam ementitis à Montano vaticiniis ac miraculis captum eiſdem communicâſſe, ut teſtatur Tertullianus *l. adverſùs Praxeam c. 11.*

Reſp. Tertullianum Montaniſtam fuiſſe, tantumque illi credendum, quantum Calviniſtæ aut Lutherano ſacras litteras pro ſe afferentibus, maximè cùm præter Tertullianum, nemo alius id ſcribat. Deinde ex Euſebio *l. 5. cap. 3.* ſciendum eſt, Montaniſtas priùs quàm eam hæreſin incidiſſent, viros fuiſſe inſigni pietate, miraculis & vaticiniis claros, adeò ut etiam in hæreſin prolapſi multis ſanctiſque viris impoſuerint, teſte eodem Euſebio: præferebant inſignem pietatem, martyria, jejunia, & quidquid apud Catholicos in pretio erat, ſanctiſſimè colebant:

(a) V. epiſtolas Hieronymi & Auguſtini 8. 9. 19. & 89.

colebant: quâ pietatis larvâ, Tertulliano, omnium ea tempeſtate præſtantiſſimo illuſum, ut quos fuerat acerrimè inſectatus in *l. de praſcript. c. 15.* eos poſteà, & defenderit & coluerit, ſpecie videlicet miraculorum & ſeveritatis, quam profitebantur, deceptus. Quid ergo mirum, ſi eodem pietatis apparatu, obtentúque Religionis Catholicæ Zephyrinum circumvenerint? qui tamen à Praxea rei fabulam edoctus, communionem pacemque, quam illis paraverat, continuò abrupit. Nihil ergo, quod fidei adverſaretur, docuit Zephyrinus, ſed mendacio deceptus eſt, at nos Pontificem decipi ab aliquo poſſe, haud negamus. (a)

VIII. *Non obſtat 8.* Liberium Papam Arianæ hæreſi ſubſcripſiſſe teſte Athanaſio *in epiſtola ad ſolitariam vitam agentes*, & Hieronymo *in Chronico & in catalogo, aliiſq;.*

Reſp. Totam Liberij culpam hanc fuiſſe; quòd tædio pœnarum exiliiq́ue, & ſpe repetendæ ſummæ dignitatis victus; primæ fidei formulæ, quam Sirmij ediderant Ariani, ſubſcripſerit, & in damnationem Athanaſij conſenſerit. Hoc ſolum & totum eſt Liberij crimen, nec ab ullo ſcriptorum aliud memoriæ proditum eſt. In eodem Sirmienſi Concilio ſecunda formula Confeſſionis concepta eſt impia omnino & blaſphemiæ plena, in qua Dei Filius, nec ejusdem ſubſtantiæ cum Patre, nec ſimilis eſſe dicitur: Huic ſecundæ Hoſius Epiſcopus Cordubenſis extremâ jam ſenectute, vi & tormentis adactus ſubſcripſit. Hujus ſecundæ formulæ adeò ipſos Arianos puduit, ut in Concilio Ancyrano tertiam ediderint, Catholicæ omnino ſimillimam, niſi quòd vocem *Conſubſtantialis* omitterent, hanc Conſtantius amplexus eſt, & ſecundam ſuppreſſam, expunctámque voluit, propoſito iis, qui eam occultarent, ſupplicio. Ita ſcribunt S. Athanaſ. *de Synod.* Socrat. *l. 2. c. 29.* S. Hilarius *l. de Synod.* Epiphanius *hæreſi 73.* Forma igitur Profeſſionis, cui Liberius ſubſcripſit, licèt vocem *Conſubſtantialis* ſilentio premeret, fuit planè Catholica, in qua Photini hæreſes damnabantur, in qua Filius ejusdem cum Patre ſubſtantiæ dicebatur, quam ipſe S. Hilarius exponens, Catholicam eſſe fatetur, idémque aſſerit Vigilius Epiſcopus Trident. adversùs Eutychen *l. 5.* Et Liberius in litteris,

 quas

(a) Philaſtr. de hæreſ. c. 50. & Epiphanium hæreſi 48.

quas ad Orientis Epiſcopos dedit, ſe ideò cum Urſacio & Valente communicâſſe dicit, quòd eorum fidem agnoviſſet Catholicam, alienámque ab Ariana perfidia. Immo Auguſtinus tantus Arianorum hoſtis, adversùs Paſcentium Arianum agens, ſe illius fidei ſubſcripturum ſpondet, ſi nihil aliud Catholicæ veritati contrarium inveniat, quàm quòd vocem *Conſubſtantialis* omittat *epiſt. 174.* & tamen hanc ſolam Liberius omitti paſſus eſt; cur ergo ſilentio, & quidem pœnis expreſſo, unius vocis hæreticus? præſertim cùm non priùs Sirmio Liberius exceſſerit, quàm Arianâ hæreſi, illisque qui negarent filium ſubſtantiâ, reliquisque omnibus Patri ſimilem eſſe, damnatis, teſte Sozom. *l. 4. c. 14.* Cùm ergo formula Sirmienſ. cui ſubſcripſit Liberius, nullam hæreſin profeſſa fuerit, & Epiſcopi, cum quibus communicavit, id ipſum credere dicerent, quod in illa continebatur, ex quo tandem capite Liberium hæreſis accuſes? de cujus in vera fide conſtantia contemptúque munerum ſibi à Conſtantio Auguſto oblatorum vide Theodoret. *l. 2. c. 22.*

Cur ergo, *inquies*, S. Hieronymus aliique Liberium *hæreticæ pravitati ſubſcripſiſſe* dicunt? Quia Athanaſij condemnationi aſſenſus eſt, cujus cauſa adeò cum fide conjuncta fuit, ut idem videretur Athanaſium condemnare, quod fidem prodere: Quia vocem *Conſubſtantialis*, quæ teſſera Catholicorum erat, omitti paſſus eſt: Quia cum Arianis communicavit; ubi quidem multùm graviterque à Liberio peccatum eſt, ſed extra naufragium fidei: quemadmodum non ideò Lutheranus eſt, qui cum Lutheranis communicat: ſed hanc quoque maculam Liberius exterſit, cùm reſciſſis damnatisque Ariminenſis Conciliis Actis, ſede iterùm pulſus ærumnisque confectus, in ſepulchris delituit, multisque propterea encomiis à SS. Patribus laudatus eſt. V. Sozomen. *lib. 4. cap. 10.*

Denique etiamſi concesſerimus formulam, cui Liberius ſubſcripſit, hæreticam fuiſſe, quid denique contra ſententiam noſtram ſequitur? aliud enim eſt hæreſi ſubſcribere, aliud hæreſin docere: & quemadmodùm Petrus cùm Chriſtum negavit, aut Marcellinus cùm Idolis thus incendit, non propterea ex cathedra ſententiam tulit, deciditque Chriſtum negandum, Idolis adolendum eſſe; ita nec Liberius. Nec nos Pontificem metu vinci poſſe, ut hæreſi ſubſcribat, & cum hæreticis commu-

communicet, negamus: ſed non poſſe hæreſin è cathedra Eccleſiam docere, & fidelibus errorem, pro veritate, credendum imponere: hoc nec Liberium, nec ullum Pontificem feciſſe, facturumque contendimus. De aliis verò Pontificum erroribus nobis nec quæſtio, nec cura eſt. (a)

IX. *Non obſtat 9.* Felicem II. operâ Arianorum, Liberio in exilium pulſo, ſuffectum eſſe, quem S. Hieronymus Epiſcopum Arianum fuiſſe dicit in Catalogo ſcriptorum in Acatio.

Reſp. Felicem, antequam Pontifex Romanus eligeretur, liberè quidem cum Arianis communicâſſe, nunquam tamen Arianum fuiſſe, ùt expreſſè teſtantur Ruffinus *l. 10. hiſtor. c. 22.* Theodoretus *l. 2. cap. 17.* Sozomenus *l. 4. c. 10.* Immo ubi cathedram Petri conſcendit, in alium derepentè mutatus, & ſocietatem cum Arianis abrupit, & Conſtantium Auguſtum, quòd Baptiſmum ab Arianis accepiſſet, ſacris interdixit, capite ùt aliqui dicunt propterea truncatus, aut aliàs pro fide catholica ærumnis confectus; nam ſanctum & Martyrem obiiſſe certum eſt. (b)

X. *Non obſtat 10.* Gelaſium I. Papam, *in libro contra Eutychen*, docuiſſe in Sacramento Euchariſtiæ unà cum carne Chriſti etiam ſubſtantiam Panis poſt Conſecrationem durare, quæ eſt manifeſta Lutheri hæreſis: ex quo errore argumentum contra Eutychen deducit, ut quemadmodùm poſt conſecrationem utràque ſubſtantia inconfuſa perſeverat, ita poſt Incarnationem: verba Gelaſij ſunt: *Certè Sacramenta, quæ ſumimus, corporis & ſanguinis Chriſti, divina res eſt, propter quod & per eadem divinæ efficimur conſortes naturæ, & tamen eſſe non deſinit ſubſtantia ſeu natura panis & vini, &c.* Et ne quis dicat hunc librum Gelaſii Papæ non eſſe; ſciendum eſt S. Fulgentium Gelaſii coævum, hunc ipſum librum Gelaſio adſcribere, & multa ex illo citare *reſponſ. 2. ad Ferrand. Diacon.* & pàtet ex illis verbis, quæ in eodem libro habentur: *Cùm ſedem Apoſtolicam dilectio veſtra unanimiter teneat, conſtanter prædicet, ſapienterq; defendat, &c.* Quæ verba auctorem fuiſſe Romanum Pontificem apertè oſtendunt. Si potuit ergo Gelaſius errare, poterunt & alii Pontifices, nec enim major eſt unius,

 quàm

(a) V. Baron. ad annum CCCLVII. num. 9. ubi ſuppoſititia Hilarii ſcripta refellit.

(b) V. Bellarm. de Romano Pontifice l. 4. c. 9. Baron. ad annum CCCLVII. Azor. p. 2. l. 4. c. 17. Damaſum in vita Felicis, S. Gregor. 1. in Antiphonario & ſacramentario.

quàm alterius ratio, cùm omnes æquè ſint Chriſti Vicarij, omnes Petri Succeſſores, omneſque in eadem cathedra ſedeant.

Reſp. Hîc iterum ex incertis argumentum deduci: eſt enim incertiſſimum, Gelaſium Papam illius libri auctorem eſſe; immo videtur certum non eſſe, ùt graviſſimi ſcriptores tradunt, & nos demonſtrabimus, ut planè cauſæ ſuæ infirmitatem oſtendant, cui ſuſtinendæ tam infirmâ, & incerta præſidia adhibentur. Sed Gelaſium Papam illius libri auctorem non eſſe his rationibus probamus.

Primò. Quia liber, quem contra Neſtorium & Eutychen Gelaſius Papa compoſuit, Gennadio *de ſcriptor. Eccleſiaſt.* & Anaſtaſio *Bibliothecario* teſtibus, fuit *grande volumen, & in quinq; libros diſtinctum*, hic autem, de quo agimus, libellus tantùm eſt, & cujus, qui de Gelaſij lucubrationibus ſcripſére, Gennadius vid. Anaſtaſius, Trithemius &c. nullam mentionem faciunt.

Secundò. Auctor libelli de duabus naturis in ipſo exordio altercationem de duabus naturis novam, recentémque & nuper natam eſſe dicit, ejúſque initiis extinguendis ſe illam ſcriptionem ſuſcepiſſe: at verò quo tempore Gelaſius ſedebat, Eutychiana hæreſis non tantùm nova recenſque non fuit, ſed planè decrepita, immo extincta & funerata, & quam multa Concilia jam dudum damnaverant, Conſtantinopolitanum vid. ſub Flaviano Patriarcha anno CDXLVIII. & aliud Conſtantinopolitanum, cui Leonis Papæ Legati adfuerunt anno CDL. & Concilium Chalcedonenſe Oecumenicum anno CDLI. poſt quod à Marciano & Leone Imperatoribus exterminati ſunt Eutychiani anno CDLII. & CDLX. Quomodo igitur Gelaſij Pontificis tempore, qui anno CDXCII. electus eſt, potuit hæreſis tot jam retrò annis nata, damnata, extincta, nova eſſe, recenſque?

Tertiò. Hic auctor profeſſus ſe omnium ferè antiquorum Patrum ſententias de incarnatione Domini collecturum, ex Latinis duos tantùm citat Damaſum & Ambroſium, reliquos Græcos omnes, quod argumento eſt Græcum fuiſſe, immo Concilij Chalcedonenſis, & Leonis Papæ nullam planè mentionem facit, à quibus tamen maximè hæreſis Eutychiana conclamata, exploſáque eſt, ut omnino credibile ſit hoc opuſculum à Gelaſio Papâ, & poſt Chalcedonenſe Concilium conſcriptum eſſe, cùm ſola hujus Concilij auctoritas mille Patribus par eſſet,

ſuffeciſſet-

ſuffeciſſétque adverſariis revincendis: cur ergo omiſſum, quod præ omnibus erat? & omiſſum à Gelaſio Papa tantæ eruditionis tantique ingenij viro; quique Concilij Chalcedonenſis auctoritate libenter utitur, ut patet *ex ep. ad Fauſtum* data, tantò libentiùs tunc uſurus, cùm argumentum, quod præ manibus erat, id unicè poſceret, & victoria ex eo penderet.

Quartò. Inter alios orthodoxos Patres Euſebium Pamphili Cæſarienſem Epiſcopum citat, eúmque Gregorio Nazianzeno anteponit, hominem videlicet non tantùm non ſanctum, nec Patribus annumerandum, ſed omnino impium, qui in Diocletiani perſecutione defecit, qui ſanctos Athanaſium & Euſtachium Catholicæ Religionis Duces acerrimè inſectatus eſt, qui hæreſin Arianam facis inſtar ubique accendit, in eademque vitam finivit; cujus memoria execrationi ſemper & luctui Catholicis fuit, quem etiam ejusque opera tanquam peſte Arianâ infecta ſeptima Generalis Synodus *Act. 5. & 6.* proſcripta voluit, cujusque hiſtoriam eodem veneno tinctam Gelaſius Papa inter Apocryphà rejecit; hunc, inquam, hominem toties mendacem perfidumque à Gelaſio inter Patres, inter ſanctos referri? ejusque teſtimonio, velut orthodoxi Eutychianos revinci?

Quintò. Teſtatur Caſſiodorus ſolitos fuiſſe hæreticos, & Pelagianos præſertim ſuis, quæ in lucem emittebant, operibus Gelaſij Pontificis nomen præfigere, *ut* (verba ſunt Caſſiodori *l. de divin. Lect. cap. 8.*) *res vitioſas glorioſi nominis auctoritate defenderent.* Nihil ergo novi, ſi Gelaſio Pontifici ſint adſcripta, quæ ad alium Gelaſium ſpectant, nominis inſuper ſimilitudine, fraudem, aut errorem juvante, ùt jam dicemus.

Sextò. Itaque Cardinalis Baronius accuratè eruditéque obſervat, auctorem hujus libelli de duabus naturis contra Eutychen & Neſtorium, Gelaſium illum eſſe, cujus in Bibliotheca Photius meminit, quique Acta Synodi Nicænæ tribus tomis contra Eutychianos complexus eſt: hic enim ſcripſit, cùm hæreſis Eutychiana ſæpiùs extincta Baſiliſci Tyranni potentiâ gliſcere iterum incœpit: idem exagitatum ſe ab Euthychianis, & contra eosdem ſcripſiſ-

ſcripſiſſe dicit. Euſebium Pamphili eximiis encomiis ornat, & inter orthodoxos refert, eumq; Joannes II, PP. *in ep. ad Acacium, alióſque ſcriptores* citat, quæ omnia optimè, & velut ad unguem in libelli auctorem quadrant. Videantur de hoc argumento *Baronius citat. Bellarminus de Rom. Pont. l. 4. c. 10. Canus de locis Theolog. l. 6. c. ult. ad 9. Spondan. ad annum CDXCVI. Ludovic. Jacob. Biblioth. Pont. le Mire Biblioth. Eccleſiaſt. pag. 72. & 201. Perronius, Binnius, Sirmundus, aliiq;.*

Quòd ſi verò concederemus hunc ipſum libellum & errorem Gelaſij Pontificis eſſe, non propterea causâ cecidimus. Jam enim præmonuimus Papam multa dicere & ſcribere, ùt privatum Doctorem, non ùt Pontificem; nec enim libros ſcribere eſt actio Pontifici propria, ſed cuilibet Doctori conceſſa & communis, quæque ex omnium ſententia errorem admittit, nec quidquid libris ſuis Pontifices inſerunt, ad fidei dogmata pertinere volunt. Immo hæc eſt diſtinctio inter Dei & Pontificis Verbum, quòd illud in nulla ſui parte, nullo tempore, nullóque caſu, etiam in re minima mendacium errorémve patiatur: Pontificum doctrina in eo ſolùm caſu certitudinem meretur, nec ullo errore fœdari poteſt, cum Eccleſiam è cathedra docet, hoc eſt, cùm quæſtione aliquâ inter Chriſtianos exortâ, Pontifex rebus omnibus maturè diſcuſſis ſententiam pronuntiat, declaratque ad fidem aliquid aut hæreſin pertinere, & Chriſti fidelibus, quid eos credere neceſſariò oporteat, cum apparatu, & pro Pontificia auctoritate mandat: hæc enim ſolennis, auctoritativa, ad totam ac univerſalem directa cum mandato declaratio, eſt actio ſoli Pontifici propria, in quam, ùt docuimus, cadere error non poteſt, quòd de illa circa Euchariſtiam doctrina, Gelaſio adſcripta dici non poteſt.

XI. *Non obſtat 11.* Eundem Gelaſium Papam docuiſſe ſacram Euchariſtiam ſub utraque ſpecie neceſſariò ſumendam eſſe, nec poſſe ſine ſacrilegio ſpecies ſeparari, quæ eſt hæreſis Huſſitarum & Calviniſtarum: habetur hoc Gelaſij decretum apud Gratianum *in c. comperimus. de Conſecrat. d. 2.* in hæc verba: *Comperimus quòd quidam ſumptâ tantummodo Corporis ſacri portione, à Calice ſacri cruoris abſtineant: qui proculdubio (quoniam neſcio quâ ſuperſtitione docentur obſtringi) aut integra Sacramenta percipiant, aut ab integris arceantur: quia diviſio unius ejuſdemq; myſterii ſine grandi ſacrilegio non poteſt provenire,*

Reſp.

Reſp. Vel Gelaſium loqui de Sacerdotibus, qui non poſſunt alterâ ſpecie abſtinere, & ſic Gelaſium ipſe Gratianus, Gloſſa, & rubrica illius Canonis explicant. Vel Gelaſius loquitur de illis, qui non ex præcepto Eccleſiæ, infirmitate, aliáve ſimili & neceſſaria cauſa abſtinebant ſpeciebus vini, ſed ex ſuperſtitione, ùt ibi Gelaſius ſe ipſum explicans dicit. Sciendum enim eſt inter alias Manichæorum hæreſes etiam illam fuiſſe, quòd ſuperſtitioſum ciborum delectum inducerent, abſtinerèntque à carnibus & vino, quibus non ineſſe divinam ſubſtantiam dicebant, ſed à mali principio generata: ob quam cauſam abſtinebant Euchariſtiâ ſub ſpeciebus vini, ſed tamen ne hæreſis notarentur, cum aliis Catholicis, Euchariſtiâ ſub panis ſpeciebus fruebantur, ùt teſtatur oculatus teſtis *ſerm. 4. de Quadrag.* S. Leo Papa: Oportet ergo tunc temporis calicis uſum Catholicis liberum fuiſſe, & aliquando eo non uti ſolitos, ſi enim ûtrâque ſpecie Catholici, & neceſſariò veſcebantur, non tam unius ſpeciei uſu latuiſſent, quàm proditi eſſent Manichæi, & tamen S. Leo eâ ſimulatione latuiſſe eos dicit. Ergo monito ejuſdem Pontificis, qui perpetuò, & anxiè unam tantùm ſpeciem frequentabant, dato velut ſigno pro Manichæis habiti deprehenſique ſunt. Sanctus ergo Gelaſius in citato Canone non abſolutè damnat, qui unâ tantùm ſpecie Euchariſtiam ſumunt: ſed qui ex ſuperſtitione & ſacrilegio hoc faciebant, quales Manichæi erant, quos à Gelaſio Papa detectos, exilioque multatos eſſe, eorum libris concrematis teſtatur Anaſtaſius Biblioth. *in Gelaſio.*

XII. *Non obſtat 12.* Vigilium Papam hæreſin Eutychianam profeſſum eſſe, & anathema illis dixiſſe, qui duas in Chriſto naturas dicebant, ùt prolixè ſcribit Liberatus Archidiaconus Eccleſiæ Carthaginenſis in ſuo Breviario *cap. 22.* Ubi Epiſtolam Vigilij ad Theodoram Auguſtam recitat, & habetur *in Tomo 2. Conciliorum.*

Reſp. Caſus Vigilij ſic habuit. Theodora Auguſta Eutychianam hæreſin animo fovebat, dolebátque à Romanis Pontificibus ſuæ fidei Epiſcopos, Anthimum præſertim ſede ejectos, deportatóſque eſſe. Vigilium ergo Agapeti quondam Diaconum aggreditur, ingentem auri vim, & Pontificatum pollicita, ſi Chalcedone acta reſcinderet, Eutychianam fidem probaret, Anthimum reſtitueret.

ſtitueret. Omnia à Vigilio promiſſa, auri cupiditate & ambitione cæco. Sylverius in exilium pulſus, ſubornatâ, quòd cum Gottis colluderet, accuſatione. Vigilius Beliſarij potentiâ, viventi adhuc & exulanti Sylverio ſuffectus; quo tempore ad Theodoram arcano chirographo Eutychianam hæreſin profeſſus eſt, monitâ tamen Auguſtâ, ut omnia ſilentio, ſecretóque tegeret, re enim vulgatâ Romanos palam defecturos. Mortuo poſteà inter ærumnas Sylverio, Auguſta à Vigilio petere, exſolveret fidem occultis litteris obſtrictam, reciperétque in gratiam Anthimum Patriarcham. Negavit Vigilius præſtari à ſe poſſe, quæ temere promiſiſſet: neminem pactis obligari, quæ turpiùs ſervantur, quàm rumpuntur. Excanduit imperatrix, & Vigilium attactu, & ſi dicere licet, facto quodam Romanæ cathedræ ſubitò mutatum, quaſi fidem Petri cum mitra induiſſet, in exilium egit, ubi pœnis, ærumniſque confectus, Sancti nomen, & encomia à Patribus accepit. (a)

Ex hac Vigilij hiſtoria manifeſtum eſt, epiſtolam quâ hæreſin probabat, ab eo ſcriptam, cùm nondum vivente adhuc Sylverio legitimus Papa eſſet; nec fuiſſe illam epiſtolam definitionem è cathedra, de quâ tantùm diſputamus, ſed occultos furtivóſque codicillos, & ab ipſo auctore ſilentio tenebriſque damnatos, ac luce prohibitos, quod omnino ſententiæ judiciali, & è cathedra prolatæ repugnat.

XIII. *Non obſtat 13.* Honorium I. Pontificem Hæreticum Monothelitam fuiſſe, cámque hæreſin in duabus epiſtol. ad Sergium docuiſſe, quam ob cauſam inter alios hæreticos numeratur, damnatúrque in ſexta generali Synodo Conſtantinopolitana ſub Agathone Papa.

Reſp. Honorium Papam quod attinet, nos planè ambiguos animi eſſe, quid de illius hæreſi dici oporteat. Si enim auctoritatem illorum æſtimes, qui eum hæreſis accuſant, negari omnino non poteſt hæreticum fuiſſe, hoc enim teſtantur Concilia Oecumenica, ſextum, ſeptimum & octavum, & hoc præſertim *Actor. 7.* idque ſemper Apoſtolicæ ſedis Legatis, qui utique reclamâſſent, ſi Honorium innocentem credidiſſent. Honorium quoque hæreſi poſtulant Hadrianus II. Papa, ùt habetur *in actis 8. ſynodi generalis act. 7.* Leo Papa in litteris ad Conſtantinum

(a) V. S. Gregor. M. l. 2, epiſt. 36, ad Epiſc. Hibern. Paulum Diacon. in vita Juſtiniani, &c.

ſtantinum Auguſtum, Agatho Papa ad eundem Auguſtum. Iterum Leo Papa II. *epiſt. 2. ad Epiſcopos per Hiſpaniam conſtitutos: & epiſt. 5. ad Ervigium Regem Hiſpaniæ.* Nicephorus Patriarcha Conſtantinopolit. *epiſt. ad Leonem III. PP.* Tharaſius ad ſummos Sacerdotes Antiochiæ, Alexandriæ, & ſanctæ Urbis. Theodorus cum Synodo ſua Hieroſolymitana, ùt habetur *in 7. ſynodo actor. 3.* Beda *de natura rerum cap. 67.* His omnibus tanto numero, tantáque auctoritate, fidem abrogare velle, eóſque aut deceptos dicere, aut mendaces, quid amabò aliud eſt, quàm contra torrentem navigare, omnémque hiſtoriam Eccleſiaſticam in dubium vocare? ſi enim tot tantique teſtes decepti ſunt, idem de Sozomeno, Socrate, Nicephoro, Theodoreto, aliiſque omnibus dici poterit, qui longè minoris fidei, & auctoritatis ſunt, quàm illi, qui Honorio Hæreſin adſcribunt: ſublatâ verò hiſtoriâ, & conſequenter traditione, uſúque Eccleſiæ, quæ tu arma contra hæreticos ſatis valida habebis? Malè ergo, ùt nobis equidem videtur, Eccleſiæ illi conſulunt, qui ut Honorij cauſam tueantur, hiſtoriam, Eccleſiámque exarmant. Ergo ſi teſtibus agenda res eſt, Honorius Papa hæreticus fuit.

Si verò cauſam ipſam rationéſque attendas, ob quas hæreſis poſtulatur Honorius, fatendum eſt innocentem eſſe, & noxâ liberum. Rem non ex aliorum opinionibus, quæ plerumque partibus addictæ ſunt, ideóque fallaces; ſed ex ipſa hiſtoria litteriſque Sergii Monothelithæ ad Honorium, & hujus ad Sergium deducemus. Heraclius fuſis fugatiſque Perſis, & intra Tigrim fluvium coërcitis, Hierapolim victor intraverat. Illic ab Athanaſio Jacobitarum Patriarcha officii cauſâ inviſitur. Hunc ejuſque aſſeclas Imperator benignè monet, depoſitâ tandem Eutychianâ hæreſi, quæ unam tantùm in Chriſto naturam agnoſcebat, in gratiam cum Eccleſia redeat, & decretis Chalcedonenſis Concilii acquieſcat. Athanaſius jam hæreſin Monothelitharum hauſerat, qui ex Eutychianis nati duas in Chriſto naturas admittebant, ſed unam voluntatem, unamque operationem. Ergo ex Imperatore viciſſim quærit, ecquid ipſe de Chriſto ſentiat, duáſne in illo voluntates duáſque operationes, an unam eſſe? Heraclius quid ad hanc quæſtionem reſponderet, dubius, Sergium Conſtantinopoli Patriarcham, & Cyrum Phaſidis Epiſcopum, per litteras conſulit.

Ab utróque (nam Monothelitæ erant) reſponſum, unam eſſe Chriſti voluntatem, unam operationem: idque adeò ab illis Cæſari perſuaſum, impreſſumque eſt, ut edicto, quod Ectheſin, hoc eſt, expoſitionem vocârunt, unam in Chriſto voluntatem prædicari, credique juſſerit. Sergius coactâ Synodo novam hæreſin, quanto conatu potuit, muniendam curavit, & Imperatoris edictum, ab Epiſcopis ſubſcriptum ſpectante populo, ad fores ſanctæ Sophiæ palàm affixit. Idem à Cyro Alexandriæ factum. Sophronius ſanctitate & doctrinâ tunc celebris, & poſteà ex Monacho Epiſcopus Hieroſolymitanus, exultanti palàm hæreſi, & Principis potentiâ ſubnixæ, ſe ex adverſo opponit, excitatiſque orthodoxis Monothelitas anathemate ferit, & hæreticos pronuntiat. Sergius Catholicorum, & Sophronij præſertim auctoritatem veritus, Honorio Pontifici ſcribit, ſimulatâque quam publicè in Synodo & edicto produxerat hæreſi, novas à Sophronio turbas agitari dicit, omnia inter Catholicos diſcordiis miſceri, novis nec neceſſariis vocularum diſputationibus animos turbari: optimum proinde videri, ſi nec una in Chriſto voluntas dicatur, nec duæ, ſed hiſce vocibus velut facibus diſcordiarum extinctis, id de Incarnatione dicatur credaturque, quod Patres & Concilium Chalcedonenſe præſertim definierant.

En tibi hiſtoriæ contextum ex ipſa Sergii ad Honorium epiſtola, quæ recitata eſt in 6. Synodo, *Act. 12.* & habetur *Tomo 3. Conciliorum Venetæ edition.* Jam quid Honorius reſponderit, videamus. Is ergo duas ad Sergium epiſtolas dedit; utramque reperies *Act. 12. & 13. ſextæ Synodi Tomo 3. Conciliorum.* Earum hæc ſumma fuit: *Duas eſſe in Chriſto naturas, eas diſcretas, inconfuſas, impermixtas, ſicq; hæreticum eſſe Eutychetem, qui illas confunderet. Utramq; naturam operari, divinam quæ Dei ſunt, humanam quæ hominis. Abſtinendum tamen à vocibus duarum vel unius voluntatum, idq; multis ex rationibus.*

Primò. Quia voces illæ novæ, & hactenus inauditæ, & ideò partim eſſent ſimplicibus ſuſpectæ, partim offendiculo, cùm eas non ſatis intelligerent.

Secundò. Quia qui unam voluntatem diceret, videri poſſet, unam quoq; naturam admittere, ſicq; hæreſin Eutychianam incidere: qui verò duas voluntates, duaſq; operationes diceret, ſuſpectus fieret hæreſis Neſtorianæ, quaſi ut duas operationes, ita duos operantes, & conſequenter duas in Chriſto perſonas agnoſceret.

Tertiò.

Tertiò. Quæſtionem de unâ aut duabus voluntatibus in nulla Synodo, nec à Patribus definitam eſſe, non ergo ad dogma fidei pertinere.

Quartò. Videri hanc quæſtionem vel ad Grammaticos, vel ad Philoſophos pertinere, cur ergo illius causâ fideles turbentur?

Quintò. Cum duæ in Chriſto voluntates eſſe dicuntur, aliquos ſic intelligere, quaſi duæ contrariæ, pugnantes, diſcordesq; in Chriſto voluntates fuerint, ita ut humana nollet, quod vellet divina: id verò falſum & abſurdum eſſe; ſed in hoc ſenſu unam tantùm in Chriſto voluntatem, hoc eſt, non diverſam, neque contrariam dari, cùm Chriſtus naturam hominis, non culpam aut repugnantiam naturæ cum divina voluntate aſſumpſerit. Hæc eſt ſententia litterarum Honorii ad Sergium, quibus hæreſis Monothelitarum damnatus eſt, & quas tanto fideliùs nos reddidimus, quòd *Tomo 2. Conciliorum* in actis ſextæ Synodi exſtent *Act. 12. & 13.* ubi facilè videri poſſunt, & cum iis quæ diximus conferri.

Jam verò in his omnibus, quæ Honorius ad Sergium ſcribit, non tantùm hæreſin Monothelitarum non adſtruit, ſed planè deſtruit; Monothelitæ enim negabant duas in Chriſto eſſe voluntates, ſed unam tantùm: idque in ectheſi ab Heraclio vulgata expreſſè continebatur: at Honorius clariſſimè dicit: non eſſe dicendam unam voluntatem, vel unam operationem, ſed unum operantem; monetque Sergium, ut omittat deinceps unam voluntatem in Chriſto dicere. Monothelitæ ideò in Chriſto unam voluntatem ponebant, ut ex illa inferrent unam naturam, cùm natura humana ſine voluntate eſſe non poſſit, quod S. Maximus in diſputatione cum Pyrrho animadvertit: at Honorius expreſſè duas naturas diſtinctas inconfuſas, diſcretasque agnoſcit.

Monothelitæ nullam propriam & humanam operationem in Chriſto agnoſcebant, ſed tantùm divinam; dicebant enim, admiſſis duabus operationibus admittendos eſſe duos operantes, ùt obſervat S. Thom. 3. p. q. 18. a. 1. & Pyrrhus *in dialogo cum S. Maximo* fatetur: at Honorius in ſecunda ad Sergium epiſtola apertiſſimè duas naturas eſſe dicit, & ſingulis naturis propriam operationem tribuit, quamvis ad evitandam ex novis vocibus offenſionē nollet duas operationes dici. Verba Honorij ſunt: *Pro una, quam quidam dicunt, operatione, oportet nos operatorem Chriſtum Dominum in utriſq; naturis veraciter confiteri: & pro duabus operationibus*

ablato geminæ operationis vocabulo ipſas potiùs duas naturas in una perſona inconfuſè, indiviſè nobiſcum prædicare propria operantes. Quid potuit clariùs ab Honorio dici? ſi enim quælibet natura habet propriam operationem, hoc eſt, humanam & divinam, ergo ſunt duæ operationes: ſicut enim unum idémque non poteſt eſſe equus & lapis, ita, multóque minùs poteſt eſſe divinum & humanum. Ergo perinde eſt duas naturas cum propriis operationibus (quas Monothelitæ negabant) admittere, quod duas operationes; ſed hanc vocem, *duas*, refugiebat Honorius propter cauſas ſuprà allegatas. Quomodo ergo Honorius Monothelita, ſi negabat, quod Monothelitæ admittunt, admittebat, quod illi negabant? immo quod maximi momenti eſt, S. Maximus Abbas & Martyr, quique ſedente Honorio vivebat, in celebri illa, cum Pyrrho Monothelita, diſputatione, quam totam græcè latinéque Baronius recitat ad calcem *Tom. 8. Annalium*, Pyrrho auctoritatem Honorij opponenti, reſpondet: non negâſſe Honorium duas in Chriſto voluntates, humanam videl. divinamque; ſed negâſſe tantùm duas humanas & contrarias, quales in hominibus reperiuntur, cùm ſpiritus concupiſcit adversùs carnem, & caro adversùs ſpiritum: dabimus verba Pyrrhi Monothelitæ Hæretici Honorium accuſantis, & S. Maximi Catholici & Martyris eundem Honorium ab impoſita calumnia liberantis: *Si ita de Vigilio, Quid de Honorio ad reſpondendum habes, qui apertè anteceſſori meo unam voluntatem Domini Noſtri JESU Chriſti eſſe tradidit?* Maxim. *Quis fuerit fide & auctoritate dignus epiſtolæ hujus interpres, quia eam ex perſona Honorij ſcripſit, adhuc ſuperſtes, & qui totum occidentem cùm aliis virtutibus, tum dogmatibus fidei Chriſtianæ illuſtravit; an ij, qui Conſtantinopoli, quæ ex corde erant, loquebantur?* Pyrrhus. *Quis hanc compoſuit.* Max. *Is igitur ipſe, cùm ad divum Conſtantinum Imperatorem ex perſona rurſus S. Papæ Joannis de hac epiſtola ſcriberet, dixit: Unam voluntatem diximus in domino, non divinitatis ejus, & humanitatis, ſed humanitatis ſolius. Cùm enim Sergius ſcripſiſſet, quòd quidam duas voluntates in Chriſto contrarias dicerent, diximus, Chriſtum non duas voluntates contrarias habuiſſe, carnis, inquam, & ſpiritûs, ſicut nos habemus poſt peccatum, ſed unam tantùm, quæ naturaliter humanitatem ejus ſignabat. Hoc autem ita eſſe, argumentum evidens eſt, meminiſſe membrorum & carnis, quæ quidem de divinitate illa accipi non permittunt.*

Dices:

Dices: Honorius in duabus illis allegatis epiſtolis ſe cùm Pyrrho ſentire, ejusdemque doctrinam approbare dicit: ac conſtat Pyrrhum hæreticum fuiſſe ducemque Monothelitarum.

Reſp. Honorium in uno capite cum Pyrrho conſpiráſſe: in aliis verò, quæ hæreſin continebant, apertè & ex profeſſo diſſenſiſſe. Scripſerat enim Pyrrhus, ſibi pacis componendæ causâ, comprimendisque diſcordiis, quæ gliſcebant, neceſſarium videri, ut nec duæ in Chriſto voluntates dicerentur, nec una, ſed duæ tantùm naturæ. Reſpondit Honorius ſibi hoc placere, variasque produxit cauſas, ob quas de duabus operationibus ſilendum eſſet. Quòd verò Pyrrhus aliud ad Honorium ſcribens, aliud docens, duas voluntates expreſſè negaret, unamque aſſereret, eundemque errorem in Epiſcopos diſſeminaret, adeò Honorio non placuit, ut etiam poſitivè improbaret, ùt ex illius epiſtolis manifeſtum fecimus.

Ceterùm quidquid de cauſa Honorii Pontificis ſit; nihil illum ex cathedra definiſſe, quod hæreſin ſapiat, certum eſt: cùm epiſtolæ, quas ad Sergium dedit, privatæ fuerint, nihilque decidant, & nec unam voluntatem in Chriſto, nec duas dici velit: ſed duas naturas cum propriis operationibus: quod planè non eſt decidere, ſed rem in ſuſpenſo relinquere.

XIV. *Non obſtat 14.* Multos alios SS. Pontificum errores fuiſſe, ùt Gregorij III. qui *in epiſt. ad Bonifacium*, quæ habetur *Tom. 3. Conciliorum & in c. quod propoſuiſti 32. q. 7.* ob infirmitatem Uxoris Marito aliam ducere permittit. Nicolai I. docentis Baptiſmum in nomine Chriſti ſine trium perſonarum expreſſione valere, *c. à quodam de Conſecration. d. 4.* contra canonem *multi.* & canonem *in Synodo d. ead.* Alexandri III. *in c. cùm eſſes de Teſtamentis:* aliorumque Pontificum, admittentium poſſe matrimonium ratum alio matrimonio, ſed conſummato dirimi *in c. licèt de ſponſa duorum.* Innocentij III. *in c. per venerabilem:* ubi dicit legem Veterem necdum planè eſſe abrogatam. Nicolai III. *in c. exiit de V. S. in 6.* ubi docet, Chriſtum perfectam docuiſſe paupertatem, quæ conſiſtit in abdicatione omnis dominii tam in particulari, quàm in communi: quam doctrinam hæreticam eſſe definit Joannes XXII. *extravagante ad conditorem. Et quia quorumdam de V. S.* Idem Joannes

Joannes negavit animas Beatorum ante Reſurrectionem Deum viſuras teſte Gerſone *ſerm. de Paſchate aliisq;*. Cæleſtini III. *in c. quanto de divortiis*, ubi teſtatur Innocentius III. eum ſenſiſſe Matrimonium diſſolvi altero conjugum in hæreſin labente.

Reſp. Iſtos omnes alioſque errores, qui Pontificibus tribuuntur, perſonales fuiſſe, privatóſque, non verò definitivos & ſententiales, ùt legentibus patet, & ideò ſingulis non immoramur, ſed lectorem ad ea, quæ jam dicta ſunt remittimus; videri etiam poſſunt Cajetanus *in opuſculo de 27. quæſtionibus.* Azorius *2.p.l.5.c.15.* Canus *l.6. c. ult.* Bellarm. *de Romano Pontif. l. 4.* Spondanus & Baronius, ubi de ſingulis Pontificibus agunt. Gonzalez in Decretales, aliiq́ue. Habenda eſt ergo ſemper ante oculos ea regula, Pontificis Romani in fidei materia definitiones, tunc eſſe certas, infallibiles, ſecuráſque veritatis, & quibus reluctari non liceat, cùm videl. quæſtione aliquâ ad ſedem Apoſtolicam delatâ, & re maturè diſcuſsâ, cauſæque meritis examinatis, Pontifex ſententiam pronuntiat, eámque non ad unam alterámve, ſed ad totam & univerſalem Eccleſiam dirigit, obligátque fideles, ut ita credant: non quidem ut ipſa Pontificis ſententia ſit cauſa & ratio credendi; ſed tantùm applicatio certa & inerrabilis divinæ revelationis, cui fides noſtra ſoli & unicè innititur. Talis enim ſententia cum auctoritate & imperio aliquid definiens, totique Eccleſiæ velut dogma proponens, eſt proprius actus Pontificiæ poteſtatis, pertinénſque ad ſolum Paſtorem Doctorémque Eccleſiæ univerſalis: alii verò actus, hoc eſt, epiſtolæ, reſcripta, reſponſa ad quæſtiones privatorum, aut etiam particularium Eccleſiarum, non ſunt actus verè Pontificii, ſed cujuslibet Doctoris, aut Epiſcopi, quos errare poſſe omnes confitemur. Certitudo quippe fidei à DEO Pontificibus in Petro promiſſa, non propter perſonas, Eccleſiaſque privatas conceſſa eſt, quæ falli omnes poſſunt: ſed propter Eccleſiam univerſalem erroris incapacem, ùt bene notavit Canus *l.5.c.5.q.4.*

XV. *Non obſtat 15.* Multa à ſummis Pontificibus, & etiam Conciliis ſtatui decernique, non tanquam certæ & exploratæ fidei, ſed tanquam magis probabilia; non ergo quia ſunt definita, ideò ſunt certa, ſed tantùm magis probabilia, v. g. *in c. firmiter de ſumma Trinit.* Concilium Lateranenſe ſic loquitur: *Firmiter credimus, & ſimpliciter confitemur, quòd unus eſt ſolus verus Deus Creator omnium viſibilium & invi-*

ſibilium

ſibilium, corporalium & ſpiritualium, qui ſimul ab initio temporis utramq; de nihilo condidit creaturam corporalem, & ſpiritualem, Angelicam videl. & mundanam. Atqui non eſt fidei adverſum, Angelos ante mundum corporeum conditos, aut ſpiritualis naturæ non eſſe; quamquam qui hoc diceret, temerarius nunc eſſet. *S. Thom. 1. p. q. 61. art. 3.* Sic etiam *in Clement. unica de ſanctiſſima Trinitate*, ea opinio tanquam probabilior eligitur, quæ habet, in Baptiſmo gratiam & virtutes infundi.

Ꝟ. Cùm Pontifices & Concilia aliquid definiunt, adduntque veritatem ſic definitam ad fidem pertinere, aut anathema dicunt contrarium ſentientibus: aut qui ita, ùt definitum eſt, non credunt, hæreticos pronuntiant; aut volunt ea firmiter à fidelibus credi; cùm ergo Pontifices hoc, ſimilive loquendi modo utuntur, certum eſt, non tantùm, quæ magis probabilia, ſed quæ omnino certa & explorata ſunt, proponi, cùm fides ſit de certò veris, hæreſis de certò falſis, omni probabilitate excluſâ, & exempla ſunt *in c. damnamus de ſumma Trinit. c. unico eodem in 6. Clement. unicâ eod. § 2.* Quæ autem in Conciliis, vel Pontificum Decretis adducuntur explicandi tantùm causâ, vel ad objecta reſpondendo, vel rationes aliquas afferendo, vel incidenter ſolùm, & præter cauſam principalem aſſerendo; hæc ad fidem non pertinent, ſed tantùm ad majorem minorémve Pontificum doctrinam, cùm ſolius Dei ſacræque Scripturæ privilegium ſit, ne apice quidem in veritatem offendere; Conciliis verò ſummiſque Pontificibus ea tantùm certitudo donata eſt, quæ inſtruendæ Eccleſiæ neceſſaria fuit. Si verò ſummi Pontifices ſententiam aliquam, non quidem anathemate feriant, nec hæreſis notent, eam tamen doceri exercerívé ſub pœna excommunicationis prohibeant; ea omnem continuò amittet probabilitatem practicam, hoc eſt, tutò licitéque exerceri, & ſine peccato non poterit, quantumvis hæretica non ſit. Exempla habemus *in c. ad abolendum. de hæret. c. gaudemus de divortiis. & in propoſitionibus ab Alexandro VII. & Innocent. X damnatas.*

XVI. *Non obſtat 16.* Pontificem in quæſtionibus facti errare poſſe, ùt communis omnium Doctorum ſententia habet; ergo etiam poterit in quæſtionibus juris, in fidei decretis, & generalibus præceptis morum. Conſequentia probatur, quia multa ad fidem per-

Aaaa tinentia,

tinentia, in facto conſiſtunt, v. g. Sacramentum Matrimonii à Chriſto inſtitutum eſſe, Sacramenta eſſe tantùm ſeptem, non plura: characterem in Baptiſmo impreſſum eſſe qualitatem indelebilem, quæque repeti non poſſit, &c. Immo in omnibus definitionibus, quæ ad fidem, moreſque ſpectant, non aliter ſummus Pontifex infallibiliter à Deo dirigitur, quàm ſi omnem, aut ſaltem neceſſariam diligentiam rei examinandæ impendat: nec enim ſomnianti temereque agenti Spiritus Sanctus dogmata inſpirat: at verò ea diligentia eſt facti, multiſque erroribus ſubjecta: quid ſi enim non ſatis rem perpenderit? non doctiores rerumque peritiores ad conſilium vocaverit? non audierit quæ in contrarium opponebantur? uni tantùm parti aurem, non alteri præbuerit? hæc omnia ſunt facti, errorémque admittunt: ergo etiam fidei morumque decreta, quæ ab aliis pendent.

℞. Quæſtiones facti eſſe duplicis generis: alia enim ſunt facta, vel immediatè à Deo per ſcripturas & traditiones revelata, vel ſaltem cum revelatis connexa, qualia ſunt Chriſtum in Euchariſtia realiter exiſtere, & panem in ſacram illius Humanitatem mutari, &c. In hæc error nullus cadit, cùm repugnet, Deum in quacumque re, tam facti quàm juris, errore aliquo capi, aut falſum dicere, hoc eſt, aut ignorantem eſſe; aut mendacem, quæ duæ ſunt falſi origines. Ad eadem facta mediatè revelata pertinet diligentia illa neceſſaria, quam in rebus fidei decidendis in Romano Pontifice deſideramus: cùm enim voluerit Deus Eccleſiam errare non poſſe, voluit etiam nihil ei deeſſe, quod vitando errori neceſſarium eſt: & ideò Patres ſextæ Synodi contra Monothelitas ex eo, quod in Chriſto duæ eſſent naturæ, optimè intulerunt, duas eſſe voluntates, cum voluntas ſit potentia cum humana natura neceſſariò connexa.

In illis verò quæſtionibus facti, quæ nec immediatè, nec mediatè à Deo revelatæ ſunt, quæque ex teſtimonio & informatione hominum pendent, negari non debet, & Concilia & Pontifices errare poſſe: cùm enim fides divina teſtimonio & Verbo Dei nitatur, & vox Papæ ſit vox hominis non Dei, non poteſt ille, quæ nec mediatè nec immediatè revelata ſunt, pro fidei dogmatibus proponere: quæ verò ſunt facti, revelata non ſunt, & ideò errori

obnoxia.

obnoxia. Quod ingenuè ipſi Pontifices confeſſi ſunt, Bonifacius videl. VIII. *in c. 1. de conſtitutionibus*, ubi dicit: Romanos Pontifices ignorare, quæ ſunt facti: at ignorantia eſt mater erroris: errare ergo poteſt, qui ignorat: Et Eugenius IV. qui cùm ex certis magniſque cauſis Concilium Baſileenſe diſſolviſſet, & ab eo acta, planè irrita declarâſſet, per Bullam *Inſcrutabilis anno MCCCCXXXIII.* veritatem poſteà edoctus, per aliam Bullã *dudum anno MCCCCXXXIV.* quæ priùs conſtituerat, revocat; non quia Concilium diſſolvere non poterat, ſed quia ex non veris cauſis, ùt poſteà apparuit, id egerat: extant Bullæ Eugenii in actis Concilii Baſileenſis *ſeſſ. 16.* & videndus eſt Raynaldus ad *annum MCCCCXXXIV. n. 5.* Denique qui Honorium I. hæreſi abſolvunt, ſunt verò quàm plurimi, ii etiam negare haud poſſunt, & in Pontifices & in Concilia errorem cadere, ab utriſque enim hæreſis damnatus eſt, ejuſque memoria, tanquam hominis hæretici profligata.

XVII. *Non obſtat 17.* Fide tantùm humanâ conſtare hunc in individuo hominem, v. g. Innocentium XI. eſſe legitimum verumque Pontificem, ac in terris Chriſti Vicarium; at fides humana errori ſubeſt, fierique poteſt, non eſſe legitimum Pontificem; quid ſi enim invalidè electus? quid ſi non ritè baptizatus? aut unde nobis conſtat ritè baptizatum, electumque eſſe, niſi fide humanâ, quæ falli poteſt? Sic Joannes VIII. ſic Formoſus veri Pontifices credebantur, & tamen eventus docuit, illum fœminam fuiſſe, iſtum non verum ſed imaginarium Papam, & cujus acta à Stephano VI. omnia reſciſſa ſunt. Si ergo fide divinâ & certâ Innocentium Pontificem eſſe non conſtat; non etiam certa divinaque fide conſtabit, quæ ab illo decernuntur, certa eſſe, & ad dogma, ſi hoc declaret, ſpectare.

℞. Hanc objectionem nimium ſibi ſumere, & ſi quid probet, non in Pontifices tantùm, ſed in omnia Concilia, in totam Eccleſiam, & intima fidei Catholicæ viſcera graſſari: ſi enim certâ, indubiaque fide non conſtat Innocentium XI. legitimum Papam eſſe; ergo nec Innocentium X. nec Clementem IX. nec Alexandrum VII. nec Leonem, nec Agathonem, nec Sylveſtrum: in omnibus enim aut nulla ſubeſt dubitandi ratio, aut eadem. Si ergo Pontifices, & ab illis definita dubia ſunt; ergo etiam quæ à Concilis

ciliis, nam hæc à Pontifice confirmantur, & ſine Pontifice tam ſunt integra, quàm corpus capite ſuo truncum. Immo ex iiſdem cauſis, quæ tibi Pontifices, eorumque electiones dubias faciunt, ipſa etiam Concilia in dubium vocantur, quæ ut ſint legitima, multo pluribus, quàm Pontifices opus habent: dubio verò Pontifice, dubiis Conciliis, dubiis etiam quæ ab illis conſtituta ſunt, quid ſupereſt in fide certum? fruſtra Ariana hæreſis, fruſtra Neſtoriana, Eutychiana, Lutherana, Calviniſtica, fruſtra omnes hæreſes damnatæ, nam ùt tu dicis, incerti erant Papæ, incerta Concilia, incerta ab utriſque deciſa; quæ verò incerta ſunt, nec ad hæreſin, nec ad fidem pertinent, ut credi neceſſariò negativè debeant. Quòd ſi nemo audet Concilia, quæ ab Eccleſia recepta ſunt, in dubium vocare, immò qui hoc agit, æquè ac qui Evangelia non recipit, hæreticus eſt, teſte D. Gregorio *in c. ſicut. d. 15.* idem de Pontifice Romano dicendum eſt, par enim, ut paulo ante notavimus, de utriſque eſt ratio. Et ſicut ad fidem non ſufficit credere aliquam in genere Eccleſiam, & non iſtam determinatam; aut aliquas ſcripturas ſacras, ſed non iſtas, quas manibus terimus; ita nec ſufficit, aliquem in Eccleſia Vicarium, aliquod caput viſibile, aliquem Judicem Controverſiarum, ſed non iſtum, quem Eccleſia elegit, quem Eccleſia colit, à quo leges & decreta, ac in rebus controverſis ſententiæ procedunt. Quando navigabis, quando litem abſolves, quando finem morbo impones, ſi aliquam quidem navim, aliquem judicem, aliquem medicum velis, ſed nullum certum, nullumque, quem poſſis digito oſtendere, nec iſtum, nec illum admittas? ſic peſſimè conſultum Eccleſiæ, peſſimè fidelibus, ſi Chriſtum nullum illis Pontificem dedit, cùm in mortem, tùm in fidei decretis certam fidem deberent, certamque obedientiam. Nec in Eccleſia tot retrò ſæculis, & hæreticis toties in Romanam ſedem armatis auditum aliquando eſt, hanc Pontificibus eorumque Decretis exceptionem oppoſitam eſſe, quòd videl. non certò conſtaret Leonem, Sylveſtrum, Damaſum legitimos Papas eſſe: quanti putas hoc inventum Ariani emiſſent, ut Nicæno Concilio litem infetrent, & quæ illic Patres deciderant, inania redderent? ſed hoc noſtro ſæculo, in quo tanta novarum rerum cupido eſt, vicimus antiquitatem, novo artificio reperto, ut Papam ſine Papa, legem

gem ſine lege, ſententiam ſine ſententia haberemus, hoc eſt, aliquem Papam, ſed non iſtum, aliquem Legiſlatorem, ſed non iſtum, aliquem Judicem, ſed non iſtum, nullumque certum; captâ interim credendi faciendique quod placet libertate. Denique poſt Concilium Conſtantienſe vix intelligimus, quomodo negari poſſit certâ fide hunc in individuo Pontificem pro vero legitimóque habendum eſſe, *ſeſſ.* enim *ult.* Martinus Papa ſacro approbante Concilio, ab hæreticis, qui Eccleſiæ Catholicæ conjungi volunt, ante omnia exigendum eſſe dicit: *Ut credant Papam Canonicè electum, qui pro tempore fuerit, ejus nomine expreſſo eſſe ſucceſſorem Petri, & ſupremam habere in Eccleſia poteſtatem.* Supponit ergo Concilium, credi poſſe fide divinâ, (nec enim de alia fide quàm divina hæretici ſunt interrogandi,) hunc numero & determinatum Pontificem legitimum eſſe Chriſti Vicarium, immo credi debere, nec enim quæ credi non poſſunt, aut non debent, neceſſariò credenda ſunt.

Dices: Concilium loqui de Pontifice canonicè electo, at non conſtare canonicè electum eſſe.

Reſpondemus: Si conſtare certâ fide non poteſt Papam Canonicè electum eſſe, cur ergo Concilium tam accuratè vult hæreticos de hoc interrogari? erit enim otioſa minimeque neceſſaria interrogatio, cùm ſicut conſtare non poteſt eſſe canonicè & validè electum, ita nec legitimum Pontificem Chriſtique Vicarium. At Papam legitimè baptizatum, ordinatum, electumque eſſe Deus nunquam revelavit, quî ergo credi poteſt? Immo tunc revelavit, cùm tota Eccleſia Pontificem pro legitimo habuit recepitque; vox enim & teſtimonium Eccleſiæ, quæ falli non poteſt, vox eſt & teſtimonium Dei: ſicut enim Deus nunc verbo, nunc litterâ, nunc miraculis, ita vocibus & aſſenſu Eccleſiæ loquitur, juxta illud Chriſti Domini pollicitum: *Non enim vos eſtis qui loquimini, ſed ſpiritus Patris veſtri, qui loquitur in vobis; ipſe ſpiritus docebit vos omnem veritatem.*

Ad Dei ergo providentiam curamque pertinet, ut Eccleſiam, quam voluit eſſe columnam & firmamentum veritatis, in re tanti momenti errare non permittat, eumque pro Pontifice colere, qui Pontifex non eſt; aut ſi permittat circa perſonam ipſam Pontificis errare, non permittat tamen circa auctoritatem, hoc eſt, putatitio Pontifici eam ipſam auctoritatem poteſtatémque, quam vero

tribuat, quemadmodùm leges humanæ id ipſum in putatitio judice, teſte, & matrimonio ſtatuunt *in l. Barbarius de off. Prat. l. 3. in fine ff. de ſuppellect. legat. l. 3. ff. ad S. C. M. §. 7 Inſtit. de Teſtam. ordin. c. infamis 3. q. 7. c. penult. & ult. qui filii ſint legitimi.*

XVIII. *Non obſtat 18.* Eorum ſententiam, qui pontificem extra Concilium falli poſſe affirmant, probabilem eſſe, ergo illam tutò amplecti, docere, & ſi res ferat, exercere etiam poſſumus.

℞. Sententiæ alicujus probabilitatem ex duobus capitibus æſtimari: ex rationum videl. gravitate ac momentis; & ex docentium auctoritate. Rationes quod attinet, aut nullæ pro contraria ſententia producuntur, aut tam infirmæ fragileſque, & ſolutu tàm faciles, ut ad flectendum in unam partem intellectum, ejuſque aſſenſum non dico extorquendum, ſed invitandum, pondus exiguum habeant, immò nullum, ſi cum illis rationibus conferantur, quæ in oppoſitum urgent. Compara ſcripturas cum ſcripturis, Concilia cum Conciliis, Patres cum Patribus, Eccleſiæ uſum cum uſu, rationes cum rationibus, & tunc demum videbis, quam vim movendo flectendoque intellectui habeant, quæ ab Adverſariis dicuntur: revoca etiam in animum Patrum Doctorumque cenſuras, quibus ſententiam illam configunt, & tecum reputa, an aliquam probabilitatis ſpeciem agnoſcant: & cenſuras non Patrum quorumcunque, ſed ſanctitate & doctrinâ florentium, quoſque non ùt Doctores tantùm, ſed ùt faſtigia & vertices Doctorum omnes ſcholæ venerantur. Vix pro ſententia, quam impugnamus, octo decemque auctores numerabis, ubi noſtra omnes habet, quotquot ubique terrarum ſcripſére. Quis enim eſt Gerſon, Almainus, Adrianus, ut illos Thomæ Aquinati, Alberto M. Bonaventuræ, Antonino, Bernardo, & omnibus ferè opponas? Enimverò ad hos ſoles palleſcunt illæ ſtellæ, diſparentque, & tam fieri non poteſt, ut qui iſtorum auctoritatem rationeſque ſpectat, aliquam in contraria ſententia probabilis rationem videat, quam ut lucente in meridie ſole radii aliquid aut lucis in ſtellis obſervet: immo multo minus; cùm in cœlo ſtellæ ſint plurimæ, ſol unus, à nobis verò ſoles ſint plurimi, & ex adverſo ſtellæ pauciſſimæ.

FINIS LIBRI TERTII.

LIBER IV.

PROPOSITIO IV.

LIcèt Pontifici Max. Vicario Chriſti ſumma in Eccleſiam Catholicam ſit poteſtas à Deo concredita; ea tamen eſt ad ædificandum, non deſtruendum, nec contrà veritatem, ſed pro veritate. Non poterit ille in lege divina & naturali diſpenſare, quæ totius Eccleſiaſticæ diſciplinæ, ac vitæ Chriſtianæ fundamenta ſunt. Nec etiam nulla aut levi ex cauſa leges canonicas ſolvere. Quid enim hoc aliud eſſet, quàm contra monitum Sapientis ſepem diſſipare, & unâ manu deſtruere, quod Apoſtoli, quod Patres tanto laborum, ſanguinis ac vitæ impendio alterâ manu conſtruxerunt? Si tamen neceſſitas aut utilitas Eccleſiæ poſcat, publica præſertim, ad eundem ſummum Pontificem ſpectabit iiſdem clavibus, quibus Cœlum, etiam Canones aperire, & canonicum rigorem paternâ indulgentiâ diſpenſando mitigare. Néque hoc eſt contra, ſed maximè juxta Canones agere, qui hoc ipſum ſummis Pontificibus conceſſerunt.

§. I.

§. I.

Papam in lege divina & naturali diſpenſare non poſſe.

Summaria.

1. *Sicut res omnes, ſic Pontificis auctoritatē terminis includi.*
2. *Teſtimoniis ſanctorum Patrum & Doctorum non poſſe ſummum Pontificem in legibus divinis & naturalibus diſpenſare oſtenditur.*
3. *Et rationibus.*
4. *Non poſſe ergo Pontifices juri quæſito, pactis & privilegiis, quæ in pactum tranſierunt, derogare.*
5. *Poſſe tamē in jure Naturali permiſſivo, votis, juramentis Deo factis, & Canonibus Apoſtolorum ex cauſa diſpenſare.*

I.

INter alia, quæ à Sapientibus ſunt ſapientiſſimè pronuntiata, eſt etiam illud Pittaci: *Ne quid nimis.* Habent enim omnia ſuos fines, ſuos limites, ſuos creſcendi agendique terminos, quos ſi moveas, nimiumque prolates, illud quod in rerum natura pulcherrimum eſt, continuò deleas, pacem videlicet ordinémque; quod turpiſſimum judicas, hoſtilitatem, confuſionem. Habent ſtellæ ſuas ſphæras; metaſque currendi, quibus continentur; nec ſol lunæ, nec luna ſolis imperium ac fines occupat; quanta clades rerumque omnium intemperies, ſi metas perrumperent? Habet aër ſuas regiones, quibus coërcetur, nec ſuprà agitur, ubi ignis imperium: nec infrà, ubi terræ jus eſt. Mare & ripas, & littus obſervat, & cum poſſit excurrere, ſi vim molemque aquarum ſpectes, modeſtè tamen ad arenam

nam ſubſidet, ni faciat, mundi naufragium erit. Denique omne vitium in exceſſu eſt.

Malè igitur publico bono conſultum eunt, qui tantum Principibus tribuunt, quantum volunt; nec immenſæ illorum poteſtati alium terminum ponunt, quàm cupiditatis, naturali divinâque legibus in exilium actis.*

At verò hanc poteſtatem exlegem, effrenem, ac inverecundam, nec Apoſtolus admiſit, qui *pro veritate tantùm, non contra veritatem, ad ædificationem, non ad deſtructionem* ſe aliquid poſſe dicebat. Vanæ igitur ſunt illæ, & ne quid acerbiùs loquamur, inconſultæ quorumdam Juriſconſultorum voces, eam Pontificibus aſſerentium poteſtatem, quam ipſi Pontifices erubeſcunt: *Deos quoſdam eſſe in cauſis beneficialibus: mutare poſſe quadrata rotundis: uno verbo ſine alio ritu Sacerdotes facere: dogmata condere: ſanctos, impollutos, ſegregatos à peccatoribus eſſe:* & alia multa, quæ licet innocentem aliquem, ſanúmque ſenſum habere poſſint, ipsâ tamen verborum ſpecie abſurdiſſima ſunt, ac hæreticis riſum, Catholicis indignationem movent. Quibus meritò illud *Jobi 13.* occinere poſſis: *Utinam taceretis, ut putaremini eſſe ſapientes! Numquid enim Deus indiget mendacio veſtro, ut pro illo loquamini dolos?* Phariſaicæ ſunt iſtæ voces: *Tu quis es? Meſſias es tu? Elias es tu? Propheta es tu?* Quibus modeſtiſſimus Joannes: *Non ſum ego Chriſtus, non ſum Elias, non ſum Propheta; in medio autem veſtrûm ſtetit, cujus ego non ſum dignus ſolvere corrigiam calceamenti.* In quem locum eleganter B. Gregorius: *Elegit Joannes ſolidè ſubſiſtere in ſe, ne humanâ opinione raperetur inaniter ſuper ſe, ut veritatem loquens ejus membrum fieret, cujus ſibi nomen fallaciter non uſurpavit: ſicq; dum infirmitatem ſuam ſtuduit humiliter agnoſcere, illius celſitudinem meruit veraciter obtinere.* Hujus ſancti Præcurſoris modeſtiam ſummi Pontifices imitati, ſuam poteſtatem, quamvis cæleſtem, omníque humanâ majorem, naturalibus tamen ac divinis legibus ſubjectam profeſſi ſunt. Ipſos, aliósque SS. Doctores audiamus.

II. Urbanus Papa *in c. ſunt quidam 26. q. 1. Sunt quidam dicentes Romano Pontifici ſemper licuiſſe novas condere leges. Quod & nos non ſolùm non negamus, ſed etiam valde affirmamus. Sciendum verò ſummopere eſt, quia inde novas leges condere poteſt, unde Evangeliſtæ aliquid & Prophetæ nequaquam dixerunt. Ubi verò apertè Dominus, vel*

ejus Apoſtoli, & eos ſequentes ſancti Patres ſententialiter aliquid definierunt, ibi non novam legem Romanus Pontifex dare, ſed potius, quod prædicatum eſt, usq; ad animam & ſanguinem confirmare debet. Si enim quod docuerunt Apoſtoli, & Prophetæ, deſtruere (quod abſit) niteretur, non ſententiam dare, ſed magis errare convinceretur. Sed hoc procul ſit ab eis, qui ſemper Domini Eccleſiam contra luporum inſidias optimè cuſtodierunt.

Innocentius III. *in c. litteras. de reſtitut. ſpoliat. Opinioni autem ultimæ non videtur incongruè adaptari, ut in gradibus conſanguinitatis divinâ lege prohibitis reſtitutioni aditus precludatur, ſed conſtitutione interdictis humanâ reſtitutio locum habeat cum effectu, cùm in illis diſpenſari non poſſit, & in iſtis valeat diſpenſari, ſicut B. Gregorius, & multi alii diſpensârunt.*

Alexander III. *in c. ſuper eo 4. de uſur. Cùm uſurarum crimen utriúsq; teſtamenti pagina deteſtetur, ſuper hoc diſpenſationem aliquam poſſe fieri non videmus.*

S. Thomas *1. 2. q. 97. a. 4. ad 3. Ad legem divinam ita ſe habet quilibet homo, ſicut perſona privata ad legem publicam, cui ſubjicitur; unde ſicut in lege humana publica non poteſt diſpenſare, niſi ille, à quo lex auctoritatem habet, vel is, cui ipſe commiſerit, ita in præceptis juris divini, quæ ſunt à Deo, nullus poteſt diſpenſare niſi Deus, vel is, cui ipſe ſpecialiter committeret.*

Idem *in 4. d. 47. a. 4. Quæ ſunt ordinata per legem divinam, non ſunt mutabilia, vel diſpenſabilia, niſi præcepto Divino.*

Et infrà: *Contra præcepta ſecundæ tabulæ, quæ ordinantur immediatè ad proximum, Deus poteſt diſpenſare, non autem homines in his diſpenſare poſſunt.*

Idem *in quodlibet. 4. q. 8. a. 3. Circa ea verò, quæ ſunt juris divini vel naturalis, diſpenſare non poteſt Papa, quia iſta habent efficaciam ex inſtitutione divina. Jus autem divinum eſt, quod pertinet ad legem novam vel veterem: ſed hæc eſt differentia inter legem utramq; : quia lex vetus determinabat multa, tam in præceptis ceremonialibus pertinentibus ad cultum Dei, quàm in præceptis judicialibus pertinentibus ad juſtitiam inter homines conſervandam: quæ in novo teſtamento non obligant, niſi aſſumantur ab Eccleſia vel aliquâ civitate pro ſuo ſtatuto: & hoc quoad judicialia: nam ceremonialia ex toto ceſſant. Sed lex nova, quæ eſt lex libertatis,*

bertatis, hujuſmodi determinationes non habet: ſed eſt contenta præceptis moralibus naturalis legis, & articulis fidei, & Sacramentis gratiæ: unde etiam dicitur lex fidei, & lex gratiæ propter determinationes articulorum fidei, & efficaciam ſacrorum. Cetera verò quæ pertinent ad determinationem judiciorum, vel determinationem Divini cultûs, liberaliter permiſit Chriſtus, qui eſt novæ legis lator, prælatis Eccleſiæ & Principibus Populi Chriſtiani determinanda. Unde omnes hujuſmodi determinationes pertinent ad jus humanum: in quo Papa poteſt diſpenſare. In ſolis verò his, quæ ſunt de lege naturæ, & in articulis fidei & Sacramentis novæ legis diſpenſare non poteſt: hoc enim non eſſet poſſe pro veritate; ſed contra veritatem.

Præter Divum Thomam tenent hanc ipſam ſententiam S. Bonaventura *in 4. d. 38. a. 2.* S. Antoninus *3. p. T. 22. c. 7. §. 23.* Suárez *Tom. 3. de Euchar. q. 74. d. 43.* Dur. Sylv. Navarr. Valent. omnéſque ferè Theologi.

III. *Ratio prima* eſt: Quia tota diſpenſandi ratio in lege humana illa eſt, quòd humanus Legiſlator non omnes caſus, omnéſque circumſtantias prævideat, quæ poſſunt occurrere, & in quibus æquius ſit legem ſolvi, quàm obſervare: immo etiamſi prævideret, non ideò ſubvenire omnibus poſſet: & ideò ad illa, quæ plerúmque, & in pleríſque contingunt, ſpectat; quæ rarò eveniunt & in paucis, caſui committit: caſum prudentiæ & diſpenſationi, tunc videl. cùm publico bono legem diſpenſatione molliri potiùs convenit, quàm ejus obſervantiam ſeverè premi, prout eleganter animadvertit S.Thom. *in 3. d. 37. q. 1. a. 4. ſub init.* & *L. 3. cum ſeqq. ff. de Legibus.* Diſpenſatio igitur ex ignorantia partim legiſlatoris, partim ex impotentia defectúque legis naſcitur, non ſemper nec in omni caſu publico privatóque bono accomodatæ. Secus eſt in lege divina, ſeu poſitiva, ſeu naturali; cùm DEus omnia prævideat, omnéſque futuros eventus ante oculos diſtinctiſſimè habeat, ſicque leges ſuas omnibus æquè caſibus, omnibus perſonis adaptet: nec tantùm quid fieri velit præcipiat, ſed præceptis gratiam viréſque implendi adjungat, ut planè nullâ ſit opus diſpenſatione, aut ſi aliquâ opus ſit, ſoli Deo reſervetur, qui legum ſuarum modum, finem, terminóſque notos habet, homini ignotos abditóſque, quod pulchrè S. Doctor exemplo cauſarum naturalium oſtendit, quarum ordinem nexúmque à Deo inſtitutum mutare nemo, aut ſuſpendere poteſt; aut ſi neceſſitas mutandi occurrat, non

homini ea mutatio, non naturæ permittitur, ſed à Deo expectanda eſt. S. Thom. *in 4. d. 47. a. 4.*

Ratio 2. Sola jura humana varietate temporum, urgente neceſſitate, aut evidente utilitate variare poſſunt, ùt habetur *in c. non debet. 8. de Conſanguinit. & affinit.* divina verò & naturalia Jura immutabilia ſunt. *argumento c. cit. & c. fin. de Conſuetud. Reg. Juris 88. in ff. inſtit, d. J. N. G. & C. §. 11. & Cic. 3. de Republ.* ubi inter alia: *Huic legi nec derogari fas eſt, nec abrogari aliquid ex hac licet, nec tota abrogari poteſt. Nec verò aut per Senatum, aut per populum ſolvi hâc lege poſſumus; nec erit alia lex Romæ, alia Athenis, alia nunc, alia pòſt, ſed in omnes gentes, omniq; tempore una lex, & ſempiterna erit immutabilis.* Si ergo naturalis lex, ejusque obligatio eſt immutabilis, ergo nec diſpenſationem admittit; hæc enim obligationem legis non mutat ſolùm, ſed etiam perimit: nam ſi velis eo ſolùm nomine naturalem legem immutabilem eſſe, quia nec tota, nec ſæpe diſpenſationem patitur; parùm illam, aut nihil à lege humana diſtinguis, cùm multæ ſint humanæ leges, quarum obligationem nec totam deleri expedit, nec multâ diſpenſatione & paſſim ſolvi, quales ſunt, v. g. de matrimoniis in ſecundo gradu conſanguinitatis, aut primo affinitatis, &c.

Ratio 3. Cùm dicis in legibus naturali & divinâ diſpenſare Pontificem poſſe, quâ faciat hoc auctoritate? humanâ an divinâ? non humanâ, quia certum eſt non poſſe in lege ſuperioris inferiorem diſpenſare, alioquin prævaleret minor majori poteſtati, ſi quod hæc ligavit, illa ſolveret, & ſunt textus *Clementin. 1. ne Romani. de el. c. inferior d. 21. c. cùm inferior de major. & obed.* non ergo poteſt humanâ poteſtate Pontifex ſolvere, quos DEus ligavit. Sed nec divinâ, tanquam Vicario Chriſti per illa verba ſibi communicatâ: *Quæcunq; ſolveris ſuper terram, &c.* hæc enim verba generalia non includunt caſus ſpecialiſſimos; alioquin extendi etiam deberent ad poteſtatem illam privilegiatam, ſolique Chriſto conceſſam, quam Theologi vocant *Excellentiæ*, mutandi materiam Sacramentorum, nova inſtituendi, obligendi ad ea, quæ ſunt meri Conſilii, &c. quæ nemo Papæ conceſſerit. Et ſacris Canonibus receptiſſimum eſt, Vicarium, licèt idem tribunal, eandémque cum Epiſcopo jurisdictionem habeat, adeò ut à Vicario ad Epiſcopum non appelletur, non poſſe tamen diſpenſare in lege ab Epiſcopo ſpecialiter lata, ſed ad ea, quæ majoris momenti, & notâ ſpeciali digna, ſpeciali mandato & conceſſione indigere, nec generale

generale ſufficere *c. quid agendum 4. c. qui generaliter 5. de Procuratoribus in 6. Clement. 2. eodem.* & ſunt exempla in collatione libera Beneficiorum *c. 3. de offic. Vicarii in 6.* in caſibus, quos Epiſcopus ſibi reſervavit. (a) Cùm ergo diſpenſare in naturalibus diviníſque legibus, hoc eſt, movere ipſos cardines, & fundamenta vitæ & honeſtatis humanæ, caſus ſummi momenti, & ſi quis alius, ſpeciali notâ digniſſimus ſit, non poteſt generali conceſſione comprehendi, quæ *Matth. 16.* habetur. Maximè cùm nec Patres, nec traditio hanc poteſtatem agnoverint, & ipſi Pontifices à ſe repulerint, ùt ſupra vidimus; cur ergo nos Pontifici tribuamus, quod illis accipere pudor eſt? Liceat cum D. Bernardo *epiſt. 179.* in diſpari argumento dicere: *Miramur ſatis, quid viſum fuerit hoc tempore quibusdam Doctorum, mutare colorem optimum, novam inducendo opinionem, quam ritus Eccleſiæ neſcit, non probat ratio, non commendat antiqua traditio: numquid Patribus Doctiores aut devotiores ſumus? periculosè præſumimus, quidquid ipſorum in talibus prudentiam præterivit. At valde honorandus eſt, inquis, Papa, Vicarius Chriſti. Bene mones: ſed honor Pontificis judicium diligit. Non eget falſo honore veris cumulatus honorum titulis, infulis dignitatum: libenter glorioſus hoc honore carebit, quo falſa induci videtur prærogativa. Alioquin nullâ ei ratione placebit contra Eccleſiæ uſum præſumpta novitas, mater temeritatis, ſoror ſuperſtitionis, filia levitatis.*

Ratio 4. Si hanc diſpenſandi poteſtatem Pontifices habent, cur illâ uſi non ſunt, conceſsâ v. g. polygamiâ, ſterilíſque uxoris repudio, quando de conſervandis Regiis familiis, maximis regnis Catholicâ Religione imbuendis, avertendíſque quàm plurimis ac graviſſimis malis agebatur? præſertim cùm polygamia, & repudia non adeò honeſtati ac naturæ adverſentur, ùt in veteri lege à ſanctiſſimis viris non fuerint admiſſa.

Ratio 5. Leges divinæ & naturales ſunt regulæ, exemplaria, & amuſſes quædam omnium honeſtarum actionum, ipſiúſque etiam diſpenſationis; quid ergo aliud eſſet diſpenſando eas leges tollere, quàm lineam ipſam & regulam ac limites honeſti tollere, & licentiam erroribus dare? cùm enim non major ſit unius divinæ legis, quàm alterius ratio, ſi una diſpenſationi cedit, ergo & alia: ergo & illa, quæ jubet Baptiſmum in aqua, nec aliter conferri: & illa, quæ repudium vetat: & illa, quæ unam marito, non plures conBbbb 3 cedit.

(a) V. Sanch. l. 3. de matr. d. 59. q. 2.

cedit: nec hominibus, præſertim magnatibus, cauſæ ac neceſſitates, in ſpeciem ſaltē compoſitæ deerunt eas diſpenſationes exprimendi: quid ergo habebimus in Eccleſia certi, tutique, ac hominum cupiditati & artificiis non expoſiti? licèt ergo hæc poteſtas in paucorum privata commoda aliquando cederet, noceret tamen univerſis: non ergo Pontifici data, cujus non deſtruendi, ſed ædificandi officium eſt.

IV. Colligitur ex hac noſtra concluſione, non poſſe Papam, ſi cauſa boni publici abſit, derogare alterius juri *c. de Eccleſiaſticis 25. q. 2.* præſertim pactis & transactis *c. ex multiplici 3. de decimis*, aut privilegiis, quæ in vim & naturam pacti tranſierunt *c. privilegia. c. de Eccleſiaſticis. c. quòd verò. c. dicenti. c. privilegia. 1. & 2. 25. q. 2.* adeò ut nec clauſulis motu proprio, ex certa ſcientia, ex plenitudine poteſtatis, juri quæſito præjudicium fiat, ùt ipſi Pontifices declarant in Regula Cancellariæ de jure non tollendo. & *c. 15. de off. & judic. deleg. c. reſcripta ſeqq. 25. q. 2. L. ſi quando 35. C. de inoff. teſtam.* Immo niſi Pontifices exprimant, non præſumuntur ordinariè uti velle plenitudine poteſtatis, ſed potiùs juxta jus commune reſcribere. *c. propoſuit 4. §. licèt. de conceſſ. preb.* (a)

V. Multis tamen modis hæc noſtra concluſio *limitanda eſt.*

1. Ut in jure naturali permiſſivo tantùm, non præceptivo Papa aliúsve Princeps diſpenſare poſſit: cùm enim hoc jus abrogari omnino poſſit, ùt de libertate habetur *in l. 4. ff. de I. & I. & §. 2. Inſtit. de I. N. G. & Civ.* & de communione bonorum *can. 1. d. 8.* quanto magis diſpenſatione aliquâ reſtringi?

Limitatur 2. Ut in votis ac juramentis, quorum obligatio ex voluntate contractuque hominis exiſtit, diſpenſari à Pontifice poſſit; cùm enim voluntas hominis, ab eáque imperati actus, & ex actibus orta obligatio humanæ legi ſubjacere poſſint: immo vota & juramenta ſub hac conditione, ac lege emittantur, ut poteſtati ac diſpenſationi humanæ ſubjaceant; idque in majorem Dei gloriam, Eccleſiæque bonum cedat, ſitque conſtans in Eccleſia traditio uſúsque perpetuus, qui optimus divinæ voluntatis interpres eſt; negari haud poteſt, cadere in illam diſpenſationem. *c. quanto 18. de jurejur.* Quamvis non defuerint graviſſimi Doctores qui negent, Pontificem in voto vel

(a) Videantur Sanch. de Matrim. l. 2. d. 15. n. 2. Barb. clauſ. 41. Andr. Gail. 2. obſerv. 58. & obſerv. 76. Johannes Chokier in regulam 16. Cancellar. Sylv. v. Papa. n. 12. & ſeqq.

vel juramento diſpenſare, ſed declarare tantùm, votum in aliquo eventu non obligare. (a)

Limitatur 3. Ut poſſit Papa, vel alius Princeps diſpenſare in quibusdam concluſionibus, quæ ex naturalibus principiis deducuntur, non tamen neceſſariò, ſed dependenter tantùm ab humana voluntate, v. g. furem eſſe extremo ſupplicio afficiendum, & de his tantùm eſt intelligendus S. Thomas *1. 2. q. 97. a. 4. ad 3.*

Limitatur 4. Ut licèt S. Pontifex non poſſit in jure divino diſpenſare, poſſit tamen in præceptis Apoſtolicis, quæ videlicet non ex naturali, aut divina lege, ſed ex humana ſolùm poteſtate ab Apoſtolis ſunt conſtituta, eſt communis Doctorum cum S. Thoma *in 4. ſentent.* & exempla ſunt in bigamo, cum quo diſpenſatur *c. Lector. d. 34.* in ordinato abſque titulo *c. 6. de præbend. &c.* V. Gloſſ. *ad c. ſunt quidam 25. q. 1.* Barb. *ibid.* Sanch. *de Matr. l. 7. d. 86. n. 4.* Sylv. *v. excommunicatio 5. n. 10.* Gonzal. *ad c. cùm ſecundùm. de præb.*

Limitatur 5. Ut poſſit Pontifex divinam naturalémque legem, cùm dubiæ ſunt, interpretari, & in particulari aliquo eventu, obligent nec ne, auctoritativè declarare. Sunt enim v. g. aliqui caſus, aliquæ circumſtantiæ, in quibus dubitari poteſt, an *præceptum reſidendi, fœnus, hoc eſt, lucrum ſupra ſortem captandi*, homines obliget: oportet ergo aliquem judicem eſſe, qui litem gliſcentem finiat: aliquem interpretem, qui mentem legis evolvat: aliquam facem, quæ in obſcuro præluceat: aliquem Magiſtrum, qui veritatem aperiat: & quis alius præter Vicarium Chriſti? Ita docet S. Thom. *2. 2. q. 2. a. 3.* & *de poteſt. 10. a. 4.* & habetur ex *c. 18. quanto de jurejur.* & *c. licèt 13. de teſtibus:* eſtque communis Catholicorum, nam hæreticos non moramur. Dabimus hîc tantùm verba Hugonis Etheriani viri ſuo ævo doctiſſimi, qui floruit anno MCLXXVII. *Nullâ*, inquit, *inſimulatione, nullâ reprehenſione, nullâque calumniâ notandus eſt antiquioris Romæ Antiſtes, quòd causâ interpretationis dictionem unam, dico autem ex Filio procedere Spiritum Sanctum, ſanctorumq; plurium Epiſcoporum, ſcientiſſimorum Cardinalium conſenſu habito, appoſuerit. Licuit enim ei, ſemperq; licebit fratres confirmare, decreta edere, cudereq; interpretationes, ſicubi aliquid obſcurè*

(a) Videantur S. Bonaventura in 4. d. 38. a. 2. q. 3. S. Th. 2. 2. q. 88. a. 10. S. Antonin. 2. p. tit. 11. c. 2. §. 9. Sylv. v. votum 4. q. 3. dicto 3. Gloſſa in c. non eſt de vot. & c. quanto 18. de jurejur. & in c. ſunt quidam 25. q. 1.

obſcurè ſcriptū ſit, & de voluntate ſcriptionis argumentari, judicio voluntatis illius relicto facere, hoc perſuadente. Is enim eſt, cui oves & agni commiſſi: & idcirco non ſolùm ſcripti recitator eſſe debet, verùm interpres illorum, quæ adſcripta non ſunt, ùt caput ovium, & Dei Paſtor. Qua in re manifeſtum eſt, antiquioris Romæ Præſulem poteſtatem in Petro accepiſſe, fidem renovandi, (ut verbis Patrum utar:) habendi curam & regimen omnium Sacerdotum, quin etiam omnium Chriſtianorum. Quare palàm & publicè fit ex his, nequaquam licere cuipiam, omnium ſanctiſſimam & magnam, omniúmq; Principem Romanam Eccleſiam calumniari, quaſi aliam fidem conſcripſerit, aut compoſuerit, aut docuerit. Nam neq; affert, neq; perdocet, neq; aliud tradit ſymbolum, ſi editum à SS. Patribus interpretetur, non perpetiens fidem labefactari, apud quos ſemper effulſit. Quæ licet Primatum habeat, attamen humiliat ſeipſam, reſpondendo, quod Chalcedone celebrata Synodus quondam ſe calumniantibus reſpondit: Injuſtè, inquit, arguor, dum non fidem ſed memoriam renovo: non appoſui, non ademi ſalutari ſymbolo, ſi dictionem occultam manifeſtavi. Renovavi enim, ùt Patres antedicti, fidem, & appoſui Nicænæ, Conſtantinopolitanæ atq; Chalcedonenſi Synodis, ſed nullo modo illis contraria; qui dum illorum Patrum veſtigia perſequor, ſolummodò, quæ tunc quæſita non ſunt, tempore pòſt per interpretationem & appoſitionem verbi, quod non perſpicuè ab omnibus intelligebatur, enucleavi.

Non obſtat ſolius Legiſlatoris eſſe legem ſuam interpretari *L. fin. ff. de Legib. L. 1. & L. ſacratiſſima de legibus*, non ergo Pontificis eſt leges divinam & naturalem interpretari, quas non tulit.

℞. Papam Deum non eſſe, ſed tamen in rebus fidei, morúmqe decidendis, non humano ſpiritu, ſed divino regi, ſicque divinæ legis eundem ſpiritum & conditorem eſſe, & interpretem: deinde, cùm adiri Princeps non poteſt; cùm verus legis ſenſus ex aliis legibus elici poteſt; cùm à Principe data interpretandi poteſtas; in his, inquam, caſibus, jus interpretandi etiam inferioribus eſſe patet *Deuter. 17.* & ſunt etiam textus in jure Cæſareo *§. 8. Inſtitut. de I. N. G. & C. L 12. & ſeq. ff. de Legib.*

Limitatur 6. Ut poſſit diſpenſare Papa in gradibus *Levitici 18.* prohibitis, ùt definivit Trident. *de Matrim. ſeſſ. 24. can. 3.* & Julius II. cum Henrico VIII. Angliæ Rege diſpenſavit, ut poſſet Catharinam Auſtriacam prædefuncti Arcturi fratris Viduam ducere. Sed nota, licèt matrimonium inter Levirum & fratriam divinâ lege prohibeatur, eáque non ceremoniali aut judiciali tantùm, ſed

etiam

etiam morali, mixâque pudore, ac honeſtate naturali, ùt patet legenti textum *Levit.18. & 20.* ea tamen indecentia tanti non erat, ut accedente causâ aliquâ privati, multoque magis publici ac maximi boni, factâ velut compenſatione non aboleretur: & ideò *Levit.18.* permittitur Marito non quidem vivæ, ſed defunctæ Uxoris Sororem ducere: cur ergo pari ratione non poſſet uxor defuncti Mariti germano nubere? eſt enim idem affinitatis gradus inter Maritum & Sororem uxoris, qui inter uxorem & fratrem Mariti, eadem naturæ, pudoris, ac honeſtatis ratio. Et *Deuter.25.* permittitur Leviro, ut fratriæ jungatur, quando ex prædefuncto Marito prolem non ſuſcepit, idque eâ ratione, ut *frater fratris ſui ſemen excitet, illique domum & familiam ædificet.* Si ergo bonum tam exiguum, tam incertum, mereque imaginarium, ac in hominum æſtimatione brevi lubricaque fixum, quale eſt proles non ex te, ſed uxore quondam tua ſuſcepta, illius affinitatis verecundiam excuſat: quanto magis verum, reale, maximum publicumque bonum, quale fuit pax & amicitia inter duos potentiſſimoſque Angliæ & Hiſpaniæ Reges? In hoc caſu nec divina, nec naturalis lex matrimonium vetat, immo concedit ob majoritatem rationis: cùm enim caſus particulares ſint infiniti, leges autem paucas eſſe expediat: ex caſu unius legis ad caſum alterius ob identitatem aut majoritatem rationis procedi poſſe, definitum eſt in *L.12. & ſeqq. ff. de Legib.* Cur ergo Pontifex diſpenſavit, ſi naturalis & divina lex præſente illâ boni privati aut publici causâ non obligabat?

℞. Non in lege divina aut naturali Papam diſpenſaſſe, ſed in humana, quæ eadem Matrimonia vetat, nec permittit quovis privati, aut publici boni obtentu legem infringi: quæ enim aliàs lex tuta, fucatiſque rationibus non expoſita? & nunc maximè, ubi tanta opinandi licentia, tantuſque ardor etiam peſſima quæque in virtutes fingendi? Dici etiam poteſt, Tridentinum vocem diſpenſationis impropriè & in ſenſu S. Thomæ accipere, pro declaratione tantùm, & interpretatione juris divini.

§. II.

Summum Pontificem ſuis ſuorumque Prædeceſſorum, legibus, quoad vim directivam, obſtringi.

Summaria.

1. Summos Pontifices ſuis ſuorumque Anteceſſorum legibus, & Canonibus, quoad vim directivam ligari, probatur ipſorum Pontificum, & S. Thomæ auctoritate.

2. Et Rationibus.

3. Variè limitatur.

I.

ITa ferè omnes cùm ſacri tùm profani Doctores, quorum teſtimoniis modo abſtinemus, cùm ipſa SS. Pontificum modeſtiſſima profeſſio omni teſtimonio major ſit.

Gelaſius PP. *in epiſt ad Epiſc. Dardaniæ: c. confidimus 25. q. 1. Confidimus, quod nullus jam veraciter Chriſtianus ignoret, uniuscujusq; Synodi conſtitutum, quod univerſalis Eccleſiæ probavit aſſenſus, nullam magis exequi ſedem præ ceteris oportere quàm primam: quæ & unamquamq; Synodum ſua auctoritate confirmat, & continuatâ moderatione cuſtodit.*

S. Zoſimus ad Epiſcopos Eccleſiæ Narbonenſis, teſte Ivone in epiſtola ad Hugonem Archiep. Lugdun. *in c. contra ſtatuta 25. q. 1. Contra ſtatuta Patrum condere aliquid, vel mutare, nec hujus quidem Sedis poteſt auctoritas. Apud nos enim inconvulſis radicibus vivit antiquitas, cui decreta Patrum ſanxere reverentiam.*

Gregorius PP. *l. 5. epiſt. 12 in c. juſtitia 25. q. 1. Juſtitia ac rationis ordo ſuadet, ut qui ſua à ſucceſſoribus deſiderat mandata ſervari, deceſſoris ſui procul dubio voluntatem & ſtatuta cuſtodiat.*

Leo Papa IV. *in c. ideò 25. Permittente Domino paſtores hominum ſumus effecti, ut quod Patres noſtri ſive in ſanctis canonibus, ſive mundanis affixere legibus, excedere minimè debeamus: contra eorum*

quippe

quippe ſaluberrima agimus inſtituta, ſi, quod ipſi divino ſtatuerunt conſulto, intactum non conſervamus.

Idem B. Gregorius *l.12. epiſt.31. ad Felicem Epiſc. in c. ſi ea 25. q. 2. Si ea deſtruerem, quæ anteceſſores noſtri ſtatuerunt, non conſtructor, ſed everſor eſſe juſtè comprobarer, teſtante veritatis voce, quæ ait: Omne regnum in ſe ipſo diviſum non ſtabit: & omnis ſcientia, & lex adverſùm ſe diviſa deſtruetur.*

Idem *L.7. epiſt.17. in c. inſtitutionis 25. q 2. Inſtitutionis noſtræ decreta, quæ pro defenſorũ ſunt Privilegiis, & ordinatione diſpoſita, perpetuâ ſtabilitate, & ſine aliqua conſtituimus refragatione ſervari: ſive quæ ſcripto decrevimus, ſive quæ in noſtra præſentia videntur eſſe diſpoſita: nec à quoquam Pontificum in totum, vel in partes ea quâlibet occaſione convelli decernimus vel mutari. Nam nimis eſt aſperum, & præcipuè bonis ſacerdotum moribus inimicum, niſi quempiam quacumq; rationis excuſatione, & quæ bene ſunt ordinata, reſcindere, & exemplo ſuo docere cæteros, ſua quandoq; poſt ſe conſtituta diſſolvere.*

Idem *L.2. epiſt.37. in c. quod vero 25. q 2. Quod verò dicitis, noſtris temporibus decere ſervari, quæ à meis quoq; prædeceſſoribus tradicta atq; cuſtodita ſunt, abſit à me, ut ſtatuta majorum conſacerdotibus meis in qualibet Eccleſia infringam: quia mihi injuriam facio, ſi fratrum meorum jura perturbo.*

Gelaſius PP. *in epiſt ad Creſconium & Joannem Epiſcopos in c. Deceſſorum 5. q. 2. Deceſſorum ſtatuta ſicut legitima & juſta, ſucceſſorem cuſtodire convenit, ita debet etiam malefacta corrigere.*

Pelagius Papa ad Armentarium Magiſtrum milit. *in c. poſteaquam 25. q. 2. Poſteaquam Eccleſiæ jura, documentorum quoque intercedentium fuerint auctoritate firmata, nullatenus ab his diſcedendi liberam Pontifex, vel ſi vult permittatur habere licentiam.*

S. Iſidorus *l.1. ſententiar. de ſummo bono c.53. in c. juſtum d.9. Juſtũ eſt Principẽ legibus obtemperare ſuis. Tunc enim jura ſua ab omnibus cuſtodienda exiſtimet, quando & ipſe illis reverentiam præbet. Principes legibus teneri ſuis, nec in ſe convenit poſſe damnare jura, quæ in ſubjectis conſtituunt. Juſta eſt enim vocis eorum auctoritas, ſi quod prohibent, ſibi licere non patiantur.*

Leo Papa *in c. nos, ſi incompetenter 2. q. 7. Nos ſi incõpetenter aliquid & egimus, & ſubditis juſtæ legis tramitem non conſervavimus, veſtro ac miſſorum veſtrorum cuncta volumus emendare judicio: quoniam ſi*

nos, qui aliena debemus corrigere peccata, pejora committimus, certe non veritatis diſcipuli, ſed (quod dolentes dicimus) etiam præ ceteris errorū magiſtri. Inde magnitudinis veſtræ magnoperè clementiam imploramus, ut tales ad hæc, quæ diximus, perquirenda miſſos in his partibus dirigatis, qui Deum per omnia timeant, & cuncta (quemadmodum ſi veſtra præſens fuiſſet imperialis gloria) diligenter exquirant, & non tantùm hæc ſola, quæ ſuperius diximus, quærimus, ut examuſſim exagitent, ſed ſive minora, ſive etiam majora, illis ſint de nobis judicata negotia, ita eorum cuncta legitimo terminentur examine, quatenus in poſterum nihil ſit, quod ab eis indiſcuſſum, vel indefinitum remaneat.

Bonifacius VIII. *in c. ult. de Reſcript. in 6. Quod nobis licere non patimur, noſtris ſucceſſoribus indicamus.*

S. Thomas *1.2.q.96.a.5. Ad 3.* dicendum, *quòd Princeps dicitur eſſe ſolutus à lege, quantum ad vim coactivam legis: nullus enim propriè cogitur à ſe ipſo: lex autem non habet vim coactivā, niſi ex Principis poteſtate. Sic igitur dicitur Princeps eſſe ſolutus à lege, quia nullus in ipſum poteſt judicium condemnationis ferre, ſi contra legem agat: unde ſuper illud Pſalmi 50. Tibi ſoli peccavi, &c. dicit gloſſa: Quòd Rex non habet hominem, qui ſua facta dijudicet: ſed quantum ad vim directivam legis, Princeps ſubditur legi propriâ voluntate, ſecundum quod dicitur extra de conſtitutionibus capit. cùm omnes: Quod quiſque juris in alterum ſtatuit, ipſe eodē jure uti debet. Et Sapientis dicit auctoritas, Patere legem quam ipſe tuleris. Improperatur etiam his à Domino, qui dicunt, & non faciunt, & qui aliis onera gravia imponunt, & ipſi nec digito ea volunt movere ut dicitur Matth. 23. Unde quantum ad Dei judicium, Princeps non eſt ſolutus à lege quantùm ad vim directivam ejus ſed debet voluntarius non coactus legem implere. Eſt etiam Princeps ſupra Legem, in quantum ſi expediens fuerit, poteſt legem mutare, & in ea diſpenſare pro loco & tempore.*

II. *Ratio*, præter jam proximè ex S. Doctore allegatas, eſt, quia licet par in parem poteſtatem non habeat, multoque minus in ſe ipſum, ex quo capite S. Thomas *1.2.p.63.a 5.* docet, nullum poſſe ſibi legem ponere; cùm tamen lex bonum commune ſpectet, cujus cura maximè ad Papam pertinet: ex altera parte nihil magis hoc ipſum bonum commune legiſque obſervantiam impediat, eamque contemptui exponat, quàm ſi videant ſubditi contra illam à Papa agi, cujus exempla pro imperio ſunt; videtur ex hac ipſâ publici boni & legis ratione eſſe, ut à

Papa.

Papa obſerverui: quam rationem inſinuat Iſiderus in *c. juſtum d. 9 Tunc enim*, inquit *jura ſua ab omnibus cuſtodiri exiſtimet, quando & ipſe illis reverentiam prebet.* Et S. Ambroſius *l. 5 epiſt 32. ad Valentinianum Imperat. Quod cùm praeſcripſiſti aliis praeſcripſiſti etiam tibi, leges enim Imperator fert, quas primas ipſe cuſtodiat.* Et Innocentius III. eleganter *in c. magna 7. de voto: Praeterea non videbatur expedire, cùm ex abſolutione tua ſcandalum poſſet Laicorum mentibus generari, dicentium, ubi eſt Deus Clericorum? & hoc exemplo credentium, ſe ad voti obſervantiam teneri, quod enim agitur à prelatis, facilè trahitur à ſubditis in exemplum: juxta quod Dominus inquit ad Moſen in Levitico: Si Sacerdos, qui eſt unctus peccaverit, faciet delinquere populum.* Plin. in pan. *Vita Principis perpetua cenſura eſt, ad hanc dirigimur, nec tam nobis imperio, quam exemplo opus eſt.* Patercul. *l. 2. Princeps imperio magnus, exemplo maximus eſt.* Pacatus *in Theodoſ. Exaſperat homines imperata correctio, blandiſſimè jubetur exemplo.*

Non obſtat: Iſtud periculum, & nativam indecentiam, publicamque offenſionem abeſſe, ſi Princeps occultè, aut aliquoties tantùm in legem agat.

℞. Lege ſemel fixâ, poſitâque certae virtuti materiâ gravi, (ſicut v.g. lex jejunii ponit materiam gravem temperantiae) omnes pro gravitate materiae obligari, quotquot obligari poſſunt ac debent; poſſe autem & debere Papam obligari, jam dixi. Quamvis verò actus occultus aut rarus non valde offendat ſubditos, graviter tamen offendit legem in materia gravi, pro quolibet actu graviter obligantem: alioquin ſequeretur, nec ſubditum peccare, quia ſemel contra legem agendo, v.g. miſſam die Dominicâ non audiendo, parùm bono publico & Religioni, qui ſunt hujus praecepti fines, nocet; cùm poſſit aliis operibus piis boniſque operam dare. Et datâ licentiâ ſemel aut iterum legis negligendae, limes certus aut numerus definiri non poterit, ut ultrà non liceat: quamvis ergo una tranſgreſſio non multùm noceat, plurimùm nocet periculum, & quae ex illo conſequuntur.

Amplianda eſt Concluſio, ut Papa maximè contractibus pactiſque ligetur, quorum obligatio naturalis eſt *L. 1. ff. de pact.* Gail. *l. 2. obſer. 55. n. 7.*

III. *Limitatur 1.* Ut leges, quæ Papam dedecent, eum obligare non poſſint, ceſſante primâ legis conditione, quæ eſt, ut ſit juſta honeſtaque. Exemplum *in l. ſancimus C. de donat.*

Limitatur 2. Ut Papa non teneatur ſuis legibus vi coactivâ. S. Thom. *1.2.q.96.a.5.ad 3.* qui nec ab alio cogi poſſit, cùm non habeat ſuperiorem, &, ſi habet, non jam ſuâ ſed alienâ lege cogetur: nec à ſe ipſo, cùm nemo ſe ipſum cogat invitum: nam ſi vult, non cogitur. Deinde indignum eſſet, adverſumque Papæ Majeſtati, parem cum ſubditis pœnam ſubire.

Limitatur 3. Ex aliquorum ſententia abſente ſcandalo hanc obligationem eſſe levem & venialem. Palao *de Legib. p.24.* §. *1.* Leſſ. *de J. & J. l.2. c.35. dub.5.* Azor. *1.p.l.5. c.11.q.1.* ſed jam ſupra contrarium docuimus.

Limitatur 4. Ut ſicut Papa ex cauſa juſta & rationabili alios Privilegio, aut diſpenſatione eximere poteſt, ita & ſe ipſum: cur enim pejoris ipſe conditionis quàm alii? lex enim ex voluntate Papæ obligat: voluerit Titium lege complecti, non Cajum, hic liber erit, ligatus ille: ſicut ergo Cajum, ita ſe ipſum potuit lege excludere. De diſpenſatione docet S. Thomas *in 4. d.20. q.1. a.5. quæſtiunculâ 5. ad 3.* & latè Sanch. *de Matr. l.8.d.3.* quòd enim juriſdictionem voluntariam poſſit in ſe ipſum exercere, ſunt textus *in L. ſi conſul. ff. de adopt. L. un. ff. de off. Conſul. V. Abb. c. ex litteris n.11. de probat.* & *c. fin. de inſtit. n.5.* Et ratio eſt, tum quia ſi Papa ſuis ſe legibus obligare poteſt, ergo & ſolvere: poteſtas enim legislativa ad utrumque eſt: tum etiam quia, ùt diximus, in juriſdictione voluntaria, ubi nullius damnum agitur, poteſt ex legum permiſſione duas quis diſtinctaſque perſonas agere, agentis & patientis; modò ex ſpecialibus rationibus jure quis non prohibeatur, ùt ſe ipſum præſentare, *c. per noſtras, de jure patronat.* Tutor in rem propriam auctoritatem præſtare, *L.1. ff. de auctor. & conſens. Tut.* Capitulum ſibi Eccleſias unire, *Clement. 2. de reb. Eccl. non alien.* Sibi Beneficium conferre *c. fin. de inſtit. &c.*

§. III.

§. III.

Poſſe ſummum Pontificem ex juſtis cauſis in omni Lege Canonica diſpenſare.

Summaria.

1. *Quanti diſpenſationes Pontificias omnes etiam Galli faciant.*
2. *Poteſtatem in lege Canonica diſpenſandi ipſi Canones Papæ concedunt.*
3. *Teſtimonia S. Thomæ, S. Bernardi, S. Antonini.*
4. *Praxis Eccleſiæ Antiqua.*
5. *Et Rationes.*

I.

Actum agere videamur, ſi rem omnium temporum uſu, omnium Patrum teſtimoniis, eorumque etiam exemplis, qui hoc ipſum negare auſint, certam probatamque nos probare aggrediamur. An iſtud facem in meridie accendere non eſt, aut Lectorum non abuti patientiâ, dum cantilenam tam notam vulgatamque illi præcinimus? Qui verò locus qui terra eſt tam canonum legumque obſervans, quæ non multis privilegiis, ac libertatibus à ſede Apoſtolica, contra Canonum legumque ſeveritatem muniatur? Sacerdotia Regum arbitrio permiſſa: multa ac opulenta Beneficia in unum collata: Ordo Eccleſiaſticus toties non Principum tantùm obſequiis, ſed imperiis, legibus, foro ſubjectus: Ejuſdem ordinis Eccleſiaſtici bona ac facultates, tributis, collectis, ſtipendiis expoſita: Monaſteria in commendas, ut vocant, data: an hæc, multaque alia Canonibus non utcumque, ſed enixiſſimè vetita, ac graviſſimis pœnis ſancita? Et tamen in Galliis, nullo ſacros Canones offendendi metu hæc omnia peraguntur, quòd privilegiis ſe tutos arbitrentur, & pro his ipſis

ipſis privilegiis, & pro hac ipſa contra ſacros Canones vivendi liber-
tate, velut pro aris fociſque pugnatur: non ergo, ùt credimus, hæc
Canonicam ſeveritatem molliendi poteſtas tam illis inviſa eſt, quam
tam laxo ſinu admittunt, & admiſſam tam in amoribus habent, ut
nil minùs, quàm eam vel leviſſimè offendi patiantur. Immo ſi
Pallavicino Cardinali, in Hiſtoria Concilii Tridentini, fides habenda
eſt, (& verò habuit quàm maximam P. Maymbourg, qui in hiſto-
ria Lutheraniſmi hujus teſtimoniis unicè gaudet:) potiſſima cauſa
Concilii in Gallias non admiſſi, ea fuit, quòd timerent eo ſemel ex-
cepto, antiquos juxta Canones, eorumque obſervantiam, quæ à Con-
cilio imperabatur, recipi oportere, abolitis libertatibus, ac privilegiis,
quæ adverſus Canonum antiquam diſciplinam illi Regno Pontifices
dederant. Res ſic habuit. Henricus Magnus & promiſerat, &
juraverat Concilium recipere. Eo interfecto Medicæa Regina
nunquam, ut illud in Regnum admitteret, pervinci potuit, variiſque
artibus urgentem Pontificem ludificata eſt.

Primò: *Ignota ſibi decreta Tridentini; tempore aliquo iis per-
videndis opus eſſe.* Deinde: *Tridentinum necdum à Papa confir-
matum; exſpectandam ergo confirmationem.* Poſteà: *Regem Hi-
ſpaniæ recipiendo Concilio adhuc cunctari; cur ergo Galli propera-
rent?* Deinde: *A Pio Pontifice primum Gallico Oratori locum, pri-
masque ſedes ante Hiſpanum negari, quæ tamen antiquiſſima Poſſeſſio-
nis jure debebantur, cur ergo gratificaretur Pontifici Gallia, cum ab
illo lædebatur?* Tandem: *Hæreticos Hugonottos Concilio obniti,
eoq; promulgato, graviter offenſum iri, Regno in periculum & diſcor-
dias adducto.* Hactenus Gallorum exceptiones: ceſsârunt hæc
omnia. Concilium Hiſpania recepit, Papa confirmavit, tempus de-
liberandi fluxit, loci prærogativa Gallis conceſſa, Hugonotti exciſi,
nec ullus ab iis metus, & tamen Concilium exulat, quæ cauſa? Car-
dinalis Oſſatus Regis Chriſtianiſſimi Orator in ſuis Epiſtolis Gallicè
editis, & Pallavicinus *l. 24. Hiſtor. Trid. c. 10. & 11.* has dicunt renu-
endi Concilii veras cauſas eſſe:

*Quod Conciliū pluralitatē Beneficiorū & commendas ſeverè prohi-
beat, multaq; ſtatuat pro immunitate Eccleſ. quibus Libertatē Eccleſiæ
Gallicanæ, ejusq; privilegia offenſum iri Galli formident.* Galli ergo plùs
privilegiis indulgentiâ Pontificis Romani obtentis, quàm Cano-
nibus

nibus delectati, eâdem conſtantiâ, quâ Concilium petierant, petitum poſteà repulêre, adeò ſibi à Patrum diſciplina timebant, quàm nunc Pontifici objectant, ejúſque diſpenſationibus impenetrabilem, inacceſſam volunt, ut mirari planè ſubeat, quæ cauſa ſit canones tam ſubitò dulces, melleosque Gallis evaſiſſe, à quibus non multis retrò annis tantùm abhorrebant. Enimverò Pontifices hâc adverſum canones diſpenſandi poteſtate haud ægrè ceſſuros credimus, ſi tam facilè Galli privilegiis cedant, quæ à ſummis Pontificibus contra canones acceperunt. Quamquam nec contra canones factum eſt, quod illi ſemper conceſſerunt, ùt jamjam videbimus.

II. Leo Papa *epiſt. 85. c. 1. ad Epiſc. Africæ in c. exigunt. 1. q. 7. Exigunt cauſæ, ut non ſolùm in tales Præſules, ſed etiam in ordinatores eorum ultio competens proferatur. Sed circumſtant nos hinc manſuetudo clementiæ, hinc cenſura juſtitiæ, ut credamus delicta quædam utcunq; toleranda; quædam verò penitùs amputanda. Illos ergo, quorum provectio hoc tantùm reprehenſionis incurrit, quòd ex laicis ad officium Epiſcopale delecti ſunt, locum ſuum tenere permittimus; non præjudicantes Apoſtolicæ ſedis ſtatutis, nec beatorum Patrum regulas ſolventes: quia remiſſio peccati non dat licentiam delinquendi: nec quod potuit aliqua ratione concedi, fas erit ampliùs impunè committi: ne quod ad tempus piâ lenitate conceſſimus, juſtâ poſthac ultione plectamus.*

Innocentius III. ad Archidiaconum Bituricenſem in Gallia *in c. litteras 13. de Reſtitut. ſpoliat. In gradibus conſanguinitatis divinâ lege prohibitis reſtitutioni aditus præcludatur; ſed conſtitutione interdictis humanâ reſtitutio locum habeat cum effectu, cùm in illis diſpenſari non poſſit, & in iſtis poſſit diſpenſari, ſicut B. Gregorius & multi alii diſpensârunt.*

Idem Innocentius III. *epiſt. ad Præpoſitum, & Capitulum Cameracenſe in c. propoſuit 4. de conc. præb. Licèt autem intentionis noſtræ non ſit, inveſtituras de vacaturis factas contra canonum inſtituta ratas habere, qui ſecundùm plenitudinem poteſtatis de jure poſſumus ſupra jus diſpenſare, &c.*

Idem *in epiſtola ad Archiepiſc. Cantuarienſem in c. innotuit 20. de elect. Quamvis autem Canon Lateranenſis Concilii ab Alexandro Prædeceſſore noſtro editus non legitimè genitos adeo perſequatur, quod electionem talium irritum eſſe nullam: nobis tamen per eam adempta non fuit diſpenſandi*

 facultas,

facultas, cùm ea non fuerit prohibentis intentio, qui ſucceſſoribus ſuis nullum potuit in hac parte præjudicium generare, pari poſt eum, immo eâdem functuris poteſtate.

Idem Decano & Capitulo Andegavenſi in Gallia *in c. inter 2. de transl. Epiſc. Nos intuentes, qui licèt ſibi munus conſecrationis impenſum, nec prioris Eccleſiæ ipſum Pontificem fecerit, nec ſecundæ: cùm ad primam non fuerit conſecratus, & ad ſecundam (priori vinculo perdurante) non potuerit canonicè conſecrari, adhuc conjugaliter alteri alligatus, ei tam à vinculo prioris Eccleſiæ, quàm à pœna ſuſpenſionis penitùs abſoluto, de benignitate ſedis Apoſtolicæ duximus concedendum, ut priori conſenſu hactenus perdurante Andegaven. Eccleſiam ſtudeat gubernare.* Honorius III. ad Epiſcopum Ventenſem *in c. ex parte 3. de Capell. Monach. Cùm autem id obviet Lateranenſi Concilio, de quo nulla mentio eſt in litteris antedictis: fraternitati tuæ breviter reſpondemus, quòd hujusmodi litteras ab Apoſtolica ſede non credimus emanâſſe. Quòd ſi per occupationem forſitan emanaverint, nolumus per hoc derogari Concilio ſupradicto.* Poteſt ergo ſummus Pontifex Concilio generali derogare, ſi in clauſula derogativa hujus faciat expreſſam mentionem. Quod etiam in loco mox citando habetur.

Idem Innocentius III. in Concilio Lateranenſi *in c. nonnullis 28. de Reſcript. Cùm autem per Judicium injuriis aditus patere non debeat, (quas obſervantia interdicit) ſtatuimus, ne quis ultra duas diætas extra ſuam diœceſim per litteras Apoſtolicas ad judicium trahi poſſit. Niſi de aſſenſu partium fuerint impetratæ, vel expreſſâ de hac conſtitutione fecerint mentionem.*

Gratianus *poſt c. ideò 25. q. 1. §. his ita: Sacro-ſancta Romana Eccleſia jus & auctoritatem ſacris canonibus impertitur, ſed non eis alligatur. Habet enim condendi canones poteſtatem, utpote quæ caput eſt, & cardo omnium Eccleſiarum, à cujus regula nemini diſſentire licet. Ita ergo canonibus auctoritatem præſtat, ut ſeipſam non ſubjiciat eis.*

Hadrianus II. Papa in epiſtola ad Baſilium Imperatorem, quæ in 8. Synodo *Act. 1.* recitata eſt, & à Patribus probata. *Verùm quia pietas tua cum Eccleſiaſtica miſericordia nos circa illos ad id, quod humanius eſt, exhortatur: nolumus ignorare, quoniam ultrà quàm dici poſſit, hinc fateor, mœrore comprimimur, immenſóque dolore conſtringimur, eos nimirum non ſolùm beatæ memoriæ deceſſoris mei Papæ Nicolai, quibus & ipſe ſubſcripſi, juſtis ſanctionibus creberrimè percellentibus, verùm etiam ſanctorum Patrum regulis ſeveriſſimè, ſeu quodammodo peremptoriè punientibus. Verumta-*

rumtamen propter pacem faciliùs obtinendam, propter quæ tantam multitudinem, ſi tamen reſipuerint, miſericorditer liberandam (ut cum ſancto Gelaſio Papa dicamus) neceſſariâ rerum diſpenſatione conſtringimur, & Apoſtolicæ ſedis moderamine convenimur, ſic Canonum Paternorum decreta librare, & retrò præſulum deceſſorumq; noſtrorum præcepta metiri, ut quæ præſentium neceſſitas temporum reſtaurandis Eccleſiis relaxanda depoſcit, adhibitâ conſideratione diligenti, quantum poteſt fieri, temperemus: quod & nos æquâ poſſumus pro lucrandis fratribus ratione proſequi, & temporum neceſſitati conſulendo penitùs imitari: Photii duntaxat ordinationem ab hujus moderamine pietatis interim prorſus excipientes, eamq; paſſim, & præter examen nullatenus admittentes.

III. S. Thomas *1.2.q.96.a.4. Diſpenſatio propriè importat commenſurationem alicujus communis ad ſingula; unde etiam gubernator familiæ dicitur diſpenſator, in quantum unicuiq; de familia cum pondere & menſura diſtribuit, & operationes & neceſſaria vitæ. Sic igitur & in quacunq; multitudine ex eo dicitur aliquis diſpenſare, quia ordinat, qualiter aliquod commune præceptum ſit à ſingulis adimplendum. Contigit autem quandóq; quod aliquod præceptum, quod eſt ad commodum multitudinis ut in pluribus, non eſt conveniens huic perſonæ, vel in hoc caſu: quia vel per hoc impediretur aliquid melius, vel etiam induceretur aliquod malum, ſicut ex ſuprà dictis patet. Periculoſum autem eſſet, ut hoc judicio cujuslibet committeretur: niſi fortè propter evidens & ſubitum periculum: ut ſuprà dictum eſt: & ideò ille qui habet regere multitudinem, habet poteſtatem diſpenſandi in lege humana, quæ ſuæ auctoritati innititur, ut ſcilicet in perſonis vel in caſibus, in quibus lex deficit, licentiam tribuat, ut præceptum legis non ſervetur. Si autem abſq; hac ratione pro ſola voluntate licentiam tribuat, non erit fidelis in diſpenſatione, aut erit imprudens: infidelis quidem, ſi non habet intentionem ad bonum commune: imprudens autem, ſi rationem diſpenſandi ignoret: propter quod dicit Dominus Lucæ 12. Quis putas fidelis diſpenſator & prudens, quem conſtituit Dominus ſuper familiam ſuam?*

Idem in quod libero *4.q.8.a.3. Non eſt dubitandum, quòd Papa habeat plenitudinem poteſtatis in Eccleſia, ita ut quæcumq; ſunt inſtituta per Eccleſiam vel Eccleſiæ Prælatos, ſint diſpenſabilia ab ipſo.* Eadem habet S. Doctor *in Tractatu contra impugnantes Religionem.*

S. Bernhardus *l. 3. de conſiderat. c. 4. Subtrahuntur Abbates Epiſcopis, Epiſcopi Archiepiſcopis, Archiepiſcopi Patriarchis, ſive Primatibus.*

Bonáne ſpecies hæc? mirum eſt, ſi excuſari queat vel opus. Sic factitando vos probatis habere plenitudinem poteſtatis, non itidem plenitudinem juſtitiæ. Facitis hoc, quia poteſtis, ſed utrum & debeatis, quæſtio eſt & quomodo? non indecens tibi voluntate pro lege uti? & quia non habes, ad quem appelleris, poteſtatem exercere, negligere rationem? &c.

Idem S. Bernardus *epiſt. 131.* ita Mediolanenſes alloquitur: *Nunc verò audi me inclita plebs, gens nobilis, civitas glorioſa. Audi, inquam, me (veritatem dico non mentior) dilectorem tui, Zelatorem ſalutis tuæ. Romana Eccleſia valde clemens eſt, ſed nihilominus potens. Fidele Conſilium, & omni acceptione dignum. Noli abuti clementiâ, ne potentiâ opprimaris. Sed dicit aliquis: debitam ei reverentiam exhibebo, & nihil amplius. Eſto. Fac quod dicis: quia ſi exhibeas debitam & omnimodam. Plenitudo ſiquidem poteſtatis ſuper univerſas orbis Eccleſias, ſingulari prærogativâ Apoſtolicæ ſedi donata eſt. Qui igitur huic poteſtati reſiſtit, Dei ordinationi reſiſtit. Poteſt, ſi utile judicaverit, novos ordinare Epiſcopatus, ubi hactenus non fuerunt. Poteſt eos, qui ſunt, alios deprimere, alios ſublimare, prout ratio ſibi dictaverit, ita ut de Epiſcopis creare Archiepiſcopos liceat: & è converſo, ſi neceſſe viſum fuerit. Poteſt à finibus terræ ſublimes quaſcumq; perſonas Eccleſiaſticas evocare, & cogere ad ſuam præſentiam non ſemel aut bis, ſed quoties expedire videbit.*

Idem *L. 2. de conſider. c. 8. Jacobus, qui videbatur columna Eccleſiæ, unâ contentus eſt Hieroſolymâ, Petro univerſitatem cedens. Pulchrè verò ibi poſitus eſt, ſuſcitare ſemen defuncti fratris, ubi occiſus eſt ille. Nam dictus eſt frater Domini. Porrò cedente Domini fratre, quis ſe alter ingerat Petri qrærogativæ? Ergo juxta canones tuos alii in partem ſollicitudinis, tu in plenitudinem poteſtatis vocatus es. Aiorum poteſtas certis arctatur limitibus, tua extenditur & in ipſos, qui poteſtatem ſuper alios acceperunt. Nonne ſi cauſa extiterit, tu Epiſcopo cœlum claudere, tu ipſum ab Epiſcopatu deponere, etiam & tradere Sathanæ potes? Stat ergo inconcuſſum privilegium tuum, tibi tam in datis clavibus, quàm in ovibus commendatis.*

S. Antoninus in Summa *Tit. 23. c. 2. §. 6. Quòd Concilia generalia non poſſint præfigere legem Papæ, notat Abbas de Sicilia ſuper c. ſignificâſti. de elect. Quòd Concilia generalia non poſſunt ſtatuendo præfigere legem Papæ; immo in omnibus ſtatutis Concilii intelligitur tacitè excepta auctoritas Papæ, & textus hujus decretalis ſignificâſti, frequenter allegatur, præſertim in*

materia,

materia, ubi diſputatur de poteſtate Concilii & Papæ. Et vide de hoc bonum textum 9. q. 3. ubi dicitur: Nemo judicabit, vel judicare poteſt primam ſedem, ſc. Papam: nec Auguſtus, nec Populus, nec Clerus. Et c. aliorum & multa alia capp. ibi poſita, ad idem faciunt. Et per iſtum textum arguit Johann. Quòd ſententiæ Papæ eſt ſtandum, quando præjudicat ſententiæ totius Concilii: & remittit ad notata in c. in iſtis. diſt. 4. & c. ſicut diſt. 14. Infert etiam Joann. Quòd per iſtum textum ſolum Papa poteſt interpretari ſtatuta Concilii: nec mirum, cùm ſecundùm eum poſſit & tollere limitare: ut c. ſtatutum. de reſcrip. lib. 6. Vide bonam gloſſ. in c. ubi periculum. de elect. lib. 6. quæ dicit, quod licèt non ſit licitum, quòd Papa revocet ſtatuta Concilii ſine ipſius Concilii conſilio: poteſt tamen ſi vult. Pro quo facit textus hîc & ibi: ſed textus iſte, & omnia prædicta debent limitari, & reſtringi ad ea, quæ dependent à plena diſpoſitione Papæ: nam in his, quæ ſunt Juris poſitivi, indubitanter eſt Papa ſupra Concilium: quia ipſe eſt caput Eccleſiæ. Unde licèt poteſtas ſit data Papæ & toti Eccleſiæ: Papæ tamen tributa eſt tanquam capiti: unde debet corpus moveri à diſpoſitione capitis.

IV. Huic ſacrorum Canonum Patrumque doctrinæ continua Eccleſiæ praxis, & exempla adſtipulantur: recentibus quidem pleni ſunt libri, hominumque memoria: ex antiquis aliqua proferemus.

Anno CDXXXIV. Cæleſtinus Papa contra canones Nicæni Concilii *15. & 16.* (qui habentur *causâ 7. q. 1.*) petente Theodoſio Imperatore Proclum Epiſcopum Cyzicenum transfert ad ſedem Conſtantinopolitanam. Socr. *l. 7. cap. 39.* Baronius *ad hunc annum n. 1.*

Anno CDLXXIX. Simplicius Papa permittit contra canones Nicæni Concilii Stephanum Epiſcopum Antiochenum, non Antiochiæ, ſed Conſtantinopoli eligi; idque turbas, cædesque, quæ ab Eutychianis imminebant, vitandi cauſâ; acceptâ priùs tamen à Zenone Imperatore cautione, hanc conceſſionem privilegiis Eccleſiæ Antiochenæ innoxiam fore, nec in jus & exemplum ab Archiepiſcopis Conſtantinopolitanis, (nam conabantur) deductum iri. V. epiſt. Simplicii Pontif. *13. ad Zenonem Auguſtum & Acacium Patriarcham, quæ eſt 15.* easque recitat Baronius.

Anno DCCCLXXI. Ignatius Patriarcha miſſis Romam legatis ab Hadriano II. diſpenſari petit, laxarique octavæ Synodi Decreta, quibus à ſacris dignitatibus prohibebantur, quos Photius promoviſſet,

quique a ſi eſſent ſententiæ in Nicolaum Pontificem dictæ ſubſcribere. Verba ſupplicantium ſunt.

Deinde quoq; ſuper Theodoro, qui à nobis quidem conſecratus eſt Metropolita Cariæ: multùm enim laboravit, & afflictus eſt ab initio injuſta & iniqua dejectionis noſtræ: in noviſſimis verò cum miſero Photio conveniens propter ejus immenſa tormenta, quæ ſibi reſiſtentibus inferebat, conſenſit & uſq; ad ultimum ipſius diem, repœnitens nihilominus rurſus corde contrito & ſpiritu humilitatis veniam expetivit: prohibuerunt eum Sacerdotio fungi quoquo modo ſanctiſſimi Vicarii almitatis veſtræ, eò quòd ſubſcripſerit, ut fatebantur, in eam, quæ facta eſt ab infeliciſſimo Photio quaſi depoſitio beatiſſimi & optimi Patris noſtri Nicolai deceſſoris ſanctitatis tuæ. Hæc ſunt de quibus rogamus ſanctitatem veſtram, ut ſi poſſibile ſit, utatur verbo diſpenſationis & miſericordiæ in his, cùm alia omnia optimum & commodum finem ac diſpoſitionem ſuſceperint. Habetur integra epiſtola poſt acta 8. Synodi. Negavit Hadrianus tam graves ſibi cauſas videri, ob quas à Patribus octavæ Synodi ſtatuta reſcindi oporteret. Repetitæ igitur *Anno DCCCLXXXVI.* à Stiliano Metropolita Neocæſareæ ad Stephanum Papam preces, quarum hæc ſumma fuit: *Quoniam verò ſcimus, quòd à veſtra Apoſtolica ſede corrigi, & juxta Canones corrigi debemus: hac de cauſa humilibus his noſtris litteris tuam oramus venerabilitatem, ut miſericorditer nobiſcum agas, cum populo videlicet, qui non ſine rationabili cauſa Photii ordinationem recepit, ut ne qui Apoſtolicæ ſedis Legatos Rodoaldum & Zachariam, qui initio Photium confirmârunt in Conſtantinopolitana ſede, deinde Eugenium & Paulum, qui ſecundâ vice cum Photio communicârunt, excepit unà cum Photio interitu damnetur, ne alius infinitus numerus ab Eccleſia pellatur: hoc enim facere conſuevit Eccleſia. Oecumenica enim Synodus Quarta Dioſcorum iniquitatis Principem, & auctorem, Flaviani interfectorem, beati videlicet Patriarchæ Conſtantinopolitani, damnavit, & homicidam & hæreticum, ut qui auſus eſt ſanctiſſimo Papæ Leoni excommunicationem irrogare: eos verò qui à Dioſcoro fuerant ordinati, vel lapſi fuerant, cùm tamen pietatis ſectatores fuiſſent, per pœnitentiam illos ſuſcepit. Nicæna etiam ſeptima Synodus auctores hæreſis Iconomachorum damnavit, illorum verò ſequaces per pœnitentiam admiſit. Quapropter decet etiam tuam ſingularem virtutem, Photium quidem tanquam ab initio ſchiſmaticum, & à ſchiſmaticis illegitimè ordinatum, & propter alia multa, quæ operatus eſt mala, expellere: eos verò qui*

rò qui ab ipſo decepti ſunt, miſericorditer cum illis diſpenſari rogamus, ut Eccleſiæ Conſtantinopolitanæ pax & tranquillitas ita reſtituatur, & non alii quidem Apollo, alii Cephæ ſint, & alii Pauli, & ſic unum Corpus Eccleſiæ dividatur, ſed omnes unanimes, tanquam unum caput habentes, Chriſtum Deum & Salvatorem omnium noſtrûm, omnes communiter illi laudes offeramus, & ejus præcepta ſimiliter prædicemus. Neque propter unum hominem peccatorem tantus numerus pereat. Sed morante adhuc Stephano, & poſteà morte ſublato, tandem à Formoſo Pontifice Orientali Eccleſiæ, quæ preces in communem cauſam ſociaverat, facta eſt gratia; verba Pontificis ad Stilianum hæc ſunt: *Oportebat iſtam Eccleſiam, in qua talia deprehenduntur facta, graviſſimas dare pœnas, ut hujusmodi pœnis veſtra Eccleſia purgaretur. Continet autem nos benignitas, & fratrum dilectio, quæ nobis perſuadet, ut alia quidem toleremus, alia verò omnino è medio tollamus. Quapropter miſimus è latere noſtro Religioſiſſimos Epiſcopos Landenulphum Capuanum & Romanum, quibuſcum ſanctitatem etiam tuam hortamur convenire, nec non Theophylactum Metropolitanum Ancyræ, & Petrum fidelem noſtrum: ut ita ante omnia in Photium prævaricatorem, & legum everſorem ſententia à Prædeceſſoribus Oecumenicis Pontificibus ante omnia ſynodicè prolata, nec non à noſtra humilitate confirmata perpetuo tempore immutabilis permaneat. Cum iis verò, qui à Photio fuerunt ordinati, miſericorditer nos gerentes, decernimus, ut oblatis libellis ſe deliquiſſe fateantur, & pœnitentiâ veniam deprecentur, pollicentes ſe nunquam tale quid commiſſuros. Deinde his peractis, quæ ſequuntur omnia, quæ noſtris litteris mandata conſpiciuntur, unà cum prædictis viris ſanctitas tua peragat, ne aliquid addendo, nec deminuendo aut commutando. Ita enim & à nobis, & à reverentia tua in communionem fidelium receptis ut laicis, ſcandalum delebitur.*

S. Martinus Papa contra canonem Apoſtolicum in caſu neceſſitatis bigamum ad minores, immo etiam Subdiaconatum admittit *in c. Lector. d. 34.* Nec obſtat *c. nuper de bigamis*, quo non abſolutè poteſtas in bigamia diſpenſandi negatur, ſed tantùm eam facilè non concedi innuitur.

S. Gregorius M. circa annum DCI. contra antiquos canones ac etiam Concilii Lugdunenſis, qui usque ad ſeptimum Conſanguinitatis gradum matrimonia vetabant, cum Anglis diſpenſat, ùt habetur *in c. quadam Lex 35. q. 3.*

V. Patet

V. Patet ergo ex hactenus citatis canonibus, uſúque Eccleſiæ perpetuo, ſemper hanc diſpenſandi facultatem penès Romanum Pontificem fuiſſe, cámque qui neget, aut nimiâ rerum ignorantiâ laborare, aut nimiâ præfidentiâ, perinde ac ſi credere tu poſſis, aut alteri perſuaſum velis, lucem in meridie, in mari aquam non eſſe: Immo ſi canones, ſi experientia ceſſent, an non hoc ipſum ratio ipſa convincit? leges enim locis, hominibus, temporibus aptantur, quæ ſicut variant, ita legem variari aut flecti oportet: ridiculus ſit nauta, qui aliter ventis ſpirantibus, non ipſe viciſſim aliter velum inflectat; quando ad portum venturus, ſi auris, undæque non pareat? Lex quæ multis profuit, non paucis nocuerit: quæ centum retrò annis ſeveritate animos continuit, eâdem ſeveritate incitabit, legúmque contemptum inducet, niſi molliantur: alii ſunt præpotentes, qui leges non ferunt; laxandæ ergo ſunt, minorique malo, majus avertendum: alii ſunt, quorum imbellicitas legibus opprimitur potiùs quàm juvatur; ergo mitigandæ ſunt leges, nec onus addendum jam cadentibus: alii quos legum obſervantia, matrimoniis, pace, religione, fœderibus arcet, quæ ſit crudelitas & illos tam multis malis, & Rempublicam aliquâ indulgentiâ non eximere? Omnium pedibus eundem calceum, omnium moribus idem pharmacum aptabis, idemque ùt dici ſolet, omnium oculis collyrium? ergo tam Reipublicæ aliqua neceſſaria eſt diſpenſatio, quàm animo aliqua quies, corpori aliqua à laboribus feriatio. Cui ergo diſpenſatio committetur? Omnibus? nullæ leges erunt, aut nulla legum obſervatio. Nulli? hoc humanæ conditioni, totque neceſſitatibus plùs quàm durum, nihil ſperare poſſe. Concilio? Serum rarúmque remedium, morbo in dies medicinam poſtulante, & plerúmque nec moras patiente. Alicui? & cui parciùs quàm uni? tutiùs quàm communi paſtori? meliùs potiúſque quàm Vicario Chriſti? Aut ergo nulla diſpenſatio admittenda eſt; quod plùs quàm inhumanum: aut aliqua concedenda, & nulli magis honeſtiúſque quàm Romano Pontifici; nam ſi hunc excludas, multo magis alios excludes, minori poteſtate, minori gratiâ, Deique ſpiritu minùs inſtructos.

§. IV.

§. IV.

Non poſſe tamen ſummum Pontificem aut in omni lege Canonica, aut ſine cauſa diſpenſare; & quænam ſint legitimæ cauſæ?

Summaria.

1. *Non poteſt Papa in omni lege Canonica diſpenſare.*
2. *Nec ſine cauſa.*
3. *Diſpenſatio in lege divina & naturali ſine cauſa eſt irrita, & ſola diſſimulatio Principis non inducit diſpenſationem.*
4. *Quæ ſint cauſæ diſpenſandi, quas pro legitimis ſacri Canones admittunt.*

I.

ELeganter Papinianus monuit *in lib. 15. ff. de conditionibus inſtitut. Quæ facta lædunt pietatem, exiſtimationem, verecundiam noſtram, & contra bonos mores fiunt, nec facere nos poſſe credendum eſſe.* Quod etiam habetur *l. 29. ff. de jure dotium.* Non ergo ii nos ſumus, qui minorem honeſti curam, ſenſumque quàm Ethnicus ille habeamus; & Pontificis Max. auctoritatem, quæ muniendæ rationi, proferendæque virtuti à Deo conſtituta eſt, contra rationem, contràque virtutem armare velimus: poteſt Papa quod licet, quod decet; quæ nec decent, nec licent, non poteſt; & ſicut nullâ poteſtate, nullóque privilegio fieri poteſt, ut Papa non ſit animal rationale, ita nullâ ratione fieri poteſt, ut non debeat ratione uti, & contra rationem facta damnare.

Non ergo poteſt in iis Papa diſpenſare, quæ velut fundamenta nerviqúe ſunt Eccleſiaſticæ diſciplinæ: & quibus indulgentiâ ſublatis, neceſſe eſt Eccleſiam velut decolorari, ùt ſancti Patres loquuntur.

S. Leo Papa epiſtolâ ad Ruſticum Narbon. Epiſc. *in c. 2. d. 14. Sicut quædam ſunt*, inquit, *quæ nullâ poſſunt ratione convelli; ita multa*

ſunt, quæ aut pro neceſſitate temporum , aut pro conſideratione ætatum oporteat temperari: illa conſideratio ſemper ſervata, ut in iis, quæ vel dubia fuerint, aut obſcura, id noverimus ſequendum, quod nec præceptis Evangelicis contrarium, nec decretis ſanctorum Patrum inveniatur adverſum.

Gelaſius Papa epiſt. ad Epiſc. per Lucaniam conſtitutos *in c. & ſi illa 1 q. 7. Etſi illa nonnunquam ſinenda ſunt, quæ, ſi ceterorum conſtet integritas, nocere ſola non valeant: illa tamen ſunt magnopere præcavenda, quæ recipi, niſi manifeſtâ decoloratione non poſſunt. Ac, ſi ea ipſa, quæ nullo detrimento aliquoties indulgenda creduntur, vel rerum temporumq; cogit intuitus, vel accelerata proviſionis reſpectus excuſat; quanto magis illa nullatenus mutilanda ſunt, quæ nec ulla neceſſitas, nec Eccleſiaſtica prorſus extorquet utilitas?*

II. Sic etiam non poteſt Papa abſque legitima honeſtáque cauſa in lege Canonica diſpenſare, eſſet enim hujuſmodi diſpenſatio imprudens, noxia, diſciplinæ adverſa, repugnansque & obligationi, quâ tenentur Pontifices proprias ac anteceſſorum leges obſervare, & officio Papæ, cujus eſt canones cuſtodire, non violandos exponere, & etiam juramento, quo ſe, cùm Pontificatum ingreditur, obſtringit. Audiamus ipſorum Pontificum, Patrumque teſtimonia.

Clerus Romanus in Epiſt. ad S. Cyprianum Epiſcopum *in c. abſit d. 50. Abſit à Romana Eccleſia vigorem ſuum tam profanâ facilitate dimittere, & nervos ſeveritatis everſâ fidei Majeſtate diſſolvere, ut cùm adhuc non tantùm jaceant, ſed & cadant everſorum fratrum ruinæ, properata nimis remedia communicationum utiq; non profutura præſtentur, & nova per miſericordiam falſam vulnera veteribus transgreſſionis vulneribus imprimantur, ut miſeris ad everſionem majorem eripiatur & pœnitentia. Ubi enim poterit indulgentia medicina proficere, ſi etiam ipſe medicus interceptâ pœnitentiâ indulget periculis? ſi tantummodò operit vulnus, nec ſinit neceſſaria temporis remedia conducere cicatricem? Hoc non eſt curare; ſed, ſi dicere verum volumus, occidere.*

S. Damaſus Papa *Epiſt. ad Aurel. Carthagin. Epiſ.* quæ habetur præfixa *Tomo 1. Concilior. Violatores voluntarii Canonum graviter à ſanctis Patribus judicantur, & à Spiritu Sancto (cujus inſtinctu ac dono dictati ſunt) damnantur: quemadmodum blaſphemare Spiritum S. non incongruè videntur, qui contra eosdem ſanctos Canones non neceſſitate compulſi, ſed libenter (ut præfixum eſt) aliquid aut protervè agunt, aut loqui præſumunt, aut facere volentibus ſponte conſentiunt. Talis enim*

præ-

præſumptio manifeſtè unum genus eſt blaſphemantium Spiritum Sanctum, quemadmodum (ut jam prælibatum eſt) contra eum agit, cujus impulſu & gratiâ iidem ſancti editi ſunt Canones. Diabolica verò nequitia plerósq; ſubtiliter fallere ſolet, & ita quorundam imprudentiam per ſimilitudinem pietatis ſæpiſſimè illudit, ut pro ſalutaribus nocitura perſuadeat. Idcirco norma ſanctorum Canonum, qui ſunt ſpiritu Dei conditi, & totius mundi reverentiâ conſecrati, fideliter à nobis eſt ſcienda, & diligenter tractanda; ne quovis modo ſanctorum Patrum ſtatuta abſq; inevitabili neceſſitate, quod abſit, transgrediamur; ſed fideliſſimè per ea gradientes, cum eis, qui eos inſtinctu divino condiderunt, mercedis gloriam & laboris cumulum, eorum meritis, auxiliante Domino, habere mereamur.

Hadrianus II. Papa *epiſt. ad Baſilium Macedonem Imperat. Neq; enim nobis moris eſt, ut pro libitu proprio paternis ſanctionibus abutamur, quemadmodum quibusdam, qui apud vos ſumma rerum Eccleſiaſticarum gubernacula moderantes, tunc Synodorum ſtatuta, vel etiam Apoſtolicæ ſedis decreta proferunt, cùm vel alios lædere, vel ſe juvare concupiſcunt. Et hæc tunc ſub ſilentio tegunt, quando fortaſſe contra ſe, vel pro aliis proponerentur, ſi noſtra, more priorum, æquitas in veſtræ Urbis Præſules majorum regulis obviantes commoveri ſeveriùs voluiſſet. Quamvis multa inſtantia & certamen viri prudentiſſimi & religioſiſſimi Egumeni, ac vaſorum ſacrorum cuſtodis Theognoſti, qui de pietatis veſtræ virtutibus, & probabilium morum inſignibus, & trophæorum triumphis, atq; beneficiorum veſtrorum piè ſibi præſtitorum multitudine nos plurimùm relatione ſuâ lætificavit, & qualiter diebus veſtris, ſuperno brachio atq; ſtudio & ſolertia veſtra Chriſtianitas proſperetur, enarrans multimodas laudes ſanctæ Trinitati reddendas, & gratias alacriores exhibuit, ad poſtulata divinitùs muniendo Imperio veſtro concedenda nos ſupra modum efflagitaverit, & ultrà quàm dici poſſit, ſolito & priſco more, ac pro Eccleſiaſticis utilitatibus frequenter impenſo, crebris ſuggeſtionibus inſtigârit: ſuper quibus tamen propter jam deſignatam cauſam nec annuere poſſumus, nec quidquam præter quod jam evangelizatum eſt, ullo modo definire.*

Concilium Tridentin. *ſeſſ. 25. de Reform. c. 18. Sicut publicè expedit, legis vincula quandoq; relaxare, ut pleniùs evenientibus caſibus, & neceſſitatibus pro communi utilitate ſatisfiat: ſic frequentiùs legem ſolvere, exemplóque potiùs, quàm certo perſonarum, rerúmque delectu, petentibus indulgere, nihil aliud eſt, quàm unicuique ad leges transgrediendas adi-*

ium aperire. Quapropter ſciant univerſi, ſacratiſſimos Canones exactè ab omnibus, & quoad ejus fieri poterit, indiſtinctè obſervandos. Quòd ſi urgens, juſtáque ratio, & major quandóque utilitas poſtulaverint, cum aliquibus diſpenſandum eſſe; id causâ cognitâ, ac ſummâ maturitate, atq; gratis, quibuſcumque, ad quos diſpenſatio pertinebit, erit præſtandum; alitérque facta diſpenſatio ſurreptitia cenſeatur.

Baronius *ad annum DCCCLXIX.* recitat juramentum, quo ſummi Pontifices, antequam inaugurarentur, ſe obſtringebant, ubi inter alia: *Diligentiùs autem & vivaciùs, quamdiu vixero, omnia decreta Canonica prædeceſſorum Apoſtolicorum noſtrorum Pontificum, quæcunq; ipſi ſynodaliter ſtatuerunt, & probata ſunt, confirmare, & indiminuta ſervare, & ſicut ab eis ſtatuta ſunt, in ſui vigoris ſtabilitate cuſtodire: quæq; vel quoſcunq; condemnaverunt vel abdicaverunt, ſimili ſententiâ condemnare vel abdicare. Diſciplinam & ritum Eccleſiæ ſicut invenimus à Sanctis prædeceſſoribus meis canonicè traditum, quamdiu vita in iſtis comes fuerit, illibatè cuſtodire, & indiminutas res Eccleſiæ conſervare, neq; alienare, ſeu in feudum, cenſum, vel emphyteuſim dare quomodolibet ex quacunque cauſa; & ut indiminutè cuſtodiantur, operam dare. Nihil de traditione, quam à probatiſſimis prædeceſſoribus meis canonicè traditam & ſervatam reperi, diminuere vel mutare, aut aliquam novitatem admittere; ſed ferventer, ut eorum verè diſcipulus, & ſequipeda totis mentis meæ conatibus, quæ tradita canonicè comperio, & ſervare & venerari.*

S. Bernardus *l.3 de Conſiderat. c. 4. Spiritualis homo ille, qui omnia dijudicat, ut ipſe à nemine dijudicetur, omne opus ſuum trinâ quadam conſideratione præveniet. Primum quidem an liceat, deinde an deceat, poſtremò an expediat. Nam etſi conſtet in Chriſtiana utiq; Philoſophia non decere, niſi quod licet, non expedire, niſi quod decet & licet: non continuò tamen omne quod licet, decere aut expedire conſequens erit. Age aptemus, ſi poſſumus, tria iſta operi huic. At quomodo non indecens tibi voluntate pro lege uti, & quia non eſt ad quem appelleris, poteſtatem exercere, negligere rationem? Tûne major Domino tuo, qui ait: Non veni facere voluntatem meam? Quanquam non minùs dejecti quàm elati animi eſt, veluti rationis expertem non pro ratione, ſed pro libitu agere, nec judicio agi, ſed appetitu. Quid tam beſtiale? & ſi indignum cuivis utenti ratione, vivere ut pecus? Quis in te rectore omnium tantam contumeliam naturæ, honoris injuriam ferat? Sic degenerando (quod abſit) gene-*

nerale

nerale opprobrium feciſti proprium tibi: Homo cùm in honore eſſet, non intellexit, comparatus eſt jumentis inſipientibus, & ſimilis factus eſt illis.
S Thomas *1 2.q.79.a.4. Si autem rector univerſitatis abſq; ratione pro ſola voluntate licentiam tribuat, non erit fidelis in diſpenſatione, aut erit imprudens: infidelis quidem, ſi non habet intentionem ad bonum commune: imprudens, ſi rationem diſpenſandi ignoret, propter quod dicit Dominus Lucæ 12. Quis putas eſt fidelis ſervus & prudens, quem conſtituit Dominus ſuper familiam ſuam?*

III. Immo ſi agamus de jure divino aut naturali, v. g. in votis & juramentis, diſpenſatio abſque cauſa legitima non tantùm illicita eſt, ſed omnino invalida, (a) nec in foro externo, cùm in jure divino aut naturali, præſertim ad petitionem partis diſpenſatur, præſumitur juſta cauſa, niſi probetur, cùm ſæpiſſimè aut importunitate aut mendaciis Principes victi concedant, quæ non oporter *c. ult. de Reſcript. in 6. & c. 6. extra eod. & l. 1. C. de petition. bonorum ſublat.* V. Sanchez *cit. n. 14.* multo minùs ſolâ impunitate ac diſſimulatione Principis inducitur diſpenſatio per textum & DD. *in c. cùm jam dudum. de præbend. & c. 3. de cognat. ſpirituali*, & docet Sanchez *L. 2. de matrim. d. 38. n. 12.* ubi reſpondet ad celebre *c. quia circa. de conſang. & affinit.* & *l. 8. d. 5. n. 25.* Abb. *in c. veniens de fil. Presbyt. n. 7.* Menoch. *de præſumpt. l. 2. 20. n. 32.* Et ratio eſt, quia diſſimulatio ad permiſſionem potiùs pertinet, quæ non excuſat, quàm ad diſpenſationem: hæc enim cùm ſit gratia & beneficium, ac legitimâ causâ nitatur, non eſt ut eam ſuperiores diſſimulent tegantque.

IV. Cæterùm variæ ſunt cauſæ diſpenſandi, & quas pro legitimis Canones admittunt. *Prima* ac præcipuæ, & ad quas omnes ferè reducuntur ſunt neceſſitas & utilitas *c. et ſi illa 1. q. 7. c. 2. de transl. Epiſcoporum.* S. Bernard. *l. 3. de conſiderat. c. 4.* circa finem. *Secunda:* Mutatio temporum & perſonarum *c. 1. & 3. d. 29. c. non debet. de conſanguinit.* *Tertia:* Virtus eminens & habilitas ſupplicantis *c. 13. & 14. d. 56. c. tali 1. q. 7.* *Quarta:* Periculum diſſenſionum & publici damni *c. 25. d. 50. c. diſpenſationes 1. q. 7.* *Quinta:* Scandalum puſillorum, eóſque lucrandi ſpes. *c. quædam 35. q. 3.* *Sexta:* Simplicitas delinquentis *c. tanta 1. q. 7.* *Septima:* Multitudo delinquentium *c. quoties 1. q. 7.* *Octava:* Temporum hominumque malignitas duriora aſpernantium *c. quoniam 1. q. 7. &c.*

(a) S. Th. 2. 2. q. 88. a. 12. ad 2. & Gloſſa ab omnibus recepta in c. non eſt. de vot. Sanchez lib. 8. de matrim. d. 17. n. 3.

FINIS LIBRI IV.

INDEX PARAGRAPHORUM.

PRÆLUDIORUM.

§. I. Quid Jus Regaliæ, quæ illius origo, progreſſus: quæ cauſa, ut tam acriter impugnatum, defenſumque, & rationes utrinque productæ. fol. 2

§. II. Rationibus & exemplis oſtenditur, animum paſſionibus agitatum in errores prolabi Eccleſiæ fatales. 73

§. III. Quam in hoc Regaliæ negotio PP. Societatis perſonam egerint? 81

§. IV. Exhibetur Edictum Regium cum Propoſitionibus Conventûs Pariſ. 85

§. V. Hæreticos ad veram Religionem non propterea faciliùs converti, quòd Catholici eorum poſtulatis acquieſcant, eorúmque doctrinæ propiùs accedant. 88

§. VI. Calviniſtis & Lutheranis non favere Propoſitiones Pariſienſ. quò cauſam ſuam meliorem faciant, Catholicorum verò pejorem reddant. 91

LIBER I. fol. 99.

PROPOSITIO PARISIENSIS I. fol. 99.

§. I. Pontific: Romano in Principes ſæculares, eorumque Provincias & Regna Jus aliquod & poteſtatem dari, non tamen ordinariam & directam. fol. 101

§. II. Eſſe in Eccleſia, & in capite Eccleſiæ, Romano vid. Pontifice poteſtatem indirectam, cùm urget neceſſitas tuendæ Religionis, in Reges eorumq; bona temporalia, ex ſacris litteris demonſtratur. 107

§. III. Primus textus Canonicus ex c. novit 13. de Judiciis. 117

§. IV. Secundus Textus Canonicus ex cap. licet 6. de votis. 121

§. V. Tertius Textus Canonicus ex c. venerabilem 34. de elect. 123

§. VI. Quartus Textus Canonicus ex Clementina unica, de jurejurando. 166

§. VII. Quintus Textus Canonicus ex c. ad Apoſtolicæ, de ſententia & re judicata in 6. 176

§. VIII. Sextus Canonicus Textus in Extravagante unica, ſi Fratrum, ne ſede vacante. 179

§. IX. Septimus Textus Canonicus in Extravagante, unam ſanctam: inter

inter communes, de Majoritate & obedientia: & Extravagante, meruit: de privilegiis. 187

§. X. Octavus Text. Canon. ex cap. grandi. de ſupplen. neglig. Prælat. in 6. 192

§. XI. Nonus Textus Canon. ex c. per venerabilem, qui filii ſint legitimi. 194

§. XII. Decimus Textus Canonicus ex c. alius item. cauſa 15. q. 6. alliiſque textus allegati. 196

§. XIII. Eccleſiaſticam poteſtatem etiam in Reges eorúmque temporalia extendi, auctoritate Concilii Conſtantienſis, quâ Conventus Gallicanus maximè nititur, clarè oſtenditur. 197

§. XIV. Concilii univerſalis Lateranenſis IV. in eandem ſententiam Decretum ex c. 3. de Hæret. 202

§. XV. Hæc ipſa SS. Pontif. autoritas & poteſtas exemplis confirmata. 206

§. XVI. Teſtes pro eadem Sententia. 222

§. XVII. Rationes pro eadem veritate. 236

§. XVIII. Solvuntur Objectiones. 250

§. XIX. Quando, quibusque ex cauſis in particulari poſſit S. Pontifex poteſtatem in Magiſtratus & Principes ſæculares exercere? 259

§. XX. Quam cenſuram mereatur prima Conventûs Pariſienſis propoſitio. 262

LIBER II. fol. 274.

Propositio Parisiensis. II. f. 274.

§. I. Quid Concilium Generale ſeu Oecumenicum, & quæ ad tale Concilium requiſita. fol. 275

§. II. Origo, Neceſſitas, Commoda & Incommoda Concilii Oecumenici & univerſalis. 278

§. III. Quando hæc quæſtio de ſuperioritate Concilii ſupra Pontificem agitari cœpta, & quas ob cauſas? 283

§. IV. Summum Pontificem ſupra Concilium eſſe ex SS. Litteris probatur. 287

§. V. Conciliorum teſtimonia, quibus ſe Pontifici ſubmittunt. 305

§. VI. Summum Pontificem à nemine, præter ſolum Deum, judicari poſſe: non ergo Concilio ſubjici. 349

§. VII. Non dari Appellationem à ſummo Pontifice ad Concilium, non ergo huic Pontificem ſubeſſe. 360

§. VIII.

§. VIII. A Concilio univerſali ad Papam appellari: hunc ergo illo majorem eſſe. 366
§. IX. Solum Pontificem Romanum eſſe Vicarium Chriſti, univerſalis Eccleſiæ Caput, & Epiſcópum: ex quibus manifeſtè deducitur, eſſe ſupra Concilium, eóque Majorem. 379
§. X. Concilium univerſale à Pontifice non approbatum, errori eſſe obnoxium: non ergo ſupra, ſed infra Pontificem eſſe, & hujus judicio & correctioni ſubjectum. 387
§. XI. Patrum aliorúmque Doctorum pro ſummo Pont. teſtimonia. 392
§. XII. Qua cenſurâ Patres & Doctores eos notaverint, qui à Romano Pontifice diſſentiunt, & hunc Concilio ſubmittunt. 396
§. XIII. Supremam in Chriſti Eccleſia poteſtatem penès Romanum Pontificem, non Concilium eſſe, rationibus evincitur. 399
§. XIV. Qui ſint caſus excepti, in quibus Papæ Concilium prævalet. 415
§. XV. Reſpondetur ad argumenta ex SS. litteris petita. 420
§. XVI. Reſpondetur ad auctoritates Concilior. Conſtant. & Baſileenſ. 426
§. XVII. Reſpondetur ad Textus Canonicos. 443
§. XVIII. Reſpondetur ad exempla Pontificum, qui à Conciliis videntur judicati, damnatique fuiſſe. 448
§. XIX. Reſpondetur ad alias rationes, quæ Pontificibus opponuntur. 452

LIBER III. fol. 466.

Propositio Parisiensis III. fol. 466.

§. I. Quid ſit Pontificem è Cathedra docere. 467
§. II. Summi Pontificis è Cathedra, quamvis extra Concilium, docentis, indubiam & infallibilem auctoritatem eſſe, ſacris Paginis docetur. 470
§. III. Eadem Papæ Eccleſiam docentis infallibilitas è ſacris Canonibus aſſerta. 479
§. IV. Pontificis Maximi in rebus fidei diſcernendis infallibilitati Concilia ſuffragantur. 486
§. V. Patrum pro eadem Pontificis infallibitate conſenſus unanimis. 495
§. VI. Praxis, uſusque Eccleſiæ pro eadem infallibilitate Pontificis Romani. 510
§. VII. Rationes pro Romani Pontificis infallibilitate. 518
§. VIII. Cenſuræ Patrum & Doctorum. 525
§. IX Reſpondetur ad objecta. 529

LIBER IV. fol. 559.

Propositio Parisiensis IV. fol. 559.

§. I. Papam in lege divina & naturali diſpenſare non poſſe. 560
§. II. Summum Pontificem ſuis ſuorúmque prædeceſſorum legibus, quoad vim directivam, obſtringi. 570
§. III. Poſſe ſummum Pont. ex juſtis cauſis in omni lege Canon. diſpenſare. 575
§. IV. Non poſſe tamen ſummum Pontificem aut in omni lege Canonica, aut ſine cauſa diſpenſare, & quænam ſint legitimæ cauſæ? 585

Obſer-

Obſervationes & Quæſtiones ſuper Libro Regalis Sacerdotii, cum adjunctis Reſponſis.

I.

PAg. 80. habentur hæc verba: *Demus Papam terminos egreſſum*: Hic loquendi modus non decebat, cùm in cauſa Regaliæ ſummus Pontifex nullo modo ſit terminos prætergreſſus.

℟. Hæ & ſimiles locutiones, propoſitionem conditionatam & hypotheticam efficiunt, & hunc ſenſum reddunt: *Etiamſi Papa terminos egreſſus eſſet &c.* Quo loquendi modo hypothetico non tantùm nihil aſſeritur, ſed etiam impoſſibilitas ſæpe ſupponitur, & tantùm oſtenditur, unum ex alio ſequi, vel non ſequi. Sicut ergo qui diceret: *Si bos volaret, non ergo ideo eſſet aquila*; nil falſi aſſereret: & S. Paulus cùm dixit: *etiamſi Angelus aliud evangelizaverit, anathema ſit*; nihil dixit, quod reverentiam læderet Angelo debitam; ita & in præſenti caſu ſeu propoſitione. Et hujuſmodi locutiones etiam in ſcholaſtica Theologia & Philoſophia, ubi tamen exactiſſimè loquimur, frequentes ſunt.

II. *Pag. 84.* habentur hæc verba: *Aulamque Romanam nec facti memoria deſeret, nec facilitas vindicandi*; cùm tamen vindicta ſoli DEO relinquenda ſit.

℟. Vindicta eſt duplex, privata, & publica, quæ videlicet ſumitur à Perſona in officio conſtitutâ, & Reipublicæ præpoſitâ; & hæc vindicta non ſolùm licita eſt, ſed etiam actus virtutis pertinens ad juſtitiam, ut eleganter more ſuo docet S. Thomas *2.2.q.108.* in quo ſenſu S. Petrus loquitur cùm dicit: *Subjecti eſtote Ducibus, tanquam à DEO miſſis ad vindictam malefactorum.* In prætacto igitur loco ſermo eſt de vindicta publica, non privata. Quamquam ea eſt ſummorum Pontificum animi magnitudo, ut remedia, non vindictam quærant; hæc enim inter pares, non inter ſummos locum habet, nec à magnis Principibus magis injuriæ quàm contemptu vindicantur: nec dubitan-

bitandum; Patres Societatis Profeſſionis ſuæ memores & exemplorum, quæ in ſuis majoribus ad hæc uſque tempora receperunt, paucorum culpas redempturos cauſâ veritatis ſuſceptâ; præſertim cùm tot aliorum exemplis incitentur; quis enim credat, eos tantâ eloquentiæ & eruditionis laude hactenus florentes, ſilentium ſervaturos toto orbe loquente? ceſſant ut velociùs currant; & jam initia videmus in libris à P. Pallavicino pro Pontificis Primatu egregiè ſcriptis, ut proin non de vindicta, ſed præmiis cogitandum ſit.

III. *Pag.* 7. hæc habentur: *Sub Henrico Magno definitum eſt, jus Regaliæ eſſe univerſale, & ad omnes pertinere*; ubi non videtur poſſe dici definitum, quod intercedentibus Epiſcopis nunquam tranſivit in ſententiam definitam & publicam, & conceptum decretum ad 60. annos fuit ſuppreſſum.

℞. Verum omnino eſt, ſententiam ſub Henrico Magno latam non tranſiiſſe in rem judicatam, nec executioni datam, ideoque nec definitam fuiſſe.

IV. *Pag.* 43. de jure Regaliæ dicitur: *vix aliud in Hiſtoria Eccleſiaſtica obſcurius occurrere, in tot Canonibus & Decretis Conciliorum aliter ſemper, aliterq; ſtatuentium.* Et tamen nunquam videtur in Canonibus Conciliorum fuiſſe diverſum ſpiritum, ſed potius ex Conciliis, præſertim Gallicis, probari poteſt, fuiſſe ſemper unum eundemque ſpiritum reddendi Eccleſias liberas ab invaſione Principum Laicorum, licet aliquando toleratus ſit abuſus.

℞. Verum eſt, unum eundemque Spiritum omnibus Conciliis & Canonum conditoribus adfuiſſe; cui tamen unitati non videtur obſiſtere, quod diverſis temporibus aliæ & diverſæ leges conditæ fuerint, jus enim humanum pro hominum temporumque conditione variatur, illæſa unitate ſpiritûs, quæ potiùs ex fine ſpectanda eſt, quàm ex mediis, quæ varia & ſubinde contraria ſunt. Quam multæ leges humanæ abrogatæ, quàm multæ recens conditæ ſunt, abrogatis contrariæ? Idem in forma Electionum contigiſſe videtur, quæ mutatæ frequenter ſunt, nec aliud in præcitato loco dictum eſt.

V. *Pag.* 69. *Primis Eccleſiæ temporibus non alii Epiſcopis proventus erant, quàm Fidelium oblationes, decimaq;. Conſtantinus lege lata &c.* At certum eſt Eccleſias ante Conſtantinum Magnum habuiſſe bona immobilia, quæ à Tyrannis ablata, à Conſtantino juſſa ſunt reſtitui, ut conſtat ex Epiſtola ad Annolinum; non videtur ergo dici poſſe, quod Clerus quottidianis oblationibus & decimis tantum ſuſtentaretur.

℞. Non

℞. Non negat auctor etiam ante Conſtantinum aliqua Eccleſiis & Epiſcopis bona immobilia fuiſſe; ſed pauca ea erant, nec ulla exſtabat lex, quâ Chriſtianis permitterentur donari: imò prohibebantur. Nec mirum ab Ethnicis Imperatoribus prohibitum id eſſe, cùm poſtea etiam aliqui ex Principibus Chriſtianis id prohibuerint, quod Hieronymus deplorat *Epiſt. ad Nepotianum.* Primus ergo Conſtantinus legem tulit, quâ id liceret. Et ita etiam docet de Marca *lib. 8. n. 1.* & Gloſſa *in Legem primam eodem de SS. Eccleſiis.* Nec aliud intendebat auctor.

VI. Dicit ibidem de *Clodovæo, Pipino, & Carolo Magno, quòd integras Provincias, imò Regna Eccleſiis donaverint.* Quod nimium videtur, & hyperbolem ſapit.

℞. Nihil ibi dictum per exaggerationem, ex verbis Diplomatum patebit, quorum verba recitabimus. Diplomata Ludovici anno 817. hæc habent: *Ego Ludovicus ſtatuo & concedo per hoc pactum confirmationis noſtræ tibi beato Petro Civitatem Romanam cum Ducatu ſuo, montanis & maritimis littoribus, & portubus &c. necnon Exarchatum Ravennatenſem, hoc eſt, Civitatem Ravennam & Æmiliam &c. Eodem modo territorium Sabinenſe, Inſulas Corſicam & Sardiniam, & Siciliam ſub integritate cum omnibus littoribus &c. Inſuper Campaniam, Capuam, Patrimonium Beneventanum & Salernitanum, Calabriam inferiorem & ſuperiorem, & Patrimonium Neapolitanum.* Vide Baronium ad annum 817. Exarchatus autem & Pentapolis tres Provincias complectebantur, videl. Flaminiam, Æmiliam, & Picenum; Civitates verò novem & viginti, inter quas præcipuæ Ravenna, Bononia, Ferraria, Arriminum, Ancona, & Urbinum; addit Anonymus illius temporis Scriptor etiam Venetiarum & Iſtriæ Provincias, Ducatum Mantuanum &c. Vide hiſtoriam *Joſephi Cantelii* Pariſiis impreſſam fol. 210. Ex quibus colligere eſt, cùm dixit integras Provincias & Regna à Carolo, Pipino, & Ludovico, ac ſucceſſoribus donata, nihil exaggerationi datum. Clodovæus non Provincias quidem & Regna, ſed alia & ingentia dona Eccleſiis dediſſe legere eſt apud Spondanum *ad Annum 514.*

VII. *Pag. 91.* dicitur: *Propoſitiones, quas Epiſcopi Pariſiis congregati ediderunt, necdum in Eccleſia damnatas eſſe.* Quod videtur contradicere iis, quæ alibi author dicit, præſertim *pag. 100.* ubi:

Hanc ſententiam tanquam Divinis Litteris expreſſam, & præſertim à ſacris Canonibus ſanctiſq; univerſalibus Conciliis aſſertam, omninò retinendam eſſe. Quid ergo huic ſententiæ deeſt, ut ad fidem cenſeatur pertinere, & contraria ad perfidiam?

¶. Propoſitiones Pariſus editas necdum hæreſis damnandas eſſe, apud Theologos paſſim videre eſt, & nominatim apud Bellarminum, qui licet temerarias & erroneas reputet, hæreſis tamen excuſat, quippe à nullo ſumorum Pontificum, aut Concilio univerſali expreſſè, & ex propoſito ac cauſâ diſcuſſâ damnatas: quamvis enim Concilium Lateranenſe ultimum clarè loquatur; quid tamen Concilio Lateranenſi opponi ſoleat, apud eundem Bellarminum videre eſt. Et reverâ ſicut dici ſolet, hoſti fugienti pontem ſternendum eſſe; ita ego cenſui Gallis effugium aliquod ſemper aperiendum, ut aliquando honeſtè poſſint receptui canere, quod non fieret, ſi ſemel hæreſis damnarentur; idque à S. Auguſtino egregiè etiam obſervatum eſt *in libris de correptione & gratiâ*, & *contra errores Cypriani*.

Quòd verò alibi, & aliquoties innuam, eas Propoſitiones hæreſin ſapere; ſciendum eſt, aliquam Propoſitionem duplici modo hæreticam dici poſſe: I. *formaliter & immediatè.* Quia videl. à ſummis Pontificibus vel Conciliis univerſalibus, expreſſè & cauſâ cognitâ damnata eſt, & qui talem propoſitionem contumaciter defendunt, verè ac propriè hæretici ſunt. II. Poteſt Propoſitio aliqua dici de fide, & ei contraria eſſe hæretica *argutivè & mediatè*; quia licet non ſit immediatè in SS. Scripturis revelata, aut à S. Pontificibus vel Conciliis univerſalibus expreſſè, & cauſâ cognitâ deciſa aut damnata; per bonum tamen diſcurſum ex revelatis & deciſis deduci poteſt, & qui talem Propoſitionem negat, temerarius propriè dicitur; & hoc ſecundo modo loquitur Auctor, cùm Propoſitiones Pariſienſes perſtringit, ſolentque Theologi Scholaſtici paſſim ita loqui; creſcit verò decreſcitque temeritas, prout principia, ex quibus Concluſio deducitur, magis aut minus certa ſunt. Illud verum eſt, loca S. Scripturæ adeò perſpicua eſſe, & conſenſum Patrum ac Conciliorum, praxinque Eccleſiæ adeò conſtantem & uniformem contra Propoſitiones Pariſienſes, (ut videre eſt apud Eminentiſſimum Aguirre, quo revera nemo ſolidius de hoc argumento ſcripſit, nec credo aliquid amplius ſupereſſe, quod dici ſcribique poſt illud poſſit,) ut om-

ut omninò credam, nullam unquam Propoſitionem propiùs hæreſim fuiſſe.

VIII. *Pag. 139.* de Regibus Galliæ hæc habentur: *Accedebat jam à tempore D. Auguſtini vulgatum inter Patres vaticinium: Francorum Regnum perpetuum fore. Meminitque Auguſtinus hujus vaticinii in libello de Antichriſto &c.* Sed hic libellus non eſt Auguſtini, ſed potius Rabani Mauri. Similia hinc inde Apocrypha miſcere videtur.

℞. Libellus de Antichriſto revera non eſt Auguſtini, ut benè notatum eſt, & Bellarminus, Lovanienſes, Eraſmus aliique obſervarunt. Cæterùm de perpetuitate Gallici Imperii ob beneficia in Eccleſiam collata; & Saracenis à Gallis debellandis, fuiſſe Patrum ſententiam & vaticinia, videre eſt in citato libello Rabani, & ex Luitprando in revelatione legationis ſuæ cujus, etiam meminit Spondanus *ad annum 963. n. 5.* Quæ de Apocryphis dicuntur, notandum eſt, in libro primo Regalis Sacerdotii aliquorum teſtimonia recitari, præſertim Pontificum primorum, trium aut quatuor ſæculorum, quæ licet aliis ſcriptoribus eruditi adſcribant, ſunt tamen magnæ authoritatis, & cauſam validè confirmant; nam & Gemmarii lapillos magni pretii auro argentoque illigant, metallo infra gemmas, nec tamen vili. Exempla ſunt; *primò*, citavit author aliquoties Epiſtolas primorum Pontificum, quas plerique Eruditorum ſuppoſititias eſſe cenſent, ob rationes quas Marca producit *lib. 3. c. 5. §. 1.* eas tamen nihil falſi continere, ſed conflatas eſſe ex antiquorum Patrum ſcriptis, Canonibus Conciliorum, & ſacris Scripturis ipſi Galli fatentur; nam de Marca Archiepiſcopus Pariſienſis ita loquitur: *has Epiſtolas ex ſententiis & verbis legum, Canonum antiquorum, & SS. PP. qui quarto ſæculo floruerunt, concinnatas eſſe conſtat* Et hinc tempore Iſidori Peccatoris luci datas ſuſcepit omnis Hiſpania, & ad hoc uſque ſæculum cum Hincmaro Rhemenſi omnis Gallia venerata eſt. Id ipſum fatetur Emanuel Schelſtrate in antiquitate illuſtrata *à fol. 429.*

Secundò: citavit Auctor ſecundam Romanam ſynodum ſub Silveſtro Pontifice, quam etiam citarunt Adrianus *primus in Capitularibus c. 72. Luitprandus Ticinenſis de Vitis Pontificum, Nicolaus Papa Epiſt. ad Michaelem Imperatorem, Ivo Carnotenſis, & Bellarminus lib. 2. de Conciliis c. 17.* Quamvis verò hanc ſynodum ſuppoſititiam eſſe plerique credant, Chriſtianus tamen Lupus benè advertit *parte 4. ad Canonem 19.* conficturem hujus ſynodi fuiſſe omnino Catholi-

cum, & vixiſſe octavo ſæculo, ideoque juxta communem ſui temporis ſententiam locutum eſſe, *vide Schelſtrate fol. 478.*

Tertiò: citavit auctor Canones Arabicos Concilii Nicæni, qui licèt à multis impugnentur, deſumpti tamen ſunt ex Codicibus Arabicis, Chaldaicis, Ægyptiacis, Æthiopicis, & Syriacis, quorum exemplaria, & editiones in Bibliotheca Vaticana Romæ extant, ſuntque opus antiquiſſimum; & hæc collectio Canonum Arabicorum conflata eſt non ſolum ex vulgatis Canonibus Nicænis, ſed etiam ex actis ejuſdem Concilii; quæ cauſa fuit multis errandi, cùm Canones Arabicos expungi voluêre; ſed eos retinendos eſſe, patet tum ex dictis, tum ex aliis multis, quæ videri ſunt apud Abrahamum Ecchelenſem Maronitam, & Franciſcum Turrianum, alioſque. Ex his aliiſque conſtat, teſtimonia ab authore recitata magni ponderis eſſe, & ex ſenſu antiquitatis; quæ ſi nolis inter gemmas referre, auri tamen pretium merentur. Sed quidquid de his ſit, alia extant ab authore citata, & ab omnibus receptiſſima Patrum & Conciliorum teſtimonia, quæ, etiamſi alia abſint, Romani Pontificis prærogativas plus ſatis oſtendunt.

IX. *Pag. 285.* dicitur de Lateranenſi Concilio, *auctoritatem Papæ ſupra Concilium in eo expreſſè definitum eſſe*: Sed hoc non videtur expreſſè illic definiri, ſed quaſi per accidens.

℞. Cùm author dicit, authoritatem Papæ ſupra Concilium in Concilio Lateranenſi definitum eſſe, non loquitur de definitione Dogmatica, ſed doctrinali. & quæ ſine temeritate negari non poteſt; quo etiam modo Bellarminus loquitur *de Conciliis c. 17. lib. 2. ubi: Concilium Lateranenſe ultimum diſertè & ex profeſſo docuit Pontificem eſſe ſuper omnia Concilia; & reprobavit contrarium decretum Concilii Baſileenſis.* Ibidem error typographi contigit, qui pro Concilio Conſtantienſi poſuit Concilium Conſtantinopolitanum.

X. *Pag. 298.* Citatur Agathonis Epiſtola, quaſi pro infallibilitate ſummi Pontificis explicet textum Lucæ: *Pro te rogavi Petre &c.*

℞. Epiſtola Agathonis dogmatica in ſexta univerſali ſynodo recitata, & inſtar oraculi accepta, *actione quarta* ita ſonat: *Apoſtolica Chriſti Eccleſia, quæ à tramite Apoſtolicæ traditionis nunquam erraſſe probabitur, nec hæreticis novitatibus depravata ſuccubuit, ſed ut ab exordio fidei Chriſtianæ percepit ab auctoribus ſuis Apoſtolorum Chriſti Principibus, illibata ſine tenus permanet, ſecundum ipſius Domini pollicitationem, cùm dicit: Petre, ego pro te rogavi, ut non deficiat fides tua; conſideret itaq; veſtra Clementia, quoniam Dominus omnium, qui fidem*

Petri

Petri non defecturam promiſit confirmare Fratres ſuos admonuit, quod Apoſtolicos Pontifices meæ exiguitatis Prædeceſſores &c.

XII. *Pag. 309.* citatur Decretum Julii primi *ex Epiſt. 2. ad Orientales;* quæ ſuppoſititia eſt.

℞. Epiſtola 2. Julii ab omnibus ferè eruditis pro ſuppoſititia habetur; quamvis tamen Julii non ſit quoad ſubſtantiam, nihil diſcordat ab aliis Sanctorum Patrum legitimis teſtimoniis; nam idem Julius *in Epiſtola tertia ad Orientales,* quæ omnium conſenſu legitima eſt, & citatur à S. Athanaſio *Apologia 2.* ita loquitur: *An ignari eſtis hanc conſuetudinem eſſe, ut primùm nobis ſcribatur, ut hinc, quod juſtum eſt, definiri poſſet, quapropter ſi hujuſmodi ſuſpicio in Epiſcopum concepta fuerat, ad noſtram Eccleſiam referri oportuit. Nunc autem nos, quos certiores minimè fecerunt, poſtquam jam egerint, quod libuit, ſuffragatores ſuæ damnationis, cui non interfuimus, eſſe volunt; non ita ſe habent Pauli ordinationes, non ita Patres docuerunt, ſed faſtus iſte & novum ſtudium eſt.* Et Symmachus in tertia ſynodo Romana, & in libello Enodii, qui habetur Tomo 2. Conciliorum: *Legiſtis inſaniſſimi aliquando præter Apoſtolici apicis ſanctionem aliquid conſtitutum, & non de majoribus negotiis præfatæ Sedis arbitrio fuiſſe ſervatum?* S. Leo Epiſt. 55. ad Pulcheriam: *Conſenſiones Epiſcoporum Nicæni Concilii Regulis repugnantes in irritum mittimus, & per Authoritatem Beati Petri generali Definitione caſſamus.* Et S. Gregorius *lib. 4. Epiſt. 34. Acta illius ſynodi,* (videlicet Ariminenſis,) *Sede contradicente Apoſtolicâ ſoluta ſunt.* Verba tertiæ Synodi Romanæ ſub Symacho hæc ſunt: *Quod in Apoſtolica Sede non exiſtente Præſule, qui meritò Beati Petri per univerſum orbem primatum obtinens Sacerdotii, Statutis ſynodalibus conſuevit tribuere firmitatem, præſumptum fuiſſe cognoſcitur, viribus carere dubium non eſt.* Ex quibus palàm eſt, Epiſtolam ſecundam Julii Pontificis, etſi Julio falsò adſcribatur, quoad ſubſtantiam tamen omninò cum legitimis documentis convenire.

FINIS.

BIBLIOTHECA PALAT.

Österreichische Nationalbibliothek
+Z162165907

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google